Stadsfullmäktiges i Västerås

PROTOKOLL

och

HANDLINGAR

för

år 1917.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

År 1917.

REGISTER.

Västerås 1918, Västm. Alleh:s A.-B:s Tryckeri.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

Redogörelse

för de beslut Stadsfullmäktige i Västerås under år 1917 fattat.

Under året hafva hållits 14 sammanträden.

Stadsfullmäktige hafva därvid beslutat:

Dag och § i protokollet	
2/1 §§ 2 o. 3	ang. *val af ordförande och vice ordförande;*
2/1 § 5	ang. *val af beredningsutskott;*
2/1 § 7	ang. *val af delegerade för utredning om seglation å Mälaren under vintern;*
25/1 § 12	ang. *anskaffande af en ambulansvagn,* att af 1917 års förslagsanslag ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af 4,750 kronor för inköp af en ambulansautomobil för stadens räkning;
25/1 § 13	ang. *försäljning af tomtmark vid lägenheten Hoffsta,* att bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna för staden förmånliga, försälja det område om 183 kvm., som enligt af stadsingeniören upprättadt regleringsförslag skulle tilläggas tomten N:o 1 Hoffsta å Västerås stads område;
25/1 § 14	ang. *öfverbyggande af Karlsgatan vid Södra Esplanaden,* att förklara hinder ej föreligga för Allm. Svenska Elektriska A.-B. att öfverbygga Karlsgatan i dess mynning mot Södra Esplanaden på sätt närmare angifvits å af stadsarkitekten Erik Hahr upprättade byggnadsritningar, med postament å gatan;

Dag och § i protokollet	
$^{25}/_{1}$ § 16	ang. *anläggande af en djuphamn vid Carlsberg,* att för förberedande utredningar för anordnande af en djuphamn vid Carlsberg af 1917 års förslagsanslag ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af förslagsvis 3,000 kronor;
$^{22}/_{2}$ § 21	ang. *revision af stadens räkenskaper år 1915,* att bevilja vederbörande ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade;
$^{22}/_{2}$ § 24	ang. *vidgadt tillämplighetsområde för nya renhållningsstadgan,* att den af Konungens befallningshafvande den 6 november 1913 fastställda nya renhållningsstadgan skulle från den tidpunkt Stadsfullmäktiges beslut i ärendet vunne laga kraft äga tilllämplighet inom ett å en till ärendet hörande karta med röd färg utmärkt område utom stadsplanen, angifvet såsom beläget inom en linie dragen med början åt vänster från sjön Mälaren utefter Västerås Masugnsaktiebolags fastighets västra gräns öfver Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg utefter stadens gräns mot Hammarby och Jakobsberg fram till Skerikesvägen, följande nämnda väg fram till Skultunavägen, vidare följande Borgmästarevretens norra gräns fram till lägenheten Bernsborgs gräns och därefter sistnämnda lägenhets södra gräns och Norrmalms norra gräns samt fortsättande utefter Kullavägen öfver Blåsboområdet och en rak linie öfver Apalbyvägen till Kristiansborgsvägen och därefter följande sistnämnda väg samt byggnadsområdet Hoffstas gräns i norr och öster till Bergslagsvägen, därefter följande sistnämnda väg och Emausgatan vägen norr om Svenska Metallverkens arbetarebostäder, Vijkmansgatan och vägen till Emaus, öfver Emausbäcken i rak linie till vägundergången å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg strax söder om Emaus, vidare i rak linie till Malmabergsvägen, följande sistnämnda väg och Frejaföreningens södra gräns, Korsängsskoleområdets östra gräns till Mälaren, dock med den afvikelse från stadgans bestämmelser, att vederbörande fastighetsägare inom området måtte tillåtas genomföra tredelning af affallet och soporna på det sätt de självfva funne lämpligt under tiden till den 1 juli 1917, att inga afgifter skulle af staden upptagas för hämtning af latrin från fastigheterna inom det område utom stadsplanen, inom hvilket nya renhållningsstadgan skulle tillämpas med undantag för hämtning från våningsklosetter, hvarför samma afgift som gällde inom stadsplanen skulle tillämpas, samt att inom ifrågavarande område, utan hinder af bestämmelserna i § 7 af nya renhållningsstadgan

Dag och § i protokollet	
	de förut brukliga s. k. soplårarne skulle tillsvidare få användas för uppsamling af gödselsopor;
22/2 § 25	ang. *anskaffning af en s. k. trätuggare,* att för anskaffning af en s. k. trätuggare med tillbehör anvisa ett belopp af förslagsvis 2,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för att sedermera amortera af svingårdens inkomster;
22/2 § 27	ang. *inköp af lägenheten Kungsdal N:o 1,* att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa lägenheten Kungsdal N:o 1 å Kungsängen af Västerås stads område för en köpesumma af 45,000 kronor att utgå af lånemedel;
22/2 § 29	ang. *hyresbidrag till Hvita Bandet,* att af 1917 års förslagsanslag bevilja föreningen Hvita Bandets barnhem Sparfboet ett understöd för innevarande år å 300 kronor utöfver det anslag å 400 kronor, som för samma ändamål anvisats i årets budget;
22/2 § 30	ang. *antal understöd ur Sundinska donationsfonderna,* att bestämma antalet understöd för innevarande år, hvilka understöd skulle utgå med 150 kronor till understödstagare af pauvres honteux och medelklassen samt med 75 kronor till understödstagare af arbetsklassen, till tio för hvardera klassen;
22/2 § 32	ang. *arbetslöshetsunderstöd,* att bemyndiga Drätselkammaren att af tillgängliga medel förskottera hjälpkommittén de medel,, som kunde ifrågakomma för utdelning i form af arbetslöshetsunderstöd till medellösa arbetslösa inom Västerås stad;
29/3 § 38	ang. *lönereglering för poliskåren m. fl.,* att Magistratens framställning i denna fråga icke för det dåvarande skulle föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd;
29/3 § 39	ang. *reparation af träkajen vid ångslupen Märtas tilläggsplats,* att för ifrågavarande ändamål anvisa ett belopp af förslagsvis 4,000 kronor, hvilket anslag Drätselkammaren bemyndigades förskottera af tillgängliga medel för att påföras hamnen såsom skuld att täckas af hamnmedel;
29/3 § 41	ang. *tilläggsanslag till extra biträden åt Magistraten,* att förhöja det förslagsanslag å 500 kronor, som för år 1917 blifvit beviljat till tillfälliga biträden åt Magistraten, med 2,500 kronor, att utgå af det i 1917 års budget afsatta förslagsanslaget;

Dag och § i protokollet	
$^{29}/_{3}$ § 42	ang. *understöd åt Fru Ingeborg Hedman,* att af Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål för år 1917 lämna Fru Hedman ett understöd af 300 kronor;
$^{29}/_{3}$ § 43	ang. *utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde,* att så till vida ändra sitt beslut den 22 februari 1917 om utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde, att med beslutets ikraftträdande skulle anstå till den 1 november 1917;
$^{29}/_{3}$ § 44	ang. *anslag till en ny centrifugalpump vid vattenverket,* att bevilja ett anslag af lånemedel å 15,000 kronor för anskaffande af en ny centrifugalpump för vattenledningsverket vid Hesslö;
$^{29}/_{3}$ § 45	ang. *förvärfvande af mark å Jakobsberg för transformatoranläggning,* att sedan Auditören Birger Schenström till Västerås stad med äganderätt och utan ersättning från stadens sida öfverlämnat ett område, afsöndradt från Auditören Schenström tillhöriga lägenheten Jakobsberg N:o 49 och benämndt lägenheten Jakobsberg N:o 49 a, hvilket område, som innehöll i areal 62,1 kvm., vore afsedt såsom tomtplats för transformatoranläggningen för det elektriska ledningsnätet å Jakobsberg, förklara sig vilja mottaga ifrågavarande öfverlåtelse;
$^{29}/_{3}$ § 47	ang. *understöd till byggnadsverksamhet för åstadkommande af smålägenheter,* dels att förklara sig vilja i enlighet med de i Kungl. kungörelsen angående statsbidrag till uppförande af bostadshus med smålägenheter den 13 mars 1917 angifna grunder till sådan byggnadsverksamhet här i staden lämna understöd på grund af rådande stegring af byggnadskostnaderna motsvarande ett kapitalbelopp af omkring 100,000 kronor, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att å stadens vägnar söka anslag af statsmedel till den sålunda af staden understödda byggnadsverksamheten till ett belopp af omkring 200,000 kronor;
$^{29}/_{3}$ § 48	ang. *anordnande af båtbrygga,* att af 1917 års förslagsanslag anvisa ett belopp af förslagsvis 5,000 kronor till anordnande af en ny båtbrygga af trä innanför hamnarmen vid kallbadhuset;
$^{29}/_{3}$ § 49	ang. *tilläggsanslag för ordnande af Lillåns utlopp,* att för färdigställande af de arbeten med uppmuddring af Lillåns nedre

Dag och § i protokollet	
	del och anordnande af båtplatser därstädes, hvartill Stadsfullmäktige den 30 november 1916 anvisat ett belopp af 3,000 kronor, af 1917 års förslagsanslag anvisa ytterligare ett belopp af förslagsvis 1,500 kronor;
29/3 § 50	ang. *åtgärder för minskning i gaskonsumtionen,* att antaga förändrade taxe- och andra bestämmelser rörande gasförbrukningen vid stadens gasverk, som skulle tills vidare gälla efter afläsningarna för 1:sta kvartalet 1917;
29/3 § 51	ang. *införande af ytterligare en taxa för elektrisk ström;*
29/3 § 53	ang. *val af suppleanter i Lifsmedelsnämnden;*
26/4 § 59	ang. *anslag för lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor; ökadt antal ledamöter i Lifsmedelsnämnden,* dels att bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämndens förfogande af tillgängliga medel ställa ett belopp af förslagsvis 50,000 kronor att jämte det statsanslag, som kunde erhållas, användas för lindring af de mindre bemedlades i samhället lefnadsvillkor, dels att uppdraga åt Drätselkammaren att i sammanhang med budgetförslaget för nästkommande år inkomma till Stadsfullmäktige med förslag angående sättet för anslagets slutliga gäldande, dels att bemyndiga Lifsmedelsnämnden att å stadens vägnar hos Kungl. Maj:t eller andra vederbörande myndigheter göra framställningar om de statsbidrag till nu ifrågavarande ändamål, som kunde påräknas, dels att till Lifsmedelsnämndens afgörande hänskjuta de förslag, som under öfverläggningen väckts ej mindre af Herr Vestholm rörande försäljningen af mjölk, ved och potatis än äfven genom Fru Andersons motion om inrättande af folkkök, anskaffande af söt mjölk för små barn och anordnande af upplysningsverksamhet, dels att uttala sig för att Vasarestauranten måtte, om Lifsmedelsnämnden så funne nödigt, anordnas till centralkök, dels att bemyndiga Lifsmedelsnämnden att vidtaga erforderliga organisationsåtgärder för fyllande af de nya och ökade uppgifter, som hädanefter tillkomme nämnden, med förklaring att Stadsfullmäktige vore villiga svara för de kostnader, som däraf kunde blifva en följd,

Dag och § i protokollet	
	dels ock att öka antalet ordinarie ledamöter i Lifsmedelsnämnden med fem personer, hvarjämte företogs val af dessa ledamöter;
26/4 § 61	ang. *försäljning af tomter norr om området Hoffsta,* att bemyndiga Drätselkammaren att af egendomen Kristiansborgs område och Persbo hage försälja tomter inom två byggnadskvarter norr om lägenheten Hoffsta till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma;
26/4 § 62	ang. *inköp af tomterna N:ris 10 och 21 Annedal och lägenheten Nyberg,* att bemyndiga Drätselkammaren att för en köpeskilling af 9,000 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel inköpa tomterna N:ris 10 och 21 af byggnadsområdet Annedal samt lägenheten Nyberg;
26/4 § 63	ang. *inlösen af byggnaderna vid Lilla Stenby och inköp af en häst,* att för inlösen af byggnaderna å Lilla Stenby samt inköp af en häst med sele för stadens landtbruk af Nordanby gårds inkomster anvisa ett belopp af förslagsvis 4,500 kronor;
26/4 § 64	ang. *reparation af stadshotellet,* dels att bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga åtgärder för erforderliga reparations- och omändringsarbeten inom stadshotellet, dels ock att för påbörjande af dessa arbeten af tillgängliga medel ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af förslagsvis 20,000 kronor, med uppdrag för Drätselkammaren att framdeles inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt förslag angående anslag för ifrågavarande ändamål;
26/4 § 65	ang. *försäljning af mark att läggas till tomten N:o 76 norra kv.,* att bemyndiga Drätselkammaren att för en summa af 2,219 kronor försälja staden tillhörig mark om 100,7 kvm. att läggas till tomten N:o 7 norra kvarteret;
26/4 § 66	ang. *anslag till friluftskonserter,* att afslå ett af Drätselkammaren i ämnet väckt förslag;
26/4 § 67	ang. *försäljning af motorbåten Måsen,* att bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunna finna antagliga, försälja motorbåten Måsen;

Dag och § i protokollet	
26/4 § 68	ang. *försäljning af gamla vattenledningsverkets maskiner m. m.*, dels att förlägga gamla vattenledningsverket såsom reserv för det nya verket vid Hesslö, dels att uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att försälja gamla vattenledningsverkets pumpar och brunnar, dels ock bestämma, att inflytande medel af försäljningen skulle, samtidigt som nedskrifning af vattenverkets bokförda värde skedde med motsvarande belopp, reserveras för blifvande nyanläggningar eller nyanskaffningar för vattenledningsverket, samt att förvaltningen af gamla vattenledningsverkets fastighet skulle öfverflyttas från Vatten- och Gasverksstyrelsen till Drätselkammaren;
26/4 § 69	ang. *inrättande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad,* att dels lämna Lifsmedelsnämnden i uppdrag att efter samråd med Folkskolestyrelsen söka anordna en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att förskottera därför erforderliga medel;
26/4 § 70	ang. *anslag till Brödbyrån i Västerås,* att för bekostandet af möbler och inventarier äfvensom lokalhyra jämte utgifter för lyse, värme och städning för brödbyråns i Västerås räkning af 1917 års förslagsanslag till Drätselkammarens förfogande ställa ett belopp af förslagsvis 2,500 kronor;
26/4 § 71	ang. *anslag för inköp och nedsaltning af fläsk,* att bemyndiga Drätselkammaren att af tillfälligt upplånade eller eljes tillgängliga medel för inköp och nedsaltning af fläsk åt Lifsmedelsnämnden förskottera ett belopp af förslagsvis 100,000 kronor;
26/4 § 72	ang. *inköp af fastigheten N:o 110 södra kvarteret,* att uppdraga åt Drätselkammaren att för en summa af 130,000 kronor att utgå af lånemedel inköpa gården och tomten N:o 110 i Västerås stads södra kvarter;
26/4 § 73	ang. *tilläggsanslag för en brygga vid Östra holmen,* att för uppförande af en brygga vid Östra holmen till det i årets stat upptagna anslaget för utskylder och reparation m. m. å Elba och Östra holmen af 1917 års förslagsanslag anvisa ett tilläggsanslag å förslagsvis 2,000 kronor;

Dag och § i protokollet	
26/4 § 75	ang. *tillfälliga lån,* att bemyndiga Drätselkammaren att i afbidan på uppläggandet af ett nytt obligationslån för staden för bestridande af beslutade utgifter upptaga tillfälliga lån till belopp, som Drätselkammaren kunde finna nödigt;
26/4 § 76	ang. *inrättande af hyresnämnd,* dels att här i staden skulle inrättas en hyresnämnd i enlighet med Kungl. förordningen den 5 maj 1916 om medling i vissa hyrestvister m. m. med de ändringar i samma förordning, som fastställts genom Kungl. förordningen den 27 februari 1917 samt de ändringar eller tillägg däri, hvilka genom ny lagstiftning kunde komma till stånd, dels hos Konungens befallningshafvande i länet göra framställning om förordnande af ordförande med suppleant i stadens hyresnämnd, dels uppdraga åt Beredningsutskottet att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag angående val af två ledamöter och två suppleanter i nämnden, dels förordna, att hyresnämnden skulle hafva att med stöd af infordrade anmälningar söka förmedla uthyrning af lediga smålägenheter, dels ock uppdraga åt den kommitté, som Stadsfullmäktige torde i anledning af Hälsovårdsnämndens och Beredningsutskottets förslag komma att tillsätta för närmare utredning af den till dem remitterade frågan om bostadsinspektion och kommunal hyresförmedling, att utarbeta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till stadga för hyresnämndens bostadsförmedlande verksamhet;
26/4 § 77	ang. *bostadsinspektion och kommunal hyresförmedling,* att för utredning och afgifvande af förslag i dessa frågor, tillsätta en kommitté af sex personer, hvarjämte företogs val af ledamöter i kommittén;
26/4 § 78	ang. *val af ledamot i Hälsovårdsnämnden;*
31/5 § 84	ang. *inredande af en ny tjänstelokal i rådhuset,* att bemyndiga Drätselkammaren att i norra delen af den östra förstugan en trappa upp i rådhuset låta inreda ett tjänsterum;
31/5 § 85	ang. *köp af fastigheten litt. Z af tomten N:o 119 norra kvarteret,* att bemyndiga Drätselkammaren att för en köpeskilling af

Dag och § i protokollet	
	28,000 kronor att utgå med 15,000 kronor af lånemedel och 13,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel, inköpa fastigheten litt. Z af tomten N:o 119 i Västerås stads norra kvarter;
31/5 § 87	ang. *inrättande af högre folkskola med handelsundervisning*, att en högre folkskola med handelsundervisning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Folkskolestyrelsens förslag skulle upprättas i Västerås från och med hösten 1917;
31/5 § 88	ang. *anslag till understöd af produktionen af smålägenheter*, att till understöd på grund af nu rådande stegring af byggnadskostnaderna för uppförande af bostadshus med smålägenheter här i staden i enlighet med de i Kungl. kungörelsen i ämnet den 13 mars 1917 angifna grunder lämna ett anslag af 100,000 kronor att gäldas till den del sådana understöd motsvarades af upplåtelse af tomt- och gatumark af reserverade köpeskillingsmedel och till återstående belopp af tillgängliga medel;
31/5 § 89	ang. *understöd åt f. Poliskonstapeln J. F. Asplund*, att tilldela Asplund utöfver honom förut tillkommande pensionsförmåner ett understöd för år 1917 af 200 kronor att utgå af 1917 års förslagsanslag;
31/5 § 90	ang. *köp af gården N:o 72—73 a södra kvarteret m. m.*, att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 72 och 73 a i stadens södra kvarter samt lotterna N:ris 13, 17, 18, 19 och 20 af tomten N:o 143 i samma kvarter för en köpesumma af 37,000 kronor att gäldas med 25,000 kronor af lånemedel och 12,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel;
31/5 § 91	ang. *åtgärder för tillsättande af en kommunal arbetsnämnd*, att uppdraga åt Beredningsutskottet att utöfva Stadsfullmäktiges beslutanderätt i förevarande angelägenhet;
31/5 § 92	ang. *inköp af fastigheten N:o 112 västra kvarteret*, att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 112 i stadens västra kvarter för en köpeskilling af 42,000 kronor att utgå med 18,000 kronor af lånemedel och 24,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel;

Dag och § i protokollet	
31/5 § 95	ang. *fortsatt anslag till en extra exekutionsbetjänt,* att bevilja Magistraten ytterligare anslag af 800 kronor att utaf anslaget för diverse utgifter i 1917 års stat användas till en extra exekutionsbetjänt;
31/5 § 96	ang. *ytterligare understöd åt egnahemsbyggnadsverksamheten, att* till ytterligare understöd för uppförande af mindre egnahemsbyggnader ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af högst 35,000 kronor att utgå till den del det svarade mot upplåtelse af tomtmark, inklusive gatumarksersättning, af reserverade köpeskillingsmedel och i öfrigt af eljes tillgängliga medel, *att* bemyndiga Drätselkammaren att hos Kungl. Pensionsstyrelsen göra framställning om erhållande af ett lån å 250,000 kronor för bildande af en lånefond, ur hvilken lån skulle utlämnas till de af kommunen understödda egnahemsbyggnadsföretagen, *att* uppdraga åt Drätselkammaren att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till uppläggande af ifrågavarande lån *samt att* bemyndiga Drätselkammaren att i öfrigt å stadens vägnar handhafva ifrågavarande understöds- och låneverksamhet;
31/5 § 97	ang. *försäljning af tomter å området söder om Annedal,* att bemyndiga Drätselkammaren att mot ett pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma, försälja tomterna inom ett å stadens västra område enligt uppgjordt förslag till planläggning utlagdt byggnadskvarter af stadens mark söder om byggnadsområdet Annedal, liggande norr om vägen till Gästgifvarevreten och öster om Särlagatan;
31/5 § 98	ang. *anordnande af ett afträdeshus vid flickläroverket,* att bemyndiga Drätselkammaren att för en kostnad af förslagsvis 300 kronor att utgå af 1917 års förslagsanslag å skolgården vid Västerås högre elementarläroverk för flickor uppsätta en provisorisk afträdesbyggnad;
31/5 § 99	ang. *elektrisk ledning till Papegojvreten m. fl. områden,* att för anläggande af elektriska ledningar för områdena Papegojvreten, byggnadsområdet Vega och Lilla Johanneslund bevilja ett anslag af 12,400 kronor att utgå af lånemedel;
31/5 § 100	ang. *val af suppleanter i Lifsmedelsnämnden;*

Dag och § i protokollet	
31/5 § 101	ang. *val af ledamöter i Hyresnämnden;*
31/5 § 103	ang. *revision af spritbolagets räkenskaper för år 1916,* förklara att Stadsfullmäktige icke hade något att erinra emot ansvarsfrihet för styrelsen för Västerås spritbolag;
31/5 § 104	ang. *provisorisk förhöjning i hamntaxan,* att lämna Hamnstyrelsen bemyndigande att å Stadsfullmäktiges vägnar hos Kungl. Maj:t begära nådigt tillstånd för Västerås stad att snarast möjligt och helst senast från 1 juli 1917 uttaga ett provisoriskt taxetillägg af 50 % å förut utgående hamnafgifter för såväl fartyg som varor, ej hänförliga till lifsmedel, fodermedel och gödningsämnen, att utgå under nuvarande hamntaxas giltighetstid eller så länge Kungl. Maj:t kunde finna anledning att särskildt föreskrifva;
21/6 § 108	ang. *ytterligare krigstidshjälp åt poliskåren m. fl. befattningshafvare,* att bevilja en hvar af poliskårens medlemmar, tillsyningsmannen för spirituosahandeln däri inräknad, ytterligare krigstidshjälp för senare hälften af år 1917 med 20 kronor per månad samt härför anvisa 4,560 kronor af årets förslagsanslag;
21/6 § 109	ang. *förvaltning af en donation till flickskolan,* att uppdraga åt Drätselkammaren att förvalta en af Ingeniören Sven Norberg till läroverket donerad stipendiefond å 1,500 kronor i enlighet med donators bestämmelser;
21/6 § 110	ang. *gäldande af kostnaderna för stadens bostadshus i kv. Gude,* att till gäldande af kostnaderna för det af Stadsfullmäktige den 27 april 1916 beslutade bostadsbyggnadsföretaget å tomten N:o 5 i kvarteret Gude af lånemedel anslå ett belopp af 115,000 kronor;
21/6 § 113	ang. *ny valdistriktsindelning för riksdagsmannaval,* att med stöd af 19 och 20 §§ i lag om val till riksdagen den 26 maj 1909 förklara, att från dess sida hinder icke mötte, att staden för tiden från och med september månad 1917 indelas i tre valdistrikt sålunda: 1:sta eller norra valdistriktet, omfattande norra kvarteret och norra kvarterets utgårdar, 2:dra eller södra valdistriktet, omfattande södra kvarteret och södra kvarterets utgårdar, och 3:dje eller västra valdistriktet, omfattande västra kvarteret och västra kvarterets utgårdar;

Dag och § i protokollet	
21/6 § 114	ang. *inköp af en lastautomobil,* att bevilja ett anslag af förslagsvis 15,000 kronor att upptagas till uttaxering i 1918 års budget till inköp af en lastautomobil att användas i första hand till transporter för Lifsmedelsnämndens räkning, med bemyndigande för Drätselkammaren att redan under år 1917 af tillgängliga medel utanordna anslaget;
21/6 § 115	ang. *anslag till kompletteringsarbeten i epidemisjukhuset,* att för ifrågavarande ändamål af uttaxerade medel i 1918 års stat anvisa ett anslag af förslagsvis 9,000 kronor med rätt för Drätselkammaren att redan under år 1917 af tillgängliga medel förskottera anslaget;
21/6 § 117	ang. *provisorisk elektrisk gatubelysning,* att på i Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning angifna ställen gasljuset skulle utbytas mot elektrisk belysning samt att anslag för ändamålet å 1,800 kronor skulle beviljas att utgå af Vatten- och Gasverksstyrelsens vinstmedel för år 1917;
21/6 § 118	ang. *anslag till inköp af en ångfärja,* att för inköp och utrustning af en ångfärja att insättas på traden till Hästholmarna anvisa ett belopp af förslagsvis 30,000 kronor att utgå af tillgängliga medel med uppdrag för Drätselkammaren att i samband med budgetsförslaget för 1918 inkomma till Stadsfullmäktige med förslag rörande anslagets slutliga gäldande;
21/6 § 119	ang. *inrättande af en högre folkskola med handelsundervisning,* *att* för den ordinarie lärarepersonalen i den förut beslutade högre folkskolan antaga följande lönestat: manlig ordinarie lärare: grundlön 3,000 kronor jämte tre ålderstillägg à 400 kronor efter resp. 5, 10 och 15 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring, kvinnlig ordinarie lärare: grundlön 2,500 kronor jämte tre ålderstillägg à 250 kronor efter resp. 5, 10 och 15 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring, manlig e. o. lärare: årsarvode 2,200 kronor, och kvinnlig e. o. lärare: årsarvode 1,900 kronor. Vid uppflyttning i högre lönegrad äger ordinarie lärare tillgodoräkna sig högst 10 års tjänstgöring i ordinarie befattning vid folkskola; *att* bestämma folkskoleinspektörens arvode som skolans föreståndare under höstterminen 1917 till 300 kronor,

Dag och § i protokollet	
	att af 1917 års förslagsanslag för skolans verksamhet under höstterminen 1917 anvisa ett belopp af förslagsvis 1,400 kronor, *att* ifråga om reglemente för den högre folkskolan, med bibehållande af den i Folkskolestyrelsens förslag omförmälda befogenhet för Folkskolestyrelsens ordförande, däri skulle göras den ändring, att den närmare vården om skolan skulle utöfvas af en särskild styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af Folkskolestyrelsen, af hvilka minst tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skulle tillhöra denna styrelse samt två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien, *att* befattningen såsom föreståndare för den nya skolan tillsvidare skulle uppehållas af folkskoleinspektören samt att denne i nämnda egenskap skulle närvara vid styrelsens sammanträden och därvid föra protokoll, med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna och få sin mening antecknad i protokollen, men icke att deltaga i besluten, såvidt han ej blifvit vald till ledamot i styrelsen, *att* ifråga om förslag till lärokurser läroämnet kristendom skulle upptagas i timplanen i enlighet med Folkskolestyrelsens förslag, *att* återremittera reglementsförslaget till Folkskolestyrelsen för verkställande af den omredigering af detsamma, som af Stadsfullmäktiges beslut betingades, *samt att* uppdraga åt Folkskolestyrelsen att, sedan reglementet blifvit af Stadsfullmäktige slutligen antaget, därå söka fastställelse;
21/6 § 120	ang. *åtgärder för lindrande af de mindre bemedlades lefnadsvillkor,* att under erinran att Stadsfullmäktige den 26 april beslutat *dels* bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämndens förfogande af tillgängliga medel ställa ett belopp af förslagsvis 50,000 kronor att jämte det statsanslag, som kunde erhållas, användas för lindring af de mindre bemedlades i samhället lefnadsvillkor, *dels* att bemyndiga Lifsmedelsnämnden å stadens vägnar hos Kungl. Maj:t eller andra vederbörande myndigheter göra framställningar om de statsbidrag till nu ifrågavarande ändamål, som kunde påräknas, förklara att berörda bemyndigande för Lifsmedelsnämnden äfven skulle afse ansökan om bidrag af statsmedel af det af innevarande års riksdag lämnade statsanslaget;

Dag och § i protokollet	
13/7 § 122	ang. *val af suppleanter i hyresnämnden;*
16/8 § 126	ang. *val af ny lifsmedelsnämnd för staden;*
30/8 § 130	ang. *anslag till nyanläggningar för de tekniska verken,* att för ökade kostnader under år 1916 för detta ändamål af lånemedel anslå 10,462 kronor 17 öre;
30/8 § 132	ang. *reglemente för högre folkskola,* att för sin del godkänna reglemente för högre folkskolan;
30/8 § 133	ang. *medgifvande af rätt för A. S. E. A. att framdraga spår till nytt industriområde å Emaus,* att medgifva bolaget tillstånd att anordna och tillsvidare bibehålla järnvägsspårförbindelse mellan stationsområdet och bolagets nya industriområde vid Emaus med korsningar i plan af Pilgatan och Korsängsgatan under de närmare villkor, hvarom Drätselkammaren ägde att med bolaget träffa aftal, samt under villkor tillika att bolaget vore skyldigt underkasta sig de föreskrifter angående växling och trafik i öfrigt å järnvägsförbindelsen, som Magistraten eller annan offentlig myndighet kunde komma att utfärda, och bestrida alla de kostnader för bevakning och dylikt, som därmed kunde vara förbundna;
30/8 § 134	ang. *reglering af tomter inom lägenheten Sofielund,* att mottaga öfverlåtelse af gatumark samt anvisa ett belopp af 200 kronor att af reserverade köpeskillingsmedel för inlösen af å den öfverlåtna marken uppförd källarbyggnad jämte därå belägen brunn;
30/8 § 138	ang. *inköp af en motorplog,* att anvisa ett belopp af 12,000 kronor för inköp af en motorplog för stadens landtbruk att utgå af tillgängliga medel för att sedermera gäldas med en femtedel under hvartdera af åren 1918—1922 ur inkomsterna å stadens landtbruk;

Dag och § i protokollet	
30/8 § 139	ang. *ledningsarbeten i Timmermansgatan,* att anvisa ett anslag å 5,500 kronor att utgå af lånemedel för ledningsarbeten i Timmermansgatan;
30/8 § 140	ang. *anläggning af en högspänningskabel inom hamnområdet,* att bevilja ett anslag af 9,000 kronor att härför utgå af lånemedel;
30/8 § 141	ang. *nytt krigstidstillägg till stadens befattningshafvare,* att bevilja sådant för senare halfåret 1917 i enlighet med grunder, hvarom protokollet närmare förmäler, samt härför anvisa förslagsvis 30,000 kronor, att upptagas till uttaxering i 1918 års stat;
30/8 § 142	ang. *skattelindring för mindre inkomsttagare,* att bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor att ställas till Drätselkammarens förfogande för att efter Drätselkammarens pröfning i hvarje särskildt fall användas till lindring uti lefnadsvillkoren för vissa inkomsttagare, att utgå af tillgängliga medel för att sedan upptagas till uttaxering i 1918 års stat, samt att bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga de åtgärder som erfordrades för att staden, om så ske kunde, måtte komma i åtnjutande af statsbidrag för ifrågavarande understöd;
30/8 § 143	ang. *pumpbrunn i Pilgatan,* att anvisa ett förslagsanslag å 1,400 kronor att utgå af uttaxerade medel för anordnande i Pilgatan af en pumpbrunn;
30/8 § 145	ang. *ny vägtrumma öfver bäcken i Östermalmsgatan,* att anvisa ett förslagsanslag af 3,700 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat för utförande af nämnda gatutrumma;
30/8 § 146	ang. *elektrisk installation å Kristiansborgs gård,* att anvisa ett förslagsanslag å 2,400 kronor att utgå af arrendemedel för installation af elektriskt ljus å Kristiansborgs gård;
30/8 § 147	ang. *upplåtelse af stadshotellet till krigssjukhus,* att upplåta vissa lokaler i nya stadshuset till krigssjukhus i händelse krigstillstånd skulle inträda i landet;
30/8 § 148	ang. *upplåtande af vatten- och strandområde till A.-B. Västerås Båtvarf,* att godkänna kontrakt om en dylik upplåtelse afseende mark vid Carlsberg;

Dag och § i protokollet	
30/8 § 149	ang. *ändrad taxa för sotning inom staden,* att för sin del antaga ny sådan taxa;
30/8 § 150	ang. *ändrade ordningsföreskrifter för skyltning,* att för sin del godkänna nya sådana föreskrifter;
30/8 § 151	ang. *försäljning af tomter å stadens västra område,* att bemyndiga Drätselkammaren att mot pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma försälja tomterna inom ett å stadens västra område enligt uppgjordt förslag till planläggning utlagdt byggnadskvarter, beläget omedelbart söder om Ragvaldsgatan emellan Särla- och Annedalsgatorna;
30/8 § 152	ang. *elektriska ledningar till en del byggnadsområden,* att af lånemedel för utdragande af elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga- och Frejaföreningarna samt Västerås Masugns A.-B:s arbetarebostäder af lånemedel anvisa ett belopp af 17,400 kronor;
30/8 § 155	ang. *ökad hyresersättning åt läroverkets rektor,* att öfverlämna denna fråga till Drätselkammaren med befogenhet för kammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar fatta beslut i ärendet;
30/8 § 156	ang. *inköp af tomten N:o 119 litt. c. d. och e af norra kvarteret,* att bemyndiga Drätselkammaren dels att för stadens räkning för 12,500 kronor, att utgå af reserverade köpeskillingsmedel, inköpa fastigheten ifråga, dels ock att därefter till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma, försälja samma fastighet samt staden förut tillhöriga tomten N:o 119 litt. b. i samma kvarter;
27/9 § 162	ang. *fastställande af vissa ändringar i taxan å hamnafgifter;*
27/9 § 163	ang. *förvärf åt staden af fastigheten N:o 133 västra kvarteret och försäljning af gamla vattenverkets fastighet,* att utbyta gamla vattenverkets fastighet mot den af repslagaren C. A. Eriksson tillhöriga fastigheten västra kvarteret N:o 133 mot en mellanafgift till Eriksson af 35,000 kronor att gäldas af lånemedel;
27/9 § 164	ang. *anslag till tekniska skolan,* att dels anvisa ett anslag å 10,000 kronor till Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås verksamhet under år 1918 att utgå med 6,000 kronor

Dag och § i protokollet	
	af uttaxerade medel i 1918 års stat och med 4,000 kronor ur Zimmermanska fonden, dels ock ingå till Kungl. Maj:t med begäran om ett statsanslag för samma år till ifrågavarande läroanstalt å 7,500 kronor;
27/9 § 165	ang. *afsked för brandchefen C. G. Sjöquist,* att bevilja brandchefen C. G. Sjöquist afsked från brandchefsbefattningen från och med utgången af år 1917 med rätt för Sjöquist att efter afgången från tjänsten uppbära en årlig pension af 2,000 kronor, hvarå icke skulle utgå något blifvande s. k. krigstidstillägg;
27/9 § 166	ang. *anslag till Västerås arbetareinstitut för föreläsningsverksamhet under år 1918,* att anslå för år 1918 1,600 kronor till Västerås arbetareinstitut för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte;
27/9 § 167	ang. *installation af elektrisk belysning å Carlsbergs gård,* att anvisa ett förslagsanslag å 2,400 kronor att utgå för ändamålet af arrendemedel under förbehåll, att arrendatorn i ersättning erlade till staden ett årligt belopp af 200 kronor utom afgift för strömförbrukningen enligt tillämplig taxa samt bekostade armaturen;
27/9 § 168	ang. *förskottsanslag till Lifsmedelsnämnden,* att bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämnden för inköp af lifsmedel utanordna ett förskott å 50,000 kronor att utgå af tillgängliga medel med skyldighet för Lifsmedelsnämnden att sedan till staden redovisa de vid försäljningen af varorna influtna medlen;
27/9 § 169	ang. *uppskof med ikraftträdandet af nya renhållningsstadgans tilllämpning utom stadsplanen,* att låta tillsvidare anstå med ett den 29 mars 1917 fattadt beslut i berörda ärende, dels ock att anvisa ett belopp af förslagsvis 1,300 kronor att utgå af innevarande års förslagsanslag för inköp af kärl för utökning och komplettering af renhållningsverkets förråd däraf;
27/9 § 170	ang. *anslag till fortsatt utbyggande af nya hamnen,* att anvisa ett anslag å 150,000 kronor att utgå af lånemedel för fortsatta kajutbyggnader i nya hamnen öster ut;

Dag och § i protokollet	
27/9 § 171	ang. *utdragande af stadens allmänna ledningar till kvarteren Assar och Arne,* dels att på vissa villkor utdraga stadens allmänna ledningar till tomter inom kvarteren Assar och Arne, dels ock att anvisa ett belopp för ändamålet af 17,000 kronor, däraf af lånemedel 12,800 kronor och af tillgängliga medel 4,200 kronor;
27/9 § 172	ang. *försäljning af tomtmark invid lägenheten Charlottenberg å västra utgårdarna,* att bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor Drätselkammaren kunde finna för staden antagliga, försälja den staden tillhöriga mark, som enligt ett af stadens byggnadschef uppgjordt förslag tillsammans med lägenhetenCharlottenberg utlagts till ett kvarter med läge i vinkeln emellan landsvägen till Köping och gamla vägen till hyttan;
27/9 § 173	ang. *högspänningskabel öfver Nordanby och Östra utmarken,* att bemyndiga Drätselkammaren att medgifva tillstånd för Älfkarleby kraftverk att framdraga ifrågavarande kraftledning;
27/9 § 174	ang. *Sällskapets ansökan att få utskänka brännvin under år 1918,* att afstyrka en af Sällskapet i Västerås hos Konungens befallningshafvande gjord framställning om tillstånd att under år 1918 i dess lokal i stadshotellet i Västerås till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin;
27/9 § 175	ang. *fråga om tillstånd för Alrik Nyberg att utskänka vin och öl,* att afstyrka en af Alrik Nyberg hos Konungens befallningshafvande i länet gjord framställning om tillstånd att under år 1918 i gården N:o 42—43 i Västerås stads västra kvarter, Centralhotellet, till spisande gäster vid måltider utskänka vin och öl;
27/9 § 177	ang. *entledigande af ledamotskap i Stadsfullmäktige m. m. för Arvid Jonsson;*
27/9 § 181	ang. *nytt val af hyresnämnd;*

Dag och § i protokollet	
25/10 § 184	ang. *anslag till Arbetsstugan under år 1918,* att anvisa ett anslag för Västerås arbetsstugas verksamhet under år 1918 å 2,500 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat;
25/10 § 185	ang. *tillskott till Sundinska donationsfonden för vedutdelning m. m.,* att med ändring af förut fattat beslut till fonden skulle återbäras 3,300 kronor, utgörande fondens årsbidrag till Arbetsstugan, Barnkrubban, Barnhemmet och Natthärbärget, att i ersättning härför för nyssnämnda filantropiska ändamål skulle anvisas enahanda belopp, 3,300 kronor, att utgå under år 1917 af uttaxerade medel i 1918 års stat, samt att af fondens öfverskottsmedel icke något skulle tagas i anspråk för samma ändamål under nästkommande år;
25/10 § 186	ang. *anslag för täckande af brist i fattigvårdens stat för 1917,* att för täckande af denna brist bevilja ett anslag å 20,000 kronor att utgå under år 1917, men upptagas till uttaxering i 1918 års stat;
25/10 § 187	ang. *anslag till brödbyrån,* att under samma villkor, som förut för enahanda anslags beviljande varit gällande, under regleringsåret 1 nov. 1917—30 sept. 1918 ställa ett förslagsanslag af 1,600 kronor till Drätselkammarens förfogande för brödbyråns i Västerås räkning att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat;
25/10 § 189	ang. *anslag för bekämpande af smittkoppsepidemi,* att godkänna Hälsovårdsnämndens åtgärd att utbetala full ersättning till de personer, som under utbruten smittkoppsepidemi härstädes varit internerade å epidemisjukhuset med ett belopp af 1,276 kronor, hvilken utgift skulle bestridas af i 1917 års stat upptaget förslagsanslag;
25/10 § 191	ang. *ändrad grundlön för brandchefen,* att brandchefens grundlön skulle från och med början af år 1918 utgå 2,500 kronor med två ålderstillägg hvartdera å 300 kronor efter resp. 5 och 10 års tjänstgöring;
29/11 § 201	ang. *inköp af fastigheten Granneborg och försäljning af densamma,* att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning för en

Dag och § i protokollet	
	köpeskilling af 21,000 kronor att utgå med 6,000 kronor af lånemedel och med återstående 15,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel inköpa fastigheten Granneborg samt att sedan till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna för staden antagliga, försälja samma fastighet med enligt stadsplanen reglerade gränser;
29/11 § 202	ang. *ny instruktion för stadsombudsmannen,* att antaga sådan på sätt protokollet närmare utvisar;
29/11 § 203	ang. *kommunalt slakthus,* att tillsätta en kommitté af sju ledamöter för utredning af fråga om uppförande af ett slakthus samt af de frågor, som omedelbart härmed kunde äga sammanhang;
20/11 § 204	ang. *hemutställning,* att tillsätta en kommitté, bestående af tre ledamöter, med uppdrag att utreda möjligheten och villkoren för att få den i Stockholm pågående utställningen af modeller till egnahemslägenheter och deras inredning hitflyttad till staden;
29/11 § 205	ang. *grustransporter från ön Flaten,* att för möjliggörande af grustransporter från ön Flaten anvisa ett belopp af förslagsvis 35,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för likviderande af en inköpt ny pråm och för inköp af ytterligare en pråm, äfvensom för uppförande af för grustransporterna nödiga anordningar på ön;
29/11 § 206	ang. *lån för bostadsändamål,* att bemyndiga Drätselkammaren att på de villkor, som härför kunde af vederbörande myndigheter blifva fastställda, ur pensionsförsäkringsfonden upptaga ett lån på 700,000 kronor att sedan ställas till A.-B. Arbetarebostäders förfogande för fortsatt byggnadsverksamhet samt att uppdraga åt Drätselkammaren att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till uppläggande af ifrågavarande lån, samt att i öfrigt vidtaga alla åtgärder, som i samband med lånets upptagande och dess disponerande kunde blifva erforderliga;
29/11 § 207	ang. *förskott till Lifsmedelsnämnden,* att ställa 200,000 kronor till Nämndens förfogande för likvid af levererad ved, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att utöfver förut beslutade och lämnade förskott ställa ytterligare ett förskott å 150,000 kronor till Nämndens förfogande, däraf för dess handelsverksamhet 50,000 kronor och återstående belopp såsom förskott å

Dag och § i protokollet		
		blifvande vedleveranser till staden att utgå af tillfälligt upplånade medel och under villkor att Nämnden härför blir redovisningsskyldig till Drätselkammaren;
29/11 § 208	ang.	*anslag till en trädgårdsmässa i Västerås,* dels att för mässan redan beviljadt anslag å 1,000 kronor skulle reserveras till ett kommande år, dels ock att det för mässan af bestyrelsen begärda anslaget å 500 kronor 64 öre skulle beviljas, att utgå under villkor att mässan komme till stånd under år 1918 och först därefter till styrelsen utbetalas;
29/11 § 209	ang.	*instruktion för hyresnämndens bostadsförmedlande verksamhet,* att antaga sådan instruktion;
29/11 § 210	ang.	*inköp af fastigheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl.,* att med godkännande af träffadt köpeaftal för inköp af därmed afsedda, Trädgårdsdirektören Frans Johansson tillhöriga, fastigheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal med flera områden å stadens västra område anvisa ett anslag af 300,000 kronor att utgå af lånemedel;
29/11 § 211	ang.	*val af brandchef,* att härtill för fem år från och med den 1 januari 1918 utse fabrikören A. Danielsson;
20/12 § 218	ang.	*ledningar genom stadsparken,* att för utförande af vatten-, aflopps- och gasledningar genom stadsparken mellan turbinhuset och Västgötegatan af lånemedel anslå 13,000 kronor;
20/12 § 219	ang.	*understöd,* att utöfver förut beviljadt understöd för år 1917 anvisa såsom understöd åt änkefru Ingeborg Hedman 200 kronor att utgå af Sundinska välgörenhetsfonden;
20/12 § 220	ang.	*anslag till Västmanlands fornminnesförening,* att bevilja föreningen ett engångsanslag å 5,000 kronor för bedrifvande af kultur- och fornminnesforskningar inom staden och länet att utgå af 1918 års förslagsanslag;
20/12 § 221	ang.	*ambulansautomobilen,* att antaga taxa för dess användande;
20/12 §§ 222—264	ang.	*val af kommunala förtroendemän;*
20/12 § 266 och 21/12 § 270	ang.	*utgifts- och inkomststat för år 1918,* att fastställa densamma med en uttaxering af 6,75 % af det till bevillning upptaxerade inkomstbeloppet;

Dag och § i protokollet	
20/12 § 266	ang. *provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp,* att bevilja stadens befattningshafvare sådana lönetillägg enligt grunder, som i protokollet närmare omförmälas;
20/12 § 266	ang. *anslag till skrifbiträden å kronouppbördskontoret,* att afslå Magistratens framställning om höjning af detta anslag;
20/12 § 266	ang. *löneförhöjning åt stadsfiskalen,* att afslå Magistratens framställning om personligt lönetillägg åt stadsfiskalen;
20/12 § 266	ang. *stadsvaktmästarens lön,* att höja dennes grundlön med 100 kronor;
20/12 § 266	ang. *exekutionsverket,* att från och med år 1918 skulle anställas ytterligare en ordinarie exekutionsbetjänt;
20/12 § 266	ang. *kommunal handbok,* att för utgifvande af en sådan anslå ytterligare 500 kronor under villkor att boken blefve färdig under år 1918;
21/12 §§ 268—269	ang. *val af kommunala förtroendemän;*
21/12 § 270	ang. *poliskommissariens lön,* att afslå dennes begäran angående beräkning af ålderstillägg;
21/12 § 270	ang. *detektivöfverkonstapelns lön,* att bevilja denne ett personligt lönetillägg å 300 kronor;
21/12 § 270	ang. *detektivkonstaplarne,* att från och med år 1918 skulle inrättas en ny detektivkonstapelsbefattning, att den förutvarande skillnaden mellan 1:ste och 2:dre detektivkonstapel skulle upphöra och att grundlönen för detektivkonstaplarne skulle fastställas till 1,600 kronor;
21/12 § 270	ang. *poliskåren,* att vid denna skulle från och med år 1918 inrättas sex nya ordinarie konstapelsbefattningar;
21/12 § 270	ang. *omorganisation af stadsombudsmannainstitutionen,* att antaga nya lönestater för stadens ombudsman och biträdande stadsombudsmannen;

Dag och § i protokollet	
21/12 § 270	ang. *brandchefens och vice brandchefens löner,* att ändra förut fastställda lönestater för dessa tjänstemän;
21/12 § 270	ang. *brandkåren,* att från och med år 1918 inrätta två nya brandsoldatstjänster samt att godkänna af Brandstyrelsen vidtagen organisationsförändring af brandkårens reservmanskap;
21/12 § 270	ang. *biträdande stadsingeniörens lön,* att bevilja denne ett personligt lönetillägg af 1,500 kronor under förbehåll, att hvarken krigstidshjälp eller provisoriskt lönetillägg skulle utgå för denne befattningshafvare;
21/12 § 270	ang. *hamntillsyningsman,* att godkänna Drätselkammarens åtgärd att förordna befälhafvaren å ångfärjan Elba såsom hamntillsyningsman;
21/12 § 270	ang. *stadsläkarne,* att höja deras semesteranslag från 250 till 300 kronor;
21/12 § 270	ang. *hälsovårdsnämndens personal,* att afslå nämndens förslag om löneförhöjning åt stadssjuksköterskorna och gårdsdrängen vid epidemisjukhuset, att genomföra ny lönereglering för husmodern och de ordinarie sköterskorna vid samma sjukhus samt att vid sjukhuset skulle inrättas en ny ordinarie skötersketjänst;
21/12 § 270	ang. *nya lärare vid folkskolan,* att från och med den 1 juli 1918 skulle inrättas en ny ordinarie folkskollärarinnetjänst samt två nya småskollärarinnetjänster äfvensom från början af höstterminen 1918 en biträdande slöjdlärarinnebefattning;
21/12 § 270	ang. *skrifbiträde åt folkskoleinspektören,* att härtill för år 1918 anslå 800 kronor;
21/12 § 270	ang. *folkskolans lärjungebibliotek,* att till arvode åt en bibliotekarie anslå 100 kronor;
21/12 § 270	ang. *gymnastikundervisningen vid folkskolan,* att till arvoden åt en instruktör och en instruktris i denna undervisning anslå 800 kronor;

Dag och § i protokollet	
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *tjänsteårsberäkning för folkskollärare,* att för folkskollärare och folkskollärarinna intill fem ordinarie tjänsteår och för småskollärarinna fem tjänsteår, förvärfvade inom annat skoldistrikt, skulle få medräknas för uppflyttning i högre lönegrad;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *kurser för folkskollärare,* att till en kurs för folk- och småskollärare i teckning och hembygdsundervisning samt en kurs i experimentell fysik anvisa 725 kronor;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *Västmanlands läns pedagogiska bibliotek,* att till detsamma anslå 50 kronor;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *skollofskolonier,* att till föreningen Västerås skollofskolonier för år 1918 anslå 4,000 kronor;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *högre folkskolan,* att vid densamma skulle från och med den 1 juli 1918 inrättas två ordinarie flärarebefattningar;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *barnavården,* att för år 1918 anslå 3,500 kronor till arvoden åt barnavårdsmän;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *Västerås Arbetareinstitut,* att till dess biblioteksverksamhet för år 1918 anslå 7,500 kronor samt till inköp af böcker för en gång till biblioteket anvisa 8,000 kronor;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *flickläroverket,* att för beredande af tillfällig löneförbättring under år 1918 åt föreståndarinnan samt åt ämnes-, öfnings- och timlärarinnor vid läroverket anslå ett bidrag motsvarande hälften af det belopp, som staten för samma ändamål lämnade;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *föreståndarens för stadens tekniska verk lön,* att dennes grundlön skulle höjas från 5,000 till 7,000 kronor, under villkor att hvarken provisoriskt lönetillägg eller krigstidshjälp skulle utgå för denne befattningshafvare;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *installationsinspektör,* att vid elektricitetsverket skulle anställas en installationsinspektör med en aflöning af 2,400 kronor;
$^{21}/_{12}$ § 270	ang. *nyanläggningar och nyanskaffningar för stadens tekniska verk,* att bevilja följande anslag: *dels* att utgå af tillgängliga medel i verkens kassa: för omläggning af afloppsledningen i Stora

Dag och § i protokollet	

gatan mellan Allé- och Karlsgatorna .... 2,800: —
dels att utgå af lånemedel: för anskaffande af mätare och inventarier
under år 1917 .... 60,000: —
och under år 1918 .... 50,000: —
samt för diverse mindre ledningsutsträckningar .... 25,000: — 135,000: —

Kronor 137,800: —

21/12 § 270 ang. *gaspriset,* att detta skulle från början af år 1918 utgå med 25 öre pr kbm. för gas till hushållsförbrukning och 40 öre pr kbm. för s. k. industrigas;

21/12 § 270 ang. *gatuläggningar,* att af uttaxerade medel för utförande af nedan angifna gatuarbeten anslå följande belopp:

omläggning och stensättning af *Stora gatan* mellan Hållgatan och Floragatan	kr.	35,000: —
omläggning af *Kyrkogatan* från konsistoriehuset till Rudbecksgatan	»	26,500: —
omläggning af *Kyrkogatan* från Rudbecksgatan till norra Ringvägen	»	9,250: —
stensättning m. m. af *Skultunavägen* från norra Ringvägen till körvägen till Västerås kvarn	»	12,500: —
stensättning af *Skolgatan* från Gåsmyregatan till Vasagatan	»	15,000: —
stensättning af *Engelbrektsgatan* från Engelbrektsplan till Rudbecksgatan	»	23,000: —
omläggning af *Fiskartorget*	»	25,500: —
omläggning af *Nedre Trädgårdsgatan* från Fiskartorget till Kopparbergsvägen	»	44,000: —
ordnande af *Vasagatans västra trottoar* från Engelbrektsplan till Utanbygatan	»	900: —
stensättning och ordnande af *Östra Järnvägsgatan* från Hamngatan	»	17,500: —
	Kronor	209,150: —

21/12 § 270 ang. *vägunderhåll,* att anslå 33,340 kronor för förbättring af vägar och gator utom stadsplanen;

21/12 § 270 ang. *anskaffande af en ångfärja,* att kostnaderna härför, 30,000 kronor, skulle gäldas af uttaxerade medel i 1918 års stat;

Dag och § i protokollet	
21/12 § 270	ang. *gatubelysning,* att till anordnande af elektrisk belysning på i protokollet närmare angifna områden anslå 7,950 kronor;
21/12 § 270	ang. *anslag till filantropiska ändamål,* att af uttaxerade medel i 1918 års stat anslå till Barnkrubban 1,500 kronor till Barnhemmet 500 kronor jämte utfästelse att staden skulle ombesörja gaturenhållningen vid hemmets fastighet och till Natthärbärget 300 kronor;
21/12 § 270	ang. *arbetsförmedlingen,* att lämna Västmanlands läns arbetsförmedling ett anslag för år 1918 å 2,000 kronor;
21/12 § 270	ang. *sjukkassornas fortsättningskassa,* att bevilja Västerås sjukkassors fortsättningkassa för år 1918 anslag af stadens medel i enlighet med de grunder, som fastställdes, då Stadsfullmäktige den 23 december 1909 första gången beviljade anslag till detta ändamål;
21/12 § 270	ang. *barnhemmet Sparfboet,* att bevilja hemmet för år 1918 ett kontant anslag af 600 kronor;
21/12 § 270	ang. *Frälsningsarméns slumstation,* att bevilja densamma för 1918 ett hyresbidrag af 385 kronor;
21/12 § 270	ang. *idrottsplats och skridskobana,* att anslå 200 kronor till underhåll af idrottsplatsen å Herrgärdet för år 1918 samt 600 kronor till Västerås skridskoklubb att utgå under enahanda villkor, som gällt för motsvarande anslag för år 1917, med uppdrag åt Stadsfullmäktiges idrottsplatskommitté att kontrollera användandet af anslaget till skridskoklubben och att därmed förbundna villkor uppfylldes;
21/12 § 270	ang. *musiksällskapet,* att afslå en af Västerås musiksällskap och Västerås orkesterförening gjord framställning om anslag ur stadskassan;
21/12 § 270	ang. *anslag till lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor,* att de af Stadsfullmäktige beviljade anslagen till detta ändamål, nämligen 50,000 kronor den 26 april 1917 och 8,000 kronor den 30 augusti 1917 skulle uttaxeras i 1918 års stat, samt att för första halfåret 1918 af uttaxerade medel till samma ändamål anslå 50,000 kronor;

Dag och § i protokollet	
21/12 § 270	ang. *körkarlarnas lön,* att fastställa densamma för år 1918 till 1,450 kronor;
21/12 § 270	ang. *anslag till inköp af ett mudderverk,* att det den 30 november 1916 beviljade anslaget till detta ändamål skulle gäldas af uttaxerade medel i 1918 års stat;
21/12 § 270	ang. *inköp af en lastautomobil,* att kostnaden för anskaffning af en sådan enligt beslut den 21 juni 1917, kronor 16,000, skulle gäldas af uttaxerade medel i 1918 års stat;
21/12 § 270	ang. *krigstidshjälp,* att anslaget till ytterligare sådan åt stadens befattningshafvare för senare halfåret 1917, kronor 30,000, skulle gäldas af uttaxerade medel i 1918 års stat;
21/12 § 270	ang. *pumpbrunn i Pilgatan,* att det den 30 augusti 1917 beviljade anslaget härtill, 1,400 kronor, skulle upptagas till uttaxering i 1918 års stat;
21/12 § 270	ang. *anslag till resor,* att till resor i stadens angelägenheter och diverse mindre utredningar anvisa 2,000 kronor för år 1918;
21/12 § 270	ang. *materialgården,* att till densamma samt för reparationer och underhåll af stadens förråd af redskap och fordon anslå för år 1918 kronor 7,000:—;
21/12 § 270	ang. *barackerna,* att till täckande af brist i anslagen för byggande af tillfälliga bostäder af uttaxerade medel anslå 2,744 kronor 45 öre;
21/12 § 270	ang. *hjulsnöplog,* att till inköp af en sådan anslå 1,950 kronor;
21/12 § 270	ang. *sopmaskin,* att till inköp af en sådan anslå 1,150 kronor;
21/12 § 270	ang. *åmuren,* att till reparation af åmuren vid stadsparken anslå 1,150 kronor;
21/12 § 270	ang. *taxeringen,* att anslå för 1918 300 kronor åt taxeringsnämndsordförandena i staden för anställande af ett gemensamt biträde för mottagande af deklarationer.

Västerås i januari 1918.

THEOFIL ÖBERG.
Stadens ombudsman.

Västerås 1918, Westm. Alleh:s Boktr.

PROTOKOLL

STADSFULLMÄKTIGES
I VÄSTERÅS

PROTOKOLL

ÅR 1917

VÄSTERÅS, A. F. BERGHS BOKTRYCKERI, 1917

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 2 januari 1917.

Närvarande: f. Läroverksadjunkten B. Fjellman, f. Häradshöfdingen M. Schenström, Häradshöfdingen C. Uggla, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren Edv. Karlsson, Apotekaren O. Oest, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Fabrikören A. Danielsson, Grosshandlaren E. Andersson, Fabrikören J. Svensson, Direktören J. S. Edström. Förmannen S. G. Hedin, Domprosten Fr. Fåhræus, Riksdagsmannen V. Larsson, Handelsföreståndaren J. A. Zander, Maskinisten C. F. Huggare, Järnsvarfvaren C. Bäckman, Lägenhetsägaren J. V. Råberg, Ingeniören Gust. Andersson, Underlöjtnanten K. Romé, f. Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Direktören E. Falk, Fru Nina Andersson, Expeditören K. Kättström, Järnsvarfvaren G. Jansson, Redaktören A. Pers, Gjutaren A. Jonsson, Handlanden Carl Hedberg, Muraren G. Dahlfors, Fabrikören J. Keijser, Underlöjtnanten E. Ahlin, Ingeniören H. Håkanson, Grosshandlaren A. Nissen, Byggmästaren Alb. Andersson, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Tråddragaren J. Andersson, Valsverksarbetaren A. Spjut, Komministern A. Enblom, Verkstadsarbetaren A. Vestholm, Folkskolläraren I. Fröier, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson, Byggmästaren A Hammer, Smeden Abel Carlsson, Järnarbetaren E. R. Sabel, Löjtnanten G. Robsahm och Järnsvarfvaren G. F. Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall var Direktören A. Lindén.

§ 1.

Sedan Herr Fjellman, hvilken de flesta år oafbrutet varit ledamot af Stadsfullmäktige, enligt arbetsordningens föreskrift sammankallat Stadsfullmäktige för att bland sig utse dels ordförande och vice ordförande för det ingångna året, dels ock ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet för året, öppnades sammanträdet af Herr Fjellman.

§ 2.

Val af ordförande

Företogs val af ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år; och utsågo Stadsfullmäktige härtill med acklamation Herr Häradshöfdingen Max. Schenström.

§ 3.

Val af vice ordförande

Till Stadsfullmäktiges vice ordförande för året valdes härefter likaledes med acklamation Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman.

§ 4.

Ang. om- och nyvalda ledamöter

Enligt till Stadsfullmäktige öfverlämnade utdrag af Magistratens protokoll för den 8 och 9 samt den 15 och 16 December 1916 hade vid under nämnda månad förrättade val af 24 Stadsfullmäktige för staden för åren 1917—1920 härtill blifvit utsedda: Häradshöfvdingen O. L. M. Schenström, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Direktören A. Lindén, Folkskolläraren I. Fröier, Direktören E. Falk, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson, Förmannen S. G. Hedin, Byggmästaren A. Hammer, Smeden Abel Carlsson, Handlanden Carl Hedberg, Fru Nina Andersson, Expeditören K. Kättström, Läroverksadjunkten B. Fjellman, Muraren G. Dahlfors, Bankdirektören A. Sundström, Järnsvarfvaren G. Jansson, Redaktören A. Pers, Gjutaren A. Jonsson, Grosshandlaren E. Andersson, Järnarbetaren E. R. Sabel, Löjtnanten G. Robsahm, Järnsvarvaren G. F. Lundberg ~~och Fabrikören J. Keijser.~~

Efter antecknande häraf hälsade ordföranden de nyvalda ledamöterna Herrar Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm och Lundberg välkomna till deltagande i Stadsfullmäktiges arbeten.

§ 5.

Ang. val af Beredningsutskott

Ifråga om val af ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet för år 1917 beslöto Stadsfullmäktige till en början, att utskottet skulle bestå af åtta ordinarie ledamöter och lika antal suppleanter.

Härefter valde Stadsfullmäktige med acklamation till ordinarie ledamöter i Beredningsutskottet Läroverksadjunkten B. Fjellman, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Maskinisten C. F. Huggare, Häradshöfdingen C. Uggla, Gjutaren A. Jonsson, Direktören J. S. Edström, Järnsvarfvaren C. Bäckman och Byggmästaren Alb. Andersson.

Till suppleanter i utskottet valdes likaledes med acklamation Direktören E. Falk, Ingeniören G. Andersson, Järnsvarfvaren G. Jansson, Handlanden C. Hedberg, Underlöjtnanten E. Ahlin, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Lokomotivföraren C. R. Vennberg och Fru Nina Andersson, hvarjämte Stadsfullmäktige beträffande den ordning, i hvilken suppleanterna skulle inkallas till deltagande i utskottets förhandlingar, bestämde, att Herrar Falk, Andersson, Hedberg och Ahlin skulle i nu nämnd ordning inkallas vid förfall för någon eller några af Herrar Fjellman, Johansson, Uggla och Edström, Herrar Jansson, Svensson och Vennberg i nu nämnd ordning för Herrar Huggare, Jonsson och Bäckman samt Fru Andersson vid förfall för Herr Alb. Andersson.

§ 6.

Ang. tillsättande af en planteringsnämnd

Föredrogs och bordlades en af Herr Pers nu afgiven skriftlig motion med förslag angående tillsättande af en planteringsnämnd m. m.

§ 7.

Ang. utredning om seglation å Mälaren under vintern

Föredrogs följande till Stadsfullmäktige nu inkomna framställning:

"Till Västerås Stadsfullmäktige.

I en inom Handels- och Industrikammaren för Örebro och Västmanlands län väckt motion har riksdagsmannen Anders Pers hemställt, att Handelskammaren ville låta verkställa utredning angående seglationsmöjligheterna på Mälaren under den kalla årstiden.

Efter att hafva erinrat om riksdagens beslut att låta ombygga Södertälje kanal

efter större mått, hvarigenom denna kanal om fem, högst sex år, förväntas kunna genomsläppa hafsgående fartyg, påvisar motionären hurusom sjöfarten på Mälaren då kommer att blifva af långt större intresse och betydelse än nu är fallet. Därjämte framhålles, att den företagsamhet, som kommer att inrikta sig på tillvaratagandet och ökandet af Mälarens seglationsförhållanden, måste hafva en stor fördel af att närmare lära känna de möjligheter, som finnas att på ett fullt tillfredsställande sätt under den kalla årstiden kunna utnyttja trafiken på Mälaren.

Ehuru de förberedande undersökningar, som Handelskammaren företagit, gifvit vid handen, att det torde vara endast få år, under hvilka sjöfarten på Mälaren för närvarande skulle kunna hållas öppen hela vintern, är Handelskammaren dock öfvertygad om, att den ifrågasatta utredningen kommer att framvisa hvad som lämpligast bör göras för att i möjligaste mån förbättra sjöfartsförhållandena på Mälaren under den kalla årstiden.

Därjämte har Handelskammaren hos Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet samt hos Generaldirektören och Chefen för Kungl. Vattenfallsstyrelsen efterhört, huru dessa herrar ställa sig till den sålunda ifrågasatta utredningen samt erfarit, att de anse det önskligt, att utredningen med snaraste komme till stånd.

Generaldirektör Hansen har därjämte meddelat, att kostnaderna för utredningen med full tillräcklighet kunna beräknas uppgå till 10,000 kronor. Under förutsättning att vederbörande städers tjänstemän utan särskild ersättning lämnade erforderliga statistiska uppgifter och verkställde mätningar af isens tjocklek m. m. dylikt, skulle kostnaderna kunna nedbringas till emot 6,000 kronor. Men äfven om kostnaderna sättas så högt som till 10,000 kronor, torde dock, om samtliga elfva städer rundt Mälaren deltaga i utredningen, kostnaderna för en hvar stad blifva ringa.

Själfva utredningsarbetet har Handelskammaren tänkt sig skulle öfverlåtas på en kommission, bestående af två ombud från de rundt Mälaren belägna städerna Arboga, Enköping, Eskilstuna, Köping, Mariefred, Sigtuna, Strängnäs, Södertälje, Torshälla, Västerås och Uppsala samt fyra representanter från Handelskammaren. Till Handelskammarens ombud hafva utsetts disponenten Gustaf Åkerholm, Örebro, direktören Erik Falk, Västerås, kaptenen E. B:son Lilliehöök, Örebro, och ingeniören H. Håkansson, Västerås; hvarjämte disponenten Åkerholm utsetts att sammankalla kommissionen till dess första sammanträde.

Åt den sålunda utsedda kommissionen skulle öfverlåtas att själf utarbeta sin arbetsplan samt att uppgöra de grunder efter hvilka de i utredningen deltagande städerna skulle bidraga till täckandet af kostnaderna för utredningen.

På grund af hvad sålunda anförts få vi äran hemställa:

att Västerås Stadsfullmäktige ville besluta att deltaga i en utredning angående seglationsmöjligheterna på Mälaren under den kalla årstiden, tillkommande det Eder att framdeles bestämma det belopp, med hvilket I viljen deltaga i kostnaderna samt

att utse två ombud i den af oss här ofvan föreslagna kommissionen.

Örebro den 20 december 1916.

Handels- och Industrikammaren för Örebro och Västmanlands län:

Gustaf Åkerholm.

E. B:son Lilliehöök,

Ofvanstående hemställan upptages som egen motion.

Västerås den 29 december 1916.

Erik Falk "

På yrkande af motionären beslöto Stadsfullmäktige bifalla motionen samt valde med acklamation till ombud i den föreslagna kommissionen Ingeniören Gust. Andersson och Redaktören A. Pers.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 25 Januari 1917.

Max Schenström.

Den 25 Januari 1917.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfvdingen Max Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Erik Andersson, Joh. Svensson, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Gust. Andersson, Romé, Vennberg, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, A. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Dahlfors, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm och Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Danielsson, Edström, Larsson, Falk, Pers och Keijser.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 8.

Justering

Upplästes och justerades det vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 2 innevarande Januari förda protokollet.

§ 9.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt Herrar Kättström och Jansson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 10.

Ang. tillsättande av en planteringsnämnd

Företogs till fortsatt behandling Herr Pers' vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 2 innevarande Januari bordlagda motion med förslag att Stadsfullmäktige måtte besluta tillsätta en planteringsnämnd med uppdrag att bevaka stadens yttre försköning och naturens vård och att i dessa afseenden gå stadens myndigheter tillhanda, och att genom sin drätselkammare och med biträde af planteringsnämnden öfvertaga de funktioner, som nu utöfvades af trädplanteringssällskapet (Stadsfullmäktiges handl. N:o 1); och beslöto Stadsfullmäktige härvid, på yrkande af Herr vice ordföranden och i öfverensstämmelse med hvad i motionen jämväl hemställts, remittera ifrågavarande ärende till Drätselkammaren och Beredningsutskottet för utredning och yttrande.

§ 11.

Ang. ny fattiggård och annexbyggnad vid flickläroverket

Sedan Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande remitterat dels den 27 April 1916 särskilda kommitterades förslag angående byggande af en ny fattiggård för staden, dels ock den 30 November 1916 ett genom motion af Herrar Erik Andersson och Enblom hos Stadsfullmäktige framställdt förslag om uppförande af en annexbyggnad för elementarläroverket för flickor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Januari (Stadsfullmäktiges handl. N:o 2) på anförda

skäl anhållit, att Stadsfullmäktige måtte förklara sig icke hafva något att erinra emot, att med afgifvande af utlåtande i ofvanberörda till Drätselkammaren remitterade frågor måtte få anstå tillsvidare under innevarande år.

Efter föredragning af berörda ärende yrkade dels Herr Sundström, med hvilken Herrar Kättström och Edv. Karlsson förenade sig, bifall till, hvad Drätselkammaren sålunda hemställt, dels ock Herr Oest med instämmande af Herrar Enblom, Joh. Svensson, Bäckman, Huggare, Frans Johansson, Robsahm och Fåhræus, att Drätselkammarens hemställan, i hvad den afsåg fattiggårdsfrågan, icke måtte föranleda till något Stadsfullmäktiges yttrande.

Vid efter slutad öfverläggning framställd proposition å de sålunda gjorda yrkandena beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning dels beträffande frågan om annexbyggnad för flickläroverket bifalla Drätselkammarens hemställan, dels ock vidkommande frågan om uppförande af ny fattiggård bifalla det af Herr Oest framställda yrkandet.

§ 12.

Ang. anskaffande af en ambulansvagn

Sedan Stadsfullmäktige den 28 September 1916 till Drätselkammaren för yttrande remitterat Herrar Viktor Larssons och Aug. Hedbergs motion om inköp för stadens räkning af en ambulansvagn samt i samband därmed eventuelt utarbetande af taxa för vagnens användande i sådana fall, då betalning därför skäligen kunde fordras, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Januari (Stadsfullmäktiges handl. N:o 3) på anförda skäl och under anhållan att framdeles, i händelse af bifall till förslaget om anskaffande af en ambulansvagn, få inkomma till Stadsfullmäktige med förslag till taxa för vagnens användande, hvilket förslag Drätselkammaren ännu icke vore beredd att aflämna, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att af 1917 års förslagsanslag ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af 4,750 kronor för inköp af en ambulansautomobil för stadens räkning, hvarjämte Drätselkammaren vid sin skrivelse fogat ett särskildt från Drätselkammarens uppfattning afvikande yttrande af stadens byggnadschef.

Efter föredragning af ärendet biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Sundstöm, Håkanson och Erik Andersson utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 13.

Ang. försäljning af tomtmark vid lägenheten Hoffsta

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Januari (Stadsfullmäktiges handl. N: 4) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna för staden förmånliga, försälja det område om 183 kvm., som enligt af stadsingeniören upprättadt regleringsförslag skulle tilläggas tomten N:o 1 Hoffsta å Västerås stads område.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 14.

Ang. öfverbyggande af Karlsgatan vid Södra Esplanaden

Sedan Stadsfullmäktige vid beslut om försäljning till Allm. Svenska Elektriska A.-Bol. af staden tillhöriga delen af kvarteret Ottar den 18 Juni 1915 medgifvit bolaget rätt att vid uppförande inom kvarteret af ifrågasatt kontorsbyggnad med hvalföppningar öfverbygga dels Karlsgatan vid dess mynning mot Södra Esplanaden och dels Nedre Trädgårdsgatan vid mynningen emot Karlsgatan, allt i öfverensstämmelse med af stadsarkitekten Erik Hahr vid tidpunkten för försäljningsbeslutets fattande upprättade skissritningar till berörda kontorsbyggnad, enligt hvilka gatuhvalfvens

anfang direkt anslötes till byggnader å ömse sidor om gatorna utan inkräktande å gatumarken samt bolaget sedermera underställt byggnadsärendet Byggnadsnämnden för pröfning och godkännande, därvid bolaget öfverlämnat fullständiga ritningar till kontorsbyggnaden, hvilka ifråga om hvalfvet öfver Karlsgatan afveke från de förut företedda skissritningarne i så måtto, att hvalvet förlagts å postament belägna å gatumarken, hade Byggnadsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 December 1916 (Stadsfullmäktiges handl. N:o 5) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige för sin del måtte förklara hinder ej föreligga för Allm. Svenska Elektriska A.-Bol. att överbygga Karlsgatan i dess mynning mot Södra Esplanaden på sätt närmare angifvits å berörda af stadsarkitekten Erik Hahr upprättade byggnadsritningar, med postament å gatan.

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Byggnadsnämnden sålunda hemställt.

§ 15.

Ang. utvidgning af renhållningsstadgans tillämpningsområde

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 December 1916 (Stadsfullmäktiges handl. N:o 6) hade Hälsovårdsnämnden under åberopande af ett af särskilde af Hälsovårdsnämnden tillsatta kommitterade i ärendet afgifvet utlåtande samt på i öfrigt anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta, att stadens nya renhållningsstadga skulle inom ett område utom stadsplanen, som funnes närmare angifvet å en vid framställningen fogad karta, vinna tillämpning från den tidpunkt Stadsfullmäktiges beslut i ärendet vunne laga kraft, dock med den afvikelse från stadgans bestämmelser, att vederbörande fastighetsägare inom området tillätes genomföra tredelningen af affallet och soporna på det sätt de självfva funne lämpligt under tiden intill den 1 Juli 1917, samt att afgiften för hämtning från det område hvarom nu vore fråga, skulle utgå med 6 öre pr kärl och gång.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Bäckman bifall till Hälsovårdsnämndens forslag, dock att någon afgift för hämtningen icke skulle upptagas, dels Herr Zander med instämmande af Herr Råberg likaledes bifall till Hälsovårdsnämndens förslag, dock med den ändringen att tidpunkten för stadgans fulla tillämpning skulle framskjutas till den 1 Juli 1918 samt att hämtningen, på sätt Herr Bäckman yrkat skulle vara fri, dels ock Herr Sundström att ärendet måtte remitteras till Drätselkammaren för utlåtande.

Efter öfverläggningens slut framställdes proposition å sistberörda yrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige i dag ville företaga frågan till slutligt afgörande; och beslöto Stadsfullmäktige härvid utan votering öfverlämna ärendet till Drätselkammaren för yttrande.

§ 16.

Ang. anläggande af en djuphamn vid Carlsberg

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Januari hade Drätselkammaren under åberopande af ett af Herr Gust. Andersson framställdt skriftligt förslag och med vitsordande af det stora intresse, som visat sig förefinnas å olika håll inom Bergslagen för en blifvande djuphamn i Västerås och de nya förbättrade trafikmöjligheter, som därigenom skulle komma till stånd, hemställt att Stadsfullmäktige mätte besluta att för förberedande utredningar för anordnande af en djuphamn vid Carlsberg af 1917 års förslagsanslag ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af förslagsvis 3,000 kronor.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 17.

Ang. meddelande från Drätselkammaren om ordförandeval m. m.

Lades till handlingarne Drätselkammarens med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 2 innevarande Januari lämnade upplysningar angående förrättadt val af ordförande och vice ordförande såväl för kammaren i dess helhet som ock för de särskilda afdelningarne äfvensom angående tiden för Drätselkammarens sammanträden och göromålens fördelning mellan ledamöterna under innevarande år.

§ 18.

Ang. vissa personers befrielse från mantalspenningars utgörande

En från Fattigvårdsstyrelsen inkommen förteckning å de personer inom Västerås stad, hvilka borde på grund af fattigdom eller sjuklighet befrias från mantalspenningars utgörande för år 1917 beslöto Stadsfullmäktige godkänna; och uppdrogs åt ordföranden att å Stadsfullmäktiges vägnar i författningsenlig ordning underskrifva förteckningen.

§ 19.

Ang. revision af stadens räkenskaper för år 1915

Genom resolution denna dag hade Magistraten till Stadsfullmäktige öfverlämnat revisorernas för stadens räkenskaper år 1915 afgifna berättelse jämte därvid fogade förvaltningsberättelse af Drätselkammaren,

Stadsfullmäktige beslöto på yrkande af Herr vice ordföranden bordlägga ärendet.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 2 Februari 1917.

Max. Schenström.

Georg Jansson. *K. Kättström.*

Offentligen uppläst den 6 Februari 1917, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Den 22 Februari 1917.

Närvarande: Ordföranden Herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman, samt Herrar Uggla, Edv. Karlsson, Nordin, E. Andersson, Joh. Svensson, Edström, Hedin, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Romé, Vennberg, Kättström, Jansson, A. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel och Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Johansson, Sundstöm, Oest, Danielsson, Fåhræus, Gust. Andersson, Falk, Fru Nina Andersson, Pers och Robsahm.

Närvarande å Magistratens vägnar Herr Rådmannen Victor Åsberg.

§ 20.

Justeringsmän

Utsågos Herrar Vennberg och Romé att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 21.

Ang. revision af stadens räkenskaper år 1915

Sedan Stadsfullmäktige den 25 nästlidne Januari bordlagt stadens revisorers berättelse öfver verkställd granskning af stadens m. fl. räkenskaper för år 1915 samt Drätselkammarens förvaltningsberättelse afseende samma år (Stadsfullmäktiges handl. N:o 7), så beslöto Stadsfullmäktige nu efter föredragning af handlingarne i ärendet utan omröstning bevilja vederbörande ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade.

§ 22.

Kungl. Socialstyrelsen med meddelande ang. lefnadskostnadsundersökningen i Västerås

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 3 innevarande Februari hade Kungl. Socialstyrelsen meddelat, att sedan resultatet af 1913—1914 års undersökning, incl. 1916 års extra undersökning rörande lefnadskostnaderna för Västerås vidkommande förelåge i tryck, Kungl. Socialstyrelsen kunde ställa ett begränsadt antal exemplar af publikationen till Stadsfullmäktiges förfogande samt anhållit om uppgift rörande det antal exemplar, som Stadsfullmäktige önskade få reserveradt för sin räkning, hvarjämte Socialstyrelsen bifogat ett exemplar af publikationen ifråga.

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Håkanson under uttalande af önskvärdheten af att en hvar af Stadsfullmäktiges ledamöter erhölle ett exemplar uppdraga åt lefnadskostnadsundersökningskommittén att med Kungl. Socialstyrelsen träffa aftal om erhållande af visst antal exemplar af ifrågavarande publikation.

§ 23.

Landstingets lasarettskommitté ang. plats för nytt lasarett samt öfverlåtelse å staden af det nuvarande lasarettsområdet med byggnader

Genom resolution den 10 innevarande Februari (Stadsfullmäktiges handl. N:o 8) hade Magistraten öfverlämnat en framställning från Landstingets lasarettskommitté angående enventuelt upplåtande från stadens sida af område för nytt lasarett och stadens öfvertagande af det nuvarande lasarettsområdet jämte byggnader.

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf på yrkande af Herr vice ordföranden remittera ärendet till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 24.

Ang. vidgadt tillämplighetsområde för nya renhållningsstadgan

Företogs till behandling fråga om utvidgning af den af Konungens Befallningshafvande den 6 November 1913 fastställda nya renhållningsstadgans tillämpningsområde (Stadsfullmäktiges handl. N:ris 6 och 9).

I detta ärende hade Hälsovårdsnämnden med åberopande af afgifvet utlåtande af en inom Hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 December 1916 på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville besluta att den af Konungens Befallningshafvande den 6 November 1913 fastställda nya renhållningsstadgan måtte från den tidpunkt Stadsfullmäktiges beslut i ärendet vunne laga kraft äga tillämplighet inom ett å en till ärendet hörande karta med röd färg utmärkt område utom stadsplanen, angifvet såsom beläget inom en linie dragen med början åt vänster från sjön Mälaren utefter Västerås Masugnsaktiebolags fastighets västra gräns öfver Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg utefter stadens gräns mot Hammarby och Jakobsberg fram till Skerikesvägen, följande nämnda väg fram till Skultunavägen, vidare följande Borgmästarevretens norra gräns fram till lägenheten Bernsborgs gräns och därefter sistnämnda lägenhets södra gräns och Norrmalms norra gräns samt fortsättande utefter Kullavägen öfver Blåsboområdet och en rak linie öfver Apalbyvägen till Kristiansborgsvägen och därefter följande sistnämnda väg samt byggnadsområdet Hoffstas gräns i norr och öster till Bergslagsvägen, därefter följande sistnämnda väg och Emausgatan vägen norr om Svenska Metallverkens arbetarebostäder, Vijkmansgatan och vägen till Emaus, över Emausbäcken i rak linie till vägundergången å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg strax söder om Emaus, vidare i rak linie till Malmabergsvägen, följande sistnämnda väg och Frejaföreningens södra gräns, Korsängsskoleområdets östra gräns, Myggbogatan, Odengatan fram till Stockholmsvägen, därefter sistnämnda väg samt slutligen följande Kungl. Västmanlands Regementes områdes västra gräns till Mälaren, dock med den afvikelse från stadgans bestämmelser att vederbörande fastighetsägare inom området måtte tillåtas genomföra tredelning af affallet och soporna på det sätt de själfva funne lämpligt under tiden till den 1 Juli 1917 samt att afgiften för hämtning från det område hvarom nu vore fråga skulle utgå med 6 öre pr kärl och gång.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 nästlidne Januari till Drätselkammaran för utlåtande remitterat denna framställning hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Februari på anförda skäl tillstyrkt bifall till hvad Hälsovårdsnämnden i förevarande ärende föreslaget, dock att inga afgifter borde af staden upptagas för hämtning af latrin från fastigheterna inom det område utom stadsplanen, inom hvilket nya renhållningsstadgan enligt Hälsovårdsnämndens förslag skulle tillämpas med undantag för hämtning från våningsklosetter, hvarför samma afgift som gällde inom stadsplanen, skulle tillämpas, samt att inom ifrågavarande område, utan hinder af bestämmelserna i § 7 af nya renhållningsstadgan, de förut brukliga s. k. soplårarne måtte tillsvidare få användas för uppsamling af gödselsopor.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden utan omröstning framställningen, på sätt Drätselkammaren närmare ändrat densamma.

§ 25.

Ang. anskaffning af en s. k. trätuggare

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Februari (Stadsfullmäktiges handl. N:o 10) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för anskaffning af en s. k. trätuggare med tillbehör anvisa ett belopp af förslagsvis 2,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för att sedermera amorteras af svingårdens inkomster.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Håkanson utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 26.

Ang. statsunderstöd för uppförande af bostadshus med smålägenheter

Föredrogs och lades till handlingarne ett från Drätselkammaren inkommet meddelande af den 8 innevarande Februari (Stadsfullmäktiges handl. N:o 11) angående fråga om understöd af allmänna medel för uppförande af bostadshus med smålägenheter.

§ 27.

Ang. inköp af lägenheten Kungsdal N:o 1

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Februari (Stadsfullmäktiges handl. N:o 12) hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa lägenheten Kungsdal N:o 1 å Kungsängen af Västerås stads område för en köpesumma af 45,000 kronor att utgå af lånemedel.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Håkanson enhälligt Drätselkammarens förslag.

§ 28.

Ang. åtgärder i samband med utdragning af elektriska ledningar å Jakobsberg

En från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommen skrifvelse af den 14 nästlidne Januari angående vissa åtgärder i sammanhang med anläggandet af elektriska ledningar å Jakobsberg beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 29.

Ang. hyresbidrag till Hvita bandet

Föredrogs följande från Drätselkammaren inkomna framställning:

"*Till Stadsfullmäktige i Västerås.*

Föreningen Hvita bandet här i staden har någon tid haft åt sig upplåten den gamla vågboden i den s. k. basarbyggnaden vid torra torget för försäljning af bröd och varm mjölk m. m. till den torgbesökande allmänheten. Med hänsyn till det goda ändamålet har Drätselkammaren ansett sig ej böra taga någon hyra för ifrågavarande lokal, af hvilken staden förut ej haft någon inkomst.

Sedan emellertid fråga uppkommit, att staden skulle behöfva vågboden för eget behof, har åt Hvita bandet i stället upplåtits annan lokal i den s. k. Casinogården. Den nya lokalen är rymligare och bättre än den förra och har förut lämnat staden

en hyra af 600 kronor om året, hvaremot hyresvärdet för vågboden ej torde kunna sättas högre än till 300 kronor.

Då Drätselkammaren icke är befogad att beröfva staden en inkomst, som den förut haft, men å andra sidan anser, att Hvita bandet, som använder öfverskottet på ifrågavarande rörelse till underhåll af barnhemmet Sparfboet, icke bör ställas i en sämre ställning genom lokalombytet, vill Drätselkammaren föreslå, att denna angelägenhet ordnas så, att Hvita bandet får erlägga full hyra för lokalen med 600 kronor, men i stället tilldelas ett anslag, utöfver det förut af staden lämnade, å 300 kronor såsom understöd till barnhemmet Sparfboet.

Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige måtte af 1917 års förslagsanslag bevilja föreningen Hvita bandets barnhem Sparfboet ett understöd för innevarande år å 300 kronor utöfver det anslag å 400 kronor, som för samma ändamål anvisats i årets budget.

Västerås den 15 Februari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg."

Stadsfullmäktige beslöto härefter på yrkande af Herrar Erik Andersson och vice ordföranden utan omröstning bifalla Drätselkammarens framställning.

§ 30.

Ang. antal understöd ur Sundinska donationsfonderna

I skrifvelse den 15 innevarande Februari hade Drätselkammaren jämlikt stadgarne för Sundinska understödsfonderna för dels pauvres honteux och medelklassen, dels arbetsklassen föreslagit att Stadsfullmäktige måtte bestämma antalet understöd för innevarande år, hvilka understöd skulle utgå med 150 kronor till understödstagare af pauvres honteux och medelklassen samt med 75 kronor till understödstagare af arbetsklassen, till tio för hvardera klassen.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf Drätselkammarens berörda framställning.

§ 31.

Ang. rätt mantalsskrifningsort för Godsägaren Tor Richter

Genom resolution den 20 innevarande Februari hade Magistraten anmodat Stadsfullmäktige afgifva yttrande öfver med resolutionen öfverlämnade handlingar angående Godsägaren Tor Richters rätta mantalskrifningsort för innevarande år.

Stadsfullmäktige beslöto på yrkande af vice ordföranden öfverlämna handlingarne i ärendet till Drätselkammaren med uppdrag för kammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva det infordrade utlåtandet.

§ 32.

Ang. arbetslöshetsunderstöd

Föredrogs följande från stadens hjälpkommitté inkomna framställning:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I nyligen aflåten cirkulärskrifvelse har Statens Arbetslöshetskommission fäst uppmärksamheten på att nu inträdda förhållanden ge anledning befara att den hittills-

varande högkonjunkturen inom åtskilliga näringsområden kommer att aflösas af stagnation och tillbakagång med däraf framkallad arbetslöshet samt att af denna anledning vederbörande arbetslöshets- och hjälpkommittéer böra förbereda sig de uppgifter, som af dessa förhållanden kunna föranledas, hvaribland äfven ingår utdelande af understöd till medellösa arbetslösa.

Det af Stadsfullmäktige den 17 December 1914 anvisade anslaget å 5,000 kronor för utbetalande af arbetslöshetsunderstöd under år 1915 har icke kommit till användning, hvarför anslaget, då det utgått ur det i 1915 års stat upptagna anslag för diverse och oförutsedda behof icke kunnat reserveras för ett följande års behof. Något kommunalt anslag att användas i form af understöd åt medellösa arbetslösa, hvilket utgör förutsättning för att statsbidrag skall kunna härför påräknas, står därför icke nu till kommitténs disposition.

Då nu rådande osäkerhetstillstånd icke medgifver en tillnärmelsevis fixering af det belopp, som för ändamålet skulle erfordras, tillåter sig kommittén allenast anmäla, att kommunala medel böra för ändamålet fortfarande finnas tillgänliga och får förty hemställa

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren förskottera hjälpkommittén de medel, som kunna ifrågakomma för utdelning i form af arbetslöshetsunderstöd till medellösa arbetslösa inom Västerås stad.

Västerås den 21 Februari 1917.

På Hjälpkommitténs vägnar:

C. A. Lewenhaupt.
Ordförande.

Ragnar Tenow."

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Johan Svensson och vice ordföranden, under erinran att det belopp som Stadsfullmäktige tidigare ställt till samma kommittés förfogande, men då icke kommit till användning, begränsats till 5,000 kronor, bifalla kommitterades framställning med tillägg att ifrågakommande utanordningar af medel för ändamålet borde utgå af tillgängliga medel.

§ 33.

Ang. ökadt anslag till Magistratens tillfälliga biträden

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 innevarande Februari hade Magistraten på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville förhöja det förslagsanslag å 500 kronor, som för innevarande år blifvit beviljadt till tillfälliga biträden åt Magistraten med 2,500 kronor till 3,000 kronor att utgå af tillgängliga medel.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr vice ordföranden bifall till Magistratens framställning, dels ock Herr Erik Andersson remiss af ärendet till Drätselkammaren för utlåtande.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å Herr Erik Anderssons berörda yrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige i dag ville företaga ärendet till slutligt afgörande, beslöto Stadsfullmäktige remittera framställningen till Drätselkammaren.

§ 34.

Ang. understöd ur Sundinska fonderna till Änkefru I. Hedman från Nora

Föredrogs en till Stadsfullmäktiges ordförande inkommen skrifvelse från Änkefru I. Hedman, född Vestblad, med anhållan om ett framtida årligt understöd från A. T. Sundins donationsfond äfvensom ett protokoll, hållet vid Nämndens öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål sammanträde den 29 nästlidne Januari utvisande att, sedan Herr ordföranden öfverlämnat framställningen till sagda nämnd, Nämnden vid behandling af ansökningen på anförda skäl förklarat sig förhindrad att för egen del bifalla framställningen.

Efter närmare tagen del af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera desamma till Drätselkammaren för utlåtande.

In fidem:

Ragnar Tenow.

Justeradt den 2 Mars 1917.

Max. Schenström.

Carl Wennberg. *J. W. Råberg.*

Offentligen uppläst den 5 Mars 1917, betygar

Ex. officio:

Ragnar Tenow.

Den 29 Mars 1917.

Närvarande: vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman, samt Herrar Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, E. Andersson, Edström, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, G. Andersson, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, A. Jonsson, Lindén, Carl Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Johan Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm och Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar ordföranden, Uggla, Nordin, Danielsson, Johan Svensson, Larsson och Pers.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr t. f. Borgmästaren V. Åsberg.

På grund af Herr ordförandens frånvaro leddes förhandlingarne af Herr vice ordföranden.

§ 35.

Afgång af Stadsfullmäktigeledamot

Erinrade ordföranden, att en af Stadsfullmäktiges ledamöter nämligen Löjtnanten Konrad Romé sedan förra sammanträdet aflidit samt betygade å fullmäktiges vägnar deras erkänsla för den afgångne ledamotens verksamhet till stadens bästa och uttalade ledamöternas saknad efter den bortgångne kamraten.

I sammanhang härmed meddelades, att sekreteraren på ordförandens uppdrag den 2 innevarande Mars skriftligen till Magistraten anmält Löjtnant Romés afgång från stadsfullmäktigeledamotskapet genom dödsfall i och för ny röstsammanräkning för utseende af efterträdare; och beslöto Stadsfullmäktige på hemställan af Herr ordföranden att bekräfta denna sekreterarens åtgärd.

Paragrafen förklarades genast justerad.

§ 36.

Justeringsmän

Att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll utsågos Herrar Bäckman och Gustaf Andersson.

§ 37.

Brandchefens årsberättelse för 1916

Föredrogs och lades till handlingarne Brandchefens med skrifvelse från brandstyrelsen den 9 innevarande Mars till Stadsfullmäktige öfverlämnade årsberättelse för 1916 (Stadsfullmäktiges handl. N:o 13).

§ 38.

Ang. lönereglering för poliskåren m. fl.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 November 1916 till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Magistratens hos Stadsfullmäktige gjorda framställning därom, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren eller en af Stadsfullmäktige tillsatt löneregleringskommitté att i samråd med Magistraten redan under år 1917 uppgöra förslag till ny lönereglering för poliskåren, stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 14) på anförda skäl hemställt, att Magistratens ifrågavarande framställning icke för närvarande måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet fattade Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström sitt beslut i den föreliggande frågan i öfverensstämmelse med Drätselkammarens hemställan.

§ 39.

Ang. reparation af träkajen vid ångslupen Märtas tilläggsplats

Med öfverlämnande af en skrifvelse till Drätselkammaren från stadens hamnstyrelse med begäran om anslag för reparation och förstärkning af träkajen vid ångslupen Märtas tilläggsplats i hamnen, hade Drätselkammaren i, skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 15) föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för ifrågavarande ändamål anvisa ett belopp af förslagsvis 4,000 kronor, hvilket anslag Drätselkammaren måtte bemyndigas förskottera af tillgängliga medel för att påföras hamnen såsom skuld att täckas af hamnmedel.

Stadsfullmäktige godkände efter föredragning häraf på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 40.

Ang. elektrisk ledning till Malmaberg

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 16) hade Drätselkammaren, med förmälan att Konungens Befallningshafvande i länet genom resolution den 3 i samma månad i anledning af Kungl. Maj:ts remiss den 1 innevarande Mars anmodat Stadsfullmäktige afgifva yttrande öfver en af Vatten- och Gasverksstyrelsen hos Kungl. Maj:t gjord ansökning om tillstånd att framdraga en elektrisk högspänningsledning mellan Loviseberg och Malmaberg i en sträckning, som närmare angifvits å en till ärendet hörande karta, samt att Konungens Befallningshafvande under hand öfverlämnat handlingarne i ärendet till Drätselkammaren med anhållan, att Drätselkammaren måtte med eget utlåtande vidare befordra dem till Stadsfullmäktige, samt under erinran att Stadsfullmäktige under nästlidet år beviljat anslag till anläggandet af ifrågavarande ledning, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte förklara sig såväl för stadens räkning i egenskap af ägare till mark, öfver hvilken ledningen skulle framdragas, som ock i öfrigt icke hafva något att erinra emot nådigt bifall tilll Vatten- och Gasverksstyrelsens förevarande underdåniga ansökning.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet fattade Stadsfullmäktige beslut i detsamma utan omröstning i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag.

§ 41.

Ang. tilläggsanslag till extra biträden åt Magistraten

Sedan Stadsfullmäktige den 22 nästlidne Februari till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Magistratens hemställan, att Stadsfullmäktige ville förhöja det förslagsanslag å 500 kronor, som för innevarande år blifvit beviljadt till tillfälliga biträden åt Magistraten, med 2,500 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 8 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 17) på

anförda skäl tillstyrkt bifall till framställningen och föreslagit, att ökningen af anslaget måtte utgå af det i 1917 års budget afsatta förslagsanslaget.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 42.

Ang. understöd åt Fru Ingeborg Hedman

Sedan Stadsfullmäktige den 22 nästlidne Februari till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en genom Stadsfullmäktiges ordförande framförd anhållan från Änkefru I. Hedman, född Vestblad, om ett framtida årligt understöd från A. T. Sundins donationsfond, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 8 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 18) på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville af Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål för innevarande år lämna Fru Hedman ett understöd af 300 kr.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herrar Sundström och Oest utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 43.

Ang. utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 19) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att så till vida ändra sitt beslut den 22 nästlidne Februari om utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde, att med beslutets ikraftträdande skulle anstå till den 1 November 1917.

Stadsfullmäktige godkände efter föredragning häraf utan omröstning på yrkande af Herr Sundström Drätselkammarens förslag.

§ 44

Ang. anslag till en ny centrifugalpump vid vattenverket vid Hesslö

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 20) hade Drätselkammaren, under tillstyrkande af framställningen, till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämnat en skrifvelse till Stadsfullmäktige från Vatten- och Gasverksstyrelsen af den 16 November 1916 med anhållan om ett anslag af lånemedel å 15,000 kronor för anskaffande af en ny centrifugalpump för vattenledningsverket vid Hesslö.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Gust. Andersson utan omröstning Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren sålunda tillstyrkta förslag.

§ 45.

Ang. förvärfvande af mark å Jakobsberg för transformatoranläggning

Sedan Vatten- och Gasverksstyrelsen med skrifvelse till Drätselkammaren den 8 innevarande Mars öfverlämnat en öfverlåtelsehandling, hvarigenom Auditören Birger Schenström till Västerås stad med äganderätt och utan ersättning från stadens sida öfverlämnat ett område, afsöndradt från Auditören Schenström tillhöriga lägenheten Jakobsberg N:o 49 och benämndt lägenheten Jakobsberg N:o 49 a, hvilket område, som innehölle i areal 62,1 kvm., vore afsedt såsom tomtplats för transformatoranläggningen för det elektriska ledningsnätet å Jakobsberg, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 21) med öfverlämnande af berörda öfverlåtelsehandling med därtill hörande kartor och arealbevis samt Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse i ämnet, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte å stadens vägnar förklara sig vilja mottaga ifrågavarande öfverlåtelse.

Efter häraf tagen del biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 46.

Ang. tillstånd till ändradt användningssätt för det ur pensionsförsäkringsfonden upptagna lånet till bostadsändamål.

Till Stadsfullmäktige hade öfverlämnats styrkt afskrift af Kungl. Finansdepartementets skrifvelse till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län, utvisande, att Kungl. Maj:t på Stadsfullmäktiges framställning lämnat sitt medgifvande till att staden finge använda det ur pensionsförsäkringsfonden upptagna lånet å 250,000 kronor till tecknande af aktier i ett aktiebolag med ändamål att efter förvärfvande af nödiga tomter i Västerås uppföra och uthyra samt eventuellt försälja byggnader med lägenheter för arbetare och med dem i ekonomiskt hänseende likställda stadsinnevånare (Stadsfullmäktiges handl. N:o 22).

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf öfverlämna handlingen till Drätselkammaren för kännedom och vidtagande af de åtgärder i ärendet, som kunde på Drätselkammaren ankomma.

§ 47.

Ang. understöd till byggnadsverksamhet för åstadkommande af smålägenheter

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 23) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta dels att förklara sig vilja i enlighet med de i Kungl. Kungörelsen angående statsbidrag till uppförande af bostadshus med smålägenheter den 13 Mars 1917 angifna grunder till sådan byggnadsverksamhet här i staden lämna understöd på grund af nu rådande stegring af byggnadskostnaderna motsvarande ett kapitalbelopp af omkring 100,000 kronor, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att å stadens vägnar söka anslag af statsmedel till den sålunda af staden understödda byggnadsverksamheten till ett belopp af omkring 200,000 kronor.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Sundström och Jansson utan omröstning Drätselkammarens sålunda gjorda framställning.

§ 48.

Ang. anordnande af båtbrygga

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 24) hade Drätselkammaren med öfverlämnande af en framställning i ärendet från Hamnstyrelsen af den 15 nästlidne Februari och på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att af 1917 års förslagsanslag anvisa ett belopp af förslagsvis 5,000 kronor till anordnande af en ny båtbrygga af trä innanför hamnarmen vid kallbadhuset.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning af handlingarne i ärendet på yrkande af Herrar Bäckman, Sundström och Gustaf Andersson utan omröstning Hamnstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning.

§ 49.

Ang. tilläggsanslag för ordnande af Lillåns utlopp

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 25) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville för färdigställande af de arbeten med uppmuddring af Lillåns nedre del och anordnande af båtplatser därstädes, hvartill Stadsfullmäktige den 30 November 1916 anvisat ett belopp af 3,000 kronor, af 1917 års förslagsanslag anvisa ytterligare ett belopp af förslagsvis 1,500 kronor.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 50.

Ang. åtgärder för minskning i gaskonsumtionen

Sedan Vatten- och Gasverksstyrelsen i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Mars, hvilken skrifvelse ingifvits till Drätselkammaren, i anledning af Kungl. Maj:ts genom statens industrikommission meddelade föreskrift framlagt förslag om vissa åtgärder, afseende att åstadkomma minskning i gasförbrukningen vid stadens gasverk, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag likaledes den 19 innevarande Mars framlagt eget förslag i ämnet, som i hufvudsakliga delar sammanföll med Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning (Stadsfullmäktiges handl. N:o 26).

Efter föredragning af handlingarne i ärendet uppstod en längre öfverläggning, hvarunder yrkades dels af Herr Edström bordläggning af ärendet samt att åt Vatten- och Gasverksstyrelsen måtte lämnas i uppdrag att till nästa gång ärendet förekomme till behandling i Stadsfullmäktige verkställa utredning, huru mycket gas som kunde sparas, därest gas ej lämnades till kök, där vedspislar funnes, samt huruvida ej gas kunde framställas af inhemska råvaror, i hvilket yrkande Fru Nina Andersson och Herr Ahlin instämde, dels Herr Falk bifall till Drätselkammarens forslag, dock att orden i punkt a) "men i fråga om öfrig gasförbrukning till ett förhöjdt pris af 30 öre pr kbm., allt" måtte utgå, dels Herr Zander, med hvilken Herrar Abel Karlsson, Bäckman, Gust. Andersson, Sundström, Spjut och Kättström förenade sig, bifall till Drätselkammarens förslag, dock med utelämnande af orden i sista stycket, "dels ock därutöfver utan Stadsfullmäktiges hörande vidtaga de åtgärder i ändamål att åstadkomma inskränkning eller förändring vid tillhandahållandet af gas och elektrisk ström, som kunna finnas påkallade af nu rådande eller framdeles tillkommande omständigheter", dels ock Herr Oest bifall till Herr Zanders yrkande med tillägg att åt Vatten- och Gasverksstyrelsen måtte lämnas i uppdrag att efter en månad verkställa afläsning å gasmätarne och sedan inkomma till Stadsfullmäktige med uppgift å de verkningar, som de nya bestämmelserna åstadkommit samt med anledning häraf eventuellt nytt förslag i ämnet.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes till en början proposition å Herr Edströms bordläggningsyrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville i dag företaga ärendet till afgörande, och beslöto Stadsfullmäktige härvid genom begärd och anställd omröstning med 28 nej emot 12 ja, afgifna för Herr Edströms yrkande, att i dag företaga ärendet till slutligt afgörande.

Vid härefter framställd proposition å öfriga i ärendet gjorda yrkanden beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning godkänna Drätselkammarens förslag med den ändring Herr Zander föreslagit.

Det af Herr Oest föreslagna tillägget vann icke Stadsfullmäktiges bifall.

Stadsfullmäktige hade alltså i detta ärende beslutat, att följande förändrade taxe- och andra bestämmelser rörande gasförbrukningen vid stadens gasverk skulle tills vidare gälla efter afläsningarna för innevarande kvartal.

a) Hvarje förbrukare af gas från stadens gasverk erhåller, då fråga är om gas, som uteslutande användes till hushållsbehof, till nu gällande pris, men i fråga om öfrig gasförbrukning till ett förhöjdt pris af 30 öre pr kbm., allt utan rabatt, en gaskvantitet, motsvarande 60 % af hans förbrukning under motsvarande tid år 1916, dock minst 45 kbm. pr kvartal. En lägre förbrukning under ett kvartal må ej räknas förbrukaren till godo under ett annat kvartal. I de fall, då det är uppenbart, att föregående års förbrukning ej kan eller skäligen bör läggas till grund för beräknande af den gaskvantitet, som erhålles till gällande pris, respektive ett pris af 30 öre pr kbm., såsom för nytillträdande förbrukare, eller då större förändring af

installationen ägt rum, eller då andra vägande skäl föreligga för undantag, må tillämpas annan beräkningsgrund, som enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens bepröfvande står i öfverensstämmelse med dessa bestämmelsers anda och mening.

b) För den mängd gas, som förbrukas utöfver den i a) omnämnda kvantiteten, skall förbrukaren erlägga, ett pris af 60 öre pr kbm.

c) Förbrukare, hvars förbrukning med mera än 50 % öfverstiger den enligt a) beräknade gasmängden, kan af Vatten- och Gasverksstyrelsen efter föregående varning afstängas från erhållande af gas; dock att sådant afstängande ej bör ifrågakomma för förbrukare, hvars erhållande af gas i större utsträckning är af betydelse för det allmänna eller eljest af synnerlig vikt, enligt bepröfvande i tvifvelaktiga fall af statens industrikommission.

d) Anslutning af nya installationer och utvidgningar af äldre sådana må kunna af Vatten- och Gasverksstyrelsen vägras, då icke ett allmänt intresse föreligger eller eljes särskilda skäl tala för anslutnings erhållande.

Härjämte hade Stadsfullmäktige bemyndigat Vatten- och Gasverksstyrelsen att i samråd med Drätselkammaren handhafva tillämpandet af de utaf statens industrikommission meddelade förhållningsregler och vidtaga de åtgärder, som däraf eller af kommissionens anvisningar föranleddes.

Emot Stadsfullmäktiges i ärendet fattade beslut anmälde Herrar Edström och Falk sin reservation.

§ 51.

Ang. införande af ytterligare en taxa för elektrisk ström

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande Mars (Stadsfullmäktiges handl. N:o 27) hade Drätselkammaren med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens vid skrifvelsen fogade förslag angående införande af ytterligare en taxa för elektrisk ström från stadens verk hemställt, att Stadsfullmäktige med bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning måtte utöfver de af Stadsfullmäktige den 22 Juni 1916 antagna taxorna för elektrisk ström antaga följande taxa att tillämpas omedelbart för abonnent, som ville däraf sig begagna, nämligen:

TAXA 8.

Kombinerad utrymmes- och mätaretariff. — Likström och lågspänd växelström.

(För belysning och andra hushållsändamål, såsom kokning, strykning etc.).

För energi enligt denna taxa betalas ett grundpris för år af 20 öre pr kvadratmeter golfyta af bostadslägenheten, därvid alla utrymmen utan undantag medräknas, samt en förbrukningsafgift af 12 öre kilovatt-timmen. Afgifterna erläggas, då uppbörd förrättas vid stadens tekniska verk, grundafgiften dock i förskott för hvarje kvartal. Det förutsättes, att abonnent, som använder sig af denna taxa, under vintermånaderna så mycket som möjligt undviker användning af hushållsapparater under tiden från solnedgången till kl. 7 e. m., men att abonnent eljes använder sig af elektrisk ström äfven för andra än belysningsändamål.

Högsta strömmängd, abonnent samtidigt får tillgodogöra sig såväl för belysnings- som andra ändamål, är 1,000 watt eller eventuellt därutöfver intill den myckenhet, som svarar mot den för hans hela belysningsinstallation erforderliga strömmängden. Om så anses erforderligt, må s. k. strömbegränsare anbringas.

Minsta grundafgift för abonnent skall utgöra 10 kr. pr år.

Taxan är att anse som provisorisk och skall, om ej annorlunda bestämmes, tillämpas endast tills vidare.

På yrkande af Herrar Gust. Andersson och Håkanson biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Vatten- och Gasverksstyrelsens samt Drätselkammarens i ärendet gjorda framställning.

§ 52.

Ang. upplåtande af planteringsland för odling af nyttighetsväxter

Föredrogs en Stadsfullmäktige tillhandakommen cirkulärskrifvelse af den 10 innevarande Mars från Kungl. Landtbruksstyrelsen till samtliga städers i riket fullmäktige angående vikten under nuvarande förhållanden af odling utaf nyttighetsväxter å stadsjord.

Sedan Herr Sundström meddelat, att Drätselkammaren redan vidtagit en del åtgärder i det syfte, som ifrågavarande cirkulärskrifvelse angaf, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Johansson, med hvilken Herr Bäckman förenade sig, remittera handlingarne i ämnet till Drätselkammaren med tillägg att Drätselkammaren måtte taga under öfvervägande, huruvida icke ytterligare koloniträdgårdar kunde anordnas utöfver de förut befintliga vid Lustigkulla.

§ 53.

Ang. val af suppleanter i Lifsmedelsnämnden

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 27 innevarande Mars hade stadens Lifsmedelsnämnd med anledning däraf, att inför förestående fördelning af Stadsfullmäktiges och statens anslag för lindrande af dyrtidens tryck för mindre bemedlade det föreläge behof af att ytterligare arbetskrafter ställdes till Lifsmedelsnämndens förfogande, hvilket lämpligen torde böra ske på det sätt att suppleanter utsåges i Nämnden, hvarigenom ock den fördelen vunnes, att Lifsmedelsnämnden vid behandling af viktiga frågor blefve så fulltalig som möjligt, hemställt, att Stadsfullmäktige ville utse två suppleanter i Nämnden; och hade Nämnden härtill föreslagit Komministern Axel Enblom och Sjukbesökaren Anton Aberg.

Sedan berörda skrifvelse föredragits yrkade dels Fru Andersson remiss af ärendet till Beredningsutskottet, dels ock Herr Sundström bifall till Lifsmedelsnämndens framställning.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes till en början proposition å Fru Anderssons remissyrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville i dag företaga ärendet till afgörande, och beslöto Stadsfullmäktige härvid utan omröstning att i dag företaga ifrågavarande ärende till afgörande.

Vid härefter framställd proposition å bifall och afslag till Lifsmedelsnämndens framställning om utseende af två suppleanter i Nämnden biföllo Stadsfullmäktige detta Nämndens förslag, hvarefter Stadsfullmäktige med acklamation till suppleanter i Nämnden i enlighet med dess förslag utsågo Komministern Axel Enblom och Sjukbesökaren Anton Åberg.

§ 54.

Ang. skoreparationsverkstad

Föredrogs en till Stadsfullmäktige inkommen skriftlig motion af Herrar C. J. Svensson och Abel Carlsson med hemställan, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt stadens Lifsmedelsnämnd att undersöka möjligheterna för åstadkommande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad på grundvalen af hvad som i motiveringen till förslaget framförts samt att efter verkställd utredning till Stadsfullmäktige inkomma med förslag i ärendet.

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning af motionen på yrkande af Herrar Abel Carlsson och Edström remittera densamma till Lifsmedelsnämnden och Drätselkammaren.

§ 55.

Ang. anslag till brödbyrån i Västerås

Genom resolution denna dag hade Magistraten till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en framställning från brödbyrån i Västerås af den 27 innevarande månad angående beviljande af ett anslag till brödbyrån af 2,700 kronor.

Stadsfullmäktige beslöto på yrkande af Herr Edström remittera framställningen till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 56.

Ang. val af en ledamot i Hälsovårdsnämnden

Anmälde vice ordföranden, att Mejerikonsulenten Per Rundgren, hvilken vore af Stadsfullmäktige vald som ledamot i stadens Hälsovårdsnämnd till och med år 1918 sedan Stadsfullmäktiges senaste sammanträde aflidit, och beslöto Stadsfullmäktige med anledning häraf på yrkande af Herr Edström uppdraga åt Beredningsutskottet att upprätta förslag till val af en ledamot i Hälsovårdsnämnden i den afgångnes ställe.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 5 April 1917.

B. Fjellman.

Carl Bäckman. *Gust. Andersson.*

Offentligen uppläst den 7 April 1917, betygar

Ex. officio:

Theofil Öberg.

Den 26 April 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Erik Andersson, Johan Svensson, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, A. Jonsson, Lindén, Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, C. J. Svensson, Johan Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Lundberg och Thunholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Uggla, Johansson, Gustaf Andersson, Falk, Pers, Alb. Andersson och Robsahm.

Närvararande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 57

Ang. ny stadsfullmäktigeledamot

Föredrogs till Stadsfullmäktige öfverlämnadt protokoll hos Magistraten den 19 innevarande April, utvisande att vid verkställd röstsammanräkning för utseende af ny stadsfullmäktig efter aflidne Underlöjtnanten Konrad Romé härtill blifvit för tiden till den 1 Januari 1919 utsedd Handlanden E. A. Thunholm.

Herr ordföranden hälsade härefter Herr Thunholm välkommen till deltagande i Stadsfullmäktiges förhandlingar.

§ 58.

Justeringsmän

Utsågos Herrar Zander och Huggare att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 59.

Ang. anslag för lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor; ökadt antal ledamöter i lifsmedelsnämnden

Föredrogs följande från Magistraten inkomna skrifvelse:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Stadsfullmäktiges kännedom och den åtgärd som på Stadsfullmäktige kan ankomma för att om möjligt bereda stadens mindre inkomstägande befolkning lät-

tare tillgång till erhållande af billigare lifsmedel, särskildt potatis, mjölk och ved, har Magistraten ansett sig böra öfverlämna bilagda afskrift af en denna dag utaf en till flera tusental uppgående arbetare till Magistraten öfverlämnad skrift.

Västerås rådhus den 20 April 1917.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

H. Cronholm".

jämte den däri omförmälda skriften af följande lydelse:

"Samtliga arbetare i Västerås har i dag samlats i sluten trupp, för att framföra en del fordringar gående ut på bättre förhållande i afseende på lifsmedel och som kan sammanfattas i: Mottot: Mera mat, mera bröd!

1) Vår första begäran är, att Magistraten skall med hela sin kraft söka påverka de statsliga myndigheterna att en uppgörelse träffas med de makter som reglera lifsmedelstillförseln till Sverige, så att ökad tillgång på lifsmedel beredes, samt att *all lifsmedelsexport absolut inställes.*

2) Vi fordra att gryn, ärter m. m. undantagas från brödransoneringen.

3) Att den oförtjänta inkomststegringen genom krigskonjunkturerna kraftigt beskattas, samt att däraf inflytande medel användes för beredande af lättnader på lifsmedelsmarknaden.

4) Att hos regering och riksdag kräfva att all inkomst under 3,000 kronor göres skattefri.

Dessutom anser vi att brödransoneringen är för knapp, det har ju tidigare sagts att arbetarna ej skulle få någon minskning i ransonerna, men det har vi fått, enär endast den manliga familjemedlemmen kan i lyckligaste fall få 1 à 2 påbrödskort, de öfriga familjemedlemmarna kan ej få några, således har här blifvit en afsevärd minskning i de förut otillräckliga ransonerna. Vi kan från praktiken meddela att så är förhållandet, en afsevärd del af arbetarne få under veckans sista dagar vara utan bröd.

I fråga om de nu utfärdade och kungjorda maximipriserna å potatis, anser vi priset vara för högt, det högsta vi anser oss kunna betala är 10 kronor pr gammal tunna räknat.

Även mjölkpriset är för högt. Vi anser att inkomsttagare under 3,000 kronor skall kunna få mjölkpriset sänkt med minst 5 öre pr liter och som kompensation kan ett högre pris betingas af de högre inkomsttagarne.

Samma förhållande med veden. Ytterligare förhöjning har i dagarna bebådats. Vi protesterar mot detta systemiska ökande! Allting ökar oupphörligt men våra arbetslöner hålles nere vid snart sagdt samma nivå som före kriget.

Vi kräver också att vederbörande myndigheter kraftigt ingriper mot den hotande hyresstegringen som vi absolut anser i de flesta fall är obefogad.

Å dessa kraf önskar vi svar omedelbart, och vill vi till sist framhålla, att vi anser tiden mogen och lämplig, att med kraft af de maktmedel som står oss till buds, fullfölja dessa kraf. Vi äro ock medvetna om var den egentliga orsaken och skulden hvilar, icke i så stor utsträckning hos de administrativa myndigheterna, utan fastmer hos den så hejdlöst florerande jobbarpolitiken samt ytterst hos den systemet — försentregering som nu lämnat sina platser, med ett hungrande Sverige i sticket".

I anledning däraf, att Magistraten till stadens lifsmedelsnämnd aflåtit en skrifvelse af samma innehåll som den ofvan intagna, hade Lifsmedelsnämnden ingått till Stadsfullmäktige med följande framställning:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Nyligen har inför Magistraten härstädes af ett antal arbetare uppgående till flere tusen framställts vissa kraf på åtgärder från det allmännas sida, ägnade att lätta dyrtidens tryck för de mindre bemedlade inom samhället, hvilka kraf delgifvits stadens Lifsmedelsnämnd dels genom Magistratens skrifvelse af den 20 innevarande April, dels ock af en af Herrar E. A. Vestholm och Abel Karlsson anförd deputation från stadens arbetare, hvilken denna dag uppvaktat Lifsmedelsnämnden.

Dessa kraf beröra Lifsmedelsnämndens verksamhet, i hvad de särskildt angå beredande af tillgång på billig potatis och mjölk äfvensom vidtagande af åtgärd till förhindrande af en ytterligare stegring å vedpriserna, och är Lifsmedelsnämnden af den uppfattning, att desamma i den mån, det är möjligt, och på sätt, Nämnden här nedan föreslår, böra beaktas.

Hvad angår krafvet på att priset på ved icke ytterligare måtte höjas, vill Lifsmedelsnämnden meddela, att Nämnden vidkommande den genom Nämnden tillhandahållna veden beslutat bibehålla nu gällande vedpriser till bränslesäsongens slut, hvarför Nämnden redan tillmötesgått detta kraf och torde detsamma icke föranleda vidare yttrande än att Nämnden vill erinra därom, att de af Nämnden inom kort utdelade rabattkorten medgifva rätt att inköpa ved till nedsatt pris äfvensom hänvisa till hvad nedan anföres om ytterligare dyrtidsanslag.

Nämnden hyser den uppfattningen att med en mer eller mindre tvångsvis genomförd öfvenskommelse med producenterna af mjölk och andra lifsförnödenheter att tillhandahålla dessa till lägre priser icke mycket står att vinna. Snarare är att förvänta att en sådan öfverenskommelse skulle medföra att producenterna sökte afsättning för sina produkter å andra orter där högre pris vore rådande och därmed vore man försatt i en situation, som vore ännu sämre än den nuvarande.

Nämnden vill emellertid ställa i utsikt att förhandlingar komma att inledas med mjölkleverantörerna, men af orsak som antydts, vill Nämnden icke gifva någon stor förhoppning angående något resultat af dessa förhandlingar.

Den enda utväg, som för närvarande synes Nämnden lämplig att tillgripa, är att bereda möjlighet för flera familjer att blifva delaktiga af Lifsmedelsnämndens rabattkort, hvilket emellertid förutsätter ett ytterligare dyrtidsanslag. Dessa rabattkort berättiga till inköp af samtliga de lifsförnödenheter, som i arbetarnes resolution särskildt omnämnas.

På grund af för Nämnden nu tillgängligt anslags storlek — 12,000 kronor — har Nämnden i fråga om rätt att erhålla dessa rabattkort måst göra inskränkningar i så måtto att Nämnden härför fastställt en viss inkomstgräns eller högst 1,600 kronor för hushåll bestående af fler än en person och 800 kronor för ensam person med hushåll. Med den beräkning att samtliga de hushåll, som tilldelats Nämndens lifsmedelsböcker — böckerna hafva till ett antal af öfver 4,000 utlämnats till hushåll med en årsinkomst af högst 2,000 kr. eller därest hushållsmedlemmarnes antal öfverstiger fem personer högst 2,500 kronor — skulle kunna blifva delaktiga af rabattkort erfordras ett ytterligare anslag å förslagsvis 50,000 kronor. Skulle lika stort anslag kunna beräknas af statsmedel skulle flera än ett rabattkort kunna utdelas till ett och samma hushåll, därvid behofsprincipen skulle vara afgörande.

Med rabattkort är den kompensation genomförd, som omnämnes i arbetarnes resolution, ity att högre inkomsttagare få betala varorna till gällande priser med reda penningar, de lägre inkomsttagarne däremot med rabattkortskuponger.

Lifsmedelsnämnden vill slutligen uttala det önskemål, att härvarande större industribolag ville i samråd med Lifsmedelsnämnden vidtaga åtgärder för samma ändamål, som afsetts med denna framställning vidkommande sina arbetare. Detta ön-

skemål har nämnden i särskilda skrifvelser delgifvit bolagens styrelser. Skulle, såsom för Nämnden påståtts, löneökningen för bolagets arbetare sedan krigets början allenast uppgå till 2 à 4 öre pr timme, innebure detta inför de ökade lifsmedelsprisen, hvilka beträffande en del lifsförnödenheter uppgå till 60 % eller mera, icke en tillräckligt stor möjlighet för samma arbetare att genomgå kristiden.

Under hänvisning till det nu anförda och med öfverlämnande af Magistratens skrifvelse med därvid fogad resolution hemställer förty Lifsmedelsnämnden att Stadsfullmäktige ville ytterligare anvisa förslagsvis 50,000 kronor att jämte det statsanslag, som kan påräknas, ställas till Lifsmedelsnämndens förfogande att såsom dyrtidsanslag användas för lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor efter de riktlinier, Lifsmedelsnämnden här ofvan närmare angifvit.

Västerås den 23 April 1917.

För Lifsmedelsnämnden:

Karl Hägwall.

Ragnar Tenow."

Öfver denna framställning, som genom Drätselkammaren inkommit till Stadsfullmäktige, hade Drätselkammaren afgifvit följande yttrande och förslag:

"*Till Stadsfullmäktige i Västerås.*

Stadens Lifsmedelsnämnd har i anledning af framställningar till Nämnden framförda från stadens kroppsarbetande befolkning dels genom Magistraten och dels genom en af arbetarne själfva utsedd deputation, i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 innevarande April hemställt om ett anslag af stadskassan å förslagsvis 50,000 kronor att jämte det statsanslag, som kan påräknas, af Lifsmedelsnämnden användas för lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor.

Berörda skrifvelse har Lifsmedelsnämnden ingifvit till Drätselkammaren med hemställan, att Drätselkammaren ville med eget yttrande öfverlämna densamma till Stadsfullmäktige.

I anledning häraf får Drätselkammaren med öfverlämnande af handlingarne i ärendet för egen del anföra följande.

Lifsmedelsnämnden har såsom den enda för närvarande lämpliga utvägen att nå det syfte, som med förslaget afses, angifvit den, att till familjer i vida större antal, än hvad med hittills tillgängligt anslag låter sig göra, utdela s. k. rabattkort med kuponger, hvilka i affärerna gälla som betalningsmedel och sedan infrias med penningar af Lifsmedelsnämnden, samt att denna utdelning kunde utsträckas så, att en del familjer skulle allt efter det föreliggande behofvet blifva delaktiga af flere än ett sådant rabattkort.

Under den öfverläggning, som i detta ämne förts i Drätselkammaren, har utom det förslag, som af Lifsmedelsnämnden framförts och hvilket vunnit samtliga ledamöters i Drätselkammaren understöd, framlagts andra utvägar att nå det afsedda syftemålet. Särskildt har det med anledning af den inom Drätselkammaren lämnade upplysningen, att det för närvarande råder stor svårighet för personer utan eget hushåll och som icke hafva föräldrahem eller annat familjehushåll att tillgå, att erhålla spisning, hvilket i sin ordning beror därpå, att de härvarande spisningsställena, i följd af mera den stora svårigheten att anskaffa erforderliga matvaror än fördyringen af dessa, under senare tiden antingen uppsagt en del af sina matgäster eller till och

med alldeles nedlagt rörelsen, inom Drätselkammaren framhållits såsom önskemål, att Lifsmedelsnämnden borde taga under öfvervägande, huruvida icke något kunde göras för att afhjälpa den påpekade olägenheten för arbetare utan hushåll. Därvid har ock utpekats vissa utvägar att nå dessa önskemål, i det att det framhållits, dels att Lifsmedelsnämnden borde bistå de nuvarande utspisningsställena med anskaffning af lifsförnödenheter och då särskildt sådana, som äro svåra att erhålla, dels ock att ett centralkök skulle genom Lifsmedelsnämndens försorg upprättas. Af dessa utvägar är gifvetvis den först angifna den lättast framkomliga och den, hvarmed ett resultat snarast kan uppnås. För öfrigt synes det vara synnerligen svårt att här i staden uppbringa en lämplig lokal för ett centralkök. Med ett sådant köks inrättande äro också förenade kostnader, som äro onödiga och blifva lediga för andra liknande ändamål, om den andra utvägen tillgripes. I sammanhang med nu angifna fråga har det äfven ifrågasatts, att genom Lifsmedelsnämndens åtgöranden skulle tillhandahållas lagad mat för afhämtning. Äfven härutinnan kunna båda de nu nämnda utvägarne vara lämpliga. Gifvetvis utöfvas en dylik rörelse bäst genom ett särskildt för ändamålet anordnadt centralkök, men det är heller icke otänkbart, att de vanliga matspisningsställena genom Lifsmedelsnämndens hjälp kunna utrustas med möjlighet att tillhandahålla lagad mat för afhämtning.

Med angifvande af dessa synpunkter vill Drätselkammaren dock framhålla, att sättet för det begärda anslagets användande egentligen är en Lifsmedelsnämndens angelägenhet och att Stadsfullmäktige böra med förtroende lägga i nämndens hand att afgöra dithörande frågor. Vid närmare öfvervägande kunna måhända nya och bättre förslag framkomma, än de, som under den korta tid, som stått nämnden och Drätselkammaren till buds, kunnat uttänkas.

Under en del af Drätselkammarens öfverläggning i förevarande fråga hafva representanter för Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget och Aktiebolaget Svenska Metallverken närvarit och därvid framlagt bolagens ställning till de skrifvelser till dem, som utgått från Lifsmedelsnämnden och som omnämnts i dess skrifvelse till Stadsfullmäktige. Det har sålunda meddelats, att bolagen väntas ställa till förfogande tillsammans minst lika stort belopp som det anslag Lifsmedelsnämden begärt af Stadsfullmäktige för främjande af samma syftemål, och skulle detta förslagsvis ske på det sätt, att bolagen af Lifsmedelsnämnden kontant inköpa rabattkort, mot det att ett visst antal kort, förslagsvis hälften mot de köpta kortens antal, öfverlämnades utan betalning. De sålunda anskaffade rabattkorten skulle efter hvars och ens olika behof utdelas bland bolagens arbetare och ekonomiskt likställda underhafvande. Dessa skulle gifvetvis vid sådant förhållande icke vara berättigade att erhålla rabattkort vid den utdelning, som Lifsmedelsnämnden själf direkt verkställer.

På grund af det ofvan anförda hemställer Drätselkammaren, under tillstyrkande af Lifsmedelsnämndens framställning, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämndens förfogande af tillgängliga medel ställa ett belopp af förslagsvis 50,000 kr. att jämte det statsanslag, som kan erhållas, användas för lindring af de mindre bemedlades i samhället lefnadsvillkor,

att uppdraga åt Drätselkammaren att i sammanhang med budgetförslaget för nästkommande år inkomma till Stadsfullmäktige med förslag angående sättet för anslagets slutliga gäldande,

samt att bemyndiga Lifsmedelsnämnden att å stadens vägnar hos Kungl. Maj:t eller andra vederbörande myndigheter göra framställningar om de stadsbidrag till nu ifrågavarande ändamål, som kunna påräknas.

Västerås den 25 April 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg."

Härjämte hade Lifsmedelsnämnden till Stadsfullmäktige öfverlämnat följande till nämnden inkomna skrifvelse:

"Till Lifsmedelsnämnden, Västerås.

I skrifvelse af den 23 d:s har Ni hos styrelsen för Aktiebolaget Svenska Metallverken framställt önskemål, att bolagets styrelse ville pröfva, huruvida icke dyrtidstillägg skulle lämnas hos bolaget anställda arbetare i syfte att kompensera den inträdda ökningen i lifsmedelspriserna, och har Ni därvid som skäl anfört, att enligt en Eder tillhandakommen uppgift, löneökningen för hos bolaget anställda arbetare skulle under tiden från världskrigets början belöpa sig till 2 à 4 öre i timmen.

På styrelsens vägnar får jag till svar på Eder framställning meddela, att styrelsen fortfarande som hittills är villig att genom extra anslag söka lindra nöden hos bolagets personal, och får jag härvid ock till beriktigande af den uppgift, som af Eder anföres, lämna följande meddelande:

Under år 1914 utbetalades till timaflönad personal vid Västerås-verken kr. 1,019,518: 79, och utgjorde antalet arbetstimmar 2,108,238$^3/_4$, gifvande en medelinkomst för härvarande personal af kr. 0,483 pr timme.

Motsvarande siffror år 1915 voro kr. 1,205,000: 78 vid 2,420,253 timmar, eller kr. 0,497 medelinkomst pr timme.

Under år 1916 utbetalades kr. 1.396,653: 36 för 2,356,012 timmar, gifvande en medelinkomst af kr. 0,592 pr timme.

Ökningen är således icke oväsentlig vid en jämförelse mellan 1914 och 1916 års arbetsförtjänst.

Bolaget har dessutom under kristiden t. o. m. dato utbetalat i gratifikationer kr. 317,510: 78 enligt följande fördelning:

till lägre aflönade tjänstemän	Kr.	44,158: 34	
„ månadsaflönad personal (förmän, vägare, skrifvare etc.)	„	46,065: 44	samt
„ tim- eller dagaflönade arbetare	„	227,287: —	
hvaraf belöper på personalen i Västerås:			
till lägre aflönade tjänstemän	„	25,910: 82	
„ månadsaflönad personal	„	25,303: 46	och
„ tim- eller dagaflönade arbetare	„	135,732: —	

Det torde ock möjligen vara Lifsmedelsnämnden bekant, hurusom bolaget före tiden för beslag på mjöl tillhandahöll här anställda hvetemjöl och rågmjöl af egen produktion till priser, hvilka icke oväsentligt understego de i allmänna marknaden gällande, samt att bolaget genom sitt Intressekontor tillhandahållit och tillhandahåller lifsmedel till billiga priser.

Jag anser mig hafva skäl till dessa påpekanden med anledning af den motivering, som Ni användt för att stödja framställningen, allrahelst som Ni ock i skrifvelse till Stadsfullmäktige i Västerås, daterad den 23 dennes, framkommit med samma påstående om löneökningen hos bolaget.

Ifråga om Edert förslag, att bolaget skulle genom tillhandahållande af rabattkort lämna understöd åt behöfvande, får jag förklara, att bolaget är härtill villigt under vissa villkor, hvilka jag hoppas blifva i tillfälle att framlägga för Drätselkammaren vid dess sammanträde i eftermiddag.

Västerås den 25 April 1917.

Vördsammast

Erik Falk."

Efter föredragning af samtliga dessa handlingar utspann sig en långvarig öfverläggning, från hvilken följande antecknades.

Herrar Sundström, Kättström, Larsson, Vennberg, Danielsson, Abel Carlsson och Erik Andersson yrkade bifall till hvad Lifsmedelsnämnden och Drätselkammaren i detta ärende föreslagit, hvarjämte Herr Borgmästaren i ett anförande likaledes å Magistratens vägnar hemställde om bifall till samma förslag.

Herr Vennberg uppläste och öfverlämnade till ordföranden en till Stadsfullmäktige ställd skrift af följande lydelse:

"Till Stadsfullmäktige, Västerås.

Husmödrar i Västerås till ett antal af 300 samlade till möte den 25 dennes, uttalar sin fulla anslutning till den resolution som öfverlämnades till stadens Magistrat den 20 April och hvari fordrades åtgärder till lindring af den arbetande klassens lefnadsvillkor under kristiden och förvänta vi att hrr Stadsfullmäktige måtte fatta sådana beslut, som fortast möjligt kan leda till resultat i den riktning åberopade resolution afser.

Västerås i April 1917.

Å mötets vägnar:

Agnes Söderquist.

Emma Gustafsson".

Herr Vestholm föreslog:

dels att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att personer med 3,000 kronors inkomst och därunder skulle erhålla en sänkning af mjölkpriset med 5 öre pr. liter samt att medel härför måtte anvisas af tillgängliga medel,

att Lifsmedelsnämndens ved endast måtte försäljas till personer med ofvan angifna inkomst,

att Lifsmedelsnämndens potatis likaledes måtte säljas till själfkostnadspris till personer med ofvan angifna inkomst, såvida ej potatis kunde anskaffas i så stor utsträckning, att det allmänna behofvet kunde tillgodoses,

samt att Stadsfullmäktige måtte hemställa hos vederbörande statsmyndigheter, att maximipriset å potatis måtte sänkas till 10 kronor pr tunna,

dels att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Lifsmedelsnämnden att söka upp-

taga förhandlingar med producenter och affärsinnehafvare om sänkning af priserna å lifsmedel i allmänhet,

dels ock att Lifsmedelsnämnden måtte utökas med fyra personer ur arbetsklassen.

Med instämmande i Herr Vestholms förslag om ökning af antalet ledamöter i Lifsmedelsnämnden, yrkade Herrar Larsson, Danielsson och Abel Carlsson, att Stadsfullmäktige måtte öfverlämna åt nämnden att afgöra de frågor, som i öfrigt innefattades i Herr Vestholms förslag, Herr Larsson med uttalande af önskvärdheten, att nämnden måtte i möjligaste mån beakta förslaget, särskildt rörande mjölk, ved och potatis. I förslaget om val af ytterligare ledamöter i Lifsmedelsnämnden instämde för öfrigt Herrar Sundström, Enblom och Erik Andersson samt Fru Nina Andersson, hvilken sistnämnda därjämte frambar följande motion:

"Till Västerås Stadsfullmäktige.

Som det onekligen under nuvarande — af den rådande lifsmedelsknappheten framkallade — svåra förhållanden ligger den största vikt uppå, att från det allmännas sida allt göres, som göras kan, för lindrande af den brist, ja nöd, som redan råder, och som det är att frukta kan i ännu större mått komma, anhåller undertecknad härmed vördsamt, att Stadsfullmäktige ville åt Lifsmedelsnämnden uppdraga:

att verkställa utredning och inkomma med förslag till inrättande af ett kommunalt folkkök, särskildt till tjänst för de många ogifta arbetare, som f. n. ha stora svårtgheter att förskaffa sig nödig, väl tillredd föda;

att tillförsäkra sig nödiga mängder söt mjölk, som mot skäligt pris kunde tillhandahållas mindre bemedlade föräldrar för deras små barns räkning;

att anordna upplysningsverksamhet i aktuella lifsmedelsfrågor.

Därjämte anhålles äfven om bemyndigande för nämnden att i den utsträckning, som förhållandena kräfva, omedelbart med sig adjungera nödiga krafter, speciellt kvinnliga, hvilka hittills ej funnits i nämnden.

Västerås den 26 April 1917.

Nina Andersson."

Efter uppläsande af berörda motion yrkade Fru Andersson, att däri omförmälda frågor utom den sista om ökning af nämndens arbetskrafter, hvilken, om antalet ledamöter ändock ökades, kunde förfalla, måtte hänskjutas till Lifsmedelsnämndens afgörande.

Herr Danielsson hemställde, att Stadsfullmäktige ville uttala sig för, att Vasarestauranten måtte, om Lifsmedelsnämnden så funne nödigt och lämpligt, anordnas till centralkök.

Slutligen föreslog Herr Larsson, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Lifsmedelsnämnden, att själf organisera sig på sätt den med hänsyn till de nya och större uppgifter, som öfverlämnats åt Nämnden, kunde finna lämpligt, och att Stadsfullmäktige måtte förklara sig beredda, att svara för de kostnader, som därmed kunde vara förenade.

Härjämte föreslog Herrar Larsson och Edström, med hvilka öfriga talare, som yttrat sig för en utökning af Lifsmedelsnämndens medlemsantal instämde, att fem nya ledamöter måtte inväljas i nämnden.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes proposition i de särskilda punkter, hvari yrkanden och förslag förekommit, och fattade Stadsfullmäktige härvid utan omröstning efter hvarandra följande beslut, nämligen,

dels att bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämndens förfogande af tillgängliga medel ställa ett belopp af förslagsvis 50,000 kronor att jämte det statsanslag, som kunde erhållas, användas för lindring af de mindre bemedlades i samhället lefnadsvillkor,

dels att uppdraga åt Drätselkammaren att i sammanhang med budgetförslaget för nästkommande år inkomma till Stadsfullmäktige med förslag angående sättet för anslagets slutliga gäldande,

dels att bemyndiga Lifsmedelsnämnden att å stadens vägnar hos Kungl. Maj:t eller andra vederbörande myndigheter göra framställningar om de statsbidrag till nu ifrågavarande ändamål, som kunde påräknas,

dels att till Lifsmedelsnämndens afgörande hänskjuta de förslag, som under öfverläggningen väckts ej mindre af Herr Vestholm rörande försäljningen af mjölk, ved och potatis än äfven genom Fru Anderssons motion om inrättande af folkkök, anskaffande af söt mjölk för små barn och anordnande af upplysningsverksamhet,

dels att uttala sig för att Vasarestauranten måtte, om Lifsmedelsnämnden så funne nödigt, anordnas till centralkök,

dels att bemyndiga Lifsmedelsnämnden att vidtaga erforderliga organisationsåtgärder för fyllande af de nya och ökade uppgifter, som hädanefter tillkomme nämnden, med förklaring att Stadsfullmäktige vore villiga svara för de kostnader, som däraf kunde blifva en följd,

dels ock att öka antalet ordinarie ledamöter i Lifsmedelsnämnden med fem personer.

Härefter företogs val af fem nya ledamöter i Lifsmedelsnämnden och valdes härtill med acklamation Verktygsarbetaren Karl Andersson, Måleriföreståndaren Albert Lundkvist, Maskinarbetaren Axel Söder, Fru Ida Olsson och lärarinnan i huslig ekonomi Fröken Anna Tunell.

Slutligen föreslog Herr Sabel, att Stadsfullmäktige äfven måtte utse fyra nya suppleanter i Lifsmedelsnämnden och blef detta förslag på yrkande af Herr Edström för utlåtande och eventuelt upprättande af förslag till val af suppleanter remitteradt till Lifsmedelsnämnden och Beredningsutskottet.

§ 60.

Ang. fastställelse af en del Stadsfullmäktigebeslut

Föredrogs och lades till handlingarne Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 27 nästlidne Mars med fastställelse af en del af Stadsfullmäktige vid upprättandet af budgeten för innevarende år den 21 Dec. 1916 fattade beslut.

§ 61.

Ang. försäljning af tomter norr om området Hoffsta

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 28) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att af egendomen Kristiansborgs område och Persbo hage försälja tomter inom två byggnadskvarter norr om lägenheten Hoffsta till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 62.

Ang. inköp af tomterna N:ris 10 och 21 Annedal och lägenheten Nyberg

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 4 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 29) hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för en köpeskilling af 9,000 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel inköpa tomterna N:ris 10 och 21 af byggnadsområdet Annedal samt lägenheten Nyberg.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens sålunda afgifna förslag.

§ 63.

Ang. inlösen af byggnaderna vid Lilla Stenby och inköp af en häst

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 30) hade Drätselkammaren på anförda skäl och med åberopande af en del till ärendet hörande handlingar föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för inlösen af byggnaderna å Lilla Stenby samt inköp af en häst med sele för stadens landtbruk af Nordanby gårds inkomster anvisa ett belopp af förslagsvis 4,500 kr.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Sundström, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 64.

Ang. reparation af stadshotellet

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 31) hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta *dels* att bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga åtgärder för erforderliga reparations- och omändringsarbeten inom stadshotellet, *dels ock* att för påbörjande af dessa arbeten af tillgängliga medel ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af förslagsvis 20,000 kronor, med uppdrag för Drätselkammaren att framdeles inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt förslag angående anslag för ifrågavarande ändamål.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr Sundström bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herr Abel Carlsson afslag å detsamma.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å dessa yrkanden godkände Stadsfullmäktige utan omröstning till alla delar, hvad Drätselkammaren i detta ärende föreslagit.

§ 65.

Ang försäljning af mark att läggas till tomten N:o 76 norra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 32) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för en summa af 2,219 kr. försälja staden tillhörig mark om 100,7 kvm. att läggas till tomten N:o 76 norra kvarteret.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens framställning, dock så att försäljningen skulle afse området i fråga så vida och till den del detsamma ej erfordrades för gatuutläggning.

§ 66.

Ang. anslag till frilufts-konserter

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af en ansökning från Västmanlands regementes musikkår hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 33) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att af 1917 års förslagsanslag lämna musikkåren ett anslag af 1,000 kronor, under villkor att musikkåren under året i Vasaparken gåfve minst tio friluftskonserter.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Sundström, Fröier, Edv. Karlsson och Danielsson bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock Herrar Zander, Abel Carlsson och Bäckman afslag å detsamma.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å berörda yrkanden och då Herr ordföranden därvid förklarade sig anse frågan om bifall till förslaget vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes votering.

Vid den härefter anställda omröstningen afgåfvos 24 ja-röster för bifall till Drätselkammarens förslag och 15 nej-röster för afslag, i följd hvaraf och då för anslagets beviljande såsom afseende ett nytt ändamål erfordrades minst två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster, ordföranden förklarade, att Drätselkammarens framställning icke vunnit Stadsfullmäktiges bifall.

§ 67.

Ang. försäljning af motorbåten Måsen

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13. innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 34) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt om bemyndigande att till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunna finna antagliga, försälja motorbåten Måsen.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Sundström detta Drätselkammarens förslag.

§ 68.

Ang. försäljning af gamla vattenledningsverkets maskiner m. m.

Med öfverlämnande af en framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående försäljning af gamla vattenledningsverkets pumpar och brunnar hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 35), under tillstyrkande af styrelsens framställning föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

dels att förlägga gamla vattenledningsverket såsom reserv för det nya verket vid Hesslö,

dels uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att försälja gamla vattenledningsverkets pumpar och brunnar,

dels ock bestämma, att inflytande medel af försäljningen måtte, samtidigt som nedskrifning af vattenverkets bokförda värde skedde med motsvarande belopp, reserveras för blifvande nyanläggningar eller nyanskaffningar för vattenledningsverket.

Härjämte hade Drätselkammaren i detta sammanhang föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att förvaltningen af gamla vattenledningsverkets fastighet måtte öfverflyttas från Vatten- och Gasverksstyrelsen till Drätselkammaren.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning till alla delar, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 69.

Ang. inrättande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Mars till Lifsmedelsnämnden och Drätselkammaren remitterat Herrar C. J. Svenssons och Abel Carlssons hos Stadsfullmäktige väckta motion angående inrättande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad, hade nu de begärda uttlåtandena till Stadsfullmäktige inkommit (Stadsfullmäktiges handl. N:o 36).

Lifsmedelsnämnden hade under hänvisning till anförd motivering i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande April hemställt, att Stadsfullmäktige ville dels lämna Lifsmedelsnämnden i uppdrag att efter samråd med Folkskolestyrelsen söka anordna en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad efter i utlåtandet

angifna riktlinier, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att förskottera därför erforderliga medel; och hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande samma dag tillstyrkt hvad Lifsmedelsnämnden föreslagit.

Sedan handlingarne i ärendet föredragits, biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning på yrkande af Herrar Sundström, Abel, Carlsson, Bäckman och C. J. Svensson Lifsmedelsnämndens af Drätselkammaren tillstyrkta förslag.

§ 70.

Ang. anslag till Brödbyrån i Västerås

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Mars till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Brödbyråns i Västerås genom Magistraten hos Stadsfullmäktige gjorda framställning om ett anslag för byrån å 2,700 kronor, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande den 19 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 37) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för bekostandet af möbler och inventarier äfvensom lokalhyra jämte utgifter för lyse, värme och städning för brödbyråns i Västerås räkning af 1917 års förslagsanslag till Drätselkammarens förfogande ställa ett belopp af förslagsvis 2,500 kronor.

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 71.

Ang. anslag för inköp och nedsaltning af fläsk

Med öfverlämnande af en framställning i ämnet från Lifsmedelsnämnden till Drätselkammaren hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 38) på anförda skäl anhållit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af tillfälligt upplånade eller eljes tillgängliga medel för inköp och nedsaltning af fläsk åt Lifsmedelsnämnden förskottera ett belopp af förslagsvis 100,000 kronor, hvarvid Drätselkammaren uttalat önskvärdheten af, att villkoren för försäljningen af det salta fläsket måtte framdeles tagas under närmare öfvervägande, så att samma bestämmelser, som nu gällde vid försäljning af genom nämnden anskaffadt fläsk, icke ovillkorligen skulle tillämpas vid försäljningen af nu ifrågavarande parti.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens anhållan.

§ 72.

Ang. inköp af fastigheten N:o 110 södra kvarteret

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 39) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att uppdraga åt Drätselkammaren att för en summa af 130,000 kronor att utgå af lånemedel inköpa gården och tomten N:o 110 i Västerås stads södra kvarter.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens framställning.

§ 73.

Ang. tilläggsanslag för en brygga vid Östra holmen

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 innevarande April (Stadsfullmäktiges handl. N:o 40) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för uppförande af en brygga vid Östra holmen till det i årets stat upptagna anslaget för utskylder och reparationer m. m. å Elba och Östra holmen af 1917 års förslagsanslag anvisa ett tilläggsanslag å förslagsvis 2,000 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens hemställan.

§ 74.

Genom resolution den 21 innevarande April hade Magistraten med eget yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd ansökning från förre Poliskonstapeln J. F. Asplund om förhöjning i Asplunds pension från staden.

Ang. förhöjning i f. Poliskonstapeln J. F. Asplunds pension

Stadsfullmäktige beslöto på yrkande af Herr vice ordföranden remittera motionen till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 75.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande April hade Drätselkammaren, under erinran att, sedan Stadsfullmäktige fattade beslut om uppläggande af det senaste obligationslånet af den 2 Januari 1916, åtskilliga anslag af Stadsfullmäktige beviljats att utgå af lånemedel och att sådana anslag äfven härefter torde komma att beviljas, innan nästa fasta lån kunde komma att uppläggas, anhållit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att i afbidan på uppläggandet af ett nytt obligationslån för staden för bestridande af beslutade utgifter upptaga tillfälliga lån till belopp, som Drätselkammaren kunde finna nödigt.

Ang. tillfälliga lån

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens anhållan.

§ 76.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 Maj 1916 till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en från Svenska stadsförbundets kommunala centralbyrå till Stadsfullmäktige aflåten skrifvelse, däri byrån, med öfverlämnande af den då nyutkomna Kungl. Förordningen om medling i vissa hyrestvister m. m. den 5 Maj 1916, anhållit, att stadens myndigheter måtte taga under öfvervägande lämpligheten af att i enlighet med bestämmelserna i nämnda Kungl. Förordning inrätta hyresnämnd, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande af den 25 innevarande April — under förmälan bland annat, att Drätselkammaren förut på grund däraf, att genom berörda Kungl. Förordning knappast några befogenheter af praktisk betydelse tillagts nämnden, varit tveksam i fråga om lämpligheten af att inrätta sådan här i staden, men att numera genom en Kungl. Förordning den 27 Februari 1917 befogenheter af praktiskt värde tillagts hyresnämnden, hvarför och då dessutom, enligt hvad Drätselkammaren försport, lagstiftning vore å bane, hvarigenom än ytterligare befogenheter skulle tilläggas nämnden, Drätselkammaren nu icke hade något emot att tillstyrka inrättandet af en hyresnämnd här i staden — föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

Ang. inrättande af hyresnämnd

dels att här i staden skulle inrättas en hyresnämnd i enlighet med Kungl. Förordningen den 5 Maj 1916 om medling i vissa hyrestvister m. m. med de ändringar i samma förordning, som fastställts genom Kungl. Förordningen den 27 Februari 1917 samt de ändringar eller tillägg däri, hvilka genom ny lagstiftning kunde komma till stånd,

dels hos Konungens Befallningshafvande i länet göra framställning om förordnande af ordförande med suppleant i stadens hyresnämnd,

dels uppdraga åt Beredningsutskottet att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag angående val af två ledamöter och två suppleanter i nämnden,

dels förordna, att hyresnämnden skulle hafva att med stöd af infordrade anmälningar söka förmedla uthyrning af lediga smålägenheter,

dels ock uppdraga åt den kommitté, som Stadsfullmäktige torde i anledning af Hälsovårdsnämndens och Beredningsutskottets förslag komma att tillsätta för närmare utredning af den till dem remitterade frågan om bostadsinspektion och kom-

munal hyresförmedling, att utarbeta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till stadga för hyresnämndens bostadsförmedlande verksamhet.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Sundström och Larsson utan omröstning till alla delar, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 77.

Ang. bostadsinspektion och kommunal hyresförmedling

Den 21 December 1916 hade Stadsfullmäktige till Hälsovårdsnämnden och Beredningsutskottet för yttrande remitterat följande hos Stadsfullmäktige väckta motion:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I och med storindustriens utveckling och förläggning till städerna ha dessa i betydande grad tillväxt i innevånareantal. Hyror och tomtpriser ha härmed stigit högst väsenligt.

Denna utveckling har ställt städernas kommunalpolitik inför nya invecklade problem, som kräfva sin lösning. Bland dessa står för närvarande bostadsfrågan såsom den viktigaste och mest brännande.

Men ej endast frågan om framskapandet af större tillgång till bostäder kan anses vara nog, utan äfven och det är kärnan i hela bostadsproblemet, att tillse det framförallt *sunda* bostäder stå samhällets medlemmar till buds. Ty en allmänt känd sak är ju hurusom sjukdomar af allehanda slag, epidemier af mer eller mindre svårartad beskaffenhet och ej minst allhärjaren lungsoten gå hand i hand med trångboddheten.

Endast ett ytligt studium af bostadsförhållandena i Västerås, som tack vare industriens storartade utveckling är stadd i en mycket hastig tillväxt, synas ge vid handen, att vi i staden ha bostäder, som icke äro lämpliga för bostadsändamål. Läkare, fattigvårdsmän, lärare m. fl. kunna säkerligen intyga, att i staden finnes bostäder i hvilka icke ens de enklaste kraf på hygien och utrymme äro tillgodosedda.

Andre stadsläkaren framhåller också i sin ämbetsberättelse för 1914 följande: "Många dåliga bostäder finnas fortfarande och göra införande af ordnad bostadsinspektion önskvärd".

Sedan denna berättelse afgafs ha förhållandena sannolikt icke förbättrats utan snarare försämrats.

Det är ju också allmänt kändt att flyttningsfrekvensen tilltar för hvarje år trots att många familjer af rent nödtvång måste bo kvar i lägenheter de helst skulle vilja lämna.

Den ökade flyttningsfrekvensen kan icke gärna sägas bero på att folket finna ett nöje uti att flytta. Ej heller kan det bero på enbart de ofta förekommande höjningarna af hyrorna, ty dessa äro ju förberedda och genomförda af fastighetsägarnes organisation eller ock genom annan deras samverkan, hvarför höjningen nog är tämligen lika öfver hela staden, och i hvarje fall minst hos de icke flyttände hyresgästerna. Med största sannolikhet måste därför den starka flyttningsfrekvensen hufvudsakligen sökas uti bostädernas beskaffenhet. Det är därför af behofvet påkalladt, att något göres för att få kännedom om hvari denna rent af allmänna olust består och hvarifrån den härleder sig.

När man betänker hvilken oerhörd rol bostadsfrågan och bostädernas beskaffenhet spelar för arbetarens familje- och hemlif, för den allmänna hygienen i samhället, för det sociala, ekonomiska och moraliska tillståndet i vår stad samt för det uppväxande släktets hälsa och utveckling, torde ingen kunna stå till svars med att

längre undanskjuta en undersökning och genom kontinuerlig inspektion få en ordentlig öfverblick öfver bostadsförhållanden särskildt de mindre bemedlades.

Ett annat förhållande hvaraf den hyrande allmänheten i hög grad har olägenhet är den nästan fullständiga bristen på organisation i hvad det gäller förmedling af bostäder. Allmänheten har häraf haft så stora olägenheter, att ett ingripande från kommunens sida vore väl motiveradt.

För närvarande måste man, som bekant använda sig af annonsering eller ock förmedling genom uthyrningsbyrå. Annonseringen är nu förenad med kostnader och i all synnerhet medför densamma den olägenheten att upplysningarna om den lediga lägenheten bli alldeles för knapphändiga och vålla därför hyresvärden stort besvär i form af besök och förfrågningar, liksom äfven den, som sagdt upp sin lägenhet till afflyttning. Och svårast ställer sig saken för den hyressökande, som måste uppoffra en högst afsevärd tid med att söka efter en passande bostad och ej sällan eftersätta arbetstid därför. Hvad uthyrningsbyråerna beträffar så bedrifves för närvarande så vidt kändt är knappast någon sådan verksamhet här i staden och om sådan verksamhet skulle uppstå torde den ej komma att spela någon afgörande rol i de mindre bemedlades bostadsförmedling, då de privata byråerna företrädesvis förmedla större lägenheter.

Genom centralisation af bostadsförmedlingen för de mindre bemedlade i en kommunal anstalt torde man kunna bespara både hyresvärdar och hyresgäster mycket onödigt besvär, då här naturligtvis kan erhållas vida fullständigare upplysningar om lägenheterna än genom tidningsannons. Vidare erhålles genom en dylik förmedling så småningom ett värdefullt statistiskt material rörande bostadsmarknaden i staden till nytta för såväl hyresgäst som hyresvärd, som ock för bostadsinspektionen.

Beträffande förmedlingens natur, förekommer uti en del af Sveriges städer kommunala förmedlingsanstalter grundade på frivillig förmedling af bostäder. Uti en del tyska städer förekomma liknande inrättningar, men dessa synas i regel vara grundade på anmälningsplikt för hyresvärden öfver såväl lediga som uthyrda lägenheter. Den erfarenhet som med den Svenska förmedlingsformen vunnits, är, enligt tillgängliga redogörelser, sådan att den af skilda orsaker icke fyller sitt ändamål. Den tyska formen däremot lär ha visat sig mycket god och verksam, och har från att först ha blifvit införd i Stuttgart, införts i allt flere tyska städer. (Detta enligt Stockholms Stadsfullmäktiges bostadsförmedlingskommittés betänkande af år 1913). Om man sålunda vill söka åstadkomma en effektivare hyresförmedling, torde densamma böra inrättas med anmälningsplikt. Då slutligen hyresförmedling, såsom ofvan framhållits, är en af förutsättningarna för en effektiv bostadsinspektion så synes lämpligt att både bostadsinspektion och hyresförmedling handhafves af samma organ, som gifvetvis böra sortera under Hälsovårdsnämnden.

På grund af det sålunda härofvan anförda föreslås vördsamt att Stadsfullmäktige mätte besluta uppdraga åt en kommitté,

att verkställa utredning rörande lämpligaste formen för inrättandet af bostadsinspektion och i samband därmed kommunal hyresförmedling, helst grundad på anmälningsplikt för hyresvärden öfver såväl hyresledig lägenhet som öfver skedd uthyrning,

och att inkomma med förslag till reglementen och öfriga föreskrifter härför samt angifva de förslag hvartill utredningen i öfrigt kan ge anledning.

Västerås den 21 December 1916.

Arvid Jonsson.

Viktor Larsson. *K. Kättström.* *C. J. Svensson*".

Utlåtanden hade nu afgifvits i ärendet såväl af Hälsovårdsnämnden som af Beredningsutskottet; och voro dessa af följande lydelse:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning däraf att Stadsfullmäktige genom beslut den 21 December sistlidet år för yttrande till Hälsovårdsnämnden remitterat en af Herrar Arvid Jonsson m. fl. väckt motion att Stadsfullmäktige ville tillsätta en kommitté med uppdrag att verkställa utredning rörande lämpligaste formen för inrättande af kommunal bostadsinspektion och i samband därmed kommunal hyresförmedling, får Hälsovårdsnämnden anföra följande.

Hvad angår behofvet af en sådan inspektion, som den föreslagna, torde detta, hvad Västerås vidkommer, vara påtagligt. Såsom framhålles af motionärerna finnes åtskilliga bebodda lägenheter inom staden, hvilkas brister ur hygienisk synpunkt äro af den beskaffenhet, att lägenheterna icke få anses vara värdiga människobostäder. Att de detta oaktadt användts såsom sådana har berott på den stora bostadsbrist, som härstädes varit och fortfarande är rådande. En blifvande bostadsinspektion bör så länge en ändring i dessa förhållanden ej inträdt handhafvas med en viss försiktighet, då ett alltför strängt utdömande af lägenheter skulle försvåra bostadsnöden. Då bostadsinspektionens syftemål är att åstadkomma förbättrade hygieniska lefnadsförhållanden och sålunda sammanfaller med Hälsovårdsnämndens, bör Hälsovårdsnämnden hafva högsta öfverinseendet öfver densamma. Ett eventuelt förslag i ämnet bör därför granskas af Hälsovårdsnämnden innan detsamma föreläggеs Stadsfullmäktige till antagande.

Att såsom i motionen förutsatts, sammankoppla bostadsinspektionen med kommunal hyresförmedling, finner Hälsovårdsnämnden vara olämpligt. Såsom kommunalt organ för hyresförmedling har i den nyare hyreslagstiftningen ifrågasatts den nämnd, som det åligger att medla uti hyrestvister enligt Kungl. Förordningen af den 5 Maj 1916 eller den s. k. hyresnämnden. Dess egenskap af organ för reglering af förhållandena å hyresmarknaden synes peka på lämpligheten såsom ock förutsatts i lagstiftningen af att anförtro samma nämnd uppdraget att förmedla uthyrning af lägenheter, särskildt till mindre bemedlade. Åligger det efter beslut af Stadsfullmäktige hyresnämnden att förmedla uthyrning af smålägenheter, är därmed anmälningstvång infördt beträffande uppkommen hyresledighet och verkställd uthyrning. Denna bestämmelse återfinnes uti Kungl. Förordningen af den 27 Februari innevarande år angående ändring i vissa delar af Kungl. Förordningen angående medling i vissa hyrestvister. Det är dessa nu anförda omständigheter, som Hälsovårdsnämnden åberopar för sin uppfattning angående olämpligheten af att låta samma organ omhänderhafva bostadsinspektion och hyresförmedling.

Under hänvisning till det nu anförda får Hälsovårdsnämnden för sin del instämma i det framförda förslaget rörande tillsättande af en kommitté med uppdrag att utreda frågan om inrättande härstädes af bostadsinpektion och hyresförmedling med beaktande af de af Hälsovårdsnämnden i ämnet framförda synpunkterna.

Västerås den 18 April 1917.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Ragnar Tenow".

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom beslut den 21 December sistlidet år hafva Stadsfullmäktige begärt Beredningsutskottets yttrande öfver en af Herrar Jonsson m. fl. väckt motion angående tillsättande af en kommitté med uppdrag att verkställa utredning rörande inrättande härstädes af kommunal bostadsinspektion och i samband därmed kommunal hyresförmedling samt att förelägga Stadsfullmäktige förslag till de reglementen och öfriga föreskrifter, som härför äro erforderliga, och får Beredningsutskottet, som tagit del af Hälsovårdsnämndens yttrande i ärendet, instämma uti däri gjorda hemställan om bifall till motionen.

Beredningsutskottet har sig bekant, att Drätselkammaren har under behandling väckt fråga om tillsättande af en hyresnämnd för staden och bör om sådan af Stadsfullmäktige tillsättes kommittén gifvas i uppdrag att utarbeta för hyresnämnden erforderliga föreskrifter och reglementen liksom ock kommittén med uppmärksamhet bör följa ifrågasatt hyreslagsstiftning och dess inverkan och sammanhang med de frågor, kommittéutredningen kommer att beröra.

Beredningsutskottet hemställer alltså, att Stadsfullmäktige ville i öfverensstämmelse med motionärernas förslag och för utredning och afgifvande af förslag uti de frågor, som i motionen beröres, tillsätta en kommitté bestående af 6 personer; och får Beredningsutskottet till ledamöter i denna kommitté föreslå Herrar Förste Provinsialläkaren Gunnar Fjellander, Apotekaren Otto Oest, Gjutaren A. Jonsson, Sjukbesökaren Anton Åberg, Byggmästaren Axel Hammer och Bostadsinspektrisen hos Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget Fru Agda Norström.

Västerås den 25 April 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. Edstöm.

Ragnar Tenow".

Efter föredragning af ofvanberörda handlingar beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström i enlighet med Beredningsutskottets förslag att för utredning och afgifvande af förslag i de frågor, som i motionen berördes tillsätta en kommitté af sex personer, hvarefter till ledamöter i denna kommitté enligt Beredningsutskottets förslag med acklamation utsågos Förste provinsialläkaren Gunnar Fjellander, Apotekaren Otto Oest, Gjutaren A. Jonsson, Sjukbesökaren Anton Åberg, Byggmästaren Axel Hammer och Fru Agda Norström.

§ 78.

Ang. val af en ledamot i Hälsovårdsnämnden

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne Mars gifvit Beredningsutskottet i uppdrag att upprätta förslag till val af en ledamot i stadens Hälsovårdsnämnd efter aflidne Mejerikonsulenten P. Rundgren för dennes återstående mandatstid eller intill utgången af år 1918, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 25 innevarande April föreslagit, att Stadsfullmäktige härtill måtte utse Maskinisten C. F. Huggare.

Efter föredragning häraf valde Stadsfullmäktige enligt berörda förslag med acklamation Herr Huggare till ledamot i Hälsovårdsnämnden för tiden intill 1918 års slut.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 2 Maj 1917.

Max. Schenström.

J. A. Zander. _C. F. Huggare._

Offentligen uppläst den 3 Maj 1917, betygar:

Ex. officio:

Theofil Öberg.

Den 31 Maj 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, Erik Andersson, Johan Svensson, Edström, Hedin, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Gustaf Andersson, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jansson, Jonsson, Lindén, Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Johan Andersson, Spjuth, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm, Lundberg och Thunholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Fåhræus, Larsson och Pers.

Närvarande å Magistraten vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 79.

Justeringsmän

Uppdrogs åt Herrar Edström och Hedin att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 80.

Badhusstyrelsens berättelse för år 1916

Föredrogs och lades till handlingarne Badhusstyrelsens till Stadsfullmäktige öfverlämnade årsberättelse för 1916 (Stadsfullmäktiges handl. N:o 41).

§ 81.

Ang. understödstagare från Sundinska understödsfonderna

Genom utdrag af sitt protokoll för den 2 innevarande Maj hade Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för dels pauvres honteux och medelklassen och dels arbetsklassen meddelat, att till understödstagare för innevarande år blifvit utsedda:

ur fonden för pauvres honteux och medelklassen Fröknarna Lydia Dillman och Laura Humble, f. Åkaren Gust. Eriksson, Skräddaren Anders Larsson, Bildhuggaren Karl Erik Berglund, f. Kontorsskrifvaren Osvald Holmin, f. Traktören Johan Peter Olsson, samt Änkorna Anna Helena Stensson, Ulrika Charlotta Lindblad och Agnes Bergh

samt ur fonden för arbetsklassen Änkorna Carolina Johansson, Anna Sofia An-

dersson, Kristina Lovisa Ekstedt, Anna Elisabeth Julin och Matilda Björklund, f. Hushållerskan Karolina Pettersson, f. Sköterskan Maria Lovisa Nilsson äfvensom ogifta Maria Sofia Kollin, Kristina Katarina Jonsson och Regina Albertina Eriksson, hvilket skulle här antecknas.

§ 82.

Ang. mottagande af en publikation

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 innevarande Maj hade Kungl. Socialstyrelsen öfversändt två exemplar af den andra publikationen, afseende Göteborg i den serie af lokalmonografier, som på grundval af 1913—1914 lefnadskostnadsundersökning vore under utarbetning inom styrelsen.

Stadsfullmäktige beslöto, att ifrågavarande publikation skulle till förvar läggas.

§ 83.

Ang. berättelser från S. V. B. och S. G. G. järnvägar

Lades till handlingarna inkomna styrelse- och revisionsberättelser för Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya järnvägsaktiebolag och Sala—Gysinge—Gefle Nya järnvägsaktiebolag för år 1916.

§ 84.

Ang. inredande af en ny tjänstelokal i rådhuset

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 42) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att i norra delen af den östra förstugan en trappa upp i rådhuset låta inreda ett tjänsterum.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 85.

Ang. köp af fastigheten litt. Z af tomten N:o 119 norra kvarteret

Med öfverlämnande af ett till Drätselkammaren inkommet anbud hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 43) på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för en köpeskilling af 28,000 kronor, att utgå med 15,000 kronor af lånemedel och 13,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel, inköpa fastigheten litt. Z af tomten N:o 119 i Västerås stads norra kvarter.

Efter häraf tagen del biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens berörda framställning.

§ 86.

Ang. rätt för staden att upptaga ett lån

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 44) hade Drätselkammaren för kännedom öfverlämnat en afskrift af Kungl. Finansdepartementets skrifvelse till Konungens Befallningshafvande i länet med meddelande, att Kungl. Maj:t medgifvit staden rätt att upptaga ett lån å högst 52,500 kronor till inköp af gatsten, hvilket skulle här antecknas.

§ 87.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning

Sedan Folkskolestyrelsen till Drätselkammaren öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd framställning, hvarvid fogats utredning och förslag af en af Folkskolestyrelsen tillsatt kommitté, rörande inrättande af en högre folkskola med handelsundervisning i Västerås, hade Drätselkammaren, som af Folkskolestyrelsen anmodats i ärendet afgifva utlåtande, i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande Maj

Stadsfullmäktiges handl. N:o 45), med öfverlämnande af handlingarne i ärendet till Stadsfullmäktiges pröfning, däri afgifvit eget yttrande.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet uppstod en längre öfverläggning, hvarunder dels Herr Sundström, med instämmande af Herrar Erik Andersson, Oest, Hedberg, Uggla, Danielsson och Bäckman, yrkade, att ärendet i dess helhet måtte remitteras till Beredningsutskottet för yttrande, dels Herr vice ordföranden framhöll, att den föreslagna skolan borde ställas under en särskild styrelse och att stadens folkskoleinspektör icke borde vara föreståndare för skolan, dels Herr Hedberg uttalade, att skolan måtte komma till stånd om möjligt redan till nästkommande höst samt att skolan borde ställas under en särskild styrelse, som valdes af Stadsfullmäktige efter förslag af Folkskolestyrelsen, dels Herr Edv. Karlsson yrkade, att Stadsfullmäktige måtte godkänna hvad Drätselkammaren i ärendet föreslagit allenast med den ändringen beträffande lönestaterna för de ordinarie lärarne att orden "i denna skola" måtte utgå, dels Herr Kättström uttalade sin anslutning till Drätselkammarens förslag, dock att läroplanen borde så till vida ändras, att ämnet kristendom uteslöts från undervisningen i klasserna II och III och ersattes med något annat ämne, exempelvis engelska, dels Herr Edström, med hvilken Herrar Falk, vice ordföranden, Abel Carlsson och Hedberg, äfvensom Herr Edv. Karlsson, med återtagande af sitt föregående yrkande, instämde, yrkade, att Stadsfullmäktige måtte i enlighet med första punkten i Drätselkammarens förslag besluta, att en högre folkskola med handelsundervisning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Folkskolestyrelsens förslag skulle upprättas i Västerås från och med hösten 1917, men i öfrigt remittera ärendet till utlåtande af Beredningsutskottet, dels Herr Enblom med instämmande i Herr Edströms yrkande, framhöll beträffande lönestaten, att densamma borde fastställas enligt kommitterades förslag, så att ordinarie befattningshafvare vid uppflyttning i högre lönegrad ägde tillgodogöra sig 10 års föregående tjänstgöring vid folkskola, till hvilket yttrande Herrar Ahlin och Fröier, hvilka jämväl instämde i Herr Edströms yrkande, uttalade sin anslutning.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes proposition å Herrar Edströms och Sundströms yrkanden samt å frågan om Stadsfullmäktige nu ville företaga ärendet i dess helhet till afgörande; och beslöto Stadsfullmäktige härvid med bifall till Herr Edströms yrkande dels att en högre folkskola med handelsundervisning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Folkskolestyrelsens förslag skulle upprättas i Västerås från och med hösten 1917, dels ock att i öfriga delar remittera det föreliggande ärendet till Beredningsutskottet för utlåtande.

§ 88.

Ang. anslag till understöd af produtionen af smålägenheter.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 sistlidne Mars förklarat sig vilja i enlighet med Kungl. Kungörelsen angående statsanslag för uppförande af bostadshus med smålägenheter den 13 Mars 1917 angifna grunder till sådan byggnadsverksamhet här i staden lämna understöd på grund af nu rådande stegring i byggnadskostnaderna motsvarande ett kapitalbelopp af omkring 100,000 kronor, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att å stadens vägnar söka anslag af statsmedel till den sålunda af staden understödda byggnadsverksamheten till ett belopp af omkring 200,000 kronor, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. 46), under meddelande att, sedan Drätselkammarens framställning i berörda ärende aflåtits, till Drätselkammaren inkommit en del nya ansökningar om understöd för byggnadsverksamhet af ifrågavarande slag, hvilket föranledt Drätselkammaren att höja beloppet i ansökningen om statsbidrag till 272,000 kronor, samtidigt som Drätselkammaren förklarat sig vilja förorda ett förhöjdt kommu-

nalt anslag å 136,000 kronor, äfvensom att enligt meddelande från statens industrikommission, som sedermera kommit Drätselkammaren tillhanda, staden icke hade utsikt att erhålla större statsunderstöd än 200,000 kronor, hvarför stadens bidrag skulle stanna vid 100,000 kronor, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att till understöd på grund af nu rådande stegring af byggnadskostnaderna för uppförande af bostadshus med smålägenheter här i staden i enlighet med de i Kungl. Kungörelsen i ämnet den 13 Mars 1917 angifna grunder lämna ett anslag af 100,000 kronor att gäldas till den del sådana understöd motsvarades af upplåtelse af tomt- och gatumark af reserverade köpeskillingsmedel och till återstående belopp af tillgängliga medel.

Efter föredragning häraf bifölló Stadsfullmäktige utan omröstning på yrkande af Herr Sundström hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 89.

Ang. understöd åt f. poliskonstapeln J. F. Asplund

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne April till Drätselkammaren för yttrande remitterat en genom resolution af Magistraten den 21 i samma månad till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning från f. poliskonstapeln J. F. Asplund om förhöjning i Asplunds pension, hade Drätselkammaren i afgifvet yttrande af den 16 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 47) hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att tilldela Asplund utöfver honom förut tillkommande pensionsförmåner ett understöd för innevarande år af 200 kronor att utgå af årets förslagsanslag.

På hemställan af Herr Borgmästaren samt yrkande af Herr Sundström beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning godkänna hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 90.

Ang. köp af gården N:o 72—73 a södra kv. m. m.

Med öfverlömnande af ett till Drätselkammaren inkommet anbud hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 48) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 72 och 73 a i stadens södra kvarter samt lotterna N:ris 13, 17, 18, 19 och 20 af tomten N:o 143 i samma kvarter för en köpesumma af 37,000 kronor att gäldas med 25,000 kronor af lånemedel och 12,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel.

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 91.

Ang. åtgärder för tillsättande af en kommunal arbetsnämnd

Föredrogs af Herr Borgmästaren följande från Magistraten nu ingifna skrifvelse:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt ett riksdagen förelagdt lagförslag, hvars genomförande i händelse det antages, kräfver stor brådska, kan Kungl. Maj:t komma att álägga en hvar inom riket bosatt man eller kvinna, hvilken fyllt 15 år men ej 60 år, allmän tjänsteplikt. Därmed förstås skyldighet att, då det i föreskrifna ordning påkallas, utföra arbete för folknäringens tryggande, för täckande af behofvet af bränsle till hushållen, industrier eller kommunikationsmedlen, för tillgodoseende af krigsmaktens behof (krigsmaterialindustri, uppförande af byggnader, omläggande af vägar etc., men ej vapentjänst) för samfärdselns uppehållande eller för annat ändamål af synnerlig vikt.

Under en *riksarbetsnämnd* i hufvudstaden skulle i hvarje län en *länsarbetsnämnd* med ledamöter, förordnade af Konungen sortera. Under länsarbetsnämnden skulle i hvarje kommun arbeta en *arbetsnämnd* med ordförande och suppleanter för denna, utsedd av Konungens Befallningshafvande, och lämpligt antal ledamöter, i stad utsedde af Stadsfullmäktige. Kostnaden för kommunal arbetsnämnds verksamhet bestrides av kommun, med rätt för ledamöter i nämnd att åtnjuta arvode eller godtgörelse i den omfattning, vederbörande kommun bestämmer.

Hufvudsakliga *uppgifter för kommunal arbetsnämnd blifva:*

1:o) beträffande *tjänstepliktens tillämpning:*
registrering af vissa tjänsteplikter,
urval af desamma,
kallelse af tjänstepliktige,
förande af anteckningar därom,
förskotterande af resekostnader,
entledigande af tjänstepliktige m. m.

2:o) beträffande *arbetsmarknadens reglerande i öfrigt:*
arbetsförmedling i samverkan med länets arbetsnämnd.

3:o) beträffande *arbetslöshet:*
vidtagande af förebyggande åtgärder,
anordnande af understödsverksamhet.

4:o) beträffande *annan social verksamhet:*
samarbete med vederbörande lifsmedelsorgan, samt

5:o) beträffande *medelsanskaffning:*
vidtagande af åtgärder för anskaffande af kommunala medel till bestridande af kostnaderna för nämndens eget arbete, för dess understödsverksamhet, för förebyggande åtgärder m. m.

Angående organiserandet af kommunal arbetsnämnd är föreslaget, att Konungens Befallningshafvande skall bestämma den tid, valet afser, och antalet ledamöter. När antalet ledamöter öfverstiger tre, bör minst en af dessa vara kvinna, för ledamöterna böra utses suppleanter. Vid valet af ledamöter i arbetsnämnden iakttages, att såväl den för nämnden erforderliga inom och utom kommunalförvaltningen tillgängliga sakkunskapen för olika områden som den af nämndens verksamhet berörda intressen utan ensidighet beaktas.

Då arbetsnämnderna skola vid sidan af nya uppgifter öfvertaga arbetslöshets- och hjälpkommittéernas hittillsvarande verksamhet bör sörjas för nödig kontinuitet med den hittillsvarande verksamheten på ifrågavarande områden.

Nämnden skulle äga att arbeta på afdelningar, i hvilka kunna insättas äfven andra än ledamöter af nämnden.

Nämnd och afdelningar skola äga att i erforderlig utsträckning antaga tjänstemän och biträden samt tillkalla sakkunniga personer. Det förutsättes att nämnden skall kunna utse en verkställande aflönad ledamot.

Med tillkännagifvande att Magistraten beslutat föreslå Konungens Befallningshafvande att arbetsnämnden i Västerås stad skall bestå af 4 ledamöter jämte den af Konungens Befallningshafvande utsedda ordföranden samt att, i händelse det föreslagna lagförslaget antages, nämndens verksamhet måste börja omedelbart efter det lagen promulgerats, får Magistraten härmed hemställa:

att Stadsfullmäktige ville vidtaga åtgärder för att i händelse lagen antages, genast därefter ledamöter äro af Stadsfullmäktige utsedde.

Uppskof därmed kan ej ske till Stadsfullmäktiges sammanträde i slutet af nästkommande Juni månad utan ärendet måste dessförinnan företagas till afgörande. Sådant kan ske genom att Stadsfullmäktige redan i dag besluta,

antingen att nu remittera ärendet till Beredningsutskottet och att därefter sammanträda redan samma dag eller dagen efter det lagens promulgering blifvit känd,

eller att uppdraga åt Beredningsutskottet att i ärendet utöfva Stadsfullmäktiges beslutanderätt.

Västerås den 31 Maj 1917.

På Magistratens vägnar:

***John Karlsson*".**

Under öfverläggningen i ämnet yrkade dels Herrar Sundström och Edström, att Stadsfullmäktige måtte i förevarande ärende öfverlämna sin beslutanderätt till Beredningsutskottet, dels ock Herr Abel Carlsson bordläggning af ärendet till nästkommande sammanträde.

Sedan Stadsfullmäktige efter öfverläggningens slut vid först framställd proposition å Herr Abel Carlssons bordläggningsyrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville i dag företaga ärendet till afgörande till den del sådant kunde ske och Stadsfullmäktige härvid utan omröstning beslutat i dag företaga ärendet till afgörande, beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med Herrar Sundströms och Edströms förslag uppdraga åt Beredningsutskottet att utöfva Stadsfullmäktiges beslutanderätt i förevarande angelägenhet.

§ 92.

Ang. inköp af fastigheten N:o 112 västra kv.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 49) hade Drätselkammaren med öfverlämnande af ett till Drätselkammaren inkommet anbud och på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 112 i stadens västra kvarter för en köpeskilling af 42,000 kronor att utgå med 18,000 kronor af lånemedel och 24,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel.

Stadsfullmäktige beslöto efter föredragning häraf på yrkande af Herr Sundström utan omröstning godkänna hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 93.

Ang. förvaltning af en donation

En såsom egen motion af Herrar Enblom och Erik Andersson upptagen skrifvelse från rektorn vid härvarande högre elementarläroverk för flickor med hemställan, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att förvalta en till läroverket gjord donation, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Drätselkammaren för utlåtande (Stadsfullmäktiges handl. N:o 50).

§ 94.

Ang upplåtelse af strand- och vattenområde till A.-B. Västerås Båtvarf

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 51) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en framställning i ämnet från A.-Bol. Västerås Båtvarf äfvensom af en utredning af stadens byggnadschef samt ett af Drätselkammaren upprättadt kontraktsförslag, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att med godkännande af berörda kontraktsförslag bemyndiga Drätselkammaren att med A-Bol. Västerås Båtvarf träffa aftal om upplåtelse af strand- och vattenområde invid bolagets industrifastighet i stadens västra del äfven-

som af mark för upplagsplats, hvarjämte Drätselkammaren tillika öfverlämnat en till Drätselkammaren ingifven till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse från bolaget, som inkommit efter det Drätselkammarens beslut i ärendet fattats, för Stadsfullmäktiges kännedom och de åtgärder, som Stadsfullmäktige till äfventyrs kunde i anledning af skrifvelsen vidtaga.

Efter föredragning af berörda handlingar äfvensom från bolaget ingifna uppgifter rörande kostnaden för ifrågakomna slipanordningar yrkade Herr Zander återremiss af ärendet till Drätselkammaren för vidare utredning och omarbetning af kontraktsförslaget äfvensom remiss af ärendet till Hamnstyrelsen för utlåtande, i hvilket yrkande Herr Sundström instämde, under uttalande af att endast den mark, som båtbyggaren Törnblom förvärfvat från Grefve Lewenhaupt och de fabriksbyggnader, som därå vore uppförda, borde vara föremål för stadens lösningsskyldighet, hvarjämte Herr Håkanson framhöll att den i tredje punkten i kontraktet omförmälda lösningsskyldigheten endast skulle afse bolagets nuvarande fabriksområde.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med Herr Zanders yrkande remittera ärendet för vidare utredning till Drätselkammaren och Hamnstyrelsen.

§ 95.

Ang. fortsatt anslag till en extra exekutionsbetjänt

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 52) hade Magistraten med åberopande af en framställning i ämnet från Stadsfogden Erhard Kumlin föreslagit, att Stadsfullmäktige ville bevilja Magistraten ytterligare anslag af 800 kronor att utaf anslaget för diverse utgifter i innevarande års stat användas till en extra exekutionsbetjänt.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf utan omröstning Magistratens berörda hemställan.

§ 96.

Ang. ytterligare understöd åt egnahemsbyggnadsverksamheten

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 53) hade Drätselkammaren på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, *att* till ytterligare understöd för uppförande af mindre egnahemsbyggnader i enlighet med i skrifvelsen angifna hufvudpunkter ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af högst 35,000 kronor att utgå till den del det svarade mot upplåtelse af tomtmark, inklusive gatumarksersättning, af reserverade köpeskillingsmedel och i öfrigt af eljes tillgängliga medel, *att* bemyndiga Drätselkammaren att hos Kungl. Pensionsstyrelsen göra framställning om erhållande af ett lån å 250,000 kronor för bildande af en lånefond, ur hvilken lån måtte utlämnas till de af kommunen understödda egnahemsbyggnadsföretagen, *att* uppdraga åt Drätselkammaren att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till uppläggande af ifrågavarande lån, *samt att* bemyndiga Drätselkammaren att i öfrigt å stadens vägnar handhafva ifrågavarande understöds- och låneverksamhet.

Efter häraf tagen del biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning till alla delar hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 97.

Ang. försäljning af tomter å området söder om Annedal

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 54) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att, mot pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma, försälja tomterna inom ett å stadens västra område enligt uppgjordt förslag till planläggning utlagdt byggnadskvarter af stadens

mark söder om byggnadsområdet Annedal, liggande norr om vägen till Gästgifvarevreten och öster om Särlagatan.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Sundström utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 98.

Ang. anordnande af ett afträdeshus vid flickläroverket

Med öfverlämnande af en framställning i ämnet från styrelsen för härvarande högre elementarläroverk för flickor hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 55) på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att för en kostnad af förslagsvis 300 kronor att utgå af 1917 års förslagsanslag å skolgården vid Västerås högre elementarläroverk för flickor uppsätta en provisorisk afträdesbyggnad.

Stadsfullmäktige biföllo efter föredragning häraf på yrkande af Herr Sundström utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 99.

Ang. elektrisk ledning till Papegojvreten m. fl. områden

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 56) hade Drätselkammaren med öfverlämnande af en framställning i ämnet från Vatten- och Gasverksstyrelsen och med tillstyrkande af densamma hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för anläggande af elektriska ledningar för områdena Papegojvreten, byggnadsområdet Vega och Lilla Johanneslund bevilja ett anslag af 12,400 kronor att utgå af lånemedel.

På yrkande af Herr Gust. Andersson biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren i detta ärende föreslagit.

§ 100.

Ang. val af suppleanter i Lifsmedelsnämnden

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne April beslutat välja fyra suppleanter i Lifsmedelsnämnden och uppdragit åt Lifsmedelsnämnden och Beredningsutskottet att inkomma med förslag till val å dessa, valde nu Stadsfullmäktige med acklamation till suppleanter i Nämnden i enlighet med Beredningsutskottets förslag f. Maskinisten C. F. Huggare, Handlanden E. A. Thunholm, Fru Nina Andersson och Fru Emma Gustafsson.

§ 101.

Ang. val af ledamöter i Hyresnämnden

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne April i samband med då fattadt beslut om inrättande af en stadens hyresnämnd enligt föreskrifterna i Kungl. Förordningen den 5 Maj 1916 om medling i vissa hyrestvister gifvit Beredningsutskottet i uppdrag att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag angående val af två ledamöter och två suppleanter i Nämnden, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 innevarande Maj (Stadsfullmäktiges handl. N:o 58) hemställt, att Stadsfullmäktige ville till ledamöter i Nämnden utse Arkitekten Viktor Segerstedt och Byggnadssnickaren F. O. Pettersson med Muraren G. Dahlfors som suppleant för Segerstedt och bostadsinspektrisen vid Allmänna Svenska Elektriska A.-Bol. Fru Agda Norström som suppleant för Pettersson.

Sedan efter föredragning häraf upplysts, att helt nyligen af statsmakterna genomförts ny lagstiftning i förevarande ämne, enligt hvilken hyresnämnden skulle bestå af fyra af Stadsfullmäktige valda ordinarie ledamöter, valde Stadsfullmäktige med acklamation till ledamöter i stadens hyresnämnd samtliga ofvannämnda af Be-

redningsutskottet föreslagna personer eller Arkitekten Viktor Segerstedt, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson, Muraren G. Dahlfors och Fru Agda Norström,

§ 102.

Ang. statsunderstöd till lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor

I skrifvelse till Stadsfullmäktiges ordförande af den 25 Maj 1917, som nu föredrogs, hade Statens Lifsmedelskommission, sedan staden ingifvit underdånig ansökning om erhållande af ytterligare statsbidrag för beredande af lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor, meddelat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 19 innevarande Maj efter förslag af Statens Lifsmedelskommission tilldelat Västerås stad ett ytterligare statsbidrag å 50,000 kronor att användas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den plan, staden i sin ansökning framlagt under villkor dels att föreskrifterna i Kungl. Kungörelsen den 13 Oktober 1916 noga iakttoges, dels ock att auslaget utbetalades i proportion till det af kommunen före 1 Juli 1917 tillskjutna beloppet.

Statsfullmäktige beslöto öfverlämna skrifvelsen till Lifsmedelsnämnden med bemyndigande för Lifsmedelsnämnden att å stadens vägnar lyfta det sålunda beviljade anslaget.

§ 103.

Ang. revision af spritbolagets räkenskaper för år 1916

Till Stadsfullmäktige hade inkommit tryckt exemplar af vederbörande revisorers berättelse öfver verkställd granskning af spritbolagens i Västmanlands län räkenskaper och förvaltning under försäljningsåret 1916; och beslöto Stadsfullmäktige efter föredragning af berörda revisionsberättelse i hvad Västerås spritbolag angick förklara, att Stadsfullmäktige icke hade något att erinra emot ansvarsfrihet för styrelsen för nämnda bolag för den tid revisionen omfattat.

§ 104.

Ang provisorisk förhöjning i Hamntaxan

Föredrogs följande från Hamnstyrelsen till Stadsfullmäktige aflåtna skrifvelse:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

På initiativ af Svenska Hamnförbundets arbetsutskott har nyligen i Stockholm afhållits en konferens med delegationer från hamnförvaltningarne i riket därunder ingående behandlats utvägen att genom en provisorisk förhöjning af hamntaxorna förbättra den ekonomiska ställningen hos de hamnar, hvars inkomster genom kristidens förlamande inverkan på sjöfarten minskats.

Vid denna konferens och under den härefter förda skriftväxlingen rörande denna fråga har ställts i utsikt att sådan förhöjning skall kunna af Kungl. Maj:t utverkas, förutsatt att vederbörande hamns behof af ökade inkomster styrkes, och har samtidigt utlofvats en skyndsam beredning och slutlig behandling om gjorda framställningar om sådan förhöjning.

Hvad Västerås hamn vidkommer torde förutsättningen för bifall till en dylik framställning föreligga särskildt markerad.

Efter det hamnkassan vid fastställande af stadens stat för 1914 kunnat uppvisa en behållning af 13,400 kronor har dess ställning sedan så försämrats att under år 1915 en brist däri uppkommit på 4,200 kronor, hvilken sedan årligen ökats, så att den för innevarande år mäst i staten beräknas till 36,504 kronor.

Behofvet af en provisorisk förhöjning af för hamnen gällande hamntaxa är således påtagligt, hvarför Hamnstyrelsen icke längre uppehåller sig härvid.

För att undgå en osund konkurrens mellan hamnarne i Mälaren och särskildt emellan Västerås och Köpings hamnar, hvilkas uppland är gemensamt, har Hamnstyrelsen satt sig i förbindelse med vederbörande hamnförvaltning i Köping och har vid gemensamt sammanträde under gårdagen samförstånd vunnits angående gemensamma åtgärder i ämnet äfvensom angående de hufvudsakliga grunderna för en sådan förhöjning i hamntaxeafgifterna.

Enligt öfverenskommelsen skulle den provisoriska taxeökningen uppgå till 50 % af nuvarande hamnafgifter och afse såväl fartyg som varor med undantag af lifsmedel, fodermedel och gödningsämnen, för hvilka nuvarande afgifter fortfarande skulle utgå och skulle taxeökningen gälla under nuvarande hamntaxas giltighetstid, sålunda intill utgången af år 1920 eller den tidigare tid, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Anledningen till att Hamnstyrelsen ansett att en ökning af hamnafgifterna icke bör drabba de förnödenheter, som utgöra näringsmedel eller äro afsedda att frambringa dylika, är rådande dyrtid och olämpligheten af att härunder vidtaga en åtgärd som skulle fördyra dessa förnödenheter.

Emot invändningen att en förhöjning af 50 % är väl så kraftig vill Hamnstyrelsen erinra att det är bättre att tillgripa en afsevärd förhöjning på en gång för att ej sedemera behöfva återkomma. I detta sammanhang förtjänar nämnas att järnvägarne icke mindre än tre olika gånger medgifvits tillstånd att höja sina frakttaxor, oaktadt ökad trafik, hvilken ökning hvad de enskilda järnvägarne angår, uppgått till minst 30 ända upp till 100 % af förutvarande fraktafgifter. Hamnafgifterna utgöra i öfrigt endast en bråkdel af en procent af varans värde och denna bråkdel blir med nuvarande priser på såväl fartyg som gods med tillägg för 50 % förhöjning af hamnafgifterna betydligt mindre än hvad förhållandet var före kriget.

Vid en jämförelse som Hamnstyrelsen lätit anställa mellan fraktsatserna å båt och å järnväg framgår, att äfven med 50 % förhöjning af hamnafgifterna fraktsatserna båtledes fortfarande blifva väsentligt lägre än järnvägsfraktsatserna, hvarför ej kan befaras att en förhöjning af de förra skulle medföra att gods undandrages båttrafiken.

Under hänvisning till det nu anförda och med öfverlämnande af nu gällande hamntaxa, däri från taxetillägget undantagna varor — lifsmedel etc. — förstreckats. hemställer således Hamnstyrelsen

att Stadsfullmäktige måtte lämna Hamnstyrelsen bemyndigande att å Stadsfullmäktiges vägnar och under förutsättning att enahanda beslut fattas af vederbörande myndigheter i Köpings stad hos Kungl. Maj:t begära nådigt tillstånd för Västerås stad att snarast möjligt och helst senast från 1 Juli detta år uttaga ett provisoriskt taxetillägg af 50 % å nu utgående hamnafgifter för såväl fartyg som varor ej hänförliga till lifsmedel, fodermedel och gödningsämnen att utgå under nuvarande hamntaxas giltighetstid eller så länge Kungl. Maj:t kan finna anledning att särskildt föreskrifva.

Västerås den 31 Maj 1917.

För Hamnstyrelsen:

Gust. Anderson.

Ragnar Tenow".

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Gust. Andersson bifall till hvad Hamnstyrelsen föreslagit, dels Herr Nordin likaledes bifall till Hamnstyrelsens förslag, dock att framför ordet "enahanda" i förslaget måtte insättas ordet "närmast", dels ock Herr Sundström äfvenledes bifall till Hamnstyrelsens förslag, dock med den förändringen att orden "och under förutsättning att enahanda beslut fattas af vederbörande myndigheter i Köpings stad" måtte utgå.

Efter öfverläggningens slut framställdes proposition å de sålunda gjorda yrkandena och beslöto Stadsfullmäktige härvid i enlighet med Herr Sundströms förslag att lämna Hamnstyrelsen bemyndigande att å Stadsfullmäktiges vägnar hos Kungl. Maj:t begära nådigt tillstånd för Västerås stad att snarast möjligt och helst senast från 1 Juli detta år uttaga ett provisoriskt taxetillägg af 50 % å nu utgående hamnafgifter för såväl fartyg som varor ej hänförliga till lifsmedel, fodermedel och gödningsämnen att utgå under nuvarande hamntaxas giltighetstid eller så länge Kungl. Maj:t kunde finna anledning att särskildt föreskrifva.

§ 105.

Ang. villkor af betalda kommunalutskylder för inköp af spirituosa

I skrifvelse till Stadsfullmäktige denna dag hade ordföranden i Västerås spritbolag Axel Sundström till Stadsfullmäktiges kännedom för den händelse Stadsfullmäktige kunde finna lämpligt i anledning däraf vidtaga någon åtgärd i förevarande ämne, meddelat, att i det förslag till ytterligare reglering af spirituosahandeln, som nyligen afgifvits af Kungl. Kontrollstyrelsen upptages en bestämmelse, att utminutering ej finge ske till den, som häftade för oguldna kommunalutskylder, hvilken bestämmelse emellertid icke återfunnes i den Kungl. Kungörelse, som i anledning af Kontrollstyrelsens förslag utfärdats, att det emellertid icke vore något hinder för vederbörande kommuner och spritbolag att fortfarande, såsom hittills i åtskilliga kommuner tillämpats, genom öfverenskommelse ordna denna angelägenhet, på sätt som Kontrollstyrelsen föreslagit för hela riket, äfvensom att, hvad Västerås beträffade, denna sak vore så till vida förberedd, att i spritbolagets bestämmelser rörande utminuteringen af brännvin, funnes ett stadgande i ämnet, som återgifvits i Herr Sundströms skrifvelse.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Vestholm och Abel Carlsson att remittera skrifvelsen till yttrande af Nykterhetsnämnden.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 8 Juni 1917.

Max. Schenström.

J. S. Edström. *S. G. Hedin.*

Offentligen uppläst den 9 Juni 1917, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Den 21 Juni 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Erik Andersson, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Jansson, Pers, Jonsson, Lindén, Hedberg, Dahlfors, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm, Lundberg och Thunholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Uggla, Danielsson, Joh. Svensson, Gust. Andersson, Kättström, Keijser och Ahlin.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr t. f. Borgmästaren Victor Åsberg,

§ 106.

Justeringsmän

Uppdrogs åt Herrar Nordin och Erik Andersson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 107.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916

Föredrogs och lades till Stadsfullmäktiges handlingar Hälsovårdsnämndens till Stadsfullmäktige öfverlämnade berättelse för år 1916 (Stadsfullmäktiges handl. N:o 59).

§ 108.

Ang. ytterligare krigstidshjälp åt poliskåren m. fl. befattningshafvare

Sedan Magistraten med särskilda skrifvelser till Drätselkammaren öfverlämnat framställningar till Stadsfullmäktige om ytterligare krigstidshjälp för poliskåren, exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna under anhållan, att Drätselkammaren måtte afgifva yttrande öfver dessa framställningar vid deras öfverlämnande till Stadsfullmäktige, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 60), med öfverlämnande af Magistratens ifrågavarande framställningar äfvensom en af stadsombudsmannen Öberg på Drätselkammarens uppdrag verkställd utredning i ämnet, på anförda grunder föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att bevilja en hvar af poliskårens medlemmar, tillsyningsmannen för spirituosahandeln däri inräknad, ytterligare krigstidshjälp för senare hälften af innevarande år med 20 kronor pr månad samt härför anvisa 4,560 kronor af årets förslagsanslag, men att Magistratens framställning om ytterligare krigstidshjälp för exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna icke skulle till någon Stadsfullmäktiges åtgärd föranleda.

Härjämte hade, i anledning däraf att sedan Drätselkammaren afgifvit sistberörda utlåtande, till Drätselkammaren inkommit framställningar i samma ämne rörande brandkårens och renhållningsverkets arbetspersonal och de vid stadens stall anställda körkarlarne, Drätselkammaren med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 66) öfverlämnat dessa framställningar till Stadsfullmäktige, men förklarat sig anse, att Drätselkammaren för det närvarande icke kunde yttra sig öfver samma framställningar vidare än att hänvisa till innehållet af Drätselkammarens ofvanberörda utlåtande af den 7 innevarande Juni, hvarjämte Drätselkammaren meddelat en del upplysningar rörande nu ifrågavarande befattningshafvares löneinkomster.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Sundström och Larsson, med hvilka Herrar Robsahm, Oest och Huggare förenade sig, att Stadsfullmäktige måtte bifalla Drätselkammarens förslag beträffande poliskåren samt i öfrigt återremittera ärendet till Drätselkammaren för förnyadt yttrande, hvarvid Drätselkammaren jämväl skulle taga i öfvervägande, huruvida icke öfriga af stadens befattningshafvare borde komma i åtnjutande af ytterligare krigstidshjälp, hvilken i så fall borde beräknas från den 1 nästkommande Juli, dels Herr Zander bifall till Drätselkammarens förslag beträffande poliskåren, exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna samt att Stadsfullmäktige måtte bifalla brandkårens och renhållningsverkets personals framställning om ytterligare krigstidshjälp på det sätt att desamma i likhet med poliskåren beviljades sådan med 20 kronor i månaden från den 1 nästkommande Juli äfvensom att körkarlarne måtte såsom ytterligare krigstidshjälp för senare hälften af innevarande år beviljas 40 kronor i månaden och att för ifrågavarande krigstidshjälp måtte beviljas ett förslagsanslag af 10,000 kronor, dels ock Herr Abel Karlsson återremiss af hela ärendet således äfven beträffande poliskåren, till Drätselkammaren för ytterligare utredning.

Vid efter öfverläggningens slut framställda propositioner å de sålunda framställda yrkandena beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning, dels beträffande poliskåren att bifalla Drätselkammarens i ärendet framställda förslag, dels ock att beträffande öfriga af stadens befattningshafvare i enlighet med Herrar Sundströms och Larssons yrkande återremittera ärendet till Drätselkammaren.

§ 109.

Ang. förvaltning af en donation till flickskolan

Sedan Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Maj till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en såsom egen motion af Herrar Enblom och Erik Andersson upptagen framställning från rektorn vid härvarande högre elementarläroverk för flickor, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att förvalta en af Ingeniören Sven Norberg till läroverket donerad stipendiefond å 1,500 kronor i enlighet med donators bestämmelser, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande Juni hemställt om bifall till motionen (Stadsfullmäktiges handl. N:ris 50 och 61).

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning på yrkande af Herr Sundström i enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan bifalla förevarande motion.

§ 110.

Ang. byggnadschefens årsberättelse för 1916 samt ang. gäldande af kostnaderna för stadens bostadshus i kv. Gude

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 62) hade Drätselkammaren för kännedom öfverlämnat af byggnadschefen afgifven berättelse öfver stadens under hans ledning stående arbeten under år 1916, hvarjämte Drätselkammaren i anledning af i sagda berättelse lämnade uppgifter om kostnaderna för stadens arbetarebostadshus i kvarteret Gude hemställt att Stadsfullmäktige måtte besluta, att till gäldande af kostnaderna för det af Stadsfullmäktige den 27 April 1916 beslutade bostadsbyggnadsföretaget å tomten N:o 5 i kvarteret Gude af lånemedel anslå ett belopp af 120,000 kronor.

Efter föredragning häraf yrkade Herr Sundström, under erinran att i de uppgifna kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag 120,000 kronor äfven inginge en post å 5,000 kronor afseende byggnadstomtens inköpsvärde, att, då staden förut ägde ifrågavarande tomt, anslaget måtte af Stadsfullmäktige bestämmas till 115,000 kronor.

Vid härefter framställd proposition å Drätselkammarens förslag och Herr Sundströms yrkande beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med sistberörda yrkande att för ifrågavarande byggnadsföretag af lånemedel anslå ett belopp af 115,000 kronor, hvilket beslut Stadsfullmäktige fattade utan att omröstning begärdes eller anställdes.

§ 111.

Ang. yttrande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens tillstånd att draga en elektrisk ledning till Ullspinneriet

Sedan Magistraten genom resolution den 6 innevarande Juni på grund af nådig remiss till Drätselkammaren öfverlämnat Vatten- och Gasverksstyrelsens underdåniga ansökning om tillstånd att för öfverföring af elektrisk energi framdraga en högspänd ledning till Västerås Ullspinneri- och Ångfärgeri A.-Bol. med anhållan, att Drätselkammaren ville efter handläggning af ärendet öfverlämna detsamma till Stadsfullmäktige för yttrande, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 7 i samma månad öfverlämnat handlingarne i detta ärende till Stadsfullmäktige och därvid, enär Stadsfullmäktige förut lämnat anslag till ledningen i fråga och någon anmärkning emot den nu föreslagna sträckningen ej syntes vara att framställa, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka nådigt bifall till förevarande ansökning.

Efter föredragning häraf fattade Stadsfullmäktige utan omröstning beslut i enlighet med Drätselkammarens framställning.

§ 112.

Ang. utredning om åtgärder mot användande af vin och öl som berusningsmedel

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 5 innevarande Juni hade Nykterhetsnämnden öfverlämnat en af Nämnden verkställd omfattande utredning angående åtgärder mot användande af vin och öl som berusningsmedel.

Efter anmälan häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Bäckman och Sundström bordlägga ärendet.

§ 113.

Ang. ny valdistriktsindelning för riksdagsmannaval

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 63) hade Magistraten på anförda grunder hemställt, att Stadsfullmäktige måtte med stöd af 19 och 20 §§ i lag om val till riksdagen den 26 Maj 1909 förklara, att från dess sida hinder icke mötte, att staden för tiden från och med nästkommande September månad indelades i tre valdistrikt sålunda: 1:sta eller norra valdistriktet, omfattande norra kvarteret och norra kvarterets utgårdar, 2:dra eller södra valdistriktet, omfattande södra kvarteret och södra kvarterets utgårdar, och 3:dje eller västra valdistriktet, omfattande västra kvarteret och västra kvarterets utgårdar.

Efter föredragning häraf beslötö Stadsfullmäktige i enlighet med Magistratens framställning förklara, att från Stadsfullmäktiges sida hinder icke mötte mot den af Magistraten föreslagna valdistriktsindelningen.

På framställning af Herr t. f. Borgmästaren förklarade Stadsfullmäktige detta beslut genast justeradt.

§ 114.

Ang. inköp af en lastautomobil

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Juni hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en utredning af stadens byggnadschef, och på anförda grunder föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bevilja ett anslag af förslagsvis 15,000 kronor att upptagas till uttaxering i 1918 års budget till inköp af en lastautomobil att

användas i första hand till transporter för Lifsmedelsnämndens räkning, med bemyndigande för Drätselkammaren att redan under innevarande år af tillgängliga medel utanordna anslaget (Stadsfullmäktiges handl. N:o 64).

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 115.

Ang. anslag till kompletteringsarbeten i epidemisjukhuset

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 65) hade Drätselkammaren öfverlämnat en framställning till Drätselkammaren från Hälsovårdsnämnden rörande anslag till en del kompletteringsarbeten efter de afslutade byggnadsarbetena vid epidemisjukhuset och därvid för egen del på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att för ifrågavarande ändamål af uttaxerade medel i 1918 års stat anvisa ett anslag af förslagsvis 9,000 kronor med rätt för Drätselkammaren att redan under innevarande år af tillgängliga medel förskottera anslaget.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning ifrågavarande af Drätselkammaren framställda förslag.

§ 116.

Ang. Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916 och tilläggsanslag för nyanläggningar

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Juni hade Drätselkammaren öfverlämnat Vatten- och Gasverksstyrelsens till Drätselkammaren inkomna årsberättelse för år 1916 och därvid hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bifalla en af Vatten- och Gasverksstyrelsen framställd begäran om tilläggsanslag för ökade kostnader för nyanläggningar under år 1916.

Stadsfullmäktige beslöto efter anmälan häraf på yrkande af Herr Sundström bordlägga ärendet.

§ 117.

Ang. provisorisk elektrisk gatubelysning

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarade Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 67) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en framställning i ämnet från Vatten- och Gasverksstyrelsen, däri styrelsen hemställt, att på i styrelsens framställning angifna ställen gasljuset måtte utbytas mot elektrisk belysning samt att anslag för ändamålet å 1,800 kronor måtte beviljas att utgå på sätt Drätselkammaren ville föreslå, hemställt om bifall till styrelsens förslag med tillägg att anslaget måtte beviljas att utgå af Vatten- och Gasverksstyrelsens vinstmedel för innevarande år.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren i förevarande ärende föreslagit.

§ 118.

Ang. anslag till inköp af en ångfärja

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 68) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för inköp och utrustning af en ångfärja att insättas på traden till Hästholmarne anvisa ett belopp af förslagsvis 30,000 kronor att utgå af tillgängliga medel med uppdrag för Drätselkammaren att i samband med budgetförslaget för 1918 inkomma till Stadsfullmäktige med förslag rörande anslagets slutliga gäldande.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Viktor Larsson och Sundström att med godkännande af de af Drätselkammaren i denna angelägenhet vidtagna åtgärderna bifalla Drätselkammarens nu framställda förslag.

§ 119.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning

Företogs åter till behandling det vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 31 nästlidne Maj behandlade, under § 87 af Stadsfullmäktiges då förda protokoll antecknade ärendet angående inrättande af högre folkskola med handelsundervisning (Stadsfullmäktiges handl. N:ris 45 och 69).

I detta ärende hade, sedan Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Maj beslutat dels att en högre folkskola med handelsundervisning i hufvudsaklig öfvensstämmelse med Folkskolestyrelsens förslag skulle upprättas i Västerås från och med hösten 1917, dels ock i öfriga delar remittera förevarande ärende till Beredningsutskottet för utlåtande, Beredningsutskottet nu afgifvit sådant utlåtande och därvid hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta, *att* bifalla Drätselkammarens förslag till lönestat för lärarepersonalen och föreståndaren äfvensom dess förslag om beviljande af anslag för skolans verksamhet med den afvikelse i fråga om lönestaten, att för uppflyttning i högre lönegrad skulle tillgodoräknas högst tio års tjänstgöring i ordinarie befattning vid folkskola, *att* vidare i fråga om förslag till reglemente, med bibehållande af den befogenhet, som däri inrymts åt Folkskolestyrelsens ordförande, häri skulle göras den ändring, att den närmare vården om skolan utöfvades af en särskild styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af Folkskolestyrelsen, af hvilka tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skulle tillhöra denna styrelse samt återstående två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien, *att* befattningen såsom föreståndare vid den nya skolan tillsvidare skulle uppehållas af folkskoleinspektören samt att denne i nämnda egenskap skulle närvara vid styrelsens sammanträden och därvid föra protokoll, med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarne och få sin mening antecknad till protokollen, men icke att deltaga i besluten, *samt att* ifråga om förslag till lärokurser besluta att läroämnet kristendom skulle upptagas i timplanen enligt Folskolestyrelsens förslag, hvarjämte Beredningsutskottet omförmält att Herr Bäckman, med hvilken Herrar Huggare och Jonsson förenat sig, ifråga om den närmare vården af skolan föreslagit, at Folkskolestyrelsen själf skulle handhafva densamma genom en inom styrelsen utsedd delegation och att vid valet af denna delegation skulle beaktas önskemålet att handelskåren, industrien och målsmännen för barnen blefve representerade, hvarjämte Herrar Huggare och Jonsson tillkännagifvit sin anslutning till Drätselkammarens förslag till lönestat oförändradt, äfvensom att nämnda ledamöter i Beredningsutskottet i de delar Beredningsutskottets beslut gått dem emot anmält sin reservation emot detsamma.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet uppstod en längre öfverläggning, hvarunder yrkades *dels* af Herr Edström, med hvilken Herrar Fåhræus, Pers, Falk, Hedberg, Enblom, Edv. Karlsson och Fröier förenade sig, bifall till Beredningsutskottets förslag, dock med den förändringen beträffande andra punkten i samma förslag, att i satsen, «af hvilka tre ordinarie ledamöter och två suppleanter, skola tillhöra denna styrelse samt återstående två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien«, ordet «minst« skulle insättas emellan orden «hvilka« och «tre«, samt ordet «återstående« utgå, *dels* af Herr vice ordföranden likaledes bifall till Beredningsutskottets förslag, dock att i andra punkten ordet «återstående« skulle utgå, *dels* af Herr Sundström bifall till Beredningsutskottets förslag utom beträffande första punkten om lönestat för lärarepersonalen i skolan, hvari han yrkade bifall till Drätselkammarens förslag, *dels* af Herrar Bäckman och Huggare bifall till sin emot Beredningsutskottets förslag afgifna reservation, *dels ock* af Herr Larsson beträffande första punkten i Beredningsutskottets framställning bifall till Drätselkammarens förslag, beträffande andra punkten i Beredningsutskottets framställning bifall till Herr Edströms ändringsförslag med det ytterligare tillägg att i slutet af samma punkt skulle fogas orden «vid val af styrelse bör tillses, att föräldraintresset blir representeradt med minst en ledamot och en supp-

leant«, beträffande tredje punkten i Beredningsutskottets förslag äfvenledes bifall till samma förslag men med det tillägg att i slutet af punkten skulle fogas orden «så vidt han ej blifvit vald till ledamot i styrelsen«, samt beträffande sista punkten i Beredningsutskottets förslag bifall till punkten oförändrad.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes proposition punktvis å de under öfverläggningen gjorda yrkandena; och beslöto Stadsfullmäktige härvid dels beträffande punkt 1:o) af Beredningsutskottets förslag efter begärd och anställd omröstning med 24 ja emot 15 nej, afgifna för Drätselkammarens förslag, att bifalla Beredredningsutskottets förslag oförändradt, dels beträffande andra punkten i Beredningsutskottets förslag att utan omröstning godkänna samma förslag med de af Herr Edström föreslagna förändringarna, dels beträffande tredje punkten i Beredningsutskottets förslag efter begärd och anställd omröstning med 22 ja emot 18 nej, afgifna för Beredningsutskottets förslag oförändradt, att bifalla samma förslag med det af Herr Larsson under öfverläggningen föreslagna tillägget, dels beträffande punkt fyra i Beredningsutskottets förslag att bifalla samma punkt oförändrad.

Härjämte beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta framställning att återremittera reglementsförslaget till Folkskolestyrelsen för verkställande af den omredigering af detsamma, som af Stadsfullmäktiges nu fattade beslut i ämnet betingades samt att uppdraga åt Folkskolestyrelsen att, sedan reglementet blifvit af Stadsfullmäktige antaget, därå söka fastställelse.

Emot Stadsfullmäktiges nu fattade beslut anmälde Herr vice ordföranden sin reservation i hvad det beträffade punkt två af Beredningsutskottets förslag att däri införa ordet «minst« mellan orden «hvilka« och «tre«.

Stadsfullmäktige hade alltså nu i förevarande ärende beslutat:

att för den ordinarie lärarepersonalen i den förut beslutade högre folkskolan antaga följande lönestat:

manlig ordinarie lärare: grundlön 3,000 kronor jämte tre ålderstillägg à 400 kronor efter resp. 5, 10 och 15 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring,

kvinnlig ordinarie lärare: grundlön 2,500 kronor jämte tre ålderstillägg à 250 kronor efter resp. 5, 10 och 15 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring,

manlig e. o. lärare: årsarvode 2,200 kronor och

kvinnlig e. o. lärare: årsarvode 1,900 kronor.

Vid uppflyttning i högre lönegrad äger ordinarie lärare tillgodoräkna sig högst 10 års tjänstgöring i ordinarie befattning vid folkskola;

att bestämma folkskoleinspektörens arvode som skolans föreståndare under höstterminen 1917 till 300 kronor;

att af 1917 års förslagsanslag för skolans verksamhet under höstterminen 1917 anvisa ett belopp af förslagsvis 1,400 kronor;

att ifråga om reglemente för den högre folkskolan, med bibehållande af den i Folkskolestyrelsens förslag omförmälda befogenhet för Folkskolestyrelsens ordförande, däri skulle göras den ändring, att den närmare vården om skolan skulle utöfvas af en särskild styrelse bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af Folkskolestyrelsen, af hvilka minst tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skulle tillhöra denna styrelse samt två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien;

att befattningen såsom föreståndare för den nya skolan tillsvidare skulle uppehållas af folkskoleinspektören samt att denne i nämnda egenskap skulle närvara vid styrelsens sammanträden och därvid föra protokoll, med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna och få sin mening antecknad till protokollen, men icke att deltaga i besluten, såvidt han ej blifvit vald till ledamot i styrelsen;

att ifråga om förslag till lärokurser läroämnet kristendom skulle upptagas i timlanen i enlighet med Folkskolestyrelsens förslag;

att återremittera reglementsförslaget till Folkskolestyrelsen för verkställande af den omredigering af detsamma, som af Stadsfullmäktiges beslut betingades,

samt att uppdraga åt Folkskolestyrelsen att, sedan reglementet blifvit af Stadsfullmäktige slutligen antaget, därå söka fastställelse.

§ 120.

Ang. åtgärder för lindrande af de mindre bemedlades lefnadsvillkor

I en till Stadsfullmäktiges ordförande inkommen cirkulärskrifvelse till rikets städer, köpingar och landskommuner hade statens lifsmedelskommission sedan innevarande års riksdag anslagit 12,000,000 kronor till fortsättande af den verksamhet för lindrande af de mindre bemedlades lefnadsvillkor, som påbegynts under år 1916 med hjälp af då anslagna 5,000,000 kronor, och Kungl. Maj:t numera utfärdat kungörelse angående den blifvande verksamhetens omfattning och villkoren för anslagets åtnjutande, öfverlämnat dels ett exemplar af den Kungl. Kungörelsen, dels vissa formulär afsedda att af kommunen begagnas vid ett eventuellt ingifvande af ansökan om statsanslag, dels slutligen en broschyr innefattande bland annat en handledning vid utarbetandet af plan för dyrtidsverksamheten.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige under erinran att Stadsfullmäktige den 26 sistlidne April beslutat dels bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämndens förfogande af tillgängliga medel ställa ett belopp af förslagsvis 50,000 kronor att jämte det statsanslag som kunde erhållas användas för lindring af de mindre bemedlades i samhället lefnadsvillkor, dels att bemyndiga Lifsmedelsnämnden å stadens vägnar hos Kungl. Maj:t eller andra vederbörande myndigheter göra framställningar om de statsbidrag till nu ifrågavarande ändamål, som kunde påräknas, förklara att berörda bemyndigande för Lifsmedelsnämnden äfven skulle afse ansökan om bidrag af statsmedel af det af innevarande års riksdag lämnade statsanslaget äfvensom öfverlämna de inkomna handlingarne till Lifsmedelsnämnden för iakttagande.

§ 121.

Ang. efterskänkande af kommunalutskylder för en del mindre inkomsttagare

Föredrogs och remitterades på yrkande af Herr Larsson till Drätselkammaren för yttrande en af Herrar Larsson och Arvid Jonsson väckt motion med hemställan, att Stadsfullmäktige måtte besluta att uppdraga åt Drätselkammaren att verkställa utredning, huruvida och i hvilken omfattning skattskyldige mindre inkomsttagare, som tillika vore familjeförsörjare, kunde befrias från tredje inbetalningen af 1916 års utskylder till staden, utan att detta inverkade på den skattskyldiges medborgerliga rättigheter, samt att till Stadsfullmäktiges sammanträde i Augusti inkomma med förslag i nämnda syfte.

In fidem:

Theofil Öberg,

Justeradt den 26 Juni 1917.

Max. Schenström.

Axel Vilh. Nordin. *E. Andersson.*

Offentligen uppläst den 28 Juni 1917, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Den 13 Juli 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vce ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Joihansson, Edv. Karlsson, Danielsson, E. Andersson, Joh. Svensson, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Kättström, Jansson, A. Jonsson, Carl Hedberg, Dahlfors, Ahlin, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel och Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Sundström, Oest, Nordin, Edström, G. Andersson, Falk, Pers, Lindén, Keijser, Håkanson, Enblom, Robsahm och Thunholm samt Fru Nina Andersson.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr t. f. Borgmästaren Rådmannen Victor Åsberg.

§ 122.

Ang. val af suppleanter i Hyresnämnden

I skrifvelse af den 30 sistlidne Juni ställd till Stadsfullmäktiges ordförande hade ordföranden i stadens hyresnämnd Kronofogden John Lange under hänvisning till att för hyresnämndens ledamöter suppleanter icke funnes valda, hemställt, att Stadsfullmäktige ville företaga val af sådana suppleanter,

Sedan efter föredragning häraf till protokollet antecknats, dels att Stadsfullmäktige den 31 Maj innevarande år till ledamöter i hyresnämnden för staden utsett Arkitekten Viktor Segerstedt, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson, Muraren G. Dahlfors och Fru Agda Norström, dels ock att det enligt gällande hyreslagsstiftning tillkomme Stadsfullmäktige att utse fyra suppleanter i hyresnämnden, valde Stadsfullmäktige med acklamation till suppleanter häri Herrar Byggmästaren K. J. Karlsson, Byggmästaren E. A. Eriksson, Redaktören K. Kättström samt Järnarbetaren E. R. Sabel.

Denna paragraf förklarades genast justerad.

§ 123.

Ang. besvär öfver val af ledamöter i stadens hyresnämnd

Genom remiss den 7 innevarande månad hade Magistraten till Stadsfullmäktige för afgifvande af yttrande öfverlämnat af fastighetsägarna A. R. Rudén, E. A. Eriksson, Karl Blomquist, Aug. Eriksson, K. H. Eriksson och Daniel Johansson hos Konungens Befallningshafvande i länet anförda besvär med yrkande att Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj innevarande år hvarigenom till ledamöter i hyresnämn-

den för staden valts Arkitekten Viktor Segerstedt, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson, Muraren G. Dahlfors och Fru Agda Norström, måtte upphäfvas och nytt val företagas.

Af besvärshandlingarna inhämtades att klagandena ansåge Nämnden icke vara sammansatt i öfversstämmelse med föreskrifterna i lag den 25 Maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälig hyresstegring ity att allenast en ledamot af Nämnden finge anses äga till uthyrning afsedd fastighet hvarjämte ifrågasatts lagligheten af att såsom skett till ledamot i Nämnden välja gift kvinna.

Stadsfullmäktige beslöto på förslag af Herr vice ordföranden och Herr Uggla remittera handlingarna i ärendet till Beredningsutskottet för utlåtande.

§ 124.

Ang. afsägelse af kommunala uppdrag

Nyutnämnde landssekreteraren i länet Herr Georg Enhörning hade i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 12 innevarande månad under åberopande af att hans nya ämbete utgjorde hinder för ledamotskap i stadens Drätselkammare anhållit att Stadsfullmäktige ville entlediga honom från nämnda uppdrag och öfriga därmed sammanhängande kommunala förtroendeuppdrag.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Danielsson bordlägga ärendet.

Som ofvan:
In fidem:

Ragnar Tenow.

Justeradt den 16 Augusti 1917.

Max. Schenström.

Den 16 Augusti 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Nordin, Danielsson, E. Andersson, Joh. Svensson, Edström, Hedin, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Kättström, Jansson, Pers, Carl Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Vestholm, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm och Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Oest, Fåhræus, G. Andersson, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Jonsson, Lindén, Nissen, Enblom, Fröier och Thunholm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 125.

Justering

Upplästes och justerades i de delar, så erfordrades, protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 13 sistlidne Juli.

§ 126.

Ang. val af ny lifsmedelsnämnd för staden

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande månad hade Stadsfullmäktiges Beredningsutskott på grund af föreskrifter i Kungl, Förordningen den 20 sistlidne Juli angående lokala myndigheter för lifsmedelsregleringen att inom hvarje kommun före den 20 innevarande månad af den myndighet, som utöfvar kommunens beslutanderätt, skall tillsättas en lifsmedelsnämnd, hvilken omedelbart skall öfvertaga de åligganden och befogenheter, som hittills handhafts af motsvarande för lifsmedelsregleringen inom kommunen fungerande myndigheter och under erinran att enligt samma förordning den nya lifsmedelsnämnden skall utgöras af ordförande och minst två ledamöter samt att ordförande och suppleant för denne skall väljas för viss tid af för hvarje län utsedd lifsmedelsstyrelse, och ledamöterna och suppleanterna, de senare till ett antal af minst hälften af ledamöternas äfvenledes för viss tid af vederbörande kommuns beslutande myndighet, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte dels besluta att antalet kommunalt valda ledamöter i den nya lifsmedelsnämnden skall vara sex med tre suppleanter, dels ock intill utgången af år 1918 utse till ledamöter i nämnden Grosshandlaren Erik Andersson, f. Lokomotiv-

föraren C. R. Vennberg, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Matvaruhandlaren J. G. Forslund, Fabrikören Fredrik Jansson och Stadsombudsmannen Ragnar Tenow samt till suppleanter för dem Grosshandlaren Aug. Nissen, Sjukbesökaren Anton Åberg och Skolkökslärarinnan Fröken Anna Tunell.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet vidtog öfverläggning och yrkades härunder af Herr Kättström återremiss af detsamma till Beredningsutskottet i ändamål att Beredningsutskottet måtte till Stadsfullmäktige inkomma med nytt förslag till sammansättning af nämnden med beaktande att däri konsumentintresset blefve mera företrädt, i hvilket yrkande Herr Abel Carlsson instämde, af Herrar Edström, Fjellman och Erik Andersson bifall till Beredningsutskottets förslag oförändradt samt af Herr Zander, med hvilken Herrar Vestholm, Uggla och Pers förenade sig att antalet af Stadsfullmäktige valda ledamöter måtte bestämmas till åtta och antalet suppleanter till fyra.

Sedan öfverläggningen i fråga om antalet ledamöter och suppleanter i den nya lifsmedelsnämnden förklarats afslutad samt proposition framställts å bifall antingen till Beredningsutskottets förslag eller Herr Zanders under öfverläggningen framställda förslag, beslöto Stadsfullmäktige efter begärd och anställd votering med 30 nej emot 7 ja, hvilka tillföllo Beredningsutskottets förslag, att antalet kommunalt valda ledamöter skulle vara åtta med fyra suppleanter.

Efter att Stadsfullmäktige gifvit Beredningsutskottet uppdrag att omedelbart bereda ärendet i det skick det nu förelåge samt för den skull sammanträdet ajournerats under en stund, sammanträdde Stadsfullmäktige ånyo sedan Beredningsutskottets ordförande meddelat att Beredningsutskottets förslag vore afgifvet; och utsågo Stadsfullmäktige härefter med acklamation enligt Beredningsutskottets nu föreliggande förslag i den nya lifsmedelsnämnden till ledamöter Herrar Grosshandlaren Erik Andersson, f. Lokomotivföraren C. R. Vennberg, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Matvaruhandlaren J. G. Forslund, Fabrikören Fredrik Jansson, Stadsombudsmannen Ragnar Tenow, Måleriföreståndaren Alb. Lundkvist och Smeden Abel Carlsson samt till suppleanter för dem Grosshandlaren Aug. Nissen, Sjukbesökaren Anton Åberg, Skolkökslärarinnan Anna Tunell och Verkstadsarbetaren A. Vestholm.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 127.

Ang. tjänstledighet åt ombudsman Öberg

I skrifvelse den 30 sistlidne Juli hade Drätselkammaren med meddelande att Stadsombudsmannen Theofil Öberg hos Drätselkammaren anhållit om tjänstledighet tillsvidare för fullgörande af uppdrag att vara ledamot i den s. k. lagerhusbyggnadskommissionen samt att Drätselkammaren i anledning af nämnda framställning beviljat ombudsmannen tjänstledighet under innevarande Augusti månad hänskjutit till Stadsfullmäktiges afgörande, huruvida ombudsmannen Öberg skulle åtnjuta tjänstledighet äfven efter den 1 nästkommande September, då frågan härom direkt berörde Stadsfullmäktige i så måtto att ombudsmannen Öbergs tjänsteåliggande vore att vara Stadsfullmäktiges sekreterare samt att bestämmande af vikariatsarvode, i händelse tjänstledighet beviljades, vore en anslagsfråga, som borde komma under Stadsfullmäktiges ompröfning, i hvilket sistnämnda hänseende Drätselkammaren uttalat sig för att ombudsmannen Öberg borde bibehållas vid sina aflöningsförmåner som stadens ombudsman med undantag för $^2/_3$ af tjänstgöringspenningarne å tjänsten, hvilka borde utgå till vikarien.

Tillika hade Drätselkammaren meddelat att vid afgörande af berörda fråga inom Drätselkammaren reservation anförts af Herr Kättström, hvilken för sin del yrkat att Drätselkammaren själf måtte afgöra frågan i hela dess vidd i den riktning att framställningen af Drätselkammaren måtte afslås.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet vidtog öfverläggning, därunder yrkades af Herrar Sundström, Danielsson, Håkanson, Nordin och Fjellman bifall till Drätselkammarens förslag, att Stadsfullmäktige måtte upptaga ärendet till afgörande, Herr Fjellman dock med det tillägg att Stadsfullmäktige måtte gifva Drätselkammaren i uppdrag att i händelse af förlängd tjänstledighet bestämma storleken af arvodet till vikarie för ombudsmannen samt af Herr Uggla, med hvilken Herr Edström förenade sig, att Stadsfullmäktige, på grund af stadgandet i § 7 i den för stadsombudsmannen gällande instruktion att Drätselkammaren ägde bestämma i fråga om tjänstledighet för stadsombudsmannen, icke måtte taga någon befattning med frågans afgörande.

Sedan öfverläggningen i ärendet förklarats afslutad samt proposition framställts å bifall till eller afslag å förslaget att Stadsfullmäktige måtte afgöra frågan, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Herr Ugglas förslag förklara sig icke vilja taga befattning med frågan om förlängd tjänstledighet för stadsombudsmannen Öberg, då Drätselkammaren härom ägde bestämma.

Härefter beslöto Stadsfullmäktige likaledes i enlighet med Herr Ugglas förslag gifva Drätselkammaren i uppdrag att bestämma det arvode, som i händelse ytterligare tjästledighet beviljades, skulle till vikarie för ombudsmannen Öberg utgå.

In fidem:

Ragnar Tenow.

Justeradt den 30 Augusti 1917.

Max. Schenström.

Den 30 Augusti 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström samt Herrar Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, E. Andersson, Edström, Hedin, Fåhræus, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Falk, Kättström, Jansson, Pers, Lindén, Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm och Lundberg.

Frånvarande med godkändt förfall voro vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Joh. Svensson, G. Andersson, Jonsson och Thunholm samt Fru Nina Andersson.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 128.

Justering

Upplästes och justerades i förut ej justerade delar det vid sammanträdet den 16 innevarande månad förda protokollet.

§ 129.

Justeringsmän

Utsågos Herrar Danielsson och Oest att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 130.

Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse

Företogs till förnyad behandling Vatten- och Gasverksstyrelsens sedan sammanträdet den 21 Juni innevarande år bordlagda årsberättelse för år 1916 äfvensom Drätselkammarens samtidigt bordlagda framställning (Stadsfullmäktiges handl. N:o 70) att Stadsfullmäktige måtte i öfverensstämmelse med hvad styrelsen i berörda årsberättelse hemställt anvisa ett anslag å 10,462 kronor 17 öre att utgå af lånemedel till bestridande af ökade kostnader för under år 1916 med anslag af lånemedel utförda nyanläggningar.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens förslag, hvarefter årsberättelsen lades till handlingarne.

§ 131.

Ang. vin och öl som berusningsmedel

Efter förnyad föredragning af den af Nykterhetsnämnden afgifna, sedan sammanträdet den 21 sistlidne Juni bordlagda utredningen angående åtgärder mot användande af vin och öl som berusningsmedel, hvilken till Stadsfullmäktige öfverlämnats med hemställan att Stadsfullmäktige måtte lägga densamma till handlin-

garne såsom en redogörelse för och erinran om Nämndens verksamhet, biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström förslaget att lägga utredningen i förvar bland Stadsfullmäktiges handlingar.

§ 132.

Ang. reglemente för högre folkskola

Sedan Stadsfullmäktige den 21 sistlidne Juni vid behandling af fråga om inrättande härstädes af en högre folkskola med handelsundervisning bland annat ifråga om det af Folskolestyrelsen utarbetade förslag till reglemente för skolan antagit den ändring häri att med bibehållande af den befogenhet, som inrymts åt Folkskolestyrelsens ordförande, den närmare vården om skolan skulle utöfvas af en särskild styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter valda af Folkskolestyrelsen, af hvilka minst tre ordinarie ledamöter skulle tillhöra denna styrelse samt två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien samt att befattningen såsom föreståndare vid den nya skolan tillsvidare skulle uppehållas af Folkskoleinspektören i hvilken egenskap denne skulle närvara vid styrelsens sammanträden och därvid föra protokoll, med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarne och få sin mening antecknad till protokollen, men icke att deltaga i besluten, såvidt han ej blifvit vald till ledamot af styrelsen, med uppdrag för Folkskolestyrelsen att verkställa den omredigering af reglementet, som af Stadsfullmäktiges berörda beslut betingades, så hade nu Folkskolestyrelsen genom utdrag af dess protokoll för den 28 sistlidne Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 73) underställt Stadsfullmäktige det omredigerade reglementet för godkännande.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och sedan ett af Herr Abel Carlsson väckt förslag att § 3 mom. 1 andra stycket med ändring af Folkskolestyrelsens förslag skulle gifvas följande lydelse: "Är Folkskolestyrelsens ordförande icke ledamot af högre folkskolans styrelse, äger han dock rätt öfvervara dess sammanträden och deltaga i öfverläggningarne och få sin mening antecknad till protokollet, men icke deltaga i besluten" blifvit på yrkande af Herrar Bäckman och Fåhræus, hvilka i denna del yrkade bifall till Folkskolestyrelsens ändringsförslag af Stadsfullmäktige utan omröstning afslaget, antogo Stadsfullmäktige likaledes utan omröstning det af Folkskolestyrelsen uppgjorda förslaget till reglemente för den högre folkskolan med de af styrelsen nu föreslagna ändringarne och hade Stadsfullmäktige genom detta sitt beslut och sitt beslut den 21 sistlidne Juni alltså för sin del beslutat godkänna följande reglemente för högre folkskolan.

§ 1. Skolan har till ändamål att åt barn, som genomgått den egentliga folkskolan eller på annat sätt vunnit motsvarande kunskaper, bereda tillfälle att i öfverensstämmelse med föreskrifterna i § 1: 1 af Kungl. kungörelsen den 28 Juni 1907 angående anslag till högre folkskolor inhämta ett högre mått af allmänt medborgerlig och praktisk bildning.

§ 2. Öfverinseendet öfver skolan tillkommer Kungl. Folkskoleöfverstyrelsen i enlighet med för nämnda styrelse gällande instruktion.

§ 3. 1. Den närmare vården om skolan utöfvas af en styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af Västerås Folkskolestyrelse, af hvilka minst tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skola tillhöra denna styrelse, samt två ordinarie ledamöter och en suppleant representera handeln och industrien. Valet gäller för en tid af fyra år. Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, anställes fyllnadsval, och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

Är Folkskolestyrelsens ordförande icke ledamot af högre folkskolans styrelse, äger han dock öfvervara dess sammanträden och deltaga i såväl öfverläggningarna som besluten.

2. Styrelsen utser för hvarje kalenderår inom sig ordförande och vice ordförande samt inom eller utom styrelsen kassaförvaltare. Styrelsens protokoll föras af skolans föreståndare, hvilken i nämnda egenskap skall närvara vid styrelsens sammanträden med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna och få sin mening antecknad till protokollen, men icke att deltaga i besluten, såvidt han ej är vald till ledamot af styrelsen.

3. I fråga om sammanträden, besluts fattande och anförande af besvär gäller hvad härom finnes stadgadt angående Folkskolestyrelse; dock att beslut ifråga om tillsättande af ordinarie lärare, meddelande af föreställning och varning åt sådan lärare, lärares afstängning samt skiljande från tjänsten ej må fattas, utan att styrelsen är vid sammanträdet fulltalig, samt att besvär, som afse nämnda beslut, skola anföras i den ordning, som angifves i § 21 af detta reglemente.

Afser beslut, som nu nämnts, tjänstgörande föreståndaren, äge han icke att i beslutet deltaga.

4. Utöfver hvad detta reglemente därom innehåller, må skolans styrelse, där den så finner lämpligt, i en särskild ordningsstadga meddela närmare föreskrifter angående den dagliga ordningen och arbetet inom skolan.

§ 4. Skolans styrelse åligger:

att med nit och omtanke vaka öfver att skolan fyller sitt i § 1 angifna ändamål, och att undervisningen fortgår enligt fastställd kursfördelning och timplan samt andra i vederbörlig ordning gifna föreskrifter;

att för de medel, som blifvit härför anslagna eller eljest äro tillgängliga, anskaffa nödiga lokaler, inventarier och undervisningsmateriell;

att i öfrigt vårda sig om skolans angelägenheter och befordra dess framgång.

Skolstyrelsens ledamöter böra genom besök i skolan och undervisningens åhörande göra sig förtrogna med skolans tillstånd och behof.

§ 5. Skolan omfattar en eller flera, högst tre, årsklasser. Där antalet lärjungar gör sådant behöfligt, må årsklasser kunna delas i paralellafdelningar.

§ 6. 1. För att kunna antagas till lärjunge i skolans första klass fordras att hafva erhållit goda vitsord från folkskolans IV klass eller ock att vid anställt förhör visa sig innehafva motsvarande kunskapsmått. För inträde i någon af skolans öfriga klasser fordras att därjämte hafva inhämtat den eller de föregående klassernas kurser.

2. Skolstyrelsen äger att bestämma högsta antalet lärjungar, som med hänsyn till utrymmet i skolan och undervisningens ändamålsenliga bedrifvande må intagas i skolans särskilda klasser.

3. Intagning af lärjunge må efter skriftlig anhållan af dess målsman ske antingen efter vårterminens afslutning i stadens folkskola eller vid läsårets början i högre folkskolan; dock må inträdessökande efter medgifvande af Skolstyrelsen kunna intagas äfven å annan tid, om han vid anställt förhör visar sig hafva inhämtat, utöfver hvad i moment 1 härofvan sägs, äfven de delar af årets lärokurs, som redan blifvit genomgångna af lärjungarna i den klass, hvari inträde sökes.

§ 7. 1. Undervisningsplan, upptagande läroämnen, timplan och kursfördelning, fastställes af Folkskolöfverstyrelsen efter förslag af Skolstyrelsen.

2. Om styrelsen anser undervisningsplanen vara i behof af någon ändring,

skall, sedan tillfälle beredts lärarepersonalen att framställa sin mening därom, styrelsens förslag underställas Folkskolöfverstyrelsens pröfning och stadfästelse.

3. Läsordning upprättas och fastställes af skolans föreståndare, efter samråd med skolans öfriga lärare, i öfverensstämmelse med den fastställda timplanen och kursfördelningen samt i enlighet med styrelsens gifna bestämmelser angående de tider på dagen, då undervisningen skall pågå. Den sålunda bestämda läsordningen skall vara i lärorummet anslagen.

4. Läro- och läseböcker bestämmas af skolans styrelse efter förslag af skolans föreståndare, och sedan skolans lärare däröfver afgifvit yttrande.

§ 8. Lärjunge må, där ej styrelsen efter föreståndarens hörande medgifver undantag, inom högre folkskolan åtnjuta undervisning högst ett läsår mer än antalet årsklasser inom den högre folkskolan.

§ 9. 1. Läsået omfattar 37 veckor, nödig ledighet vid påsk och pingst däri inberäknad. För skollokalernas rengöring gifves lof på tider, som bestämmas af föreståndaren, dock högst 6 dagar under samma kalenderår. Af särskilda anledningar, såsom vid nationella högtidsdagar, må föreståndaren äga att gifva ledighet under en dag eller del däraf. Finnes anledning till undervisningens inställande under längre tid, äger skolans styrelse att härom besluta.

2. Läsåret fördelas på en hösttermin och en vårtermin. Därest ej särskilda omständigheter föranleda undantag, begynner läsåret i Augusti och slutar i början af Juni.

3. Dag för terminens början och slut bestämmes af Skolstyrelsen efter förslag af skolans föreståndare.

4. Antalet undervisningstimmar i veckan för hvarje klass bestämmes genom den fastställda undervisningsplanen. Ej må på samma dag förekomma flera än sex af det för undervisningen i kunskapsämnen bestämda antalet timmar.

5. Hvarje undervisningstimme skall, såvidt ej särskilda förhållanden föranleda undantag, omfatta 45 minuter, och mellan två timmar i följd lämnas 10 minuters rast. En längre ledighet af minst en timme gifves hvarje arbetsdag. Läroämnen och öfningsämnen böra på lämpligt sätt omväxla.

Arbetet i skolan bör så ordnas. att till måndagen lärjungarnas hemarbete i möjligaste mån inskränkes, och att samma arbete jämnt fördelas å veckans återstående arbetsdagar.

§ 10. 1. Till hvarje termins slut skall af vederbörande lärare upprättas examenskatalog enligt af Folkskolöfverstyrelsen fastställt formulär.

2. Vid läsårets slut anställes offentlig årsafslutning på tid, som af Skolstyrelsen beslutes och kungöres, samt i den ordning, som af skolans föreståndare bestämmes.

3. Vid samma tillfälle kungöres flyttning och utexaminering från skolan, hvarvid betyg enligt af Folkskolöfverstyrelsen fastställt formulär utdelas.

4. Lärjungar, ej tillhörande högsta klassen, hvilka nöjaktigt inhämtat klassens kurs, uppflyttas till närmast högre klass.

5. Med de lärjungar, som genomgått skolans lärokurs, anställes på den tid och i den ordning, som bestämmes af Skolstyrelsen, afgångspröfning, hvarefter de, som i skolans ämnen blifvit bedömda med godkändt eller högre vitsord, erhålla afgångsbetyg, dock att afgångsbetyg må kunna tilldelas äfven lärjunge, som har lägre vitsord i ett eller högst två ämnen, modersmålet, räkning och bokföring härifrån undantagna, under villkor, utom hvad angår gymnastik, att högre vitsord än godkänd erhållits i motsvarande antal ämnen.

6. Önskar målsman i annan ordning än i sammanhang med afgångspröfning taga lärjunge ur skolan, göres anmälan därom hos skolans föreståndare, och må

denne efter därom hos Skolstyrelsen gjord anmälan utfärda intyg om att sådan afgång medgifvits.

§ 11. Lärjunge skall, så vidt förfall ej blifvit hos vederbörande klassföreståndare anmäldt och godkändt, på de bestämda lärotiderna ordentligt infinna sig till undervisningen.

Önskar målsman att barnet en eller annan dag under läsårets lopp befrias från skolgång, må klassföreståndaren äga att, sedan de anmälda skälen befunnits giltiga, bevilja lof, dock ej för mer än 3 dagar å rad och högst 12 dagar under löpande läsår. Längre ledighet sökes genom klassföreståndaren hos skolans föreståndare, som äger bevilja den sökta ledigheten eller, då så befinnes nödigt, föredraga ansökan till beslut af skolans styrelse.

§ 12. 1. Lärjunge, som försummar sina skyldigheter eller begår mindre förseelser, skall efter felets beskaffenhet af läraren tillrättavisas.

2. Om lärjunge ej härigenom låter sig rättas eller genom dåligt uppförande och vanart öfvar ett skadligt inflytande på sina medlärjungar, skall läraren därom skyndsamt underrätta såväl barnets föräldrar eller målsman som skolans föreståndare, hvilken antingen själf efter klassföreståndarens hörande vidtager de åtgärder, som af omständigheterna påkallas eller, där han så prövar nödigt, hänskjuter saken till styrelsens afgörande.

3. Lärjunge, som gör sig skyldig till svårare förseelse, fortsatt lättja eller visar sig ovärdig att vid skolan åtnjuta undervisning, anmäles af föreståndaren, sedan denne inhämtat öfriga lärares mening, hos styrelsen, som äger att, efter det målsman fått tillfälle att yttra sig, för viss tid eller för alltid skilja den felande från skolan.

4. Förstör eller skadar lärjunge skolans tillhörigheter, vare målsman pliktig ersätta skadan.

§ 13. 1. Vid skolan böra vara anställda ordinarie ämneslärare med full tjänstgöring till så stort antal, som erfordras, för att nämnda lärare skola vara minst lika många som årsklasserna i skolan.

2. Stadens folkskoleinspektör är tillsvidare föreståndare för högre folkskolan.

För hvarje klass eller paralellafdelning, om sådan finnes, skall af föreståndaren vid läsårets början utses en klassföreståndare bland de lärare, som undervisa i klassen.

3. Vid tillfälligt behof af lärare med full tjänstgöring må Skolstyrelsen, om härför nödiga medel stå till dess förfogande, kunna anställa extra ordinarie lärare, dock för högst ett läsår hvarje gång,

4. För undervisning i särskildt läroämne må till lärare och för öfningsämnen särskild öfningslärare kunna anställas antingen för viss tid eller tillsvidare med minst fyra månaders uppsägning.

§ 14. 1. För behörighet till ordinarie ämneslärartjänst gälla de bestämmelser, som äro eller kunna varda af Kungl. Maj:t gifna för behörighet till sådan befattning.

2. Öfriga lärares kompetens pröfvas af Skolstyrelsen, hvarvid tillses, att de äro fullt förtrogna med de ämnen, hvari de skola undervisa, äfvensom att de äga erforderliga insikter rörande uppfostran och undervisning samt nödig undervisningsskicklighet.

3. Ej må någon kunna anställas såsom lärare, hvilken ej är känd för sedlig vandel samt den stadga i karaktären och foglighet i lynnet, som ungdomens ledning kräfver, ej heller någon, som är behäftad med sjukdom eller lyte som gör honom olämplig till lärare.

§ 15. 1. Då ordinarie ämneslärarebefattning blifvit ledig skall genom Skolstyrelsens försorg, så snart ske kan och, där ej Folkskolöfverstyrelsen finner skäligt på gjord framställning medgifva uppskof, senast inom 6 månader, ledigheten kungöras genom den tidning, hvari officiella meddelanden införas, och skall därvid lämnas uppgift om tiden, då befattningen beräknas vara att tillträda samt, då så lämpligen kan ske, å de läroämnen, i hvilka den blifvande läraren företrädesvis bör undervisa.

2. Den, som vill ifrågakomma till den sålunda ledigförklarade befattningen, har att senast klockan 12 på trettionde dagen från den dag, då kungörelsen blifvit intagen i nämnda tidning, till Skolstyrelsens ordförande ingifva ansökning med därtill hörande handlingar. Skulle ansökningstiden utgå å helgdag, är nästföljande söckendag fataliedag.

3. Sökande skall vid ansökningen foga behörigen styrkt meritförteckning jämte prästbetyg om sökandens frejd och ålder, läkarebetyg och öfriga handlingar, hvarigenom han vill styrka sin behörighet och lämplighet för den sökta tjänsten.

4. Så snart ske kan och senast inom trettio dagar efter ansökningstidens utgång uppför Skolstyrelsen efter pröfning af ansökningshandlingarna tre bland de sökande, som äro till tjänsten behöriga, på förslag, i den ordning de genom undervisningsskicklighet äfvensom förmåga att leda ungdomens uppfostran, insikter i de skolans undervisningsämnen, hvari tjänstens innehafvare företrädesvis skall undervisa, samt under föregående tjänstgöring förvärfvad erfarenhet däraf gjort sig förtjänta.

5. Vid detta eller ett följande sammanträde, som hålles senast inom trettio dagar efter förslagets upprättande, utser Skolstyrelsen en af de å förslaget uppförda till innehafvare af tjänsten.

Tillkännagifvande om tjänstens tillsättning skall af Skolstyrelsen ofördröjligen lämnas i den tidning, hvari officiella meddelanden införas.

6. Om ingen behörig sökande anmält sig till ledigförklarad tjänst, skall tjänsten ofördröjligen ånyo kungöras ledig. Om blott en eller två behöriga sökande anmält sig, må Skolstyrelsen antingen utse i förra fallet den, som är ensam sökande, och i senare fallet en af de två, eller ock, därest styrelsen finner den eller de sökandes kompetens mindre tillfredsställande, ånyo förklara tjänsten ledig.

7. Styrelsen äger att vid den första tillsättningen af läraretjänsten, om den så finner lämpligt, tillsätta ordinarie lärare utan iakttagande af ofvan angifven ordning; dock skall i sådant fall valet för att vara giltigt underställas Folkskolöfverstyrelsens pröfning och stadfästelse.

8. Förordnande för ordinarie ämneslärare utfärdas af Skolstyrelsen, sedan beslutet vunnit laga kraft eller, i händelse af besvär, blifvit fastställdt, men förses med datum för den dag, då beslutet ägt rum.

9. Är ordinarie ämneslärartjänst ledig, äger skolans styrelse förordna vikarie, tills innehafvare af tjänsten i föreskrifven ordning blifvit tillsatt och hunnit tillträda densamma.

Extra ordinarie lärare, timlärare och öfningslärare förordnas äfven af Skolstyrelsen. Protokollsutdrag om här nämndt förordnande tillställes den antagne.

Vid tillfällig ledighet uppehålles tjänsten af vikarie, som antages af skolans föreståndare.

Öfver förordnande, som i detta moment afses, må besvär ej anföras.

§ 16. 1. Lärare bör i allt sitt förhållande så inom som utom skolan gifva sina lärjungar ett godt föredöme samt med nit och trohet fullgöra sina åligganden.

2. Vid undervisningen skall han följa den fastställda kursfördelningen och läsordningen samt andra i vederbörlig ordning gifna föreskrifter, och bör han vinn-

lägga sig om att främja lärjungarnas utveckling genom att bibringa dem bestämda insikter och färdigheter samt genom att öfva dem till självverksamhet.

3. Öfver sina lärjungars seder och uppförande bör läraren sorgfälligt vaka; vid tillrättavisning och bestraffning förfare han med lugn besinning och kärleksfullt allvar.

4. Lärare vare skyldig att undervisa högst 28 timmar i veckan.

5. Den, som förordnas till klassföreståndare, har dessutom att utan särskild ersättning fullgöra, hvad som enligt af styrelsen antagen instruktion tillkommer nämnda befattningshafvare.

6. I öfrigt ställe sig läraren till efterrättelse, hvad honom af vederbörande i tjänsten lagligen föreskrifves.

§ 17. Föreståndare åligger särskildt:

1. att utöfva den dagliga tillsynen öfver undervisning, ordning och tukt inom skolan;

2. att tillse, att i vederbörlig ordning gifna bestämmelser angående arbetet och ordningen inom skolan iakttagas;

3. att, då han så finner lämpligt, sammankalla skolans lärare för att med dem öfverlägga om skolans angelägenheter;

4. att till Skolstyrelsen göra de framställningar, som erfordras för främjande af skolans verksamhet;

5. att tillse, att skolans undervisningsmateriell och inventarier väl vårdas, och att öfver dessa föras nödiga förteckningar;

6. att själf eller med tillhjälp af skolans öfriga lärare föra skolans anteckningsböcker efter af Folkskolöfverstyrelsen fastställt formulär samt utarbeta de berättelser, redogörelser och handlingar, som för skolans räkning skola afgifvas till vederbörande myndigheter.

§ 18. 1. Angående ordinarie lärares afgång från tjänsten med pension gäller, hvad därom särskildt är stadgadt.

2. Vill lärare i annan ordning afgå från sin tjänst, skall han därom i tid göra anmälan hos Skolstyrelsen.

§ 19. 1. Finner Skolstyrelsen giltig anledning till anmärkning mot föreståndaren eller ordinarie lärare ifråga om tjänstgöring eller vandel, må Skolstyrelsen, sedan befattningshafvarens förklaring inhämtats, äga att beträffande föreståndaren anmäla saken för Folkskolestyrelsen i och för åtgärders vidtagande samt ifråga om ordinarie lärare tilldela honom skriftlig, i styrelsens protokoll intagen föreställning och varning eller, om sådan redan blifvit åt honom meddelad men befunnits fruktlös, för viss tid eller för alltid skilja honom från befattningen med den därmed följande aflöningen.

2. Framkomma under behandling af ärende, som i föregående punkt afses, eller i anledning af åtal vid domstol sådana omständigheter, att det finnes olämpligt, att föreståndare eller lärare fortfarande tjänstgör, äger Skolstyrelsen att tillsvidare, och intill dess i målet blifvit slutligen dömdt, eller domstol annorlunda förordnat, afstänga honom från tjänstens utöfning samt af hans löneförmåner innehålla så mycket, som erfordras till vikariens aflöning.

§ 20. Senast inom fjorton dagar efter därom fattadt beslut skall till Folkskolöfverstyrelsen insändas protokollsutdrag angående tillsättning eller förordnande af befattningshafvare, angående af Skolstyrelsen beviljad tjänstledighet eller af annan an-

ledning inträffad ledighet i fråga om tjänst samt angående tjänstinnehafvare tilldelad föreställning och varning, afstängning eller skiljande från tjänsten.

§ 21. Ändring i Skolstyrelsens beslut ifråga om tillsättning eller entledigande af föreståndare eller ordinarie lärare, honom meddelad föreställning och varning eller honom ådömd afstängning från tjänstens utöfning må sökas hos Folkskolöfverstyrelsen genom besvär, hvilka skola ingifvas före klockan tolf å trettionde dagen från erhållen del af beslutet eller, i ärende angående tillsättning af ordinarie ämneslärare, å trettionde dagen från den dag, då beslutet blifvit kungjordt i den tidning, hvari officiella meddelanden införas, skolande af klaganden anmälan om besvärs anförande göras hos Skolstyrelsen före besvärstidens utgång.

Folkskolöfverstyrelsens beslut i sådant mål må kunna öfverklagas hos Kungl. Maj:t i den ordning, som i allmänhet är bestämd rörande besvär öfver öfverstyrelsens beslut.

För den händelse högre folkskolan skulle komma att ersättas med annan skola, vare vid den förra anställd ordinarie lärare skyldiga att träda i tjänstgöring vid denna eller annan staden tillhörig skola, dock med bibehållande af minst den aflöning, som de i egenskap af lärare vid högre folkskolan blifvit tillförsäkrade.

§ 22. Hvad i detta reglemente finnes föreskrifvet med afseende på lärare skall, där ej annorlunda säges, äga tillämpning på såväl manlig som kvinnlig lärare.

§ 23. 1. Aflöning åt lärare och lärarinnor utgår enligt särskild af Stadsfullmäktige fastställd lönestat, hvarvid iakttages:

att ordinarie lärares lön skall utgå med minst de belopp, som äro eller varda af Kungl. Maj:t bestämda för sådan lärare;

att föreståndaren skall i denna sin egenskap åtnjuta ett särskildt arvode, hvilket på förslag af skolans styrelse bestämmes vid uppgörandet af skolans utgiftsstat;

att extra ordinarie och vikarierande lärare åtnjuta minst det arvode, som är bestämdt för vikarie under tjänstledighet på grund af sjukdom, samt

att timlärares och öfningslärares aflöning bestämmes af Skolstyrelsen med visst belopp för undervisningstimme eller för år och veckotimme i skäligt förhållande till den lön, som utgår till extra ordinarie lärare.

2. Rörande ordinarie lärares laga till- och afträde af lön, bostad och bränsle samt andra naturaförmåner gäller, hvad därom är eller varder stadgadt i fråga om ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola.

3. Ordinarie ämneslärares kontanta lön och föreståndarens särskilda arvode utgå för kalenderår, öfriga lärares arvoden efter läsår.

4. Aflöningsmedel utbetalas månadsvis på sätt, som af Skolstyrelsen bestämmes och meddelas tjänstinnehafvaren.

§ 24. Inom tid och på sätt, som af Stadsfullmäktige bestämmes, uppgör skolans styrelse årligen förslag till inkomst- och utgiftsstat för påföljande år, hvilket förslag i god tid inlämnas till Folkskolestyrelsen, samt aflämnar skolans räkenskaper för sistförflutet år till granskning af revisorer, som af Stadsfullmäktige utses.

§ 25. Barn från annat skoldistrikt må, därest utrymmet i skolan sådant medgifver, antagas till lärjunge i skolan. Sådan lärjunge skall, därest icke Skolstyrelsen med hänsyn till lärjungens ekonomiska förhållanden befriar honom därifrån, erlägga skälig, af styrelsen bestämd, terminsafgift.

§ 26. Påkallas af lärjungeantalets tillväxt eller andra förhållanden upprättandet enligt detta reglemente af flera högre folkskolor, må detta kunna ske efter vederbörliga beslut

af Folkskolestyrelse och Stadsfullmäktige. Dessa högre folkskolor, som må kunna hafva gemensam styrelse och samma föreståndare, betecknas efter den ordning, enligt hvilken de tillkommit, med I, II o. s. v.

Emot Stadsfullmäktiges beslut att inrymma befogenhet för Folkskolestyrelsens ordförande att deltaga i de beslut som komme att fattas af högre folkskolans styrelse äfven för det fall att denne icke blifvit vald till ledamot i samma styrelse anförde Herr Abel Carlsson reservation, emedan han ansåge det strida mot den enklaste demokratiska princip.

Härefter beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström hänvisa till sitt förut den 21 sistlidne Juni fattade beslut att uppdraga åt Folkskolestyrelsen att söka fastställelse å det nu af Stadsfullmäktige antagna reglementet för högre folkskolan.

§ 133.

Ang. medgifvande af rätt för A.S. E. A. att framdraga spår till nytt industriområde å Emaus

Med öfverlämnande af en från Allmänna Svenska Elektriska A.-Bol. till Drätselkammaren inkommen framställning däri bolaget under hänvisning till emellan staden och bolaget förda underhandlingar angående ordnande af för bolagets utvidgade verksamhet erforderliga ytterligare industritomter inom egendomen Emaus område anhållit om stadens tillstånd att anlägga en provisorisk spårförbindelse till det nya industriområdet vid Emaus med ändring af den redan befintliga öfvergången i Pilgatan till två-spårig i stället för en-spårig samt med korsning af Korsängsgatan i plan, hade Drätselkammaren i skrifvelse af den 28 sistlidne Juni (Stadsfullmäktiges handl. N:o 74) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att medgifva bolaget tillstånd att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af Baningeniören C. Henning den 20 Maj 1917 upprättad och framställningen vidfogad ritning anordna och tills vidare bibehålla järnvägsspårförbindelse mellan stationsområdet och bolagets nya industriområde vid Emaus med korsningar i plan af Pilgatan och Korsängsgatan under de närmare villkor, hvarom Drätselkammaren ägde att med bolaget träffa aftal, samt under villkor tillika att bolaget vore skyldigt underkasta sig de föreskrifter angående växling och trafik i öfrigt å järnvägsförbindelsen, som Magistraten eller annan offentlig myndighet kunde komma att utfärda, och bestrida alla de kostnader för bevakning och dylikt, som därmed kunde vara förbundna.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström, beslöto Stadsfullmäktige utan votering bifalla Drätselkammarens förslag.

§ 134

Ang. reglering af tomter inom lägenheten Sofielund

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 30 sistlidne Juli (Stadsfullmäktiges handl. N:o 75) hade Drätselkammaren med förmälan att ägarne af tomterna N:ris 4 c d e 1 och 4 c d e 2 inom lägenheten Sofielund erbjudit staden erforderlig mark af berörda tomter för framdragande af gator förbi desamma enligt uppgjordt förslag till tomtindelning af lägenheten, därvid icke annat vederlag ifrågasatts än att staden skulle ersätta den ene af dem E. Lundberg för en å den blifvande gatumarken uppförd källarbyggnad samt en därå belägen brunn med 200 kronor, hemställt att Stadsfullmäktige måtte å stadens vägnar förklara sig vilja mottaga ifrågavarande öfverlåtelse samt i samband härmed anvisa ett belopp af 200 kronor att af reserverade köpeskillingsmedel utgå för inlösen af å E. Lundberg tillhörig del af den öfverlåtna marken uppförd källarbyggnad jämte därå belägen brunn.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström bifölло Stadsfullmäktige utan votering Drätselkammarens förslag.

§ 135.

Sedan Godsägaren Thor Richter hos Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt anfört besvär öfver Konungens Befallningshafvandes i länet utslag den 16 Maj innevarande år, hvarigenom Richters rätta mantalsskrifningsort för innevarande år förklarats skola vara Västerås stad, så hade nu handlingarne i ärendet af Länsstyrelsen remitterats till Magistraten härstädes och genom Magistatens resolution den 14 sistlidne Juli öfverlämnats till Stadsfullmäktige för yttrande.

Ang. Thor Richters mantalsskrifning

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna desamma till Drätselkammaren med uppdrag för Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva det infordrade yttrandet.

§ 136.

Genom resolution den 28 sistlidne Juli hade Magistraten härstädes efter anmodan af Konungens Befallningshafvande i länet lämnat Stadsfullmäktige tillfälle yttra sig öfver Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af väckt motion angående sammanförande af kommunala val i färre valkampanjer (Stadsfullmäktiges handl. N:o 76).

Ang. sammanförande af de kommunala valen till färre valkampanjer

Efter tagen del af handlngarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Falk och Viktor Larsson öfverlämna desamma till Beredningsutskottet med uppdrag för Beredningsutskottet att om Beredningsutskottet så funne lämpligt å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva yttrande i ämnet.

§ 137.

Föredrogs och lades till handlingarne Konungens Befallningshafvandes i länet beslut den 22 sistlidne Juni angående indelning af staden i tre valdistrikt i och för val till Riksdagens andra kammare att lända till efterrättelse från och med den 1 nästkommande September.

Ang. ny valkretsindelning för val till Riksdagens 2:dra kammare

§ 138.

I skrifvelse den 30 sistlidne Juli (Stadsfullmäktiges handl. N:o 77) hade Drätselkammaren med öfverlämnande af en framställning i ämnet från stadens förvaltare Tune Dahlström och under åberopande af däri anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett belopp af 12,000 kronor för inköp af en motorplog för stadens landtbruk och för bestridande af med plogens drift förenade kostnader att utgå af tillgängliga medel för att sedermera gäldas med en femtedel under hvartdera af åren 1918—1922 ur inkomsterna å stadens landtbruk.

Ang. inköp af en motorplog till stadens landtbruk

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström bifölIo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 139.

Sedan Vatten- och Gasverksstyrelsen i skrifvelse den 13 sistlidne Juli på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett anslag å 5,500 kronor att utgå af lånemedel för ledningsarbeten i Timmermansgatan hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 30 samma månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 78) öfverlämnat berörda framställning till Stadsfullmäktiges pröfning och därvid tillstyrkt bifall till densamma.

Ang. ledningsarbeten i Timmermansgatan

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning bifalla Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning.

§ 140.

Ang. anläggning af en högspänningskabel inom hamnområdet

I skrifvelse den 30 sistlidne Juli (Stadsfullmäktiges handl. N:o 79) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen, däri styrelsen på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville för anläggande af högspänningskabel inom hamnområdet bevilja ett anslag af 9,000 kronor att utgå af lånemedel, tillstyrkt bifall till framställningen.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning bifalla Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning.

§ 141.

Ang. nytt krigstidstillägg till stadens befattningshafvare

Sedan Stadsfullmäktige den 21 Juni innevarande år dels beslutat tilldela polispersonalen ytterligare krigstidshjälp utöfver förut beviljad att utgå från och med 1 Juli till årets slut med ett månatligt belopp af 20 kronor, dels ock för förnyadt yttrande återremitterat framställningar från vissa andra grupper af stadens befattningshafvare om ytterligare krigstidshjälp, därvid Drätselkammaren jämväl borde taga i öfvervägande, huruvida icke äfven öfriga af stadens befattningshafvare borde komma i åtnjutande af sådan hjälp, hvilken i så fall borde utgå under årets senare hälft, så hade nu Drätselkammaren i skrifvelse den 14 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 80) med öfverlämnande af de framställningar, som i ämnet blifvit gjorda nämligen från exekutionsbetjänterna, hälsopoliserna, brandpersonalen, renhållningsverkets arbetspersonal, de vid stadens stall anställda körkarlarna, månadsaflönad personal vid stadens affärsverk samt vaktmästare vid stadens folkskolor och under åberopande af en af biträdande stadsombudsmannen gjord utredning i ärendet föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta *att* till enhvar befattningshafvare i stadens tjänst, hvars kontanta ordinarie årsaflöning, därtill hänföres lön, lönetillägg, ålderstillägg och med befattningen förenade sportler, men icke s. k. dyrtidstillägg eller åtnjuten krigstidshjälp uppginge till högst 3,000 kronor skulle under innevarande års senare hälft utgå krigstidshjälp utöfver den redan beviljade, *att* denna ytterligare krigstidshjälp skulle utgå efter följande grunder:

Befattningshafvarne indelas i tre grupper och hänföres till grupp I befattningshafvare med årsaflöning ej öfverstigande 2,000 kronor, till grupp II befattningshafvare med en årsaflöning öfverstigande 2,000 men ej 2,500 kronor och till grupp III befattningshafvare med en årsaflöning öfverstigande 2,500 men ej 3,000 kronor.

Den ytterligare krigstidshjälpen utgår inom grupp I med 20 kronor i månaden, inom grupp II med 15 kronor i månaden och inom grupp III med 10 kronor i månaden med den afvikelse att till befattningshafvare, hvilka åtnjuta naturaförmåner och däribland fri kost till ett värde öfverstigande enligt fastställd stat 500 kronor, krigstidshjälpen skulle utgå med hälften af ofvan angifna belopp, *att* den förut beviljade krigstidshjälpen skulle under innevarande års senare hälft utgå till folkskollärare och lärarinnor samt småskollärarinnor utan afdrag för det lönetillskott, som utbetalades till nämnda befattningshafvare af statsmedel och som belöpa å samma tid, *att* förklara de allmänna bestämmelser som gällde i fråga om förut beviljad krigstidshjälp i tillämpliga delar äfven skulle gälla ifråga om nu föreslagna ytterligare krigstidshjälp, *att* bemyndiga Drätselkammaren att efter bepröfvande i hvarje särskildt fall utdela lämpligt afpassad krigstidshjälp till personal i stadens tjänst uppförd å extra stat och öfrig dagaflönad personal, som icke under året fått sina löner reglerade, *samt att* för denna ytterligare krigstidshjälp anvisa ett förslagsanslag å 30,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för att sedan upptagas till uttaxering i nästkommande års stat.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yr-

kande af Herr Sundström utan omröstning bifalla Drätselkammarens i ämnet framlagda förslag.

§ 142.

Ang. skattelindring för mindre inkomsttagare

Sedan Stadsfullmäktige den 21 sistlidne Juni för utlåtande till Drätselkammaren remitterat en af Herrar Viktor Larsson och Arvid Jonsson väckt motion att Stadsfullmäktige måtte besluta gifva Drätselkammaren i uppdrag att verkställa utredning, huruvida och i hvilken omfattning skatteskyldige mindre inkomsttagare, som tillika vore familjeförsörjare kunde befrias från tredje inbetalningen af 1916 års utskylder till staden, utan att detta inverkade på den skattskyldiges medborgerliga rättigheter, och däri förslagsvis ifrågasatts, att enhvar skattskyldig, som i år upptaxerats till en inkomst ej öfverstigande 1,500 kronor och med familj bestående af minst två minderåriga barn, skulle befrias helt och hållet och skattskyldig med enahanda familjeförhållanden och med i år upptaxerad inkomst af emellan 1,500 och 2,000 kronor skulle befrias från hälften af berörda inbetalning, så hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande Augusti (Stadsfullmäktiges handl. N:o 81) med öfverlämnande och under åberopande af en af biträdande stadsombudsmannen gjord utredning hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor att ställas till Drätselkammarens förfogande för att efter Drätselkammarens pröfning i hvarje särskildt fall användas till lindring uti lefnadsvillkoren för de inkomsttagare, som i motionen omnämnts, att utgå af tillgängliga medel för att sedan upptagas till uttaxering i 1918 års stat, hvarjämte Drätselkammaren med hänsyn till möjligheten att erhålla bidrag till nämnda anslag ur af Riksdagen anvisade medel för lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor tillika föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga de åtgärder, som erfordrades för att staden, om så kunde ske, måtte komma i åtnjutande af dylikt bidrag.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herrar Sundström och Viktor Larsson beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Drätselkammarens framställning.

§ 143.

Ang. pumpbrunn i Pilgatan

Med öfverlämnande af skrifvelse af den 14 innevarande Augusti från Brandstyrelsen däri styrelsen under åberopande af en af Vatten- och Gasverksstyrelsen verkställd utredning i ämnet föreslagit, att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 1,400 kronor att utgå af uttaxerade medel för anordnande i Pilgatan af en pumpbrunn af närmare angifven konstruktion, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 14 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 82) hemställt om bifall till berörda framställning och därvid föreslagit, att det begärda anslaget måtte utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat, hvarjämte Drätselkammaren meddelat, att stadens byggnadschef vid ärendets handläggning låtit till protokollet anteckna den afvikande mening, att det vore att föredraga att omändra de gamla ångsprutorna för ankoppling direkt å brandposten eller ock att anskaffa nya ångsprutor framför att anordna den föreslagna pumpbrunnen.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Oest biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Brandstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning.

§ 144.

Ang. besvär öfver val af hyresnämnd

Sedan Stadsfullmäktige den 13 sistlidne Juli i anledning däraf att Stadsfullmäktiges yttrande genom Konungens Befallningshafvandes resolution den 29 Juni innevarande år infordrats öfver hos Konungens Befallningshafvande anförda besvär af en del fastighetsägare i staden öfver Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj innevarande år att till ledamöter i stadens hyresnämnd välja Arkitekten Viktor Segerstedt, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson, Muraren G. Dahlfors och Fru Agda Norström samt häri yrkats, att valet måtte af Konungens Befallningshafvande upphäfvas, öfverlämnat handlingarne i ärendet till Beredningsutskottet för yttrande, hade Beredningsutskottet nu afgifvit sådant yttrande, hvilket återfunnes i Stadsfullmäktiges handl. under N:o 83 för dagen och däri Beredningsutskottet hemställt, att Stadsfullmäktige ville under åberopande af samma yttrande hos Konungens Befallningshafvande i länet hemställa, att besvären icke måtte föranleda ändring i det öfverklagade beslutet.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och sedan ett af Herr Hammer framställdt yrkande, att Stadsfullmäktige måtte hos Konungens Befallningshafvande hemställa, att besvären måtte föranleda upphäfvande af valet blifvit under öfverläggningens gång återtaget, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Bäckman, med hvilken Herrar Viktor Larsson, Edström och Abel Carlsson förenade sig, såsom eget yttrande i öfverensstämmelse med Beredningsutskottets förslag åberopa hvad Beredningsutskottet anfört och sålunda hemställa, att besvären icke måtte föranleda ändring i öfverklagade beslutet.

§ 145.

Ang. ny vägtrumma öfver bäcken i Östermalmsgatan

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 84) hade Drätselkammaren, med förmälan att träbron öfver bäcken i Östermalmsgatan vore bristfällig och borde ersättas med en ny bro eller trumma af solidare konstruktion och under åberopande af en af stadens byggnadschef uppgjord kostnadsberäkning afseende en vägtrumma af beton och angifvande kostnaden för densammas utförande till 3,700 kronor, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett förslagsanslag af 3,700 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat för utförande af nämnda gatutrumma.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herrar Sundström och Viktor Larsson beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Drätselkammarens framställning.

§ 146.

Ang. elektrisk installation å Kristiansborgs gård

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 85) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af framställning från hyresgäster å Kristiansborgs gård om att få elektriskt ljus indraget uti till egendomen hörande byggnader samt en i anledning af nämnda framställning af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjord kostnadsberäkning härför, slutande å ett belopp af 2,400 kronor, hemställt, att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 2,400 kronor att utgå af arrendemedel för installation af elektriskt ljus å Kristiansborgs gård i den omfattning, som närmare angåfves i Vatten- och Gasverksstyrelsens kostnadsberäkning.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström bifölls Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 147.

Ang. upplåtande af stadshotellet till krigssjukhus

Med öfverlämnande af en till Stadsfullmäktige ställd och såsom motion af Herrar E. Falk och B. Fjellman upptagen framställning från styrelsen för 11 distriktet af Svenska Röda korset och en af denna styrelse tillsatt s. k. krigssjukhusdirektion, däri framställts förslag att Stadsfullmäktige måtte upplåta vissa lokaler i nya stadshuset till krigssjukhus i händelse krigstillstånd skulle inträda inom landet, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 14 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 86) hemställt, att Stadsfullmäktige med bifall till den gjorda framställningen ville uppdraga åt Drätselkammaren att under angifna förutsättning till vederbörande myndighet upplåta till krigssjukhus de lokaler i nya stadshuset, som härför kunna ifrågakomma.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Falk bifföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 148.

Ang. upplåtelse af vatten- och strandområde till A.-Bol. Västerås Båtvarf

Företogs till förnyad behandling den vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 31 Maj innevarande år för ytterligare utredning till Drätselkammaren och Hamnstyrelsen remitterade frågan angående upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till A.-Bol. Västerås båtvarf (Stadsfullmäktiges handl. N:o 51).

I detta ärende hade nu såväl Drätselkammaren som Hamnstyrelsen afgifvit yttrande (Stadsfullmäktiges handl. N:o 87), Drätselkammaren med hemställan att Stadsfullmäktige måtte besluta att godkänna Drätselkammarens förut i ärendet afgifna förslag till kontrakt emellan staden och bolaget allenast med den ändring i punkt 3) i kontraktet att orden "samtliga till bolagets fabriksområde hörande vid slipen liggande fastigheter" måtte utbytas mot orden "samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande, bolaget tillhöriga fastigheter", och Hamnstyrelsen med förordande af den ändring i villkoren för upplåtelsen att samma punkt 3) i kontraktsförslaget måtte i stadens eget intresse erhålla följande lydelse:

"Bolaget förbinder sig att när för stadens hamnanläggningar sådant erfordras och om staden så påfordrar borttaga slipen eller ock att bekosta anordningar nödiga för framdragning af kaj och spår i korsning med slipen. I förra fallet skola samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande bolaget tillhöriga fastigheter afstås till staden emot lösen efter ett pris för tomtmarken motsvarande det dubbla, som båtbyggare Törnblom eller beträffande af bolaget från annan än Törnblom inköpta fastigheter, som bolaget självt betalt, samt för byggnaderna efter värdering af skiljemän med hänsyn till det skick, hvari byggnaderna då befinna sig, men utan särskildt afseende å deras betydelse för bolagets verksamhet, skolande i fall, då ofvan angifna beräkningsgrund ej kan direkt tillämpas, värderingen dock ske med aktgifvande af dessa grundsatser, hvarjämte staden skall ersätta bolaget för slipanordningens spolierande på det sätt, att, om borttagandet äger rum efter fem år ersättningen utgår med ett belopp af 5,000 kronor, men att ersättningsbeloppet minskas med en femtedel af nämnda summa, eller ettusen kronor för hvarje år, som dessa anordningar få kvarblifva, så att, om bortförandet sker först efter tio års förlopp eller senare, någon ersättning ej skall utgå".

Härjämte hade Drätselkammaren meddelat att vid ärendets behandling inom Drätselkammaren reservation anförts af Herr Jonsson, hvilken ansett att upplåtelsen borde gälla endast tillsvidare och högst sex år samt att staden icke borde ikläda sig någon lösnings- och ersättningsskyldighet ifråga om bolagets anläggningar.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet vidtog öfverläggning, därunder yrkades af Herr Falk bifall till Hamnstyrelsens ändringsförslag vidkommande punkt

3) dock att orden "bekosta anordningar nödiga för framdragning af kaj" måtte utbytas emot orden "bekosta af slipen betingade anordningar som blifva nödiga för framdragning af kaj", af Herr Edström att Stadsfullmäktige måtte gifva Drätselkammaren i uppdrag att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Hamnstyrelsens ändringsförslag affatta kontrakt med vederbörande, samt af Herr Zander, med hvilken Herrar Håkanson och Sundström förenade sig, bifall till Hamnstyrelsens förslag oförändradt.

Sedan öfverläggningen i ärendet förklarats afslutad och proposition framställts å bifall och afslag å de särskildt gjorda yrkandena hvar för sig, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning godkänna Drätselkammarens förslag till kontrakt rörande upplåtelse med den af Hamnstyrelsen förordade ändringen beträffande punkt 3) i detsamma.

Stadsfullmäktige hade alltså för sin del antagit följande kontrakt rörande upplåtelsen ifråga:

"Emellan Västerås stads Drätselkammare för stadens räkning, å ena, och Aktiebolaget Västerås båtvarf, å andra sidan, är under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande följande aftal träffadt:

1:o) Staden medgifver bolaget rätt att mot en årlig afgift af 50 kronor, som erlägges i förskott för hvarje år, under en tid af fem år, räknadt från den 1 Januari 1917 och därefter tills vidare ett år i sänder, till dess detta aftal efter å någondera sidan minst ett år före ett årsskifte skedd uppsägning upphör att gälla, förfoga öfver strand- och vattenområdet i Mälaren utanför bolagets fastighet, utgörande delar af lägenheten Gustafsvik å stadens västra område, i och för anordnande af slip.

2:o) Staden upplåter såsom upplagsplats till bolaget på samma tid som i 1:o sägs och med enahanda bestämmelse om uppsägning tomterna N:ris 27 och 28 af Carlsbergsområdet mot en årlig arrendeafgift af 10 öre pr kvm. och utlofvar, i den mån sådant för bolagets verksamhet befinnes nödvändigt och staden har mark tillgänglig, öka den utarrenderade arealen till att omfatta 5,000 kvadratmeter.

3:o) Bolaget förbinder sig att när för stadens hamnanläggningar sådant erfordras och om staden så påfordrar borttaga slipen eller ock att bekosta anordningar, nödiga för framdragning af kaj och spår i korsning med slipen. I förra fallet skola samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande bolaget tillhöriga fastigheter afstås till staden emot lösen efter ett pris för tomtmarken motsvarande det dubbla, som båtbyggare Törnblom eller beträffande af bolaget från annan än Törnblom inköpta fastigheter, som bolaget självt betalt, samt för byggnaderna efter värdering af skiljemän med hänsyn till det skick, hvari byggnaderna då befinna sig, men utan särskildt afseende å deras betydelse för bolagets verksamhet, skolande i fall, då ofvan angifna beräkningsgrund ej kan direkt tillämpas, värderingen dock ske med aktgifvande af dessa grundsatser, hvarjämte staden skall ersätta bolaget för slipanordningens spolierande på det sätt, att, om borttagandet äger rum efter fem år, ersättningen utgår med ett belopp af femtusen kronor, men att ersättningsbeloppet minskas med en femtedel af nämnda summa, eller ettusen kronor, för hvarje år, som dessa anordningar få kvarblifva, så att, om bortförandet sker först efter tio års förlopp eller senare, någon ersättning ej skall utgå.

4:o) Bolaget utfäster sig att genom lämpliga markbyten med staden i sin mån främja de regleringar af bolagets område, som kunna blifva behöfliga för utnyttjande af stadens intill liggande mark och vatten för framtida ändamål.

Förestående i två exemplar upprättade kontrakt godkännes å ömse sidor.

§ 149.

Sedan stadens sotaremästare hos Magistraten gjort framställning om höjning af den för sotning i staden gällande taxan samt Magistraten öfver denna framställning hört Brandstyrelsen, hade nu Magistraten till Stadsfullmäktige öfverlämnat förslag till ändrad taxa för sotning att gälla från och med den 1 nästkommande Oktober med hemställan, att Stadsfullmäktige måtte för sin del antaga densamma (Stadsfullmäktiges handl. N:o 88). *Ang. ändrad taxa för sotning inom staden*

Efter föredragning punktvis af förslaget beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning antaga hvad Magistraten sålunda föreslagit och hade Stadsfullmäktige alltså för sin del godkändt följande

TAXA,

hvarefter Skorstensfejaren i Västerås stad äger uppbära betalning för verkställdt arbete, att gälla från och med den 1 Oktober 1917:

1:o) för ***sotning*** med lina af pipa:
- a) till spisel eller imrör .... 35 öre
- b) till kakelugn eller kamin:
  - när endast en eldstad sotas .... 55 »
  - när två eller flera eldstäder sotas: för hvarje eldstad .... 40 »
- c) till bakugn, pannmur eller därmed jämförlig inrättning:
  - för hushålls behof .... 35 »
  - för yrke eller näringsfång .... 45 »

För rensning af numurade skorstenspipor betalas lika belopp, som för sotning är stadgadt.

2:o) för ***rengöring eller rensning:***
- a) af spisel med rör:
  - större .... 25 »
  - mindre .... 12 »
- b) för kakelugn med rör .... 20 »
- c) för kamin med rör:
  - där längden af röret icke öfverstiger 3 meter .... 20 »
  - där längden af röret öfverstiger 3 men icke 6 meter .... 30 »
  - där längden af röret öfverstiger 6 meter .... 40 »

3:o) för sotning eller rengöring af skorstenar till ***ångmaskiner*** och ***kölnor eller dylika större inrättningar*** betalas efter öfverenskommelse eller, därest sådan icke kan träffas, efter bestämmande af Magistraten, sedan Brandstyrelsens yttrande inhämtats.

§ 150.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 innevarande Augusti (Stadsfullmäktiges handl. N:o 89) hade Magistraten med öfverlämnande af ett i ämnet afgifvet yttrande af stadens byggnadschef Gösta Smitt och stadsarkitekten Erik Hahr och under erinran att enligt af Konungens Befallningshafvande i länet den 12 Juni 1907 fastställda särskilda ordningsföreskrifter för Västerås stad i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats Magistraten ägde befogenhet att medgifva undantag från nämnda föreskrifter, hemställt att Stadsfullmäktige för sin del måtte godkänna i skrifvelsen intaget förslag till ändringar i berörda föreskrifter afseende att öfverflytta Magistratens nämnda befogenhet å Byggnadsnämnden. *Ang. ändrade ordningsföreskrifter för skyltning*

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige utan om-

röstning bifalla Magistratens ifrågavarande framställning; och hade Stadsfullmäktige sålunda för sin del godkänt följande ändrade föreskrifter i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats.

§ 1. Skylt skall säkert fastsättas.

§ 2. Skylt, som uppsättes lägre än 2,5 meter från marken, må framskjuta högst 15 centimeter från gatu- eller tomtlinje.

§ 3. Skylt, som uppsättes högre än 2,5 meter från marken, må framskjuta högst 30 centimeter; dock att Byggnadsnämnden efter därom gjord framställning äger medgifva längre utsprång för i gång varande s. k. skyltur, apoteksskylt eller annan skylt, hvilkens befintlighet kan anses medföra gagn för allmänheten.

§ 4. På hustak eller planks öfverkant må skylt ej uppsättas med mindre Byggnadsnämnden därtill lämnat tillstånd.

§ 5. Befinnes skylt medföra vanprydnad, äger Byggnadsnämnden förordna om skyltens borttagande eller förändring inom utsatt tid.

§ 6. I benämningen skylt innefattas äfven skylts fäste med dess öfriga tillbehör.

§ 7. Beträffande skyltar, som redan äro uppsatta, skola ofvan avgifna föreskrifter tillämpas först ett år efter den dag, dessa ordningsföreskrifter blifvit af Konungens Befallningshafvande i länet fastställda; dock att, där skylt är för gatubelysning skymmande, densamma skall inom tre månader, sedan dessa ordningsföreskrifter blifvit fastställda, borttagas.

§ 8. För öfverträdelse eller underlåtenhet att fullgöra hvad i dessa ordningsföreskrifter är stadgadt, vare bot från och med fem till och med 10 kronor.

§ 151.

Ang. försäljning af tomter å stadens västra område

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 14 innevarande Augusti (Stadsfullmäktiges handl. N:o 90) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att mot pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma försälja tomterna inom ett å stadens västra område enligt uppgjordt förslag till planläggning utlagdt byggnadskvarter beläget omedelbart söder om Ragvaldsgatan emellan Särla- och Annedalsgatorna.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning godkänna hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 152.

Ang. elektriska ledningar till en del byggnadsområden

Med öfverlämnande af en af Vatten- och Gasverkssyrelsen verkställd utredning angående möjligheten af och kostnaden för utdragning af stadens elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga och Frejaföreningarne samt Västerås Masugnsaktiebolags arbetarebostäder äfvensom de ansökningar från vederbörande markägare, som föranledt berörda utredning, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 91) föreslagit att Stadsfullmäktige ville bifalla en uti berörda utredning af Vatten- och Gasverksstyrelsen gjord hemställan att Stadsfullmäktige af lånemedel för dessa ledningsarbetens utförande ville anvisa ett belopp af 17,400 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Vatten- och Gasverksstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning.

§ 153.

Ang. vissa åtgärder på grund af lag angående fastighetsbildning i stad

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 innevarande Augusti (Stadsfullmäktiges handl. N:o 92) hade Magistraten på grund af bestämmelserna i lag angående fastighetsbildning i stad den 12 Maj 1917 kap. 7 hemställt, att Stadsfullmäktige ville, *dels* hos Konungens Befallningshafvande anhålla att Stadsingeniören Gösta Smitt eller den i hans ställe varande person, som hade behörighet såsom mätningsman i stad, måtte förordnas till upprättande af registerkarta för staden; *dels ock* för en tid af sex år från och med år 1918 välja tre gode män till biträde vid sådana förrättningar där enligt lag om stadsplan och tomtindelning sådant biträde erfordrades.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström bifalla Magistratens framställning i hvad densamma afsåge förordnande af mätningsman för registerkartas upprättande samt remittera frågan om val af gode män — — — — — till Beredningsutskottet för utlåtande och förslags afgifvande.

§ 154.

Brandchefen Sjöquists ansökan om afsked

Med öfverlämnande af en till Brandstyrelsen gjord framställning från Brandchefen C. G. Sjöquist, däri denne under åberopande af ett framställningen bifogadt läkareintyg anhölle om afsked med pension från och med utgången af innevarande år, hade Brandstyrelsen i skrifvelse af den 22 innevarande månad på anförda skäl hemställt att Stadsfullmäktige måtte dels bevilja brandchefen Sjöquist afsked från brandchefsbefattningen från nyss angifna tid samt förklara Sjöquist efter afgången från tjänsten berättigad åtnjuta en årlig pension å 2,000 kronor, därå icke skulle utgå s. k. krigstidstillägg, dels ock gifva Brandstyrelsen i uppdrag att vidtaga erforderliga åtgärder för platsens återbesättande i vederbörlig ordning.

På yrkande af Herr Oest beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 155.

Ang. ökad hyresersättning åt läroverkets rektor

En genom Magistratens resolution den 25 innevarande månad under tillstyrkan till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning från rektorn vid högre allmänna läroverket härstädes Gottfrid Kallstenius, däri denne hemställt att den af stadan utgående hyresersättningeu till rektorn måtte höjas med 100 kronor eller från 1,500 till 1,600 kronor, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Edström och Nordin öfverlämna till Drätselkammaren med befogenhet för Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar fatta beslut i ärendet.

§ 156.

Ang. inköp af tomten N:o 119 litt. c d och e af norra kvarteret

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 14 innevarande månad hade Drätselkammaren under hänvisning till ett skrifvelsen bilagdt erbjudande från Fröken Valborg Sjöstöms sterbhus att till staden försälja sterbhuset tillhöriga gården och tomten N:o 119 litteris c d och e i norra kvarteret för en köpeskilling af 12,500 kronor af skäl att genom inköpet staden blefve i tillfälle reglera sistnämnda tomt samt därintill belägna staden tillhöriga tomten N:o 119 litt. b, hemställt att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren dels att för stadens räkning för den begärda köpeskillingen inköpa fastigheten ifråga att utgå af reserverade köpeskillingsmedel, dels ock att därefter till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna skäligt bestämma, försälja samma fastighet samt staden förut tillhöriga tomten N:o 119 litt. b i samma kvarter.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström att bemyndigandet att försälja fastighet måtte afse en genom sammanslagningen af nyssnämnda två tomter reglerad tomt i södra delen af kvarteret Fingal biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag med den af Herr Sundström däri föreslagna ändringen.

§ 157.

Ang. åtgärder emot smittkoppsepidemi

Hälsovårdsnämnden hade i skrifvelse af innevarande dag bringat till Stadsfullmäktiges kännedom att på grund af den härstädes utbrutna svårartade smittkoppsepidemien och däraf föranledda åtgärder kostnader komme att åsamkas staden.

Sedan uttalande gjorts af Herrar Pers och Sabel att staden borde vara beredd att i hvad på staden ankomme göra allt för epidemiens bekämpande samt uttalats det önskemål, att härför icke något måtte underlåtas af Hälsovårdsnämnden, lades skrifvelsen till handlingarne.

§ 158.

Ang. anslag till Västerås arbetareinstitut

En af Herr Uggla genom skrifvelse af den 24 innevarande Augusti väckt motion att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag att utgå för år 1918 å 1,600 kronor till Västerås arbetareinstitut för anordnande härstädes af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 159.

Ang. val af suppleant i Folkskolestyrelsen

Beslöto Stadsfullmäktige uppdraga åt Beredningsutskottet att föreslå ny suppleant i Folkskolestyrelsen efter Rektor Harald Vallin, hvilken i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 17 sistlidne Juli afsagt sig berörda uppdrag på grund af afflyttning från staden.

§ 160.

Ang. publikation

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 sistlidne Juni hade Kungl. Socialstyrelsen öfverlämnat två exemplar af tredje publikationen i den serie af lokalmonografier som på grundval af 1913—1914 års lefnadskostnadsundersökning voro under utarbetning inom styrelsen.

Stadsfullmäktige beslöto att ifrågavarande publikation skulle läggas till förvar bland Stadsfullmäktiges handlingar.

In fidem:

Ragnar Tenow.

Justeradt den 8 September 1917.

Max. Schenström.

Otto Oest. *A. Danielsson.*

Offentligen uppläst den 11 September 1917, betygar

Ex officio:

Ragnar Tenow.

Den 27 September 1917.

Närvarande: vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman, samt Herrar Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, E. Andersson, Joh. Svensson, Edström, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Kättström, Jansson, Lindén, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm, Lundberg och Fru Nina Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar ordföranden, Uggla, Johansson, Larsson, G. Andersson, Falk, Pers, A. Jonsson, Hedberg, Håkanson och Thunholm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

På grund af Herr ordförandens frånvaro leddes förhandlingarne af Herr vice ordföranden.

§ 161.

Justering

Uppdrogs åt Herrar Edv. Karlsson och Sundström att jämte Herr vice ordföranden justera dagens protokoll.

§ 162.

Ang. fastställande af vissa ändringar i taxan å hamnafgifter

Konungens Befallningshafvande i länet hade den 5 innevarande månad för kännedom till Stadsfullmäktige öfverlämnat Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 3 Augusti innevarande år angående fastställelse af vissa ändringar i taxan å härstädes utgående hamnafgifter att lända till efterrättelse till och med utgången af innevarande år (Stadsfullmäktiges handl. N:o 93).

I detta ärende hade Hamnstyrelsen likaledes med öfverlämnande af ifrågavarande nådiga beslut och under åberopande af att den ändrade taxan trädt i tillämpning så sent under seglationsperioden att afsikten med densamma, hvilken vore att tillföra stadens hamnkassa större inkomster förfelats, hemställt, att Stadsfullmäktige ville ingå till Kungl. Maj:t med underdånig framställning att giltighetstiden för den ändrade taxan måtte utsträckas att omfatta äfven år 1918.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Nordin beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Hamnstyrelsens förslag, hvarefter den ändrade taxan lades till handlingarne.

§ 163.

Ang. förvärf åt staden af fastigheten N:o 133 västra kv. och försäljning af gamla vattenverkets fastighet.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 94) hade Drätselkammaren under förmälan att förhandlingar inledts emellan Drätselkammaren och Repslagaren C. Arvid Eriksson angående förvärf för stadens räkning af fastigheten N:o 133 västra kvarteret, hvilka underhandlingar resulterat i ett preliminärt aftal angående byte af fastigheter mellan staden och Eriksson på sådant sätt att staden till Eriksson försälde gamla vattenverkets fastighet vid Skerikesbron samt af honom inköpte först omnämnda fastighet, hemställt att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att till Repslagaren C. Arvid Eriksson försälja gamla vattenverkets fastighet vid Skerikesbron med undantag för den maskinella inredningen samt en markremsa af tomten närmast ån om högst 12 meters bredd för en köpesumma af 25,000 kronor samt i utbyte häremot för stadens räkning inköpa Eriksson tillhöriga gården och tomten N:o 133 västra kvarteret för en summa af 60,000 kronor, samt att mellangiften mellan ofvanberörda köpeskillingar 35,000 kronor skulle gäldas af lånemedel.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 164

Ang. anslag till tekniska skolan m. m.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 95) hade Drätselkammaren med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af en framställning från Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan rörande anslag till skolan m. m. för år 1918 under tillstyrkande af styrelsens framställning föreslagit att Stadsfullmäktige ville dels anvisa ett anslag å 10,000 kronor till Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås verksamhet under år 1918 att utgå med 6,000 kronor af uttaxerade medel i 1918 års stat och med 4,000 kronor ur Zimmermanska fonden, dels ock ingå till Kungl. Maj:t med begäran om ett statsanslag för samma år till ifrågavarande läroanstalt å 7,500 kronor.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 165.

Ang. afsked för Brandchefen C. G. Sjöquist

Sedan Stadsfullmäktige den 30 sistlidne Augusti till Drätselkammaren för utlåtande remitterat ett af Brandstyrelsen afgifvet förslag i anledning af Brandchefen C. G. Sjöquists ansökan om afsked med pension från och med utgången af innevarande år, att Stadsfullmäktige ville bevilja Sjöquist sådant afsked med förklaring, att Sjöquist efter afgången från tjänsten vore berättigad åtnjuta en årlig pension af 2,000 kronor, därå icke skulle utgå s. k. krigstidstillägg, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 13 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 96), med öfverlämnande af handlingarne i ärendet under uttalande, att Drätselkammaren ansåge, att så länge det af särskilda kommitterade utarbetade förslag angående pensionering af stadens befattningshafvare icke förelåge slutligen antaget, Stadsfullmäktige genom beslut i ett eller flera särskilda precedensfall icke borde fastslå principer motsatta dem kommittéförslaget innehålla, hvilket således i hufvudsak borde tillämpas såväl vid bedömande af fråga om rätt för Sjöquist att erhålla afsked, som äfven när det gällde att bestämma storleken af Sjöquists pension och under åberopande af verkställd utredning, hvaraf framginge, att, därest pensionen beräknades äfven å det personliga lönetillägg å 300 kronor, som Sjöquist årligen åtnjöte densamma borde enligt förslaget utgå med ett årligt belopp af 1,690 kronor, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte med bifall till Brandstyrelsens förslag bevilja brand-

chefen Sjöquist begärdt afsked från brandchefsbefattningen i och med innevarande års utgång med uppdrag för Brandstyrelsen att vidtaga åtgärder för platsens återbesättande men härvid bestämma, att Sjöquist efter afgången från tjänsten ägde uppbära en årlig pension af 1,690 kronor, hvarå i vanlig ordning framtida krigstidstillägg skulle utgå.

Tillika hade Drätselkammaren meddelat att vid behandling af ärendet inom Drätselkammaren Herr Danielsson ifråga om pensionsbeloppets storlek yrkat bifall till hvad Brandstyrelsen härutinnan föreslagit.

Sedan handlingarne i ärendet föredragits, yrkades af Herr Sundström bifall till Drätselkammarens förslag samt af Herr Oest bifall till Brandstyrelsens i ärendet afgifna förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, och proposition framställts å därunder gjorda yrkanden, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Brandstyrelsens förslag i ärendet, och hade sålunda Stadsfullmäktige beviljat Brandchefen Sjöquist afsked från brandchefsbefattningen från och med utgången af innevarande år med rätt för Sjöquist att efter afgången från tjänsten uppbära en årlig pension af 2,000 kronor, hvarå icke skulle utgå något blifvande s. k. krigstidstillägg.

§ 166.

Ang. anslag till Västerås arbetarein-stitut för föreläsnings-verksamhet under år 1918

Sedan Stadsfullmäktige den 30 sistlidne Augusti för yttrande till Drätselkammaren öfverlämnat en af Herr Uggla väckt motion angående anslag för år 1918 å 1,600 kronor till Västerås arbetareinstitut för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 13 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 97) tillstyrkt motionen med förslag att anslaget måtte beviljas att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan votering Drätselkammarens förslag.

§ 167.

Ang. installation af elektrisk belysning å Carlsbergs gård

Med öfverlämnande af en till Drätselkammaren inkommen framställning, däri arrendatorn af Carlsbergs gård Grefve C. A. Lewenhaupt anhållit, att staden ville bekosta installation af elektriskt ljus å fastigheten, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 13 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 98), under åberopande af en af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjord, handlingarne bilagd kostnadsberäkning för berörda installation, hemställt, att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 2,400 kronor att utgå för ändamålet af arrendemedel under förbehåll, att arrendatorn i ersättning för den förmån, som installationen för honom innebure, erlade till staden ett årligt belopp af 200 kronor utom afgift för strömförbrukningen enligt tillämplig taxa samt bekostade armaturen.

På yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan votering Drätselkammarens i ärendet framlagda förslag.

§ 168.

Ang. förskottsanslag till Lifsmedelsnämnden

I skrifvelse den 13 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 99) hade Drätselkammaren under hänvisning till bilagd framställning från Lifsmedelsnämnden, däri denna anhållit om ett förskottsanslag för gäldande af inköp af en del lifsförnödenheter, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren utanordna det begärda förskottet å 50,000 kronor att utgå af tillgängliga medel med skyldighet för Lifsmedelsnämnden att sedan till staden redovisa de vid försäljningen af varorna i fråga influtna medlen.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet bifölllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan votering Lifsmedelsnämndens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning.

§ 169.

Ang. uppskof med ikraftträdandet af nya renhållningsstadgan för en del utom stadsplanen belägna områden

I skrifvelse den 13 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 100) hade Drätselkammaren på anförda skäl och under hänvisning till ett i ärendet afgifvet utlåtande af stadens förvaltare T. Dahlström hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta dels att så ändra sitt föregående beslut af den 29 Mars detta år om utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde att med beslutets ikraftträdande skulle tillsvidare anstå, dels ock att anvisa ett belopp af förslagsvis 1,300 kronor att utgå af innevarande års förslagsanslag för inköp af kärl till utökning och komplettering af renhållningsverkets förråd häraf.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet bifölllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 170.

Ang. anslag för fortsatt utbyggande af nya hamnen

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 101) hade Drätselkammaren under hänvisning till ett af Byggnadschefen Gösta Smitt upprättadt förslag till utbyggnad af nya hamnen öster ut i öfverensstämmelse med den plan, som af Stadsfullmäktige godkänts den 29 April 1915 afseende förberörda förslag anordnande af en strandskoning på båda sidor om Lillån till en längd af omkring 235 meter och af en kaj i fortsättningen österut af omkring 200 meter och under åberopande af att berörda hamnanläggning utgjorde en nödvändig förutsättning för utnyttjande af områdena å Kungsängen och å Viksängsområdet till upplagsplatser, hvarå för närvarande rådde stor efterfrågan, och hvilket behof staden för närvarande ej kunde tillgodose, hemställt, att Stadsfullmäktige för fortsatt utbyggnad af nya hamnen genom anordnande af strandskoning och kaj i öfverensstämmelse med förslaget ville anvisa ett belopp af 150,000 kronor att utgå af lånemedel.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet vidtog öfverläggning, och yrkades därunder af Herr Sundström, att Stadsfullmäktige måtte med ändring af Drätselkammarens förslag bevilja det begärda anslaget med Stadsfullmäktige förbehållen pröfningsrätt ifråga om hamnutbyggnadens utförande och planeringen af områdena å Kungsängen samt å Viksängsområdet, af Herr Zander, med hvilken Herrar Nordin och Sundström, den senare med återtagande af sitt förut gjorda yrkande, instämde att Stadsfullmäktige för fortsatta utbyggnader af nya hamnen österut måtte anvisa 150,000 kronor att utgå af lånemedel samt af Herr Danielsson bifall till Drätselkammarens förslag oförändradt.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad och poposition å de därunder gjorda yrkandena framställts beslöto Stadsfullmäktige efter begärd och anställd votering med 32 ja emot 5 nej, hvilka senare tillföllo Drätselkammarens förslag att fatta beslut i ärendet i enlighet med Herr Zanders yrkande, och hade Stadsfullmäktige sålunda för fortsatta kajutbyggnader i nya hamnen öster ut anvisat ett anslag å 150,000 kronor att utgå af lånemedel.

§ 171.

Ang. utdragning af stadens allmänna ledningar till kv. Assar och Arne

Med öfverlämnande af en till Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommen framställning från tio personer sammanslutna till en byggnadsförening om att få stadens allmänna ledningar utdragna till tomter inom kvarteren Arne och Assar samt en af styrelsen verkställd utredning angående kostnaderna härför, hvaraf framginge att desamma för staden belöpte sig på ett sammanlagdt belopp af 17,000 kronor, däraf emellertid 4,200 kronor komme att framdeles återgäldas till staden genom inflytande bidrag från de till ledningarne anslutna tomterna, samt att på grund af de stegrade kostnaderna å ledningsmaterial anläggningen icke blefve för staden räntebärande, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 20 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 102) under erinran, att det byggnadsföretag, hvarom vore fråga, komme att understödjas af stat och kommun genom lån ur en lånefond till byggnadsverksamhetens förmån, som staden hade för afsikt att upplägga, samt att af denna anledning Drätselkammaren icke funnit sig böra föreslå ändrade bestämmelser ifråga om ledningskostnadens fördelning emellan sökandena och staden, hemställt, dels att Stadsfullmäktige måtte besluta att stadens allmänna ledningar skulle på de af sökandena begärda villkoren eller att sökandenas bidrag till ledningskostnaderna skulle gäldas med $^{1}/_{3}$-del genast och återstående $^{2}/_{3}$ under nästföljande 5 år efter ledningarnas tagande i bruk, utdragas till tomter inom kvarten Assar och Arne, dels ock att Stadsfullmäktige för ändamålet enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning ville anvisa ett belopp af 17,000 kronor, däraf af lånemedel 12,800 kronor och af tillgängliga medel 4,200 kronor.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning bifalla Drätselkammarens förslag.

§ 172.

Ang. försäljning af tomtmark invid lägenheten Charlottenberg å västra utgärdarna

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 innevarande September (Stadsfullmäktiges handl. N:o 103) hade Drätselkammaren under hänvisning till ett skrifvelsen bilagdt af Byggnadschefen Smitt uppgjordt förslag till kvartersindelning af lägenheten Charlottenberg och därintill belägen staden tillhörig mark å västra utgärdarne och i anledning däraf att försäljning af denna mark ifrågasatts, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor, Drätselkammaren kunde finna för staden antagliga, försälja den staden tillhöriga mark, som enligt berörda förslag tillsammans med lägenheten Charlottenberg utlagts till ett kvarter med läge i vinkeln emellan landsvägen till Köping och gamla vägen till hyttan.

Sedan efter föredragning af handlingarne i ärendet Herr Hedin anmärkt att för dessa markområden borde ifrågasättas lägre pris än Drätselkammaren förslagsvis angifvit i berörda skrifvelse utan att något yrkande härom af Herr Hedin framställdes, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning bifalla Drätselkammarens förslag.

§ 173.

Ang. högspänningskabel öfver Nordanby och Östra utmarken

Med öfverlämnande af till Drätselkammaren inkommen framställning från Älfkarleby kraftverk angående tillstånd för verket att med den sträckning, som funnes angifven å en framställningen bifogad karta, och under de närmare villkor, som angåfves i likaledes bifogadt kontraktsförslag, framdraga kraftledning öfver stadens fastigheter Nordanby och Östra utmarken, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 20 innevarande September hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att medgifva tillstånd för kraftverket att på föreslaget sätt och under föreslagna villkor framdraga ifrågavarande kraftledning.

Sedan efter föredragning af handlingarne i ärendet Herr Sundström yrkat bifall till Drätselkammarens förslag med den ändring däri, att bemyndigandet måtte innebära rätt för Drätselkammaren att på de villkor, Drätselkammaren funne för staden antagliga, medgifva kraftledningens framdragande, beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla Drätselkammarens förslag med den däri af Herr Sundström föreslagna ändringen.

§ 174.

Ang. "Sällskapets" ansökan att få utskänka brännvin under år 1918

Genom remiss den 21 innevarande September hade Magistraten till Stadsfullmäktige för yttrande öfverlämnat Sällskapets i Västerås till Konungens Befallningshafvande i länet gjorda framställning om tillstånd att under år 1918 i dess lokal i stadshotellet i Västerås till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin.

Efter föredragning häraf yrkade Herr Sundström, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka framställningen, samt Herr Bäckman, att Stadsfullmäktige måtte afstyrka densamma.

Vid efter öfverläggningens slut framställd poposition å de sålunda gjorda yrkandena beslöto Stadsfullmäktige efter begärd och anställd omröstning med 25 nej emot 12 ja, afgifna för Herr Sundströms yrkande att afstyrka bifall till berörda framställning.

§ 175.

Ang. fråga om tillstånd för Alrik Nyberg att utskänka vin och öl

Genom resolution den 21 innevarande September hade Magistraten inhämtat Stadsfullmäktiges yttrande öfver en hos Konungens Befallningshafvande gjord ansökan af Alrik Nyberg om tillstånd att under år 1918 i gården N:o 42 & 43 i Västerås stads västra kvarter, Centralhotellet, till spisande gäster vid måltider utskänka vin och öl.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Sundström, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka ansökningen dock endast med afseende å rätten att utskänka öl, dels ock Herr Bäckman, med hvilken Herr Danielsson instämde, att Stadsfullmäktige måtte afstyrka bifall till ansökningen.

Vid efter öfverläggningens slut framställd proposition å de sålunda gjorda yrkandena, beslöto Stadsfullmäktige efter begärd och anställd votering med 24 nej emot 13 ja, afgifna för Herr Sundströms yrkande, att afstyrka bifall till ifrågavarande framställning.

§ 176.

Ang. anslag till arbetsstugan

En af Herr Oest vid dagens sammanträde väckt skriftlig motion om anslag för år 1918 för Västerås arbetsstugas verksamhet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 177.

Ang. entledigande af ledamotskap i Stadsfullmäktige m. m. för Arvid Jonsson

I till Stadsfullmäktige inkommen skrifvelse hade Gjutaren Arvid Jonsson på grund af afflyttning från staden anhållit att blifva entledigad från ledamotskapet i Stadsfullmäktige samt öfriga kommunala uppdrag, som af honom innehafts.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige dels med godkännande af den gjorda afsägelsen hos Magistraten anmäla den uppkomna ledigheten i och för ny röstsammanräkning för utseende af efterträdare, dels ock gifva Beredningsutskottet i uppdrag att upprätta och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till nytt val efter Herr Jonsson i öfriga kommunala kommittéer och utskott, däri denne vore vald till ledamot.

§ 178.

Ang. kommunalt slakthus

En till Stadsfullmäktige inkommen framställning från statens matvaruhandlare med förslag, att Stadsfullmäktige ville taga i öfvervägande frågan om uppforande härstädes af ett kommunalt slakthus försedt med kylanordningar, beslöto Stadsfullmäktige, sedan Herr Erik Andersson anmält, att han upptoge framställningen såsom egen motion, på yrkande af Herr Danielsson, med hvilken motionären och Herr Edström instämde remittera för utlåtande till Beredningsutskottet i afseende å de förberedande åtgärder, som i anledning af densamma kunde ifrågasättas.

§ 179.

Ang. anslag till Brödbyrån

Genom resolution af innevarande dag hade Magistraten under tillstyrkan öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd framställning från härvarande brödbyrå, att Stadsfullmäktige ville besluta att på enahanda villkor, som blifvit af Stadsfullmäktige beslutade den 26 April 1917, för brödbyråns i Västerås räkning till Drätselkammarens förfogande under tiden från och med den 1 November 1917 till och med den 30 September 1918 ställa ett förslagsanslag af 1,600 kronor.

På yrkande af Herr Edström remitterades framställningen för yttrande till Drätselkammaren.

§ 180.

Ang. lindring i afgiften för elektrisk ström

En af Herr Kättström till denna dag väckt motion, att Stadsfullmägtige på grund af belysningsfrågans läge måtte besluta, att de ägare af fastigheter utom stadsplanen, som under innevarande belysningsperiod och senast den 1 Februari 1918 läte införa elektriskt ljus i sina fastigheter, måtte befrias ifrån erläggande af den fastslagna afgiften af 7 öre pr kvm. tomtareal, samt att den elektriska belysningsströmmen till ofvan angifna nyanläggningar, äfvenså eventuella nyanläggningar i fastigheter inom stadsplanen, som utfördes inom ofvan angifna tid eller senast före den 1 Februari 1918 måtte levereras från stadens elektricitetsverk utan afgift under innevarande belysningssäsong, räknadt intill den 1 Juni 1918, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären remittera för skyndsamt yttrande till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren.

§ 181.

Ang. besvär öfver val af hyresnämnd

Genom resolution den 26 innevarande månad hade Magistaten för kännedom och iakttagande till Stadsfullmäktige öfverlämnat Konungens Befallningshafvandes i länet den 25 samma månad meddelade utslag på de besvär, A. R. Rudén m. fl. anfört öfver Stadsfullmäktiges den 31 Maj innevarande år företagna val af Arkitekten Viktor Segerstedt, Byggnadssnickaren F. O Pettersson, Muraren G. Dahlfors och Fru Agda Norström till ledamöter i stadens hyresnämnd, hvaraf inhämtades, att på af klagandena anförda skäl Konungens Befallningshafvande pröfvat skäligt att med upphäfvande af öfverklagade beslutet visa ärendet åter till Stadsfullmäktige för lagenlig behandling.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Kättström, i hvilket Herrar Edström, Edv. Karlsson och Hedin instämde, utan votering att icke öfverklaga utslaget ifråga samt att företaga nytt val af ledamöter och suppleanter i stadens hyresnämnd omedelbart:

Sedan Stadsfullmäktige lämnat Beredningsutskottet i uppdrag att förbereda ärendet i det skick det nu förelåge ajournerades sammanträdet för nämnda beredning under en stund.

Efter anmälan af Beredningsutskottets ordförande, att Beredningsutskottets förslag vore afgifvet, sammanträdde Stadsfullmäktige ånyo och beslöto Stadsfullmäktige härefter i öfverensstämmelse med detta förslag att med acklamation utse i ny hyresnämnd till ledamöter Herrar Arkitekten Viktor Segerstedt, Byggmästaren Axel Hammer, Byggnadssnickaren F. O. Pettersson och Redaktören K. Kättström och till suppleanter Herrar Byggmästaren K. J. Karlsson, Byggmästaren E. A. Eriksson, Järnarbetaren E. R. Sabel och Måleriföreståndaren Alb. Lundkvist med bestämmelse att Karlsson skulle inkallas vid förfall för Segerstedt, Eriksson vid förfall för Hammer, Sabel vid förfall för Pettersson och Lundkvist vid förfall för Kättström och skulle ordföranden i hyresnämnden omedelbart meddelas kännedom om detta Stadsfullmäktiges beslut.

In fidem:

Ragnar Tenow.

Justeradt den 12 Oktober 1917.

B. Fjellman.

Axel Sundström. *E. Edv. Karlsson.*

Offentligen uppläst den 13 Oktober 1917, betygar i tjänsten

Ragnar Tenow.

Den 25 Oktober 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Danielsson, Joh. Svensson, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, G. Andersson, Vennberg, Falk, Kättström, Jansson, Lindén, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm och Söder samt Fru Nina Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Nordin, E. Andersson, Edström, Larsson, Pers, Hedberg, Håkansson, Hammer, Lundberg och Thunholm.

Närvarande å magistratens vägnar Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 182.

Ny ledamot i Stadsfullmäktige.

Enligt till Stadsfullmäktige öfverlämnat utdrag af protokoll hållet inför härvarande Magistrat den 18 innevarande Oktober vid av Magistraten företagen röstsammanräkning hade till stadsfullmäktig efter Gjutaren A. Jonsson, hvilken afflyttat från staden, intill utgången af år 1920 valts Maskinarbetaren Axel Söder.

Efter föredragning häraf hälsade ordföranden Herr Söder välkommen till deltagande i Stadsfullmäktiges förhandlingar.

§ 183.

Justeringsmän.

Utsågos Herrar Frans Johansson och Uggla att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 184.

Ang. anslag till Arbetsstugan under år 1918.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne September för yttrande till Drätselkammaren öfverlämnat en af Herr Oest väckt motion att stadsfullmäktige ville anvisa ett anslag för Västerås arbetsstugas verkamhet under år 1918 å 2,500 kronor, hade Drätselkammaren i skrivelse den 11 innevarande månad, (Stadsfullmäktiges handl.

N:o 105) med återställande af handlingarne i ärendet, hemställt om bifall till motionen med förslag, att det begärda anslaget måtte utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

Vid proposition å bifall eller afslag å Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige utan votering bifalla detsamma.

§ 185.

Ang. tillskott till Sundinska donationsfonden för vedutdelning m. m.

Med öfverlämnande af skrivelse ställd till Stadsfullmäktige från Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål, däri Nämnden för att kunna bibehålla antalet personer, som ur fonden erhölle vedunderstöd, hemställt att Stadsfullmäktige med ändring af förut fattadt beslut måtte dels förklara, att de i årets stat uppförda anslagen till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget skulle gäldas uteslutande af kommunala medel och icke till en del ur fondens öfverskottsmedel, dels ock besluta att staden i följd häraf nu skulle till fonden återbära ett belopp af 3,300 kronor, äfvensom att af fondens öfverskottsmedel icke något skulle tagas i anspråk för samma ändamål under nästkommande år, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 11 innevarande oktober (Stadsfullmäktiges handl. N:o 106) föreslagit att till fonden skulle återbäras nyssnämnda belopp utgörande fondens i staten för innevarande år upptagna årsbidrag till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärberget, att i ersättning härför för nyssnämnda filantropiska ändamål skulle anvisas enahanda belopp 3,300 kronor att utgå under innevarande år af uttaxerade medel i 1918 års stat, samt att af fondens öfverskottsmedel icke något skulle tagas i anspråk för samma ändamål under nästkommande år.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Oest biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 186.

Ang. anslag för täckande af brist i fattigvårdens stat.

Med överlämnande af skrifvelse ställd till Stadsfullmäktige från Fattigvårdsstyrelsen, däri styrelsen anmält att på grund af ökadt pris på alla slags förnödenheter och ökningen af de kraf, som ställdes på Fattigvårdsstyrelsen från understödstagare, en brist komme att uppstå å 20,000 kronor i innevarande års stat för fattigvården, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 11 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handl. N:o 107) föreslagit att Stadsfullmäktige måtte för täckande af denna brist bevilja ett anslag å 20,000 kronor att utgå under innevarande år, men upptagas till uttaxering i 1918 års stat.

Sedan proposition framställts å bifall eller afslag å Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla detsamma.

§ 187.

Ang. anslag till brödbyrån

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne September för yttrande till Drätselkammaren öfverlämnat en framställning från härvarande brödbyrå att Stadsfullmäktige ville besluta att under samma villkor, som förut för enahanda anslags beviljande varit gällande under regleringsåret 1 November 1917—30 September 1918, ställa ett förslagsanslag af 1,600 kronor till Drätselkammarens förfogande för brödbyråns i Västerås räkning, så hade nu Drätselkammaren i skrifvelse den 11 innevarande månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 108), med återställande af handlingarne i ärendet hemställt om bifall till den gjorda framställningen med förslag att anslaget måtte anvisas att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

Sedan proposition framställts om bifall eller afslag å Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bifalla detsamma.

§ 188.

Ang. omorganisation af stadsombudsinstitutionen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 11 innevarande Oktober (Stadsfullmäktiges handl. N:o 109) hade Drätselkammaren under erinran att ett af Drätselkammaren i budgetbetänkandet till innevarande års budget framlagdt förslag till omorganisation af stadsombudsmannainstitutionen blifvit af Stadsfullmäktige, i hufvudsak af anledning, att förslaget måtte utformuleras i en ny instruktion för ombudsmannen, återremitterat till Drätselkammaren och med öfverlämnande af förslag till sådan instruktion hemställt, att Stadsfullmäktige ville dels i hufvudsak godkänna de principer för en omorganisation, som kommit till uttryck i Drätselkammarens förut afgifna förslag, dels ock såsom en första åtgärd för genomförende af densamma antaga det nu öfverlämnade förslaget till instruktion.

Härjämte hade Drätselkammarnn meddelat att Herr Kättström för sin del anfört reservation emot förslaget under förklaring att han icke funne det vara utredt, huruvida genom förslaget frågan om en sådan omorganisation blifvit löst på ett ändamålsenligt sätt äfven om en omorganisation finge anses vara af behofvet påkallad.

I detta ärende vidtog öfverläggning och yrkades härunder af Herrar vice ordföranden, Uggla, Kättström, Oest och Danielson remiss av ärendet till Beredningsutskottet samt af Herr Sundström att Stadsfullmäktige måtte omedelbart afgöra detsamma.

Efter framställd proposition å de gjorda yrkandena beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning remittera ärendet för yttrande till Beredningsutskottet.

§ 189.

Ang. anslag för bekämpande af smittkoppsepidemien.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige (Stadsfullmäktiges handl.:r N:o 110) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af framställning från Hälsovårdsnämnden att Stadsfullmäktige ville godkänna af Hälsovårdsnämnden vidtagen åtgärd att utbetala full ersättning till de personer, som under utbruten smittkoppsepidemi härstädes varit internerade å epidemisjukhuset, med ett belopp af 1.276 kr. att utgå af tillgängliga medel, hemställt att Stadsfullmäktige med bifall till framställningen ville besluta att den utbetalade ersättningen 1.276 kronor måtte bestridas ur i innevarande års stat upptaget förslagsanslag.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr Sundström biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Drätselkammarens förslag.

§ 190.

Ang. tillfällig löneförbättring åt lärarinnekåren vid flickläroverket.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige hade styrelsen för elementarläroverket för flickor under hänvisning till innevarande års riksdagsbeslut att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag af 275.000 kronor såsom bidrag till beredande under samma år af tillfällig löneförbättring åt lärarinnor vid högre flickskolor, utgående med ett belopp af 300 kronor åt föreståndarinnor och ämneslärarinnor med full tjänstgöring samt 10 kronor kr. pr veckotimme åt öfvnings- och timlärarinnor under förutsättning att en tredjedel af nämnda belopp bestredes af kommunala medel eller med enskilda donationer eller av medel som ställts till vederbörande läroanstalts förfogande samt till att någon af de senare utvägarna icke stode styrelsen till buds hemställt att Stadsfullmäktige måtte besluta att i och för beredande af sådan tillfällig löneför-

bättring anslå bidrag utgående med halfva det belopp, som staten för samma ändamål lämnade, hvilket belopp hvad lärarinnekåren vid skolan anginge utgjorde 1.623 kronor 33 öre.

Denna framställning hade upptagits såsom egen motion af Herrar E. Andersson och Ax. Enblom.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herr vice ordföranden beslöto stadsfullmäktige remittera detsamma för utlåtande till Drätselkammaren.

§ 191.

Ang. ändrad grundlön för brandchefen.

I till Stadsfullmäktige ställd framställning hade Brandstyrelsen med anledning däraf att Brandchefen Sjöquist beviljats afsked från sin befattning som stadens brandchef från och med utgången af innevarande år och för att kunna anslå befattningen ledig med det snaraste hemställt, att Stadsfullmäktige redan nu ville godkänna Brandstyrelsens åtgärd att i staten för nästkommande år upptaga grundlönen för brandchefen med ett med 500 kronor förhöjdt belopp eller till 2.500 kronor och enahanda ålderstillägg som hittills å tjänsten utgått eller 300 kronor efter respektive fem och tio års tjänstgöring.

I skrifvelse den 23 innevarande oktober hade Drätselkammaren tillstyrkt bifall till samma framställning.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och på yrkande af Herrar Uggla och Oest biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Brandstyrelsens af Drätselkammaren tillstyrkta förslag, och hade Stadsfullmäktige sålunda beslutat att brandchefens grundlön skulle från och med början av nästkommande år utgå med 2.500 kronor med två ålderstillägg hvardera å 300 kronor efter resp. fem och tio års tjänstgöring.

§ 192.

Ang. vissa lättnader för installation af elektriskt ljus.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne september för yttrande till Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren öfverlämnat en af Herr Kättström väckt motion angående medgifvande af vissa lättnader för de fastighetsägare inom stadens jurisdiktion, som inom sina fastigheter läte införa elektriskt ljus, utgående därpå, att ägare af fastigheter belägna utom stadsplanen, som inom dessa införde elektriskt ljus före den 1 februari nästa år skulle befrias från erläggande af den fastslagna anslutningsafgiften af 7 öre pr kvm. tomtareal och erhålla afgiftsfri ström intill den 1 juni 1918, hvilken senare förmån äfven skulle tillkomma nyanläggningar inom stadsplanen, förutsatt att dessa utfördes före först angifna dato, så hade nu Drätselkammaren i skrifvelse den 23 innevarande oktober, med öfverlämnande af en af Vatten- och Gasverksstyrelsen i ärendet förebragt utredning jämte därvid fogade yttranden af Föreståndaren för stadens tekniska verk hvarvid framginge, att installationer af elektriskt ljus komme att af elektricitetverket forceras, att ansökningar härom inkommit och inkomma i den omfattning att elektricitetsverkets entreprenörer äfven med denna forcering blefve sysselsatta med arbetet flera månader framåt, och med meddelande att Drätselkammaren medgifvit fri belysningsström för de fria installationer, som den s. k. ljusinsamlingskommittén vore satt i tillfälle att införa hos de mest behöfvande familjerna, som saknade möjlighet att själfva bekosta inledning af ljus och där afsaknaden härå berodde på hyresvärdens tredska, samt att Drätselkammaren anmodat Vatten- och Gasverksstyrelsen att inköpa erforderligt antal karbidlampor af säker konstruktion, hvilka sedan för ett obetydligt pris exempelvis 5 kronor pr styck skulle tillhandahållas mindre bemedlade, hemställt, att Stadsfullmäktige ville låta bero vid

de sålunda i motionens syfte vidtagna åtgärderna och förty förklara densamma icke föranleda någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

Sedan efter föredragning af handlingarne i ärendet Herr Kättström meddelat att han på grund af för handen varande omständigheter afstode från att yrka bifall till motionen, beslöto stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning bifalla Drätselkammarens hemställan.

§ 193.

Ang. taxa för ambulans-automobilen.

I skrifvelse den 20 innevarande oktober hade Hälsovårdsnämnden under hänvisning till förut gjort uttalande i samband med beslut om inköp af en stadens ambulansautomobil att, därest särskilda afgifter komme att upptagas för automobilens användande, förslag till taxa härå måtte underställas Stadsfullmäktige för antagande, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att hvarje transport med ambulansautomobilen skulle betalas med 3 kronor, dock att dylik transport för medellös person skulle vara kostnadsfri.

Efter föredragning häraf vidtog en längre öfverläggning och yrkades därunder af Herr Zander, med vilken Herr Abel Carlsson instämde, att ambulansbilen afgiftsfritt skulle stå till förfogande vid transport af skadade eller sjuka stadsbor, af Herr Edv. Karlsson afgiftsfria transporter vid olycksfall, af Herr Kättström att afgift måtte upptagas i de fall, då Nämnden funne sådan vara påkallad, i hvilket förslag Herr Danielsson instämde, af Herr Falk att för undvikande af okynnesåkning afgift skulle upptagas såvida ej Hälsovårdsnämnden funne skäl föreligga att helt eller delvis befria från sådan, samt af Herrar vice ordföranden, Huggare och Oest återremiss af ärendet till Hälsovårdsnämnden för förnyat utlåtande.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad och efter framställd proposition, huruvida Stadsfullmäktige ville i enlighet med Herr vice ordförandens med flera förslag återremittera ärendet för förnyadt utlåtande till Hälsovårdsnämnden eller företaga detsamma till afgörande omedelbart beslöto Statsfullmäktige utan omröstning i enlighet med Herr vice ordförandens förslag. Ett af Herr Abel Carlsson i samband med detta ärende väckt förslag att Stadsfullmäktige ville lämna vederbörande myndigheter i uppdrag att taga i övervägande lämpligheten af att utbyta nuvarande ambulansautomobilen mot en sådan af bättre och starkare konstruktion, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Danielsson utan omröstning icke skulle föranleda någon åtgärd.

§ 194.

Ang. afsägelse af ledamotskapet i stadsfullmäktige m. m.

I till Stadsfullmäktige inkommen skrivelse hade Handlanden E. A. Thunholm på grund af att hans verksamhet komme att förläggas till annan ort anhållit om entledigande från ledamotskapet i Stadsfullmäktige samt övriga kommunala uppdrag.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige med godkännande af den gjorda afsägelsen hos Magistraten anmäla den uppkomna ledigheten i och för ny röstsammanräkning för utseende af efterträdare, dels ock gifva Beredningsutskottet i uppdrag att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till nytt val efter Herr Thunholm i öfriga kommunala kommittéer och utskott däri denne vore vald till ledamot.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 195.

Ang. hemslöjdsutställning.

En af Herr Edv. Karlsson väckt motion att Stadsfullmäktige måtte utse en

kommitté med uppdrag att utreda betingelserna för en förflyttning hit af en i Stockholm af Svenska Slöjdföreningen anordnad utställning af modeller till smålägenheter och deras inredning, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären remittera för yttrande till Beredningsutskottet.

In fidem:

Ragnar Tenow.

Justerat den 14 november 1917.

Max. Schenström.

Claes Uggla. *Frans Johansson.*

Offentligen uppläst den 17 november 1917 betygar i tjänsten

Ragnar Tenow.

Den 29 November 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman, Uggla, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, E. Andersson, Joh. Svensson, Edström, Hedin, Fåhræus, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, G. Andersson, Vennberg, Falk, Fru Nina Andersson, Herrar Kättström, Jonsson, Pers, Lindén, Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Johan Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm, Lundberg, Söder och Alexanderson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Danielsson, Larsson och Hammer.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 196.

Ang. ledamot i Stadsfullmäktige

Enligt utdrag af Magistratens protokoll för den 22 innevarande November hade vid af Magistraten verkställd ny röstsammanräkning för utseende af efterträdare såsom ledamot af Stadsfullmäktige efter Handlanden E. A. Thunholm härtill utsetts för tiden intill den 1 Januari 1919 Kaptenen K. Alexandersson, och hälsade nu ordföranden å Stadsfullmäktiges vägnar Herr Alexandersson välkommen till deltagande i Stadsfullmäktiges handlingar.

§ 197.

Justering

Uppdrogs åt Herrar Fjellman och Alexandersson att jämte Herr ordföranden justera dagens protokoll.

§ 198.

Ang. ersättning till kronan för mark för högspänningsledning öfver kronoegendomen Vallby

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet i skrifvelse till Magistraten af den 12 innevarande November i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 12 nästlidne Oktober med tillstånd för Västerås stad att framdraga elektrisk högspänningsledning öfver mark tillhörande kronoegendomen $^{9}/_{16}$ mantal N:o 4 i S:t Ilians socken, uppdragit åt Magistraten att anmoda Stadsfullmäktige att gå i författning om att framställning gjordes om ordnande af frågan om ersättning till kronan för ifrågavarande lednings framdragande, hade Magistraten genom resolution den 14 in-

nevarande November öfverlämnat berörda skrifvelse till Stadsfullmäktige för ifrågavarande åtgärd.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera ärendet till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 199.

Ang. fortsatta underhandlingar mellan staden och landstinget ang. eventuelt byte af mark för uppförande af nytt lasarett

Genom resolution den 12 innevarande November hade Magistraten till Stadsfullmäktige öfverlämnat för besluts fattande en skrifvelse från Landstinget, däri Landstinget meddelat Stadsfullmäktige underrättelse om sitt beslut den 20 September innevarande år ifråga om eventuelt utbyte med staden af mark för uppförande af nya lasarettsbyggnader samt anhållit om svar å Landstingets kommitterades skrifvelse till Stadsfullmäktige i samma ämne den 9 Februari innevarande år.

Efter föredragning af berörda ärende beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera handlingarne till Drätselkammaren för yttrande.

§ 200.

Ang. ledningar genom stadsparken

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 nästlidne Oktober (Stadsfullmäktiges handl. N:o 111) hade Drätselkammaren till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en framställning till Stadsfullmäktige från Vatten- och Gasverksstyrelsen därom, att Stadsfullmäktige ville för utförande af aflopps-, vatten- och gasledningar genom stadsparken mellan turbinhuset och Västgötegatan bevilja ett anslag å 13,000 kronor att utgå af lånemedel samt på anförda skäl för egen del hemställt, att Stadsfullmäktige måtte förklara ifrågavarande framställning icke för närvarande föranleda någon Stadsfullmäktiges åtgärd, hvarjämte Drätselkammaren förmält att ledamöterna i kammaren Herrar Jonsson, Andersson och Danielsson anfört sin reservation emot Drätselkammarens beslut och för sin del yrkat bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning samt att stadens byggnadschef likaledes lätit till protokollet anteckna samma afvikande mening.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Gust. Andersson och Pers bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning, dels Herrar Sundström och Bäckman jämlikt Drätselkammarens förslag afslag å framställningen, dels ock Herr vice ordföranden bordläggning af ärendet, hvarvid Herr vice ordföranden uttalade önskvärdheten af att under tiden utredning måtte verkställas om kostnaderna för hela den ledningssträckning, hvaraf den nu ifrågasatta skulle utgöra del.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad framställdes till en början proposition å Herr vice ordförandens bordläggningsyrkande och frågan, huruvida Stadsfullmäktige ville i dag företaga ärendet till slutligt afgörande; och beslöto Stadsfullmäktige härvid utan omröstning bordlägga ärendet.

§ 201.

Ang. inköp af fastigheten Granneborg

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 nästlidne Oktober (Stadsfullmäktiges handl. N:o 112) hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning för en köpeskilling af 21,000 kronor att utgå med 6,000 kronor af lånemedel och med återstående 15,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel inköpa fastigheten Granneborg samt att sedan till pris och på villkor, som Drätselkammaren kunde finna för staden antagliga, försälja samma fastighet med enligt stadsplanen reglerade gränser.

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige utan omröstning på yrkande af Herr Sundström Drätselkammarens berörda förslag.

§ 202.

Ang. ny instruktion för stadsombudsmannen

Sedan Beredningsutskottet nu i anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 25 nästlidne Oktober afgifvit yttrande öfver Drätselkammarens förslag angående omorganisation af ombudsmannainstitutionen, så företogs nu detta ärende till förnyad behandling (Stadsfullmäktiges handl. N:ris 109 och 113).

I detta ärende hade Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige ville dels i hufvudsak godkänna de principer för en omorganisation af stadsombudsmannainstitutionen, som kommit till uttryck i Drätselkammarens förslag i budgetbetänkandet för 1917 års stat, dels ock såsom en åtgärd för genomförande af denna omorganisation antaga ett af Drätselkammaren uppgjordt förslag till ny instruktion för stadsombudsmannen.

Beredningsutskottet hade förklarat sig icke hafva några principiella betänkligheter emot grundtanken uti Drätselkammarens förslag att genom vidgad befogenhet för stadsombudsmannen aflyfta en del af den arbetsbörda, som för närvarande åhvilade Drätselkammaren, förutsatt att denna tanke realiserades så, att Drätselkammarens ansvar inför stadens beslutande myndighet kvarstode oinskränkt, således ej aflyftades å stadsombudsmannen genom att vidgad maktbefogenhet tillades denne, samt att stadens tekniska chefers ställning icke subordinerades under ombudsmannen, och hade Beredningsutskottet i anslutning till denna sin uppfattning företagit en del ändringar och tillägg i Drätselkammarens instruktionsförslag.

Vid på begäran af Herr Falk till en början hållen öfverläggning öfver Drätselkammarens principiella yrkande och Beredningsutskottets däröfver afgifna utlåtande yrkade Herr Sundström bifall till Drätselkammarens förslag, på sätt detta blifvit af Beredningsutskottet tillstyrkt samt Herr Kättström, med instämmande af Herr Oest afslag å ifrågavarande förslag.

Sedan öfverläggningen i denna del af ärendet förklarats afslutad beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 26 nej emot 19 ja, afgifna för afslagsyrkandet, bifalla förslaget, på sätt detsamma blifvit af Beredningsutskottet tillstyrkt.

I anledning af detta beslut anhöll Herr Falk att få till protokollet antecknadt, att han väl insåge behofvet af en omläggning af Drätselkammarens arbete, men att han icke funne det föreliggande förslaget lösa denna fråga på ett lyckligt sätt, hvarför han för sin del ej ville medverka till förslagets genomförande.

Härefter genomgicks instruktionsförslaget med ledning af Beredningsutskottets ändringsförslag och bifölllo Stadsfullmäktige till en början utan omröstning § 1 på sätt densamma blifvit af Beredningsutskottet formulerad.

De två första styckena i § 2 samt mom. a) b) c) och d) i samma paragraf godkändes härefter utan omröstning i enlighet med Beredningsutskottets förslag.

Beträffande punkt e) i samma förslag yrkade Herr Frans Johansson, med instämmande af Herr Edström, att denna del af paragrafen mätte i enlighet med Herrar Johanssons och Alb. Anderssons inom Beredningsutskottet afgifna reservation erhålla följande lydelse "att öfvervaka och följa förandet af stadens räkenskaper och därest anslag kunde befaras komma att öfverkridas, därom i tid underrätta vederbörande", hvaremot Herr Uggla yrkade bifall till Beredningsutskottets förslag oförändradt.

Vid efter slutad öfverläggning framställd proposition i denna del af ärendet beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 25 nej emot 18 ja, afgifna för Herr Frans Johanssons yrkande, att punkt e) skulle erhålla den af Beredningsutskottet föreslagna lydelsen.

Punkterna f), g), h och i) godkändes härefter i öfverensstämmelse med Beredningsutskottets förslag.

Beträffande punkt k) yrkade dels Herrar Edström och Oest bifall till Beredningsutskottets förslag, dels ock Herr Sundström att denna punkt måtte ur paragrafen utgå.

Stadsfullmäktige beslöto efter framställning af proposition å dessa yrkanden godkänna punkten i enlighet med Beredningsutskottets förslag.

Vidkommande punkt l) skulle densamma i enlighet med ett af Herr Uggla nu framställdt ändringsförslag erhålla följande ändrade lydelse: "att antingen själf eller genom den han i sitt ställe sätter, utföra och bevaka de mål och ärenden, som staden angå".

§§ 3 och 4 godkändes utan omröstning i enlighet med Beredningsutskottets förslag.

Beträffande § 5 yrkade Herrar Edström och Uggla bifall till Beredningsutskottets förslag, hvaremot Herr Sundström yrkade bifall till Drätselkammarens förslag.

Stadsfullmäktige godkände vid framställning af proposition härå Herrar Edströms och Ugglas yrkande och således Beredningsutskottets förslag.

I fråga om § 6 yrkade dels Herrar Sundström, Oest, Pers, Fåhræus, Edv. Karlsson och vice ordföranden bifall till Drätselkammarens förslag, dels Herrar Uggla och Bäckman bifall till Beredningsutskottets förslag, dels Herr Abel Carlsson bifall till Beredningsutskottets förslag, dock med den ändringen att ordet "får" måtte utbytas mot ordet "bör", dels ock slutligen Herr Nordin likaledes bifall till Beredningsutskottets förslag med den ändringen att efter orden "får icke" måtte insättas orden "utan Drätselkammarens medgifvande".

Sedan vid framställd proposition å dessa yrkanden Herr ordföranden förklarat frågan om bifall till Beredningsutskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad och votering härvid begärts samt till kontraproposition i huvudvoteringen utan omröstning antagits Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 33 nej emot 11 ja, afgifna för Beredningsutskottets förslag godkänna, Drätselkammarens förslag till lydelse af ifrågavarande paragraf

§§ 7 och 8 godkändes härefter i öfverensstämmelse med Beredningsutskottets förslag.

Stadsfullmäktige hade alltså, med godkännande i princip af omorganisationsförslaget, antagit följande förändrade instruktion för stadens ombudsman.

"§ 1. Då nuvarande ombudsmannen afgår skall ombudsmannen tillsättas af Stadsfullmäktige efter ansökan och på förslag af Drätselkammaren på obestämd tid med sex månaders ömsesidig uppsägning. Från stadens sida kan han dock uppsägas från tjänsten, endast om Stadsfullmäktige, på framställning af Drätselkammaren, därom fattat beslut med minst $^{2}/_{3}$ af de afgifna rösterna.

§ 2. Ombudsmannen skall med uppmärksamhet följa alla de frågor, som röra stadens förvaltning och kunna inverka på dess utveckling och ekonomiska intressen samt äger i Drätselkammaren och hos vederbörande nämnd eller styrelse väcka förslag i ärenden, som ligga inom området för hans verksamhet.

Ombudsmannen, som i sin befattning lyder under Drätselkammaren och är skyldig fullgöra de uppdrag, som Drätselkammaren i tjänsten honom meddelar, åligger:

a) att bereda och inför Drätselkammaren föredraga alla till Drätselkammarens behandling hörande ärenden, för såvidt de ej äro af teknisk natur, äfvensom i öfrigt till Drätselkammarens pröfning hänskjuta uppkomna frågor;

b) att jämte Drätselkammarens eller Vatten- och Gasverksstyrelsens ordförande eller ledamot, hvar för sitt förvaltningsområde, i ekonomiskt afseende handhafva det öfverinseende öfver stadens olika förvaltningsgrenar, som ej utöfvas af vederbörande förvaltande myndighet själf;

c) att därest Stadsfullmäktige eller stadens förvaltande styrelsers beslut icke bringas till verkställighet i behörig ordning och inom behörig tid, härom för rättelses vinnande göra anmälan hos Drätselkammaren eller vederbörande förvaltande styrelse;

d) att efter attest af vederbörande befattningshafvare utanordna alla medel till beslutade utgifter, som af stadskassan skola bestridas;

e) att öfvervaka och följa förandet af stadens räkenskaper och se till, att beviljade anslag ej öfverskridas, eller, därest sådana anslag kunna befaras blifva otillräckliga, därom i tid underrätta vederbörande;

f) att under Drätselkammarens ansvar handhafva vården af stadens värdepapper och kontrakt samt däröfver hålla förteckning;

g) att tillse att i stadens vård befintliga lånehandlingar, kontrakt och andra legala handlingar varda vederbörligen bevakade samt att fatalier icke försummas;

h) att med det biträde, som Drätselkammaren ställer till hans förfogande, såsom vice värd öfva tillsyn samt handhafva uthyrandet af stadens fastigheter;

i) att tillhandagå kommunala utskott, nämnder, styrelser och kommittéer med äskade upplysningar och utredningar;

k) att föra protokoll vid Stadsfullmäktiges sammanträden, och

l) att själf eller genom den han i sitt ställe sätter utföra och bevaka de mål och ärenden, som staden angå.

§ 3. Ombudsmannen tillkommer att deltaga förutom i Drätselkammarens jämväl i öfriga förvaltande och verkställande styrelsers och nämnders sammanträden, allt med rätt för ombudsmannen att i öfverläggningarne men ej i besluten deltaga samt att på begäran få sin mening antecknad till protokollet.

§ 4. Ombudsmannen äger att af vederbörande till kommunalstyrelsen hörande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

§ 5. Hvarje söckendag skall ombudsmannen eller hans ställföreträdare å tid, som af Drätselkammaren bestämmes och genom anslag kungöres, vara tillgänglig för allmänheten å det tjänsterum, som åt honom anvisas.

§ 6. Ombudsmannen får icke innehafva någon statens eller annan kommunens tjänst samt icke heller i öfrigt utan särskildt medgifvande af Drätselkammaren sysselsätta sig med enskilda uppdrag.

§ 7. Ombudsmannen är underkastad de förändringar i instruktionen, som kunna blifva i vederbörlig ordning beslutade, äfvensom de villkor och bestämmelser, som intagits i den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för de flesta af stadens tjänstemän och betjänte eller de stadganden i detta ämne, som eventuelt framdeles i dessas ställe kunna blifva antagna.

§ 8. Ombudsmannen är berättigad till en månads semester hvarje år under tid, som af Drätselkammaren bestämmes.

Tillfällig tjänstledighet beviljas ombudsmannen af Drätselkammaren.

Då Drätselkammaren anser vikarie erforderlig, bekostas dennes aflöning vid semester af staden, men eljes af ombudsmannen“.

§ 203.

Ang. kommunalt slakthus

Sedan Stadsfullmäktige den 27 sistlidne September för utlåtande till Beredningsutskottet remitterat en af matvaruhandlarne i staden gjord och af Herr Erik Andersson såsom egen motion upptagen framställning om åtgärder för uppförande härstädes af ett kommunalt slakthus, försedt med kylanordningar, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Oktober (Stadsfullmäktiges handl. N:o 114) på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville tillsätta en kommitté af fyra personer för utredning af fråga om uppförande af ett slakthus samt af de frågor, som omedelbart härmed kunde äga sammanhang samt till kommittéledamöter föreslagit Apotekaren Otto Oest såsom sammankallande, Veterinären Martin Jonsson, Stadsombudsmannen Theofil Öberg och Slaktaren A. V. Carlsson.

Efter föredragning häraf yrkade dels Herr Edström bifall till Beredningsutskottets förslag, dels Herr Zander att antalet kommittéledamöter måtte blifva fem, dels ock Herr Oest att kommitterades antal måtte blifva sju.

Efter öfverläggningens slut framställdes först fråga, huruvida Stadsfullmäktige ville besluta att för utredning af förevarande fråga tillsätta en kommitté; och bifföllo Stadsfullmäktige härutinnan Beredningsutskottets förslag.

Sedan antalet kommitterade härefter af Stadsfullmäktige i enlighet med Herr Oests yrkande bestämts till sju valde Stadsfullmäktige med acklamation till ledamöter i kommittén dels de af Beredningsutskottet föreslagna personerna Herrar Oest, Jonsson, Öberg och Carlsson, dels ock Förste stadsläkaren C. Thunström, Drätselkammarens fungerande ordförande samt Byggnadssnickaren F. O. Pettersson.

§ 204.

Ang. hemutställning

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Oktober för utlåtande till Beredningsutskottet remitterat Herr Edv. Karlssons motion med förslag om tillsättande af en kommitté med uppdrag att utreda möjligheten och villkoren för att få den i Stockholm pågående utställningen af modeller till egnahemslägenheter och deras inredning hitflyttad till staden, hade Beredningsutskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 31 i samma månad (Stadsfullmäktiges handl. N:o 115) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte tillsätta en sådan kommitté bestående af tre ledamöter och till kommittéledamöter föreslagit Herrar Byggmästaren Edv. Karlsson, Handlanden Carl Hedberg och Järnsvarfvaren G. Jansson.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herrar Edström och Pers bifall till Beredningsutskottets förslag, dels ock Fru Nina Andersson den ändring i samma förslag att antalet ledamöter i kommittén måtte blifva fyra i stället för tre.

Efter öfverläggningens slut framställdes proposition å berörda yrkanden och beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med Beredningsutskottets förslag att för förevarande ärendes utredning tillsätta en kommitté af tre personer, hvarefter till kommitterade valdes de af Beredningsutskottet föreslagna personerna Herrar Karlsson, Hedberg och Jansson, hvarjämte uppdrogs åt Herr Karlsson att sammankalla kommitterade.

§ 205.

Ang. grustransporter från ön Flaten

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande November (Stadsfullmäktiges handl. N:o 116) hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige för möjliggörande af grustransporter från ön Flaten ville anvisa ett belopp af förslagsvis 35,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för likviderande af en inköpt ny pråm och för inköp af ytterligare en pråm, äfvensom för uppförande af för grustransporterna nödiga anordningar på ön.

På yrkande af Herr Sundström bifollo Stadsfullmäktige utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 206.

Ang. lån för bostadsändamål

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande November (Stadsfullmäktiges handl. N:o 117) hade Drätselkammaren med öfverlämnande af en framställning i ämnet från styrelsen för A.-Bol. Arbetarebostäder här i staden på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att på de villkor, som härför kunde af vederbörande myndigheter blifva fastställda, ur pensionsförsäkringsfonden upptaga ett lån å 700,000 kronor att sedan ställas till A.-Bol. Arbetarebostäders förfogande för fortsatt byggnadsverksamhet, att uppdraga åt Drätselkammaren att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till uppläggande af ifrågavarande lån, samt att i öfrigt vidtaga alla åtgärder, som i samband med lånets upptagande och dess disponcrande för afsedt ändamål kunde blifva erforderliga.

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 207.

Ang. förskott till Lifsmedelsnämnden

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande November (Stadsfullmäktiges handl. N:o 118) hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af framställningar i ämnet från Lifsmedelsnämnden på anförda skäl hemställt att Stadsfullmäktige ville besluta att dels godkänna Drätselkammarens åtgärd att ställa 200,000 kronor till Nämndens förfogande för likvid af levererad ved, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att utöfver förut beslutade och lämnade förskott ställa ytterligare ett förskott å 150,000 kronor till Nämndens förfogande, däraf för dess handelsverksamhet 50,000 kronor och återstående belopp såsom förskott å blifvande vedleveranser till staden att utgå af tillfälligt upplånade medel och under villkor att Nämnden härför blir redovisningsskyldig till Drätselkammaren.

Efter föredragning häraf bifölllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 208.

Ang. anslag till en trädgårdsmässa

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af tvänne framställningar från bestyrelsen för den i år härstädes ifrågasatta men ej afhållna trädgårdsmässan, den ena afseende att det af Stadsfullmäktige redan för mässan anvisade anslaget å 1,000 kronor måtte reserveras för ett afhållande under nästkommande år, och den andra, att staden ville anvisa ett anslag å 500 kronor 64 öre för bestridande af kostnader för förberedande åtgärder för den i år planerade mässan, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 innevarande November (Stadsfullmäktiges handl. N:o 119) föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte dels besluta att för mässan redan beviljadt anslag å 1,000 kronor skulle reserveras till ett kommande år, dels ock förklara framställningen om ett anslag å 500 kronor 64 öre till förberedande åtgärder afseende mässans afhållande detta år icke skulle föranleda till någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

Under öfverläggningen härom yrkade dels Herr Sundström bifall till hvad Drätselkammaren föreslagit, dels ock Herr Nordin med instämmande af Herrar Johansson, Falk och vice ordföranden dels bifall till Drätselkammarens förslag därom att det anvisade anslaget å 1,000 kronor måtte reserveras för afhållande af en trädgårdsmässa under nästkommande år, dels ock att det för mässan af bestyrelsen begärda anslaget å 500 kronor 64 öre jämväl måtte beviljas af Stadsfullmäktige att

utgå under villkor att mässan komme till stånd under nästkommande år och först därefter till styrelsen utbetalas.

Vid framställning af proposition å de sålunda gjorda yrkandena biföllo Stadsfullmäktige utan omröstning Herr Nordins yrkande.

§ 209.

Ang. instruktion för hyresnämndens bostadsförmedlande verksamhet

Sedan Stadsfullmäktige den 26 April innevarande år tillsatt en kommitté med uppdrag att verkställa utredning rörande lämpligaste formen för inrättande härstädes af bostadsinspektion och i samband därmed kommunal hyresförmedling och att inkomma med förslag till de reglementen och föreskrifter, som af utredningen kunde föranledas, hade kommitterade i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 5 innevarande November (Stadsfullmäktiges handl. N:o 120) ifråga om den del af utredningen som afsåge bostadsförmedlingen hemställt, att Stadsfullmäktige ville antaga följande stadga för ifrågavarande förmedling.

Anmälan af hyresledighet och hyresaftal

"§ 1. Anmälan om inträdd hyresledighet och träffadt hyresaftal, jämlikt föreskrifter i 12 § af lagen den 25 Maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälig hyresstegring m. m., skall ske skriftligen hos hyresnämnden senast tredje dagen därefter enligt formulär, som fastställes af hyresnämnden.

Bostadsförmedlingskontorets uppgift

§ 2. Den förmedling af uthyrning utaf smålägenheter, som med ledning af omförmälda handlingar skall, i enlighet med bestämmelserna i 13 § af sagda lag, afgiftsfritt äga rum, ombesörjas af hyresnämnden. Denna mottager och ordnar inkommande handlingar.

Bostadsförmedlingen kungöres på lämpligt sätt för allmänheten.

Hyresgästs anmälan

§ 3. Hyressökande, som förhyr af Hyresnämnden anvisad lägenhet, är skyldig att omedelbart anmäla detta hos kontoret.

§ 4. Så ofta sådant för arbetets ändamålsenliga bedrifvande påkallas samt i hvarje fall minst en gång i månaden uppgöres af hyresnämnden siffermässig öfversikt af nämndens verksamhet".

Efter föredragning häraf godkände Stadsfullmäktige till alla delar hvad kommitterade sålunda föreslagit.

§ 210.

Ang. inköp af fastigheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 22 innevarande November (Stadsfullmäktiges handl. N:o 121) hade Drätselkammaren under hänvisning till ett vid skrifvelsen fogadt den 22 November 1917 dagtecknadt köpekontrakt mellan Drätselkammaren för stadens räkning och Trädgårdsdirektören Frans Johansson angående förvärf åt staden af Johansson tillhöriga å stadens västra område belägna samtliga fastigheter hemställt, att Stadsfullmäktige måtte med godkännande af det träffade köpeaftalet för inköp af därmed afsedda Trädgårdsdirektören Frans Johansson tillhöriga fastigheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl. områden å stadens västra område anvisa ett anslag af 300,000 kronor att utgå af lånemedel.

Efter föredragning af handlingarne i ärendet och sedan Herr Frans Johansson haft ett yttrande i ämnet samt därpå aftrådt, yrkade Herr Sundström bifall till Drätselkammarens i frågan afgifna förslag.

Under den fortsatta behandlingen af ärendet, hvilken, på yrkande af Herr Uggla, Stadsfullmäktige beslöto hålla inför lyckta dörrar, yrkade dels Herr vice ordföranden, med instämmande af Herr Nordin återremiss af ärendet till Drätselkammaren,

dels ock Herrar Kättström, Falk och Erik Andersson i likhet med Herr Sundström bifall till Drätselkammarens förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad och Stadsfullmäktige vid först framställd proposition å återremissyrkandet och frågan om ärendet i dag skulle företagas till slutligt afgörande beslutat i dag afgöra ärendet, beslöto Stadsfullmäktige vid framställning af proposition å bifall till eller afslag å Drätselkammarens förslag utan omröstning bifalla samma förslag.

Sedan Herr Frans Johansson åter tagit plats i Stadsfullmäktige och erhållit kännedom om Stadsfullmäktiges beslut, anhöll Herr Johansson att hans hållna yttrande i frågan måtte så fullständigt som möjligt intagas i Stadsfullmäktiges protokoll, hvilken anhållan emellertid Stadsfullmäktige ej funne skäligt bifalla.

Emot detta sista beslut framförde Herr Pers sin reservation, enär han ansåge, att Stadsfullmäktige borde hafva bifallit Herr Johanssons begäran.

§ 211.

Ang. val af brandchef

Med skrifvelse till Stadsfullmäktige den 26 innevarande November hade Brandstyrelsen jämlikt föreskrifterna uti § 9 i gällande brandordning för staden till Stadsfullmäktige öfverlämnat inkomna ansökningar till den ledigförklarade befattningen såsom stadens brandchef efter den 1 nästkommande Januari samt med förmälan, att såsom sökande till befattningen anmält sig Bokhållaren vid S. V. B. järnväg Carl Gustaf Twetman, Fänriken i Kungl. Upplands Infanteriregementes reserv Hans Lindfors, Underlöjtnanten i Kungl. Värmlands Regementes reserv Olof Clarholm samt stadens vice brandchef Fabrikören Aron Danielsson på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville utse till brandchef i staden Fabrikören Aron Danielsson under en tid af fem år, räknadt från den 1 Januari 1918.

Efter häraf tagen del valde Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Uggla, vice ordföranden och Oest med acklamation Herr Danielsson till brandchef för fem år från och med den 1 Januari 1918.

§ 212.

Ang. apterande af Vasarestauranten som centralkök och utspisningslokal

En framställning från Lifsmedelsnämnden att Stadsfullmäktige måtte uttala sig för, att Vasarestauranten måtte såsom utskänkningsställe indragas, för att densamma måtte blifva ledig för inrättande genom Lifsmedelsnämndens försorg till centralkök och utspisningsställe, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr vice ordföranden remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 213.

Ang. anslag till Västmanlands läns fornminnesförening

En af Herrar Uggla och Pers ingifven motion af den 20 innevarande November med förslag, att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag till Västmanlands fornminnesförening af tvåtusenfemhundra kronor att utgå årligen under tre år från och med år 1918 beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären remittera till Drätselkammaren för utlåtande.

§ 214.

Ang. afsättande af tomt för bibliotek- och museibyggnad

Föredrogs ett från kommitterade med uppdrag att utreda frågan om afsättande af tomt för en bibliotek- och museibyggnad här i staden inkommet utlåtande af följande lydelse:

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid sitt sammanträde den 24 Februari år 1916 tillsatte Stadsfullmäktige en kommitté med uppdrag att verkställa utredning angående afsättande af tomt för ett allmänt bibliotek för staden och eventuelt angående nybyggnad inrymmande såväl bibliotek som museum för staden. Vid ett senare sammanträde afslogo emellertid Stadsfullmäktige ett förslag om ett anslag till resekostnader för kommittén. Detta får väl tagas som ett uttryck af den uppfattningen att tiden ej anses vara inne att uppgöra några definitiva förslag i saken.

Emellertid har kommittén sökt att komma till en uppfattning angående den föreslagna uppgiften och vill här i korthet framlägga resultatet.

Ett bibliotek till tjänst för den stora allmänheten hör numera till ett välordnadt samhälles kulturella utrustning. Det bör naturligtvis anpassas efter samhällets storlek och villkor och afse ej blott att lämna tillfälle till bildande förströelse, utan äfven ha till klart fattadt syftemål att hjälpa både unga och gamla att inhämta nyttiga kunskaper. Särskild uppmärksamhet bör därför ägnas den del af litteraturen, som ger kunskap inom de praktiska områden, som utgöra befolkningens förvärf. Exempel på välordnade bibliotek kunna hämtas från Jönköping och Norrköping. Det land, där biblioteksväsendet är ojämförligt bäst utvecklat är Amerikas förenta stater, hvarifrån också de starkaste impulserna till bibliotekens uppryckning kommit till öfriga delar af världen.

Västerås stad har sedan många år lämnat anslag till Arbetareinstitutets bibliotek och därmed lagt grunden till en anstalt, som det endast gäller att vidare förmera och utveckla. Det stigande intresse med hvilket detta biblioteks verksamhet omfattas ger anledning till den bestämda förhoppningen att stadens befolkning skall veta att tillgodogöra sig de fördelar, som ett välordnadt bibliotek medföra.

Ett offentligt bibliotek för ett stadssamhälle af den storlek, som Västerås kan antagas uppnå under de närmaste 10 à 20 åren, eller 40 à 50 tusen invånare torde böra innehålla följande lokaler.

1) Läsesal med ett 50-tal sittplatser.
2) Utlåningsrum med disk och öppna hyllor för populär litteratur.
3) Barnafdelning, läsesal och bokförråd i samma rum.
4) Bokmagasin, lätt tillgängligt både från låneexpeditionen och läsesalen.
5) Rum för tidningar och tidskrifter. läsrum.
6) Tekniskt studierum med facklitteratur och inredt för förvaring af planscher och ritningar.
7) Ett mindre rum, tillgängligt för personer som vilja idka mera ingående studier.
8) Ett rum för studieklubbar, detta gärna med möjlighet t. ex. genom skjutdörrar att ordnas till ett större föreläsningsrum.

De under 1—4 upptagna lokalerna äro oundgängligen nödvändiga, de öfriga mycket önskvärda.

Vidare bör finnas garderob, toiletter och i barnafdelningen ett litet tvättrum för barnens händer. Likaså bör äfven ett rum vara disponeradt för bibliotekariens och hans biträdens arbete med katalogisering, samt ett packrum, där nya böcker mottagas och slitna böcker sättas undan för att sändas till bokbindaren.

Platsen för ett sådant bibliotek bör vara i stadens centrum. Det är afsedt att betjäna alla samhällsklasser, åldrar och yrken och bör därföre vara lätt tillgängligt. Själfsagdt bör det därför förläggas vid någotdera af stadens två centrala torg. Skulle nybyggnad komma ifråga för biblioteket, torde det bli lämpligt att afsätta något af de smärre byggnadskvarter, som sannolikt bli anordnade vid Stora torgets västra

sida ned emot ån och vid sidan af den öfverfart på ny bro, som väl måste beredas öfver ån där.

Emellertid torde ett annat alternativ böra framställas att tagas i öfvervägande. Med stadens fortgående snabba utveckling är det tydligt, att det nuvarande rådhuset ej för framtiden lämnar tillräckliga lokaler för de kommunala behofven. Ett nytt rådhus blir därför nödvändigt. Ett sådant bör uppföras på annan plats och omfatta alla nödvändiga judiciella och administrativa lokaler. Därmed blir det gamla rådhuset disponibelt för annat ändamål. I dess nedre botten erbjudas då lämpliga lokaler för stadens bibliotek. Dessa torde bli fullt tillfredsställande för behofvet, möjligen med tillägg af något rum en trappa upp, och läget är sådant att det fyller alla rimliga anspråk.

I det kommittén lämnade uppdraget ingick äfven frågan om beredande af lokaler för fornsamlingar och konstmuseum. Skulle det sist berörda alternativet för beredande af lokal komma att förverkligas, så torde lokalfrågorna möjligen kunna ordnas på det sättet, att nuvarande rådhusets öfre våning toges i anspråk för samling af kulturföremål från historisk tid och äldre samlingar — företrädesvis jordfynd — fortfarande förvaras i de nu för ändamålet disponerade lokalerna i slottet, med den utvidgning som kan åstadkommas. Den stora salen en trappa upp i rådhuset skulle då möjligen kunna disponeras för tillfälliga utställningar af konstföremål.

Skulle åter nybyggnad komma ifråga, vore det utan tvifvel ändamålsenligt att inrymma lokaler tillräckliga för samtliga dessa ändamål under samma tak.

Ett ingående på närmare detaljer torde böra komma i fråga först när tiden är inne att förverkliga planerna på ett bibliotek.

Västerås i November 1917.

För kommitterade:

And. Pers.

Ragnar Tenow.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige lägga utlåtandet till handlingarna.

§ 215

Ang. ledamot i naturskyddskommittén

I skrifvelse till Stadsfullmäktige denna dag hade Direktören Frans Johansson anhållit om befrielse från ledamotskap af kommittén för utredning angående afsättande af naturskyddade områden.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige bifalla berörda framställning samt uppdraga åt Beredningsutskottet att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till ny ledamot i kommittén i Herr Johanssons ställe.

§ 216.

Ang. inköp af kronohemmanet Vallby

På förslag af Herr Pers, hvilken meddelade, att vid verkställd värdering af kronoegendomen Vallby i anledning af stadens begäran att få inköpa densamma hela egendomens areal blifvit värderad såsom tomtmark och att värdet i anled-

ning däraf upptagits till ett synnerligen högt belopp, beslöto Stadsfullmäktige uppdraga åt Drätselkammaren att å stadens vägnar hos vederbörande myndigheter göra de framställningar, som i anledning häraf kunde anses lämpliga.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 11 December 1917.

Max. Schenström.

B. Fjellman. *Karl Alexanderson.*

Offentligen uppläst den 11 December 1917, betygar

Ex. officio:

Theofil Öberg.

Den 20 December 1917.

Närvarande: ordföranden Herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice ordföranden Herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt Herrar Uggla, Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Oest, Nordin, Danielsson, E. Andersson, Joh. Svensson, Edström, Hedin, Larsson, Zander, Huggare, Bäckman, Råberg, Vennberg, Falk, Kättström, Jansson, Pers, Lindén, Hedberg, Dahlfors, Keijser, Ahlin, Håkanson, Nissen, Alb. Andersson, C. J. Svensson, Joh. Andersson, Spjut, Enblom, Vestholm, Fröier, Pettersson, Hammer, Abel Carlsson, Sabel, Robsahm, Lundberg, Söder och Alexandersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro Herrar Fåhræus, G. Andersson och Fru Nina Andersson.

Närvarande å Magistratens vägnar Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 217.

Justeringsmän

Utsågos Herrar Lundberg och Söder att jämte Herr ordföranden justera protokollet vid förevarande sammanträde.

§ 218.

Ang. ledningar genom Stadsparken

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 21 sistlidne Oktober (Stadsfullmätiges handl. N:o 111) hade Drätselkammaren till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat en framställning till Stadsfullmäktige från Vatten- och Gasverksstyrelsen därom, att Stadsfullmäktige ville för utförande af vatten-, aflopps- och gasledningar genom stadsparken mellan turbinhuset och Västgötegatan bevilja ett anslag å 13,000 kronor att utgå af lånemedel samt på anförda skäl för egen del hemställt, att Stadsfullmäktige måtte förklara ifrågavarande framställning icke för närvarande föranleda någon Stadsfullmäktiges åtgärd, hvarjämte Drätselkammaren meddelat, att ledamöterna i kammaren Herrar Jonsson, Gust. Andersson och Danielsson anfört reservation emot Drätselkammarens beslut och för sin del yrkat bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning samt att stadens byggnadschef G. Smitt likaledes låtit till protokollet anteckna samma afvikande mening.

Efter föredragning af handlingarne i berörda vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 29 nästlidne November bordlagda ärende beslöto Stadsfullmäktige på yrkande

af Herrar Nordin och Danielsson utan omröstning bifalla Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning.

§ 219.

Ang. understöd åt änkefru I. Hedman

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 10 innevarande December hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af en till Stadsfullmäktiges ordförande ställd skrifvelse från Änkefru Ingeborg Hedman, hvilken af ordföranden öfverlämnats till Drätselkammaren för beredning och hvari Fru Hedman, som på grund af sitt släktskap med aflidne Fabrikören A. T. Sundin genom Stadsfullmäktiges beslut vid skilda tillfällen, senast den 20 Mars innevarande år, tilldelats understöd ur Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål att utgå under detta år med 300 kronor, anhållit om ett ytterligare understöd före årets slut å "ett par hundra kronor", för egen del tillstyrkt framställningen och på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville utöfver till Fru Hedman för detta år beviljadt anslag anvisa såsom understöd ett belopp af 200 kronor att utgå ur Sundinska välgörenhetsfonden.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Sundström utan omröstning Drätselkammarens sålunda framställda förslag.

§ 220.

Ang. anslag till Västmanlands fornminnesförening

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne November för yttrande till Drätselkammaren remitterat en af Herrar Uggla och Pers väckt motion, att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag till Västmanlands fornminnesförening å 2,500 kronor att utgå årligen under tre år från och med år 1918 såsom bidrag till forskningar i stadens och länets kultur- och fornminneshistoria, hade Drätselkammaren i afgivet utlåtande af den 10 innevarande December (Stadsfullmäktiges handl. N:o 123) föreslagit, att Stadsfullmäktige ville med anledning af den gjorda framställningen bevilja Västmanlands fornminnesförening ett engångsanslag å 5,000 kronor för bedrifvande af kultur- och fornminnesforskningar inom staden och länet att utgå af det förslagsanslag, som i staten för nästkommande år komme att upptagas.

Efter föredragning häraf biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Uggla utan omröstning Drätselkammarens berörda förslag.

§ 221.

Ang. taxa för ambulansautomobilen

Sedan Stadsfullmäktige den 25 sistlidne Oktober till Hälsovårdsnämnden återremitterat ett af Nämnden väckt förslag angående fastställande af taxa för användande af stadens ambulansautomobil, så beslöto Stadsfullmäktige nu i anledning af Hälsovårdsnämndens förnyade framställning i ämnet af den 14 innevarande December (Stadsfullmäktiges handl. N:o 126) och med en af Herr Abel Carlsson föreslagen mindre ändring i Nämndens förslag, att transport vid olycksfall och transport af mindre bemedlad person inom staden skulle vara afgiftsfri samt att vid öfriga transporter skulle erläggas en afgift af 3 kronor äfvensom att rekvisition vid sjukdomsfall endast finge verkställas af läkare eller annan af Hälsovårdsnämnden därtill befullmäktigad person.

§ 222.

Ang. val af kommunala förtroendemän

Föredrogs af Beredningsutskottet afgifvet förslag (Stadsfullmäktiges handl. N:o 125) angående återbesättande af de kommunala uppdrag, som med innevarande år utlöpte eller eljes påkallade nya val och företogos nu dessa val, på sätt paragraferna 223—264 här nedan i protokollet närmare utvisa.

Samtliga valen förrättades med acklamation.

§ 223.

Drätselkammaren

Till ledamöter i stadens Drätselkammare valdes i enlighet med af Beredningsutskottet i särskild skrifvelse denna dag afgifvet förslag dels för åren 1918—1921 Veterinären Martin Jonsson, Byggmästaren Edv. Karlsson, Ingeniören Harald Håkanson, Järnsvarfvaren Carl Bäckman och Lägenhetsägaren J. V. Råberg, dels ock för åren 1918 och 1919 efter Landssekreteraren Georg Enhörning, hvilken afsagt sig berörda uppdrag, Direktören Erik Falk.

§ 224.

Vatten- och Gasverksstyrelsen

Till ledamöter i Vatten- och Gasverksstyrelsen för åren 1918—1921 valdes Byggmästaren K. J. Karlsson och Redaktören K. Kättström samt till suppleant för samma tid Ingeniören L. Borggren.

§ 225.

Hamnstyrelsen

Utsågs till ledamot i stadens Hamnstyrelse för åren 1918—1922 Handelsföreståndaren J. A. Zander och till suppleant i styrelsen för åren 1918—1920 Ingeniören C. Henning.

§ 226.

Hamnstyrelsen för Strömsholms våg

Till ledamot i Hamnstyrelsen för Strömsholms våg för åren 1918—1920 återvaldes statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin samt till suppleant för samma tid Ingeniören C. Henning.

§ 227.

Fosterbarnsnämnden

Med entledigande från uppdraget såsom ordinarie ledamot i stadens Fosterbarnsnämnd af Herr Næslund valdes till ledamot i hans ställe suppleanten i Nämnden Slöjdläraren A. Hammarsten för åren 1918 och 1919 och till suppleant efter Herr Hammarsten för samma tid Småskollärarinnan Agnes Pettersson.

§ 228.

Brandstyrelsen

Till ledamöter i Brandstyrelsen för åren 1918—1921 valdes Apotekaren O. Oest, Fabrikören J. Svensson och Löjtnanten G. Robsahm samt för åren 1918 och 1919 efter Fabrikören A. Danielsson, hvilken såsom brandchef ej längre kunde tillhöra styrelsen, Järnsvarfvaren C. Bäckman.

Till suppleanter i styrelsen för åren 1918—1921 utsågos Tråddragaren Johan Andersson och Jägmästaren R. Alexanderson.

§ 229.

Fattigvårdsstyrelsen

Företogs följande val inom Fattigvårdsstyrelsen.

1:sta distriktet: Till distriktchef utsägs Fru Märta Björkman för åren 1918—1921 samt till vice distriktchef för samma tid Måleriföreståndaren Alb. Lundqvist.

Till vårdare i distriktet för åren 1918—1921 valdes Fru Ida Nordmark, Snickaren J. E. Lindgren, Fru Anna Lundén, Handlanden E. L. Malm och Kamreraren Edv. Keijser.

2:dra distriktet: Återvaldes till distriktchef för åren 1918—1921 Urmakaren A. Ström och till vice distriktchef för samma tid Fru Maria Kumlin.

Till vårdare i distriktet likaledes för samma tid valdes Fru Sofia Ström, Handlanden Emil Kumlin och Gårdsägaren L. V. Carlsson.

3:dje distriktet: Till distriktchef för åren 1918—1921 utsägs Kassören R. Danielsson.

Till vårdare för samma år utsågos Rättaren C. E. Karlsson, Gårdsägaren L. E. Sandvall och Förmannen Oskar Olsson.

4:de distriktet: Till vårdare utsågos för åren 1918—1921 Lägenhetsägaren J. V. Råberg, Slaktaren E. Johansson, Magasinsföreståndaren J. V. Jakobsson, Slaktaren Karl Johansson och Gårdsägaren C. E. Johansson.

5:te distriktet: Återvaldes till distriktchef för åren 1918—1921 Stadsfogden E. Kumlin och till vice distriktchef för samma tid Fabrikören A. Johansson.

Till vårdare likaledes för samma år utsågos Guldsmeden E. Tengström, Bokbindaren A. Vidbeck, Järnsvarfvaren C. A. Bäckman ooh Handlanden Arvid Nilsson.

6:te distriktet: Återvaldes till distriktchef Komministern A. Enblom och till vice distriktchef Häradsskrifvaren C. Nordmark, bägge för åren 1918—1921.

Till vårdare för samma tid utsågos Förmannen J. Olsson, Fröken Alma Andrée, Fru Matilda Andersson, Handlanden A. Hæppling, Fru Maja Swensson och Trädgårdsmästaren Elow Eriksson.

7:de distriktet: Till vårdare för åren 1918—1921 utsågos Handlanden K. Blomkvist, Handlanden S. Ahlgren, Folkskolläraren H. Pettersson, Handlanden P. Vallert, Fröken Unda Boman och Fröken Olga Berg.

8:de distriktet: Till vice distriktchef efter Fabrikören Sigfrid Jansson, hvilken afflyttat från staden, utsägs för åren 1918 och 1919 Gårdsägaren O. Ahlinder.

Till vårdare för åren 1918—1921 utsågos Trädgårdsmästaren E. Berggren, Urmakaren G. Danielsson, Matvaruhandlaren F. O. Berglind och Gårdsägaren Hj. Enqvist.

9:de distriktet: Till vårdare för åren 1918—1921 utsågos Maskinisten C. F. Huggare, Folkskolläraren A. Krantz, Fru Agnes Ahlenius och Fru Klara Huggare.

§ 230.

Folkskolestyrelsen

Till ledamöter i stadens Folskolestyrelse för åren 1918—1921 återvaldes Läroverkradjunkten A. Vetterling, Rektorn S. Elvius och andre Stadsläkaren C. Idar, samt för åren 1918 och 1919 efter Handlanden E. A. Thunholm, som på grund af afflyttning från staden entledigades från uppdraget, Handlanden Carl Hedberg.

Till suppleant i Folkskolestyrelsen för åren 1918 och 1919 utsägs Bokhandlaren I. Vennberg.

§ 231.

Badhusstyrelsen

Till ledamot i Badhusstyrelsen efter Landssekreteraren G. Enhörning, hvilken entledigades från uppdraget, utsägs för år 1918 Måleriföreståndaren Alb. Lundqvist.

§ 232.

Taxeringsnämnderna

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet förordnat, att staden för år 1918 skulle indelas i tre taxeringsdistrikt, det norra, det södra och det västra, beslöto Stadsfullmäktige för sin del att för år 1918 utse fem ledamöter i hvartdera distriktets taxeringsnämnd med lika antal suppleanter samt bestämma, att hvarje ledamot skulle hafva sin särskilda suppleant.

Till ledamöter i 1:sta eller norra distriktets taxeringsnämnd valdes härefter Byggmästaren Axel Hammer. Kyrkoskrifvaren R. Pettersson, Grosshandlaren J. Hygrell, Lägenhetsägaren J. V. Råberg och Byggnadssnickaren P. R. Svedlund med Byggmästaren E. A. Eriksson, Tillsyningsmannen P. Vinroth, Bokhandlaren I. Vennberg, Handelsföreståndaren C. E. Juhlin och Valsverksarbetaren A. Spjut som suppleanter

att inträda vid förfall för hvar och en af de ordinarie ledamöterna i den ordning ledamöter och suppleanter här blifvit nämnda.

Till ledamöter i 2:dra eller södra distriktets taxeringsnämnd valdes Byggmästaren Alb. Andersson, Urmakaren A. Ström, Handlanden N. G. Bergström, Filaren Axel Andersson och Filaren Viktor Holmén samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Byggmästaren J. A. Fredriksson, Sadelmakaren S. Lennqvist, Grosshandlaren E. Andersson, Järnarbetaren E. R. Sabel och Byggmästaren E. A. Hedrén.

Till ledamöter i 3:dje eller västra distriktets taxeringsnämnd valdes Målaremästaren C. Johansson, Underlöjtnanten E. Ahlin, Byggmästaren K. J. Karlsson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér och Maskinisten C. F. Huggare samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Guldsmeden C. E. Tengström, Järnvägstjänstemannen A. Rosborg, Byggmästaren P. A. Karlberg, Exekutionsbetjänten R. Stéen och Lokomotivföraren R. Vennberg.

§ 233.

Pensionsnämnden

Med bifall till Skräddaremästaren S. Erikssons begäran om entledigande från uppdraget att vara suppleant i stadens pensionsnämnd valdes i hans ställe till samma uppdrag för åren 1918 och 1919 Handelsföreståndaren C. J. Svensson.

Till ledamöter i Nämnden återvaldes för åren 1918—1921 Fru Agnes Söderqvist, Lokomotivföraren C. R. Vennberg och Sjukbesökaren A. Aberg samt till suppleanter för samma tid Fru Ida Olsson, Maskinisten C. F. Huggare och Filaren A. L. Andersson.

§ 234.

Nykterhetsnämnden

Företogs lottning för bestämmande af hvilka af Nykterhetsnämndens ledamöter skulle afgå med innevarande års utgång och utföll den verkställda lottningen så, att ledamöterna Herrar Danielsson, Browaldh, Enblom och Dahlfors skulle med innevarande års utgång afgå ur Nämnden.

Sedan härefter Herr Danielsson undanbedt sig återval som ledamot i Nämnden, valde Stadsfullmäktige till ledamöter för åren 1918—1921 Advokaten E. Browaldh, Comministern A. Enblom, Muraren G. Dahlfors och Detektivöfverkonstapeln Emil Karlsson.

§ 235.

Ombud vid mantalsskrifningen

Till ombud vid mantalsskrifningen år 1918 utsågos Filaren Axel Andersson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér, Kaptenen G. Halling, Urmakaren A. Ström och Lokomotivföraren C. R. Vennberg med kassören H. Billman och Vaktmästaren C. A. Sedell som suppleanter.

§ 236.

Brandstodskommittén

Till ledamöter i Brandstodskommittén för fast egendom år 1918 utsågos Handlanden J. E. Edling, Bankdirektören A. Sundström samt Byggmästarne Edv. Karlsson och J. A. Fredriksson med Sergeanten L. Lundin och Ingeniören Paul Andersson som suppleanter.

§ 237.

Kontrollanter för skadliga djur

Till kontrollanter vid utbetalning af premier för dödande af skadliga djur för år 1918 valdes Jägmästaren I. Fåhræus, Lektorn M. Floderus och Jägmästaren R. Alexanderson.

§ 238.

Terminsafgiftsnämnden

Till ledamot i Terminsafgiftsnämnden för åren 1918 och 1919 utsågs Borgmästaren J. Karlsson med Folkskolläraren I. Fröier som suppleant.

§ 239.

Läroverkets byggnadsfond

Valdes till delegerad i förvaltningen af Västerås Högre Allmänna läroverks byggnadsfond för år 1918 efter Landssekreteraren G. Enhörning, hvilken entlediga-des från uppdraget, Ingeniören H. Håkanson.

§ 240.

Examensvittnen vid realskoleexamen

Till examensvittnen vid realskoleexamen för år 1918 valdes Häradshöfdingen C. Uggla, Direktören J. S. Edström, Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin, Ingeniören H. Håkanson, Fabrikören C. A. Palmén, Direktören K. Hägvall och Majoren P. Tersmeden med Grosshandlaren E. Andersson och Direktören E. Falk som suppleanter.

§ 241.

Gode män vid mätningsförrättningar

Till gode män att biträda vid sådana förrättningar, där enligt lag om fastighetsbildning i stad sådant biträde erfordrades, utsågos för åren 1918—1923 Byggmästaren Alb. Andersson, Grosshandlaren J. Hygrell och Lägenhetsägaren J. V. Råberg.

§ 242.

Engvallska fondens nämnd

Till ledamöter i Engvallska pensionsfondens tillsättningsnämnd för åren 1918 och 1919 valdes Fabrikören C. A. Palmén, Körsnären A. Grönberg, Fabrikören J. Svensson, Riksdagsmannen V. Larsson och Maskinisten C. F. Huggare.

§ 243.

Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna

Till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen för åren 1918 och 1919 valdes Häradshöfdingen Max. Schenström. Apotekaren O. Oest, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Fabrikören J. Svensson, Domprosten Fr. Fåhræus och Handelsföreståndaren J. A. Zander, hvarjämte i anledning af Herr Danielssons begäran att icke blifva återvald i samma upppdrag Stadsfullmäktige anmodade Beredningsutskottet att inkomma med förslag till val af ledamot i Nämnden i Herr Danielssons ställe.

§ 244.

Nämnden öfver Sundinska donationsfonden

Till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål valdes Apotekaren O. Oest, Handelsföreståndaren J. A. Zander och Komministern A. Enblom för åren 1918 och 1919, hvarjämte i anledning af Herr. Danielssons begäran om att icke blifva återvald i detta uppdrag Stadsfullmäktige anmodade Beredningsutskottet att inkomma med förslag till val af ny ledamot i Herr Danielssons ställe.

§ 245.

Mobergska nämnden

Till ledamöter i Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond utsågo Stadsfullmäktige för åren 1918 och 1919 Domkyrkosysslomannen A. Johansson och Fröken Hilda Pihlgren samt Maskinisten C. F. Huggare.

§ 246.

Till ledamot i Nämnden öfver Fru Johanna Fryklunds donationsfond för åren 1918 och 1919 efter Landssekreteraren G. Enhörning valdes Stadsombudsmannen Theofil Öberg. *Fryklundska nämnden*

Till ledamot i samma nämnd efter aflidne Fabrikören A. F. Scherdin utsågs för 1918 Fabrikören Fr. Jonsson, hvarefter till ledamöter i Nämnden återvaldes för åren 1918 och 1919 Körsnären A. Grönberg och Järnsvarfvaren C. Bäckman.

§ 247.

Till ledamöter i Nämnden öfver Vahlbeckska välgörenhetsfonden för åren 1918 och 1919 utsågos Bankdirektören Axel Sundström och Fröken Elisabeth Hedman. *Vahlbeckska nämnden*

§ 248.

Till ledamöter i styrelsen för Västerås arbetareinstituts förening återvaldes för åren 1918—1920 Ingeniören H. Håkanson och Läroverksadjunkten V. Hj. Thyresson. *Arbetareinstitutets styrelse*

§ 249.

Till ledamöter i styrelsen för Västmanlands läns arbetsförmedling för åren 1918—1920 utsågos Byggmästaren Edv. Karlsson och Maskinisten C. F. Huggare samt till suppleant för samma tid Elektrikern V. B. Kant, hvarefter i anledning af Fabrikören Danielssons anhållan att icke blifva återvald till suppleant i styrelsen, Stadsfullmäktige anmodade Beredningsutskottet att inkomma med förslag till val af ytterligare en suppleant. *Arbetsförmedlingen.*

§ 250.

Till revisorer af stadens samtliga räkenskaper för år 1917 utsågos Läroverksadjukten A. Vetterling, Kamreraren J. Swensson, Direktören K. Hägvall, Folkskolläraren I. Fröier, Bankkamreraren J. Hult, Läroverksadjunkten V. Hj. Thyresson, Järnhandlaren A. Rosenlund, Spritbolagsföreståndaren F. Barklund och Muraren G. Dahlfors med Teckningsläraren K. Malmberg, Folkskolläraren I. Andrén, Löjtnanten G. Robsahm, Banktjänstemannen N. Flodin, Handelsföreståndaren G. Thelander och Kamreraren E. Morin som suppleanter. *Revisorer af stadens räkenskaper*

§ 251.

Till revisor af spritbolagets räkenskaper för år 1917 valdes Bankkamreraren R. Beijnoff med f. Läroverksadjunkten B. Rollin som suppleant. *Revisor af spritbolagets räkenskaper*

§ 252.

Till revisor af Västerås arbetareinstituts räkenskaper för år 1917 utsågs Länsassessorn V. Lange med Ingeniören F. O. Berling som suppleant. *Revisor af Arbetareinstitutets räkenskaper*

§ 253.

Till revisor af Tekniska skolans räkenskaper för år 1917 valdes Folkskolläraren J. Valter med Läroverksadjunkten V. Hj. Thyreson som suppleant. *Revisor af Tekniska skolans räkenskaper*

§ 254.

Revisor af läroverkets byggnadsfond

Utsågs till revisor af Västerås högre allmänna läroverks byggnadsfonds räkenskaper för år 1917 statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin.

§ 255.

Revisor af Arbetsförmedlingens räkenskaper

Valdes till revisor af Västmanlands läns Arbetsförmedlings räkenskaper för år 1917 f. Folkskolläraren P. V. Verkelin med Kamreraren J. Swensson som suppleant.

§ 256.

Sjörättssakkunnige

Beslöto Stadsfullmäktige att till sakkunnige för att gå Rådstufvurätten tillhanda vid upptagande af sjöförklaring och sjöförhör under år 1918 föreslå Sjökaptenen C. G. Söderström, Maskiningeniören A. Axelson, Sjökaptenen L. A. Åstrand, Grosshandlaren J. Hygrell och Sjökaptenen G. Berg.

§ 257.

Lönereglerings- och pensionskommittén

Till ledamot i Lönereglerings- och Pensionskommittén efter Landssekreteraren G. Enhörning, som afsagt sig uppdraget, utsågs Apotekaren O. Oest.

§ 258.

Saluhallskommittén

Till ledamot i saluhallskommittén efter Handlanden E. A. Thunholm, som afflyttat från staden, utsågs Kamreraren E. Starck.

§ 259.

Kommittén för fråga om järnväg Katrineholm norrut

Beslöto Stadafullmäktige att icke utse någon ny ledamot i kommittén för uppmärksammande af fråga om ny järnväg från Katrineholm norrut efter Landssekreteraren G. Enhörning, som afgått ur kommittén.

§ 260.

Järnvägskommittén

Till ledamot i Järnvägskommittén efter Landssekreteraren G. Enhörning utsågs Bankdirektören A. Sundström.

§ 261.

Naturskyddskommittén

Till ledamot i Naturskyddskommittén efter Trädgårdsdirektören F. Johansson, som entledigades från uppdraget, utsågs Stadsarkitekten E. Hahr.

§ 262.

Spårvägskommittén

Utsågs till ledamot i spårvägskommittén efter Gjutaren A. Jonsson, som afflyttat från staden, Redaktören K. Kättström.

§ 263.

Bostadsinspektionskommittén

Till ledamot i bostadsinspektionskommittén efter Gjutaren A. Jonsson, som afflyttat från staden, utsågs Verkstadsarbetaren A. Vestholm.

§ 264.

Yrkesskolekommittén

Befriade Stadsfullmäktige på begäran Direktören E. Falk från uppdraget att vara ledamot i yrkesskolekommittén och utsågs till ledamot i hans ställe Professorn A. Lindström.

§ 265.

Ang. redogörelse af kommittéerna

Biföllo Stadsfullmäktige af Beredningsutskottet framsställdt förslag därom att Stadsfullmäktige ville uttala, att de af Stadsfullmäktige tillsatta kommittéerna före den 1 Mars hvarje år borde till Stadsfullmäktige aflämna en kort redogörelse för sitt arbete under det nästföregående året.

§ 266.

Ang. utgifts- och inkomststat för år 1918

Sedan Magistraten med eget yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnat af Drätselkammaren uppgjordt förslag till utgifts- och inkomststat för staden för år 1918 med därtill hörande bilagor och i sammanhang med budgetförslaget till Stadsfullmäktige gjorda framställningar, samt Beredningsutskottet däröfver afgifvit yttrande, företogs nu till behandling detta ärende, därtill handlingarne funnos intagna bland Stadsfullmäktiges tryckta handlingar under N:ris 122 och 124 och hvaraf ett exemplar skulle detta protokoll biläggas. (Bil. § 266 a och b).

Vid föredragning af ärendet i särskilda delar fattade Stadsfullmäktige nedan antecknade beslut, nämligen:

Provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp

I anledning af den rådande dyrtiden och i följd af densamma inkomna framställningar från olika befattningshafvare och befattningshafvaregrupper samt förslag af särskilda styrelser, hade Drätselkammaren upprättat ett förslag, afseende beviljande åt stadens befattningshafvare för år 1918 af dels s. k. provisoriska lönetillägg och dels krigstidshjälp enligt i förslaget angifna grunder. Öfver detta förslag hade Magistraten och Beredningsutskottet yttrat sig och framställt en del ändringsförslag, hvarjämte vid Beredningsutskottets betänkande fogats särskilda yttranden i ämnet från Folkskolestyrelsen samt Vatten- och Gasverksstyrelsen äfvensom en framställning i samma ämne från en del tjänstemän, hvilken framställning genom resolution af Magistraten öfverlämnats till Stadsfullmäktige för besluts fattande.

I fråga om första stycket i Drätselkammarens förslag under rubrik A) provisoriskt lönetillägg, som tillstyrkts af Beredningsutskottet, yrkade Herr Abel Carlsson, att det provisoriska lönetillägget måtte utgå efter 25 % för befattningshafvare med en grundlön ej öfverstigande 1,200 kronor och med 15 % på sätt Drätselkammaren föreslagit för öfriga befattningshafvare, hvaremot Herrar Sundström och Edström yrkade bifall till Drätselkammarens förslag.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 30 ja emot 14 nej, afgifna för bifall till Herr Abel Carlssons yrkande, godkänna Drätselkammarens förslag.

Sedan härefter andra stycket i samma del af förslaget godkänts enligt Drätselkammarens förslag, beslöto Stadsfullmäktige i fråga om tredje stycket på yrkande af Herrar Sundström och Edström, att detsamma skulle på sätt Beredningsutskottet föreslagit ur bestämmelserna utgå.

Fjärde stycket antogs emellertid enligt Drätselkammarens förslag.

Beträffande härefter förslaget om krigstidshjälp uppstod en längre öfverläggning, hvarunder yrkades af Herrar Edström och Sundström bifall till Beredningsutskottets förslag, af Herrar Enblom och Robsahm i enlighet med Magistratens förslag, att minimibeloppet för krigstidshjälpen måste sättas till 400 kronor, af Herr Nordin, att befattningshafvare, som under år 1917 erlagt utskylder till staden med ett be-

lopp af högst 300 kronor, skulle erhålla krigstidshjälp enligt Beredningsutskottets förslag men öfriga befattningshafvare enligt Drätselkammarens förslag, af Herr Abel Carlsson, bifall till dels Drätselkammarens förslag i fråga om den procent efter hvilken krigstidshjälpen skulle utgå, dels Magistratens förslag beträffande minimibeloppet för krigstidshjälpen och dels Beredningsutskottets förslag vidkommande dess maximibelopp, af Herr Pers, att krigstidshjälpen måtte utgå med ett belopp af minst 400 kronor och högst 600 kronor, af Herr Falk bifall till Beredningsutskottets förslag i fråga om krigstidshjälpens maximibelopp och till Magistratens förslag dels beträffande minimibeloppet och dels beträffande punkterna a) och c) i Drätselkammarens förslag till bestämmelser rörande krigstidshjälpen, af Herrar Bäckman och Spjut, att krigstidshjälpen måtte till minimibeloppet bestämmas enligt Magistratens förslag och till maximibeloppet enligt Beredningsutskottets förslag, af Herrar Uggla och Johan Svensson återremiss af denna fråga till Beredningsutskottet för förnyadt yttrande samt af Herrar Larsson och Kättström bifall till Magistratens förslag beträffande minimibeloppet och till Beredningsutskottets förslag beträffande maximibeloppet, dock med den ändring i sistberörda afseendet, att maximibeloppet måtte kunna uppgå till 600 kronor för befattningshafvare med utom hustru eller husföreståndarinna flere än tre barn,

Sedan öfverläggningen afslutats framställdes proposition i förslagets särskilda delar å de sålunda gjorda yrkandena och de eljes föreliggande förslagen och beslöto Stadsfullmäktige härvid utan omröstning, sedan yrkandet om återremiss afslagits, *att* första stycket i förslaget om krigstidshjälp efter procentberäkning skulle ändras på sätt Beredningsutskottet föreslagit, *att* i andra stycket enligt Magistratens förslag talet 150 skulle utbytas mot talet 400, *att* krigstidshjälp efter behofsprincipen skulle utgå enligt Drätselkammarens förslag samt *att* i fråga om de särskilda bestämmelserna för båda slagen af krigstidshjälp mom. a) skulle erhålla den af Drätselkammaren föreslagna lydelsen, mom. b) ändras i enlighet med Herr Larssons under öfverläggningen framställda förslag samt mom c) och följande skulle godkännas enligt Drätselkammarens förslag.

Stadsfullmäktige hade alltså beslutat för år 1918 tilldela stadens befattningshafvare provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp efter följande grunder:

A) Provisoriskt lönetillägg:

Sådant tilldelas stadens befattningshafvare med belopp, motsvarande 15 % af befattningshafvarens med tjänsten förenade kontanta från stadskassan utgående löneförmåner i befattningens högsta lönegrad, krigstidshjälpen för år 1917 däri ej inräknad, utjämnadt till närmast liggande eller högre jämna 50-tal kronor, med ett minsta belopp af 100 kronor och ett högsta belopp af 500 kronor samt med tillägg af det dyrtidstillägg, som förut tillkommit en del befattningshafvare.

Från detta lönetillägg afräknas för befattningshafvare på folkskolans stat, hvilka genom statens försorg komma i åtnjutande af tillfällig löneförbättring, ett belopp, som motsvarar denna löneförbättring, dock att i hvarje fall såsom provisorisk löneförbättring af staden kvarstår ett belopp af minst 150 kronor, motsvarande det förra dyrtidstillägget.

Sådant lönetillägg tillkommer icke befattningshafvare å efter 1916 års utgång i löneafseende nyreglerad tjänst.

B) Krigstidshjälp:

1. *Efter procentberäkning.*

Stadens befattningshafvare skola, oafsedt huruvida de hafva familj eller ej, åtnjuta krigstidshjälp, utgående med 15 % af de med befattningen förenade ordinarie

och kontanta från stadskassan utgående aflöningsförmåner, det provisoriska lönetillägget däri ej inräknadt.

Sådan krigstidshjälp må icke sättas lägre än till 400 kronor för befattningshafvare, som icke åtnjuter aflöningsförmåner in natura.

2. *Efter behofsprincipen.*

Den stadens befattningshafvare, som har familj, hvilken för sitt uppehälle är beroende af hans arbete, skall under år 1918 åtnjuta krigstidshjälp i enlighet med nedan angifna bestämmelser.

Till befattningshafvarens familj räknas jämväl:

a) de i värnpliktslagens § 16 mom. 2 omförmälda personer,

b) befattningshafvarens icke lagvigda hustru och icke äkta barn, samt

c) husföreståndarinna i hem, där hustru saknas och befattningshafvaren på grund af försörjningsplikt underhåller ett eller flere barn under 15 års ålder.

Krigstidshjälpen utgår med följande belopp:

a) till befattningshafvare	med	en	familjemedlem	10	kr.	pr	mån.
b) „	„	„	två	„	15	„	„	„
c) „	„	„	tre	„	20	„	„	„
d) „	„	„	fyra	„	25	„	„	„

o. s. v.

I fråga om båda slagen af krigstidshjälp gäller följande:

a) Befattningshafvare, som i följd af de af kristiden föranledda konjunkturerna å tjänsten eller genom särskildt uppdrag eller tjänst år 1918 uppenbarligen kommer i åtnjutande af inkomster, hvilka minst motsvara den krigstidshjälp, som eljest skulle till honom utgå, erhåller ej krigstidshjälp.

b) Befattningshafvare, som enligt förestående bestämmelser äger uppbära båda här ofvan angifna slag af krigstidshjälp eller ettdera af dem, må likväl icke tillsammans erhålla större krigstidshjälp än 500 kronor eller om befattningshafvarens familj består af, utom hustru eller husföreståndarinna, flere än tre barn, 600 kronor.

c) Den, som innehar mera än en af staden aflönad befattning af beskaffenhet att enligt förestående bestämmelser medföra rätt till krigstidshjälp, åtnjuter sådant tillägg endast för den högst aflönade af dessa befattningar, dock med iakttagande af bestämmelserna i punkt b).

d) Gift kvinna må, där såväl hon som mannen innehafva sådan befattning, som i punkt c) sägs, icke komma i åtnjutande af krigstidshjälp, därest ej de med hennes befattning förenade aflöningsförmåner äro större än mannens. I sistnämnda fall äger icke mannen åtnjuta krigstidshjälp.

e) Krigstidshjälp utgår äfven under befattningshafvarens tjänstledighet samt utdelas månadsvis i efterskott, hvarvid iakttages, att under en månad inträffande förhållanden, som inverka på krigstidshjälpens storlek, föranleda ändring i densamma från och med samma månads början.

I hvarje fall skall tillses, att provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp för år 1918 sammanlagdt ej må understiga hvad som till en befattningshafvare utgår i dyrtidstillägg och krigstidshjälp under senare hälften af år 1917 för helt år räknadt.

Härefter godkände Stadsfullmäktige hvad Beredningsutskottet i detta sammanhang i anslutning till Drätselkammarens förslag uttalat beträffande stadsläkarne, stadsarkitekten och bokföraren vid köttbesiktningsbyrån.

Drätselkammarens förslag att pensionstagarne måtte tilldelas krigstidshjälp för år 1918 med 20 % af det från stadskassan utgående pensionsbeloppet, att utbetalas samtidigt med pensionen, beslöto Stadsfullmäktige bifalla.

I enlighet med Beredningsutskottets förslag skulle den af en del tjänstemän

gjorda framställningen om erhållande af ett krigstidstillägg för senare hälften af år 1917 icke föranleda någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

Magistraten och Rådstufvurätten. Rörande Magistratens af Drätselkammaren tillstyrkta framställning om höjning till 2,000 kronor af kronouppbördskassörens anslag till extra biträden uppstod öfverläggning, hvarunder Herr Sundström yrkade bifall till Drätselkammarens förslag samt Herrar Edström och Bäckman yrkade afslag på framställningen i enlighet med Beredningsutskottets förslag. Stadsfullmäktige beslöto vid framställning af proposition å dessa yrkanden jämlikt Beredningsutskottets förslag afslå ifrågavarande framställning.

Jämlikt Drätselkammarens och Beredningsutskottets afstyrkanden afslogo Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Kättström och Sundström Magistratens hemställan om beviljandet af ett personligt lönetillägg åt stadsfiskalen.

Vidkommande Magistratens förslag att stadsvaktmästarens grundlön måtte höjas från 1,200 till 1,300 kronor yrkade dels Herr Abel Carlsson bifall till detta förslag, dels ock Herr Sundström i öfverensstämmelse med hvad Drätselkammaren och Beredningsutskottet uttalat afslag å framställningen.

Stadsfullmäktige beslöto emellertid vid framställning af proposition å dessa yrkanden bifalla Magistratens förslag.

Bifölls Magistratens af Drätselkammaren tillstyrkta förslag, att från och med nästkommande år skulle i stadens tjänst anställas ytterligare en ordinarie exekutionsbetjänt.

I enlighet med Beredningsutskottets framställning biföllo Stadsfullmäktige Magistratens förslag om ytterligare ett anslag å 500 kronor för utgifvande af en kommunal handbok under villkor att boken blefve färdig under år 1918.

§ 267.

I anseende till den nu långt framskridna tiden uppsköts sammanträdet för att fortsätta följande dag.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 29 December 1917.

Max. Schenström.

Axel Söder. *G. F. Lundberg.*

Offentligen uppläst den 5 Januari 1918, betygar

Ex. officio:

Theofil Öberg.

Den 21 December 1917.

Närvarande och frånvarande samma ledamöter som föregående dag med undantag af att Herr Fåhræus nu tillstädeskom och att Herr Danielsson var frånvarande. De frånvarande ledamöterna Herrar Danielssons och Gustaf Anderssons samt Fru Nina Anderssons förfall godkändes. Närvarande å Magistratens vägnar Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 268.

Ang. val af en ledamot i Arbetsförmedlingsanstaltens styrelse.

Sedan Stadsfullmäktige under gårdagen uppdragit åt Beredningsutskottet att afgifva förslag å val af en suppleant i styrelsen för Västmanlands läns arbetsförmedling för åren 1918—1920 efter afgående suppleanten Fabrikören A. Danielsson, så utsågo Stadsfullmäktige nu jämlikt Beredningsutskottets förslag till detta uppdrag Fabrikören J. R. Keijser.

§ 269.

Ang. val ef en ledamot i hvardera af de Sundinska nämnderna

I anledning af Herr Danielssons begäran vid gårdagens sammanträde att icke blifva omvald som ledamot i nämnden öfver Sundinska donationsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen och i nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål hade Beredningsutkottet, som därvid erhållit Stadsfullmäktiges uppdrag att afgifva nytt förslag till ifrågavarande val, nu vidhållit sitt förslag, att Herr Danielsson måtte till dessa uppdrag återväljas. Sedan i anledning af lämnad upplysning, att det vore ovisst, om Herr Danielsson längre komme att kvarstå som ledamot af Stadsfullmäktige, sedan han blifvit vald till brandchef i staden, och då ledamotskapet i Stadsfullmäktige vore en förutsättning att tillhöra ifrågavarande nämnder, Herr Sundström föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte utse annan ledamot än Herr Danielsson i samma nämnder, beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 33 nej emot 11 ja, afgifna för Beredningsutskottets förslag att omvälja Herr Danielsson, att annan person skulle utses till ledamot i nämnderna.

Härefter valde Stadsfullmäktige med acklamation till ledamot uti båda ifrågavarande nämnder för åren 1918 och 1919 Byggmästaren Alb. Andersson.

§ 270.

Ang. utgifts- och inkomststat för år 1918

Fortsattes den under gårdagen påbörjade behandlingen af 1918 års utgifts- och inkomststat för staden och fattades därvid nedan omförmälda beslut.

Poliskåren

Afslogo Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens och Beredningsutskottets förslag Poliskommissarien Linders af Magistraten tillstyrkta framställning, att han måtte få räkna sig till godo föregående tjänstgöring inom Västerås poliskår för erhållande af ålderstillägg å poliskommissarietjänsten.

I enlighet med Drätselkammarens förslag beviljades Detektivöfverkonstapeln Emil Carlsson från och med år 1918 ett årligt personligt lönetillägg å 300 kronor.

Beslöto Stadsfullmäkttge att vid poliskåren skulle inrättas en ny detektivkonstapelsbefattning från och med år 1918 och att i sammanhang därmed den hittillsvarande skillnaden mellan förste och andre detektivkonstapeln skulle upphöra och grundlönen för detektivkonstaplarne fastställas till 1,600 kronor.

Vidkommande Magistratens af såväl Drätselkammaren som Beredningsutkottet tillstyrkta framställning därom, att vid stadens poliskår måtte från och med år 1918 inrättas sex nya ordinarie poliskonstapelstjänster beslöto Stadsfullmäktige, sedan Herrar Söder och Abel Carlsson yrkat afslag å denna framställning, genom begärd och anställd omröstning med 40 ja emot 4 nej, afgifna för afslag, bifalla ifrågavarande framställning.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner

Med bifall till Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag fastställdes för stadsombudsmannen efter den förut beslutade förändrade instruktionen en grundlön af 8.000 kronor med två ålderstillägg à 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring samt för biträdande stadsombudsmannen en begynnelselön af 5,000 kr. med två ålderstillägg à 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring.

På förslag af Herr vice ordföranden beslöto Stadsfullmäktige från och med nästkommande år höja rådhusvaktmästarens grundlön med 100 kronor.

Pensioner

Beviljade Stadsfullmäktige enligt Drätselkammarens förslag f. Poliskonstapeln J. F. Asplund ett understöd för år 1918 af 200 kronor jämte den honom tillkommande pensionen.

Brandväsendet

Beslöto Stadsfullmäktige bifalla Brandstyrelsens förslag, att vid brandverket skulle anställas på fast stat en ny tjänsteman, öfverbrandmästare eller som dennes titel i enlighet med af Herr Oest nu framställdt förslag skulle blifva vice brandchef. Beträffande lönerna för brandchefen och den nye vice brandchefen bestämdes dessa på yrkande af Herrar Edström, Oest, Uggla och Bäckman enligt Beredningsutskottets förslag sålunda, för brandchefen 3.000 kronor i begynnelselön jämte såsom hittills 200 kronor i beklädnadsersättning samt fri bostad om tre rum och kök jämte jungfrukammare till värde af 800 kronor äfvensom två ålderstillägg à 300 kronor efter resp. 5 och 10 års tjänstgöring, samt för vice brandchefen en begynnelselön af 2,500 kronor jämte 200 kronor i beklädnadsersättning och fri bostad, hvars värde sedermera skulle bestämmas, äfvensom två ålderstillägg à 300 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring.

Bifölls Brandstyrelsens framställning om inrättande från och med år 1918 af två nya ordinarie brandsoldatsbefattningar vid stadens brandkår, hvarjämte den i Brandstyrelsens statsförslag upptagna organisationsförändringen beträffande brandkårens reservmanskap af Stadsfullmäktige godkändes.

I öfrigt godkändes brandverkets stat utan annan förändring än den af Drätselkammaren föreslagna, att utgiften för utskylder och vattenafgifter såsom afseende fastigheten skulle öfverföras till särskild titel.

I sammanhang härmed beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Oest i anledning af Magistratens i sitt yttrande till Drätselkammaren om polisverkets stat gjorda framställning om åtgärder för beredande af ökade lokaler för poliskårens behof, uppdraga åt Drätselkammaren att i samråd med Magistraten och Brandstyrelsen skyndsamt verkställa utredning angående föreliggande behof af ökade lokalutrymmen såväl för polis- som för brandverket.

Byggnadsnämnden

Beviljade Stadsfullmäktige jämlikt Drätselkammarens förslag biträdande stadsingeniören John Eriksson från och med år 1918 ett årligt personligt lönetillägg å 1,500 kronor under förbehåll, att hvarken krigstidshjälp eller provisoriskt lönetillägg skulle utgå till denne befattningshafvare.

I anledning af Beredningsutskottets upplysning, att Ingeniörsbiträdet Heldt från och med nästkommande år skulle tillträda befattning å annan ort, beslöto Stadsfullmäktige enligt Beredningsutskottets förslag att till arvode åt ett ingeniörsbiträde å byggnadskontoret skulle uppföras ett förslagsanslag å 3,600 kronor utan beräknande af krigstidshjälp för denne tjänsteman, hvaremot provisoriskt lönetillägg skulle uppföras för stadsarkitekten med 450 kronor.

I öfriga delar bifölls förslaget till stat för Byggnadsnämnden.

Parker och planteringar

Utgifterna för stadens parker och planteringar fastställdes i enlighet med Trädplanteringssällskapets förslag med de ändringar däri, hvilka föreslagits af Drätselkammaren och Beredningsutskottet, eller att anslaget till plantering å Herrgårdsgatan skulle utgå, att anslaget till ordnande af Mariaberget nedanför flickskolan skulle nedsättas från 800 till 500 kronor samt att de upptagna anslagen till gungor skulle afses äfven för andra lekredskap.

Skogarne

Bifölls Drätselkammarens förslag, att skogvaktaren måtte beviljas en årlig ersättning af 25 kronor för hållande af velociped samt att af inkomsterna af stadens skogar skulle afsättas 40,000 kronor för bestridande af bränslekostnaden för stadens landtegendomar under de närmaste åren.

Paviljongen i Stadsparken

Det af Beredningsutskottet framställda förslaget att å paviljongen i Stadsparken öppningarne mellan verandapelarne borde vintertiden klädas in med bräder och att för detta ändamål måtte anslås ett belopp af 1,000 kronor beslöto Stadsfullmäktige, sedan Herrar Edström och Bäckman yrkat bifall till Beredningsutskottets förslag, på yrkande af Herr Sundström remittera till Drätselkammaren för yttrande.

Hamnplanen

Med godkännande af Drätselkammarens åtgärd att förordna befälhafvaren på stadens nyförvärfvade ångfärja till hamntillsyningsman beslöto Stadsfullmäktige godkänna de af Drätselkammaren under den nya titeln "Hamnplanen" upptagna utgiftsposterna.

Hälso- och sjukvård

Biföllo Stadsfullmäktige förslaget om att anslaget till hållande af vikarie under semester för stadsläkarne skulle höjas från 250 till 300 kronor för dem hvardera.

Afslogos Hälsovårdsnämndens förslag om löneförhöjning åt stadssjuksköterskorna äfvensom höjning af gårdsdrängens vid epidemisjukhuset grundlön.

Däremot biföllo Stadsfullmäktige af Hälsovårdnämnden föreslagna ny lönereglering för husmodern vid epidemisjukhuset och för de ordinarie epidemisjuksköterskorna enligt hvilket förslag husmoderns begynnelselön skulle utgöra 800 kronor i stället för förut bestämda 600 kronor och epidemisjuksköterskornas 600 kronor i stället för 500 kronor, med bibehållande i öfrigt af förut bestämda löneförmåner för dessa befattningshafvare.

Äfvenså bifölls Hälsovårdsnämndens förslag, att vid epidemisjukhuset skulle inrättas en ny ordinarie sjuksköttersketjänst och anslag beviljas till arvode åt ytterligare ett sköterskebiträde samt att sjuksköterskan Agnes Eklund, om hon erhölle den nya ordinarie sköttersketjänsten, måtte få räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid sjukhuset såsom sex ordinarie tjänsteår.

Drätselkammarens förslag, att under epidemisjukhusets stat måtte uppföras en ny anslagspost å 750 kronor för gaturenhållning, bifölls.

I öfriga delar bifölls Hälsovårdsnämndens förslag till utgiftsstat allenast med det af Drätselkammaren anmärkta tillägget å köttbesiktningsbyråns stat att för hälsopolisen Forsberg skulle uppföras ett ålderstillägg.

Varmbadhuset

Badhusstyrelsens förslag till stat för stadens varmbadhus godkändes allenast med det tillägg, som betingades af beslutet om provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp för stadens befattningshafvare.

Folkskoleväsendet

I enlighet med Drätselkammarens och Beredningsutskottets tillstyrkanden fattade Stadsfullmäktige på grund af Folkskolestyrelsens förslag följande beslut, nämligen:

att från och med den 1 Juli 1918 skulle vid stadens folkskolor inrättas en ny ordinarie folkskollärare- och en ny ordinarie folkskollärarinnetjänst samt två nya småskollärarinnetjänster äfvensom från början af höstterminen 1918 en biträdande slöjdlärarinnebefattning,

att till skrifbiträde åt folkskoleinspektören skulle lämnas ett anslag af 800 kronor för år 1918 att utbetalas direkt af stadens medel i den mån anslaget behöfde tagas i anspråk, hvilket beslut fattades efter en kort öfverläggning, hvarunder Herr Fåhræus yrkat bifall till Drätselkammarens förslag och Herr Edström till Beredningsutskottets förslag, hvilket sistnämnda af Stadsfullmäktige bifölls,

att till arvode åt en bibliotekarie vid lärjungebiblioteket skulle anslås 100 kronor,

att till arvoden åt en instruktör och en instruktris för gymnastikundervisningen skulle anvisas 800 kronor,

att i och för höjning af arvodena för slöjdundervisningen af timlärare och för undervisning i fortsättningsskolan på sätt Folkskolestyrelsen närmare föreslagit, skulle upptagas de af styrelsen för dessa ändamål begärda anslag,

att för folkskollärare och folkskollärarinnor intill fem ordinarie tjänsteår och för småskollärarinnor fem tjänsteår förvärfvade inom annat skoldistrikt, skulle få medräknas för uppflyttning i högre lönegrad härstädes,

att till en kurs för folk- och småskollärare i teckning och hembygdsundervisning samt en kurs i experimentell fysik skulle anvisas 725 kronor,

att till Västmanlands läns pedagogiska bibliotek skulle lämnas ett anslag å 50 kronor,

att för tillhandahållande af potatisland åt folkskolans lärjungar skulle anvisas 400 kronor,

att till föreningen Västerås skollofskolonier skulle för år 1918 såsom bidrag till uppehållande af föreningens verksamhet lämnas ett anslag af 4,000 kronor, samt

att vid den högre folkskolan skulle från och med den 1 Juli 1918 inrättas två ordinarie lärarebefattningar.

Folkskolestyrelsens framställningar om krigstidshjälp för befattningshafvare på folkskolans och högre folkskolans stater samt om lönefyllnad för öfningslärare och lärarinnor, hvilka ej erhölle löneförbättring af statsmedel förklarades vara besvarade genom Stadsfullmäktiges under gårdagen fattade beslut om provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp åt stadens befattningshafvare.

Jämlikt Drätselkammarens förslag skulle den i Folkskolestyrelsens statförslag upptagna utgiftsposten för ommålning och reparation i Djäknebergsskolan utgå.

Biföllo Stadsfullmäktige enligt Drätselkammarens tillstyrkan det af Folkskolestyrelsen begärda anslaget å 3,500 kronor till arvode åt barnavårdsmän.

I allt öfrigt godkändes det uppgjorda förslaget till stat för stadens folkskoleväsende.

I enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan beviljade Stadsfullmäktige Västerås arbetareinstitut för dess biblioteksverksamhet för år 1918 dels 7,500 kronor för bestridande af löpande årskostnader och dels 8,000 kronor såsom anslag för en gång till bokinköp. *Diverse undervisningsändamål*

Styrelsens för Västerås elementarläroverk för flickor af Drätselkammaren tillstyrkta framställning, att Stadsfullmäktige måtte i och för beredande af tillfällig löneförbättring under år 1918 åt föreståndarinnan samt åt ämnes-, öfnings- och timlärarinnor vid läroverket anslå ett bidrag motsvarande hälften af det belopp, som staten för samma ändamål lämnade läroverket, bifölls af Stadsfullmäktige utan omröstning.

I fråga om Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag att föreståndarens för stadens tekniska verk grundlön måtte höjas från 5,000 till 7,000 kronor med rätt för nuvarande föreståndaren att bibehålla nu utgående personligt lönetillägg, hvilken framställning af Drätselkammaren afstyrkts, men af Beredningsutskottet tillstyrkts, under villkor att hvarken provisoriskt lönetillägg eller krigstidshjälp skulle utgå för denne befattningshafvare, uppstod en kort öfverläggning, hvarefter Stadsfullmäktige på yrkande af Herrar Edström och Nordin utan omröstning godkände framställningen i enlighet med Beredningsutskottets förslag. *Affärsverk*

Under antecknande af att förslag till nya lönestater för kamreraren och assistenterna vid de tekniska verken inom närmaste tiden vore att efter beredning inom Drätselkammaren förvänta, beslöto Stadsfullmäktige tillsvidare godkänna Drätselkammarens förslag till lönestat för kamreraren.

Förrådsförmannens aflöning skulle i staten på sätt Drätselkammaren erinrat upptagas i enligt med innevarande års stat med grundlön 2,100 kronor och ett ålderstillägg 300 kronor.

Utgifterna för verkens gemensamma förvaltning skulle i den fastställda staten upptagas i enlighet med Stadsfullmäktiges ofvan antecknade beslut och lämpligen fördelas på de olika verken.

Biföllo Stadsfullmäktige Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag om anställande af en installationsinspektör vid elektricitetsverket med en aflöning af 2,400 kronor i enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan.

Beviljade Stadsfullmäktige i och för nyanläggningar och nyanskaffningar vid de tekniska verken utan omröstning följande anslag:

dels att utgå af ***tillgängliga medel*** i verkens kassa:			
för omläggning af afloppsledningen i Stora gatan mellan Allé- och Karlsgatorna		kr.	2,800: —
dels att utgå af ***lånemedel:***			
för anskaffande af mätare och inventarier under år 1917	kr. 60,000: —		
och under år 1918	„ 50,000: —		
samt för diverse mindre ledningsutsträckningar	„ 25,000: —		135,000: —
		Kronor	137,800: —

Ett af Herr Nordin vid föredragningen af Vatten- och Gasverksstyrelsens stat framställdt förslag att utgifterna för afloppsledningarne skulle öfverflyttas från hufvudtiteln "Affärsverk" till hufvudtiteln "Andra hygieniska inrättningar", å hvilket förslag Herr Sundström yrkade afslag, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af Herr Edström öfverlämna till Drätselkammaren med uppdrag för kammaren att i samråd med Vatten- och Gasverksstyrelsen i ämnet fatta beslut.

I enlighet med Drätselkammarens och Beredningsutskottets förslag bestämdes att gaspriset från och med början af nästkommande år skulle utgå med 25 öre pr kbm. för gas till hushållsförbrukning och 40 öre pr kbm. för s. k. industrigas.

Med de jämkningar, som föranleddes af Stadsfullmäktiges ofvan antecknade beslut godkändes Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till stat för stadens tekniska verk.

Gatuläggningen

I fråga om Drätselkammarens förslag om anslag för särskilda större gatuarbeten uppstod en stunds öfverläggning, hvarunder yrkades dels af Herr Bäckman med instämmande af Herrar Håkanson, Edström, Oest, Kättström och Johansson bifall till Beredningsutskottets förslag, dels af Herr Abel Carlsson äfvenledes bifall till Beredningsutkottets förslag men med det tillägg att anslaget till anläggning af Nedre Trädgårdsgatan måtte i stället användas till ordnande af Kopparbergsvägen från Smedjegatan österut, dels af Herr Sundström, att anslaget å 17,500 kronor till Öfre Trädgårdsgatan måtte utgå, men att anslaget till diverse mindre gatuarbeten i stället måtte ökas med samma belopp, under uttalande från Stadsfullmäktiges sida, att Östra Järnvägsgatan måtte ordnas med erforderliga medel ur detta anslag, dels ock af Herr Ahlin bifall till Drätselkammarens förslag.

Efter slutad öfverläggning framställdes proposition å de sålunda gjorda yrkandena, hvarvid och då Herr ordföranden förklarade frågan om bifall till Beredningsutskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad votering begärdes.

Sedan härefter genom begärd och anställd omröstning Herr Sundströms yrkande blifvit med 35 ja emot 9 nej, afgifna för bifall till Herr Abel Carlssons förlag antaget till kontraproposition i hufvudvoteringen beslöto Stadsfullmäktige med 32 ja emot 12 nej, afgifna för Herr Sundströms yrkande, bifalla Beredningsutskottets förslag.

Stadsfullmäktige hade alltså till nedan angifna gatuarbeten af uttaxerade medel anvisat följande anslag:

Omläggning och stensättning af *Stora gatan* mellan Hållgatan och Floragatan	kr.	35,000: —
Omläggning af *Kyrkogatan* från konsistoriehuset till Rudbecksgatan ...	„	26,500: —
Omläggning af *Kyrkogatan* från Rudbecksgatan till Norra Ringvägen	„	9,250: —
Stensättning m. m. af *Skultunavägen* från Norra Ringvägen till körvägen till Västerås kvarn	„	12,500: —
Stensättning af *Skolgatan* från Gäsmyregatan till Vasagatan	„	15,000: —
Stensättning af *Engelbrektsgatan* från Engelbrektsplan till Rudbecksgatan	„	23,000: —
Omläggning af *Fiskartorget*	„	25,500: —
Omläggning af *Nedre Trädgårdsgatan* från Fiskartorget till Kopparbergsvägen	„	44,000: —
Ordnande af *Vasagatans* västra trottoar från Engelbrektsplan till Utanbygatan	„	900: —
Stensättning och ordnande af *Östra Järnvägsgatan* från Hamngatan ...	„	17,500: —
	Kronor	209,150: —

Vägunderhåll

Biföllo Stadsfullmäktige Drätselkammarens förslag, att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag å 33,340 kronor för bättring af vägar och gator utom stadsplanen i enlighet med en särskild bugetförslaget bilagd förteckning, utan att däri skulle ses en utfästelse från stadens sida att för framtiden åtaga sig detta underhåll.

Båttrafiken

Godkändes Drätselkammarens förslag till stat för trafiken med stadens båtar, i sammanhang hvarmed Stadsfullmäktige enligt samma förslag beslöto, att det af Stadsfullmäktige den 21 Juni 1917 beviljade anslaget å 30,000 kronor till inköp af en ångfärja skulle gäldas af uttaxerade medel i 1918 års stat.

Hamnen

Hamnstyrelsens förslag till stat för stadens hamn och hamnmaskinerierna godkändes med den jämnkning, som betingades af Stadsfullmäktiges beslut angående provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp.

För anordnande af elektrisk gatubelysning i nedan angifna delar af staden, anslogos följande belopp: *Gatubelysning*

3	lampor i Skultunavägen norr om Skerikesvägen	kr.	1,000: —
1	lampa å Akademivreten längst i norr	„	200: —
8	lampor inom Papegojvreten, Vegaföreningen och Nedre Rosenhill	„	2,000: —
4	„ inom Aroslund	„	1,100: —
10	„ inom Lustigkulla i utbyte mot 9 gaslyktor	„	900: —
4	„ å Slottsgatan och Slottsbron i utbyte mot 4 gaslyktor	„	1,050: —
7	„ inom Haga- och Frejaföreningarne	„	1,700: —
		Kronor	7,950: —

Godkändes det af Fattigvårdsstyrelsen uppgjorda förslaget till stat för stadens fattigvård med de af Drätselkammaren föreslagna ändringarne eller att provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp för befattningshafvare å fattigvårdens stat skulle beräknas i enlighet med Stadsfullmäktiges under gårdagen fattade beslut samt att bland utgifterna skulle införas det anslag å 20,000 kronor, som af Stadsfullmäktige anvisades den 25 sistlidne Oktober till täckande af beräknad brist i fattigvårdens stat för innevarande år. *Fattigvård*

Vid föredragning af Pensionsnämndens stat yrkade Herr Vestholm, att Stadsfullmäktige måtte bestämma arvodet till nämdens ledamöter till 7 kronor pr sammanträdesdag i stället för nu utgående 4 kronor pr sammanträdesdag och att motsvarande höjning skulle beslutas i det anslag af hvilket dessa dagarvoden skulle utgå, och uttalade Herr Vestholm i sammanhang härmed att äfven arvodena till taxeringsnämdens ledamöter och ombuden vid mantalsskrifningen borde höjas till 7 kronor pr sammanträdesdag. Sedan Herr Sundström i anledning häraf yrkat, att Stadsfullmäktige ville med afslag å Herr Vestholms yrkande upptaga utgifterna å Pensionsnämndens stat i enlighet med nämndens förslag, beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 24 ja emot 19 nej, afgifna för bifall till Herr Vesterholms yrkande, i enlighet med Herr Sundströms yrkande godkänna Pensionsnämndens förslag till stat oförändradt. *Pensionsnämnden*

Beviljades i enlighet med Drätselkammarens förslag af uttaxerade medel i 1918 års stat anslag till Barnkrubban å 1,500 kronor, till Barnhemmet 500 kronor jämte utfästelse från stadens sida att ombesörja gaturenhällningen vid hemmets fastighet, hvarför beräknades 150 kronor, och till Natthärberget 300 kronor. *Filantropiska ändamål*

Jämlikt Drätselkammarens tillstyrkan biföllo Stadsfullmäktige styrelsens för Västmanlands läns arbetsförmedling anhållan om ett anslag af staden för år 1918 å 2,000 kronor. *Arbetsförmedlingen*

Beviljades enligt Drätselkammarens förslag Västerås sjukkassors forsättningskassa anslag af stadens medel för år 1918 i enlighet med de grunder som fastställdes, då Stadsfullmäktige den 23 December 1909 första gången beviljade anslag till detta ändamål. *Sjukkassornas fortsättningskassa*

Drätselkammaren hade öfverlämnat en skriftlig framställning från styrelsen för barnhemmet Sparfboet om ett anslag af stadens medel för år 1918 å 600 kronor och därvid under erinran om Stadsfullmäktiges beslut den 22 Februari 1917 angående upplåtande af butikslokal åt föreningen Hvita bandet, föreslagit att Stadsfullmäktige måtte för år 1918 bevilja barnhemmet ett kontant anslag å 400 kronor eller samma belopp som för innevarande år. *"Sparfboet"*

I fråga härom yrkade nu Herr Enblom, med instämmande af Herr Erik Andersson, att Stadsfullmäktige måtte bevilja det af styrelsen hegärda högre anslaget å 600 kronor, hvaremot Herr Sundström yrkade bifall till Drätselkammarens förslag.

Stadsfullmäktige fattade sitt beslut i denna fråga utan omröstning i enlighet med Herr Enbloms yrkande.

Frälsningsarméns slumstation

Jämlikt Drätselkammarens tillstyrkan beviljades Frälsningsarméns härvarande slumstation ett hyresbidrag för år 1918 af 385 kronor.

Idrottsplatsen Skridskoklubben

Anslogos 200 kronor till underhåll af idrottsplatsen å Herrgärdet för år 1918 samt 600 kronor till Västerås skridskoklubb att utgå under enahanda villkor, som gällt för motsvarande anslag för år 1917 med uppdrag åt Stadsfullmäktiges idrottsplatskommitté att kontrollera användandet af anslaget till skridskoklubben och att därmed förbundna villkor uppfylldes.

Musiksällskapet

Drätselkammaren hade i anledning af en framställning från styrelserna för Västerås Musiksällskap och Västerås Orkesterförening föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för år 1918 bevilja föreningarne ett gemensamt anslag af 1,800 kronor af uttaxerade medel att utgå under de villkor, som funnes i föreningarnas skrifvelse angifna. Emot förslaget hade Herr Kättström reserverat sig under yrkande om afslag å framställningen.

Jämväl Beredningsutskottet hade tillstyrkt Drätselkammarens förslag, hvaremot Herrar Bäckman, Ahlin och Huggare inom utskottet reserverat sig i samma riktning som Herr Kättström. Under öfverläggningen i denna fråga yrkade dels Herrar vice ordföranden och Fröier bifall till Drätselkammarens förslag, dels Herr Uggla likaledes bifall till förslaget, dock att anslaget måtte beviljas med det villkor, att de understödda föreningarne anordnade några populära konserter med obetydliga eller inga inträdesafgifter, dels ock Herrar Kättström, Huggare, Bäckman och Abel Carlsson afslag å framställningen.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning afslå ifrågavarande framställning.

Hyresnämnden

Vidkommande Hyresnämndens statförslag yrkade dels Herrar Sundström och Edström bifall till Beredningsutskottets förslag och dels Herr Larsson bifall till Drätselkammarens förslag, och biföllo Stadsfullmäktige härutinnan Beredningsutskottets förslag, hvadan alltså ifrågavarande utgiftsstat blifvit fastställd med den förändringen, att med beräkning af ett arvode för ledamöterna af 5 kronor pr sammanträdesdag, ordföranden och vice ordföranden däri inbegripna, de anslagsposter, af hvilka dessa arvoden skulle utgå minskades med 1,760 kronor.

Lifsmedelsnämnden

Lifsmedelsnämndens utgiftsstat fastställdes i enlighet med nämndens förslag och af Drätselkammaren däri gjorda tillägg af dels ränta och amortering å den för nämndens verksamhet inköpta lastautomobilen 2,400 kronor och dels ränta å nämndens rörelsekapital 20,000 kronor.

De anslag, som Stadsfullmäktige beviljat dels den 26 April innevarande år å 50,000 kronor till lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor och den 30 Augusti 1917 å 8,000 kronor för samma ändamål att utgå till vissa mindre inkomsttagare såsom ersättning för en del af den erlagda kommunalskatten, upptogos jämlikt Drätselkammarens förslag till uttaxering i 1918 års budget.

Beviljade Stadsfullmäktige det af Drätselkammaren tillstyrkta af Lifsmedelsnämnden begärda anslaget å 50,000 kronor att utgå under första halfåret 1918 till lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor, hvilket anslag likaledes skulle upptagas till uttaxering i 1918 års budget.

Biföllo Stadsfullmäktige Drätselkammarens förslag om sådan reglering af de vid stadens stall anställda körkarlarnes lön, att den bestämdes till 1,450 kronor för dem hvar. *Stallet*

Godkändes Drätselkammarens förslag att till uttaxering i den föreliggande budgeten uppföra de af Stadsfullmäktige tidigare af tillgängliga medel beviljade anslagen, nämligen den 30 November 1916 till anskaffning af ett mudderverk 30,000 kronor, den 21 Juni 1917 till inköp af en lastautomobil 15,000 kronor nu i anledning af anslagets öfverskridande förhöjdt till 16,000 kronor samt den 30 Augusti 1917 dels till ytterligare krigstidshjälp för senare halfåret 1917 åt en del befattningshafvare 30,000 kronor och dels till anordnande af en pumpbrunn i Pilgatan 1,400 kronor. *Diverse behof*

De af Drätselkammaren begärda nya anslagen under titeln diverse behof, nämligen 2,000 kronor till resor i stadens angelägenheter och diverse mindre utredningar, 7,000 kronor för stadens materialgård samt för reparation och underhåll af stadens förråd af redskap och fordon, 2,744 kronor 45 öre till täckande af brist i anslagen för byggande af tillfälliga bostäder, 1,950 kronor för inköp af en hjulsnöplog och 1,150 kronor för inköp af en sopmaskin samt 1,150 kronor för verkställd reparation af åmuren vid stadsparken beslöto Stadsfullmäktige utan omröstning bevilja.

Jämlikt Beredningsutskottets tillstyrkan beviljade Stadsfullmäktige för år 1918 det af Magistraten begärda anslaget å 300 kronor åt taxeringsnämndsordförandena i staden för anställande af ett gemensamt biträde för mottagande af deklarationer.

Med bifall till Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag beslöto Stadsfullmäktige för täckande af bristen i 1918 års budget en uttaxering af 6,75 % å det upptaxerade inkomstbeloppet, beräknadt, med afdrag af den höjning, som i pröfningsnämnden skett i A.-B. Svenska Metallverkens taxering till 32,383,690 kronor. *Uttaxeringar*

Med anledning af Stadsfullmäktiges ofvan antecknade beslut om höjning af gaspriset skulle inkomsterna å gasverket beräknas enligt Drätselkammarens förslag eller med en höjning från Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag af 9,650 kronor. *Affärsverk*

På grund af en erinran af Herr Sundström skulle under titeln hamnmagasinen bland inkomsterna uppföras ett vid uppgörandet af budgetförslaget uteglömdt hyresbelopp af 720 kronor. *Hamnmagasinen*

Inkomsterna för köttbesiktningsbyrån skulle enligt Drätselkammarens erinran uppföras med samma belopp som summan af utgifterna för densamma. *Hälso- och sjukvård*

Godkändes Drätselkammarens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag, att för Lifsmedelsnämnden skulle beräknas inkomster, nämligen 12,000 kronor såsom ersättning af statsmedel för utgifter för ransoneringsarbetet och 56,300 kronor utgörande inkomst af nämndens affärsrörelse, motsvarande rörelsens omkostnader. *Lifsmedelsnämnden*

Med godkännande i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag och ofvan antecknade beslut af den föreliggande utgifts- och inkomststaten, beslöto Stadsfullmäktige, att de vidtagna förändringarne i de olika delarne af Drätselkammarens förslag skulle utjämnas genom motsvarande förändringar i förslagsanslagets belopp, hvilket efter verkställd uträkning fastställdes till ett belopp af 75,222 kronor 48 öre.

§ 271.

Ang. revision af stadens räkenskaper för år 1916.

Från revisorerna af stadens räkenskaper genom Magistratens resolution denna dag inkommen berättelse öfver verkställd granskning af räkenskaperna för år 1916 jämte därvid fogad förvaltningsberättelse af Drätselkammaren för samma år bordlades till Stadsfullmäktiges ordinarie sammanträde under nästkommande Januari månad.

In fidem:

Theofil Öberg.

Justeradt den 29 December 1917.

Max. Schenström.

Axel Söder. *G. F. Lundberg.*

Offentligen uppläst den 5 Januari 1918, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

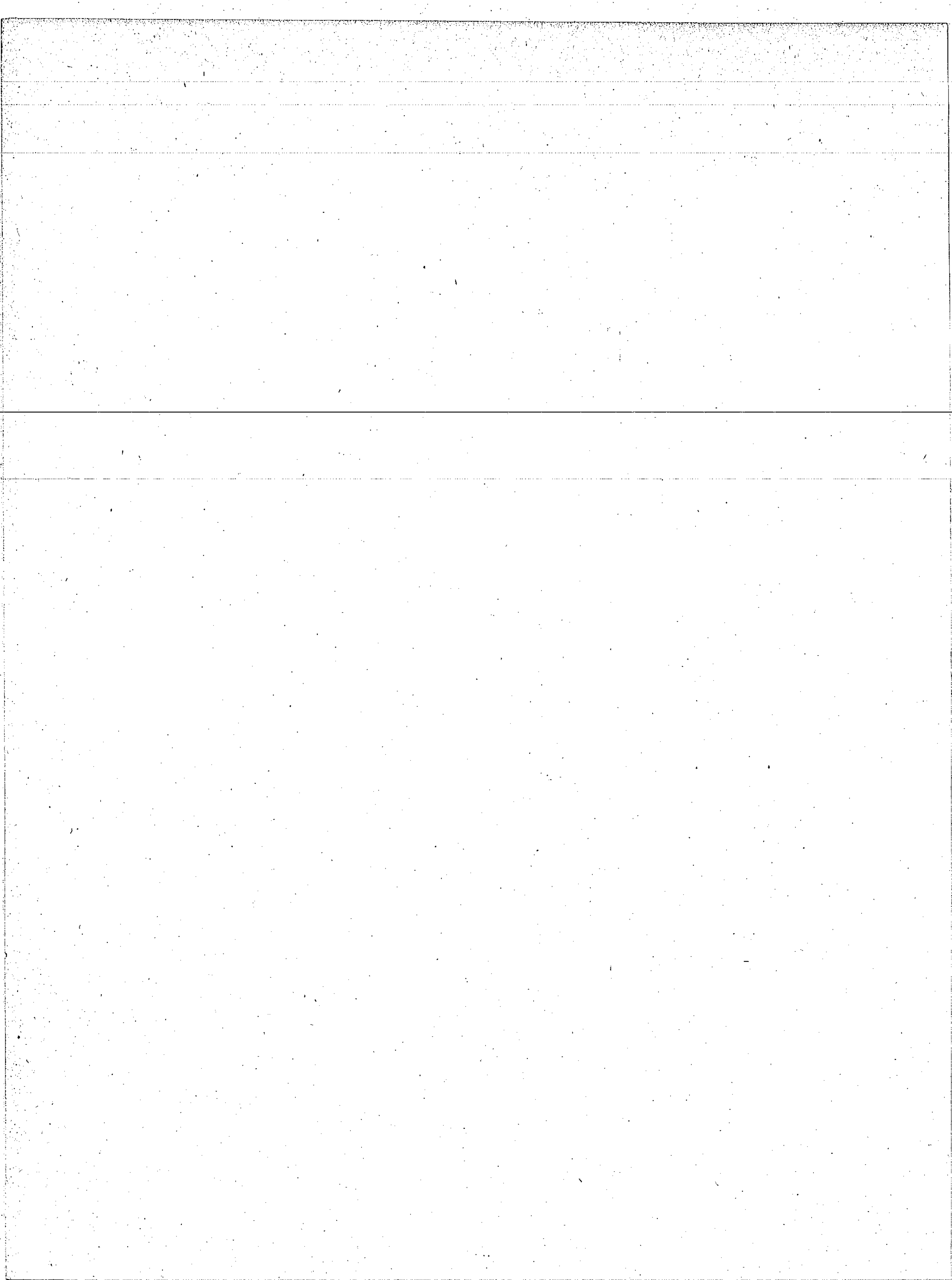

HANDLINGAR

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 25 Januari. I.

N:o 1.

Herr Pers' motion ang. tillsättande af en planteringsnämnd.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Som bekant ombesörjes nu vården af stadens planteringar af Västerås trädplanteringssällskap. Staden anslår till sällskapet de därför behöfliga medlen, med undantag af ett mindre belopp, som upptages som medlemsafgifter af sällskapets medlemmar, hvilka dock årligen äga utfå växter till ungefär samma värde som afgifterna. Ursprungligen gingo äfven dessa medel till sällskapets hufvuduppgift.

Denna anordning var utan tvifvel lämplig på den tiden, då staden ej ansåg sig kunna offra något väsentligt på försköning genom planteringar och då intresset för hithörande var så ringa, att det behöfde sporras genom en särskild sammanslutning af personer med sinne för dylika uppgifter. Samhället står därföre i tacksamhetsskuld till trädplanteringssällskapet för hvad det uträttat genom sin verksamhet.

Emellertid har en högst betydande förändring inträffat på ifrågavarande område. Det allmänna intresset för parkers och planteringars anläggning och vård har blifvit både allmänt och starkt. Anslagen för ifrågavarande ändamål ha lämnats med beredvillighet. Ett bevis för ett stigande intresse för hithörande ting är Stadsfullmäktiges tillsättande af kommitten för naturskydd inom staden.

Äfven den vakna kritik, som någon gång gör sig gällande gent emot mindre lyckade åtgärder ifråga om växtligheten vittnar om det stigande allmänna intresset härutinnan. Trädplanteringssällskapet åter har kommit att mer och mer inskränka sig till att uppbära medlemsafgifterna. Endast ett mycket litet fåtal personer intressera sig för ledningen.

Tiden torde vara inne att stadsrepresentationen, d. v. s. Stadsfullmäktige, öfvertar det direkta ansvaret för denna del af stadens förvaltning, liksom kostnaderna sedan länge betalas af stadens medel. Vården om befintliga planteringar, utvidgandet af dessa, skyddet af naturlig växtlighet och naturens daning i allmänhet är af desto större vikt, som staden genom stora jordförvärf kommit i besittning af vidsträckta områden, delvis ägande mycket vackert af detta slag att skydda och förvara. Så mycket mera är det af nöden, att dessa angelägenheter komma att bli en af allmänheten uppburen sak, som Västerås omedelbart inpå sig har rätt så enformiga slätter, hvarigenom den omväxling i naturbildningen som staden äger, liksom den som förlänas af Mälarens holmar och stränder bör med desto större omsorg bevaras och utvecklas.

Då här nämnts stadens vidsträckta, delvis nyinköpta områden, hvartill kunna komma andra som i framtiden förvärfvas, så torde ett särskiljande göras mellan områden som ställas under nämndens omedelbara vård såsom parker, planteringar och naturbildningar inom stadsplanen och de bebyggda områdena omedelbart därintill, Hästholmarna och de skogspartier som redan äro tagna i bruk af allmän-

N:o 1.

Ang. tillsättande af en planteringsnämnd.

heten som promenadplatser, såsom t. ex. delar af Kristiansborgsskogen, skogen vid Persbohage och Trumslagartorpsskogen, i händelse Vallby kan förvärfvas. Men äfven på stadens områden därutanför bör nämnden ha sin uppmärksamhet riktad, ty med stadens utveckling indrages allt mer under allmänhetens frekvens, och staden har egentligen icke rätt att försumma de estetiska synpunkterna på något som den har om hand.

Med vår stadsstyrelses organisation är verkställigheten koncentrerad hos Drätselkammaren. Denna torde därföre äfven böra öfverta ledningen af de arbeten som höra till detta område. Därigenom vinnes enhetlighet med stadens öfriga arbeten. Stadsfullmäktige torde själfva böra utse den eller de tjänstemän, som skola leda dessa arbeten. Gifvetvis bör staden öfverta förpliktelser som Trädplanteringssällskapet nu har gent emot sina befattningshafvare.

Bredvid Drätselkammaren torde böra ställas en nämnd, sammansatt af personer som äro särskildt skickade att företräda de intressen som här äro ifråga, och som skulle äga en förslags- och rådgifvande befogenhet. Den skulle alltså upprätta förslag om de arbeten som för hvart år borde utföras, afgifva yttranden i frågor, som remitteras af Stadsfullmäktige, Drätselkammaren skulle kunna inhämta dess yttranden, liksom nämnden äfven opåkallad skulle kunna gifva erinringar i frågor som berörde det intresseområde den vore satt att bevaka. Lämpligast vore, att den öfvertoge naturskyddskommittens uppgift, som ju nära sammanfaller med hvad här skisserats som planteringsnämndens.

För närvarande har staden en koloniträdgård och därjämte en del smärre jordlotter utarrenderade till småodlare. Denna verksamhet, som särskildt nu i dyrtiden har visat sig af stor nytta, behöfver komma under en intresserad ledning. Ordnade koloniträdgårdar böra ställas till förfogande i den mån allmänheten vill frekventera dem. Men äfven de smärre, tillfälligt utarrenderade jordbitarna böra anordnas så, att ett fortsatt odlande kan vara behagligt både från den enskildes och det allmännas sida. Med litet eftertanke kan trefnad vinnas utan dyrbara anstalter. Ifråga om dessa senare, d. v. s. de tillfälligt utarrenderade jordlotterna torde dock nämndens uppgift, till följd af sakens beskaffenhet, få inskränka sig till att genom råd och anvisningar förebygga att odlingarna få ett skräpigt och störande utseende.

Den blifvande nämndens ledamöter torde böra utses för en begränsad tid, exempelvis fyra år, och hälften af ledamöterna stå under omval hvartannat år. Antalet ledamöter bör ej vara allt för fåtaligt, emedan åtskilliga grenar af stadens förvaltning böra företrädas i nämnden. Sålunda torde någon ledamot af Drätselkammaren böra finnas där. Folkskolestyrelsen har redan en hel del planteringar på sina skolgårdar och dessa komma gifvetvis att mer ökas. Denna styrelse torde därför böra företrädas af någon ledamot.

Den eller de personer, som utöfva vården af stadens skogar bör också stå i intim kännedom om dessa ting och måhända representeras i nämnden. Den kommitte, som nu finns under namn af stadsplanekommitten, företräder ett område, som har nära sammanhang härmed. Ty vid stadsplanens utläggande bör ju den största hänsyn tagas till de naturliga betingelser, som vegetation och markens daning gifva. Stadsarkitekten torde böra vara självskrifven ledamot af nämnden. Skulle det befinnas lämpligt, att Drätselkammaren och Skolstyrelsen skulle utse ledamöter i nämnden, böra naturligtvis därjämte ett antal platser finnas, som tillsättas af Stadsfullmäktige direkt.

N:o 1. Ang. tillsättande af en planteringsnämnd.

Det är tydligt att här icke är fråga om någon för staden ny verksamhet. Uppgifterna ha redan gjort sig kända och äga sina organ. Det är endast fråga om att samla dem till större enhetlighet och därmed till större effektivitet. Både arbete och ansvar böra kunna försiggå på ett verksammare sätt. Den starka utvecklingen på öfriga områden gör detta nödvändigt.

Hälsingborgs stad har nyligen tillsatt en »estetisk nämnd» med uppgift att främja stadens förskönande och för att öfvervaka, att stadens märkliga eller mera karaktäristiska partier icke vandaliseras. Det synes som om det vore något liknande hvad som här sättes i fråga. Den anspråkslösa benämningen, planteringsnämnden, torde dock vara att föredraga. Uppgifterna kunna närmare bestämmas i en instruktion i den riktning jag här utvecklat.

Med hänvisning till hvad jag sålunda anfört tillåter jag mig föreslå Stadsfullmäktige besluta,

att tillsätta en planteringsnämnd, som får i uppdrag att bevaka stadens yttre försköning och naturens vård, och att i dessa afseenden gå stadens myndigheter tillhanda,

att genom sin Drätselkammare och med biträde af den här nämnda planteringsnämnden öfvertaga de funktioner som nu utöfvas af trädplanteringssällskapet,

och att till denna nämnd öfverflytta de uppgifter som nu åligga naturskyddskommitten,

samt att uppdraga åt Beredningsutskottet att efter Drätselkammarens hörande utarbeta de närmare bestämmelser som äro behöfliga för att ordna denna sak.

Västerås i januari 1917.

AND. PERS.

N:o 2.

Drätselkammarens skrifvelse ang. anstånd med afgifvande af utlåtande i två byggnadsfrågor.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva under loppet af nästlidne år till Drätselkammaren remitterat två hos Stadsfullmäktige framställda förslag afseende större allmänna nybyggnader att utföras genom stadens försorg. Det ena af de här åsyftade förslagen och det största af dem är särskilde kommitterades förslag angående byggande af en ny fattiggård för staden för en beräknad kostnad af 569,000 kronor, hvilket förslag den 27 april 1916 af Stadsfullmäktige remitterades till Drätselkammaren och Fattigvårdsstyrelsen. Den andra frågan är det till Drätselkammaren den 30 november 1916 remitterade förslaget om uppförande af en annexbyggnad för

N:o 2.
Ang. anstånd med afgifvande af utlåtande i två byggnadsfrågor.

elementarläroverket för flickor, hvartill beräknats en kostnad af omkring 125,000 kronor.

Det torde icke vara Stadsfullmäktige främmande, att byggnadskostnaderna under senaste tiden stegrats i oerhördt hög grad, något som äfven kom till synes, då entreprenaden för den nya tekniska skolan skulle göras upp, och det torde vara mycket möjligt att kulmen ännu icke är uppnådd. Under sådana förhållanden har det synts Drätselkammaren nödvändigt, att staden söker inskränka sin byggnadsverksamhet till det minsta möjliga. De byggnadsföretag, som direkt genom stadens organ eller under stadens medverkan under nuvarande tid igångsatts eller komma att igångsättas, nämligen tekniska skolans nu påbörjade nybyggnad och det halfkommunala arbetarebostadsbolagets blifvande nybyggnader, torde jämte den i öfrigt här i staden bedrifna byggnadsverksamheten, hvarutinnan särskildt må erinras om Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets stora kontorsbyggnad, vara mer än tillräcklig för att hindra uppkomst af arbetsbrist för byggnadsarbetare.

På grund af det anförda och då något oundgängligt behof icke anförts som skäl för att under nuvarande kristid realisera ofvan omförmälda byggnadsförslag, får Drätselkammaren anhålla, att Stadsfullmäktige måtte förklara sig icke hafva något att erinra emot, att med afgifvande af utlåtande i ofvanberörda till Drätselkammaren remitterade frågor måtte få anstå tillsvidare under innevarande år.

Västerås den 11 januari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 3.

Drätselkammarens utlåtande ang. anskaffande af en ambulansvagn.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 28 september 1916 remitterade Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för yttrande en af stadsfullmäktigeledamöterna herrar Viktor Larsson och Aug. Hedberg väckt motion om inköp för stadens räkning af en ambulansvagn samt i samband därmed eventuellt utarbetande af taxa för vagnens användande i sådana fall, då betalning därför skäligen kunde fordras.

Då denna fråga senast var föremål för behandling af Stadsfullmäktige föll förslaget, hufvudsakligen af den anledningen att utrymme saknades för uppställande af en ambulansvagn i brandstationen, där den borde hafva sin plats. Sedan dess har genom nybyggnader och omändringar nödigt utrymme kunnat beredas, hvarför något hinder i detta hänseende nu ej föreligger.

Sedan brandverket numera minskat sitt hästantal och för verkets räkning anskaffats en motordrifven utryckningsvagn, brandautomobil, synes det Drätsel-

kammaren, som hvarje tanke borde vara utesluten på att anskaffa en ambulansvagn, afsedd att dragas af hästar. Flere af brandsoldaterna äro nu fullt förtrogna med förandet och skötseln af en automobil. Drätselkammaren anser därför, att om en ambulansvagn skall anskaffas för stadens räkning, hvilket Drätselkammaren vill förorda, en ambulansautomobil inköpes. N:o 3. *Ang. anskaffande af en ambulansvagn.*

I och för utredning af ärendet har Drätselkammaren införskaffat anbud från olika håll å flere typer af ambulansautomobiler samt låtit profköra en del af dem. Efter ompröfning af de olika förslagen har Drätselkammaren stannat vid att förorda en automobil af märket »Ford», som erbjudits till inköp för en summa af 4,750 kronor, fullständigt inredd för sitt ändamål med en sjukbår. Motorn är 4-cylindrig och har en styrka af 20 hästkrafter.

De öfriga erbjudna ambulansautomobilerna äro visserligen större och i allmänhet kraftigare samt lämna rum för två sjukbårar, men Drätselkammaren anser ej att dessa fördelar uppvägas af de afsevärdt högre priser (13,500 och upp till nära 20,000 kronor) som fordrats. Här i staden torde användningen af ambulansautomobilen icke blifva större än att den lilla lätta Fordvagnen fullt kan motsvara behofvet. En dylik vagn finnes sedan någon tid i Karlskrona och har, enligt hvad som därifrån inhämtats, fungerat till full belåtenhet.

Under anhållan att framdeles, i händelse af bifall till förslaget om anskaffande af en ambulansvagn, få inkomma till Stadsfullmäktige med förslag till taxa för vagnens användande, hvilket förslag Drätselkammaren ännu ej är beredd att aflämna, får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att af 1917 års förslagsanslag ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af 4,750 kronor för inköp af en ambulansautomobil för stadens räkning.

Ett af stadens byggnadschef afgifvet särskildt yttrande, hvilket afviker från Drätselkammarens uppfattning, bilägges.

Västerås den 11 januari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Drätselkammarens beslut att inköpa en ambulansbil af märket »Ford» får jag härmed vördsammast anmäla min reservation och detta på följande skäl:

Den vanligen försålda »Ford»-vagnen har en motor af föga öfver 20 hkr. samt är en tvåväxlad vagn, d. v. s. försedd med endast 2:ne hastigheter framåt och backgång. Vid tyngre väglag blifver man sålunda tvungen att köra vagnen med låg fart. Härtill kommer att vagnen är kort och de häftiga rörelser som däraf betingas kunna icke förhindras genom anbringande af stötdämpare. Vagnens

N:o 3.

Ang. anskaffande af en ambulansvagn.

manöveranordningar äro icke af samma slag som de å andra konstruktioner allmänt brukade och brandkårens personal kan därför ej genom att köra denna vagn ernå en för dem önsklig öfning att köra i trafik. Den tvärliggande fjädern ofvan framaxeln hålles i sitt läge af en klyka med stöd vid motorn och risk förefinnes att denna anordning vid forcering i snö kommer att visa sig otillfredsställande.

Då därtill kommer att »Ford»-vagnen måste anses vara en billigt hopkommen konkurrensvagn och fabrikatet är ett af de märken som stå lägst på skalan, synes det mig vara föga välbetänkt att inköpa densamma för ett ändamål där om någonsin driftsäkerheten är af betydelse.

Västerås den 11 november 1916.

GÖSTA SMITT.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Frågan om anskaffande af en ambulansvagn har tidigare varit föremål för Stadsfullmäktiges behandling, men icke ledt till något resultat. Ett af skälen för frågans undanskjutande då den senast var före utgjordes af svårigheten att kunna erhålla lämplig plats, där vagnen med fördel kunde uppställas. Denna svårighet torde nu vara helt undanröjd, sedan å brandstationen byggts ett redskapsskjul, som lämnar tillräckligt utrymme för äfven en ambulansvagn. Behofvet af en dylik vagn, som utan tidsutdräkt kan få disponeras vid hastigt påkommande sjukdoms- och olycksfall, gör sig alltmera kännbart. Det har nämligen visat sig rätt ofta att skjutsar icke utan stor svårighet kunnat anskaffas vid förekommande olycksfall. Då det i sådana fall kan vara förenadt med stor fara för lifvet om ej läkarevård genast erhålles torde en närmare motivering rörande behofvet icke erfordras.

Vi hemställa därför

att Stadsfullmäktige måtte besluta uppdraga åt Drätselkammaren att efter hörande af Hälsovårdsnämnden och efter verkställd utredning rörande kostnaderna inkomma till Stadsfullmäktige med förslag angående inköp för stadens räkning af en ambulansvagn,

samt att i samband därmed eventuellt ingifva förslag till taxa för vagnens användning i sådana fall, då betalning därför skäligen kan fordras.

Västerås den 28 september 1916.

VIKTOR LARSSON. M. A. HEDBERG.

N:o 4.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af tomtmark vid lägenheten Hoffsta.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren har tidigare vid olika tillfällen hos Stadsfullmäktige framställt förslag om jordbyten och andra uppgörelser i och för markregleringar inom och invid lägenheten Hoffsta. Fullständig reglering för alla till lägenheten hörande tomter är dock ännu ej genomförd utan återstår ännu ett par tomter, däribland tomten n:r 1, tillhörig maskinisten C. P. Svedlund. Denne har nu med Drätselkammaren underhandlat om uppgörelse rörande sin tomt och har härvid preliminär öfverenskommelse träffats. Enligt denna öfverenskommelse skulle för det område om 183 kvm. mark från Kristiansborgs egendom, som skall tilläggas tomten samt för den ersättning för staden tillhörig gatumark invid tomten, hvarom uppgörelse förut ej ägt rum, utgörande en areal af 165 kvm. beräknas ett markvärde, för närvarande af två kronor per kvm., det markpris efter hvilket de senaste uppgörelserna träffats, eller om såsom Svedlund önskat köpeskillingen och gatumarksersättningen gäldas först om fem år, hvaremot Drätselkammaren för sin del ej har något att erinra, två kronor 40 öre per kvm. Förhöjningen i sistnämnda fall svarar mot räntan under de fem år, hvarunder likviden får anstå.

På grund af det sålunda anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor, som Drätselkammaren kan finna för staden förmånliga försälja det område om 183 kvm., som enligt af stadsingenjören upprättadt regleringsförslag skall tilläggas tomten n:r 1 Hoffsta å Västerås stads område.

Västerås den 11 januari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 5.

Byggnadsnämndens skrifvelse ang. öfverbyggande af Karlsgatan vid Södra Esplanaden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid försäljning till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget af staden tillhöriga del af kvarteret Ottar, hvilken försäljning af Stadsfullmäktige beslutades den 18 juni 1915 medgåfvo Stadsfullmäktige för sin del bolaget rätt att vid uppförande inom kvarteret af ifrågasatt kontorsbyggnad med hvalföppningar öfverbygga dels Karlsgatan vid dess mynning mot Södra Esplanaden och dels Nedre Trädgårdsgatan vid mynningen amot Karlsgatan, allt i öfverensstämmelse med af stadsarkitekten Erik Hahr vid tidpunkten för försäljningsbeslutets fattande upprättade skissritningar till berörda kontorsbyggnad.

Enligt dessa skissritningar skulle gatuhvalfvens anfang direkt anslutas till byggnader å ömse sidor om gatorna utan inkräktande å gatumarken.

Sedermera har bolaget underställt byggnadsärendet Byggnadsnämnden för pröfning och godkännande därvid bolaget öfverlämnat fullständiga ritningar till kontorsbyggnaden, hvilka i fråga om hvalfvet öfver Karlsgatan afvika från de förut företedda skissritningarne i så måtto, att hvalfvet förlagts å postament belägna å gatumarken. Hvalfvets anordnande på detta sätt har sin orsak i bolagets önskan, att vinna en lämpligare tyngdfördelning emellan hvalfvet och de byggnader detsamma förbinder, än om hvalfvet anordnades med direkt anslutning till dessa byggnader. Deras tyngd skulle i detta senare fall icke korrespondera med hvalfvets egen tyngd och skulle olikheten häri sannolikt föranleda sprickbildning.

Då den nu ifrågasatta anordningen ur estetisk synpunkt torde vara den mest tilltalande och trafiken i gatan enligt Byggnadsnämndens åsikt icke synes därigenom hindras, har Byggnadsnämnden för sin del ingen erinran att göra emot ett bifall till bolagets begäran att få taga i anspråk gatumarken för hvalfvets anordnande.

Vid det förhållande att tillstånd härtill emellertid förutsätter ett medgifvande från Stadsfullmäktiges sida får därför Byggnadsnämnden hemställa, att Stadsfullmäktige för sin del måtte förklara hinder ej föreligga för Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget att öfverbygga Karlsgatan i dess mynning mot Södra Esplanaden på sätt närmare angifvits å bilagda af stadsarkitekten Erik Hahr upprättade ritning.

Västerås den 14 december 1916.

På Byggnadsnämndens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Ragnar Tenow.

N:o 6.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse ang. utvidgning af renhållningsstadgans tillämpningsområde.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan numera stadens svingårdsanläggning vid Malma fullbordats och försetts med svinbesättning har behof af ökad tillförsel af svinmat dit uppkommit. Hälsovårdsnämnden har därför ansett nödigt företaga till behandling frågan om utvidgning af den nya rehållningsstadgans tillämplighetsområde. Denna stadga är för närvarande tillämplig endast inom stadens planlagda område, men kan genom beslut af Stadsfullmäktige äfven bli gällande för områden och fastigheter utom stadsplanen under förutsättning dock att dessa områden och fastigheter förut förklarats skola i hälsovårdsafseende betraktas såsom stad.

En inom Hälsovårdsnämnden tillsatt kommitte, åt hvilken uppdragits, att i ärendet framlägga utredning, har föreslagit de områden, som i berörda afseende böra ifrågakomma, och framgår af kommittens förslag att dessa områden äro belägna inom en linje, dragen med början åt väster från sjön Mälaren utefter Västerås Masugnsaktiebolags fastighets västra gräns öfver Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg och utefter stadens gräns mot Hammarby och Jakobsberg fram till Skerikesvägen, följande nämnda väg fram till Skultunavägen, vidare följande Borgmästarevretens norra gräns och därefter fram till lägenheten Bernsborgs gräns och därefter sistnämnda lägenhets södra gräns och Norrmalms norra gräns samt fortsättande utefter Kullavägen öfver Blåsboområdet och en rak linje öfver Apalbyvägen till Kristiansborgsvägen och därefter följande sistnämnda väg samt byggnadsområdet Hoffstas gräns i norr och öster till Bergslagsvägen, därefter följande sistnämnda väg och Emausgatan vägen norr om Svenska Metallverkens arbetarebostäder, Vijkmansgatan och vägen till Emaus, öfver Emausbäcken i rak linje till vägundergången å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg strax söder om Emaus, vidare i rak linje till Malmabergsvägen, följande sistnämnda väg och Frejaföreningens södra gräns, Korsängsskoleområdets östra gräns, Myggbogatan, Odengatan fram till Stockholmsvägen, därefter sistnämnda väg samt slutligen följande Kungl. Västmanlands regementes områdes östra och södra gräns.

I fråga om regementsområdet har kommitterade emellertid anmärkt, att detta icke, såsom är fallet med samtliga öfriga områden, är hänförligt till det område utom stadsplanen, som förut i vederbörlig ordning förklarats skola i hälsovårdsafseende räknas till stad.

Regementets områdes intagande inom renhållningsstadgans tillämplighetsområde kräfver därför en omständligare och långsammare procedur och har Hälsovårdsnämnden med hänsyn härtill ansett det tills vidare böra bero, huruvida en öfverenskommelse mellan vederbörande myndigheter och staden kan träffas angående stadens öfvertagande af hämtningen från afträdena och svinmaten från regementet. I enlighet med denna sin uppfattning har Hälsovårdsnämnden uppdragit åt stadens förvaltare att förberedelsevis undersöka möjligheten att träffa en uppgörelse af ofvan antydda slag.

N:o 6.
Ang. utvidgning af renhållningsstadgans tillämpningsområde.

Under åberopande i öfrigt af den af kommitten förebragta och här bilagda utredningen samt under erinran, att vägen inom Akademivreten för närvarande under höst och vår är i synnerligt dåligt skick, föreslår därför Hälsovårdsnämnden,

att Stadsfullmäktige ville besluta, att nya renhållningsstadgan inom det område, som i öfverensstämmelse med kommittens förslag, likväl med uteslutande af regementsområdet, angifvits å bilagda karta, skall äga tillämplighet från den tidpunkt Stadsfullmäktiges beslut i ärendet vunnit laga kraft, dock med den afvikelse från stadgans bestämmelser, att vederbörande fastighetsägare inom området må tillåtas genomföra tredelningen af affallet och soporna på det sätt de själfva finna lämpligt under tiden intill 1 juli nästkommande år,

samt att afgiften för hämtning från det område, hvarom är fråga, skall utgå med 6 öre per kärl och gång.

Västerås den 28 december 1916.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Ragnar Tenow.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Med anledning af oss lämnadt uppdrag att förelägga Hälsovårdsnämnden utredning med förslag å de utom stadsplanen belägna områden med afseende å hvilka nya renhållningsstadgan borde äga tillämpning och inom hvilka sålunda tredelningssystemet skulle införas ha kommitterade å bilagda karta inom en heldragen röd linje utmärkt det område utom stadsplanen, som enligt kommitterades åsikt borde härtill ifrågakomma. Området kan angifvas såsom liggande inom en linje dragen med början väster ut från sjön Mälaren utefter Västerås Masugnsaktiebolags västra gräns öfver Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg och utefter vägen närmast väster om Ragvaldsbacke fram öfver Köpingsvägen utefter stadens gräns mot Hammarby och Jakobsberg fram till Skerikesvägen följande nämnda väg fram till Skultunavägen, vidare Borgmästarevretens norra gräns fram till lägenheten Bernsborgs gräns utefter sistnämnda gräns och Norrmalms norra gräns fram utefter Kullavägen öfver Apalbyvägen i rak linje, fram och utefter vägen till Kristiansborg följande byggnadsområdet Hoffsta gräns i norr och öster, vidare följande Bergslagsvägen, Korsängsgatan utefter Emausgatan norr om Svenska Metallverkens arbetarebostäder utefter Vijkmansgatan och vägen till Emaus öfver Emausbäcken i rak linje till vägundergången å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg, vidare i rak linje till Malmabergsvägen följande sistnämnda väg och Frejaföreningens södra gräns, Korsängsskoleområdets östra gräns, Myggbogatan, Odengatan fram till och följande Stockholmsvägen samt slutligen följande Kungl. Västmanlands regementes gräns mot Lundby ägor.

Afgörande vikt vid förslagets upprättande har måst tillmätas renhållningsverkets förmåga att med förefintliga resurser öfvertaga den genom förstoringen af renhåll-

ningsstadgans tillämplighetsområde föranledda ökade hämtningen. Af denna anledning hafva de i stadens yttersta utkanter belägna byggnadsområdena såsom Frejaföreningen, Hagaföreningen, Hemdal och Öfre Rosenhill för att nämna några exempel icke inräknats i området. Det vore af stor betydelse att få regementsområdet lagdt under renhållningsstadgans bestämmelser, då härigenom stadens svingård skulle kunna tillföras stora kvantiteter svinmat af god beskaffenhet. Vid det förhållande, att regementets område icke är hänförligt till det område, som i vederbörlig ordning förklarats skola i hälsovårdsafseende betraktas såsom stad kan emellertid renhållningsstadgan genom beslut af Stadsfullmäktige icke utan vidare bli tillämplig å regementsområdet. Härför erfordras antagligen medgifvande från regementets sida, hvarför det bästa vore om en frivillig öfverenskommelse angående hämtningens och svinmatens öfvertagande af staden kunde med vederbörande träffas. Uppdraget att träffa en sådan öfverenskommelse borde lämpligen anförtros åt stadens förvaltare.

N:o 6. *Ang. utvidgning af renhållningsstadgans tillämpningsområde.*

Vidkommande afgifter för hämtning från områdena utom gamla stadsplanen föreslå kommitterade att desamma bestämmas till samma belopp, hvarmed de hittills utgått eller till 6 öre per kärl och gång.

För att få tredelningssystemet snabbt genomfördt inom det område hvarom är fråga och härigenom vinna ökad tillförsel af svinmat till stadens svingårdsanläggning föreslå kommitterade vidare att vederbörande fastighetsägare måtte tilllåtas genomföra tredelningen på det sätt de själfva finna lämpligt under tiden intill den 1 juli nästkommande år, vid hvilken tidpunkt stadgeenlig sopplats inom samtliga fastigheter bör finnas anordnad.

Västerås den 18 december 1916.

CARL THUNSTRÖM. TUNE DAHLSTRÖM. RAGNAR TENOW.

Utdrag af protokoll, hållet vid Stadsfullmäktiges i Västerås sammanträde den 22 December 1898.

§ 5.

Genom Magistraten hade inkommit Konungens Befallningshafvandes i länet den 10 sistlidne november meddelade resolution i anledning af Stadsfullmäktiges ansökan att nedannämnda områden, belägna intill den för Västerås stad år 1878 fastställda plan, skola i afseende å hälsovården betraktas såsom stad, nämligen: N:o 1 Kopparbergsvretarne med begrafningsplatsen, N:o 8 Kungsängen med gräns i öster till järnvägsspåret och skjutbanan samt i vester till stadens planlagda område, N:o 4 Ängsgärdet, N:o 2 Kullgärdet, N:o 18 Korsängsgärdet, N:o 15 Sandgärdet, N:o 3 Prestgärdet, N:o 35 Herrgärdet med Johannislund, N:o 36 Tegelvreten med Loviseberg, N:o 37 Gåsmyrevreten, N:o 38 södra delen af Papegojvretarne med gräns i norr af en linje i rak fortsättning från vägen till Persbo (Kristiansborg), N:o 45 Blåsbo, N:o 44 Berndtsborg, N:o 42 Kyrkobacksgärdet, N:o 46 Sandbergstorp, N:o 43 Karlslund, N:o 57 Pilbo, N:o 58 Törnebladska vreten, N:o 54 Landtvärnsåkern, N:o 55 Oxbacksvreten, N:o 53 Kockvreten samt N:ris 49 och 48 kallade Norra Qvarnvreten, Perlebo- och Skenvretarne med flere och omfattande all öfrig ej förut nämnd mark vester om Svartån och norr om

N:o 6. *Ang. utvidgning af renhållningsstadgans tillämpningsområde.*

stadens planlagda område med undantag af Djekneberget, och skulle bevis om mottagandet häraf meddelas Magistraten samt åtecknad stämpelafgift fem kronor genom Drätselkammaren utbetalas.

Som ofvan In fidem:

Rätt afskrifvet, betygar: *Gustaf Qvarfott.*

Ragnar Tenow.

Utdrag af protokoll, hållet vid Stadsfullmäktiges i Västerås sammanträde den 30 Mars 1905.

§ 8.

I en till Stadsfullmäktige aflåten skrifvelse hade Hälsovårdsnämnden på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige ville hos Konungens Befallningshafvande i länet göra framställning därom att i afseende å hälsovården skulle såsom stad betraktas följande å en ärendet bilagd karta af Gustaf Ljunggren af år 1854 under nedannämnda nummer och namn upptagna och med mörkbruna gränslinjer utmärkta områden, nämligen:

väster om staden:

N:o 1 Gamla Stohagsjorden, söder om allmänna landsvägen,

norr om staden:

N:o 38, den del af Papegojvreten, som enligt Konungens Befallningshafvandes resolution den 10 November 1898 ej förut förklarats skall i hälsovårdshänseende betraktas såsom stad,

öster om staden:

N:o 5 Edlingska vreten,

N:o 6 Bergmanska vreten i Klockarebacken,

söder om Stockholmsvägen,

den del af N:o 8 Kungsängen söder om samma väg som ej berörts af ofvan åberopade resolution den 10 November 1898 och icke upplåtits åt Kungl. Västmanlands regemente,

N:o 9 Klockarebacksvreten,

N:o 10 Vargbo,

N:o 16 Myggbo samt

N:o 17 den del af Malmaberg, som ligger mellan den från Korsängsgärdet till Malmabergs gård ledande väg i väster och norr samt förutvarande hufvudvägen från samma gård i öster.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige bifalla hvad hälsovårdsnämnden sålunda hemställt, och skulle å stadsfullmäktiges sålunda fattade beslut Konungens Befallningshafvandes i länet fastställelse sökas.

Som ofvan In fidem:

Gustaf Qvarfott.

Fastställdt af Konungens Befallningshafvande $^{26}/_{7}$ 1905.

Rätt afskrifvet, betygas:

Ragnar Tenow.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 22 Februari II.

N:o 7.

Vederbörande revisorers berättelse öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1915 samt Drätselkammarens förvaltningsberättelse för samma år.

Resolution.

Revisorernas för stadens räkenskaper år 1915 berättelse får Magistraten härmed till Stadsfullmäktige öfverlämna.

Västerås rådhus den 25 januari 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Till oss af Stadsfullmäktige i staden utsedda revisorer har Ni öfverlämnat Drätselkammarens i Västerås räkenskaper för år 1915, däri inbegripna Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverks, dess fattigvårdsstyrelses och dess folkskolestyrelses räkenskaper för samma år, räkenskapen för Strömsholms våg m. m., samt Drätselkammarens protokoll.

Efter läsningen af de senare och fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper, som nu, liksom under en följd af föregående år varit fallet, tagit med den utvidgning, stadens drätsel nått, lång tid i anspråk af den, som vi kunnat undandraga från hvad vi behöft använda till våra näringars utöfvande, få vi återställa revisionshandlingarna och därvid afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har före eller under revisionen verkställts af den därtill af vederbörande utsedde herr Herman Tersmeden.

Årets revisorer tycka, att det är lika angenämt för dem som för föregående årens revisorer att här få vitsorda herr Tersmedens vid siffergranskningen af så väl själfva räkenskaperna som de därtill hörande verifikationerna nedlagda och om utmärkt förtjänst vittnande arbete, hvilket vi här anse oss böra tacksamt erkänna och gifva ett offentligt uttryck åt.

Enär räkenskaperna äro förda med noggrannhet samt verificerade, och det, vi under revisionens gång antecknat såsom oriktigt eller åtminstone i någon mån anmärkningsvärdt, ej synts oss vid slutlig pröfning vara af den beskaffenhet att föranleda anmärkning, då utan tvifvel rättelse i de för vederbörande påpekade fallen kommer att ske, och än mindre till afstyrkande af ansvarsfrihet, få vi för alla vederbörande tillstyrka dylik för den tid, revisionen omfattat.

På ett par saker, om ock af ej stor betydelse, vilja vi fästa Eder och andra vederbörandes uppmärksamhet.

Anslag, beviljade af Stadsfullmäktige, ha öfverskridits under revisionsåret liksom under föregående år. Under nuvarande tidsförhållanden lärer kanhända intet vara däremot att göra, hvarför vi beslutat att utan någon erinring låta vid öfverskridningarna bero.

Tillräcklig plats för gaskol och koks vid gasverket finnes ej. Stora delar af kolet måste, då rekvireradt parti ankommer, först placeras å hamnen för att sedermera fraktas till gasverket. För koks är en flera gånger större plats än den förhandenvarande erforderlig. Koksen kan väl för närvarande undan för undan afyttras, men, så snart normala förhållanden åter inträda, står gasverket inför nödvändigheten att skaffa mera utrymme. Då för ändamålet utvidgadt utrymme ej kan uppbringas vid verket, synes oss tiden vara inne att förlägga gasverket till därför reserverad plats i Viksäng.

Beträffande folkskoleväsendets räkenskaper finnas inventarieförteckningar i en del afdelningar, såsom afdelningarna för flickslöjden, lärarebiblioteket, skolköket, tandkliniken, ej upptagna för revisionsåret. Den afdelning af oss, som aflagt besök i Korsängsskolan, har funnit, att något bör göras för att utestänga snös och kölds inträngande genom gallerportarna. Afdelningen har därför föreslagit, att bakom desamma reservportar af trä insättas under vintertiden. Revisorerna vid sammanträde in pleno ha ansett afdelningens förslag riktigt.

Vi ha under vårt revisionsarbete, i hvilket samtliga revisorer och alla suppleanter utom banktjänstemannen N. Flodin, som förklarat sig hindrad, deltagit, fördelat oss på sex afdelningar. Undertecknad Wetterling har utom ledningen af revisionen jämte Thyresson haft på sin del sammandraget, Drätselkammarens protokoll och Strömsholms våg; Thunholm, Rosenlund, Andrén, Axell Drätselkammarens hufvudräkenskaper; Fröier och Barklund renhållningsverkets, badhusens, skogens och fondernas räkenskaper; Svensson och Robsahm gas-, elektricitets- och vattenverkets räkenskaper; Hägwall och Hult fattigvårdens räkenskap; samt Beijnoff och Malmberg folkskoleväsendets räkenskap.

Som jäfviga ha Wetterling, Thunholm, Fröier och Andrén ej deltagit uti vare sig revisionen af Folkskolestyrelsens räkenskap eller i beslut, som rört densamma, liksom ej heller Hägwall i något, som rört gasverket m. m.

Beslut i anledning af afdelningarnas granskning ha sedan fattats vid stadsrevisionens sammanträde in pleno.

Vid justering af denna revisionsberättelse ha närvarit undertecknade.

Drätselkammarens berättelse öfver räkenskaperna jämte en af dess kamrerare uppgjord tablå bifogas, till hvilken vi beträffande anslagen hänvisa.

Västerås den 22 januari 1917.

AUG. WETTERLING.

HJALMAR THYRESSON. R. BEIJNOFF. KARL HÄGWALL.

ISIDOR FRÖIER. J. HULT. AXEL ROSENLUND.

CARL MALMBERG. GEORG ROBSAHM.

J. SWENSON. EMIL AXELL.

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper

år 1915.

Sammandrag öfver allmänna utgifter och inkomster.

Utgifter:

Finanser.

Kapitalafbetalningar:		
Obligationslån		133,000: —
Räntor:		
Obligationslån		306,531: 13
Tillfälliga lån:		
Å upplånta medel från fonder	14,297: 79	
„ „ „ under året	26,288: 03	40,585: 82
Andra lån och förskott:		
Ränteskillnad i 1896 års obligationslån	1,045: 35	
Vallöfska donationen	1,100: —	
Ränta å hamnkassans behållning d. 1/1	330: 06	2,475: 41
	Transport	482,592: 36

Transport		482,592: 36	
Provision å annuiteten för obligationslånen		562: 26	
Afkortningar		35,380: 55	518,535: 17

Administration.

Magistraten och Rådstufvurätten		41,591: 11	
Poliskåren		76,158: 82	
Stadsfullmäktiges och Drätseikammarens expeditioner		41,114: 72	
Pensioner		8,325: —	
Brandkåren	44,405: 36		
2:dra årets amortering å brandautomobil	4,000: —	48,405: 36	
Byggnadsnämnden		10,845: 06	226,440: 07

Fastigheter.

Parker och planteringar		21,524: 10	
Hästholmarne		246: 50	
Skogarne		2,535: 62	
Rådhuset		1,403: 94	
Stadshotellet		18,721: 49	
Sundinska huset		6,190: 63	
Tullhuset		490: 22	
Paviljongen i Stadsparken		218: 30	
Gårds- och tomtfastigheter		16,530: 39	
Jordar och andra fastigheter		4,327: 21	
Nordanby gård	23,824: 70		
Anslag för reparationer och inventarier	2,000: —	25,824: 70	
Malma gård	55,565: 07		
Uppsättning af inventarier 25,000 kr., 1:sta årets amortering	5,000: —	60,565: 07	158,578: 17

Hälso- och sjukvård.

Allmänna hälsovården		17,274: 80	
Epidemisjukvården		43,833: 23	61,108: 03

Andra hygieniska inrättningar.

Kallbadhuset		347: 16	
Varmbadhuset	30,924: 91		
För upptagande af en brunn	5,150: —	36,074: 91	
Renhållningsverket	46,050: 25		
Ombyggnad af stallet m. m.	5,907: 05	51,957: 30	88,379: 37

Undervisningsväsende.

Folkskoleväsendet		191,924: 43	
Transport		191,924: 43	1,053,040: 81

Transport			191,924: 43	1,053,040: 81
Anslag för diverse undervisningsändamål:				
För undervisning i tekniska skolan		3,500: —		
„ arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		1,600: —		
„ arbetareinstitutets bibliotek		1,500: —		
„ skötsel och vård af sockenbiblioteket		75: —		
Utgifter för högre allm. läroverket:				
Hyresbidrag till rektor	1,200: —			
Underhållskostnader för annexet	368: 20	1,568: 20		
Bidrag till lärarinnornas vid flickläroverket ålderstillägg och pensionering		1,319: 84	9,563: 04	201,487: 47
Kommunikationsverk.				
Kostnader för mindre gatuarbeten		6,000: —		
Afgäld för nubbstensbrott		150: —		
„ „ grustag å holmen Flaten		200: —		
Kostnader för makadamslagning		4,000: —		
Särskilda mindre arbeten:				
Handtverkaregatan mellan Köpmangatan o. Vasagatan	11,000: —			
Djäknegatan, södra delen	750: —			
Smedjegatan invid tomten N:o 63 Södra kvarteret	1,300: —	13,050: —	23,400: —	
För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne			11,551: 34	
Ångbåtstrafiken till Hästholmarne:				
Kostnader under året		8,156: 73		
Årets amortering å motorbåten		2,000: —	10,156: 73	45,108: 07
Belysning och renhållning:				
Gatubelysning		29,020: 51		
Uppsättning af nya gatulyktvr och elektriska lampor		2,215: —	31,235: 51	
Bortrensning af ogräs och renhållning af gator och allmänna platser		6,872: 60		
S. k. kapitelhjonen		1,976: —		
En sopare för sommaren		474: —	9,322: 60	40,558: 11
Fattigvården:				
Uttaxerade medel				125,100: 20
Kyrkliga ändamål:				
Uttaxerade medel				50,372: 70
Transport				1,515,667: 36

		Transport	1,515,667: 36
Sociala ändamål:			
Fosterbarnsnämnden		98: 80	
Pensionsnämnden		1,271: 35	
Debiterade, men ej influtna pensionsafgifter	7,446: —		
Bidrag till pensionstillägg och understöd	507: 92	7,953: 92	
Anslag till vissa filantropiska ändamål		1,000:	
„ „ arbetsförmedlingsanstalten		2,000: —	
„ „ Västerås sjukkassor		2 674: —	
„ „ barnhemmet "Sparfboet"		300: —	
„ „ underhåll af idrottsplatsen på Herrgärdet		500: —	
„ „ Västerås skridskoklubb		400: —	16,198: 07
Diverse särskilda ändamål:			
Stallet, enl. budgeten		3,800: —	
Diverse behof:			
Fångars vård och förplägnad å straffängelset	182: 90		
Brandstodsafgift för materiel och inventarier	61: 16		
Stadens andel i lön till skarprättaren	75: —		
Olycksfallsförsäkring och läkarevård för stadens arbetare	1,154: —		
Arvode åt mantalsskrifningsombud	520: —		
Sv. Stadsförbundet: årsafgift och tidskrift	644: 32		
Kostnader för brandsyner	1,092: —		
Anslag för utgifvande af stadens kommunala historia	3,000: —		
Del af köpeskillingen för hus å Andersborg	800: —		
1:sta årets amortering å teateraktier	5,200: —		
Taxeringsnämnden	448: —		
Kostnader för gatuskyltar	576: 50		
„ „ slipen	1,219: 42		
„ vid köp af egendomen Malma	2,626: 50		
Till gäldande af öfverskridna anslag: För ångbåtsbryggan vid Östra holmen 1,608: 40; „ bron i Biskopsgatan 1,257: 61	2,866: 01		
För ordnande af Lillåns utlopp	10,000: —		
Omkostnader vid profresa med motorbåten m. m.	64: 50		
Legosängsafgifter	132: 75		
Diverse	109: 17		
Köpesumman för gamla varmbadhuset	7,000: —	37,772: 23	41,572: 23
		Transport	1,573,437: 66

			Transport	1,573,437: 66
Diverse utgifter:				
Enligt Stadsfullmäktiges beslut:				
d. 28/1 1915 för uppförande af en serveringspaviljong och afträdeshus å Östra holmen	(1,500: —)	2,082: 89		
d. 25/2 1915 för ordnande af den s. k. Pilodlingen	(1,000: —)	452: 90		
d. 27/5 1915 anslag till extra exekutionsbetjänt	(750: —)	750: —		
d. 26/8 för ordnande af Norra ringvägen	(400: —)	513: 35		
d. 26/8 1915 för fortsatta arbeten å strandområdet utmed Svartån	(1,500: —)	1,683: 65		
d. 26/8 för uppförande af en ny växthuskast	(1,450: —)	1,922: 49		
d. 26/8 1915 nytt golf i brandstationens redskapsrum	(1,000: —)	1,000: —		
d. 30/9 1915 anslag till barnbespisning	(1,500: —)	1,500: —	9,905: 28	
Öfriga utgifter:				
Tillfälligt dyrtidstillägg		11,480: —		
Brist i fattigvårdens stat år 1914		10,000: —		
Inköpt diverse inventarier		1,139: 93		
För arbeten å materialgården		2,585: 12		
„ diverse mindre arbeten		2,742: 71		
„ arbete å skridskobanan i Vasaparken		549: 60		
„ diverse förråd		1,231: 52		
Undersökning för ny kyrkogård		125: 80		
Upprensning af Persbo-bäcken		247: 46		
Konstruktionsritningar för läroverkets biblioteksbyggnad		150: —		
Byggnadschefen, bidrag till omkostnader för automobilen		500: —		
1915 års arrende för den s. k. Bergstrandska jorden		250: —		
För stugubyggnad och uthus å Malma		700: —		
Arvode för revision af stadens räkenskaper år 1911		500: —		
Telefonsamtal		163: 55		
Reparation å klapphuset		472: 60		
Lefnadskostnadsundersökningskommittén		137: 85		
Ångslupen Märta, kostnader utöfver reserverade medel		556: 41		
För resor i stadens ärenden		916: 40		
Diverse		1,940: 10	36,389: 05	46,294: 33
			Transport	1,619,731: 99

		Transport	1,619,731: 99
Västerås Vatten- och Gasverks fonderade medels konto:			
1913—1914 årens ränta å fonderade medel			7,778: 75
Epidemisjukhusets tillbyggnads konto:			
Ny värmeledning m. m. i paviljongen vid Knutsgatan enl. Stadsfullmäktiges beslut d. $^{16}/_{6}$ 1914			12,000: —
Stadens lifsmedelskommission:			
Skillnad i konto			18,021: 59
Stadsfullmäktige hafva beslutat följande utgifter, hvilka utgifter af Drätselkammaren bestrid s att återgäldas medelst upptagande af lån för amortering på längre tid, nämligen:			
Hamnplanens ordnande			45,080: —
Genom förskotterade medel verkställda likvider att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:			
Ordnande af byggnadskvarteret Maria	553: 62		
Fattiggårdskommittén	9: —		
Hamnplanens ordnande	6,941: 28		
Magasinsbyggnaderna å nya hamnen	161: 76		
Biskopsbron	1,000: 50		
Hamnbyggnaden	36,921: 66		
Folkskolebyggnadskommittén	80,663: 17		
Barackbyggnaden vid Katrinelund	8,393: 35		
Brandstations nybyggnad	10,363: 18	145,007: 52	
Lånemedel:			
Del af köpesumman för gården i N:o 90 Södra kvart.	20,000: —		
Köpesumman för gården N:o 91 Södra kvart.	35,000: —		
Del af köpesumman för gården N:o 68 och 69 Södra kvart.	37,000: —		
Köpesumman för gården N:o 5 Norra kvart.	12,000: —		
Köpesumman för tomten N:o 132 Västra kvart.	7,000: —		
Hamnbyggnadens fortsättning	36,921: 66		
Bäcken vid Pilgatan	15,000: —		
Gatuarbeten	89,347: 99	252,269: 65	397,277: 17
Saldo till år 1916:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			14,646: 90
		Kronor	2,114,536: 40

Inkomster:

Saldo från år 1914:				
Behållning, motsvarighet i fordringar				88,433: 20
Finanser:				
Kapitalafbetalningar:				
Obligationslån:				
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen		30,279: 98		
„ Folkskolestyrelsen		11,566: —		
„ Fattigvårdsstyrelsen		930: 10		
„ Kyrkorådet		600: —		
Hamnens medel:				
För äldre hamnbyggnaden	3,000: —			
„ senaste „	5,725: —			
„ svängkran N:o 1	1,100: —			
„ malmlossningskran 2	2,500: —	12,325: —	55,701: 08	
Andra lån och förskott:				
Af kyrkorådet:				
Sista året för domprosthusets reparation		3,545: 60		
2:dra året för komministergårdens reparation		3,150: —		
2:dra året för kyrkogårdsmurens uppförande		6,600: —	13,295: 60	
Räntor:				
Obligationslån:				
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen		84,885: 33		
„ Folkskolestyrelsen		26,051: 65		
„ Fattigvårdsstyrelsen		1,352: 10		
„ Kyrkorådet		446: 40		
Hamnens medel:				
För äldre hamnbyggnaden	2,345: 25			
„ senaste „	8,757: —			
„ svängkran N:o 1	495: —			
„ malmlossningskran 2	1,125: —	12,723: 25	125,457: 73	
Andra lån och förskott:				
Ränta af Elementarläroverket för flickor		230: —		
Ränta å Vatten- och Gasverkets rörelsekapital		5,220: 05		
Transport		5,450: 05	194,454: 41	88,433: 20

Transport		5,450: 05	194,454: 41	88,433: 20
Diverse räntor		529: 72		
Ränta å förskotterade medel:				
För komministersgårdens reparation	630: —			
„ kyrkogårdsmurens uppförande	1,320: —	1,950: —	7,929: 77	
Influtna skatter			820,902: 48	
Utdelning å aktier i S. –V.—B:s Nya järnvägsaktiebolag			53,735: —	
Restantier			61,548: 91	1,138,570: 57
Administration:				
Poliskåren:				
För extra polisbevakning å landsbygden		3,150: —		
Aflöning till tillsyningsman å spritförsäljningen		1,200: —		
För tyg till tillsyningsman Vretlöf		85: 30	4,435: 30	
Brandkåren:				
För utförda arbeten under året			9,762: 20	
Byggnadsnämnden:				
Influtna afgifter			3,364: 50	17,562: —
Fastigheter:				
Hästholmarne			850: —	
Skogarne			3,515: 56	
Stadshotellet			44,145: 52	
Sundinska huset			7,187: 50	
Tullhuset			500: —	
Paviljongen i Stadsparken			800: —	
Gårds- och tomtfastigheter:				
Hyror och arrenden			42,820: 41	
Jordar och andra fastigheter:				
Östra utmarken		11,037: —		
Västra „		768: —		
Viksäng		505: —		
Diverse arrenden		2,145: 68		
Arrende för fiskvatten		310: —	14,765: 68	
Hyresmedel:				
Remontstallarne		1,132: 25		
Hyresmedel		22,812: 66	23,944: 91	
Köttbesiktningsbyrån			3,000: —	
Vattenkraften i Svartån			3,000: —	
Nordanby gård			27,932: 45	
Malma „			36,551: 94	209,013: 97
			Transport	1,453,579: 74

	Transport	1,453,579: 74
Hälso- och sjukvård:		
Landstinget, underhållskostnader	21,649: 87	
Vårdafgifter	557: 50	22,207: 37
Andra hygieniska inrättningar:		
Kallbadhus	112: 50	
Varmbadhus	26,766: 55	
Renhållningen	21,233: 15	48,112: 20
Kommunikationer:		
Gatumateriel	665: 58	
Vägunderhåll	103: 63	
Ångbåtstrafikea till Hästholmarne:		
Influtna afgifter	6,822: 40	7,591: 61
Diverse inkomster:		
Brännvinsmedel	89,208: —	
Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	389: —	
Hundskattemedel	3,180: —	
Auktionsprovision	158: 45	
Bevillningsafgifter	1,368: 64	
Gatumateriel	1,533: 77	
Vinschafgifter	181: 51	
Sålda stadgar	40: 65	
Diverse	288: 34	
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader	1,500: —	
Reserverade medel från Renhållningskommittén	344: 71	
Reserverade medel för målning af paviljongen i Stadsparken	414: 68	
Öfvermål å fondveden	869: 08	99,825: 88
Å 1910 års lån 3,000,000 kr.		
är under året kontant levererat till stadskassan		45,080: —
Västerås Vatten- ocn Gasverks vinstmedels konto:		
Årets vinstmedel		40,862: 43
Drätselkammarens konto:		
Förskotterade medel		397,277: 17
	Kronor	2,114,536: 40

Debet. **Reserverade köpeskillingsmedel för**

1915	An *Saldo från år 1914:*			
Jan. 1	Lån af Drätselkammaren			155,595: 79
	Utbetalningar:			
Dec. 31	Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.		2,395: 30	
	Ränteutgifter m. m.		168: 34	
	Kostnad för vatten-, aflopps- och gasledningar till Katrinelund		428: 40	
	Gatuanordningar vid Kristiansborg		1,860: 70	
	Inköpt diverse mark för gaturegleringar m. m.		4,926: 30	
	Del af köpesumman för N:o 90 Södra kvart.		20,000: —	
	„ „ „ „ „ 68 o. 69 S. kv.		5,000: —	34,379: 04
		Kronor		190,374: 83

försåld diverse Mark och Byggnader. **Kredit.**

1915	Per ***Inkomster:***			
Dec. 31	Ränteinkomster		4,492: 36	
	Reglering för gatumark m. m.		4,242: 20	
	P. O. Flodins sterbhus, friskilling för donationsjord		9,026: —	
	Bankkassör J. Tideström: köpesumman för tomten N:o 4 i kvarteret Josefina	1,836: —		
	Kungl. Maj:t och Kronan: köpesumman för del af Kungsängen	55,000: —		
	Slaktare A. Barklund: köpesumman för N:o 5 Njord	55,000: —		
	Borgmästare John Karlsson: köpesumman för villan Berget	25,000: —		
	Urmakare G. Danielsson: köpesumman för lägenheten Valsborg N:o 2	7,000: —		
	Köpesumman för 728 kvm. mark af Kristiansborg	364: —	144,200: —	161,960: 56
	Saldo till år 1916:			
	Lån af Drätselkammaren			28,414: 27
			Kronor	190,374: 83

Debet. **Hamnbyggnadens**

1915		An *Balans från år 1914:*		
Jan.	1	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1914 års slut:		
		för äldre hamnbyggnaden	46,905: —	
		„ yngre „	194,600: —	
		„ svängkran N:o 1	9,900: —	
		„ malmlossningskran N:o 2	22,500: —	273,905: —
Dec.	31	Ett års ränta å samtliga lån		12,722: 25
			Kronor	286,627: 25

Debet. **Hamnafgifters**

1915		An. *Af motstående hamnafgifter ingå till stadskassan:*		
Dec.	31	Till ränta och amortering:		
		för äldre hamnbyggnaden	5,345: 25	
		„ yngre „	14,482: —	
		„ svängkran N:o 1	1,595: —	
		„ malmlossningskran N:o 2	3,625: —	25,047: 25
		Hamnens underhålls- och reparationsfond:		
		Öfverskott af hamnintraden		872: 30
			Kronor	25,919: 55

Amorterings Konto. Kredit.

1915	Per *Ett års ränta och amortering:*		
Dec. 31	För äldre hamnbyggnaden	5,345: 25	
	„ yngre „	14,482: —	
	„ svängkran N:o 1	1,595: —	
	„ malmlossningskran N:o 2	3,625: —	25,047: 25
	Balans till år 1916:		
	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1915 års slut:		
	för äldre hamnbyggnaden	43,905: —	
	„ yngre „	188,875: —	
	„ svängkran N:o 1	8,800: —	
	„ malmlossningskran N:o 2	20,000: —	261,580: —
		Kronor	286,627: 25

Konto. Kredit.

1915		
Dec. 31	Per Enl. Hamnuppbördsmannens räkning	25,919: 55
	Kronor	25,919: 55

Debet. **Hamnens underhålls-**

1915	An. *Utgifter:*				
Dec. 31	Hamnuppbördsman:				
	Lön såsom hamnupp-bördsman	1,800: —			
	Lön såsom hamnord-ningsman.............	150: —	1,950: —		
	Arvode 6 % å kronor 13,815: 29...........	828: 92			
	Arvode 4 % å kronor 8,675: 96	347: 04			
	Arvode 5 % å kronor 8,675: 96 (styrmän)	433: 80	1,609: 76		
	Ersättning för skrifmateriel......		50: —	3,609: 76	
	Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader: byggnadschef, polis, bokföring m. m.			1,500: —	
	Ett års hyra för ett rum i Tullhuset..........			500: —	
	Diverse utgifter under året..........................			10,772: 02	
	Malmlossningsunordningar vid hamnen:				
	Kostnader utöfver gäldadt...................			626: 78	
	Uppförande af svängkran N:o 3...........			7,000: —	
	Inköpt 1 st. 2,000 kg. elektr. kran			1,812: 90	25,821: 46
				Kronor	25,821: 46

och reparationsfond. Kredit.

1915				
Jan.	1	Per *Behållning från år 1914*		6,601: 22
		Inkomster:		
Dec.	31	*Hamnafgifters Konto:*		
		Öfverskott af hamnintraden........................	872: 30	
		Båtbryggornas Konto:		
		Influtna afgifter	283: 41	
		Ett års ränta å kr. 6,601: 22 à 5 %...........	330: 06	
		Svängkran N:o 1:		
		Kostnaden mindre än beräknadt..................	40: 74	1,526: 51
		Utgående Balans Konto:		
		Lån af Drätselkammaren		17,693: 73
			Kronor	25,821: 46

Drätselkammarens

Debet. Sammandrag öfver tillgångar och

Tillgångar:		
Fordringar:		
Af enskilda personer	246,243: 64	
Restantier	61,045: 07	
Pensionsafgifter	21,174: —	328,462: 71
Vallöfska inteckningarne		20,000: —
Fastigheter:		
Allmänna byggnader	1,688,581: 61	
Stadens gårdar och tomter	885,384: 07	
Jordfastigheter	192,238: —	
Egendomen Malma	85,000: —	
„ Kristiansborg	202,400: —	
„ Nordanby	55,000: —	
„ Hofdesta m. m.	57,057: 50	
Hästholmarne	24,800: —	
Diverse fastigheter	115,800: —	
Renhållningsverket	24,187: 62	
Köttbesiktningsbyrån	38,635: —	3,369,083: 80
Aktier:		
S.—W.—B:s Nya järnvägsaktiebolag	1,074,700: —	
Sala—Gysinge—Gäfle järnvägsaktiebolag	19,100: —	
Västerås Teateraktiebolag	68,500: —	1,162,300: —
Hamnbyggnaden, amorterings konto:		
Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1915 års slut:		
för äldre hamnbyggnaden	43,905: —	
„ yngre d:o	188,875: —	
„ svängkran N:o 1	8,800: —	
„ malmlossningskran N:o 2	20,000: —	261,580: —
Hamnbyggnadens konto:		
Gamla hamnbyggnaden	127,700: —	
Nya d:o	265,921: 66	
Svängkran N:o 3	7,000: —	400,621: 66
Västerås Vatten- och Gasverks konto:		
Lån från Drätselkammaren		157,512: 68
	Transport	5,699,560: 85

Räkenskaper

och skulder den 31 December 1915. Kredit.

Skulder:		
Af kassaförvaltaren förskotterat		4,440: 51
Till enskilde	24,875: 38	
Konto per Diverse	17,764: 40	
Pensionsafgifter	20,586: —	63,225: 78
Reserverade medel:		
(Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål).		
För järnvägsöfvergången till nya hamnen	23,840: 55	
Skogsindelning	120: 49	
Anslag för upprättande af karta öfver alla under Västerås stad hörande ägor, återstod	600: —	
Domkapitlet i Västerås	655: —	
Västerås stads donationsfond	1,314: 99	
Gårdsägare H. A. Eriksson rest å köpeskilling	250: —	
C. W. Wahlenius sterbhus d:o	4,162: 06	
Återstod af uttaxarade medel för ordnande af Lillåns utlopp	4,528: 29	
Anslaget för järnvägsundersökningar	504: 94	
„ till bostadsbristkommittén	712: 80	
„ „ arbetsförmedlingsanstalten	375: 42	
„ „ lönereglerings- och pensionskommittén	125: —	
„ „ bandage (barnförlamning)	194: 30	
Strandskoningen	3,095: 52	
Koloniträdgårdarne	181: 56	
Reserverade tiondemedel	641: 93	
Anslag för diverse särskilda ändamål	1,300: —	
Reserverade medel för en båtmotor	3,600: —	
„ „ för gatuläggningen	13,250: —	
2 års amortering å brandautomobil	8,000: —	
Kvar af 1915 års anslag för lungsotssjuka	1,505: 70	
Reserverade medel:		
för annexbyggnaden vid elem. läroverket	11,947: 45	
„ epid.-sjukhusets tillbyggnad	9,000: 30	
„ påläggning af nytt plåttak å Rådhuset	3,000: —	
„ Vatten och Gasverks fonderade medel	144,919: 19	
„ Köttbesiktningsbyrån	487: 62	
„ anslaget till svingård	15,708: 14	254,021: 25
	Transport	321,687: 54

Transport		5,699,560: 85
Reserverade köpeskillngsmedel:		
Lån från Drätselkammaren		28,414: 27
Hamnens underhålls- och reparationsfond:		
Lån från Drätselkammaren		17,693: 73
(Att gäldas genom uttaxering eller på annat sätt):		
40 st. korkskifvor att ingå i Folkskolans räkenskap år 1916	68: 20	
Motorbåten Måsens amorterings konto:		
Återstoden af förskotterade medel	9,000: —	
Malmå gårds inventariers amonterings konto:		
Återstoden af förskotteraue medel	20,000: —	
Kyrkokassamedels konto:		
Återstoden af förskotterade medel	30,306: 20	
Anslaget för ordnande af byggnadskvart. Maria	553: 62	
Fattigvårdskommittén	328: 98	
Reglering af Ängsgärdet	1,746: 77	
Magasinsbyggnaderna å nya hamnen	11,240: 52	
Gatuläggningen	2,061: 27	
Biskopsbron	1,000: 50	
Sugledningen till varmbadhuset	3,890: 38	
Barackbyggnaden vid Katrinelund	8,393: 35	88,589: 79
(Att gäldas genom lån):		
Västerås Vatten- och Gasverks lånemedel	223,918: 25	
Hamnplanens ordnande	25,691: 52	
Lånemedels konto	332,182: 69	
Brandstations nybyggnad	20,739: 25	
Folkskolebyggnadskommittén	80,663: 17	683,194: 88
Förråder:		
Renhållningsverket	2,800: —	
Nordanby	15,092 50	
Malma	23,751: 08	
Fondved	10,393: 76	
Skogseffekter	781: 03	
Byggnadsmaterialier	9,828: 45	62,646: 82
Inventarier:		
Renhållningsverket	17,521: 78	
Nordanby	7,670: 50	
Malma	25,255: 15	
Köttbesiktningsbyrån	2,126: 88	
Båtarne Märta och Måsen	14,500: —	
Transport	67,074: 31	6,580,100: 34

		Transport	321,687: 54
Ogulden köpeskilling:			
Inteckning i gården N:o 92, Södra kvart.		2,600: —	
Inteckningar i egendomen Malma		27,920: 09	
Inteckning i gården N:o 68 och 69 Södra kvart.		8,500: —	39,020: 09
Tillfälliga lån:			
Aktieb. Mälareprovinsernas Bank		694,078: 36	
Sundinska donationsfonden:			
För pauvres honteux m. m.	45,000: —		325: —
Beklädnadsfonden	5,000: —	50,000: —	
Fonder stående under Drätselkammaren		261,650: —	1,005,728: 36
Utelöpande obligationer:			
Obligationslånet d. 1/6 1892		254,000: —	
Obligationslånet d. 15/6 1896:			
Stockholms Handelsbank	384,000: —		
Fonder under Drätselkammaren	115,000: —	499,000: —	
Obligationslånet d. 1/8 1902: Stockholms Handelsbank	1,476,000: —		
Fonder under Drätselkammaren	144,000: —		
Domkapitlet i Västerås	30,000: —	1,650,000: —	
Obligationslånet d. 1/8 1907		1,824,000: —	
» d. 1/4 1910		2,851,000: —	7,069,000: —
Kapitalet för Wallöfska liträntan			20,000: —
Allm. Utgifters och Inkomsters konto:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			14,646: 90
Kapital konto			934,640: 14
		Transport	9,405,048: 03

Transport		67,074: 31	6,580,100: 34
Stadshotellet		20,856: 25	
Rådhuset		23,874: —	
Epidemiska sjukhuset		24,232: 89	
Brand- och poliskåren		40,554: 35	
Marknadsstånd		14: —	
Skogsredskap		161: 45	
Trädplanteringsredskap och soffor		2,567: 25	
Arbetsredskap och verktyg		15,961: 50	
Gaslyktor och elektr. belysningsanordningar		23,031: 40	
Stallinventarier		77: —	
Hästars konto (två hästar)		1,500: —	
Tullhusets inventarier	2,033: 75		
Hamnens „	57,372: —		
Järn- och metallvågens inventarier	180: —	59,585: 75	279,490: 15
Fordringar:			
(För andelar i stadens obligationslån vid 1915 års slut):			
Af Vatten- och Gasverksstyrelsen		1,889,936: 04	
„ Folkskolestyrelsen		597,974: —	
„ Fattigvårdsstyrelsen		33,122: 50	
„ Kyrkorådet		12,100: —	2,533,132: 54
Kapital konto			12,325: —
		Kronor	9,405,048: 03

Transport 9,405,048: 03

Kronor 9,405,048: 03

Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning.

Tillgångar den 31 december 1915.

		Kapital.	Ränta.
Sundinska donationsfonden:			
för pauvres honteux m. m.			
Västerås stad		45,000: —	
» »	325: —		
Depositionsräkning	465: 61		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	714: 58		1,505: 19
Sundinska beklädnadsfonden:			
Västerås stad		5,000: —	
Curry Treffenbergs fond:			
Depositionsräkning		2,000: —	
Gustaf Wahlbecks gåfva:			
Västerås stad	1,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	3,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			71: 78
Västerås Gilles donationsfond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond:			
Västerås stad	30,000: —		
Depositionsräkning	21,883: 62	51,883: 62	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			79: 66
Engvallska donationsfonden:			
Västerås stad	29,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	30,000: —	
D:o	1,369: 74		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	707: 83		2,077: 57
Altinska fonden:			
Västerås stad	2,000: —		
Depositionsräkning	3,000: —	4,000: —	
Sundinska donationsfonden:			
för Barnhemmet,			
Oblig. i S.—V.—B:s Nya järnvägsaktiebolag		10,000: —	
Senare halfårets ränta 15/7 1915—15/1 1916			200: —
Transport		151,883: 62	3,934: 20

Transport		151,883: 62	3,934: 20
Ol. Norelii testamentsfond:			
Västerås stad		30,000: —	
Depositionsräkning	1,500: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	277: 01		1,777: 01
A. Engströms donationsfond:			
Västerås stad	9,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	10,000: —	
Zimmermanska slöjdskolefonden:			
Västerås stad	163,000: —		
Depositionsräkning	96,140: —		
127 aktier i A.-B. Mäleprov. Bank	114,300: —		
Fondens fastighet: gården N:o 1 Norra kvarteret	44,750: —	418,190: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			3,927: 51
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:			
Västerås stad	103,500: —		
Depositionsräkning	5,500: —		
Fordran mot inteckning m. m.	6,000: —		
Fondens fastighet: gården N:o 146 Västra kvarteret	60,000: —	175,000: —	
Sundinska nämndens konto:			
Behållning			10,726: 23
Sundinska donationsfonden för Skarpskytteföreningen:			
Depositionsräkning		500: —	
Bilschirska testamentsfonden:			
Depositionsräkning		382: 51	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			34: 41
Natalia Anderssons stipendiefond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Wahlbeckska välgörenhetsfonden:			
Västerås stad	54,000: —		
Kommanditlotter i Stockholms Ensk. Bank	90,000: —		
Deposiionsräkning	6,000: —	150,000: —	
D:o	9,600: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	2,529: 89		12,129: 89
Transport		936,956: 13	32,529: 25

Transport			936,956: 13	32,529: 25
Bergmanska donationsfonden för Arbetareföreningen:				
Västerås stad		2,000: —		
Fordran mot inteckning		4,500: —		
Depositionsräkning		4,500: —	11,000: —	
Bergmanska donationsfonden för Nattherberget:				
Depositionsräkning			3,000: —	
Torngrenska fonden:				
Aktier:				
(Af Drätselkammaren åsatt värde:				
S.—V.—B:s Nya järnvägsa.-b.	5,850: —			
Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget	11,270: —			
A.-B. Stockholms Handelsbank	67,500: —			
Byggnadsaktieb. Vestmannia	700: —			
Västerås Varmbadhus Aktieb.	60: —			
A.-B. Mölnbacka—Trysil	600: —			
A.-B. Mälareprovinsernas Bank	42,300: —	128,280: —		
Teaterobligationer:				
Af år 1889, 100 st.	1,000: —			
„ 1893, 7 „	35: —	1,035: —		
Västerås stad		56,000: —		
Depositionsräkning		67,413: 11	252,728: 11	
Ålderdomshemmets kapitalmedel:				
Fastighetens bokföringsvärde		14,900: —		
Västerås stad		8,000: —		
Depositionsräkning		1,000: —	23,900: —	
D:o		2,000: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		256: 14		2,256: 14
Fru Carolina Hygrells donationsfond:				
Västerås stad		13,000: —		
Depositionsräkning		5,864: 11	18,864: 11	
Mark Modins minne:				
Depositionsräkning			500: —	
Doktor P. O. Linds fond:				
Västerås stad			10,000: —	
Katarina Molls fond:				
Depositionsräkning			1,401: 66	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				63: 19
Transport			1,258,350: 01	34,848: 58

Transport		1,258,350: 01	34,848: 58
Mobergska guldbröllopsfonden:			
Västerås stad	10,150: —		
Fordran mot inteckning	19,850: —	30,000: —	
Depositionsräkning	1,162: 36		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	761: 23		1,923: 59
Änkefru Charlotta Fryklunds fond:			
Depositionsräkning		10,020: 91	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			201: 09
Orströms donationsfond:			
Depositionsräkning		6,295: 13	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			213: 82
Kamrer J. G. Berglunds testamentsfond:			
Depositionsräkning		118,194: 90	
Systrarna Sundvalls pensionsfond:			
Depositionssäkning		25,557: 23	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			794: 91
Abr. Hülphers Abrahamssons testamentsfond:			
Depositionsräkning		1,876: 32	
Kronor		1,450,294: 50	37,981: 99

Västerås den 15 maj 1916.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Bernh. Carlson.

Sammanställning af tablån öfver utgifter och inkomster enligt Västerås stads räkenskaper för år 1915, utvisande ökning eller minskning af de beviljade anslagen.

			Behållning		Brist	
Behållning			43,707	05	—	—
Lån: Kapitalafbetalningar	ökade inkomster	4,159: —				
	ökade utgifter	1,459: —	2,700	—	—	—
Räntor	ökade utgifter	18,683: 12				
	minskade inkomster	6,146: 77	—	—	24,829	89
Skatter o. liknande afgifter	ökade inkomster	1,230: 05				
	ökade utgifter	373: 42	856	63	—	—
Aktier			—	—	—	—
Magistraten o. Rådstufvurätten	ökade utgifter	656: 11				
	minskade utgifter	66: —	—	—	590	11
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren	ökade utgifter	431: 96				
	minskade utgifter	392: 24	—	—	39	72
Poliskåren	minskade utgifter	1,188: 18				
	ökade inkomster	85: 30	1,273	48	—	—
Pensioner			—	—	—	—
Brandkåren	ökade utgifter	6,950: 36				
	ökade inkomster	6,262: 20	—	—	688	16
Byggnadsnämnden	ökade utgifter	795: 06				
	minskade inkomster	635: 50	—	—	1,430	56
Parker och planteringar	ökade utgifter	1,690: 89				
	minskade utgifter	726: 79	—	—	964	10
Hästholmarne			353	50	—	—
Skogarne	ökade inkomster	2,815: 56				
	ökade utgifter	35: 62	2,779	94	—	—
Rådhuset			—	—	727	94
Stadshotellet	ökade utgifter	2,296: 49				
	ökade inkomster	1,708: 02	—	—	588	47
Sundinska huset	ökade inkomster	662: 50				
	minskade utgifter	9: 37	671	87	—	—
Tullhuset	ökade utgifter	302: 72				
	minskade utgifter	2: 50	—	—	300	22
		Transport	52,342	47	30,159	17

			Behållning		Brist	
	Transport		52,342	47	30,159	17
Paviljongen i stadsparken			231	70	—	—
Gårds- och tomtfastigheter	minskade inkomster	1,090: 59				
	ökade utgifter	530: 39	—	—	1,620	98
Jordar o. andra fastigheter	ökade inkomster	2,108: 81				
	minskade utgifter	518: 12	2,626	93	—	—
Nordanby egendom	ökade inkomster	11,632: 45				
	ökade utgifter	5,244: 70	6,387	75	—	—
Malma egendom	ökade inkomster	14,101: 94				
	ökade utgifter	3,339: 47	10,762	47	—	—
Allmänna hälsovården	ökade utgifter	409: 69				
	minskade utgifter	139: 89	—	—	269	80
Epidemisjukvården	ökade utgifter	14,123: 23				
	ökade inkomster	5,907: 37	—	—	8,215	86
Köttbesiktningsbyrån			—	—	—	—
Kallbadhuset	minskade inkomster	387: 50				
	minskade utgifter	352: 84	—	—	34	66
Varmbadhuset	ökade utgifter	2,774: 91				
	minskade inkomster	1,233: 45	—	—	4,008	36
Klapphuset			225	—	—	—
Rehållningsverket	ökade inkomster	4,883: 15				
	ökade utgifter	2,934: 99	1,948	16	—	—
Folkskoleväsendet			—	—	—	—
Diverse undervisningsändamål			—	—	238	04
Vatten- gas- och elektricitets verken	ökade inkomster	94,015: 78				
	ökade utgifter	68,398: 35	25,617	43	—	—
Gatuläggningen			665	58	—	—
Vägunderhåll	ökade utgifter	3,551: 34				
	ökade inkomster	103: 63	—	—	3,447	71
Ångbåtstafiken	ökade utgifter	3,156: 73				
	minskade inkomster	177: 60	—	—	3,334	33
Hamnen (särskild räkenskap)			—	—	—	—
Gatubelysningen	minskade utgifter	2,324: 49				
	ökade utgifter	390: —	1,934	49	—	—
Gaturenhållningen	ökade utgifter	3,597: 60				
	minskade utgifter	25: 50	—	—	3,572	10
Fattigvården (särskild räkenskap)			—	—	—	—
	Transport		102,741	98	54,901	01

		Behållning		Brist	
Transport		102,741	98	54,901	01
Kyrkliga ändamål (särskild räkenskap)		—	—	—	—
Sociala ändamål .... minskade utgifter ...	3,623: 28				
ökade utgifter	71: 35	3,551	93	—	—
Div. särskilda ändamål...... minskade utgifter ...	2,145: 69				
ökade utgifter	870: 32	1,275	37	—	—
Div. utgifter o. inkomster ökade inkomster......	3,158: 83				
ökade utgifter	2,354: 85	803	97	—	—
Ränta å Västerås Vatten- och Gasverks fonderade medel...		—	—	7,778	75
Stadens lifsmedelsnämnd, förlust å inköpt mjöl...............		—	—	18,021	59
Kyrkokassomedel..		13,295	60	—	—
Förskotterade medel för inventarier vid Malma		—	—	26,320	60
Behållning		—	—	14,646	90
Summa		121,668	85	121,668	85

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

N:o 8.

Framställning från landstingets lasarettskommltté ang. eventuellt upplåtande af nytt lasarettsområde och öfvertagande af det nuvarande med byggnader.

Till Magistraten i Västerås.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige i Västerås, som i anledning af nedannämnda kommitterades framställning behagade fatta beslut och svar därå afgifva om möjligt före den 1 nästkommande maj.

Västerås rådhus den 10 februari 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Af 1916 års lagtima landsting utsedde kommitterade för utredning af frågan om ordnande af sjukvården vid Västerås lasarett få härmed till Magistraten öfverlämna bifogade framställning till Stadsfullmäktige i Västerås rörande område för ett eventuellt nytt lasarett här i staden med anhållan att Magistraten behagade öfverlämna densamma till Stadsfullmäktige.

Västerås den 9 februari 1917.

Å kommitterades vägnar:

JOHN KARLSSON.

Victor Åsberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bland de frågor, som städse och särskildt under de senaste åren varit föremål för uppmärksamhet från Västmanlands läns Landstings sida och för hvilkas lösande Landstinget fått ikläda sig afsevärda ekonomiska uppoffringar intager otvifvelaktigt ordnandet af länets sjukvårdsväsen främsta rummet.

N:o 3

Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.

I enlighet med en af särskilda kommitterade utarbetad plan för sjukvårdens ordnande inom länet beslöt 1908 års Landsting ombyggnader och utvidgningar af samtliga lasaretten i länet. Hvad sålunda beslutits har blifvit verkställt beträffande lasaretten i Sala, Köping och Norberg. Nästlidet års Landsting beviljade ytterligare anslag för om- och tillbyggnad af ekonomiafdelningen vid Sala lasarett. Sjukvården vid dessa tre lasarett är efter dessa utvidgningar och förbättringar ordnad på ett sätt, som måste anses motsvara de anspråk, som efter nutidens fordringar inom sjukvårdens område med fog kunna ställas å lasarett af motsvarande storlek.

Hvad däremot beträffar lasarettet i Västerås befinner sig frågan om sjukvårdens ändamålsenliga ordnande därstädes tyvärr ännu på utredningens stadium. Många samverkande omständigheter hafva bidragit härtill. Frågan har emellertid under de senaste åren varit föremål för Landstingets särskilda uppmärksamhet. Dess lösande inom den närmaste framtiden är en bjudande nödvändighet, icke minst med hänsyn till den stora folkökningen inom Västerås stad samt de där befintliga storindustriernas hastiga utveckling.

Rörande denna frågas behandling inom Landstinget torde följande redogörelse böra ske.

År 1908 beviljade Landstinget anslag till en ekonomibyggnad vid lasarettet beräknad tillräckligt stor äfven för en blifvande utvidgning af detsamma. Samtidigt beviljade Landstinget ett anslag af 418,744 kronor för uppförande därstädes af en ny sjukhuspaviljong i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af arkitekten E. V. E. Stenhammar uppgjorda ritningar, därvid tillika bestämdes att densammas uppförande skulle påbörjas först år 1915. Kostnaderna för ekonomibyggnaden, inberäknadt ny portvaktsstuga, uppgingo till 214,746 kronor 13 öre. I skrifvelse den 24 augusti 1914 ingick lasarettsdirektionen till Landstinget med framställning, rörande hvilken närmare redogöres i lasarettsdirektionens protokoll den 19 nyssberörde augusti. (Se bilagda tryckta framställningar till 1914 års Landsting, sid. 88 ff.) Uti denna framställning hemställde direktionen, att Landstinget måtte låta anstå med verkställandet af det år 1908 fattade beslutet om uppförande af den nya sjukhuspaviljongen vid lasarettet. Vid denna skrifvelse voro fogade skisserade ritningar till om- och nybyggnad vid lasarettet, upprättade af arkitekten Erik Hahr, afseende att undgå de olägenheter, som ansågos förenade med arkitekten Stenhammars ofvanberörda förslag. 1914 års Landsting tillsatte för utredande af denna samt andra frågor rörande sjukvården en kommitté. Kommitterade hemställde i skrifvelse till 1915 års Landsting om ytterligare uppskof med frågans lösande samt åberopade till stöd härför förutom ekonomiska skäl den omständigheten, att utredning jämväl borde företagas därom, att en blifvande nybyggnad vid lasarettet ordnades på sådant sätt, att hänsyn toges till en framtida uppdelning af lasarettet i två afdelningar, en medicinsk och en kirurgisk med hvar sina öfverläkare. I anledning häraf beslöt 1915 års Landsting uppskjuta frågans afgörande samt uppdrog åt förutvarande kommitterade att ytterligare utreda densamma. Sedan arkitekten Hahr uppgjort nya skisser till utredningen, uti hvilka hänsyn tagits till lasarettets uppdelning i två afdelningar, ingingo kommitterade till nästlidet års Landsting med bilagda framställning. (Se tryckta framställningar till 1916 års Landsting, sid. 124 ff.) Kommitterades ordförande, borgmästaren J. Karlsson, väckte hos samma års Landsting en motion om utredning rörande byggandet af ett helt och hållet nytt lasarett

N:o 8.

Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.

å annan plats än den nuvarande. (Se de tryckta framställningarna till 1916 års Landsting, sid. 110 ff.)

Att denna sålunda uttalade tanke icke är ny framgår däraf, att såväl 1906 års lasarettskommitterade som ock sedermera tillsatta kommitterade i sina framställningar till Landstinget framhållit de särskilda svårigheter, som förefinnas för ett ändamålsenligt utnyttjande af det nuvarande lasarettsområdet, särskildt beroende på terrängförhållande och områdets närhet till slottet. Hänsyn måste tagas å ena sidan till markens höjdförhållanden, därvid svårigheter möta att undvika däraf föranledd stegring i byggnads- och underhållskostnader samt å den andra sidan till att lasarettsbyggnaderna icke i arkitektoniskt hänseende verka störande på slottet. Äfven härvidlag torde man kunna säga att staden har intressen att tillvarataga. Redan 1906 års lasarettskommitté har framhållit önskvärdheten af en nybyggnad för lasarettet, men då något sätt för ett utnyttjande af de dåvarande lasarettsbyggnaderna icke kunnat utfinnas, har kommittén nödgats föreslå om- och tillbyggnad. Att kommittén därvid föreslagit och Landstinget efter beslut år 1908 uppfört ny ekonomibyggnad större än som behöfves för det nuvarande lasarettet har än ytterligare försvårat frågans lösning. De här anmärkta olägenheterna hafva under den hittills skedda utredningen visat sig medföra sådana svårigheter att Landstinget på sätt förut anmärkts funnit sig böra uppskjuta verkställigheten af sitt år 1908 fattade beslut. Förefunnes möjlighet för de nuvarande lasarettsbyggnadernas och lasarettsområdets användande för annat ändamål, komme helt säkert lasarettsfrågan här i staden i helt och hållet annat läge än det, hvari densamma nu råkat.

Med anledning af kommitterades skrifvelse och borgmästaren Karlssons motion, lämnade 1916 års Landsting i uppdrag åt de förutvarande kommitterade, nämligen borgmästaren J. Karlsson och förste provinsialläkaren G. Fjellander i Västerås, direktören Axel Johansson i Arboga, landstingsmannen A. L. Wretholm i Tullsta, Sala, och landstingsmannen J. O. Ohlsson i Östanås, Råsbo, jämte lasarettsläkaren Emil Hedlund i Sala och riksdagsmannen Viktor Larsson i Västerås att om möjligt till 1917 års Landsting verkställa allsidig utredning rörande såväl om- och tillbyggnad af Västerås lasarett å nuvarande lasarettstomten som nybyggnad af lasarettet härstädes antingen å nuvarande platsen eller å annan lämplig sådan samt att i samband härmed afgifva förslag till ett eventuellt användande af lasarettstomten i enlighet med friherre Adolf Tersmedens donation. Med denna utredning afsåges icke att erhålla detaljerade förslag utan endast i stora linjer uppgjorda alternativa förslag, efter hvilka Landstinget kunde fatta beslut i ena eller andra riktningen. Denna utredning borde utgå från förutsättningen att en medicinsk och en kirurgisk afdelning inrättades. Sedan Landstinget i anledning af utredningen fattat beslut, skulle fullständigt förslag ske i enlighet med det alternativ, Landstinget beslutat följa.

För fullgörande af den kommitterade sålunda uppdragna utredning i hvad densamma afser ett eventuellt uppförande af ett helt och hållet nytt lasarett här i staden å annan plats än den nuvarande samt afgifvande af förslag till de nuvarande lasarettsbyggnadernas och lasarettsområdets användande för annat ändamål måste hänvändelse till Västerås stad ske. Möjlighet att från enskild förvärfva ett ej alltför långt från staden beläget, lämpligt område för nytt lasarett finnes icke. Någon annan än staden kan icke heller lämpligen från Landstinget öfvertaga det nuvarande lasarettsområdet och inlösa därå varande byggnader.

N:o 8. *Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.*

Västerås stad får ju också antagas hafva ett synnerligt stort intresse att förvärfva detta för staden välbelägna område, äfvensom att därigenom underlätta Landstingets och stadens gemensamma önskemål att den sjukvårdsinrättning, som här i staden kommer till stånd blifver af modernaste och ändamålsenligaste beskaffenhet. Genom nybyggnad erhålles bäst och lättast en sjukvårdsinrättning i alla afseenden mera i öfverensstämmelse med de fordringar, som den nuvarande sjukhustekniken ställer å en sådan, än genom enbart till- och ombyggnad af det nuvarande lasarettet.

Beträffande det af borgmästaren Karlsson i hans motion föreslagna användningssättet för de nuvarande lasarettsbyggnaderna eller att Landstinget med användande af friherre Adolf Tersmedens donation och Västerås stad med användande af de utaf bankkassören J. W. Torngren donerade medel skulle eventuellt gemensamt utnyttja byggnaderna och området till ett sjukhem dels för obotligt sjuka dels ock för konvalescenter finna kommitterade visserligen att en dylik användning af desamma ur flere synpunkter icke kan anses lämplig, men uteslutes däraf icke möjlighet för staden att för annat dess ändamål kunna utnyttja såväl byggnaderna som området.

Enligt i afskrift här bilagda Kungl. bref den 6 oktober 1865, den 6 juni 1867 och den 5 juni 1909 har lasarettsområdet af Kungl. Maj:t och Kronan upplåtits till Landstinget med dispositionsrätt att användas för lasarett. Enligt hvad kommitterades ordförande vid besök i Kungl. Jordbruksdepartementet inhämtat torde det emellertid icke vara omöjligt att området befrias från sin natur af kronojord och således till en ny ägare kan upplåtas med full äganderätt. Detta skulle ske genom utbyte mot ett annat område, å hvilket senare öfverflyttas egenskapen af kronojord samt beträffande hvilket skulle stadgas samma inskränkningar rörande dess användande för visst ändamål, som nu hvila å det nuvarande lasarettsområdet. Skulle Västerås stad således af Landstinget tillbyta sig området mot att staden för ett blifvande lasarett upplåter annat område, kan det icke anses uteslutet att staden erhåller rätt att fritt och oinskränkt förfoga öfver detsamma, således äfven genom dess styckande och försäljning, en förmån som med områdets välbelägenhet väl icke kan nog uppskattas.

Beträffande sättet och lämpligheten för staden att utnyttja de å området nu befintliga byggnaderna tillhör det ej kommitterade att afgifva något yttrande.

Rörande deras värde åberopa kommitterade bilagda tablå öfver deras nuvarande taxerings- och brandförsäkringsvärden.

I detta sammanhang vilja kommitterade nämna, att en fullständig nybyggnad af ett lasarett å det nuvarande lasarettsområdet icke är möjlig att åstadkomma.

Storleken af det område, som behöfves för uppförande af ett helt nytt lasarett hafva kommitterade med hänsyn till att detsamma kommer att ligga i närheten af redan bebyggd del af staden eller del af densamma, som i en framtid kan blifva tätare bebyggd, äfvensom till att utrymme finnes för i en framtid behöfliga ytterligare utvidgningar icke kunnat beräkna mindre än till omkring tio hektar.

Frågan huruvida nybyggnad af lasarett å annan plats eller till- och ombyggnad af lasarettet å nuvarande platsen skall ske måste emellertid underställas Landstingets pröfning och beslut. Ett eventuellt upplåtande från stadens sida af område måste därför göras villkorligt af att Landstinget bestämmer sig för alternativet nybyggnad och stadens erbjudande af dylikt område gälla till

dess Landstinget hunnit i ärendet fatta beslut och detta beslut vunnit laga kraft. N:o 8.

Då den tid, som stå kommitterade till buds förr utredningen är knapp är det önskligt om Stadsfullmäktiges beslut kunde vara kommitterade till handa före den 1 instundande maj.

Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.

På grund af det ofvan anförda få kommitterade därför hemställa,

att Herrar Stadsfullmäktige, om möjligt före den 1 nästinstundande maj, ville meddela kommitterade utlåtande angående de villkor, på hvilka Västerås stad kan vara villig att för uppförande härstädes af ett helt och hållet nytt lasarett upplåta därför erforderligt område till en areal af omkring 10 hektar samt från Landstinget öfvertaga det nuvarande lasarettsområdet och inlösa Landstingets därå befintliga byggnader, allt under förutsättning att Landstinget kommer att besluta dylikt lasaretts uppförande.

Västerås den 9 februari 1917.

På kommitterades vägnar:

JOHN KARLSSON.

Victor Åsberg.

Afskrift.

CARL etc. Vår ynnest etc.

Sedan direktionen för lasarettet och kurhuset i Westerås hos Oss i underdånighet anhållit att till plats för uppförande af ett utaf Westmanlands läns Landsting beslutadt nytt sjukhus med tillhörande byggnader jemte erforderligt utrymme för anläggning af planteringar och hviloställen för de sjuka måtte från den Landshöfdingen i länet på lön anslagna lägenheten Stallhagen, hvilken ansetts dertill företrädesvis tjenlig, få upplåtas en å bifogad karta uptagen jordrymd af 34 qvadratref 23 qvadratstänger eller 6 tunnland 3,6 kappland, dock utan afgäld, enär marken till större delen vore stenbunden och till odling otjenlig samt således af ringa värde, och såväl nuvarande landshöfdingen m. m. Grefve F. Cronstedt, som Landshöfdinge Embetet i länet tillstyrkt nådigt bifall å ifrågavarande ansökning hafva Våre och Rikets Kammar Collegium och Stats Kontor uti häröfver afgifvet infordradt underdånigt utlåtande, med tillkännagifvande att lägenheten Stallhagen jemte en åkervret vore i nådiga brefvet den 24 februari 1837 angående reglering af landshöfdingarnes löner upptagen till en inkomst af 45 riksdaler Riksmynt, jemväl tillstyrkt nådigt bifall till ifrågavarande jordupplåtelse men tillika, enär, enligt hvad handlingarna utvisade, den jordrymd som för lasarettets behof nu erfordrades, utgjorde mera än en femtedel af hela Stallhagen, hvaraf förre landshöfdingen haft en årlig inkomst i arrende af 200 Riksdaler, samt det icke synes Collegierne skäligt att staten eller den löntagande embetsman, som här vore dess rättsinnehafvare, i och för ett enskildt ändamål såsom det nu ifrågavarande, finge vidkännas minskning i sina inkomster, förklarat sig anse afgäld derå böra enligt 9 § 1 mom. i Vår nådiga Förordning den 6 augusti sistlidna år, bestämmas att af lasarettsdirektionen till landshöfdingen årligen utgöras.

N:o 8.
Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.

Vid underdånig föredragning af detta ärende hafva Vi funnit godt till lasarettsdirektionens förevarande underdåniga ansökning lemna nådigt bifall med iakttagande likväl att ett belopp i förhållande till jordens afkastning varder af länsstyrelsen, efter vederbörandes hörande bestämdt, att för den upplåtna lägenheten till Landshöfdingen i Westmanlands län framgent utgå. Meddelande Eder detta till kännedom och efterrättelse, i hvad på Eder beror samt vederbörandes förständigande, låte Vi den ansökningen bifogade karta härhos återfölja; och Vi befalle Eder Gud Allsmägtig nådeligen. Stockholms slott den 6 oktober 1865.

CARL.

G. Lagerstråle.

Angående plats för ett nytt sjukhus å en kronans lägenhet vid Westerås.
Rätt afskrifvet, betygas. Västerås slott i landskansliet den 29 september 1916.

Ex officio:
Georg Enhörning.

Afskrift.

CARL etc. Vår ynnest etc.

Uti en af Eder insänd skrift har länets lasarettsdirektion förmält att vid verkställighet af den genom Vårt nådiga bref den 6 oktober 1865 tillåtna afsöndring af 34 qvadratrefvar 23 qvadratstänger jord från den Landshöfdingen i länet på lön anslagna Stallhagen till uppförande af ett nytt sjukhus med tillhörande byggnader och planteringar m. m., nämnda jordrymd befunnits i så måtto otillräcklig, att den icke lemnade utrymme till promenadplats för convalescenter, hvarjemte direktionen vid sådant förhållande i underdånighet anhållit, att af samma lägenhet måtte till berörda ändamål ytterligare anslås 19 qvadratrefvar 77,50 qvadratstänger, för hvilken jordrymd afgälden, beräknad efter samma grunder, som följdes vid bestämmandet af afgälden för den förra afsöndringen, enligt intyg af Förste landtmätaren C. J. Wennergren, uppginge till omkring 27 skålpund smör, och har indelningshafvaren af lägenheten, Landshöfdingen m. m. Grefve F. Cronstedt härtill samtyckt, men tillika hemställt, att om ifrågavarande område framdeles behöfves för jernvägsanläggning mellan Westerås och Köping, ersättning hvarken för detsamma eller för derå nedlagda kostnader då måtte ifrågakomma.

Efter inhemtande af Kammar Collegie häröfver afgifna utlåtande, deruti Collegium i underdånighet tillstyrkt, att den gjorda ansökningen måtte utan afseende å förbehållet för jernvägsanläggningen bifallas hafve Vi låtit detta ärende Oss föredragas och därvid funnit godt i nåder medgifva den af Lazarettsdirektionen sökta ytterligare upplåtelse af mark från lägenheten Stallhagen mot en afgäld derför af Tjugosju skålpund smör, att efter tioårig medelmarkegång i penningar till Landshöfdingen årligen erläggas; hvaremot, beträffande det ifrågaställda förbehållet för en jernvägsanläggning öfver Westerås till Köping, Vi lika med Kammar Collegium, icke funnit skäl att dertill lemna bifall.

Meddelande Eder detta till svar och underdånig efterrättelse, befalle Vi Eder Gud allsmäktig nådeligen. Stockholms slott den 6 juni 1867.

N:o 8. *Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.*

CARL.

H. W. Bredberg.

Angående ytterligare upplåtelse af jord från kronan tillhöriga lägenheten Stallhagen, till utvidgning af ett sjukhusområde.

Rätt afskrifvet, betygas. Västerås slott i landskansliet den 29 september 1916.

Ex officio:

Georg Enhörning.

Afskrift.

GUSTAF etc. Vår ynnest etc.

Uti en den 23 april innevarande år till Riksdagen aflåten proposition, hvaraf ett tryckt exemplar här bifogas, hafva Vi föreslagit Riksdagen medgifva, att besittningsrätten till ett jämlikt nådigt bref den 8 maj 1874 till Västmanlands läns Hushållningssällskap upplåtet, å en af stadsingeniören B. A. F. Gewalt år 1909 upprättad karta öfver Västerås lasaretts jämte angränsande områden med ägofigurerna N:o 1, 2 och 3 utmärkt område, bestående af kronolägenheten Slottsvreten och en del af kronolägenheten Stallhagen inom Västerås stads område finge, sedan Hushållningssällskapet afstått från densamma, upplåtas till Västmanlands läns landsting för utvidgning af länslasarettets i Västerås tomt, att af landstinget innehafvas, så länge området för nyssnämnda ändamål användes, med skyldighet för landstinget dels att årligen i afgäld erlägga lösen efter medelmarkegångspris för 16,2 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn, dels ock att i den mån och när sådant å Kronans sida kunde påfordras, emot motsvarande nedsättning i utgående afgäld frånträda besittningsrätten till delar af lägenheterna Slottsvreten och Stallhagen, hvilka af lasarettsdirektionen uti en af densamma i ärendet den 15 februari 1909 afgifvet yttrande afgifvits såsom för lasarettet icke direkt erforderliga, dock med landstinget bibehållen rätt att öfver sålunda frånträdt område framdraga nödiga afloppsledningar.

Nu har Riksdagen i skrifvelse den 21 nästlidne maj anmält, att Riksdagen bifallit ifrågavarande proposition.

Hvad Vi och Riksdagen sålunda beslutat meddelas Eder härmed till kännedom och efterrättelse samt för vederbörandes underrättande.

De af Eder i ämnet öfverlämnade protokollsutdrag och karta återställas.

Stockholms slott den 5 juni 1909.

GUSTAF.

Oskar Nylander.

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

Wilhelm Lange.

Vidimeras

Victor Åsberg.

N:o 8. *Afskrift.*

Ang. eventuelt upplåtande af nytt lasaretts-område.

LÄNSLASARETTET I VÄSTERÅS.

Att nedannämnda Länslasarettet i Västerås tillhöriga byggnader äro brandförsäkrade till följande belopp, nämligen

i Städernas Allmänna Brandstodsbolag:

Lasarettsbyggnaden	200,000: —
Läkarebostaden	25,000: —
Likboden	2,000: —
Vedbod med stall	2,000: —
Tvättstugor	12,500: —
Ekonomibyggnad och maskiner	180,000: —
Portvaktstuga	9,300: —
Afdeln. för sinnessjuka	60,000: —
	490,800: —

i Brandförsäkringsaktiebolaget Viktoria:

Piskpaviljongen	300: —
Summa kr.	491,100: —

intygas.

Västerås den 5 februari 1917.

E. AHLIN.
Syssloman.

Att gällande taxeringsvärde å landstinget tillhöriga i taxeringslängden i särskild längd öfver sådan staten samt kommuner och menigheter m. fl. tillhörig fast egendom, för hvilken bevillning enligt 5 § bevillningsförordningen icke erlägges, upptagna fastigheterna *Lasarettet, Upptagningsanstalten och Läkarebostaden,* utgör tillhopa Fyrahundranittiotretusenåttahundra (493,800) kronor, betygas. Västerås kronouppbördskontor den 9 februari 1917.

AXEL EKLUNDH.

N:o 9.

Drätselkammarens yttrande ang. utvidgning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 25 näastlidne januari till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Hälsovårdsnämndens förslag angående utsträckning af den nya renhållningsstadgans tillämplighetsområde till vissa områden utom stadsplanen; och får Drätselkammaren i anledning häraf anföra följande:

Ehuru det område, som föreslagits, är synnerligen vidsträckt, i det att det omfattar de flesta större och tätare bebyggda byggnadsområdena utom stadsplanen, har Drätselkammaren intet att erinra emot att tredelningssystemet nu blir infördt inom det föreslagna området. Att däraf föranledes ökade kostnader för staden ligger i öppen dag. Förvaltaren har beräknat, att den ökade hämtningen föranleder nyanställning af två eller tre ordinarie renhållningsarbetare samt motsvarande ökning af antal dragare ooch redskap äfvensom inköp af ett större antal svinmatskärl. Drätselkammaren vill, därest det föreliggande förslaget af Stadsfullmäktige antages, framdeles, sedan närmare utredning verkställts, inkomma med begäran om erforderligt anslag för den behöfliga utökningen af renhållningsverkets personal m. m.

Det torde måhända invändas emot förslaget, att de byggnadsområden, som ej denna gång blifvit medtagna, nämligen Aroslund och Akademivreten, Öfre Rosenhill, Vegaföreningen, Freja- och Haga-föreningarna samt byggnadsområdet Hemdal äfvensom en del till särskilda byggnadsområden ej hörande fastigheter nu bort på samma gång läggas under renhållningsstadgans tillämpningsområde. Men härutinnan kan Drätselkammaren för sin del ej annat än förorda Hälsovårdsnämndens förslag sådant det framlagts, ty dels ligga de här nämnda byggnadsområdena och fastigheterna så aflägset, att hämtningen blir synnerligen betungande för renhållningsverket och dels äro vägarna till dessa områden och fastigheter ännu ej i sådant skick att de alltid kunna befaras med renhållningsverkets åkdon, hvartill kommer den omständigheten, att det möter stora praktiska olägenheter att på en gång införa tredelningen öfver ett allt för stort område.

I sitt förslag har Hälsovårdsnämnden hemställt, att hämtningen för det nya området skulle, såsom för närvarande är fallet, ske mot en afgift af 6 öre pr kärl och gång. Af förslaget framgår emellertid ej, hvilka slags kärl därvid afses, men har under hand meddelats, att det skulle gälla endast latrinkärlen. För närvarande hämtar renhållningsverket mot en afgift af 6 öre pr kärl och gång latrinen och det ej tredelade affallet från fastigheterna inom det område, hvarom nu är fråga. Dessa afgifter gå till ett sammanlagdt belopp af omkring 2,500 kronor. Vid frågans behandling inom Stadsfullmäktige den 25 nästlidne januari väcktes emellertid förslag om att hämtningen efter tredelningssystemets införande inom ifrågavarande område skulle, liksom inom stadsplanen, vara fri. Ehuru staden härigenom skulle gå miste om en inkomst, som visserligen icke på långt när täcker kostnaderna för hämtningen, hvilken kostnad är större för de glesare bebyggda stadsdelarne utom stadsplanen än inom densamma, men likväl för renhållnings-

N:o 9.
Ang. utvidgning af nya renhållningsstadgans tilllämpningsområde.

verkets budget icke är utan betydelse, tvekar Drätselkammaren icke att med hänsyn till billighet och rättvisa ansluta sig till det sålunda inom Stadsfullmäktige väckta förslaget om afgiftsfri hämtning. Härvid bör dock undantag göras för så kallade våningsklosetter. För sådana utgår nämligen afgift inom stadsplanen och bör samma afgift äfven gälla utom densamma.

Med nya renhållningsstadgans införande inom nu ifrågavarande områden skulle följa, att för uppsamling af s. k. gödselsopor skulle användas kärl af den form och storlek, Hälsovårdsnämnden bestämmer. Inom stadsplanen har för detta ändamål allmänt införts ett slags tunnor med afsevärdt mindre rymd än de förut brukliga soplårarne, hvilka ännu användas utom stadsplanen. Erfarenheten har visat, att dessa tunnor i många fastigheter äro för små, och har följden häraf blifvit, att de ofta blifva öfverfulla innan de hinna hämtas. Drätselkammaren har af denna anledning och äfven med hänsyn till, att hämtningen icke skall behöfva ske alltför ofta, funnit sig böra föreslå, att renhållningsstadgans införande ej må utgöra hinder för att de s. k. soplårarne få bibehållas tills vidare för uppsamling af gödselsopor i de fastigheter, som ligga inom nu ifrågavarande område.

På grund af det här anförda får Drätselkammaren sålunda tillstyrka bifall till hvad Hälsovårdsnämnden i förevarande ärende föreslagit, dock att inga andra afgifter må af staden upptagas för hämtning af latrin från fastigheterna inom det område utom stadsplanen, inom hvilket nya renhållningsstadgan enligt Hälsovårdsnämndens förslag skall tillämpas än för hämtning från våningsklosetter, där samma afgift, som gäller inom stadsplanen, skall tillämpas, samt att inom ifrågavaarande område, utan hinder af bestämmelserna i § 7 af nya renhållningsstadgan, de förut brukliga s. k. soplårarne må tills vidare användas för uppsamling af gödselsopar.

Västerås den 8 februari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 10.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af en s. k. trätuggare.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

På framställning af stadens förvaltare och Badhusstyrelsen har Drätselkammaren gått i författning om inköp af en s. k. trätuggare, en apparat hvarigenom vedbränsle och särskildt mindrevärdigt sådant, såsom kvistar och dylikt, genom sönderdelning göres synnerligen användbart till ångpannebränsle och sådant bränsles värmealstring i hög grad stegras. Vid afverkningen å stadens skogar erhålles hvarje år en myckenhet affallsbränsle, som genom ett dylikt förfaringssätt kan finna god användning vid eldning under ångpannan till svingården vid Malma. För badhusets räkning har nyligen inköpts stora mängder s. k. bangar, hvilka

emellertid icke utan sönderdelning äro lämpliga såsom bränsle därstädes. Äfven i och för beredning af lämpligt vedbränsle till ångslupen Märta kan trätuggaren finna användning. Genom erfarenheter från andra håll har det utrönts, att »tuggningen» af veden blir mycket lönande i följd af den ökade värmeeffekt, som utvinnes af det tuggade bränslet. Då efterfrågan på dylika maskiner, hvilka tillverkas vid Axel Johanssons mekaniska verkstad härstädes, är stor, ansåg sig Drätselkammaren böra försäkra sig om en dylik utan att afvakta anslags beviljande af Stadsfullmäktige. Kostnaden för densamma, inklusive rem och öfriga tillbehör samt erforderliga anordningar, torde belöpa sig till omkring 2,000 kronor. Då trätuggaren finner största användningen vid svingården och kommer att behöfvas äfven efter det kolpriserna återgått till normalt läge, bör anskaffningskostnaden påföras svingårdens konto.

N:r 10. Ang. inköp af en s. k. trätuggare.

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för anskaffning af en s. k. trätuggare med tillbehör anvisa ett belopp af förslagsvis 2,000 kronor, att utgå af tillgängliga medel för att sedermera amorteras af svingårdens inkomster.

Västerås den 8 februari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 11.

Drätselkammarens meddelande ang. understöd för uppförande af bostadshus med smålägenheter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren den 26 nästlidne januari har kommunala Centralbyrån fäst Drätselkammarens uppmärksamhet å en vid skrifvelsen fogad Kungl. proposition till innevarande års riksdag angående understöd för uppförande af bostadshus med smålägenheter och därvid erinrat om vikten af att nödiga förarbeten för ansökningar om bidrag snarast möjligt vidtagas.

Då Drätselkammaren är af den uppfattningen, att Västerås stad, särskildt för det bostadsbolag, som på initiativ af staden nyligen bildats, har utsikt att för främjande af proudktionen af mindre lägenheter härstädes erhålla ett afsevärdt bidrag från det anslag, som riksdagen förväntas komma att bevilja i anledning af berörda Kungl. proposition, och att staden bör begagna sig af det tillfälle, som sålunda erbjudes, vill Drätselkammaren härmed, i ändamål att förbereda den eller de framställningar i detta ämne, som Drätselkammaren torde komma att göra hos Stadsfullmäktige, och hvilka komma att kräfva en mycket

N:r 11.

Ang. understöd för uppförande af bostadshus med smålägenheter.

skyndsam behandling, lämna en summarisk redogörelse för ifrågavarande propositions innehåll.

De under kristiden ökade byggnadskostnaderna, hvilka framförallt yttra sig i en fördyring af byggnadsmaterialierna, som enligt verkställda beräkningar motsvarar icke mindre än 40 % af nuvarande byggnadskostnader, hafva åstadkommit, att all byggnadsverksamhet, som icke är ägnad att tillgodose de af nu rådande konjunkturer gynnade industriella företagens byggnadsbehof, så så småningom nästan helt och hållet afstannat. Detta förhållande har gjort, att regeringen funnit nödvändigt, att staten ingriper för att på något sätt stimulera byggnadsverksamheten och därigenom förhindra en eljes oundviklig bostadsbrist. Sedan verkställda utredningar gifvit vid handen, att afsevärda och tillräckliga prisregleringar af byggnadsmaterialierna icke kunde åstadkommas, har den enda utvägen befunnits vara att genom direkta understöd förtaga verkningarne af prisstegringarne å byggnadsmaterial. För detta ändamål begäres i den Kungl. propositionen ett förslagsanslag å 4,000,000 kronor.

De statsbidrag, som erhållas af detta anslag, kunna dock icke komma all bostadsproduktion till godo, utan afser förslaget i första hand, att statsbidraget begränsas till smålägenheter i städer och stadsliknande samhällen, och skulle till smålägenheter i regel räknas bostäder om högst två rum och kök. Vidare får byggnadsverksamheten ej bedrifves i rent förvärfssyfte utan bör den vara underkastad vissa bestämmelser om vinstbegränsning.

Hvad understödets storlek beträffar har denna beräknats med hänsyn till den till 40 % af hela nuvarande byggnadskostnad uppgående materialkostnadsökningen, men likväl af vissa skäl ej ansetts böra uppgå till belopp, som motsvarar hela materialkostnadsökningen, utan begränsas till högst en tredjedel (33.3 %) af de nuvarande byggnadskostnaderna.

Detta understöd skulle dock ej lämnas ensamt af staten, utan föreslås i propositionen, att detsamma fördelas mellan stat och kommun på så sätt, att staten däraf bidrager med två tredjedelar och kommunen med en tredjedel. Den skillnaden skulle vidare göras mellan statens och kommunens bidrag, att det förra utgår såsom rent understöd utan vare sig ränte- eller återbetalningsskyldighet, hvaremot det kommunala bidraget utgår i form af lån med ränte- och amorteringsfrihet under minst 10 år samt med frihet för kommunen att antingen bidraga med kontant belopp eller ock att helt eller delvis fullgöra sin bidragsskyldighet in natura, exempelvis genom försäljning af tomt mot köpeskillingsrevers, löpande under minst 10 år utan ränte- och amorteringsskyldighet, hvarvid dock bör tillses, att tomtvärdet icke beräknas högre, än att bidraget verkligen motsvarar en kontant försträckning å motsvarande belopp.

Förvaltningen af de med den ifrågasatta understödsverksamheten sammanhängande ärendena har ansetts böra i första hand anförtros åt drätselkamrarne eller åt de styrelser och nämnder, som i öfrigt handhafva kommunernas bostadspolitik, medan den centrala pröfningen bör uppdragas åt en särskild afdelning inom statens industrikommission.

För att belysa verkningarne i praktiken anföres i propositionen ett exempel, som Drätselkammaren här slutligen vill återgifva.

Ett byggnadsföretag om exempelvis 60 eldstäder, hvilket år 1914 kunde beräknas kosta i rundt tal 100,000 kronor (eller omkring 1,670 kr. pr eldstad), har under kristiden fördyrats med åtminstone 70 %, så att nuvarande byggnads-

kostnaden utgör ungefär 170,000 kronor (omkring 2,830 kr. pr eldstad). Det totala bidrag, som till företaget föreslås skola kunna utgå af allmänna medel, utgör högst 1/3 af byggnadskostnaden eller ungefär 57,000 kronor (omkring 950 kr. pr eldstad). Under angifna förutsättning får således byggnadsföretagaren själf bära 113,000 kronor (omkring 1,880 kr. pr eldstad), motsvarande en förhöjning af cirka 13 % på byggnadsutgifterna före krisen. Af bidraget skulle 2/3 eller 38,000 kr. (omkring 635 kr. pr eldstad) utgå af statsmedel såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet samt 1/3 eller 19,000 kr. (omkring 315 kr. pr eldstad) enligt förut angifna grunder från vederbörande kommun.

N:r 11. *Ang. understöd för uppförande af bostadshus med smålägenheter.*

Västerås den 8 februari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 12.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inköp af lägenheten Kungsdal.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid de förhandlingar, som under senare tid förts mellan Drätselkammaren och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg angående åtskilliga staden och järnvägen berörande förhållanden, har äfven fråga förevarit om lämpligaste sättet och platsen för en blifvande utvidgning af härvarande stationsområde. Därvid har slutligen enighet uppnåtts därom, att den hufvudsakliga utvidgningen bör ske genom tilläggande till järnvägens nuvarande område af mark öster om Lillån, söder och sydost om järnvägsområdet. I den mark, som sålunda skulle erfordras för stationsområdesutvidgningen, ingår bland annat större delen af den bebyggda lägenheten Kungsdal N:o 1. I ett förslag till uppgörelse med järnvägen, som från Drätselkammarens sida aflämnades för någon tid sedan, ingick bland andra villkor den utfästelsen, att staden skulle tillhandahålla järnvägen den ofvanberörda för järnvägsområdets utvidgning erforderliga delen af lägenheten Kungsdal N:o 1, hvilken lägenhet ägarne då erbjudit sig vilja sälja till staden för 45,000 kronor. Visserligen har järnvägen förklarat sig ej kunna godkänna det af Drätselkammaren afgifna förslaget till uppgörelse, men då det är högst sannolikt, att stationsområdet kommer att utvidgas på sätt nyss angifvits, har Drätselkammaren ansett det oklokt från stadens sida att släppa det föreliggande erbjudandet och därför under förbehåll om Stadsfullmäktiges bemyndigande träffat aftal om inköp af ifrågavarande fastighet för det erbjudna priset, som Drätselkammaren funnit antagligt.

N:o 12. Med stöd af det anförda får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

Ang. inköp af lägenheten Kungsdal N:o 1.

att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa lägenheten Kungsdal N:o 1 å Kungsängen af Västerås stads område för en köpesumma af 45,000 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 8 februari 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 29 Mars IV.

N:o 13.

Brandchefens årsberättelse för 1916.

Brandstyrelsen får härmed öfverlämna af stadens brandchef uppgjord berättelse öfver brandkårens verksamhet under år 1916.

Västerås den 9 mars 1917.

På Brandstyrelsens vägnar:

O. OEST.

Till Brandstyrelsen i Västerås.

Öfver brandkårens verksamhet och därmed sammanhängande förhållanden under det förflutna året får jag härmed vördsamt afgifva följande berättelse:

Västerås stad.

Invånareantalet i Västerås stad uppgick den 31 december 1916 till 25,464, utvisande en ökning sedan föregående år af 1,061 invånare.

Stadens planlagda område utgör cirka 180 har samt det under stadens jurisdiktion hörande området cirka 1,330 har.

Antalet fastigheter uppgår till cirka 1,230, däraf 500 inom och 730 utom stadsplanen.

Taxeringsvärdet å fastigheter:

för hvilka bevillning erlagts	Kr.	47,367,600
» » » icke erlagts	»	5,473,600
	Summa Kr.	52,841,200

hvilket mot taxeringsvärdet den 31 december 1915 visar en ökning af Kr. 2,551,200.

Personal.

Brandkårens personal har under det gångna året utgjorts af en kasernerad styrka, bestående af:

1 brandchef,
1 brandmästare,
1 brandkorpral,
2 vice brandkorpraler,
1 brandsoldat (tillika verkstadsförman),
1 brandsoldat (tillika maskinist),
11 ordinarie brandsoldater,
1 af Stadsfullmäktige utsedd v. brandchef boende utom stationen.

S:a 19 man.

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse för 1916.

Brandkårens reserv, boende utom stationen, hvilken kallas genom elektriska ringledningar, utgöres af:

2	ångsprutchefer,
2	förmän,
3	maskinister,
4	eldare och
43	man.
S:a 54	man.

Under året hafva 2 brandsoldater på egen begäran afgått.

Tjänstetiden för fasta kårens personal framgår af följande:

Brandchefen	har	tjänat	öfver	19	år
Vice brandchefen	»	»	»	11	»
Brandmästaren	»	»	»	19	»
Brandkorpralen	»	»	»	11	»
1 vice brandkorpral	»	»	»	11	»
1 » »	»	»	»	7	»
Maskinisten	»	»	»	6	»
Verkstadsförmannen	»	»	»	5	»
2 ordinarie brandsoldater	»	»	»	11	»
1 » »	»	»	»	8	»
1 » »	»	»	»	7	»
2 » »	»	»	»	6	»
1 » »	»	»	»	5	»
1 » »	»	»	»	3	»
2 » »	»	»	»	1	»
1 » »	»	»	under	1	»

Medelåldern var den 31 december 1916 för kårens ordinarie manskap 32 $^{10}/_{12}$ år.

Högsta lefnadsåldern var för ordinarie manskapet 42 $^{3}/_{12}$ år, lägsta 21 $^{10}/_{12}$ år.

Hälsotillståndet har varit mycket godt, ty endast några få sjukdagar hafva inträffat.

Permission har i likhet med föregående år tilldelats personalen hvart nionde dygn samt under sommarens lopp en veckas tjänstledighet.

Dagordningen har varit för ordinarie kåren:

Kl.	6,45	f. m.	uppstigning,
»	7—8	»	frukost,
»	8—8,45	»	gymnastik,
»	9,15—11,45	»	arbetstjänst,
»	12—1	e. m.	exercis,
»	1—2	»	middag,
»	2—5	»	arbetstjänst,
»	5	»	fördelning till redskapen,
»	7,30—8,30	»	aftonmåltid.

I förestående dagordning ingå ej 2 man, hvilka börja sin tjänstgöring i stallet kl. 5 hvarje morgon.

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse för 1916.

Öfningar med kårens ordinarie manskap hafva i regel ägt rum, då väderleken det tillåtit, hvarje helgfri dag utom lördagar, då det varit allmän rengöring inom stationen.

Öfningarna hafva omfattat anspänning, körning, exercis med lifräddnings- och eldsläckningsredskap, gymnastik samt undervisning i brandtelegrafens skötande, i kännedom om stadens brandposter samt lokala förhållanden.

Till vakthållning vid offentliga föreställningar, där särskild eldfara ansetts ifrågakomma, har erforderligt antal brandsoldater varit kommenderadt såsom brandvakt och hafva föreställningarnas antal under året uppgått till 158.

Under året hafva 2 man dagligen varit sysselsatta i stallet, 2 man med slöjd och snickeriarbete, 4 man med smidesarbete, 2 man med skomakeriarbete, 1 man med skrädderiarbete och 4 man med ledningsarbete å brandtelegrafen, brandskåpsprofning, eldning, kokskörning, putsning af redskap, vedhuggning m. m.

I verkstäderna hafva arbeten utförts dels för brandkårens, dels för poliskårens, dels för Västerås stads och dels för renhållningsverkets räkning till ett sammanlagt värde af kronor 10,070: 45.

Fördelning af arbetet å de olika verkstäderna är följande: snickareverkstaden 1,600: 32, smedjan 4,818: 25, skomakareverkstaden 2,606: 00, skräddareverkstaden 344: 15, *brandtelegrafen* 275: 00 och målareverkstaden 426: 73.

Stadens tidningar hafva, som förut varit fallet, af dess respektive redaktioner godhetsfullt lämnats till manskapet.

Underbefälets och manskapets besparade medel utgjorde vid årets slut kronor 3,404: 39.

Hästar.

Brandkårens stall omfattar 5 hästar, däraf 2 tillhöra brandkåren och de 3 öfriga staden.

Skoningen har, af såväl brandkårens, poliskårens, stadens som renhållningsverkets hästar, verkställts af vid brandkåren anställd i hofslageri utexaminerad personal.

Brandkårens 2 hästar hafva under sistlidet år varit försäkrade för 1,600 kronor, hvarjämte deras respektive ålder är 6 och 9 år.

Brandredskap.

Antalet brandfordon, som fullt utrustade å brandstationen stått färdiga till utryckning har varit:

Till första utryckningen:	1 automobil med mek. stege och motorpump,
	1 redskapsvagn,
Eller där läget så angifvits:	1 ångspruta,
	1 redskapsvagn,
	1 mekanisk stege.
För soteld:	1 redskapskärra.
I reserv:	1 slangkärra,
	1 handkraftspruta.

Nyanskaffats har under årets lopp:

2 brandskåp, 550 met. hacketahltråd, 2 par idealkopplingar jämte lock till motorpumpen samt 1 större stålfat till förvaring af bensin.

N:o 13.

Brandchefens årsberättelse för 1916.

Brandtelegrafen.

Brandtelegrafen har omlagts från 4 till 5 distrikt, hvarföre en hel del omläggningar af brandtelegrafnätet har vidtagits.

Brandtelegrafen omfattar således numera 5 distrikt med sammanlagdt 34 brandskåp, hvaraf 25 tillhöra staden och 9 enskilda inrättningar.

Antalet ringklockor tillhörande fasta brandkåren utgöra 26 stycken samt till brandkårens reserv 50 stycken.

Å ringledningarna till brandkårens reserv hafva fel uppstått 5 gånger, förorsakade af brustna ledningar. Däremot har ej något fel förekommit på brandtelegrafens ledningar, beroende på att hela ledningsnätet numera är omlagdt med isolerad s. k. hacketaltråd.

Allt arbete å brandtelegrafens linjenät har verkställts af brandkårens personal.

Brandtelegrafledningen har en sammanlagd längd af cirka 23,000 meter.

Vattenledningen.

Under året hafva 22 stycken nya brandposter anbragts i olika delar af staden och dess utkanter och utgöres hela antalet af 253 stycken, hvaraf 223 tillhöra staden och 30 enskilda.

Brandposterna skötas af vattenverkets personal.

Bokföringsvärden.

Bokföringsvärdet af brandväsendets materiel och inventarier, sedan behöriga afskrifningar blifvit gjorda, är enligt uppgjord inventarieförteckning kr. 66,463.

Taxeringsvärdet för brand- och poliskårens byggnader uppgår till 132,000 kr.

Byggnader.

Under året har å brandstationens tomt uppförts en redskapsbod, 5,60×12,60 meter, i hvilken har inrymts all den brandattiralj, som är tilldelad Allmänna brandstyrkan, och som förut var placerad i af brandverket förhyrda sprutbodar i olika delar af staden. Hela golfvet i stallet har belagts med betong. Telegrafrummet, logement, korridoren, redskapshallen, stallet samt gamla smedjan och snickeriverkstaden hafva ommålats, hvarjämte en hel del omändrings- och reparationsarbeten hafva utförts. Dessutom hafva rätt afsevärda schaktningsarbeten å gårdsplanen vidtagits.

Samtliga dessa arbeten hafva verkställts af brandkårens personal.

Löner enligt aflöningsstaten.

Brandchefen jämte familjebostad inom stationen:		
lön	2,000: —	
ålderstillägg efter 5 och 10 år	600: —	
personligt lönetillägg	300: —	
beklädnadspenningar	200: —	3,100: —
Vice brandchefen:		
lön		500: —

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse för 1916.

Brandmästaren, jämte familjebostad inom stationen:		
lön	1,400: —	
ålderstillägg efter 3 och 6 år	300: —	
dyrtidstillägg	150: —	
beklädnadspenningar	120: —	1,970: —
Brandkorpralen, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform		
lön	1,100: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,510: —
Vice brandkorpral, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform		
lön	1,000: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,410: —
Maskinisten, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform		
lön	1,000: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,410: —
Verkstadsförmannen, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform		
lön	1,000: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,410: —
Ordinarie brandsoldat, gift, jämte familjebostad inom stationen:		
fri uniform		
lön	900: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,310: —
Ordinarie brandsoldat, ogift, jämte bostad i logementet:		
fri uniform		
lön	900: —	
ålderstillägg efter 2 och 4 år	200: —	
dyrtidstillägg	150: —	
ersättning för småpersedlar	60: —	1,310: —

Brandpersonalen har i likhet med stadens öfriga lägst aflönade befattningshafvare erhållit ett extra dyrtidstillägg, varierande från 20 till 130 kronor, beroende på familjens storlek.

N:o 13.
Brandchefens årsberättelse för 1916.

Brandmanskapets bibliotekskassa.

Ingående behållning	227: 20	
Inkomster under året	29: 34	256: 54
Utgifter under året		16: 39
Utgående behållning	Kronor	240: 15

Brandmanskapets bibliotek omfattar vid årets slut 429 band och utgör det bokförda värdet för detsamma Kr. 1,040: —.

Brandkårens inkomster och utgifter under år 1916.

Inkomster:

Anslag för brandväsendet	35,555: —
Anslaget för stadens 2 hästar	1,415: 42
Inlevererade medel, dels kontanter, dels enligt räkningar å Poliskåren, Västerås stad, Renhållningsverket, Varmbadhuset, Nordanby och Malma	7,827: 55
Balans	38: 71
Summa Kronor	44,836: 68

Utgifter:

Aflöningar	26,366: 81
Beklädnad	2,584: 43
Kol, ved och lyse	1,786: 97
Inventarier	160: —
Underhåll af inventarier	367: 82
Stallet	2,752: 48
Skrif- och trycksaker	139: 98
Tvätt, skurning och städning	249: 12
Brandtelegraf och telefonafgift	791: 57
Brandkårens reserv	760: —
Allmänna brandstyrkan	28: 50
Underhåll af brandredskapen	456: 67
Diverse utgifter	2,905: 98
Snickareverkstaden	503: 45
Olycksfall- och brandstodspremier	563: 37
Smedjan	2,925: 06
Brandstationen	1,494: 47
Summa Kronor	44,836: 68

Brandkårens verksamhet under år 1916.

Fyra man af det ordinarie brandmanskapet hafva under året varit inkallade till krigstjänstgöring sammanlagdt 8 månader.

Antalet utryckningar under det gångna året uppgår till 29 st.

N:o 13. Brandchefens årsberättelse för 1916.

Brandkåren har varit allarmerad: för eldsvåda eller eldsvådetillbud 13 gånger
» förmodad eldsvåda .... 5 »
» soteld .... 9 »
» inspektion .... 2 »

Eldsvådorna hafva varit af den betydenhet att en gång voro 7 ledningar, en gång 4 ledningar, en gång 3 ledningar samt 4 gånger 1 ledning från brandpost för släckning behöfliga.

Vid öfriga eldsvådetillfällen hafva endast pytssprutor kommit till användning.

Brandskadeersättningen, som blifvit utbetald, uppgår till kronor 149,740: 24, däraf för fast egendom kr. 31,145: 24 och för lös egendom kr. 118,595: 00.

Allarmeringssättet har varit:

Signal från brandskåp 7 gånger
Telefonmeddelande ... 15 »
Bud .... 7 »

Slanglängden, som vid eldsvådor varit använd utgör cirka 2,046 meter.

Samtliga brandskåp hafva profvats minst en gång i veckan.

Stationens elektriska belysnings- och ringledningar hafva profvats hvarje morgon och kväll.

Elektriska ringledningarne till brandkårens reserv (50 man) hafva en gång dagligen afprofvats.

Statistiska uppgifter angående eldsvådor och allarmeringar m. m. under åren 1900—1916 jämte tabellariskt sammandrag för år 1916 bifogas (se bilagorna I, II).

Västerås den 24 mars 1917.

C. G. SJÖQVIST.
Brandchef.

Bil I.

Sammandrag öfver eldsvådor m. m. under åren 1900—1916.

År	Brandkåren har ryckt ut till följd af				Summa
	Eldsvåda	Soteld	Falskt alarm	Inspektion	
1900—1909	80	53	9	19	161
1910	14	8	1	4	27
1911	8	5	—	1	14
1912	12	3	1	2	18
1913	14	4	—	1	19
1914	17	5	—	1	23
1915	14	9	—	—	23
1916	18	9	—	2	29
Summa	177	96	11	30	314

Alarmeringarnas fördelning på olika månader under åren 1900—1916.

År	Januari	Februari	Mars	April	Mäj	Juni	Juli	Augusti	Sept.	Oktober	November	December	Summa
1900—1909	24	18	14	16	20	8	11	5	9	8	13	15	161
1910	6	2	2	2	1	2	—	3	1	3	2	3	27
1911	2	1	1	—	2	1	1	3	—	3	—	—	14
1912	—	2	2	1	—	2	1	2	2	3	1	2	18
1913	2	2	3	2	—	—	2	2	2	1	2	1	19
1914	1	—	2	4	1	5	3	2	1	1	2	1	23
1915	3	1	—	5	1	1	1	—	1	2	1	7	23
1916	—	3	2	7	1	3	2	3	1	1	4	2	29
Summa	38	29	26	37	26	22	21	20	17	22	25	31	314

Alarmeringarnas fördelning på olika dagar under åren 1900—1916.

År	Söndag	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Summa
1900—1909	26	25	21	27	19	26	17	161
1910	4	5	5	4	1	2	6	27
1911	1	4	3	4	1	—	1	14
1912	1	1	3	1	2	3	7	18
1913	2	3	4	1	7	1	1	19
1914	2	2	4	2	7	4	2	23
1915	2	3	4	3	2	6	3	23
1916	6	6	4	4	1	3	5	29
Summa	44	49	48	46	40	45	42	314

Alarmeringarnas fördelning på olika tider å dygnet under åren 1900—1916.

År	Kl. 12—3 f. m.	Kl. 3—6 f. m.	Kl. 6—9 f. m.	Kl. 9—12 f. m.	Kl. 12—3 e. m.	Kl. 3—6 e. m.	Kl. 6—9 e. m.	Kl. 9—12 e. m.	Summa
1900—1909	8	7	15	18	23	32	39	19	161
1910	4	1	2	6	1	8	3	2	27
1911	1	1	1	—	4	—	3	4	14
1912	—	—	2	3	4	1	7	1	18
1913	1	1	2	2	3	6	2	2	19
1914	3	1	3	3	3	7	2	1	23
1915	1	1	2	2	2	5	7	3	23
1916	2	—	2	7	3	5	7	3	29
Summa	20	12	29	41	43	64	70	35	314

År	Brandskadeersättningens belopp						Hela försäkringsbeloppet	
	För fast egendom		För lös egendom		Summa			
	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
1900—1909	45,398	43	129,649	30	175,047	73	8,353,150	—
1910	2,143	—	605	—	2,748	—	198,300	—
1911	990	—	—	—	990	—	121,400	—
1912	7,640	—	4,589	—	12,229	—	423,150	—
1913	3,308	—	22,713	50	26,021	50	146,121	50
1914	21,200	—	7,083	75	28,283	75	76,500	—
1915	7,829	89	4,124	90	11,954	79	81,500	—
1916	31,145	24	118,595	—	149,740	24	3,524,200	—
Summa	119,654	56	287,360	45	407,015	01	12,924,321	50

Västerås 1917, Westm. Alleh. Boktr.

Bil. II.

Tabellariskt sammandrag öfver eldsvådor, eldsvådetillbud och alarmeringar under år 1916.

N:o	Tid för eldsvådan			Brandställe		Huru och af hvilken larm gifvits	Anledning till eldens uppkomst eller brandkårens utryckning	Försäkringsgifvare	Brandskadeersättningens belopp		Anteckningar
	Månad	Dag	Klockan	Egendom	Lägenhet				Fast egendom Kronor	Lös egendom Kronor	
1	Februari	20	12,15 e. m.	Föreningsgatan 31	Boningshus n. b.	Bud af ensk. person	Soteld				En afdelning utryckte och släckte sotelden.
2	»	21	7,50 »	Källgatan 29	» »	»	»				» d:o » » » »
3	»	28	7,30 »	N. Trädgårdsgat. 16	Varmbadhuset n. b.	Telefonmeddelande	»				» d:o » » » »
4	Mars	12	8,55 »	Lustigkulla 33	Boningsh., tvättst. i källarv.	Signal fr. brandskåp	Upptining af ett fruset vattenledningsrör	Städ. Allm.	40.—		Isoleringen kring vattenledningsröret samt några trasor hade fattat eld. Släcktes genast utan att någon skada uppstått.
5	»	18	2,25 »	Stora gatan 49	Boningshus 1 tr., tambur	Telefonbud	Rökgång igenstoppad med trasor	Allm. Brand Samarbete		10.— 35.—	Gnistor hade nedfallit i en ej använd rökgång, som var igenstoppad med trasor. Antände taket och en del kläder i en tambur. Släcktes med assuransspruta.
6	April	5	5,10 »	Smedjegatan 15	» å vinden	»	Förmodligen mordbrand	Städ. Allm. Skandia Viktoria Allm. Brand Norrland Tor	7,300.—	*3,021.63 60.— 1,300.— 2,649.— 872.50	Vid brandkårens ankomst befanns hela vinden öfvertänd. Två personer i en intilliggande bostadsvåning räddades, å mek. stegen, fönstervägen. Elden hade god näring i ett stort lager papperspåsar, klädkontor m. m. Släcktes på 1 timme med 4 ledningar från brandposter, hvarefter eftersläckning pågick ytterligare 1 timme.
7	»	7	10,37 f. m.	»	» »	»	» »	Viktoria		470.67	På samma vind hade eld utbrutit i ett kontor, hvarest bomullsbalar, strumplager m. m. förvarades. Släcktes omedelbart.
8	»	10	10,37 »	»	» »	»	» »	Städ. Allm. Skandia	Inberäknat i ofvanst. 7,300.—	Inberäknat i förestående 3,021.63	Eld hade åter uppstått på samma vind, hvarest den spridde sig från vindskontor till väggar. Släcktes med 3 ledningar från brandposter på cirka 45 min., hvarefter eftersläckning pågick 1 timme.
9	»	19	9,24 e. m.	Skultunavägen 2	» n. b.	»	Soteld				Soteld.
10	»	23	3,15 »	Smedjegatan 15	» i källaren	»	Förmodligen mordbrand				I källarvåningen hade elden antändt lådor med träull, säckar m. m. Släcktes med 1 ledning från brandpost på cirka ½ timme.
11	»	28	1 e. m.	Rådhuset	—	Larm fr. brandskåp	Uppvisning				Uppvisning af brandkåren vid brandmannaförbundets årsmöte i Västerås.
12	»	28	8 »	Köpmangatan 3	Källarvån. i boningshus	Telefonbud	Troligen kortslutning				Då brandkåren anlände brann det i en del trälådor, papper m. m., placerat i en källargång. Under eldhärden låg en afbrunnen elektrisk ledningssladd. Släcktes på 10 min. med en ledning från brandpost.
13	Maj	28	8 f. m.	N. Trädgårdsgat. 6	—	Larm fr. brandskåp	Förmodad eldsvåda				Rök och ånga utträngde ur en verkstadsbyggnad. Ingen eldfara.
14	Juni	5	3,55 e. m.	Smedjegatan 15	Vindskontor	Bud af ensk. person	Förmodad mordbrand				Denna gång (femte gången) var elden anlagd i ett vindskontor, hvarest spjälkorgar och tidningar hade antändts. Upptäcktes och släcktes omedelbart.
15	»	17	8,30 f. m.	»	Boningshus	»	Förmodad eldsvåda.				Rök utträngde och eldsvåda befarades.
16	»	19	11,58 »	Slottsgatan 9—11	» 2 tr.	Telefonbud	Trängrök				En man sändes för att undersöka förhållandet. Endast trängrök förekom.
17	Juli	1	10,50 e. m.	A. S. E. A	Gjuteri	Larm fr. brandskåp	Självantändning				En öfverhettad torkugn hade antändt en del trämodeller och lådor, som upplagts på densamma. Med en ledning från brandpost släcktes eldsvådetillbudet utan att någon nämnvärd skada uppkommit.
18	»	30	10,30 f. m.	—	Körbron öfver Stora gatan	Telefonbud	Förmodligen brinnande cigarr eller tändsticka				En afdelning utryckte. Vid framkomsten befanns det att eld uppstått mellan broplankorna. Släcktes med några pytsar vatten.
19	Augusti	5	10,7 »	A. S. E. A.	Emausverkstaden	Larm fr. brandskåp	Ovarsamhet vid påfyllning af en blåslampa	Städ. Allm. Svitjod Skandia. Skåne Fenix. Svea Skandinavien	23,745.24	110,176.20	Då brandkåren anlände befanns en del af verkstaden, som inrymmer transformationsafdelningen, helt öfvertänd, hvarföre reservkåren tillkallades. Med 5 ledningar från brandposter begränsades elden på cirka en timmas tid. Under släckningsarbetet skadades lindrigt 2:ne arbetare af nedfallande bjälkar och glasrutor.
20	»	20	1,55 f. m.	Köpmangatan 12	Boningshus	Telefonbud	Troligen brinnande cigarr				En afdelning af brandkåren utryckte. Vid framkomsten befanns att eld uppstått i en assuransspruta, hvari låg en hel del papper.
21	»	29	12,9 »	Hagalund 3	Tvättstuga i källarvåningen	»	Soteld				Soteld.
22	Sept.	6	10,5 »	—	—	Larm fr. brandskåp	Inspektion				Inspektion.
23	Oktober	4	8,55 e. m.	Kristinagatan 19	Tvättstuga i källarvåningen	Telefonbud	Soteld				En afdelning af kåren utryckte och släckte densamma.
24	November	6	9,55 »	Köpmangatan 6	Vind å boningshus	Larm fr. brandskåp	Utströmmande ånga				Utströmmande ånga från ett ångrör vid taket misstänkliggjorde eldsvåda.
25	»	12	11,55 f. m.	Slottsgatan 9—11	Boningshus 1 tr.	Telefonbud	Trängrök				Två man ditsändes, hvilka konstaterade att endast trängrök förekom.
26	»	28	4,55 e. m.	Fredsgatan 6	» n. b.	»	Soteld				En afdelning utryckte.
27	»	28	6,35 »	Stora gatan 29	» 1 tr.	Bud af ensk. person	I rökgång inmurad bjälke	Städ. Allm.	60.—		Eld i bjälkar och taket. Släcktes omedelbart med en ledning från brandpost.
28	December	5	5,12 »	Östermalmsgat. 13	» n. b.	Telefonbud	Soteld				Soteld.
29	»	23	7,45 »	Knutsgatan 6	» n. b.	»	»				D:o.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 29 Mars. V.

N:o 14.

Drätselkammarens utlåtande öfver Magistratens framställning ang. lönereglering för poliskåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 30 november 1916 till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Magistratens hos Stadsfullmäktige gjorda framställning därom, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren eller en af Stadsfullmäktige tillsatt löneregleringskommitté att i samråd med Magistraten redan under år 1917 uppgöra förslag till ny lönereglering för poliskåren, stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna; och får Drätselkammaren i anledning häraf anföra följande.

Behofvet af en lönereglering för de i Magistratens framställning omförmälda befattningshafvarne måste anses vara ådagalagdt. Men ett sådant behof föreligger äfven för stadens befattningshafvare i allmänhet. Därom vittna bland annat de ständigt återkommande frågorna om tillfälliga löneförbättringar för än den ena och än den andra befattningshafvaren, såsom personliga lönetillägg, dyrtidstillägg o. s. v. En lönereglering bör sålunda enligt Drätselkammarens mening omfatta alla stadens befattningshafvare.

Men trots det sålunda föreliggande obestridliga behofvet af en allmän lönereglering har Drätselkammaren vid ompröfning af förevarande fråga kommit till den uppfattningen, att det under nuvarande kristid är omöjligt att bilda sig ett tillförlitligt omdöme, om hvilka lönebelopp, som böra lämpligen och skäligen tillkomma de olika slags befattningshafvarne. Det är därför nödvändigt, enligt Drätselkammarens uppfattning, att uppskjuta den eljest äfven från stadens synpunkt sedt så önskvärda löneregleringen, till dess priserna på lifsförnödenheter, hyror och nödvändighetsvaror efter nu rådande abnorma förhållanden stadgat sig och penningens värde kan säkrare än nu uppskattas.

Under tiden nödgas staden och dess löntagare såsom hittills vara hänvisade till provisoriska löneförbättringar i ena eller andra formen för att möta den rådande dyrtidens verkningar.

På grund af det anförda nödgas Drätselkammaren därför hemställa,

att Magistratens ifrågavarande framställning icke för närvarande måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

Västerås den 8 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 14.

Ang. lönereglering för poliskåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af hvad Magistraten i skrifvelse till Drätselkammaren den 30 sistlidne oktober angående uppgörande af inkomst- och utgiftsstat för år 1917 anfört, får Magistraten härhos hemställa

att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren eller en af Stadsfullmäktige tillsatt löneregleringskommitté att i samråd med Magistraten redan nästa år uppgöra förslag till ny lönereglering för poliskåren, stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna.

Västerås rådhus den 30 november 1916.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

N:o 15.

Drätselkammarens förslag angående reparation af kajen vid ångslupen Märtas tilläggsplats.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af närlagda skrifvelse från Hamnstyrelsen af denna dag angående reparation och förstärkning af träkajen vid ångslupen Märtas tilläggsplats i hamnen får Drätselkammaren härmed föreslå, att Stadsfullmäktige ville för ifrågavarande ändamål anvisa ett belopp af förslagsvis 4,000 kronor, hvilket anslag Drätselkammaren torde bemyndigas förskottera af tillgängliga medel för att påföras hamnen såsom skuld att täckas af hamnmedel.

Tillika får Drätselkammaren meddela, att Drätselkammaren i anledning af Hamnstyrelsens i samma skrifvelse gjorda uttalande angående reparation af västra ångbåtsbryggan vid Elba uppdragit åt byggnadschefen att ombesörja nödtorftig reparation af denna brygga.

Västerås den 8 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Hamnstyrelsen får härmed för Drätselkammaren anmäla, att stort behof föreligger att reparera och förstärka träkajen vid ångfartyget Märtas tilläggsplats i hamnen. Nuvarande träkajen har angripits af röta i den grad, att den är nästan

fallfärdig. Då det på grund af stundande seglationsperiod brådskar med igångsättande af detta reparationsarbete, har Hamnstyrelsen redan gifvit stadens byggnadschef i uppdrag att vidtaga åtgärder härför. De med arbetet förenade kostnaderna har af byggnadschefen beräknats till omkring 4,000 kronor.

N:o 15. *Ang. reparation af kajen vid ångslupen Märtas tilläggsplats.*

Under hänvisning till det anförda hemställer alltså Hamnstyrelsen att Drätselkammaren hos Stadsfullmäktige ville begära ett förslagsanslag å nyssnämnda belopp för reparationsarbetets utförande.

Tillika anser sig Hamnstyrelsen böra fästa Drätselkammarens uppmärksamhet på, att västra ångbåtsbryggan vid Elba tarfvar reparation och förstärkning.

Västerås den 8 mars 1917.

På Hamnstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Ragnar Tenow.

N:o 16.

Drätselkammarens skrifvelse ang. framdragande af elektrisk ledning till Malmaberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom resolution den 3 innevarande mars har Konungens befallningshafvande i länet i anledning af Kungl. Maj:ts remiss den 1 i samma månad anmodat Stadsfullmäktige afgifva yttrande öfver en af Vatten- och Gasverksstyrelsen hos Kungl. Maj:t gjord ansökning om tillstånd att framdraga en elektrisk högspänningsledning mellan Loviseberg och Malmaberg i en sträckning, som närmare angifvits å en till ärendet hörande karta.

Handlingarne i ärendet hafva af Konungens befallningshafvande under hand öfverlämnats till Drätselkammaren med anhållan, att Drätselkammaren måtte med eget utlåtande vidare befordra den till Stadsfullmäktige.

Med anledning häraf får Drätselkammaren, med öfverlämnande af handlingarne och under erinran att Stadsfullmäktige under nästlidet år beviljat anslag till anläggandet af ifrågavarande ledning, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte förklara sig såväl för stadens räkning i egenskap af ägare till mark, öfver hvilken ledningen skall framdragas, som ock i öfrigt icke hafva något att erinra emot nådigt bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens förevarande underdåniga ansökning.

Västerås den 8 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 17.

Drätselkammarens yttrande öfver Magistratens framställning ang. tilläggsanslag till extra biträden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 22 nästlidne februari till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Magistratens hemställan, att Stadsfullmäktige ville förhöja det förslagsanslag å 500 kronor, som för innevarande år blifvit beviljadt till tillfälliga biträden åt Magistraten, med 2,500 kronor, får Drätselkammaren härmed på de skäl Magistraten anfört tillstyrka bifall till framställningen och föreslå, att ökningen af anslaget måtte utgå af det i 1917 års budget afsatta förslagsanslaget.

Västerås den 8 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås

För tillfälliga biträden hafva Stadsfullmäktige för innevarande år beviljat Magistraten ett förslagsanslag af 500 kronor. Då till följd af Magistratens göromål med ransonering af socker, mjöl med mera, samt gryn och kaffe det varit nödigt för Magistraten att anlita tillfälliga biträden till större antal och för längre tid än hvad vid statens uppgörande beräknades, blir under innevarande månad anslaget ifråga fullt förbrukat.

Magistraten, som i skrivelse till Drätselkammaren redan anmält att anslaget komme att öfverskridas, anhåler förty, då arbetet med ransioneringen kommer att fortgå i samma utsträckning som hittills åtminstone under större delen af året, att Stadsfullmäktige ville förhöja samma förslagsanslag med 2,500 kronor till 3,000 kronor att utgå af tillgängliga medel.

Västerås Rådhus den 21 februari 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

N:o 18.

Drätselkammarens utlåtande ang. understöd åt fru I. Hedman.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 22 nästlidne februari remitterade Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande en genom Stadsfullmäktiges ordförande framförd anhållan från änkefru I. Hedman, född Vestblad, om ett framtida årligt understöd från A. T. Sundins donationsfond.

Med anledning häraf får Drätselkammaren med hänsyn till sökandens stora behof af hjälp och hennes släktskap till donator samt då ränteafkomsten af Sundinska understödsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen jämnt upp förslår till de årliga pensioner, som af nämnda fonder skola utgå, men däremot storleken af de anslag, som af Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål pläga utgå till arbetsstugan med flera institutioner, kan göras beroende af fondens tillgängliga räntemedel, föreslå att Stadsfullmäktige ville af sistnämnda fond för innevarande år lämna fru Hedman ett understöd af 300 kronor.

Västerås den 8 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Nämndens öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål sammanträde den 29 januari 1917.

§ 6.

I till Stadsfullmäktiges ordförande ställd skrifvelse, hvilken till Nämnden öfverlämnats, hade änkefru I. Hedman, född Vestblad, under åberopande af sin släktskap med donator A. T. Sundin samt af att hon under sistlidet år erhållit understöd ur fonden med 300 kronor, anhållit att för sin återstående lifstid komma i åtnjutande af ett årligt understöd ur fonden.

Enligt ett å skriflvelsen tecknadt bevis af kyrkoherden i Nora E. Låftman och kronolänsmannen Paul Petersson vore sökanden på grund af fattigdom i behof af understöd.

Det antecknades till protokollet, att änkefru Hedman efter beslut af härvarande stadsfullmäktige den 25 maj 1916 och på förslag af Nämnden, hvilken icke ansett sig kunna på grund af donationsbestämmelserna själf afgöra en af änkefru Hedman gjord framställning om erhållande af understöd ur fonden, för år 1916 tilldelats ett understöd af 300 kronor, hvilket understöd förklarats vara tillfälligt.

Då till Nämndens förfogande ställda medel på grund af de nu höga vedpriserna blefve särskildt strängt anlitade för vedutdelning innevarande vinter,

N:o 18. *Ang. understöd åt fru I. Hedman.*

hvilken utdelning Nämnden hoppats icke behöfva inskränka samt Nämnden i öfrigt ansåge sig på grund af donationsbestämmelserna vara förhindrad att för egen del bifalla framställningen, kunde denna icke föranleda annan åtgärd från Nämndens sida än att densamma öfverlämnades till Nämnden för Sundinska donationsfonden för pauvres honteux och medelklassen för öfvervägande, huruvida fru Hedman från nämnda fond kunde erhålla understöd.

Som ofvan

In fidem:

Ragnar Tenow.

Stadsfullmäktiges Ordförande, Västerås.

Får vördsammast anhålla om beviljande af understöd från min morbror A. T. Sundins donationsfond. Då mina inkomster ej förbättrats sedan min förra ansökan inlämnades och krafterna alltmera aftaga, beder jag på det bevekligaste, om det ej vore möjligt att för lifstiden kunna erhålla ett årligt understöd.

Med största högaktning

Enkefru *I. Hedman,*

Prästgården, Lerbäck (Nerike). född Westblad

Att änkefru Hedman är i mycket stort behof af understöd, sedan hon från sin sinnessjuke son ej kan erhålla någon hjälp, få vi härmed intyga.

Nora, 12 januari 1917.

E. Låftman, kyrkoherde. *Paul Petersson,* kronolänsman.

N:o 19.

Drätselkammarens skrifvelse ang. uppskof med ikraftträdande af Stadsfullmäktiges beslut ang. utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 22 nästlidne februari angående utvidgning af den nya renhållningsstadgans tillämpningsområde till de flesta byggnadsområdena utom stadsplanen har stadens förvaltare inkommit till Drätselkammaren med framställning om anslag till inköp af nya kärl och andra inventarier med mera för renhållningsverket. På grund af de höga priser, som nu gälla, går det anslag, som för närvarande skulle erfordras, till en summa af ej mindre än omkring 16,500 kronor.

Detta förhållande har gifvit Drätselkammaren anledning att öfverväga, huruvida icke, såsom ock inom Stadsfullmäktige yrkats, det kan vara lämpligt att någon tid framskjuta tidpunkten för ikraftträdandet af Stadsfullmäktiges beslut, och då äfven andra skäl tala för ett dylikt uppskof, har Drätselkammaren funnit sig redan nu böra framställa förslag härom till Stadsfullmäktige. Det torde nämligen icke kunna bestridas, att det rådrum, som enligt Stadsfullmäktiges beslut lämnats för gårdsägarne att vidtaga de anordningar, som erfordras för tredelningssystemets genomförande, är väl knappt. Och vidare har det visat sig, att den nu rådande knappheten på lifsmedel har i hög grad minskat tillgången på till svinmat användbart köksaffall, hvadan det kan befaras, att tredelningssystemets införande utom stadsplanen, där befolkningen bor vida mer spridd än i den egentliga staden, kommer att medföra vida större kostnader, än som skäligen kan anses motsvara den fördel staden kan vinna däraf genom ökad tillgång af köksaffall till svingården.

N:o 19. *Ang. uppskof med ikraftträdande af Stadsfullmäktiges beslut ang. utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde.*

På grund häraf får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att så till vida ändra sitt beslut den 22 februari 1917 om utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde, att med beslutets ikraftträdande skall anstå till den 1 november 1917.

Västerås den 12 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 20.

Drätselkammarens skrifvelse ang. anslag till en ny centrifugalpump vid vattenledningsverket vid Hesslö.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed, under tillstyrkande af framställningen, till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna Vatten- och Gasverksstyrelsens närlagda, till Drätselkammaren ingifna skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 16 november 1916 med anhållan om ett anslag af lånemedel å 15,000 kronor för anskaffande af en ny centrifugalpump för vattenledningsverket i Hesslö.

Västerås den 12 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 20.
Ang. anslag till en centrifugalpump.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I stadens vattenverk vid Hesslö är erforderligt insätta ännu en pump. Verket är för närvarande utrustadt med

1 st. elektriskt drifven centrifugalpump och
2 st. suggaspumpar.

Centrifugalpumpen uppfordrar 4,300, suggaspumparna tillsammans 3,600 kbm. vatten per dygn. Under varm årstid har vattenförbrukningen hittills uppgått till 3,500 kbm. per dygn, vid enstaka tillfällen mera, och torde nästkommande sommar uppgå till 4,000 kbm. Skulle vid denna förbrukning centrifugalpumpen blifva defekt, kan erforderlig vattenmängd ej åstadkommas. Ny pump måste därför anskaffas och bör äfven till denna väljas en centrifugalpump af samma system och storlek som den nuvarande.

För pumpen erforderlig plats finnes.

Kostnaden för pump med erforderliga sug- och tryckledningar jämte ventiler m. m. är beräknad till 15,000 kronor.

Styrelsen hemställer

att Stadsfullmäktige ville för anskaffande af ny centrifugalpump för vattenverket i Hesslö anvisa ett belopp af 15,000 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 16 november 1916.

På Vatten- och Gasverksstyrelsen vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Gustafson.

N:o 21.

Drätselkammarens skrifvelse ang. förvärfvande av mark å Jakobsberg för transformatoranläggning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med skrifvelse till Drätselkammaren den 8 innevarande mars har Vatten- och Gasverksstyrelsen öfverlämnat en öfverlåtelsehandling, hvarigenom Auditören Birger Schenström till Västerås stad med äganderätt och utan ersättning från stadens sida öfverlämnat ett område, afsöndradt från Auditören Schenström tillhöriga lägenheten Jakobsberg N:o 49 och benämndt lägenheten Jakobsberg N:o 49 a, hvilket område, som innehåller i areal 62,1 kvm., är afsedt såsom tomtplats för transformatoranläggningen för det elektriska ledningsnätet å Jakobsberg.

Med öfverlämnande af berörda öfverlåtelsehandling med därtill hörande karta och arealbevis samt Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse i ämnet får Drät-

N:o 20.
Ang. förvärfvande af mark å Jakobsberg.

selkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte å stadens vägnar förklara sig vilja mottaga ifrågavarande öfverlåtelse.

Västerås den 12 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Till transformatoranläggningen för elektrisk ström inom Jakobsberg skall därvarande förening utan kostnad för staden tillhandahålla erforderligt område och har för den skull lämnat auditören Birger Schenström ersättning för ett från hans mark därstädes afsöndradt område, som är lämpligt för berörda anläggning. Genom skrifvelse, som här bifogas, har auditören Schenström med full äganderätt och utan errsättning från stadens sida öfverlämnat ifrågavarande område till staden.

Styrelsen anhåller att Drätselkammaren ville vidtaga åtgärder för lagfarts vinnande för omnämnda område och bifogas för den skull erforderliga handlingar.

Västerås den 8 mars 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Gustafson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad får härmed med full äganderätt till Västerås stad öfverlämna från tomten N:o 49 i Jakobsberg afsöndrade lägenheten Jakobsberg N:o 49 a, som jämlikt arealbevis af t. f. landtmätaren Axel Hanzon äger en areal af 62,1 kvadratmeter.

Västerås den 7 mars 1917.

BIRGER SCHENSTRÖM.

Egenhändiga namnteckningen bevittna:

N. Charpentier. *E. Pettersson.*

N:o 22.

Kungl. Maj:ts beslut ang. tillstånd till ändrat användningssätt för det ur pensionsförsäkringsfonden upptagna lånet till bostadsändamål.

Afskrift af afskrift.

Kungl. Finansdepartementet.

Till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västmanlands län.

Genom beslut den 15 september 1916 har Kungl. Maj:t på därom gjord ansökan meddelat Västerås stad tillstånd att upptaga ett på 40 års amortering ställdt lån å 250,000 kronor att i första hand och intill dess annorlunda kunde blifva med Kungl. Maj:ts medgifvande bestämdt användas för uppläggande af en lånefond för understödjande af produktionen inom staden af mindre bostäder antingen i form af egna hem eller genom uppförande af större eller mindre byggnadskomplex.

Å sammanträde den 31 augusti 1916 hafva stadsfullmäktige i nämnda stad beslutat, att nämnda belopp, som staden erbjudits att få låna ur pensionsförsäkringsfonden, skulle ställas till stadens drätselkammares förfogande i och för tecknande af aktier i ett aktiebolag med ändamål att efter förvärfvande af nödiga tomter i Västerås uppföra och uthyra samt eventuellt försälja byggnader med lägenheter för arbetare och med dem i ekonomiskt hänseende likställda stadsinnevånare.

I en till Kungl. Maj:t ställd, af Eder med utlåtande den 21 december 1916 jämte magistratens yttrande öfverlämnad skrift hafva nu stadsfullmäktige hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förklara staden oförhindrad att använda ifrågavarande lånemedel, tvåhundrafemtiotusen kronor, till tecknande af aktier i nämnda bolag,

Vid föredragning af detta ärende har Kungl. Maj:t funnit godt bifalla den gjorda framställningen.

Detta får jag, på nådigaste befallning, meddela Eder för kännedom och vederbörandes underrättande.

Stockholm den 2 februari 1917.

LARS RABENIUS.

Rätt afskrifvet, betygas. Västerås slott i landskansliet den 26 februari 1917.

Ex officio:

Georg Enhörning.

Magistraten i Västerås för kännedom och för att Stadsfullmäktige därstädes tillställas.

Rätt afskrifvet intygar:

Ex officio:

H. Cronholm.

Västerås 1917, Westm. Allehandas Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 29 Mars VI.

N:o 23.

Drätselkammarens skrifvelse ang. understöd till byggnadsverksamhet för åstadkommande af smålägenheter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 8 nästlidne februari (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 11) lämnade Drätselkammaren Stadsfullmäktige en redogörelse öfver innehållet af en till Riksdagen aflåten Kungl. proposition angående understöd för uppförande af smålägenheter, detta i ändamål att förbereda blifvande framställning till Stadsfullmäktige i detta ämne.

Sedan Riksdagen numera bifallit berörda Kungl. proposition, har Kungl. kungörelse i ämnet den 13 innevarande mars utfärdats. Enligt denna kungörelse kan, om kommunalt bidrag lämnas i enlighet med de grunder, som omförmälts i Drätselkammarens ofvanberörda skrifvelse, statsunderstöd beviljas för byggnadsföretag under förutsättning

att fråga är om uppförande af bostadshus af mera varaktigt slag och icke provisorsika bostäder eller s. k. baracker,

att ifrågavarande bostadshus utgöras antingen af hyreshus, hufvudsakligen inrymmande smålägenheter, hvarmed förstås bostadslägenheter om högst tre rum, kök däri inbegripet, eller ock af egnahemsbyggnader med ett byggnadsvärde, icke öfverstigande 10,000 kronor,

att byggnadsföretaget påbörjats icke tidigare än den 1 januari och icke senare än den 31 december 1917 samt att det slutföres före den 1 oktober 1918,

att bostadsbyggnaderna så förvaltas, att afkastningen under minst tio år från det byggnaderna tagas i bruk ej öfverstiger viss procent å det nedlagda kapitalet, i hvilket syfte annan ägare till sådan byggnad än kommun skall tillförbindas att underkasta sig kommunal myndighets kontroll med hänsyn till att hyressumman ej må ökas utöfver det belopp, som af nyss angifna vinstbegränsning betingas, samt

att genom ifrågavarande byggnadsverksamhet icke befordras en af förhållandena ej ovillkorligen påkallad inflyttning från landsbygden.

Vidare är föreskrifvet, att ansökning om erhållande af statsbidrag skall ställas till Konungen samt snarast möjligt och senast den 10 april 1917 ingifvas till statens industrikommission. Ansökningen skall innehålla bland annat uppgift om de ungefärliga sammanlagda kostnaderna för byggnadsföretag, för hvilka statsbidrag sökes, det begärda statsbidragets belopp, i den mån detta kan angifvas samt om arten och storleken af det kommunala bidrag, som kommer att föreslås. Sedan kommun erhållit underrättelse, att utsikt till statsbidrags erhållande förefinnes, böra, i och för ansökningens slutpröfning, ansökningshandlingarne fullständigas med ritningar, materialkostnadsuppgifter med mera, hvarvid bör bifogas

N:o 28. *Ang. understöd till byggnadsverksamhet för åstadkommande af smålägenheter*

bevis om beviljadt kommunalt bidrag samt angående storleken och arten af detsamma.

Af de här relaterade stadgandena i den Kungl. Kungörelsen framgår sålunda, att Drätselkammaren torde kunna utan Stadsfullmäktiges hörande göra den första ansökningen om statsbidrag för Västerås stads vidkommande. Men Drätselkammaren har dock ansett lämpligt att redan nu, innan ansökningen afgår, påkalla ett preliminärt beslut i ämnet af Stadsfullmäktige rörande blifvande kommunalt understöd samt begära Stadsfullmäktiges bemyndigande att ingå med underdånig ansökning om statsunderstöd.

Den byggnadsverksamhet, som här närmast torde komma i fråga till erhållande af understöd från det allmännas sida, torde vara den, som utöfvas af det efter initiativ af staden och med hufvudsakligen stadens medel bildade Aktiebolaget Arbetarebostäder i Västerås. Enligt meddelande från nämnda bolags styrelse utgöras de byggnadsföretag, som af bolaget igångsatts eller planerats och som kunna utföras inom sådan tid, att understöd kan erhållas, af följande: Å kvarteret Högne har nyligen påbörjats grundgräfning för ett bostadshus innehållande 73 rum, fördelade i sådana smålägenheter, som i Kungl. Kungörelsen afses. Vidare äro ritningar under utarbetande dels för fullständigt bebyggande med hyreshus innehållande dylika lägenheter af kvarteren Julius och Jörgen med ett beräknadt rumsantal af 200 rum och dels för bebyggande af ett område söder om Annedal med egnahemshus och ett mindre hyreskomplex med ett sammanlagdt rumsantal af 51 rum, äfven detta i smålägenheter om högst två rum och kök. För alla dessa byggnader, innehållande inalles omkring 325 rum, har approximativt beräknats en sammanlagd byggnadskostnad af omkring 800,000 kronor. Men därjämte torde det icke vara otänkbart, att någon byggnadsförening för åstadkommande af små egnahemsbyggnader kan komma till stånd inom staden och bedrifva sin byggnadsverksamhet inom sådan tid, att den kan komma i åtnjutande af understöd från det allmänna i enlighet med nu ifrågavarande bestämmelser. Drätselkammaren har så mycket större anledning förmoda, att en dylik byggnadsverksamhet kan komma till stånd, som ett tiotal arbetare redan hos Drätselkammaren hört sig för om möjligheten att få köpa tomtmark inom egendomen Kristiansborgs område i ändamål att bilda en förening för egnahemsbyggande. Med beräkning, att tio sådana egnahemsbyggnader kunna komma att uppföras för en kostnad af 10,000 kronor för hvarje, skulle till ofvanberörda byggnadsbelopp af 800,000 kronor komma ytterligare 100,000 kronor och hela den understödda byggnadsverksamheten här i staden afse ett byggnadskostnadsbelopp af omkring 900,000 kronor. Härför skulle då $^1/_3$ eller 300,000 kronor påräknas som understöd från det allmänna, nämligen 200,000 kronor i statsunderstöd utan återbetalningsskyldighet och 100,000 kronor i kommunalt understöd, med ränte- och amorteringsfrihet under minst tio år, att utgå antingen såsom lån eller tomtmark eller på annat sätt in natura. Drätselkammaren anser för sin del, att staden bör lämna sitt bidrag i första hand genom upplåtande af tomtmark, inklusive gatumarksersättning, mot köpeskillingsrevers utan ränte- och amorteringsskyldighet under minst de första tio åren samt först i andra hand och i den mån köpeskillingen för tomten ej täcker stadens understödsbelopp bidrag på annat sätt i form af exempelvis byggnadsmaterialier in natura eller kontant försträckning med ränte- och amorteringsfrihet under nyss angifna tid. Då Drätselkammarens utredning emellertid ej ännu är så fullständig, att slutligt förslag i detta

hänseende kan framläggas, torde för närvarande endast ett preliminärt beslut kunna fattas.

N:o 23.
Ang. understöd till byggnadsverksamhet för åstadkommande af smålägenheter

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

dels att förklara sig vilja i enlighet med de i Kungl. kungörelsen angående statsbidrag till uppförande af bostadshus med smålägenheter den 13 mars 1917 angifna grunder till sådan byggnadsverksamhet här i staden lämna understöd på grund af nu rådande stegring af byggnadskostnaderna motsvarande ett kapitalbelopp af omkring 100,000 kronor, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att å stadens vägnar söka anslag af statsmedel till den sålunda af staden understödda byggnadsverksamheten till ett belopp af omkring 200,000 kronor.

Västerås den 19 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Theofil Öberg.

N:o 24.

Drätselkammarens skrifvelse ang, anordnande af en båtbrygga.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna närlagda framställning till Stadsfullmäktige från Hamnstyrelsen om anslag till en ny båtbrygga för småbåtar innanför hamnpiren vid kallbadhuset.

Då genom den föreslagna anordningen ett väl behöfligt tillskott i förtöjningsplatser för småbåtar skulle erhållas, har Drätselkammaren för sin del intet att erinra emot bifall till framställningen. Beträffande det sätt, på hvilket anslaget bör gäldas, vore det måhända riktigast, att det bestrides af hamnmedel, enär platsafgifterna för båtarne ingå till hamnkassan, men då, såsom Stadsfullmäktige torde hafva sig bekant, hamnkassans behållning under de två senaste åren försvunnit och i stället en afsevärd brist i kassan uppkommit, då vidare här strängt taget icke är fråga om ett direkt hamnändamål utan en anordning till stadsinnevånarnes bekvämlighet och tjänst samt då platsafgifterna kunna anses utgå till hamnkassan såsom en ersättning för den tillsyn och ordningsuppsikt, som utöfvas öfver båtplatserna genom hamnstyrelsens funktionärer, anser Drätselkammaren att anslaget bör kunna beviljas af stadens medel.

N:o 24.
Ang. anordnande af en båtbrygga.

Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att af 1917 års förslagsanslag anvisa ett belopp af förslagsvis 5,000 kronor till anordnande af en båtbrygga af trä innanför hamnarmen vid kallbadhuset.

Västerås den 19 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom torde vara för Stadsfullmäktige kändt har bristen på förtöjningsplatser för småbåtar inom hamnområdet på senaste tiden varit mycket kännbar, beroende på den starka ökningen i antalet båtägare inom staden.

Hamnstyrelsen har därför haft sin uppmärksamhet fäst på detta missförhållande och har i ändamål att få detsamma för närmaste framtiden undanröjdt låtit genom stadens byggnadschef Gösta Smitt uppgöra bilagda förslag till anordnande af en båtbrygga af trä på insidan af yttre hamnarmen till kallbadhuset. Enligt detta förslag skulle bryggan förläggas på pålbockar med två förbindelsebryggor till hamnarmen och på så långt afstånd från denna senare att häremellan skulle få rum två rader båtar, en förtöjd vid hamnarmen och en förtöjd vid bryggan samt ytterligare en rad utanför denna. Hamnstyrelsen har emellertid ansett att bryggan enligt byggnadschefens förslag förlagts så långt ut i hamnbassängen att de större båtarnas rörelsefrihet genom densamma afsevärdt skulle hämmas, hvarför Hamnstyrelsen föreslår att bryggan indrages intill hamnarmen så att allenast en rad småbåtar kan beredas förtöjningsplatser innanför densamma. Med båtraderna sålunda reducerade till två, en utanför och en innanför bryggan skulle emellertid genom denna anordning kunna beredas platser för omkring 130 båtar. Kostnaden för bryggan har af byggnadschefen med nuvarande priser på virke beräknats till i rundt tal 5,000 kronor.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer därför Hamnstyrelsen att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 5,000 kronor för anordnande af en båtbrygga af trä innanför hamnarmen till kallbadhuset förlagd på sätt Hamnstyrelsen här ofvan närmare angifvit.

Västerås den 15 februari 1916.

På Hamnstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Ragnar Tenow.

N:o 25.

Drätselkammarens framställning ang. tilläggsanslag för ordnande af Lillåns utlopp.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 30 november 1916 anslogo Stadsfullmäktige ett belopp af 3,000 kronor till uppmuddring af Lillåns nedre del och anordnande af båtplatser därstädes. Afsikten var då att förse den uppmuddrade rännans båda sidor med en enkel spånt. Det har emellertid visat sig vid arbetets utförande, att sedan uppmuddringen verkställts och spånt anbringats på åns västra sida, anslaget blifvit förbrukadt, detta i följd af att det trävirke, som åtgår till arbetet, stigit afsevärdt i pris. Då det är mycket önskvärdt, särskildt för beredande af båtplatser, hvarå tillgången långt ifrån motsvarar efterfrågan, att äfven den östra sidan förses med spånt, får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige ville för detta ändamål af 1917 års förslagsanslag anvisa ett belopp af förslagsvis 1,500 kronor.

Västerås den 20 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Theofil Öberg.

N:o 26.

Drätselkammarens skrifvelse ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige denna dag har Vatten- och Gasverksstyrelsen i anledning af Kungl. Maj:ts genom statens industrikommission meddelade föreskrift framlagt förslag om vissa åtgärder, afseende att åstadkomma minskning i gasförbrukningen vid stadens gasverk. Denna skrifvelse jämte Industrikommissionens förhållningsregler har styrelsen ingifvit till Drätselkammaren med anhållan, att Drätselkammaren ville med eget utlåtande underställa ärendet Stadsfullmäktiges pröfning.

Med anledning häraf får Drätselkammaren, med öfverlämnande af berörda handlingar såsom eget yttrande anföra följande.

Drätselkammaren har i allt väsentligt intet att erinra emot styrelsens förslag, som i de flesta afseenden endast utgör en tillämpning af Kungl. Maj:ts föreskrift. Endast den förändringen vill Drätselkammaren föreslå, att beträffande bemyndigandet för styrelsen att vidtaga ytterligare ändringar i de afseenden, hvarom här är fråga, Stadsfullmäktige måtte på det sätt bifalla styrelsens förslag, att styrelsen

N:o 26.
Ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.

bemyndigas att i samråd med Drätselkammaren vidtaga sådana förändrade dispositioner. Någon afseävärd tidsutdrägt kan härigenom ej uppstå vid behandlingen af förekommande frågor, då Drätselkammaren lika lätt som Vatten- och Gasverksstyrelsen kan sammanträda hvilken dag som hälst. Drätselkammaren anser också, att kammaren, som har ledningen af stadens hela ekonomi om hand, icke bör ställas utom frågor, som kunna härå hafva stort inflytande.

Med tillämpning af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag och Drätselkammarens ofvan uttalade något afvikande mening får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta att följande förändrade taxe- och andra bestämmelser rörande gasförbrukningen vid stadens gasverk skola tillsvidare gälla efter afläsningarne för innevarande kvartal:

a) Hvarje förbrukare af gas från stadens gasverk erhåller, då fråga är om gas, som uteslutande användes till hushållsbehof, till nu gällande pris, men i fråga om öfrig gasförbrukning till ett förhöjdt pris af 30 öre pr kbm., allt utan rabatt, en gaskvantitet, motsvarande 60 % af hans förbrukning under motsvarande tid år 1916, dock minst 45 kbm. pr kvartal. En lägre förbrukning under ett kvartal må ej räknas förbrukaren till godo under ett annat kvartal. I de fall, då det är uppenbart, att föregående års förbrukning ej kan eller skäligen bör läggas till grund för beräknande af den gaskvantitet, som erhålles till gällande pris, respektive ett pris af 30 öre pr kbm., såsom för nytillträdande förbrukare, eller då större förändring af installationen ägt rum, eller då andra vägande skäl föreligga för undantag, må tillämpas annan beräkningsgrund, som enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens bepröfvande står i öfverensstämmelse med dessa bestämmelsers anda och mening.

b) För den mängd gas, som förbrukas utöfver den i a) omnämnda kvantiteten, skall förbrukaren erlägga ett pris af 60 öre pr kbm.

c) Förbrukare, hvars förbrukning med mera än 50 % öfverstiger den enligt a) beräknade gasmängden, kan af Vatten- och Gasverksstyrelsen efter föregående varning afstängas från erhållande af gas; dock att sådant afstängande ej bör ifrågakomma för förbrukare, hvars erhållande af gas i större utsträckning är af betydelse för det allmänna eller eljest af synnerlig vikt, enligt bepröfvande i tvifvelaktiga fall af statens industrikommission.

d) Anslutning af nya installationer och utvidgningar af äldre sådana må kunna af Vatten- och Gasverksstyrelsen vägras, då icke ett allmänt intresse föreligger eller eljes särskilda skäl tala för anslutnings erhållande.

Härjämte föreslår Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Vatten- och Gasverksstyrelsen att i samråd med Drätselkammaren dels handhafva tillämpandet af de utaf statens industrikommission meddelade förhållningsregler och vidtaga de åtgärder, som däraf eller af kommissionens anvisningar föranledas, dels ock därutöfver utan Stadsfullmäktiges hörande vidtaga de åtgärder i ändamål att åstadkomma inskränkning eller förändring vid tillhandahållandet af

gas och elektrisk ström, som kunna finnas påkallade af nu rådande eller framdeles tillkommande omständigheter.

N:o 26. *Ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.*

Västerås den 19 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Då på grund af rådande tider svårigheterna att erhålla kol numera göra sig alldeles särskildt bemärkbara, har Statens Industrikommission med stöd af nådig kungörelse den 13 mars 1917 meddelat närslutna förhållningsregler för åstadkommande af minskning af bränsleförbrukningen vid vissa gas- och elektricitetsverk.

Till en början får styrelsen omnämna, att stadens inneliggande förråd af gaskol vid nuvarande drift var beräknadt räcka till medio af nästkommande augusti månad, men sedan industrikommissionen nu utfärdat förhållningsregler angående inskränkning af gasförbrukningen, torde fylla behofvet till november, möjligen något längre.

Industrikommissionens förhållningsregler skulle för Västerås stads vidkommande träda i kraft från och med afläsningen för innevarande kvartal.

För att i möjligaste mån stäfja förbrukningen utöfver 60 % och därigenom ernå att nuvarande kollager räcker möjligast länge anser Styrelsen att priset för den i Kommissionens förhållningsregler under 2 b omnämnda gas bör sättas till 60 öre kbm.

I 2 a omtalad gasmängd vill Styrelsen föreslå till 45 kbm. i kvartalet.

Äfvensä vill Styrelsen föreslå, att endast den gas som åtgår till enbart hushållsbehof i hemmen skall utgå efter nuvarande pris, 18 öre, hvaremot all annan gas utan undantag skall åsättas ett pris af 30 öre kbm.

18 öre motsvarar det kolpris af omkring 65 kronor, som Styrelsen betalade för senast erhållna kol, 30 öre däremot ett kolpris af 95 kronor per ton.

Såsom af Industrikommissionens förhållningsregler framgår skall inskränkning i vissa fall äfven ske vid användning af elektrisk ström, men då stadens elektricitetsverk numera äfven till belysningsspetsarna utfår kraft från Älfkarleby och alltså uteslutande använder sig af vattenkraft, har Styrelsen för närvarande icke ansett erforderligt inkomma med något förslag till inskränkning i användning af elektrisk energi.

På grund af det i Industrikommissionens förhållningsregler under N:o 7 gjorda påpekande anser Styrelsen lämpligt, att Stadsfullmäktige gifver Styrelsen befogenhet att under nu rådande tider utan Stadsfullmäktiges hörande tillämpa de förhållningsregler, som Industrikommissionen föreskrifvit eller kan komma att föreskrifva för distribution af gas och elektrisk ström samt därjämte vidtaga de ändringar, som förhållandena i öfrigt kunna kräfva.

N:o 26.

Ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.

Under åberopande af det här anförda får Styrelsen hemställa

dels att från och med afläsningen för innevarande kvartal Industrikommissionens förhållningsregler tillämpas, men att gas, som ej användes uteslutande till hushållsbehof, åsättes ett pris af trettio (30) öre kbm.;

dels att i 2 a af Industrikommissionens förhållningsregler omnämnda gasmängd sättes till 45 kbm. pr kvartal;

dels att priset å sådan gas, som afses i 2 b af förhållningsreglerna skall utgå med 60 öre kbm. och

dels att Styrelsen befullmäktiges att under nu rådande tider utan Stadsfullmäktiges hörande vidtaga de vidare ändringar rörande inskränkning m. m. vid tillhandahållande af gas och elektrisk ström som Styrelsen anser påkallade af nu rådande eller tillkommande omständigheter.

Mot ofvanstående förslag har ledamoten i Styrelsen, herr Hägwall, så till vida afvikande mening, som han ansett att i 2 b afsedda gas bör utgå med 50 i stället för 60 öre kbm.

Västerås den 19 mars 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Gustafson.

Förhållningsregler för vissa gas- och elektricitetsverk.

Med stöd af föreskrifterna i nådiga kungörelsen den 13 mars 1917 angående åtgärder för åstadkommande af minskning af bränsleförbrukningen vid vissa gas- och elektricitetsverk meddelar statens industrikommission härigenom följande förhållningsregler att tills vidare gälla.

1.

Spårvägar samt förortsbanor, som använda elektrisk energi från elektricitetsverk, drifna (helt eller delvis) medelst värmemotorer, skola genom trafikinskränkningar och andra åtgärder nedbringa åtgången af elektrisk energi med minst 20 procent för spårvägarna och minst 10 procent för förortsbanorna af förbrukningen under motsvarande tid år 1916; dock att härvid allmänhetens oafvisliga trafikbehof bäst möjligt tillgodoses.

2.

Beträffande leverans af gas skall iakttagas följande:

a) Hvarje förbrukare erhåller till gällande pris vid verket, dock utan rabatt, en gaskvantitet, i regel utgörande 60 procent af hans förbrukning under motsva-

rande tid år 1916 enligt bepröfvande af vederbörande gasverk; dock skall den kvantitet, som förbrukaren erhåller till gällande pris, ej understiga en för alla förbrukare vid samma gasverk lika stor myckenhet af lägst 9, högst 15 kubikmeter per månad, respektive 27 eller 45 kubikmeter per kvartal, enligt gasverkets bepröfvande. Förbrukningen afräknas för hvarje afläsningsperiod, och må en lägre förbrukning under en sådan period ej räknas förbrukaren till godo under en annan period. I de fall, då det är uppenbart, att föregående års förbrukning ej kan eller skäligen bör läggas till grund för beräknande af den gaskvantitet, som erhålles till gällande pris, såsom för nytillträdande förbrukare, eller då större förändring af installationen ägt rum, eller då andra vägande skäl föreligga för undantag från regeln, må tillämpas annan beräkningsgrund, som enligt bepröfvande af vederbörande verk står i öfverensstämmelse med dessa förhållningsreglers anda och mening.

N:o 26. *Ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.*

b) För den mängd gas, som förbrukas utöfver den i a) omnämnda kvantiteten, skall förbrukaren erlägga ett pris, utgörande, enligt bepröfvande af gasverket, minst 50 öre per kubikmeter.

c) Bestämmelserna under a) och b) träda i kraft efter hand som, efter nämnda kungörelses utfärdande, afläsning af föregående förbrukning äger rum; åliggande det vederbörande verk att så skyndsamt som möjligt bedrifva omförmälda afläsning.

d) Förbrukare, hvars förbrukning med mera än 50 procent öfverstiger den enligt a) beräknade gasmängden, kan af verket efter föregående varning afstängas från erhållande af gas. Sådant afstängande bör dock ej ifrågasättas för förbrukare, hvars erhållande af gas i större utsträckning är af betydelse för det allmänna eller eljest af synnerlig vikt enligt bepröfvande i tvifvelaktiga fall af statens industrikommission.

e) Anslutning af nya installationer och utvidgningar af äldre sådana må kunna vägras af vederbörande verk, då icke ett allmänt intresse föreligger eller eljest särskilda skäl tala för anslutnings erhållande.

f) Erforderliga tilläggs- och tillämpningsbestämmelser fastställas af vederbörande verk.

3.

Beträffande leverans af elektrisk energi från elektricitetsverk, som drifves (helt eller delvis) medelst värmemotorer, skall iakttagas följande:

a) Där elektrisk energi för belysningsändamål tillhandahållits efter normaltaxa, skall förbrukningen åsättas ett pris af minst 60 öre per kilowatt-timma enligt bepröfvande af vederbörande verk, med skyldighet dock för verket att tillhandahålla samtliga förbrukare en för hvarje förbrukare lika beräknad kvantitet af högst 100 kilowatt-timmar per år till det pris, som för dylik energi gällde vid verket den 1 mars 1917.

b) Där elektrisk energi för motordrift eller liknande ändamål tillhandahållits efter normaltaxa, skall förbrukningen åsättas ett pris af minst 30 öre per kilowatt-timma enligt bepröfvande af vederbörande verk, med skyldighet dock för verket att tillhandahålla samtliga förbrukare en efter verkets bepröfvande tillmätt kvantitet af intill 1,000 kilowatt-timmar per år till det pris, som för dylik energi gällde vid verket den 1 mars 1917.

c) Bestämmelserna under a) och b) träda i kraft efter hand som, efter nämnda kungörelses utfärdande, afläsning af föregående förbrukning äger rum;

N:o 26. *Ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.*

åliggande det vederbörande verk att så skyndsamt som möjligt bedrifva omförmälda afläsning.

d) Användandet af ackordstariff skall så långt det är möjligt inskränkas och helst upphöra.

e) Förbrukare, hvars förbrukning enligt vederbörande verks bepröfvande är med hänsyn till verkets bränsletillgångar oskäligt hög, kan af verket efter föregående varning afstängas från erhållande af elektrisk energi. Sådant afstängande bör dock ej ifrågasättas för förbrukare, hvars erhållande af elektrisk energi i större utsträckning är af betydelse för det allmänna eller eljest af synnerlig vikt enligt bepröfvande i tvifvelaktiga fall af statens industrikommission.

f) Anslutning af nya installationer och utvidgningar af äldre sådana må kunna vägras af vederbörande verk, då icke ett allmänt intresse föreligger eller eljest särskilda skäl tala för anslutnings erhållande.

g) Erforderliga tilläggs- och tillämpningsbestämmelser fastställas af vederbörande verk.

4.

För elektricitetsverk, som drifves medelst vattenkraftsenergi och endast använder värmemotorer för reserv och spetsbelastningar, skola lämpliga bestämmelser för vinnande af afsevärd bränslebesparing utfärdas af vederbörande verk. Sådana bestämmelser skola underställas statens industrikommission.

Inskränkningar i leveransen af elektrisk energi vid sådana verk skola, då vattenkraftsenergi användes, äfven vidtagas, så vida därigenom beredes möjlighet att leverera elektrisk energi till ändamål, som är af betydelse för det allmänna eller eljest af synnerlig vikt. I tvifvelaktiga fall skola frågor af denna art afgöras af statens industrikommission.

5.

Därest genomförandet af de inskränkningar i förbrukningen af gas och elektrisk energi, som med dessa förhållningsregler åsyftas, skulle för vederbörande verk motverkas eller försvåras genom gällande kontrakt mellan verket och vissa förbrukare, åligger det verket att snarast möjligt och senast inom fyra veckor efter nämnda kungörelses utfärdande därom lämna statens industrikommission noggrann redogörelse jämte förslag till åtgärder för åstadkommande af nödig minskning i förbrukningen.

6.

Statens industrikommission förbehåller sig att, efter gjord framställning eller eljest, meddela undantag från de i förestående förhållningsregler innefattade bestämmelser, liksom äfven att för särskildt verk utfärda sådana med hänsyn till omständigheterna afpassade förhållningsregler, som kunna finnas påkallade.

7.

Industrikommissionen betonar den synnerliga vikten af att de förhållningsregler, som kommissionen med hänsyn till rådande förhållanden och den ovissa framtiden funnit oundgängligen nödvändiga, varda noggrannt och med största möjliga skyndsamhet efterföljda. Äfven vill kommissionen hafva framhållit, att de nu meddelade förhållningsreglerna äro afsedda att gälla endast tills vidare och

N:o 26. *Ang. åtgärder för minskning af gaskonsumtionen.*

att förändringar i läget, antingen till det bättre eller till det sämre, gifvetvis kunna föranleda till utfärdandet af ändrade bestämmelser från kommissionens sida.

Med hänsyn härtill synes det kommissionen uppenbart, att de kommunala gas- och elektricitetsverkens förvaltningar böra under nuvarande tid med nödvändighet vara befogade att handhafva tillämpandet af de utaf kommissionen meddelade förhållningsregler utan skyldighet att före vidtagandet af de åtgärder, som häraf eller af kommissionens anvisningar föranledas, underställa åtgärderna den högsta beslutand myndighetens inom kommunen bedömande. I den mån vederbörande verks förvaltning icke redan skulle äga dylik befogenhet, förväntar således kommissionen, att denna myndighet skall *ofördröjligen* medgifva sådan, på det att hvarje dröjsmål med genomförandet af de såsom nödvändiga befunna åtgärderna må undvikas.

Hvad angår gas- eller elektricitetsverk, som icke drifves af kommun men har kommunal koncession, bör kommunens vederbörande myndighet *ofördröjligen* utse förtroendemän, hvilka äga att å kommunens vägnar besluta i frågor angående medgifvande för verket att, där så finnes lämpligt, höja afgifterna utöfver de i förestående förhållningsregler angifna minimibelopp, i den mån förhöjningarna öfverstiga hvad verket enligt dittills gällande bestämmelser äger att debitera.

8.

Det åligger en hvar innehafvare af gas- eller elektricitetsverk att *senast den 15 april 1917* till statens industrikommission ingifva fullständig redogörelse för de åtgärder, som beträffande verkets bränsleförbrukning vidtagits eller beslutats med anledning af förestående förhållningsregler; börande nämnda redogörelse åtföljas af exemplar af de kungörelser, cirkulärskrifvelser, taxor och andra dylika handlingar, som af sagda anledning utfärdats.

Stockholm den 13 mars 1917.

STATENS INDUSTRIKOMMISSION.

N:o 27.

Drätselkammarens skrifvelse ang. införande af ytterligare en taxa för elektrisk ström.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens bifogade skrifvelse med förslag angående införande af ytterligare en taxa för elektrisk ström från stadens verk, får Drätselkammaren för egen del tillstyrka styrelsens förslag och i öfverensstämmelse med ett från föreståndaren för verket till Drätselkammaren inlämnadt fullständigt förslag till formulering af den nya taxan hemställa, att Stadsfullmäktige måtte utöfver de af Stadsfullmäktige den 22 juni 1916 antagna taxorna för elektrisk ström antaga följande taxa att tillämpas omedelbart för abonnent, som vill begagna sig af densamma, nämligen:

N:o 27.
Ang. införande af ytterligare en taxa för el. ström.

TAXA 8.

Kombinerad utrymmes- och mätaretariff. — Likström och lågspänd växelström.

(För belysning och andra hushållsändamål, såsom kokning, strykning etc.).

För energi enligt denna taxa betalas ett grundpris för år af 20 öre pr kvadratmeter golfyta af bostadslägenheten, därvid alla utrymmen utan undantag medräknas, samt en förbrukningsafgift af 12 öre kilovatt-timmen. Afgifterna erläggas, då uppbörd förrättas vid stadens tekniska verk, grundafgiften dock i förskott för hvarje kvartal. Det förutsättes, att abonnent, som använder sig af denna taxa, under vintermånaderna så mycket som möjligt undviker användning af hushållsapparater under tiden från solnedgången till kl. 7 e. m., men att abonnent eljes använder sig af elektrisk ström äfven för andra än belysningsändamål.

Högsta strömmängd, abonnent samtidigt får tillgodogöra sig såväl för belysnings- som andra ändamål är 1,000 watt eller eventuellt därutöfver intill den myckenhet, som svarar mot den för hans hela belysningsinstallation erforderliga strömmängden. Om så anses erforderligt, må s. k. strömbegränsare anbringas.

Minsta grundafgift för abonnent skall utgöra 10 kronor pr år.

Taxan är att anse som provisorisk och skall, om ej annorlunda bestämmes, tillämpas endast tills vidare.

Västerås den 19 mars 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Då Stadsfullmäktige den 22 juni 1916 fattade beslut om införande af nya taxor för afgifvande af elektrisk energi från stadens verk, uppdrogo Stadsfullmäktige samtidigt åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att till fullmäktige inkomma med förslag till taxa, möjliggörande elektricitetens användning i konkurrens med gas för belysning, kokning och andra ändamål uti lägenheter, uteslutande använda som bostäder.

Styrelsen har ansett lämpligt att samtidigt med gasens inskränkning framlägga en dylik s. k. hushållstaxa, som möjliggör uttagandet af elektrisk ström för såväl belysning som hushållsändamål genom samma ledningar och mätare. Enligt denna taxa skulle abonnent erlägga en grundafgift af 20 öre per kvm. golfyta af våningen, därvid samtliga rum och äfven garderober skola medräknas, samt ett förbrukningspris af 12 öre kilowatt-timmen.

Meningen med grundafgiften är att denna skall täcka skillnaden mellan priset å belysningsström, 30 öre, och det i hushållstaxan insatta priset, 12 öre, för den mängd ström som abonnent under nämnda förhållanden kan anses förbruka för sitt belysningsbehof.

Ström som abonnent uttager härutöfver och som användes till strykning, kokning etc., erhålles alltså till ett pris af 12 öre. Den strömmängd, hvilken

abonnent samtidigt får tillgodogöra sig, skall motsvara till abonnentens belysning erforderlig ström, dock minst 1 kilowatt. På det priset för strömmen skall hålla sig inom normala gränser äfven för mycket små lägenheter, är erforderligt att grundafgift erlägges med minst 10 kronor, äfven om denna afgift ej motsvaras af golfytans storlek.

N:o 27. *Ang. införande af ytterligare en taxa för el. ström.*

Allmänheten skulle anmodas att under belysningstid icke uttaga ström till andra ändamål än belysning.

Då det är svårt att förutsäga verkningarna af dylik taxa, anser Styrelsen att densamma skall anses såsom provisorisk och endast tills vidare komma till användning. Skulle den visa sig lämplig för såväl abonnenterna som verket, är Styrelsens afsikt att senare föreslå densammas bibehållande, möjligen med de ändringar erhållna erfarenhetsrön påbjuda.

På grund af det här anförda får Styrelsen hemställa

att Stadsfullmäktige ville besluta om utlämnande inom Västerås stads område af elektrisk ström i enlighet med Styrelsens i föregående gjorda förslag, skolande grundafgiften erläggas kvartalsvis i förskott och förbrukningsafgiften då vid elektricitetsverket allmän uppbörd äger rum.

Västerås den 19 mars 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Gustafson.

Västerås 1917, Westm. Allehandas Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 26 April. VII.

N:o 28.

Drätselkammarens förslag ang. försäljning af tomter norr om området Hoffsta.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I sin skrifvelse till Stadsfullmäktige den 19 nästlidne mars angående understöd till byggnadsverksamhet för åstadkommande af smålägenheter meddelade Drätselkammaren bland annat, att ett tiotal arbetare hos Drätselkammaren hört sig för om möjligheten att få köpa tomtmark inom egendomen Kristiansborgs område norr om lägenheten Hoffsta i ändamål att bilda en förening för egnahemsbyggande.

Sedan nämnda skrifvelse aflåtits, hafva berörda arbetare i samband med ansökan om byggnadsbidrag af stat och kommun fullföljt sin framställning om inköp af tomtmark. Drätselkammaren har ute på marken besett det område, hvarom här är fråga, och därvid och af tillgängliga kartor funnit, att ett tiotal tomter eller något därutöfver lämpligen nu kan afyttras, då de utan större svårighet kunna förses med ledningar. Ifrågavarande område ligger till större delen inom egendomen Kristiansborgs ägor och till en mindre del inom den staden jämväl tillhöriga Persbo hage. Priset för tomtmarken har Drätselkammaren för sin del tänkt sig böra sättas till 2 kronor pr kvm., däri dock ej inbegripet å området växande ståndskog. Hela det område, som nu skulle blifva föremål för tomtindelning, omfattar 15 à 20 tomter, fördelade i två byggnadskvarter. Oaktadt som ofvan antydts icke alla tomterna nu genast kunna förses med ledningar, torde det dock vara lämpligast om Drätselkammaren erhåller bemyndigande att sälja alla tomterna, då det ännu icke kan uppgifvas, huru många eller hvilka tomter, som kunna erhålla ledningar.

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att af egendomen Kristiansborgs område och Persbo hage försälja tomter inom två byggnadskvarter norr om lägenheten Hoffsta till pris och på villkor, som Drätselkammaren kan finna skäligt bestämma.

Västerås den 4 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 29.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af tomterna N:ris 10 och 21 Annedal samt lägenheten Nyberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Staden har erbjudits köpa änkefru Thérese Hennichs tillhöriga tomterna N:ris 10 och 21 inom byggnadsområdet Annedal samt den intill dessa tomter liggande bebyggda lägenheten Nyberg för en summa af 9,000 kronor. Enligt det för området väster om stadsplanen uppgjorda förslaget till stadsplan erfordras delar af nämnda tomter för reglering af trafikleder och kommer en blifvande tomtindelning i det kvarter, hvari dessa fastigheter ingå och hvaraf återstoden förut tillhör staden, att medföra ytterligare förändringar i dessa fastigheter.

På grund häraf och då priset synes Drätselkammaren skäligt, föreslår Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att för en köpeskilling af 9,000 kronor att utgå af reserverade köpeskillingsmedel inköpa tomterna N:ris 10 och 21 af byggnadsområdet Annedal samt lägenheten Nyberg.

Västerås den 4 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 30.

Drätselkammarens förslag ang. inlösen af byggnaderna vid Lilla Stenby m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan arrendatorn af stadens egendom Lilla Stenby, C. A. Johansson, hvars arrendetid utlöpte den 14 sistlidne mars, förklarat sig icke vilja förnya arrendet, har Drätselkammaren beslutat lägga egendomen under stadens eget landtbruk i sammanhang med Nordanby gård. Af Lilla Stenby skulle dock ett område afsättas till potatis- och grönsaksodling å smålotter, hvilka skulle utbjudas till arbetare och andra, som vore benägna att hyra sådana för sommaren.

Emellertid tillhöra byggnaderna å Lilla Stenby arrendatorn, och har denne erbjudit sig att öfverlåta dem till staden mot en ersättning af 2,000 kronor. Byggnadschefen och förvaltaren hafva värderat husen, hvarvid den förre funnit

den begärda ersättningen skälig, under det att den senare ansett, att staden endast borde betala 1,200 kronor för husen. Drätselkammaren har för sin del funnit att staden bör kunna betala den summa, som arrendatorn begärt, äfven om staden icke har någon omedelbar användning för alla husen.

N:o 30.
Ang. inlösen af byggnaderna vid Lilla Stenby.

I följd af den ökade areal, som genom ifrågavarande arrendes upphörande kommer att läggas till Nordanby, blir det nödvändigt att för gården inköpa ytterligare en häst med sele, och här kostnaden härför beräknats till 2,500 kronor.

På grund häraf får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för inlösen af byggnaderna å Lilla Stenby samt inköp af en häst med sele för stadens landtbruk af Nordanby gårds inkomster anvisa ett belopp af förslagsvis 4,500 kronor.

Västerås den 13 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad, som arrenderat den staden tillhöriga utmarksjorden Lilla Stenby inom Norra utgårdarna, hvilket arrende numera upphört, får härmed erbjuda Västerås stad att inköpa de mig tillhöriga, å lägenheten uppförda husen, eller:

1 boningshus med 2 lägenheter på rum och kök,
1 mindre ladugårdsbyggnad,
1 uthusbyggnad, innehållande stall, ladugård och loge med tvänne golf,
1 redskapslider med mera,
1 logbyggnad (i hagen) c:a 300 famnar från lägenheten

— för ett pris af Tvåtusen (2,000) kronor med tillträde senast den 1 nästa oktober. Brandförsäkringsvärdet å husen utgör tillhopa Fyra tusen etthundrafemtio (4,150) kronor.

Västerås och Lilla Stenby den 15 mars 1917.

C. A. JOHANSSON.

Sedan undertecknad jämte stadens förvaltare afsynat ifrågavarande byggnader får jag härmed för min del tillstyrka att byggnaderna inköpas för tillsammans 2,000 kr., de äro visserligen i behof af reparation och alldeles ej hvad man numera skulle önska, men så är ju ock beloppet ringa.

Västerås den 15 mars 1917.

GÖSTA SMITT.

N:o 30. *Ang. inlösen af byggnaderna vid Lilla Stenby.* Undertecknad, som tillsammans med stadens byggnadschef besiktigat omnämnda hus vid lägenheten Lilla Stenby, anser dem ej värda mer än 1,200 kr. på grund af dess dåliga beskaffenhet, samt att jag anser, att staden har mycket liten användning för dem.

Västerås den 29 mars 1917.

TUNE DAHLSTRÖM.

Undertecknad får härmed meddela att arrendekontraktet med C. A. Johansson å lägenheten Lilla Stenby utgår den 14 instundande mars.

Med anledning häraf samt att husen därstädes tillhöra arrendatorn, torde det vara lämpligast att ifrågavarande lägenhet, innehållande omkring 24 tld åker, tages i sambruk med Nordanby och att återstående arrendesumma för innevarande kalenderår påföres Nordanby med 285 kronor, beräknadt efter 360 kronor pr år, detsamma som nuvarande arrendatorn betalar.

Under förutsättning att staden själf öfvertager nämnda jordbruk torde det vara önskligt att hästantalet vid Nordanby ökades med en häst. Kostnaden för häst och sele torde beräknas till förslagsvis 2,500 kronor.

Västerås den 10 mars 1917.

TUNE DAHLSTRÖM.

N:o 31.

Drätselkammarens förslag ang reparation af stadshotellet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under den tid af snart tio år, som gått sedan stadshotellet blef färdigt, har någon genomgående reparation af byggnaden icke ägt rum. En sådan torde numera dock icke mycket längre kunna uppskjutas. Då kontraktstiden med den nuvarande innehafvaren af restaurant- och hotellrörelsen äfven går ut den 1 oktober innevarande år och ombyte af innehafvare då måhända kommer att äga rum, är tiden äfven ur denna synpunkt lämplig att under instundande sommar åtminstone påbörja reparationen. Särskildt hvad hotellafdelningen beträffar är det synnerligen nödigt att något åtgöres. I sammanhang med reparationen har det äfven befunnits önskvärdt att vidtaga en del ändringsarbeten i hotellet, såsom ordnande af portierrum i eller intill nedre vestibulen m. m.

Då fråga om dessa ändringar är under utredning genom stadsarkitekten Hahr och kostnadsberäkningarne härför och för reparationerna i öfrigt äro beroende på berörda utredning, kan någon kostnadsuppgift för ifrågavarande arbeten ännu ej meddelas. Men då Drätselkammaren önskar så snart som möjligt påbörja en del af reparationerna, och i hvarje fall vid underhandling för uthyrning af hotell- och restaurantafdelningarne kunna utlofva erforderliga reparationer och omändringar, vill Drätselkammaren redan nu framföra detta ärende till Stadsfullmäktige och därvid föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

dels att bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga åtgärder för erforderliga reparations- och omändringsarbeten inom stadshotellet,

dels ock för påbörjande af dessa arbeten af tillgängliga medel ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af förslagsvis 20,000 kronor, med uppdrag för Drätselkammaren att framdeles inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt förslag angående anslag för ifrågavarande ändamål.

N:r 31. *Ang. reparation af stadshotellet.*

Västerås den 13 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 32.

Drätselkammarens förslag ang. försäljning af mark att läggas till tomten N:o 76 norra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

År 1899 inköpte staden efter expropriation en del af tomten N:o 76 norra kvarteret, omfattande 100,7 kvm., hvilken del erfordrades för utläggande af Skolgatan enligt då gällande stadsplan, för en summa af 2,219 kronor.

Enligt senare verkställd revision af stadsplanen är nämnda tomtdel emellertid ej längre behöflig för gatureglering utan skall återförenas med tomten.

Sedan tomtens ägare, skomakaren A. F. Gustafssons sterbhus, hos Drätselkammaren anhållit att få inköpa området i fråga och efter det Drätselkammaren för sin del förklarat sig villig försälja detsamma till samma pris som staden gifvit, har sterbhuset godkänt detta pris. Genom denna försäljning skulle staden visserligen går miste om ränta å köpeskillingen under den tid, marken varit i stadens ägo, men å andra sidan är priset pr kvm. så högt, att staden icke skäligen kan betinga sig högre godtgörelse.

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att för en summa af 2,219 kronor försälja staden tillhörig mark om 100,7 kvm. att läggas till tomten N:o 76 norra kvarteret.

Västerås den 13 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 33.

Drätselkammarens förslag ang. anslag till friluftskonserter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af närlagda ansökning från Västmanlands regementes musikkår om anslag till gifvande af friluftskonserter, får Drätselkammaren — då de friluftskonserter, som regementsmusiken hittills gifvit varit omfattade med stort intresse af allmänheten och då musikkåren skäligen bör lämnas någon uppmuntran för det nöje och den musikaliska njutning, den genom dessa konserter bereder stadens befolkning — under tillstyrkande af ansökningen föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att af 1917 års förslagsanslag lämna musikkåren vid Västmanlands regemente ett anslag af 1,000 kronor, under villkor att musikkåren under året i Vasaparken gifver minst 10 friluftskonserter.

Västerås den 13 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

På uppdrag af Västmanlands regementes musikkår får jag härmed hos Västerås Drätselkammare anhålla om ett anslag till gifvande af friluftskonserter i Vasaparken på sön- och helgdagar under tiden $^1/_5$—$^{12}/_7$, $^{10}/_9$—$^1/_{10}$.

Förslagsvis föreslås anslaget till 1,000 kr. och konserternas antal minst 10.

Att musikkåren nu anhåller om anslag, då, som bekant, musikkåren förut under 8 år gifvit friluftskonserter utan någon som helst ersättning, beror hufvudsakligen på svårighet för musikkåren att, under nuvarande kristid, erhålla några extra inkomster.

Västerås den 16 mars 1917.

Rudolf Wesslen.
musikunderlöjtnant.

N:o 34.

Drätselkammarens förslag ang. försäljning af motorbåten Måsen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den motorbåt, Måsen, som staden för ett par år sedan inköpte för att jämte ångslupen Märta ombesörja passageraretrafiken på Hästholmarne, har med den alltmer stegrade trafiken visat sig mindre lämplig för sitt ändamål. Det har befunnits behöfligt att för tillgodoseende af denna trafik få något större fartyg, som särskildt lördagseftermiddagar och söndagar kan sättas in på traden. En annan olägenhet, som onödigt ökar kostnaden för trafiken, är att staden måste hålla särskilda besättningar för de båda båtarne, ehuru dessa i regel endast 1 1/2 dag i veckan båda två erfordras för trafikens uppehållande. Hade staden däremot jämte Märta en större båt, som ensam kunde ombesörja trafiken lördagar och söndagar, kunde besättningen vara gemensam, eller också kunde, om trafiken ökas, så att båda båtarne likväl behöfvas under nämnda dagar, den nya båten under öfriga veckodagar utföra bogseringsarbete och dylikt, hvaraf behof säkerligen inom snar framtid kommer att uppstå.

På grund häraf har Drätselkammaren för sin del funnit lämpligt, att staden söker afyttra Måsen, för hvilken staden utan tvifvel har utsikt att få igen sina därå nedlagda penningar, samt i stället söka anskaffa en större ångbåt. Det är gifvet, att en sådan icke kan erhållas för det pris, som Måsen kan betinga, utan måste staden vara beredd på ett kapitalutlägg. Trafiken till holmarne har ju dock visat sig vara en affär, som lämnat öfverskott till amortering af fartygen, hvarför staden icke synes böra draga sig för ett utbyte af båtar, på sätt Drätselkammaren här angifvit.

Med stöd af det anförda hemställer emellertid Drätselkammaren för närvarande om bemyndigande att till pris och på villkor, som Drätselkammaren kan finna antagliga, försälja motorbåten Måsen.

Västerås den 13 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.
1917. Den 26 April. VIII.

N:o 35.

Drätselkammarens förslag ang. försäljning af gamla vattenledningsverkets maskiner m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna närlagda framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående försäljning af gamla vattenledningsverkets pumpar och brunnar.

Då Drätselkammaren på de skäl styrelsen anfört, anser, att gamla verkets betydelse som reserv numera upphört, får Drätselkammaren, under tillstyrkande af Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning, föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

dels att förlägga gamla vattenledningsverket såsom reserv för det nya verket vid Hesslö,

dels uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att försälja gamla vattenledningsverkets pumpar och brunnar,

dels ock bestämma, att inflytande medel af försäljningen måtte, samtidigt som nedskrifning af vattenverkets bokförda värde sker med motsvarande belopp, reserveras för blifvande nyanläggningar eller nyanskaffningar för vattenledningsverket.

I sammanhang härmed och då gamla vattenledningsverkets fastighet efter nedläggningen icke kommer att vidare tjäna till något Vatten- och Gasverksstyrelsens ändamål, får Drätselkammaren vidare föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att förvaltningen af gamla vattenledningsverkets fastighet måtte öfverflyttas från Vatten- och Gasverksstyrelsen till Drätselkammaren.

Västerås den 19 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 35.

Ang. försäljning af gamla vattenledningsverkets maskiner m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid sammanträdet i nästförliden mars månad fattade Stadsfullmäktige beslut om utvidgning af maskinanläggningen i stadens nya vattenverk vid Hesslö med 1 st. centrifugalpump. Så snart verket erhållit detta tillskott till sitt maskineri, som enligt aftal med maskinleverantören skall ske i juni månad, synas icke längre några skäl föreligga för bibehållande af gamla vattenverket vid Trumslagarebacken som reservverk. Detta verk är utrustat med 2 st. ångpannor, 2 st. ångkolvpumpar och 4 st. brunnar, belägna utefter västra sidan af Svartån, jämte ledningar. Af byggnader finnes ett maskinhus, ett boningshus för två familjer och ett mindre uthus för kol och ved m. m. Verket anlades år 1887, boningshuset uppfördes ett år senare. Ångpannorna, hvilka befinna sig i godt skick, böra reserveras för ett blifvande nytt gasverk, där desamma finna användning. Pumparna äro utslitna och kunna endast säljas som skrot. Då emellertid dylikt för närvarande står i högt pris, är tiden för pumparnas försäljning nu lämplig. Äfven brunnarna, af hvilka 3 st. bestå af 2 m. plåtcylindrar, nedsänkta i marken, böra, i den mån det lönar sig upptaga desamma, säljas, hvaremot sugledningen mellan verk och brunnar bör bibehållas, enär denna sedermera ev. kan få användning som matarledning för norr ut liggande områden. Densamma sammankopplas då med den till vattenborgen gående ledningen. Som dessa ledningar gå genom vattenverkets tomt, torde staden, åtminstone intill dess reglering angående blifvande gator skett, böra behålla till vattenverket hörande tomt och byggnader. Boningshuset är för närvarande uthyrdt och maskinhuset torde kunna uthyras för något industriellt ändamål.

Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställer att Stadsfullmäktige

dels ville uppdraga åt styrelsen att försälja gamla vattenverkets pumpar och brunnar, dels ville besluta, att försäljningssumman får användas till nedskrifning af motsvarande bokförda värde.

Västerås den 12 april 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Gustafson.

N:o 36.

Lifsmedelsnämndens och Drätselkammarens förslag ang. inrättande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne mars till Lifsmedelsnämnden och Drätselkammaren för utlåtande remitterat en inom Stadsfullmäktige väckt motion af Herrar C. J. Svensson och Abel Carlsson angående inrättande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad, får Drätselkammaren, som emottagit Lifsmedelsnämndens nu afgifna utlåtande i ärendet, med öfverlämnande af berörda utlåtande, härmed för egen del tillstyrka, hvad Lifsmedelsnämnden föreslagit.

Västerås den 19 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 sistlidne mars hafva Stadsfullmäktige beslutat inhämta Lifsmedelsnämndens utlåtande öfver en af Herrar Abel Carlsson och C. J. Svensson väckt motion om utredning genom Lifsmedelsnämnden af möjligheten för anordnandet af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad och får nu Lifsmedelsnämnden i anledning häraf anföra följande.

Såsom torde vara för flertalet af Stadsfullmäktige kändt, finnes vid Herrgärdsskolan för folkskolebarnen anordnad en skoreparationsverkstad, däri handledning lämnas af lärare i skomakerislöjd.

Lifsmedelsnämnden har tänkt sig att denna verkstad skulle göras tillgänglig för allmänheten ett par timmar på kvällen under några dagar i veckan. Visserligen är verkstaden af synnerligen blygsamma proportioner, men då något större behof hos allmänheten att taga densamma i anspråk näppeligen är att förvänta under sommarmånaderna, torde den kunna få anses tillsvidare vara tillräcklig såsom ett provisorium. Efter hvad Lifsmedelsnämnden försport, förefinnes inom Skolstyrelsen ett önskemål att kunna bereda skomakerislöjden större och tidsenligare lokaler, och är det att förvänta, att dessa önskemål snart blifva förverkligade och skulle de ökade utrymmena då äfven kunna komma allmänheten till godo.

Vid förfrågan har stadens folkskoleinspektör ställt sig välvillig till förslaget att hålla skolans verkstad tillgänglig för allmänheten, hvilket förslag äfven skulle innebära, att läraren i skomakerislöjd skulle ställa sig till disposition för handledning af allmänheten. Att nu kunna beräkna kostnaderna för en sådan anordning ställer sig vanskligt, då man icke har någon utgångspunkt för bedömande af allmänhetens intresse för saken. Lifsmedelsnämnden anser, att allmänheten bör betala självkostnadspris för det läder, som tillhandahålles, äfvensom erlägga

N:o 36.
Ang. inrättande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad.

en mindre afgift för rätten att använda materialier, hvarjämte arvode skulle utgå till skolans lärare i skomakerislöjd. Lämpligen skulle utgiftsfrågan kunna ordnas så, att Drätselkammaren nu bemyndigades förskottera för verksamheten erforderliga medel under förutsättning att Lifsmedelsnämnden framdeles, då utgifterna närmare fixerats, inkomme till Stadsfullmäktige med begäran om dessas täckande med visst anslagsbelopp.

Ett realiserande af förslaget förutsätter gifvetvis medverkan från Folkskolestyrelsens sida.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer därför Lifsmedelsnämnden att Stadsfullmäktige ville dels lämna Lifsmedelsnämnden i uppdrag att efter samråd med Folkskolestyrelsen söka anordna en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad efter ofvan angifna riktlinjer, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att förskottera därför erforderliga medel.

Västerås den 19 april 1917.

På Lifsmedelsnämndens vägnar:

KARL HÄGWALL.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Ett visst intresse har knutits omkring den af Stockholms stads lifsmedelsnämnd iordningställda skoreparationsverkstaden. Att densamma utfallit till såväl nämndens som allmänhetens belåtenhet bevisas däraf, att nämnden ämnar vidtaga åtgärder för att åstadkomma minst en sådan i hvarje stadsdel.

Den verkstad, som sen någon tid har användts, har varit inredd för 24 arbetande personer och har hållits öppen mellan kl. 6—10 e. m. samt lördagar mellan 4—9 e. m.

En föreståndare är anställd, som skall expediera och undervisa; densamma är aflönad pr timme.

Lokal, värme, lyse och verktyg tillhandahålles afgiftsfritt, och läder till själfkostnadspris, dock med 10 % pålägg för sybehör och eventuellt annan materiel. De, som själfva ha läder med sig, får betala 35 öre pr par som ersättning för material m. m. Dessa uppgifter äro lämnade af initiativtagaren i Stockholm, slöjdläraren G. A. Hellsten, och kunna således anses som fullt tillförlitliga. I tider som dessa måste alla möjliga lofliga medel användas för att i någon mån lindra dyrtidens tryck och verkningar. Helt visst är äfven detta en åtgärd med dylikt syfte. För att utröna möjligheterna af att inom Västerås stad åstadkomma något liknande och som helt säkert skall emottagas med stort intresse, föreslås, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att uppdraga åt stadens lifsmedelsnämnd att undersöka möjligheterna för åstadkommande af en för allmänheten tillgänglig skoreparationsverkstad på grundval af hvad som i motiveringen framförts samt att, efter verkställd utredning, inkomma med förslag i ärendet.

Västerås den 29 mars 1917.

C. J. SVENSSON. ABEL CARLSSON.

N:o 37.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till Brödbyrån i Västerås

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 29 nästlidne mars till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Brödbyråns i Västerås genom Magistraten hos Stadsfullmäktige gjorda framställning om ett anslag för byrån å 2,700 kronor.

I anledning häraf får Drätselkammaren anföra följande:

Enligt hvad handlingarne utvisa skulle anslaget användas dels till bestridande af engångsutgifter för anskaffning af möbler och inventarier, uppgående till sammanlagdt 1,306 kronor 78 öre och dels till löpande utgifter för lokalhyra jämte lyse, värme och städning, beräknade till 135 kronor pr månad.

Då Drätselkammaren anser, att staden icke bör undandraga sig att bestrida utgifterna för nu ifrågavarande ändamål, har Drätselkammaren intet emot att tillstyrka anslag härför. Drätselkammaren anser dock, att utgifterna för lyse och värme äro väl högt beräknade, och har Drätselkammaren därför funnit ett förslagsanslag å 2,500 kronor vara tillräckligt. De inventarier och möbler, som anskaffats för byrån, böra gifvetvis, om staden betalar dem, blifva stadens egendom. De löpande utgifterna anser Drätselkammaren böra bestridas direkt från stadskassan mot vederbörliga af byrån attesterade kvittenser. På liknande sätt bör förfaras i fråga om gäldandet af de engångsutgifter, som ännu icke blifvit af byrån förskotterade.

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för bekostandet af möbler och inventarier äfvensom lokalhyra jämte utgifter för lyse, värme och städning för brödbyråns i Västerås räkning af 1917 års förslagsanslag till Drätselkammarens förfogande ställa ett belopp af förslagsvis 2,500 kronor.

Västerås den 19 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 37. *Ang. anslag till Brödbyrån i Västerås.*

Resolution.

Öfverlämnas under tillstyrkan om bifall till Stadsfullmäktige, som i ärendet behagade fatta beslut.

Västerås Rådhus den 29 mars 1917.

På Magistratens vägnar:

VICTOR ÅSBERG.

Till Magistraten i Västerås.

Brödbyrån i Västerås får härmed äran öfverlämna bilagda hemställan till Stadsfullmäktige i Västerås under anhållan, att Magistraten ville med sin tillstyrkan om bifall öfverlämna ärendet till Stadsfullmäktige.

Västerås den 28 mars 1917.

Brödbyrån i Västerås:

H. CRONHOLM.

Eric Plantin.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan folkhushållningskommissionen beslutat att förlägga en brödbyrå till Västerås stad, omfattande Västerås stad samt Säby, Rytterne, Ramnäs, Sura, Haraker, Romfartuna, Skultuna, Skerike, Västanfors, V. Våla, S:t Ilian, Hubbo, Västerås-Barkarö, Dingtuna, Lillhärad, Lundby, Badelunda, Irsta, Kungsåra, Kärrbo, Tillberga, Björksta, Tortuna, Sevalla, Ängsö, Kolbäck och Svedvi socknar, och till medlemmar i nämnda byrå utsett förutom självskrifne ledamoten fördelningsnämndens ordförande herr kronofogden m. m. Thorsten Kalén, stadsnotarien Helge Cronholm, föreståndare, e. o. landskanslisten E. Plantin, sekreterare, kamreraren E. Starck samt handelsföreståndaren C. J. Svensson, gick byrån i författning om anskaffandet af lokal, inventarier, armatur m. m.

Efter förfrågan hos stadens vice värd, fabrikören A. Danielsson, om lokal kunde beredas i någon af stadens byggnader, förklarade denne, att lokal där ej stode att anskaffa. Byrån förhyrde då den 8 januari 1917 den enda lokal, som stod till buds och som i någon mån motsvarade krafvet å dylik byrå, nämligen 2 rum å nedre botten i huset Stora gatan 43, då tillhörigt direktör Axel Sundström . Som lokalen var fullt oinredd samt belysning saknades, måste elektriskt ljus inledas och nödig armatur anskaffas. Efter samråd med stadens byggnadschef, kapten G. Smitt, anskaffades nödiga inventarier, bestående af bord, skåp, hyllor, disk, lavoar med tillbehör, vattenkaraffer och glas med brickor, samt skrifmaskin, hvilka inventarier efter afslutandet af byråns verksamhet lämpligen kunna användas i stadens blifvande ämbetslokaler.

N:o 37. *Ang. anslag till Brödbyrån i Västerås.*

Under hänvisning till bilagda transumt af folkhushållningskommissionens instruktioner och anvisningar för de kommunala myndigheterna med afseende å brödsädesförbrukningens reglering af den $^{21}/_{12}$ 1916, samt till bilagda uppgift och räkningar, hvaraf framgår, hvilka utgifter som äro engångsutgifter eller månatligen återkommande, hemställer brödbyrån

att stadsfullmäktige ville bevilja ett förslagsanslag af kr. 2,700 för brödbyråns i Västerås räkning att utgå på sätt Drätselkammaren närmare bestämmer.

Västerås den 27 mars 1917.

Brödbyrån i Västerås:

H. CRONHOLM.

Eric Plantin.

Utdrag ur folkhushållningskommissionens Instruktion och anvisningar för de kommunala myndigheterna med afseende å brödsädesförbrukningens reglering af den $^{21}/_{12}$ 1916.

— — — — Folkhushållningskommissionen gör sig säker räkning på, att de kommunala myndigheterna skola med behjärtande häraf icke tveka inför det svåra arbetet, utan nitiskt gripa sig därmed an med föresats att hvar inom sin ort framgångsrikt genomföra den förelagda uppgiften.

Gifvet är, att, utom personliga uppoffringar af tid och arbete för de kommunala förtroendemännen, kommunerna dessutom komma att tillskyndas direkta utgifter i anledning af arbetet. Särskild personal måste mångenstädes anställas, lokaler stundom förhyras, skrifmaterialier m. m. bekostas. I de större samhällena torde det blifva nödvändigt att för arbetets fullgörande inrätta fasta byråer och äfven i de smärre kommunerna torde det merendels icke kunna undgås att för ändamålet anställa ett eller annat aflönadt, vid expeditionsgöromål samt skrif- och räknearbete vant biträd e .

Äfven om det från vissa synpunkter kunde synas riktigt, att här afsedda utgifter blefve bekostade af statsmedel, har en sådan anordning dock af flera skäl ej kunnat vidtagas. Det bör framhållas, att uppgiften måste med hänsyn till sin innebörd anses såsom ej endast statlig utan ock kommunal äfvensom att en mycket betydande del af de med brödsädesregleringen förenade kostnaderna och arbetet, nämligen den, som faller på den centrala ledningen och de många distriktbyråerna, icke kommer att betunga kommunerna; *dock med det undantag att lokaler och hvad därtill hörer för distriktbyråerna förväntas i regel skola kostnadsfritt* ställas till förfogande af de större kommuner, där dessa byråer blifva förlagda på grund af kommunernas karaktär af hufvudorter inom sina handelsområden. Äfven bör erinras, att, eftersom arbetet och kostnaderna i öfrigt läggas på samtliga rikets kommuner utan undantag, redan däri åstadkommes

N:o 37. Ang. anslag till Brödbyrån i Västerås.

en fördelning, som torde komma att i stort sett motsvara skäliga kraf på rättvisa och billighet. — — — — — — — — — — —

Rätt utdraget betyga:

C. RIZELL. BERTIL von GEDDA.

Uppgift
öfver löpande utgifter och engångsutgifter.

Löpande utgifter	Kronor	öre	Engångsutgifter	Kronor	öre
Hyra pr månad	75	—	Serviser	11	90
Lyse och värme	40	—	Lavoar	8	—
Städning	20	—	Spegel	5	—
			Möbler	579	—
			Fernissning	52	—
			Inledning af elektrisk belysning	96	12
			Säkerhetsproppar	1	—
			Lampa	3	50
			Hänglås	—	75
			Skrifmaskin	500	—
			Filtmatta till skrifmaskinen	7	50
			Gardiner med stänger	18	—
			Renhudar	24	—
Summa Kronor	**135**	—	Summa Kronor	**1,306**	78

N:o 38.

Drätselkammarens förslag ang. anslag för inköp och nedsaltning af fläsk.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren den 13 innevarande april, som här bifogas, har Lifsmedelsnämnden anhållit, att Drätselkammaren ville förskottera Nämnden erforderliga medel för inköp och nedsaltning af fläsk, beräknade till förslagsvis 100,000 kronor.

Med anledning häraf får Drätselkammaren, under uttalande af önskvärdheten af, att villkoren för försäljningen af det salta fläsket måtte framdeles tagas under närmare öfvervägande, så att samma bestämmelser, som nu gälla vid försäljning af genom Nämnden anskaffadt fläsk, icke ovillkorligen skola tillämpas vid försäljningen af nu ifrågavarande parti, härmed anhålla, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att af tillfälligt upplånade eller eljes tillgängliga medel för ändamålet förskottera åt Lifsmedelsnämnden ett belopp af förslagsvis 100,000 kronor.

Västerås den 19 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Då minskad tillgång på fläsk inom landet är att förutse på grund af den nedslaktning af svin, som i anledning af förbud emot utfodring af djur medelst brödsäd och rotfrukter redan skett och kommer att ske, har Lifsmedelsnämnden, innan nu träffade aftal mellan statens lifsmedelskommission och slakterierna inom riket utgår, hvilket sker den 6 nästa maj, och så länge tillgången på fläsk är god, ansett sig böra nu föreslå åtgärder ägnade att tillförsäkra staden tillgång på fläsk under den tid då minskningen i tillgången eljest skulle göra sig mest kännbar eller under innevarande års eftersommar och höst.

Visserligen kan från stadens egendom Malma för stadens behof påräknas omkring 200 st. svin, däraf halfva antalet i början af juni och halfva antalet i slutet af augusti månader, men denna reserv är obetydlig, när det gäller att tillgodose stadens behof, som kan beräknas till 5 à 6,000 kg. pr vecka.

Den utväg, som nu närmast bjudes, är nedsaltning af fläsk. Lifsmedelsnämnden har tänkt sig möjligheten af att genom aftal med statens lifsmedels-

N:o 38.
Ang. anslag för inköp och nedsaltning af fläsk.

kommission och det slakteri (Andelsslakteriet i Hörby), som hittills levererat fläsk till staden, få erforderligt fläsk nedsaltadt och lagradt vid slakteriet för att sedan levereras till Nämnden i mån af behof och äro underhandlingar härom redan inledda. Detta skulle innebära väsentliga fördelar, då härigenom anskaffningskostnaden för saltkär, lokaler m. m. skulle besparas och man vunne full garanti för att fläsket blefve riktigt saltadt och omskött.

Då det emellertid är mycket tvifvelaktigt, huruvida en dylik öfverenskommelse kan komma till stånd och saken, som ofvan nämnts, brådskar och då medel för ofvan angifna ändamål ändock böra finnas disponibla vare sig nu Lifsmedelsnämnden själf kommer att omhänderhafva insaltningen eller icke, får Nämnden, som beräknat, att en blifvande insaltning bör omfatta minst 40,000 kg., härmed anhålla att Drätselkammaren ville förskottera Lifsmedelsnämnden erforderliga medel härför, af Lifsmedelsnämnden beräknade till förslagsvis 100,000 kronor.

Västerås den 12 april 1917.

För Lifsmedelsnämnden:

KARL HÄGWALL.

Ragnar Tenow.

N:o 39.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af fastigheten N:o 110 Södra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren, som här bifogas, har Stadsombudsmannen Theofil Öberg, hvilken på grund af honom under hand lämnadt uppdrag af Drätselkammaren, i eget namn inköpt fastigheten N:o 110 södra kvarteret för en summa af 130,000 kronor, erbjudit staden att öfvertaga ifrågavarande köp på enahanda villkor, som han själf betingat sig och hvilka framgå af närlagda köpehandlingar.

Då Drätselkammaren redan innan berörda uppdrag lämnades ombudsmannen Öberg var öfvertygad om vikten och betydelsen för staden att komma i besittning af ifrågavarande vid en af de centralaste platserna i staden belägen fastighet och då staden redan förut äger de öfriga söder om fastigheten liggande tomterna i kvarteret Nestor, där nu ifrågavarande fastighet är en af mellantomterna, får Drätselkammaren härmed tillstyrka inköp af fastigheten för stadens räkning och sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att uppdraga åt Drätselkammaren att för en summa af 130,000 kronor att utgå af lånemedel inköpa gården och tomten N:o 110 i Västerås stads södra kvarter.

N:o 39. Ang. inköp af fastigheten N:o 110 Södra kvart.

Västerås den 19 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad, som inköpt fastigheten N:o 110 södra kvarteret för en summa af 130,000 kronor, enligt hvad bifogade köpehandlingar utvisa, får härmed erbjuda staden att öfvertaga ifrågavarande köp på enahanda villkor, som jag betingat mig.

Västerås den 19 april 1917.

THEOFIL ÖBERG.

Köpekontrakt.

Undertecknade sterbhusdelägare efter Godsägaren Fredrik Johansson å Svånö försälja härigenom till Stadsombudsmannen Theofil Öberg vår ägande fastighet gården och tomten N:o 110 i Västerås stads södra kvarter i nu befintligt skick på föjande villkor:

1:o) Tillträdet sker den 1 april 1917;

2:o) Köpeskillingen utgör etthundratrettiotusen (130,000) kronor och gäldas sålunda:

Köparen öfvertager och ansvarar från tillträdesdagen för i fastigheten gällande inteckning med ränta	kronor	7,500: —
Köparen betalar vid kontraktets underskrifvande en handpenning af	»	15,000: —
Köparen gäldar vid tillträdet mot utbekommande af kvitteradt köpebref gravationsbevis och åtkomsthandlingar, återstoden	»	107,500: —
Summa	Kronor	130,000: —

3:o) Utskylder och onera för fastigheten gäldas i hvad de belöpa å tiden efter tillträdet af köparen.

4:o) Stämpel till köpebrefvet och öfriga lagfartskostnader bestridas af köparen ensam.

5:o) Hyresgästerna i säljarne tillhöriga gården N:o 113 och 114 södra kvarteret förbehållas rätt att såsom hittills tillsvidare begagna tvättstugan å försålda fastigheten.

N:o 39.
Ang. inköp af fastigheten N:o 110 Södra kvart.

Med förestående i två exemplar upprättade köpekontrakt förklara vi oss å ömse sidor nöjda.

Västerås den 20 januari 1917.

CARL FR. JOHANSON,
för egen del och såsom ombud för Eugenia Johanson samt Elin och Karl Lundqvist.

THEOFIL ÖBERG.

T. f. Landskamreraren Carl Fr. Johanssons egenhändiga namnteckning bevittna:

E. Stårck. *Ch. Wennergren.*

Stadsombudsmannen Theofil Öbergs egenhändiga namnteckning bevittna:

L. G. Molin. *Ragnar Tenow.*

Köpebref.

Undertecknade sterbhusdelägare efter Godsägaren Fredrik Johansson å Svånö försälja härigenom till Stadsombudsmannen Theofil Öberg vår ägande fastighet gården och tomten N:o 110 i Västerås stads södra kvarter för en köpeskilling af etthundratrettiotusen (130,000) kronor att genast tillträdas; och som berörda köpeskilling denna dag blifvit till fullo gulden, varder den härmed kvitterad och fastigheten köparen tillägnad.

Västerås den 2 april 1917.

CARL FR. JOHANSON
för egen del och såsom ombud på grund af fullmakt för Eugenia Johanson samt Elin och Karl Lundqvist.

På en gång närvarande köpevittnen:

L. G. Molin. *Ragnar Tenow.*

N:o 40.

Drätselkammarens förslag ang. tilläggsanslag för en brygga å Östra holmen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid fastställandet af budgeten för innevarande år anvisade Stadsfullmäktige under titeln Hästholmarne ett anslag å 2,000 kronor för utskylder och reparationer m. m. å Elba och Östra holmen. Ifrågavarande anslag, som för år 1916 utgjorde endast 1,000 kronor, höjdes i ändamål, att Drätselkammaren skulle blifva i tillfälle att bland annat anlägga en båtbrygga i närheten af serveringspaviljongen å Östra holmen.

Vid utförandet af arbetet med bryggan, som nu är i det närmaste färdig, visade det sig emellertid, att på grund af bottnens beskaffenhet utanför stranden med flera omständigheter, arbetet ensamt med bryggan kommer att draga en kostnad af ej mindre än 2,500 à 3,000 kronor, hvarför det beviljade anslaget blir otillräckligt. Då utom bryggan en del andra arbeten äfven skola utföras, har Drätselkammaren funnit nödigt att begära en anslagsökning af 2,000 kronor.

På grund häraf hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att till det i årets stat upptagna anslaget för utskylder och reparationer m. m. å Elba och Östra holmen af 1917 års förslagsanslag anvisa ett tilläggsanslag å förslagsvis 2,000 kronor.

Västerås den 19 april 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Västerås 1917, West. Alleh. Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 31 Maj. IX.

N:o 41.

Badhusstyrelsens årsberättelse för 1916.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Härmed öfverlämnas redovisning för Varmbadhusets räkenskaper under år 1916 jämte uppgift å antal bad, som serverats under året.

ÅRSBERÄTTELSE.

Inkomster:

Bad			31,547: 50
Uthyrning af simhallen till simsällskapet 2 ggr			70: —
Felfördt			—: 52
Utgifter öfverstigande inkomsterna			2,857: 38
		Summa Kronor	34,475: 40

Utgifter:

Andelar i obligationslån:			
Amortering	2,845: —		
Ränta	10,788: 27	13,633: 37	
Amortering: 4:de årets kostnad för inledning af åvatten i badhuset enl. stadsfullmäktiges beslut d. 29/5 1913			500: —
Aflöningar:			
Föreståndaren och 1:ste badmästaren, utom bostad, 2 rum och kök jämte värme		1,350: —	
Gas under året		46: 20	
Antracit, kol och koks		14: 10	
Maskinisten, utom bostad, 1 rum och kök jämte värme		1,200: —	
Gas under året		44: 64	
Eldaren		1,160: —	
Biljettförsäljerskan		900: —	
4 baderskor		1,440: —	
Badaren		735: —	
2 tvätterskor		1,600: —	
2 vakter i simhall och folkbad		1,440: —	
Medicin		32: 68	
Vikariat på grund af semester m. m.		89: 47	
Extra hjälp vid bad och tvätt		323: —	
Provision		3,338: 05	13,713: 14
		Transport	13,713: 14

N:o 41.
Badhus-styrelsens berättelse för 1916.

Transport	13,713: 14
Ångpannebränsle	11,831: 74
Gas	33: 90
Elektrisk belysning	776: 91
Inventarier	317: 10
Underhåll af inventarier	96: 80
„ „ pannor m. m.	577: 66
Tvätt	623: 46
Skrif- och trycksaker, annonser m. m.	142: 71
Badingredienser	349: 97
Telefon	91: 90
Brandförsäkringspremie 137: 28, Olycksfallspremie 103: 50	240: 78
Städning	107: 25
Badhuset	1,559: 60
Förbrukningsartiklar	2,554: 03
Skatter	955: 50
Linne	1: 45
Diverse utgifter	1: 50
Summa Kronor	34,475: 40

Af ofvanstående redogörelse framgår att utgifterna öfverstigit inkomsterna med 2,857: 38 kronor, hvilket hufvudsakligen förklaras genom ökningen af de tvänne posterna *Ångpannebränsle* och *förbrukningsartiklar*. Det förstnämnda belöper sig till 11,831: 74 kronor mot 9,833: 54 år 1915 och de senare hafva under år 1916 stigit till 2,554: 03 kronor mot 1,049: 62 år 1915. Skillnaden mellan dessa posters sammanlagda summor af 1916 och de för år 1915 utgör *3,502 kronor 31 öre,* som badhuset ytterligare belastats med.

Med anledning af svårigheten att med de abnormt höga omkostnaderna få badhusets debet och kredit att gå ihop, har styrelsen öfvervägt frågan om att under den kallaste årstiden hafva badhuset stängdt en del dagar i veckan, men har dock funnit att en dylik anordning icke bör företagas vid stadens enda varmbadhus, framförallt med hänsyn till den ständigt ökade badfrekvensen, den obligatoriska simundervisningens fortsatta bedrifvande samt den omständigheten att alla skolbad för folkskolorna sedan början af innevarande år i bränslebesparande syfte äro förlagda till varmbadhuset.

Västerås i Mars 1917.

På Badhusstyrelsens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

N:o 41.
Badhus-styrelsens berättelse för 1916.

Tabell
öfver antal bad inom de olika afdelningarne 1916.

Badformer	1916			1915
	Bad för män	Bad för kvinnor	Summa bad	Summa bad
1:a kl. karbad	2,410	1,410	3,820	3,194
„ „ „ med tvålmassage	245	167	412	575
„ „ halfbad	168	30	198	124
2:a „ karbad	1,899	2,293	4,192	3,910
„ „ „ med tvålmassage	897	576	1,473	1,702
„ „ halfbad	148	114	262	252
„ „ sittbad	1	13	14	2
Billighetskarbad	455	474	929	1,079
1:a kl. badstu	5,019	645	5,664	5,331
„ „ „ med tvålmassage	63	10	73	115
Simhall med värmestuga (vinter)	2,845	595	3,440	2,212
„ „ solbad (sommar)	2,269	594	2,863	2,309
„ „ värmestuga för elementarskolan	1,642	885	2,527	1,740
2:a kl. badstu för elementarskolan	809	414	1,223	727
„ „ „ „ folkskolan	1,871	1,717	3,588	2,451
Dusch	361	392	753	661
Simsällskapet	1,171	21	1,192	824
Billighetsbadstu (folkbad)	21,432	6,169	27,601	26,253
Elektriskt ljusbad	208	36	244	214
„ „ med tvålmassage	42	13	55	39
Kolsyre- och syrgasbad	1	12	13	38
Fangobad	10	17	27	112
Summa	**43,966**	**16,597**	**60,563**	**53,864**

Hundbad 48.

Därtill kommer bad för de folkskolebarn, som åtnjutit kostnadsfri simundervisning och badning under året;

däraf gossar	2,501	bad
„ flickor	3,025	„
Summa	5,526	bad

Varmbadhuset har således serverat under år 1916 46,467 manliga och 19,622 kvinnliga bad, eller tillsammans *66,089 bad,* det högsta hittills uppnådda badtal.

N:o 42.

Drätselkammarens skrifvelse ang. inredande af en ny tjänstelokal i Rådhuset.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 oktober 1916 beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Drätselkammaren att bevilja medel till anordnande af provisoriska tjänstelokaler för kronouppbördskassören och stadskamreraren i hufvudbyggnaden vid Fiskartorget å staden tillhöriga tomten N:o 112 i södra kvarteret. Dessa lokaler äro nu iordningställda och vederbörande tjänstemän hafva dit öfverflyttat sina expeditioner.

Af de genom flyttningen ledigblifna lokalerna i rådhuset har kronouppbördskassörens förutvarande tjänsterum redan tagits i anspråk för Magistratens och Rådstufvurättens samt den ena af stadens taxeringsnämnders räkning. Hvad stadskamrerarens förra tjänsterum i rådhuset angår, har Drätselkammaren tänkt sig att få detta användt såsom en välbehöflig tillökning af sammanträdeslokaler, hvarpå för närvarande råder synnerligt stor brist, samtidigt som det kan finna användning såsom expeditionslokal för någon af de kommunala tjänstemännen, ombudsmannen eller biträdande ombudsmannen. För detta senare ändamål är det emellertid önskligt att intill ifrågavarande lokal anordnas ytterligare ett rum för biträde, och kan detta lämpligen ske därigenom att öfre förstugans norra del afskiljes till ett sådant rum, hvarför kostnaderna icke torde ställa sig så höga. Ljus i förstugan kan då erhållas på det sätt att öfre delen af väggen mellan det nya rummet och förstugan anordnas som glasparti.

Då utom den nu föreslagna förändringen äfven en del andra förändringar inom rådhuset blifvit ifrågasatta, ehuru det ännu ej är klart, hur dessa lämpligen böra göras, har Drätselkammaren nu ej ansett sig böra begära anslag till den förändring, som här föreslagits, utan vill Drätselkammaren framdeles inkomma med fullständigt förslag med kostnadsuppgifter å erforderliga förändringar inom rådhuset.

Drätselkammaren hemställer därför för närvarande endast att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att i norra delen af den östra förstugan en trappa upp i rådhuset låta inreda ett tjänsterum.

Västerås den 10 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 43.

Drätselkammarens skrifvelse ang. köp af fastigheten litt. Z af tomten N:o 119 Norra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Efter förda underhandlingar har Drätselkammaren, enligt hvad närlagda anbud utvisar, erbjudits köpa bebyggda fastigheten lotten litt. z af tomten N:o 119 i stadens norra kvarter för en köpesumma af 28,000 kronor.

Af ifrågavarande fastighet, som har en areal af 831,7 kvadratmeter, åtgår större delen eller 517,6 kvadratmeter till utläggande af Domkyrkoesplanaden. Återstoden af tomten, därå boningshuset är beläget, faller inom tomten N:o 1 i kvarteret Jonas. Denna sistnämnda tomt äges till återstående delen af staden.

Då Drätselkammaren funnit det fordrade priset skäligt och en stor del af kostnaderna för köpet kan beräknas ånyo tillföras stadskassan vid försäljning af den reglerade tomten N:o 1 i kvarteret Jonas, får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att för en köpeskilling af 28,000 kronor att utgå med 15,000 kronor af lånemedel och 13,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel, inköpa fastigheten litt. Z af tomten N:o 119 norra kvarteret i Västerås stad.

Västerås den 10 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad får härmed erbjuda mig att till Västerås stad försälja min ägande fastighet N:o 119 litt. Z i stadens norra kvarter för en köpesumma stor 28,000 kronor och med det förbehåll, att jag får förhyra min nuvarande bostad i gården om 3 rum och kök samt disponera å tomten befintlig trädgård till den del den ej tages i anspråk för gatuutläggning mot en årlig hyra af 250 kronor intill dess staden försäljer gården eller behöfver disponera den för annat ändamål.

Västerås den 2 maj 1917.

Berna Svanberg.

N:o 44.

Kungl. Finansdepartementets meddelande ang. rätt för staden att upptaga ett lån.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige för kännedom öfverlämna närlagda afskrift af Kungl. Finansdepartementets skrifvelse till Konungens Befallningshafvande i länet med meddelande, att Kungl. Maj:t medgifvit staden rätt att upptaga ett lån å högst 52,500 kronor till inköp af gatsten.

Västerås den 10 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Afskrift.

Kungl. Finansdepartementet.

Till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västmanlands län.

Å sammanträde den 28 september 1916 hafva stadsfullmäktige i Västerås beslutat att för inköp af gatsten anslå ett belopp af högst 52,500 kronor, under förutsättning att till bestridande af denna utgift ur den för bekämpande af arbetslösheten bland stenarbetare af statsmedel bildade lånefonden erhölles ett lån å nämnda belopp.

I en till Kungl. Maj:t ställd, af Eder med utlåtande den 30 december 1916 jämte magistratens i Västerås yttrande öfverlämnad skrift har drätselkammaren i nämnda stad, jämlikt erhållet bemyndigande, underställt ofvannämnda beslut Kungl. Maj:ts pröfning.

Vid föredragning af detta ärende har Kungl. Maj:t funnit godt medgifva, att den beslutade upplåningen må äga rum.

Detta får jag, på nådigste befallning, meddela Eder för kännedom och vederbörandes underrättande. Stockholm den 23 april 1917.

CONRAD CARLESON.

Christian Lovén.

Rätt afskrifvet, betygas. Västerås slott i landskansliet den 5 maj 1917.

Ex officio:

Georg Enhörning.

N:o 45.

Drätselkammarens och Folkskolestyrelsens skrifvelser ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadens Folkskolestyrelse har till Drätselkammaren öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse af den 5 innevarande maj med förslag angående upprättande af en högre folkskola med handelsundervisning i Västerås, under anhållan att Drätselkammaren ville upptaga detta ärende till förberedande behandling före dess framläggande hos Stadsfullmäktige.

I anledning häraf får Drätselkammaren öfverlämna handlingarne i ärendet till Stadsfullmäktiges ompröfning och därvid för egen del anföra följande.

Beträffande förslaget i hufvudsak har Drätselkammaren på de skäl Folkskolestyrelsen och dess kommitterade anfört funnit sig böra tillstyrka bifall till detsamma.

I en del detaljfrågor vill Drätselkammaren emellertid gifva uttryck för en något afvikande uppfattning.

Hvad då först angår det i § 3 mom. 1 af reglementsförslaget förekommande stadgandet om styrelse för skolan angår, delar Drätselkammaren reservantens inom Folkskolestyrelsen uppfattning, att vården om skolan bör anförtros åt Folkskolestyrelsen själf eller, om styrelsen så kan finna lämpligt, en delegation inom styrelsen. Drätselkammaren har nämligen af förslaget funnit, att den nya skoltypen så nära och så intimt ansluter sig till den egentliga folkskolan, att det skulle strida emot förslagets grundprinciper, om denna del af folkundervisningen ställdes under en särskild styrelse. Det är ju också meningen att folkskolans lokaler och undervisningsmateriel skola stå till den nya skolafdelningens förfogande. Vidare kan Drätselkammaren icke gilla, att organisationer af mera tillfälligt slag, hvilka icke i öfrigt öfva något inflytande på denna kommunala skolas vara eller icke vara, och som ej heller hafva några förpliktelser i afseende på skolans ekonomi, skola i någon form hafva att göra med tillsättande af styrelse för skolan. De korporationer, Stadsfullmäktige och kyrkostämman, som hafva att välja ledamöter i Folkskolestyrelsen, torde tvifvelsutan kunna väntas komma att se till, att i Folkskolestyrelsen inväljas ledamöter, som äro fullt skickade att handhafva vården af äfven nu ifrågavarande del af den kommunala folkundervisningen. Om Drätselkammarens uppfattning delas af Stadsfullmäktige torde en del ändringar behöfva göras äfven i andra paragrafer af reglementet.

I kostnadsberäkningen för den nya skolan ingå förslag till lärarelöner. Folkskolestyrelsen har dock icke, såsom dess kommitterade, i sin framställning till Stadsfullmäktige hemställt om fastställelse å lönestat för den högre folkskolans lärarepersonal. Drätselkammaren är dock af den meningen, att lärarnes löner böra fastställas af Stadsfullmäktige. Hvad de i förslaget upptagna lönernas belopp angår, har Drätselkammaren intet att erinra emot dem, men finner Drät-

N:o 45. *Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.*

selkammaren af den beräkning af desamma, som gjorts i förslaget, anledning framhålla såsom sin bestämda mening, att hvarken några mer eller mindre obestämda uppskattningar af värdet af naturaförmåner, som staden ej är i tillfälle att tillhandahålla, eller någon eller några veckors längre eller kortare undervisningstid böra vara grundläggande för lönebeloppens storlek, utan böra lönerna tillmätas så, att de skäligen svara mot den kompetens, som ställes på innehafvaren och det ansvar, som är förenadt med befattningen, samt att de lämna innehafvaren, som af befattningen får sin hufvudsakliga bergning, en tryggad och tillräcklig utkomst. Ur dessa af Drätselkammaren framhållna synpunkter, men inga andra, är det som Drätselkammaren finner de föreslagna lönebeloppen lämpliga. Häraf följer, att en ändring i undervisningstiden ej bör föranleda ändring i lönestaten.

I samband härmed vill Drätselkammaren äfven framhålla sin uppfattning beträffande det särskilda arvode, som föreslagits för den nya skolans föreståndare. Det är ju afsedt att föreståndareskapet skall utöfvas af stadens folkskoleinspektör. Då denne i öfrigt åtnjuter sin hufvudsakliga inkomst af arbete i stadens tjänst, och nu ifrågavarande uppdrag är förenadt med hans befattning som folkskoleinspektör, bör äfven arvodet för uppdraget, emot hvars belopp Drätselkammaren ej har något att erinra, ingå i folkskoleinspektörslönen. Härom har Drätselkammaren dock tillfälle att vidare yttra sig i samband med budgetsförslaget för nästkommande år, så vida icke Folkskolestyrelsen i anledning af denna Drätselkammarens erinran själf gör den antydda förändringen i sitt statförslag för 1918. Detsamma synes vara förhållandet med folkskoleinspektörens särskilda arvode som sekreterare i barnavårdsnämnden.

På grund af det anförda får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att en högre folkskola med handelsundervisning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Folkskolestyrelsens förslag skall upprättas i Västerås från och med hösten 1917;

att för den ordinarie lärarepersonalen i denna skola antaga följande lönestat:

manlig lärare: grundlön 3,000 kronor jämte tre ålderstillägg à 400 kronor efter resp. 5, 10 och 15 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring vid denna skola,

kvinnlig ordinarie lärare: grundlön 2,500 kronor jämte tre ålderstillägg à 250 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring vid denna skola,

manlig e. o. lärare: årsarvode: 2,200 kronor och

kvinnlig e. o. lärare: årsarvode: 1,900 kronor;

att bestämma folkskoleinspektörens arvode som skolans föreståndare under höstterminen 1917 till 300 kronor;

att af 1917 års förslagsanslag för skolans verksamhet under höstterminen 1917 anvisa ett belopp af förslagsvis 1,400 kronor;

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

att § 3 mom. 1 i det föreslagna reglementet för skolan måtte gifvas det innehåll, att den närmare vården om skolan utöfvas af folkskolestyrelsen eller, om styrelsen så finner lämpligt, en delegation af densaamma;

att, i händelse af bifall till nyssberörda förslag, reglementsförslaget måtte återremitteras till Folkskolestyrelsen för verkställande af den omredigering af detsamma, som däraf betingas,

samt att uppdraga åt Folkskolestyrelsen att, sedan reglementet blifvit af Stadsfullmäktige slutligen antaget, därå söka fastställelse.

Emot Drätselkammarens beslut i ärendet har Herr Kättström så till vida reserverat sig, att han för sin del påyrkat, att kristendomsundervisningen ej skulle ingå i skolans läroplan.

Västerås den 16 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 4 november 1915 tillsatte Västerås Folkskolestyrelse en kommitté med uppdrag att utarbeta och till styrelsen inkomma med förslag till fortsatt undervisning för de barn, som lämnat den egentliga folkskolan. Kommitterade, som ha för afsikt att utarbeta försalg härom i syfte att åt såväl gossar som flickor bereda en för det praktiska lifvet i allmänhet och för arbetslifvet i synnerhet afpassad undervisning och utbildning, äro af den uppfattningen, hvilken äfven af Folkskolestyrelsen delas, att denna fråga är en af de viktigaste vid arbetet på folkundervisningens ändamålsenliga utveckling. Det torde ej kunna bestridas, att den offentliga skolans uppgift att fostra de unga till dugliga medborgare svårligen kan fyllas, då undervisningen måste afbrytas redan vid 12 à 13 års ålder. Det är för öfrigt ej blott barnens utbildning för förvärfsarbetet, som enligt styrelsens mening blir lidande på en så tidig afgång från skolan, utan äfven deras såväl moraliska som intellektuella fostran. Folkskolestyrelsen kan därför till alla delar instämma med folkundervisningskommittén, då den yttrar: »Mer än någonsin äro de unga i detta skede af sitt lif i behof af moralisk och intellektuell omvårdnad, och deras mottaglighet för undervisning har i åtskilliga hänseenden ökats. Men de behöfva en annan sorts undervisning och behandling än förut. Barnskolan kännes som ett öfvervunnet stadium. Skall skolan förmå att åter draga dem till sig och öfva inflytande öfver dem, måste den ställa sig i de nya intressenas och de nya behofvens tjänst.»

De former af fortsatt undervisning, som ofvannämnda kommitterade ansett sig böra taga under ompröfning vid utarbetandet af sina förslag, äro, förutom

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

införandet af ett obligatoriskt 7:de skolår, öfverbyggnader för handelsundervisning samt för husmoderlig utbildning, äfvensom en tvifvelsutan välbehöflig omorganisation af fortsättningsskolan.

Att samtliga dessa förslag ej framlagts i ett sammanhang beror därpå, att beträffande fortsättningsskolans reformering härför väntade lagstiftningsåtgärder ännu ej afhörts, samt att utarbetandet af förslag om inrättandet af ett obligatoriskt 7:de skolår lämpligen torde böra föregås af läroplanens omarbetning äfven för de lägre klasserna, ett arbete, som, ehuru påbörjadt, likväl torde draga en rätt lång tid. Folkskolestyrelsen har äfvenledes efter noggrann pröfning funnit, att det föreliggande förslagets utbrytande ur den förutnämnda organisationsplanen på intet sätt kan tänkas inverka störande för densammas framtida förverkligande. Men härtill kommer, att behofvet af utbildningsanstalt för handels- och kontorsgöromål kan anses vara verkligt trängande för Västerås vidkommande, dels på den grund, att staden själf utgör ett kommersiellt centrum med stort behof af handelsutbildad arbetskraft, dels ock därpå att enligt uppgift i kommitterades betänkande angående upprättandet af handelsskolor, hvarken i länet eller stiftet någon sådan utbildningsanstalt finnes.

Hvad beträffar den skoltyp, som bäst kan tänkas lämpa sig för den undervisning och utbildning, hvarom här är fråga, torde utaf nu befintliga skolformer högre folkskolan vara den, som bereder de bästa möjligheterna för den lägre ekonomiundervisningens ordnande. I den högre folkskolans art och syfte ingår, att den skall kunna anpassa sig efter olika praktiska behof och på grund häraf möjliggöra den härför nödvändiga specialiseringen, något som man med t. ex. folkskolans högre afdelning näppeligen kan uppnå utan att komma i strid med gällande folkskolestadga.

Den kursplan, kommitterade utarbetat förslag till, är afsedd för en treårig utbildningstid och bygger på folkskolans IV klass. Vid afgång från skolan kunna eleverna sålunda beräknas vara i 15- à 16-årsåldern.

Då Folkskolestyrelsen af ofvan angifna skäl anser den högre folkskolan vara ur skolorganisatorisk och pedagogisk synpunkt den lämpligaste af nu befintliga öfverbyggnader på folkskolan, får styrelsen föreslå:

att en högre folkskola med handelsundervisning i enlighet med bifogade förslag måtte upprättas i Västerås fr. o. m. hösten 1917, samt att Stadsfullmäktige behagade ställa härför nödiga medel till styrelsens förfogande;

att uppdraga åt Folkskolestyrelsen att söka fastställelse å reglementet samt att såsom interimstyrelse vidtaga behöfliga åtgärder för skolans upprättande, intill dess styrelse kunnat i fastställd ordning väljas.

Västerås den 5 maj 1917.

Å Folkskolestyrelsens vägnar:

FREDR. FÅHRÆUS.

Em. Granér.

Reservation.

N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Beträffande § 3 mom. 1 af förslag till reglemente för högre folkskolan har herr Bäckman afgifvit följande reservation:

Emot styrelsens beslut till förslag till reglemente angående § 3 mom. 1, som handlar om styrelsens sammansättning, har jag den uppfattningen, att, då skolan skall inrymmas i folkskolans lokaler, och folkskolans arbetsmateriell skall begagnas, det är att föredraga, att skolan förlägges under folkskolestyrelsen eller eventuellt en delegation af densamma.

Förslag

till

upprättandet af en högre folkskola med handelsundervisning i Västerås.

Den 4 november 1915 tillsatte Västerås folkskolestyrelse en kommitté med uppdrag att utarbeta och till styrelsen inkomma med förslag till fortsatt undervisning för de barn, som lämnat den egentliga folkskolan. Kommitterade, som ha för afsikt att utarbeta förslag härom i syfte att åt såväl gossar som flickor bereda en för det praktiska lifvet i allmänhet och för arbetslifvet isynnerhet afpassad undervisning och utbildning, äro af den uppfattningen, att denna fråga är en af de viktigaste vid arbetet på folkundervisningens ändamålsenliga utveckling. Det torde ej kunna bestridas, att den offentliga skolans uppgift att fostra de unga till dugliga medborgare svårligen kan fyllas, då undervisningen måste afbrytas redan vid 12 à 13 års ålder. Det är för öfrigt ej blott barnens utbildning för förvärfsarbetet, som enligt vår mening blir lidande på en så tidig afgång från skolan, utan äfven deras såväl moraliska som intellektuella fostran. Kommitterade kunna därför till alla delar instämma med folkundervisningskommittén, då den yttrar: »Mer än någonsin äro de unga i detta skede af sitt lif i behof af moralisk och intellektuell omvårdnad, och deras mottaglighet för undervisning har i åtskilliga hänseenden ökats. Men de behöfva en annan sorts undervisning och behandling än förut. Barnskolan kännes som ett öfvervunnet stadium; skall skolan förmå att åter draga dem till sig och öfva inflytande öfver dem, måste den ställa sig i de nya intressenas och de nya behofvens tjänst.»

De former af fortsatt undervisning, som kommitterade ansett sig böra taga under ompröfning vid utarbetandet af sina förslag, äro, förutom införandet af ett obligatoriskt 7:de skolår, öfverbyggnader för handelsundervisning samt för husmoderlig utbildning äfvensom en tvifvelsutan välbehöflig omorganisation af fortsättningsskolan.

Att kommitterade ej framlagt samtliga förslag i ett sammanhang beror därpå, att beträffande fortsättningsskolans reformering härför väntade lagstiftningsåtgärder ännu ej afhörts, samt att utarbetandet af förslag om inrättandet af ett

N:o 45. *Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.*

obligatoriskt 7:de skolår lämpligen torde böra föregås af läroplanens omarbetning äfven för de lägre klasserna, ett arbete, som, ehuru påbörjadt, likväl torde draga en rätt lång tid. Kommitterade hafva äfvenledes efter noggrann pröfning funnit, att det föreliggande förslagets utbrytande ur den förutnämnda organisationsplanen på intet sätt kan tänkas inverka störande för densammas framtida förverkligande. Men härtill kommer, att behofvet af utbildningsanstalt för handels- och kontorsgöromål kan anses vara verkligt trängande för Västerås vidkommaande, dels på den grund, att staden själf utgör ett kommersiellt centrum, med stort behof af handelsutbildad arbetskraft, dels ock därpå att enligt uppgift i kommitterades betänkande angående upprättandet af handelsskolor hvarken i länet eller stiftet någon sådan utbildningsanstalt finnes.

Hvad beträffar den skoltyp, som bäst kan tänkas lämpa sig för den undervisning och utbildning, hvarom här är fråga, torde utaf nu befintliga skolformer högre folkskolan vara den, som bereder de bästa möjligheterna för den lägre ekonomiundervisningens ordnande. I den högre folkskolans art och syfte ingår, att den skall kunna anpassa sig efter olika praktiska behof och på grund häraf möjliggöra den härför nödvändiga specialiseringen, något som man med t. ex. folkskolans högre afdelning näppeligen kan uppnå utan att komma i strid med gällande folkskolestadga.

Den kursplan, kommitterade utarbetat förslag till, är afsedd för en treårig utbildningstid och bygger på folkskolans IV klass. Vid afgång från skolan kunna eleverna sålunda beräknas vara i 15 à 16 års-åldern.

Då kommitterade af ofvan angifna skäl anse den högre folkskolan vara ur skolorganisatorisk och pedagogisk synpunkt den lämpligaste af nu befintliga öfverbyggnader på folkskolan, få kommitterade föreslå:

att folkskolestyrelsen ville för sin del godkänna kommitterades förslag till upprättandet af en högre folkskola i Västerås på sätt som framgår af kommitterades förslag, samt

att folkskolestyrelsen måtte ingå till stadsfullmäktige med hemställan, att stadsfullmäktige behagade besluta:

att en högre folkskola med handelsundervisning i enlighet med kommitterades förslag måtte upprättas i Västerås om möjligt fr. o. m. hösten 1917;

att godkänna kommitterades förslag beträffande löneförmånerna för högre folkskolans lärarekår;

att uppdraga åt folkskolestyrelsen att söka fastställelse å reglementet samt att såsom interimstyrelse vidtaga behöfliga åtgärder för skolans upprättande, intill dess styrelse kunnat i fastställd ordning väljas.

Västerås den 15 mars 1917.

Axel Enblom.

Carl Bäckman. *Sven Elvius.* *Em. Granér.*

Signe Hammarskiöld. *E. A. Thunholm.*

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Förslag

till

Lärokurser för högre folkskola med handelsundervisning.

Kristendom.

Klass I. 2 lekt.

Bibelkunskap: Israels historia och Gamla Testamentets böcker. I samband härmed korta meddelanden om de folk och religioner, med hvilka Israel kommit i beröring.

Jesu lif och Nya Testamentets böcker med läsning af valda delar af desamma.

Kyrkohistoria: Lifsbilder ur kyrkans historia under gamla- och medeltiden.

Klass II. 1 lekt.

Kyrkohistoria: Lifsbilder från reformations- och nyare tidens kyrkohistoria.

Klass III. 1 lekt.

Kyrkohistoria: Fortsättning af II klassens kurs.

Den kristna missionen.

Anm.: Vid undervisningen i kyrko- och missionshistorien bör särskild vikt fästas vid de personligheter, som i densamma intaga en förgrundsställning.

Modersmålet.

Klass I. 5 lekt.

Skildringar ur det ekonomiska lifvets historia och utförliga biografier af dess stormän. Läsning af värdefull svensk litteratur, företrädesvis modern.

Öfversikt af form- och satsläran jämte öfning i satslösning. Interpunktions- och rättskrifningsöfningar.

Uppsatsskrifning (minst 10 uppsatser under året).

Klass II. 4 lekt.

Litteraturläsning som i föregående klass.

Repetition af grammatiken. Rättskrifningsöfningar äfven upptagande främmande ord, särskildt affärstermer, samt mera genomförda interpunktionsöfningar.

Praktisk uppsatsskrifning jämte öfningar i muntligt föredrag och referat.

N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handels-undervisning.

Klass III. 3 lekt.

Fortsättning och utvidgning af andra klassens kurs.

Anm.: Vid all skrifning böra väl- och rättskrifning samt interpunktion noga uppmärksammas.

Vid litteraturläsningen behandlas så vitt möjligt samma författare i följd. Litteraturhistoriska samt utförliga biografiska upplysningar lämnas.

Räkning.

Klass I. 4 lekt.

Repetition af decimalbråk och allm. bråk; enkla sifferekvationer; mynt-, mått- och viktsreduktioner (svenska sorter, äfven vissa äldre); procent-, ränte- och rabatträkning; inlärande af genvägar vid räkning samt hufvudräkning.

Repetition och utökning af folkskolans lärokurs i geometri.

Klass II. 4 lekt.

Fortsättning af mynt-, mått- och viktsreduktioner (äfven utländska sorter); varukalkylationer [prisberäkningar, frakt, assurans, tull m. m.]; blandningsräkning och beräkning af medeltal; bolags-, aktie- och obligationsräkning; diagram; fortsatta öfningar i genvägar vid räkning samt hufvudräkning.

Klass III. 3 lekt.

Växeldiskontering; notering af kurser på främmande växlar samt öfningar i vid affärer med sådana förbundna beräkningar; öfningar i användandet af tabeller; diagram; hufvudräkning jämte öfningar på räknemaskin.

Anm.: Vid räkneundervisningen böra exempel hämtas från det praktiska lifvets olika områden. Härvid böra äfven de delar af andra ämnen, som lämpa sig för talbehandling, lämna stoff [ex. folkpensioneringen, proportionella val, beskattningsfrågor m. m.].

Geografi.

Klass I. 1 lekt.

Repetition af folkskolans kurs i fysisk och politisk geografi jämte grunddragen af jordens utveckling.

Klass II. 2 lekt.

Sveriges kommunikationer utförligt behandlade; Sverige, förnämligast ur näringsgeografisk synpunkt.

Världshandelns hufvudvägar, särskildt med hänsyn till vårt lands export och import.

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Klass III. 2 lekt.

Öfversikt af de viktigaste främmande ländernas näringsgeografi med statistiska upplysningar beträffande produktion, import och handelsomsättning; städer, som ha större ekonomiskt och kommersiellt intresse, såsom hamnstäder, med hvilka Sverige står i lifligare förbindelse, mera betydande produktionssorter m. m. I samband härmed repetition af viktigare handelsrouter, ångbåtslinjer och järnvägar.

Historia-, samhälls- och författningskunskap.

Klass I. 2 lekt.

Bilder ur gamla tidens och medeltidens allm. historia, med särskild vikt fäst vid kulturens och handelns utveckling.

Grunddragen af svensk kommunalkunskap.

Klass II. 2 lekt.

Bilder ur nyare tidens allm. historia med hufvudvikten lagd på det ekonomiska och kulturella lifvets utveckling jämte en öfversikt af handelns historia under nyare och nyaste tid.

Grunddragen af svensk statskunskap.

Klass III. 1 lekt.

Repetition af svensk kommunal- och statskunskap, jämte en kort öfversikt af Sveriges politiska, sociala och ekonomiska utveckling efter 1809.

De viktigaste handelsförfattningarna.

Anm.: Vid historieundervisningen bör särskild vikt fästas vid sådana personligheter, som i hög grad påverkat och befrämjat den andliga och materiella odlingens utveckling.

Naturkunnighet med varukännedom.

Klass I. 2 lekt.

Hälsolära i samband med en fullständigare framställning af människokroppens byggnad och organens förrättningar.

Fysik, omfattande företrädesvis till det praktiska lifvet hörande företeelser inom värme- och elektricitetsläran; specifik vikt; begreppet arbete.

Klass II. 2 lekt.

Biologi (förberedande varukännedom), omfattande in- och utländska växter och djur, som lämna råvaror af vikt för det ekonomiska lifvet.

Kemiska företeelser och försök såsom inledning till undervisningen i varukännedom.

N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Klass III. 2 lekt.

Fortsättning af II klassens kurs jämte kännedom om de hos oss vanligaste handelsvarorna (företrädesvis lifsmedel och beklädnadsartiklar) med särskild hänsyn till bedömande af varors äkthet.

Anm.: Undervisningen i hälsolära bör meddelas hvar för sig åt flickor och gossar.

Tyska.

Klass I. 5 lekt.

Uttals- och läsöfningar; förberedande talöfningar; det viktigaste af formläran jämte skriftliga öfningar för inlärande af de grammatiska formerna.

Klass II. 5 lekt.

Läsning och öfversättning af lättare tysk text; grammatisk behandling af det lästa jämte talöfningar; formläran fullständigt repeterad; det viktigaste af syntaxen med skriftlig tillämpning; läsning, memorering och utskrifning af enkla handelsbref.

Klass III. 5 lekt.

Öfversättning af något svårare tysk text af dels skönlitterärt, dels kommersiellt och ekonomiskt innehåll; grammatiken mera ingående behandlad; talöfningar; skriftliga reproduktioner och öfversättningar till tyska; fortsatt läsning, memorering och utskrifning af handelsbref.

Engelska.

Klass II. 4 lekt.

Uttals- och läsöfningar; förberedande talöfningar; det viktigaste af formläran samt syntaxen påbörjad; skriftliga öfningar för inlärande af stafningen och grammatiken.

Klass III. 4 lekt.

Läsning och öfversättning af lättare engelsk text; grammatisk behandling af det lästa jämte talöfningar, hvarvid särskild vikt fästes vid inlärandet af inom affärslifvet förekommande uttryck och fraser; det viktigaste af grammatiken; skriftliga öfningar jämte inlärande och affattande af handelsbref.

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Bokföring med handelskorrespondens, kontorsgöromål samt handelslära.

Klass I. 3 lekt.

Öfningar i att använda vanligast förekommande blanketter vid post, bank m. m.; utskrifning af räkningar, fakturor, fraktsedlar och andra enkla affärsskrifvelser samt affattande af annonser, svar på sådana, ansökningar, fullmakter och kvitton.

Kassabok öfver en familjs inkomster och utgifter för minst 2 månader samt sammandrag eller öfversikt häraf för hvarje månad.

Klass II. 4 lekt.

Förberedande kurs i handelsbokföring, tillämpad på en mindre affär; handelsbokföring med lättare uppgifter samt genomgående af minst ett bokslut; förande af nödiga affärsböcker.

Utskrifning af kvitton till kassabokens utgiftsposter, utgående fakturor enligt memorialen och af lättare affärsskrifvelser i anslutning till bokföringen; kopiering och registrering.

Klass III. 8 lekt.

Handelsbokföring med svårare uppgifter samt genomgående af minst tre bokslut; fortsatta speciella noterings- och bokslutsöfningar; bokföring af växeltransaktioner, kursdifferenser, varor i kommission och konsignation; inlösande af förenkladt bokföringssystem för mindre affärer, äfven i förening med växlar.

Fortsatta öfningar i utskrifning af kvitton, bref, fakturor i anslutning till bokföringen; kopiering; registrering; utskrifning af leveranskontrakt, reverser, växlar, blanketter för post, järnväg, ångbåtar, tull, telegraf etc.; inlärande af olika bankräkningar.

Olika slag af handel; varu- och penningmarknaden; börsväsendet; växellära; banker och kreditanstalter; försäkringsväsendet; transport- och kommunikationsförhållanden; förtullning och spedition samt handelsbruk.

Anm.: Vid undervisningen i bokföring öfvas samtidigt välskrifning samt rubrikstil.

Eleverna böra lämnas anvisning beträffande skyltning samt god hållning och godt uppträdande inför kunderna.

Välskrifning, stenografi samt maskinskrifning,

Klass I. 2 lekt.

Öfningar för bildande af en lättläst och flytande handstil; rundskrift samt olika slag af skyltskrift.

N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Klass II. 2 lekt.

Fortsatta öfningar af I klassens kurs i den utsträckning förhållandena det påkalla.

Öfningar i stenografi efter något för kontorsstenografer särskildt lämpadt system.

Klass III. 2 lekt.

Fortsatta öfningar i stenografi.

Maskinskrifning jämte undervisning om skrifmaskinens användning, hvarvid om möjligt olika maskintyper böra demonstreras; skrifningar äfven efter stenografisk text.

Slöjd (gossar).

Klass I. Fyra timmar.

Trä- eller eventuellt metallslöjd.

Huslig ekonomi (flickor).

Klass I. 4 à 5 timmar.

Anm.: Undervisningen i slöjd för gossarna och i huslig ekonomi för flickorna pågår samtidigt och under endast en veckodag, exempelvis efter frukostrasten.

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Kostnadsberäkning för 3-årig högre folkskola med handelsundervisning.

Enligt § 2 i Kungl. kungörelsen den 28 juni 1907 angående högre folkskolor, skall lärare, som i vederbörlig ordning erhållit ordinarie anställning vid högre folkskola af skolområdet förses med tjänlig bostad och nödigt bränsle eller ersättning därför samt därutöfver i årlig lön åtnjuta, manlig lärare minst 1,500 kronor och tre ålderstillägg à 300 kronor hvartdera samt kvinnlig lärare minst 1,400 kronor och tre ålderstillägg à 200 kronor hvartdera. Ålderstilläggen skola utgå efter resp. 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänstgöring.

Statsbidraget till högre folkskola (§ 1 af ofvannämnda Kungl. kungörelse), utgår dels med 1,200 kr. årligen för hvarje årsklass, dels med två tredjedelar af i ofvannämnda § 2 omförmälda ålderstillägg.

Undervisningstiden skall enl. § 5 af samma Kungl. kungörelse i högre folkskola fortgå 30 veckor hvarje år, därest ej Kungl. Maj:t på gjord ansökning annorlunda bestämmer. De ofvannämnda löneförmånerna äro gifvetvis beräknade med hänsyn till just denna undervisningstid.

Förslag till löner för lärare vid högre folkskola.

Vid uppgörandet af förslag till lönestat för lärare vid en blifvande högre folkskola i Västerås torde det vara riktigt och lämpligt, att lönebeloppen afpassas med hänsyn till de af staten bestämda löneförmånerna. Om värdet af naturaförmånerna — tjänlig bostad och nödigt bränsle — beräknas för lärare till 1,000 kr. och för lärarinna till 700 kr., hvilket efter härvarande hyres- och vedpriser ingalunda torde vara för högt tilltaget, skulle grundlönen för lärare bli 2,500 kr. och för lärarinna 2,100 kr.

Då emellertid dessa löneförmåner, som ofvan anförts, äro beräknade för en årlig undervisningstid af endast 30 veckor, bör självfallet lönen höjas i proportion till den ökning, som utöfver lagstadgad minimitid eventuellt kan komma att beslutas. Af flera skäl synes det oss, att högre folkskolans årliga undervisningstid bör sättas lika med den för folkskolan härstädes gällande, eller 37 veckor, påsklofvet däri inräknadt. Detta skulle innebära en ökning af den effektiva årliga undervisningstiden med 6 veckor. Den häraf orsakade merutgiften till löner kommer alltså att belöpa sig för manlig lärare till 500 kronor och för kvinnlig till 420 kronor. Grundlönen skulle sålunda i rundt tal bli: för manlig lärare kronor 3,000 och för kvinnlig kronor 2,500.

Dessutom föreslås 3 ålderstillägg, hvartdera à kr. 400 för manlig lärare och kr. 250 för kvinnlig.

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Enligt ofvanstående skulle lönestaten för lärare vid högre folkskolan bli följande:

	Lärare:	Lärarinna:
1:a lönegraden	3,000: —	2,500: —
2:a „	3,400: —	2,750: —
3:e „	3,800: —	3,000: —
4:e „	4,200: —	3,250: —

I årsarvode till föreståndare eller föreståndarinna föreslås 600 kronor, till e. o. manlig lärare 2,200 kronor samt till e. o. kvinnlig 1,900 kronor.

Uppflyttning i högre lönegrad.

Uppflyttning i högre lönegrad bör ske efter 5 års i laga ordning fullgjord tjänstgöring. I öfverensstämmelse med beräkningen af den tjänstetid, som erfordras för erhållande af statsbidrag till ålderstillägg, föreslås, att lärare för uppflyttning i högre lönegrad må äga rätt att räkna sig till godo 10 år af förutgående ordinarie tjänstgöring i folkskola.

Tjänstgöringsskyldighet.

De ordinarie lärarnas undervisningsskyldighet inom högre folkskolan torde icke böra sättas högre än för vid kommunala mellanskolor eller statens realskolor anställda lärare, hvilka ha sig ålagd en tjänstgöring af 24 till 28 timmaar i veckan.

Antalet ordinarie lärare synas oss böra bli lika med antalet årsklasser, enär statsbidrag ej utgår till flera. Högsta antalet ordinarie lärare vid högre folkskolan skulle sålunda bli tre.

Då timplanen upptager för hvardera af I och II klasserna 33 och för III klass 34 timmar i veckan, kommer ett öfverskott af timmar att uppstå, för hvilket timlärare måste anställas. Om man utgår ifrån att lärare med full tjänstgöring i medeltal undervisar 26 timmar i veckan, uppgår ofvannämnda öfverskott för hela skolan till 18 timmar i veckan, tiden för slöjd- och skolköksundervisningen däri ej inräknad.

Kommunens kostnader för en 3-årig högre folkskola.

Arvode till 3 ord. lärare (2 manliga och en kvinnlig) i 1:a lönegraden	Kr. 8,500: —	
„ „ föreståndare	„ 600: —	
„ „ timlärare	„ 2,000: —	Kr. 11,100: —
Statsbidrag		„ 3,600: —
Kommunens kostnader		Kr. 7,500: —

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handels-undervisning.

För hvarje lönegrad uppåt ökas denna summa med 517 kronor och blir sålunda, för den händelse samtliga lärare befinna sig:

i 2:a lönegraden	Kr.	8,017: —
i 3:e „	„	8,534: —
i 4:e „	„	9,051: —

Härtill komma utgifter för lokaler (3 lärosalar) samt undervisningsmateriell m. m., hvilka utgifter ej torde kunna närmare specificeras. Då emellertid folkskolans såväl specialsalar som undervisningsmateriell böra kunna användas äfven för högre folkskolans räkning, kan det behöfliga anslaget till komplettering af materiellen ej tänkas uppgå till något större belopp.

I själfva verket torde dock kommunens verkliga utgifter för den högre folkskolan bli afsevärdt mindre, än hvad som framgår af ofvanstående kostnadsförslag, beroende på att de elever, som komma att undervisas i nämnda skola, med stor sannolikhet skulle ha öfvergått till folkskolans V klass, därest ej den högre folkskolan funnits.

Under öfvergångstiden, d. v. s. till och med tredje läsårets början, komma kostnaderna att blifva afsevärdt mindre, än de härofvan beräknade, och torde dessa under det första läsåret, då endast en årsklass undervisas, belöpa sig till tredjedelen samt under andra läsåret, då två klasser undervisas, blifva två tredjedelar af kostnaderna, som skolan färdigbildad kräfver.

Kostnadsförslag för första höstterminen.

Arvode till lärare	Kr.	1,200: —		
„ „ föreståndare	„	300: —		
Tryckningskostnader m. m.	„	500: —	Kr.	2,000: —
Statsbidrag till lärares aflöning			„	600: —
Kommunens utgifter			Kr.	1,400: —

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handels-undervisning.

Förslag

till

Reglemente för högre folkskola i Västerås.

§ 1.

Skolan har till ändamål att åt barn, som genomgått den egentliga folkskolan eller på annat sätt vunnit motsvarande kunskaper, bereda tillfälle att i öfverensstämmelse med föreskrifterna i § 1: 1 af Kungl. kungörelsen den 28 Juni 1907 angående anslag till högre folkskolor inhämta ett högre mått af allmänt medborgerlig och praktisk bildning.

§ 2.

Öfverinseendet öfver skolan tillkommer Kungl. folkskoleöfverstyrelsen i enlighet med för nämnda styrelse gällande instruktion.

§ 3.

1. Den närmare vården om skolan utöfvas af en styrelse, bestående af skolans tjänstgörande föreståndare samt fyra öfriga ledamöter och tre suppleanter, valda af Västerås folkskolestyrelse, och skola af de valda medlemmarna minst en ordinarie ledamot och en suppleant tillhöra nämnda folkskolestyrelse. Styrelserna för Västerås köpmanklubb och Västerås minuthandlareförening äga att föreslå hvar sin ledamot i högre folkskolans styrelse. Valet gäller för en tid af fyra år. Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, anställes fyllnadsval, och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

Är folkskolestyrelsens ordförande icke ledamot af högre folkskolans styrelse, äger han dock öfvervara dess sammanträden och deltaga i såväl öfverläggningarna som besluten.

2. Styrelsen utser för hvarje kalenderår inom sig ordförande och vice ordförande samt inom eller utom styrelsen kassaförvaltare. Styrelsens protokoll föras af skolans föreståndare. För de medel, som stå under styrelsens vård och förvaltning, ansvara samtliga styrelsens ledamöter.

3. I fråga om sammanträden, besluts fattande och anförande af besvär gäller hvad härom finnes stadgadt angående folkskolestyrelse; dock att beslut ifråga om tillsättande af ordinarie lärare, meddelande af föreställning och varning åt sådan lärare, lärares afstängning samt skiljande från tjänsten ej må fattas, utan att styrelsen är vid sammanträdet fulltalig, samt att besvär, som afse nämnda beslut, skola anföras i den ordning, som angifves i § 21 af detta reglemente.

Afser beslut, som nu nämnts, tjänstgörande föreståndaren, äge han icke att i beslutet deltaga. N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

4. Utöfver hvad detta reglemente därom innehåller, må skolans styrelse, där den så finner lämpligt, i en särskild ordningsstadga meddela närmare föreskrifter angående den dagliga ordningen och arbetet inom skolan.

§ 4.

Skolans styrelse åligger:

att med nit och omtanke vaka öfver att skolan fyller sitt i § 1 angifna ändamål, och att undervisningen fortgår enligt fastställd kursfördelning och timplan samt andra i vederbörlig ordning gifna föreskrifter;

att för de medel, som blifvit härför anslagna eller eljest äro tillgängliga, anskaffa nödiga lokaler, inventarier och undervisningsmateriell;

att i öfrigt vårda sig om skolans angelägenheter och befordra dess framgång;

Skolstyrelsens ledamöter böra genom besök i skolan och undervisningens åhörande göra sig förtrogna med skolans tillstånd och behof.

§ 5.

Skolan omfattar en eller flera, högst tre, årsklasser. Där antalet lärjungar gör sådant behöfligt, må årsklasser kunna delas i paralellafdelningar.

§ 6.

1. För att kunna antagas till lärjunge i skolans första klass fordras att hafva erhållit goda vitsord från folkskolans IV klass eller ock att vid anställt förhör visa sig innehafva motsvarande kunskapsmått. För inträde i någon af skolans öfriga klasser fordras att därjämte hafva inhämtat den eller de föregående klassernas kurser.

2. Skolstyrelsen äger att bestämma högsta antalet lärjungar, som med hänsyn till utrymmet i skolan och undervisningens ändamålsenliga bedrifvande må intagas i skolans särskilda klasser.

3. Intagning af lärjunge må efter skriftlig anhållan af dess målsman ske antingen efter vårterminens afslutning i stadens folkskola eller vid läsårets början i högre folkskolan; dock må inträdessökande efter medgifvande af skolstyrelsen kunna intagas äfven å annan tid, om han vid anställt förhör visar sig hafva inhämtat, utöfver hvad i moment 1 härofvan sägs, äfven de delar af årets lärokurs, som redan blifvit genomgångna af lärjungarna i den klass, hvari inträde sökes.

§ 7.

1. Undervisningsplan, upptagande läroämnen, timplan och kursfördelning, fastställes af folkskolöfverstyrelsen efter förslag af skolstyrelsen.

2. Om styrelsen anser undervisningsplanen vara i behof af någon ändring, skall, sedan tillfälle beredts lärarepersonalen att framställa sin mening därom, styrelsens förslag underställas folkskolöfverstyrelsens pröfning och stadfästelse.

3. Läsordning upprättas och fastställes af skolans föreståndare, efter samråd med skolans öfriga lärare, i öfverensstämmelse med den fastställda timplanen och kursfördelningen samt i enlighet med styrelsens gifna bestämmelser

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

angående de tider på dagen, då undervisningen skall pågå. Den sålunda bestämda läsordningen skall vara i lärorummet anslagen.

4. Läro- och läseböcker bestämmas af skolans styrelse efter förslag af skolans föreståndare, och sedan skolans lärare däröfver afgifvit yttrande.

§ 8.

Lärjunge må, där ej styrelsen efter föreståndarens hörande medgifver undantag, inom högre folkskolan åtnjuta undervisning högst ett läsår mer än antalet årsklasser inom den högre folkskolan.

§ 9.

1. Läsåret omfattar 37 veckor, nödig ledighet vid påsk och pingst däri inberäknad. För skollokalernas rengöring gifves lof på tider, som bestämmas af föreståndaren, dock högst 6 dagar under samma kalenderår. Af särskilda anledningar, såsom vid nationella högtidsdagar, må föreståndaren äga att gifva ledighet under en dag eller del däraf. Finnes anledning till undervisningens inställande under längre tid, äger skolans styrelse att härom besluta.

2. Läsåret fördelas på en hösttermin och en vårtermin. Därest ej särskilda omständigheter föranleda undantag, begynner läsåret i augusti och slutar i början af juni.

3. Dag för terminens början och slut bestämmes af skolstyrelsen efter förslag af skolans föreståndare.

4. Antalet undervisningstimmar i veckan för hvarje klass bestämmes genom den fastställda undervisningsplanen. Ej må på samma dag förekomma flera än sex af det för undervisningen i kunskapsämnen bestämda antalet timmar.

5. Hvarje undervisningstimme skall, såvidt ej särskilda förhållanden föranleda undantag, omfatta 45 minuter, och mellan två timmar i följd lämnas 10 minuters rast. En längre ledighet af minst en timme gifves hvarje arbetsdag. Läroämnen och öfningsämnen böra på lämpligt sätt omväxla.

Arbetet i skolan bör så ordnas, att till måndagen lärjungarnas hemarbete i möjligaste mån inskränkes, och att samma arbete jämnt fördelas å veckans återstående arbetsdagar.

§ 10.

1. Till hvarje termins slut skall af vederbörande lärare upprättas examenskatalog enligt af folkskolöfverstyrelsen fastställt formulär.

2. Vid läsårets slut anställes offentlig årsafslutning på tid, som af skolstyrelsen beslutes och kungöres, samt i den ordning, som af skolans föreståndare bestämmes.

3. Vid samma tillfälle kungöres flyttning och utexaminering från skolan, hvarvid betyg enligt af folkskolöfverstyrelsen fastställdt formulär utdelas.

4. Lärjungar, ej tillhörande högsta klassen, hvilka nöjaktigt inhämtat klassens kurs, uppflyttas till närmast högre klass.

5. Med de lärjungar, som genomgått skolans lärokurs, anställes på den tid och i den ordning, som bestämmes af skolstyrelsen, afgångspröfning, hvarefter de, som i skolans ämnen blifvit bedömda med godkändt eller högre vitsord, erhålla afgångsbetyg, dock att afgångsbetyg må kunna tilldelas äfven lärjunge, som har lägre vitsord i ett eller högst två ämnen, modersmålet, räkning och bokföring

Ang. inrättande af högre folkskola med handels-undervisning.

härifrån undantagna, under villkor, utom hvad angår gymnastik, att högre vitsord än godkänd erhållits i motsvarande antal ämnen.

6. Önskar målsman i annan ordning än i sammanhang med afgångspröfning taga lärjunge ur skolan, göres anmälan därom hos skolans föreståndare, och må denne efter därom hos skolstyrelsen gjord anmälan utfärda intyg om att sådan afgång medgifvits.

§ 11.

Lärjunge skall, så vidt förfall ej blifvit hos vederbörande klassföreståndare anmäldt och godkändt, på de bestämda lärotiderna ordentligt infinna sig till undervisningen.

Önskar målsman, att barnet en eller annan dag under läsårets lopp befrias från skolgång, må klassföreståndaren äga att, sedan de anmälda skälen befunnits giltiga, bevilja lof, dock ej för mer än 3 dagar å rad och högst 12 dagar under löpande läsår. Längre ledighet sökes genom klassföreståndaren hos skolans föreståndare, som äger bevilja den sökta ledigheten eller, då så befinnes nödigt, föredraga ansökan till beslut af skolans styrelse.

§ 12.

1. Lärjunge, som försummar sina skyldigheter eller begår mindre förseelser, skall efter felets beskaffenhet af läraren tillrättavisas.

2. Om lärjunge ej härigenom låter sig rättas eller genom dåligt uppförande och vanart öfvar ett skadligt inflytande på sina medlärjungar, skall läraren därom skyndsamt underrätta såväl barnets föräldrar eller målsman som skolans föreståndare, hvilken antingen själf efter klassföreståndarens hörande vidtager de åtgärder, som af omständigheterna påkallas eller, där han så pröfvar nödigt, hänskjuter saken till styrelsens afgörande.

3. Lärjunge, som gör sig skyldig till svårare förseelse, fortsatt lättja eller visar sig ovärdig att vid skolan åtnjuta undervisning, anmäles af föreståndaren, sedan denne inhämtat öfriga lärares mening, hos styrelsen, som äger att, efter det målsman fått tillfälle att yttra sig, för viss tid eller för alltid skilja den felande från skolan.

4. Förstör eller skadar lärjunge skolans tillhörigheter, vare målsman pliktig ersätta skadan.

§ 13.

1. Vid skolan böra vara anställda ordinarie ämneslärare med full tjänstgöring till så stort antal, som erfordras, för att nämnda lärare skola vara minst lika många som årsklasserna i skolan.

2. Stadens folkskoleinspektör är föreståndare för högre folkskolan.

För hvarje klass eller paralellafdelning, om sådan finnes, skall af föreståndaren vid läsårets början utses en klassföreståndare bland de lärare, som undervisa i klassen.

3. Vid tillfälligt behof af lärare med full tjänstgöring må skolstyrelsen, om härför nödiga medel stå till dess förfogande, kunna anställa extra ordinarie lärare, dock för högst ett läsår hvarje gång.

4. För undervisning i särskildt läroämne må till lärare och för öfningsämnen särskild öfningslärare kunna anställas antingen för viss tid eller tillsvidare med minst fyra månaders uppsägning.

N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handels- undervisning.

§ 14.

1. För behörighet till ordinarie ämneslärartjänst gälla de bestämmelser, som äro eller kunna varda af Kungl. Maj:t gifna för behörighet till sådan befattning.

2. Öfriga lärares kompetens pröfvas af skolstyrelsen, hvarvid tillses, att de äro fullt förtrogna med de ämnen, hvari de skola undervisa, äfvensom att de äga erforderliga insikter rörande uppfostran och undervisning samt nödig undervisningsskicklighet.

3. Ej må någon kunna anställas såsom lärare, hvilken ej är känd för sedlig vandel samt den stadga i karaktären och foglighet i lynnet, som ungdomens ledning kräfver, ej heller någon, som är behäftad med sjukdom eller lyte som gör honom olämplig till lärare.

§ 15.

1. Då ordinarie ämneslärarebefattning blifvit ledig skall genom skolstyrelsens försorg, så snart ske kan och, där ej folkskolöfverstyrelsen finner skäligt på gjord framställning medgifva uppskof, senast inom 6 månader, ledigheten kungöras genom den tidning, hvari officiella meddelanden införas, och skall därvid lämnas uppgift om tiden, då befattningen beräknas vara att tillträda samt, då så lämpligen kan ske, å de läroämnen, i hvilka den blifvande läraren företrädesvis bör undervisa.

2. Den, som vill ifrågakomma till den sålunda ledigförklarade befattningen, har att senast klockan 12 på trettionde dagen från den dag, då kungörelsen blifvit intagen i nämnda tidning, till skolstyrelsens ordförande ingifva ansökning med därtill hörande handlingar. Skulle ansökningstiden utgå å helgdag, är nästföljande söckendag fataliedag.

3. Sökande skall vid ansökningen foga behörigen styrkt meritförteckning jämte prästbetyg om sökandens frejd och ålder, läkarebetyg och öfriga handlingar, hvarigenom han vill styrka sin behörighet och lämplighet för den sökta tjänsten.

4. Så snart ske kan och senast inom trettio dagar efter ansökningstidens utgång uppför skolstyrelsen efter pröfning af ansökningshandlingarna tre bland de sökande, som äro till tjänsten behöriga, på förslag, i den ordning de genom undervisningsskicklighet äfvensom förmåga att leda ungdomens uppfostran, insikter i de skolans undervisningsämnen, hvari tjänstens innehafvare företrädesvis skall undervisa, samt under föregående tjänstgöring förvärfvad erfarenhet däraf gjort sig förtjänta.

5. Vid detta eller ett följande sammanträde, som hålles senast inom trettio dagar efter förslagets upprättande, utser skolstyrelsen en af de å förslaget uppförda till innehafvare af tjänsten.

Tillkännagifvande om tjänstens tillsättning skall af skolstyrelsen ofördröjligen lämnas i den tidning, hvari officiella meddelanden införas.

6. Om ingen behörig sökande anmält sig till ledigförklarad tjänst, skall tjänsten ofördröjligen ånyo kungöras ledig. Om blott en eller två behöriga sökande anmält sig, må skolstyrelsen antingen utse i förra fallet den, som är ensam sökande, och i senare fallet en af de två, eller ock, därest styrelsen finner den eller de sökandes kompetens mindre tillfredsställande, ånyo förklara tjänsten ledig.

N:o 45. *Ang. inrättande af högre folkskola med handels- undervisning.*

7. Styrelsen äger att vid den första tillsättningen af läraretjänsten, om den så finner lämpligt, tillsätta ordinarie lärare utan iakttagande af ofvan angifven ordning; dock skall i sådant fall valet för att vara giltigt underställas folkskolöfverstyrelsens pröfning och stadfästelse.

8. Förordnande för ordinarie ämneslärare utfärdas af skolstyrelsen, sedan beslutet vunnit laga kraft eller, i händelse af besvär, blifvit fastställdt, men förses med datum för den dag, då beslutet ägt rum.

9. Är ordinarie ämneslärartjänst ledig, äger skolans styrelse förordna vikarie, tills innehafvare af tjänsten i föreskrifven ordning blifvit tillsatt och hunnit tillträda densamma.

Extra ordinarie lärare, timlärare och öfningslärare förordnas äfven af skolstyrelsen. Protokollsutdrag om här nämndt förordnande tillställes den antagne.

Vid tillfällig ledighet uppehålles tjänsten af vikarie, som antages af skolans föreståndare.

Öfver förordnande, som i detta moment afses, må besvär ej anföras.

§ 16.

1. Lärare bör i allt sitt förhållande så inom som utom skolan gifva sina lärjungar ett godt föredöme samt med nit och trohet fullgöra sina åligganden.

2. Vid undervisningen skall han följa den fastställda kursfördelningen och läsordningen samt andra i vederbörlig ordning gifna föreskrifter, och bör han vinnlägga sig om att främja lärjungarnas utveckling genom att bibringa dem bestämda insikter och färdigheter samt genom att öfva dem till självverksamhet.

3. Öfver sina lärjungars seder och uppförande bör läraren sorgfälligt vaka; vid tillrättavisning och bestraffning förfare han med lugn besinning och kärleksfullt allvar.

4. Lärare vare skyldig att undervisa högst 28 timmar i veckan.

5. Den, som förordnas till klassföreståndare, har dessutom att utan särskild ersättning fullgöra, hvad som enligt af styrelsen antagen instruktion tillkommer nämnda befattningshafvare.

6. I öfrigt ställe sig läraren till efterrättelse, hvad honom af vederbörande i tjänsten lagligen föreskrifves.

§ 17.

Föreståndare åligger särskildt:

1. att utöfva den dagliga tillsynen öfver undervisning, ordning och tukt inom skolan;

2. att tillse, att i vederbörlig ordning gifna bestämmelser angående arbetet och ordningen inom skolan iakttagas;

3. att, då han så finner lämpligt, sammankalla skolans lärare för att med dem öfverlägga om skolans angelägenheter;

4. att till skolstyrelsen göra de framställningar, som erfordras för främjande af skolans verksamhet;

5. att tillse, att skolans undervisningsmateriell och inventarier väl vårdas, och att öfver dessa föras nödiga förteckningar;

N:o 45.

Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

6. att själf eller med tillhjälp af skolans öfriga lärare föra skolans anteckningsböcker efter af folkskolöfverstyrelsen fastställt formulär samt utarbeta de berättelser, redogörelser och handlingar, som för skolans räkning skola afgifvas till vederbörande myndigheter.

§ 18.

1. Angående ordinarie lärares afgång från tjänsten med pension gäller, hvad därom särskildt är stadgadt.

2. Vill lärare i annan ordning afgå från sin tjänst, skall han därom i tid göra anmälan hos skolstyrelsen.

§ 19.

1. Finner skolstyrelsen giltig anledning till anmärkning mot föreståndaren eller ordinarie lärare ifråga om tjänstgöring eller vandel, må skolstyrelsen, sedan befattningshafvarens förklaring inhämtats, äga att beträffande föreståndaren anmäla saken för folkskolestyrelsen i och för åtgärders vidtagande samt ifråga om ordinarie lärare tilldela honom skriftlig, i styrelsens protokoll intagen föreställning och varning eller, om sådan redan blifvit åt honom meddelad men befunnits fruktlös, för viss tid eller för alltid skilja honom från befattningen med den därmed följande aflöningen.

2. Framkomma under behandling af ärende, som i föregående punkt afses, eller i anledning af åtal vid domstol sådana omständigheter, att det finnes olämpligt, att föreståndare eller lärare fortfarande tjänstgör, äger skolstyrelsen att tillsvidare, och intill dess i målet blifvit slutligen dömdt, eller domstol annorlunda förordnat, afstänga honom från tjänstens utöfning samt af hans löneförmåner innehålla så mycket, som erfordras till vikariens aflöning.

§ 20.

Senast inom fjorton dagar efter därom fattadt beslut skall till folkskolöfverstyrelsen insändas protokollsutdrag angående tillsättning eller förordnande af befattningshafvare, angående af skolstyrelsen beviljad tjänstledighet eller af annan anledning inträffad ledighet i fråga om tjänst samt angående tjänstinnehafvare tilldelad föreställning och varning, afstängning eller skiljande från tjänsten.

§ 21.

Ändring i skolstyrelsens beslut ifråga om tillsättning eller entledigande af föreståndare eller ordinarie lärare, honom meddelad föreställning och varning eller honom ådömd afstängning från tjänstens utöfning må sökas hos folkskolöfverstyrelsen genom besvär, hvilka skola ingifvas före klockan tolf å trettionde dagen från erhållen del af beslutet eller, i ärende angående tillsättning af ordinarie ämneslärare, å trettionde dagen från den dag, då beslutet blifvit kungjordt i den tidning, hvari officiella meddelanden införas, skolande af klaganden anmälan om besvärs anförande göras hos skolstyrelsen före besvärstidens utgång.

Folkskolöfverstyrelsens beslut i sådant mål må kunna öfverklagas hos Kungl. Maj:t i den ordning, som i allmänhet är bestämd rörande besvär öfver öfverstyrelsens beslut.

För den händelse högre folkskolan skulle komma att ersättas med annan skola, vare vid den förra anställd ordinarie lärare skyldiga att träda i tjänstgöring vid denna eller annan staden tillhörig skola, dock med bibehållande af minst den aflöning, som de i egenskap af lärare vid högre folkskolan blifvit tillförsäkrade.

N:o 45. *Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.*

§ 23.

Hvad i detta reglemente finnes föreskrifvet med afseende på lärare skall, där ej annorlunda säges, äga tillämpning på såväl manlig som kvinnlig lärare.

§ 24.

1. Aflöning åt lärare och lärarinnor utgår enligt särskild af stadsfullmäktige fastställd lönestat, hvarvid iakttages:

att ordinarie lärares lön skall utgå med minst de belopp, som äro eller varda af Kungl. Maj:t bestämda för sådan lärare;

att föreståndaren skall i denna sin egenskap åtnjuta ett särskildt arvode, hvilket på förslag af skolans styrelse bestämmes vid uppgörandet af skolans utgiftsstat;

att extra ordinarie och vikarierande lärare åtnjuta minst det arvode, som är bestämdt för vikarie under tjänstledighet på grund af sjukdom, samt

att timlärares och öfningslärares aflöning bestämmes af skolstyrelsen med visst belopp för undervisningstimme eller för år och veckotimme i skäligt förhållande till den lön, som utgår till extra ordinarie lärare.

2. Rörande ordinarie lärares laga till- och afträde af lön, bostad och bränsle samt andra naturaförmåner gäller, hvad därom är eller varder stadgadt i fråga om ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola.

3. Ordinarie ämneslärares kontanta lön och föreståndarens särskilda arvode utgå för kalenderår, öfriga lärares arvoden efter läsår.

4. Aflöningsmedel utbetalas månadsvis på sätt, som af skolstyrelsen bestämmes och meddelas tjänstinnehafvaren.

§ 25.

Inom tid och på sätt, som af stadsfullmäktige bestämmes, uppgör skolans styrelse årligen förslag till inkomst- och utgiftsstat för påföljande år, hvilket förslag i god tid inlämnas till folkskolestyrelsen, samt aflämnar skolans räkenskaper för sistförflutet år till granskning af revisorer, som af stadsfullmäktige utses.

§ 26.

Barn från annat skoldistrikt må, därest utrymmet i skolan sådant medgifver, antagas till lärjunge i skolan. Sådan lärjunge skall, därest icke skolstyrelsen med hänsyn till lärjungens ekonomiska förhållanden befriar honom därifrån, erlägga skälig, af styrelsen bestämd, terminsafgift.

§ 27.

Påkallas af lärjungeantalets tillväxt eller andra förhållanden upprättandet enligt detta reglemente af flera högre folkskolor, må detta kunna ske efter vederbörliga beslut af folkskolestyrelse och stadsfullmäktige. Dessa högre folkskolor, som må kunna hafva gemensam styrelse och samma föreståndare, betecknas efter den ordning, enligt hvilken de tillkommit, med I, II o. s. v.

N:o 45.
Ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Timplan.

	Antal timmar i veckan i			Summa
	Klass I	Klass II	Klass III	
Kristendom	2	1	1	4
Modersmålet	5	4	3	12
Räkning	4	4	3	11
Geografi	1	2	2	5
Historia-, samhälls- och författningskunskap	2	2	1	5
Naturkunnighet med varukännedom	2	2	2	6
Tyska	5	5	5	15
Engelska	—	4	4	8
Bokföring med handelskorrespondens, kontorsgöromål samt handelslära	3	4	8	15
Välskrifning, stenografi samt maskinskrifning	2	2	2	6
Gymnastik och idrott	3	3	3	9
Slöjd (gossar), huslig ekonomi (flickor)	4	—	—	4
Summa	**33**	**33**	**34**	**100**

N:o 46.

Drätselkammarens skrifvelse ang. anslag till understöd af byggnadsverksamhet för produktion af smålägenheter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 sistlidne mars beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Drätselkammaren förklara sig vilja i enlighet med de i Kungl. kungörelsen angående statsbidrag till uppförande af bostadshus med smålägenheter den 13 mars 1917 angifna grunder till sådan byggnadsverksamhet här i staden lämna understöd på grund af nu rådande stegring af byggnadskostnaderna motsvarande ett kapitalbelopp af omkring 100,000 kronor, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att å stadens vägnar söka anslag af statsmedel till den sålunda af staten understödda byggnadsverksamheten till ett belopp af omkring 200,000 kronor.

Sedan Drätselkammarens framställning i berörda ärende aflåtits, inkommo emellertid till Drätselkammaren en del nya ansökningar om understöd för byggnadsverksamhet af ifrågavarande slag, hvilket föranledde Drätselkammaren att höja beloppet i ansökningen om statsbidrag till 272,000 kronor, samtidigt som Drätselkammaren förklarade sig vilja förorda ett förhöjdt kommunalt anslag å 136,000 kronor. Nu har dock meddelats från statens industrikommission, att staden icke har utsikt att erhålla större statsunderstöd än 200,000 kronor, hvarför stadens bidrag skulle stanna vid 100,000 kronor.

N:o 46. *Ang. anslag till understöd af byggnadsverksamhet för produktion af smålägenheter.*

Stadsfullmäktige torde nu hafva att bekräfta sin utfästelse genom beviljande af detta anslag. I fråga om dettas gäldande torde det kommunala bidraget i första hand böra utgå i form af tomtmark, inklusive ersättning för gatumark, som lämnas mot köpeskillingsrevers, räntefri under de första 10 åren, samt i den mån denna understödsform ej kan tillämpas, hvilket alltid inträffar, då vederbörande byggnadsföretagare själf äger sina tomter, såsom kontant lån, likaledes räntefritt under de tio första åren. Till huru stor del den ena eller andra formen af understöd kan komma att tillämpas är ännu omöjligt att uppgifva. Emellertid torde till den del anslaget utgår i tomt- och gatumark, detsamma böra gäldas af fonden för reserverade köpeskillingsmedel och till återstående belopp af eljes tillgängliga medel.

Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att till understöd på grund af nu rådande stegring af byggnadskostnaderna för uppförande af bostadshus med smålägenheter här i staden i enlighet med de i Kungl. kungörelsen i ämnet den 13 mars 1917 angifna grunder lämna ett anslag af 100,000 kronor att gäldas till den del sådana understöd motsvaras af upplåtelse af tomt och gatumark af reserverade köpeskillingsmedel och till återstående belopp af tillgängliga medel.

Västerås den 16 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 47.

Drätselkammarens skrifvelse ang. understöd åt f. Poliskonstapeln J. F. Asplund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 26 nästlidne april till Drätselkammaren för yttrande remitterat en genom resolution af Magistraten den 21 i samma månad till Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning från f. Poliskonstapeln J. F. Asplund om förhöjning i Asplunds pension från staden.

Med anledning häraf får Drätselkammaren med hänsyn till hvad såväl sökanden själf som Magistraten anfört hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att tilldela Asplund utöfver honom förut tillkommande pensionsförmåner ett understöd för innevarande år af 200 kronor att utgå af årets förslagsanslag.

Västerås den 16 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Öfverlämnas till Magistraten under anhållan att Magistraten ville i ärendet göra framställning till Stadsfullmäktige. Västerås den 21 april 1917.

JOHN KARLSSON.

Till Herr Borgmästaren m. m. John Karlsson.

Härmed får jag vördsamt bedja Herr Borgmästaren, att till vederbörande befordra min här bifogade ansökan om någon förhöjning af min pension, och får jag samtidigt ödmjukast bedja om Herr Borgmästarens välvilliga tillstyrkan.

Västerås den 19 mars 1917.

J. F. Asplund,
F. d. poliskonstapel.

Resolution.

N:o 47.

Ang. understöd åt f. Poliskonstapeln J. F. Asplund.

Med föranledande af Asplunds långvariga och trogna tjänst såsom poliskonstapel i Västerås samt hans höga ålder och omöjlighet att genom eget arbete bidraga till sin försörjning, får Magistraten härmed hemställa, att Asplund, som enligt Stadsfullmäktiges beslut för innevarande år beviljats 10 % förhöjning å till honom utgående pension 600 kronor måtte därutom tillerkännas 140 kronor såsom understöd för innevarande år.

Västerås Rådhus den 21 april 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed göra en ödmjuk anhållan hos Herrar Stadsfullmäktige om någon förhöjning af den mig sedan år 1900 tillerkända årliga pensionen.

Under de omkring 30 år jag tjänstgjort som polis i staden voro lönerna ej så öfver sig höga. Då jag år 1874 blef ordinarie var lönen 500 kronor. Under årens lopp ökades lönen något då och då, så att då jag år 1900 nödgades taga afsked var lönen uppe i 900 kronor. Att af dessa löner göra några nämnvärda besparingar var icke möjligt, enär jag hade rätt stor familj (6 barn).

Vid afskedstagandet erhöll jag godhetsfullt en pension af 600 kronor och har jag på densamma, jämte de små extra förtjänster jag lyckats erhålla, nödtorftigt tagit mig fram, men då hufvudsakligaste delen af de extra förtjänsterna, de 150 kronor jag årligen erhöll för hämtning af skolkande skolbarn, numera sedan halftannat år upphört på grund af min ålder och sjuklighet och då jag af samma orsaker ej har någon möjlighet till annan extra förtjänst befinna vi oss, jag och min hustru, i ett verkligt nödläge.

Att i dessa nästan ofattbara dyrtider få 50 kronor i månaden att räcka till mat och hyra, vedbrand, utskylder och något kläder är ju omöjligt, hvarför, om detta skall fortfara, den kommande tiden synes mig ganska mörk, detta så mycket mer, som min hustru på grund af reumatism tidtals är urståndsatt till allt arbete med hushållet.

På grund af ofvan anförda skäl får jag bedja Herrar Stadsfullmäktige behjärta min svåra ställning och bevilja mig en förhöjning af pensionen med omkring 200 kronor från och med innevarande år.

Då jag nästkommande maj månad ingår i mitt 84:de år torde, mänskligt att döma, min återstående lefnad ej blifva så lång, hvadan denna ökning af pensionen för staden ej torde blifva så betungande.

Västerås den 19 mars 1917.

Ödmjukligen
J. F. Asplund,

N:o 48.

Drätselkammarens skrifvelse ang. köp af fastigheten N:o 72—73 a Södra kvarteret m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt hvad närlagda anbud utvisar har staden erbjudits att inköpa gården N:o 72—73 a i södra kvarteret jämte en del planteringsland för en summa af 37,000 kronor.

Ifrågavarande fastigheter erfordras dels för utläggande af Kopparbergsplatsen och dels för reglering af kvarteren Justus och Konrad.

Då Drätselkammaren funnit köpeskillingen skälig och beträffande det föreslagna hyresvillkoret anser, att staden kan godkänna detsamma under förutsättning att den nuvarande ägaren under hyrestiden själf svarar för renhållning och reparationer, tvekar Drätselkammaren icke att tillstyrka köp af fastigheten för det erbjudna priset; och får Drätselkammaren fördenskull hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 72 och 73 a i Västerås stads södra kvarter samt lotterna N:ris 13, 17, 18, 19 och 20 af tomten N:o 143 i samma kvarter för en köpesumma af 37,000 kronor att gäldas med 25,000 kronor af lånemedel och 12,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 16 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed erbjuder jag Västerås stad att inköpa min egande gård N:o 72—73 a i Västerås stads södra kvarter, samt lotterna N:ris 13, 17, 18, 19 och 20 af tomten N:o 143 södra kvarteret (i s. k. Kolgården) för kronor Trettiosjutusen (37,000).

Med förbehåll att, så länge boningshuset med tillhörande uthus får på platsen kvarstå, jag desamma af staden får hyra för kronor Sexhundra (600) pr år.

Västerås den 9 maj 1917.

Högaktningsfullt
C. A. Forsberg.

N:o 49.

Drätselkammarens skrifvelse ang. köp af fastigheten N:o 112 Västra kvarteret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Efter förda underhandlingar med ägaren af fastigheten N:o 112 i stadens västra kvarter, har denne erbjudit sig att försälja berörda fastighet till staden för en summa af 42,000 kronor och på villkor i öfrigt, som framgå af närlagda anbud.

Ungefär hälften af fastigheten erfordras för Bondegatans utläggande och återstoden kan icke utan afsevärda regleringar bebyggas. Staden torde därför förr eller senare vara nödgad inlösa fastigheten. Då något lägre pris eller i öfrigt bättre villkor icke synas stå att erhålla, får Drätselkammaren tillstyrka köpet och sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 112 i stadens västra kvarter för en köpeskilling af 42,000 kronor att utgå med 18,000 kronor af lånemedel och 24,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 16 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad erbjuder mig härmed att till Västerås stad försälja min ägande fastighet gården och tomten N:o 112 i stadens västra kvarter mot en köpeskilling af fyrtiotvåtusen (42,000) kronor samt under villkor

att tillträdet sker den 1 april 1920,

att full likvid för köpeskillingen erlägges så snart Stadsfullmäktiges beslut om inköpet vunnit laga kraft,

att fastigheten säljes i nu befintligt skick, dock att från köpet undantages ett å gården uppsatt lusthus, som jag äger bortföra före fastighetens afträdande,

att staden fritages från skyldighet att före tillträdesdagen bekosta några reparations- eller underhållsarbeten å fastigheten eller att utgifva ersättning för hvad jag till dess kan påkosta fastigheten,

att i händelse af eldskada å fastigheten före tillträdet, brandstodsersättningen tillfaller staden,

samt att jag erhåller företräde att efter 1 april 1920 mot skälig afgift få hyra min nuvarande bostad med verkstad till dess staden rifver hufvudbyggnaden.

Västerås den 7 maj 1917.

Aug. Blomquist.

N:o 50.

Styrelsens för Flickläroverket skrifvelse ang. förvaltning af en donation.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bifogande i styrkta afskrifter tvänne skrifvelser från Ingeniör Sven Norberg, nämligen:

dels ett bref till undertecknad rektor vid Västerås högre elementarläroverk för flickor angående ingeniör Norbergs afsikt att till nämnda läroverk skänka en stipendiefond å ettusenfemhundra kronor,

dels ett gåfvobref å nämnda fond, som skall kallas »*Anna Norbergs, född Nordin, stipendiefond»;*

och då i detta gåfvobref uppställes som villkor bland annat följande:

att fonden skall förvaltas af Västerås stads Drätselkammare, samt

att Drätselkammaren åtager sig att utbetala en årlig ränta af minst fem (5) procent af kapitalet,

så anhålles härmed vördsamt, det *Stadsfullmäktige godhetsfullt ville bemyndiga Drätselkammaren att på föreskrifna villkor åtaga sig förvaltningen af förutnämnda stipendiefond.*

Västerås högre elementarläroverk för flickor den 18 maj 1917.

TH. af BILLBERGH,
rektor.

Förestående anhållan upptages härmed som egen motion af

AXEL ENBLOM. E. ANDERSSON.

Afskrift.

Västerås 9 maj 1917.

Herr Rektor m. m. Th. af Billbergh.

Under hänvisning till tidigare samtal har jag nöjet härmed öfversända ett gåfvobref till en stipendiefond åt Västerås högre elementarläroverk för flickor. Jag har härvid funnit lämpligt föreslå, att fonden skall förvaltas af Drätselkammaren och får därför bedja Eder att benäget ingå till stadens myndigheter med begäran härom. Så snart jag erhållit meddelande om att gåfvan mottagits med de vid densamma fästade villkoren, skall jag insända den ifrågavarande penningesumman.

Gåfvobrefvet bifogas i original med en afskrift, afsedda att förvaras, det ena exemplaret af Drätselkammaren och det andra af läroverket.

För att ett stipendium från denna fond måtte kunna utdelas redan i vår, närsluter jag härmed kontant 75 kronor.

N:o 50. *Ang. förvaltning af en donation.*

Med utmärkt högaktning
Sven Norberg.

Likheten med originalet intygas af:

Anna Löfgren. *Ester Blume.*

Afskrift.

Gåfvobref.

Härmed öfverlämnar jag såsom gåfva till Västerås högre elementarläroverk för flickor ett belopp af ett tusen femhundra (1,500: —) kronor att, såsom en stående fond under benämning *Anna Norbergs, född Nordin, stipendiefond,* för all framtid förvaltas af Västerås stads drätselkammare enligt nedan gifna bestämmelser med rätt och skyldighet för läroverkets kollegium att enligt samma bestämmelser utdela den disponibla årliga afkastningen.

1). Drätselkammaren åtager sig att utbetala en årlig ränta af minst fem (5) procent på kapitalet;

2). Af denna ränta skall tio (10) procent afsättas till kapitalets förökande, innan utdelning sker;

3). Återstoden skall vid vårterminens slut af kollegiet tilldelas en lärjunge i någon af skolans tre högsta klasser, hvilken anses vara i behof däraf samt, jämte det att hon ådagalagt flit och godt uppförande, visar en sådan begåfning eller talang, att kollegiet anser, att hon är värd en dylik uppmuntran och att ett fullföljande af studierna genom skolans återstående klasser bör höja elevens utsikter att tjäna sitt uppehälle;

4). Vid sådan pröfning skola alla undervisningsämnen, såväl läsämnen som s. k. öfningsämnen, vara inbördes likställda, och bör företräde ges åt lärjunge, som visar en afgjord begåfning i någon speciell riktning, gärna i ett enda ämne.

5). Då så ske kan med hänsyn till ofvanstående bestämmelser bör en elev, som beräknas värd bibehålla stipendiet under tre år i följd, erhålla företräde;

6). Skulle kollegiet under min lifstid finna anledning föreslå ändring af dessa bestämmelser, torde jag bli satt i tillfälle att besluta därom.

Västerås 9 maj 1917.

Sven Norberg.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 31 Maj. X.

N:o 51.

Drätselkammarens skrifvelse ang. upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till A.-B. Västerås båtvarf.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Aktiebolaget Västerås båtvarf i skrifvelse till Drätselkammaren, som här bifogas, anhållit om upplåtelse af strand- och vattenområde för byggande af en slip invid bolagets fabriksområde väster om staden intill Mälaren äfvensom mark för upplag, samt byggnadschefen i anledning af denna framställning upprättat närlagda promemoria med utkast till hufvudgrunder för en uppgörelse med bolaget, har Drätselkammaren efter under hand förda underhandlingar med bolaget för sin del beslutat, att aftal i berörda hänseenden borde kunna träffas med bolaget i öfverensstämmelse med ett här bifogadt kontraktsförslag, som Drätselkammaren nu vill underställa Stadsfullmäktiges ompröfning.

Af innehållet i kontraktet torde utan vidare motivering framgå, att Drätselkammaren vill, såvidt stadens egna intressen däraf ej hindras, gå bolagets önskningar till mötes och därmed indirekt främja en för samhället i flera afseenden nyttig verksamhet. Äfven har det varit Drätselkammarens sträfvan att i kontraktet få införda bestämmelser, som redan nu i så stor utsträckning som det är möjligt, reglera de rättsförhållanden, som i en framtid kunna uppstå mellan staden och bolaget.

Bolaget har visserligen icke, innan Drätselkammaren fattat sitt slutliga beslut i ärendet, förklarat sig godkänna kontraktets bestämmelser i detalj, men har Drätselkammaren anledning antaga, att bolaget skall gå in på detsamma.

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att med godkännande af bifogade kontraktsförslag bemyndiga Drätselkammaren att med Aktiebolaget Västerås båtvarf träffa aftal om upplåtelse af strand- och vattenområde invid bolagets industrifastighet i stadens västra del äfvensom af mark för upplagsplats.

Sedan Drätselkammarens beslut i ärendet fattats, har till Drätselkammaren ingifvits bifogade, till Stadsfullmäktige ställda, skrifvelse från bolaget, som Drätselkammaren härmed öfverlämnar till Stadsfullmäktiges kännedom och de åtgärder, som Stadsfullmäktige tilläfventyrs kunna vilja i anledning af skrifvelsens innehåll vidtaga.

Västerås den 10 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 51.

Ang. upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till A.B. Västerås båtvarf.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan undertecknadt bolag för någon tid sedan efter förvärfvande af den å närslutna karta med röda linjer betecknade marken på Västerås stads västra område, där öfvertagit en mindre fabrik för båtbyggeri och numera äfven beslutat att utvidga verksamheten till byggandet af pråmar med en storlek af intill 200 ton, och då bolaget för sin industris räkning behöfver såväl anordningar för slip som ock i öfrigt ökad markareal, göres härmed vördsammast en hemställan till Drätselkammaren att i möjligaste mån genom de anordningar i form af markupplåtelser och tillstånd för byggandet af slip m. m., som på staden bero, främja bolagets verksamhet. Bolaget anser sig skyldigt och är villigt att betala den ersättning i form af hyra staden skäligen kan betinga sig, men vågar framhålla att företaget är nystartadt samt att staden sannolikt ej inom ännu något tiotal år kan hafva annan användning för den mark det nu är fråga om, då densamma ligger rätt så aflägset. Genom hänvändelse till stadens byggnadschef har bolaget erhållit förenämnda karta, af hvilken, förutom tomternas läge, synes att ett hit förlagdt industriområde troligen framdeles måste erhålla en från de nuvarande ägofigurerna afvikande form och torde komma att genom en kajanläggning afstängas från sjön. Hvad tomtfiguren beträffar är bolaget villigt att framdeles genom markbyte lämpa densamma efter ett blifvande förslag till indelning för industritomter och bolaget har intet att erinra mot ett framtida ombyggande af slipen så att kajens framdragande ej hindras, och förutsätta vi att staden håller bolaget skadelöst för dess å slipanläggningen nedlagda kostnader. Bolagets önskan är sålunda att omedelbart få af staden förhyra dels den tomtmark, som å kartan belagts med grön färg och dels det för slipen erforderliga utrymmet, och emotser bolaget Drätselkammarens svar huruvida och på hvad villkor förhyrandet medgifves. Då det för bolaget är af synnerlig vikt att denna fråga ordnas fortast möjligt, vore bolaget tacksamt om Drätselkammaren ville påskynda ärendets behandling.

Västerås den 23 mars 1917.

För Aktiebolaget Västerås Båtvarf:
enligt styrelsens uppdrag:

Victor Åsberg. *Petrus Tersmeden.*

P. M. rörande ordnandet af stadens mellanhafvande med Båtbyggare Törnbloms varf, numera ombildadt till Aktiebolag.

Bolaget äger en markyta, bildad af tomter, som före stadens förvärf af Carlberg frånsålts egendomen Gustafsvik, och nå dessa tomter på en relativt smal front ned till vattnet. Bolaget förfogar ej öfver någon vattenrätt.

Enligt mitt förmenande torde det ej vara uteslutet att en här förlagd slip en gång i framtiden kan komma att ligga i vägen för stadens kajanläggningar, men detta förhållande inträder säkerligen ej förrän om 30 à 40 år och det synes mig vara likaså oklokt som onödigt att för den orsakens skull redan nu hindra en industri, som nedlagt ett ej så obetydligt kapital på sin anläggning, äfven om man måste beklaga att vederbörande ej förr gjort sin framställning. Stadens in-

N:o 51.

Ang. upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till A.B. Västerås båtvarf.

tresse bör därför bestå däri, att garantier vinnas för ett framtida ordnande och torde detta kunna säkerställas genom nedanstående bestämmelser.

1:o) Bolaget medgifves rätt att emot ett årligt arrende (förslagsvis 200 kronor) under en tid af 10 år och sedan tillsvidare förfoga öfver vattenområde för slip, mot det att

2:o) Bolaget förbinder sig att när helst djuphamnens kaj drages fram, vidtaga de anordningar vid slipen, som däraf blifva nödvändiga, eller

3:o) Till staden mot godtgörelse för nedlagda byggnadskostnader (slipen dock ej däri inräknad) afstå sin tomtmark mot det att staden inom sin jurisdiktion invid Mälaren upplåter lika stor och för ändamålet lämplig industritomt med möjlighet till anläggande af slip, och skall godtgörelse för de nedlagda byggnadskostnaderna beräknas efter värdering och med hänsyn till det skick, hvari byggnaderna befinna sig . Därjämte torde det vara lämpligt att

4:o) Staden medgifver bolaget rätt att tills vidare och successivt arrendera viss närliggande tomtareal om c:a 5,000 m² mot ett årligt arrende af 10 öre pr m².

Västerås den 2 april 1917.

GÖSTA SMITT.

Kontrakt.

Emellan Västerås stads Drätselkammare för stadens räkning, å ena, och Aktiebolaget Västerås båtvarf, å andra sidan, är under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande följande aftal träffadt:

1:o) Staden medgifver bolaget rätt att mot en årlig afgift af 50 kronor, som erlägges i förskott för hvarje år, under en tid af fem år, räknadt från den 1 januari 1917 och därefter tills vidare ett år i sänder, till dess detta aftal efter å någondera sidan minst ett år före ett årsskifte skedd uppsägning upphör att gälla, förfoga öfver strand- och vattenområdet i Mälaren utanför bolagets fastighet, utgörande delar af lägenheten Gustafsvik å stadens västra område, i och för anordnande af slip.

2:o) Staden upplåter såsom upplagsplats till bolaget på samma tid som i 1:o sägs och med enahanda bestämmelse om uppsägning tomterna N:ris 27 och 28 af Carlsbergsområdet mot en årlig arrendeafgift af 10 öre pr kvm. och utlofvar, i den mån sådant för bolagets verksamhet befinnes nödvändigt och staden har mark tillgänglig, öka den utarrenderade arealen till att omfatta 5,000 kvadratmeter.

3:o) Bolaget förbinder sig, att när för stadens hamnanläggningar sådant erfordras, antingen kostnadsfritt för staden vidtaga de ändringar med slipanordningarne, som erfordras för framdragande af kaj och spår i korsning med slipen eller ock om staden så påfordrar, borttaga dessa anordningar, i hvilket senare fall staden är skyldig att inlösa bolagets samtliga till bolagets fabriksområde hörande vid slipen liggande fastigheter efter ett pris för tomtmarken, motsvarande det dubbla, som båtbyggare Törnblom eller beträffande af bolaget från annan än Törnblom inköpta fastigheter, som bolaget självt betalt, samt

N:o 51.
Ang. upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till A.B. Västerås båtvarf.

för byggnaderna efter värdering af skiljemän med hänsyn till det skick, hvari byggnaderna då befinna sig, men utan särskildt afseende å deras betydelse för bolagets verksamhet, skolande i fall, då ofvan angifna beräkningsgrund ej kan direkt tillämpas, värderingen dock ske med aktgifvande af dessa grundsatser, hvarjämte staden skall ersätta bolaget för slipanordningarnes spolierande på det sätt, att, om borttagandet äger rum efter fem år, ersättningen utgår med ett belopp af femtusen kronor, men att ersättningsbeloppet minskas med en femtedel af nämnda summa, eller ettusen kronor för hvarje år, som dessa anordningar få kvarblifva, så att, om bortförandet sker först efter tio års förlopp eller senare, någon ersättning ej skall utgå.

4:o) Bolaget utfäster sig att genom lämpliga markbyten med staden i sin mån främja de regleringar af bolagets område, som kunna blifva behöfliga för utnyttjande af stadens intill liggande mark och vatten för framtida ändamål.

Förestående i två exemplar upprättade kontrakt godkännes å ömse sidor.

Västerås den

För Drätselkammaren:

Georg Enhörning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Styrelsen för Aktiebolaget Västerås Båtvarf får härmed öfverlämna bilagda af Västerås stads Drätselkammare under förutsättning af Stadsfullmäktiges godkännande uppgjorda preliminära förslag till aftal rörande rätt för bolaget att förfoga öfver strand- och vattenområdet i Mälaren utanför bolagets fastighet vid Gustafsvik å stadens västra område.

Sådana förhållandena äro, är bolaget visserligen nödsakadt finna sig i de bestämmelser rörande förfoganderätten; som Stadsfullmäktige kunna fastställa, men, då de af Drätselkammaren föreslagna villkoren synas bolaget väl stränga, anser sig styrelsen vid ärendets uppgörande böra fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet på följande bestämmelser i kontraktet, hvilka bolaget skulle önska hafva jämkade på ett för bolagets framtida verksamhet mera betryggande sätt.

Det i 3:dje punkten förekommande uttrycket: »Samtliga till bolagets fabriksområde hörande, *vid slipen* liggande fastigheter» bör ändras så att orden »vid slipen» utgå eller eljest ersättas med lydelsen »samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande fastigheter». Orden »vid slipen» kunna gifva anledning till att stadens lösningsskyldighet tolkades så inskränkt, att densamma omfattar endast de å fabriksområdet närmast »slipen» liggande byggnaderna, men ej bolagets båtbyggeri och målareverkstad, materialhus med flere byggnader, hvilka kunna ligga på något längre afstånd därifrån, men ändock stå i nödvändigt sammanhang med arten af bolagets rörelse. Enligt hvad styrelsen har anledning antaga, har Drätselkammaren icke haft för afsikt att föreslå en så inskränkt inlösensskyldighet, ehuru kontraktet genom anmärkta formuleringen strängt tolkadt efter ordalagen, skulle kunna gifva anledning till denna för bolaget mindre gynnsamma tolkning af stadens lösningsrätt. Ut-

N:o 51.

Ang. upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till A.B. Västerås båtvarf.

trycket »vid slipen» torde hufvudsakligen afse att bestämma, att lösningsrätt till fabriksbyggnader icke skulle förekomma beträffande ett eventuellt bolaget i framtiden tillhörigt fabriksområde å annan plats än den nuvarande. Styrelsen håller före att detta vinnes med den af styrelsen nu föreslagna formuleringen.

Enligt 3:dje punkten sista stycket bestämmes stadens ersättningsskyldighet vid ett eventuellt borttagande af slipanordningarna efter fem år till 5,000 kronor och minskar årligen därefter med ett belopp af 1,000 kronor. Styrelsen är för närvarande icke i stånd att uppgifva något bestämdt belopp för kostnaderna för de tilltänkta slipanordningarna, men är så mycket klart, att desamma med nuvarande arbets -och materialpris icke komma att understiga det dubbla af Drätselkammaren beräknade eller omkring 20,000 kronor. Vid sådant förhållande synes det styrelsen rättvist om resp. ersättningsbelopp höjas utöfver hvad Drätselkammaren föreslagit. Ersättningsskyldigheten anser styrelsen skäligen böra bestämmas till *hälften af det belopp, bolaget enligt sina räkenskaper kan visa att slipanordningarna kostat bolaget.* Såsom skäl härför vågar styrelsen åberopa att bolaget är nystartadt och att därför svårigheter måste föreligga på så kort tid som här skulle erfordras, vidtaga behöfliga afskrifningar å slipanläggningen. Därest ersättningen lämpligare synes redan nu böra fixeras till ett visst belopp torde beloppet böra höjas till 10,000 kronor.

Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla att genom den korta fixerade upplåtelsetiden bolagets verksamhet kommer i behof af tillmötesgående från stadens sida, men torde å andra sidan staden icke heller sakna intresse för att anläggningen kommer till stånd på sådant sätt att staden för sitt *eget* behof kan hafva nytta af densamma; och är bolaget därför villigt, att beträffande slipanordningarne ställa sig till efterrättelse de önskemål, som af staden kunna anses nödvändiga, för att staden skall hafva bästa gagn af desamma.

På samma gång styrelsen förklarar sig nödsakad godkänna föreliggande kontraktsförslag, vågar dock styrelsen uttala den förhoppningen, att Stadsfullmäktige ville beakta de härofvan uttalade önskemålen rörande aftalet emellan staden och bolaget.

Västerås den 10 maj 1917.

För Aktiebolaget Västerås Båtvarf:

Dess Styrelse.

Petrus Tersmeden.

N:o 52.

Magistratens skrifvelse ang. anslag till en extra exekutionsbetjänt.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Magistraten får härhos i anledning af Stadsfogdens bilagda framställning och med vitsordande af nödvändigheten däraf att antalet exekutionsbetjänter i staden ökas hemställa

att Stadsfullmäktige ville bevilja Magistraten ett ytterligare anslag af 800 kronor att utaf anslaget för diverse utgifter i innevarande års stat användas till en extra exekutionsbetjänt.

Västerås Rådhus den 23 maj 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag vördsamt anhålla, att Magistraten måtte hos Stadsfullmäktige göra framställning om ett fyllnadsanslag för senare hälften af innevarande år af 800 kronor till arvode åt en extra exekutionsbetjänt.

Det anslag af 800 kronor, som af Stadsfullmäktige beviljats för i år till en extra exekutionsbetjänt, har redan till allra största delen måst tagas i anspråk, beroende dels därpå, att göromålen inom exekutionsverket ökat, mer än det vid anslagets begärande kunde beräknas, och dels därpå att en och stundom flera af exekutionsbetjänterna under största delen af året varit sysselsatta med biträdande göromål hos Magistratens ransoneringsbyrå.

Då det arbete, som åligger exekutionsbetjänterna under den återstående delen af året med säkerhet ej kommer att minska, utan snarare öka, och då Magistraten fortfarande torde hafva afsevärdt behof af deras hjälp vid ransoneringsbyrån, anhålles, att Magistraten måtte benäget beakta denna min framställning.

Västerås i stadsfogdekontoret den 18 maj 1917.

Erhard Kumlin.

N:o 53.

Drätselkammarens skrifvelse ang. ytterligare understöd åt egnahemsbyggnadsverksamheten.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 16 innevarande maj meddelat, inkommo efter Drätselkammarens framställning till Stadsfullmäktige i mars månad rörande understöd till uppförande af bostadshus med smålägenheter nya ansökningar om dylikt understöd, hvilket föranledde Drätselkammaren att höja beloppet i ansökningen om statsbidrag från 200,000 kronor till 272,000 kronor, samtidigt som Drätselkammaren förklarade sig vilja förorda ett förhöjdt kommunalt anslag å 136,000 kronor mot förut afsedda 100,000 kronor. Vidare nämnde Drätselkammaren, att staden enligt meddelande från Industrikommissionen icke hade utsikt att erhålla större statsunderstöd än 200,000 kronor, hvarför det däremot svarande kommunala understödet skulle stanna vid 100,000 kronor. Statens — och i följd däraf äfven kommunens understöd — skall enligt samma meddelande från Industrikommissionen tilldelas dels Aktiebolaget Arbetarebostäder i Västerås för en byggnadssumma af 800,000 kronor och dels föreningen Haga u. p. a. för 10 egnahemsbyggnader med en beräknad byggnadskostnad af högst 100,000 kronor.

Som ofvan antydts hafva en del sökande af byggnadsunderstöd genom reduceringen af det begärda anslaget gått miste om en påräknad hjälp och se sig ur stånd att fullfölja planerade byggnadsföretag.

Redan i sin skrifvelse till Stadsfullmäktige i mars månad omnämnde Drätselkammaren, att tio arbetare gjort framställning om att få köpa hvar sin tomt å stadens mark norr om Hoffsta, för att, sammanslutna till en bostadsförening, åstadkomma egnahemsbyggnader, om understöd från det allmänna kunde erhållas. Detta företag medtogs gifvetvis i Drätselkammarens framställning till Kungl. Maj:t, men nämnda arbetare gingo, som af det föregående framgår, miste om det påräknade understödet, hvilket i stället tilldelades föreningen Haga. Emellertid fick ej heller denna förening sin ansökning, som af Drätselkammaren förordades, till fullo beviljad, då föreningen begärde understöd för 20 egnahemsbyggnader, men erhöll sådant endast för 10. Dessutom förordade Drätselkammaren ansökningar om understöd dels för några egnahemsbyggare och dels för två personer, som hade för afsikt att uppföra hyreshus, men äfven dessa ansökningar måste på grund af begränsningen af Riksdagens anslag lämnas utan afseende. Och efter det Drätselkammarens framställning till Kungl. Maj:t afgick, hafva ytterligare några ansökningar om understöd inkommit och därjämte en del förfrågningar gjorts i samma syfte.

Då det, särskildt hvad beträffar de tillärnade egnahemsbyggnadsföretagen, som sålunda icke kunna erhålla hjälp enligt K. förordningen den 13 mars 1917, är af ett stort kommunalt intresse, att de ändock komma till stånd, hvilket emel-

N:o 53.

Ang. ytterligare understöd åt egnahems-byggnads-verksamheten.

lertid under nuvarande kristid icke är tänkbart utan understöd af det allmänna, och då det från vederbörande byggnadsföretagares sida försports ett mycket lifligt intresse härutinnan, har Drätselkammaren sökt finna någon utväg, för att staden må kunna ingripa och så verksamt som möjligt hjälpa dessa egnahems-byggare att kunna fullfölja sina byggnadsplaner.

Drätselkammaren har därvid tänkt sig, att staden skulle kunna under samma former och till lika belopp lämna kommunalt understöd till dessa företag, som till dem, hvilka erhålla statsunderstöd, således i form af räntefri tomtmark under 10 år för dem, som köpa tomter af staden och räntefritt lån under 10 år till dem, som förut äga tomter, samt vidare att staden i så stor utsträckning som möjligt söker förmedla billiga lån till byggnadskostnaderna, exempelvis upp till 80 % af dessa kostnader.

På så sätt skulle det kommunala understödet utgå i ungefär samma utsträckning, som Drätselkammaren beräknade vid afgifvande af sin ansökning till Kungl. Maj:t eller med ytterligare omkring 35,000 kronor utöfver de 100,000 kronor, som Drätselkammaren föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte anslå till den statsunderstödda byggnadsverksamheten. Med beräkning nämligen af att omkring 30 egnahemsbyggnader skulle komma till stånd med understöd af nu ifrågavarande slag för en kostnad af omkring 10,000 kronor för hvarje eller alltså en sammanlagd byggnadskostnad af 300,000 kronor skulle det kommunala understödet utgöra $^1/_9$ däraf, eller något öfver 33,000 kronor, hvaraf omkring hälften kan beräknas utgå i tomtmark och hälften såsom kontant lån.

Hvad vidare låneförmedlingen angår, så har Drätselkammaren under hand hört sig för hos Kungl. Pensionsstyrelsen, huruvida möjlighet finnes att erhålla ytterligare lån ur pensionsförsäkringsfonden för ändamålet och därvid erhållit det svar, att sådant lån kan påräknas till en räntefot af 4 $^3/_4$ %. Visserligen har förut i fråga om lån ur nämnda fond till bostadsändamål föreskrifvits, att lån motsvarande 40 % af byggnadskostnaden skall tagas i andra penningeinrättningar, men omöjligt torde icke vara att i förevarande fall erhålla lån motsvarande större del af byggnadskostnaden från pensionsförsäkringsfonden. Och om låneförmedlingen skall vara till något effektivt gagn, måste hela det lånta byggnadskapitalet eller största möjliga del däraf utlämnas mot lägsta möjliga ränta. Med beräkning, att lån motsvarande 80 % af byggnadskostnaderna kan erhållas ur pensionsförsäkringsfonden, skulle lånebeloppet för 30 st. egnahemsbyggnader med en byggnadskostnad af 10,000 kronor för hvarje, behöfva uppgå till 240,000 kronor eller i rundt tal till 250,000 kronor. Staden skulle upptaga lånet och i sin ordning utlåna penningarne mot inteckning och beträffande högre liggande inteckningar den ytterligare säkerhet, Drätselkammaren kan finna nödig, till egnahemsbyggarne emot samma ränta, som staden själf betalar, resp. räntefritt under 10 år, i den mån lånet svarar mot det kommunala understödet.

Ett villkor för erhållande af understöd och lån af här antydt slag skulle gifvetvis vara — såsom för de statsunderstödda byggnadsföretagen — att byggnaderna påbörjas under innevarande år och blifva färdiga senast till den 1 oktober 1918. I öfrigt skulle samma kontroll och motsvarande bestämmelser i fråga om fastigheternas utnyttjande i vinstsyfte gälla för nu ifrågavarande byggnadsföretag som för de statsunderstödda.

På grund af det här anförda får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

N:o 53.
Ang. ytterligare understöd åt egnahems-byggnads-verksamheten.

att till ytterligare understöd för uppförande af mindre egnahemsbyggnader i enlighet med ofvan angifna hufvudgrunder ställa till Drätselkammarens förfogande ett belopp af högst 35,000 kronor, att utgå till den del det svarar mot upplåtelse af tomtmark, inklusive gatumarksersättning, af reserverade köpeskillingsmedel och i öfrigt af eljes tillgängliga medel,

att bemyndiga Drätselkammaren att hos Kungl. Pensionsstyrelsen göra framställning om erhållande af ett lån å 250,000 kronor för bildande af en lånefond, ur hvilken lån må utlämnas till de af kommunen understödda egnahemsbyggnadsföretagen,

att uppdraga åt Drätselkammaren att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till uppläggande af ifrågavarande lån,

samt att bemyndiga Drätselkammaren att i öfrigt å stadens vägnar handhafva ifrågavarande understöds- och låneverksamhet.

Västerås den 24 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 54.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af tomter å området söder om Annedal.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hos Drätselkammaren hafva spekulanter anmält sig för köp af tomter af den staden tillhöriga mark, som ligger å västra stadsområdet söder om byggnadsområdet Annedal. De tomter, hvarom här är fråga, äro de tre tomterna i ett enligt förslag till stadsplan för det västra stadsområdet upptaget byggnadskvarter om 2,520 kvm., liggande norr om den af staden anlagda vägen till Gästgifvarevreten och öster om Särlagatans förlängning söderut. Köpare finnas till alla tre tomterna. Då Drätselkammaren anser, att dessa tomter, nu sedan en plan för områdets indelning blifvit uppgjord, lämpligen böra försäljas, vill Drätselkammaren anhålla om Stadsfullmäktiges bemyndigande härtill.

Gifvetvis böra dessa tomter icke få bebyggas hur som hälst, utan böra i försäljningskontrakten intagas förbehåll om vissa byggnadsbestämmelser, ungefärligen motsvarande dem för byggnadsområdet Annedal gällande och sålunda afseende fribelägna mindre bostadshus. Frågan om dessa bestämmelsers innehåll äfvensom angående lämpligt pris och öfriga försäljningsvillkor är ännu ej af Drätselkammaren slutligen afgjord, men torde Stadsfullmäktige kunna i detta som i många föregående fall öfverlämna åt Drätselkammaren att besluta angående dessa bestämmelser och villkor.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att mot pris och på villkor, som Drätselkammaren kan finna skäligt bestämma, försälja tomterna inom ett å stadens västra område enligt uppgjordt förslag till planläggning utlagdt byggnadskvarter af stadens mark söder om byggnadsområdet Annedal, liggande norr om vägen till Gästgifvarevreten och öster om Särlagatan.

Västerås den 24 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 55.

Drätselkammarens skrifvelse ang. anordnande af ett afträdeshus vid flickläroverket.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren, som här bifogas, har styrelsen för Västerås högre elementarläroverk för flickor, med öfverlämnande och åberopande af framställning i ämnet af skolans läkare Doktor Idar samt af kostnadsförslag m. m., hemställt, att Drätselkammaren ville begära Stadsfullmäktiges bemyndigande att i flickskolans hufvudbyggnad låta anordna 14 st. vattenklosetter med tillhörande ledningar m. m. samt härför af Stadsfullmäktige begära erforderligt anslag.

Af den utredning i ämnet, som Drätselkammaren låtit verkställa, har Drätselkammaren funnit det mindre lämpligt att förlägga klosetterna såsom här föreslagits i ett till läsning nu användt rum, hvaraf skolan för öfrigt redan har alltför få, beläget midt för stora trappuppgången inom skolan, samt att de för anordningarne nödvändiga ledningarne, som måste dragas, antingen blottade eller i trummor genom utrymmet för stora hufvudtrappan eller skolkökets matsal, skulle verka synnerligen vanprydande i dessa lokaler.

Med anledning häraf och med hänsyn till den stora kostnaden af öfver 4,000 kronor samt då frågan om en annexbyggnad för skolan, i hvilken gifvetvis vattenklosetter kunna anordnas på ett fullt ändamålsenligt sätt för hela skolan, icke torde kunna så mycket längre undanskjutas, har Drätselkammaren ansett, att nu förevarande angelägenhet bör kunna ordnas på ett mera provisoriskt sätt genom anordnande af afträden utomhus.

En dylik anordning låter sig så mycket bättre och för en ringa kostnad, som Drätselkammaren beräknat till endast 300 kronor, verkställa på det sätt, att den afträdesbyggnad, som finnes vid Korsängsskolan och hvilken där blir obehöflig, sedan de i nämnda skola inrättade vattenklosetterna efter fullbordandet under innevarande sommar af pumpstationen i Södra Esplanaden kunna tagas i bruk, flyttas till flickskolans gård och där uppsättes å plats, som utsetts i samråd med skolans rektor.

På grund af det anförda får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att för en kostnad af förslagsvis 300 kronor att utgå af 1917 års förslagsanslag å skolgården vid Västerås högre elementarläroverk för flickor uppsätta en provisorisk afträdesbyggnad.

Västerås den 24 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 55.

Ang. anordnande af ett afträdeshus vid flickläroverket.

Till Drätselkammaren i Västerås.

I skrifvelse af den 12/2 1917 från flickskolans läkare doktor Idar till skolans styrelse framhålles det otillfredsställande förhållandet beträffande skolans afträden. Dessa äro nämligen endast sex (däraf 4 inom skolan och 2 på gården) och således endast *ett* på 52 barn. Detta är dock alldeles otillräckligt, som synes af folkskolstadgans föreskrift om *ett* afträde på 20 barn. För flickskolan, som nu räknar 314 elever, behöfves således minst 15 stycken, d. v. s. 9 à 10 stycken utöfver dem som redan finnas.

Doktor Idar yrkar därför på, att flickskolans styrelse ville snarast möjligt gå i författning om ett tillfredsställande ordnande af skolans afträdesförhållanden.

Styrelsen vill härvid erinra om de redan för ett år sedan påbörjade åtgärderna angående denna frågas praktiska utredning. Det första uppslaget härtill, hvarvid man tänkt sig möjligheten af att fortfarande kunna använda samma lokal som hittills i källarvåningen, måste emellertid lämnas å sido, då utrymmet där endast räckte till för sex W. C. Sedan kom stora förslaget om ny annexbyggnad och man ansåg att vid dess realiserande och vid i sammanhang därmed skeende omändringar i själfva skolhuset äfven W. C.-frågan lämpligen skulle kunna lösas. Då emellertid Stadsfullmäktige beslutat annex-förslagets bordläggning tills vidare, men W. C.-frågan kräfver en *snar lösning,* måste nu denna upptagas själfständigt. Någon annan möjlighet att bereda nöjaktig lokal för ändamålet finnes då icke än att tillgripa det öfver östra porthvalfvet belägna mindre rummet n:o 13 (5 meter långt och 3 meter bredt), hvilket under senare år användts till läsrum för mindre afdelningar. Där kunna 14 stycken W. C.-apparater installeras . Tolf af dessa, jämte förut befintliga 4 stycken, skulle således blifva fullt tillräckligt.

För att vidare söka, så vidt möjligt är, utreda äfven frågan om *kostnaderna,* har styrelsen vändt sig till såväl Gäfle Rörläggningsbolag som Västerås Vatten- och Gasverk. Intetdera af dessa har dock kunnat afgifva något anbud, vid hvilket det ansett sig kunna ansvara längre än en eller annan vecka, då alla priser äro stadda i stigande; men af bådas beräkningar framgår, att kostnaden icke kan beräknas lägre än 4,000 kronor, men sannolikt kommer att öfverstiga äfven denna summa.

Som dock skolans ekonomi omöjligen tillåter skolan att på egen bekostnad utföra detta arbete, och då Västerås stad till största delen (nämligen 5/6) är ägare af läroverkshuset, så ser styrelsen ingen annan utväg än att vända sig till Drätselkammaren med vördsam anhållan,

att Drätselkammaren ville begära Stadsfullmäktiges bemyndigande att i flickskolehuset låta i rummet n:o 13 anordna 14 stycken W. C.-apparater med behöriga ledningar samt utföra detta arbete under instundande juni månad.

Västerås den 27 februari 1917.

JOHN KARLSSON.
Styrelsens ordförande.

Th. af Billbergh.

Till Styrelsen för Västerås Högre Elementarläroverk för flickor.

N:o 55.
Ang. anordnande af ett afträdeshus vid flickläroverket.

Som bekant har antalet bekvämlighetsinrättningar vid flickskolan länge varit otillräckligt. Skolans styrelse har också haft denna angelägenhet under ompröfning och ämnat anordna ett antal vattenklosetter inom skolan. Då detta första förslag dock af flera skäl ej ansetts böra komma till utförande, kvarstå nu de *otillfredsställande förhållandena beträffande skolans afträden.*

Flickläroverkets elevantal är under innevarande vårtermin 314, och endast 6 stycken afträden finnas, d. v. s. 1 afträde på 52 barn, hvilket måste anses alldeles otillräckligt. Enligt uppgift förekommer ofta under rasterna köbildning, och en del barn hinna ej uträtta sina behof under rasten.

Man bör för flickor beräkna ett afträde på 20 barn. Folkskolestadgan föreskrifver detta antal. *För flickskolan skulle således f. n. behöfvas minst 15 st. afträden,* d. v. s. 9 à 10 st. utöfver dem, som redan finnas. I den tilltänkta annexbyggnaden till läroverket kommer naturligen äfven utrymme för vattenklosetter att beredas, men då det torde dröja ännu flera år innan denna byggnad kan vara färdig, blir det *nödvändigt att redan nu, oberoende af denna byggnadsfråga, afhjälpa de berörda olägenheterna.*

Med hänvisning till ofvanstående anhåller undertecknad, att flickläroverkets styrelse ville snarast gå i författning om ett tillfredsställande ordnande af skolans afträdesfråga.

Västerås den 12 februari 1917.

Carl Idar.
Skolläkare.

N:o 56.

Drätselkammarens och Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag ang. elektrisk ledning till Rosenhill m. fl. områden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af närlagda framställning, som Vatten- och Gasverksstyrelsen ingifvit till Drätselkammaren med anhållan, att Drätselkammaren måtte öfver densamma afgifva yttrande, får Drätselkammaren, med tillstyrkande af styrelsens förslag, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för anläggande af elektriska ledningar för områdena Papegojvreten, byggnadsområdet Vega och Lilla Johanneslund bevilja ett anslag af 12,400 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 24 maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 56.

Ang. elektrisk ledning till Rosenhill m. fl. områden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse, som här bifogas, hafva fastighetsägare inom områdena Rosenhill, Papegojvreten, Egnahemsföreningen Vega samt Lilla Johanneslund hemställt om utredning rörande anläggning af elektriska ledningar till och inom deras områden för såväl inomhus- som ytterbelysning. Berörda områden äro de längst norr om staden liggande förstadssamhällena. Som dessa äro belägna på ett betydande afstånd från stadens elektricitetsverk, blifver fördelaktigast förse desamma med ström genom högspänningsledning.

I upprättade beräkningar är Rosenhill uteslutet, enär detta område ligger närmare Valsborg och därför lättare kan förses med ström från de till sistnämnda område anlagda ledningar.

Utredning rörande ytterbelysning har ej skett, emedan sökandena genom sina kommitterade meddelat, att de tillsvidare afstode från dylik utredning.

Elektrisk anläggning för sökandenas områden bör ske enligt följande plan: Från högspänningsledningen Loviseberg—Malmaberg göres vid Gideonsberg uttag för högspännings-luftledning, som framdrages öfver Gideonsbergs och stadens mark till områdena. På lämpliga platser invid dessa uppställas 2 st. stolptransformatorer, från hvilka luftledningar för lågspänd ström dragas inom områdena till fördelning af strömmen.

Kostnaderna äro beräknade till:

Hufvudledning	4,700: —
Fördelningsledning med transformatorer	11,300: —
Serviser	2,400: —
Kronor	18,400: —

Som Lilla Johanneslund äger en areal af cirka 37,000 kvadratmeter och ej är uppdeladt i byggnadstomter, hafva sökandena hemställt om särskild utredning rörande bidrag för detta område. Styrelsen har vid beräkning af bidraget upptagit 5,000 kvadratmeter för inom området befintliga 2 st. fastigheter, men anser styrelsen att stadgadt bidrag bör utgå äfven för öfrig del af området, i den mån detsamma ev. uppdelas och afyttras till tomter.

Den tomtareal, för hvilken bidrag nu kan påräknas, utgör c:a 85,500 kvadratmeter, som efter stadgad afgift, 7 öre, i rundt tal motsvarar 6,000 kronor. Stadens bidrag skulle alltså utgöra 12,400 kronor.

Enär ifrågavarande anläggning redan nu blifver ekonomiskt bärande för staden samt ytterligare bidrag snart nog torde kunna påräknas för en del tomter, som ej ägas af sökandena, och då högspänningsledningen äfven kan tjäna för angränsande områden af stor utsträckning, förordar styrelsen bifall till framställningen och hemställer,

att Stadsfullmäktige ville för utbyggande af elektriska ledningar för ifrågavarande områden bevilja ett anslag af 12,400 kr. att utgå af lånemedel.

Västerås den 10 maj 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Gęston.

N:o 56.

Ang. elektrisk ledning till Rosenhill m. fl. områden

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen, Västerås.

Undertecknade, kommitterade för tomt- och fastighetsägare i Rosenhill, Papegojvreten, Egnahemsföreningen Vega samt Lilla Johannislund, få härmed hos Vatten- och Gasverksstyrelsen anhålla om utredning för anläggning af elektriska ledningar för såväl inomhus- som gatubelysning från någon af stadens ledningar, t. ex. vid Valsborg, förbi Rosenhill, Papegojvreten, Vegaföreningen upp till Lilla Johannislund. I sammanhang härmed vilja vi erinra, att de områden, som komma att beröras af dessa ledningar, å ena sidan vägen från Valsborg upp till Papegojvreten, äges af Flodins sterbhus. Å andra sidan från Rosenhill och ända upp förbi Vegaföreningen, tillhör jorden Kristiansborgs gård, som ju äges af staden. Vi anse därför, att vid beräkningen af ledningarna, hänsyn bör tagas härtill, i synnerhet som staden är ägare af områden, hvilka troligen komma att bebyggas i en icke allt för aflägsen framtid. För beräkning af dessa ledningar få vi meddela, att tomtarealen vid Rosenhill utgör 3,000 m² samt antal lampor 24 st., Papegojvreten 30,000 m² och 100 st. lampor, Vegaföreningen 57,000 m² och 310 st. lampor. Dessutom finnes ett större jordområde för trädgårdsbruk, som äges af Pettersson, Lilla Johannislund, med en areal af 37,000 m² och 15 lampor. Då emellertid ägaren af detta område ej anser sig kunna betala efter samma grundpris som af stadsfullmäktige beslutats, eller som för vanliga byggnadstomter med 7 öre pr m², hemställes om särskild utredning härför.

Som medel till dessa ledningar måste begäras hos Stadsfullmäktige, hafva vi tänkt ingå till D. K. med begäran härom, hvarvid Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning bifogas.

Kommitterade få med anledning af hvad här ofvan sagts, hemställa, att Vatten- och Gasverksstyrelsen ville utreda saken, samt afgifva de yttranden och förslag, hvartill saken kan föranleda samt att anläggningen kan tagas i bruk instundande höst.

Västerås den 29 mars 1917.

KOMMITTERADE.

Gust. Dahlfors. *P. A. Jonsson.*

N:o 57.

Lifsmedelsnämndens och Beredningsutskottets förslag ang. val af suppleanter i Lifsmedelsnämnden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som af Stadsfullmäktige genom beslut den 26 sistlidne april anmodats afgifva yttrande öfver inom Stadsfullmäktige väckt förslag om val af fyra nya suppleanter i stadens Lifsmedelsnämnd, får härmed, under hänvisning till Lifsmedelsnämndens bilagda yttrande, i ärendet föreslå

att Stadsfullmäktige till suppleanter i Lifsmedelsnämnden måtte utse förre Maskinisten C. F. Huggare, Handlanden E. A. Thunholm, Fru Nina Andersson och Fru Emma Gustafsson.

Västerås den 21 maj 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Öfver ett af Herr E. R. Sabel inom Stadsfullmäktige väckt förslag att Stadsfullmäktige ville utse fyra nya suppleanter i Lifsmedelsnämnden, hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 26 sistlidne april infordrat Lifsmedelsnämndens utlåtande; och får Nämnden i anledning häraf, med vitsordande af behofvet af nya suppleanter, särskildt sedan antalet ledamöter i Nämnden nyligen ansenligt utökats och under uttalande att Nämnden ansett sig böra öfverlåta åt Beredningsutskottet att framlägga definitivt förslag till val af sådana, härmed namngifva följande personer såsom lämpliga för nämnda uppdrag, nämligen: f. Maskinisten C. F. Huggare, Handlanden E. A. Thunholm, Expeditören Aug. Hedberg samt Fruarna Nina Andersson, Ida Johansson och Emma Gustafsson.

Västerås den 22 maj 1917.

För Lifsmedelsnämnden:

KARL HÄGWALL.

Ragnar Tenow.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 21 Juli. XI.

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens berättelse för år 1916.

I. Hälsovårdsnämnden med därunder lydande inrättningar o. personer.

1. Antal sammanträden under året.	14
2. Under året tillkomna förändringar beträffande nämndens befattning med den allmänna sjukvården, instruktionen för nämnden, särskilda föreskrifter tillkomna i enlighet med § 24 i hälsovårdsstadgan.	Åtagit sig utföra desinfektioner af kläder efter i lungsot aflidna fr. länets landsbyggd. Af Stadsfullm. erhållit befogenhet att efter vatten- och gasverkets hörande bevilja W.-C.-anläggningar.
3. Tjänstebiträden för hälsovården: kemist, veterinär, antal tillsyningsmän och öfrig personal.	Kemist: Västerås kemiska station. Köttbesiktningsbyrån: Föreståndare: Veterinär M. Jonsson. 2 trikinmikroskopister, 1 vaktmästare, tillika hälsopolis. Dessutom: 1 första hälsopolis (nyinrättad) samt innalles 3 hälsopoliser.

II. Befolkningen, nativiteten och dödligheten inom samhället.

Antal kyrkoskrifna innevånare den 31 december föregående år. Antal födda under redogörelseåret. Antal döda enligt dödsbevisen.	24,301, vid årets slut 25,464. 555 297
Större dödlighet i någon viss statsdel.	Ej förekommit.

III. Hälsovården.

a. Vattentillgång. 1. Behofvet af driksvatten tillgodoses genom naturliga källor, gräfda brunnar, rörbrunnar (antal), vattenledning.	Grundvatten från 3 st. sänkbrunnar af stålblåt.

N:o 59.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

2. Vattnets beskaffenhet; vattentillgången tillräcklig eller otillräcklig.	Vattnets beskaffenhet god. Vattentillgången tillräcklig.
Från samhällen med vattenledning torde följande uppgifter lämnas:	
1. Ledningarnas sammanlagda längd inom rörnätet vid redogörelseårets slut.	Stadens ledningar: gjutna rör: 3″—14″ = 44,409 m. Smidda rör: 1″—2″ — 1,574 m. Enskilda ledningar: gjutna rör: 4″ = 2,055 m. Smidda rör: 3/4″—2″ = 6,560 m. Sammanlagda rörlängden 1″—14″ = 54,598 m.
2. Procent hus, i hvilka vatten är inledt vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadens planlagda område. 513 st. gårdar utom stadens planlagda område (440 + 73).
3. Anläggningskostnaderna till och med redogörelseåret.	Kronor 778,924: —.
Vattenverkets utvidgning under redogörelseåret.	
4. Längden af nya ledningar inom rörnätet.	Gjutna rör: 419 m. 9″; 112 m. 7″; 1177 m. 6″; 1259 m. 5″; 345 m. 4″; Summa 4″—9″ = 3312 m. Smidda rör: 107 m. 2″; Kasserade ledningar: Smidda rör: 100 m. 2″; 320 m. 1 1/2″; 60 m. 1″; 50 m. 3/4; Summa 3/4″—2″ = 530 m.
5. Antalet egendomar, i hvilka vatten under året blifvit inledt.	90 st., däraf 73 st. utom stadens planlagda område.
6. Nya filter, pumphus, etc.	Inga.
7. Kostnaderna för vattenverkets utvidgning.	Kronor 55,463: 39.
8. Vattenförbrukn. för hushållsbehof.	685,105 m.³;
9. „ allmänna „	48,000 „
10. „ industriella „	163,093 „
11. Summa vattenförbrukning per individ och dygn.	93 liter (under antagande att c:a 21,500 indiv. använda vattenledningsvatten.)
12. Vattenafgift enl. mätare.	20 öre pr m.³
13. „ „ annan grund (angifves).	Taxabestämmelserna oförändrade: 2 kr. pr rum och år.
14. Anmärkningar angående vattentillgången och vattnets beskaffenhet.	Inga.
15. Drifkostnader under redogörelseåret.	44,500 kr. (beräknade).
16. Inkomster.	94,000 „ (beräknade).

b. Afledning af spill- och grundvatten.	
1. Sammanlagda längden af underjordiska afloppsledningar vid slutet af redogörelseåret.	Stadens ledningar: 33,999 m. Enskildas ledningar: 8,420 m. Summa 42,419 m.
2. Kostnaderna för anläggning af underjordiska afloppsledningar intill redogörelseårets slut.	491,555 kr.
3. Procent egendomar med underjordiska aflopp vid redogörelseårets slut.	100 % inom stagens planlagda område. 546 st. gårdar utom stadens planlagda område (475 + 71)
4. Sammanlagda längden af under året utförda underjordiska afloppsledningar.	Lagda ledn.: 436 m. 15″; 112 m. 12″; 2,354 m. 9″; Summa: 9″—15″ = 2,902 m. Kasserade ledn.: 395 m. 9″; 60 m. 6″; 85 m. 4″; Summa 4″—9″ = 540 m.
5. Kostnaden för dessa.	47,271:38 kronor.
6. Under året utförda upprensningar af vattendrag, afdikningar af vattensjuka områden inom eller i närheten af samhället, åtgärder för rening af afloppsvatten etc.	Afloppsmynningen vid Hyttan upprensades.
7. Kostnaden för dessa åtgärder.	Äro inbegripna i drifkostnaderna.
8. Antal egendomar, som under året erhållit underjordiska aflopp.	91 st. däraf 71 st. utom stadens planlagda område.
9. Anmärkta bristfälligheter i afloppsledningarna samt olägenheter i deras anordning.	Inga.
c. Renhållning.	
aa. Latrinrenhållning.	
1. Systemet för densamma.	Torfmullspudrettberedning genom stadens renhållningsverk från stadens centralare gårdar. Från gårdarne i stadens yttre område sker renhållningen genom resp. gårdsägares försorg.
2. Olägenheter och missbruk samt åtgärder med anledning däraf.	Ej förekommit.
3. Antalet egendomar med vattenklosetter.	158 st. egendomar med inalles 576 st. W. C.

N:o 59.
Hälsovårds nämndens årsberättelse för 1916.

4. Bortforsling genom gårdsägarnas försorg, entreprenör, stadens eget renhållningsverk.	Genom stadens renhållningsverk sker bortforsling i 540 gårdar inom gamla stadsplanen och i 350 gårdar utom gamla stadsplanen. I öfriga af gårdsägarna.
5. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa; åtgärder med anledning däraf.	Renhållningsverket är upplagsplats, men ligger f. n. inom staden, ehuru något afsides. — Skall framdeles utflyttas.
6. Latrinens tillgodogörande (försäljning till lantbrukare, pudrettberedning).	Pudretten användes dels till stadens landtbruk och dels försäljes till kringboende landtbrukare.
bb. 1. Uppsamling och bortforsling af sopor, köksaffall, orenlighet från gård och gata.	Genom renhållningsverkets försorg från 440 gårdar inom stadsplanen och 350 gårdar utom stadsplanen. I öfrigt genom gårdsägarnes försorg.
2. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa och åtgärder med anledning däraf. 3. Tillgodogörande eller oskadliggörande (bränning af sopor etc.)	Sopor och köksaffall inom stadsplanen skiljas åt; soporna komposteras och användas till stadens landtbruk eller försäljas. Köksaffallet går till stadens svingård. Sopor och köksaffall utom stadsplanen, där nya renhållningsstadgan ej äger tillämplighet, blandas och komposteraså stadens landtgårdar till gödningsmedel. — Komposterna så afsides att olägenhet ej anmärkts däraf.
cc. För samhällen med eget renhållningsverk torde uppgifvas:	
1. Inkomster under året genom försäljning af latrin, pudrett, sopor etc.	24,150 kronor.
2. Tillskott för året utöfver inkomsterna.	41,379 „
dd. Antal inom den egentlig staden eller samhället befintliga	
1. Svinhus.	Inga inom stadsplanen, 12 (58 svin) utom stadsplanen.
2. Fähus.	Inga inom stadsplanen, 10 (23 kor) utom stadsplanen.
3. Stall.	127 med 544 spiltor, 304 hästar.
4. Olägenheter och missbruk vid dessa samt åtgärder med anledning däraf.	Inga större förekommit.
5. Svinhållning förbjuden.	Ej förekommit.

N:o 59. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.*

d. Begrafningsplats. Under året vidtagna åtgärder beträffande densamma, samt andra med liksjordande sammanhangägande omständigheter.	Ny begrafningsplats ifrågasatt inom egendomen Kristiansborg. Fullständig utredning härom af Stadsfullmäktige öfverlämnad till Kyrkostämman för yttrande. — Den nuvarande torde vara fullbegrafd inom ett par år.
e. Bostäder, skolor och **samlingslokaler** m. m. samt **fabriker** och **näringar.**	
1. Antal hus (egendomar) vid årets slut.	1333.
2. Antal under året tillkomna.	37.
3. „ „ „ rifna.	3.
4. Antal lägenheter i hvilka öfverbefolkning anmärkts.	1 lägenhet.
5. Antal bostadslägenheter, mot hvilka anmärkning gjorts på grund andra sanitära missförhållanden.	2 lägenheter utdömda på grund af fukt.
6. Sanitära missförhållanden inom skolor och samlingslokaler samt åtgärder med anledning däraf.	Intet att anmärka.
7. Sanitära missförhållanden inom fabriker och verkstäder samt åtgärder med anledning däraf.	Intet att anmärka.
8. Uppgift angående minderåriga i industriellt yrke, äfvensom åtgärder med anledning af § 9 och 13 i lagen af den 17 oktober 1900.	— — —
9. Anmälan om anläggande eller inrättande af nya fabriker enligt § 16 af hälsovårdsstadgan samt nämndens beslut i anledning däraf.	Ej förekommit.
10. Sanitära olägenheter af fabriker, upplag eller näringar samt åtgärder med anledning däraf.	Förb. mot vedhuggning nattetid 1 fall (bageri) „ „ lumphandelsrörelse 2 „ „ „ benupplag 1 „

N:o 59.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

11. Under året tillkomna badinrättningar, särskilt skol och folkbad.	Fullständig skolbadafdelning i den nya folkskolan (Korsängsskolan). Badfrekvensen inom stadens varmbadhus: se bifogad tablå.
12. Genom kommunens eller enskildas försorg under året tillkomna arbetarebostäder.	Kvarteren Ivar och Sandgärdet fullt bebyggda med arbetarebostadskomplex genom enskildt byggnadsbolag. Genom stadens försorg har dels 2:ne större baracker uppförts dels en större tomt bebygdts.
13. Under året tillkomna härbergen, asyler.	Ej förekommit.

f. Tillsyn öfver födoämnen.

1 a. Öfversikt öfver under året beslagtagna födoämnen.

	Antal beslag	Kassationsorsak			
		tuberkulos	trikiner	andra sjukl. förändringar	förskämning
Kött af nöt	3	—	—	—	3
„ „ svin	4	—	—	—	4
„ „ häst	1	—	—	—	1
Inälfvor	27	—	—	—	27
Korf	6	—	—	—	6
Andra födoämnen	4	—	—	—	4

1 b. Berättelse öfver Köttbesiktningsverksamhet. Se särskild bilaga.

2. Anmärkta missförhållanlanden beträffande slakterier, mejerier och fabriker för konservering af födoämnen.	Till åtal anmälda förseelser betr.: Slakteristadgan 11. Betr.: Mjölkstadgan 6.
3. Omkostnader för tillsyn öfver födoämnen.	Köttbesiktning: 10,328: 20 Mjölkkontroll: 263: 66

g. Åtgärder till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning.

1. Under året vidtagna åtgärder till underlättande af isolering af smittosjuka. Kostnaderna härför.	Vid Epedimisjukhuset påbörjats uppförande af dels en ny större sjukpaviljong och dels bostadshus för personal. Anslag härtill 150,000 kronor.
2. Under året anskaffade desinfektionsapparater, system, antal. Kostnader.	Ny decinfektionsugn vid epidemisjukhuset (Vacuum-system). 7,000 kronor.
3. Antal utförda bostadsdesinfektioner.	181.
4. Särskildt för tuberkulos.	44.

5. Särskilda åtgärder med anledning af inom samhället eller dess närhet utbruten farsot.	Ej förekommit.	**N:o 59.** *Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.*
6. Åtgärder till vaccinationens befrämjande.	För anordnande af offentl. vacination anslagits 50 kronor.	

Till dessa uppgifter bifogas å särskilda i K. Med.-styr:s cirk. den 9 dec. 1901 föreskrifna blanketter:

1. Öfversikt öfver dödsorsakerna enligt dödsbevisen.
2. Öfversikt öfver några af de viktigaste dödsorsakerna med fördelning på månader.
3. Uppgift angående sinnessjuka.

Dessutom bifogas följande bilagor:

4. Årsberättelse från Västerås epidemisjukhus.
5. » » » Köttbesiktningsbyrå.
6. » » » Fosterbarnsnämnd:
7. Badtablå » » stads varmbadhus.

Västerås den 1 mars 1917.

Carl Thunström.
v. ordf.

N:o 59.

Hälsovårds-nämndens årsberättelse för 1916.

Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1916.

Sjukhuset tillhör Västerås stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande byggnaderna och deras omgifning:

En ny sjukhuspaviljong i 2 våningar samt ett mindre hus med rum för personalen ha under året påbörjats och torde vara färdigbyggda till hösten 1917.

Inredandet af ny värmeledning (med lågtrycksånga) i en af de förutvarande paviljongerna har likaledes påbörjats.

Mathållning: ingen ändring.

Inventarier, utredningspersedlar och instrument: Förbrukade dylika ha ersatts med nytt, eljes ingen förändring.

Ordningsstadgar och bestämmelser för patienters intagning: ingen förändring.

Följande förändringar hafva inträffat beträffande personalen: 1 sköterske- och 1 kokerske-ombyte under året, eljes inga förändringar.

Följande viktigare åtgärder hafva hos direktionen blifvit föreslagna: Anställandet af en husmoder och en sjuksköterska; anslag till anskaffande af fullständig säng- och inventarieutredning till den nya sjukpaviljongen och personalrummen, hvilka båda förslag antagits och medel därtill beviljats af Stadsfullmäktige.

Öfriga anmärkningsvärda förhållanden: intet att anföra.

I. Intagna, aflidna, underhållsdagar, antal sängar, dagafgifter.

Antal patienter: intagna	Antal patienter: aflidna	Underhållsdagar	Antal sängar	Högsta antalet vårdade för dag	Lägsta antalet vårdade för dag	Medellängd af sjukhusvistelsen		Dagafgift Kr.	Dagafgift öre	Intagna	Underhållsdagar
fr. Staden 216	4	7,649	65*)	58	18	34,5 dygn	Å allmänt rum	2	—	4	87
„ Landet 97	4	3,162									
Summa 313	8	10,811									

Medräknas kvarligande från Staden 14 blir patientantalet 230 och underhållsdagar 8,100.
„ „ „ Landet 23 „ „ 120 „ „ 3,900.
Summa 37 Summa 350 Summa 12,000.

*) Tillkommer en reservafdelning på 20 sängar som endast kortare perioder behöfts tagas i anspråk.

II. Inkomster.

		Kronor	öre
1.	Patientafgifter (utdebiterade ersättning af allmänna medel)	174	—
2.	Anslag af landsting[1])	19,174	48
3.	„ „ kommun[1])	97,350	82
	Summa inkomster[2])	117,289	30

[1]) Endast den del af anslaget som under året utanordnats. — [2]) Som öfverskott eller brist ej anföres i denna uppgift, behöfver utgifts- och inkomstsummor ej stämma med hvarandra.

N:o 59. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.*

III. Utgifter.

	Kronor	öre	Kostnader pr underhållsdag, öre*)
1. Aflöningar (i stat upptagna) och pensioner	8,156	54	68
2. Läkemedel (för inre och yttre behandling)			
3. Förbruksarticklar, bandage	967	32	8
4. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. dyl.			
5. Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningariklar	24	70	—
6. Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial	635	53	5
7. Patienters utspisning	14,987	16	125
8. Annat kothåll			
9. Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar	5,467	58	46
10. Tvätt, renhållning (inre och å gård), vatten samt hithörande förbrukningsartiklar	702	50	6
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	—	—	—
12, Fastigheters (inkl. gårds. parks och vägars) underhåll, reparationer	1,867	57	16
13. Ny-, till- och ombyggnader	84,095	20	—
14. Diverse utgifter: Hyror och ränta ....; Onera	385	20	3
Summa utgifter	117,289	30	277

*) Underhållsdagarnes antal beräknadt med kvarliggande patienter från 1915, sål. 12,000.

IV. Personalens storlek och löneförmåner.

Befattning	Lön Kr.	Andra löneförmåner
2 ordinarie sköterskor	800	Fritt vivre
1 „ sköterska	500	„ „
3 „ biträden	300	„ „
1 kokerska	350	„ „
1 jungfru	240	„ „
1 vaktmästare	1200	Ej „ „
1 dräng	900	„ „ „
2 tvätterskor à resp.	3 o. 2,50 pr d.	

V. Intagna sjukdomsfall äfvensom aflidna.

Sjukdom Enl. gällande sjukdomsnomenklatur	Intagna		Aflidna		Sjukdom Enl. gällande sjukdomsnomenklatur	Intagna		Aflidna	
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.
Difteri	54	52	—	2	Laryngitis ac. (psewdorcoup)	1	—	—	—
Skarlakansfeber	65	73	1	—	Bronchopneumonia ac.	—	1	—	1
Tyfus abdominalis	11	5	1	—	Parotitis epid.	2	—	—	—
Paratyfus B.	1	—	—	—	Absessus pelvis	—	1	—	—
Meningitis cerebrospin, ep.	1	2	—	—	Paralysis bracch. hysterica	—	1	—	—
Angina tonsill.	19	17	—	—	Observationsfall (Nihil)	—	1	—	—
Meningitis tuberculose	1	2	1	2	Feber af obest. art.	1	1	—	—
Tuberculosis peritonei	—	1	—	—					

N:o 59.
Hälsovårds-nämndens årsberättelse för 1916.

VI. Utförda operationer.

Operation	Patientens ålder			Operation, utgång		
	under 15 år	15—55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dålig
Incisioner	3	2	—	—	—	—
Mastoidit op.	—	1	—	—	—	—
Intubation	1	—	—	—	—	1

Västerås den 1 mars 1917.

Carl Thunström.

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Årsredogörelse från Köttbesiktningsbyrån i Västerås för år 1916.

Verksamheten vid byrån har fortgått utan någon ändring ifråga om personal.

Tillförseln af kött har varit afsevärdt mindre än under 1915, särskildt ifråga om fläsk och fårkött. Största delen af det till samhället införda fläsket har kommit från exportslakterierna, och då detta fläsk redan förut är besiktigadt och stämpladt, behöfver det ej undergå förnyad besiktning härstädes.

Köttets kvalité har varit rätt god.

Af till besiktning uppvisade 12,402 kroppar, ha 603 helt eller delvis blifvit beslagtagna. Vikten af det beslagtagna köttet har utgjort 9,862 kg. 1,070 organ ha beslagtagits och oskadliggjorts.

Ett kött har efter sterilisering utlämnats till ägaren och ett annat, efter 6 veckors saltning.

Statens inspektör öfver köttbesiktningen har under året besökt byrån och däröfver lämnat protokoll.

Kungl. Maj:t har fastställt förnyad taxa öfver köttbesiktningen, gällande under åren 1917—1919.

Angående tillförseln och beslagen, se bilagorna.

Västerås den 28 februari 1917.

Martin Jonsson.

Denna rapport afser veterinärerna Martin Jonssons och J. Jakobssons verksamhet som besiktningsmän.

Antal besiktigade kött.

Månad	Kött af														
	Storboskap		Större kalf		Mindre kalf		Får, get		Svin		Spädgris	Häst		Föl
	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/1	1/2	1/1
Januari	199	14	171	10	365	10	17	—	77	114	2	27	1	—
Februari	187	24	188	8	344	6	18	—	108	115	4	16	—	—
Mars	246	18	212	9	386	11	23	—	111	141	5	18	1	—
April	180	20	202	9	516	6	30	—	56	204	1	10	1	—
Maj	152	15	206	4	430	9	17	1	48	115	6	7	—	—
Juni	151	14	211	8	269	8	10	—	44	94	1	16	—	1
Juli	93	13	273	2	257	7	15	—	50	83	3	12	—	2
Augusti	129	15	235	8	209	8	40	1	51	105	1	9	—	1
September	159	22	236	8	247	13	96	1	68	187	2	8	—	—
Oktober	162	21	293	7	278	6	102	2	72	148	11	23	—	—
November	159	12	172	6	340	6	150	4	93	222	3	28	—	—
December	174	29	176	8	355	17	36	3	120	272	9	25	—	—
Summa	1991	217	2475	57	3996	107	554	12	898	1840	48	199	3	4

N:o 59.

Hälsovårds nämndens årsberättelse för 1916.

Antal besiktigade lösa organ (enbart organbesiktning)

Månad	Enbart organbehandling																		
	Storboskap						Kalf					Svin				Häst			
	Lunga	Hjärta	Lever	Juver	Tunga	Hufvud	Lunga	Hjärta	Lever	Tunga	Hufvud	Lunga	Hjärta	Lever	Hufvud	Lunga	Hjärta	Lnver	Tunga
Januari	12	12	10	8	163	10	6	6	71	15	1	—	—	—	3	—	—	1	—
Februari	11	11	11	11	153	10	1	1	69	9	—	—	—	2	—	—	—	1	—
Mars	16	16	16	13	202	14	2	2	76	22	1	—	—	—	3	1	1	2	—
April	6	6	7	5	168	7	1	1	78	18	—	—	—	2	1	—	—	—	—
Maj	9	9	12	10	124	11	2	2	62	18	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Juni	8	8	9	5	139	8	1	1	46	19	—	—	—	—	2	2	2	2	—
Juli	6	6	8	4	76	5	6	6	76	39	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Augusti	12	12	11	5	103	11	13	13	57	33	—	—	—	1	—	—	—	—	—
September	11	11	11	5	124	10	10	10	72	23	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Oktober	12	12	12	8	141	11	5	5	46	17	5	—	—	—	2	5	5	8	—
November	17	17	23	11	139	14	1	1	42	23	—	2	2	3	6	3	3	6	—
December	16	17	23	17	163	16	—	—	33	21	—	5	5	6	23	4	4	4	2
Summa	136	137	153	102	1692	127	48	48	728	257	7	7	7	15	43	15	15	24	2

Antal helt eller delvis beslagtagna kroppar och vid beslaget vidtagna åtgärder.

Djurslag	Antal besiktigade	Godkända efter				Helt förstörda		Summa djur, hvarå beslag gjorts	
		kassation av förändrade organ eller delar		särskild behandling					
		Antal	% af besiktigade	Antal	% af besiktigade	Antal	% af besiktigade	Antal	% af besiktigade
Storboskap	2208	323	14,62	2	0,08	26	1,17	351	15,89
Större kalf	2532	30	1,14	—	—	1	0,04	31	1,22
Mindre kalf	4103	7	0,16	—	—	109	2,56	115	2,80
Får eller get	566	—	—	—	—	—	—	—	—
Svin	2738	82	2,99	—	—	1	0,03	33	3,03
Spädgris	48	—	—	—	—	2	4,16	2	4,16
Häst	202	16	7,92	—	—	2	0,99	18	8,91
Föl	4	3	75	—	—	—	—	3	75
Summa	12402	461	3,71	2	0,01	141	1,13	603	4,95

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Antal kasserade organ och kött samt vikten af de kasserade köttpartierna.

Djurslag	Organ									Kött				
	Lunga	Hjärta	Bröst-hinna	Lever	Bukhinna	Njure	Juver	Tunga	Huvud	Delar Vikt kg.	Kroppar 1/1	Kroppar 1/2	Kroppar Vikt kg.	Summa vikt kg.
Storboskap	23	2	117	5	147	219	6	5	4	3042	25	1	3816	6858
Större kalf	—	—	1	—	1	36	—	—	—	8	1	—	45	53
Mindre kalf	1	1	109	1	109	221	—	—	—	3	104	5	1938	1941
Svin	—	—	2	—	10	22	6	—	4	237	1	—	52	289
Spädgris	—	—	2	—	2	4	—	—	—	—	2	—	20	20
Häst	—	—	2	—	2	6	—	—	—	249	2	—	388	637
Föl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	—	—	—	64
Summa	24	3	233	6	271	508	12	5	8	3603	135	6	6259	9862

Antal o. vikt af särskildt behandlade kroppar jämte uppgift å behandlingens art.

Djurslag	Godkända efter sterilisering			Godkända efter saltning			Summa behandlade		
	Antal 1/2	Vikt kg. Före behandlingen	Vikt kg. Efter behandlingen	Antal 1/1	Vikt kg. Före behandlingen	Vikt kg. Efter behandlingen	Antal 1/1	Antal 1/2	Vikt kg. (Före behandlingen)
Storboskap	1	67	58	1	135	133	1	1	202
Summa	1	67	58	1	135	133	1	1	202

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Beslagsrapport för olika djurslag

Beslagsorsaker	Storboskap				Större kalf				Mindre kalf				Får, get			
		Åtgärd				Åtgärd				Åtgärd				Åtgärd		
	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda
Blodförgiftning (Septicæmia)	—	—	—	—	—	—	—	—	66	—	—	66	—	—	—	—
Varfeber (Pyæmia)	2	—	—	2	—	—	—	—	35	—	—	35	—	—	—	—
Strålsvampsjuka (Actinomycosis)...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuberkulos (Tuberculosis)	194	184	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Igelsjuka (Distomatosis)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dyntsjuka (Cysticercus inermis)...	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Traum. mag., mellangärds- och hjärtsäcksinfl.	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gulsot (Icterus)......................	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Njurinflammation (Nephritis)	6	6	—	—	25	25	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—
Juverinflamation (Mastitis)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inflam. i leder, slemsäckar och senskidor	76	76	—	—	2	2	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—
Blödningar (kontusioner och benbrott)	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Abcessbildning	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cystabildning..........................	3	3	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svultsbildning	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra sjukliga förändringar	12	9	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Omogenhet	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—
Fargaltsvål	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Foder-, skållvatten- eller blodaspiration	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förskämning	—	—	—	—	1	—	—	1	4	—	—	4	—	—	—	—
Abnorm lukt	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Självdöd	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	351	323	2	26	31	30	—	1	116	7	—	109	1	1	—	—
Antal besiktigade kroppar och lösa organ	1/1: 1991		1/2: 217		1/1: 2475		1/2: 57		1/1: 3996		1/2: 107		1/1: 554		1/2: 12	

och vid beslaget vidtagna åtgärder.

Svin				Spädgris				Häst				Föl				Kassation vid besiktning af lösa organ				
	Åtgärd				Åtgärd				Åtgärd				Åtgärd			Antal organ af				
Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Antal	Godkända efter kassation af förändr. organ eller delar	Godkända efter särskild behandling	Helt förstörda	Storboskap	Kalf	Får, get	Svin	Häst
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—
26	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—
19	19	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—
12	12	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—
2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—
1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	—	1	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83	82	—	1	2	—	—	2	17	15	—	2	4	4	—	—	44	1	—	—	—
¹/₁; 898		¹/₂:1840		¹/₁: 48		¹/₂:		¹/₁: 199		¹/₂: 3		¹/₁: 4		¹/₂:		2347	1088	—	72	99

N:o 59.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Redogörelse angående fosterbarnsvården i Västerås stad för år 1916.

A. I *enskild bostad* vårdade fosterbarn:

Antal vid årets början anmälda		69
Tillkomna under året		24
Summa		93
Aflidna under året: Inga.		
Afgångna af annan anledning:		
före fyllda 7 år	19	
efter fyllda 7 år	9	
Summa	28	
Hela antalet under året afgångna		28
Antal vid årets slut vårdade:		
under 1 år gamla	4	
1—7 år gamla	61	65
Summa		93

B. I *särskild anstalt* vårdade:

Antal vid årets början anmälda		10
Tilkomna under året		3
Summa		13
Aflidna under året: Inga.		
Afgångna af annan anledning:		
före fyllda 7 år	1	
efter fyllda 7 år	2	
Summa	3	
Hela antalet under året afgångna		3
Antal vid årets slut vårdade:		
under 1 år gamla	2	
1—7 år gamla	8	10
Summa		13

C. *Hela antalet inom kommunen vårdade fosterbarn* vid redovisningsårets slut 75

D. *Fosterlegans storlek* pr månad:
i enskild bostad: högst 30, lägst 6: 67.
i barnavårdsanstalt: högst 10, lägst 10.

E. Hafva *förelägganden meddelats* enligt 7 § 1? Ej förekommit.

F. Hafva *förelägganden meddelats* enligt 7 § 2? Ej förekommit.

G. Hafva *försummelser beifrats* enligt 10 §? Ej förekommit.

N:o 59.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

H. Hafva *försummelser beifrats* enligt 11 §? Ej förekommit.
I. Finnes inom staden *särskild fosterbarnsnämnd?* Ja.
K. Äro *särskilda biträden* enligt 12 § förordnade och i så fall *huru många?* Ja, två förutom nämndens ledamöter, hvilka för tillsyn emellan sig uppdelat staden i distrikt.
L. Finnes inom staden *anstalt, hvarom i 18 § sägs,* och i så fall hvem är där anställd såsom *läkare?* Sådan anstalt finnes ej.

Västerås den 28 februari 1917.

Ida Grönberg.
Fosterbarnsnämndens ordförande

N:o 59.
Hälsovårds-nämndens årsberättelse för 1916.

Ämbetsberättelse från 1:ste stadsläkaren i Västerås för år 1916.

1:o

a) Kyrkoskrifna invånares antal vid
1916 års början 24,301, däraf 12,118 mankön, 12,183 kvinnkön.
1916 „ slut 25,464, „ 12,694 „ 12,770 „
b) Antal födda under året: 555, däraf 276 mankön, 279 kvinnkön.
„ döda „ „ 297, „ 152 „ 145 „.
Nativiteten pr 1000 invånare 21,8.
Mortaliteten „ 1000 „ 11,2.
c) Antalet döda barn under 1 års ålder: 38, däraf 23 mankön, 15 kvinnkön.

2:o.

Allmännare förekommande sjukdomar.

a) Infektionssjukdomar.

Gentemot de närmast föregående åren visade detta år i epidemiskt hänseende en påtagligen fallande tendens såväl i fallens antal som i sjukdomarnes intensitet, och de förekommande sjukdomsfallen syntes egentligen vara förmedlade genom kontakt. Man får väl antaga, att de epidemiska sjukdomarne i en stad af Västerås storlek under året betydligt närmat sig det medeltal, man kan beräkna såsom ungefärligt normaltal, för så vidt inte någon ny mjölk- eller annan födoämnes-epidemi liksom de föregående åren uppstår och ytterligare fördröjer nedgåendet till ett normalt förhållande.

Difteri.

Antal fall under året 61, däraf i maj nästan $^1/_3$ och de öfriga fördelade med ett fåtal pr månad. För stegringen i maj finnas inga påtagliga orsaker, ehuru det föreföll troligt, att någon mindre mjölkepidemi förelåg. — Endast 1 dödsfall.

Åtgärderna de vanliga: skyndsam isolering och vederbörliga desinfektions- eller rengöringsprocesser i hemmen etc., af och till halsprof-undersökningar af öfriga familjemedlemmar.

Skarlakansfeber.

Antalet insjuknade 108, däraf 16 i januari och 19 i november, lägst i oktober, nämligen 2. Äfven denna sjukdom uppträdde i lindrig typ, endast 1 dödsfall, och svit-procenten äfven ovanligt ringa.

Åtgärderna desamma som mot difterien.

N:o 59.

Hälsovårds-nämndens årsberättelse för 1916.

Epidemisk hjärnfeber.

Endast 2 fall, 1 i juni och 1 i juli, hvilka båda gingo till fullständig hälsa medels serumbehandling. Hvarifrån smittan här kommit, kunde ej utredas, och de båda sjuka hade sinsemellan ej haft någon beröring vare sig direkt eller indirekt, och träffade småbarn på resp. 6 månader och 1 ½ år.

Åtgärder: de vanliga och dessutom möjligaste isolering af de anhöriga i hemmen under 8 dagar.

Nervfeber.

11 fall under året, däraf 1 i mars, april och maj, 2 i augusti och 3 i november och 3 i december. Fallen i augusti, november och december kunde skäligen misstänkas härstammå genom mjölkinfektion, och sedan mjölken från den misstänkta landtegendomen pasteuriserats under 1 månad och afstängning af misstänkt mjölkerska föranstaltats genom 1:ste provinsialläkarens ingripande synes smittofaran undanröjd. — Sjukdomen föreföll tämligen lindrig och intet dödsfall inträffade.

Mässling.

Förekom i januari såsom slutet på en epidemi under föregående året. Endast 9 fall anmälda. Upphörde sedan fullständigt.

Kikhosta.

En rätt utbredd och ganska svårartad epidemi förekom under årets första 5 månader, såsom fortsättning från föregående år. Den syntes nå sin kulmen under februari för att sedermera aftaga och alldeles upphöra i augusti och september, men med några stänkfall i oktober ,november och december. — Inalles 346 anmälda fall, ehuru antagligen minst lika många undandragit sig läkarevård. 12 dödsfall.

Influensa.

Uppträdde som vanligt i början af året och utslocknade mot sommaren. Lindrig och föga utbredd.

Påssjuka.

En relativt stor epidemi, som syntes börjat i december 1915 bland de yngre arbetarne på en af de större verkstäderna härstädes och sedan spreds till hemmen. De flesta fallen i januari, februari, mars och april; aftog sedan och upphörde mot slutet af året. I en folkskoleklass uppträdde sjukdomen eruptionsartadt och angrep de flesta.

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

b) Öfriga sjukdomar.

Akuta inflammationer i luftrör, lungor och magtarmkanalen utgöra som vanligt det stora flertalet, hvaraf lunginflammation åstadkommit 30 dödsfall.

Tuberkulösa åkommor synas ha förekommit i ungefär vanlig proportion till befolkningssiffran och åstadkommit 70 dödsfall, däraf 55 i lungtuberkulos och 15 i andra tuberkulos-affektioner.

För tuberkulosvården ha stadsfullmäktige liksom förut beviljat dels 3,000 kr. till medellösa lungsjukas vård å länets tuberkulossjukhus och dels 2,000 kr. till understöd för dispensärverksamheten inom staden.

Året 1916 synes enligt härvarande praktiserande läkares samstämmiga meddelanden ha i sjuklighetshänseende varit relativt lindrigt. Till en del kan nog detta bero på medicinprisens fördyring, hvilket torde afskräckt många nog att söka läkare som vanligt för lindrigare åkommor.

För öfrigt intet att anföra.

c) Öfversikt af gängse sjukdomar.

Se särskild bilaga. (5, sid. 199.)

3:o.

Förhållandet i allmänhet med:

a) Vaccination och revaccination.

Under året ha vaccinerats 425 barn med animal vaccin, däraf endast 2 utan framgång.

Offentlig vaccinering har som vanligt anordnats under 3 dagar i maj månad, hvarvid omkring 300 ympats. För omkostnaderna härtill har på Hälsovårdsnämndens stat anslagits 50 kronor.

Summarisk förteckning öfver skyddskoppsympningen, se särskild bilaga.

b) Apoteksväsendet.

Stadens båda apotek såsom förut skötta omsorgsfullt och utan anmärkning.

c) Barnmorskeväsendet.

Ingen ändring mot föregående år; inga af barnmorskorna verkställda instrumentala förlossningar ha förekommit; intet i öfrigt att anföra.

Sammandrag ur barnmorskornas dagböcker: se särskild bilaga.

4:o.

Ämbetsförrättningar på grund af vederbörligt förordnande: ha ej förekommit.

5:o.

Inom staden bosatt personal af:

a) *Läkare:* G. Fjellander, 1:ste provinsialläkare; E. Björkman, f. d. 1:ste provinsialläkare; G. Holm, bitr. prov.-läkare och fängelseläkare; C. Thunström, 1:ste stadsläkare; C. Idar, 2:dre stadsläkare; P. Lundgren, lasarettsläkare; A. Wickholm, regementsläkare; G. Wingren, bataljonsläkare; M. Sjögren, läkare vid Tuberkulossjukhuset; Paul A. Sjöqvist, praktiserande läkare, under året afflyttad från staden.

b) *Veterinärer:* C. J. Jakobsson, länsveterinär; M. Jonsson, föreståndare för Köttbesiktningsbyrån.

c) *Tandläkare:* F. A. Malmström, C. V. Luthman, Ernst Adolfsson, C. A. Eriksson.

d) *Sjukgymnaster:* major L. Nauckhoff, utex. från Gymn. Centralinstitutet; major G. Nordencreutz, utex. från Gymn. Centralinst.; kapten K. Alexanderson, utex. från Gymn. Centralinst.; fru Thora Wittbom, utex. från Gymn. Centralinst.; fru Ella Hartelius, utex. från Gymn. Centralinst.; fröken Miriam Holmlin, utex. från Gymn. Centralinst. Massörer: Elert Falk, utex. från Kjellbergs inst.; fru Alma Törner, utex. från Kjellbergs inst.

e) *Fältskär:* J. A. Strömberg.

f) *Apoteksföreståndare, provisorer och elever:* Apoteket Hjorten: Innehafvare: A. H. Kronberg, tjänstledig, ex. apotekare, föreståndare: J. O. Oest, ex. apotekare, provisorer: Thure V. Nyman, ex. apotekare, Erik Lindström, ex. apotekare, Ivar Norrlin, ex. apotekare, Carl Nyqvist, ex. apotekare, Carin Samsioe, farm. kand; apoteket Bäfvern: innehafvare: Ivan Fernström, ex. apotekare, provisorer: Sven Julin, ex. apotekare; Gunnar Svensson, ex. apotekare, Göta Ahlstedt, farm. kand., elever: Gustaf Fröberg, fr. 1 juli 1915, Sigrid Germundsson, fr. 1 april 1916.

g) *Barnmorskor:* Carolina Närström, f. d. 1:sta stadsbarnmorska, ej praktiserande. (Pension 400.) Anna Lovisa Lindeström, 1:sta stadsbarnm. (Lön 700 + fri telefon.) Hilda Pihlgren, t. f. 2:dra stadsbarnmorska. (Lön 500 + fri telefon. Privatpraktiserande, bosatta inom staden: Augusta Björkegren: barnmorska för Badelunda socken. Anna Berggren, barnmorska för Hubbo socken. Anna Fernström.

h) *Vaccinatörer:* Anna Lindström, Hilda Pihlgren, Augusta Björkegren.

N:o 59.
Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

i) *Kvacksalvare:* ingen känd.

6:o.

Sinnessjuka och idioter: se särsk. bilaga.

7:o. och 8:o.

Intet att anföra.

2:dre stadsläkarens årsberättelse med tillhörande årsberättelse från sjukafdelningen vid Fattiggården bifogas.

Västerås den 28 februari 1917.

Carl Thunström.
1:ste stadsläkare.

BILAGOR:
Öfversikt af gängse sjukdomar.
Summarisk förteckning öfver skyddskoppningen.
Sammandrag ur barnmorskornas dagböcker.
Sammandrag öfver sinnessjuka och idioter.

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Ämbetsberättelse från andre stadsläkaren i Västerås för år 1916.

Andre stadsläkarens distrikt har omfattat samma område som föregående år. Invånarantalet torde fortfarande något öfverstiga hälften af hela stadens folkmängd, som den 1 januari 1916 utgjorde 24,301 personer.

Angående vanor och lefnadssätt kan anmärkas, att den rådande kristiden och däraf följande spritrestriktioner haft ett påtagligt gynnsamt inflytande på den allmänna nykterheten, äfven om en del vanedrinkare skaffat sig ersättning i öl, dåligt vin, denaturerad sprit o. s. v. Kaffemissbruket torde fortfarande florera.

Beträffande bostäder kan anmärkas den brist på torkvindar, som ofta förefinnes, hvarigenom man vintertiden tvingas att torka sin tvätt i bostaden, till men för dess sundhet.

Beträffande smittosamma sjukdomar kan sägas, att distriktet ej skiljt sig från staden i dess helhet utom beträffande påssjuka, som efter ett nästan explosionsartadt utbrott i en af Korsängsskolans folkskoleklasser under våren uppträdde med talrika fall (i folkskolan inalles 61 fall) inom distriktet. I stadens folkskolor har under året antalet fall af difteri varit 10, af skarlakansfeber 26, af kikhosta 36 (de sistnämnda alla under vårterminen).

Angående akuta sjukdomar hänvisas för öfrigt till bifogad öfversikt af gängse sjukdomar, hvilken omfattar hela staden. I denna öfversikt äro icke upptagna de sjukdomar, för hvilka anmälningsplikt åligger hvarje läkare, då samtliga dessa upptagas i förste stadsläkarens öfversikt.

Beträffande vaccination och revaccination är intet att anmärka.

Någon kvacksalvare inom distriktet är ej af mig känd.

Berättelsen åtföljes af:

1. Årsberättelse från sjukhuset vid stadens fattigvård jämte bilaga C.
2. Öfversikt af gängse sjukdomar i Västerås stad år 1916.

Västerås i januari 1917.

Carl Idar.
Andre stadsläkare.

N:o 59. *Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.*

Årsberättelse från sjukhuset vid Västerås stads fattiggård för år 1916.

Sjukhuset tillhör Västerås stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande byggnaderna och deras omgifning: Inga väsentliga åtgärder.

Mathållning:
Inventarier, utredningspersedlar och instrument:
Ordningsstadgar och bestämmelser för patienters intagning: } Inga väsentliga förändringar.

Följande viktigare åtgärder hafva hos direktionen blivit föreslagna: Inga.

Öfriga anmärkningsvärda förhållanden: Förslaget till ny fattiggård hvilar hos Drätselkammaren för utlåtande.

I. Intagna, aflidna, underhållsdagar, utrymme samt afgifter.

Antal patienter		Underhållsdagar för samtliga vårdade	Antal sängar	Medeltal vårdade pr dag	Högsta	Lägsta	Medellängd av sjukhusvistelsen
Intagna	Aflidna				antalet vårdade någon dag under året		
49	23	12644	35	34	38	33	154

II och III. Inkomster och Utgifter.

Anm.: Då sjukhusets räkenskaper föras gemensamt med anstaltens i dess helhet, kunna inga uppgifter för sjukhuset lämnas.

IV. Personalens storlek och löneförmåner.

Befattningshafvare	Lön, Kr.	Andra förmåner
Sjuksköterskan	600 pr år	Fritt vivre
Sköterskebiträde	25 pr månad	„
Extra sköterskebiträde	20 pr månad	„
Öfrig personal gemensam med anstalten i dess helhet.		

Denna berättelse åtföljes af följande bilagor:

Uppgift angående: intagna sjukdomsfall äfvensom döda. *Bil. C.*

Västerås i januari 1917.

Carl Idar.
2:dre stadsläkare.

BILAGOR

Öfversikt af dödsorsakerna i Västerås under år 1916 enligt dödsbevisen.

Bil. 1.

Dödsorsak (Enl. K. Med.-styr:s cirk. den 9 oktober 1911)	Mankön: Under 1 år	1—5 år	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år och däröfver	Summa mankön	Kvinnkön: Under 1 år	1—5 år	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år och däröfver	Okänd ålder	Summa kvinnkön	S:ma summarum
Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda	12	—	—	—	—	—	—	—	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13
Ålderdomssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	11
Varfeber	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	3
Ros	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
Scharlakansfeber	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Difteri	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kikhosta	1	4	—	—	—	—	—	—	5	3	4	—	—	—	—	—	—	—	7	12
Tuberkulos a) Lungsot	1	1	—	1	1	16	1	1	23	—	—	1	3	5	14	7	2	—	32	55
b) Annan tuberkulos	—	2	—	1	1	2	—	—	6	1	2	1	1	2	1	1	—	—	9	15
Sockersjuka	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Hjärnblödning	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	1	1	6	—	9	13
Andra sjukd. i nervsystemet o. sinnesorg. sjukd.	3	—	—	—	1	1	1	2	8	—	2	—	—	—	—	—	2	—	4	12
Kronisk hjärtsjukdom	—	—	—	1	—	1	4	6	12	—	—	—	—	—	1	3	5	—	9	21
Andra cirkulationsorganens sjukdomar	—	—	—	—	—	1	2	10	13	—	—	—	—	—	—	—	5	1	6	19
Luftrörsinflamation, akut och kronisk	1	2	—	—	—	1	—	1	5	1	1	—	—	—	—	—	1	—	3	8
Akut lunginflamation	1	1	1	1	—	3	1	3	11	2	3	—	—	—	1	—	10	—	16	27
Andra andningsorganens sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Akut mag- och tarminflamation	2	—	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	1	1	—	—	6	8
Kronisk mag- och tarminflamation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Blindtarmsinflamation	—	1	—	1	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Tarmhinder och tarmbråck	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Andra matsmältningsorganens sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Urin- och könsorganens sjukdomar	—	—	—	—	—	—	1	4	5	—	1	—	—	—	1	3	3	—	8	13
Kräfta	—	—	—	—	—	—	5	6	11	—	—	—	—	—	2	8	10	—	20	31
Svulster af andra slag	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
Olyckshändelse eller våda	1	1	1	—	1	7	1	—	12	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	13
Självmord	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	5
Anämia perniciosa progressiva	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	23	14	2	6	5	33	19	50	152	13	13	2	5	7	26	29	49	1	145	297

Bil. 2.

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Öfversikt af några af de viktigaste dödsorsakerna i Västerås under år 1916, med fördelning på månader.

Dödsorsak	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa
Ålderdomssjukdomar	2	—	3	1	1	1	1	—	—	—	2	—	11
Scharlakansfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kikhosta	1	2	3	4	—	1	1	—	—	—	—	—	12
Difteri och strypsjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Lungsot	5	3	10	4	9	1	4	2	3	6	5	3	55
Luftrörsinflammation, akut och kronisk	—	—	—	1	—	1	2	2	—	—	—	2	8
Lunginflammation	3	5	2	3	3	3	2	2	3	2	—	2	27
Akut inflammation i magen och tarmarna	1	1	1	1	2	1	—	1	1	—	1	2	12
Självmord			1		1	1	1	—	—	1	—	—	5

Bil. 3.

Summarisk förteckning upprättad med anledning af inkomna journaler öfver skyddskoppympning inom Västerås stad i Västmanlands län år 1916.

Journalens N:r	Församlingens namn	Vaccinatörens namn	Antalet personer ympade med framgång	Anmärkningar
1	Västerås stad	Dr G. Fjellander	3	
2	„ „	„ C. Idar	7	
3	„ „	„ C. Thunström	3	1 utan framg. ymp. 2 ggr
4	„ „	Barnm. Augusta Björkegren	39	
5	„ „	„ Anna Lindeström	17	
6	„ „	„ Hilda Pihlgren	350	1 utan framg. ymp. 2 ggr
		Summa	425	

Insänd jämte journalen till förste provinsialläkaren i Västmanlands län den 1 mars 1917.

Carl Thunström.
1:ste stadsläkare i Västerås.

Bil. 4.

Sammandrag af förteckningar öfver sinnessjuka och sinnesslöa den 31 dec. 1916, kyrkoskrifna inom Västerås stad af Västmanlands län.

	Antal	Hemort		Kön		Civilstånd		Ålder			Vårdas å			
		landsbygd	stad	män	kvinnor	ogift	gift [1]	under 20 år	20—40 år	öfver 40 år	enskilt eller däremot svarande hem	försörjningsanstalt	upptagningsanstalt för sinnessjuka [2]	statsanstalt för sinnessjuka
A. Sinnessjuka	47	—	47	22	25	20	17	2	17	28	—	7	3	37
Summa	—	47		47		47		47			47			
B. Sinnesslöa	5	—	5	3	2	5	—	1	2	2	5	—	—	—
Summa	—	5		5		5		5			5			

[1]) Hit hänföras äfven änklingar, änkor och frånskilda makar.
[2]) Tillhörande landsting eller kommun, som ej i landsting deltaga.

Öfversikt af gängse sjukdomar i Västerås år 1916.

Bil. 5.

Sjukdomar	Jan. Insjuknade	Jan. Döde	Febr. Insjuknade	Febr. Döde	Mars Insjuknade	Mars Döde	April Insjuknade	April Döde	Maj Insjuknade	Maj Döde	Juni Insjuknade	Juni Döde	Juli Insjuknade	Juli Döde	Aug. Insjuknade	Aug. Döde	Sept. Insjuknade	Sept. Döde	Okt. Insjuknade	Okt. Döde	Nov. Insjuknade	Nov. Döde	Dec. Insjuknade	Dec. Döde	Summa Insjuknade	Summa Döde
Scharlakansfeber	16	—	11	—	5	—	11	—	11	—	7	—	5	—	8	—	8	—	2	—	19	1	5	—	108	1
Difteri och strypsjuka	2	—	1	—	—	—	12	—	27	—	2	—	3	—	6	—	3	1	2	—	1	—	2	—	61	1
Mässling	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—
Påssjuka	13	—	20	—	32	—	16	—	9	—	3	—	—	—	9	—	1	—	—	—	—	—	—	—	103	—
Kikhosta	71	1	127	2	59	3	29	4	31	—	12	1	6	1	—	—	—	—	2	—	6	—	3	—	346	12
Influensa	39	—	29	—	62	—	63	—	10	—	5	—	3	—	—	—	—	—	6	—	6	—	4	—	227	—
Nervfeber + Paratyphus	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	—	3	—	11	—
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Akut inflammation i luftstrupe och luftrör	62	—	51	—	79	—	54	1	78	—	51	1	74	2	55	2	84	—	54	—	42	—	45	2	729	8
Akut lunginflammation	8	3	7	5	4	2	12	3	6	3	7	3	7	2	5	2	6	3	6	2	3	—	6	2	77	30
Lungsäcksinflammation	1	—	—	—	3	—	1	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	14	—
Akut mag- och tarminflammation	36	1	12	1	17	1	14	1	16	2	10	1	26	—	48	1	33	1	15	—	18	1	24	2	269	12
Summa	257	5	258	8	262	6	213	9	189	5	101	6	126	5	133	5	136	5	89	2	99	2	93	6	1956	64

Bilaga 6.

Sammandrag af summariska utdrag ur dagböcker, förda af barnmorskorna i Västerås under år 1916.

Barnmorska	Barnaföderskor						Födda barn							Missfall	Barnsängskv. var 3 veckor efter förlossningen			Vid förlossning använda operationer										Barnaföderskor, förlösta och vårdade i barnmorskans eget hem (Regl. § 22, första stycket)	Barnaföderskor, förlösta och vårdade å förlossningshem (Regl. § 22, andra och femte styckena)
																		Efterbördens uttagande medelst handens inför. i lifmodern utförd af		Vändning, verkställd af		Tång, anlagd af		Krok, anlagd af		Skarpa instrument, använda af			
Antal	Antal	Gifta	Ogifta	Änkor	Förstföderskor	Omföderskor	Antal[1]	Gossar	Flickor	Lefvande födda	Dödfödda	Fullgångna	Ofullgångna		Frisk	Sängliggande sjuk	Död	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare	Barnmorska	Läkare		
6	617	528	8	3	209	308	616	309	307	595	21	581	35	10	614	2	1[2])	—	3	—	1	—	5	—	1	—	1	6	—

[1]) 9 tvillingar. [2]) lunginflammation.

N:o 59.

Hälsovårds-nämndens årsberättelse för 1916.

Bil. 7.

Uppgift från sjukhuset vid Västerås stads fattiggård för år 1916 angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.

Sjukdomarnas nummer och benämning enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 19 okt. 1914.		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	II. *Ålderdomssjukdomar.*				
6	Marasmus senilis	5	6	1	4
	IV. *Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.*[1])				
21	Septichæmia Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	—	1	—	1
42	Tuberculocis pulmonum. Tuberculosis laryngis	2	5	2	2
	„ cerebri. Meningitis tuberc.	1	—	1	—
	„ ossium et articulorum	—	1	—	—
	VII. *Kroniska förgiftningssjukdomar.*				
71	Alcoholismus chronicus	4	—	—	—
	VIII. *Närvsystemets sjukdomar.*				
82	Hæmorrhagia. thrombosis, embolia cerebri. Emollitio cerebri	1	—	—	—
84	Hemiplegia	1	—	—	—
88	Myelitis	1	1	1	—
93	Atrophia musculorum progressiva spinalis	1	—	—	—
94	Neuritis. Neuralgia (Ischias)	2	—	—	—
98	Epilepsia	1	—	1	—
99	Hysteria	—	2	—	—
100	Neurasthenia	1	—	—	—
	IV. *Sinnessjukdomar.*				
102	Incania manico-depressiva	—	1	—	—
105	Paranoia	1	—	—	—
108	Dementia senilis	1	3	—	—
	X. *Cirkulationsorganens sjukdomar.*				
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis	—	3	—	1
113	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	1	1	1	1
115	Arteriosclerosis. Atheromatosis. Atherosclerosis. Endarteriitis	9	4	2	—
	XI. *Andningsorganens sjukdomar.*				
129	Tracheitis cronica. Bronchitis chr.	4	1	—	—
	XII. *Matsmältningsorganens sjukdomar.*				
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	1	—	—	—
158	Entero-culitis chronica	—	1	—	—
	XIII. *Njurarnas och urinväggarnas sjukdomar.*				
173	Nephritis degenativa et inflammatoria acuta	—	1	—	—
174	Nephritis degenativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	—	1	—	1
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	3	1	2	—
	XV. *Musklernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.*				
207	Polyarthritis rheumatica chronica	1	3	—	—
208	Arthritis deformans	3	3	—	—
	XVI. *Hudens sjukdomar.*				
227	Ulcus varicosum cruris	1	1	—	—
	XVIII. *Ögonsjukdomar.*				
276	Cataracta	1	1	—	—
284	Chorioiditis supperativa. Panophthalmitis	1	—	—	—
	XIX. *Svulster.*				
316	Carcinoma ventriculi	1	1	1	—
	„ recti	—	—	—	1

Bil. 8.

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1916.

Förteckning öfver vid Västerås Stads Varmbadhus serverade bad under år 1916.

Namn å olika bad	Män	Kvinnor	Summa bad	Anmärkningar
I kl. karbad	2,410	1,410	3,820	
I „ „ med massage	245	167	412	
I „ halfbad	168	30	198	Af fattigv. bet. 60 st.
II „ karbad	1,899	2,293	4,192	D:o 114 „
II „ „ med massage	897	576	1,473	
II „ halfbad	148	114	262	
II „ sittbad	1	13	14	
II „ billighetskarbad	455	474	929	
I „ badstu eller ångskåp	3,096	515	3,611	
I „ „ med borstning	1,923	130	2,053	
I „ „ „ massage	63	10	73	
Simhall med värmestuga (vinter)	2,845	595	3,440	
„ för skolungdomen	1,642	885	2,527	
Dusch i bandstu eller simhall	319	390	709	
Elektriskt ljusbad	208	36	244	
„ „ med massage	42	13	55	
Kolsyrebad I	—	4	4	
„ II	—	8	8	
„ III	1	—	1	
Fangobad	10	17	27	
Billighetsbadstu	20,614	6,077	26,691	
Simhall med värmestuga (sommar)	2,269	594	2,863	
Solbad med dusch	42	2	44	
Elementarskolans bad	809	414	1,223	
Folkskolans bad	1,871	1,717	3,588	
A. S. E. A:s arb. (billighetsbadstu)	14	1	15	
Svenska Metallv. arb. „	804	91	895	
Simsällskapet	1,171	21	1,192	
Summa bad	43,966	16,597	60,563	
Bad för simuppvisning i folkskolorna, fria	2,501	3,025	5,526	
Hundbad	—	—	48	
Summa levererade bad	46,467	19,622	66,137	

Västerås 1917, Westmanlands Allehandas Boktryckeri

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 21 Juni. XII.

N:o 60.

Drätselkammarens skrifvelse ang. ytterligare krigstidshjälp för poliskåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med särskilda skrifvelser till Drätselkammaren har Magistraten öfverlämnat framställningar till Stadsfullmäktige om ytterligare krigstidshjälp för poliskåren, exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna under anhållan, att Drätselkammaren måtte afgifva yttrande öfver dessa framställningar vid deras öfverlämnande till Stadsfullmäktige.

I anledning häraf har Drätselkammaren låtit verkställa utredning i ämnet genom stadsombudsmannen Öberg, och får Drätselkammaren med öfverlämnande af Magistratens framställningar äfvensom ombudsmannens skrifvelse för egen del anföra följande.

Drätselkammaren anser det visserligen olämpligt att under ett löpande budgetår ändra gällande lönestater med de tillägg till desamma, som på grund af särskilda förhållanden sedermera tillkommit i form af dyrtidstillägg och krigstidshjälp, men har dock funnit sig i fråga om poliskåren böra böja sig för det af Magistraten särskildt och nu icke för första gången framförda skälet, att det med nuvarande aflöningsförhållanden är svårt att bibehålla nuvarande befattningshafvare och med dugligt folk rekrytera poliskåren. Det är ju af synnerlig vikt med hänsyn särskildt till poliskårens relativa fåtalighet, att den ständigt består af medlemmar, som äro väl skickade att fylla sin uppgift. Däremot har Drätselkammaren icke funnit tillräckligt vägande skäl vara anförda, för att staden skulle nu under löpande budgetår på grund af dyrtiden vidtaga någon förhöjning i den relativt rikligt tillmätta krigstidshjälp, som i december 1916 beviljades för innevarande år. Visserligen, och det erkändes äfven i motiveringen för förslaget härom, kunde denna krigstidshjälp icke utgå till så stort belopp, att den tillfullo uppvägde penningevärdets fall under kristiden, men å andra sidan utgår krigstidshjälpen till olika befattningshafvare med olika belopp med hänsyn till föreliggande behof; och de högre aflönade befattningshafvarne hafva ej erhållit någon krigstidshjälp alls, oaktadt äfven de utan tvifvel långt ifrån äro oberörda af dyrtiden. Af dessa skäl och då Drätselkammaren anser det vara okonomiskt oriktigt att belasta nästa års inkomster med utgifter för innevarande år och tillräcklig anledning ej synes föreligga att verkställa en efterbeskattning för utgifter under innevarande år, måste Drätselkammaren inskränka sig till att endast förorda den framställning, som gjorts beträffande poliskåren, och nödgas sålunda

N:o 60.
Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.

afstyrka de framställningar, som afse exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna. Ett bifall till dessa senare skulle nämligen hafva såsom gifven följd, att motsvarande tillägg i krigstidshjälpen måste gifvas till öfriga befattningshafvare.

Vidkommande härefter beloppet af den ytterligare krigstidshjälp, som Drätselkammaren vill förorda för poliskåren, har Drätselkammaren intet att erinra emot, att densamma bestämmes till 20 kronor pr månad, men kan däremot icke vara med om, att detta tillägg beviljas för den redan gångna delen af året, hvilket heller icke skulle hafva något att betyda i fråga om poliskårens rekrytering.

I fråga om hvilka befattningshafvare, som böra komma i åtnjutande af ifrågavarande tillägg har det från Magistraten upplysts, att poliskommissarien inräknats däri, men däremot ej tillsyningsmannen för spirituosahandeln, hvilken ej tjänstgör inom kåren. Drätselkammaren anser emellertid, att sistnämnde befattningshafvare, då befattningen uppehålles på förordnande af en af poliskårens medlemmar, äfven bör medräknas, i följd hvaraf tillägget skulle gifvas åt 38 befattningshafvare, och om det såsom Drätselkammaren föreslår, beviljas för senare hälften af innevarande år, sammanlagdt uppgå till ett belopp af 4,560 kronor.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bevilja en hvar af poliskårens medlemmar, tillsyningsmannen för spirituosahandeln däri inräknad, ytterligare krigstidshjälp för senare hälften af innevarande år med 20 kronor pr månad samt härför anvisa 4,560 kronor af årets förslagsanslag,

men att Magistratens framställning om ytterligare krigstidshjälp för exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna icke skola till någon Stadsfullmäktiges åtgärd föranleda.

Västerås den 7 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

På grund af Drätselkammarens uppdrag får jag härmed i anledning af Magistratens till Drätselkammaren inlämnade förslag angående ytterligare dyrtidstillägg åt poliskåren m. fl. anföra följande.

I samband med budgetförslaget för innevarande år gjorde Magistraten hos Stadsfullmäktige framställning om lönereglering för poliskåren i fullkomlig öfverensstämmelse med ett af poliskårens medlemmar utarbetadt förslag. Denna lönereglering skulle, enligt en af Magistraten lämnad utredning, öka poliskårens lönestat med 10,055 kronor, eller om ökningen i beklädnadsanslaget, hvilket af

Stadsfullmäktige beviljades och som utgjorde 1,855 kronor, frånräknas, med 8,200 kronor.

N:o 60. *Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.*

Emellertid beslöto Stadsfullmäktige, på förslag af Drätselkammaren, att i stället för lönereglering — frånsedt ökningen i beklädnadsanslaget — tilldela poliskåren, liksom öfriga befattningshafvare under 5,000 kronors löneinkomst, krigstidshjälp efter vissa grunder. Den sammanlagda krigstidshjälpen för poliskåren uppgår enligt den fastställda staten för innevarande år till 9,484 kronor eller sålunda till mer än 1,200 kronor högre belopp än den ökning, som poliskårens löneregleringsförslag skulle hafva medfört. För innevarande år är poliskåren som helhet betraktad sålunda redan bättre tillgodosedd i lönehänseende än genom den föreslagna löneregleringen. Den beviljade krigstidshjälpen innebär dessutom ur synpunkten af att vederbörande befattningshafvare skall förhjälpas till att kunna bära krigstidens verkningar en fördel framför löneregleringen; i det att krigstidshjälpen delvis utgår i förhållande till vederbörande befattningshafvares försörjningsplikt. Ur vanlig lönesynpunkt eller inför den allmänt gängse uppfattningen, att lika arbete skall betalas med lika lön, äro visserligen de grunder, efter hvilka krigstidshjälpen utgår, mindre hållbara, men å andra sidan måste denna fråga ses med tillbörlig hänsyn till nu rådande abnorma förhållanden. Statsmakterna hafva också vid beviljandet af krigstidshjälp åt statens befattningshafvare låtit behofsprincipen i afsevärd grad inverka. Det är ju möjligt, att den af staden beviljade krigstidshjälpen, om man ser på olika enskilda fall, icke alltid kan tyckas riktigt och lämpligt afvägd, och måhända kan det med fog mot densamma göras den invändningen, att den något för litet tillgodosett de ogifta befattningshafvarne i förhållande till de gifta, men härutinnan har dock ingen direkt anmärkning försports. Möjligen kan dock denna omständighet vara en en af eller måhända den främsta anledningen till den af Magistraten såsom hufvudskäl för framställningen framhållna svårigheten att rekrytera poliskåren.

För att gifva Drätselkammaren en ledning för bedömande af lämpligheten eller otillräckligheten af de nuvarande löneförmånerna för poliskåren i förhållande till andra befattningshafvaregrupper i motsvarande ställning, har jag tagit reda på löneförmånerna för stationskarlsförmän och konduktörer vid Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg, bosatta i Västerås. Stationskarlsförmän och konduktörer hafva en begynnelselön af 1,440 kronor. Stationskarlsförmän erhålla dessutom 4 ålderstillägg och konduktörer 5 ålderstillägg, inträdande med 3 års mellanrum à 75 kronor, så att i högsta lönegraden erhåller en stationskarlsförman efter 12 år 1,740 kronor och en konduktör efter 15 år 1,835 kronor. Konduktörerna hafva därjämte s. k. milpengar, uppgående till 20 à 30 kronor i månaden, hvilket för 11 månaders tjänstgöring torde i medeltal utgöra 275 kronor om året. I dyrtidstillägg erhålla båda grupperna befattningshafvare för i år 80 kronor jämte 40 kronor för hustru och 40 kronor för hvarje minderårigt barn.

En ordinarie poliskonstapels löneförmåner är som bekant grundlön 1,300 kronor jämte två ålderstillägg à 150 kronor efter 3 och 6 år, hvartill kommer dyrtidstillägg å 150 kronor, så att begynnelselönen blir 1,450 kronor och slutlönen efter 6 år 1,750 kronor. Lägges härtill beklädnadsanslaget, 150 kronor, erhålles resp. 1,600 och 1,900 kronor. Stadens krigstidshjälp utgår dels med 10 % af den kontanta lönen och dels med 84 kronor för hustru och 36 kronor för hvarje barn.

Om man med ledning af dessa siffror jämför en stationskarlsförman, en kon-

N:o 60. *Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.*

duktör och en ordinarie poliskonstapel i högsta lönegraden med hustru och två barn, framgå deras aflöningsförmåner af följande uppställning:

Stationskarlsförman:

grundlön	1,440: —	
ålderstillägg efter 12 år	300: —	
krigstidshjälp	200: —	1,940: —

Konduktör:

grundlön	1,440: —	
ålderstillägg efter 15 år	375: —	
milpengar, cirka	275: —	
krigstidshjälp	200: —	2,290: —

Poliskonstapel:

grundlön med dyrtidstillägg	1,450: —	
ålderstillägg efter 6 år	300: —	
beklädnad	150: —	
krigstidshjälp	331: —	2,231: —

I fråga om polisernas beklädnad torde möjligen invändning kunna göras emot, att den här medräknas till fullt belopp, enär den visserligen utgör en förmån, men endast afser den särskilda tjänstebeklädnaden, som staden bekostar. Å andra sidan bör dock framhållas, att järnvägstjänstemännen få med kontanta afgifter, uppgående till $2\frac{1}{2}$ à 3 % af aflöningen bidraga till sin pensionering, en skyldighet, som däremot ej åligger poliskåren, samt beträffand ekonduktörerna, att deras lefnadskostnader fördyras genom mathållning å annan ort, hvilken fördyring torde kompenseras af milpengarne. Jämförelsen visar emellertid att poliskonstaplarna hafva i det stora hela liknande om ej något bättre löneförmåner än här ofvan omförmälda järnvägstjänstemän.

Hvad exekutionsbetjänterna angår, hafva dessa samma grundlön, ålderstillägg och dyrtidstillägg som ordinarie poliskonstaplar, så att en exekutionsbetjänt i högsta lönegraden efter 6 års tjänstgöring har en kontant lön från stadskassan af 1,750 kronor. Härtill kommer emellertid sportler af tjänsten, som för år 1916 uppgingo till ej mindre än 680 kronor, således sammanlagdt 2,430 kronor. Då den procentuella krigstidshjälpen utgår äfven på sportlerna, uppgår krigstidshjälpen för exekutionsbetjänterna, hvilka alla hafva hustru och två barn, till 399 kronor, så att deras sammanlagda löneförmåner utgöra 2,829 kronor, förutsatt att sportelinkomserna äro desamma i år som förra året. Troligen blifva de emellertid något större. Exekutionsbetjänterna hafva sålunda i ekonomiskt hänseende afsevärdt bättre ställdt än poliserna.

Hälsopoliserna hafva en grundlön af 1,500 kronor med 2 ålderstillägg à 150 kronor samt 150 kronor i dyrtidstillägg, men däremot liksom exekutionsbetjänterna ingen beklädnadsersättning. De äro ej heller uniformerade. I högsta lönegraden åtnjuter en hälsopolis med hustru och 2 barn, inklusive krigstidshjälp, i sammanlagda löneförmåner 2,301 kronor, således 70 kronor mer än en poliskonstapel i motsvarande ställning, om den senares beklädnad inräknas.

Såsom hufvudskäl för framställningen har Magistraten beträffande poliskåren anfört svårigheten att rekrytera densamma med dugligt folk med nuvarande låga aflöningar. Samma skäl har däremot ej anförts beträffande exeku-

N:o 60.
Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.

tionsbetjänter och hälsopoliser, utan endast framhållits, att, om poliskåren skulle erhålla förbättring i sina löneförmåner, rättvisan fordrade, att samma förbättring äfven tillerkändes de senare befattningshafvarne.

Om Drätselkammaren emellertid strängt håller sig till det af Magistraten anförda hufvudskälet och på grund däraf i trots af sin af Stadsfullmäktige den 29 mars innevarande år godkända uppfattning att med vidare lönereglering för poliskåren borde för närvarande anstå, i större eller mindre utsträckning finna sig böra tillmötesgå framställningen beträffande poliskåren, så synes det mig ej vara alldeles självfallet, att framställningarna rörande exekutionsbetjänter och hälsopoliser böra bifallas, hälst som enligt hvad den föregående utredningen visar, dessa befattningshafvare redan hafva en bättre löneställning än poliserna. Skulle Drätselkammaren hysa denna uppfattning, torde ock erforderligt anslag kunna tagas af tillgängliga medel på innevarande års stat. I detta sammanhang torde böra erinras om, att polismännens framställning synes innefatta äfven poliskommissarien, men att detta ej torde vara fållet i Magistratens skrifvelse, då denna räknar med 37 medlemmar i poliskåren, eller det antal densamma utgör, om poliskommissarien ej medräknas.

Men skulle hufvudskälet för ett bifall till framställningen i större eller mindre utsträckning läggas därå, att dyrtidens verkningar nu blifvit så mycket kännbarare än vid senaste årsskiftet, att ett ytterligare tillskott för löntagare redan innan nästa budgetsreglering blir nödvändigt, så måste denna tillökning i löneförmånerna tillerkännas jämte poliskåren, icke allenast de befattningshafvare, som nu gjort framställning i detta hänseende, utan äfven andra. Och under sådana förhållanden är det omöjligt att med inkomsterna i årets stat bestrida härför erforderligt anslag, utan måste detta i så fall gå ut öfver nästa års budget eller ock uttagas genom särskild efterdebitering. Båda utvägarne synas mig vara ur kommunalfinansiell synpunkt mindre tilltalande. Årets förslagsanslag å något öfver 40,000 kronor är nämligen redan hårdt anlitadt, och återstoden torde nätt och jämnt förslå till en del tillfälliga behof, som särskildt i nuvarande tid ofta uppkomma. Förutsatt att Magistratens framställning skulle vinna Stadsfullmäktiges bifall och att alla öfriga befattningshafvare, hvilka nu åtnjuta krigstidshjälp, skulle tilldelas enahanda tillägg, skulle erfordras en anslagssumma på omkring 60,000 kronor. Skulle tillägget afse endast senare hälften af detta år, skulle beloppet blifva 30,000 kronor. Men det bör äfven i detta sammanhang framhållas, att, om en del af stadens befattningshafvare — det nuvarande krigstidstillägget utgår endast till löntagare med under 5,000 kronors lön — bli så jämförelsevis rikligt tillgodosedda, rättvisan måhända kräfver, att öfriga befattningshafvare öfver 5,000 kronor, hvilka hittills icke erhållit något bidrag, och som gifvetvis också hafva att dragas med afsevärda ekonomiska svårigheter i följd af kristiden, äfven böra komma i åtnjutande af krigstidshjälp. Som bekant har staten vid utdelande af krigstidshjälp för sina befattningshafvare gått vida längre upp på löneskalan än 5,000 kronor.

Slutligen vill jag tillägga, att enligt min uppfattning siffran 20 kronor i månaden är något godtycklig och ej lämpligen bör tillämpas för alla befattningshafvare, särskildt om en genomgående reglering af krigstidshjälpen kommer i fråga.

Västerås i stadens ombudsmannaexpedition den 6 juni 1917.

Theofil Öberg.

N:o 60.
Ang: krigstidshjälp för poliskåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 29 mars 1917 beslutat att för närvarande icke vidtaga någon åtgärd rörande frågan om ny lönereglering för poliskåren i staden, har från samma kår inkommit bilagda skrifvelse om ytterligare kristidstillägg af 20 kronor per månad utöfver de för innevarande år af Stadsfullmäktige beviljade tillägg.

För den stora befolkning staden för närvarande äger eller mellan 25 och 26,000 människor, är poliskårens antal synnerligen litet. Det är därför af särdeles vikt att hafva densamma rekryterad med dugliga och för dess ändamål lämpliga personer. Erfarenheten här har dock visat, att till följd däraf att i andra städer jämförliga med Västerås, aflöningarna till polismännen utgå med högre belopp än här, samt då enskilda arbetsgifvare jämväl gifva högre löner än polismännen erhålla, en stor del af de dugligaste polismännen sökt sig ifrån stadens poliskår till andra dylika kårer eller till enskilda arbetsgifvare.

Till följd häraf måste ofta ombyte af polismän ske och då, såsom nämnts, lönerna för polismännen här under nu rådande dyrtid äro särdeles låga, har det blifvit särdeles svårt att med utvaldt folk rekrytera kåren.

Magistraten får därför tillstyrka bifall till polismännens framställning, som, då kåren består af 37 personer, kommer att medföra en usgift för stadens kassa af 8,880 kronor för innevarande år.

Västerås Rådhus den 23 maj 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I slutet af föregående år inlämnade personalen vid härvarande poliskår begäran om löneförhöjning och i sammanhang därmed omreglering af löneförhållandena för kåren.

I begäran, som motiverades med de stegrade lefnadsomkostnaderna, visades att polispersonalen var i verkligt behof af den begärda löneförhöjningen, och att de för de olika befattningshafvarne och åldersgrupperna begärda lönebeloppen icke voro oskäliga, framgick af en begäran bifogad tabell, utvisande löneförmåner m. m. vid ett flertal andra städers poliskårer.

På förslag af Drätselkammaren beslutade Stadsfullmäktige vid behandling af frågan att, ehuru en lönereglering för kåren vore af behofvet, sådan ej skulle företagas, då det med hänsyn till de rådande abnorma förhållandena vore svårt att fixera de lönebelopp ,som kunde anses skäliga. Polispersonalen, liksom stadens öfriga befattningshafvare, skulle få låta sig nöja med den krigstidshjälp Stadsfullmäktige kunde komma att bevilja.

Från den 1 januari i år erhåller polispersonalen, såväl som öfriga stadens befattningshafvare, krigstidshjälp, som utgår dels med 10 procent å innehafd

N:o 60. *Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.*

lön, med undantag af naturaförmåner, och dels i form af familjeunderstöd, hvilket, beträffande polispersonalen, utgår med 7 kronor per månad till första familjemedlemmen och 3 kronor till hvar och en därpå följande. Då polispersonalens löner redan före krigsutbrottet 1914 voro för låga i förhållande till då gällande lefnadsomkostnader, och då den till personalen utgående krigstidshjälpen icke tillnärmelsevis motsvarar den ökning, lefnadsomkostnaderna sedan dess genomgått, och långt mindre den stegring i pris å lifsförnödenheter, som ägt rum sedan polisens lönestat fastställdes, är det gifvet, att polispersonalen, trots denna krigstidshjälp, befinner sig i synnerligen tryckta ekonomiska omständigheter.

Ehuru vi förmoda, att Stadsfullmäktige vid beviljandet af ofvannämnda krigstidshjälp ansågo densamma vara tillräcklig, åtminstone för innevarande år, men kårens ekonomiska ställning verkligen är sådan att behofvet af ett lönetillägg i ena eller andra formen sedan länge gjort sig gällande och nu alltmer framträder, få undertecknade, af härvarande polisförening »Kamraterna» därtill utsedda, vördsamt anhålla, att Stadsfullmäktige, förutom nu utgående dyrtidstillägg och krigstidshjälp, måtte för innevarande år bevilja en hvar vid poliskåren anställd befattningshafvare ytterligare ett dyrtidstillägg af 20 kronor per månad, räknadt från årets början.

Polisens arbete uppfattas ju och värdesättes olika. Att polistjänsten i allmänhet, och under nuvarande förhållanden i synnerhet, är både i fysiskt afseende kräfvande och i öfrigt allt annat än angenäm och lockande, torde dock ingen rättvisligen kunna bestrida. Det kan därför ej heller vara till samhällets bästa, att polisen är så aflönad, att den i nästan hvilken annan befattning som helst kan skaffa sig bättre utkomst, då detta gifvetvis gör, att omsättningen bland personalen blir större än den skulle blifva, om aflöningsförhållandena voro sådana, att de bidroge till att kvarhålla personalen i tjänsten.

Äfven med hänsyn därtill, men främst med anledning af kårens behof af löneförbättring, våga vi hoppas, att Herrar Stadsfullmäktige beakta vår begäran och bifalla densamma.

Om det begärda dyrtidstillägget beviljades, komme lönerna att i förhållande till 1914 öka med:

för poliskommissarien	20	procent
för öfverkonstaplarna	20,67	»
för förste detektivkonstapeln	21,7	»
för andre detektivkonstapeln	22,3	»
för inspektionskonstaplarna	22,3	»
för ordinarie konstapel med två ålderstillägg	23,71	»
för ordinarie konstapel med ett ålderstillägg	25	»
för ordinarie konstapel utan ålderstillägg	26,55	»
för extra konstapel	30,87	»

Familjeunderstödet är häri ej inberäknadt. Sådant åtnjuta 24 af polismännen, en med 22 kr., fem med 16 kr., sju med 13 kr., sju med 10 kr. och fyra med 7 kr. per månad.

Då socialstyrelsens statistiska beräkningar, enligt hvad som uppgifvits i

N:o 60. *Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.*

tidningspressen, utvisa att prisstegringen sedan 1914 utgör 70 procent, skulle vi ändock i betydlig grad få vidkännas den allmänna dyrtiden.

Västerås den 18 maj 1917.

Å polisföreningen Kamraternas vägnar:

Georg Söder. C. A. Vretlöf. Oscar Wass. Axel Ström.
Emil Persson.

Uppgift öfver poliskonstaplarnas tjänstgöring.

Första dygnet: jourhafvande kl. 9 f. m.—9 f. m., rast kl. 2—4 och 8—9 e. m.
Andra dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och 5—9 f. m.
Tredje dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och 5—9 f. m.
Fjärde dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och 5—9 f. m.
Femte dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och 5—9 f. m.
Sjätte dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och vakt kl. 1—5 natt.
Sjunde dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och 5—9 f. m.
Åttonde dygnet: vakt kl. 5—9 e. m. och pass kl. 1—5 natt.
Nionde dygnet: fridag från kl. 5 f. m. till 5 e. m. (36 timmar).
Tionde dygnet: pass kl. 5—9 e. m. och vakt kl. 9—1 natt.
Elfte dygnet: pass kl. 9—1 dag och 9—1 natt.
Tolfte dygnet: pass kl. 9—1 dag och 9—1 natt.
Trettonde dygnet: pass kl. 9—1 dag och 9—1 natt.
Fjortonde dygnet: pass kl. 9—1 dag och 9—1 natt.
Femtonde dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 9—1 natt.
Sextonde dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 9—1 natt.
Sjuttonde dygnet: pass kl. 9—1 dag och 5—9 e. m.
Adertonde dygnet: fridag från kl. 9 e. m. till kl. 9 f. m. (36 timmar).
Nittonde dygnet: vakt kl. 9—1 dag, pass kl. 1—5 e. m. och 1—5 natt.
Tjugonde dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 9—1 natt.
Tjuguförsta dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 1—5 natt.
Tjuguandra dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 1—5 natt.
Tjugutredje dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 1—5 natt.
Tjugufjärde dygnet: pass kl. 1—5 e. m. och 9—1 natt.
Tjugufemte dygnet: pass kl. 9—1 dag och 5—9 e. m. (frinatt 12 timmar).
Tjugusjätte dygnet: pass kl. 9—1 dag, vakt 1—5 e. m., pass 9—1 natt.
Tjugusjunde dygnet: fridag från kl. 1 natt till kl. 9 f. m. (32 timmar).

Tjänstgöringstiden per dygn är 8 timmar 52 minuter, fridagarna oberäknade. Tiden för patrulleringstjänst är 7 timmar 10 minuter och kontors- eller vakttjänstgöring 1 timme 42 minuter.

Tjänstgöringen är indelad på 27 konstaplar, så att under 28:de dygnet är tjänstgöringen densamma som under 1:sta o. s. v.

N:o 60.
Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

En från exekutionsbetjänterna i staden gjord framställning om ytterligare dyrtidstillägg för innevarande år utöfver de till dem utgående aflöningsförmåner med dyrtidstillägg och kristidstillägg får Magistraten härhos öfverlämna och till bifall förorda.

Aflöningen med dyrtidstillägg och kristidshjälp till exekutionsbetjänterna är bestämd till samma belopp som för polismännen. I anledning häraf fordrar billigheten att om polismännen erhålla ytterligare kristidstillägg, sådant äfven beviljas exekutionsbetjänterna.

Västerås Rådhus den 23 maj 1917.

På Magistratens vägnar:
JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade exekutionsbetjänter i Västerås få härmed i likhet med och å samma grunder som Västerås stads poliskår vördsamt hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla om ytterligare ett dyrtidstillägg af 20 kronor per man och månad från årets början.

Västerås den 21 maj 1917.

Gust. Richtnér. *Rich. Steen.* *Emil Larsson.* *Hugo A. Carlsson.*

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

En från hälsopoliserna i staden till Magistraten öfverlämnad till Stadsfullmäktige ställd framställning om ytterligare dyrtidstillägg för innevarande år utöfver de till dem utgående aflöningsförmåner med dyrtidstillägg och kristidstillägg, får Magistraten härhos öfverlämna och till bifall förorda, hvad beträffar hälsopoliserna Holtz, Jansson och Forsberg.

Aflöningen till hälsopoliserna är bestämd till samma belopp som för inspektionskonstaplarna i poliskåren.

I anledning häraf fordrar billigheten, att om polismännen erhålla ytterligare kristidstillägg, sådant äfven beviljas hälsopoliserna.

Beträffande åter förste hälsopolisen Berggren, anser Magistraten att så länge denne är anställd å Magistratens ransoneringsbyrå mot ett månadsarvode af 75 kronor i månaden något ytterligare kristidstillägg icke bör till honom utgå.

Västerås Rådhus den 23 maj 1917.

På Magistratens vägnar:
JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

N:o 60.
Ang. krigstidshjälp för poliskåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade hälsovårdspoliser i Västerås få härmed i likhet med och å samma grunder som Västerås stads poliskår vördsammast hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla om ytterligare ett dyrtidstillägg af Tjugo kronor per man och månad från årets början.

Västerås den 21 maj 1917.

C. A. Holtz. *Erik Jansson.* *Konrad Forsberg.*

N:o 61.

Drätselkammarens yttrande ang. förvaltning af en donation till flickskolan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Maj till Drätselkammaren för utlåtande remitterat en såsom egen motion af komministern Axel Enblom och grosshandlaren Erik Andersson upptagen framställning från rektorn vid härvarande högre elementarläroverk för flickor, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att förvalta en af ingeniören Sven Norberg till läroverket donerad stipendiefond å ettusenfemhundra kronor i enlighet med donators bestämmelser, så får Drätselkammaren, som anser, att staden icke bör undandraga sig att uppfylla det villkor, som donator föreskrifvit i fråga om gåfvans förvaltning, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bifalla motionen.

Västerås den 7 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 62.

Drätselkammarens skrifvelse ang. Byggnadschefens årsberättelse samt ang. gäldande af kostnaderna för stadens bostadshus i kvarteret Gude.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige för kännedom öfverlämna närlagda, af byggnadschefen aflämnade berättelse öfver stadens under hans ledning stående arbeten under år 1916.

I sammanhang härmed, får Drätselkammaren erinra, att Stadsfullmäktige den 27 april 1916 bemyndigade Drätselkammaren att å tomten N:o 5 i kvarteret Gude uppföra ett bostadshus med erforderliga uthus, innehållande mindre bostadslägenheter, äfvensom att af tillgängliga medel förskottera det erforderliga byggnadskapitalet, förslagsvis 90,000 kronor, att sedermera gäldas på sätt Stadsfullmäktige efter utredning och förslag af Drätselkammaren framdeles komme att besluta. I byggnadschefens berättelse hafva de nu fastställda byggnadskostnaderna angifvits samt upplysning lämnats om anledningen till arbetets fördyring. Till hvad byggnadschefen härutinnan upplyst kan läggas, att bostadshuset, efter reglering af tomten, kom att innehålla något flere rum än från början beräknats.

Drätselkammaren hemställer nu, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att till gäldande af kostnaderna för det af Stadsfullmäktige den 27 april 1916 beslutade bostadsbyggnadsföretaget å tomten N:o 5 i kvarteret Gude af lånemedel anslå ett belopp af 120,000 kronor.

Västerås den 7 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed får jag öfverlämna nedanstående redogörelse för de arbeten, som under år 1916 utförts genom byggnadschefskontorets försorg.

Stadens gårdar. Redan förut har jag till Drätselkammaren inberättat, huru kostnaderna ställt sig för samtliga de vid Katrinelund nu uppförda och inredda mer eller mindre provisoriska boningshusen, och jag har sålunda nu att närmast

N:o 62.

Ang. Byggnadschefens årsberättelse samt ang. gällande af kostnaderna för stadens bostadshus i kvarteret Gude.

redogöra för det bostadskomplex, hvilket uppförts å tomten N:o 5 kvarteret Gude. Byggnaden bildas af tvänne längor, en om 2:ne och en om 1 vånings höjd med källare under den förra. Grunden är af beton liksom källarbjälklaget, hvilket å ömse sidor isolerats med goudron ofvan klosettafdelningen. Ytterväggarna hafva utförts af 3":s torrt furuvirke, invändigt klädt med diagonalställda eller liggande 1 1/2" bräder, belagda med papp och invändig vattspåntad panel. Utvändigt har huset reveterats, putsningen är dock ej än anbragt. Byggnaderna äro försedda med tegeltak. En större bryggstuga af tegel å betongrund har uppförts inne på gården, likaså en klosettafdelning och utrymme för soptunnor m. m. Lägenheterna hafva vid nyligen af mig och stadens ombudsman företagen syn befunnits felfria, men anledning fanns till anmärkning mot det sätt, hvarpå hyresgästerna skötte rummens vädring, och särskildt anmärktes att en del af de uthyrda rummen stodo obegagnade. Kostnaderna hafva angifna i afrundade tal varit följande:

Arbetsaflöningar direkt utbetalade af staden, arbeten å grunden	Kr.	7,700: —
Aflöningar till timmermän, utbetalade genom entreprenören samt entreprenörens vinst	»	11,900: —
Murning, bruk, tegel och cement	»	12,700: —
Virke till samtliga byggnaderna	»	46,000: —
Balkar, smide, spik och beslag	»	11,200: —
Kakelugnar, entreprenad	»	2,800: —
Målnings- och plåtslageriarbeten	»	6,200: —
Gas-, vatten- och elektriska ledningar	»	5,000: —
Diverse omkostnader	»	6,000: —
Tomten beräknas i inköpsvärde	»	5,000: —
		114,500: —
Resterande omkostnader		5,500: —
	Summa Kr.	120,000: —

eller pr rum $\frac{120,000}{51} = 2,350$ kr.

Enligt den ursprungligen af mig gjorda kostnadsberäkningen skulle rummen då kunnat uppföras för 2,160 kr. pr styck, den ökade kostnaden får tillskrifvas dels den allmänna höjning af arbets- och materialpriser ,som skett under byggnadstiden, och dels det förhållandet, att uthusen, särskildt bryggstugan, gjorts gedignare än från början kunnat antagas blifva fallet.

Af kostnaderna härröra sålunda c:a 50 % från inköp af trä- och järnmaterial under det att aflöningar, utgifna å arbetsplatsen, röra sig om 23 % af totalsumman.

Arbetet med grunden påbörjades de sista dagarne i maj månad, väggarna började resas i medio af juli och lägenheterna togos i anspråk redan den 1 oktober, ehuru en del kompletteringsarbeten än ej voro färdiga.

Vid stadens gårdar hafva i öfrigt företagits de sedvanliga ändrings- och reparationsarbetena, det enda arbete af detta slag, hvilket bör särskildt omnämnas, ehuru det ej än kunnat afslutas, är ombyggnaden af äldre Sundinska tobaksfabrikens byggnad utmed Slottsgatan. Här hafva bjälklagens lägen ändrats, bjälklag af armerad beton inlagts, väggarne delvis tillbyggts så att i boningshus erforderlig väggtjocklek erhållits, nya snickerier insatts, skorstenen ombyggts,

brandfasta hvalf hafva anordnats och yttertaket reparerats, hvarigenom byggnaden i den del, som nu kunnat tagas i bruk, kommit att inrymma de lokaler, som erfordras i ett modernt affärshus.

I hamnen hafva under året ej utförts några större arbeten, ordnandet af båtplatser i Lillån har påbörjats.

Gatuarbetena hafva utförts enligt den uppgjorda planen, på grund af ökade priser på grus och särskildt fältsten, hafva kostnaderna å en del gatusträckor något öfverstigit de beräknade, men på det hela taget hafva anslagen visat sig tillräckliga. Af praktiska skäl har efter Drätselkammarens medgifvande fältstensättning i några fall utbytts mot smågatsten, ex. å Västgötegatan, där äfven ökad kostnad uppstått därigenom att sedan nybyggnad skett för Länssparbankens räkning gatans södra gångbana här måst ordnas. Kostnaderna ställa sig i runda tal sålunda:

Västgötegatan, emellan Slottsgatan och Källgatan	Kr.	15,600: —
Pilgatan, emellan Kungsängsgatan och spåret till Tillberga	»	35,000: —
Domkyrkoesplanaden invid Engelbrektsplan	»	5,000: —
Köpmangatan, emellan Stora gatan och Stora torget (utbyte af stenmaterial)	»	6,600: —
Malmabergsgatans norra del	»	6,300: —
Gatorna hafva ordnats rundt den nya parken i kv. Gösta	»	5,000: —

Härjämte hafva gatureparationer, omläggningar och kompletteringar af stensättningen utförts i Allégatan, Hamngatan, Djäknebergsgatan, Slottsgatan, Öfre Trädgårdsgatan, Karlsgatan, Kyrkogatan och Sturegatan, och hafva dessa reparationer i den mån de orsakats af ledningsarbeten debiterats Vatten- och Gasverket.

Öfverbyggandet af Lillån har fortsatts och är nu färdigt fram förbi den tomt där stadens köttbesiktning är belägen och har årets arbete här dragit en kostnad af 15,700 kronor.

Västerås den 24 maj 1917.

Gösta Smitt.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. **Den 21 Juni** **XIII.**

N:o 63.

Magistratens förslag ang. ny valkretsindelning för riksdagsmannaval.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anseende till det inom staden ökade antalet valmän vid val till Riksdagens andra kammare möta svårigheter och tidsutdräkt vid valsedlarnas mottagande, om staden, såsom hittills varit förhållandet, fortfarande kommer att indelas i endast två valdistrikt.

Magistraten får därför hemställa, att Stadsfullmäktige måtte, med stöd af 19 och 20 §§ lag om val till riksdagen den 26 maj 1909, förklara att från dess sida hinder icke möter att staden för tiden från och med nästkommande september månad indelas i tre valdistrikt sålunda:

1:sta eller norra valdistriktet, omfattande norra kvarteret och norra kvarterets utgårdar;

2:dra eller södra valdistriktet, omfattande södra kvarteret och södra kvarterets utgårdar; och

3:dje eller västra valdistriktet, omfattande västra kvarteret och västra kvarterets utgårdar.

Västerås Rådhus den 14 juni 1917.

På Magistratens vägnar:
JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

N:o 64.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af en lastautomobil.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Lifsmedelsnämnden gjort framställning hos Drätselkammaren, om att Drätselkammaren måtte gå i författning om inköp af en lastautomobil att ställas till Lifsmedelsnämndens förfogande för körning af ved, enär det mötte stor svårighet att få åkare för verkställande af all vedkörning till rimligt pris, har Drätselkammaren i ärendet inhämtat yttrande af stadens byggnadschef öfver denna framställning, och har byggnadschefen i ärendet afgifvit bifogade utlåtande.

Under tiden för utredningen har jämväl uppstått fråga, huruvida icke för-

N:o 64.
Ang. inköp af en lastautomobil.

medelst denna automobil jämväl skulle kunna ordnas transport af mjölk hit till staden från trakter med dåliga järnvägsförbindelser, såsom Fläckebo och Väster Färnebo, och har det utrönts, att mjölk kan erhållas från mejerierna i dessa socknar i rätt afsevärda mängder. Kostnaden för transporten pr automobil synes också icke ställa sig högre, än att mjölken borde kunna tillhandahållas här i staden till ungefär samma pris, som det här i öfrigt gällande, åtminstone om icke i transportkostnaderna inräknas ränta och amortering å automobilen. Då utom det behof, som sålunda från Lifsmedelsnämndens sida framförts, det synes Drätselkammaren, att staden äfven i öfrigt kan hafva bruk och nytta af en lastautomobil, har Drätselkammaren icke tvekat tillstyrka inköp af en sådan.

Hvad kostnaden beträffar, har Drätselkammaren ännu icke afgjort, hvilken slags vagn staden, om anslag beviljas, bör inköpa. Emellertid har Lifsmedelsnämnden på Drätselkammarens förslag hos statens Industrikommission gjort ansökan att få köpa ringar till den lastautomobil, som tilläfventyrs kommer att anskaffas, från statens förråd, hvarigenom kostnaden för ringarne skulle blifva betydligt mindre, än om de köpas i den öppna marknaden. Å denna ansökning, som tillstyrkts af statens Lifsmedelskommission, har emellertid ännu ej något svar ingått. Approximativt torde likväl kostnaderna för en 1 ½ tons lastautomobil kunna beräknas till omkring 15,000 kronor.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att bevilja ett anslag af förslagsvis 15,000 kronor att upptagas till uttaxering i 1918 års budget till inköp af en lastautomobil att användas i första hand till transporter för Lifsmedelsnämndens räkning, med bemyndigande för Drätselkammaren att redan under innevarande år af tillgängliga medel utanordna anslaget.

Västerås den 14 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af uppdrag att efterhöra till hvilket pris en lastautomobil nu kunde inköpas, har jag besökt Stockholm och där närmare tagit reda på hvad i den vägen står att erhålla. Staden kan, om affären göres nu omedelbart, få inköpa endera af nedanstående felfria »Fiat» lastautomobilchassier med massiva, absolut nya och förstklassiga gummiringar för:

30 hkr	ny vagn	1½	tons last	utan	ringar	kr.	12,500.
35 „	felfri, använd	2½	„ „	med	„	„	15,000.
45 „	„ „	3	„ „	„	„	„	16,000.

För min del anser jag den *första vagnen* bäst, om den kan få köpas jämte ringar och den saken kan sannolikt ordnas, om affären beslutas.

N:o 64. *Ang. inköp af en lastautomobil.*

A.-B. Scania-Vabis kan ej anskaffa ringar, prisen hafva uppgifvits vara för komplett vagn:

1 1/2	ton	15,200
2	»	16,600
3	»	19,600

För så vidt jag kan bedöma saken, anser jag det vara nödvändigt och klokt att nu i tid för stadens behof försäkra sig om en lastautomobil ~~*med ringar,*~~ särskildt då den står att få till ett rimligt pris.

Västerås den 2 juni 1917.

Gösta Smitt.

N:o 65.

Drätselkammarens förslag ang. anslag till kompletteringsarbeten vid epidemisjukhuset.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige öfverlämna bifogade skrifvelse till Drätselkammaren från Hälsovårdsnämnden rörande anslag till en del kompletteringsarbeten efter de afslutade nybyggnadsarbetena vid epidemisjukhuset och därvid för egen del anföra följande.

De i byggnadschefens af Hälsovårdsnämnden åberopade skriftliga utredning upptagna kostnaderna, med undantag af kostnaden för en ny, större spisel, belöpa sig till ett sammanlagdt belopp af 7,300 kronor, hvartill kommer i Hälsovårdsnämndens skrifvelse angifven kostnad af 1,000 kronor för elektrisk armatur. Emot anslag för dessa kostnader, tillhopa 8,300 kronor, har Drätselkammaren intet att erinra.

Beträffande återigen den nya spiseln, en modern restaurantspisel, hvarför begärts ett anslag af icke mindre än 3,500 kronor, har Drätselkammaren ansett, att med anskaffningen häraf åtminstone bör kunna anstå, särskildt som priserna å sådana spislar för närvarande äro enormt höga och då härtill kommer, att den ifrågasatta spiseln är afsedd att eldas, utom med gas, med engelska kol, ett bränsle, som, om det öfver hufvud taget kan anskaffas, äfven nu är oerhördt dyrt. Då dessutom i entreprenaden för det nu i det närmaste afslutade byggnadsarbetet ingår leverans af en gasspisel, som redan finnes på platsen, ehuru den ännu ej är uppställd, har Drätselkammaren ansett, att denna sak lämpligen kan ordnas så, att jämte denna gasspisel insättes en eller två större vanliga vedspislar. Härigenom bör sjukhusets behof i förevarande hänseende blifva väl tillgodosedt, särskildt i betraktande af att sjukhuset hittills kunnat reda sig med endast en vanlig vedspisel.

Om ofvanberörda summa, 8,300 kronor, höjes till 9,000 kronor torde an-

N:o 65. *Ang. anslag till kompletteringsarbeten vid epidemisjukhuset.*

slaget blifva tillräckligt för den af Drätselkammaren föreslagna anordningen.

Drätselkammaren får på grund af det omförmälda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att för en del kompletteringsarbeten efter de afslutade nybyggnadsarbetena vid epidemisjukhuset af uttaxerade medel i 1918 års stat anvisa ett anslag af förslagsvis 9,000 kronor, med rätt för Drätselkammaren att redan under innevarande år af tillgängliga medel förskottera anslaget.

Västerås den 14 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed öfverlämna af stadens Byggnadschef G. Smitt uppgjord kostnadsberäkning rörande erforderliga kompletteringsarbeten efter de afslutade nybyggnadsarbetena vid Epidemiska sjukhuset.

För nämnda arbeten finnes icke anslag anvisadt.

Utbyte af gamla spiseln emot en ny både för vedeldning och för gas betingas af blifvande utökning i patientantalet.

Förutom anslag till de uti Byggnadschefens P. M. omförmälda arbeten, erfordras äfven ett förslagsanslag å 1,000 kronor till anskaffning och uppsättning af elektrisk armatur i nya sjukpaviljongen.

Det för berörda arbetens utförande erforderliga anslaget, hvilket torde böra utgå som förslagsanslag, anhåller Hälsovårdsnämnden att Drätselkammaren ville begära af Stadsfullmäktige.

Västerås den 7 juni 1917.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Ragnar Tenow.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Med anledning af genom 1:ste stadsläkaren framställd begäran får jag härmed lämna nedanstående uppgifter.

Kostnaden för ett par inkörsgrindar samt en gårdsgrind, allt af smide emellan murade stolpar	Kr.	1,400: —
Planering och grusning vid byggnaderna	»	3,000: —
Hyllor i linneförråd	»	300: —

N:o 65. *Ang. anslag till kompletteringsarbeten vid epidemisjukhuset.*

Ordnande af sopstation med bibehållande af det nuvarande provisoriska uthuset .... » 500: —
Inläggande af gångbana af 1":s bräder å vinden .... » 200: —
2:ne serveringsskåp i teköken .... » 700: —
Utbyte af spiseln mot en större för 150 personer .... » 3,500: —
Omgräfning af gräsmatta m. m. .... » 1,200: —

Därjämte önskar jag dock hafva framhållit att bibehållandet af det provisoriska uthuset på den plats där det nu står icke är önskvärdt och väl sannolikt ej heller kommer att bifallas af vederbörande myndighet, då det måste anses såsom vanprydande, ett uthus bör uppföras i förlängning af äldre tvättstugan, detta har från början varit afsikten och en sådan anordning beräknas draga en kostnad af 5,000 kronor.

Västerås den 5 juni 1917.

GÖSTA SMITT.

N:o 66.

Drätselkammarens skrifvelse ang. ytterligare dyrtidstillägg för brandkåren m. fl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Drätselkammaren den 7 innevarande juni afgaf sitt utlåtande beträffande af Magistraten begärd ökad krigstidshjälp för poliskåren, exekutionsbetjänterna och hälsopoliserna, hafva till Drätselkammaren inkommit bifogade framställningar i samma syfte rörande brandkåren, renhållningsverkets arbetspersonal och de vid stadens stall anställda körkarlarna.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna dessa framställningar till Stadsfullmäktige, men anser sig för närvarande icke kunna yttra sig öfver desamma vidare än att hänvisa till innehållet af Drätselkammarens ofvanberörda utlåtande af den 7 innevarande juni.

Tillika får Drätselkammaren i frågan lämna följande upplysningar.

Hvad först brandpersonalen angår, så äro en brandsoldats löneförmåner i högsta lönegraden, i hvilken 7 af de 11 brandsoldaterna äro uppflyttade — 2 hafva ett ålderstillägg och 2 intet — för innevarande år följande:

grundlön med dyrtidstillägg	1,050: —	
ålderstillägg	200: —	
bostad: 1 rum och kök	225: —	
beklädnad	150: —	1,625: —
krigstidshjälp (om familjen består af hustru och två barn)		281: —
	Kronor	1,906: —

De två vicekorpralerna, maskinisten och verkstadsförmannen, hvilka alla äro i högsta lönegraden, hafva 100 kronor högre lön och under enahanda familjeförhållanden 10 kronor mera i krigstidshjälp än brandsoldaterna, så att deras

N:o 66. *Ang. dyrtidstillägg för brandkåren m. fl.*

aflöningssumma blir 2,016 kronor. Brandkorpralen har 100 kronor ytterligare högre lön. Hans krigstidshjälp utgår med hänsyn till familjens storlek (hustru och 4 barn) med 373 kronor, så att hans sammanlagda aflöningsförmåner uppgå till 2,198 kronor.

Brandmästarens aflöningsförmåner utgöra

grundlön med dyrtidstillägg	1,550: —	
ålderstillägg	300: —	
beklädnadsersättning	175: —	
bostad, 2 rum och kök	400: —	2,425: —
krigstidshjälp (hustru)		269: —
	Kronor	2,694: —

Brandstyrelsens uppgift, att poliskonstaplarne hafva 400 kronor högre lön än brandsoldaterna är så till vida felaktig, att brandstyrelsen i de senares aflöning ej medräknat den fria bostaden, i staten värderad till 225 kronor. Skillnaden utgör sålunda rätteligen endast 175 kronor, och torde blifva ändå mindre vid det förhållandet, att nuvarande hyror på bostäder af förevarande storlek äro vida högre än det sålunda beräknade värdet.

Vidkommande härefter renhållningsverkets arbetspersonal framgår löneförhållandena af följande uppställning:

grundlön med dyrtidstillägg	1,050: —	
ålderstillägg	200: —	
(alla arbetare utom en äro i högsta lönegraden)		
bostad, 1 rum och kök eller motsvarande hyresersättning	280: —	1,530: —
krigstidshjälp för hustru och 2 barn		281: —
	Kronor	1,811: —

Förmannen och fodermarsken hafva 200 kronor högre lön samt bostad om 2 rum och kök, värderad till 350 kronor.

Beträffande slutligen körkarlarne äro deras löneförmåner:

lön med dyrtidstillägg		1,150: —
krigstidshjälp (de hafva alla tre hustru och 1 barn)		270: —
	Kronor	1,420: —

Västerås den 14 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Brandstyrelsen får härmed öfverlämna inneliggande framställning från personalen vid stadens brandkår angående ytterligare dyrtidstillägg, utgående från innevarande års början med 20 kronor i månaden till en hvar af brandmanskapet, och får styrelsen därvid i ärendet för sin del anföra följande.

Vid behandling inom Brandstyrelsen af framställningen har meddelats, att

N:o 66. *Ang. dyrtidstillägg för brandkåren m. fl.*

enahanda begäran framställts af poliskåren samt att denna tillstyrkts af stadens Magistrat och Därtselkammare; hvad angår Drätselkammaren för tiden från och med den 1 juli innevarande år.

Vid en jämförelse mellan en ordinarie poliskonstapels och en ordinarie brandsoldats årliga löneförmåner i samma lönegrad, befinnes, att poliskonstapelns lön är afsevärdt större än brandsoldatens. Det synes kunna ifrågasättas, huruvida denna skillnad, utgörande 400 kronor till poliskonstapelns fördel, är betingad af ett i proportion härtill stående mera kräfvande arbete för denne.

Huru delade än meningar härom kunna vara, synes det Brandstyrelsen vara riktigast att dessa två kategorier löntagare, poliskårens och brandkårens, äfven om de ifråga om löneförmåner icke böra helt och hållet jämnställas med hvarandra, likväl böra bibehålla samma inbördes ställning härutinnan och att sålunda den ena icke bör tillerkännas en löneförhöjning, för så vidt den andre icke samtidigt kommer i åtnjutande af en liknande. Deras tjänstgöring är af enahanda beskaffenhet ur synpunkten att båda utgöra en samhällets skyddsvakt, och hvad angår brandsoldaternas tjänst innebär tvånget att städse finnas till hands — att sålunda vara bunden vid brandstationen såväl dag som natt — ett obehag, som icke får underskattas.

Hvad angår tidpunkten, hvarifrån det begärda dyrtidstillägget skulle utgå, anser Brandstyrelsen att för enhetlighets vinnande mellan brandkåren och poliskåren, detsamma bör utgå från samma tid för båda, och ansluter sig Brandstyrelsen till Drätselkammarens uppfattning härom, eller att tidpunkten bör bestämmas till 1 nästkommande juli.

Med meddelande att Brandstyrelsen bland brandmanskapet äfven inbegriper brandmästaren, får Brandstyrelsen därför hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bevilja en hvar af brandkårens personal, brandmästaren inberäknad utgörande 17 personer, ytterligare krigstidshjälp under senare hälften af innevarande år med 20 kr. pr månad samt härför anvisa erforderliga medel.

Västerås den 8 juni 1917.

För Brandstyrelsen:

OTTO OEST.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I slutet af föregående år inlämnade brandmanskapet vid härvarande brandkår en begäran om bättre löneförmåner och i sammanhang härmed omreglering af löneförhållandena för kåren.

I begäran, som motiverades med de stegrade lefnadsomkostnaderna, framhölls att branmanskapet var i verkligt behof af den begärda löneförhöjningen.

Stadsfullmäktige beslutade vid behandling af frågan att, ehuru en lönereglering vore af behofvet, sådan ej skulle företagas, då det med hänsyn till de abnorma förhållandena vore svårt att fixera de lönebelopp, som kunde anses skäliga. Däremot skulle till såväl brandmanskapet som stadens öfriga befattningshafvare utgå krigstidshjälp, som Stadsfullmäktige kunde komma att bevilja.

N:o 66.
Ang. dyrtids-tillägg för brandkåren m. fl.

Denna krigstidshjälp utgår för närvarande till brandmanskapet dels med 10 procent af innehafd lön, med undantag af naturaförmåner, och dels i form af familjeunderstöd, hvilket utgår med 7 kronor per månad till första familjemedlemmen och 3 kronor till hvar och en därpå följande. Då brandmanskapets löner redan före krigsutbrottet 1914 voro låga i förhållande till då gällande lefnadsomkostnader och då den nu utgående krigstidshjälpen icke tillnärmelsevis motsvarar den ökning, som såväl lifsförnödenheter som öfriga lefnadsomkostnader sedan dess genomgått, är det gifvet, att brandmanskapets ekonomi, trots denna krigstidshjälp, är synnerligen tryckande.

Med framhållande af att brandmanskapets ekonomiska ställning verkligen är sådan att ett lönetillägg i ena eller andra formen sedan länge gjort sig gällande och alltmer framträder, få undertecknade, därtill af Västerås brandkårs Kamratförening utsedda, vördsamt anhålla, att Stadsfullmäktige måtte bevilja en hvar vid brandkåren anställd befattningshafvare ett dyrtidstillägg af 20 kronor per månad, räknadt från innevarande års början.

I förhoppning att Stadsfullmäktige inse brandmanskapets svåra ekonomiska belägenhet, hoppas vi, att Stadsfullmäktige bifalla vår begäran.

Om det begärda dyrtidstillägget beviljades, komme lönerna att i förhållande till 1914 öka med i medeltal 29 procent per befattningshafvare, hvilken ökning ju synes rätt hög, men är den i verkligheten ej så stor, enär vi åtnjuta fri bostad och procenten ej beräknats på värdet däraf. Familjeunderstödet är ej inberäknadt. Sådant åtnjuta 15 af brandmanskapet, däraf en med 25 kr., två med 19 kr., sju med 13 kr., fyra med 10 kr. och en med 7 kr. per månad.

Enligt statistiska uppgifter ,som varit synliga i tidningspressen, utgör prisstegringen sedan 1914 70 procent, hvarföre vi ändock i betydlig grad skulle få vidkännas den allmänna dyrtiden.

Västerås den 5 juni 1917.

Å Västerås brandkårs Kamratförenings vägnar:

G. Th. Medin. Emil V. Ask. Knut Lövstrand.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade, samtliga anställda vid Västerås stads renhållningsverk, få härmed vördsamt anhålla att Stadsfullmäktige, förutom våra nuvarande löneförmåner, måtte bivilja oss ett dyrtidstillägg af 20 kr. per månad och befattningshafvare, att utgå från innevarande års början.

Som stöd för vår anhållan få vi vördsamt framhålla, att, trots den krigstidshjälp, som från innevarande års början blifvit oss tilldelad, vår ekonomiska ställning är sådan, att det af oss nu begärda dyrtidstillägget verkligen är af behofvet påkalladt.

I förhoppning att vår framställning vinner Stadsfullmäktiges fulla förståelse, hoppas vi, att vår begäran bifalles.

Västerås den 11 juni 1917.

K. Kilgren. K. J. Jansson. O. Jansson. G. Westlin. G. Karlsson.
E. Andersson. A. Andersson. Karl Sunesson. A. O. Eriksson.
G. A. Mallmén. E. S. Lundin.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

N:o 66. *Ang. dyrtidstillägg för brandkåren m. fl.*

Undertecknade, anställda som körkarlar i Västerås stads arbeten, få härmed vördsamt anhålla, det Stadsfullmäktige, förutom den krigstidshjälp; som nu är oss tilldelad, ville bevilja hvar och en utaf oss ett dyrtidstillägg af 20 kronor pr månad, räknadt från 1 januari detta år.

Till stöd för vår anhållan få vi vördsamt framhålla, att de löneförmåner vi nu åtnjuta, icke, trots all iakttagen sparsamhet, räcker till det för oss och våra familjer oundgängligen nödvändiga.

Västerås den 9 juni 1917.

G. V. Johansson. A. Eriksson. C. R. Persson.

N:o 67.

Drätselkammarens och Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag ang. provisorisk elektrisk gatubelysning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna närlagda framställning till Stadsfullmäktige från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående anordnande af provisorisk elektrisk gatubelysning å en del ställen, som nu belysas med gas, och därvid tillstyrka bifall till styrelsens förslag med tillägg att anslaget måtte beviljas att utgå af Vatten- och Gasverksstyrelsens vinstmedel för innevarande år.

Västerås den 14 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

På grund af svårigheten att erhålla gaskol föreslog Vatten- och Gasverksstyrelsen i förslaget till budget för innevarande år utbyte af gasbelysningen i en del af stadens centralare gator mot elektrisk belysning. Med anledning af rådande höga materialpris ansåg emellertid Drätselkammaren, att detta utbyte borde tillsvidare anstå, hvilket ock blef Stadsfullmäktiges beslut.

Då svårigheten att anskaffa kol fortfar, har styrelsen återupptagit frågan rörande elektrisk gatubelysning, men därvid endast valt en del sådana gator, där på grund af förekomsten af elektriska luftledningar provisoriska anordningar kunna utföras mot jämförelsevis små kostnader. Styrelsens förslag omfattar:

N:o 67. *Ang. provisorisk elektrisk gatubelysning*

3 st. lyktor i Knutsgatan,
2 » » i Kassörsgatan,
6 » » i Pilgatan,
3 » » i Norra Ringvägen,
7 » » i Johanneslunds-, Katrinelunds- och Lovisebergsvägarna, och
1 » » vid Herrgärdsskolan,
inalles 22 st. lyktor, belöpande sig kostnaden på 1,800 kronor.

Ifrågavarande utbyte inverkar icke på den för gatubelysningen fastställda budgeten.

På grund af det här anförda får styrelsen föreslå, att å angifna ställen gasljuset utbytes mot elektrisk belysning, samt hemställa om ett anslag för ändamålet å 1,800 kronor, att utgå på sätt Drätselkammaren behagade föreslå.

Västerås den 9 juni 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsen vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

N:o 68.

Drätselkammarens förslag ang. anslag till inköp af en ångfärja.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I sin framställning till Stadsfullmäktige, som äfven vann Stadsfullmäktiges gillande, af den 13 sistlidne april (se Stadsfullmäktiges handlingar, sid. 99) angående försäljning af motorbåten Måsen framhöll Drätselkammaren, att staden borde i stället för nämnda båt anskaffa en större ångbåt. Då Drätselkammaren någon tid därefter erhöll anbud att få köpa en ångfärja ,som syntes vara mycket lämplig för trafiken på Hästholmarne och enighet mellan säljaren och Drätselkammaren om ett pris af 25,500 kronor uppnåtts, tilltrodde sig Drätselkammaren, som icke på grund af den korta tid, under hvilken anbudet stod öppet, var i tillfälle att invänta Stadsfullmäktiges beslut, att för stadens räkning afsluta köp af ifrågavarande ångfärja.

Emellertid tillkommo utom köpesumman en del kostnader för båtens utrustning och reparation samt transport hit till staden från Gefle, där den levererats, hvilka kostnader Drätselkammaren beräknat till omkring 4,500 kronor.

För ifrågavarande ändamål skulle sålunda erfordras ett anslag af förslagsvis 30,000 kronor.

»Måsen» är ännu icke afyttrad, hvarför Drätselkammaren icke nu kan uppgifva, hur stor del af nämnda anslag kan täckas af försäljningssumman för »Måsen». Därför torde det vara lämpligt att Drätselkammaren i samband med budgetbehandlingen för år 1918 får framställa närmare förslag rörande sättet för ifrågavarande anslags täckande.

Drätselkammaren hemställer alltså, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för inköp och utrustning af en ångfärja att insättas på traden till Hästholmarne anvisa ett belopp af förslagsvis 30,000 kronor, att utgå af tillgängliga medel, med uppdrag för Drätselkammaren att i samband med budgetförslaget för 1918 inkomma till Stadsfullmäktige med förslag rörande anslagets slutliga gäldande.

N:o 68. Ang. anslag till inköp af ångfärja.

Västerås den 14 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 69.

Beredningsutskottets utlåtande ang. inrättande af högre folkskola med handelsundervisning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 31 sistlidne maj beslutat inhämta Beredningsutskottets yttrande öfver vissa delar af ett af Folkskolestyrelsen framlagdt förslag till inrättande härstädes af en högre folkskola med handelsundervisning, får Beredningsutskottet, med återställande af handlingarne i ärendet, nu afgifva följande yttrande.

Vid behandling inom Stadsfullmäktige af förslaget ifråga framställdes beträffande skolstyrelsens sammansättning kraf på, att däri skulle insättas representanter för handel och industri, hvilka kraf grundades därpå, att skolans uppgift äfven vore att utbilda ungdomen för dessa verksamhetsgrenar, hvarjämte meningarne bröto sig dels beträffande frågan, huruvida vården om skolan skulle anförtros åt Folkskolestyrelsen eller om därför skulle tillsättas en särskild styrelse, och dels angående sättet för tillsättandet af denna särskilda styrelse.

Beredningsutskottet, som hyser den uppfattningen, att det skulle vara för skolans start och framtida utveckling af största betydelse, att redan från början dess ledning tillförsäkrades största möjliga kompetens för bedömande af undervisningens anpassning för de praktiska yrkena, hvartill skolan utbildar sina elever, har fattat sin uppgift vara att, så vidt möjligt, i ett förslag sammanjämnka såväl krafven på sådan kompetens hos styrelsen som på att Folkskolestyrelsen erhölle ett dominerande inflytande vid skötseln af skolan. Detta senare betingas, utom af rent pedagogiska skäl, äfven däraf, att handelsskolans lokaler och undervisningsmateriel blifva gemensamma med folkskolans. Beredningsutskottet har funnit denna angelägenhet lämpligast kunna lösas därigenom, att för skolan af Folkskolestyrelsen tillsättes en särskild styrelse, att antalet ledamöter häri bestämmes till fem ordinarie och tre suppleanter samt att af dessa tre ordi-

N:o 69. *Ang. inrättande af högre folkskola.*

narie ledamöter och två suppleanter tillika skola vara ledamöter uti Folkskolestyrelsen, samt två ordinarie och en suppleant vara representanter för handelskåren och industrien. Ett dylikt förslag innebär ett tillgodoseende af samtliga parters intressen och möjliggöres därmed ett inval i styrelsen af personer med stor erfarenhet och inblick i de praktiska yrkena. Hvad angår vidare styrelsens sammansättning finner Beredningsutskottet vid det förhållande, att skolans föreståndare är en skolstyrelsens tjänsteman, det vara olämpligt, att föreståndaren är ledamot i skolstyrelsen. I sin egenskap af närmaste tillsyningsman öfver skolan bör föreståndaren närvara vid styrelsens sammanträden, bereda ärendena och härvid föra protokoll, med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna och få sin mening antecknad till protokollet, men icke att deltaga i besluten.

Emot förslaget, att folkskoleinspektören skall vara föreståndare för skolan, har Beredningsutskottet ingen erinran att göra. Då emellertid det icke är uteslutet, att de med tjänsten som folkskoleinspektör förenade göromålen komma att hopas, så att dennes tid icke medgifver ett handhafvande af skötseln äfven af den högre folkskolan, föreslår beredningsutskottet, att föreståndarebefattningen vid den nya skolan skall uppehållas af folkskoleinspektören allenast tilllsvidare.

Vidkommande grunderna för bestämmande af storleken af lönerna för lärarne vid nya skolan, delar Beredningsutskottet fullt Drätselkammarens härom uttalade uppfattning.

Hvad åter angår rätt för lärare att efter viss tjänstetid uppflyttas i högre lönegrad, har Beredningsutskottet befarat, att den af Drätselkammaren föreslagna bestämmelsen, att för denna rätt endast skall gälla fullgjord tjänstgöring under viss tid vid den högre folkskolan, skulle försvåra ett anställande vid skolan af fullt kompetenta lärarekrafter.

Af denna anledning har Beredningsutskottet anslutit sig till Folkskolestyrelsens förslag, att 10 års tjänstgöring i ordinarie lärareanställning vid folkskola, således äfven å annan ort, skall tillgodoräknas för uppflyttning i högre lönegrad.

Beredningsutskottet har ansett det falla utom ramen för Beredningsutskottets uppdrag att i detalj granska de föreslagna lärokurserna och timantalets uppdelning för de olika ämnena, då bestämmanderätten härutinnan med trygghet kan anförtros åt skolstyrelsen. Då emellertid förslag inom Stadsfullmäktige väckts, att läroämnet kristendom skulle ur timplanen utgå ifråga om klass II och III, har Beredningsutskottet ansett sig böra göra det uttalandet, att, då läroämnets upptagande häri torde utgöra en nödvändig förutsättning för erhållande af statsanslag och då undervisningen i detta ämne kommer att hufvudsakligen inriktas på ett bibringande af kunskap i de olika religionsformerna och deras historia, således på kyrkohistoria och icke på hvad som i dagligt tal inbegripes under uttrycket katekesläsning, detsamma bör bibehållas i alla tre klasserna. Dessutom har Beredningsutskottet funnit det böra öfvervägas af den blifvande skolstyrelsen, huruvida ej läroämnet huslig ekonomi bör inrymmas i timplanen för II och III klassen, men vill Beredningsutskottet icke härom göra något yrkande, utan endast uttala det önskemål, att så måtte ske och det af det skäl, att detta ämne bör särskildt omhuldas såsom varande af grundläggande betydelse för de kvinnliga elevernas verksamhet inom hemmet och familjen.

Det torde lämpligen böra uppdragas åt Folkskolestyrelsen att i öfverens-

stämmelse med de beslut, Stadsfullmäktige komma att fatta, omredigera reglementet och därefter, sedan denna omredigering af Stadsfullmäktige godkänts, söka fastställelse å detsamma.

N:o 69. *Ang. inrättande af högre folkskola.*

Under hänvisning till det nu anförda och såsom en sammanfattning häraf får Beredningsutskottet alltså föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bifalla Drätselkammarens förslag till lönestat för lärarepersonalen och föreståndaren äfvensom dess förslag om beviljande af anslag för skolans verksamhet med den afvikelse i fråga om lönestaten, att för uppflyttning i högre lönegrad skall tillgodoräknas högst tio års tjänstgöring i ordinarie befattning vid folkskola,

att vidare i fråga om förslag till reglemente med bibehållande af den befogenhet, som däri inrymts åt Folkskolestyrelsens ordförande, häri göres den ändring, att den närmare vården om skolan utöfvas af en särskild styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af folkskolestyrelsen, af hvilka tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skola tillhöra denna styrelse samt återstående två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien,

att befattningen såsom föreståndare vid den nya skolan tillsvidare uppehålles af folkskoleinspektören samt att denne i nämnda egenskap skall närvara vid styrelsens sammanträden och härvid föra protokoll, med rätt för honom aatt deltaga i öfverläggningarne och få sin mening antecknad till protokollen, men icke att deltaga i besluten,

samt att ifråga om förslag till lärokurser besluta att läroämnet kristendom skall upptagas i timplanen enligt Folkskolestyrelsens förslag.

Herr Bäckman, med hvilken Herrar Huggare och Jonsson förenade sig, har ifråga om den närmare vården af skolan föreslagit, att Folkskolestyrelsen själf skall handhafva densamma genom en inom styrelsen utsedd delegation och att vid valet af denna delegation skall beaktas önskemålet att handelskåren, industrien och målsmännen för barnen däri blifva representerade, hvarjämte Herrar Huggare och Jonsson tillkännagifvit sin anslutning till Drätselkammarens förslag till lönestat oförändradt, och hafva nämnda ledamöter i Beredningsutskottet i de delar Beredningsutskottets beslut gått dem emot, anmält sin reservation emot detsamma.

Västerås den 8 juni 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 30 Augusti XIV.

N:o 70.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916 och begäran om tilläggsanslag för nyanläggningar.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna Vatten- och Gasverksstyrelsens till Drätselkammaren inkomna årsberättelse för 1916 och därvid endast hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bifalla styrelsens begäran

att till bestridande af ökade kostnader för under år 1916 med anslag af lånemedel utförda nyanläggningar anslå 10,462 kronor 17 öre att utgå af lånemedel.

Västerås den 14 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna redogörelse rörande förvaltningen af stadens vatten- och afloppslednings- samt gas- och elektricitetsverk år 1916.

Nedanstående sammanställning utvisar verkens utgifter och inkomster jämförda med närmast föregående års resultat, hvarjämte i budgeten upptagna belopp insatts.

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

		1915 Kronor	1915 öre	1916 Kronor	1916 öre	+ ökning — minskning Kronor	+ ökning — minskning öre	1916 enl. budgeten Kronor	1916 enl. budgeten öre
Vattenverket:	Inkomster	88,437	66	96,389	17	+ 7,951	51	84,900	—
	Utgifter	81,985	57	80,314	47	— 1,671	10	84,200	—
	Vinst	6,452	09	16,074	70	+ 9,622	61	700	—
Gasverket:	Inkomster	242,600	39	323,717	04	+ 81,116	65	306,724	—
	Utgifter	229,202	38	320,352	42	+ 91,150	04	303,700	—
	Vinst	13,398	01	3,364	62	— 10,033	39	3,024	—
Elektricitetsverket:	Inkomster	213,822	73	216,663	01	+ 2,840	28	200,660	—
	Utgifter	167,867	21	162,334	64	— 5,532	57	166,350	—
	Vinst	45,955	52	54,328	37	+ 8,372	85	34,310	—
Afloppsledningarna:	Utgifter	29,904	95	33,555	95	+ 3,651	—	35,200	—
	Inkomster	4,961	76	6,471	94	+ 1,510	18	6,100	—
	Netto-utgifter	24,943	19	27,084	01	+ 2,140	82	29,100	—

Verkens nettovinst utgör Kr. 73,767: 69 mot beräknade Kr. 38,034:—. Efter afdrag af nettoutgifterna för afloppsledningarna Kr. 27,084: 01 återstår Kr. 46,683: 68 mot i budgeten beräknade Kr. 8,934: —.

Ökningen i inkomsterna jämförda med föregående år utgöra: för vattenverket c:a 8,000: — kr., elektricitetsverket c:a 3,000: kr. och gasverket c:a 81,000: — kr.

Hvad beträffar vattenverket härrör ökningen till stor del från inkomster för vatten till industriellt behof.

Ökningen i elektricitetsverkets inkomster beror på den lifliga anslutning — såsom af berättelsen framgår ökades abonnentantalet från 3,632 till 4,637 = 1,005 st. eller 28 % — till verket, som föranledts af dels den ej obetydliga sänkningen af priset å elektriska strömmen fr. o. m. 2:dra halfåret och dels minskad tillgång å fotogen till belysning.

Beträffande gasverket har ökningen sin grund dels i de jämfört med år 1915 högre pris å såväl gas som koks, i sin tur föranledda af de alltjämt stegrade prisen å kol och dels i ökat abonnentantal, nämligen från 2,673 till 3,145 = 472 st. eller i rundt tal 18 %.

De bland verkens inkomster upptagna smärre beloppen för försålda gamla mätare etc. hafva till motsvarande belopp upptagits å utgiftssidan som amortering.

Totalutgifterna för resp. verk hafva, utom hvad beträffande gasverket, understigit i budgeten beräknade belopp.

Vissa detaljanslag hafva däremot visat sig otillräckliga såsom t. ex. posterna under rubriken "Div. utgifter" (Verkens gemensamma förvaltning) hvilka visa en sammanlagd ökning af c:a 3,500: — kr. Ökningen här beror till största delen på sedan föregående år betydligt stegrade pris å t. ex. medicin och kontors-

N:o 70. *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.*

förnödenheter samt beträffande telefonkostnaderna på dels högre afgift enligt den nya telefontaxan och dels utökning i någon mån af apparatantalet. Att kostnaden för underhåll etc. uppgått till högre än beräknat belopp beror därpå, att från 1915 balanserade 2,200: — kr för den i 1916 års budget omnämnda reparationen af kontorsbyggnaden nu påförts berörda konto.

Genom den betydande ökningen af abonnenter å elektrisk ström har kostnaden för underhåll och justering af elektriska mätare äfvensom underhåll af ledningsnäten dragit större kostnader än de beräknade, hvarigenom elektricitetsverkets underhållskonto uppgått till c:a 3,000: — kronor högre än i budgeten upptaget belopp.

Å andra sidan hafva emellertid å en del andra detaljanslag betydande besparingar gjorts såsom t. ex. å vattenverkets underhållskonto c:a 6,000: — kr. och å brännoljas konto c:a 8,000: — kronor.

Förutom i budgeten upptagna belopp har verken påförts af Stadsfullmäktige vid andra tillfällen beslutade utgifter, utgörande dels dyrtidstillägg till en del befattningshafvare vid verken och dels beträffande afloppsledningarna, jämlikt beslut den 20/12 1915, stadens andel, kr. 1,200: —, i kostnaden för framdragande af afloppsledning genom Folkets Park, äfvensom rörande gasverket, första årets amortering å kostnaden för retorthusets utvidgning, jämlikt beslut af den 26/10 1916.

Anslag af lånemedel för nyanskaffningar samt under året fullbordade nyanläggningar utgjorde	kr.	183,521: 58
Verkliga kostnaden uppgick till	„	193,983: 75
hvadan alltså en brist uppstått å	kr.	10,462: 17

En bidragande orsak att en del anslag till nyanläggningar öfverskridits äro ökade materialpris och löner.

Beträffande serviser och mindre utsträckningar af ledningar hafva kostnaderna härför öfverskridit anslaget med 8,600: — kr., men är detta äfven beroende på större byggnadsverksamhet än som antogs, då anslaget begärdes.

Ökad anslutning till verken har gjort att anslaget till nyanskaffning af mätare öfverskridits med c:a 2,000: — kr.

Ledningsarbetena för Katrinelund och Hoffsta hafva uppgått till 12,900: — mot beräknade 8,200: — kr., beroende på ökade pris samt de synnerligen svårartade markförhållandena, bestående terrängen till stor del af berg och sten.

Däremot hafva ledningsarbetena inom Annedal endast uppgått till 5,650: — mot beräknade 10,600: — kr., men är detta beroende på dels att därstädes förut befintliga afloppsrör delvis kunde tillgodogöras och dels att å en sträcka af 100 meter, nämligen i Hyttvägen, ledningarnes utförande tillsvidare kunde anstå.

Rörande täckandet af den uppkomna bristen, kr. 10,462: 17, hemställer Styrelsen om beviljande af motsvarande anslag att utgå af lånemedel.

Västerås den 15 april 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

STYRELSE-BERÄTTELSE.

Jämlikt föreskrifterna i § 10 af reglementet för vatten- och afloppslednings- samt gas- och elektricitetsverken i Västerås lämnas härmed redogörelse för verksamheten under år 1916.

Merkantila uppgifter.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning.

Enl. budgeten	Löner:		Verkl. kostnad
7,000: —	Föreståndaren		7,000: —
3,500: —	Assistenfen		3,500: —
4,000: —	Kamreraren		4,000: —
1,800: —	Kassörkan		1,800: —
1,500: —	Kontorsbiträdet		1,500: —
1,500: —	Extra kontorsbiträdet		1,500: —
2,100: —	Tekniska biträdet		2,100: —
2,100: —	Förrådsförmannen		2,100: —
5,200: —	Mätareafläsare och inkasserare		5,278: 49
500: —	Siffergranskaren		500: —
550: —	Springgossar		550: —
29,750: —		Kronor	29,828: 49
6,300: —	Hvaraf påföres Vattenverket	6,325: —	
8,900: —	„ „ Gasverket	8,925: —	
8,900: —	„ „ Elektricitetsverket	8,925: —	
2,850: —	„ „ Afloppsledningarna	2,850: —	
2,800: —	„ „ Installationsarbeten	2,803: 49	29,828: 49

	Diverse utgifter:	
1,200: —	Läkarearvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkr.	1,850: 67
3,000: —	Räkenskapsböcker, skrif- och ritmaterial, postporto, annonser m. m.	3,702: 86
1,400: —	Telefonafgifter och aflöning till telefonist	1,700: 04
2,500: —	Renhållning, eldning, städning och belysning	2,815: 90
3,000: —	Underhåll af kontors- och förrådsbyggnader samt div. för verken gemensamma verktyg och inventarier	4,592: 52
500: —	Diverse, såsom resor, föreningsafgifter m. m.	476: 15
11,600: —	Kronor	15,138: 14

N:o 70. *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.*

Enl. budgeten			Verkl. kostnad
2,750: —	Hvaraf påföres Vattenverket	3,600: —	
3,350: —	„ „ Gasverket	4,400: —	
3,350: —	„ „ Elektricitetsverket	4,400: —	
1,550: —	„ „ Afloppsledningarna	1,800: —	
600: —	„ „ Installationsarbeten	938: 14	15,138: 14

Vattenverket.

Inkomster:

			Verkl. inkomster
84,375: —	Vatten enligt kontrakt	25,683: 84	
	„ genom mätare	65,044: —	
	Hyror för vattenmätare	2,913: 53	93,641: 37
525: —	Hyror för bostadslägenheter vid gamla vattenverket		525: —
—	Ränteinkomster		403: 23
—	Installationsarbeten m. m.		1,000: —
—	Diverse, en gammal pump samt gamla vattenmätare		819: 57
84,900: —	S:a inkomster Kronor		96,389: 17

Utgifter:

				Verkl. utgifter
	Driftkostnader:			
14,500: —	Elektrisk ström, kol, smörjoljor m. m.			13,888: 02
	Underhållskostnader:			
9,000: —	Fastigheter, maskiner, ledningsnät, mätare m. m.			3,243: 09
	Aflöningar och pensioner:			
6,300: —	Förvaltningen enligt ofvan		6,325: —	
2,150: —	Maskinmästaren		2,150: —	
	(Bostad med vedbrand in natura 400: —.)			
1,450: —	En maskinist		1,450: —	
	(Bostad med vedbrand in natura 400: —.)			
1,450: —	En maskinist		1,450: —	
	(Bostad med vedbrand in natura 400: —.)			
1,800: —	Rörnätsförmannen		1,800: —	
1,450: —	Vårdaren af vattenborgen		1,450: —	
2,500: —	Pension till f. assistenten F. G. Lönnquist		2,500: —	17,125: —
	Diverse utgifter:			
2,750: —	Förvaltningen enligt ofvan		3,600: —	
650: —	Brandstodsafgifter och utskylder		635: 71	
1,175: —	Afgift till staten för vattenverket i Hesslö	500: —		
	Afgift till arrendatorn af Hesslö egendom	500: —		
	Arrende f. mark, Hamre egendom	150: —		
	Arrende för mark till C. Pettersson i Vallby	25: —	1,175: —	
45,175: —	Transport		5,410: 71	34,256: 11

N:o 70. *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.*

Enl. budgeten			Verkl. utgifter
45,175: —	Transport	5,410: 71	34,256: 11
325: —	Bränsle till maskinisterna vid Hesslö	347: 50	
100: —	Analyser, skjutsar m. m.	50: —	
100: —	Afskrifning af div. fordringar	—: —	
221: 08	Diverse	306: 98	
—	Dyrtidstillägg till en del befattningshafvare vid verket enl. Stadsfullm. beslut 22/6 1916	900: —	7,015: 19
	Ränta och amortering:		
	Enligt särskild plan:		
39,978: 92	Ränta	22,365: 04	
	Amortering	18,378: 13	40,743: 17
85,900: —		Kronor	82,014: 47
	Som minskas med afloppsledningarnas och gasverkets andel i aflöning till förmän:		
1,700: —	Afloppsledningarna 1,000: — och gasverket 700: —		1,700: —
84,200: —		Kronor	80,314: 47
700: —	Nettovinst		16,074: 70
84,900: —		S:a Kronor	96,389: 17

Afloppsledningarna.

Utgifter:

	Driftkostnader:		
9,550: —	Förvaltningen enligt ofvan	2,850: —	
	Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —	
	Spolning af ledningar samt rensning af brunnar	3,567: 76	7,417: 76
	Underhållskostnader:		
3,001: 07	Underhåll af ledningsnätet med tillhörande brunnar ..		2,935: 93
	Diverse utgifter:		
1,550: —	Förvaltningen enligt ofvan	1,800: —	
—	Dyrtidstillägg till en del befattningshafvare enl. Stadsfullm. beslut d. 22/6 1916	400: —	2,200: —
	Ränta och amortering:		
	Enl. planen f. obligationslånens amortering:		
21,098: 93	Ränta	15,076: 60	
	Amortering	5,925: 66	21,002: 26
35,200: —		Kronor	33,555: 95
	Hvarifrån afgå följande inkomster:		
6,000: —	Afgifter för vattenklosetter	6,371: 94	
100: —	Afgift för en afloppsbrunn vid egendomen N:o 63 Jakobsberg, S:t Ilians socken...	100: —	6,471: 94
29,100: —		S:a utgifter Kronor	27,084: 01

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Gasverket.

Inkomster:

Enl. budgeten			Verkl. inkomster
26,424: —	Allmänna belysningen		24,307: 31
163,800:	Enskild gasförbrukning	159,501: 78	
	Hyror för gasmätare	6,681: 83	166,183: 61
115,500: —	Koks	115,667: 30	
	Stenkolstjära	12,354: 07	
	Retortgrafit	264: 38	
	Ammoniaksalt	20: —	128,305: 75
1,000: —	Gammal reningsmassa	2,368: 37	
	Installationsarbeten m. m.	1,800: —	
	Försålda gamla gasmätare	302: —	
	Ränteinkomster	450: —	4,920: 37
306,724: —		S:a inkomster Kronor	323,717: 04

Utgifter:

			Verkl. utgifter
	Driftkostnader:		
201,300: —	Gaskol (medelpriset per ton under året utgör kr. 49: 55). Under året ha åtgått 3,884.2 ton, som deb. med 54: 95 per ton = kronor	213,405: 13	
	samt utbalanserats 2,745 ton till ett pris af kr. 41: 90 pr ton.		
10,300: —	Öfriga kostnader	8,967: 08	222,372: 21
	Underhållskostnader:		
14,250: —	Fastigheter, ugnar, ledningar, gaslyktor och gasmätare	12,963: 42	
2,900: —	5:te (sista) årets amortering af 1912 års reparation i gasverket	2,900: —	
—	1:sta årets amortering å kostnaden för tillbyggnad af retorthuset jämlikt Stadsfullmäktiges beslut d. 26/10 1916	4,500: —	20,363: 42
	Aflöningar och pensioner:		
8,900: —	Förvaltningen enligt ofvan	8,925: —	
2,250: —	Gasmästaren	2,250: —	
	(Bostad med vedbrand och belysning in natura 480: —.)		
1,800: —	Mätarejusterare	1,800: —	
11,000: —	Eldare	11,239: 57	
700: —	Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	700: —	
500: —	Andel i pension till fr. Anna Gedda	500: —	25,414: 57
253,270: —		Transport	268,150: 20

N:o 70. *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.*

Enl. budgeten			Verkl. utgifter
253,270: —	Transport		268,150: 20
	Diverse utgifter:		
3,350: —	Förvaltningen enligt ofvan	4,400: —	
2,500: —	Brandstodsafgifter och utskylder	2,094: 84	
200: —	Bränsle och lyse till gasmästaren	246: 08	
350: —	Afskrifning af div. fordringar	283: 43	
258: 03	Diverse	248: 53	
—	Dyrtidstillägg till en del befattningshafvare enl. Stadsfullmäktiges beslut d. 22/6 1916	1,154: 25	8,427: 13
	Ränta och amortering:		
	Enligt särskild plan:		
43,141: 97	Ränta	21,160: 36	
	Amortering	22,614: 73	43,775: 09
303,700: —		Kronor	320,352: 42
3,024: —	Nettovinst	„	3,364: 62
306,724: —		S:a Kronor	323,717: 04

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Enl. budgeten			Verkl. inkomster
3,960: —	Allmänna belysningen		4,394: 75
195,700: —	Enskild förbrukning: belysningsström	131,309: 46	
	„ „ kraftström	65,939: 06	
	Hyror för elektriska mätare	11,904: 39	209,152: 91
1,000: —	Installationsarbeten	2,880: 35	
	Ränteinkomster	450: —	
	Försålda gamla mätare	85: —	3,115: 35
200,660: —		S:a inkomster Kronor	216,663: 01

Utgifter:

Enl. budgeten				Verkl. utgifter
	Driftkostnader:			
25,000: —	Elektrisk ström från staten	25,022: 88		
10,000: —	Brännolja	1,688: 58	26,711: 46	
6,000: —	Öfriga kostnader		5,243: 74	31,955: 20
	Underhållskostnader:			
9,000: —	Fastigheter, maskiner, batterier, ledningsnät och mätare			12,013: 01
50,000: —			Transport	43,968: 21

N:o 70. *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.*

Enl. budgeten				Verkl. utgifter
50,000: —			Transport	43,968: 21
	Aflöningar och pensioner:			
8,900: —	Förvaltningen enligt ofvan		8,925: —	
2,350: —	Maskinmästaren		2,350: —	
	(Bostad med värme och belysning in natura 480: —.)			
1,650: —	En maskinist		1,650: —	
1,650: —	En maskinist (äfven tafvelvakt)		1,650: —	
2,250: —	Förste montören		2,250: -	
1,800: —	Mätarejusteraren		1,800: —	
1,500: —	Extra montör		1,464: 16	
500: —	Andel i pension till fr. Anna Gedda		500: —	20,589: 16
	Turbinhusdriften:			
3,000: —	Arrende för vattenfallet i Svartån		3,000: —	
3,000: —	Aflöning för tillsyn af maskiner och reglering af dammluckor		3,000: —	
800: —	Öfriga kostnader för drift och underhåll		1,355: 01	7,355: 01
	Diverse utgifter:			
3,350: —	Förvaltningen enligt ofvan		4,400: —	
3,550: —	Brandstodsafgifter och utskylder		3,044: 72	
200: —	Bränsle och lyse åt maskinmästaren		255: 30	
350: —	Afskrifning af div. fordringar		727: 51	
238: 59	Diverse		491: 88	
—	Dyrtidstillägg till en del befattningshafvare enl. Stadsfullm. beslut d. 22/6 1916		1,192: —	10,111: 41
	Ränta och amortering:			
	Enligt särskild plan:			
81,261: 41	Ränta: Elektricitetsverket	35,064: 46		
	„ Turbinhuset	2,410: 70	37,475: 16	
	Amortering: Elektricitetsverket	41,068: 59		
	„ Turbinhuset	1,767: 10	42,835: 69	80,310: 85
166,350: —			Kronor	162,334: 64
34,310: —	Nettovinst		„	54,328: 37
200,660: —			S:a Kronor	216,663: 01

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Sammanställning öfver verkens inkomster och utgifter för åren 1912—1916.

	Inkomster		Utgifter						Nettovinst	
			Drifts- och underhållskostnader		Ränta och amortering		Summa utgifter			
	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
Vattenverket:										
År 1912	66,708	66	34,337	37	30,954	55	65,291	92	1,416	74
„ 1913	69,320	10	37,159	91	32,160	19	69,320	10	—	—
„ 1914	81,103	86	40,870	37	36,724	25	77,594	62	3,509	24
„ 1915	88,437	66	42,541	02	39,444	55	81,985	57	6,452	09
„ 1916	96,389	17	39,571	30	40,743	17	80,314	47	16,074	70
Gasverket:										
År 1912	134,190	93	97,542	86	16,318	91	113,861	77	20,329	16
„ 1913	151,983	18	106,503	14	19,918	60	126,421	74	25,561	44
„ 1914	165,131	07	118,591	23	27,042	79	145,634	02	19,497	05
„ 1915	242,600	39	196,642	82	32,559	56	229,202	38	13,398	01
„ 1916	323,717	04	276,577	33	43,775	09	320,352	42	3,364	62
Elektricitetsverket:										
År 1912	130,264	43	54,221	11	56,397	23	110,618	34	19,646	09
„ 1913	154,720	11	61,798	42	65,055	83	126,854	25	27,865	86
„ 1914	177,903	30	81,621	16	69,672	90	151,294	06	26,609	24
„ 1915	213,822	73	92,960	44	74,906	77	167,867	21	45,955	52
„ 1916	*) 216,663	01	82,023	79	80,310	85	162,334	64	54,328	37
Afloppsledningarna:										
År 1912	—	—	9,662	41	10,557	69	20,220	10	—	—
„ 1913	—	—	9,869	18	11,391	04	21,260	22	—	—
„ 1914	—	—	7,505	03	15,580	10	23,085	13	—	—
„ 1915	4,961	76	10,367	91	19,537	04	29,904	95	—	—
„ 1916	6,471	94	12,553	69	21,002	26	33,555	95	—	—

*) Denna jämförelsevis låga ökning å bruttoinkomsten beroende på strömprisets sänkning från 36 till 30 öre för belysningsström, och från 20 öre till 17 öre för kraftström.

Sammanställning öfver verkens anläggnings- och bokförda värden år 1916 samt amortering under åren 1912—1916.

(Häri ingår ej af enskilda personer lämnade bidrag till ledningar.)

	Byggnader, maskiner och ledningsnät		Mätare		Summa	
	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
Vattenverket.						
Anläggnings- resp. anskaffningsvärde t. o. m. år 1916	492,001	59	32,475	58	524,477	17
Bokfört värde 31/12 1916	428,555	84	22,365	—	450,940	84
Amortering under åren 1912—1916	63,445	75	10,110	58	73,556	33
Gasverket.						
Anläggnings- resp. anskaffningsvärde t. o. m. år 1916	342,711	54	108,605	82	451,317	36
Bokfört värde 31/12 1916	304,287	60	80,127	—	384,414	60
Amortering under åren 1912—1916	38,423	94	28,478	82	66,902	76
Elektricitetsverket och Turbinhuset.						
Anläggnings- resp. anskaffningsvärde t. o. m. år 1916	867,634	24	143,537	06	1,011,171	30
Bokfört värde 31/12 1916	730,842	90	108,516	—	839,358	90
Amortering under åren 1912—1916	136,791	34	35,021	06	171,812	40
Afloppsledningarna.						
Anläggningsvärde t. o. m. år 1916	365,942	50	—	—	365,942	50
Bokfört värde 31/12 1916	343,635	43	—	—	343,635	43
Amortering under åren 1912—1916	22,307	07	—	—	22,307	07
	Byggnader		Inventarier		Summa	
Kontors- och förrådsbyggnader samt inventarier.						
Anläggnings- resp. anskaffningsvärde t. o. m. år 1916	31,893	91	23,784	53	55,678	44
Bokfört värde 31/12 1916	29,940	—	15,983	—	45,923	—
Amortering under åren 1912—1916	1,953	91	7,801	53	9,755	44

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

Nyanläggningar och nyanskaffningar.

Lånemedel.

	Verklig kostnad Kronor	öre	Datum	Anslaget belopp Kronor	öre	+ öfverskott — brist Kronor	öre
Å diverse anslag besparade medel vid 1916 års början (se 1915 års styrelseberättelse) reserverade för särskildt behof enl. Stadsfullm. beslut den 21/6 1912 .... 5,000: —							
hvaraf för ordnande af hufvudafloppets utlopp i Svartån användts......... 2,061: 27							
Rest 2,938: 73							
Öfverskott å anläggningar redovisade år 1915...... 20,951: 58							
hvaraf Stadsfullm. under år 1916 anslagit: d. 22/6 till ledningar inom Frejaförening. 4,730: — och den 26/10 till inköp af mätare......... 16,200: — 20,930: —							
Rest 21: 58							
Summa återstod 2,960: 31	—	—	—	2,960	31	+ 2,960	31
Nyanläggningar, fullbordade år 1916:							
Serviser samt div. mindre utsträckningar af ledningar för verken	23,600	26	21/12 1915	15,000	—	— 8,600	26
Vatten-, aflopps- och gasledningar i Herrgärdsgatans norra del (kv. Hugo 10)......	2,011	25	21/12 1915	3,000	—	+ 988	75
Vatten-, aflopps- och gasledningar för områdena Hoffsta och Katrinelund	12,922	99	18/6 1915	8,200	—	— 4,722	99
Vatten-, aflopps- och gasledningar inom området Annedal	5,651	82	27/1 1916	10,600	—	+ 4,948	18
Strandskoning på östra sidan af Svartån ofvan järnvägsbron vid hufvudafloppets utlopp	2,061	27	21/6 1912	2,061	27	—	—
Gasledning i Sturegatan mellan Stora gatan och Smedjegatan..................................	2,001	63	21/12 1915	2,400	—	+ 398	37
Jordkabel i Källgatan mellan Stora gatan och Västgötegatan	759	20	21/12 1915	800	—	+ 40	80
Jordkabel i Jakobsbergsgatan mellan Stora gatan och Kristinagatan......................	1,599	66	21/12 1915	1,450	—	— 149	66
Transport	50,608	08	—	46,471	58	—	—

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

	Verklig kostnad Kronor	öre	Datum	Anslaget belopp Kronor	öre	+ öfverskott — brist Kronor	öre
Transport	50,608	08	—	46,471	58	—	—
Jordkabel i Sturegatan mellan Snickaregatan och Smedjegatan	838	61	21/12 1915	850	—	+ 11	39
Kablar och maskiner m. m. för mottagande af kraft från Älfkarleby kraftverk	89,248	98	18/12 1914	85,000	—	— 4,248	98
Nyanskaffningar:							
Vattenmätare 4,200: 25							
Gasmätare 14,185: —							
Elektriska mätare 32,029: 83			21/12 1915	35,000	—	— 2,088	08
Div. inventarier 2,873: —	53,288	08	26/10 1916	16,200	—		
Besparade medel vid 1916 års slut ofvannämnda för ledningar till Frejaföreningen afsedda 4,730: —	—	—	—	—	—	—	—
Brist å ofvan redovisade anslag	—	—	—	10,462	17	—	—
Kronor	193,983	75	—	193,983	75	— 10,462	17

Tekniska uppgifter.

Vattenverket.

Fördelning af det förbrukade vattnet.

	År 1914	1915	1916	Jämförelse mellan åren 1914 o. 1915 ökning i		1915 o. 1916 ökning i	
	m³	m³	m³	m³	%	m³	%
För hushållsbehof	596,352	639,068	685,105	42,716	7.2	46,037	7.2
„ industriella behof	124,057	140,873	163,093	16,816	13.5	22,220	15.8
„ allmänna behof, såsom vattenkastare, urinoarer, dricks- och spolposter, vattning af gräsmattor, gatuspolning, brandändamål, äfvensom läckage m. m.	42,000	45,000	48,000	3,000	7.1	3,000	6.7
Summa förbrukning	762,409	824,941	896,198	62,532	8.2	71,257	8.6

N:o 70. *Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.*

Utdrag ur driftrapporten.

Månad	Drifttid för pump N:o 1		2		3		Uppfordrat vatten	Förbrukadt vatten	Medelvattenstånd i brunn N:o 1 före pumpning	1 efter pumpning	1 Diff.	2 före pumpning	2 efter pumpning	2 Diff.	3 före pumpning	3 efter pumpning	3 Diff.	Mälarens medelvattenstånd	Vattnets medeltemperatur
	tim.	min.	tim.	min.	tim.	min.	m³	m³	+ m.	+ m.	m.	+ m.	+ m.	m.	+ m.	+ m.	m.	+ m.	⁰ C.
Jan. ...	—	—	—	—	352	15	64,300	64,315	4.38	4.26	0.12	4.38	3.50	0.88	4.38	3.50	0.88	4.42	4.0
Febr.	—	—	—	—	360	45	67,364	67,527	4.63	4.47	0.16	4.63	3.71	0.92	4.63	3.71	0.92	4.39	4.0
Mars	—	—	—	—	381	30	71,230	71,176	4.59	4.42	0.17	4.59	3.69	0.90	4.59	3.69	0.90	4.35	4.0
April	—	—	—	—	382	—	71,005	70,958	4.74	4.59	0.15	4.74	3.86	0.88	4.74	3.86	0.88	5.04	5.0
Maj ...	—	—	—	—	429	30	80,536	80,481	5.11	4.94	0.17	5.11	4.20	0.91	5.11	4.20	0.91	5.26	5.8
Juni ...	—	—	—	—	406	15	76,438	76,379	5.08	4.90	0.18	5.08	4.15	0.93	5.08	4.15	0.93	4.99	7.3
Juli ...	—	—	—	—	447	30	84,206	84,187	4.80	4.62	0.18	4.80	3.90	0.90	4.80	3.90	0.90	4.72	9.5
Aug....	—	—	—	—	428	—	80,689	80,746	4.58	4.38	0.20	4.58	3.66	0.92	4.58	3.66	0.92	4.45	10.0
Sept.	—	—	—	—	405	45	76,370	76,371	4.35	4.17	0.18	4.35	3.42	0.93	4.35	3.42	0.93	4.22	8.8
Okt....	—	—	—	—	409	45	76,618	76,674	4.20	4.03	0.17	4.20	3.28	0.92	4.20	3.28	0.92	4.20	8.0
Nov....	—	—	—	—	389	30	72,938	72,865	4.32	4.16	0.16	4.32	3.41	0.91	4.32	3.41	0.91	4.30	7.3
Dec....	—	—	—	—	397	45	74,389	74,519	4.47	4.30	0.17	4.47	3.55	0.92	4.47	3.55	0.92	4.50	6.0
S:a	—	—	—	—	4,790	30	896,083	896,198	4.61	4.44	0.17	4.61	3.69	0.92	4.61	3.69	0.92	4.57	6.6

Största observerade differens i brunn n:o 1 0.25 m. d. 24/7. *)
" " " i " " 2 0 95 m. d. 28/6, 28/7 o. 1/8 efter 17 tim. 15 min. drifttid.
" " " i " " 3 0.95 m. d. 28/6, 28/7 o. 1/8 " 17 " 15 " "

Vattenverkets kolfpumpar hafva icke varit i drift under arbetsåret.

Centrifugalpumpen (pump n:o 3) arbetade sammanlagdt 4,790 tim. och 30 min. och uppfordrade 896,083 m.³, hvilket utgör 487 m.³ i timmen eller 51.96 liter per sekund.

Den elektriska strömförbrukningen uppgick till 263,511 kwt., hvilket utgör i medeltal 294.1 kwt. pr 1,000 m.³ uppfordrat vatten.

Vattenuppfordring pr dygn Största		Medel-	Minsta		Vattenförbrukning pr dygn Största		Medel-	Minsta	
Den	m.³	m.³	Den	m.³	Den	m.³	m.³	Den	m.³
26/7	3,301	2,448	9/4	833	10/4	3,997	2,448	9/4	665

Då omkring 21,500 personer togo vatten från stadens ledning, motsvarade den vattenmängd, som åtgick till hushålls- och allmänna behof, 93 liter pr individ och dygn.

I april rengjordes samtliga bassänger och skummades filtret.

Temperaturen å vattnet var högst 10.0, lägst 4.0 och i medeltal 6.6⁰ C.

*) Ur brunn n:o 1 har icke pumpats under året. Den 24/7 pumpades ur brunnarna n:o 2 och 3 under en tid af 16 tim. 45 min.

Vattenmätare.

	Storlek									Summa
	4″	3½″	3¼″	2″	1½″	1¼″	1″	¾″	½″	
Antal mätare d. 31 dec. 1915	2	1	4	9	20	32	241	171	213	693
Uppsatta resp. nedtagna år 1916	–1	—	1	4	8	4	26	20	6	68
Antal mätare d. 31 dec. 1916	1	1	5	13	28	36	267	191	219	761

Vattenledningar.

		Meter
Stadens:		
Gjutjärnsledningar:	Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1915	41,097
	Under året lagda ledningar	3,312
	Gjutjärnsledningarnas sammanlagda längd d. 31 dec. 1916	44,409
Smidesjärnsledningar:	Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1915	1,467
	Under året lagda ledningar	107
	Smidesjärnsledningarnas sammanlagda längd d. 31 dec. 1916	1,574
Enskildas:		
Gjutjärnsledningar:	Sammanlagda längden den 31 dec. 1916	2,055
Smidesjärnsledningar:	Sammanlagda längden den 31 dec. 1915	7,090
	Under året kasserade ledningar	530
	Sammanlagda längden den 31 dec. 1916	6,560
	Vattenledningsnätets sammanlagda längd den 31 dec. 1916	**54,598**

År 1916 lagda vattenledningar.

Ledningsssträckor	Meter						Summa meter
	9″	7″	6″	5″	4″	2″	
Gjutjärnsledningar:							
Byggnadsområdet Hoffsta	—	—	240	242	—	—	482
Käringbrinken	—	—	—	128	—	—	128
Viksäng	103	—	66	—	—	—	169
Ängsgatan	—	—	108	—	—	—	108
Herrgärdsgatan	—	—	—	90	—	—	90
Sandgärdet	—	—	—	95	—	—	95
Vasa- och Rudbecksgatorna	—	—	30	55	—	—	85
Byggnadsområdet Annedal	—	—	—	442	—	—	442
„ Vargbo	—	—	338	—	144	—	482
„ Norrmalm	—	—	262	145	—	—	407
„ Kristiansborg	316	—	—	—	—	—	316
Kassörsgatan	—	—	—	62	—	—	62
Hamnområdet	—	—	133	—	—	—	133
Malmabergsgatan och Frejaföreningen	—	112	—	—	112	—	224
Ängsgärdet	—	—	—	—	89	—	89
Smidesjärnsledningar:							
Byggnadsområdet Annedal	—	—	—	—	—	107	107
Summa meter	419	112	1,177	1,259	345	107	3,419

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

År 1916 kasserade privata vattenledningar.

Ledningssträckor	Meter				Summa meter
	2″	$1^1/_2$″	1″	$^3/_4$″	
Smidesjärnsledningar:					
Malmabergsgatan	—	320	—	—	320
Pilgatan	100	—	—	—	100
Ängsgatan	—	—	60	—	60
Norrmalm	—	—	—	50	50
Summa meter	100	320	60	50	530

Brandposter.

	Antal st.
Antal brandposter den 31 dec. 1915	230
Under året uppsatta brandposter	22
Antalet brandposter den 31 dec. 1916	252
Häraf 29 st. tillhörande enskilda, nämligen:	
Svenska Metallverken	8
Allmänna Svenska Elektriska A.-B.	5
» » » » , Mek.	3
Västmanlands regemente	6
Slottet	1
Sjukhuset	2
Folkets Park	1
Statens kraftverk	1
Emaus gård	2
Summa	29

Vattenserviser.

	Antal st.
Under året lagda serviser:	
Inom planlagda området	17
Utom » »	73
Summa	90

Inom stadens planlagda område äga alla gårdar vattenintag.

Å stadens icke planlagda område äga 513 gårdar vattenintag.

Följande utom kommunen belägna gårdar erhålla vatten från stadens ledning: Västerås kvarn, Tallbacka n:o 1, ägare A. Hedrén; Hamre egendom, ägare A. Andersson; Jakobsberg n:o 1, ägare A. Sundberg; Jakobsberg n:o 39, ägare E. A. Eriksson och Jakobsberg n:o 62, ägare G. A. Andersson.

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

Afloppsledningarna.

	Meter
Stadens:	
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1915	31,097
Under året lagda ledningar	2,902
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1916	33,999
Enskildas:	
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1915	8,960
Under året kasserade ledningar	540
Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1916	8,420
Afloppsledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1916	**42,419**

År 1916 lagda afloppsledningar.

Ledningssträckor	Meter 15″	Meter 12″	Meter 9″	Summa meter
Byggnadsområdet Hoffsta	—	—	482	482
Käringbrinken	—	—	128	128
Folkets Park	—	—	60	60
Ängsgatan	—	—	108	108
Herrgärdsgatan	—	—	40	40
Sandgärdet	—	—	74	74
Vasa- och Rudbecksgatorna	—	—	60	60
Byggnadsområdet Annedal	—	—	442	442
„ Vargbo	258	—	224	482
„ Norrmalm	—	—	287	287
„ Kristiansborg	178	—	138	316
Västmannagatan	—	—	18	18
Kassörsgatan	—	—	62	62
Hamnområdet	—	—	30	30
Malmabergsgatan och Frejaföreningen	—	112	112	224
Ängsgärdet	—	—	89	89
Summa	436	112	2,354	2,902

År 1916 kasserade privata afloppsledningar.

Ledningssträckor	Meter 9″	Meter 6″	Meter 4″	Summa meter
Malmabergsgatan	320	—	—	320
Ängsgatan	—	60	—	60
Norrmalm	75	—	85	160
Summa	395	60	85	540

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

Afloppsserviser.

Under året lagda serviser:	Antal st.
Inom planlagda området	20
Utom „ „	71
Summa	91

Inom stadens planlagda område äga alla gårdar gårdsaflopp.
Å stadens icke planlagda område äga 546 gårdar gårdsaflopp.

Vattenklosetter.

	Med septik tank	Utan septik tank	Utan septik tank men med silbrunn	Summa st.
Antal w. c. den 31 dec. 1915	8	397	2	407
År 1916 uppsatta w. c	—	172	—	172
Antal w. c. den 31 dec. 1916	8	569	2	579

Gasverket.

	År				Jämförelse mellan åren					
	1913	1914	1915	1916	1913 och 1914		1914 och 1915		1915 och 1916	
					ökning	%	ökning	%	ökning	%
Förgasade kol .... ton	2,579.8	2,899.435	3,304.970	3,873.210	319.635	12.4	405.535	14.0	568.240	17.2
Tillverkad gas .... m.³	762,880	855,935	986,115	1,093,040	93,055	12.2	130,180	15.2	106,925	10.8
Gasutbyte pr 1,000 kg. kol ...... „	295.7	296.0	298.4	282.2	0.3	0.1	2.4	0.8	— 16.2	— 5.4
Koks från ugnarna .... hl.	42,672	49,479	59,604	71,801	6,807	16.0	10,125	20.5	12,197	20.4
„ till eldning af ugnarna...... „	12,754	14,207	16,168	18,148	1,453	11.4	1,961	13.8	1,980	12.3
„ „ „ „ ångpannor... „	290	255	433	609	— 35	— 12.1	178	69.8	176	40.7
Till försäljning öfverblifven koks „	29,628	35,017	43,003	53,044	5,389	18.2	7,986	22.8	10,041	23.4
Erhållen koks pr 1.000 kg. kol... „	16.54	17.06	18.03	18.54	0.52	3.1	0.97	5.7	0.51	2.8
Till eldning af ugnarna använd koks i % af förgasade kol...... %	20.2	20.4	20.5	20.7	0.2	1.0	0.1	0.5	0.2	1.0
Erhållen stenkolstjära.............. lit.	78,933	109,598.5	121,980	129,671	30,665.5	38.8	12,381.5	11.3	7,691	6.3
Erhållen stenkolstjära pr 1,000 kg. förgasade kol .... „	30.6	37.8	36.9	33.5	7.2	23.6	— 0.9	— 2 4	— 3.4	— 9.2
Antal retortladdningar .... st.	15,383	18,104	20,983	24,726	2,721	17.7	2,879	15.9	3,743	17.8
Kol pr retortladdning..............kg.	168.7	160	157	157	— 7.7	— 4.6	— 3.0	— 1.9	0.0	0.0
Gasförbrukning pr år o. invånare m.³	34.5	36.9	40.4	42.9	2.4	6.96	3.5	9.5	2.5	6.2

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

Utdrag ur driftrapporten.

Månad	Förgasade kol	Antal laddningar	Kol pr laddning	Koksförbrukn. till ugnarna	Koksförbrukn. pr ton kol	Tillverkad gas	Förbrukad gas	Gasutbyte pr laddning	Gasutbyte pr retortdygn	Gasutbyte pr ton kol
	Kg.	St.	Kg.	Kg.	Kg.	m.³	m.³	Kbm.	Kbm.	Kbm.
Januari	301,560	1,922	157	66,906	216	82,880	83,140	43.2	136	275
Februari	290,040	1,824	159	58,884	203	85,825	83,790	47.1	165	296
Mars	284,350	1,774	161	57,120	202	83,265	83,860	47.0	167	293
April	287,210	1,797	160	59,136	204	85,695	85,215	47.8	168	300
Maj	309,440	1,935	160	61,404	199	92,240	92,790	47.7	166	298
Juni	282,490	1,788	158	57,288	203	82,855	81,785	46.4	154	294
Juli	298,200	1,920	155	59,892	201	86,910	86,760	45.3	166	291
Augusti	324,740	2,100	155	64,806	196	95,750	97,540	45.7	172	295
September	357,740	2,297	156	77,577	217	101,900	102,150	44.5	122	285
Oktober	368,230	2,378	155	85,127	230	100,400	98,770	42.2	130	272
November	382,720	2,471	155	78,293	205	96,925	98,615	39.3	131	254
December	386,490	2,520	153	75,096	195	98,395	95,825	39.1	127	256
Summa	3,873,210	24,726	157	801,529	207	1,093,040	1,090,240	44.3	148	282

Fördelning af den förbrukade gasen.

	1914 m.³	1914 %	1915 m.³	1915 %	1916 m.³	1916 %	1914 och 1915 ökning	1914 och 1915 %	1915 och 1916 ökning	1915 och 1916 %
	af årsförbrukningen						Jämförelse mellan åren			
Offentlig belysning	114,671	13.4	109,759	11.1	89,788	8.2	— 4,912	— 4.3	— 19,971	— 18.2
Enskild värme och lysgas	596,314	69.7	789,963	80.0	884,955	81.2	193,649	32.5	94,992	12.0
Gasverkets eget behof	4,482	0.5	5,765	0.6	4,452	0.4	1,283	28 6	— 1,313	— 22.8
Felmätningar och förluster	140,468	16.4	80,548	8.3	111,045	10.2	—59,920	— 42.7	30,497	37.9
Summa	855,935	100.0	986,035	100.0	1,090,240	100.0	130,100	15.2	104,205	10.6

Gastillverkning pr dygn Största Den	Största m.³	Medel- m.³	Minsta Den	Minsta m.³	Gasförbrukning pr dygn Största Den	Största m.³	Medel- m.³	Minsta Den	Minsta m.³
13/12	3,945	2,986	25/6	1,540	13/12	3,945	2.979	25/6	1,510

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Gasledningarna.

Gjutjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1915		28,115 m.
Under året lagda ledningar	3,461 m.	
Under året kasserade ledningar	186 „	3,275 „
Gjutjärnsledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1916		31,390 m.

Smidesjärnsledningar:

Ledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1915	5,698 m.
Under året kasserade ledningar	55 „
Smidesjärnsledningarnas sammanlagda längd den 31 dec. 1916	5,643 m.
Gasledningsnätets sammanlagda längd d. 31 dec. 1916	**37,033** m.

År 1916 lagda gasledningar.

Ledningssträckor	Meter				Summa m.
	6″	5″	4″	3″	
Byggnadsområdet Hoffsta	—	—	240	242	482
Käringbrinken	—	—	—	128	128
Ängsgatan	—	—	—	108	108
Herrgårdsgatan	—	—	—	90	90
Sturegatan	—	—	188	—	188
Sandgärdet	—	—	—	95	95
Vasa- och Rudbecksgatorna	—	—	—	85	85
Byggnadsområdet Annedal	—	—	—	549	549
„ Vargbo	—	—	338	144	482
„ Norrmalm	—	—	185	222	407
„ Kristiansborg	316	—	—	—	316
Köpmangatan	—	156	—	—	156
Kassörsgatan	—	—	—	62	62
Malmabergsgatan och Frejaföreningen	112	—	—	112	224
Ängsgärdet	—	—	—	89	89
Summa	428	156	951	1,926	3,461

År 1916 kasserade gasledningar.

Ledningssträckor	Meter			Summa m.
	Gjutna		Smidda	
	4″	2″	$1^1/_2$″	
Sturegatan	—	30	55	85
Köpmangatan	156	—	—	156
Summa	156	30	55	241

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

Offentlig gatubelysning.

		Den 31 dec. 1915	Den 31 dec. 1916	Minskning
Antal lyktor	st.	368	357	11
„ lågor	„	382	365	17
„ „ stående	„	331	322	9
„ „ hängande	„	51	43	8
„ stående morgonbrinnare	„	122	117	5
„ „ aftonbrinnare	„	209	205	4
„ hängande morgonbrinnare	„	15	13	2
„ „ aftonbrinnare	„	36	30	6
„ fjärrtändare	„	362	357	5
„ lystimmar	„	700,809.25	584,528.5	116,280.75
Förbrukad gas	$m.^3$	109,759	89,788	19,971

Gasmätare.

Vanliga gasmätare.

	Storlek i lågor													Summa
	2	3	5	10	20	30	50	80	100	150	200	300	500	st.
Antal den 31 dec. 1915	48	397	277	180	148	28	8	—	1	2	2	1	1	1,093
Uppsatta år 1916	— 7	64	64	7	50	3	3	1	—	—	—	—	—	185
Antal den 31 dec. 1916	41	461	341	187	198	31	11	1	1	2	2	1	1	1,278

Gasautomater.

	Storlek i lågor				Summa
	3	5	10	20	st.
Antal mätare den 31 dec. 1915	428	1,100	49	3	1,580
Uppsatta mätare år 1916	106	183	— 2	—	287
Antal mätare den 31 dec. 1916	534	1,283	47	3	1,867

Antal mätare åren 1914, 1915 och 1916.

	År			Jämförelse mellan åren			
				1914 och 1915		1915 och 1916	
				ökning i			
	1914	1915	1916	st.	%	st.	%
Antal vanliga mätare	1,059	1,093	1,278	34	3.2	185	16.9
„ automater	1,378	1,580	1,867	202	14.7	287	18.2
Summa	2,437	2,673	3,145	236	9.7	472	17.7

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Gasserviser.

	Antal st.
Under året lagda serviser:	
Inom stadens planlagda område	24
Utom " " "	73
Summa	97

Varmvattenberedare.

	St.
Antal varmvattenberedare den 31 dec. 1915	332
" " uppsatta under år 1916	51
Summa	383

Elektricitetsverket.

Afgifven ström	År					Jämförelse mellan åren							
	1912	1913	1914	1915	1916	1912 och 1913		1913 och 1914		1914 och 1915		1915 och 1916	
	kwt.	kwt.	kwt.	kwt.	kwt.	ökning	%	ökning	%	ökning	%	ökning	%
Till offentlig belysning ...	7,400	7,585	9,365	11,035	16,065	185	2.5	1,780	23.5	1,670	17.8	5,030	45.5
„ enskild „ ...	224,864	254,623	294,692	360,370	427,122	29,759	13.1	40,069	15.7	65,678	22.3	66,752	18.5
„ kraft: likström	193,769	243,920	259,226	288,020	295,868	50,151	26.0	15,306	6.3	28,794	11.1	7,848	2.7
„ „ växelström	268,108	343,077	347,842	399,422	363,389	74,969	28.0	4,765	1.4	51,580	14.9	— 36,033	— 9.0
	694,141	849,205	911,125	1,058,847	1,102,444	155,064	22.3	61,920	7.3	147,722	16.2	43,597	4.1
Egen förbrukning:													
Belysning	11,330	6,346	6,835	6,201	6,452	— 4,984	— 44.2	489	7.7	— 634	— 9.3	251	4.0
Kraft	6,952	7,485	21,345	19,700	15,204	533	7.7	13,860	185.0	— 1,645	— 7.7	— 4,496	— 22.8
	712,423	863,036	939,305	1,084,748	1,124,100	150,613	21.2	76,269	8.8	145,443	15.6	39,352	3.6

Elektricitetsmätare.

	År					Jämförelse mellan åren							
	1912	1913	1914	1915	1916	1912 och 1913		1913 och 1914		1914 och 1915		1915 och 1916	
						ökning	%	ökning	%	ökning	%	ökning	%
Antal mätare................	1,449	2,050	2,955	3,545	4,378	601	41.5	905	44.1	590	20.0	833	23.5

	År					Jämförelse mellan åren							
	1912	1913	1914	1915	1916	1912 och 1913		1913 och 1914		1914 och 1915		1915 och 1916	
						ökning	%	ökning	%	ökning	%	ökning	%
Alstrad likström, dieselmotorerna ....kwt	187,493	314,756	481,625	354,025	27,620	127,173	67.8	166,869	53.1	−127,600	−26.5	−326,405	−92.1
Alstrad likström, turbingeneratorerna .... „	324,941	277,717	189,763	297,258	291,250	− 47,134	−14.5	− 87,954	−31.6	107,495	56.6	− 6,008	− 2.0
Alstrad likström, motorgeneratorerna .... „	—	—	—	109,424	558,729	—	—	—	—	109,424	—	449,305	411.0
Alstrad likström, totalt „	512,434	592,473	671,388	760,707	877,599	80,039	15.7	78,915	13.4	89,319	13.3	116,892	15.4
Alstrad växelström, dieselmotorerna .... „	275,405	349,950	347,842	349,253	—	74,545	27.2	− 2,108	− 0.6	1,411	0.4	—	—
Växelström fr. Älfkarleby direkt distribuerad „	—	—	—	55,612	375,274	—	—	—	—	55,612	—	319,662	—
Växelström fr. Älfkarleby till omformning... „	—	—	—	123,895	674,535	—	—	—	—	123,895	—	550,640	—
Växelström fr. Älfkarleby, totalt .... „	—	—	—	179,507	1,049,809	—	—	—	—	179,507	—	870,302	—
Batteriet, urladdning... „	66,294	64,869	69,857	64,573	10,822	− 1,425	− 2.2	4,988	7.7	− 5,284	− 7.6	− 53,751	−83.3
„ förluster ...... „	28,500	27,796	22,811	16,051	3,421	− 704	− 2.5	− 4,985	−18.0	− 6,760	−29.7	− 12,630	−78.7
Förluster i likströmsnät. „	19,619	20,492	28,890	34,019	41,195	873	4.5	8,398	41.0	5,129	17.7	7,176	21.1
„ i växelströmsnätet ...... „	7,297	6,873	7,075	5,443	11,885	− 424	− 5.8	202	2.9	− 1,631	−23.1	6,442	119.0
„ i omformarna „	—	—	—	14,471	115,806	—	—	—	—	14,471	—	101,335	702.5
„ i utjämningsmaskinen „	9,700	12,183	9,205	9,167	17,620	2,483	25.6	− 2,978	−24.4	− 38	− 0.4	8,453	92.2
Magnetiseringsström ... „	10,300	12,043	11,944	16,144	26,817	1,743	16.9	− 99	− 0.8	4,200	35.3	10,673	66.1
Förbrukad brännolja ... kg.	143,775	195,062	263,093	232,491	8,535	51,287	35.7	68,031	35.0	− 30,602	−11.6	−223,956	−96.3

Förluster i likströmsnätet och mätare för 1916 utgöra 5.3 % af totalt utgående energi.
„ i växel „ „ „ „ „ „ 1.1 % „ „ „ „

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Total anslutning till verket år 1916.

	Div. app.		Motorer			Glödlampor		Båglampor		Summa
	st.	kw.	st.	hkr.	kw.	st.	kw.	st.	kw.	kw.
Anslutning d. 31 dec. 1915	163	285	277	1,020	905	32,890	928	10	10	2,128
Ökning under året	23	12.4	27	88	86.3	5,106	130.6	2	16	245.3
Anslutning d. 31 dec. 1916	186	297.4	304	1,108	991.3	37,996	1,058.6	12	26	2,373.3

Glödlampor enligt kontrakt: likström.

Antal glödlampor			Summa anslutningsvärde i watt			Jämförelse mellan åren			
						1914 och 1915		1915 och 1916	
1914	1915	1916	1914	1915	1916	ökning i watt	%	ökning i watt	%
[1] 27	[2] 133	[3] 390	810	3,110	9,900	2,300	284	6,790	218

[1]) Fördelade på 22 abonnenter. [2]) Fördelade på 87 abonnenter. [3]) Fördelade på 259 abonnenter.

Offentlig gatubelysning: likström.

	Den 31 december					
	1914		1915		1916	
	st.	watt	st.	watt	st.	watt
25 nlj. aftonbrinnare	13	390	13	390	13	390
25 „ morgonbrinnare	4	120	4	120	4	120
50 „ aftonbrinnare	9	450	9	450	9	450
100 „ „	11	1,100	17	1,700	17	1,700
200 „ „	20	4,000	18	3,600	18	3,600
200 „ „ 1/2 watt	—	—	6	600	14	1,400
200 „ morgonbrinnare „	—	—	—	—	3	300
400 „ „ „	—	—	—	—	4	800
400 „ aftonbrinnare „	—	—	—	—	8	1,800
1,000 „ „ „	2	1,000	2	1,000	2	1,000
Summa	59	7,060	69	7,860	92	11,560

	År			Jämförelse mellan åren			
				1914 och 1915		1915 och 1916	
	1914	1915	1916	ökning	%	ökning	%
Antal lystimmar	91,605	97,550	129,216	5,945	6.5	31,666	32.5
„ kilowattimmar	10,590	11,035	16,065	445	4.2	5,030	45.5

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Motorer för 220 volt likström.

Antal hkr.	t. o. m. 1	1—3	3—4	5—10	Summa
Antal	48	91	8	1	148.0
Summa hkr	15.3	132.4	26.3	5.0	179.0
Erforderlig energi i kw.	16.7	130.5	24.3	4.5	176.0

Motorer för 440 volt likström.

Antal hkr.	t. o. m. 3	3—5	5—10	10—20	20—50	Summa
Antal	31	52	36	16	1	136.0
Summa hkr	61	192.5	223	203	24	703.5
Erforderlig energi i kw.	54.3	167	194	186	20	621.3

Motorer för lågspänd växelström.

Antal hkr.	t. o. m. 5	5—10	10—20	20—50	50—100	Summa
Antal	8	8	2	1	1	20.0
Summa hkr.	17.75	68.5	35	25	80	226.25
Erforderlig energi i kw.	16.5	60.5	30	21	66	194.0

Transformatorer, 6,000 volt högspänd ström.

Storlek kva.	1—10	10—25	25—100	Summa
Antal	1	1	3	5.0
Summa kva	3	25	210	238.0

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Driftrapport

Månad	Kilowattimmar						
	Elektricitetsverkets mätare		Statens mätare	Likström			
	Till omformning	Totalt	Totalt	Genererad Korrigerad	Genererad	Totalt utgående energi	Batteriurladdning
Januari	56,485	82,724	82,724	99,449	101,900	94,444	1.364
Februari	40,630	67,775	67,775	87,168	89,280	82,765	832
Mars	36,330	64,940	64,940	74,467	76,112	70,326	888
April	26,160	52,376	48,489	53,953	55,261	50,091	1,080
Maj	25,430	55,840	53,149	47,850	49,474	43,783	506
Juni	29,255	54,758	50,749	35,091	36,586	30,306	1,018
Juli	32,435	64,819	52,532	36,504	37,785	31,758	1,125
Augusti	47,445	81,403	60,867	40,223	43,049	35,884	1,032
September	58,730	91,408	80,373	53,447	55,092	47,443	915
Oktober	91,305	127,439	128.269	84,742	88,678	76,618	1,009
November	103,385	141,482	140,961	107,223	111,094	98,224	475
December	126,945	164,845	162,316	129,647	133.288	120,371	578
Summa resp. max.- o. medelvärde	674,535	1,049,809	993,144	849,764	877,599	782,009	10,822

Utjämningsförluster:

Destillationsapparaten .... 6,000 kwt.
Utjämningsmaskinen........................... 11,620 „ 17,620 kwt.

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

år 1916.

Maximalbelastning				Drifttid i timmar							Förbrukad brännolja		Likström från turbin-huset kwt.
Växelström fr. Älfkarleby		Likström		Aggregat				Turbin-generatorer		Ut-jäm-nings-maskin	Kg.	Gram pr alstrad kwt.	
				Kopplat till dieselmotor		Som omformare							
Kw.	Datum	Kw.	Datum	I	II	II	III	I	II				
225	9	475	17	43.5	94	—	452.5	499.5	493.5	167	5,130	280	35,745
240	19	460	1	—	71.5	—	396.0	591.5	623	232	2,116	345	47,904
240	9	360	1 o. 14	0.5	21.5	118.5	300	634.5	600	297	650	422	45,735
240	1	290	1 o. 8	—	—	362.5	—	568.5	556.5	287.5	—	—	33,666
170	9	202	5	—	—	57	317.5	589	600	318.5	—	—	29,196
205	13	166	20	—	—	389.5	227	238	260.5	292	—	—	14,564
220	8 o. 20	158	7	1	—	287.5	380	215.5	223	337.5	31	470	13,280
250	31	194	21	—	—	126	576	84.5	92.5	337.5	—	—	4,975
300	18	326	31	—	—	455	218	107.5	137.5	365	—	—	6,672
520	25	448	31	16	—	456	364	139.5	151.5	460	548	324	9,854
520	24	480	27	1.5	—	463.5	397.5	305	291	433	60	413	23,253
570	15	530	12	—	—	500.5	433	316	321	485.5	—	—	26,406
570	15/12	530	12/12	62.5	187.0	3,216.0	4,061.5	4,289.0	4,350.0	4,012.5	8,535	307	291,250

N:o 70.
Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.

Kraft levereras till:

	Antal motorer	Summa hkr.
Bagerier	18	39.8
Biografer	3	8
Bryggerier	14	37
Båtbryggerier	2	9
Filfabriker	1	12
Fläktar	11	8.6
Foderfabriker	4	12
Gasverk	2	6.5
Hissar	29	112.3
Hotell	2	3.7
Järnaffärer	2	5
Kafferosterier	8	27
Karamellfabriker	1	4
Kemisk-tekniska fabriker	2	3
Kranar	9	73
Laboratorier	2	1
Manglar	5	6
Marmorfabriker	2	30
Mejerier	2	7
Mekaniska verkstäder	61	223.6
Metall- och guldsmedsfabriker	7	18.2
Mjölkmaskiner	1	1
Murbruksfabriker	6	47.5
Orglar	1	1.5
Plåtslagerier	2	3.1
Pumpar	7	14.7
Renhållningsverk	2	13.5
Repslagerier	6	6.5
Reseffektfabriker	1	2.5
Röntgenapparater	2	30
Slakterier och charkuterier	22	40.8
Skomakerier	9	10
Stenhuggerier	1	4
Symaskiner	4	0.5
Sågverk och snickerier	20	121
Tandläkare	5	0.6
Telegrafverk	5	7.1
Tryckerier	21	42.2
Tvättinrättningar	5	13
Vattenverk	1	80
Vedsågerier	3	16.5
Diverse förbrukare	3	5.3
Summa	304	1,108

Under år 1916 ha dragits 106 st. elektriska serviser, hvaraf 30 jordkabel- och 76 luftledningsserviser.

N:o 70. *Vatten- och Gasverksstyrelsens årsberättelse för 1916.*

Under året hafva följande ledningssträckor monterats:

Likström:

Luftledningar inom områdena Hemdal och Vargbo,
" i Ängsgatan mellan Malmabergs- och Myggbogatorna,
" inom området Carlsberg.
" " " Blåsbo.
" " " Karlsdal.
" för gatubelysningen i Stockholmsvägen.
" " " i Köpmangatan mellan Stora gatan och Stora torget.

Jordkabel för gatubelysningen å Fiskartorget.
" i Jakobsbergsgatan mellan Kristina- och Stora gatorna.
" i Kopparbergsvägen mellan Trädgårds- och Stora gatorna.
" i Sturegatan mellan Smedje- och Snickaregatorna.
" i Källgatan mellan Stora- och Västgötegatorna.

Växelström, 6,000 volt:

Jordkabel från Kraftverket till Loviseberg och kvarteret Felix.
" " " " Elektricitetsverket.
" " " (c:a 700 m.) till luftledningen för Hesslö vattenverk.
" " kvarteret Felix till Jakobsberg.
" " Loviseberg (c:a 250 m.) till luftledning till Malmaberg.

Västerås den 15 april 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

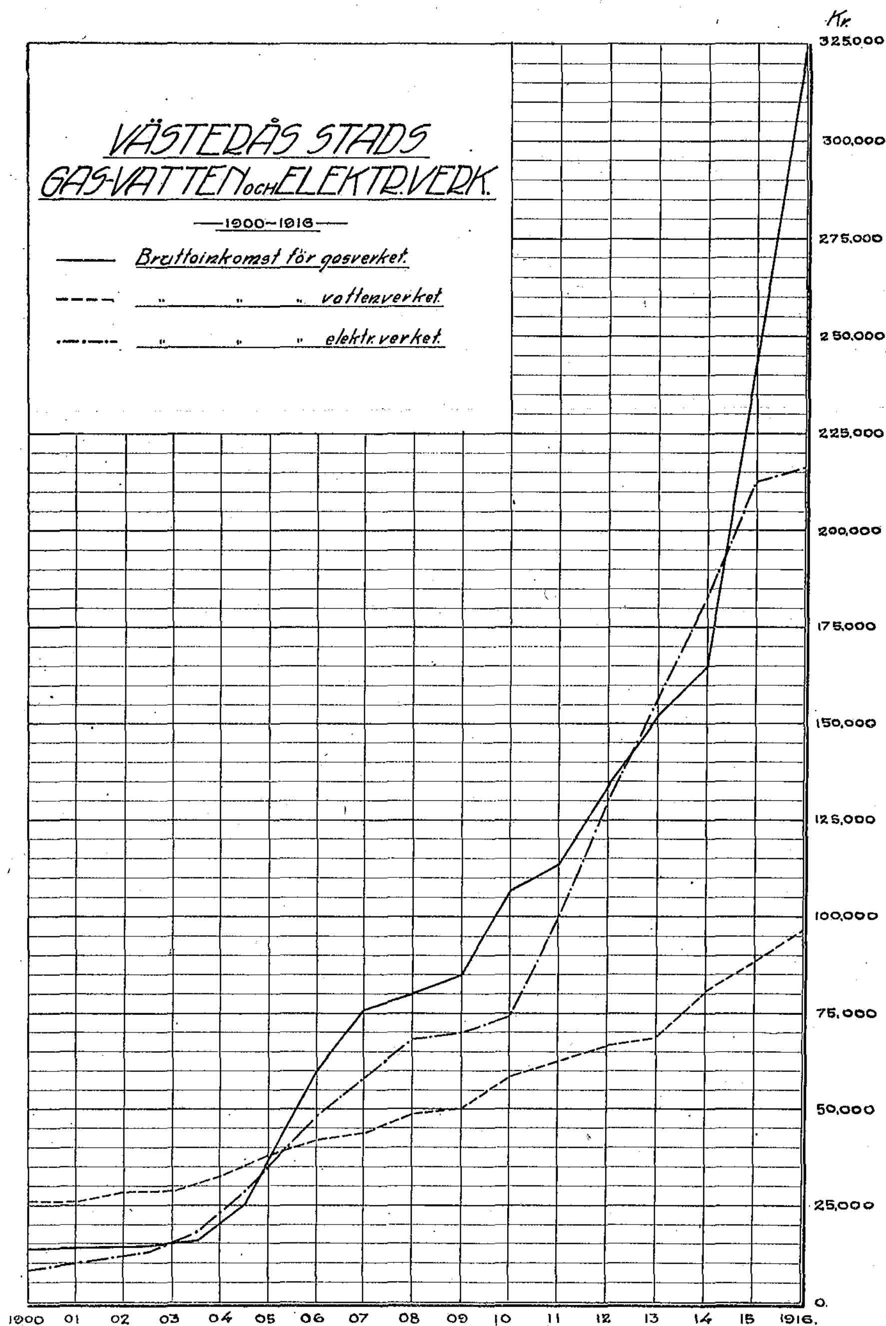

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

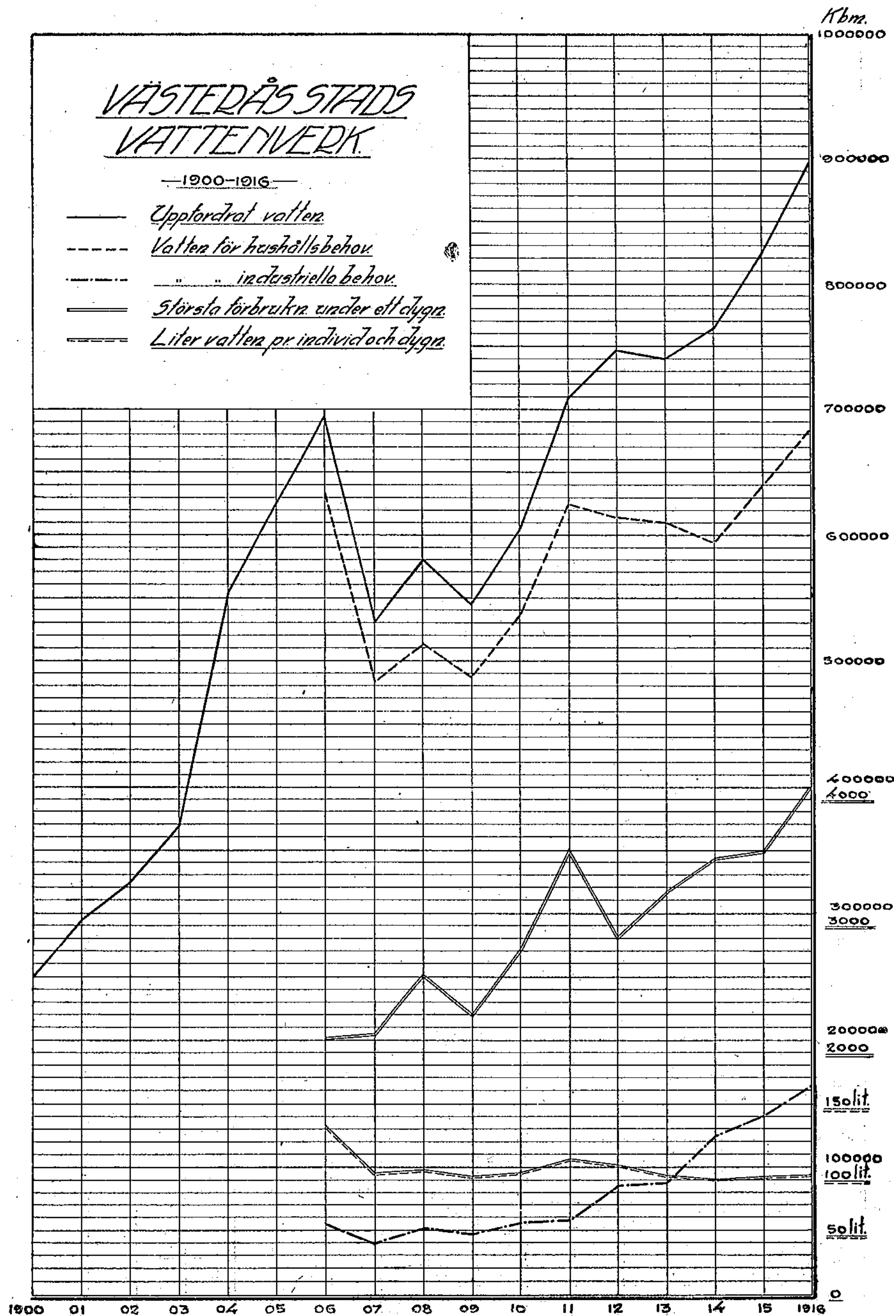

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

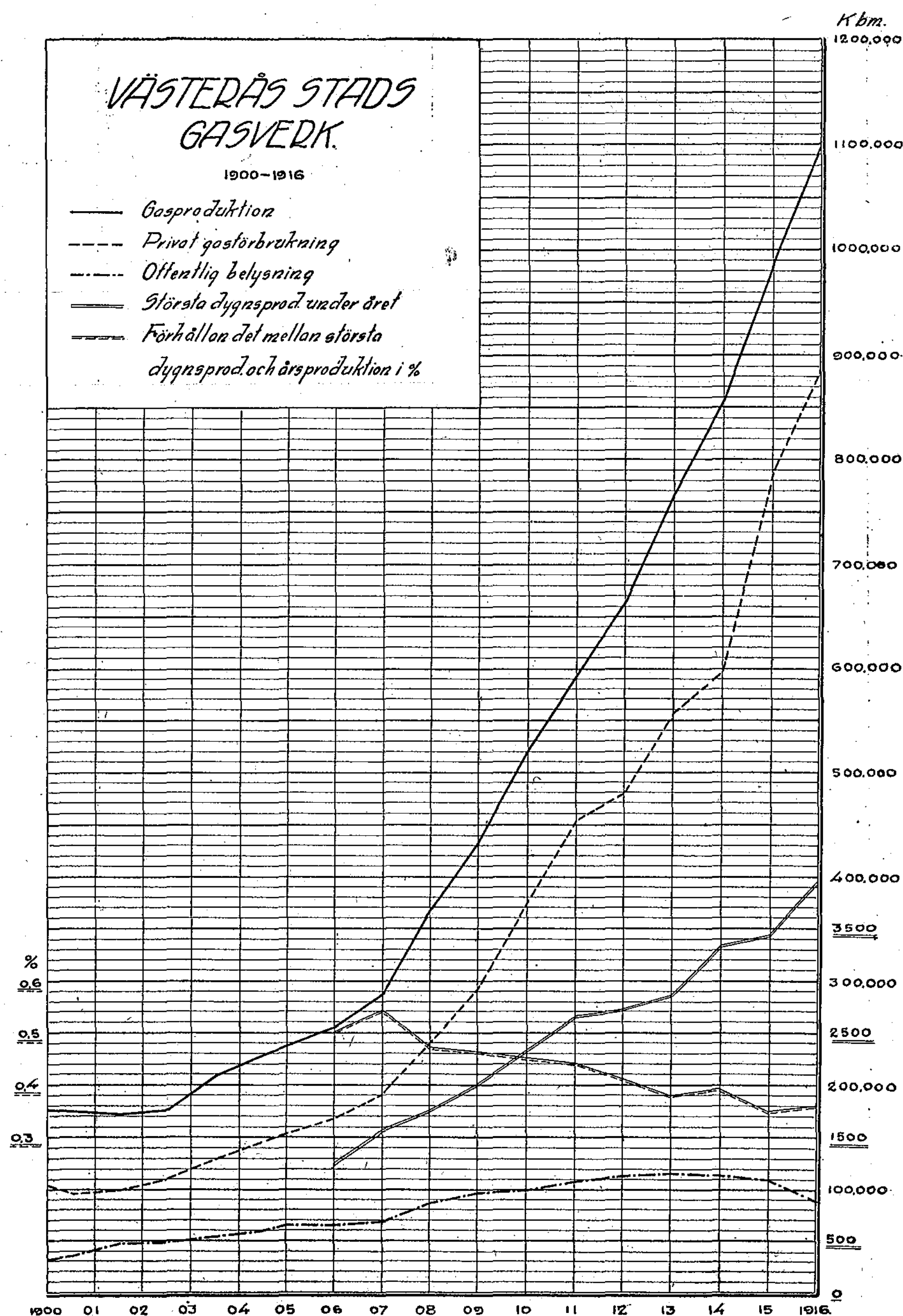

N:o 70.
Vatten- och Gasverks-styrelsens årsberättelse för 1916.

VÄSTERÅS STADS ELEKTR. VERK

—1900–1916.—

Alstrad energi kwt. lik- och växelström.
" " " likström.
" " " i turbinhuset.
Maximalbelastning kw. likström.
" " " och växelström.

Kw. resp. 1000 kwt.

1300
1200
1100
1000
900
800
700
600
500
400
300
200
100
0

1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 1916.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. **Den 16 Augusti.** **XV.**

N:o 71.

Beredningsutskottets förslag ang. val af ny lifsmedelsnämnd.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt Kungl. förordningen den 20 juli innevarande år angående lokala myndigheter för lifsmedelsregleringen skall inom hvarje kommun före den 20 innevarande augusti af den myndighet, som utöfvar kommunens beslutanderätt tillsättas en lifsmedelsnämnd, hvilken omedelbart skall öfvertaga de åligganden och befogenheter, som hittills handhafts af motsvarande för lifsmedelsregleringen inom kommunen fungerande myndigheter.

Således åligger det den nya lifsmedelsnämnden

att fullgöra de uppdrag ,som åt den lämnas af Konungen eller den Konungen därtill bemyndigat;

att i allmänhet tillse, att så vidt möjligt alla till människoföda eller kreatursfoder tjänliga ämnen tillvaratagas, bevaras och tillgodogöras;

att draga försorg om att lifsmedel i erforderlig myckenhet och på ändamålsenligt sätt tillföras, lagras och fördelas samt för sådant ändamål även vidtaga åtgärd för att nödiga rörelsemedel må varda anvisade af den beslutande myndigheten inom kommunen;

att, där förseelser mot gällande föreskrifter angående lifsmedelsregleringen eller eljes missförhållanden beträffande nämnda reglering iakttagas, ofördröjligen vidtaga lämpliga åtgärder för åstadkommande af rättelse,

samt att under sitt arbete ställa sig till noggrann efterrättelse de instruktioner, som af folkhushållningskommissionen och af vederbörande lifsmedelsstyrelse meddelas.

Det tillkommer, hvad Västerås beträffar, den nya lifsmedelsnämnden bland annat att övertaga de åligganden, som nu fullgöras af Magistratens ransoneringsbyrå, och som bestå i fördelning af olika slags lifsmedelskort, ombesörjande af de statliga inventeringarne m. m.

Vidare skall enligt förordningen nämnden utgöras af ordförande och minst två ledamöter ,och skall för ordföranden och minst halfva antalet ledamöter finnas suppleanter. Ordförande och suppleant för denne skall väljas för viss tid af för hvarje län utsedd lifsmedelsstyrelse, ledamöterna och deras suppleanter äfvenledes för viss tid af vederbörande kommuns beslutande myndighet. Bland nämndens ledamöter skall finnas företrädd såväl sakkunskap i fråga om produktion af lifsmedel som äfven förtrogenhet med de mindre bemedlades lefnadsförhållanden.

Med hänsyn till önskvärdheten af att det nya organet kommer att arbeta under möjligast enkla och lätthandterliga former, har Beredningsutskottet ansett att antalet ledamöter icke bör blifva större än hvad som kräfves för att få erforderlig sakkunskap företrädd inom nämnden, hvarför Beredningsutskottet föreslår, att

N:o 71.
Ang. val av ny livsmedelsnämnd.

antalet af Stadsfullmäktige valda ledamöter begränsas till sex ordinarie och tre suppleanter. Likaså har Beredningsutskottet beaktat nödvändigheten af, att kontinuitet bibehålles med nuvarande lifsmedelsnämnd och att i detta afseende den nya nämnden tillförsäkras den erfarenhet, som samlats hos den nuvarandes arbetskrafter.

Det bör vara den blifvande nämnden obetaget att i den utsträckning, densamma finner för sin verksamhet vara erforderligt med sig adjungera sakkunniga personer, liksom det ock bör åt nämnden inrymmas befogenhet att anställa för verksamheten erforderliga aflönade arbetskrafter. För att emellertid erhålla en öfverblick öfver de med nämndens verksamhet förenade kostnaderna torde särskild utgiftsstat böra af nämnden uppgöras och föreläggas Stadsfullmäktige till antagande.

Under hänvisning till det nu anförda får Beredningsutskottet hemställa, att Stadsfullmäktige måtte dels besluta

att antalet kommunalt valda ledamöter i den nya lifsmedelsnämnden skall vara sex, med tre suppleanter,

dels ock intill utgången af år 1918 utse till ledamöter i nämnden Grosshandlaren Erik Andersson, f. Lokomotivföraren C. R. Wennberg, Handelsföreståndaren C. J. Svensson, Matvaruhandlaren J. G. Forslund, Fabrikören Fredrik Jansson och Stadsombudsmannen Ragnar Tenow samt till suppleanter för dem Grosshandlaren Aug. Nissen, Sjukbesökaren Anton Åberg och Skolkökslärarinnan fröken Anna Tunell.

Västerås den 10 augusti 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

N:o 72.

Drätselkammarens förslag ang. tjänstledighet åt ombudsmannen Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning däraf att Stadsombudsmannen Theofil Öberg af jordbruksministern kallats till ledamot af den s. k. lagerhusbyggnadskommissionen, har Ombudsmannen Öberg, såsom framgår af bilagda skrivelse, under åberopande af, att nämnda ledamotskap icke vore förenligt med ett regelbundet utöfvande af tjänstebefattningen såsom stadens ombudsman, hos Drätselkammaren anhållit om tjänstledighet tillsvidare från denna befattning med bibehållande under tjänstledigheten af samtliga löneförmåner såsom stadens ombudsman.

Vid behandling af detta ärende inom Drätselkammaren har tveksamhet rådt angående lämpligheten af att bevilja Stadsombudsmannen Öberg tjänstledighet under längre tid. Drätselkammaren har sig bekant att för fullgörande af ett uppdrag som ifrågavarande, tjänstledighet svårligen kan vägras, hvarför Drätselkammaren ansett sig böra bevilja Stadsombudsmannen Öberg tjänstledighet under nästkommande augusti månad. Då emellertid framställningen afser tjänstledighet under en obestämd tid, har Drätselkammaren funnit sig böra utan att vare sig till- eller afstyrka framställningen, öfverlämna till Stadsfullmäktiges afgörande, huruvida Ombudsmannen Öberg skall åtnjuta tjänstledighet äfven efter 1 nästkommande september, oaktadt det enligt § 7 i den af Stadsfullmäktige antagna instruktionen för Stadsombudsmannen tillkommer Drätselkammaren att bestämma om tjänstledighet för denne. Ett beslut att hänskjuta frågan om dylik förlängd tjänstledighet till Stadsfullmäktiges afgörande kan äfven motiveras med att ärendet berör Stadsfullmäktige direkt i så måtto, att Ombudsmannen Öbergs tjänsteåliggande är att vara Stadsfullmäktiges sekreterare samt därmed att bestämmande af vikariatsarvode, i händelse tjänstledigheten beviljas, är en anslagsfråga, som bör komma under Stadsfullmäktiges ompröfning.

N:o 72. *Ang. tjänstledighet åt ombudsmannen Öberg.*

Upplysningsvis får Drätselkammaren meddela, att sedan Stadsombudsmannen Öberg ingifvit sin ansökan om tjänstledighet han af lagerhusbyggnadskommissionen utsetts till dess sekreterare, i hvilken egenskap han uppbär arvode, hvarför Drätselkammaren anser, att om ytterligare tjänstledighet beviljas Öberg, denne bör afstå $^2/_3$ af tjänstgöringspenningarne å ombudsmanstjänsten att utgå med 100 kronor i månaden till vikarie.

Emot beslutet att hänskjuta frågan till Stadsfullmäktiges afgörande har reservation inom Drätselkammaren anförts af Herr Kättström, hvilken för sin del yrkat att Drätselkammaren måtte afgöra frågan i hela dess vidd i den riktning att framställningen måtte af Drätselkammaren afslås.

Västerås den 30 juli 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
AXEL SUNDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Enär utförandet af det mig anförtrodda uppdraget att vara ledamot af den s. k. lagerhusbyggnadskommissionen icke synes vara förenligt med ett regelbundet utöfvande af min tjänstebefattning såsom Västerås stads ombudsman, nödgas jag härmed vördsamt anhålla om tjänstledighet tillsvidare efter utgången af min under juli månad beviljade semesterledighet.

Då emellertid kommissionens arbete synes kunna ordnas så, att jag i allmänhet kan vara i Västerås lördag till och med måndag och sålunda ägna två af veckans sex arbetsdagar åt min tjänst, vågar jag tillika anhålla, att ledig-

N:o 72.

Ang. tjänstledighet åt ombudsmannen Öberg.

heten icke måtte föranleda någon minskning i mina löneinkomster, allra hälst som jag icke erhållit någon som hälst löneförbättring i anledning af rådande dyrtid och mitt arvode som ledamot af kommissionen icke motsvarar de kostnader, som vistelsen i Stockholm för deltagande i dess arbeten föranleder.

Västerås den 9 juli 1917.

Theofil Öberg.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. Den 30 Augusti. XVI.

N:o 73.

Folkskolestyrelsens förslag ang. fastställande af reglemente för den högre folkskolan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Utdrag ur protokoll vid Folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 28 juni 1917.

— —

§ 76.

Företogs till behandling frågan om verkställande af den omredigering af reglementsförslaget för högre folkskolan i Västerås, hvilken fråga af Stadsfullmäktige med anledning af dess beslut (se bil. 4 Stadsfullmäktiges protokoll af den 21 juni 1917) i följande reglementet berörande punkter remitterats till Folkskolestyrelsen: att ifråga om reglemente för den högre folkskolan med bibehållande af den i Folkskolestyrelsens förslag omförmälda befogenhet för Folkskolestyrelsens ordförande däri skulle göras den ändring, att den närmare vården om skolan skulle utöfvas af en styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af Folkskolestyrelsen, af hvilka minst tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skulle tillhöra denna styrelse samt två ordinarie ledamöter och suppleanter representera handeln och industrien;

att befattningen såsom föreståndare för den nya skolan tillsvidare skulle uppehållas af folkskoleinspektören, samt att denne i nämnda egenskap skulle närvara vid styrelsens sammanträden och därvid föra protokoll, med rätt för honom att deltaga i överläggningarna och få sin mening antecknadt till protokollen, men icke att deltaga i besluten, såvidt han ej blifvit vald till ledamot af styrelsen.

Med anledning häraf beslöt Folkskolestyrelsen föreslå, att följande punkter i reglementet, hvilka berördes af ofvanstående beslut, skulle erhålla följande lydelse:

§ 3: 1. Den närmare vården om skolan utöfvas af en styrelse, bestående af fem ledamöter och tre suppleanter, valda af Västerås folkskolestyrelse, af hvilka minst tre ordinarie ledamöter och två suppleanter skola tillhöra denna styrelse, samt två ordinarie ledamöter och en suppleant representera handeln och industrien. Valet gäller för en tid af fyra år. Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, anställes fyllnadsval, och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

Är Folkskolestyrelsens ordförande icke ledamot af högre folkskolans styrelse, äger han dock öfvervara dess sammanträden och deltaga i såväl öfverläggningarna som besluten.

N:o 73.

Ang. fastställande af reglemente för den högre folkskolan.

§ 3: 2. Styrelsen utser för hvarje kalenderår inom sig ordförande och vice ordförande samt inom eller utom styrelsen kassaförvaltare. Styrelsens protokoll föras af skolans föreståndare, hvilken i nämnda egenskap skall närvara vid styrelsens sammanträden med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna och få sin mening antecknad till protokollen men icke att deltaga i besluten, såvidt han ej är vald till ledamot af styrelsen.

§ 13: 2. Stadens folkskoleinspektör är tillsvidare föreståndare för högre folkskolan.

— —

Västerås som ofvan.

Em. Granér.

Ur protokollet rätt utdraget, betygar

Em. Granér,
Folkskolestyrelsens sekr.

N:o 74.

Drätselkammarens förslag ang. medgivande för Allm. Sv. El. A.-B. att framdraga järnvägsspår till det nya industriområdet vid Emaus

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Emellan Drätselkammaren, å ena, och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, å andra sidan har en tid förts underhandlingar angående af nämnda bolag gjord framställning rörande ordnande af för bolagets utvidgade verksamhet erforderliga ytterligare industritomter inom egendomen Emaus' område samt ordnande af järnvägsförbindelse med stationen för dessa industritomter.

Bolagets framställning har afsett, att Korsängsgatan skulle förläggas och ingå i Svenska Metallverkens industriområde och i stället ersättas med en ny, järnvägen korsande trafikled i Tegnérgatan och fortsättning af densamma dels väster om järnvägen fram till Bergslagsvägen och dels österut till Stockholmslandsvägen i trakten af Folkets park.

I afbidan på de utredningar, som för dessa underhandlingars slutförande äro nödvändiga och som genom Drätselkammarens försorg igångsatts, har emellertid Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget i skrifvelse till Drätselkammaren den 22 innevarande juni anhållit om stadens tillstånd att anlägga en provisorisk spåranslutning för sitt nya industriområde vid Emaus med ändring af den redan befintliga öfvergången i Pilgatan med två spår i stället för ett samt med korsning af Korsängsgatan i plan.

Då de ifrågasatta spåranordningarne synas vara föreslagna så, att de, om växlingar och trafik skötas på ett tillfredsställande sätt, ej behöfva i allt för hög grad störa landsvägstrafiken i Pilgatan eller den nuvarande och framtida trafiken i Korsängsgatan, om denna kommer att bibehållas och förses med

N:o 74.

Ang. medgifvande för Allm. Sv. El. A.-B. att framdraga järnvägsspår till det nya industriområdet vid Emaus.

undergång under järnvägen, samt då Drätselkammaren anser, att staden bör, i den mån stadens egna intressen det medgifva, medverka till, att industrierna här i staden kunna erhålla den utveckling, de eljes kunna bereda sig, har Drätselkammaren för sin del intet att erinra emot bifall till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets ifrågavarande framställning, dock under villkor att tillståndet skall gälla endast tills vidare och att bolaget underkastar sig vissa föreskrifter angående växlingar och trafikens skötsel i öfrigt. Dessa föreskrifter anser Drätselkammaren lämpligen böra utfärdas af Magistraten, då härigenom större trygghet för deras efterlefnad i framtiden torde vinnas, än om de endast införas i ett aftal mellan staden och bolaget.

Med öfverlämnande af bolagets merberörda framställning samt den däri åberopade ritningen, hvarå de föreslagna spårförbindelserna finnas utmärkta, får Drätselkammaren alltså föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att medgifva Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget tillstånd att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af Baningeniören C. Henning den 20 maj 1917 upprättad ritning anordna och tills vidare bibehålla järnvägsspårförbindelse mellan stationsområdet och bolagets nya industriområde vid Emaus med korsningar i plan af Pilgatan och Korsängsgatan under de närmare villkor, hvarom Drätselkammaren må äga att med bolaget träffa aftal, samt under villkor tillika att bolaget är skyldigt underkasta sig de föreskrifter angående växling och trafik i öfrigt å järnvägsförbindelsen, som Magistraten eller annan offentlig myndighet må komma att utfärda, och bestrida alla de kostnader för bevakning och dylikt som därmed kunna vara förbundna.

Västerås den 28 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Som Drätselkammaren bekant, planerar vårt bolag anläggande af diverse industriföretag till Emausområdet norr om Svenska Metallverkens verkstäder, och hafva vi med S. V. B. järnväg träffat preliminärt aftal om spåranläggningens anslutande till järnvägen. Af bilagda karta framgår närmare, huru spårförbindelsen tänkts anordnad. Som synes behöfver korsningen med Pilgatan ändras helt obetydligt.

Vår afsikt är att till en början och under byggnadstiden för de nya anläggningarne lägga spåret å en helt låg bank för att senare, då de nya gjuterierna färdigbyggts, vidtaga de anordningar med korsningar, som kunna blifva bestämda. En korsning i plan kommer på så sätt att under någon tid uppstå vid Kors-

N:o 74.

Ang. medgifvande för Allm. Sv. El. A.-B. att framdraga järnvägsspår till det nya industriområdet vid Emaus.

ängsgatan, men afsikten är gifvetvis att förse den med den beräkning och de säkerhetsanordningar, som kunna befinnas lämpliga föreskrifva. Spåranslutning till A.-B. Svenska Metallverken sker enligt förut lämnad plan.

Det är emellertid af synnerligen stor vikt, att alla förberedande utredningar och aftal föreligga färdiga snarast möjligt, för det fall situationen skulle blifva sådan, att någon del af bolagets arbetare måste beredas sysselsättning vid nu planerade nybyggnader. Särskildt lämpar sig härvidlag i första hand jordarbeten för planerande af de blifvande nya industritomterna, ordnandet af vägar inom desamma samt anläggandet af spårförbindelserna. För att arbetena skola kunna igångsättas utan dröjsmål, när de af omständigheterna blifva nödvändiga, tarfvas uppgörelse med staden.

I förhoppning att Drätselkammaren vill vidtaga de åtgärder, som erfordras för att snarast lämna svar, huruvida och på hvilka villkor denna vår framställning om en provisorisk spåranslutning kan beviljas, hafva vi äran teckna

Västerås den 22 juni 1917.

ALLMÄNNA SVENSKA ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET.

Arthur Lindén.

N:o 75.

Drätselkammarens förslag ang. förvärfvande af gatumark inom lägenheten Sofielund.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse, som här bilägges, hafva ägarne af tomterna N:ris 4 cde 1 och 4 cde 2 af lägenheten Sofielund förklarat sig villiga att däraf till staden afstå erforderlig mark för framdragande af gator förbi berörda tomter enligt uppgjordt förslag till tomtindelning af lägenheten.

Annat vederlag för upplåtelsen har icke ifrågasatts än att staden skulle till ägaren af sistberörda tomt, E. Lundberg, utgifva ersättning med 200 kronor för en å den blifvande gatumarken uppförd källarbyggnad samt en därå belägen brunn.

Då Drätselkammaren anser ersättning böra för berörda anordningar till Lundberg utgå och den af honom begärda synes skälig, får Drätselkammaren härmed hemställa

att Stadsfullmäktige måtte å stadens vägnar förklara sig vilja mottaga ifrågavarande öfverlåtelse samt i samband härmed anvisa ett belopp af 200 kronor att af reserverade köpeskillingsmedel utgå för inlösen af å E. Lundberg tillhörig del af den öfverlåtna marken uppförd källarbyggnad jämte därå belägen brunn.

Västerås den 30 juli 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 75.

Ang. förvärfvande af gatumark inom lägenheten Sofielund.

Undertecknade, ägare till tomterna N:ris 4 cde 1 och 4 cde 2 Sofielund, få härmed till Västerås stad öfverlämna den gatumark, som erfordras för gatornas framdragande vid ofvannämnda tomter, enligt härför öfver området upprättad karta. Karta öfver nuvarande indelning äfvensom skiss utvisande föreslagen tomtindelning bifogas.

Då emellertid undertecknad Lundberg redan nu låtit uppföra en källarbyggnad samt upptagit en brunn, och dessa båda komma att ligga i den blifvande gatan och således till ingen nytta för mig, vore jag tacksam om staden för detta ville ersätta mig med ett belopp af Tvåhundra (200) kronor.

Västerås den 5 juli 1917.

C. FORSSTRÖM,
ägare till 4 cde 1,
adr. Hagalund 2.

E. LUNDBERG,
ägare till 4 cde 2,
adr. Ängsgärdet 2.
gm. Gust. Dahlfors.

N:o 76.

Handlingar ang. yttrande öfver en riksdagsskrifvelse ang. sammanförande af kommunala val till förre valkampanjer.

Resolution.

Remitteras till Stadsfullmäktige för yttrande, som jämte remisshandlingarna förväntas.

Västerås Rådhus den 28 juli 1917.

På Magistratens vägnar:
VICTOR ÅSBERG.

H. Cronholm.

Resolution.

På grund af nådig remiss den 29 juni 1917 anmodas Magistraten i Västerås lämna stadsfullmäktige där i staden tillfälle att yttra sig i det ärende, hvarom förmäles i riksdagens bifogade skrifvelse, n:o 308, hvarefter Stadsfullmäktiges möjligen afgifna yttrande äfvensom det yttrande, hvartill Magistraten för egen del må finna anledning, förväntas före den 15 nästinstundande september.

Västerås slott i landskansliet den 27 juli 1917.

HERMAN UDDÉN.

C. G. Ihrfors.

N:o 76.

Ang. sammanförande af kommunala val till färre valkampanjer

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion angående sammanförande af kommunala val till färre valkampanjer.

(Konstitutionsutskottets utlåtande n:r 24.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har enskild motionär hemställt, att riksdagen ville för sin del besluta sådana ändringar i gällande kommunalförfattningar, att val till landstingsmän och stadsfullmäktige samt eventuellt äfven andra kommunala val i högre grad än nu är fallet sammanföras till en och samma tidpunkt.

Med afseende på den ifrågasatta reformens omfattning och utgestaltning har motionären anfört, att det, beträffande valen till landstingsmän och stadsfullmäktige, eventuellt äfven vissa andra kommunala val, för det första torde böra undersökas, om det icke skulle låta sig göra att sammanföra dessa båda grupper af val till samma tidpunkt af året, så att dubbelt valarbete och dubbla valstrider undvekes. Vidare borde ifrågasättas, om det är nödvändigt att bibehålla de alternerande valen, så att hälften underkastas omval hvartannat år, eller om det icke skulle låta sig göra att, med bibehållande af den fyraåriga valperioden, låta hela uppsättningen på en gång underkastas omval. Det förefölle motionären, som om äfven vid dylika val det proportionella valsystemet skulle erbjuda betydande garantier för nödig kontinuitet i de kommunala ärendenas handläggning. Längre valperioder än fyraåriga kunde ock komma under öfvervägande. Slutligen skulle det gälla att pröfva, i hvilken tidsrelation till hvarandra de sålunda sammanförda kommunala valen och andrakammarvalen, för hvilka motionären i en annan motion föreslagit en fyraårig period, lämpligen borde ställas. En metod vore att sammanföra dem alla till en och samma tidpunkt hvart fjärde år, d. v. s. i regel hafva valarbetet och valstriderna blott hvart fjärde år. En annan att låta dem alternera, så att val hölles hvart annat år, den ena gången politiska, den andra gången kommunala. Äfven andra möjligheter vore emellertid tänkbara.

De kommunala valen af olika slag förrättas som bekant för en tid af fyra år, hvarvid halfva antalet ledamöter i de olika korporationerna väljas hvart annat år. Detta gäller för landsting, stadsfullmäktige och kommunalfullmäktige ävensom i regel för kommunala nämnder och styrelser inom såväl den kyrkliga som den världsliga kommunen. Valen äga merendels rum i december; undantag utgöra dock landstingsmannavalen och stadsfullmäktigevalen i Stockholm, som förrättas i mars.

Av ifrågavarande val hafva särskildt landstingsmanna- och stadsfullmäktigevalen under senaste år fått en allt starkare utpräglad politisk innebörd och därmed också medfört valkampanjer, i omfattning jämförliga med dem, hvilka andrakammarvalen framkalla, och föranledande olägenheter af samma art som dessa. Om man vill försöka att genomföra en sådan anordning, att valstriderna icke alltför ofta måtte återkomma, bör man otvifvelaktigt i likhet med motionären fatta såväl de kommunala som de i egentlig mening politiska valen i ögonsikte. Med tanke på de senaste årens erfarenheter finner riksdagen det vara synnerligen önskvärdt, att en dylik anordning kunde genomföras.

Bland de olika utvägar för frågans lösning, som motionären antydt såsom möjliga, synes den, som af honom i främsta rummet förordats, vara den mest tilltalande. Den afser dels valen till andra kammaren, dels valen till lands-

N:o 76.

Ang. sammanförande af kommunala val till förre valkampanjen

tingsmän och stadsfullmäktige, eventuellt äfven andra kommunala val. Valperioden till andra kammaren skulle utsträckas till fyra år, de kommunala valperioderna däremot bibehållas vid sin nuvarande längd. Med afseende på sistnämnda val borde sådan anordning vidtagas, att de olika valen förlades till samma tid af året och att den succesiva förnyelsen bortfölle, d. v. s. att vederbörande korporation på en gång valdes i sin helhet. Såsom motionären med rätta framhållit, erbjuder äfven vid dylika val det proportionella valsystemet garantier för nödig kontinuitet i de kommunala ärendenas handläggning. Slutligen borde de sålunda till ett enda valtillfälle på fyra år koncentrerade kommunala valen ställas i ett sådant förhållande till de politiska, att valen regelbundet återkomme hvart annat år, hvarannan gång politiska och hvarannan gång kommunala.

Riksdagen har, på förslag af samma motionär, antagit såsom hvilande sådana förslag till grundlagsändringar, som erfordras för genomförande af en fyraårig valperiod för andra kammaren. I hvad angår de kommunala valen, torde frågan däremot vara alltför vidtutseende för att kunna lösas utan förutgången utredning. Riksdagen har därför ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för 1918 års riksdag af en dylik utredning. Denna, som gifvetvis bör bygga på den förutsättningen, att valen till andra kammaren blifva fyraåriga, bör i första rummet gifva vid handen, hvilka slag af kommunala val, som skola beröras af den ifrågasatta omläggningen. Riksdagen har för sin del utgått ifrån, att detta skall blifva fallet med landstingsmanna- och stadsfullmäktigeval, men vill icke uttala sig om i hvad mån en omläggning kan anses lämplig och genomförbar med afseende på de i egentlig mening kommunala valen på landet. Det låter gifvetvis väl tänka sig, att dessa val, eller åtminstone vissa af dem, befinnas vara af den beskaffenhet, att för deras anordning de rent kommunala hänsynen alltjämt böra få blifva de ensamt afgörande. Med afseende på landstingsmanna- och stadsfullmäktigevalen samt de öfriga kommunala val, hvilka eventuellt anses böra inbegripas i omläggningen, får utredningen gifvetvis icke bindas vid den anordning, hvilken ofvan antydts såsom närmast till hands liggande. Äfven andra vägar böra, i anslutning till hvad i motionen anförts, tagas i betraktande, så till exempel möjligheten att till ett och samma valtillfälle sammanföra de politiska och de kommunala valen. Men i första rummet torde dock den linje, som riksdagen för sin del förordat, förtjäna att pröfvas.

På grund af hvad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta för nästkommande års riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i gällande kommunalförfattningar, att val till landstingsmän och stadsfullmäktige samt eventuellt äfven andra kommunala val i högre grad än nu är fallet sammanföras till en och samma tidpunkt.

Stockholm den 9 juni 1917.

Med undersåtlig vördnad.

N:o 77.

Drätselkammarens förslag ang. inköp af en motorplog till stadens landtbruk.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren, som här bilägges, har stadens förvaltare Tune Dahlström hemställt, att Drätselkammaren ville gå i författning om inköp af en motorplog för stadens landtbruk.

Då Drätselkammaren funnit de af förvaltaren andragna skälen för ett dylikt inköp vara väl grundade och då behofvet af en dylik plog redan nu föreligger, har Drätselkammaren under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande träffat aftal om inköp af en plog af den typ förvaltaren förordat och får Drätselkammaren alltså nu hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett belopp af 12,000 kronor för gäldande af ploginköpet och med plogens drift förenade kostnader att utgå af tillgängliga medel för att sedermera gäldas med en femtedel under hvartdera af åren 1918—1922 ur inkomsterna å stadens landtbruk.

Västerås den 30 juli 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknad får härmed föreslå Drätselkammaren att anskaffa en motorplog till stadens landtbruk.

De största fördelarna häraf äro:

Att jordens brukning betydligt kraftigare och jämnare kan utföras och medhinnas på lämpligare tid, t. ex. att genast under sädesbärgningen på hösten få verkställa den oftast försenade höstplöjningen, samt att på kortaste tid få vårsådden utförd.

Att den kan användas för drift af tröskverket, hvartill ångmaskin förut förhyrts.

Att den synnerligast nu behöfves, då ringa eller kanske intet kärnfoder kommer att erhållas till dragarne under nu stundande höstplöjning och vårbruk.

Att dragarne mera och på lämpligare tider kunna användas till körning af gödsel från staden samt till vägunderhållet.

För närvarande finnes mest använda typer i marknaden, nämligen Munktells och Avance. Den senare är afgjordt att föredraga där ej så stora sammanhängandehängande fält finnas, hvarför jag får föreslå inköp af

en Avancemotorplog, som kostar	Kr.	10,700: —
Frakt och öfriga omkostnader, förslagsvis	»	300: —
Bränn- och smörjoljor till årets slut, förslagsvis	»	1,000: —
	Kronor	12,000: —

N:o 77. *Ang. inköp af en motorplog för stadens landtbruk.*

Västerås den 28 juli 1917.

Tune Dahlström.

N:o 78.

Drätselkammarens förslag ang. ledningsarbeten i Timmermansgatan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med skrifvelse den 14 innevarande juli har Vatten- och Gasverksstyrelsen för förberedande behandling till Drätselkammaren öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse med förslag angående utdragning af ledningar i Timmermansgatan, och får Drätselkammaren med öfverlämnande af förslaget för sin del på af Vatten- och Gasverksstyrelsen anförda skäl tillstyrka bifall till detsamma och sålunda föreslå

att Stadsfullmäktige ville för utläggning af rörledningar, och elektrisk kabel i af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagen utsträckning i Timmermansgatan anvisa ett anslag å 5,500 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 30 juli 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Då Timmermansgatan helt och hållet saknar ledningar, är det på grund af den utefter gatan mellan Karls- och Allégatorna rådande byggnadsverksamheten erforderligt anlägga dylika. För att i görligaste mån nedbringa anläggningskostnaden skulle aflopps-, vatten -och gasledningar icke anläggas i hela sträckningen mellan berörda gator, utan endast i den utsträckning, att nybyggnaderna därstädes kunna erhålla anslutning. Däremot bör af tekniska skäl elektrisk ledning, som, då angränsande gator äga jordkabel, skall bestå af dylik, dragas i hela sträckningen. Kostnaden för ledningarna äro beräknade till:

för rörledningarna med en sträckning af cirka 60 meter 3,000: — och elektriska kabeln med en sträckning af 105 meter 2,500 eller inalles 5,500 kronor.

Rörledningar i gatans hela sträckning mellan Karls- och Allégatorna, cirka

N:o 78. 100 meter, belöpa sig på en kostnad af 5,000 kr. Den besparing som nu sker genom afkortade ledningar motsvarar alltså 2,000 kronor.

Ang. lednings-arbeten i Timmermans-gatan.

Med anledning af det anförda får Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställa,

att Stadsfullmäktige behagade för berörda ledningsarbeten i Timmermansgatan anvisa ett anslag å 5,500 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 13 juli 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

N:o 79.

Drätselkammarens förslag ang. anläggning af en högspänningskabel inom hamnområdet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af till Drätselkammaren för förberedande behandling inkommet, af Vatten- och Gasverksstyrelsen upprättadt, förslag angående anläggning af en högspänningskabel inom hamnområdet, får Drätselkammaren med hänsyn därtill, att uttagning af elektrisk kraft kommer att ske genom densamma i den utsträckning att anläggningen blir räntebärande, tillstyrka bifall till förslaget och sålunda hemställa

att Stadsfullmäktige för anläggande af en högspänningskabel för elektrisk drift inom hamnområdet måtte anvisa ett belopp af 9,000 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 30 juli 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

AXEL SUNDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I ett af stadens hamnmagasin har lokal uthyrts till mjölnaren L. Berg, som därstädes skall inrätta kvarndrift. För detta ändamål önskar herr Berg från staden uttaga till en början 60 hästkrafter och senare i den mån hans drift utökas ytterligare kraft. Då kraftuttagningen inom hamnområdet redan nu är rätt betydande, kan kraftbehofvet därstädes ej längre tillgodoses med likström. Erforderligt är därför att ditföra högspänd växelström medelst jordkabel, som skulle

tillkopplas i Hamngatan befintlig jordkabel och till en början utsträckas till stadens längst mot öster belägna magasin, i hvilket Berg hyrt lokal. Till denna kabel skall sedermera i den mån det kan ske hamnkranarna öfverkopplas, äfvensom bl. a. trävaruhandlare Laurells anläggningar, hvilka f. n. kräfva c:a 100 hästkrafter.

N:o 79. *Ang. anläggande af en högspänningskabel inom hamnområdet*

Kostnaden för kabeln färdig förlagd är beräknad till 9,000 kronor.

Å strömleveransen till herr Berg uppstår efter afdrag af utgifterna för strömmen till statens kraftverk och sedan ränta och amortering skett å kabeln, ett årligt öfverskott å cirka 2,700 kronor. Anläggningen är alltså redan från början för staden med ekonomisk fördel förenad.

Under åberopande af det anförda får Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställa,

att Stadsfullmäktige ville för anläggande af högspänningskabel inom hamnområdet bevilja ett anslag å 9,000 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 13 juli 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

N:o 80.

Drätselkammarens förslag ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare (jmf. Stfm. handl. 1917 n:ris 60 och 66).

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 21 juni innevarande år beslöto Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för förnyadt yttrande remittera framställningar från vissa grupper af stadens befattningshafvare om ytterligare krigstidshjälp, därvid Drätselkammaren jämväl skulle taga i öfvervägande, huruvida icke äfven öfriga af stadens befattningshafvare borde komma i åtnjutande af sådan hjälp, hvilken i så fall borde utgå under årets senare hälft.

Vid Stadsfullmäktiges senaste behandling af frågan förelågo framställningar om ytterligare krigstidshjälp utom från polispersonalen, hvilken af Stadsfullmäktige då afgjordes, från exekutionsbetjänterna, hälsopoliserna, brandpersonalen, renhållningsverkets arbetspersonal och de vid stadens stall anställda körkarlarne. Härefter hafva dylika framställningar direkt till Drätselkammaren inkommit från månadsaflönad personal vid stadens affärsverk (gasmästare m. fl.) samt från vaktmästarne vid stadens folkskolor, den senare åtföljd af remisskrifvelse från Folkskolestyrelsen, däri styrelsen uttalat sig för att äfven öfrig under styrelsen anställd personal måtte komma i åtanke, därest ytterligare krigstidstillägg komme att utdelas.

Drätselkammaren har uppdragit åt biträdande ombudsmannen att med ledning af materiel från en del med Västerås jämförliga städer framlägga förslag i ämnet och får, sedan sådant förslag nu utarbetats, öfverlämna detsamma med

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

därtill hörande bilagor till Stadsfullmäktige med förklaring, att Drätselkammaren icke funnit skäl till anmärkning däremot.

Drätselkammaren får alltså under uttalande att förslaget allenast afser senare halfåret och således icke blir bindande vid reglering af en eventuell krigstidshjälp under nästkommande år, föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att till enhvar befattningshafvare i stadens tjänst, hvars kontanta ordinarie årsaflöning, därtill hänföres lön, lönetillägg, ålderstillägg och med befattningen förenade sportler, men icke s. k. dyrtidstillägg eller åtnjuten krigstidshjälp, uppgår till högst 3,000 kronor, skall under innevarande års senare hälft utgå krigstidshjälp utöfver den redan beviljade,

att denna ytterligare krigstidshjälp skall utgå efter följande grunder:

Befattningshafvarne indelas i tre grupper och hänföres till grupp I befattningshafvare med årsaflöning ej öfverstigande 2,000 kronor, till grupp II befattningshafvare med en årsaflöning öfverstigande 2,000 men ej 2,500 kronor och till grupp III befattningshafvare med en årsaflöning öfverstigande 2,500 kronor men ej 3,000 kronor.

Den ytterligare krigstidshjälpen utgår inom grupp I med 20 kronor i månaden, inom grupp II med 15 kronor i månaden och inom grupp III med 10 kronor i månaden med den afvikelse, att till befattningshafvare, hvilka åtnjuta naturaförmåner och däribland fri kost till ett värde öfverstigande enligt fastställd stat 500 kronor, krigstidshjälpen skall utgå med hälften af ofvan angifna belopp,

att den förut beviljade krigstidshjälpen skall under innevarande års senare hälft utgå till folkskollärare och lärarinnor samt småskollärarinnor utan afdrag för det lönetillskott, som utbetalas till nämnda befattningshafvare af statsmedel och som belöpa å samma tid,

att förklara de allmänna bestämmelser, som gälla ifråga om förut beviljad krigstidshjälp i tillämpliga delar äfven gälla ifråga om nu föreslagna ytterligare krigstidshjälp,

att bemyndiga Drätselkammaren att efter bepröfvande i hvarje särskildt fall utdela lämpligt afpassad krigstidshjälp till personal i stadens tjänst, uppförd å extra stat och öfrig dagaflönad personal, som icke under året fått sina löner reglerade,

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

samt att för denna ytterligare krigstidshjälp anvisa ett förslagsanslag å 30,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för att sedan upptagas till uttaxering i nästkommande års stat.

Västerås den 14 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid behandling den 28 juni detta år af Stadsfullmäktiges återremiss af frågan om ytterligare krigstidshjälp åt stadens befattningshafvare, lämnade Drätselkammaren ombudsmannen i uppdrag att införskaffa upplysningar angående den krigstidshjälp, som utgått till befattningshafvare i städer, jämförliga med Västerås, och att med ledning af detta jämförelsematerial framlägga förslag i. ämnet.

Bland städer, hvarifrån uppgifter borde införskaffas, nämndes bland andra Eskilstuna, Örebro, Uppsala och Norrköping.

Enligt en i Svenska stadsförbundets tidskrift numret för juni månad detta år intagen redogörelse i tjänste- och lönefrågan, hafva olika principer tillämpats vid utdelning af dyrtidstillägg till städernas befattningshafvare. Så hafva å en del håll tillägget — kallas än krigstids-, kristids- och än och oftast dyrtidstillägg — utgått utan hänsyn till löntagares försörjningsplikt i form af fixa eller procentuella lönetillägg (princip A) å en del håll med hänsyn till löntagarens försörjningsplikt i form af fixt eller procentuellt lönetillägg (princip B) och åter på en del håll i öfverensstämmelse med hvad här skett dels med ett fixt eller procentuellt lönetillägg (härstädes 10 % å de kontanta aflöningsförmånerna) dels ock med ett tillägg efter behofsprincipen, s. k. familjetillägg (princip C).

Sålunda utgår dyrtidstillägg till stadens befattningshafvare i Örebro ifråga om brandpersonal enligt först angifna princip med ett fixt belopp af 150 kronor till hvarje brandman, dock så att sammanlagda aflöningsförmånerna och dyrtidstillägg för sådan icke får öfverskrida 3,000 kronor samt beträffande polispersonal efter princip B med 400 kronor pr år för gift och 250 kronor för ogift samt vidkommande arbetspersonal enligt princip C med ett fixt tillägg af 7 öre pr ordinarie arbetstimme eller däremot svarande förhöjning för dag- och månadsaflönad arbetare samt med ett familjetillägg ifråga om en årsinkomst af högst 1,200 kronor af 2: 50 i månaden för hvarje barn samt ifråga om årsinkomst mellan 1,200—1,500 kronor af 2: 50 i månaden för hvarje barn utöfver ett. Örebro har sålunda ifråga om dess befattningshafvare tillämpat samtliga principer.

Till vissa kategorier befattningshafvare i Uppsala, nämligen till polispersonal, brandmanskap, exekutionsbetjänter, vaktmästare, uppbördsmän vid gas- och elektricitetsverken, Drätselkammarens vaktmästare samt hälsopoliserna, utgår ett efter behofsprincipen beräknadt fixt dyrtidstillägg enligt följande grunder:

125 kronor till gift utan minderåriga barn,

150 kronor till gift med 1 eller 2 minderåriga barn, med ökning af 25 kronor för hvarje tvåtal.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

I Eskilstuna utgår dyrtidstillägg såväl enligt procentberäkning med 10 % å kontanta aflöningsförmåner för inkomst af intill 3,000 kronor och med 8 % för inkomst emellan 3,000 till högst 5,000 kronor samt enligt behofsprincipen med 7 kronor i månaden till löntagare med en familjemedlem samt 3 kronor för hvarje ytterligare upp till 6, där gränsen är satt. Dyrtidstillägget får sammanlagdt icke öfverstiga 500 kronor, och detta tillsammans med kontanta löneförmåner icke öfverstiga 5,000 kronor.

I Eskilstuna gälla således i allt väsentligt enahanda bestämmelser som härstädes ifråga om befattningshafvarnes krigstidshjälp.

Hvad Norrköping angår är denna till folkmängden betydligt större än Västerås, men då den är en industristad kan det vara af intresse att den medtages för jämförelse.

Dyrtidstillägget utgår därstädes till stadens befattningshafvare (härtill räknas icke arbetare i stadens tjänst) med en årsinkomst understigande 5,000 kronor enligt följande grunder: Befattningshafvarne hafva indelats i tre grupper: första gruppen: befattningshafvare med aflöning ej öfverstigande 1,850 kronor; andra gruppen: befattningshafvare med aflöning öfverstigande 1,850 men ej 3,000 kronor, och tredje gruppen: befattningshafvare med aflöning öfverstigande 3,000 men ej 5,000 kronor, och utgår dyrtidstillägget inom grupp I:

för ogift befattningshafvare med åtta procent af den kontanta aflöningen,

för gift befattningshafvare med tio procent af den kontanta aflöningen jämte ytterligare ett månatligt belopp af två kronor för hvarje försörjningsberättigad medlem af hans familj (hustru eller husföreståndarinna samt barn under 15 år);

inom andra gruppen:

för ogift befattningshafvare med åtta procent och

för gift befattningshafvare med tio procent af den kontanta aflöningen;

samt inom tredje gruppen:

för befattningshafvare utan försörjningsplikt med fem procent af den kontanta aflöningen, och

för befattningshafvare med försörjningsplikt en månads aflöning — med iakttagande dock af den inskränkningen, att aflöning och dyrtidstillägg sammanräknade, icke må öfverstiga 5,000 kronor.

Beträffande stadsarbetarne gäller kollektivaftal för sådana, anställda vid stadens kommunala affärsverk samt vidkommande de under stadens byggnadskontor anställda, att gift arbetare åtnjuter för sig och hustrun 5 kronor i månaden samt 2 kronor för hvarje oförsörjdt barn pr månad, samt att ogift arbetare åtnjuter 3 kronor pr månad.

För att jämförelsen mellan befattningshafvarnes löneförmåner härstädes och å ofvan angifna orter skall bli så fullständig som möjligt, sammanställes här i två tabeller — den ena upptagande löneförmånerna med afdrag af krigstidstillägg och den andra samtliga löneförmåner inklusive dyrtidstillägg och krigstidstillägg — löneförmånerna för en befattningshafvare inom hvarje grupp af sådana, och har denna befattningshafvare, där så af jämförelsematerialet låtit sig göra, förutsatts åtnjuta ett första ålderstillägg och hafva familj, bestående af hustru och två minderåriga barn. I denna tabell medtages icke polispersonalen, som redan enligt härvarande Stadsfullmäktiges beslut fått krigstidstillägget regleradt till årets slut.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

En sammanställning som den omstående är på grund af att förhållandena å olika orter icke äro ensartade — så är ena orten en mera utpräglad dyrort än den andra, å ett håll kan en befattningshafvare hafva biinkomster, som saknas å det andra, naturaförmåner uppskattas olika o. s. v. — icke fullt tillförlitlig. Men om den sålunda icke är utslagsgifvande, är den i allt fall vägledande vid bedömande af frågan, huruvida vår stads befattningshafvare äro sämre eller bättre ställda i afseende å löneförmåner än å andra orter. Det jämförelsematerial, som varit tillgängligt, lämnar det intrycket, att äfven om befattningshafvare annorstädes ifråga om de kontanta löneförmånerna äro en nyans bättre aflönade än vår stads befattningshafvare, så uppväges detta likväl af att krigstidstillägget här blifvit bättre tillmätt. Med undantag för Stockholm och Göteborg har ingen stad öfver lag beviljat så högt krigstidstillägg som Västerås.

I Örebro och Norrköping föreligga liksom här framställningar från olika grupper befattningshafvare om ytterligare krigstidshjälp, men äro dessa framställningar ännu icke afgjorda af vederbörande kommunala myndigheter. I Stockholm har krigstidshjälp, utöfver förut beviljad, utgått allenast till polispersonal.

Vidkommande företrädet emellan de olika principer, hvarefter kristidstillägget utgått, synes, hvad härutinnan tillämpats i Norrköping eller att indela befattningshafvarne allt efter inkomstens storlek i olika grupper med ett fixeradt dyrtidstillägg inom hvarje grupp, antingen nu detta utgår procentuellt eller med ett fixt belopp, vara i öfverensstämmelse med fordringar på reda och rättvisa.

Härstädes hafva framställningar om ytterligare krigstidstillägg inkommit, utom den redan behandlade från polisen, från följande grupper af stadens befattningshafvare, nämligen: exekutionsbetjänterna, hälsopoliserna, brandpersonalen, renhållningsverkets arbetspersonal, de vid stadens stall anställda körkarlarne, vaktmästarne vid stadens folkskolor samt en del månadsaflönad personal vid stadens affärsverk (gasmästare, maskinmästare, mätarejusterare och maskinister). Härjämte har Follkskolestyrelsen utan att någon direkt framställning från folkskollärarekåren förelegat i samband med tillstyrkande yttrande öfver skolvaktmästarnes framställning uttalat sig för att äfven öfrig under folkskolestyrelsen anställd personal borde komma i åtanke i händelse ytterligare krigstidstillägg komme att utdelas.

Samtliga till dessa befattningshafvare utgående kontanta löneförmåner understiga för hvarje 3,000 kronor.

Vid bedömande af frågan, huruvida kraf på ytterligare krigstidshjälp är berättigadt eller icke måste uteslutande vikt fästas vid den stegring af lefnadsomkostnaderna, som inträdt sedan årets början eller från den tidpunkt nuvarande krigstidshjälp utgår och vid denna krigstidshjälps anpassning för en dylik stegring.

Man torde kunna få utgå därifrån att nuvarande krigstidstilläggs storlek bestämdes med uteslutande hänsyn till de prisförhållanden, som voro rådande under föregående år och under den förhoppningen att dessa då rådande förhållanden skulle blifva bestående ,så länge kristiden varade, eller ock ändras i så ringa mån, att ytterligare krigstidstillägg icke skulle erfordras. Denna beräkning har emellertid som bekant blifvit gäckad. En jämförelse mellan priserna å lifslifsförnödenheter under slutet af föregående år och de nuvarande utvisar, att så godt som samtliga varor, såväl säsongvaror som öfriga, allenast med undantag

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till städens befattningshafvare.

Tabell I angifvande de ordinarie

Tjänstebefattning	Uppsala					Örebro				
	Grundlön Kr.	Ålderstillägg Kr.	Dyrtidstillägg Kr.	S:a kontant Kr.	Natura	Grundlön Kr.	Ålderstillägg Kr.	Dyrtidstillägg Kr.	S:a kontant Kr.	Natura
Ord. brandsoldat	1,080	220	—	1,300	beklädn. o. bostad	480	120	—	600	mat, beklädnad o. bostad
Ord. exekutionsbetjänt	1,500	200	125	1,825	—	1,500	100	—	1,600	beklädn:s-bidrag 100
Rådhusvaktmästaren	1,000 + 400 personl.	200	150	1,750	—	1,600	—	—	—	beklädn:s-bidrag 100
Vaktmäst. vid folkskola	—	—	—	—	—	1,080—1450	—	—	—	bostad o. ved
Hälsopolis	1,300	—	125	1,425	—	1,400	150	—	1.550	—

aflöningsförmånerna för befattningshafvare.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

Eskilstuna					Norrköping					Västerås				
Grund-lön Kr.	Ålders-tillägg Kr.	Dyr-tids-tillägg Kr.	S:a kon-tant Kr.	Natura	Grund-lön Kr.	Ålders-tillägg Kr.	Dyr-tids-tillägg Kr.	S:a kon-tant Kr.	Natura	Grund-lön Kr.	Ålders-tillägg Kr.	Dyr-tids-tillägg Kr.	S:a kon-tant Kr.	Natura
585	345	—	930	kost, beklädn. o. bostad	1,000	200	—	1,200	beklädn. o. bostad	900	100	150	1,150	bostad o. beklädnad
1,500	180 + 300 i prov.	—	2,240	hyresbidrag 100	1,600	200	—	1,800	—	1,300	150	150	2,280 med sportler	—
1,680	180	—	1,860	—	1,400	—	—	—	—	1,200	150	150	1,500	—
850—2,300	—	—	—	—	1,400	—	—	—	—	950	150	150	1,250	bostad, ved o. lyse
1,680	180	—	1,860	—	—	—	—	—	—	1,500	150	150	1,800	—

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

Tabell II angifvande befattningshafvares ordinarie

Befattningshafvaren förutsättes åtnjuta ett första ålderstillägg

Tjänstebefattning	Uppsala			Örebro		
	Kontanta aflöningsförmåner incl. ålderstillägg och ord. dyrtidstillägg Kr.	Kristidstillägg för befattningshafvare själf samt hans hustru och två barn Kr.	Summa Kronor	Kontanta aflöningsförmåner incl. ålderstillägg och ord. dyrtidstillägg Kr.	Kristidstillägg för befattningshafvare själf samt hans hustru och två barn Kr.	Summa Kronor
Ord. brandsoldat	1,300	150	1,450	600**	150	750
Exekutionsbetjänt	1,825*	150	1,975	1,600*	—	—
Rådhusvaktmästare	1,750	150	1,900	1,600 excl. ålderstillägg	—	—
Vaktmästare vid folkskolan......	—	—	—	1,080—1,450	—	—
Hälsopolis	1,425	150	1,575	1,550	—	—

* provision ej medräknad. ** åtnjuter fri mat.

aflöningsförmåner jämte krigstidstillägg.

samt hafva familj bestående af hustru och två barn.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

Eskilstuna			Norrköping			Västerås		
Kontanta aflöningsförmåner incl. ålderstillägg och ord. dyrtidstillägg Kr.	Kristidstillägg för befattningshafvare själf samt hans hustru och två barn Kr.	Summa Kronor	Kontanta aflöningsförmåner incl. ålderstillägg och ord. dyrtidstillägg Kr.	Kristidstillägg för befattningshafvare själf samt hans hustru och två barn Kr.	Summa Kronor	Kontanta aflöningsförmåner incl. ålderstillägg och ord. dyrtidstillägg Kr.	Kristidstillägg för befattningshafvare själf samt hans hustru och två barn Kr.	Summa Kronor
930**	93 + 156	1,179	1,200	120 + 72	1,392	1,150	271	1,421
2,240	224 + 156	2,620	1,800*	180 + 72	2,052	2,430	399	2,829
1,860	186 + 156	2,202	1,400 excl. ålderstillägg	140 + 72	1,622	1,500	150 + 156	1,806
850—2,300	85 + 156 230 + 156	—	1,400 excl. ålderstillägg	140 + 71	1,622	1,250	125 + 156	1,531
1,860	186 + 156	2,202	—	—	—	1,800	180 + 156	2,136

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

för sådana, hvarå priset genom statsåtgärder reglerats, varit föremål för prisstegringar. Så har priset på mjölk stegrats med 2 öre pr liter eller från 22 öre till 24 öre för oskummad (ökning 9,09 %), från 12 öre till 14 öre för handskummad (ökning 13,36 %) samt från 10 öre till 12 öre för separerad (ökning 20 %), priset på mejerismör med 50 öre pr kg. eller från 3 kr. 25 öre till 3 kr. 75 öre (ökning 15,3 %), för att nämna några exempel. Hvad angår de varor, som äro hänförliga till säsongsvaror, torde jämförelsematerialet så bestämmas, att nuvarande priser härå jämföras med priserna vid samma tidpunkt förra året. En ökning i priset på säsongsvaror stegra årskostnaderna för ett hushåll i den mån prisstegring äfven inträder på de varor, som under andra årstider ersätta dessa säsongvaror. En sådan jämförelse mellan förr och nu utvisar att stegringen är afsevärd, således betingade ägg förr 2—2: 10 pr tjog och nu 3: 25—3: 40 (ökning 62,5—70 %), färsk potatis förr 25 öre för 5 liter och nu 35 öre (ökning 40 %), aborre förr 0,6—1,2 pr kg. nu 1,3—1,4 kr., gädda förr 1,4—1,6 kr. pr kg. nu 1,8—2,25 kr. o. s. v.

Den förhöjning i priset å lifsmedel, som sålunda inträdt, har emellertid genom statsåtgärder i viss mån motverkats. Sålunda erinras om de statliga, äfven kommunala anslag, som utgått till lindring i de mindre bemedlades lefnadsförhållanden, om att vissa viktiga lifsförnödenheter åsatts maximipris m. m. Med anledning af dessa åtgärder skulle man möjligen ställa sig tveksam vid framställningar om kraf på ytterligare krigsitdshjälp och denna tveksamhet torde måhända vara motiverad, därest icke utgifterna för andra förnödenheter än rena lifsmedel stigit i en ej anad utsträckning. Särskildt har denna stegring gjort sig kännbar beträffande kläder och skodon. För att belysa detta förhållande med exempel må nämnas, att sedan senaste årsskiftet priset på följande varor af samma kvalité stigit på ullgarn från 15 kronor pr kg. till 20 kronor, på tyger af bomullsväf från 1,5 kr. pr meter till 2 kronor, på skjortor af ylle med 8 kronor pr dussin, på kläder i konfektion med minst 10 kr. pr kostym, på yllestrumpor från 2,9 kronor paret till 3,5 kronor, på sydda manskängor från 18 kronor paret till 24 kronor, på stöflar från 28 kronor paret till 36 kronor och på skolagning pr par manskängor från 4—4,25 kr. till 7—7,5 kronor samt pr par fruntimmerskängor från 3,5—3,75 till 5,50 kronor. Detta förhållande torde i öfrigt vara så välkändt att ytterligare siffror för bestyrkande af desamma icke behöfva anföras.

På grund däraf att såväl priserna å lifsmedel som priserna å så godt som undantagslöst alla andra förnödenheter stigit och beträffande sista gruppen högst afsevärdt och vida utöfver hvad som var förutsatt vid det nu utgående krigstidstilläggets utmätande synes de föreliggande krafven på ytterligare krigstidshvälp vara grundadt och därför icke kunna afvisas. Stadsfullmäktiges återremissbeslut och detsamma föregående öfverläggning gåfvo ock direktiv i denna riktning.

Vid bestämmande af ett eventuellt nytt krigstidstillägg bör ögonsikte tagas på att detta tillmätes så pass rundligt att det förslår äfven för en ytterligare prisstegring, hvilken tyvärr på grund af utsikten af ett förlängdt krig öfver ytterligare en krigsvinter kan befaras, att det utgår efter ej allt för tillkrånglade principer samt att det blir afpassadt efter behofvet. Genom Stadsfullmäktiges beslut att ytterligare krigstidstillägg skall utgå till en hvar af polispersonalen (den af Stadsfullmäktige godtagna, af Drätselkammaren föreslagna motiveringen för detta beslut ansluter sig ju icke direkt till skärpningen af dyrtidstrycket å de mindre bemedlade, utan mera till svårigheten att rekrytera poliskåren med lämpligt folk),

hafva Stadsfullmäktige själfva anvisat såsom en lämplig utväg att tilldela hvarje befattningshafvare ett fixt belopp pr månad. Att låta ett ytterligare krigstidstillägg för öfriga befattningshafvare utgå efter andra principer skulle vara att införa olikformiga grunder och därför vara olämpligt.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

Såsom förut redan antydts under redogörelsen för, efter hvilka grunder krigstidstillägg utgå i en del andra städer, synas de principer ,som kommit till tillämpning i Norrköping motsvara stora kraf på enkelhet ,reda och rättvisa. Vid en tillämpning här af liknande principer skulle med rätten att erhålla krigstidshjälp, begränsad att omfatta befattningshafvare med högst 3,000 kronors årsinkomst och årsinkomsten bestämd på sätt här nedan närmare angifvits, befattningshafvarne uppdelas i tre grupper och till första gruppen hänföras: befaattningshafvare med en årsinkomst af intill 2,000 kronor, till andra gruppen befattningshafvare med en årsinkomst liggande mellan 2,000 t. o. m. 2,500 kronor samt till tredje gruppen befattningshafvare med en årsinkomst liggande mellan 2,500 till och med 3,000 kronor. Till inkomst bör hänföras de ordinarie kontanta löneförmånerna, således lön, lönetillägg, ålderstillägg och med befattningen förenade sportler, men icke dyrtidstillägg och krigstidstillägg. Fördelen af att så bestämma inkomsten är, att en större del befattningshafvare kommer att blifva delaktig af krigstidstillägget och att särskildt ett stort antal blir hänförligt till grupp I. För en blifvande lönereglering, hvars genomförande icke allt för länge kan undanskjutas är det af vikt att fortfarande åtskilja de ordinarie löneinkomsterna och de löneinkomster ,som hafva karaktär af dyrtids -och krigs-
löneinkomsterna och de löneinkomster ,som hafva karaktär af dyrtids- och krigs-
tidstillägg.

Krigstidstillägget skulle från den tidpunkt Stadsfullmäktige redan uttalat sig för, eller från den 1 juli till årets slut, utgå förslagsvis:

inom grupp I med 20 kronor i månaden
» » II » 15 » » » samt
» » III » 10 » » » och betalas i efterskott pr månad.

Det kan ifrågasättas ,huruvida beträffande de befattningshafvare ,som åtnjuta naturaförmåner och däribland fri kost till ett värde öfverstigande 500 kronor, icke bör göras det undantag att krigstidstillägget till dem skall utgå med hälften af ofvan angifna belopp.

Någon särställning ifråga om detta krigstidstillägg skulle icke folkskollärarekåren intaga.

I detta sammanhang bör anmärkas, att kraf framförts från folkskollärarehåll på att bestämmelsen gällande vid utdelning af det nuvarande kommunala krigstidstillägget, att å detta skall afdragas det statens lönetillskott som folkskollärarekåren kommit i åtnjutande af under innevarande år, måtte upphäfvas i hvad samma bestämmelse gäller tiden från 1 juli till årets slut. Tillämpningen af denna bestämmelse har påvisats innebära en orättvisa för vissa grupper af lärare, nämligen dels gifta utan minderåriga barn dels ock ogifta. Som bekant har af statsmedel för förbättring af de ordinarie folkskollärarnes och lärarinnornas löneförmåner i afbidan på ny lönereglering utgått ett belopp af 250 kronor pr år till gift lärare med minderåriga barn, med 150 kronor till gift utan barn och till ogift samt med 80 kronor till småskolelärarinna. På grund af att detta lönetillägg ifråga om de gifta lärarne med minderåriga barn utgick redan under

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

år 1916, erhöllo dessa lärare det kommunala krigstidstillägget oafkortadt, men icke så de andra, ity att af orsak, att detta statens lönetillägg till dessa utgår från och med innevarande år, det kommunala krigstidstillägget enligt ofvanberörda bestämmelse utgår afkortadt med statens lönetillägg. Detta innebär otvifvelaktigt en orättvisa. Vidare utgår icke af statsmedel något lönetillägg till å extra lönestat uppförda lärarekrafter, hvilka sålunda äro missgynnade och sämre ställda ifråga om möjlighet att utrida dyrtidsstormen. Huruvida denna minskning i dessa senares aflöningsförmåner motsvarande kompensation skall beredas dem af kommunala medel är en fråga, hvarom olika meningar kunna råda. Åtskilligt torde tala för, att folkskollärarekårens kraf på, att bestämmelsen angående afdrag för lönetillägget af statsmedel skall bortfalla för sista halfåret, är grundadt. Under förutsättning att Drätselkammaren delar denna uppfattning skulle alltså förutom det nya krigstidstillägg hvarom nu är fråga till en hvar gift folkskollärare utan minderåriga barn samt en hvar ogift å ordinarie stat utgå 75 kronor samt till småskollärarinna 40 kronor under årets sista hälft.

Denna utredning har icke afsett timaflönad personal: stadens arbetare, arbetare vid de kommunala affärsverken samt dagaflönad personal vid stadens landtbruk, enär dessa arbetares löner nyligen reglerats.

Personal, uppförd å extra stat och öfrig dagaflönad personal, exempelvis städerskorna vid stadens folkskolor och sköterskebiträden vid stadens epidemisjukhus, torde efter Drätselkammarens bepröfvande i hvarje särskildt fall tilldelas lämpligt afpassad dyrtidshjälp antingen i penningar eller ock i annan form, exempelvis i form af rabattkort.

De allmänna föreskrifter, som ländt till efterrättelse vid utdelning af det nuvarande krigstidstillägget, torde böra i tillämpliga delar gälla vid utdelning af ett eventuellt ytterligare krigstidstillägg. Härmed afses sådana bestämmelser, som att då två makar äro anställda i stadens tjänst krigstidstillägget skall beräknas allenast för den högst aflönade, att vederbörande befattningshafvare skall hafva sin hufvudsakliga utkomst genom arbete i stadens tjänst m. fl.

Den nu förebragta utredningen utmynnar således i ett förslag att ytterligare krigstidshjälp måtte till stadens befattningshafvare utgå under detta års senare hälft enligt de grunder, som här ofvan förordats, med det tillägg, att bestämmelsen angående afdrag för det lönetillskott, som kommit folkskollärarekåren till del af statsmedel, måtte upphäfvas i hvad samma bestämmelse är gällande för detta års senare hälft.

För detta krigstidstillägg erfordras ett förslagsanslag å i rundt tal 30,000 kronor, däraf beräknas för befattningshafvare 28,660 och för å extra stat uppförda befattningshafvare och timaflönad personal resterande belopp.

Västerås i augusti 1917.

Ragnar Tenow.

Till Drätselhammaren i Västerås.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

Utdrag ur protokoll vid Folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 28 juni 1917.

— —

§ 78.

Med anledning af skrifvelse från vaktmästarne vid stadens folkskolor med anhållan om förhöjt dyrtidstillägg beslöt styrelsen att, med tillstyrkan af den gjorda framställningen, befordra densamma till Drätselkammaren.

I samband härmed beslöt styrelsen uttala, att äfven öfrig under Folkskolestyrelsen lydande personal borde komma i åtanke, för den händelse stadens öfriga befattningshafvare komme att erhålla höjdt dyrtidstillägg.

— —

Västerås som ofvan.

Em. Granér.

Ur protokollet rätt utdraget, betygar

Em. Granér,
Folkskolestyrelsens sekr.

Till Folhskolestyrelsen i Västerås.

Då enligt beslut på senaste Stadsfullmäktige-sammanträdet, poliskåren kommit i åtnjutande af förhöjdt dyrtidstillägg, och då denna fråga blifvit till Drätselkammaren återremitterad för vidare utredning angående öfriga inom staden anställda befattningshafvare, få vi, vaktmästare vid Västerås folkskolor, härmed på det vördsammaste anhålla, att äfven vi måtte komma i åtnjutande af förhöjdt dyrtidstillägg i likhet med hvad som kan komma att tillerkännas öfriga med oss likställda befattningshafvare.

Västerås den 26 juni 1917.

Fredrik Andersson. *Wiktor Ekman.*

Adolf Salkvist. *Axel Ekström.*

Till Drätselhammaren i Västerås.

Med öfverlämnande af en till Vatten- och Gasverksstyrelsen ställd skrifvelse, däri en del månadsaflönad personal vid vatten-, gas -och elektricitetsverken begär ytterligare dyrtidstillägg, får Vatten- och Gasverksstyrelsen anhålla, att Drätselkammaren ville i samband med behandling af dylika framställningar från andra

N:o 80.
Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

stadens befattningshafvare upptaga denna framställlning till pröfning. Styrelsen bifogar samtidigt en förteckning öfver nu utgående löner och kristidstillägg, äfvensom ett protokollsutdrag, utvisande uppgörelse mellan styrelsen och vid verken timaflönade personer, däri inbegripet äfven gasverkseldarna, hvars aflöning utgår per skift.

Västerås den 13 juli 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsen vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen, Västerås.

I likhet med stadens öfriga befattningshafvare erhåller som bekant äfven personalen vid Västerås Vatten -och gasverk sedan 1 januari 1917 kristidshjälp, hvilken utgår dels med 10 % å innehafd lön och dels i form af familjeunderstöd med 7 kr. i månaden för hustru och 3 kr. för hvarje barn. Trots den hjälp, som staden således gifvit sina befattningshafvare, se vi oss, samtliga undertecknade, nödsakade att nu anhålla om ytterligare kristidshjälp, en hjälp, som vi enats om att föreslå utgå i form af ett tillägg till nuvarande löner med 30 kronor i månaden.

De förhållanden (dag för dag stigande pris å lifsförnödenheter, svårigheten att erhålla de billigare lifsmedlen m. m.), som drifvit oss att inlämna denna anhållan, torde vara af styrelsens ledamöter så väl kända, att ett upprepande af motiven för densamma kan anses öfverflödigt. Här vilja vi endast påpeka att för samma eller liknande befattningar som våra, har den enskilda industrien, men äfven en del kommuner, beviljat rätt långt gående löneförbättringar och att, äfven om den af oss begärda lönehöjningen blir verklighet, vi i hög grad få vidkännas den allmänna dyrtidens verkningar.

Med hopp om att styrelsen behjärtar vår svåra ställning och beviljar den af oss begärda kristidshjälpen, våga vi vördsamt föreslå att densamma räknas från den 1 januari 1917.

Västerås den 14 juni 1917.

K. W. Jansson. *J. Blomquist:* *H. G. Boberg.*
O. B. Börjesson. *B. Th. Forslund.* *C. F. Jonsson.*
P. J. Hedqvist. *S. L. Löf.* *Ernst Widén.*
A. E. Vallberg. *G. Andersson.* *Emil Boholm.*
K. Eriksson. *Arvid Hellström.*

Utdrag af protokoll hållet vid Vatten- och Gasverksstyrelsens i Västerås sammanträde den 5 juni 1917.

§ 81.

Upptogs till förnyad behandling montörers, eldares och öfriga arbetares vid verken ingifna ansökningar om löneförhöjning.

N:o 80.
Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshafvare.

Jämlikt af Styrelsen lämnat uppdrag hade föreståndaren i samråd med herr vice ordföranden förhandlat med arbetarna, hvilkas fordran utginge på en förhöjning af timlönerna med 30 %. Ett till dem gjordt erbjudande, utgående på höjning med 10 % hade afböjts. Men efter gemensamma förhandlingar hade slutligen enighet nåtts på följande grunder:

1) ett 10-tal extra grofarbetare, hvars timpenning nu är 48 öre, erhålla 60 öre;

2) gasverkseldarnas aflöning höjes från nuvarande kr. 5:28 till 6:25 per skift, med bibehållande i öfrigt af med dem upprättade kontrakt i oförändradt skick;

3) all öfrig arbetspersonal erhåller en förhöjning af 10 öre i timmen.

Styrelsen godkände denna uppgörelse, och skulle densamma tillämpas från och med den aflöningsperiod, som började den 9 maj.

Det skulle till protokollet antecknas, att den af arbetarna begärda förhöjningen med 30 % motsvarade i medeltal 15 öre per timme.

Som ofvan.

In fidem
Gerh. Geston.

N:o 80.

Ang. ytterligare krigstidshjälp till stadens befattningshavare.

Sammanställning över löner till en del personal vid Västerås Vatten-, Gas- och elektricitetsverk inklusive dyrtidstillägg.

	Lön	Tillägg					Summa lön		
	1/1 1917	10 % å lön	enl. försörjningsplikt	S:ma	Afgår erhållen löneförhöjning f. o. m. 1917	S:ma dyrtidstillägg år 1917	per år	per månad	
Jansson K. W. Gasmästare	2250: —	225: —	156: —	381: —	—	381: —	2631: —	219: 25	Fri bostad, vedbrand, belysning
Boberg H. G. Maskinmästare	2350: —	235: —	228: —	463: —	—	463: —	2813: —	234: 42	» » »
Forslund B. Th. 1:sta mont.	2250: —	225: —	228: —	453: —	—	453: —	2703: —	225: 25	
Hedpvist P. J. Rörnätsförman	2100: —	210: —	192: —	402: —	—	402: —	2502: —	208: 50	
Vidén Ernst, Mätarejust.	1800: —	180: —	120: —	300: —	—	300: —	2100: —	175: —	
Andersson G. Maskinm.	2150: —	215: —	120: —	335: —	—	335: —	2485: —	207: 08	Fri bost. o. vedbrand
Eriksson K. Maskinist	1450: —	145: —	156: —	301: —	—	301: —	1751: —	145: 92	» »
Blomqvist J. Mätarjust.	2100: —	210: —	156: —	366: —	300: —	66: —	2166: —	180: 50	
Börjesson O. Maskinist	1650: —	165: —	156: —	321: —	—	321: —	1971: —	164: 25	
Jonsson C. F. Tavelvakt	1650: —	165: —	84: —	249: —	—	249: —	1899: —	158: 25	
Löf S. L. Maskinist	1500: —	150: —	84: —	234: —	—	234: —	1734: —	144: 50	
Vallberg A. E. Mätarejust.	1560: —	156: —	120: —	276: —	—	276: —	1836: —	153: —	
Boholm E. Maskinist	1650: —	165: —	192: —	357: —	—	357: —	2007: —	167: 25	
Hallström A. »	1450: —	145: —	84: —	229: —	—	229: —	1679: —	139: 92	» »

Västerås den 13 juli 1917.

Västerås Vatten- och Gasverk.

GERH. GESTON.

John Jonsson.

N:o 81.

N:o 81.
Ang. skattelindring för vissa inkomstagare.

Drätselkammarens yttrande öfver Herrar Victor Larssons och Arvid Jonssons motion angående skattelindring för vissa inkomsttagare.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 21 sistlidne juni remitterade Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande en inom Stadsfullmäktige af Herrar Viktor Larsson och Arvid Jonsson väckt motion att Stadsfullmäktige måtte besluta gifva Drätselkammaren i uppdrag att verkställa utredning, huruvida och i hvilken omfattning skattskyldige mindre inkomsttagare, som tillika vore familjeförsörjare, kunde befrias från tredje inbetalningsterminen af 1916 års utskylder till staden, utan att detta inverkade på den skattskyldiges medborgerliga rättigheter.

Förslagsvis är i motionen ifrågasatt, att enhvar skattskyldig, som i år upptaxerats till en inkomst ej öfverstigande 1,500 kronor och med familj bestående af minst 2 minderåriga barn, skulle befrias helt och hållet och skattskyldig med enahanda familjeförhållanden och med i år upptaxerad inkomst af emellan 1,500 och 2,000 kronor skulle befrias från hälften af berörda betalningstermin.
Med öfverlämnande af verkställd utredning angående de ekonomiska konsekvenserna för staden, därest ett dylikt förslag genomfördes, får Drätselkammaren härtill anföra följande.

Drätselkammaren behjärtar lifligt ändamålet med motionen att söka bereda lindring i lefnadsvillkoren för de inkomsttagare, som i motionen afses, men finner andra utvägar böra härför anlitas, då lagligheten af ett beslut i den i motionen angifna riktningen eller att öfver lag medgifva befrielse från erläggande af kommunalutskylder för berörda grupper inkomsttagare kan sättas ifråga. Vid behandling af ärendet inom Drätselkammaren har varit på tal antingen att till berörda inkomsttagare utdela s. k. rabattkort såsom kompensation för skattebetalningen eller ock att uppdrag skulle lämnas Drätselkammaren att efter pröfning i hvarje särskildt fall befria från tredje betalningsterminen. Hvilken utväg som än anlitas, bör emellertid ett förslagsanslag å i utredningen angifvet belopp. 8,000 kronor, af Stadsfullmäktige ställas till Drätselkammarens förfogande, hvarför Drätselkammaren hemställer

att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor att ställas till Drätselkammarens förfogande för att efter Drätselkammarens pröfning i hvarje särskildt fall användas till lindring uti lefnadsvillkoren för de inkomsttagare, som i motionen omnämnts, att utgå af tillgängliga medel för att sedan upptagas till uttaxering i 1917 års stat.

Som det icke är uteslutet att bidrag till nämnda anslag kan erhållas ur af Riksdagen anvisade medel för lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor, hemställer Drätselkammaren tillika

N:o 81.

Ang. skattelindring för vissa inkomsttagare.

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga de åtgärder, som erfordras för att staden, om så kan ske, må komma i åtnjutande af dylikt bidrag.

Västerås den 14 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid behandling af till Drätselkammaren remitterad inom Stadsfullmäktige väckt motion att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att verkställa utredning, huruvida och i hvilken omfattning skattskyldige mindre inkomsttagare, som tillika vore familjeförsörjare, kunde befrias från tredje inbetalningsterminen af 1916 års utskylder till staden utan att detta medförde förlust af den skattskyldiges medborgerliga rättigheter, uttalade sig Drätselkammaren för att utredning borde förebringas angående de ekonomiska konsekvenserna för staden, därest såsom i motionen förslagsvis ifrågasatts inkomsttagare med för i år taxerad inkomst af högst 1,500 kronor och familj bestående af minst två minderåriga barn helt och hållet befriades från erläggande af berörda del af 1916 års utskylder samt inkomsttagare med för i år taxerad inkomst öfver 1,500, men under 2,000 kronor med enahanda familjeförhållanden, befriades från hälften af berörda betalningstermin.

En dylik utredning hade måst grundas på innevarande års taxeringslängd och uppbördsboken för 1916 års kommunalutskylder, men dessutom hade, då på grund af ändrad bostad åtskilliga personer äro upptagna under annan fastighet i taxeringslängden än i uppbördsboken, mantalslängderna måst rådfrågas för att kunna återfinna dessa personer. Ut- och inflyttning till staden hade äfven försvårat möjligheten att genom utredning kunna angifva någon exakt siffra för den minskning i stadens inkomster, som genom realiserande af det föreliggande förslaget skulle uppstå.

Dessa nu anförda omständigheter med däraf föranledd tidsutdrägt för en dylik utredning har föranledt att densamma blifvit lagd å en annan bog, hvarigenom en approximativ siffra för inkomstminskningen torde kunna anges. Med ledning af innevarande års taxeringslängd kan utan svårighet anges det belopp, som ofvan angifna inkomsttagare vid tredje inbetalningsterminen af kommunalutskylder under nästa år skulle få erlägga, det vill säga tredje betalningsterminen af 1917 års kommunalutskylder. Beloppet ifråga uppgår till 9,649 kronor 58 öre för 1,678,2 bevillningskronor belöpande å inkomsttagare med en årsinkomst understigande 1,500 kronor och 5,181 bevillningskronor, belöpande af den andra gruppen, fördelad å tredje betalningsterminen på föreslaget sätt. Inkomsttagarnes antal uppgår till 943 st.

De inkomster, hvarå 1916 års utskylder lagts, understiga gifvetvis de inkomster, som 1917 års taxeringslängd afser, hvarför det angifna beloppet bör

N:o 81.
Ang. skattelindring för vissa inkomsttagare.

reduceras för erhållande af 1916 års tredje inbetalningstermins belopp. Med hänsyn till inkomsttagarnes ökade inkomster och ökningen i stadens folkmängd torde, för att erhålla detta utskyldsbelopp — gifvetvis approximativt —, reduceringen böra uppgå till 15 % allra minst, då ett belopp af 8,202 kronor 50 öre erhålles. För att täcka den minskning i stadens inkomster, som skulle uppstå, därest det motionsvis framlagda förslaget skulle realiseras erfordrades således ett förslagsanslag å i rundt tal 8,000 kronor.

För bedömande i öfrigt af förslaget ifråga hänvisas till innehållet i § 58 mom. 1 jämfördt med innehållet uti § 59 i Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Västerås den 13 augusti 1917.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under den nu rådande dyrtiden ha såväl staten som kommunerna på olika sätt ingripit för att bereda de mindre bemedlade någon lättnad i lefnadsförhållandena. Trots detta och i vissa fall ökade löner befinna sig likväl familjeförsörjare med små inkomster alltjämt i ett bekymmersamt läge äfven i vårt samhälle. Ehuru Västerås stad redan vidtagit vissa åtgärder till lindrande af dyrtidens tryck för de mindre bemedlade, vilja vi här fästa uppmärksamheten på ett område, där staden enligt vår mening utan allt för stora uppoffringar bör kunna träda emellan. Vi syfta här på 1916 års utskylder till staden, af hvilka den sista tredjedelen skall inbetalas under september månad innevarande år.

Det torde ligga i öppen dag, att alla, som trots all möjlig sparsamhet icke kunna få sina inkomster att förslå till de oundgängligaste lefnadsbehofven ej heller kunna fullgöra sina skyldigheter ifråga om skattebetalningen. Under sådana förhållanden synes det oss icke vara öfverensstämmande med god samhällsordning att utan hänsyn till den skattskyldige familjeförsörjarens möjligheter att försörja hustru och barn indrifva skatten eller låta oförvitliga och plikttrogna familjeförsörjare, som vilja men ej kunna betala sin skatt, stå som häftande för utskylder med åtföljande förlust af medborgerliga rättigheter. Det vore ur dessa och andra synpunkter önskvärdt att staden äfven i dylika fall sökte lindra svårigheterna. Härför kunna ju tänkas flera olika åtgärder. En lämplig åtgärd i detta syfte synes oss vara den, att Stadsfullmäktige beviljade ett förslagsanslag att under vissa bestämda villkor användas till betalning, helt eller delvis, af tredje terminens skatt för vissa mindre bemedlade. Som grund för en dylik åtgärd torde lämpligen kunna läggas den för innevarande år taxerade inkomsten för familjeförsörjare med två eller flera oförsörjda barn. Sålunda borde t. ex. tredje terminens utskylder till staden helt kunna inbetalas för en hvar skattskyldig, hvilkens i år taxerade inkomst ej öfverstiger 1,500 kronor och som utom sig själf har minst två minderåriga barn att försörja, vidare borde delvis nämnda termins utskylder kunna med t. ex. 50 % inbetalas för skattskyldig med i år taxerad inkomst från 1,500 till 2,000 kronor och som utom sig själf har minst två minderåriga barn att försörja.

N:o 81.

Ang. skattelindring för vissa inkomsttagare.

Vi ha emellertid icke varit i tillfälle att närmare utreda de ekonomiska konsekvenserna af en dylik åtgärd, hvadan vi anse att frågan bör bli föremål för en närmare utredning, hvilken lämpligast torde kunna verkställas af drätselkammaren.

På grund af hvad vi sålunda anfört hemställes, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att uppdraga åt Drätselkammaren att verkställa utredning huruvida och i hvilken omfattning skattskyldige mindre inkomsttagare, som tillika äro familjeförsörjare, kunna befrias från tredje inbetalningen af 1916 års utskylder till staden utan att detta inverkar på den skattskyldiges medborgerliga rättigheter, samt att till stadsfullmäktiges sammanträde i augusti inkomma med förslag i nämnda syfte.

Västerås den 21 juni 1917.

Viktor Larsson. *Arvid Jonsson.*

N:o 82.

Drätselkammarens och Brandstyrelsens förslag ang. anordnande af en s. k. pumpbrunn i Pilgatan.

Brandstyrelsen har till Drätselkammaren för förberedande behandling öfverlämnat en till Stadsfullmäktige ställd framställning angående anslag för anordnande af en s. k. pumpbrunn i Pilgatan.

Drätselkammaren har för sin del ingen erinran emot förslaget, då dess realiserande innebär ökad trygghet emot eldfara och ett utnyttjande på ett till synes rationellt sätt af befintliga resurser, och får förty med öfverlämnande af framställningen jämte därtill hörande bilagor hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett förslagsanslag å 1,400 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat för anordnande af en s. k. pumpbrunn i Pilgatan i öfverensstämmelse med Brandstyrelsens förslag.

Stadens byggnadschef, G. Smitt, har vid behandlingen af detta ärende låtit såsom sin mening till protokollet anteckna, att det vore att föredraga att omändra de gamla ångsprutorna för ankoppling direkt å brandposten eller ock att skaffa nya ångsprutor framför att anordna den föreslagna pumpbrunnen.

Västerås den 14 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

N:o 82.

Ang. anordnande af en s. k. pumpbrunn i Pilgatan.

I ändamål att vinna en ökad beredskap hos brandkåren vid bekämpande af eventuella eldsvådor i vissa delar i staden har Brandstyrelsen låtit genom föreståndaren för stadens tekniska verk utreda möjligheten af och kostnaderna för anläggande af pumpbrunnar, hvartill ångsprutans och brandautomobilens matareledningar skulle ankopplas. Brandautomobilens matareledning kan direkt ankopplas på en vanlig brandpost, men så är icke förhållandet med de större ångsprutorna, utan måste dessas matareledningar anbringas i kar, som fyllas från brandposten. En dylik ankoppling, vare sig det gäller brandbilen eller ångsprutorna, medger emellertid icke ett utnyttjande tillfullo af dessas effektivitet, hvilket blefve fallet, därest ankopplingen skedde till särskilda vattenreservoarer eller pumpbrunnar. Dessa skulle vid en omfattande eldsvåda mata brandbilen och de större ångsprutorna samtidigt som alla i trakten befintliga brandposter äfven vore i funktion. En sådan anordning medgåfve uttagande af största möjliga vattenkvantiteter, hvilket ju blefve af oerhördt stor betydelse vid en mera omfattande eldsvåda.

De platser, som i första rummet kunna ifrågakomma för pumpbrunnar, har Brandstyrelsen funnit vara utefter Pilgatan och i närheten af Oxbacken. Då Brandstyrelsen nu inskränker sig att begära anslag för en pumpbrunn, belägen i korsningen af Allégatan och Pilgatan, har detta skett af anledning, att en eldsvåda inom de verkstadsområden och tätt bebyggda kvarter, som äro belägna invid denna gatukorsning, kan få en särskildt hotande karaktär samt att det kan vara af godo att nyttan af en brunn först pröfvas innan anslag begäres till flere brunnar.

En brunn i närheten af Oxbacken skulle borteliminera olägenheten af det härstädes rådande dåliga trycket i brandposterna och är enbart af denna anledning af behofvet påkallad, hvarför Brandstyrelsen, om försöket med den första utfaller till belåtenhet, har för afsikt att framdeles härtill återkomma.

Då såsom framgår af den af föreståndaren för stadens tekniska verk verkställda utredningen, tekniska hinder för anläggning af en pumpbrunn utefter Pilgatan icke föreligga, och då kostnaden härför är af ringa betydelse i jämförelse med de stora värden, som vid en eldsvåda i denna trakt af staden stå på spel och som måhända kunna räddas genom en dylik anordning, för Brandstyrelsen härmed hemställa,

att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 1,400 kronor att utgå af uttaxerade medel för anordnande i Pilgatan af en pumpbrunn i öfverensstämmelse med det föreliggande förslaget.

Västerås den 14 augusti 1917.

För Brandstyrelsen:

OTTO OEST.

Ragnar Tenow.

N:o 82.

Ang. anordnande af en s. k. pumpbrunn i Pilgatan.

Till Brandstyrelsen i Västerås.

Till svar på Brandstyrelsens protokollsutdrag rörande anordnande af pumpbrunnar utefter Pil- och Stora gatorna får jag på uppdrag af Vatten- och Gasverksstyrelsen lämna nedanstående uppgifter.

Brandchefen har i skrifvelse till mig upplyst, att hvarje brunn bör kunna lämna 2,000 liter vatten per minut och skola samtidigt omkringliggande brandposter kunna tagas i anspråk. Städernas Allmänna Brandstodsbolag fordrar, att vattenledning skall vid användande af 6 st. strålar mata minst 1,600 liter vatten i minuten med sådant tryck, att vattnet uppslungas 15 meter högt i vertikal led.

Då samtidigt med tillhandahållandet af dessa vattenkvantiteter äfven enskildt behof af vatten skall tillgodoses och detta är synnerligen varierande, beroende på årstid och tid af dygnet, är svårt genom beräkning fastslå, om ledningarna kunna under berörda förhållanden motsvara vattenbehofvet. Man torde emellertid kunna utgå ifrån, att vid ett eldsvådetillbud mot hushållsförbrukningen svarande vattenmängd under några timmars tid kan levereras från reservoarerna. Resten, 3,600 liter i minuten, skall alltså levereras direkt från vattenverket.

Beräkning af tryckförlusterna vid denna vattenmängd:

Formel: $0{,}00016 \times h \times d^5 = l \times Q^2$.

h = tryckförlust i m.

d = rördiam. i cm., 22 cm. vid 9 mm. rostförträngning.

l = längd i m.; Hesslö—Pilgatan 5,700 m.; 2×9″ rör; Pilgatan—Vattenborgen: ledningsnätet motsvarar 500 m. 9″ rör.

Q = vattenmängd i kbm. i minuten.

$$h = \frac{5{,}700 \times \overline{1{,}8}^2}{0{,}00016 \times \overline{22}^5} = \infty\ 23\ \text{m.}$$

$$h_1 = \frac{500 \times \overline{3{,}6}^2}{0{,}00016 \times \overline{22}^5} = \infty\ \underline{8\ „}\ \ldots\ldots\ 31\ \text{m.}$$

Statistiska uppfordringshöjden .... 47 »

Summa 78 m.

Maskinernas kapacitet är tillräcklig för öfvervinnande af detta mottryck, samtidigt som de kunna leverera berörda vattenmängd.

Då emellertid höjdskillnaden mellan reservoarerna och Oxbacken endast motsvarar c:a 18 m., och då äfven reservoarerna under eldsvåda skola leverera vatten, torde vid Oxbacken och i närliggande grannskap strålarna icke nå berörda höjd; betydligt bättre blifver däremot förhållandet vid Pilgatan, där, enligt hvad beräkningarna utvisa, önskvärdt resultat ernås.

Såsom af bifogade skiss framgår har jag föreslagit fyrkantiga brunnar med invändiga mått 2×2 m. Desamma böra utrustas med 2 st. nedstigsöppningar samt förutom tilloppsrör äfven tappningsanordning till närmaste aflopp. Å ledningarna anordnas afstängningsventiler.

Kostnad för hvarje brunn, enligt närslutna beräkning, kronor 1,400: —. **N:o 82.**

Vid ett vattenstånd i dylik brunn af 1,5 m. rymmer densamma 1,5×2×2=6 kbm. = 6,000 liter, som motsvarar behofvet under 3 min. Brunnarna synas därför vara så rikligt dimensionerade, att vattenomsättningen i desamma kan ske utan störande strömningar. *Ang. anordnande af en s. k. pumpbrunn i Pilgatan.*

För min del anser jag ifrågavarande brunnar lämpliga och vill därför förorda anordnandet af dylika.

När vid inträffande eldsvådetillbud ifrågavarande brunnar skola tagas i anspråk, är för vinnande af önskvärdt resultat erforderligt att därom underrätta vattenverket, hvars personal jag skall instruera rörande den minsta maskinkapacitet, som då får komma till användning.

Västerås den 27 juni 1917.

Gerh. Geston.

KOSTNADSFÖRSLAG N:o 337

å pumpbrunn för brandkåren.

Gräfning och fyllning m. m.:

4×4×2,5=40 kbm. à 3: —	120: —
Stämpling och länspumpning m. m.	75: —
Bortforsling af jord m. m.	80: —
Återfyllning och vägåterställning	50: —

Betonggjutning m. m.:

Formsättning, gjutning och armering samt material, 10 m³ à 50: —	500: —
Slipning med ceresit	50: —
2 st. nedstigningsbrunnsbetäckningar à 35: —	70: —
10 m. 4" gj. rör med tillbehör à 12: —	120: —
2 st. afstängningsluckor à 60: —	120: —
Arbete med rörkoppling	40: —
Körslor och oförutsedt	175: —
Kronor	1,400: —

Västerås den 17 februari 1917.

Gerh. Geston.

N:o 83.

Beredningsutskottets yttrande i anledning af besvär öfver val af ledamöter i stadens hyresnämnd.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan besvär hos Konungens befallningshafvande i länet blifvit anförda af fastighetsägaren A. R. Rudén m. fl. fastighetsägare inom staden öfver Stadsfullmäktiges beslut den 31 maj innevarande år att till ledamöter i stadens hyresnämnd välja arkitekten Viktor Segerstedt, byggnadssnickaren F. O. Pettersson, muraren G. Dahlfors och fru Agda Norström samt häri yrkats, att valet måtte af Konungens befallningshafvande upphäfvas, hafva Stadsfullmäktige vid behandling den 13 sistlidne juli af dessa besvär beslutat öfverlämna handlingarne i ärendet till Beredningsutskottet för utlåtande.

Af besvärshandlingarne inhämtas, att klagandena anse Nämnden icke vara sammansatt i öfverensstämmelse med föreskrifterna i lag den 25 maj 1917 med vissa bestämmelser emot oskälig hyresstegring, ity att allenast en ledamot af Nämnden finge anses äga till uthyrning afsedd fastighet, hvarjämte, utan att åberopas som direkt skäl för valets upphäfvande, ifrågasättes lagligheten af att, såsom skett, till ledamot i Nämnden välja gift kvinna.

Vidkommande först frågan angående antalet fastighetsägare i Nämnden, hafva klagandena ansett arkitekten Segerstedt vara kvalificerad såsom ledamot i Nämnden såsom ägande till uthyrning afsedd fastighet. Men äfven en annan ledamot i Nämnden, nämligen muraren G. Dahlfors, äger fastighet, om ock en mindre sådan, af hvilken en del ostridigt är upplåten till uthyrning. Då i lagen icke närmare finnes angifvet storleken eller beskaffenheten af den till uthyrning afsedda fastighet, som ledamot skall äga eller förvalta föreligger, synes det Beredningsutskottet, behörighet för Dahlfors att taga säte och stämma i Nämnden i egenskap af ägare af sådan fastighet, hvarför klagandenas invändning emot Nämndens sammansättning i denna del icke synes förtjäna afseende. Genom sin egenskap att vara byggnadskunnig och af att vara ledamot i stadens Byggnadsnämnd, synes Dahlfors i öfrigt äga stora förutsättningar för Nämndens verksamhet.

Hvad åter angår befogenheten för gift kvinna att vara ledamot i Hyresnämnden finner Beredningsutskottet det af klagandena anförda stadgandet, att gift kvinna kan vara ledamot af kommunal representation böra tolkas så, att hon äfven kan vara ledamot af de nämnder, denna representation tillsätter. En motsatt uppfattning af stadgandets innebörd skulle leda till den uppenbara inkonsekvensen, att gift kvinna väl skulle kunna välja ledamöter i sådan nämnd, men själf ej vara valbar till densamma, hur kompetent hon än själf kan vara. Det synes rimligt vara att uttrycket »ej råder öfver sig och sitt gods» bör ifråga om gift kvinnas valbarhet eller icke tolkas i den inskränkta betydelsen att vara försatt i konkurs- eller egentligt omyndighetstillstånd. Hvad fru Norström angår har Beredningsutskottet inhämtat att hon med synnerligt intresse tagit del uti Nämndens verksamhet. Genom sin befattning som bostadsinspektris hos stadens största industribolag har hon förskaffat sig en så ingående kän-

nedom om de mindre bemedlades bostadsförhållanden som väl gärna är möjlig. En allt för formell tolkning af ofvanberörda stadganden, hvarigenom Nämnden beröfvades denna väl kvalificerade arbetskraft vore att mycket beklaga.

N:o 83. *Ang. besvär öfver val af ledamöter i stadens hyresnämnd.*

Beredningsutskottet får därför hemställa

att Stadsfullmäktige ville under åberopande af hvad Beredningsutskottet nu anfört såsom eget yttrande, hos Konungens befallningshafvande i länet hemställa, att besvären icke måtte föranleda ändring i det öfverklagade beslutet.

Västerås den 10 augusti 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION.

Remitteras till Magistraten i Västerås, hvilken anmodas häröfver höra Stadsfullmäktige i Västerås samt att med deras yttrande och eget utlåtande hit inkomma och remissakten då tillika återställa.

Västerås slott i landskansliet den 29 juni 1917.

Ex officio:

Georg Enhörning.

Undertecknade, medlemmar af Västerås stadskommun och ägare af till uthyrning afsedda fastigheter inom staden, få härmed vördsamt anföra besvär öfver Stadsfullmäktiges i Västerås bilagda den 31 maj 1917 fattade beslut angående tillsättande af hyresnämnd för staden, enär beslutet står i strid med lagen den 25 maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälig hyresstegring m. m. Enligt nämnda lag skall hyresnämnden bestå af 4 ledamöter med en suppleant för en hvar af dem. Två ledamöter och suppleanterna för dem skola äga eller förvalta till uthyrning afsedd fastighet. Öfriga två ledamöter och deras suppleanter, hvilka ej må äga eller förvalta fastighet, som nyss sagts, skola äga kännedom om ortens hyresmarknad och åtminstone den ene ledamoten och den ene suppleanten särskildt om de mindre bemedlades bostadsförhållanden. Dessa bestämmelser liksom föreskriften om att nämnden icke får fatta beslut utan att vara fulltalig, hafva uppenbarligen tillkommit för att åstadkomma jämnvikt mellan fastighetsägare- och hyresgästsintressena vid tillämpande af lagen ifråga. Och en sådan jämnvikt är tydligen ovillkorligen nödvändig för att å ena sidan förekomma, att lagen genom ensidigt tillgodoseende af fastighetsägareintresset blefve praktiskt taget satt ur tillämpning, men å andra sidan också förhindra lagens utnyttjande till förmån för hyresgästerna mer än berättigadt är, hvartill lagen otvifvelaktigt ger stora möjligheter.

Ehuru med hyresnämndens nuvarande sammansättning någon fara för en ensidig tillämpning af lagen icke torde föreligga, kan dock ett afvikande från

N:o 83. *Ang. besvär öfver val af ledamöter i stadens hyresnämnd.*

de principer för valbarhet, som lagen uppställer, lätt leda därtill, hvarför vi ansett oss böra besvära oss öfver ifrågakomna val. Af nämndens fyra ledamöter — suppleanter äro ej utsedda — äro blott *en* ägare till eller förvaltare af till uthyrning afsedd fastighet inom staden, nämligen arkitekten Segerstedt. På grund häraf få vi vördsamt hemställa, att Konungens befallningshafvande måtte upphäfva valet i dess helhet.

Då nämnden i allt fall icke är på det i lagen föreskrifna sätt sammansatt, kan jämväl framhållas, att sammansättningen äfven så till vida icke öfverensstämmer med lagens föreskrift, att fru Agda Norström invalts i nämnden, ehuru gift kvinna icke torde vara valbar till ledamot eller suppleant i densamma. För valbarhet gälla nämligen samma stadganden som ifråga om hälsovårdsnämnd. Och enligt 1 § 4 mom. i Kungl. hälsovårdsstadgan för riket är den icke valbar till ledamot i hälsovårdsnämnd, som ej råder öfver sig och sitt gods, hvilket är fallet med gift kvinna såsom stående under mannens målsmansskap. Att denna tolkning af nämnda inkompetensgrund är riktig, framgår också e. contrario af stadgandet i 29 § af Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad, där inkompetensgrunden ifråga sättes ur kraft beträffande gift kvinna genom uttryckligt stadgande.

Västerås den 21 juni 1917.

A. R. Rudén. *E. A. Erikson.* *Karl Blomqvist.*
Aug. Eriksson. *K. H. Eriksson.* *Daniel Johansson.*

Egenhändiga namnteckningarna bevittnas af:

Axel Hammer. Västerås. *E. Edv. Karlsson.* Västerås.

Att fastighetsägarne A. R. Rudén, E. A. Erikson, Karl Blomqvist, Aug. Eriksson, K. H. Eriksson och Daniel Johansson samtliga äro i Västerås stad mantalsskrifna, betygas.

Västerås Kronouppbördskontor den 26 juni 1917.

Axel Eklund.

På begäran få vi undertecknade härmed intyga att de af Västerås Stadsfullmäktige den 31 sistlidne maj till ledamöter i Hyresnämnden för Västerås stad utsedda, nämligen muraren G. Dahlfors, F. O. Pettersson och fru Agda Norström, att dessa, med undantag af G. Dahlfors, icke äro ägare af eller förvaltar till uthyrning afsedd fastighet.

Att muraren G. Dahlfors visserligen äger en mindre villabyggnad om två lägenheter på 1 rum och kök, hvaraf han själf bebor den ena lägenheten, men att detta icke kan i vanlig mening anses som ägare till eller förvaltare af till uthyrning afsedd fastighet.

Västerås den 26 juni 1917.

K. J. Karlsson. Byggmästare. *E. Lennqvist.* Fabrikör

Bevittnas af:

Kr. Strandell. Västerås. *Axel R. Nordström.* Västerås.

N:o 84.

Drätselkammarens förslag ang. broarbete i Östermalmsgatan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan stadens byggnadschef, G. Smitt, hos Drätselkammaren anmält att träbron öfver bäcken i Östermalmsgatan vore bristfällig och borde ersättas med en ny bro eller trumma af solidare konstruktion, har Drätselkammaren låtit byggnadschefen utreda kostnaderna för utbytande af nuvarande träbron emot en vägtrumma af betongkonstruktion.

Kostnaderna härför äro förslagsvis beräknade till 3,700 kronor om trätrumman utföres till en bredd af 18 meter, motsvarande Östermalmsgatans bredd enligt gällande stadsplan.

Då Drätselkammaren anser en ny bro eller trumma öfver bäcken i Östermalmsgatan vara af behofvet påkallad och att densamma bör utföras i så varaktig konstruktion som möjligt, får Drätselkammaren förorda ett utförande af byggnadschefens förslag och öfverlämnar detsamma förty till Stadsfullmäktige med hemställan

att Stadsfullmäktige måtte anvisa ett förslagsanslag å 3,700 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat för anordnande af en ny gatutrumma öfver bäcken i Östermalmsgatan af den konstruktion byggnadschefens förslag utvisar.

Västerås den 10 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

N:o 85.

Drätselkammarens förslag ang. installation af elektriskt ljus å egendomen Kristiansborg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren har arrendatorn af Kristiansborgs gård, C. Jäderblom, samt hyresgäster hos honom under åberopande af rådande brist på fotogén, anhållit att staden ville bekosta installation af elektriskt ljus å egendomen.

Stadens tekniska verk har beräknat kostnaden för anläggningen utan armatur och lampor till 2,400 kronor.

Drätselkammaren har intet att erinra emot ett bifall till framställningen, dock anser Drätselkammaren att, i händelse anläggningen kommer till utförande,

N:o 85.

Ang. installation af elektriskt ljus å egendomen Kristiansborg

arrendatorn till staden bör erlägga en särskild afgift för den förmån som densamma innebär, utgående med 5 kr. pr år och ljuspunkt, eller med enahanda belopp, hvarmed hyresvärd enligt beslut af härvarande hyresnämnd medgifvits öka hyra vid inledning af elektriskt ljus i uthyrd lägenhet.

Enligt hvad Drätselkammaren inhämtat godtager arrendator Jäderblom ett dylikt villkor för anläggningens utförande.

Drätselkammaren får alltså med öfverlämnande af handlingarne i ärendet till Stadsfullmäktige hemställa

att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 2,400 kronor att utgå af arrendemedel för installation af elektrisk belysning å Kristiansborgs gård i den omfattning, som närmare angifvits i Vatten- och Gasverkets kostnadsberäkning.

Västerås den 14 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Enligt uppdrag få vi härmed öfverlämna approximativt kostnadsförslag å elektrisk installation i Kristiansborgs gård med tillhörande byggnader.

För att kunna tillgodose nämnda gård med elektrisk energi måste anslutning tillsvidare ske från likströmsnätet, på grund af att de växelströmsledningar, som skola förse äfven Kristiansborgsområdet med ström ännu ej äro utbyggda, hvarför den nu föreslagna ledningen endast är af provisorisk art.

Ytterledningen från Ryttersborg till Kristiansborgs gård	Kr.	440: —
Installationen inomhus i följande byggnader, omfattande ledningar komplett till takkroken, således utan armatur och lampor:		
Bostadshus, ladugård, stall, magasin, vagnbod samt 3 st. mindre boningshus	»	1,720: —
Erforderliga luftledningar mellan ofvannämnda byggnader ...	»	240: —
Summa Kronor		2,400: —

På grund af ständigt ökade priser å material, är ofvanstående summa ej bindande från elektricitetsverkets sida.

Högaktningsfullt

Västerås Vatten- och Gasverk.

GERH. GESTON.

H. Moberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 85.

Ang. installation af elektrisk ström å egendomen Kristiansborg

Med anledning af den stora fotogénbrist, som för närvarande är rådande i landet till följd af kriget, göra undertecknade, arrendator och hyresgäster i Kristiansborgs gård, härmed en anhållan om att till den mörka årstidens inträde få elektrisk belysning installerad i boningshus, ladugård och stall. Härför erfordras 50 ljuspunkter.

Västerås den 20 juli 1917.

C. Jäderblom. *Alfr. Svenman.* *Edla Moberg.*

N:o 86.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag om nya stadshusets upplåtande till krigssjukhus.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I till Stadsfullmäktige ställd och såsom motion af herrar E. Falk och B. Fjellman upptagen framställning, hvilken till Drätselkammaren öfverlämnats för förberedande behandling, hafva styrelsen för 11:te distriktet af Svenska Röda korset och den af styrelsen tillsatta s. k. krigssjukhusdirektionen hemställt om upplåtande af vissa lokaler i nya stadshuset till krigssjukhus, i händelse krigstillstånd skulle inträda inom landet.

Med öfverlämnande af nämnda framställning jämte till densamma hörande bilagor får Drätselkammaren under uttalande att en upplåtelse af nya stadshuset för detta ändamål under så allvarliga förhållanden, som ett krigstillstånd innebär, bör ske afgiftsfritt, hemställa,

att Stadsfullmäktige med bifall till den gjorda framställningen ville uppdraga åt Drätselkammaren att under angifna förutsättning till vederbörande myndigheter upplåta till krigssjukhus de lokaler i nya stadshuset, som härför kunna ifrågakomma.

Västerås den 14 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Svenska Röda Korsets hufvuduppgift är, som bekant, att i krig understödja svenska arméns och marinens sjukvård. Denna sin uppgift söker S. R. K. fylla bland annat genom att upprätta krigssjukhus i afsikt att komplettera för-

N:o 86.

Ang. förslag om nya Stadshusets upplåtande till krigssjukhus.

svarsväsendets behof af dylika anstalter inom hemorten. Ett sådant krigssjukhus har S. R. K. för afsikt att upprätta äfven i Västerås, sedan krigstillstånd inträdt i landet. Naturligtvis måste redan i fredstid vissa förberedelser i detta syfte vidtagas. Dit hör i främsta rummet anskaffandet af för ett sjukhus nödiga lokaler.

Den af styrelsen för 11:te distriktet af S. R. K. tillsatta direktionen för det tilltänkta krigssjukhuset härstädes, hvilken det tillkommer att vidtaga förberedande åtgärder för planläggningen af sjukhuset, har efter öfverläggning och samråd med representant för den myndighet, som här planlägger krigssjukhus för arméns räkning, funnit att den enda byggnad, som härstädes kan komma i fråga att tagas i anspråk för S. R. K:s räkning, är nya stadshuset. Alla öfriga allmänna byggnader äro antingen beslagtagna af armén eller ock för små för att lämna det för ett sjukhus på 250 sängar erforderliga utrymmet. För en lämplig lösning af den lokala frågan är det nödvändigt, att S. R. K. får disponera samtliga lokaler i stadshuset med undantag af 2:dra klassens restaurang, kafé- och kroglokal samt de lokaler, som äro upplåtna åt Upplandsbanken m. fl. hyresgäster.

Väl hade det varit önskligt om hotell- och restaurangrörelsen kunnat fortsättas, men då det måste anses synnerligen olämpligt att under samma tak inrymma ett sjukhus och ett hotell, synes det blifva nödvändigt, att hotellafdelningen i sin helhet användes till sjuksalar, helst som erforderligt utrymme icke på annat sätt kan vinnas.

På grund af hvad ofvan anförts, få vi härmed vördsamt anhålla, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att till Svenska Röda Korset efter kungjord mobilisering upplåta för användning till krigssjukhus i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af sjukhusstyrelsen uppgjord plan nya stadshuset med undantag af här ofvan uppräknade lokaler,

samt åt Drätselkammaren uppdraga att å Stadsfullmäktiges vägnar med S. R. K. öfverenskomma om de villkor, på hvilka öfverlåtelsen må ske.

Formulär till kontrakt samt plan till lokalernas användning biläggas.

Västerås den 9 augusti 1917.

Å styrelsens för 11:te distr. af Sv. Röda Korsets vägnar:

Eric Falk.
Ordförande.

Å krigssjukhusdirektionens vägnar:

B. Fjellman.
Ordförande.

Förestående hemställan upptages som egen motion.

Västerås den 9 augusti 1917.

Eric Falk. *B. Fjellman.*

N:o 87.

Hamnstyrelsens och Drätselkammarens förnyade utlåtande i fråga om upplåtande af strand och vattenområde m. m. till A.-B. Västerås Båtvarf (Jämför stadsfullmäktiges handl. 1917 n: 51).

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 31 maj innevarande år af fråga om upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till Aktiebolaget Västerås båtvarf, får Hamnstyrelsen, som för sin del icke har något att erinra emot den ifrågasatta upplåtelsen, med återställande af handlingarne i ärendet föreslå den ändring i villkoren för upplåtelsen att punkt 3 i det af Drätselkammaren uppgjorda förslaget till kontrakt måtte i stadens eget intresse erhålla följande lydelse:

»Bolaget förbinder sig att när för stadens hamnanläggningar sådant erfordras och om staden så påfordrar borttaga slipen eller ock att bekosta anordningar, nödiga för framdragning af kaj och spår i korsning med slipen. I förra fallet skola samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande bolaget tillhöriga fastigheter afstås till staden emot lösen efter ett pris för tomtmarken motsvarande det dubbla, som båtbyggare Törnblom eller beträffande af bolaget från annan än Törnblom inköpta fastigheter, som bolaget själft betalt, samt för byggnaderna efter värdering af skiljemän med hänsyn till det skick, hvari byggnaderna då befinna sig, men utan särskildt afseende å deras betydelse för bolagets verksamhet, skolande i fall, då ofvan angifna beräkningsgrund ej kan direkt tillämpas, värderingen dock ske med aktgifvande af dessa grundsatser, hvarjämte staden skall ersätta bolaget för slipanordningens spolierande på det sätt, att, om borttagandet äger rum efter fem år, ersättningen utgår med ett belopp af femtusen kronor, men att ersättningsbeloppet minskas med en femtedel af nämnda summa, eller ettusen kronor, för hvarje år, som dessa anordningar få kvarblifva, så att, om bortförandet sker först efter tio års förlopp eller senare, någon ersättning ej skall utgå.»

Västerås den 7 augusti 1917.

På Hamnstyrelsens vägnar:

AXEL VILH. NORDIN.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 31 nästlidne maj till Drätselkammaren för vidare utredning återremitterat frågan om upplåtelse af strand- och vattenområde m. m. till Aktiebolaget Västerås båtvarf. I anledning häraf får Drätselkammaren nu i ärendet afgifva förnyadt utlåtande.

Emot det af Drätselkammaren upprättade kontraktsförslaget anmärktes inom Stadsfullmäktige, att det vore oriktigt, att staden emot en upplåtelse mot en

N:o 87.

Angående upplåtande af strand- och vattenområde m. m. till A.-B. Västerås Båtvarf.

mycket ringa afgift skulle ikläda sig de vidtgående framtida förpliktelser, som innebures i skyldigheten för staden att under viss förutsättning inlösa bolagets fastigheter och ersätta bolaget för vissa å det till bolaget af staden upplåtna området nedlagda kostnader. Emellertid torde denna skyldighet för staden med största sannolikhet icke komma att inträda, utan äro ifrågavarande bestämmelser tillkomna i främsta rummet såsom en garanti för bolaget att under ett visst antal år kunna utan hinder bedrifva sin nyligen påbörjade verksamhet. Skulle mot all förmodan sådana förhållanden inträda, att staden måste göra bruk af sin rätt att påfordra slipanordningarnes borttagande redan under kontraktets giltighetstid, hvilket äfven förutsätter, att det skulle visa sig omöjligt, att draga fram djupvattenskajen i korsning med slipen, är det uppenbart, att det måste vara så stora och ekonomiskt betydelsefulla intressen, som måste ligga till grund för ett dylikt kraf från stadens sida, att den uppoffring, som kan ligga i stadens ersättnings- och lösningsskyldighet, måste spela en jämförelsevis mycket obetydlig roll i förhållande till dessa intressen.

Det framhölls vidare i Stadsfullmäktige, att endast den mark, som båtbyggare Törnblom förvärfvat från grefve Lewenhaupt och de fabriksbyggnader, som därå vore uppförda, borde vara föremål för stadens lösningsskyldighet. Med hänsyn till det ofvan anförda, torde det vara af underordnad betydelse, om lösningsskyldigheten kommer att omfatta större eller mindre del af bolagets fastighet. Emellertid kan det rent af vara en fördel för staden att hela bolagets fasta egendom omfattas af denna skyldighet. Om staden nämligen för ett större och viktigare intresse nödgas vidtaga åtgärder för undanträngande af varfsbolaget, är det högst sannolikt, att samma intresse kräfver en fullständig omläggning af äganderättsförhållandena i trakten. Det torde också i detta sammanhang förtjäna omnämnas, att bolaget från annan person än grefve Lewenhaupt inköpt en tomt, som går ända ned till Mälarens vatten. Det ofvan sagda kan jämväl åberopas som invändning mot den tredje inom Stadsfullmäktige gjorda anmärkningen, att stadens lösningsskyldighet endast borde afse bolagets nuvarande fabriksområde.

Hvad härefter angår bolagets skrifvelse till Stadsfullmäktige har Drätselkammaren intet att erinra emot det förra af de däri framhållna önskemålen, eller att uttrycket i 3:dje punkten af kontraktsförslaget: »samtliga till bolagets fabriksområde hörande vid slipen liggande fastigheter» förtydligas så, att i stället för sagda uttryck insättas orden »samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande bolaget tillhöriga fastigheter», hvilket motsvarar den innebörd, Drätselkammaren velat gifva denna aftalsbestämmelse. Den af Drätselkammaren nu föreslagna ändringen skiljer sig emellertid så till vida från bolagets framställning, att Drätselkammaren tillagt orden »bolaget tillhöriga» för att markera, att de byggnader, som bolaget tilläfventyrs låter uppföra å den mark, som staden utarrenderar till upplagsplats åt bolaget, icke må inbegripas i stadens lösningsskyldighet.

Beträffande återigen framställningen i bolagets skrifvelse om höjning i den ersättningssumma, som staden eventuellt skulle utgifva för slipanordningarnes borttagande, kan Drätselkammaren icke tillstyrka någon förändring i kontraktet. Äfven gent emot denna bolagets önskan torde böra framhållas, att det är mycket osannolikt, att ifrågavarande bestämmelse skall komma att behöfva tillämpas, men att å andra sidan staden, som mot en mycket obetydlig afgift utlämnar en sin

rätt till nyttjande i enskildt intresse, icke kan gå allt för långt i ekonomiska uppoffringar till samma intresses förmån.

N:o 87. *Angående upplåtande af strand- och vattenområde m. m. till A.-B. Västerås Båtvarf.*

På grund af det ofvan anförda får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att godkänna Drätselkammarens förut i detta ämne framställda förslag allenast med den ändringen i kontraktets punkt 3:o), att orden »samtliga till bolagets fabriksområde hörande vid slipen liggande fastigheter» utbytas mot orden »samtliga till bolagets fabriksområde vid Gustafsvik och Carlsberg hörande, bolaget tillhöriga fastigheter».

Emot Drätselkammarens beslut i ämnet har reservation anförts af Herr Jonsson, hvilken ansett, att upplåtelsen borde gälla endast tillsvidare och högst sex år samt att staden icke borde ikläda sig någon lösnings- eller ersättningsskyldighet i fråga om bolagets anläggningar.

Västerås den 7 juni 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 88.

Magistratens förslag ang. ändrad sotartaxa inom staden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en från sotaremästaren i staden gjord framställning om höjning af den för sotningen i staden gällande härhos bifogade taxa, som utan någon ändring tillämpats från år 1875, äfvensom Brandstyrelsens yttrande öfver samma framställning, får Magistraten, med erinran därom att så kallade stigskorstenar, därå nu gällande taxa under punkt 1 a) förut tillämpats, numera, sedan minderåriga icke få användas i sotareyrket, i likhet med öfriga skorstenar sotas med lina, hemställa att Stadsfullmäktige ville för sin del antaga följande ändrade

TAXA,

hvarefter Skorstensfejaren i Västerås stad äger uppbära betalning för verkställdt arbete, att gälla från och med den 1 oktober 1917:

1:) för *sotning* med lina af pipa:

a) till spisel eller imrör .... 35 öre

b) till kakelugn eller kamin:

när endast en eldstad sotas .... 55 »

när två eller flera eldstäder sotas: för hvarje eldstad ...... 40 »

N:o 88.

Ang. ändrad taxa för sotning inom staden.

c) till bakugn, pannmur eller därmed jämförlig inrättning:

för hushålls behof	35 öre
för yrke eller näringsfång	45 »

För rensning af numurade skorstenspipor betalas lika belopp, som för sotning är stadgadt.

2:) för *rengöring eller rensning*:

a) af spisel med rör:

större	25 »
mindre	12 »
b) för kakelugn med rör	20 »
c) för kamin med rör:	
där längden af röret icke öfverstiger 3 meter	20 »
där längden af röret öfverstiger 3 men icke 6 meter	30 »
där längden af röret öfverstiger 6 meter	40 »

3:) för sotning eller rengöring af skorstenar till *ångmaskiner* och *kölnor eller dylika större inrättningar* betalas efter öfverenskommelse eller, därest sådan icke kan träffas, efter bestämmande af Magistraten, sedan Brandstyrelsens yttrande inhämtats.

Västerås rådhus den 16 augusti 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Utdrag af protokoll, hållet vid Brandstyrelsens i Västerås sammanträde den 27 juni 1917.

§ 28.

Genom remiss den 15 innevarande månad hade Magistraten till Brandstyrelsen för yttrande öfverlämnat en till Magistraten inkommen framställning från stadens sotaremästare angående förhöjning i sotaretaxan.

Enligt ett skrifvelsen bilagdt förslag och nu lämnad redogörelse af sotaremästare Danielsson, afsåge framställningen en förhöjning i taxan för sotning af skorsten för sotning med lina (sotning af pipa till spisel eller imrör) med 10 öre eller från 25 öre till 35 öre, för sotning af pipa till kakelugn eller kamin när en eldstad sotas med 15 öre eller från 40 öre till 55 öre samt för sotning af samma anordningar när flera eldstäder sotas med 10 öre eller från 30 öre till 40 öre men icke af öfriga taxor.

Sedan tillika af handlingarna i ärendet inhämtats att hos sotaremästaren anställde skorstensfejeriarbetare anhållit om löneförhöjning utgående från den 6 innevarande månad med 20 % å hittillsvarande veckoaflöning, hvilken framställning enligt af sotaremästare Danielsson nu lämnadt meddelande blifvit bifallen, beslöt Brandstyrelsen med hänsyn härtill äfvensom därtill att enligt hvad Brandstyrelsen hade sig bekant de förhöjda afgifterna motsvarade liknande af-

gifter i med Västerås jämförliga städer, förklara ingen erinran vara att göra emot den begärda taxeförhöjningen, om hvilket beslut Magistraten genom utdrag ur protokollet skulle delgifvas kännedom.

N:o 88.
Ang. ändrad taxa för sotning inom staden.

Som ofvan.

In fidem:
Ragnar Tenow.

Till Magistraten i Västerås.

Resolution.

Remitteras till Brandstyrelsen för yttrande, som jämte remisshandlingarna förväntas.

Västerås rådhus den 15 juni 1917.

På Magistratens vägnar:
JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Med anledning af rådande dyrtid och ökade aflöningar åt mina arbetare samt stegrade priser på all arbetsmateriel får jag vördsamt anhålla om höjning af den för sotningen i staden fastställda taxan.

Aflöningen har under de senaste 8 åren ökats med 50 %, och ehuru mina arbetare den 1 april i år erhöllo ökad aflöning, ha de nu begärt dyrdyrtidstillägg, utgående med 20 % af aflöningen. Utan höjning af taxan kan jag ej tillmötesgå mina arbetares fordringar, hvarför jag vördsamt får föreslå följande taxa, att om möjligt gälla från den 1 juli 1917.

Västerås den 11 juni 1917.

L. F. Danielsson.
Skorstensfejaremästare.

Förslag till sotaretaxa i Västerås stad.

Sotning af					Rengöring af						
Pipa till spisel eller imrör	Pipa till kakelugn eller kamin		Bakugn, pannmur etc.		Spis med rör		Kamin med rör			Kakelugn med rör	Ångmaskin eller liknade inrättning
	när en eldstad sotas	när flera eldstäder sotas	för hushållsbehof	för yrke eller näringsfång	större	mindre	intill 10 fots längd	intill 20 fots längd	af mer än 20 fots längd		
35 öre	55 öre	40 öre	efter grunden för spiselsotning	efter grunden för spiselsotning med 10 öre tillägg	25 öre	12 öre	20 öre	30 öre	40 öre	20 öre	efter särskild bestämmelse

N:o 89.

Magistratens förslag ang. ändrade bestämmelser i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 12 juni 1907 har Konungens befallningshafvande på framställning af Stadsfullmäktige fastställt särskilda ordningsföreskrifter för Västerås stad i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats.

Dessa ordningsföreskrifter, som haft till hufvudändamål att aflägsna de för trafiken och belysningen å gatorna menliga från husfasaderna långt utspringande och ofta vanprydande skyltarne, hafva säkerligen till allmän belåtenhet uppfyllt samma ändamål.

Enligt samma stadgar äger dock Magistraten att i vissa fall medgifva längre utsprång än i regel är föreskrifvet för sådana skyltar, hvilkas befintlighet kan anses medföra gagn för allmänheten; hvarjämte Magistraten har rätt att, där skylt medför vanprydnad, förordna om densammas borttagande eller förändring.

Gifvet är att ett sådant besluts fattande måste föregås af en viss prövning, hvarom likväl i stadgarne icke finnes annan föreskrift än beträffande skyltar på hustak eller planks öfverkant, angående hvilka är föreskrifvet att byggnadsnämnden skall höras innan tillstånd till dylik skylts anbringande af Magistraten gifves.

Då Magistraten anser att byggnadsnämnden, som enligt byggnadsstadgan för rikets städer har att tillse det en byggnad motsvarar billiga anspråk på smak och prydlighet, jämväl bör kunna erhålla befogenhet att i hvarje fall pröfva, huruvida skylt å byggnad fyller samma villkor, hvartill kommer att i vissa fall redan vid en byggnads uppförande är lämpligt anordna för skyltning å densamma, hemställer Magistraten att de åligganden, Magistraten enligt förenämnda ordningsföreskrifter har i afseende å skyltar, måtte i dess helhet öfverflyttas å byggnadsnämnden, och föreslår förty, att Stadsfullmäktige måtte för sin del godkänna följande ändringar:

§ 1.

Skylt skall säkert fastsättas.

§ 2.

Skylt, som uppsättes lägre än 2,5 meter från marken, må framskjuta högst 15 centimeter från gatu- eller tomtlinje.

§ 3.

Skylt, som uppsättes högre än 2,5 meter från marken, må framskjuta högst 30 centimeter; dock att byggnadsnämnden efter därom gjord framställning äger medgifva längre utsprång för i gång varande s. k. skyltur, apoteksskylt eller annan skylt, hvilkens befintlighet kan anses medföra gagn för allmänheten.

§ 4.

På hustak eller planks öfverkant må skylt ej uppsättas med mindre byggnadsnämnden därtill lämnat tillstånd.

N:o 89.

Ang. ändrade bestämmelser i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats.

§ 5.

Befinnes skylt medföra vanprydnad, äger byggnadsnämnden förordna om skyltens borttagande eller förändring inom utsatt tid.

§ 6.

I benämningen skylt innefattas äfven skylts fäste med dess öfriga tillbehör.

§ 7.

Beträffande skyltar, som redan äro uppsatta, skola ofvan afgifna föreskrifter tillämpas först ett år efter den dag, dessa ordningsföreskrifter blifvit af Konungens befallningshafvande i länet fastställda; dock att, där skylt är för gatubelysning skymmande, densamma skall inom tre månader, sedan dessa ordningsföreskrifter blifvit fastställda, borttagas.

§ 8.

För öfverträdelse eller underlåtenhet att fullgöra hvad i dessa ordningsföreskrifter är stadgadt, vare bot från och med fem till och med tio kronor.

Västerås rådhus den 21 augusti 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Till Magistraten i Västerås.

På senare tiden synes man allt mera börjat komma till insikt om den vikt, som i en stad måste tillmätas sättet för utförande och anbringande af skyltar, utvisande de olika affärerna och deras art. Helt säkert är att en i och för sig tilltalande arkitektur eller gatubild kan helt förstöras af en skrikande, oproportionerlig skylt. Bevisen för detta påstående äro här i staden, tyvärr, allt för talrika för att närmare behöfva specificeras, och likaså säkert kan en konstnärligt utförd skylt vara just den prydnad en i och för sig på dekorativa detaljer fattig, enklare fasad behöfver för att fullt komma till sin rätt. Redan för länge sedan synes man här i Västerås hafva reagerat emot vissa olägenheter, som medfölja den smarte affärsmannens önskan att till hvarje pris fästa uppmärksamheten vid sin affär, och förbud har utfärdats mot utstående skyltar. Afsikten med förbudet var säkerligen i och för sig god, men ändamålet med bestämmelsen har säkerligen ej nåtts hvad beträffar sakens estetiska sida och den nyss afslutade utställningen af konstnärliga skyltar visar tydligt att den utspringande skylten ingalunda är något att befara, tvärtom synes åtskilligt vara att vinna af den renässans inom skyltindustrien, hvarom utställningen bar vittne. Inom utställningen fanns en särskild afdelning för reklamannonser. Där visade sig en hel del ansatser af mera betänkligt slag, och den här uppställda svängande skylten är ett typiskt exempel på hur en skylt ej bör få anordnas. Därmed är man inne på frågan om hvad som bör få tillåtas och hvad som ej kan medgifvas, och vi tro att den frågan när det gäller skyltning är så sväfvande, att hvarje fall måste pröfvas för sig, hvarken den rörliga skylten eller ljusreklamen behöfver vara störande, men i många fall blifver den det genom

N:o 89. *Ang. ändrade bestämmelser i afseende å skyltning vid vid gata eller allmän plats.*

sin utföringsform. Lyckligast torde vara om Byggnadsnämnden kan erhålla bemyndigande att genom sina sakkunniga granska förslag till skyltar samt att den bestämmelsen införes i stället för den nu gällande om utstående skyltar, att större skylt skall vara godkänd af Byggnadsnämnden.

Västerås den 3 maj 1916.

Erik Hahr. *Gösta Smitt.*

N:o 90.

Drätselkammarens förslag ang. försäljning af tomter å stadens västra område invid byggnadsföreningen Annedal.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 april innevarande år beslöto Stadsfullmäktige på förslag af Drätselkammaren inköpa änkefru Therese Hennichs tillhöriga tomterna N:ris 10 och 21 inom byggnadsområdet Annedal samt den här intill liggande lägenheten Nyborg, hvilket inköp sedan någon till föreligger afslutadt.

Afsikten med inköpet af dessa fastigheter var att kunna i öfverensstämmelse med föreliggande förslag till stadsplan för stadens västra område reglera det kvarter, hvari dessa fastigheter enligt förslaget inginge såsom en del, hvilket kvarter kan angifvas såsom beläget omedelbart söder om Ragvaldsgatan emellan Särla- och Annedalsgatorna.

Sedan detta kvarter nu blifvit uppdeladt i tomter och köpare anmält sig till dessa tomter, vill Drätselkammaren nu anhålla om Stadsfullmäktiges bemyndigande att försälja desamma.

Till förhindrande af att köpare utnyttjar tomter i spekulationssyfte anser Drätselkammaren vid försäljningen bör stipuleras det villkor, att desamma skola vara bebyggda inom viss tid, hvarjämte lämpligen förbehåll bör göras om vissa byggnadsbestämmelser, ungefärligen motsvarande dem för byggnadsområdet Annedal gällande och sålunda afseende fribelägna mindre bostadshus. Lämpligen torde Stadsfullmäktige kunna i detta som i många föregående fall öfverlämna åt Drätselkammaren att besluta angående dessa bestämmelser och villkor.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda hemställa att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att mot pris och på villkor som Drätselkammaren kan finna skäligt bestämma, försälja tomterna inom ett å stadens västra område enligt uppgjordt förslag till planläggning utlagdt byggnadskvarter, beläget omedelbart söder om Ragvaldsgatan emellan Särla- och Annedalsgatorna.

Västerås den 14 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

N:o 91.

Drätselkammarens och Vatten- och Gasverkstyrelsens förslag ang. utdragning af elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga- och Freja föreningarne samt Västerås Masugnsaktiebolags arbetarebostäder.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en af Vatten- och Gasverksstyrelsen verkställd utredning angående möjligheten af och kostnaden för utdragning af stadens elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga- och Frejaföreningarne samt Västerås Masugnsaktiebolags arbetarebostäder, därom vederbörande fastighetsägare gjort framställning, får Drätselkammaren med hänsyn till att anläggningen enligt berörda utredning blir räntebärande samt att staden på grund af rådande brist på lysoljor bör för sin befolkning underlätta anskaffning af ersättning härför, hemställa,

att Stadsfullmäktige ville enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag af lånemedel anvisa ett belopp af 17,400 kronor för utsträckning af elektriska ledningar till ofvanberörda områden.

Västerås den 23 augusti 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna till styrelsen ingifna skrifvelser med anhållan om utdragande af elektriska ledningar till bostadsområdena Aroslund, Haga- och Frejaföreningarna och till Västerås Masugns Aktiebolag hörande arbetarbostäder.

Bostadsområdet Aroslund kan tillföras elektrisk ström genom utsträckning af den högspänningsledning, som nu är under utförande mellan Gideonsberg och byggnadsområdena Vega och Papegojvreten, Haga- och Frejaföreningarna genom uttag från högspänningsledningen till Malmaberg, som går tätt förbi Hagaföreningens område, Masugnsbolagets bostäder från en i Hyttvägen befintlig likströmsledning. Kostnaderna för ledningarnas utbyggande, däri inberäknadt såväl

N:o 91.

Ang. utdragning af elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga- och Freja samt Västerås Masugnsaktiebolags arbetarebostäder.

högspännings- som erforderliga ledningar för lågspänd ström inom områdena, samt med användande af järntråd till högspänningsledningarna, äro beräknade till:

för föreningen Aroslund	Kr.	10,000: —	
för föreningarna Haga och Freja	»	12,850: —	
för Masugnsbolaget	»	1,300: —	Kr. 24,150: —
Från nuvarande sökande utgående bidrag till ledningar:			
för Aroslund: 41 st. tomter, c:a 47,000 kvm. à 7 öre, i rundt tal	Kr.	3,300: —	
för Haga och Freja: 42 st. tomter, c:a 43,500 kvm. à 7 öre, i rundt tal	»	3,050: —	
för Masugnsbolaget: 6 st. tomter, c:a 6,000 kvm. à 7 öre, i rundt tal	»	400: —	Kr. 6,750: —
Erforderligt anslag utgör alltså kronor			17,400: —

Vid beräkning af bidraget från Masugnsbolaget har styrelsen räknat med ett område, motsvarande cirka 6 st. tomter, hvilket svarar mot den tomtareal, arbetarbostäderna kräfva.

Inom föreningarna Aroslund, Haga och Freja kunna ytterligare tomter intill en areal af omkring 80,000 kvm., för hvilka i nuvarande ansökningar anslutning ej begäres, förses med ström från ifrågavarande ledningar, utgörande bidraget för denna tomtareal 5,600 kronor.

Efter afdrag af stadens utgifter för ström och distribuering samt på anläggningarna kommande ränta och amortering uppstår ett årligt öfverskott å strömdistributionen, motsvarande

för Aroslund	c:a	400 kr.
för Haga- och Frejaföreningarna	»	300 »
för Masugnsbolagets arbetarbostäder	»	125 »
Sammanlagdt		825 kr.

Då staden numera, tack vare elektricitetsverkets utrustning med högspänningsström, är i tillfälle förse sina längst bort liggande förstadssamhällen med elektrisk energi och då nu ifrågavarande anläggningar blifva ekonomiskt bärande för staden, vill styrelsen dels med anledning häraf och dels med tanke på svårigheten för stadens invånare att under nu rådande tider på annat sätt skaffa belysning, förorda bifall till ifrågavarande framställningar, och hemställer styrelsen

att Stadsfullmäktige ville lämna följande anslag att utgå af lånemedel:

för elektriska ledningar till Aroslund	Kr.	6,700: —
för elektriska ledningar till Haga- och Frejaföreningarna	»	9,800: —
för elektriska ledningar till Masugnsbolagets arbetarbostäder	»	900: —
eller sammanlagdt	Kr.	17,400: —

Västerås den 23 augusti 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås.

N:o 91.

Ang. utdragning af elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga- och Freja-föreningarne samt Västerås Masugns-aktiebolags arbetare-bostäder.

Undertecknade fastighetsägare, boende inom byggnadsområdet Aroslund å Västerås stads norra område, anhålla härmed vördsamt att fortast möjligt få framdraget elektriska ledningar för bostadsbelysning.

Västerås den 10 juli 1917.

För Aroslunds fastighetsägare:

C. J. Westman. *Hj. Jonsson.* *Erik Östlund.*

Namn	Tomt N:o	Antal rum
D. G. Melin	1	10
C. E. Törnblom	1 B	2
O. Olsson	2 B	2
H. Söder	2 A	4
Erik Östlund	3 A	4
Västerås Ullspinneri och Ångfärgeri-Aktiebolag	3 B	8
Carl Bergstrand	3 C	6
Hj. Jonsson	4 A, 8 C	7
S. Borgerson	4 B	2
Koop. Föreningen Svea	5 A	14
J. A. Eriksson	5 B	3
A. W. Broberg	6 A	2
A. W. Widegren	6 B	4
Carl Bergstrand	7 A	Obebyggd
C. J. Björkman	7 B	3
C. E. Lindgren	8 A, 2	12
Edla Karlsson	8 A, 3	2
G. Lindström	8 B	6
C. F. Karlson	8 C	3
C. J. Larsson	9 A	4
J. A. Wallin	9 B	4
A. Bäcklin	10	5
J. W. Sjöberg	11	5
L. J. Eriksson	12	10
P. L. Östlund	13	3
C. F. Wallén	14	5
C. E. Lundberg	15	4
J. G. Westling	16 B	4
Maria Hellström	16 A	2
A. Hultcrantz	17	Obebyggd
A. Hultcrantz	18	4
J. F. Johansson	19	10
A. Hedström	20	6
J. W. Kohn	21	4
A. E. Gustafsson	22	2

N:o 91.

Ang. utdragning af elektriska ledningar till byggnadsområdena Aroslund, Haga- och Freja-föreningarne samt Västerås Masugns-aktiebolags arbetarebostäder.

Namn	Tomt N:o	Antal rum
A. E. Gustafsson	23	Obebyggd
J. Sjögren	24 A	7
J. Sjögren	24 B	
Sofia Ekblom	24 B	2
C. A. Goth	26 C	5
C. J. Westman	25	6

Till Styrelsen för Västerås Vatten- och Gasverk.

Styrelsen för Föreningen Haga u. p. a. får härmed, under åberopande af skrifvelse den 8 september förra året, ånyo vördsamt anhålla att Vatten- och Gasverksstyrelsen snarast möjligt ville taga under pröfning möjligheten af elektriska ledningars framdragande genom föreningens område redan till hösten.

Såsom af nedanstående namnunderskrifter framgår har antalet sökande betydligt ökats, och, då det är all anledning förmoda att området ytterligare kommer att bebyggas inom en snar framtid, synes det oss som om det äfven för staden bör blifva ekonomiskt fördelaktigt att draga dessa ledningar.

Västerås den 31 maj 1917.

För Föreningen Haga u. p. a. Styrelse:

Georg Jansson.
Ordförande.

Georg Jansson. *Aug. Lindström.* *P. E. Johansson.*
K. W. Pettersson. *J. G. Lindholm.* *E. A. Hammar.*
E. T. Öberg. *K. M. Larsson.* *A. F. Malmberg.*
Hugo F. Avelin. *Robert Palm.* *G. H. Pettersson.*
Ax. T. Samuelsson. *P. Aug. Larson.* *C. A. Lanz.*
O. Iv. Carlsson. *K. E. Forsberg.* *A. G. Molin.*
F. O. Wall. *Ant. Karlsson.* *F. O. Pettersson.*

Till Västerås stads Gas- och Elektricitetsverk.

N:o 91.

Ang. utdragning af elektriska ledningar till byggnads-områdena Aroslund, Haga- och Freja-föreningarne samt Västerås Masugns-aktiebolags arbetare-bostäder.

Nedanstående fastighetsägare anhålla härmed vördsamt att få elektriska ledningar utdragna till respektive tomter.

Visserligen veta vi, att kostnaderna härför nu äro betydligt dyrare än andra år, men då vi alla äro helt beroende af fotogén som ljuskälla och då denna många gånger förut varit svår att erhålla, och blir väl ännu svårare i vinter att anskaffa, vore vi tacksamma om staden på något sätt (kanske med provisoriska ledningar) kunde hjälpa oss.

Västerås i juni 1917.

Kvarter och tomtnummer	Ljuspunkter behöfliga	Fastighetsägarens namn
Frejaföreningen 33 A	18	Axel L. Hansson.
„ 32 A	8	E. A. Brunnström.
„ 32 B	8	Ax. Larsson.
„ 31 A	7	K. H. Olsson.
„ 19 A	7	L. G. Karlsson.
„ 23 A	7	L. J. Larsson.
„ 22	8	K. J. Karlson.
„ 19 B	8	Axel Axelsson.
„ 18	7	Elin och Elsa Lindquist.
„ 15	6	D. G. Spännare.
„ 4	7	C. A. Ljungberg.
„ 11	5	G. M. Engstedt.
„ 34 B	6	C. O. Forsman.
„ 25 A	3	G. S. Kättström.
„ 36	10	K. A. Lundström.
„ 35 B	6	A. E. Eriksson.
Hedenslund	6	A. Hedlund.
Hemdal 94	10	Aug. Lindgren.
„ 98	10	Aug. Lindgren.
Frejaföreningen 20 B	14	Aktiebolaget Svenska Metallverken.
„ 21	7	P. A. Wikerman.

Till Västerås stads Vatten- och Gasverk.

Undertecknade få härmed anhålla om elektriska ledningars framdragande till vårt bostadskomplex vid Hyttan, hvarå situationsplan följer, samt till en under byggnad varande bostad å kvarteret Signild N:o 4, och emotse vi tacksamt Edra v. snara meddelanden om Edra villkor härför.

Då fotogénbristen skulle försätta 35 arbetarefamiljer i mörker om elektriskt ljus ej snart erhålles, utbedja vi oss Eder skyndsamma behandling af frågan.

Å situationsplanen äro de hus, i hvilka ljus skall inledas, utmärkta med ett rödt streck.

Med största högaktning
Västerås Masugns Aktiebolag.

Gustaf Lundberg.

N:o 92.

Magistratens förslag om åtgärder i anledning af lag om fastighetsbildning i stad den 12 maj 1917.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt lag om fastighetsbildning i stad den 12 maj 1917 kap. 7 skall för hvarje stad finnas ett fastighetsregister, bestående af tomtbok för tomterna och stadsägobok för öfriga fastigheter inom staden äfvensom särskilda bihang, hvarom i första paragrafen samma kapitel närmare framgår.

Före fastighetsregistrets uppläggande skall med ledning såvidt möjligt af förut befintligt kartmaterial upprättas registerkarta.

Angående samma karta är i § 6 nämnda kapitel föreskrifvet:

Där ej staden eller enskild sakägare vill bekosta nymätning, skall för registerkarta sådan mätning äga rum endast så vidt karta helt och hållet saknas eller, hvad angår område, som är uppdeladt i flera tomter eller andra fastigheter, erforderlig ledning, ändå att karta öfver området i dess helhet finnes att tillgå, icke kan med lägre kostnad erhållas beträffande tomt af tomtindelningshandlingar samt i fråga om annan fastighet af vederbörande fångeshandlingar. Område, för hvilket karta saknas, må dock utan att nymätning sker, affattas å registerkartan, där det kan ske utan fara för osäkerhet eller oreda.

Nymätning för upprättande af registerkarta skall ske efter grafisk metod, där ej staden eller vederbörande sakägare vill bekosta mätning efter siffermetoden.

Stora delar af stadens ägoområden äro numera uppmätta och nymätning torde därför endast angående vissa trakter behöfvas.

Till upprättande af registerkarta skall Konungens befallningshafvande efter förslag af stad förordna person, behörig att innehafva befattning såsom mätningsman i stad och angående samma behörighet gäller att den tillkommer den, som aflagt landtmäteriexamen så ock den, som aflagt fullständig examen från Tekniska Högskolans fackskola för väg- och vattenbyggnad eller från motsvarande afdelning i Chalmers Tekniska institut samt dessutom styrkt sig äga praktisk duglighet i ägomätning.

Enligt samma lag kapitel 6 § 4 angående laga skifte skall inom hvarje stad finnas ett efter behofvet afpassadt antal gode män, minst två, valda för en tid af sex år af Stadsfullmäktige, där sådana finnas.

Lagen i fråga äfvensom Kungl. Maj:ts nådiga förordning om fastighetsregister för stad den 12 maj 1917 träder i kraft den 1 januari 1918, dock att bestämmelserna om förordnande af förrättningsman för registerkartas upprättande, om anskaffande af handlingar till ledning härför och om val af godeman bör tillämpas redan under år 1917.

Magistraten anser att Stadsingeniören i staden är den lämpligaste personen att upprätta registerkarta för staden samt att då sådana förrättningar, där gode män böra tillkallas, endast ytterst sällan torde komma att äga rum och deras

antal ej behöfver vara fler än två, men tänkas kan, att förfall eller jäf för någon godeman äger rum, det är tillräckligt att tre gode män väljas. **N:o 92.**

Ang. åtgärder i anledning af lag om fastighetsbildning i stad den 12 maj 1917.

I anledning häraf får Magistraten föreslå att Stadsfullmäktige ville

dels hos Konungens befallningshafvande anhålla att Stadsingeniören Gösta Smitt eller den i hans ställe varande person, som har behörighet såsom mätningsman i stad, måtte förordnas till upprättande af registerkarta för staden;

dels ock för en tid af sex år från och med år 1918 välja tre gode män till biträde vid sådana förrättningar där enligt lag om stadsplan och tomtindelning sådant biträde erfordras.

Västerås rådhus den 24 augusti 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Västerås 1917, Westm. Alleh. Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 27 September XVII.

N:o 93.

Konungens befallningshafvandes i länet resolution med öfverlämnande af Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 3 aug. 1917. ang. fastställande af vissa ändringar i taxan å hamnafgifter.

Afskrift.

GUSTAF etc. Vår ynnest etc.

Den 17 november 1916 fastställde Vi taxa å hamnafgifter i staden Västerås att lända till efterrättelse till utgången af år 1920.

Med skrifvelse den 16 nästlidna juli har kommerskollegium öfverlämnat en till Oss ställd skrift, däri hamnstyrelsen i Västerås, på uppdrag af stadsfullmäktige därstädes, hemställt om tillstånd för Västerås stad att snarast möjligt upptaga ett provisoriskt taxetillägg av 50 procent å nu utgående hamnavgifter för såväl fartyg som ock varor, ej hänförliga till lifsmedel, fodermedel och gödningsämnen, att utgå under nuvarande hamntaxas giftighetstid eller så länge Vi kunna finna skäligt föreskrifva och har kollegium tillika öfverlämnat öfriga ärendet tillhöriga handlingar, däribland ett af Eder afgifvet yttrande.

Vid föredragning af detta ärende hafva Vi, i enlighet med kommerskollegii hemställan, funnit gott fastställa följande ändringar i gällande taxa å hamnafgifter i Västerås att lända till efterrättelse intill utgången af år 1917:

Beträffande fartygstaxan:

att föreskriften angående erläggande af hamnafgift vid fartygs ankommande och afgående skall hafva följande lydelse:

»Hamnafgift erlägges varje gång både vid ankommande och afgående:

	Afgift öre.
för fartyg af 10 tons nettodräktighet eller därutöfver:	
då det ankommer omedelbart från eller afgår omedelbart till utrikes ort:	
för hvarje ton	9
då det ankommer omedelbart från eller afgår omedelbart till inrikes ort:	
för hvarje ton	6
För fartyg af mindre än 10 tons nettodräktighet:	
då det ankommer omedelbart från eller afgår omedelbart till urikes ort:	
för stycket	38
då det ankommer omedelbart från eller afgår omedelbart till inrikes ort:	
för stycket	30

N:o 93.

Ang. fastställande af vissa ändringar i taxan å hamnafgifter.

i fråga om varutaxan:

att afgifterna för däri omförmälda varuartiklar skola höjas med trettio procent; dock med undantag af afgifterna för bröd, fisk, foderkakor och fodermjöl, frukter, bär och grönsaker, gryn, gödningsämnen, halm, hö, jäst, kaffe, kakao, konserver, kreatur, kryddor, kött och fläsk, melass, ost, potatis, ris, rotfrukter, salt, sirap, smör, socker, spannmål, talg, ister, späck och tran, te, ägg och ättika.

Detta meddela Vi Eder till kännedom samt för vederbörandes underrättande och behörigt kungörande. Stockholms slott den 3 augusti 1917.

Under Hans Maj:ts, Vår allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

Dess tillförordnade Regering:

CARL SWARTZ. HERMAN FALK.

CONRAD CARLESON. HANS ERICSON.

Arvid Nordlindh.

Rätt afskrifvet, betygas. Västerås slott i landskansliet den 4 september 1917.

Ex officio:

GEORG ENHÖRNING.

Rätt afskrifvet, betygas:

Ex officio:

H. Cronholm.

N:o 94.

Drätselkammarens förslag angående förvärf åt staden af fastigheten n:o 133 västra kvarteret samt försäljning af gamla vattenverkets fastighet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Repslagaren C. Arvid Eriksson hos Drätselkammaren anmält sig vilja köpa gamla vattenverkets fastighet vid Skerikesbron, har Drätselkammaren, som enligt Stadsfullmäktiges beslut den 15 december 1910 i samband med revision af stadsplanen fått i uppdrag att hava sin uppmärksamhet riktad å förvärf för stadens räkning af, bland andra, fastigheten N:o 133 västra kvarteret, vilken tillhör nämnda Eriksson, med Eriksson inledt underhandlingar om byte mellan staden och Eriksson af ofvannämnda fastigheter.

Dessa underhandlingar hafva nu fört till det resultat, hvarom enighet uppnåtts mellan Drätselkammaren och Eriksson, att Eriksson skulle med tillträde den 1 oktober 1917 inköpa staden tillhöriga gamla vattenverkets fastighet vid Skerikesbron med därå uppförda byggnader, dock att från tomten undantages en markremsa af högst 12 meters bredd närmast ån för anordnande af en framtida trafikled och att i köpet ej ingår gamla vattenverkets maskinella anordningar, för en köpesumma af 25,0000 kronor och under villkor, att därest för

uttagning af ångpannor och pumpar ur maskinhuset, någon del af detsammas väggar måste rifvas eller förstöras, staden är skyldig på sin bekostnad återställa väggarna i deras nuvarande skick, till den del sådant kan vara erforderligt med hänsyn till den tillbyggnad, som Eriksson eventuellt kan vilja vidtaga, samt att, om i tomten nedlagda rörledningar skola upptagas, staden återställer tomten i nuvarande skick, efter arbetets fullbordande, hvaremot Eriksson medgifver, att rörledningarne, om staden så önskar, må kvarligga inom tomtens område, mot det att staden svarar för den kostnad och skada, som kan vållas af å ledningarna utförda arbeten, äfvensom att staden skulle, likaledes med tillträdesrätt den 1 oktober 1917, af Eriksson inköpa gården och tomten n:o 133 västra kvarteret för 60,000 kronor och under villkor att Eriksson berättigas hyra hela fastigheten under en tid af 5 år mot en årlig hyra af 4,450 kronor och skyldighet att utan ersättning från stadens sida svara för renhållning af gård och gata, men utan underhållsskyldighet för fastigheten.

N:o 94. *Ang. förvärf åt staden af fastigheten n:o 133 västra kvarteret samt försäljning af gamla vattenverkets fastighet.*

Då Drätselkammaren icke anser sig kunna åstadkomma bättre köpevillkor för sistnämnda fastighet än de ofvan angifna och staden förr eller senare måste, om nuvarande stadsplan skall bibehållas, förvärfva fastigheten, får Drätselkammaren hemställa att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att bemyndiga Drätselkammaren att till Repslagaren C. Arvid Eriksson försälja gamla vattenverkets fastighet vid Skerikesbron med undantag för den maskinella inredningen samt en markremsa af tomten närmast ån om högst 12 meters bredd för en köpesumma af 25,000 kronor samt att i utbyte häremot för stadens räkning inköpa Eriksson tillhöriga gården och tomten n:o 133 västra kvarteret för en summa af 60,000 kronor,

samt att mellangiften mellan ofvanberörda köpeskillingar, 35,000 kronor, skall gäldas af lånemedel.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

N:o 95.

Drätselkammarens skrifvelse angående anslag till Tekniska skolan m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan har hos Drätselkammaren anhållit, att Drätselkammaren måtte med tillstyrkande yttrande befordra bifogade framställning rörande anslag till skolan m. m. för år 1918 till Stads-

N:o 95. fullmäktige, och får Drätselkammaren efter tagen del af styrelsens förslag till stat för nästa år, hvilken i enlighet med förut uttaladt önskemål uppgjorts mer i detalj än hvad hittills varit fallet och då i öfrigt den begärda anslagsökningen synes vara motiverad, föreslå

Ang. anslag till Tekniska skolan m. m.

att Stadsfullmäktige ville dels anvisa ett anslag å 10,000 kronor till Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås verksamhet under år 1918 att utgå med 6,000 kronor af uttaxerade medel i 1918 års stat och med 4,000 kronor ur Zimmermanska fonden, dels ock ingå till Kungl. Maj:t med begäran om ett statsanslag för samma år till ifrågavarande läroanstalt å 7,500 kronor.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Utdrag ur protokoll, hållet vid Styrelsens för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås sammanträde den 30 augusti 1917.

§ 5.

Antogs bilagda förslag till stat för år 1918, enligt hvilken skulle begäras ett anslag af Västerås stad å kronor 10,000: — mot kronor 9,000: — föregående år, hvarjämte skulle anhållas att Stadsfullmäktige före 15 oktober begära ett statsanslag å 6,500 kronor att utgå till skolan under 1918.

Utom den stadgeenliga inskrifningsafgiften af 5 kr. per läsår skulle upptagas en terminsafgift af 2 kr. 50 öre. I samband härmed skulle den summa, som brukar anslås till premier, ökas från omkring 250 kronor till 500 kronor. Båda dessa ändringar skulle vidtagas fr. o. m. läsåret 1917—18.

De ordinarie lärarnes lönefråga, berörd i § 3 i protokollet af den 2 februari 1917, löstes så att rektors årslön sattes till kronor 6,000 utom bostad med vedbrand, C. Malmbergs till kronor 3,000: —, A. Granes till kronor 3,600: — och A. Svenssons till kronor 3,000: — allt fr. o. m. 1 januari 1918.

Rätt utdraget ur protokollet betygar

Sven (Samuelsson) Elvius.

Rektor.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Styrelsen för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås får härmed öfverlämna protokollsutdrag jämte upprättad stat för skolan för år 1918.

Härvid är bland annat att märka:

1) Det afsevärdt ökade anslagskrafvet faller med ett tusen kronor på Väs-

teras stad samt ett tusen kronor på staten, då styrelsen inhämtat att inga utsikter funnes att erhålla större anslag af landstinget.

N:o 95.
Ang. anslag till Tekniska skolan m. m.

2) Timlärararvodets ökning beror hufvudsakligen på de af styrelsen inrättade nya skolformerna, byggmästarskolan 1916 och elektrotekniska fackskolan 1917, hvilka dock i enlighet med en af Drätselkammaren redan i fråga om de planerade yrkesskolorna för elektriker och mekaniker uttalad önskan basera sig på elevaafgifter.

3) Ökningen beror gifvetvis äfven på dyrtiden med dess inverkan på bränslepriser och lärarnas lefnadskostnader o. s. v.

4) Sedan styrelsen 31 augusti 1916 sist kom med sina anslagskraf ha mer än 450 olika elever undervisats på skolan, det högsta antal som någonsin ägt rum.

På grund af det ofvan anförda får styrelsen anhålla,

att Stadsfullmäktige måtte bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan i Västerås för år 1918 ett anslag å 10,000 kronor, samt

att Stadsfullmäktige före den 15 oktober måtte ingå med begäran om ett statsanslag till skolan för år 1918 å 6,500 kronor.

Västerås den 13 september 1917.

FREDR. FÅHRÆUS.
Ordf.

Sven Elvius.
Sekr.

FÖRSLAG TILL STAT
för Tekniska skolan i Västerås år 1918.

Utgifter 1918:

Aflöningar:		
Rektor (utom bostad med vedbrand)	6,000: —	
Slöjdläraren A. Svenson	3,000: —	
Teckningsläraren C. Malmberg	3,000: —	
Ingeniör A. Grane	3,600: —	
Timlärare	7,400: —	23,000: —
Uppvärmning och belysning o. d.	2,000: —	
Städning m. m.	1,000: —	
Tryck, annonser, telefon, skrifbiträde o. d.	1,500: —	
Undervisningsmaterial, premier o. d.	1,500: —	6,000: —
Skolans lokaler		3,200: —
Summa utgifter Kronor		32,200: —

N:o 95. *Ang. aanslag till Tekniska skolan m. m.*

Inkomster 1918:

Af landstinget	4,000: —	
Af staten	6,500: —	
Af Västerås stad	10,000: —	20,500: —
Elevafgifter:		
Byggmästareskolan à 100 kronor	2,400: —	
Elektrotekniska fackskolan à 50 kronor	2,000: —	
Centralslöjdskolan och Tekniska skolan	4,100: —	8,500: —
	Summa	29,000: —
Skolans lokaler		3,200: —
	Summa inkomster Kronor	32,200: —

Västerås den 20 augusti 1917.

Sven Elvius.

N:o 96.

Drätselkammarens skrivelse i fråga om afsked för Brandchefen C. G. Sjöqvist.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 30 sistlidne augusti remitterade Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande Brandstyrelsens förslag i anledning af brandchefen C. G. Sjöquists ansökan om afsked med pension från och med utgången af innevarande år att Stadsfullmäktige ville bevilja Sjöquist sådant afsked med förklaring att Sjöquist efter afgången från tjänsten vore berättigad åtnjuta en årlig pension af 2,000 kronor, därå icke skulle utgå s. k. krigstidstillägg, och får Drätselkammaren nu i ärendet för sin del anföra följande.

Af handlingarne framgår — såväl af Sjöquists egen ansökan som densamma bilagdt läkareintyg — att Sjöquist genom ådragen skada är oförmögen att uppehålla befattningen såsom brandchef, i följd hvaraf jämlikt af Sjöquist själf åberopadt af särskilde kommitterade utarbetadt förslag till pensionsreglemente för stadens befattningshafvare, Stadsfullmäktige icke efter hvad det synes Drätselkammaren hafva annat att göra än att förklara Sjöquist skyldig afgå från den af honom innehafda befattningen såsom stadens brandchef, äfven om direkt ansökan härom icke förelegat.

Vidkommande frågan i öfrigt, huruvida det af särskilda kommitterade utarbetade förslag angående pensionering af stadens befattningshafvare och däri angifna riktlinjer skola tillämpas å nu förevarande fall, har Drätselkammaren ställt sig på den ståndpunkten, att så länge förslaget icke föreligger slutligen antaget, Stadsfullmäktige genom beslut i ett eller flera särskilda precidensfall icke böra fastslå principer, motsatta dem kommittéförslaget omfattar, och att således kom-

mitteförslaget äfven i hufvudsak bör följas när det gäller att bestämma storleken af Sjöquists pension.

N:o 96. *Ang. afsked för Brandchefen C. G. Sjöqvist.*

Pension, bestämd strikt enligt förslaget, skall beräknas å grundlön, ålderstillägg, som ej äro personliga, samt naturaförmåner, och således beträffande Sjöquist utgå å ett sammanlagdt belopp af 3,600 kronor med $^{20}/_{30}$ af 65 % at detta belopp eller med 1,560 kronor.

Som Drätselkammaren emellertid inhämtat att det lönetillägg å 300 kronor Sjöquist årligen åtnjuter och som i staten upptagits under benämningen personligt lönetillägg rätteligen borde haft karaktär af tillägg till grundlönen, har Drätselkammaren ansett att äfven härå pension bör beräknas, eller således å ett sammanlagdt belopp af 3,900 kronor och följaktligen utgå med ett årligt belopp af 1,690 kronor. Med denna Drätselkammarens uppfattning följer gifvetvis att Sjöquist i fråga om rätt att erhålla krigstidstillägg bör jämnställas med stadens öfriga pensionstagare och att således å ett sålunda bestämdt pensionsbelopp bör utgå krigstidstillägg enligt de allmänna grunder som kunna varda framdeles bestämda.

Under hänvisning till det nu anförda får Drätselkammaren alltså föreslå

att Stadsfullmäktige måtte med bifall till Brandstyrelsens förslag bevilja brandchefen Sjöquist begärdt afsked från brandchefsbefattningen i och med innevarande års utgång med uppdrag för Brandstyrelsen att vidtaga åtgärder för platsens återbesättande, men härvid bestämma, att Sjöquist efter afgången från tjänsten äger uppbära en årlig pension af 1,690 kronor, hvarå i vanlig ordning framtida krigstidstillägg skall utgå.

Vid behandling af ärendet inom Drätselkammaren har Herr Danielsson ifråga om pensionsbeloppets storlek yrkat bifall till hvad Brandstyrelsen härutinnan föreslagit.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Brandchefen C. G. Sjöquist har, såsom framgår af här bilagda skrifvelse, hos Brandstyrelsen begärt afsked från sin anställning såsom brandchef från och med utgången af innevarande år under förbehåll, att staden beviljar honom en årlig pension af 2,000 kronor. Såsom skäl för sin begäran åberopar Sjöquist, att han blifvit oförmögen att sköta sin befattning på grund däraf, att en benskada han ådragit sig vid en gymnastiköfning med brandmanskapet under år 1907, alltmera förvärrats, och har Sjöquist styrkt denna skadas inverkan att vara hinderlig för brandchefsbefattningens utöfvande genom läkarebetyg, hvilket äfvenledes bilägges.

N:o 96.

Ang. afsked för Brandchefen C. G. Sjöqvist.

Utan att Brandstyrelsen vid detta ärendes afgörande ansett sig direkt bunden af de riktlinjer, som uppdragits i det af särskilda kommitterade afgifna betänkande angående pensionering af stadens befattningshafvare, har Brandstyrelsen ansett dessa riktlinjer dock böra härvid beaktas.

Enligt detta betänkande bifogadt förslag till pensionsreglemente är en stadens befattningshafvare skyldig afgå från sin befattning, om han träffats af olycksfall, hvarigenom han pröfvas blifva oförmögen att sköta sin befattning, och är befattningshafvaren under dylika förhållanden berättigad till pension, ändock han icke uppnått för pensions erhållande eljest stadgad lefnadsålder, under förutsättning att hans tjänstetid icke understiger 10 år. Vidare är häri stadgadt, att afkortad pension, hvarom här endast kan blifva fråga, utgår med så stor del af den hela pensionen, som motsvarar förhållandet mellan befattningshafvarens sammanlagda tjänstetid i hela år räknadt och det antal tjänsteår, som erfordras för erhållande af hel pension. Full pension skall till brandchef utgå med 65 % af aflöningsförmånerna, inberäknadt naturaförmåner, vid uppnådda 60 lefnadsår och 30 tjänsteår.

Hvad vidkommer brandchefen Sjöquists tjänsteförhållanden har han varit anställd i brandverkets tjänst under 20 år, hvarför han, om pensionsförslagets bestämmelser skulle strängt tillämpas, skulle vid afgången från tjänsten vara berättigad till afkortad pension, utgående årligen med $^{20}/_{30}$ å 65 % af aflöningsförmånerna. Detta belopp uppgår, om i brandchefen Sjöquists löneförmåner medräknas af honom åtnjutet personligt lönetillägg och krigstidstillägg, hvilka förmåner enligt förslaget till pensionering af stadens befattningshafvare eljest icke skola medräknas vid bestämmande af pension, till 1,865 kronor. Då Brandstyrelsen här nedan föreslår att det årliga pensionsbeloppet, hvad nuvarande brandchefen vidkommer, måtte, i händelse afskedsansökningen af Stadsfullmäktige beviljas, sättas till det af Sjöquist begärda beloppet 2,000 kronor, har detta sin grund dels däri, att Sjöquist förklarat sig afstå från kraf på att å pensionsbeloppet få åtnjuta framtida s. k. krigstidshjälp, dels ock däri att lefnadsomkostnaderna nu äro sådana, att någon afprutning å detta belopp icke bör ifrågakomma.

Under uttalande såsom sin uppfattning, att brandchefen Sjöquist är berättigad att erhålla afsked med pension, får Brandstyrelsen alltså med öfverlämnande af handlingarne i ärendet hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte dels bevilja brandchefen Sjöquist afsked från brandchefsbefattningen från och med innevarande års utgång samt förklara Sjöquist efter afgången från tjänsten berättigad åtnjuta en årlig pension å 2,000 kronor, därå icke skall utgå s. k. krigstidstillägg,

dels ock gifva Brandstyrelsen i uppdrag att vidtaga erforderliga åtgärder för platsens återbesättande i vederbörlig ordning.

Västerås den 22 augusti 1917.

För Brandstyrelsen:

OTTO OEST.

Ragnar Tenow.

Till Brandstyrelsen i Västerås.

N:o 96.

Ang afsked för Brandchefen C. G. Sjöqvist.

Härmed får jag vördsammast anhålla om afsked från Brandchefsbefattningen från och med den 31 december 1917, med det förbehåll för afskedstagandet, att jag från och med den 1 januari 1918 måtte tillerkännas ett årligt pensionsbelopp af 2,000 kronor.

Såsom skäl för denna min anhållan får jag vördsamt anföra:

att jag redan år 1907 under gymnastiköfning med brandmanskapet råkade ut för ett olycksfall, som hade till följd en svårare vattenutgjutning i ena knäleden;

att jag den 14 januari år 1908 under eldsvåda i ett spannmålsmagasin å Sjöhatten halkade och störtade utför en trappa, därvid skadande mitt sjuka knä så, att jag tillfölje vattenutgjutning i leden blef för en längre tid oförmögen att min tjänst utöfva;

att jag under årens lopp upprepade gånger tillfölje knäledens stegrade svaghet råkat ut för missöden af skillda slag, hvilka tvingat mig till periodisk overksamhet; samt

att, då det svårare missödet vid eldsvådan i Lustigkulla den 12 mars föregående år, där jag vid afstigandet af brandvagnen slog knät mot det utstående fotsteget, så att jag för en tid af cirka sju månader blef för tjänsteutöfning oduglig, haft till ständig följd en allt mer tilltagande svaghet och inträdande vattenutgjutning vid minsta ansträngning och, då häremot ingen bot kunde vinnas under mig beviljad 3 månaders tjänstledighet för sjukbehandling, jag anser mig icke kunna fullgöra min tjänst såsom jag bör och vill, där ett verksamt ingripande i en hast är af nöden, hvadan jag alltså enligt § 4 C i Förslag till Pensionsreglemente för Västerås stads befattningshafvare skulle vara skyldig från tjänsten afgå och enligt samma Förslags § 8 berättigad till pension, oafsedt lefnadsåldern, enär jag innehar öfver 20 tjänsteår.

I förhoppning att min vördsamma ansökan af Brandstyrelsen godkännes, anhålles om densammas vidare befordran med benägen tillstyrkan.

Västerås den 10 juli 1917.

C. G. Sjöqvist.
Brandchef.

Afskrift.

Att herr Brandchefen C. G. Sjöqvist, Västerås, hvilken enligt uppgift, som blifvit af vederbörande olycksfallsförsäkringsbolag styrkt, lidit af skada i högra knäleden sedan 1908, hvilken sjukdom jag genom flera undersökningar 1916 och d. å. varit i tillfälle att konstatera, för framtiden på grund af denna sin knäskada är oförmögen att uppehålla sin brandchefsbefattning, varder härmed på begäran intygat.

Stockholm den 20 augusti 1917.

G. Asplund.
Specialläkare i ortopedisk kirurgi.

Vidimeras:

Emil Carlsson,
t. f. stadsfiskal.

Mauritz Andersson,
poliskonstapel.

N:o 97.

Drätselkammarens skrifvelse angående anslag till Västerås arbetareinstitut för föreläsningsverksamheten under året.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 30 nästlidne augusti till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Häradshöfdingen C. Ugglas nämnda dag hos Stadsfullmäktige väckta motion, om att Stadsfullmäktige måtte bevilja Västerås Arbetareinstitut ett anslag å 1,600 kronor af stadens medel för uppehållande af institutets föreläsningsverksamhet under år 1918, får Drätselkammaren, med förmälan att det föreslagna anslaget är lika stort, som det för innevarande år för samma ändamål beviljade, tillstyrka motionen och föreslå, att anslaget måtte beviljas att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselhammaren i Västerås.

Härmed får jag vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige måtte för år 1918 bevilja Västerås Arbetareinstitut ett understöd af 1,600 kronor för anordnande härstädes af populärvetenskapliga föreläsningar i folkbildningssyfte.

Västerås den 24 augusti 1917.

Claes Uggla.

N:o 98.

Drätselkammarens skrifvelse angående installation af elektrisk belysning å Carlsbergs gård.

Till Drätselhammaren i Västerås.

I skrifvelse till Drätselkammaren, som här bilägges, har arrendatorn af Carlsbergs gård, Grefve C. A. Lewenhaupt, anhållit att genom stadens åtgöranden få elektrisk belysning införd å fastigheten till en omfattning af omkring 15 ljuspunkter. Kostnaden härför uppgår, enligt en af Vatten- och Gasverksstyrelsen verkställd utredning, till 2,400 kronor, däraf 440 kronor skulle belöpa å ytterledning och 1,960 kronor å installationen inomhus.

N:o 98. *Ang. installation af elektriskt belysning å Carlsbergs gård.*

Drätselkammaren har, då det slutligen visat sig att några tekniska hinder för utdragning af stadens elektriska likströmsledningar till Carlsberg eller några olägenheter häraf i öfrigt icke föreligga, icke velat ställa sig afvisande till framställningen försåvidt sökanden till staden vill lämna ersättning för den förmån, som härigenom skulle beredas honom. Denna ersättning har Drätselkammaren tänkt sig böra utgå med 200 kronor årligen, hvarjämte sökanden gifvetvis bör betala strömförbrukningen enligt tillämplig taxa samt erforderlig armatur.

Som emellertid Drätselkammaren försport att den stora bristen på ledningsmateriel berett svårigheter för installation af elektrisk belysning i fastigheter öfverhufvudtaget, vill Drätselkammaren uttryckligt betona, att ett bifall till framställningen icke måtte innebära att installationen å Carlsberg verkställes till förfång för den förtursrätt, som andra personer eller företag kunna hafva att få elektrisk belysning installerad i sina respektive fastigheter.

Under hänvisning till det nu anförda och med öfverlämnande af handlingarne i ärendet till Stadsfullmäktige, får Drätselkammaren alltså föreslå,

att Stadsfullmäktige ville anvisa ett förslagsanslag å 2,400 kronor att under ofvan angifna förbehåll utgå af arrendemedel för installation af elektriskt ljus å stadens egendom Carlsberg.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed meddela, att styrelsen på grund af inträdda svårigheter till följd af fotogénbristen medgifvit utsträckning af elektriska likströmsledningarna till Carlsbergs gård samt att kostnaden härför belöper sig till:

för ytterledning	kr.	440: —
för installation inomhus	»	1,960: —
	Kronor	2,400: —

Västerås den 13 september 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed får jag äran tillkännagifva min önskan att från stadens kraftledning till A.-B. Västerås Båtvarfs verkstäder få ledning framdragen till Carlsbergs Gård i och för elektrisk belysning härstädes af bostäder, stall och ladugård med omkring 15 lampor.

N:o 98.

Ang. installation af elektrisk belysning å Carlsbergs gård.

Af ledande personer inom Båtvarfvet har meddelats, att under den mörka årstiden elektrisk kraft vid varfvet icke kommer att tagas i anspråk i samma utsträckning som under öfriga delen af året.

Belysningen vid gården kommer dessutom att tagas i anspråk hufvudsakligen den del af dygnet, då arbetet å varfvet ligger nere, hvarför den veterligen hårdt belastade ledningen genom här föreslagna anordning icke kommer att ytterligare belastas; hvarjämte den för detta fåtal lampor behöfliga strömstyrkan aldrig torde komma att tagas i anspråk i sin helhet, då med sannolikhet kan beräknas, att alla dessa lampor icke komma att vara samtidigt tända. Strömstyrkan till 15 lampor är i alla händelser tämligen obetydlig i förhållande till ledningens kapacitet.

Efter det här gäller stadens egen fastighet, som inom kort skall af staden öfvertagas, får jag äran hemställa, huruvida staden vill bekosta ledningen mot brukningsafgift, eller om staden önskar andra betingelser för ledningens åstadkommande.

Ledningen kommer eventuellt att dragas uteslutande öfver Carlsbergs gårds mark.

Carlsbergs Gård den 26 juli 1917.

C. A. Lewenhaupt.

N:o 99.

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af framställning från Lifsmedelsnämnden om utbekommande af förskottsanslag.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af skrifvelse från stadens Lifsmedelsnämnd med framställning om att ett förskottsanslag å 50,000 kronor måtte ställas till Lifsmedelsnämndens förfogande för likviderande af inköp af en del lifsförnödenheter, får Drätselkammaren för tillmötesgående af framställningen härmed hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till Lifsmedelsnämnden utanordna det begärda förskottet att utgå af tillgängliga medel med skyldighet för Lifsmedelsnämnden att sedan till staden redovisa de vid försäljningen af varorna i fråga influtna medlen.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 99.

Ang. framställning från Lifsmedelsnämnden om utbekommande af förskottsanslag

Sedan Stadsfullmäktige i Västerås till efterrättelse af Kungl. Förordningen den 20 juli innevarande år angående lokala myndigheter för lifsmedelsregleringen under § 126 i protokollet för den 16 augusti innevarande år tillsatt ny lifsmedelsnämnd för Västerås stad, hvilken nämnd omedelbart trädt i funktion, får nämnden, då nämnden för närvarande ligger i underhandling om inköp af diverse varor såsom lingon, potatis, skärbönor m. m., för hvilka vid inköp kommer att fordras förskottslikvid, anhålla, att Drätselkammaren ville ställa till nämndens förfogande ett förskottsanslag å 50,000 kronor.

Västerås den 11 september 1917.

Lifsmedelsnämnden:

J. W. ÖDMAN.

Erik Plantin.

N:o 100.

Drätselkammarens skrifvelse ang. uppskof med ikraftträdande af nya renhållningsstadgan för en del områden utom stadsplanen m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt beslut af Stadsfullmäktige den 29 mars innevarande år skall den nya renhållningsstadgan från och med den 1 nästkommande november tillämpas inom en del utom stadsplanen belägna tätare bebyggda områden.

I Drätselkammarens skrifvelse den 12 mars innevarande år med förslag att ikraftträdandet af berörda stadga inom dessa områden måtte framflyttas till nyssnämnda dato, anmälde Drätselkammaren att med dåvarande priser detta ikraftträdande skulle föranleda en utgift för staden af i rundt tal 16,500 kronor, utgörande anskaffningskostnaden för nya kärl och andra inventarier för renhållningsverket m. m., hvilken kostnads storlek jämte andra orsaker, däribland att kristiden medfört en minskning af det till svinmat dugliga affallet, föranledde Stadsfullmäktige att bifalla förslaget om uppskofvet med ikraftträdandet.

Dessa då andragna skäl för ett dylikt uppskofsbeslut hafva nu ännu mera skärpts. Så framgår af en af stadens förvaltare gjord utredning att om nya kärl nu skulle anskaffas, kostnaden härför skulle ökas med ej mindre än 3,000 kronor.

Detta förhållande jämte det ännu bestående att svinmatsaffallet minskats, hvarför någon väsentligt ökad tillförsel häraf från de utom stadsplanen belägna områdena, hvarom det nu är fråga, icke är att vänta i och med tredelningssystemets genomförande och att äfven om någon ökning häraf blefve en följd, denna under inga förhållanden uppväges af de ansenliga kostnaderna, som härmed skulle blifva förenade, föranleder Drätselkammaren att nu hemställa om ytterligare förlängdt uppskof med stadgans ikraftträdande.

N:o 100.
Ang. uppskof med ikraftträdande af nya renhållningsstadgan m. m.

I sin berörda utredning har stadens förvaltare med hänsyn till behofvet af mera kärl för fastigheterna inom stadsplanen, hvilket betingas af de under uppförande varande större bostadskomplexen samt af slitningen af äldre kärl hemställt, att ett förslagsanslag å 1,300 kronor måtte anvisas för komplettering och utökning af förrådet.

Under hänvisning till det anförda och till bilagda handlingar får Drätselkammaren alltså föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta,

dels att så ändra sitt föregående beslut af den 29 mars detta år om utsträckning af nya renhållningsstadgans tillämpningsområde att med beslutets ikraftträdande skall tillsvidare anstå,

dels ock att anvisa ett belopp af förslagsvis 1,300 kronor att utgå af innevarande års förslagsanslag för inköp af kärl till utökning och komplettering af renhållningsverkets förråd häraf.

Västerås den 13 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Den 1 instundande november skall, enligt Stadsfullmäktiges beslut, det utvidgade tredelningssystemet genomföras. Enligt förslag af den 5 sistlidne mars belöpa sig kostnaderna härför till

500 kärl à kr. 24: — c:a	12,000: —
häst och vagn	3,000: —
Kronor	15,000: —

Enligt ingifven offert från Eskilstuna Stålpressningsaktiebolag kosta kärlen nu 32 kr. per styck, eller 6 kronor mera än ofvanstående kalkyl, hvadan kostnaderna komma att ökas med 3,000 kronor eller tillsammans kr. 18,000: —. På grund af Drätselkammarens uppdrag att försöka anskaffa begagnade kärl, har jag kunnat träffa aftal med firman Elliot & Comp., Stockholm, om c:a 100 st. sådana kärl à kr. 11: 50 fritt ombord Stockholm, hvarför erfordras förslagsvis kr. 1,300: —. Dessa 100 kärl behöfvas emellertid till de nybyggda lägenheterna i höst samt dels som ersättning för utrangerade träkärl.

Som köksaffallet för närvarande äfven inom stadens centralare delar är mycket ringa, torde en utvidgning af tredelningssystemet i de perifera delarna icke komma att lämna något vidare tillskott af köksaffall, åtminstone icke i

den grad, att det närmelsevis betäcker kostnaderna för anskaffandet af kärl och hämtning.

Jag har velat bringa detta förhållande till Drätselkammarens kännedom, då det synes mig föreligga starka skäl för att ytterligare uppskjuta tredelningssystemets utvidgning.

Västerås den 12 september 1917.

Tune Dahlström.

N:o 100.
Ang. uppskof med ikraftträdande af nya renhållningsstadgan m. m.

N:o 101.

Drätselkammarens framställning om anslag för fortsatt utbyggande af nya hamnen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 17 december 1914 beslöto Stadsfullmäktige efter förslag af Drätselkammaren anvisa ett anslag af 113,000 kronor för fortsatt utbyggande österut af kajen i nya hamnen och den 29 april påföljande år fattade Stadsfullmäktige beslut att detta utbyggande skulle ske dels genom anordnande af kaj till en längd af 180 meter i rak fortsättning österut af förutvarande kajen, för hvilken anläggning nyssnämnda anslag var afsedt, dels ock härefter i den sträckning att med ändring af förut antagen plan för hamnutbyggnaden kajen droges mera i sydöstlig riktning mot Viksängslandets udde efter ett af stadens byggnadschef upprättadt förslag, hvilket finnes angifvet med röd beteckning å en denna framställning bilagd karta (Stadsfullmäktiges handlingar 1914 N:o 95 och 1915 N:ris 21 och 22).

Af första kajsträckan återstår omkring 80 meter, därför anslag finnes reserveradt af det förut beviljade, och har Drätselkammaren för afsikt att låta igångsätta arbetet härmed med det snaraste.

Men Drätselkammaren har nu funnit tiden vara mogen för ett vidare fullföljande af programmet för nya hamnutbyggnaden österut.

Att behofvet häraf föreligger trängande, framgår af det förhållandet att staden icke nu kan anvisa lämpliga tomter för upplag af förnödenheter af olika slag, hvarpå efterfrågan för närvarande är synnerligen stor och kommer att bli ännu större sedan statsmakterna nu anvisat sjövägen såsom transportled för allt tyngre gods och i detta afseende påbjudit att sådant skall utföras öfver produktionsorten närmast liggande hamn. Det kan icke vara i öfverensstämmelse med ett klokt förutseende att icke vidtaga kraftiga och snara åtgärder för afhjälpande af den rådande bristen på **upplagsplatser**, som med hänsyn härtill och till stadens utveckling för hvarje dag antar allt större proportioner. Ett utnyttjande af stadens område vid Carlsberg till upplagsplatser låter sig på grund af områdets afsaknad på järnvägsförbindelser och kajer och den långa tidrymd, som skulle åtgå för dessas ordnande icke göra med den snabbhet nuvarande förhållanden kräfva, hvarför ingen annan utväg synes mera lämplig än den att iordningställa de stora markområdena å Kungsängen och Viksängslandet

N:o 101. *Ang. anslag för fortsatt utbyggnad af nya hamnen.*

till upplagsplatser. Dessa områden komma med säkerhet att blifva begärliga med de anknytningsmöjligheter de äga till järnväg (spåret till kraftverket) och till blifvande kajer, och hafva redan åtskilliga företag, bland dem Älfkarleby, kraftverk och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, förhört sig angående möjligheten att härstädes få mark upplåten till upplag.

Enligt ett af byggnadschefen Gösta Smitt uppgjordt förslag till ytterligare kajarbeten i öfverensstämmelse med planen för hamnutvidgningen österut skulle, förutom det återstående kajarbetet i fortsättning på nya hamnkajen, hvartill såsom ofvan anmärkts medel finnas disponibla, en strandskoning i vinkel häremot anordnas på båda sidor om Lillån till en längd af cirka 235 meter och än längre österut kaj bygges å en sträckning af 200 meter i vinkel mot strandskoningen, för hvilka arbeten inklusive erforderlig muddring beräknats ett anslag å 150,000 kronor. Denna beräkning är med de nu ovissa priserna å byggnadsmateriel approximativ, hvarför anslaget, hvilket Drätselkammaren beslutat tillstyrka, bör anvisas att utgå för de föreslagna arbetena så långt detsamma räcker.

Såsom byggnadschefen anfört råder visserligen för närvarande icke arbetsbrist inom staden, men ingen kan veta huru snart detta förhållande kan ändras och dessa arbeten kunna vara lämpliga att hafva att tillgå, om arbetsbrist under stundande vintern skulle uppkomma.

Under hänvisning till det nu anförda och med lagd vikt däruppå, att dessa kajarbeten utgöra en förutsättning för att kunna utnyttja de stora markområdena å Kungsängen och å Viksängsområdet fullt rationellt, får Drätselkammaren med öfverlämnande af byggnadschefens utbyggnadsförslag hemställa,

att Stadsfullmäktige för fortsatt utbyggnad af nya hamnen genom anordnande af strandskoning och kaj österut i öfverensstämmelse med förslaget ville anvisa ett belopp af 150,000 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 20 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Närslutet får jag öfverlämna ett preliminärt förslag till kajernas läge, tomtindelning samt trafikledernas sträckning å området öster om nuvarande s. k. nya hamnen.

Förslaget har uppgjorts för att redan nu möjliggöra afskiljandet af lämpliga tomter dels till statens ångcentral, hvarifrån begäran härom inkommit, dels för Allm. Sv. El. A.-B:s räkning för den händelse bolaget till staden afstår sin dispositionsrätt öfver den vedgård, dit statens spannmålslagerhus afsetts, skola förläggas.

Planen utgör ett utdrag ur mitt förslag till ny stadsplan för området närmast utanför nuvarande stadsplanegränsen och berör visserligen en hel del af de frågor sagda förslag afser att lösa, men ett beslut om kajernas sträckning (ett uttalande i denna fråga har förut gjorts) och en del af tomternas form torde dock redan nu kunna fattas utan att man därmed fastslår regleringsplanen i öfrigt. **N:o 101.** *Ang. anslag för forsatt utbyggnad af nya hamnen.*

För den senast utförda delen af kajen inom detta område har till dato utbetalts 54,484 kr. för en sträcka af 100 meter, de 80 meter, som nu återstå att bygga för anslaget, 113,000 kronor, torde kunna färdigställas för resterande summan och kajer af detta slag med erforderlig muddring numera beräknas till 750 kronor per l.-m. Den tvärgående strandskoningen beräknas kosta 200 kronor per l.-m.

För närvarande råder icke arbetsbrist inom samhället, men den möjligheten är icke utesluten att sådan kan inträffa till vintern, och därför vore det måhända lämpligt att redan nu begära anslag till kajarbeten och inköpa erforderliga materialier ex. till cirka 200 meter kaj och 235 meter strandskoning; det anslag, som skulle begäras, blefve i så fall 150,000 kronor.

Västerås den 13 september 1917.

Gösta Smitt.

N:o 102.

Drätselkammarens förslag angående utdragning af stadens allmänna ledningar till kvarteren Assar och Arne.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med skrifvelse den 13 innevarande månad har Vatten- och Gasverksstyrelsen för förberedande behandling till Drätselkammaren öfverlämnat dels en framställning från 10 personer, hvilka sammanslutit sig till en byggnadsförening, om att få stadens allmänna ledningar dragna till tomter inom kvarteren Arne och Assar, dels ock en af styrelsen verkställd utredning angående kostnaderna härför, och får Drätselkammaren i detta ärende nu för sin del anföra följande.

Ifrågavarande byggnadsförening, hvilken antagit namnet Assar, tillhör de företag, som skola understödjas af stat och kommun genom lån ur den lånefond till byggnadsverksamhetens förmån, som är afsedd att uppläggas, och har föreningen af staden inköpt de tomter, hvarom är fråga.

Enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning blir ledningarnas utdragande förenade med så stora kostnader för staden, att anläggningen icke blir räntebärande, hvilket hufvudsakligen kan tillskrifvas den fördyring i anläggningskostnaderna, som de höjda materialpriserna medför, och att den af Stadsfullmäktige bestämda anslutningsafgiften, hvilken nu utgår med det fixa beloppet af 75 öre per kvm. tomtmark, icke står i tillbörlig proportion med dessa merkostnader.

N:o 102.

Ang. utdragning af stadens allmänna ledningar till kv. Assar och Arne.

Staden gör sålunda vid tillämpning af bestämmelserna angående utsträckningar af stadens allmänna ledningar utom stadsplanen och anslutningar till desamma med nuvarande materialpriser en större ekonomisk uppoffring än strängt taget kan hafva ansetts vara afsedt då Stadsfullmäktige fastställde anslutningsbidraget till 75 öre per kvm. tomtareal.

Då emellertid, såsom ofvan antydts, sökandenas framställning afser ett byggnadsföretag, som intar en särställning, har Drätselkammaren icke nu velat ifrågasätta ändrade bestämmelser ifråga om ledningskostnadens fördelning mellan sökandena och staden, men vill Drätselkammaren i samband med detta ärende förbereda Stadsfullmäktige på att, därest framdeles ytterligare liknande framställningar komma under Drätselkammarens behandling och då enahanda prislägen å ledningsmaterial som de nuvarande eller ännu högre äro rådande, Drätselkammaren antagligen kommer att föreslå anlitande af den utvägen för att få stadens ökade anläggningskostnader i någon mån täckta, att antingen markpriset vid försäljning då staden själf äger marken sättes högre eller ock respektive sökandes bidrag till ledningskostnaden beräknas efter andra grunder än de nu gällande.

Hvad nu förevarande framställning angår, finner Drätselkammaren alltså ingen erinran vara att göra emot densamma, och får Drätselkammaren förty med öfverlämnande af till densamma hörande handlingar hemställa,

dels att Stadsfullmäktige måtte besluta att stadens allmänna ledningar skola på de af sökandena begärda villkoren utdragas till tomterna inom kvarteren Assar och Arne,

dels ock att Stadsfullmäktige för ändamålet enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens utredning ville anvisa ett belopp af 17,000 kronor, däraf af lånemedel 12,800 kronor och af tillgängliga medel 4,200 kronor, hvilket sistnämnda belopp sedermera till staden skall återgäldas genom inflytande bidrag från de till ledningarna anslutna tomterna.

Västerås den 20 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna en till styrelsen ingifven skrifvelse, i hvilken en del tomtägare anhålla om allmänna ledningars utsträckning till ett tiotal tomter inom kvarteren Assar och Arne, belägna norr om Hoffsta och afsöndrade från stadens där befintliga mark samt på vissa afbetalningsvillkor upplåtna till sökandena.

Till de ledningar, som nyligen blifvit anlagda till Hoffsta, kunna 5 st. af sökandenas tomter erhålla anslutning, hvaremot för öfriga fem tomter nya ledningsutsträckningar erfordras, belöpande sig kostnaden för dessa ledningar på 19,200 kronor. Anslutningsafgiften till staden för sistberörda tomter motsvarar

efter stadgad afgift, 75 öre per kvm. tomtarea, 3,200, och för de tomter, som kunna anslutas till redan befintliga ledningar, äfvenledes 3,200, eller tillsammans 6,400 kronor.

N:o 102. *Ang. utdragning af stadens allmänna ledningar till kv. Assar och Arne.*

Af stadens mark å västra sidan om kvarteren Assar och Arne kan till den af sökandena önskade ledningsutsträckningen anslutas ytterligare omkring 3,700 kvm. tomtarea, hvartill kommer tomten n:o 4 inom kvarteret Arne med 800 kvm., gör tillsammans 4,500 kvm., som efter 75 öre i rundt tal motsvarar 3,400 kronor.

Om äfven bidraget för de tomter, som kunna anslutas till befintliga ledningar, användes till bestridande af kostnaderna för nu önskade ledningsutsträckning, erfordras ett bidrag från staden af 19,200—6,400 eller 12,800 kronor, som, för det fall Stadsfullmäktige bifaller framställningen, bör utgå af lånemedel. Då sökandena rörande betalningsvillkoren önska tillämpa § 5 i allmänna bestämmelserna för ledningars utsträckning utom stadsplanen och i denna paragraf stadgas att $1/3$ af sökandebidraget skall erläggas genast och resten under de följande 5 åren, erfordras därjämte från stadens sida ett förskottsbidrag motsvarande $2/3$ af 6,400 eller i rundt tal 4,200 kronor, som böra utgå af tillgängliga medel.

Å gas kan för närvarande någon förtjänst ej påräknas, å vatten och elektrisk ström är förtjänsten från sökandena, efter afdrag af stadens driftkostnader och utgifter till staten för elektrisk energi, beräknad till 150 kronor, som efter den för ränta och amortering å ledningar fastslagna procentsatsen af 7,5 % endast räntar 2,000 kronor. Anläggningen blifver alltså icke ekonomiskt bärande, men har styrelsen, i anseende till att staden upplåtit denna mark till egnahemsbyggare, dock velat öfverlämna ärendet till Stadsfullmäktige för afgörande.

Västerås den 13 september 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen, Västerås.

Undertecknade, som sammanslutit sig till en byggnadsförening, anhålla härmed om dragande af ledningar för vatten, aflopp, gas och elektricitet till kvarteren Assar och Arne enligt bifogad tomtkarta, upptagande N:o 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11 och 12 i kv. Assar samt N:o 5 och 6 i kv. Arne.

Vidare önska vi att komma under de bestämmelser, som i § 5 för allmänna bestämmelser angående utsträckningar af stadens ledningar utom stadsplanen och anslutningar till densamma stadgas.

För öfrigt hänvisa vi till Stadsfullmäktiges protokoll af den 20 december 1916, § 200.

Västerås den 25 augusti 1917.

J. M. Vikblad. *G. E. Kihlén.* *K. T. Meijer.*
J. V. Köpsén. *K. E. Gustafsson.* *G. H. Högberg.*
K. J. Pettersson. *J. G. Kihlberg.* *S. O. Meijer.*
G. R. Johansson.

N:o 103.

Drätselkammarens förslag angående försäljning af tomtmark invid lägenheten Charlottenberg å västra utgårdarna.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hos Drätselkammaren har Skomakaren Joh. Alfr. Thilén framställt begäran att af staden få inköpa ett nu till honom utarrenderadt område, beläget invid Ragvaldsbacke intill lägenheten Charlottenberg, hvilket område jämte en del af södra hörnet af berörda lägenhet enligt ett af stadsingeniören Smitt uppgjordt och bilagdt förslag till kvartersindelning skall utgöra södra hörntomten uti det kvarter, hvari lägenheten Charlottenberg skulle ingå.

Markområdets areal utgör i tomtmark omkring 800 kvm. och i gatumark, hvarför ersättning skall utgå enligt stadsplanelagens bestämmelser omkring 100 kvm. och har Drätselkammaren tänkt sig ett pris härå af 3 kronor pr. kvm.

Enligt Stadsingeniörens förslag till kvartersindelning utgör emellertid stadens mark, som tillsammans med lägenheten Charlottenberg skall utnyttjas till tomter, betydligt större areal, hvarför ett bemyndigande att försälja mark bör omfatta, utom det område, som Thilén begärt att få köpa, äfven den öfriga stadens mark, som tillsammans med ofvanberörda lägenhet kommer att utgöra ett kvarter.

Drätselkammaren hemställer alltså,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att till pris och på villkor Drätselkammaren kan finna för staden antagliga, försälja den staden tillhöriga mark, som enligt ett af stadsingeniören Gösta Smitt uppgjordt förslag, tillsammans med lägenheten Charlottenberg utlagts till ett kvarter med läge i vinkeln emellan landsvägen till Köping och gamla vägen till hyttan.

Västerås den 20 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med återställande af remisshandlingarne samt inlämnande närslutna karta får jag föreslå att tomtregleringen utföres på sätt denna visar och att sökanden Joh. Alfr. Thilén medgifves rätt att för ett pris af tre kronor per kvm. inköpa den del af den blifvande tomten med angränsande andelar i gatumark, som nu äges af staden, utgörande i rundt tal 800 kvm. tomtmark samt 100 kvm. gatumark i den nya gatan söder om tomten.

Västerås den 14 september 1917.

Gösta Smitt.

Till Drätselkammaren i Västerås.

N:o 103. *Ang. försäljning af tomtmark invid lägenheten Charlotten å västra utgårdarna.*

Undertecknad anhåller härmed att få inköpa det jordområde i Ragvaldsbacke, som varit till mig upplåten mot arrendekontrakt, med de ändringar af gränser, som enligt tomtregleringen blifvit eller kunna blifva ifrågasatta.

Västerås den 11 juni 1917.

Högaktningsfullt
Joh. Alf. Thilén.

N:o 104.

Drätselkammarens skrivelse i anledning af framställning från Älfkarleby kraftverk om tillstånd att framdraga högspänningskabel öfver Nordanby och Östra utmarken.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af framställning från Älfkarleby kraftverk angående tillstånd för verket att med den sträckning, som funnes angifven å en framställningen bifogad karta och under de närmare villkor, som angifves i likaledes bifogadt kontraktsförslag, framdraga kraftledning öfver stadens fastigheter Nordanby och östra utmarken, får Drätselkammaren, som för sin del icke har någon erinran att göra emot bifall till framställningen, hemställa, att Stadsfullmäktige

måtte bemyndiga Drätselkammaren att medgifva tillstånd för kraftverket att på föreslaget sätt och under föreslagna villkor framdraga ifrågavarande kraftledning.

Västerås den 20 september 1917.

På Drätselkammarens vägnar:
GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed bedja vi få meddela, att en kraftledning, som Kungl. Vattenfallsstyrelsen ämnar bygga från ångcentralen i Västerås till Köping m. fl., kommer att enligt den nu utstakade riktningen, hvarå kartor här bifogas, framgå öfver Västerås stad tillhörande områden af Nordanby och stadens östra utmark.

Kraftledningen, som kommer att föra trefasig växelström om c:a 20,000 volts spänning genom koppartråd af 16 kvmm. area, är afsedd att utföras med

N:o 104.

Ang. tillstånd att framdraga högspänningskabel öfver Nordanby och Östra utmärken.

enkla furustolpar, placerade på ett inbördes afstånd af c:a 80 meter. Där kraftledningen går fram genom skogbärande marker, är en kalgata af totalt sexton meters bredd afsedd att upphuggas.

Med anledning häraf anhålla vi om benäget tillstånd till kraftledningens framdragande på ofvan angifvet sätt och på villkor, som närmare framgå af ett in duplo bifogadt förslag till kontrakt om kraftledningsservitut, för hvars undertecknande och returnerande vi blifva tacksamma. Sedan vi därjämte skaffat Vattenfallsstyrelsens underskrift, skola vi tillsända Eder det ena exemplaret.

Som bilagor till denna vår ansökan bifoga vi dels ekonomiska kartblad i skala 1: 20000, utvisande kraftledningens sträckning rundt staden, dels två särskildaa kartblad i skala 1: 2000, utvisande kraftledningens sträckning förbi skyttepaviljongen öfver järnvägen fram till Nordanby.

Därest vår ansökan kommer att bifallas, blifva vi tacksamma för meddelande, huru med afverkningen af kalgatan skall förfaras.

Hedemora den 15 september 1917.

ÄLFKARLEBY KRAFTVERK,
Distriktskontoret i Hedemora.

Ruben Gårding.

KONTRAKT
om
Kraftledningsservitut

Emellan undertecknad, Västerås stad såsom ägare af fastigheterna Nordanby, stadens östra utmark i Västerås stad, här nedan benämnd upplåtaren, samt Kungl. Vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan, såsom ägare af Älfkarleby vattenfall och därinvid belägna fastigheter uti Älfkarleby socken af Uppsala län, är följande öfverenskommelse träffad till förmån för Kungl. Maj:ts och kronans nämnda fastigheter.

§ 1.

Mom. 1. Upplåtaren medgifver Vattenfallsstyrelsen:

a) att framdraga och för all framtid bibehålla en högspänningsledning från Statens kraftstation, Västerås, till Köping öfver upplåtarens förenämnda fastigheter hufvudsakligen i den riktning, ledningen blifvit utstakad, samt på ett afstånd från å fastighet liggande tomtplats ej understigande .... meter, räknadt från ledningens midtlinje;

b) att å fastigheterna uppsätta för ledningen nödiga stolpar och ställningar äfvensom borttaga för ledningen hinderliga eller för ledningens säkerhet farliga träd och buskar samt å fastigheterna taga för stolparnas och ställningarnas resande erforderlig sten;

c) att för sin personal äga obehindradt tillträde till fastigheter för ledningens uppsättande samt dess tillsyn och underhåll.

Mom. 2. Till säkerhet för detta kontrakts bestånd må inteckning meddelas i upplåtarens ofvannämnda fastigheter. Innan dylik inteckning meddelats,

N:o 104.

Ang. tillstånd att framdraga högspänningskabel öfver Nordanby och Östra utmarken.

är upplåtaren skyldig att vid öfverlåtelse af fastigheterna alltid göra förbehåll om detta kontrakts bestånd.

§ 2.

Vattenfallsstyrelsen förbinder sig å sin sida:

a) att såsom ersättning för de uti detta kontrakt lämnade medgifvandena och den skada, som uppkommit genom ledningens byggande, till upplåtaren erlägga en ersättning en gång för alla, hvars belopp skall, i brist af åsämjande, inom ett år, efter det anläggningen blifvit tagen i anspråk för energileverans, bestämmas af tre skiljemän i enlighet med lagen om skiljemän den 28 oktober 1887, förbindande sig upplåtaren att med öfriga ägare och innehafvare af fastigheter inom Västerås stad, öfver hvilka ledningen skall framdragas, träffa gemensamt val af en skiljeman; därest nämnda ägare och innehafvare af fastigheter icke kunna enas vid val af skiljeman, skall denne utses af Konungens befallningshafvand i länet. Ersättningen skall utbetalas inom tre månader, sedan värderingsprotokollen inkommit, förutsatt att hinder ej mött för intecknings beviljande enligt detta kontrakt på grund af upplåtarens underlåtenhet vare sig att lagfara fastigheter, eller att, trots framställd begäran, tillhandahålla nödiga handlingar för erhållande af inteckning;

b) att i den mån utan olägenhet för ledningsbyggets bedrifvande kan ske, ställa sig till efterrättelse upplåtarens anvisningar med avseende å begagnande af vägar och uttagningen af sten å fastigheterna;

c) att låta träd och buskar, som fällas för ledningens framdragande eller säkerställande, tillfalla upplåtaren.

§ 3.

Uppstår tvist emellan undertecknade rörande denna öfverenskommelse eller rörande anspråk på ersättning för liden skada, som inträffat sedan den i § 2 omförmälda ersättningen blifvit bestämd, får tvisten ej dragas under domstol, utan skall densamma afgöras af tre skiljemän i enlighet med lagen om skiljemän den 28 oktober 1887.

Öfver skiljemännens beslut får klagan ej föras.

Af denna öfverenskommelse äro två exemplar upprättade, af hvilka parterna erhållit hvardera ett.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

N:o 105.

Drätselkammarens skrifvelse angående anslag till Arbetsstugan under år 1918.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Herr Oests vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 27 nästlidne september väckta och då till Drätselkammaren för utlåtande remitterade motion angående ett anslag under år 1918 å 2,500 kronor till Västerås Arbetsstugas verksamhet, får Drätselkammaren härmed återställa och därvid under erinran att det begärda anslaget med enahanda belopp för ändamålet utgått under en följd af år samt att Drätselkammaren i särskild skrifvelse denna dag förordat en af styrelsen för Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål gjord framställning att anslaget måtte bestridas uteslutande af stadens medel och icke såsom förut skett till en del af Sundinska donationsfonden, tillstyrka bifall till densamma samt föreslå att det begärda anslaget måtte utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

Västerås den 11 oktober 1817.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige måtte, i likhet med föregående år, för år 1918 bevilja Västerås Arbetsstuga ett anslag af 2,500 kronor.

Västerås den 26 september 1917.

Otto Oest.

N:o 106.

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af nämndens för Sundinska donationsfonden framställning angående tillskott till fonden för vedutdelning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Drätselkammaren har för förberedande behandling öfverlämnats en till Stadsfullmäktige ställd framställning från nämnden för Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål angående visst tillskott till fondens för vedutdelning tillgängliga medel.

Då Drätselkammaren finner de af nämnden andragna skälen för den föreslagna åtgärden vara välgrundade, får Drätselkammaren med öfverlämnande af framställningen till Stadsfullmäktiges afgörande hemställa, att Stadsfullmäktige enligt nämndens förslag måtte besluta, att till fonden skall återbäras ett belopp af 3,300 kronor, utgörande fondens i staten för innevarande år upptagna årsbidrag till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärbärget, att i ersättning härför för nyssnämnda filantropiska ändamål skall anvisas enahanda belopp, 3,300 kronor, att utgå under innevarande år af uttaxerade medel i 1918 års stat, samt att af fondens öfverskottsmedel icke något skall tagas i anspråk för dessa ändamål under nästkommande år.

Västerås den 11 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af de oerhördt stegrade kostnader, som äro förenade med inköp af ved, har Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål öfvervägt, hvilken utväg, som bör af nämnden anlitas för att kunna, om icke till samtliga sökande, som häraf äro i behof, så åtminstone till sina förutvarande understödstagare utdela ved i enahanda utsträckning, som förut skett eller till hvar och en af dem ett mått (lika med 1,78 kbm.) före jul och ett mått efter jul. Med de tillgångar, som nämnden nu förfogar öfver och med nuvarande vedpriser låter sig emellertid detta icke göra, för så vidt icke ytterligare medel för ändamålet ställes till nämndens förfogande under ena eller andra formen.

Detta framgår af följande. Fondens för allmännyttiga ändamål tillgängliga medel uppgingo vid årets början till 12,920 kronor 19 öre. Häraf hafva hittills förbrukats ett belopp 11,922 kronor 83 öre däraf för vissa nedan angifna filantropiska ändamål ett belopp af 3,300 kronor, hvadan behållningen nu upp-

N:o 106.

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af nämndens för Sundinska donationsfonden framställning angående tillskott till fonden för vedutdelning.

går till 997 kronor 36 öre. Denna behållning jämte ränta och hyresinkomster under året uppgående till 10,165 kronor skulle vid årsskiftet utgöra det belopp, som kan disponeras för välgörande ändamål, däribland för vedutdelning såväl före som efter stundande årsskifte. Priset å veden pr mått har förut utgjort 18 kronor och utgör nu 30 kronor eller med andra ord nämnden får nu vid inköp af ved betala 12 kronor mera pr mått än nämnden förut betalt. Hvarje utdelning omfattar omkring 250 understödstagare, hvarför om detta antal skall bibehållas oförminskadt, merkostnaden för nämndens vedinköp pr utdelning skulle belöpa sig å 3,000 kronor.

Att inskränka på antalet understödstagare eller att tilldela hvar och en af dem mindre kvantitet ved äro utvägar, som nämnden med hänsyn till rådande kristid och understödstagarnes nödläge funnit vara synnerligen motbjudande att anlita.

Såsom torde vara för Stadsfullmäktige kändt, anvisas hvarje år kommunala anslag för vissa filantropiska ändamål. Så har i staten för innevarande år upptagits anslag till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärbärget å tillhopa 6,800 kronor, däraf 3,300 kronor enligt Stadsfullmäktiges beslut skola utgå af Sundinska donationsfondens öfverskottsmedel. På grund af fondens hufvudsakliga uppgift att utdela ved till behöfvande och på grund af ofvan berörda förhållanden torde kraf på att staden till fonden likvisst utan att därför minska på anslagens storlek återbär fondens bidrag till nyssnämnda filantropiska ändamål, icke få anses oberättigadt. Härigenom skulle nämnden blifva satt i tillfälle att bispringa samhällets fattiga med en hjälp, som de med säkerhet påräknat och som det därför särskildt under nuvarande förhållanden skulle falla sig svårt att behöfva beröfva dem.

Af ofvanstående framgår att under nästa år icke något bidrag ur fondens öfverskottsmedel kan påräknas för något af nyssnämnda filantropiska ändamål.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer alltså nämnden

att Stadsfullmäktige ville med ändring af förut fattadt beslut förklara att de i årets stat uppförda anslagen till arbetsstugan, barnkrubban, barnhemmet och natthärbärget skola gäldas uteslutande af kommunala medel i följd hvaraf sålunda nu till fonden skall återbäras ett belopp af 3,300 kronor äfvensom besluta att af fondens öfverskottsmedel icke något skall tagas i anspråk för nyssnämnda ändamål under nästkommande år.

Västerås den 9 oktober 1917.

För Sundinska nämnden:

OTTO OEST.

Ragnar Tenow.

N:o 107.

Drätselkammarens skrifvelse angående anslag för täckande af uppkommen brist i fattigvårdens stat.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, som härmed öfverlämnas, har Fattigvårdsstyrelsen anmält att på grund af högre pris å lifsförnödenheter och större kraf å fattigvården än som beräknats vid uppgörandet af fattigvårdens stat för innevarande år däri komme att uppstå en brist å 20,000 kronor.

I anledning häraf får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige enligt styrelsens framställning måtte ,för täckande af denna brist bevilja ett anslag å 20,000 kronor att utgå under innevarande år, men upptagas till uttaxering i 1918 års stat.

Västerås den 11 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af de under året oafbrutet stigande pris å alla förnödenheter och ökningen av de kraf, som ställas på fattigvårdsstyrelsen från understödstagare, synes en brist å 20,000 kronor uppstå å innevarande års stat. Styrelsen hemställer att denna brist redan nu måtte täckas och att Stadsfullmäktige förty ville bevilja ett anslag af 20,000 kronor för sådant ändamål att utgå innevarande år.

Västerås den 3 oktober 1917.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. JOHANSSON.

H. Cronholm.

N:o 108.

Drätselkammarens skrifvelse angående anslag till Brödbyrån.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 27 nästlidne september till Drätselkammaren för utlåtande öfverlämnat Brödbyråns i Västerås af Magistraten tillstyrkta anhållan

om ett anslag å 1,600 kronor för byråns löpande utgifter under regleringsåret 1 november 1917—30 september 1918, och får Drätselkammaren nu med återställande af handlingarne i ärendet och under erinran att af Brödbyrån omordade villkor för det föregående anslagets utbetalande var att utgifterna skulle bestridas emot vederbörliga af byrån attesterade kvittenser, hemställa om bifall till framställningen samt föreslå att det begärda anslaget å förslagsvis 1,600 kronor måtte anvisas att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

N:o 108. *Drätselkammarens skrifvelse ang. anslag till Brödbyrån.*

Västerås den 11 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Magistraten i Västerås.

Resolution.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige med tillstyrkan om bifall.

Västerås rådhus den 27 september 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Brödbyrån i Västerås får härmed anhålla, att Magistraten ville, med tillstyrkan om bifall, till Stadsfullmäktige i Västerås öfverlämna bilagda framställning.

Västerås den 26 september 1917.

För Brödbyrån i Västerås:

H. CRONHOLM.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I det förslagsanslag å 2,500 kronor, som Stadsfullmäktige genom beslut den 26 april 1917 för Brödbyråns i Västerås räkning ställt till Drätselkammarens förfogande, hafva posterna hyresafgift, städning, värme och belysning beräknats allenast till och med nästkommmande oktober månads utgång.

Under det kommande regleringsåret, som räknas till och med september månads utgång år 1918, komma afgifterna för hyra af lokal och städning af densamma att utgå med samma belopp som under innevarande år, eller med resp. 75 kronor och 20 kronor, allt pr månad. Utgiftsposten värme och belysning torde emellertid, med hänsyn till att uppvärmningen af lokalerna så godt som uteslutande sker med kol, att högst betydligt behöfva ökas. Priset å kol kommer nämligen, enligt hvaad byrån har sig bekant, att afsevärdt förhöjas.

N:o 108.

Drätselkammarens skrifvelse ang. anslag till Brödbyrån.

Kostnaderna för samtliga nämnda poster under regleringsåret 1917—1918 beräknas af byrån ställa sig sålunda:

för hyra under 11 månader à 75: —	Kr.	825: —
för städning under 11 månader à 20: —	»	220: —
för värme och belysning under 6 mån. à 80: — ...	»	480: —
Summa	Kronor	1,525: —

Brödbyrån får, under åberopande af hvad förut i ärendet anförts samt af det nu anförda anhålla, att Stadsfullmäktige ville besluta,

att på enahanda villkor ,som blifvit i Stadsfullmäktiges beslut den 26 april 1917 bestämda, för Brödbyråns i Västerås räkning till Drätselkammarens förfogande under tiden från och med den 1 november 1917 till och med den 30 september 1918 ställa ett förslagsanslag af 1,600 kronor.

Västerås den 26 september 1917.

För Brödbyrån i Västerås:

H. CRONHOLM.

N:o 109.

Drätselkammarens förnyade förslag till omorganisation af ombudsmannainstitutionen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom torde vara för Stadsfullmäktige kändt framlade Drätselkammaren i samband med afgifvande af sitt betänkande till budgeten för innevarande år förslag till omorganisation af ombudsmannainstitutionen i ändamål att vinna en välbehöflig koncentration af Drätselkammarens mångsidiga verksamhet samt att något af den arbetsbörda, som för närvarande åhvilar Drätselkammarens olika ledamöter måtte aflyftas.

Omorganisationen skulle afse att tillägga nuvarande stadsombudsmannen en vidgad befogenhet . Sålunda skulle denne bland andra uppgifter handhafva öfverinseendet öfver Drätselkammarens olika förvaltningsgrenar, i samråd med vederbörande ledamöter i Drätselkammaren och stadens tekniska chefer tillse att Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens beslut i vederbörlig ordning verkställdes, öfvervaka utanordning af medel och Drätselkammarens bokföring samt förbereda och föredraga de ärenden, som föreligga till behandling af Drätselkammaren. Af hufvudsaklig anledning att berörda förslag icke närmare utformulerats i en ny instruktion för stadsombudsmannen beslöto Stadsfullmäktige återremittera ärendet till Drätselkammaren för utredning och uppgörande af förslag till sådan instruktion.

Sedan sådant förslag nu utarbetats af Drätselkammaren har Drätselkam-

N:o 109.

Drätselkammarens förnyade förslag till omorganisation af ombudsmannainstitutionen.

maren ansett sig böra förelägga Stadsfullmäktige ärendet för förnyadt öfvervägande och afgörande.

Att motivera behofvet af en dylik omorganisation utöfver hvad som skett vid föregående förslags afgifvande finner Drätselkammaren vara obehöfligt och hänvisar förty till betänkandet afseende innevarande års budget, däri ärendet återfinnes å sid. 454 (Stadsfullmäktiges handlingar 1916 N:o 104).

Drätselkammaren vill endast härutöfver erinra om följande.

I anledning af att betänkligheter förut yppats emot förslaget af den anledning att dess genomförande kunde befaras inkräkta på stadens tekniska chefers självständiga ställning och måhända härigenom äfventyra samarbetet mellan dessa och stadsombudsmannen, har Drätselkammaren låtit stadens byggnadschef deltaga i instruktionens utarbetande, hvadan dessa farhågor härmed borde vara undanröjda. Emot invändningen att denna nya instruktioon nödvändiggör en omarbetning af byggnadschefens och biträdande stadsombudsmannens instruktioner samt att ärendet af denna anledning bör af Stadsfullmäktige upptagas till behandling och afgörande i ett sammanhang torde kunna anmärkas att behofvet af en sådan omarbetning icke nu är särskildt påtagligt och att äfven om motsatsen föreläge eller komme att föreligga det vore naturligare att verkställa en dylik omarbetning först efter det den nya instruktionen för stadsombudsmannen blifvit fastställd och någon tid tillämpats. Först härefter framgår i hvilken omfattning stadsombudsmannens och de öfriga ämbetsmännens verksamhetsområden beröra hvarandra. För att denna omarbetning skall blifva tillfyllestgörande och ändamålsenlig, bör densamma gifvetvis grundas på en tids erfarenhet härom.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer alltså Drätselkammaren,

> att Stadsfullmäktige ville dels i hufvudsak godkänna de principer för en omorganisation af stadsombudsmannainstitutionen, som kommit till uttryck i Drätselkammarens förslag i budgetsbetänkandet, afseende innevarande års budget, dels ock såsom en åtgärd för genomförande af denna omorganisation antaga bilagda förslag till ny instruktion för stadsombudsmannen.

Drätselkammaren får tillika meddela att herr Kättström för sin del anfört reservation emot ofvanstående förslag under förklaring att äfven om en omorganisation af stadsombudsmannsinstitutionen finge anses af behofvet påkallad det icke vore utredt huruvida genom förslaget frågan härom blifvit löst på ett ändamålsenligt sätt.

Västerås den 11 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

N:o 109.

Drätselkammarens förnyade förslag till omorganisation af ombudsmannainstitutionen.

FÖRSLAG

till

ny instruktion för Västerås stads ombudsman.

§ 1.

Ombudsmannen tillsättes af Stadsfullmäktige efter förslag af Drätselkammaren på obestämd tid med sex månaders ömsesidig uppsägning. Från stadens sida kan han dock uppsägas från tjänsten, endast om Stadsfullmäktige, på framställning af Drätselkammaren, därom fattat beslut med minst $^2/_3$ af de afgifna rösterna.

§ 2.

Ombudsmannen skall med uppmärksamhet följa alla de frågor, som röra stadens förvaltning och kunna inverka på dess utveckling och ekonomiska intressen samt äger i Drätselkammaren och hos vederbörande nämnd eller styrelse väcka förslag i ärenden, som ligga inom området för hans verksamhet.

I öfrigt åligger det ombudsmannen

a) att jämte Drätselkammarens eller Vatten- och Gasverksstyrelsens ordförande eller ledamot, hvar för sitt förvaltningsområde, i ekonomiskt afseende handhafva det öfverinseende öfver stadens olika förvaltningsgrenar, som ej utöfvas af vederbörande förvaltande myndighet själf;

b) att i samråd med stadens byggnadschef och föreståndaren för stadens tekniska verk, i hvad deras verksamhetsområden angår, och i öfrigt med andra stadens tjänstemän se till, att Stadsfullmäktiges samt de förvaltande styrelsernas beslut bringas i verkställighet i behörig tid;

c) att i allmänhet och i fall, där ej annorlunda särskildt förordnats eller då fråga ej rör annan tjänstemans särskilda verksamhetsområde, företräda Drätselkammaren gent emot allmänheten och därvid förhandla å kammarens vägnar;

d) att bereda och inför Drätselkammaren föredraga alla till Drätselkammarens behandling hörande ärenden, för såvidt de ej äro af teknisk natur, äfvensom i öfrigt till Drätselkammarens pröfning hänskjuta uppkomna frågor, som höra till Drätselkammarens förvaltningsområde;

e) att efter attest af vederbörande befattningshafvare utanordna alla medel till beslutade utgifter, som af stadskassan skola bestridas;

f) att öfvervaka och följa förandet af stadens räkenskaper och se till, att beviljade anslag ej öfverskridas, eller därest sådana anslag kunna befaras blifva otillräckliga, därom i tid underrätta vederbörande;

g) att handhafva vården af stadens värdepapper och kontrakt samt däröfver hålla förteckning;

h) att med det biträde, som Drätselkammaren ställer till hans förfogande, såsom vice värd öfva tillsyn öfver samt handhafva uthyrandet af stadens fastigheter;

i) att tillhandagå kommunala nämnder, styrelser och kommittéer med äskade upplysningar och utredningar, och

k) att tillsvidare föra protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträden.

N:o 109.

Drätseskammarens förnyade förslag till omorganisation af ombudsmannainstitutionen.

§ 3.

För att erhålla en öfverblick öfver stadens hela förvaltning och för fullgörande i öfrigt af sina åligganden tillkommer det ombudsmannen att deltaga förutom uti Drätselkammarens jämväl i öfriga förvaltande och verkställande styrelsers och nämnders sammanträden med befogenhet tillika för honom att tillstädesvara vid sammanträden m. ed andra kommunala delegationer, då där till behandling förekomma frågor, i hvilka han verkställt utredning, eller eljes frågor af ekonomisk innebörd, allt med rätt för ombudsmannen att i öfverläggningarne men ej i besluten deltaga samt att på begäran få sin mening antecknad till protokollet.

§ 4.

Ombudsmannen äger att af vederbörande till kommunalstyrelsen hörande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

§ 5.

Hvarje söckendag, såvida tvingande tjänstegöromål icke hindra, skall ombudsmannen å tid, som af Drätselkammaren bestämmes och genom anslag kungöres, vara tillgänglig för allmänheten å det tjänsterum, som åt honom anvisas.

§ 6.

Ombudsmannen får icke innehafva någon statens eller annan kommunens tjänst samt icke heller i öfrigt utan särskildt medgifvande af Drätselkammaren, sysselsätta sig med enskilda uppdrag.

§ 7.

Ombudsmannen, som i sin befattning lyder närmast under Drätselkammaren och är skyldig fullgöra de uppdrag och åligganden, som Drätselkammaren i tjänsten honom meddelar, är underkastad de förändringar i instruktionen, som kunna blifva i vederbörlig ordning beslutade äfvensom de villkor och bestämmelser, som intagits i den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för de flesta af stadens tjänstemän och betjänte eller de stadganden i detta ämne, som eventuellt framdeles i dessas ställe kunna blifva antagna.

§ 8.

Ombudsmannen är berättigad till en månads semester hvarje år under tid, som af Drätselkammaren bestämmes.

Tillfällig tjänstledighet beviljas ombudsmannen af Drätselkammaren. Då Drätselkammaren anser vikarie erforderlig, bekostas dennes aflöning vid semester af staden, men eljes af ombudsmannen.

N:o 110.

Drätselkammarens skrifvelse angåeede anslag till åtgärder för smittkoppsepidemiens bekämpande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af inom staden utbruten smittkoppsepidemi samt däraf föranledd isolering å epidemiska sjukhuset af åtskilliga personer, hvilka varit i beröring med smittkoppssjuka, anmälde Hälsovårdsnämnden i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 30 augusti innevarande år att en del kostnader för staden blefve förenade med epidemiens bekämpande bland annat i form af ersättning åt de isolerade för mistad arbetsförtjänst, och uttalades inom Stadsfullmäktige att dessa kostnader borde bestridas af staden.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige med därvid fogad specifikation, som här bilägges, har Hälsovårdsnämnden anhållit om godkännande af Hälsovårdsnämndens åtgärd att till de isolerade utbetala efter afdrag för af de isolerade åtnjutet fritt kosthåll en ersättning af 1,276 kronor för under isoleringstiden mistad arbetsförtjänst, och får Drätselkammaren nu hemställa om bifall till Hälsovårdsnämndens framställning samt föreslå att den utbetalade ersättningen, 1,276 kronor, måtte bestridas ur i innevarande års stat upptaget förslagsanslag.

Västerås den 15 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse den 30 augusti 1917 anmälde Hälsovårdsnämnden, att Nämnden, vid isolering å epidemisjukhuset av diverse personer under den nu lyckligt avslutade smittkoppsepidemien, tillförsäkrat desamma full ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

I anledning af Stadsfullmäktiges uttalande vid sammanträde ofvannämnda dag, får Hälsovårdsnämnden, som under § 177 i protokollet för den 15 sistlidne september beslutat tilldela de under smittkoppsepidemien internerade, efter afdrag för kosthållet, full ersättning för förlorad arbetsförtjänst

anhålla att Stadsfullmäktige ville godkänna denna Hälsovårdsnämndens åtgärd att utbetala, efter hvad bilagda specifikation utvisar, 1,276 kronor att utgå av tillgängliga medel.

Västerås den 9 oktober 1917.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Eric Plantin.

Västerås 1917, Westm. Alleh. Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 29 November XIX.

N:o 111.

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag angående ledningsarbeten uti stadsparken.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen har till Drätselkammaren för förberedande behandling öfverlämnat bilagda framställning om ett anslag af lånemedel å 13,000 kronor för framdragning av ledningar såväl gas, vatten och aflopp från Västgötegatans mynning i Slottsgatan genom Stadsparken, afloppsledningar med utlopp i ån vid turbinhuset, och får Drätselkammaren häröfver nu anföra följande.

Flertalet af Drätselkammarens ledamöter ha ställt sig afvisande emot detta förslag, då det kan ifrågasättas, om icke de af Vatten- och Gasverksstyrelsen omordade olägenheterna af nuvarande ledningar på ett billigare och lika effektivt sätt skulle kunna afhjälpas. Hufvudskälet till att nu draga nya ledningar af gröfre dimensioner skulle vara, att vid häftiga regnflöden nuvarande afloppsledningen icke skulle kunna afbörda sig dagvattnet, hvilket af denna anledning skulle förorsaka öfversvämning i källarvåningarne utefter Västgötegatan, särskildt i det nya sparbankshuset. Enligt hvad Drätselkammaren har sig bekant utmynnar afloppsledningen från Västgötegatan i en stigbrunn, belägen i Slottsgatan så, att inloppet i denna stigbrunn är beläget på lägre nivå än afloppet från densamma.

Följden häraf blir att vid häftiga flöden vattnet i stigbrunnen kommer att öfva tryck bakåt och att vattenmassorna icke kunna lämna densamma genom afloppsröret så snabbt som möjligt, hvilka samverkande förhållanden förorsaka öfversvämningarna. Genom att förlägga läget på stigbrunnsafloppet i samma plan som tilloppet, hvilket torde kunna ske med bibehållande af tillräcklig lutning för afloppet, är Drätselkammaren öfvertygad att de omordade olägenheterna komma att undanrödjas . En annan bidragande orsak till Drätselkammarens ställning till förslaget har varit att bristen på ledningsmaterial nödvändiggör att sådant bör reserveras för absolut nödvändiga behof, hvilket Drätselkammaren icke kan finna föreligga beträffande de nu ifrågasatta ledningsarbetena. Med ofvannämnda förändring torde man kunna reda sig tillsvidare.

Att förlägga ledningarna på föreslaget sätt uti en af gångarna i stadsparken vore måhända att föredraga framför en upprifning af den nylagda gatan, men kan medföra att den vackra planteringen förstöres genom att rötterna till träden och buskarna häraf taga skada.

Hvad angår förslaget till en afskärande afloppsledning utefter Svartåns västra sida har detta förslag väl knappast tagit så pass fast form, att redan nu kan bestämmas hvilken sträckning bitar af denna ledning skall få.

N:o 111.
Ang. ledningsarbeten uti stadsparken.

Af nu anförda skäl får Drätselkammaren hemställa

att Stadsfullmäktige måtte förklara Vatten- och Gasverksstyrelsens begäran om ett anslag å 13,000 kronor för berörda ledningsarbeten icke för närvarande föranleda någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

Tillika får Drätselkammaren meddela att Herrar Jonsson, Gustaf Andersson och Danielsson under förmenande, att behof af de begärda ledningsarbetena förelåge, anfört reservation emot Drätselkammarens beslut och för sin del yrkat bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning samt att stadens byggnadschef, G. Smitt, likaledes låtit till protokollet anteckna samma afvikande mening.

Västerås den 21 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Redan vid tidigare tillfällen har Vatten- och Gasverksstyrelsen påpekat behofvet af en s. k. afskärande afloppsledning utefter Svartåns västra sida, hvilken ledning ingår i allmänna planen för afloppsledningssystemets genomförande. F. n. utmynna nämligen flera från väster kommande aflopp i ån, hvarigenom denna förorenas. Under tid af året då vattenföringen i ån är ringa, medföra dessa föroreningar hygieniska missförhållanden. På grund af dessa omständigheter kunna icke heller vattenklosetter tillåtas i en stor del af staden väster om ån, hvilket vid upprepade tillfällen gifvit anledning till klagomål. En annan olägenhet är den, att det i Slottsgatan befintliga afloppet på grund af dess ringa dimension och djup ej mera fyller behofvet, sedan tillkoppling till detsamma skett för en del ledningsområden. Vid regnflöden afbördar sig afloppet ej tillräckligt fort vattnet, hvilket särskildt för Västmanlands Läns Sparbanks nya byggnad i hörnet af Västgöte- och Slottsgatorna medfört det stora obehaget att vid några tillfällen vatten till ansenligt djup samlat sig i källarrummen. Erforderligt är därför att påbörja utbyggandet af nyssnämnda afskärande aflopp, som, för att afhjälpa svårigheterna i Slottsgatan, nu bör utbyggas mellan Turbinhuset och Västgötegatan och dragas i en af gångvägarna i Stadsparken för att icke behöfva rubba stenläggningen i Slottsgatan.

Även vattenledningen i Slottsgatan är på grund af stadens tillväxt och de utefter gatan uppförda nybyggnader otillräcklig. Gasledningen förmår fortfarande mata de närmast liggande byggnaderna, men anser dock styrelsen, att i samband med nu ifrågasatta ledningsarbeten äfven dylik bör läggas för att sedermera undslippa gräfning därstädes. Nuvarande ledningar bestå af 15 tum aflopp, 5 tum vatten- och 3 tum gasledning; till de nya skulle användas 24 tum kulvert, 7 tum vatten- och 4 tum gasrör. De nya vatten- och gasledningarna skola arbeta i parallel med de gamla. Arbetet bör utföras fortast möjligt. Kostnaderna äro beräknade till 13,000 kr.

På grund af det här anförda hemställer styrelsen, **N:o 111.**

att Stadsfullmäktige ville för berörda ledningsarbeten i Stadsparken mellan Turbinhuset och Västgötegatan bevilja ett anslag å 13,000 kronor att utgå af lånemedel. *Ang. ledningsarbeten uti stadsparken.*

Västerås den 10 oktober 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Geston.

N:o 112.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag att inköpa fastigheten Granneborg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse, som här bilägges, har Folkets Hems byggnadsförening erbjudit staden inköpa föreningen tillhöriga fastigheten Granneborg med tillträde den 1 april 1918 för en köpeskilling af 21,000 kronor, ett anbud, som Drätselkammaren anser staden böra antaga.

Fastigheten innehåller i areal 1,592 kvm.

Såsom framgår af bilagda karta med angifvande af kvarteret Karolinas gränser enligt gällande stadsplan skola delar af den till inköp ifrågasatta fastigheten utläggas till Bondegatan och den s. k. Lidmansvägen, hvilken reglering medför skyldighet för staden att inlösa å dessa delar belägna byggnader.

Då sålunda en reglering af fastigheten i annans ägo skulle medföra rätt afsevärda kostnader för staden och staden nu erbjudits fastigheten till skäligt pris, möjliggörande att få dessa regleirngskostnader nedbringade, hvartill kommer att staden genom inköpet har i sin hand att få fastigheten bebyggd på ett sätt, som fastighetens dominerande läge vid en blifvande större gatutrafikled kräfver, har Drätselkammaren funnit allt böra tala för ett inköp.

Med ett bemyndigande för Drätselkammaren att inköpa fastigheten bör äfven förenas ett bemyndigande att sälja densamma reglerad i öfverensstämmelse med gällande stadsplan.

Drätselkammaren har tänkt sig att köpeskillingen skulle gäldas till 6,000 kronor af lånemedel och till återstående del af reserverade köpeskillingsmedel.

Under hänvisning till det anförda får Drätselkammaren alltså föreslå

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga Drätselkammaren att för stadens räkning för en köpeskilling af 21,000 kronor att utgå med 6,000 kronor af lånemedel och med återstående 15,000 kronor af reserverade köpeskillingsmedel inköpa fastigheten Granneborg

N:o 112.
Ang. inköp af fastigheten Granneborg.

samt att sedan till pris och på villkor, som Drätselkammaren kan finna för staden antagliga, försälja samma fastighet med enligt stadsplanen reglerade gränser.

Västerås den 23 oktober 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed erbjuda vi staden Västerås att inköpa fastigheten Granneborg för ett pris af Tjuguett tusen (21,000) kronor att af staden tillträdas den 1 nästkommande april.

Västerås den 20 oktober 1917.

Folkets Hems Byggnadsförening i Västerås u. p. a.

C. A. Lewenhaupt.
ordf.

E. Ahlin. *L. F. Forsberg.* *Carl Hedberg.*
Henning Eriksson. *Ernst Blom.* *Gustav Ågren.*

N:o 113.

Beredningsutskottets utlåtande i anledning af Drätselkammarens förslag till ny instruktion för stadens ombudsman (jämf. med Stadsfullmäktiges handl. 1917, n:o 109).

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Öfver af Stadsfullmäktige till Beredningsutskottet remitteradt af Drätselkammaren väckt förslag angående omorganisation af stadsombudsmannainstitutionen, får Beredningsutskottet härmed afgifva följande yttrande.

Beredningsutskottet har inga principiella betänkligheter emot grundtanken uti Drätselkammarens förslag att genom vidgad befogenhet för stadsombudsmannen aflyfta en del af den tyngande arbetsbörda, som för närvarande åhvilar Drätselkammaren, förutsatt att denna tanke realiseras så, att Drätselkammarens ansvar inför stadens beslutande myndighet kvarstår oinskränkt, således ej aflyftes å stadsombudsmannen genom att vidgad maktbefogenhet tillägges denne,

samt att stadens tekniska chefers ställning icke subordineras under ombudsmannen.

N:o 113.
Ang. förslag till ny instruktion för stadens ombudsman.

Med dessa utgångspunkter för förslagets bedömande finner Beredningsutskottet vissa erinringar emot det förslag till instruktion, som bilagts Drätselkammarens senaste betänkande i frågan.

Således har Beredningsutskomttet funnit, att i detta instruktionsförslag icke tillräckligt betonats stadsombudsmannens egenskap af att vara en Drätselkammaren underordnad tjänsteman och att det är Drätselkammaren, som, ifråga om den förvaltande myndigheten, ensam är ansvarig inför Stadsfullmäktige. Någon fördelning af detta ansvar emellan Drätselkammaren och stadsombudsmannen finner Beredningsutskottet icke kunna ifrågakomma.

Hvad då först angår § 2 mom. b. bör gifvetvis tillsynen öfver att Stadsfullmäktiges och de förvaltande myndigheternas beslut verkställes i behörig ordning och inom behörig tid åhvila dessa myndigheter själfva och icke en hos dem anställd tjänsteman. Myndigheterna böra sålunda betagas möjligheten att lägga ansvaret för försummelse härutinnan på tjänstemannen ifråga, hvilket gifvetvis icke utesluter möjligheten och lämpligheten af att i instruktionen intaga bestämmelse om anmälningsskyldighet för ombudsmannen inför dessa myndigheter om dylik försummelse af honom iakttages. En sådan befogenhet inrymmes ju redan uti ombudsmannens så att säga allmänna plikt att tillvaratага och bevaka stadens rätt och bästa.

§ 2 mom. c) anser Beredningsutskottet vara öfverflödig, då i befogenheten enligt punkt d) synes kunna utan vidare inrymmas befogenheten enligt punkt c). Dessutom synes punkt c) vara olämpligt formulerad så tillvida att uttrycket förhandla lätt kan ges den tolkning, att ombudsmannen äger att afhandla d. v. s. träffa aftal i staden rörande angelägenheter å Drätselkammarens vägnar, hvilket kan medföra betänkliga konsekvenser.

Beträffande § 2 mom. g) är att anmärka att handhafvandet af vården af stadens värdepapper bör ske under Drätselkammarens ansvar, hvilket icke tillräckligt tydligt häri har uttalats.

Motiveringen till § 3 synes vara öfverflödig då det ligger i sakens natur att ombudsmannen på grund af sin tjänsteställning skall skaffa sig en öfverblick öfver stadens hela förvaltning. Att inrymma rätt för ombudsmannen att närvara vid de kommunala delegationer, som icke äro förvaltande myndigheter, synes vara onödigt, då vederbörande delegationer enligt § 2 mom. i) äger tillkalla honom, då frågor beröra hans verksamhetsområde och hans närvaro i öfriga frågor icke är af behofvet särskildt påkallad.

Beredningsutskottet har ansett att ombudsmannens arbetskraft uteslutande bör användas i stadens tjänst och att detta särskildt skarpt bör betonas i en ny instruktion.

Inför önskemålet att ombudsmannen eller hans ställföreträdare alltid för allmänheten bör finnas tillgänglig under expeditionstiden å tjänstelokalen, har Beredningsutskottet ansett orden uti § 5 »såvida tvingande tjänstegöromål icke hindra» böra helt utgå.

Då det fortfarande som hittills bör åligga stadsombudsmannen att i samband med handhafvande under Drätselkammarens ansvar af vården om stadens värdepapper och kontrakt tillse att desamma bibehållas vid gällande kraft och att af dem beroende fatalier icke försittas samt att utföra och bevaka de mål och

N:o 113.
Ang. förslag till ny instruktion för stadens ombudsman.

ärenden, som staden angå, har Beredningsutskottet i den nya instruktionen inryckt de bestämmelser i detta afseende, som förutvarande instruktionen innehåller.

Då ombudsmannens hufvuduppgift torde vara att bereda och föredraga ärendena inför Drätselkammaren, har Beredningsutskottet inryckt bestämmelse härom under första mom. i 2 §, hvilket föranledt en omgruppering af denna paragrafs moment.

Med den uppfattning sålunda att nu föreliggande förslag till omorganisation afser att genom ändrad instruktion tillägga stadens ombudsman vidgad befogenhet för att därigenom arbetsbördan för Drätselkammaren måtte lättas samt att förslaget för närvarande begränsas härtill, har Beredningsutskottet ingen erinran emot detsamma med de af ofvanstående skäl betingade ändringarna i Drätselkammarens instruktionsförslag.

Beredningsutskottet hemställer alltså att Stadsfullmäktige måtte antaga följande *förslag till ny instruktion för stadens ombudsman.*

§ 1.

Då nuvarande ombudsmannen afgår skall ombudsmannen tillsättas af Stadsfullmäktige efter ansökan och på förslag af Drätselkammaren på obestämd tid med sex månaders ömsesidig uppsägning. Från stadens sida kan han dock uppsägas från tjänsten, endast om Stadsfullmäktige, på framställning af Drätselkammaren, därom fattat beslut med minst $^2/_3$ af de afgifna rösterna.

§ 2.

Ombudsmannen skall med uppmärksamhet följa alla de frågor, som röra stadens förvaltning och kunna inverka på dess utveckling och ekonomiska intressen samt äger i Drätselkammaren och hos vederbörande nämnd eller styrelse väcka förslag i ärenden, som ligga inom området för hans verksamhet

Ombudsmannen, som i sin befattning lyder under Drätselkammaren och är skyldig fullgöra de uppdrag, som Drätselkammaren i tjänsten honom meddelar, åligger:

a) att bereda och inför Drätselkammaren föredraga alla till Drätselkammarens behandling hörande ärenden, för såvidt de ej äro af teknisk natur, äfvensom i öfrigt till Drätselkammarens pröfning hänskjuta uppkomna frågor,

b) att jämte Drätselkammarens eller Vatten- och Gasverksstyrelsens ordförande eller ledamot, hvar för sitt förvaltningsområde, i ekonomiskt afseende handhafva det öfverinseende öfver stadens olika förvaltningsgrenar, som ej utöfvas af vederbörande förvaltande myndighet själf;

c) att därest Stadsfullmäktige eller stadens förvaltande styrelsers beslut icke bringas till verkställighet i behörig ordning och inom behörig tid, härom för rättelses vinnande göra anmälan hos Drätselkammaren eller vederbörande förvaltande styrelse;

d) att efter attest af vederbörande befattningshafvare utanordna alla medel till beslutade utgifter, som af stadskassan skola bestridas;

e) att öfvervaka och följa förandet af stadens räkenskaper och se till, att beviljade anslag ej öfverskridas, eller, därest sådana anslag kunna befaras blifva otillräckliga, därom i tid underrätta vederbörande;

f) att under Drätselkammarens ansvar handhafva vården af stadens värdepapper och kontrakt samt däröfver hålla förteckning;

N:o 113. *Ang. förslag till ny instruktion för stadens ombudsman.*

g) att tillse att i stadens vård befintliga lånehandlingar, kontrakt och andra legala handlingar varda vederbörligen bevakade samt att fatalier icke försummas;

h) att med det biträde, som Drätselkammaren ställer till hans förfogande, såsom vice värd öfva tillsyn samt handhafva uthyrandet af stadens fastigheter;

i) att tillhandagå kommunala utskott, nämnder, styrelser och kommittéer med äskade upplysningar och utredningar;

k) att föra protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträden, och

l) att där ej för särskildt fall annat ombud blifvit i laga ordning förordnadt, utföra och bevaka de mål och ärenden som staden angå.

§ 3.

Ombudsmannen tillkommer att deltaga förutom i Drätselkammarens jämväl i öfriga förvaltande och verkställande styrelsers och nämnders sammanträden, allt med rätt för ombudsmannen att i öfverläggningarne men ej i besluten deltaga samt att på begäran få sin mening antecknad till protokollet.

§ 4.

Ombudsmannen äger att af vederbörande till kommunalstyrelsen hörande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

Hvarje söckendag skall ombudsmannen eller hans ställföreträdare å tid, som af Drätselkammaren bestämmes och genom anslag kungöres, vara tillgänglig för allmänheten å det tjänsterum ,som åt honom anvisas.

§ 6.

Ombudsmannen får icke innehafva någon statens tjänst eller uppdrag eller annan kommunens tjänst samt icke heller i öfrigt åtaga sig enskilda uppdrag.

§ 7.

Ombudsmannen är underkastad de förändringar i instruktionen, som kunna blifva i vederbörlig ordning beslutade, äfvensom de villkor och bestämmelser, som intagits i den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för de flesta af stadens tjänstemän och betjänte eller de stadganden i detta ämne, som eventuellt framdeles i dessas ställe kunna blifva antagna.

§ 8.

Ombudsmannen är berättigad till en månads semester hvarje år under tid, som af Drätselkammaren bestämmes.

Tillfällig tjänstledighet beviljas ombudsmannen af Drätselkammaren.

Då Drätselkammaren anser vikarie erforderlig, bekostas dennes aflöning vid semester af staden, men eljes af ombudsmannen.

Herrar Frans Johansson och Albert Andersson äro i så måtto från förslaget skiljaktiga, att de för sin del förorda följande lydelse af § 2 mom. e):

e) att öfvervaka och följa förandet af stadens räkenskaper och därest anslag kunna befaras komma att öfverskridas, därom i tid underrätta vederbörande.

Västerås den 15 november 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

CLAES UGGLA.

Ragnar Tenow.

N:o 114.

Beredningsutskottets förslag i anledning af väckt motion angående uppförande af ett kommunalt slakthus.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 27 sistlidne September att för utlåtande till Beredningsutskottet remittera en af stadens matvaruhandlare gjord och af Herr Erik Andersson såsom egen motion upptagen framställning att stadens myndigheter ville taga i öfvervägande frågan om uppförande härstädes af ett kommunalt slakthus, försedt med kylanordningar, får Beredningsutskottet med återställande af handlingarne i ärndet jämte en därvid fogad promemoria nu anföra följande.

Äfven om stora allmänna byggnadsfrågor för närvarande vänta på sin lösning — för att nämna exempel fråga om uppförande af ny fattiggård, af nya skolbyggnader samt om anläggning af en djuphamn för tillgodoseende af den större sjöfartens behof — hvilka äro särskildt trängande och kräfva stora ekonomiska uppoffringar från stadens sida, så har Beredningsutskottet likväl ansett att nu förevarande fråga om icke fullt af lika vikt som de nyss omnämnda och således liggande så att säga i andra plan, dock kräfver en utredning, och att härför en särskild kommitté bör tillsättas.

I öfverensstämmelse med denna sin uppfattning får Beredningsutskottet föreslå att Stadsfullmäktige ville tillsätta en kommitté, bestående af fyra personer för utredning af fråga om uppförande af ett slakthus samt af de frågor, som omedelbart härmed kunna äga sammanhang och till kommittéledamöter utse Herrar Apotekaren Otto Oest såsom sammankallande, Veterinären Martin Jonsson, Stadsombudsmannen Theofil Öberg och Slaktaren A. V. Carlsson.

Västerås den 31 oktober 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

N:o 114.

Ang. uppförande af ett kommunalt slakthus.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade, slakteri- och charkuteriidkare i Västerås med omnejd, få härmed vördsamt anhålla det Herrar Stadsfullmäktige ville taga i öfvervägande, om ej tiden vore inne för uppförandet af ett kommunalt slakthus med kylanordningar i Västerås. Vår begäran grundar sig på följande skäl.

Under nuvarande förhållanden möta ofta svårigheter att till Västerås få tillräckligt med varor, synnerligast af prima beskaffenhet. Detta till följd af konkurrens med andra platser, där slakthus finnes. Så skulle äfven tillvaratagandet af djurens innanmäten i hög grad underlättas, vilket för den stora allmänheten måste vara af betydelse. De förmåner, som kylanordningen för med sig, torde vara fullt uppenbar. Varorna kunde då bättre än under nuvarande förhållanden förvaras såväl sommar som vinter, och helt naturligt kommer detta att inverka förmånligt på priserna. En jämnare tillförsel af varor skulle äfven i så fall underlättas. Saknandet af en sådan anordning innebär en stor olägenhet för allmänheten såväl som en förlust för affärsidkarne.

I sanitärt hänseende skulle detta gifvet vara en förbättring, helst som staden för närvarande är stadd i rask utveckling, och denna utveckling med all sannolikhet kommer att fortgå.

Hänvisande till ofvanstående skäl, anse vi det vara af nöden, att staden fortast möjligt tager denna fråga i öfvervägande.

Västerås den 22 september 1917.

A. W. Carlsson.	*Arthur Åsberg.*	*J. Reinh. Andersson.*
Arvid Gelin.	*P. A. Andersson.*	*Karl Jäder.*
B. Eriksson.	*Edv. Svensson.*	*O. Köhlström.*
G. O. Åström.	*A. Säfström.*	*E. Björkman.*
O. E. Engström.	*J. E. Åhs.*	*Gust. E. Engström.*
Erik Johansson.	*J. G. Jakobsson.*	*Verner Hedin.*
J. A. Norén.	*A. J. Törnblom.*	*Th. Lindkvist.*
J. Forslund.	*Erh. Wedberg.*	*Anna Westberg.*
E. Eriksson.	*Th. Lundmark.*	*P. A. Karlson.*
K. E. Berglind.	*Ax. Pettersson.*	*G. E. Sjöberg.*
E. Spång.	*Ant. Karlsson.*	*C. A. Svanberg.*
J. W. Johansson.	*F. H. Berglind.*	*Karin Pettersson.*
A. Barklund.	*A. Jansson.*	*Karl Lundgren.*
S. Jonsson.	*C. Johansson.*	*J. A. Johansson.*

N:o 114.

Ang. uppförande af ett kommunalt slakthus.

P. M. i till Beredningsutskottet remitterad fråga angående anläggning af ett kommunalt slakthus.

Stadsfullmäktiges remissbeslut afser de förberedande åtgärder, som böra vidtagas i anledning af motionen om anläggning af ett kommunalt slakthus härstädes, och bör i detta afseende Beredningsutskottets uppgift inskränka sig till att föreslå tillsättande af en kommitté för frågans slutliga utredning samt att angifva denna kommittés uppgift.

Bland de frågor, som kunna ifrågasättas sammanhänga med slakthusfrågans slutliga lösning, äro frågan om anordnande af en saluhall, anläggning af ett fryshus och af ett kreaturstorg. Fryshus, här taget i den tekniska bemärkelsen af ett infrysnings- och uppsamlingsställe under en längre tid för stora mängder frusna förnödenheter.

För utredning af frågan om anordnande af en saluhall finnes en kommitté tillsatt af Stadsfullmäktige den 21 juni 1910, hvilken äfven erhållit i uppdrag att framlägga förslag till ordnande af torghandeln.

Då platsen för ett slakthus bör väljas i stadens utkanter med bekväma förbindelser med järnväg ,således så mycket i periferien som möjligt, och en saluhall i stället, för tillgodoseende af allmänhetens kraf på goda förbindelser, så centralt som möjligt helst vid något af stadens torg, synes de båda frågorna icke sammanhänga så intimt med hvarandra eller vara den ena så beroende af den andra att samma kommitté nödvändigtvis bör utreda bägge.

Detta utesluter icke, att samma sakkunskap, som är företrädd i ena kommittén äfven kan blifva företrädd i den andra.

Däremot bör ett kreaturstorg anordnas i omedelbar närhet af slakthuset, hvarför utredning i fråga om ett slakthus äfven bör afse anordnande af ett dylikt torg

Ett särskildt fryshus, taget i ofvan angifven bemärkelse, kan knappast ifrågasättas i samband med ett slakthus i en stad af Västerås' storlek, hvaremot ett kylhus alltid bör utgöra en del af en slakthusanläggning. Att såsom skett i Helsingborg anlägga slakthus utan kylhus, har visat sig medföra så stora olägenheter, att exemplet varnar för efterföljd. Hvad nu anförts, utesluter gifvetvis icke att slakthusets kylafdelning, hvilken å andra orter i regel anordnats såsom en särskild afdelning inom slakthuset, anpassas för en eventuell utvidgning till ett fryshus.

För belysning af frågan i öfrigt hänvisas till en af mig införskaffad utredning i ämnet af Svenska stadsförbundet.

Västerås i stadens ombudsmansexpedition den 29 oktober 1917.

Ragnar Tenow.

N:o 115.

Beredningsutskottets förslag i anledning af väckt motion angående hitflyttning af en i Stockholm pågående s. k. hemutställning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af till Beredningsutskottet för utlåtande remitterad af Herr Edv. Karlsson väckt motion med förslag att tillsätta en kommitté med uppdrag att utreda möjligheten och villkoren för att få den i Stockholm pågående utställningen af modeller till egnahemslägenheter och deras inredning hitflyttad, får Beredningsutskottet härmed föreslå att Stadsfullmäktige måtte tillsätta en kommitté med dylikt uppdrag, bestående af tre ledamöter och till kommittéledamöter utse Herrar motionären, Handlanden Carl Hedberg samt Järnsvarfvaren G. Jansson.

Västerås den 31 oktober 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Ragnar Tenow.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den i Stockholm af Svenska Slöjdföreningen anordnade utställningen af inredning för smålägenheter har väckt stort intresse i hvida kretsar. Så har redan gjorts framställning om densammas flyttning till Göteborg. I Linköping har motion väckts i Stadsfullmäktige om, att denna stad skulle söka få den ditflyttad under någon tid. Och det är mycket troligt, att flera samhällen komma att göra samma framställning.

För att ej komma för långt i efterhand, och då Västerås är bland de främsta i fråga om byggandet af mindre bostadslägenheter, så vågar jag härmed föreslå

att Stadsfullmäktige utser en kommitté med uppdrag att söka för Västerås under någon kortare tid förvärfva den nu i Stockholm pågående hemutställningen.

Västerås den 25 oktober 1917.

E. Edv. Karlsson.

N:o 116.

Drätselkammarens förslag angående anordnande af grustransporter från ön Flaten.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stora svårigheter hafva under senaste tiden varit förenade med anskaffning af erforderligt grus för stadens allmänna arbeten, hvilka svårigheter fortfarande bestå. Då det visat sig omöjligt att till något så när rimligt pris kunna från enskilda leverantörer erhålla grus, har staden varit hänvisad till att i största möjliga utsträckning söka utnyttja den grusförekomst, som stått staden till buds eller den af domänstyrelsen arrenderade grustägten på ön Flaten.

Då staden förut icke ägt erforderlig transportmateriel för ett dylikt utnyttjande, har Drätselkammaren, såsom ock redan blifvit för Stadsfullmäktige anmält, måst anskaffa en ny pråm för dessa grustransporter för ett pris af 15,000 kronor med en lastdryghet af omkring 60 kbm. Drätselkammaren har funnit det vara mera fördelaktigt att inköpa en ny pråm än en gammal, då det vid närmare undersökning visat sig att de till staden offererade gamla pråmarna befunnit sig i ett i förhållande till det betingade priset dåligt skick. Då det emellertid blefve mera ekonomiskt för staden att insätta flera pråmar för denna grustransport, hvilken nu ombesörjes med ångslupen Märta i en tur, har Drätselkammaren härmed velat begära anslag åtminstone till en pråm ytterligare.

Helst hade Drätselkammaren sett att flera pråmar blefve inköpta jämte en bogserbåt, men då det visat sig att priset å dugliga bogserbåtar för närvarande är orimligt uppskrufvadt, har Drätselkammaren sett sig nödgad tillsvidare försöka utnyttja ångslupen Märtas bogseringsförmåga, hvilken emellertid icke är så stor, att den medger ett släp på mer än 2 pråmar. Anskaffningskostnaden har af Drätselkammaren beräknats till samma belopp, hvarför en pråm redan inköpts eller till 15,000 kronor.

Härtill kommer kostnader för en del anordningar, som i samband med dessa gatutransporter måste uppföras å ön Flaten, såsom ett skjul för arbetarne, tillika materialbod, inlastningsanordningar m. m., af Drätselkammaren förslagsvis beräknade till 5,000 kronor.

Drätselkammaren har i fråga om anslagets utanordnande tänkt sig att detsamma skulle utgå af tillgängliga medel att sedan uppdelas på sätt Drätselkammaren kommer att närmare föreslå vid afgifvande af förslag till budget för nästkommande år.

Under hänvisning till det nu anförda får Drätselkammaren alltså hemställa

att Stadsfullmäktige för möjliggörande af grustransporter från ön Flaten ville anvisa ett belopp af förslagsvis 35,000 kronor att utgå af tillgängliga medel för likviderande af en inköpt ny pråm och för

inköp af ytterligare en pråm, äfvensom för uppförande af för grustransporterna nödiga anordningar på ön. N:o 116. *Ang. anordnande af grustransporter från ön Flaten.*

Västerås den 8 november 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

N:o 117.

Drätselkammarens skrifvelse angående upptagande af nytt lån ur pensionsförsäkringsfonden att ställas till A.-B. Arbetarebostäders förfogande för fortsatt byggnadsverksamhet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse, som här bilägges, har styrelsen för Aktiebolaget Arbetarebostäder, däri staden är störste delägare, med redogörelse för den af bolaget bedrifna verksamheten och för att kunna fullfölja planen för densamma anhållit att Drätselkammaren ville vidtaga erforderliga åtgärder för att förskaffa bolaget ett lån ur pensionsförsäkringsfonden å 700,000 kronor.

I anledning däraf att i framställningen ifrågasatts att staden skulle ställa sig antingen som låntagare till pensionsförsäkringsfonden och sedan på oförändrade villkor utlämna lånet till bolaget eller ock såsom garant för ett af bolaget direkt ur fonden upptaget lån, har Drätselkammaren satt sig i förbindelse med fullmäktige för fonden för att inhämta upplysningar angående den lämpligaste formen för lånets upptagande.

Fullmäktige hafva härvid ställt i utsikt att ur fonden skulle kunna erhållas ett lån af angifven storlek däraf till lån räntefot, 4 3/4 %, ett belopp af intill 400,000 kronor och skulle låneförhållandet ordnas så att staden själf upptoge lånet. Öfriga allmänna villkor för erhållande af lånet ifråga torde blifva desamma som gälla för det lån staden redan erhållit ur fonden och hvilka finnas närmare angifna under N:o 64 i Stadsfullmäktiges handlingar år 1916, hvartill Drätselkammaren hänvisar.

Då det är af synnerligt stort kommunalt intresse att bolagets byggnadsverksamhet kommer att bedrifvas efter utstakad plan, hvilket förutsätter att billigt byggnadskapital ställes till bolagets förfogande, har Drätselkammaren ansett att staden på begärdt sätt måtte bispringa bolaget härmed. Bland åtgärder, erforderliga för lånets upptagande, är att härtill utverka nådigt tillstånd af Kungl. Maj:t.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer Drätselkammaren alltså

N:o 117. *Ang. upptagande af nytt lån ur pensionsförsäkringsfonden.*

att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att på de villkor, som härför kunna af vederbörande myndigheter blifva fastställda, ur pensionsförsäkringsfonden upptaga ett lån å 700,000 kronor att sedan ställas till Aktiebolaget Arbetarebostäders förfogande för fortsatt byggnadsverksamhet,

att uppdraga åt Drätselkammaren att söka Kungl. Maj:ts tillstånd till uppläggande af ifrågavarande lån,

samt att i öfrigt vidtaga alla åtgärder, som i samband med lånets upptagande och dess disponerande för afsedt ändamål kunna blifva erforderliga.

Västerås den 8 november 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Då Aktiebolaget Arbetarebostäder i Västerås genom stadens initiativ startades i och för lösandet af stadens bostadsfråga, förutsattes, att det behöfliga byggnadskapitalet, utöfver det i bolaget insatta aktiekapitalet, skulle anskaffas genom lån och angafs i den förberedande utredningen, att bolagets lånebehof skulle, för att så låga räntor som möjligt skulle kunna erhållas och därmed bostadshyrorna hållas nere, fyllas genom låneförmedling af staden och behöfliga lån exempelvis sökas hos statens pensionsförsäkringsfond.

De byggen, som bolaget under innevarande år satt i gång under förhoppning om understöd af stat och kommun och hvilka omfatta omkring 325 rum, beräknades vid tiden för ansökningens om statsanslag ingifvande sistlidne vår att kosta omkring 800,000 kronor.

Sedan dessa beräkningar uppgjordes, hafva emellertid byggnadskostnaderna ytterligare till den grad stegrats, att de nyligen vid fullföljd af ofvannämnda ansökning om statsbidrag uppgjorda kostnadsberäkningarne visa en kostnad af sammanlagdt i det närmaste 1,250,000 kronor.

Bolagets styrelse har det oaktadt med hänsyn till det trängande behofvet af nya bostäder i staden ansett sig böra fullfölja sina byggnadsplaner utan inskränkning.

Då emellertid bolagets aktiekapital, 300,000 kronor, inom den närmare tiden kommer att blifva till fullo användt för det nu nära fullbordade bygget inom kvarteret Högne och de i öfrigt påbörjade byggnadsföretagen, har bolaget ansett tiden vara inne att vidtaga åtgärder för anskaffande af nytt byggnadskapital, och har bolaget i detta syfte ansett sig böra anhålla om stadens medverkan för erhållande af ett lån ur pensionsförsäkringsfonden antingen på det sätt, att staden i första hand och i förhållande till fonden ställer sig som låntagare och sedan på oförändrade villkor utlämnar lånet till bolaget, eller ock att staden ställer

sig som garant för ett af bolaget direkt hos fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden upptaget lån.

N:o 117. *Ang. upptagande af nytt lån ur pensionsförsäkringsfonden.*

Enligt hvad ofvan meddelats, skulle enligt senaste kostnadsberäkningar för fullföljande af samtliga de statsunderstödda af bolaget igångsatta byggnadsföretagen åtgå ett kapitalbelopp af i rundt tal 1,250,000 kronor. Drages härifrån dels bolagets aktiekapital 300,000 kronor och dels statens och kommunens understöd omkring 260,000 kronor, skulle alltså det belopp, som behöfver upplånas, uppgå till omkring 690,000 kronor, en summa, som, med hänsyn till den fortfarande stigande tendensen å priserna på byggnadsmaterial torde böra höjas åtminstone till jämnt 700,000 kronor.

Bolaget får sålunda med stöd af det anförda anhålla, att Drätselkammaren ville vidtaga erforderliga åtgärder för att förskaffa bolaget ett lån ur pensionsförsäkringsfonden å 700,000 kronor.

Västerås den 24 september 1917.

A.-B. Arbetarebostäder i Västerås.

E. Edv. Karlsson.

N:o 118.

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af Lifsmedelsnämndens framställning om utbekommande af förskott för dess verksamhet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse, som här bilägges, har stadens Lifsmedelsnämnd med anmälan att Statens Bränslekommissions länsbyrå anhållit om likvid för till Nämnden levererad ved med ett belopp af 203,076 kronor 7 öre och om ett förskott å ett belopp af 100,000 kronor å blifvande vedleveranser hemställt, att Drätselkammaren ville för ändamålet af Stadsfullmäktige begära ett förskott å 300,000 kronor, i anledning hvaraf och då likviden för de fullgjorda vedleveranserna brådskade, Drätselkammaren redan genom Lifsmedelsnämnden erlagt densamma till länsbyrån.

Tillika har Lifsmedelsnämnden meddelat att Nämnden har behof af ett förskott å 50,000 kronor för Nämndens handelsverksamhet af den anledning, att Nämnden vid sina inköp af olika lifsförnödenheter alltid är nödsakad erlägga förskottsbetalning.

Enligt konto emellan Drätselkammaren och Nämnden har Drätselkammaren förut förskotterat Nämnden dels ett belopp af 100,000 kronor för inköp och nedsaltning af fläsk dels ett belopp af 73,000 kronor för inköp af ved och för bestridande af andra löpande utgifter, dels ock ett belopp av 30,000 kronor

N:o 118.

Ang. Lifsmedelsnämndens framställning om utbekommande af förskott för dess verksamhet.

för inköp af lingon och andra vegetabiliska födoämnen utaf af Stadsfullmäktige för detta ändamål beviljadt förskott å 50,000 kronor.

Orsaken till, att staden ligger ute med ofvanberörda stora förskotter för Nämndens räkning, är, att Lifsmedelsnämnden på grund af direktiv från högre myndigheter ännu icke utsläppt i marknaden det stora inneliggande salta fläsklagret och ej heller på grund af den förestående bränsleregleringen inneliggande betydande vedpartier med undantag för sekunda ved. Sedan så skett kommer kontot mellan Nämnden och Drätselkammaren att utjämnas.

Då det synes vara af vikt, att Lifsmedelsnämnden för sin handelsverksamhet har tillgång på nödigt rörelsekapital, får Drätselkammaren hemställa,

att Stadsfullmäktige med bifall till Lifsmedelsnämndens framställning ville besluta att dels godkänna Drätselkammarens åtgärd att ställa ofvannämnda belopp å 200,000 kronor till Nämndens förfogande för likvid af levererad ved, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att utöfver förut beslutade och lämnade förskott ställa ytterligare ett förskott å 150,000 kronor till Nämndens förfogande, däraf för dess handelsverksamhet 50,000 kronor och återstående belopp såsom förskott å blifvande vedleveranser till staden, att utgå af tillfälligt upplånade medel och under villkor, att Nämnden härför blir redovisningsskyldig till Drätselkammaren.

Västerås den 8 november 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

För betalande af ved, som sedan juni månad innevarande år till och med den 13 sistförflutna oktober från Bränslekommissionen levererats till Lifsmedelsnämnden enligt räkning slutande å kronor 203,076: 07, äfvensom för att kunna lämna Bränslekommissionen ett begärt förskott af 100,000 kronor för leverans af ytterligare ved, som Nämnden eljest skulle betala mot efterkraf, får Nämnden, under upplysning att ved torde finnas upplagt för förstberörda belopp, härmed anhålla, att Drätselkammaren ville för berörda ändamål hos Stadsfullmäktige begära ett anslag åt Nämnden af 300,000 kronor. Då Nämnden ej kan afvakta Stadsfullmäktiges beslut anhåller Nämnden, att Drätselkammaren ville gå i författning om att medlen redan nu ställas till Nämndens förfogande.

Västerås den 8 november 1917.

För Lifsmedelsnämnden:

JOHN KARLSSON.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

N:o 118.
Ang. Lifsmedelsnämndens framställning om utbekommande af förskott för dess verksamhet.

Enligt Drätselkammarens räkenskaper har den lifsmedelsnämnd, som fungerade till den 1 september, af Drätselkammaren bekommit ett förskott af 173,271 : 90 kronor.

Häri ingå *dels* ett belopp af 100,000 kronor för inköp och nedsaltning af fläsk, *dels och* förskott å inköp af ved med mera.

Nuvarande lifsmedelsnämnden har enligt Stadsfullmäktiges beslut den 27 september beviljats ett anslag å 50,000 kronor för inköp af diverse varor; vidare har Drätselkammaren för likviderande af ved lämnat samma nämnd ett förskott af 200,000 kronor. För leverans af ytterligare ved har Bränslekommissionens Länsbyrå för undgående af de olägenheter och kostnader, som äro förbundna med afsändande af ved mot efterkraf begärt ett förskott af 100,000 kronor.

De af Stadsfullmäktige anslagna medlen, 100,000 kronor, till inköp af fläsk ligga fortfarande bundna i lagret, då nämnden på grund af order från Folkhushållningskommissionen ännu ej utsläppt någon del däraf i marknaden. Af återstående, till förra lifsmedelsnämnden, lämnade cirka 73,000 kronor, har nuvarande lifsmedelsnämnd mottagit:

Inventarier i vedgård, folkkök, butik och lagerkällare till belopp af c:a	17,000: —
Varulager i butik, folkkök samt fordringar till belopp af närmare	14,000: —

Härjämte torde direktör Hägwall, sedan denne fått sina räkenskaper för förra lifsmedelsnämnden afslutade, komma att inlämna till Drätselkammaren något belopp, om hvilkets storlek Nämnden dock icke är i stånd att lämna någon upplysning.

Af förra Lifsmedelsnämnden har Nämnden emottagit ved till värde af cirka 140,000 kronor.

Af de anvisade 50,000 kronorna ligga för närvarande bundna i

Koop. Fören. Mjölks inventarier	8,000: —
Salt nötkött	20,000: —
Salta skärbönor	6,200: —
Salt sill	4,000: —
Salt till nedsaltning	1,500: —
Syltade lingon	1,800: —
Summa	41,500: —

hvilka varor ju ej komma att distribueras förrän längre fram under vintern. Uttagna å Drätselkammaren är dock ej mer än 30,000 kronor.

Nämnden har ytterligare rekvirerat för nedsaltning:

färskt nötkött, 21,000 kg., ...	31,000: —
Diverse varor	12,000: —
Såpa 30 fat	4,000: —
Fruktmarmelad till smörersättning, 25,000 kg., ...	43,000: —
Summa	90,000: —

Af ofvanstående framgår att Nämndens affärsverksamhet skulle erfordra större rörelsekapital. Visserligen kommer från och med december månads ingång me-

N:o 118.

Ang. Lifsmedelsnämndens framställning om utbekommande af förskott för dess verksamhet.

del att inflyta från vedförsäljningen, men torde dessa lämpligen användas att efter hand inlevereras till Drätselkammaren för utjämning af det begärda 300,000 kronors anslaget.

På grund af det anförda får Lifsmedelsnämnden anhålla,

att Stadsfullmäktige ville ställa ytterligare ett anslag af minst 50,000 kronor till nämndens förfogande för dess handelsverksamhet att utgå af tillfälligt upplånade medel och under villkor att nämnden härför blir redovisningsskyldig till Drätselkammaren.

Västerås den 21 november 1917.

För Lifsmedelsnämnden:

JOHN KARLSSON.

Eric Plantin.

N:o 119.

Drätselkammarens skrifvelse angående anslag till en s. k. trädgårdsmässa.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktige för afgörande öfverlämna tvänne framställningar från bestyrelsen för den i år härstädes ifrågasatta men ej afhållna trädgårdsmässan, den ena afseende att det af Stadsfullmäktige redan för mässan anvisade anslaget å 1,000 kronor måtte reserveras för dess afhållande under nästkommande år, och den andra att staden ville anvisa ett anslag å 500 kronor för bestridande af kostnader för förberedande åtgärder för mässan och därvid för sin del anföra följande.

Drätselkammaren har intet att erinra emot framställningen att det redan för mässan beviljade anslaget, hvilket i årets stat uttaxerats, reserveras till ett kommande år. Då emellertid Drätselkammaren finner detta anslag vara tillräcklig ekonomisk uppoffring för stadens intresse af att få mässan till stånd, bör något ytterligare anslag icke ifrågakomma, i följd hvaraf Drätselkammaren finner sig böra afstyrka framställningen om ett anslag å 500 kronor för bekantgörande af mässans afhållande under detta år.

I enlighetmed denna sin uppfattning får Drätselkammaren alltså föreslå att Stadsfullmäktige måtte dels besluta att för mässan redan beviljadt anslag å 1,000 kronor skall reserveras till ett kommande år, dels ock förklara framställningen

om ett anslag å 500 kronor till förberedande åtgärder afseende mässans afhållande detta år icke föranleda till någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

N:o 119.
Ang. anslag till en s. k. trädgårdsmässa.

Västerås den 8 november 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Inför det sorgliga faktum att skörden i våra trädgårdar äfven under innevarande år måste blifva synnerligen knapp hade trädgårdsmässans bestyrelse ej annat val än att än en gång uppskjuta trädgårdsmässan. Det säger sig självt att ett sådant beslut var högst motbjudande, då kostnader för förberedande arbeten således under två år blifvit nedlagda utan att företaget kunnat bringas till verkställighet. Men äfven om skörden, som sedermera visade sig, skulle utfalla gynnsammare än man vågat hoppas, vore dock tillgången allt för knapp för att möjliggöra ett godt resultat. Då klokheten således bjudit att afvakta ett gynnsammare år, hyser bestyrelsen välgrundad förhoppning, att trädgårdsmässan då kan gå af stapeln under lyckligaste auspicier.

De utlagda kostnaderna för annonser äro ej helt bortkastade. Allmänheten är i vida kretsar förberedd och har intresset visat sig vara i ständigt stigande. Man kan således tryggt draga den slutsatsen att trädgårdsmässan, då den en gång kommer till stånd, skall vinna betydligt större anslutning än om intet uppskjutande behöfts.

Inköpta tryckalster, program och affischer äro äfven för den blifvande trädgårdsmässan fullt användbara.

De åtgärder, som under detta år vidtagits, hafva emellertid åsamkat bestyrelsen ett kontant utlägg, enligt bifogade räkningar, af femhundra (500) kronor och 64 öre. Under likartade förhållanden förlidet år vände sig bestyrelsen till Hushållningssällskapets förvaltningsutskott med anhållan om extra anslag till täckande af utgifterna, hvilket också beviljades. Bestyrelsen vågar därför vördsamt hemställa att utgifterna under innevarande år måtte bestridas af Västerås stad.

På grund af hvad sålunda anförts och under hänvisning till bifogade protokollsutdrag och program får undertecknad härmed vördsamt hemställa

att ett extra anslag af 500 kronor 64 öre måtte beviljas till bestridande af trädgårdsmässans utgifter för innevarande år.

Västerås den 15 oktober 1917.

På Bestyrelsens för trädgårdsmässan vägnar:

Frans Johansson.
Bestyrelsens sekreterare.

N:o 119. *Ang. anslag till en s. k. trädgårdsmässa.*

Utdrag af protokoll, hållet vid Bestyrelsens för trädgårdsmässan sammanträde den 13 juli 1917.

— —

§ 2.

Upptogs till behandling den nedslående utsikten för årets skörd. Samtliga ledamöter uttalade enstämmigt den åsikten, att det vore meningslöst att under ett år som detta anordna trädgårdsmässa. Tills dato hade intet regn af betydenhet fallit under hela våren och försommaren och företedde följaktligen årsväxten i trädgårdarna en ömklig anblick. Då dessutom utsikterna för fruktskörden äfven vore synnerligen nedslående kunde det ej tänkas att, utöfver det dagliga behofvet, något nämnvärdt öfverskott för trädgårdsmässan kunde blifva att disponera äfven om väderleken under återstående delen af sommaren blefve gynnsam. I betraktande häraf beslöts enhälligt att uppskjuta trädgårdsmässan till ett gynnsammare år.

§ 3.

Uppdrogs åt sekreteraren att i skrifvelser till Drätselkammaren i Västerås och Hushållningssällskapets förvaltningsutskott hemställa att beviljade resp. anslag måtte för ändamålet reserveras till ett kommande år.

§ 4.

Sedan anmält blifvit *dels* att intet af beviljade anslag uttagits, *dels* att Hushållningssällskapet betäckt utgifterna för år 1916, beslöts en vördsam hemställan till Drätselkammaren i Västerås om extra anslag till täckande af de kostnader som orsakats af de förberedande arbetena för trädgårdsmässan under innevarande år.

Sekreteraren bemyndigades att å Bestyrelsens vägnar insända ansökan härom sedan samtliga räkningar inkommit.

— —

Västerås som ofvan.

Frans Johansson.

Justeradt:
C. A. Forsberg.
Elow Erikson.

Rätt utdraget betygar:
Frans Johansson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Då, som kändt är, den till september månad innevarande år planerade trädgårdsmässan, på grund af ogynnsamma skördeförhållanden, måst uppskjutas till ett gynnsammare år, får undertecknad härmed vördsamt hemställa

att det af Västerås stad beviljade anslaget, ettusen (1,000) kronor måtte för trädgårdsmässans räkning reserveras till nästkommande år. N:o 119. *Ang. anslag till en s. k. trädgårdsmässa.*

Västerås den 15 oktober 1917.

På Bestyrelsens för trädgårdsmässan vägnar:

Frans Johansson.

Bestyrelsens sekreterare.

1 protokollsutdrag.
1 program.

N:o 120.

Särskilda kommitterades förslag till instruktion för stadens hyresnämnds bostadsförmedlande verksamhet.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 26 april innevarande år tillsatte Stadsfullmäktige en kommitté med uppdrag att verkställa utredning rörande lämpligaste formen för inrättande härstädes af bostadsinspektion och i samband därmed kommunal hyresförmedling och att inkomma med förslag till de reglementen och föreskrifter, som af utredningen kunde föranledas.

I detta ärende får kommitterade nu anföra följande.

Kommitterade hafva ansett, att frågan om inrättande af bostadsinspektion icke bör sammankopplas med frågan om anordnande af kommunal hyresförmedling, utan lösas som en fristående fråga. Skälen för ett dylikt särskiljande af frågorna finna kommitterade vara tillfyllest belysta i Hälsovårdsnämndens yttrande i anledning af den motion, som föranledde Stadsfullmäktige att tillsätta kommitté för dessa frågors utredning, till hvilket yttrande, som finnes intaget under § 77 uti Stadsfullmäktiges protokoll för den 27 april detta år, kommitterade hänvisa.

Enligt lag om oskälig hyresstegring den 25 maj 1917, hvilken äger gällande kraft intill den 1 oktober 1918, har hyresnämnden tillagts uppgift att handhafva bostadsförmedling afseende möblerade smålägenheter och är denna förmedling grundad på anmälningsplikt för hyresvärdar angående uppkommen hyresledighet och särskildt inriktad på att söka bereda barnrika familjer lämpliga bostäder.

Kommunal hyresförmedling är således i och med berörda lag införd, hvarför kommitterades uppgift ifråga om denna del af uppdraget torde böra inskränka sig till att framlägga förslag till stadga för hyresnämndens bostadsförmedlande verksamhet.

En sådan stadga, kallad normalstadga för bostadsförmedling, finnes utarbetad af Kommunala Centralbyrån inom Svenska Stadsförbundet och har kommittén sig bekant, att stadens hyresnämnd följt densamma i tillämpliga delar vid

N:o 120.

Ang. förslag till instruktion för stadens hyresnämnds bostadsförmedlande verksamhet.

utöfvande af dess bostadsförmedlande verksamhet samt att samma normalstadga tillämpats i de flesta svenska städer.

Innan förslag till stadga afgifves hafva kommitterade ansett sig böra afbida tiden för att erfara huruvida på grund af särskilda ortsförhållanden någon ändring behöfver intagas i den hittills tillämpade. Sedan tid, hvarunder erfarenhet härom vunnits, nu tilländagått och kommitterade af hyresnämndens ledamöter inhämtat att ifrågavarande stadga visat sig tillfyllest, synes nu icke behof föreligga af annan stadga. Detta äfven af det skäl att hvarje stadga måste blifva provisorisk, beroende af tidsbegränsningen för hyresstegringslagens giltighet, och att man icke nu vet, huru de frågor, som lagen är afsedd att reglera, komma att gestalta sig efter utgången af denna tid.

Att nu nedlägga särskildt arbete på att utarbeta en stadga, som på grund af ändrade förhållanden måhända icke kommer att kunna tillämpas efter den 1 oktober 1918, i all synnerhet som den redan tillämpade stadgan utan olägenheter till dess synes kunna vara gällande, finna kommitterade vara öfverflödigt.

Med meddelande att kommitterade insamla materiel från andra svenska städer för att därpå grunda förslag om införande af bostadsinspektion härstädes, hvilket framdeles skall underställas Stadsfullmäktige, få kommitterade nu inskränka sig till att ifråga om ena delen af det till kommitterade lämnade uppdraget föreslå, att Stadsfullmäktige ville antaga följande af kommunala centralbyrån inom Svenska Stadsförbundet utarbetade förslag till stadga för hyresnämndens bostadsförmedlande verksamhet att gälla tillsvidare.

NORMALSTADGA FÖR BOSTADSFÖRMEDLING.

§ 1.

Anmälan om inträdd hyresledighet och träffadt hyresaftal, jämlikt föreskrift i 12 § af lagen den 25 maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälig hyresstegring m. m., skall ske skriftligen hos hyresnämnden senast tredje dagen därefter enligt formulär, som fastställes af hyresnämnden.

§ 2.

Den förmedling af uthyrning utaf smålägenheter, som med ledning af omförmälda handlingar skall, i enlighet med bestämmelserna i 13 § af sagda lag, afgiftsfritt äga rum, ombesörjes af hyresnämnden. Denna mottager och ordnar inkommande handlingar.

Bostadsförmedlingen kungöres på lämpligt sätt för allmänheten.

§ 3.

Hyressökande, som förhyr af hyresnämnden anvisad lägenhet, är skyldig att omedelbart anmäla detta hos kontoret.

§ 4.

Så ofta sådant för arbetets ändamålsenliga bedrifvande påkallas samt i hvarje fall minst en gång i månaden uppgöres af hyresnämnden siffermässig öfversikt af nämndens verksamhet.

Västerås den 5 november 1917.

På kommitterades vägnar:
GUNNAR FJELLANDER.

Ragnar Tenow.

N:o 121.

N:o 121. *Ang. inköp af lägenheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl. fastigheter å stadens västra område.*

Drätselkammarens förslag angående inköp af lägenheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl. fastigheter å stadens västra område.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under hänvisning till bilagda preliminära köpekontrakt emellan Drätselkammaren för stadens räkning och Trädgårdsdirektören Frans Johansson angående förvärf åt staden af Johansson tillhöriga, å stadens västra område belägna, samtliga fastigheter, får Drätselkammaren, äfven om priset måste anses högt och staden icke synes kunna göra någon ekonomisk vinst på affären, likväl vid det förhållande att staden genom inköpet blir satt i tillfälle att själf genomföra reglering af de områden, hvarom är fråga, hvilken fördel icke kan nog uppskattas, hemställa,

att Stadsfullmäktige, med godkännande af det träffade köpeaftalet, ville för inköp af därmed afsedda Trädgårdsdirektören Frans Johansson tillhöriga fastigheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl. områden å stadens västra områden anvisa ett anslag af 300,000 kronor att utgå af lånemedel.

Västerås den 22 november 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

KÖPEKONTRAKT.

Emellan undertecknad Johansson, å ena, och Västerås stads Drätselkammare för stadens räkning, å andra sidan, är, under förbehåll af Stadsfullmäktiges i Västerås godkännande, följande aftal träffadt.

Till Västerås stad försäljer jag, Johansson, mig tillhöriga fastigheter å Västerås stads västra område, tillhörande lägenheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl. eller alltså all den jord jag å stadens västra område äger och brukar med därå uppförda byggnader och till fastigheterna hörande anordningar på följande villkor:

1:o) Tillträdet sker den 1 januari 1918.

2:o) Köpeskillingen utgör trehundratusen (300,000) kronor och gäldas sålunda:

Kontant vid tillträdet mot aflämnande af köpebref och gravationsbevis samt fastigheten

N:o 121. *Ang. inköp af lägenheterna Stensborg, Manneborg och Rosendal m. fl. fastigheter å stadens västra område.*

eventuellt besvärande inteckningar	Kr.	150,000: —
Kontant den 1 januari 1923	»	150,000: —
å hvilken sistnämnda summa staden vid tillträdet utfärdar revers förfallen till betalning den 1 januari 1923.		
	Kronor	300,000: —

3:o) Fastigheterna säljas i befintligt skick.

4:o) I köpet ingå alla planterade fruktträd och större träd, hvaremot alla för försäljning afsedda trädplantor och andra växter fortfarande äro säljarens egendom.

5:o) Säljaren behåller fastigheterna å arrende under fem år från tillträdet eller från och med den 1 januari 1918 till och med den 31 december 1922 på följande särskilda villkor:

a) Arrendeafgiften, som anses utgöra 7,500 kronor om året, motsvarande 5 % ränta å den oguldna köpeskillingen, anses godtgjord därigenom, att staden ej behöfver betala ränta å nämnda under arrendetiden innestående köpeskilling;

b) Såväl före tillträdet den 1 januari 1918 som vid arrendets frånträdande den 31 december 1922 förrättas syn å fastighetens hus, och skall säljaren, som det åligger att väl vårda och underhålla husen, kontant gälda eller bekomma ersättning för skillnaden mellan de båda synernas husrötebelopp, allt efter som denna ligger honom eller staden till last;

c) Därest staden under arrendetiden skulle för något ändamål behöfva taga större eller mindre delar af fastigheten i besittning, vare sig jord eller hus, äger staden därtill rätt, men skall i så fall lämna arrendatorn ersättning för skada och intrång, hvilken ersättning i brist på åsämjande bestämmes af skiljemän enligt därom gällande lag;

d) Säljaren äger vid arrendetidens utgång företrädesrätt till förlängd arrendetid på de villkor, som då kunna öfverenskommas;

e) Staden tillförbindes att vid fastigheternas eventuella utarrenderande till annan arrendator i kontraktet med denna intaga förbehåll, att han ej må utan säljarens medgifvande begagna firmanamnet »Stensborgs trädskolor» eller liknande namn.

6:o) Utskylder och onera för fastigheten, som belöpa å tiden efter den 1 januari 1918 betalas af staden.

7:o) Alla kostnader för lagfart å detta fång bestridas af staden.

Förestående i två exemplar upprättade kontrakt godkännes ömsesidigt.

Västerås den 22 november 1917.

För Drätselkammaren:

FRANS JOHANSSON. AXEL SUNDSTRÖM.

Bevittnas af:

Theofil Öberg. *Emelie Bergström.*

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 20 December XX.

N:o 122.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Västerås stad år 1918.

Utgifter:

Brist från sist afslutade räkenskapsår		10,061: 07

A. Finanser.

1. Lån.

a) *Kapitalafbetalningar:*

1. *Obligationslån:*

1892 års 4 % lån à 400,000 kr., hvaraf återstår 224,000 kr.	11,000: —	
1896 års 3.6 % lån à 1,000,000 kr., hvaraf återstår 434,000 kr.	34,000: —	
1902 års 4 % lån à 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,578,000 kr.	38,000: —	
1907 års $4\frac{1}{2}$ % lån à 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,769,000 kr.	29,000: —	
1910 års $4\frac{1}{2}$ % lån à 3,000,000 kr., hvaraf återstår 2,781,000 kr.	38,000: —	
1916 års 5 % lån à 1,095,000 kr., hvaraf återstår 1,076,000 kr.	10,000: —	160,000: —
	Transport	160,000: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Utgifter.

Transport		160,000: —	
2. *Andra lån och förskott:*			
Lån från pensionsförsäkringsfonden	4,607: 30		
5:te årets amortering å förskotterade medel, 17,500 kr., för reparation af komministergården	3,159: —		
5:te årets amortering å förskotterade medel, 32,000 kr., för kyrkogårdsmuren	7,922: 20	15,688: 50	175,688: 50
b) *Räntor:*			
1. *Obligationslån:*			
1892 års lån	8,740: —		
1896 „ „	15,012: —		
1902 „ „	63,120: —		
1907 „ „	79,605: —		
1910 „ „	124,290: —		
1916 „ „	53,800: —	344,567: —	
2. *Andra lån och förskott:*			
å upplånta medel från fonder, tillhopa 324,650 kr., (dep.-ränta)	14,500: —		
å upplånta medel från Sundinska fonden för pauvres honteux och Sundinska beklädnadsfonden, 50,000 kr. à 5 %,	2,500: —		
å medel, som behöfva upplånas	30,000: —		
å lån från pensionsförsäkringsfonden, 500,000 kr.,	23,541: 08		
å Järnvägsmedelsfonden, kr. 1,450,000: —,	72,500: —		
å lån för inköp af gatsten, kr. 52,000: — à 3 %,	1,560: —		
Ränteskillnad för i 1896 års obligationslån ingående fonder (51,000 kr.)	350: —		
Vallöfska donationen, 20,000 kr. à 5½ %	1,100: —	146,051: 08	490,618: 08
c) *Provision:*			
å annuiteten för lånen		637: 91	666,944: 49
		Transport	666,944: 49

Transport 666,944: 49

2. Skatter och liknande afgifter.

a) *Afkortningar:*

För debiterade men ej influtna utskylder		50,000: —	

b) *Afgifter för prästerskapets aflöning:*

Personella afgifter	1,625: —		
Krono- och tertialtionde	3,550: —	5,175: —	55,175: —
Summa Kronor			722,119: 49

B. Administration.

1. Magistraten och Rådstufvurätten.

Bil. Litt. B 1 a—e.

a) *Löner och arvoden:*

Borgmästaren, lön	5,000: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	6,000: —
Civilrådmannen, lön	3,000: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	4,000: —
Brottmålsrådmannen, lön	3,000: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	4,000: —
Stadsnotarien, lön	2,500: —	
Ett ålderstillägg	500: —	
Personligt lönetillägg	500: —	3,500: —
Anslag för beredande af semester åt borgmästaren, rådmännen och stadsnotarien		700: —
Reservationsanslag för tillfälliga biträden för år 1918		500: —
Stadsfogden, lön	2,500: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	
Ersättning för tjänstelokal	500: —	
Arvode åt vikarie under semester	150: —	4,150: —
Kronouppbördskassören, lön	2,000: —	
Två ålderstillägg	600: —	
För extra biträden för år 1918	2,000: —	
Arvode åt vikarie under semester	150: —	4,750: —
Transport		27,600: —

N:o 122.

Budget-förslag 1918.

Utgifter.

Transport		27,600: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret		1,200: —	
D:o vid mantalsskrifningen		1,000: —	
Stadsfiskalen		3,000: —	
Stadsvaktmästaren, lön	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —	
Biträde åt stadsvaktmästaren		400: —	
~~En exekutionsbetjänt (Richtnér)~~, lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —	
En exekutionsbetjänt (Carlsson), lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —	
En exekutionsbetjänt (Steen), lön	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —	
En exekutionsbetjänt (Larsson), lön		1,300: —	
En t. f. exekutionsbetjänt		1,300: —	
Provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp, enligt särskild lista, förslagsvis		10,000: —	52,100: —
b) Tryck- och annonskostnader, skrifmateriel och bokbinderiarbeten		4,000: —	
c) Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder		250: —	
d) Olycksfallsförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		100: —	
e) Läkarearvode för d:o, 6 personer à 4 kr.		24: —	
f) Telefonafgifter för ledningar till:			
Borgmästarens ämbetsrum och bostad	186: —		
Civilrådmannen	60: —		
Brottmålsrådmannen	60: —		
Stadsnotarien	60: —		
Stadsfogden	60: —		
Kronouppbördskassören	60: —		
Rådhusets tambur	90: —		
Exekutionsbetjänterna, 5 st.	200: —	776: —	
g) För utgivande af handbok för polispersonalen		500: —	
h) Andel i kostnader för uppvärmning i rådhuset	1,800: —		
i) Andel i kostnad för belysn.	400, —		
k) Andel i kostnad för rengöring m. m.	600: —	2,800: —	
Transport		8,450: —	52,100: —

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Utgifter.*

Transport			8,450: —	52,100: —	
l) Andel i kostnad för tjänstelokaler i rådhusets annex:					
Hyra		750: —			
Uppvärmning		400: —			
Belysning		100: —			
Städning		250: —	1,500: —		
m) Oförutsedda utgifter			500: —	10,450: —	62,550: —

2. Poliskåren.

Bil. Litt. B. 1 a samt 2 a—e.

a) *Löner och arvoden:*				
Poliskommissarien, lön		2,400: —		
Beklädnadsersättning		200: —	2,600: —	
(Dessutom fri bostad, 3 rum och kök samt jungfrukammare, till beräknadt värde 800 kr.)				
En detektivöfverkonstapel, lön		1,800: —		
Beklädnadsersättning		175: —		
Två ålderstilläg		300: —		
Personligt lönetillägg		300: —	2,575: —	
Två öfverkonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,800: —			
Två ålderstilllägg	300: —			
Beklädnadsersättning	175: —	2,275: —	4,550: —	
Två detektivkonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,600: —			
Två ålderstilllägg	300: —			
Beklädnadsersättning	175: —	2,075: —	4,150: —	
En detektivkonstapel, lön		1,600: —		
Beklädnadsersättning		175: —	1,775: —	
Fyra inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,500: —			
Två ålderstilllägg	300: —	1,800: —	7,200: —	
		Transport	22,850: —	62,550: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Utgifter.

Transport			22,850: —		62,550: —
Åtta ord. konstaplar:					
Lön för hvar och en	1,300: —				
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —	12,800: —		
Sju ord. konstaplar:					
Lön för hvar och en	1,300: —				
Ett ålderstillägg	150: —	1,450: —	10,150: —		
Femton ord. konstaplar:					
Lön för hvar och en		1,300: —	19,500: —		
Tre extra konstaplar med bostad i logementen jämte värme, lyse, sängkläder o. tvätt till värde af 120 kr.					
Lön för hvar och en		1,000: —	3,000: —		
En tillsyningsman för handeln med brännvin m. m., lön		1,800: —			
Två ålderstillägg		300: —			
Beklädnadsersättning		175: —	2,275: —		
Beklädnad för 4 inspektionskonstaplar, 30 ordinarie och 3 extra konstaplar, 37 man à 150 kr.			5,550: —		
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp för samtliga befattningshafvare, förslagsvis			31,500: —	107,625: —	
b) Olycksfallsförsäkring åt polismännen			700: —		
c) Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar			500: —		
d) Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			450: —		
e) Trycksaker, skrifmateriel och bokbinderiarbeten			800: —		
f) Underhåll och anskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,500: —		
g) Bränsle och lyse			3,000: —		
h) Ersättning åt brandkåren för:					
eldning af ugnarne		50: —			
snökörning från gården		50: —	100: —		
i) Skurning och städning			480: —		
k) Renhållning af klosetter			50: —		
l) Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polisperso-					
Transport			7,580: —	107,625: —	62,550: —

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Utgifter.*

Transport		7,580: —	107,625: —	62,550: —
nalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort, beräknas till samma belopp, som ersättningen för sådan tjänstgöring eller		3,150: —		
m) Anslag till ridande polis		1,000: —		
n) Oförutsedda utgifter		800: —	12,530: —	120,155: —

3. Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

a) *Löner och arvoden:*

Stadens ombudsman, lön	8,000: —			
Två ålderstillägg	1,000: —	9,000: —		
Byggnadschefen, lön	8,000: —			
Ett ålderstillägg	500: —	8,500: —		
Stadens biträdande ombudsman		5,000: —		
Stadskamreraren, lön	3,500: —			
Två ålderstillägg	1,000: —	4,500: —		
Räkenskapsföraren och kontrollanten, lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	600: —			
Personligt lönetillägg	200: —	2,600: —		
Skrifbiträde å ombudsmanna-expeditionen, lön	1,200: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Personligt lönetillägg	300: —	1,800: —		
Ett tillfälligt biträde å ombudsmanna-expeditionen		600: —		
Skrifbiträden å drätselkammarekontoret		3,500: —		
Stadsinspektoren, lön	2,500: —			
Två ålderstillägg	1,000: —	3,500: —		
En arbetsförman (Hallström), lön	1,300: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —		
En arbetsförman (Pettersson), lön		1,300: —		
En förrådsförman (Barklund), lön		1,300: —		
Rådhusvaktmästaren, lön	1,200: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —		
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom vatten- och gasverkens samt fattigvårdens)		1,000: —		
Läkarearvode för rådhusvaktmästaren		4: —		
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp enligt särskild lista, förslagsvis		8,250: —	53,954: —	
		Transport	53,954: —	182,705: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Utgifter.

Transport			53,954: —	182,705: —
b) Olycksf.-försäkr åt rådhusvaktmästaren		15: —		
c) Skrifmateriel och bokbinderiarbeten ...		1,500: —		
d) Tryck- och annonskostnader		8,000: —		
e) Premie för inbrottsförsäkring		198: —		
f) Telefonafgifter för ledningar till:				
Stadsfullmäktiges ordf. ...	60: —			
Drätselkammarens d:o ...	60: —			
D:o räkenskapskontor	60: —			
Ombudsmannens exp. och bostad	120: —			
Bitr. ombudsmannens d:o	100: —			
Byggnadschefens d:o	120: —			
Stadsinspektorens d:o	106: —			
Arbetsförmannens (Hallström) bostad	40: —	666: —		
g) Andel i kostnaden för uppvärmning i rådhuset ...	1,800: —			
Andel i d:o för belysning	400: —			
D:o d:o för rengöring m. m.	600: —	2,800: —		
h) Andel i kostnaden för tjänstelokaler i rådhusets annex:				
Hyra	750: —			
Uppvärmning	400: —			
Belysning	100: —			
Städning	250: —	1,500: —		
i) Oförutsedda utgifter ...,............		500: —	15,179: —	69,133: —

4. Pensioner.

a) Förre stadsingenjör Fr. Gewalt		3,000: —		
„ stadsfiskalen Aug. Vesterling ...		1,500:		
„ brandchefen C. G. Sjökvist		2,000: —		
„ poliskonstapel J. F. Asplund,				
pension	600: —			
understöd...........	200: —	800: —		
„ poliskonstapel E. F. Kindblom		500: —		
„ tornväktaren C. E. Eriksson......		75: —		
„ barnmorskan Lina Närström......		400: —		
„ patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —		
„ sysslomannen J. E. Pettersson...		800: —		
„ sjuksköterskan Carolina Tunell		500: —		
„ föreståndarinnan för arbetsstugan Sofia Österberg		400: —	10,075: —	
b) Krigstidshjälp åt samtliga pensionärer utom f. brandchefen Sjökvist, förslagsvis...........................			1,575: —	11,650: —
			Transport	263,488: —

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Utgifter.*

			Transport	263,488: —

5. Brandväsendet.

Bil. Litt. B. 5.

Årskostnader enl. Brandstyrelsens förslag		46,060: —		
Enligt drätselkammarens förslag afgår:				
Dyrtidstillägg för år 1918	2,850: —			
Utgifter för fastigheten:				
Utskylder och vattenafgift	200: —	3,050: —	43,010: —	
Tillkommer: Prov. lönetillägg och krigstidshjälp enligt särskild lista, förslagsvis			13,500: —	56,510: —

6. Byggnadsnämnden.

Bil. Litt. B 6 a—c.

a) *Löner och arvoden:*				
T. f. stadsarkitekten	3,000: —			
Resebidrag	300: —	3,300: —		
Bitr. stadsingenjören, lön	3,000: —			
Ett ålderstillägg	500: —			
Personligt lönetillägg	1,500: —	5,000: —		
Ett ingeniörsbiträde å byggnadskontoret		3,000: —		
Ett d:o för uppläggande af registerkarta m. m.		3,600: —	14,900: —	
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp åt ingeniörsbiträdet Heldt, förslagsvis			950: —	
b) För anskaffande och underhåll af materiel m. m.		1,800: —		
c) Kostnader för besiktningar utom stadsplanen		500: —		
d) Handtlangningskostnader		2,500: —		
e) Telefonafgift		80: —		
f) Kostnader för förarbeten till registerkarta		5,000: —	9,880: —	25,730: —
			Summa Kronor	345,728: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Utgifter.

C. Fastigheter.

1. Parker och planteringar.

Bil. Litt. C. 1 a och b.

Årskostnader enligt trädplanteringssällskapets förslag		44,287: —		
Enligt Drätselkammarens förslag afgår:				
För planteringen å Herrgärdsgatan	400: —			
Å anslaget för iordningsställande af platsen vid flickskolan	300: —	700: —	43,587: —	
Tillkommer: Prov. lönetillägg och krigstidshjälp			1,325: —	44,912: —

2. Hästholmarne.

a) Utskylder och diverse utgifter å Elba och Östra holmen	2,000: —	
Omändring af paviljonger å Elba	2,000: —	
Anordnande af badplatser	2,000: —	6,000: —

3. Skogarne.

a) *Löner och arvoden:*			
Skogvaktaren, lön	1,000: —		
Bostad: 2 rum och kök med trädgård jämte vedbrand, beräknad till 485 kr.			
Arvode till jägmästaren för tillsyn af stadens skogar	200: —	1,200: —	
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp, förslagsvis		320: —	
b) Telefonafgift	80: —		
c) Dikning, afverkning, hägnad och oförutsedda utgifter	3,650: —		
d) Skogvaktaren för hållande af velociped	25: —	3,755: —	
e) Afsättning för framtida behof		40,000: —	45,275: —

4. Rådhuset.

a) Brandstodsafgifter	150: —	
b) Anskaffning, underhåll och vård af inventarier	2,000: —	
c) Underhåll af fastigheten m. m.	1,000: —	
d) Div. omändringar af fastigheten	2,500: —	
e) Afgift för 3 st. vattenklosetter à 15 kr.	45: —	5,695: —
	Transport	101,882: —

	Transport	101,882: —	N:o 122, *Budgetförslag 1918. Utgifter.*

5. **Polis- och Brandstationen.**

a) Brandstods- och vattenafgifter	250: —		
b) Krono- och kommunalutskylder	150: —		
c) Gaturenhållning	100: —		
d) Underhållning af fastigheten	1,000: —	1,500: —	

6. **Stadshotellet.**

Andelar i obligationslån:
ett års ränta ... 24,457: 55
ett års amortering ... 14,305: — 38,762: 55

a) Kostnad för uppvärnning och varmvatten		21,500: —	
Häri ingår aflöning till eldaren	960: —		
Bostad till eldaren, 2 rum och kök	350: —		
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp till eldaren, förslagsvis	426: —		
b) Kostnad för elektrisk belysning i fästvåningen och trapporna samt yttre belysning		800: —	
c) Krono- och kommunalutskylder		3,000: —	
d) Brandstodsafgifter för fast och lös egendom		500: —	
e) Renhållning af gårdar och gator		500: —	
f) Sotning		100: —	
g) Underhåll af hus och inrentarier		3,000: —	
h) Afgift för 15 st. vattenklosetter à 15 kr.		225: —	
i) Reparationer enl. stadsfullmäktiges beslut d. 26/4 1917		20,000: —	49,625: —

7. **Sundinska huset.**

a) Afgift till Sundiska fonden för fastighetens öfvertagande af staden	5,000: —	
b) Krono- och kommunalutskylder	500: —	
c) Brandstodsafgift	135: 36	
d) Vattenafgift	70: —	
e) Sotning och renhållning m. m.	200: —	
f) Underhåll af fastigheten	500: —	6,405: 36

8. **Tullhuset.**

a) Vattenafgift	14: —	
b) Brandstodsafgift och sotning	35: —	
c) Underhåll af fastigheten	100: —	149: —
	Transport	159,561: 36

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Utgifter.

	Transport	159,561: 36

9. Paviljongen i Stadsparken.

a) Brandstodsafgift	50: —	
b) Utskylder och sotning	50: —	
c) Underhåll af fastigheten	500: —	
Brist från år 1917	1,000: —	1,600: —

10. Gårds- och tomtfastigheter.

Bil. Litt. C. 10.

a) Kostnad för reparationer samt andra utgifter förstaden tillhöriga gårdar	25,000: —

11. Jordar och andra fastigheter.

a) Utskylder och brandstodsafgifter för:			
Exproprierade delar af Kungsängen	200: —		
Östra utmarken	300: —		
Viksängs villaområde	50: —		
Karlsbergs egendom	320: —		
Diverse jordägor	900: —		
Materialbodarne vid hamnen	34: —	1,804: —	
b) Arrenden och afgälder för:			
Gästgifvarevreten i gamla och nya stohagsjorden, efter medelmarkegång	25: —		
S. k. Falkenbergska tomten vid kvarntullen	200: —		
Upplåten mark till staden af lasarettets område, efter medelmarkegång	25: —		
D:o af straffängelsets område, efter medelmarkegång	13: —		
Afsöndrad mark från straffängelsets område enligt kungl. brefvet den 2/11 1873	100: —		
Vasaparken, utgörande lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	600: —		
Upplåtande till staden enligt kungl. brefvet den 21/9 1900 af:			
1:o) Stadskomministern förut anslagna lönejordar i Kopparbergsvre-			
Transport	953: —	1,804: —	186,161: 36

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Utgifter.*

Transport		953: —	1,804: —	186,161: 36
ten, Ängsgärdet och Herrgärdet, utgörande lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	225: —			
2:o) Domkyrkosysslomannen förut anslagen lönejord å Trådarön, utgörande lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	12: —	237: —		
Två fattigvåden förut tillhöriga planteringsland		50: —		
Mark af Lustigkulls- o. Skenvretarne (koloniträdgårdarne)		165: —		
15:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		124: —		
12:te årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden		165: —		
Arrende för Bergstrandska jorden		250: —	1,944: —	
c) Ersättning till arrendatorn af Kristiansborg för afstående af arrendemark m. m.			505: 35	
d) Omkostnader för stallar och bindplatser å kreaturstorget			550: —	
e) Omkostnader för utarrendering af potatislotter			300: —	
f) Elektrisk installation i egendomarne Kristiansborg och Karlsberg			4,800: —	9,903: 35

12. **Hamnmagasinen.**

a) Brandstodsafgifter	87: 48	
b) Krono- och kommunalutskylder	926: —	
c) Underhållskostnader	500: —	1,513: 48

13. **Hamnplanen.**

Hamntillsyningsmannens arvode	1,000: —	
Diverse omkostnader	1,000: —	2,000: —
	Transport	199,578: 19

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Utgifter.

			Transport	199,578: 19

14. **Nordanby egendom.**

Driftkostnader:				
Arrende för Nordanby	1,500: —			
„ „ del af Kungsängen	200: –			
„ „ stadens utjordar	1,635: —	3,335: —		
Aflöningar till arbetare		9,000: —		
Produkter af egen skörd till utsäde........		3,730: —		
Till stallet		10,760: —	26,825: —	
Diverse utgifter:				
Komposter och pudrett från renhållningsverket		1,500: —		
Hästskoning		450: —		
Hästförsäkring		150: —		
Underhåll af seldon m. m.		300: —		
Läkare, veterinär och medicin........		100: —		
Underhåll af fordon och redskap		300: —		
„ „ hus		500: —		
Krono- och kommunalutskylder........		450: —		
Driftkostnader för motorplöjning		1,000: —		
Oförutsedda utgifter		900: —	5,650: —	
Nyanskaffningar och jordförbättringar:				
Täckdikning, kalkning och stensprängning		2,500: —		
Reparation af husen vid Lilla Stenby ...		3,000: —		
Inköp af en häst och inlösen af hus vid Lilla Stenby enligt Stadsfullmäktiges beslut den 26/4 1917		4,500: —	10,000: —	42,475: —

15. **Malma egendom.**

Driftkostnader:				
Arrende		3,000: —		
Aflöningar till arbetare		12,000: —		
Produkter af egen skörd till utsäde........		4,980: —		
Till utfodring i stallet........		14,240: —		
„ „ i ladugården........		8,000: —		
Underhåll af seldon	400: —			
Hästskoning	450: —			
Fordon och redskap	550: —	1,400: —		
Läkare, veterinär och medicin........		300: —		
Brand- och hästförsäkring........		350: —		
Skatter		550: —		
Transport		44,820: —		242,053: 19

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Utgifter.*

Transport		42,820: —		242,053: 19
Komposter och pudrett från Renhållningsverket		1,500: —		
Underhåll af hus		500: —		
Driftkostnad för motorplöjning		1,000: —		
Oförutsedda utgifter		1,000: —	48,820: —	
Jordförbättringar:				
Dikning	600: —			
Kalkning och stensprängning	600: —	1,200: —		
Komplettering och reparationer af hus		3,000: —		
3:dje årets uttaxering för uppsättning af inventarier		7,800: —		
1:sta årets uttaxering för motorplogen		2,200: —	14,200: —	63,020: —

14. Svingården.

Kraftfoder	10,000: —		
Inköp af svin, förslagsvis	3,000: —		
Aflöningar	3,500: —		
Transport af svinmat till Malma	2,500: —		
Ved, lyse och diverse	3,000: —	22,000: —	
Inköp af en trätuggare		2,000: —	24,000: —
		Summa Kronor	329,073: 19

D. Hälso- och sjukvård.

Bil: Litt. D.

1. Allmänna hälsovården.

Enligt Hälsovårdsnämndens förslag		19,455: —		
Enligt Drätselkammarens förslag:				
Afgår:				
å lönen till två sjuksköterskor à 100 kr.	200: —			
dyrtidstillägg för år 1918 till en hälsopolis	150: —	350: —	19,105: —	
Tillkommer:				
prov. lönetillägg och krigstidshjälp, förslagsvis			3,750: —	22,855: —
			Transport	22,855: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Utgifter.

		Transport	22,855: —

2. Epidemiska sjukhuset.

Enligt Hälsovårdsnämndens förslag.........	67,380: —		
Enligt Drätselkammarens förslag:			
Afgår:			
löneförhöjning till gårdsdrängen...	100: —	67,280: —	
Tillkommer:			
prov. lönetillägg och krigstidshjälp, förslagsvis..............................	1,325: —		
gaturenhållning............................	750: —	2,075: —	69,355: —

3. Köttbesiktningsbyrån.

Enligt Hälsovårdsnämndens förslag.........	13,350: —		
Enligt Drätselkammarens förslag:			
Afgår:			
dyrtidstillägg till två hälsopoliser	300: —	13,050: —	
Tillkommer:			
prov. lönetillägg och krigstidshjälp, förslagsvis..............................	2,710: —		
ett ålderstillägg till hälsopolis Forsberg..	150: —	2,860: —	15,910: —
		Summa Kronor	108,120: —

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Löner och reparationer m. m..			600: —

2. Varmbadhus.

Bil. Litt. E. 2.

Årskostnader..		37,550: —	
Enligt Drätselkammarens förslag tillkommer:			
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp åt samtliga befattningshafvare....................................		3,225: —	40,775: —
		Transport	41,375: —

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Utgifter.*

			Transport	41,375: —

3. Klapphus.

a) Arvode för tillsyn därat	100: —	
b) Underhållskostnader	100,.—	200: —

4. Renhållningsverket.

Löner och arvoden m. m.:

Förvaltaren, lön		4,000: —		
Hyres- o. vedbrandsersättn.		1,200: —	5,200: —	
Kontorsbiträde, lön		1,200: —		
Personligt lönetillägg		300: —		
Två ålderstillägg		300: —	1,800: —	
Förman o. fodermarsk:				
Lön för hvar o. en	1,100: —			
Två ålderstillägg för hvar och en	200: —	1,300: —	2,600: —	
Naturaförmåner: 2 rum och kök till värde 350 kr.				
Fyra ord. arbetare: G. Malmén, G. Carlsson, Arv. Andersson o. K. Sunesson:				
Lön för hvar o. en	900: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,100: —	4,400: —	
Fri bostad: värde 280 kr.				
Sex ord. arbetare: Andersson, Lundin, Eriksson, Forslund, Vestin o. Kihlgren				
Lön för hvar o. en	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Hyresersättning	280: —	1,380: —	8,280: —	
J. Persson, lön		900: —		
Ett ålderstillägg		100: —		
Hyresersättning		280: —	1,280: —	
En körkarl, lön		900: —		
Hyresersättning		280: —	1,180: —	
Soparen A. P. Andersson, lön		900: —		
Två ålderstillägg		200: —		
Hyresersättning		280: —	1,380: —	
		Transport	26,120: —	41,575: —

N:o 122.

Budgetförslag 1918.

Utgifter.

Transport	26,120: —		41,575: —
Extra arbetare	6,000: —		
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp åt förman och ord. arbetare, förslagsvis	10,400: —	42,520: —	
Inköp af torfmull		16,000: —	
Stallet:			
Från landtbruket	17,360: —		
Hästskoning	900: —		
Underhåll af seldon, täcken, filtar m. m.	1,000: —		
Försäkring och brandpremier	250: —	19,510: —	
Diverse utgifter:			
Kontorshyra	300: —		
Olycksfallsförsäkring	125: —		
Trycksaker och kontorsböcker	300: —		
Vattenafgift	75: —		
Sotning	30: —		
Upphämtning af sopor å söndagarne	400: —		
Brandstodsafgifter	105: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl	250: —		
Reparation af fordon	1,000: —		
Belysning i stallet, fabriken och kontoret samt värme och städning å kontoret	200: —		
Reparation i fabriken	300: —		
Beklädnadspersedlar	1,250: —		
Telefonafgifter	330: —		
Läkare och veterinärarvode	100: —		
Medicin	350: —		
Drifkraft för blandmaskin	1,200: —		
Oförutsedda utgifter	1,200: —	7,515: —	
Nyanskaffning:			
En sopkärra	225: —		
Inköp af kärl	1,000: —		
„ „ ett skrifbord	500: —	1,725: —	87,270: —
		Summa Kronor	128,845: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Utgifter.

F. Undervisningsväsende.

1. Folkskoleväsendet.

a. *Den egentliga folkskolan.*

Bil. Litt. F. 1 a—f.

Enligt Folkskolestyrelsens förslag		451,758: 65		
Enligt Drätselkammarens förslag:				
Afgår:				
Kommunens dyrtidstillägg till lärare och lärarinnor	15,000: —			
Krigstidshjälp till d:o	44,312: —			
Dyrtidstillägg till vaktmästare o. eldare	600: —			
Krigstidshjälp till d:o och städerskor	3,525: 50			
Krigstidshjälp till pensionärer	619: —			
Reparation o. omändring i Djäknebergsskolan	9,725: —	73,781: 50	377,977: 15	
Tillkommer:				
Prov. lönetillägg till lärare och lärarinnor		18,550: —		
Krigstidshjälp till d:o		21,570: —		
Prov. lönetillägg o. krigstidshjälp åt vaktmästare och eldare samt krigstidshjälp åt städerskor		4,000: —		
Krigstidshjälp åt pensionärer		1,238: —	45,358: —	423,335: 15

b. *Högre folkskolan.*

Bil. Litt. F. a—f.

Enligt Folkskolestyrelsens förslag	10,925: —	434,260: 15
	Transport	434,260: 15

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Utgifter.

		Transport	434,260: 15

2. Anslag för diverse undervisningsändamål.

Bil. Litt. F. 2 a—c.

a) För undervisning i tekniska skolan		6,000: —	
b) För arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		1,600: —	
c) „ „ bibliotek	7,500: —		
„ „ „ för inköp af böcker m. m.	8,000: —	15,500: —	
d) Utgifter för högre allm. läroverket:			
Hyresbidrag till rektor	1,600: —		
Brandstodsafgift och underhållskostnader för annexen	250: —	1,850: —	
e) Bidrag till lärarinnornas vid flickläroverket ålderstillägg och pensionering utöfver den enligt Stadsfullmäktiges beslut den 26 sept. 1912 efterskänkta räntan å läroverkets lån från stadskassan 5½ % å 30,000 kronor eller 1,650 kr., förslagsvis	1,600: —		
f) Bidrag till tillfälliga lönetillskott åt lärarinnorna vid flickläroverket	1,650: —	3,250: —	28,200: —
		Summa Kronor	462,460: 15

G. Affärsverk.

Bil. Litt. G. a—h.

1. **Vattenverket**	103,000: —	
2. **Gasverket**	376,800: —	
3. **Elektricitetsverket**	251,000: —	
4. **Afloppsledningarna**	36,400: —	767,200: —

Enligt Drätselkammarens förslag afgår:

Vattenverket:

för gemensamma förvaltningen	1,500: —		
å prov. lönetillägg och krigstidshjälp	1,100: —	2,600: —	
Transport		2,600: —	767,200: —

Transport		2,600: —	767,200: —	
Gasverket:				
för gemensamma förvaltningen	2,000: —			
å prov. lönetillägg och krigstidshjälp	1,160: —	3,160: —		
Elektricitetsverket:				
för gemensamma förvaltningen	2,000: —			
å prov. lönetillägg och krigstidshjälp	750: —	2,750: —		
Afloppsledningarna:				
för gemensamma förvaltningen	650: —			
å krigstidshjälp	1,000: —	1,650: —	10,160: —	757,040: —
			Summa Kronor	757,040: —

H. Kommunikationsverk.

1. Gatuläggningen.

Bil. Litt. H. 1.

a) Kostnader för mindre gatuarbeten	15,000: —		
b) Afgäld för nubbstensbrott	150: —		
c) Afgäld för grustag å holmen Flaten	250: —		
d) Kostnader för makadamslagning	2,000: —		
e) Anordnande af en gatutrumma öfver bäcken i Östermalmsgatan enligt Stadsfullmäktiges beslut den 30/8 1917	3,700: —	21,100: —	
f) Kostnader för större gatuarbeten enligt särskild förteckning		209,150: —	230,250: —

2. Vägunderhåll.

Bil. Litt. H. 2.

För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne	10,000: —	
Enligt särskildt förslag	33,340: —	43,340: —
	Transport	273,590: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Utgifter.

		Transport	273,590: —

3. Båttrafiken.

a) Driftkostnader för persontrafik	9,500: —		
„ „ godstrafik	10,500: —	20,000: —	
b) Reparationer och underhåll af båtarne		12,000: —	
c) Inköp af en ångfärja enl. Stadsfullmäktiges beslut den 21/6 1917		30,000: —	62,000: —

4. Hamnen.

Bil. Litt. H. a.

1. Hamnbyggnaden	73,328: 22	
2. Svängkran n:o 1	3,200: —	
3. Malmlossningsanordning n:o 2	5,450: —	
4. Svängkran n:o 3	3,000: —	84,978: 22
Summa Kronor		420,568: 22

I. Belysning och renhållning.

1. Gatubelysning.

Bil. Litt. I. a och b.

a) Gasbelysning	32,500: —			
b) Elektrisk belysning	9,800: —	42,300: —		
Afgår för belysning å hamnen		1,300: —	41,000: —	
c) Anskaffning af: Elektriska lampor			7,950: —	48,950: —

2. Gaturenhållning.

a) Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och vattning) å gator och allmänna platser		8,000: —	
b) S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser: 13 kvinnor à 200 kr.	2,600: —		
för sopning å söndagarne under maj —sept.: 24 dagar à 7 kr.	168: —	2,768: —	
c) En sopare för sommaren		600: —	11,368: —
Summa Kronor			60,318: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Utgifter.

K. Fattigvård.

Bil. Litt. K.

Enligt fattigvårdsstyrelsens förslag	205,310: 17		
Tillkommer enligt Drätselkammarens förslag:			
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp	1,300: —	206,610: 17	
Brist från år 1917 enligt Stadsfullmäktiges beslut den 22/10 1917		20,000: —	226,610: 17
		Summa Kronor	225,610: —

M. Kyrkliga ändamål.

Enligt kyrkostämmans beslut den 29 oktober 1917		65,261: 66
	Summa Kronor	65,261: 66

N. Sociala ändamål.

Bil. Litt. N. a—k.

a) *Fosterbarnsnämnden:*				
Annonsering, tryck och blanketter			100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga div. utgifter			50: —	150: —
b) *Pensionsnämnden:*				
Dagtraktamente för nämndens v. ordförande och ledamöter, förslagsvis			350: —	
Arvode åt ordföranden		200: —		
Bidrag åt ordföranden för skrifhjälp		600: —	800: —	
Annonser och kungörelser			150: —	
Papper och div. omkostnader			150: —	
Arvode åt vaktmästare			100: —	1,550: —
c) Debiterade men ej inflütna pensionsafgifter				10,500: —
d) Bidrag till pensionstillägg och understöd				4,000: —
e) Anslag till filantropiska ändamål:				
Arbetsstugan		2,500: —		
Barnkrubban		1,500: —		
Barnhemmet	500: —			
D:o för gaturenhållning...	150: —	650: —		
Nattherberget		300: —	4,950: —	
		Transport	4,950: —	16,200: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Utgifter.

Transport		4,950: —	16,200: —
För återgäldande af det belopp, som under år 1917 för detta ändamål utgått af Sundinska fondens öfverskottsmedel		3,300: —	8,250: —
f) Anslag till Västmanlands läns arbetsförmedlingsanstalt		2,000: —	
Västerås sjukkassors fortsättningskassa		3,500: —	
Barnhemmet "Sparfboet"	400: —		
D:o hyra för butiken	600: —	1,000: —	
Västerås Skridskoklubb		600: —	
Brödbyrån		1,600: —	
Idrottsplatsen å Herrgärdet		200: —	
Frälsningsarméns slumverksamhet		385: —	
Västerås Musiksällskap		1,800: —	11,085: —
g) *Hyresnämnden:*			
Enligt nämndens förslag		15,200: —	
Afgår enligt Drätselkammarens förslag å arvodena till ordföranden och v. ordföranden för bevistande af sammanträden		485: —	14,715: —
h) *Livsmedelsnämden:*			
Enligt nämndens förslag		71,493 —	
Tillkommer enl. Drätselkammarens förslag:			
Ränta och amortering för lastautomobilen	2,400: —		
Ränta å rörelsekapital	20,000: —	22,400: —	93,893: —
i) Omkostnader för lifsmedelsransoneringen år 1917			5,000: —
k) Anslag till ränta å understöd för produktion af smålägenheter, 135,000 kr. à 5 %		6,750: —	
Afgår hvad därå belöper för nnderstöd i tomtmark, 105,000 kr. à 5 %		5,250: —	1,500: —
l) Anslag till lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor för åren 1917 och 1918			100,000: —
m) Anslag till skattelindring för vissa inkomsttagare för år 1917			8,000: —
		Summa Kronor	258,643: —

O. Diverse särskilda ändamål.

1. Stallet.

a) *Löner och arvoden:*			
Tre körkarlar à 1,450 kr.	4,350: —		
Krigstidshjälp åt d:o, förslagsvis	1,000: —	5,350: —	
b) Utfordring af tre hästar		4,500: —	
c) Div. utgifter sås. skoning, försäkring af hästarne m. m.		500: —	10,350: —
		Transport	10,350: —

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Utgifter.*

Transport		10,350: —
2. Diverse behof.		
a) Fångars vård och förplägning å straffängelset	500: —	
b) Brandstodafgifter för materiel och inventarier	100: —	
c) Stadens andel i lön till skarprättaren, 12/32 af 200 kr.	75: —	
d) Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	900: —	
e) Läkare- och sjukvård åt samma arbetare	600: —	
f) Arvode åt mantalsskrifningsombud	600: —	
g) Kostnader för brandsyn	1,000: —	
h) Årsafgift till Svenska Stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal invånare	500: —	
i) Prenumerationsafgift för Svenska Stadsförbundets tidskrift (58 ex.)	375: —	
k) Representationsanslag	1,000: —	
Del af köpeskillingen för hus å lägenheten Andersberg	800: —	
Traktamentsersättning åt taxeringsnämndens ledamöter	700: —	
Ränta å köpeskillingen för Zimmermanska gården, 44,750 kr. à 5 %	2,237: 50	
Ytterligare krigstidshjälp för år 1917 enligt stadsfullmäktiges beslut den 30/8 s. å.	30,000: —	
Anordnande af en pumpbrunn i Pilgatan enligt stadsfullmäktiges beslut den 30/8 1917	1,400: —	
Inköp af en hjulsnöplog	1,950: —	
„ „ „ sopmaskin	1,150: —	
För inköp af en lastautomobil	16,000: —	
„ „ „ pråmar	35,000: —	
„ „ „ ett mudderverk	30,000: —	
Omkostnader för materialgården, reparation af fordon och verktyg m. fl. arbeten	7,000: —	
Omkostnader för resor och mindre utredningar	2,000: —	
Brist i byggnadsanslaget för barackerna å Katrinelund	2,744: 45	
Rep. af västra kajen vid Stadsparken	1,150: —	137,781: 95
	Summa Kronor	148,131: 95

P. Diverse utgifter.

Förslagsanslag för diverse oförutsedda behof		119,262: 48
	Summa Kronor	119,262: 48

N:o 122.
Budgetförslag 1919.
Inkomster.

Inkomster:

A. Finanser.

1. Lån.

a) *Kapitalafbetalningar:*

1. *Obligationslån:*

Vatten- och gasverksstyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår kr. 29,815: —	1,745: —	
1896 års lån, hvaraf återstår kr. 92,660: —	6,770: —	
1902 års lån, hvaraf återstår kr. 55,060: —	2,080: —	
1907 års lån, hvaraf återstår kr. 610,500: —	10,010: —	
1910 års lån, hvaraf återstår kr. 1,028,430: —	14,170: —	
1916 års lån, hvaraf återstår kr. 423,423: —	3,935: —	38,710: —

Folkskolestyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår kr. 56,000: —	2,750: —	
1902 års lån, hvaraf återstår kr. 169,635: —	4,085: —	
1907 års lån, hvaraf återstår kr. 38,300: —	950: —	
1910 års lån, hvaraf återstår kr. 310,900: —	4,500: —	
1916 års lån, hvaraf återstår kr. 23,350: —	225: —	12,510: —

Fattigvårdsstyrelsen:

1892 års lån, hvaraf återstår kr. 11,200: —	550: —	
1902 års lån, hvaraf återstår kr. 19,961: 70	480: 70	1,030: 70

Kyrkorådet:

1896 års lån, hvaraf återstår kr. 10,800: —		680: —
	Transport	52,930: 70

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Inkomster.

		Transport	52,930: 70	

Af hamnens medel:

För äldre hamnbyggnaden		3,000: –		
För nya hamnbyggnaden:				
1910 års lån	5,725: —			
1916 „ „	1,032: —	6,757: —		
För svängkran n:r 1: kap.-återstod kr. 9,900: —		275: —		
„ malmlossningskran n:r 2: kap.-återstod kr. 22,500: —		625: —	10,657: —	

2. *Andra lån och förskott:*

Kyrkorådet:

5:te årets amortering för reparation af komministergården, kr. 17,500: —		3,159: –		
5:te årets amortering för uppförande af kyrkogårdsmur, kr. 32,000: —		7,922: 20		
1:sta årets amortering å lån från pensionsförsäkringsfonden		2,303: 65	13,384: 85	76,972: 55

b) *Räntor:*

1. *Obligationslån:*

Vatten- och gasverksstyrelsen:

1892 års lån à kr. 29,815 à 4 %	1,157: 70			
1896 års lån à kr. 92,660 à 3,6 %	3,213: 90			
1902 års lån à kr. 55,060 à 4 %	2,202: 40			
1907 års lån à kr. 610,500 à 4½ %	27,472: 50			
1910 års lån à kr. 1,028,430: — à 4½ %	45,960: 52			
1916 års lån à kr. 423,423 à 5 %	21,171: 15	101,178: 17		

Folkskolestyrelsen:

1892 års lån à kr. 56,000 à 4 %	2,185: – –			
Transport	2,185: —	101,178: 17		76,972: 55

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Inkomster.

Transport	2,185: —	101,178: 17		76,972: 55
1902 års lån å kr. 169,635 à 4 %	6,785: 40			
1907 års lån å kr. 38,300 à 4½ %	1,723: 50			
1910 års lån å kr. 310,900 à 4½ %	13,889: 25			
1916 års lån å kr. 23,350 à 5 %	1,167: 50	25,750: 65		
Fattigvårdsstyrelsen:				
1892 års lån å kr. 11,200 à 4 %	437: —			
1902 års lån å kr. 19,961: 70 à 4 %	798: 47	1,235: 47		
Kyrkorådet:				
1896 års lån å kr. 10,800: — à 3,6 %		376: 56		
Af hamnens medel:				
För äldre hamnbyggnaden å kr. 37,905 à 5 %	1,895: 25			
För nya hamnbyggnaden å kr. 177,475 à 4½ %	7,986: 38			
För hamnbyggnadens fortsättning å kr. 48,400 à 5 %	2,420: —			
För svängkran n:r 1 å kr. 9,900 à 5 %	495: —			
För malmlossningsanordning n:r 2 å kr. 22,500 à 5 %	1,125: —	13,921: 63	142,462: 48	
2. *Andra lån och förskott:*				
Ränta af Elementarläroverket för flickor å kr. 4,500, lån från stadskassan à 4½ %		202: 50		
Ränta å Vatten- och gasverksstyrelsens rörelsekapital, förslagsvis		9,188: —		
Ränta å förskotterade medel för				
Transport		9,390: 50	142,462: 48	76,972: 55

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Inkomster.*

Transport		9,390: 50	142,462: 48	76,972: 55	
reparation af komministergården		157: 50			
Ränta å skotterade medel för uppförande af kyrkogårdsmur		395: —			
Ränta å beräknad brist i hamnkassan		2,261: 41			
Ränta å lån från pensionsförsäkringsfonden		23,541: 08			
Ränta å lifsmedelsnämndens rörelsekapital		20,000: —			
Ränta och amortering å köpesumman för lastautomobilen (livsmedelsnämnden)		2,400: —	58,145: 49	200,607: 97	277,580: 52
Enligt särskild amorteringsplan för Vatten-, gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarna skall till Drätselkammaren inlevereras för att tillgodoföras verkens amorteringsfond		215,470: 15			
Från denna fond skall enligt ofvan utbetalas:					
amortering	38,710: —				
ränta	101,178: 17	139,888: 17			
återstår till afsättning		75,581: 98			
Enligt särskild amorteringsplan för hamnens maskinerier skall till stadskassan af hamnens medel inlevereras		4,860: —			
hvaraf skall enligt ofvan utbetalas:					
amortering	900: —				
ränta	1,620: —	2,520: —			
återstår till afsättning		2,340: —			

2. **Skatter och liknande afgifter.**

a) Utskylder och i samband därmed debiterade afgifter:

1. Utskylder å upptaxerade inkomstbeloppet, kr, 32,383,698: —		2,185,899: 07	
2. Afgifter för prästerskapets aflöning:			
Personella afgifter	1,625: —		
Krono- och tertialtionde	3,550: —	5,175: —	
Transport		2,191,074: 07	277,580: 52

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Inkomster.

	Transport	2,191,074: 07	277,580: 52
b) Tomtören för åtskilliga tomter å stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 södra kaarteret	76: 90		
För magasinsplatser å hamnområdet	360: 32	437: 22	
c) Afgäld för upplåtande af mark:			
till tomten N:o 4 södra kvarteret	10: —		
» » » 104 » »	4: —		
» » » 133 västra »	10: —		
» » » 113 o. 114 västra »	10: —	34: —	2,191,545: 29

3. **Aktier.**

Utdelning å aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg, kr. 74,700: — 5 %	3,735: —	
Ersättning för upphörd utdelning d:o från järnvägsmedelsfonden	50,000: —	53,735: —
Summa Kronor		2,522,860: 81

B. Administration.

2. **Poliskåren.**

a) Spritbolagets bidrag till tillsyningsmannens för rusdryckshandteringens aflöning	1,200: —	
b) För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp, som beräknas därför i utgifterna	3,150: —	4,350: —

5. **Brandväsendet.**

Bil. Litt. B. 5.

Diverse inkomster från verkstäderna m. m. .... 4,000: —

6. **Byggnadsnämnden.**

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar .... 4,000: —

Summa Kronor 12,350: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Inkomster.

C. Fastigheter.

2. Hästholmarne.

Hyra för serverings- och villabyggnader å Elba	850: —	
Hyra för serveringsbygggnad jämte en villa å Östra holmen	250: —	1,100: —

3. Skogarne.

För försäljning af ved till bränslekommissionen	45,000: —	
» » » » » svingården	2,000: —	47,000: —

5. Stadshotellet.

Hyror: Källarmästare Hentzell	15,000: —		
Västerås Spritbolag	14,000: —		
Sällskapet	2,000: —		
Upplands Ensk. Bank	4,500: —		
A.-B. Nya Banken	987: 50		
Källarmästare O. P. Anderson	200: —		
Barberare Carl Johnsson	800: —	37,487: 50	
Afgifter för fästvåningens användande		1,200: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning		17,000: —	55,687: 50

6. Sundinska huset.

Hyresinkomster	7,050: —

7. Tullhuset.

Hyra för ett rum (hamnkontoret)	500: —

8. Paviljongen i Stadsparken.

Hyresinkomst	800: —

10. Gårds- och tomtfastigheter.

Bil. Litt. C. 10.

Hyror och arrenden för staden tillhöriga gårdar och tomter	83,623: —
Transport	195,760: 50

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Inkomster.

		Transport		195,760: 50

11. **Jordar och andra fastigheter.**

a) *Östra utmarken:*				
Arrende för följande lägenheter:				
Lilla Stenby (Nordanby gård)	360: —			
Delar af utmarken „)	716: —			
Enbacken „)	160: —			
Nordanby „)	1,500: —			
„ utmarksjord „)	500: —	3,236: —		
Gustafsslätt (F. T. Larsson)		281: —		
Andersbo samt del af gården utmarken (Gust. Andersson)		800: —		
Del af gården utmarken (Kristina Pettersson)		40: —		
Sundinska utmarken (C. Johansson)		250: —		
Jakträtten å utmarken (J. W. Ödman och C. Sundin)		30: —		
Kristiansborg (Jäderblom)		2,900: —		
Hofdesta (E. Johansson)		1,100: —		
Malma (Malma gård)		3,000: —		
Ett område (Folkets park)		20: —	11,657: —	
b) *Västra utmarken:*				
Arrende för:				
Byggnadsplatser å s. k. Käringberget:				
Gust. Vretlund	35: —			
Doktor Holm	50: —			
Åhfeldts sterbhus	25: —			
Rich. Blom	30: —			
Jenny Lindhagen	25: —	165: —		
Ett område intill Carlsfrid (C. J. Carlsson)		3: —		
Byggnadsplatser å s. k. Ragvaldsbacke:				
J. A. Thelin	10: —			
Änkan Math. Eriksson	5: —			
Hj. Örtengren	15: —			
C. O. Johansson	10: —			
S. P. Nilsen	5: —	45: —		
Ett till Hyttan på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område		25: —		
Ett område af s. k. Pistolvreten (J. A. Jansson)		20: —		
Transport		258: —	11,657: —	195,760: 50

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Inkomster.*

Transport		258: —	11,657: —	195,760: 50
Af s. k. Gästgifvarevreten i gamla Stohagsjorden:				
ägofig. 544 och del af 545 (Frans Johansson)		40: —		
ägofig. 546 (Västerås båtvarv)		30: —		
ägofig. 512 (G. A. Andersson)		30: —		
Ett område intill Valhalla (Sundemans sterbhus)		10: —		
Ett område intill Solbacken (Ingeniör Bergling)		10: —		
Ett område intill Mälardalen (H. Mörk)		25: —		
Ett område intill Carlsberg, Västerås båtvarf:				
för slip	50: —			
„ mark	500: —	550: —	953: —	
c) *Viksäng:*				
Arrende för 9 villatomter, utarrenderade t. o. m. år 1944			360: —	
d) *Diverse arrenden:*				
f. d. Stadskassörsjorden i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)		35: —		
D:o i Rigärdet (Sv. Metallverken)		18: —		
D:o å Trådarön (J. A. Hellman)		30: —		
Mark af Gideonsberg och Emaus (Sv. Metallverken)		150: —		
Mark för järnvägsspår till Skultuna och Tillberga (Allm. Sv. Elektr. A.-B.) ...		75: —		
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (C. J. Fält)		5: —		
Koloniträdgårdarne		300: —		
Mark af Kungsängen (Renhållningsverket)		200: —		
Allm. Sv. Elektr. A.-B. för kablar o. ledningar i stadens mark		260: —		
Mark af Siggesborg för Skultuna-järnvägen (Klas Vestman)		50: —		
Diverse mindre områden		3,000: —	4,123: —	
e) *Arrende för fiskvatten:*				
I Västerås-fjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Åmundgrund		50: —		
D:o vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —		
Diverse mindre fiskarrenden		66: —	266: —	
Transport			17,359: —	195,760: 50

N:o 122.
Budgetförslag 1918. Inkomster.

		Transport	17,359: —	195,760: 50
f) *Hyresmedel:*				
Platshyror för:				
Pumphus i Kungsängen (Sv. Metallverken)		50: —		
Två magasinsplatser å Södra Skallberget		20: —		
En paviljong å kreaturstorget		25: —		
Slaktarvagnar å tomten n:o 6 Norra kvarteret		200: —		
Upplag m. m. å Kungs- och Munkängen		350: —		
Virkesupplag å d:o		400: —		
Vattenkiosken i Vasaparken		10: —		
„ å hamnområdet		10: —		
Fotografiatelier å Viksäng		25: —		
„ å Kungsängen		25: —		
Cisternstation å „		150: —		
Andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —		
Hyror för:				
Stallar och bindplatser å kreaturstorget		1,000: —		
Köttbesiktningsbyrån		3,000: —		
Karuseller och skjutbanor m. m.		500: —		
Vattenkraften i Svartån		3,000: —		
Upplagsplatser å hamnområdet:				
Axel Hygrell & C:o	1,087: 50			
Tegel- & Murbruks A.-B.	2,348: —			
Manne Tössbergs Eftr.	650: —			
Järnhandl. Axel Sundström	812: 50			
Ingeniör Gust. Andersson	367: —			
Grosshandl. Gust. Laurell	2,425: —			
Vatten- o. Gasverksstyrelsen	1,050: —			
Myggbo sågbolag, Rudén & C:o	562: 50			
Järnhandl. Axel Olsson	562: 50			
„ Axel Rosenlund	367: —			
Allm. Sv. Elektr. A.-B.	732: —			
D:o vedgård	1,250: —			
A.-B. Bröderna Ameln	543: —			
A.-B. Jönsson & C:o	180: —	12,937: —	22,202: —	39,561: —
			Transport	235,321: 50

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Inkomster.*

		Transport	235,321: 50

12. **Hamnmagasinen.**

Hyror för magasinsutrymmen:		
Firman Axel Ericson & C:o	5,000: —	
A.-B. J. Aug. Jönsson & C:o	1,500: —	
Centralföreningen	5,000: —	
Forsby kvarn	1,500: —	13,000: —

14. **Nordanby egendom.**

Diverse jordbruksprodukter	35,840: —	
Extra inkomst af körningar	2,500: —	38,340: —

15. **Malma egendom.**

Diverse jordbruksprodukter	38,775: —	
Inkomster från ladugården	8,000: —	
Afkastning från trädgården	400: —	
Extra inkomst af körning	3,000: —	50,175: —

16. **Svingården.**

Försäljning af fläsk	35,000: —
Summa Kronor	371,836: 50

D. Hälso- och sjukvård.

Bil. Litt. D.

2. **Epidemisjukvården.**

a) Beräknade inkomster från landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader, inclusive extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	10,000: —	12,775: —	
b) Afgifter af betalande patienter		225: —	13,000: —

3. **Köttbesiktningsbyrån.**

Besiktnings- och vågafgifter m. m.	15,910: —
Summa Kronor	28,910: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Inkomster.

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Badafgifter			500: —

2. Varmbadhus.

Bil. Litt. E. 2.

Enligt Badhusstyrelsens förslag			37,550: —

4. Renhållningsverket.

Försäljning af stallgödsel	2,000: —		
„ „ torfmullspudrett	22,000: —		
„ „ torfmull	2,000: —	26,000: —	
För hämtning af latrin och sopor		500: —	
För krossning af hafre		100: —	26,600: —
		Summa Kronor	64,650: —

F. Undervisningsväsende.

1. Folkskoleväsendet.

Bil. Litt. F. 1 f.

Enligt Folkskolestyrelsens förslag:		
Den egentliga folkskolan	115,506: 80	
Högre folkskolan	2,570: —	118,076: 80
	Summa Kronor	118,076: 80

G. Affärsverk.

Bil. Litt. G. a och b.

Vattenverket	107,000: —		
Gasverket	376,800: —		
Elektricitetsverket	291,000: —	774,800: —	
Enligt Drätselkammarens förslag tillkommer för höjning af priset på industrigas med 5 öre pr kbm		9,650: —	784,450: —
		Summa Kronor	784,450: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Inkomster.

H. Kommunikationsverk.

3. Båttrafiken.

Passagerareafgifter m. m. för båtarne Elba och Märta		13,000: —

4. Hamnen.

Bil. Litt. H. 4.

Hamnbyggnaden	28,100: —	
Svängkran n:o 1	3,200: —	
Malmlossningsanordning n:o 2	5,450: —	
Svängkran n:o 3	3,000: —	
Brist till år 1919	45,228: 22	84,978: 22
	Summa Kronor	97,978: 22

I. Gaturenhållning.

Afgift från skolkassan för renhållning af gatorna vid Skepparbacks-, Mariabergs- o. Djäknebergsskolorna	725: —	
Afgift för renhållning af gatorna vid Epidemiska sjukhuset	750: —	
Afgift för d:o af gatan vid Barnhemmet	150: —	1,625: —
	Summa Kronor	1,625: —

P. Diverse inkomster.

Brännvinsmedel, enl. K. F. den 18/7 1913		79,296: —	
Källarfrihetsmedel		349: 05	
Bötesmedel		700: —	
Hundskattemedel à 15 kr. pr hund		3,900: —	
Auktionsprovision		100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor		10: —	
Stadens andel, 6/10, af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter		500: —	
Hamnens andel i stadens allmänna kostnader för byggnadschef, polis, bokföring m. m.		2,500: —	
Diverse inkomster, såsom hyra för maskiner, försäljning af stadgar rörande Västerås stad m. m.		1,000: —	
Af Lifsmedelsnämnden för andel i värme, belysning och städning i Rådhuset		2,850: —	
Lifsmedelsnämnden:			
Bidrag af staten till ransoneringen	12,000: —		
Inkomst af affärsrörelsen, motsvarande dess omkostnader	56,300: —	68,300: —	159,505: 05
		Summa Kronor	159,505: 05

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Sammandrag af utgifts- och inkomsstaten.

Sammandrag

af utgifts- och inkomststaten för år 1918.

	Utgifter		Inkomster		Öfverskott		Brist	
Brist från år 1916	10,061	07	—	—	—	—	10,061	07
A. Finanser	722,119	49	2,522,860	81	1,800,741	32	—	—
B. Administration	345,728	—	12,350	—	—	—	333,378	—
C. Fastigheter	329,073	19	371,836	50	42,763	31	—	—
D. Hälso- och sjukvård	108,120	—	28,910	—	—	—	79,210	—
E. Andra hygieniska inrättningar	128,845	—	64,650	—	—	—	64,195	—
F. Undervisningsväsende	462,460	15	118,076	80	—	—	344,383	35
G. Affärsverk	757,040	—	784,450	—	27,410	—	—	—
H. Kommunikationsverk	420,568	22	97,978	22	—	—	322,590	—
I. Belysning och renhållning	60,318	—	1,625	—	—	—	58,693	—
K. Fattigvård	226,610	17	—	—	—	—	226,610	17
M. Kyrkliga ändamål	65,261	66	—	—	—	—	65,261	66
N. Sociala ändamål	258,643	—	—	—	—	—	258,643	—
O. Diverse särskilda ändamål	148,131	95	—	—	—	—	148,131	95
P. Diverse utgifter o. inkomster	119,262	48	159,505	05	40,242	57	—	—
Summa	4,162,242	38	4,162,242	38	1,911,157	20	1,911,157	20

Västerås den 27 november 1917.

För Drätselkammaren:

Georg Enhörning.

Bernh. Carlson.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Magistratens förslag.

Bil. Litt. B. 1 a.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vid uppgörande af inkomst- och utgiftsstat för år 1918, som Magistraten anhåller Drätselkammaren ville utföra, och hvaraf Magistraten förväntar ett exemplar för att med Magistratens yttrande underställas Stadsfullmäktiges pröfning, får Magistraten anhålla, att Drätselkammaren ville iakttaga följande.

I anseende till fortfarande rådande dyrtid, hvilken efter allt att döma icke torde komma att under år 1918 undergå förändring till det bättre utan snarare blifva allt mer betungande för de stadens befattningshafvare, hvilka för eget och deras familjers uppehälle äro i hufvudsakligaste del beroende af de med befattningarne i stadens tjänst förenade löneförmåner, hemställer Magistraten, att Drätselkammaren ville, oafsedt om Magistraten i denna skrifvelse härom gör framställning, beräkna *dyrtidstillägg ej mindre* till befattningshafvare, som redan erhållit sådana, med lämpligt belopp utöfver nu utgående, *än äfven* till sådana befattningshafvare, som förut ej erhållit dylika tillägg, till belopp, som pröfvas vara skäliga.

Beträffande Magistraten och Rådstufvurätten med tillhörande tjänstemän och betjänte, föreslår Magistraten följande ändringar uti den för år 1917 gällande stat.

Reservationsanslaget för tillfälliga biträden, som uti innevarande år upptagits till 500 kronor, torde, oaktadt utdelningen af kort för inköp af vissa lifsförnödenheter numera öfverflyttats till lifsmedelsnämnden, ändock böra bibehållas vid samma belopp, enär Magistraten vid vissa tillfällen såsom vid val och dylikt måste tillkalla och lämna ersättning åt biträden.

Stadsfogden har i bilagda skrifvelse anhållit att honom måtte tillerkännas ett kristidstillägg af 800 kronor utöfver nu utgående löneförmåner.

Magistraten tillstyrker att Stadsfogden måtte tillerkännas dyrtidstillägg för år 1918 efter samma grunder, som kunna varda bestämda för befattningshafvare i stadens tjänst, hvilka förut ej erhållit sådant tillägg.

Kronouppbördskassören, som för närvarande har anslag till extra skrifbiträden sålunda, att 1,000 kronor utgå till biträde vid de egentliga kronouppbördskassörsgöromålen och 1,000 kronor till biträde vid mantalsskrifningen, har anhållit, att dessa anslag måtte höjas till kronor 3,000: —.

Härtill får Magistraten på de af kronokassören anförda skäl tillstyrka bifall, men då frågan om uppdelning af göromålen å kronouppbördskontoret å två tjänstemän fortfarande hvilar, anser Magistraten för närvarande icke skäl att tillstyrka bifall till kronokassörens förslag om anställande å ordinarie stat af ytterligare ett biträde å kronouppbördskontoret.

För *Stadsfiskalen* utgår grundlönen numera enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 10 oktober 1913 med 3,000 kronor årligen, hvartill komma två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Magistratens förslag.*

Innehafvaren af Stadsfiskalstjänsten, E. V. Petersson, har i skrifvelse framhållit, att den af honom åtnjutna lön icke är tillräcklig för uppehälle åt honom och hans familj.

Enär med nu rådande dyrtid grundlönen för Stadsfiskalen, fastställd redan år 1909, äfven om däri inberäknas ersättning för mistade bötesandelar och nu utgående sådana, synes Magistraten allt för liten för det med stadens tillväxt alltjämt ökade arbete för tjänsten, hemställer Magistraten, som har all anledning att vara belåten med stadsfiskalens tjänsteverksamhet, att honom måtte tilldelas utom dyrtidstillägg för år 1918 efter samma grunder, som kunna vara bestämda för öfriga befattningshafvare i stadens tjänst, ett personligt lönetillägg af kronor 1,000: —.

Stadsvaktmästaren Per Berglund har till Magistraten inlämnat bilagda skrifvelse, däri han på anförda skäl begär att hans grundlön måtte höjas från 1,200 kronor till 1,800 kronor och att han i likhet med poliskonstaplarne mätte tillerkännas beklädnadsersättning med 175 kronor per år.

Under åberopande af hvad Magistraten i sin skrifvelse till Drätselkammaren den 30 oktober 1916 anfört angående Berglunds löneförmåner, får Magistraten hemställa att för Berglund måtte beräknas aflöning och dyrtidstillägg till samma belopp som för stadens till ordningspoliser hörande poliskonstaplar.

Med det ökade tillopp af folk till rådhusets lokaler, som blifvit en följd af ransoneringsbyråernas förläggande till rådhuset har blifvit nödvändigt, att alltid under expeditionstiden en vaktmästare här är tillstädes. Magistraten har därför varit nödgad att för den budskickning, som dagligen i ganska stor omfattning äger rum såväl från Magistraten som öfriga myndigheter, som hafva sina tjänstelokaler inom rådhuset, antaga en *springpojke* med aflöning af 25 kronor per månad utom en del beklädnadspersedlar.

Då månadsavlöningen för denne under nästkommande år torde böra höjas till åtminstone 30 kronor, begär Magistraten för denna springpojke ett anslag af kronor 400: —.

Beträffande *exekutionsverket* har Stadsfogden i skrifvelse anhållit att den extra exekutionsbetjänt, hvarför Stadsfullmäktige under år 1917 beviljat anslag, måtte uppföras i ordinarie stat. Magistraten tillstyrker bifall härtill; och bör i följd häraf i staten beräknas aflöning för 5 ordinarie exekutionsbetjänter.

Att det i innevarande års stat beräknade anslag för *tryck och annonskostnader, skrifmateriel och bokbinderiarbeten* i hög grad öfverskridits, har till väsentlig del berott å de kungörelser och trycksaker m. m. Magistraten nödgats påkosta under den tid Magistraten handhaft ransoneringen af socker och bröd m. m. samt inventering af en del lifsförnödenheter.

Detta arbete är visserligen numera till hufvudsaklig del öfverflyttad å stadens lifsmedelsnämnd, men den stegring, som inträffat i kostnader för tryck och skrifmateriel nödgas Magistraten hemställa att detta anslag höjes till kronor 4,000: —, häruti inberäknadt kostnader, 650 kronor, för ytterligare en skrifmaskin, som redan beställts och levererats till kronouppbördskontoret.

Med ökningen af antalet exekutionsbetjänter böra anslagen för hållande af *velocipeder, olycksfallsförsäkring* och *läkarearvode* åt exekutionsbetjänterna höjas med erforderligt belopp.

Sedan Magistraten efter samråd med Drätselkammaren gått i författning om att inreda ett särskildt rum åt Stadsnotarien i tamburen utanför borgmäs-

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Magistratens förslag.*

tarens kansli, bör däruti anbringas särskild telefon åt stadsnotarien, som hittills användt sig af borgmästarens telefon. Likaså bör åt den föreslagna femte exekutionsbetjänten anskaffas telefon och *anslagen till telefonafgifter* ökas med på dessa två telefoner belöpande kostnader.

De arbeten, som påhvilat Magistratens och Drätselkammarens tjänstemän till följd af kristiden, hafva föranledt att endast en del förarbeten till ringa omfattning kunnat göras till den i Magistratens skrifvelse den 30 oktober 1916 omtalade nya *Handbok för polispersonalen i Västerås.* Så fort göromålen det tillåter skall emellertid arbetet därå fortsättas.

Det för utgifvande af en kommunal handbok beviljade anslaget af 1,000 kronor torde dock vara för ringa med nu ökade tryckningskostnader; och hemställer Magistraten förty att härför erhålles ett ytterligare anslag af kronor 500: —.

Magistratens andel i kostnaderna för uppvärmning af rådhuset och dess annex samt belysning och städning däraf öfverlämnar Magistraten åt Drätselkammaren att beräkna.

För *oförutsedda utgifter* begär Magistraten ett anslag af kronor 500: —.

Poliskåren.

För handhafvande på tillfredsställande sätt af *polisgöromålen* i staden såväl hvad dessa göromål afse den kriminella eller detektiva afdelningen inom poliskåren som ock ordningspolisen, är nödvändigt, att införa en del förändringar, afseende ej mindre beredande af ökat utrymme för den kriminella afdelningen och ökadt antal polismän inom båda afdelningarne än äfven löneförbättringar för polismännen.

Enligt hvad Stadsfiskalen i bilagda skrifvelse anfört, kan ökadt utrymme för den kriminella eller detektiva afdelningen inom poliskåren beredas därigenom att poliskåren får till sitt förfogande *hela* den mindre byggnaden å norra sidan af brandhus- och polishusets tomt, uti hvilken byggnad numera är inrymd ett polislogement samt bostad för en gift brandsoldat.

Mot erhållande af samma bostad är Magistraten villig att till brandkåren afstå det rum i öfre våningen uti polis- och brandkårshuset, som nu innehafves af stadsfiskalen.

Magistraten anhåller att Drätselkammaren efter samråd med brandstyrelsen och Magistraten ville vidtaga de ändringar uti byggnaderna, som för sådant ändamål erfordras och härför i staten upptaga erforderligt belopp.

Beträffande därefter antalet polismän så hvad först angår detektivafdelningen inom poliskåren hemställer Magistraten på grund af hvad stadsfiskalen i skrifvelse anfört, att afdelningen ökas med *en* polisman samt beträffande ordningspoliserna att dess antal ökas med *sex* polismän.

Hvad därefter angår erforderliga belopp för aflöning åt poliskårens medlemmar, får Magistraten öfverlämna *dels* framställningar från poliskommissarien Linder, från detektivöfverkonstapeln Emil Carlsson och polisföreningen »Kamraterna», hvarjämte Magistraten åberopar Stadsfiskalens förenämnda skrifvelse samt därtill hörande bilagor jämte en af stadsfiskalen på uppdrag af Magistraten sammandragen uppgift, hvartill lönerna för de särskilda polismännen skall stiga med bestämmande af desamma jämte kristidstillägg enligt hvad stadsfiskalen föreslagit.

Magistraten tillstyrker för sin del på så sätt bifall till polismännens och stadsfiskalens förslag, *att* det sedan år 1913 utgående dyrtidstillägg af 150 kronor åt de särskilda polismännen, med undantag af poliskommissarien, samt

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Magistratens förslag.

det dyrtidstillägg af 20 kronor per månad, som samtlige polismännen jämte poliskommissarien sedan den 1 juli innevarande år erhållit, fortfarande måtte utgå, *att* den nu med 10 % å befattningshafvarnes löner utgående krigstidshjälpen måtte höjas till 20 % efter samma beräkningsgrunder som hittills och *att* det så kallade familjeunderstödet måtte ökas till 10 kronor per månad för första familjemedlemmen och 5 kronor per månad för därpå följande familjemedlem, likaledes efter samma beräkningsgrunder som hittills, dock med följande ändringar:

a) då poliskommissarien Linder härför anfört vägande skäl hemställer Magistraten att poliskommissarien berättigas att erhålla två ålderstillägg från och med år 1918 med	kronor	600: —
b) då detektivöfverkonstapeln Emil Carlssons begäran öfverensstämmer med Magistratens förslag vid inrättande af denna tjänst, hemställer Magistraten att dennes grundlön höjes från 1,800 kronor till 2,000 kronor och ålderstilläggen från 150 kronor till 200 kronor, hvadan för denne tillkommer en ökning av	»	300: —
c) då numera, sedan en öfverkonstapelstjänst vid detektivafdelningen inrättats, skillnaden mellan första och andra detektivkonstapel upphört, hemställer Magistraten att detektivkonstapeln Forslunds grundlön höjes med	»	100: —
Säger	kronor	1,000: —

Med iakttagande häraf uppgår Magistratens anspråk på anslag till polismännens aflöning till följande belopp:

Enligt Stadsfiskalens sammandrag			Kr.	97,520: —
dels hvartill komma förenämnda			»	1,000: —
dels för en ytterligare detektivkonstapel enligt stadsfiskalens beräkning	Kr.	2,225: —		
med dyrtidstillägg beräknat till	»	400: —		2,625: —
och *dels* för ytterligare sex ordningspoliser			»	12,030: —
Summa kronor				113,175: —

Nuvarande anslaget till läkarearvode och mediciner har visat sig otillräckligt, hvarför Magistraten i enlighet med stadsfiskalens begäran föreslår att detsamma höjes till kronor 500: —.

Likaså begär Magistraten att anslaget till skurning och städning af polislokalerna höjes till kronor 480: —.

Beträffande åter de öfriga anslagen till poliskåren, torde någon förhöjning af desamma för år 1918 icke vara erforderlig, hvarför Magistraten anhåller att dessa anslag måtte upptagas till samma belopp, som i 1917 års stat.

Från stadens styrelser och nämnder skola förslag insändas till Drätselkammaren i den mån de hit inkomma.

Västerås Rådhus den 29 oktober 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.

Bil. Litt. B. 1 b.

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag vördsamt anhålla, att Magistraten ville hos Stadsfullmäktige göra framställning om anslag för nästkommande år till aflönande af en femte ordinarie exekutionsbetjänt.

Den hjälp, som beredts mig i exekutionsarbetet genom Stadsfullmäktiges därtill beviljade extra anslag för innevarande år, har visat sig vara af behofvet synnerligen påkallad.

Till belysande häraf ber jag få anföra följande siffror:

Kronorestlängden för år 1915 slutade på en summa af	Kr.	68,827: —
» » » 1916 » » » » »	»	81,109: —
Kommunalrestlängden » 1915 » » » » »	»	153,496: —
» » 1916 » » » » »	»	215,000: —

Som synes, har sålunda å kronorestlängden uppstått en ökning af c:a 17 procent och å kommunalrestlängderna en ökning af ej mindre än c:a 40 procent.

Tages så vidare i beräkning pensionsrestlängden för år 1916 med ett belopp af 20,580 kronor, fördeladt på 5,779 personer, och alla handräckningsärenden från annan ort, omfattande c:a 7,000 personer, samt exekutionsbetjänternas åliggande att biträda undertecknad vid utförande af utmätningar och andra exekutiva förrättningar, torde inses, hvilken stor börda i år ålegat dessa befattningshafvare.

Då det finnes all anledning antaga, att denna arbetsbörda till följd af stadens tillväxt skall ytterligare öka, anser jag behofvet af en ny ordinarie exekutionsbetjänt för år 1918 vara oafvisligt.

Det anslag, som förslagsvis skulle utgå för här ifrågavarande ändamål, utgöres af:

Lön och tjänstgöringspengar	Kr.	1,300: —
Ett ålderstillägg	»	150: —
Dyrtidstillägg enligt 1912 års lönestat	»	150: —
Kristidstillägg	»	316: —
Ersättning för velociped	»	50: —
Ersättning för telefon	»	40: —
	Kronor	2,006: —

Det anslag till en extra exekutionsbetjänt å tillhopa 1,600 kronor, som för år 1917 beviljats af Stadsfullmäktige, går däremot själffallet bort, i händelse min ofvanstående begäran bifalles.

Hvad mig själf beträffar, anhåller jag vördsamt, att Magistraten ville hos Stadsfullmäktige åt mig föreslå ett kristidstillägg af 20 procent å följande belopp:

N:o 122.
Budget-förslag 1918.

Lön och tjänstgöringspengar	Kr.	2,500: —
Två ålderstillägg à 500 kronor	»	1,000: —
Ersättning för kontorshyra	»	500: —
	Kronor	4,000: —

Som skäl för denna min anhållan ber jag få åberopa det allmänt kända faktum, att lefnadskostnaderna under de senaste åren stigit med minst 50 procent i genomsnitt för samtliga lifsförnödenheter.

En löneinkomst, som för några år sedan kunde anses någorlunda tillräcklig, har härigenom i verkligheten sjunkit högst betydligt under sitt förra värde, och enda sättet att rätta detta missförhållande är väl, att löntagaren så långt som möjligt godtgöres för prisstegringen genom ett skäligt lönetillskott.

Jag ber vidare till stöd för min begäran få åberopa Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 maj 1917, enligt hvilken statens ämbets- och tjänstemän blifvit tillförsäkrade 15 procent krigstidstillägg å sina löneinkomster redan för år 1917 Härvid torde vara att märka, att det inkomstbelopp, utöfver hvilket intet krigstidstillägg åtnjutes, är satt så högt som till 9,800 kronor.

Visserligen har sagda tillägg för statens tjänstemän satts endast till 15 procent å löneinkomsterna, men anser jag den ytterligare stegring i lefnadskostnaderna, som under innevarande år ägt rum,, mer än väl motivera en höjning af ytterligare 5 procent eller tillhopa 20 procent.

Jag har mig vidare bekant, att Magistraten nyligen haft hos sig för yttrande ett af föreningen »Sveriges Stadsfogdar» till Kungl. Maj:t ingifvet förslag till allmän lönereglering för stadsfogdarne, däri för stadsfogde i stad med mellan 20 och 40 tusen innevånare föreslås:

Lön och tjänstgöringspengar	Kr.	5,000: —
Två ålderstillägg à 500 kronor	»	1,000: —
	Kronor	6,000: —

Magistraten har ju i sitt yttrande icke gjort någon erinran emot det sålunda föreslagna lönebeloppet, hvarför väl får antagas, att Magistraten ej funnit detsamma mer än skäligt tilltaget.

Så mycket större skäl torde väl därför föreligga för beviljande af min förestående begäran, hvarigenom mina löneinkomster för 1918 skulle uppgå till följande belopp:

Lön och tjänstgöringspengar	Kr.	2,500: —
Två ålderstillägg à 500 kronor	»	1,000: —
Kristidstillägg	»	800: —
	Kronor	4,300: —

hvartill kommer ersättning för kontor med	Kr.	500: —
och semesterarvode	»	150: —

och får jag vördsamt anhålla om Magistratens medverkan till, att denna min anhållan måtte bifallas.

Västerås i stadsfogdekontoret den 21 september 1917.

ERHARD KUMLIN.

Bil. Litt. B. 1 c.

N:o 122. *Budget-förslag 1918.*

Till Magistraten i Västerås.

På grund af det årliga ökade arbetet å kronouppbördskontoret dels genom ständigt nya lagar och förordningar och dels genom den stora tillväxten af stadens folkmängd, som hvarje år äger rum och som kommer att ännu mer göra sig gällande genom stadens inkorporering af tvänne socknar, har jag å kontoret anställt ett tredje extra biträde. Det anslag af 2,000 kronor, som till förfogande till aflöning åt dessa, kan naturligtvis icke räcka till, om ock aflöningarna sättas till mycket blygsamma belopp.

Jag har tänkt mig att aflöningarna till dessa biträden tillsvidare skulle utgå sålunda:

1 biträde	1,200: —
2 biträden à 900 kronor	1,800: —
Kronor	3,000: —,

hvadan en brist skulle uppstå af 1,000 kronor.

Jag får därför vördsamt hemställa att Magistraten ville föreslå Stadsfullmäktige att det belopp af 2,000 kronor, som står till kronouppbördskontorets förfogande, måtte höjas till 3,000 kronor.

På samma gång ville jag uttala önskvärdheten af att ett af de nuvarande extra biträdena måtte anställas å ordinarie stat.

Västerås kronouppbördskontor den 19 oktober 1917.

AXEL EKLUND.

Bil. Litt. B. 1 d.

Till Magistraten i Västerås.

I lön af Västerås stad åtnjuter jag 3,000 kronor per år, hvilket utgör månatligen 250 kronor. I hyra för min bostadslägenhet om tre rum, jungfrukammare och kök har jag intill den 1 oktober i år betalt 900 kronor per år, men har hyresvärden från och med sistnämnda dag ökat hyran till 1,000 kronor årligen, alltså kvartalsvis 250 kronor. Mindre bostadslägenhet anser jag mig icke kunna hyra. Hvar tredje månad får jag alltså afstå hela månadslönen endast till hyra för bostad, utan att få något öfver till öfriga utgifter. Endast dessa fakta har jag velat framdraga, utan att närmare ingå i detaljer, hvilket synes mig motbjudande i ett fall som detta.

Jag får därför vördsamt hemställa, att jag från och med nästa år måtte komma i åtnjutande af hyresersättning med 1,000 kronor per år och utbeder jag mig Magistratens medverkan härutinnan.

Västerås i stadsfiskalskontoret den 15 oktober 1917.

E. V. PETERSON.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.

Bil. Litt. B. 1 e.

Till Magistraten i Västerås.

Under en del åberopande min under fjolåret till Magistraten inlämnade skrifvelse, får jag härmed ånyo vördsamt anhålla, att från och med år 1918 grundlönen höjes från 1,200 till 1,800 kronor, samt att jag i likhet med poliskåren årligen måtte erhålla 175 kronor i beklädnadsersättning.

Som skäl för denna min anhållan, får jag hufvudsakligen åberopa de dyrtidsförhållanden, som nu äro rådande, och, som det för närvarande ser ut, kommer att sträcka sig åtskilliga år framåt, hvarför den år 1909 för stadsvaktmästaren fastställda lönen är nog litet tilltagen.

Att lönen då fastställdes till det angifna beloppet berodde troligen därpå, att både före, och några år efter denna tidpunkt, tiden då medgaf tillfälle till extra förtjänst, och lönen ansågs därför under dåvarande tid för rimlig.

Nu däremot har dyrtiden tillkommit, och någon tid och tillfälle till extra förtjänst är mycket ringa, beroende dels därigenom, att tjänsten upptager så godt som all arbetstid i anspråk, och dels därpå, att den extra inkomst, som förr till en stor del tillfölle stadsvaktmästaren, har numera blifvit en födkrok för åtskilliga personer här i staden, som till största delen har sitt uppehälle därpå.

Om denna min vördsamma anhållan icke *nu* skulle kunna beviljas, hänsyn ändock tages till min tjänstetid så, att jag i det närmaste i aflöningsförmåner blifver likställd med de befattningshafvare inom poliskåren, som ungefär samtidigt med mig inkommit i stadens tjänst.

I förhoppning om, och på nu anförda skäl får jag därför vördsamt anhålla, att Magistraten ville tillstyrka denna min rimliga begäran.

Västerås den 15 oktober 1917.

PER BERGLUND.
Stadsvaktmästare.

Bil. Litt. B. 2 a.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Polisen.

Till Magistraten i Västerås.

Detektiva polisen har för närvarande till sitt förfogande endast ett mindre rum, så litet, att platser därstädes icke finnas för de detektiva polismännen. I samma rum måste hållas förhör med anhållna personer, stundom flera på en gång. Allmänheten, som för erhållande af upplysning i någon angelägenhet besöker polisstationen, måste i samma rum emottagas. Därstädes inrymmes expeditionen samt arkiv m. m. Några förhörsceller finnas icke, utan måste anhållna personer transporteras genom hela polisstationen till de långt bort belägna arresterna, allt ett olidligt förhållande, hvaruti rättelse snarast måtte ske. Bästa sättet att öfvertyga sig om, att nya lokaler för detektiva polisen äro nödvändiga, är att företaga syn på stället.

Jag får därför vördsamt hemställa, att denna fråga af Magistraten måtte tagas i öfvervägande, enär densamma icke längre tål något uppskof.

Den enda lokal, som synes mig lämplig för detektiva polisen, är den å gården varande byggnaden, i hvilken polislogementet är inrymdt. Endast genom en ringa kostnad skulle tidsenliga lokaler för detektiva polisen därstädes kunna inredas. Byggnaden gränsar till arrestlokalerna och är således jämväl i detta afseende lämplig.

Västerås i stadsfiskalskontoret den 15. oktober 1917.

E. V. PETERSON.

Bil. Litt. B. 2 b.

Till Magistraten i Västerås

Härmed får jag vördsamt öfverlämna dels en specifik uppgift å de löneförmåner, som för polispersonalen beräknas skola utgå för år 1918 enligt nu gällande stat, dels ock ett sammandrag af samma förmåner.

Förutom de i uppgiften upptagna löneförmåner för poliskommissarien tillkomma dessutom fri bostad, enligt 1908 års lönestat beräknadt till ett värde af 600 kronor.

Det hemställes, att det nuvarande dyrtidstillägget, 150 kronor, hvilket utgått från och med år 1913, jämväl under år 1918 måtte tilldelas samtliga vid poliskåren anställda befattningshafvare, med undantag dock af poliskommissarien.

Därjämte hemställes, att nuvarande krigstidshjälp,, hvilken utgått från och med den 1 januari 1917, samt nuvarande dyrtidstillägget, hvilket utgått från och med den 1 juli 1917 med 20 kronor per person, på grund af alltjämt rådande dyrtid jämväl under år 1918 enligt samma grunder som nu måtte tilldelas polismännen, däri jämväl poliskommissarien inberäknad.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Polisen.

Krigstidshjälpen är i förteckningen upptagen till 9,927 kronor, men kan densammas storlek icke exakt bestämmas, enär storleken af hjälpen är beroende på, om familjemedlemmarnas antal under årets lopp ökas eller minskas.

Nuvarande krigstidshjälp utgår till hvarje polisman med 10 % å lönen samt dessutom så kalladt familjeunderstöd. Polismännen äro tacksamma för den hjälp, som under kristiden beviljats dem, men önska erhålla höjning å densamma, hvarigenom deras villkor i väsentlig grad skulle förbättras. I detta syfte hafva polismännen inlämnat skrifvelse med begäran om krigstidshjälpens höjande, hvilken skrifvelse vördsamt närslutes. I skrifvelsen begäres, att den nu med 10 % å befattningshafvarnes löner utgående krigstidshjälpen måtte höjas till 25 % samt utgå efter samma beräkningsgrunder som hittills och att det så kallade familjeunderstödet å 7 kronor per månad för första familjemedlemmen och 3 kronor per månad för hvar och en af de öfriga måtte höjas till respektive 10 och 5 kronor per månad. Denna höjning kan synas väl hög, men torde motiveras af det alltjämt stegrade priset på lifsförnödenheter. För min del får jag förorda bifall till, att den nu med 10 % utgående krigstidshjälpen från och med år 1918 måtte höjas till 20 % samt att familjeunderstödet à 7 kronor per månad för första familjemedlemmen och 3 kronor per månad för hvar och en af de öfriga måtte höjas till respektive 10 och 5 kronor per månad, och anhåller jag vördsamt, att Magistraten ville behjärta denna min framställning.

Nuvarande anslaget till läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar utgör 282 kronor per år. Enligt upplysning från stadens apotek har priset å medicin ökats med minst 150 %, hvarför jag tillåter mig vördsamt föreslå en ökning af detta anslag till i rundt tal 500 kronor.

Ersättning för skurning och städning å polisstationen med tillhörande tjänsterum, lokaler och arrester utgör numera 400 kronor per år, således 33 kronor och 33 öre per månad. Städerskan har begärt förhöjning af månadslönen, utan angifvande af något bestämdt belopp. Hon har dagligen många lokaler att se om och rengöra och således ett tämligen ansträngande arbete, hvarför jag tillåter mig föreslå, att anslaget till städerskan höjes till 480 kronor per år, i hvilket fall hon skulle komma i åtnjutande af en månadslön af 40 kronor.

Beträffande åter de öfriga anslagen till polisen, torde någon förhöjning af desamma för år 1918 icke vara erforderlig, hvarför jag vördsamt hemställer, att dessa måtte upptagas till samma belopp som i 1917 års stat.

Senaste ökningen af poliskåren ägde rum den 1 januari 1912 med fyra patrullerande konstaplar. Folkmängden var då omkring 19,000 personer, men har sedan dess ökats, så att folkmängden vid årsskiftet 1917—1918 torde belöpa sig på omkring 27,000 personer. Det är nödvändigt, att icke blott de centrala delarna af staden bevakas av polis, utan jämväl åtminstone i någon mån längre bort belägna delar och områden, hvilket emellertid icke låter sig göra med den nu till buds stående fåtaliga polisstyrkan. Till aflägsnare delar af staden begifva sig gärna en del lösa personer, där de förtära spritdrycker, bedrifva kortspel och allsköns ofog, under oväsen och ofredande af närboende och förbipasserande personer. Sålunda hafva klagomål dels per telefon, dels personligen och dels skriftligen ofta förekommit å polisstationen, därvid polisen till och med fått uppbära obehag därför, att ordningen icke bättre tillses inom vissa delar af staden. De delar, jag särskildt här åsyftar, äro Ängsgärdet, Korsängsgärdet, Karlsdal, Katrinelund, Loviseberg, Norrmalm och Lustigkulla med

flera områden. Särskildt från dessa områden ingå alltjämt anmälan om därstädes föröfvade stölder, slagsmål och allehanda ofog. Områdena äro tätt bebyggda samt under den mörkare delen af året dåligt upplysta. N:o 122. *Budgetförslag 1918. Polisen.*

Därjämte hafva de tillfällen, då extra polisbevakning måste anordnas, såsom vid sammankomster, basarer, baler och andra tillställningar, äfvenledes ökats i antal. Ofta finnes nu ingen annan utväg för att tillfredsställa framställda kraf på extra polisbevakning än att anlita de polismän, som åtnjuta fridag, hvilket emellertid för polismannen i längden blifver betungande.

Polismännen anlitas dessutom till — något som till deras tjänst icke rätteligen hörer — att utdela kommunaldebetsedlar, kronodebetsedlar, pensionsdebetsedlar samt mantalsskrifningsblanketter jämte mycket annat, hvilket allt under olika tider på året fordrar afsevärd tid och afsevärdt antal polismän.

Nuvarande antal polismän utgör 38 man, däri befälet och detektiva polisen inberäknat. Enligt vanlig beräkning bör i en stad på hvarje 1,000-tal invånare finnas tvenne polismän. Följes denna beräkning, skulle i Västerås med ett innevånareantal af i rundt tal 27,000 personer finnas 54 polismän.

Jag anhåller därför vördsamt, att Magistraten ville hos Stadsfullmäktige göra framställning om anslag till sex nya ordinarie poliskonstapelsbefattningar från och med början af nästkommande år. Denna ökning kan synas väl knappt tilltagen, men då staden såväl beträffande omfång som innevånareantal alltjämt håller på att utvidga sig, torde framställning om ytterligare antal polismän lämpligen kunna anstå, till dess frågan om inkorporering af Lundby och S:t Ilians socknar blifvit slutförd.

Hvad kostnaderna för de ifrågasatta nya poliskonstapelstjänsterna beträffar, skulle dessa ställa sig sålunda:

Sex ordinarie poliskonstaplar med lön à 1,300	Kr.	7,800: —
Dyrtidstillägg af år 1913 à 150 kronor	»	900: —
Beklädnadsersättning à 150 kronor	»	900: —
Krigstidstillägg, beräknadt till 145 kronor per man	»	870: —
Dyrtidstillägg à 20 kronor per månad	»	1,440: —
Summa cronor		11,910: —
hvartill kommer olycksfallsförsäkring för sex polismän à 20 kronor per person	Kr.	120: —
Alltså summa kronor		12,030: —

Icke minst af vikt för ordningens upprätthållande i samhället är detektiva polisen. Före år 1916 funnos härstädes blott tvenne detektivkonstaplar, hvilkas antal från och med början af sistnämnda år utökades med en detektivöfverkonstapel. Ytterligare en detektiv polisman är från och med nästkommande år nödvändig. Såsom stöd för denna min begäran, tillåter jag mig åberopa, hvad jag i mina skrifvelser af den 8 oktober och 16 november 1915 anfört, hvilka skrifvelser finnas intagna i Stadsfullmäktiges protokoll för nämnda år, med anledning af då framställd begäran om anslag till en detektivöfverkonstapel. Under de senaste åren hafva de detektiva göromålen ständigt ökats i sådan grad, att jag med fullt fog kan påstå, att ingen stad med innevånarantal i storlek

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Polisen.*

jämförligt med Västerås, ja, icke ens i städer med betydligt högre folkmängdssiffra, detektivpolisen är så öfverhopad med göromål som här. Detta mitt påstående grundar jag på fullt exakta upplysningar från andra städer, i storlek både jämförliga med och större än Västerås. Endast några siffror vill jag här nämna. Under år 1916 anmäldes för laga beivran omkring 360 gröfre brott, däribland 226 olofliga tillgrepp, 38 bedrägeribrott, 50 misshandelsbrott, 15 misshandelsbrott mot tjänstgörande polisman, 11 förskingringsbrott, 8 hemfridsbrott samt 4 förfalskningsbrott med flera andra. Af dessa blefvo utredda 156 olofliga tillgrepp, 30 bedrägeribrott, 48 misshandelsbrott, 11 förskingringsbrott, 7 hemfridsbrott, 15 misshandelsbrott å polis och 2 förfalskningsbrott. Under år 1916 voro ej mindre än 32 minderåriga anhållna för olofligt tillgrepp, däraf 8 erhöllo enskilda varningar och 24 rapporterades till barnavårdsnämnden. För brott, begångna här i staden, och för undergående af urbota bestraffningar häktades härstädes samma år 61 personer samt å andra orter för härstädes föröfvade brott eller för undergående af här ådömt straff 9 personer. 63 personer voro sistlidet år anhållna för lösdrifveri, af hvilka 52 erhöllo enskilda varningar, 7 offentlig varning och 4 häktades. För å andra orter begångna brott häktades här 14 personer. Detektiva polisens hufvuduppgift är att efterspana brottslingar och verkställa utredningar i brottmål, hvarför jag endast velat omnämna ifrågavarande fall, utan att närmare ingå på en redogörelse öfver alla de öfriga mångskiftande göromål, hvilka detektiva polisen har sig ålagt. Under år 1917 hafva göromålen icke minskats och komma säkerligen icke heller framdeles att aftaga. För en i detektiva polisens göromål oinvigd person är det hart när omöjligt att fatta, med hvilket tidsödande och kräfvande arbete det är förenadt att efterspana brottslingar och verkställa utredning i brottmål. Min begäran om anslag till en ny detektivkonstapel kan möjligen synas oblyg, helst som Stadsfullmäktige så nyligen som från och med den 1 januari 1916 biföllo begäran om anslag till en detektivöfverkonstapel. Däremot vill jag endast invända, att jag under inga förhållanden velat betunga staden med nya utgifter i detta hänseende, därest frågan kunnat tåla längre uppskof. Under förra och jämväl under största delen af innevarande år har en polisman från ordningspolisen måst biträda med detektiva göromål. Som jag förut framhållit är ordningspolisens numerär allt för ringa, hvarför ett dylikt förfarande i längden icke låter sig göra.

Jag får därför vördsamt hemställa, att Magistraten ville hos Stadsfullmäktige begära anslag till ytterligare en detektivkonstapel från och med år 1918 års ingång.

Hvad löneförmånerna för en blifvande detektivkonstapel beträffar, tillåter jag mig föreslå följande belopp:

Grundlön	Kr.	1,600: —
Dyrtidstillägg af år 1913	»	150: —
samt, under förutsättning att därtill kan befordras en af stadens polismän, som redan åtnjuter ålderstillägg, i sådant tillägg	»	300: —
och i beklädnadsersättning	»	175: —
Summa kronor		2,225: —

Detektivkonstapeln Gustaf Konrad Forslund har i denna egenskap tjänstgjort sedan den 30 augusti 1914, däraf sedan den 1 januari 1916 såsom ordinarie detektivkonstapel. Detektivkonstapeln Johan Emil Veimer åtnjuter i grundlön 1,600 kronor och detektivkonstapeln Forslund 1,500 kronor, således 100 kronor mindre. Båda uträtta likartade göromål, och anser jag därför med rättvisa och billighet öfverensstämmande att båda åtnjuta samma lön, hvarför jag vördsamt får hemställa, att detektivkonstapel Forslunds grundlön från och med ingången af år 1918 måtte höjas till 1,600 kronor.

Detektivöfverkonstapeln Emil Carlsson har till mig inlämnat bifogade, till Stadsfullmäktige ställda, skrifvelse, hvari Carlsson begär ett personligt lönetillägg af 300 kronor från och med nästa års början. Redan då begäran om anslag till detektivöfverkonstapelstjänsten framställdes, framhöll jag, att en detektivöfverkonstapels arbete vore mera kräfvande och betungande än en öfverkonstapels vid ordningspolisen, hvarför detektivöfverkonstapeln borde vara bättre aflönad, hvilket också vore förhållandet i de städer, där detektivöfverkonstapel funnes. I aflöningsförmåner föreslogs 2,000 kronor i grundlön och 400 kronor i ålderstillägg, hvilket förslag Magistraten biföll. Emellertid afprutades detta så, att detektivöfverkonstapeln i lönehänseende jämnställdes med öfverkonstaplarna vid ordningspolisen. Jag får därför instämma i detektivöfverkonstapel Carlssons skrifvelse samt hemställa, att honom måtte beviljas ett personligt lönetillägg af 300 kronor från och med den 1 januari 1918.

Västerås i stadsfiskalskontoret den 10 oktober 1917.

E. V. PETERSON.

C. A. Linder.

Bil. Litt. B. 2 c.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

På grund af den rådande dyrtiden med ständigt stegrade lefnadsomkostnader, hvilkas norm man ej för närvarande kan öfverskåda, och som mina löneförmåner under de gångna krisåren icke på långt när stått i proportion till de genom tidsläget oerhördt stegrade lefnadsomkostnaderna, hvilka för närvarande utan öfverdrift kunna uppskattas till minst 100 % högre än vid 1914 års slut, ser jag mig härmed nödsakad att hos Stadsfullmäktige vördsamt anhålla, det de med min tjänst förenade ålderstilläggen oafkortade måtte få åtnjutas från och med 1 januari 1918.

Enligt bestämmelserna i 1908 års lönestat skola ålderstilläggen för poliskommissarien utgå med 300 kronor efter respektive 5 och 10 års ordinarie tjänst såsom poliskommissarie. Detta förmodligen beroende på att dåvarande innehafvaren af poliskommissarietjänsten var nyantagen i stadens tjänst.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Polisen.

Som undertecknad anställdes såsom ordinarie vid poliskåren den 6 mars 1900 och således den 1 nästkommande januari innehaft ordinarie anställning i stadens tjänst i nära 18 år, däraf i 3 år och 2 månader som ordinarie poliskommissarie, känns det litet hårdt att ej i likhet med andra stadens befattningshafvare få åtnjuta ålderstillägg. I enlighet med bestämmelserna i ofvannämnda lönestat skulle undertecknad först den 1 januari 1920, efter 20 års ordinarie anställning, komma i åtnjutande af det första ålderstillägget å 300 kronor och den 1 januari 1925, således efter 25 års ordinarie anställning, och nära gränsen för pensions erhållande, det andra ålderstillägget, likaledes å 300 kronor. Detta synes leda till orimligheter.

Såsom en jämförelse torde få omnämnas, att då brandchefen Sjökvist sökte och erhöll sin nuvarande tjänstebefattning, fick han för ålderstilläggens bibehållande tillgodoräkna sig de tjänsteår han hade i stadens tjänst i föregående befattning. Likaså var förhållandet då förutvarande stadsfiskalen Kumlin sökte och erhöll stadsfogdetjänsten.

Jag torde äfven få framhålla, att trots de senaste årens betydliga stegring å alla till lifvets nödtorft erforderliga varor, jag ej förrän ingången af 1917 erhållit något lönetillägg, vare sig i form af ålders-, dyr- eller krigstillägg. Detta i förening med dyrtiden har ställt mig inför nödvändigheten att för mitt och min familjs uppehälle ikläda mig betydande skulder, hvilka jag ej ser mig i stånd att kunna gälda af min nuvarande arbetsförtjänst.

Att detta förhållande ej kan verka uppmuntrande å en befattningshafvare i den tjänst jag bestrider, med år från år ökade kraf på nit och skicklighet för tjänstens behöriga fullgörande, är helt naturligt, alldenstund skuldsättningen måst ske under de år jag är i min bästa ålder och således gifvetvis skulle hafva de största förutsättningar att kunna försörja mig utan skuldsättning.

Uppgift å löneförmåner m. m. för poliskommissarierna i 10 af Sveriges städer bifogas.

Med uttryckande af min tacksamhet för de krigs- och dyrtidstillägg, som innevarande år kommit mig till del, får jag under åberopande af hvad jag här ofvan anfört, vördsamt anhålla,, att Stadsfullmäktige ville behjärta min gjorda anhållan samt bifalla densamma.

Västerås den 2 oktober 1917.

C. A. LINDER.
Poliskommissarie.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Polisen.

Bil. Litt. B. 2 d.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Redan då anslag beviljades härstädes till detektivöfverkonstapelstjänsten sattes grundlönen för densamma 200 kronor lägre än hvad Magistraten föreslagit, hvarjämte 100 kronor afprutades på ålderstilläggen. Således redan innan tjänsten var tillsatt, hade lönen för detektivöfverkonstapeln nedsatts med 300 kronor under det af Magistraten föreslagna lönebeloppet.

Här i staden åtnjuta detektivöfverkonstapeln och öfverkonstaplarne vid ordningspolisen lika löneförmåner, ett förhållande som ingenstädes i öfrigt existerar i någon af Sveriges städer, så vidt jag af införskaffade uppgifter kunnat finna. I alla städer hafva detektivöfverkonstaplarna högre löneförmåner än öfverkonstaplarna vid ordningspolisen, och i en del städer är skillnaden afsevärd,, till exempel i Sundsvall, där detektivöfverkonstapeln åtnjuter ej mindre än 600 kronor högre lön än öfverkonstaplarna vid ordningspolisen, ett förhållande, som Magistraten härstädes vid bestämmandet af löneförmåner för detektivöfverkonstapeln äfven tagit i beaktande.

På grund af det stora antal brottmåls- och andra utredningar, som ständigt härstädes förekomma, är detektivöfverkonstapelstjänsten härstädes, liksom tjänsten för de öfriga detektivkonstaplarna, synnerligen ansträngande och arbetsam. Några fridagar åtnjuter jag i regeln icke.

På grund af hvad jag anfört och då de af mig innehafda löneförmånerna måste anses för låga, samt då det dessutom torde vara osäkert när någon lönereglering för poliskåren kan ifrågakomma, får jag härmed vördsamt anhålla, att jag, som den första november innevarande år varit anställd vid Västerås poliskår i 20 år, från och med 1918 måtte tillerkännas ett personligt lönetillägg af 300 kronor, hvilket belopp utgör skillnaden mellan af Magistraten härstädes föreslagna löneförmåner för detektivöfverkonstapeln och de löneförmåner jag nu åtnjuta.

Västerås den 23 september 1917.

EMIL CARLSSON.
Detektivöfverkonstapel.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Polisen.
Brandverket.

Bil Litt. B. 2 e.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

På uppdrag af härvarande polisförening »Kamraterna» få undertecknade, föreningens styrelse, i afseende å polispersonalens aflöningsförhållanden för år 1918, vördsamt anhålla,

att det sedan 1913 utgående dyrtidstillägget à 150 kronor per man och år och det dyrtidstilläg à 20 kronor per månad, som erhållits sedan den 1 sistlidne juli, måtte tillerkännas en hvar vid poliskåren anställd befattningshafvare äfven för nästa år;

att den nu med 10 % å befattningshafvarnes löner utgående krigstidshjälpen måtte höjas till 25 %, efter samma beräkningsgrunder som hittills, samt

att det s. k. familjeunderstödet à 7 kronor per månad för första familjemedlemmen och 3 kronor per månad för hvar och en därpå följande måtte höjas till respektive 10 och 5 kronor per månad.

I huru oerhörd grad prisförhöjningen ägt rum och alltjämt fortgår å allt hvad som erfordras till lifvets nödtorft, torde vara för hrr fullmäktige så bekant, att det här ej ens behövde antydas. Den krigs- och dyrtidshjälp, vi hitintills erhållit, har ej stått i sådan proportion till denna prisförhöjning och penningens minskade köpkraft, att vi trots sparsamhet och inskränkningar till det yttersta kunnat undgå ekonomiskt trångmål, så mycket mindre som våra ordinarie löner bestämdes för så pass länge sedan som år 1908, därvid de beräknades efter de då rådande lägre lefnadsomkostnaderna och alltså voro för låga redan vid den egentliga s. k. kristidens inträdande.

Väl inseende, att vi icke kunna göra anspråk på så höga löner, att de motsvara de ökade lefnadsomkostnaderna, utan att vi böra underkasta oss inskränkningar på grund af dyrtiden, men icke se oss i stånd att i den alltjämt tilltagande dyrtiden någorlunda drägligt draga oss fram med nuvarande löneförmåner, vädja vi till herrar Stadsfullmäktige att bevilja vår begäran och såmedels bereda oss någon lättnad i våra ekonomiska svårigheter.

Västerås den 10 oktober 1917.

Å polisföreningens »Kamraterna» vägnar:

C. A. VRETLÖF. *EMIL PERSSON.*
J. A. STRÖM. *GEORG SÖDER.*

Bil. Litt. B. 5.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Brandstyrelsen öfverlämnar härmed för fastställelse sitt förslag till stat för brandverket under nästkommande år och får i fråga om dess afvikelser från innevarande års stat anföra följande:

I fråga om befäl och manskap föreslår Brandstyrelsen att vice brandchefsbefattningen öfverföres på fast stat under benämningen öfverbrandmästare samt att brandmanskapet utökas med två brandmän.

Det kan nämligen icke ifrånkommas att stadens utveckling på alla områden nödvändiggör en dylik utökning. Hvad brandkårens inre arbete angår ökas arbetet på brandkårens olika verkstäder år från år, tillsynen af materielen och brandtelegrafen kräfver afsevärd uppmärksamhet och tid, bokföringen blir allt vidlyftigare o. s. v. Allt detta äro göromål, som nuvarande brandmästaren handhafver och hvarmed han uteslutande blir fullt sysselsatt. Vid utryckningar har det visat sig att behof föreligger af en mellanhand af befälsgrad emellan brandchefen och brandmanskapet. Ofta, för att icke säga alltid, måste härvid särskilda afdelningar bildas ur brandmanskapet med särskilda uppgifter, exempelvis en afdelning för lifräddning, en afdelning för slangutläggning o. s. v. Det faller sig svårt för brandchefen att utan hjälp öfvervaka dessa afdelningars arbete.

Vid en eldsvåda uppdelas arbetet i regel så, att ett öfverbefäl öfvertager arbetet med förhindrande af eldens spridning, ett — oftast hittills brandchefen — öfvertar släckningen inom själfva eldhärden. Att öfverlåta dessa ansvarsfulla uppgifter åt ett underbefäl, som har full sysselsättning med sprutornas iordningställande, strålföringen,, slangutläggningen och det mekaniska pumparbetets iordningställande, låter sig icke göra.

Hvad utökning af brandmanskapet angår, erinrar Brandstyrelsen om, att för ambulansautomobilen ständigt en brandman är afdelad, förutom ytterligare en, som skall deltaga i eventuella utryckningar med densamma. Under vissa tider på året är härjämte en brandman sysselsatt med särskildt uppdrag. Så är förhållandet under brandsyneförrättningarne och efterbrandsynen.

Såsom ett ytterligare skäl för utökning af manskapet kan åberopas brandmanskapets berättigade anspråk på att komma i åtnjutande af större ledighet från arbetet.

För närvarande åtnjuter brandmanskapet ledighet dels med en fridag hvar nionde dag, dels ock med sommarsemester, hvilken för brandmännen utgör sex dagar och för brandförmännen åtta dagar, hvilken i regel uttages så, att en fridag förlägges till början och en till slutet af semestern. Denna ledighet är i jämförelse med förhållandet å en del andra med Västerås jämförliga orter kort. Brandmanskapet har ock gjort framställning om den ändring häri, att fridagar måtte beredas hvar femte dag och att sommarsemestern måtte förlängas till fjorton dagar för manskapet och till sexton dagar för brandförmännen i en följd. Äfven om Brandstyrelsen icke anser sig kunna bifalla denna framställning, är Brandstyrelsen likväl af den mening, att fridagarnas antal bör ökas så, att brandmanskapet åtminstone erhåller fridag hvar sjunde dag.

De luckor, som genom en dylik utsträckt ledighet skulle uppstå i brandmanskapets led, måste fyllas genom att antalet brandmän ökas.

För Öfverbrandmästaren föreslås en grundlön af 2,000 kronor förutom beklädnadsersättning, utgående med 200 kronor, hvarjämte fri bostad skulle beredas denne stadens befattningshafvare i brandstationen genom att en del af poliskommissariens lägenhet upplåtes för ändamålet.

Vidare föreslår Brandstyrelsen en omorganisation af brandkårens reservmanskap. Behofvet af att knyta detta manskap fastare vid den uppgift, som tillkommer detsamma att snabbt bemanna ångsprutorna, har under senaste tiden framträdt allt tydligare. Så som förhållandena hittills varit, har reservmanskapet till stor del vid utryckningar underlåtit att infinna sig i tid, beroende på att

detsamma dels fattat sin uppgift för lätt, dels ock på svårigheten att anordna ett effektivt allarmeringssystem, hvarigenom samtliga hithörande snabbt kunna blifva underrättade om utryckningen. Brandstyrelsen har ansett att de olägenheter, som hittills vidlåtit organisationen af brandmanskapet, lättast skulle undanrödjas om antalet af reservmanskapet minskades och hvar och en af detta tillerkändes större ersättning. Gifvetvis skulle härmed ansvaret kännas tyngre och det minskade antalet underlätta anordnandet af ett effektivare allarmeringssystem. Så som Brandstyrelsen här nedan föreslår omändringarne i fråga om reservmanskapet, innebära dessa en obetydlig ökning för stadskassan i jämförelse med därmed vunna fördelar.

Ökningen i anslagen till kol, ved och lyse, stallet, trycksaker och skrifmateriel, underhåll af brandtelegrafen, läkarearvode och medicin samt benzin, bero dels på utökningar af brandmanskapet, dels på högre inköpspriser.

En följd af utökningen af den fasta brandstyrkan blir, att åtgärder måste vidtagas för att bereda större utrymme för brandkårens behof.

Något krigstidstillägg har af Brandstyrelsen icke upptagits i staten, då Brandstyrelsen ansett att krigstidstillägg bör utgå till samtliga stadens befattningshafvare efter enhetliga grunder, hvilka det bör tillkomma Drätselkammaren att föreslå.

Inkomsterna af verkstaden hafva beräknats till ett med 500 kronor förhöjdt belopp.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer alltså Brandstyrelsen att Stadsfullmäktige ville för år 1918 fastställa följande

Förslag

till

Brandverkets utgifts- och inkomststat för år 1918.

Utgifter:

Aflöningar och beklädnad:

Brandchefen, lön	2,500: —	
Beklädnadsersättning	200: —	2,700: —
Bostad i brandstationen, 3 rum och kök jämte jungfrukammare kr. 800: —.		
Öfverbrandmästaren, lön	2,000: —	
Beklädnadsersättning	200: —	2,200: —
Fri bostad 800 kr.		
Brandmästaren, lön	1,400: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Dyrtidstillägg för 1918	150: —	
Beklädnadsersättning	175: —	2,025: —
Bostad i brandstationen, 2 rum och kök kr. 400: —.		
	Transport	6,925: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Brandverket.

Transport			6,925: —
Förste brandförman, lön		1,100: —	
Två ålderstillägg à 100: —		200: —	
Dyrtidstillägg för 1918		150: —	
Beklädnad in natura		150: —	1,600: —
Bostad 1 rum och kök 225: —			
Två 2:dra brandförmän, lön för hvardera	1,000: —		
Två ålderstillägg	200: —		
Dyrtidstillägg för 1918	150: —		
Beklädnad in natura	150: —	1,500: —	3,000: —
Bostäder 1 rum och kök à kr. 225: —.			
Maskinisten, lön		1,000: —	
Två ålderstillägg à 100: —		200: —	
Dyrtidstillägg för 1918		150: —	
Beklädnad		150: —	1,500: —
Bostad ett rum och kök kr. 225: —.			
Verkstadsförmannen, lön		1,000: —	
Dyrtidstillägg för 1918		150: —	
Beklädnadsersättning		150: —	1,300: —
Bostad 1 rum och kök kr. 225: —.			
Sex brandmän, lön	900: —		
Två ålderstillägg à 100: —	200: —		
Dyrtidstillägg för 1918	150: —		
Beklädnad	150: —	1,400: —	8,400: —
Tre brandmän, lön	900: —		
Ett ålderstillägg à 100: —	100: —		
Dyrtidstillägg för 1918	150: —		
Beklädnad	150: —	1,300: —	3,900: —
Fyra brandmän, lön	900: —		
Dyrtidstillägg för 1918	150: —		
Beklädnad	150: —	1,200: —	4,800: —
Till de gifta bostad af 1 rum och kök kr. 225: —.			
Till de ogifta bostad i logement kr. 120: —.			
Kol, ved och lyse			2,500: —
Stallet:			
Utfordring och skoning af 2 hästar			2,200: —
Diverse utgifter:			
Reservanslaget för sjukdomsfall		200: —	
Olycksfallsförsäkring för brandchef och öfverbrandmästare		50: —	
Kollektiv olycksfallsförsäkring för brandmästaren och 18 man		300: —	
Transport		550: —	36,125: —

N:o 122.

Budgetförslag 1918. Brandverket.

Transport	550: —	36,125: —
Trycksaker och skrifmateriel	500: —	
Tvätt, skurning och städning samt renhållning	350: —	
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till reservkåren	400: —	
Underhåll af brandredskapen	500: —	
Underhåll af inventarier i brandstationen och verkstäderna	400: —	
Telefon och telefonsamtal	220: —	
Brandstodsafgifter för inventarier	250: —	
Läkararvode och medicin	300: —	
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgifter m. m.	200: —	
Hyra för bostäder åt 9 st. gifta brandmän à 225: —	2,025: —	
Benzin och smörjolja till automobilen	800: —	
Skorstensfejarens lön	25: —	
Oförutsedda utgifter	500: —	7,020: —
Brandkårens reserv:		
Ångsprutchef	100: —	
Vice d:o	75: —	
1 maskinist tillika extra brandsoldat	150: —	
2:dra maskinist	75: —	
2 eldare à 40: —	80: —	
20 man à 30: —	600: —	
Öfningar med manskapet	250: —	
Kollektiv olycksfallsförsäkring	35: —	1,365: —
Allmänna brandstyrkan:		
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —	
Utgifter vid sprutmönstringen	250: —	550: —
Nyanskaffning:		
Uppsättning af 2:ne nya brandskåp samt materialier till desamma		1,000: —
Summa Kronor		46,060: —

Inkomster:

Diverse inkomster från verkstäderna m. m.	4,000: —
Att genom uttaxering fyllas	42,060: —
Summa Kronor	46,060: —

Västerås den 31 oktober 1917.

För Brandstyrelsen:

OTTO OEST.

Ragnar Tenow.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Byggnads-nämnden.

Bil. Litt. B. 6 a.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Till sitt förslag till stat för nästkommande år, hvilket härmed för godkännande till Stadsfullmäktige öfverlämnas, fogar Byggnadsnämnden följande erinringar.

Såväl biträdande stadsingeniören John Eriksson som ingeniörsbiträdet å byggnadschefskontoret Sigge Heldt hafva, under åberopande af rådande dyrtid, långvarig tjänstetid samt hopade göromål, anhållit om löneförbättring, Eriksson med 1,500 kronor och Heldt med 1,800 kronor årligen.

Dessa kraf har Byggnadsnämnden ansett staden icke kunna afvisa. Det torde icke kunna förnekas, att tjänstemännen äro de löntagare, som hårdast drabbats af dyrtiden och penningens sjunkande värde. Någon annan häremot svarande kompensation hafva icke beredts dem än s. k. krigstidstillägg, hvilket emellertid med hänsyn till nu rådande förhållanden är för knappt utmätt. Då härtill kommer att de tjänstemän, hvarom nu är fråga, en längre tid varit i stadens tjänst, bör det vara staden än mer angeläget att bereda dem en mot tidsförhållandena och deras arbete svarande tillräcklig utkomst därå. Då emellertid relationen emellan de begärda löneförbättringarna icke synts Byggnadsnämnden fullt riktig, har Byggnadsnämnden i statförslaget upptagit för Eriksson ett personligt lönetillägg å 1,500 kronor och ett med 1,200 kronor förhöjdt anslag för aflöning af ett ingeniörsbiträde å byggnadskontoret.

För att till en del ersätta den merkostnad, som blifvit förenad med t. f. stadsarkitektens resor från och till Stockholm sedan rabatten numera borttagits — resekostnaden uppgår årligen till omkring 700 kronor — har Byggnadsnämnden i staten uppfört en ny post å 300 kronor under titeln resebidrag till stadsarkitekten.

Under året har promulgerats en ny lag och en ny förordning, hvilka träda i kraft den 1 januari 1918, nämligen lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad samt Kungl. Kungörelsen af samma dag med närmare föreskrifter om fastighetsregister för stad enligt hvilka för hvarje stad skall finnas upplagdt ett fastighetsregister efter en förut upprättad registerkarta.

Enligt förslag af Magistraten hafva Stadsfullmäktige hos Konungens befallningshafvande i länet anhållit om förordnande för stadsingeniören Gösta Smitt att upprätta registerkarta för staden. För påbörjande af detta arbete, hvilket är af synnerligen vidlyftig beskaffenhet, erfordras anslag dels för aflöning af ett ytterligare ingeniörsbiträde, som uteslutande skall sysselsättas med förarbeten för denna kartas uppläggande, dels ock till handtlangning, till materialanskaffning o. d. För förra ändamålet har Nämnden upptagit ett belopp af 3,600 kronor och för det senare under titeln Kostnader för påbörjande af fastighetsregister 5,000 kronor.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Byggnadsnämnden.*

Öfriga ökningar i anslag i jämförelse med de i innevarande års stat uppförda betingas af ökade materialkostnader och arbetslöner.

Å inkomstsidan är ingen förändring vidtagen.

Under hänvisning till det nu anförda hemställer Byggnadsnämnden alltså att Stadsfullmäktige ville godkänna följande

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för Byggnadsnämnden under år 1918.

Utgifter:

a)	Löner och arvoden:		
	Arvode åt t. f. stadsarkitekten	3,000: —	
	Resebidrag till stadsarkitekten	300: —	3,300: —
	Biträdande stadsingeniören	3,000: —	
	Ett ålderstillägg	500: —	
	Personligt lönetillägg	1,500: —	5,000: —
	Ingeniörbiträde å byggnadskontoret (S. Heldt)	4,200: —	
	Ingeniörsbiträde å stadsingeniörskontoret för uppläggande af registerkarta m. m.	3,600: —	16,100: —
b)	Anskaffande och underhåll af material	1,800: —	
c)	Kostnader för besiktningar	500: —	
d)	Handtlangningskostnader	2,500: —	
e)	Telefonafgift	80: —	
f)	Kostnader för förarbeten till registerkarta	5,000: —	9,880: —
		Kronor	25,980: —

Inkomster:

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar	4,000: —	
Skillnad att genom uttaxering fyllas	21,980: —	25,980: —
	Kronor	25,980: —

Västerås den 18 oktober 1917.

På Byggnadsnämndens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Ragnar Tenow.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Byggnads-nämnden.

Bil. Litt. B. 6 b.

Till Västerås stads Byggnadsnämnd.

Undertecknad, som under fjorton års tid tjänstgjort å Västerås stadsingeniörskontor eller sedan år 1904, har under denna tid åtnjutit en jämförelsevis låg aflöning, hvilken under nu rådande förhållanden är otillräcklig för mig och min familj.

Göromålen beträffande tomtregleringar, utredningar eller andra i samband härmed stående frågor äro till följd af stadens snabba tillväxt redan nu särdeles omfattande och komma med säkerhet att än ytterligare ökas.

Någon extra praktik eller inkomstbringande bisyssla är jag icke i stånd att utöfva, emedan hela min tid tages i anspråk för arbetet i stadens tjänst.

På grund af ofvan anförda skäl får jag därför göra en vördsam anhållan, att Byggnadsnämnden ville hos Stadsfullmäktige hemställa, att mina lönevillkor måtte från och med den 1 januari nästkommande år höjas med Ettusenfemhundra kronor.

Västerås den 1 oktober 1917.

JOHN ERIKSSON.

Ofvanstående ansökan tillstyrkes.
Gösta Smitt.

Bil. Litt. B. 6 c.

Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Härmed får jag vördsamt anhålla, att Byggnadsnämnden hos vederbörande kommunala myndigheter ville hemställa, att min lön från och med nästa år måtte bestämmas utgå med 400 kronor pr månad.

Som stöd för denna min anhållan får jag framhålla, dels att jag ej erhållit någon löneförhöjning sedan nyåret 1913, och således oafsedt rådande dyrtid, i likhet med innehafvare af dylika platser i andra städer, borde kommit i åtnjutande af löneförhöjning, och dels penningevärdets fall, som gör, att 400 kronor *nu* knappast motsvara 250 kronor år 1913.

Enligt uppgifter från Göteborg, Norrköping och Halmstad hafva löneförmånerna *innevarande år* för dem, som lika lång tid innehaft liknande anställning, varierat mellan 4- och 5,000 kronor pr år.

Då jag under nuvarande förhållanden ej kan påräkna några som helst extra förtjänster, blir min ekonomiska ställning mycket bekymmersam, och får jag på anförda skäl vördsamt anhålla, att Byggnadsnämnden måtte begära anslag till begärda löneförhöjning.

Västerås den 27 september 1917.

SIGGE HELDT.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Parker och planteringar.

Bil. Litt. C. 1 a.

Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med styrelsen i Västerås Trädplanteringssällskap den 8 november 1917.

§ 1.

Föredrogs en af Trädgårdsdirektören Forsberg uppgjord utgiftsstat för stadens parker och planteringar för år 1917, slutande å 44,287 kronor.

Det sammanlagda beloppet af utgiftsposterna under rubriken »för skötsel och underhåll» är rätt väsentligt högre än det för i år anslagna, hvilket beror på stegrade priser å arbetskraft och förnödenheter äfvensom ökad areal parker och planteringar. Bland annat hafva tillkommit Rudbecksparken, planteringarna å den Sundénska gården och fortsättningen af parkanläggningen utefter Svartån norr om Lidmansbron.

Bland tillfälliga utgifter märkas rätt höga poster för plantering af träd å vissa gator och torg. Den höga kostnaden beror på stegrade priser å galler och stöd.

Styrelsen godkände det framlagda utgiftsförslaget.

Tillika beslöt styrelsen, som hade sig bekant, att Drätselkammaren ämnade föreslå Stadsfullmäktige beviljande af ett tillfälligt lönetillskott och kristidstillägg till stadens befattningshafvande, att hos Drätselkammaren hemställa, att äfven trädplanteringssällskapets befattningshafvande därvid måtte i förevarande afseende tillgodoses.

Som ofvan.

In fidem:
GEORG ENHÖRNING.

Bil. Litt. C. 1 b.

Förslag
till
Utgiftsstat för stadens parker och planteringar för år 1918.

a) *Löner och arvoden:*		
Trädgårdsdirektören, lön	1,800: —	
Två ålderstillägg	600: —	
Personligt lönetillägg	400: —	2,800: —
Ett biträde		1,800: —
b) *Skötsel och underhåll:*		
Vasaparken och trädplanteringar utom stadens tullar	3,500: —	
Stadsparken	2,000: —	
Planteringar utmed Hamngatan	1,500: —	
Planteringar vid Esplanader, öfriga gator, vid Högre Allm. Läroverket samt emellan nedre kyrkogården vid kvarntullen och Svartån	3,500: —	
Planteringar framför Stadshotellet och vid komministergården samt vid konsistoriet och läroverket	1,600: —	
Rudbecksparken	1,200: —	
Transport	13,300: —	4,600: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Parker och planteringar.

Transport	13,300: —	4,600: —
Djäknebergets vård och underhåll samt reparation af tempel, flaggstänger och flaggor	2,500: —	
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	1,000: —	
Gräsfrö och lökväxter till alla planteringar	1,500: —	
För vård af naturliga parken Elba	800: —	
Bränsle till växthusen	1,500: —	
Körslor till alla planteringar	1,500: —	
För skötsel och vård af Högre Allm. Läroverkets botaniska trädgård	600: —	
Reparation af redskap	800: —	
Grus till alla planteringar	1,500: —	
Oförutsedda utgifter	800: —	
Brandstodsafgift	74: —	
Telefonafgift	63: —	25,937: —
Tillfälliga utgifter:		
Inköp af två gräsklippningsmaskiner	150: —	
Plantering af sex stycken träd utmed östra sidan af Fiskartorget, åtta meter från husraden, med galler och trädskyddare	1,800: —	
Plantering af två pyramidträd (popplar) på Fiskartorget framför rådhuset, med galler och trädskyddare	600: —	
Plantering af två rader träd på Kopparbergsvägen emellan Trädgårdsgatan och Stora gatan	1,600: —	
Plantering af en rad träd på Herrgärdsgatan emellan Nygatan och Rudbecksgatan	400: —	
Källgatan mellan Nedre Kungsgatan och Biskopsvägen	1,600: —	
Iordningställande af platsen utmed Hållgatan vid Flickläroverket	800: —	
Plantering med träd och buskar å Västgötegatan emellan teatern och godtemplarehuset	400: —	
Plantering af olika slags träd på Mariaberget och anordnande af vägar	1,500: —	
Anläggning af en vattenpost med drickspost i Rudbecksparken, enligt kostnadsberäkning från gasverket	1,400: —	
Anordnande af gungor för barn i Rudbecksparken i likhet med dem, som äro å byggnadskvarteret Josefs gård	1,000: —	
Anordnande af dylika gungor i Vasaparken	1,000: —	
Förbättring af stora vägen i Stallhagens västra del midt för Fridnäs genom att påfylla den 40 à 50 cm. med pinnmo, makadam och grus	1,000: —	
För tillsyn af svanarna och änderna i Svartån	500: —	13,750: —
	Kronor	44,287: —

Västerås den 5 november 1917.

CLAES UGGLA.

C. A. Forsberg.

N:o 122.

Budgetförslag 1918.

Gårdar och tomter.

Bil. Litt. C. 10.

Förslagsvis beräknade inkomster och utgifter för Västerås stad tillhöriga gårdar och tomter för år 1918.

	Inkomster.	Utgifter.
Gården N:o 85 Västra kvarteret	2,700: —	1,000: —
„ „ 93 „ „	1,700: —	650: —
„ „ 94 „ „	440: —	200: —
„ „ 98 „ „	1,100: —	350: —
„ „ 99 „ „	220: —	100: —
„ „ 109 „ „	2,480: —	1,200: —
„ „ 116 „ „	1,550: —	600: —
„ „ 119 „ „	345: —	100: —
„ „ 130 & 131 Västra kvarteret	500: —	—: —
„ „ 133 Västra kvarteret	4,450: —	1,500: —
„ „ 147 „ „	9,000: —	650: —
„ „ 68 & 69 Södra „	1,000: —	300: —
„ „ 70 & 71 „ „	400: —	150: —
„ „ 72 Södra „	600: —	200: —
„ „ 73 b „ „	410: —	150: —
„ „ 75 „ „	175: —	—: —
„ „ 76 „ „	150: —	—: —
„ „ 78 „ „	2,950: —	1,000: —
„ „ 83 „ „	2,100: —	850: —
„ „ 90 „ „	2,600: —	850: —
„ „ 91 „ „	2,100: —	1,000: —
„ „ 92 „ „	1,400: —	400: —
„ „ 110 „ „	5,900: —	1,200: —
„ „ 111 „ „	2,050: —	800: —
„ „ 112 „ „	2,800: —	900: —
„ „ 1 Norra „	2,500: —	900: —
„ „ 2 „ „	3,200: —	1,000: —
„ „ 3 & 4 „ „	2,950: —	1,000: —
„ „ 5 „ „	800: —	300: —
„ „ 6 „ „	940: —	200: —
„ „ 7 „ „	375: —	300: —
„ „ 21 „ „	1,900: —	700: —
„ „ 43 „ „	970: —	300: —
„ „ 119 z „ „	1,200: —	500: —
„ „ 119cde „ „	615: —	200: —
„ Loviselund	605: —	250: —
„ Nedre Backa	250: —	100: —
„ Adolfsberg	1,035: —	500: —
„ Kristineberg	700: —	300: —
Transport	67,160: —	20,700: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Gårdar och tomter.
Hälsovårdsnämnden.

	Inkomster.	Utgifter.
Transport	67,160: —	20,700: —
Gården Västermalm 35	350: —	200: —
„ Fridsborg	1,120: —	600: —
„ Stenbo	200: —	100: —
„ Nyborg	270: —	100: —
„ Rosenberg	100: —	100: —
„ Kungsdal N:o 1	3,500: —	1,000: —
„ Gamla varmbadhuset	500: —	200: —
„ Kristinedal	400: —	300: —
„ Gude N:o 5	7,160: —	1,000: —
„ Nyby	300: —	100: —
Barackerna vid Katrinelund	2,300: —	600: —
Tomten N:o 38 Västermalm	150: —	
Del af Lundahlska tomterna (Ströms sterbhus)	10: —	
Ett område af Svantegatan (Major Mossberg)	15: —	
D:o (Direktör Falk)	15: —	
Tomten N:o 84 b Västra kvarteret (Fru Lindroth)	10: —	
Mark af Gustafsbergsjorden (Vedholm)	25: —	
Ett område af Mariaberget (Borgm. Karlsson)	10: —	
Ett område af tomten N:o 33 Norra kvarteret	5: —	
„ „ „ „ „ 68 & 119 Norra kvarteret (Nederman)	23: —	
Summa Kronor	83,623: —	25,000: —

Bil. Litt. D.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden i Västerås får härmed öfverlämna sitt förslag till utgifts- och inkomststat för år 1918 samt ifråga om dess afvikelser från den för innevarande år fastställda staten samt i öfriga i samband härmed stående frågor anföra följande.

Ökningen i semesterarvode åt läkarne är beroende därpå, att det för närvarande ej är möjligt anskaffa en vikarie under angifna beloppet, 300 kronor.

Under den gemensamma beteckningen lön har Nämnden för hvardera stadssjuksköterskan upptagit ett belopp af 800 kronor, hvilken ökning synes motiverad dels genom stadssjuksköterskornas långa tjänstgöringstid — för Anna Ekström 12 år och för Maria Hellström 10 år — dels ock de dyra lefnadskostnaderna. Nämnden har sålunda icke uppdelat sköterskornas lön uti grundlön och ålderstillägg, då Nämnden ansett att denna uppdelning bör anstå och genomföras i samband med en allmän lönereglering för stadens befattningshafvare.

Ökningen af anslaget till kostnader för skyddkoppsympning är att skrifva på ökade omkostnader för materialier och biträdande personal.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Hälsovårds-nämnden.

Anslagen till tryck och annonskostnader samt inventarier och blanketter, hvardera å 300 kronor, har Nämnden ansett sig kunna sammanföra under den gemensamma rubriken tryck och annonskostnader till ett sammanlagdt belopp å 400 kronor.

Svårigheten att för det föregående år fastställda beloppet 600 kronor anskaffa en kompetent och meriterad husmoder, har förorsakat, att Nämnden ansett sig böra föreslå höjande af begynnelselönen till 800 kronor pr år med 3 ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, efter resp. 3, 6 och 9 års tjänstgöring samt allt fritt (naturaförmåner beräknade i värde till 510 kronor).

Den ordinarie lönen för samtliga vid epidemisjukhuset anställda sköterskor har Nämnden ansett sig böra höja från 500 kronor till 600 kronor i likhet med grundlönen vid dylika sjukhus i flera andra städer.

På grund af utvidgningen af epidemisjukhuset torde erfordras inrättande af *dels* en ny sjuksköterskętjänst och *dels* en tjänst såsom sjuksköterskebiträde, och har Nämnden ansett, att, därest nuvarande länssköterskan Agnes Eklund, hvilken tidvis under ej kortare tid än sammanlagdt 6 år tjänstgjort såsom extra sjuksköterska å epidemisjukhuset, skulle erhålla sjuksköterskętjänsten, begynnelselönen skulle, i likhet med hvad ofvan föreslagits, sättas till 600 kronor pr år, samt att hon skulle på grund af sitt nyssnämnda välförtjänta sexåriga arbete vid sjukhuset erhålla vid tjänstens tillträdande två ålderstillägg å hvardera 100 kronor samt allt fritt. Den nya tjänsten såsom sjuksköterskebiträde skulle i likhet med öfriga enahanda tjänster aflönas med 300 kronor pr år och allt fritt.

Nämnden har däremot genom inrättande af dessa nya tjänster ansett sig kunna sänka anslaget för extra sköterskehjälp till förslagsvis 500 kronor.

Beträffande vaktmästaren vid epidemisjukhuset har Nämnden för honom upptagit tvänne ålderstillägg, beroende därpå, att han förut varit i stadens tjänst anställd i 6 år som brandsoldat. Dessutom har Nämnden, enär nödiga vindsutrymmen och kontor saknas, ansett af behofvet påkalladt, att dörr upptages mellan vaktmästarens bostad och ett intill gårdsdrängens lägenhet beläget rum och att äfven detta rum tillagts vaktmästarens bostad, hvilken härigenom kommer att utgöras af två rum och kök, hvarför Nämnden anser sig böra höja dennes naturaförmåner till ett värde af 400 kronor.

Ett ökadt arbete och dyrtiden torde motivera en höjning af lönen till gårdsdrängen från 500 till 600 kronor. Dessutom är gårdsdrängen berättigad att från och med den 1 januari 1918 erhålla ett ålderstillägg af 50 kronor.

Då Förste stadsläkaren meddelat att en duglig kokerska för en så stor inrättning som epidemisjukhuset ej stått att uppbringa under 40 kronor i månaden, anser sig Nämnden nödsakad föreslå utgående af denna lön.

För att i någon mån utjämna den ekonomiska uppoffring, som sköterskorna måste ikläda sig under sin semesterledighet därigenom att de härunder gå miste om sina naturaförmåner, har Nämnden ansett billigheten fordra, att staden, liksom föregående år och i likhet med hvad som är fallet vid landstingets sjukvårdsanstalter, tillerkänner husmodern, sköterskorna, sköterskebiträdena, kokerskan, köksbiträdet och drängen semesterarvoden att utgå i form af kosthållsbidrag med 2 kronor om dagen för husmodern och sköterskorna samt 1: 50 om dagen för de öfriga. För detta ändamål kräfves ett förslagsanslag å 450 kronor, som ock upptagits i staten.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Hälsovårdsnämnden.*

Anslagen under »Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna» och »Anskaffning och underhåll af sängutredningar» hafva sammanförts till ett anslag under en rubrik, »Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna, underhåll af sängutredningar o. dyl.», till ett belopp af 3,000 kronor. Denna höjning motiveras af de å dylika material synnerligen ökade priserna.

Rubriken: Diverse utgifter (reparationer) har ändrats till Förbrukningsartiklar och diverse utgifter, och på grund af dyrtiden ansetts böra upptagas till 1,000 kronor, hvarjämte å särskild post uppförts d) Underhåll af hus och inventarier.

Öfriga ökningar i de begärda anslagen äro motiverade genom de ökade priserna på förnödenheter.

Hälsovårdsnämnden hemställer alltså att Stadsfullmäktige måtte antaga och godkänna följande

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för år 1918.

Utgifter:

1. Allmänna hälsovården.

a) *Aflöningar:*

1:ste stadsläkaren, lön	3,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	3,500: —
2:dre stadsläkaren, lön	2,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	2,500: —
Semesterarvoden för stadsläkarne à 300: —		600: —
1:sta stadsbarnmorskan, lön	600: —	
Personligt lönetillägg	100: —	700: —
t. f. 2:dra stadsbarnmorskan, lön		500: —
2 stadssjuksköterskor, lön à 800: —		1,600: —
1:ste hälsopolisen, lön		2,200: —
En hälsopolis, lön	1,500: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Dyrtidstillägg för år 1918	150: —	1,950: —
Anslag till 3 hälsopoliser för hållande af velociped		75: —

b) *Öfriga utgifter:*

Kostnader för skyddskoppympning	100: —
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —
Telefonafgifter	500: —
Desinfektionskostnader	600: —
Transport	14,855: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Hälsovårdsnämnden.

		Transport	14,855: —	
Tryck- och annonskostnader		400: —		
Diverse		200: —		
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		2,000: —		
Anslag till Västerås stads förening mot tuberkulos för upprätthållande af dispensärverksamheten		2,000: —	19,455: —	
2. **Epidemisjukhuset.**				
a) *Aflöningar:*				
Stadsläkaren för landsbygdens sjuka		1,000: —		
Husmodern, lön		800: —		
(allt fritt 510: —)				
2 ordinarie sjuksköterskor, lön	600: —			
Tre ålderstillägg	300: —	1,800: —		
1 ordinarie sjuksköterska, lön	600: —			
Två ålderstillägg	200: —	800: —		
1 ordinarie sjuksköterska, lön		600: —		
4 ordinarie sjuksköterskebiträden à 300: —		1,200: —		
Extra sköterskehjälp, förslagsvis		500: —		
Vaktmästaren, lön	1,200: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —		
(Bostad, 2 rum och kök med värme och belysning kr. 400: —.)				
Gårdsdrängen, lön	600: —			
Ett ålderstillägg	50: —	650: —		
(Bostad, 1 rum, kost, värme och lyse kr. 510: —.)				
Kokerskan, lön		480: —		
Köksbiträdet, lön		300: —	9,630: —	
b) *Mathållning:*				
Fri kost för husmoder, 4 sjuksköterskor, 4 sköterskebiträden, kokerska, köksbiträde och dräng = 12 personer à kr. 500: —		6,000: —		
Anslag till kosthåll för personalen under semester:				
Husmoder och 4 sköterskor, 30 dagar à 2 kr. = 60 kr.		300: —		
4 biträden, 15 dagar à 1: 50 = 22: 50		90: —		
Kokerska och köksbiträde, 15 dagar à 1: 50 = 22: 50		45: —		
Drängen, 10 dagar à 1: 50		15: —	6,450: —	
Utspisning för patienterna, förslagsvis			12,000: —	
		Transport	28,080: —	19,455: —

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Hälsovårdsnämnden.*

		Transport	28,080: —	19,455: —
c) *Öfriga utgifter:*				
Medicin, förslagsvis		2,000: —		
Ved, kol, lyse		20,000: —		
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter		600: —		
Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna, underhåll af sängutredningar o. dyl.		3,000: —		
Tvätt och rengöringar		2,200: —		
Förbrukningsartiklar och diverse utgifter		1,000: —	28,800: —	
d) *Underhåll af hus och inventarier*		1,500: —		
Inredningsarbeten i nybyggnaderna enl. stadsfullmäktiges beslut den 21/6 1917		9,000: —	10,500: —	67,380: —

3. **Köttbesiktningsbyrån.**

a) *Aflöningar:*				
Föreståndaren, lön	2,500: —			
Personligt lönetillägg	500: —	3,000: —		
En hälsopolis, lön	1,500: —			
Två ålderstilligg	300: —			
Dyrtidstillägg för 1918	150: —	1,950: —		
Bokförare och kassör		900: —		
En hälsopolis, lön	1,200: —			
Dyrtidstillägg för 1918	150: —	1,350: —		
(Bostad, 1 rum och kök med värme och lyse.)				
Biträden vid trikinundersökning		1,020: —		
Extra biträde, förslagsvis		600: —	8,820: —	
b) *Öfriga utgifter:*				
Värme, belysning och vatten		550: —		
Telefonafgift		80: —		
Tvätt		150: —		
Beräknad hyra		3,000: —		
Underhåll af byggnader		200: —		
Diverse oförutsedda utgifter		550: —	4,530: —	13,350: —
			Summa Kronor	100,185: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Hälsovårdsnämnden.

Inkomster:

2. Epidemisjukhuset.

Beräknade inkomster från landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader, inklusive extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tilllägg till kontraktet förslagsvis	10,000: —	12,775: —	
Afgifter af betalande patienter		225: —	13,000: —

3. Köttbesiktningsbyrån.

Besiktnings- och vågafgifter m. m.	13,650: —	26,650: —
Brist att genom uttaxering fyllas		73,535: —
	Summa Kronor	100,185: —

Hälsovårdsnämnden, som har sig bekant, att fråga uppkommit om kristidstillägg för stadens tjänstemän och befattningshafvare, tager för gifvet att, därest sådant kommer att beviljas, äfven de under Nämnden sorterande befattningshafvare komma i åtnjutande däraf enligt de grunder, som därför blifva bestämda.

Västerås den 24 oktober 1917.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Eric Plantin.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Badhus-styrelsen.

Bil. Litt. E. 2.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Badhusstyrelsen får härmed öfverlämna

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för stadens varmbadhus år 1918.

Utgifter:

Andel i obligationslån:			
Ränta	10,454: 64		
Amortering	3,185: —	13,639: 64	
5:te året, kostnaden för inledning af åvatten i badhuset 5,000 kronor enligt Stadsfullmäktiges beslut den 29 maj 1913			500: —
Aflöningar:			
Föreståndaren, lön		1,350: —	
(bostad, 2 rum och kök jämte värme 425: —)			
Maskinisten, lön		1,350: —	
(bostad, 1 rum och kök, jämte värme 275: —)			
Eldaren		1,200: —	
Biljettförsäljerskan		900: —	
Badaren		1,020: —	
4 baderskor		1,440: —	
2 vakter i folkbad och simhall		1,440: —	
2 tvätterskor		1,600: —	
Provisioner		3,000: —	13,300: —
Öfriga utgifter:			
Skrif- och trycksaker		300: —	
Badingredienser		300: —	
Förbrukningsartiklar		800: —	
Kol och bränsle		19,000: —	
Elektrisk belysning		775: —	
Vattenklosettafgifter		150: —	
Telefon		100: —	
Transport		21,425: —	13,800: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918. Badhusstyrelsen.

	Transport	21,425: —	13,800: —
Kronoutskylder		110: —	
Kommunalutskylder		850: —	
Läkararvode		52: —	
Olycksfallspremie		103: 50	
Brandförsäkring		137: 28	
Underhåll af pannor		200: —	
Underhåll af inventarier		100: —	
Oförutsedda utgifter		772: 22	23,750: —
	Summa Kronor		37,550: —

Inkomster:

Karbad	8,000	st.	9,000: —
I klass badstu	6,000	»	7,500: —
Simhall (vinter)	7,000	»	3,500: —
Simhall (sommar)	4,500	»	2,200: —
Medicinska bad	2,000	»	4,500: —
Folkbad	25,000	»	8,650: —
Skolbad	12,000	»	2,200: —
Summa	64,500	st. Kronor	37,550: —

I fråga om utgifterna skiljer sig det föreliggande förslaget från den fastställda staten för innevarande år dels däri, att kostnaderna för förbrukningsartiklar, hvari tvål ingår med den största posten, sedan styrelsen i anledning af tvålbristen och de oerhörda prisstegringarne på denna vara, föreskrifvit att badgäst, som ej själf medför tvål, skall särskildt betala den tvål han erhåller till badet, kunnat nedsättas från 1,800 kronor till 800 kronor, och dels däri, att kostnaden för kol och bränsle af kända orsaker måst höjas från 9,500 kronor till 19,000 kronor.

Beträffande inkomsterna får styrelsen meddela, att styrelsen i ändamål att kunna täcka badhusets själfkostnader för verksamheten, ränta och amortering däri ej inbegripna, sett sig nödsakad företaga en del, dock i jämförelse med andra badhus blygsamma, höjningar i biljettprisen, höjningar som dock, oaktadt de ökade omkostnaderna, hvilka framförallt bestå i stegrade utgifter för bränsle, torde ungefär jämnt fördela sig på alla slags bad, framför allt lagts på de dyrare baden och endast i mindre grad på de billigare, för den stora allmänheten afsedda, baden.

Västerås i oktober 1917.

På Badhusstyrelsens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

Bil. Litt. F. 1 a.

Utdrag ur protokoll vid Folkskolestyrelsens i Västerås sammanträde den 1 november 1917.

— —

§ 123.

Upptogs till behandling den vid föregående sammanträde påbörjade granskningen af förslaget till 1918 års utgifts- och inkomststat för Västerås folkskolor, och uppgjordes detta i enlighet med bifogade bilaga för att i vederbörlig ordning ingifvas till Stadsfullmäktige, och ville styrelsen som motivering till viktigare förändringar rörande anslagskrafven anföra följande:

a) Efter pröfning af inkomna ansökningar om uppflyttning i högre lönegrad fann styrelsen följande lärare och lärarinnor därtill berättigade:

folkskollärare	A. Krantz	i 3 lönegraden	fr.	o. m.	$^1/_1$	1918,
»	D. Sjöholm	» 2	»	»	$^1/_1$	1918,
folkskollärarinnan	E. Bostrand	i 2 lönegraden	fr.	o. m.	$^1/_1$	1918,
småskollärarinnan	M. Lagrelius	» 3	»	»	$^1/_7$	1918,
»	G. Almberg	» 3	»	»	$^1/_7$	1918,
»	S. Eriksson	» 2	»	»	$^1/_1$	1918 och
slöjdläraren	A. Hammarsten	i 2	»	»	$^1/_1$	1918.

b) Enär första, andra och tredje årsklasserna i folkskolan utgöras af 12 afdelningar i hvardera, men till den nya första årsparallellen för nästkommande läsår ej finnas mer än 10 lärarekrafter, 5 manliga och 5 kvinnliga, hemställer styrelsen om inrättandet af en ny folkskollärare- och en ny folkskollärarinnetjänst fr. o. m. $^1/_7$ 1918. Då ej mindre än 3 e. o. folkskollärare- och lika många e. o. folkskollärarinnetjänster förut finnas, föreslår styrelsen, att de nya tjänsterna uppföras på ordinarie stat. Till följd af barnantalets ökning hemställer styrelsen äfvenledes om inrättandet af 2 nya småskollärarinnetjänster fr. o. m. $^1/_7$ 1918 liksom ock af en biträdande slöjdlärarinnebefattning fr. o. m. höstterminens början nästkommande år.

c) beträffande frågan om kristidstillägg för år 1918 åt folkskolans befattningshafvare, beslöt styrelsen föreslå, att samma grunder, enligt hvilka beräkningen af nämnda tillägg skett fr. o. m. 1 juli innevarande år måtte vinna tillämpning äfven för år 1918. Skulle högre kristidstillägg beviljas stadens öfriga befattningshafvare, hemställer styrelsen om att äfven vid folkskolan anställd personal måtte komma i åtnjutande däraf.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Folkskolan.*

d) Från vid Västerås folkskolor anställda lärare och lärarinnor i slöjd samt huslig ekonomi hade inkommit en skrifvelse med anhållan, att Folkskolestyrelsen för nämnda lär., hvilka ej komma i åtnjutande af det anslag till tillfällig löneförhöjning, som af statsmedel utgår till lär. i läs- och skrifämnen vid folk- och småskolan, måtte hos Stadsfullmäktige föreslå motsvarande belopp att utgå af kommunala medel, och beslöt styrelsen, som fann framställningen befogad, föreslå 400 kronor till hvarje slöjdlärare samt 250 kronor till hvardera af lärarinnorna i slöjd och huslig ekonomi.

e) Med anledning af det ökade arbetet å folkskoleexpeditionen hemställer styrelsen om ett anslag å 800 kronor till skrifbiträde åt folkskoleinspektören.

f) I och för anställande af en bibliotekarie för lärjungebiblioteket begäres ett anslag å 100 kronor.

g) Sedan lång tid tillbaka har behof af sakkunnig ledning och kontroll af gymnastikundervisningen vid stadens folkskolor gjort sig gällande. Folkskolestyrelsen, som tidigare haft för afsikt att föreslå åtgärder till afhjälpande af detta behof, men måst afstå därifrån på grund af svårigheten att få härför lämpliga och väl kvalificerade krafter, hemställer nu, efter att ha förvissat sig om att sådana stå att erhålla, om ett anslag å 800 kronor till aflönande af en instruktör och en instruktris i gymnastik.

h) Från timlärarne i slöjd hade inkommit en skrifvelse med anhållan om ökning af slöjdarvodet från 136 till 225 kronor pr grupp. Folkskolestyrelsen, som visserligen fann en höjning motiverad, ansåg dock, att arvodet bör bestämmas med hänsyn till det antal extra timmar undervisningen ifråga tar i anspråk, enär för den slöjdundervisning, som faller inom lästid, ingen särskild betalning bör utgå. Normerande för grupparvodet bör alltså det fall vara, då hela antalet slöjdtimmar förlägges utom lästid med en minskning af detta belopp, som motsvarar antalet inom lästid fallande slöjdtimmar.

Om då, såsom styrelsen fann skäligt, arvodet beräknas efter 2: 20 kr. pr timme, komme grupparvodet att utgå med högst 300 kronor, med 225 kronor för det fall att lärare slöjdar med 2 grupper inom egen klass och med 150 kronor, om han slöjdar med en grupp likaledes inom egen klass. Den äskade höjningen af anslaget till slöjdundervisningen betingas af ofvannämnda ökning af arvodet.

I samband härmed beslöt styrelsen hemställa om ökning af arvodet i kvinnlig slöjd från 81 öre till 1: 50 kr. pr timme.

i) Beslöt styrelsen tillstyrka en anhållan från lärare i fortsättningsskolan om höjning af arvodet från kr. 1: 50 till kr. 2: 50 per timme.

j) Från de ordinarie folkskollärare och folkskollärarinnor samt de småskollärarinnor, hvilka före sin anställning härstädes tjänstgjort inom annat skoldistrikt, hade inkommit en skrifvelse med anhållan, att intill 5 tjänsteår, förvärfvade inom annat skoldistrikt, måtte få medräknas för uppflyttning i högre lönegrad härstädes, eller, om detta ej skulle bifallas, att ifrågavarande anhållan måtte vinna tillämpning beträffande från staten utgående ålderstillägg.

Folkskolestyrelsen, som upptagit detta ärende till pröfning, har för sin del funnit framställningen befogad . Det vill synas, som om de bestämmelser, hvilka hittills tillämpats beträffande här berörda fråga, ej göra full rättvisa åt de lärare, som före sin anställning vid Västerås folkskolor förvärfvat sig erfarenhet på annat håll. Kommunens verkliga utgifter för nämnda lärare blifva alltså

mindre än för dem, som vunnit anställning härstädes utan föregående ordinarie tjänstgöring, enär som bekant statsbidraget för ålderstilläggen utgår, oafsedt om tjänstgöringen bestridts inom Västerås eller inom annat skoldistrikt. Farhågan för att ålderstigna lärare skulle söka sig anställning här och åsamka staden ökade utgifter i form af tilläggspension efter en relativt kort tjänstgöring, torde lätt kunna undanrödjas genom att, i likhet med hvad pensionskommitterade föreslagit, sätta ett visst antal tjänsteår som villkor för erhållande af sådant pensionstillägg.

Folkskolestyrelsen har sig äfven bekant, att de ojämförligt flesta städerna i vårt land (alla utom 4, däribland Västerås) medge rätt för sina lärare att tillgodoräkna sig ett större eller mindre antal tjänsteår från annat distrikt, i somliga utan någon begränsning, i andra åter med den begränsning, som här föreslagits.

Folkskolestyrelsen hemställer alltså, att för folkskollärare och folkskollärarinnor intill 5 ordinarie tjänsteår och för småskollärarinnor, beträffande hvilka begreppet ordinarie ej tillämpas, 5 tjänsteår, förvärfvade inom annat skoldistrikt, måtte få medräknas för uppflyttning i högre lönegrad härstädes.

k) Till en planerad kurs för folk- och småskolans lärare i teckning och hembygdsundervisning samt en kurs i experimentell fysik hemställes om ett anslag å 725 kronor.

l) Beslöt Folkskolestyrelsen att tillstyrka från styrelsen för Västmanlands läns pedagogiska bibliotek inkommen anhållan om ett anslag å 50 kronor till nämnda bibliotek.

m) På grund af prisstegringen å såväl materiell som arbetskraft hemställer styrelsen om höjning af anslagen till skolträdgårdarna. Å Korsängsskolans lekplaner äro äfven vissa dräneringsarbeten behöfliga, hvarför en höjning af anslaget till nämnda skolgårdar kräfves.

n) Redan i år har på särskildt medgifvande af Drätselkammaren potatislotter å 30 kvm. upplåtits till omkring 400 skolbarn. Då denna potatisodling utfallit synnerligen tillfredsställande, i det ej mindre än omkring 400 tunnor skördats och kommit barnen tillgodo, hemställer styrelsen om ett anslag af 400 kronor för tillhandahållande af potatisland äfven för nästkommande år.

o) Enär det anslag till reparation och ommålning af Djäknebergsskolan, hvilket varit upptaget i 1917 års stat, ej kommit till användning på grund af att linolja ej stått att erhålla, hemställes om att anslaget ifråga måtte öfverföras till 1918 års stat.

p) Den äskade höjningen af anslaget till barnavårdsnämnden betingas dels af att antalet barn, som nämnden tagit vård om, ökats, dels af höjda fosterbarnslegor. Härtill kommer, att enligt lag af den 14 juni 1917 särskilda barnavårdsmän skola fr. o. m. $^1/_1$ 1918 förordnas för utom äktenskap födda barn. Dessa barnavårdsmän ha att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratages. Det åligger sålunda barnavårdsman att sörja för, att åtgärder ofördröjligen vidtagas för fastställande af barnets börd samt tillförsäkrande af underhåll åt barnet, biträda med indrifvande och tillhandahållande af underhållsbidrag samt att själf eller genom ombud föra talan för barnet rörande faderskap m. m. För detta tvifvelsutan synnerligen omfattande arbete och de kostnader, som därmed äro förenade, föreslås ett förslagsanslag å 3,500 kronor.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

r) Diverse höjningar af anslagen till värme, renhållning, böcker till fattiga skolbarn, barnbespisning, undervisnings- och slöjdmateriell, tryckningskostnader m. m. betingas af de oerhördt stegrade priserna.

s) Med anledning af hemställan från Föreningen Västerås skollofskolonier om ett anslag å 4,000 kronor till nämnda förenings behjärtansvärda verksamhet, hemställer styrelsen om att detta belopp måtte beviljas.

t) Folkskolestyrelsen, som enligt Stadsfullmäktiges förordnande tjänstgör som interimsstyrelse för högre folkskolan, intilldess särskild styrelse för densamma kunnat i behörig ordning utses, öfverlämnar härmed jämväl utgifts- och inkomststat för nämnda högre folkskola.

Då vid densamma fr. o. m. nästkommande hösttermin 2 årsklasser komma att undervisas, hemställes om inrättandet af 2 ordinarie lärarebefattningar från och med $^1/_7$ 1918.

Enär enligt den fastställda lönetursberäkningen intill 10 ordinarie tjänsteår från annan högre folkskola eller folkskola kunna få tillgodoräknas för uppflyttning i högre lönegrad, ha de högsta lönebelopp, som kunna ifrågakomma, upptagits.

Beträffande kristidstilläggen hemställes om att i tillämpliga delar enahanda grunder måtte tillämpas som för folkskolans lärare.

Anslaget till undervisningsmateriell är i första rummet beräknat för inköp af tvenne skrifmaskiner samt åskådningsmateriell för varukännedom.

Västerås som ofvan.

Em. Granér.

Justeradt den $^6/_{11}$ 1917.

Fredr. Fåhræus.
Axel Enblom. *Sven Elvius.*

Ur protokollet rätt utdraget, betygar

Em. Granér,
Folkskolestyrelsens sekreterare.

Bil. Litt. F. 1 b.

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Folkskolan.*

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för Västerås folkskskolor år 1918.

Utgifter:

Aflöning till:

1	folkskoleinspektör (Granér)		5,000: —
1	ord. lärare (Valter) lön	1,700: —	
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —
1	„ „ (Ahlm) lön	1,700: —	
	Däraf bostad in natura kr. 300: —.		
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —
1	„ „ (Bohlin) lön	1,700: —	
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —
1	„ „ (Fröier) lön	1,700: —	
	Däraf bostad in natura kr. 300: —.		
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —
1	„ „ (Dahlberg) lön	1,700: —	
	Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —
1	„ „ (Näslund) lön	1,700: —	
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —
1	„ „ (Andrén) lön	1,700: —	
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —
1	„ „ (Rudkvist) lön	1,700: —	
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —
1	„ „ (Krantz) lön	1,700: —	
	Däraf bostad in natura kr. 300: —.		
	Två ålderstillägg	600: —	2,300: —
1	„ „ (Granér) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —
1	„ „ (Leontein) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —
1	„ „ (Lindberg) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —
1	„ „ (Norman) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	2,000: —
		Transport	35,200: —

N:o 122.

Budgetförslag 1918.

Folkskolan.

		Transport		35,200: —	
1 ord. lärare	(Olsson) lön			1,700: —	
1 „ „	(Sjöholm) lön		1,700: —		
	Ett ålderstillägg		300: —	2,000: —	
1 „ „	(Pettersson) lön			1,700: —	
1 „ „	(Vallström) lön			1,700: —	
1 „ „	(Karlfors) lön			1,700: —	
1 „ „	(Sigroth) lön			1,700: —	
1 „ „	(Magnusson) lön			1,700: —	
1 „ „	(Ekroth) lön			1,700: —	
1 „ „	(Jäderlund) lön			1,700: —	
1 „ „	(ej tillsatt) lön pr 6 mån.			850: —	
1 e. o. „	(Berg) lön			1,400: —	
1 „ „	(Lindgren) lön			1,400: —	
1 „ „	(Carlsson) lön			1,400: —	55,850: —

Aflöning till folkskollärarinnor:

1 ord. lärarinna	(Stenström) lön	1,500: —		
	Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ „	(Svanholm) lön	1,500: —		
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ „	(Hammarskiöld) lön	1,500: —		
	Tre ålderstillägg	600: —	2'100: —	
1 „ „	(Fröman) lön	1,500: —		
	Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ „	(Bohman) lön	1,500: —		
	Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ „	(Fernqvist) lön	1,500: —		
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ „	(Svanbom) lön	1,500: —		
	Tre ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ „	(Kolmodin) lön	1,500: —		
	Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1 „ „	(Köhlberg) lön	1,500: —		
	Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
1 „ „	(Månsson) lön	1,500: —		
	Två ålderstillägg	400: —	1,900: —	
		Transport	20,400: —	55,850: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Folkskolan.

Transport			20,400: —	55,850: —
1 ord. lärarinna (Hellman) lön		1,500: —		
Två ålderstillägg		400: —	1,900: —	
1 „ „ (Maunsbach) lön............		1,500: —		
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —	
1 „ „ (Fanny Bostrand) lön ...		1,500: —		
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —	
1 „ „ (Elisab. Bostrand) lön...		1,500: —		
Ett ålderstillägg		200: —	1,700: —	
1 „ „ (Bolin) lön			1,500: —	
1 „ „ (Ahlstedt) lön			1,500: —	
1 „ „ (Pettersson) lön..			1,500: —	
1 „ „ (Karlsson) lön			1,500: —	
1 „ „ (Isacsson) lön			1,500: —	
1 „ „ (Sigroth) lön			1,500: —	
1 „ „ (Eriksson) lön			1,500: —	
1 „ „ (Andersson) lön			1,500: —	
1 „ „ (ej tillsatt) lön pr 6 mån.			750: —	
1 e. o. „ (Hjelmqvist) lön			1,300: —	
1 „ „ (Emanuelsson) lön			1,300: —	
1 „ „ (Vickman) lön			1,300: —	44,050: —
Aflöning till småskollärarinnor:				
8 lärarinnor (O. Berg, A. Lennmalm, E. Eriksson, J. Johansson, O. Norling, M. Ahlström, E. Karlsson, och A. Pettersson) lön	900: —			
Däraf för O. Berg bostad in natura kr. 200: —.				
Tre ålderstillägg	300: —	1,200: —	9,600: —	
9 lärarinnor (A. S. Eriksson, T. Österberg, E. Svensson, M. Sjöholm, S. Söderholm, G. Vahlberg, T. Söderholm, S. Boije och A. Rudkvist) lön	900: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,100: —	9,900: —	
2 lärarinnor (G. Almberg och M. Lagrelius) lön	900: —			
Ett och ett halft ålderstillägg	150: —	1,050: —	2,100: —	
2 lärarinnor (E. Pettersson och S. Eriksson) lön....	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —	1,000: —	2,000: —	
Transport			23,600: —	99,900: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

Transport		23,600: —	99,900: —
11 lärarinnor (G. Ringdahl, M. Lundgren, L. Karlsson, M. Eklund, K. Nordkvist, E. Berg, H. Olsson, M. Carlsson, E. Svensson, G. Olsson, G. Hultcrantz) lön	900: —	9,900: —	
2 lärarinnor (ej tillsatta) lön	900: —	1,800: —	
2 „ „ „ lön pr 6 mån.	450: —	900: —	36,200: —
Ett ålderstillägg till vardera av 16 lärare och lärarinnor, hvilka, för så vitt intill 5 tjänsteår, förvärvade inom annat skoldistrikt, få medräknas, äro berättigade att uppflyttas i högre lönegrad			2,300: —

Aflöning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:

1 lärare i slöjd (Brandt) lön	1,700: —		
Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
Tre ålderstillägg	900: —	2,600: —	
1 „ „ „ (Ljung) lön	1,500: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,100: —	
1 „ i skomakeri (Hammarsten) lön	1,500: —		
Ett ålderstillägg	300: —	1,800: —	
1 lärarinna i slöjd (Vahlbäck) lön	1,000: —		
Tre åldertillägg	300: —	1,300: —	
2 lärarinnor i slöjd (Molander och Lindquist) lön	1,000: —		
Två ålderstillägg	200: —	2,400: —	
2 „ „ „ (Vahlström och Hahr) lön	1,000: —		
Ett ålderstillägg	100: —	2,200: —	
3 „ „ „ (Schenström, Vimnell och Pettersson) lön	1,000: —	3,000: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Thunell) lön	1,200: —		
Två ålderstillägg	200: —	1,400: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Granér) lön	1,200: —		
Två ålderstillägg	200: —	1,400: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Robért) lön		1,200: —	
Till folkskollärare samt slöjdlärare Ljung för öfvertidsundervisning		6,000: —	
Till slöjdlärarinnor för öfvertidsundervisning		1,100: —	
Lön till en biträdande slöjdlärarinna höstterminen 1918 för 256 tim. à kr. 1: 50 pr timme		384: —	26,884: —
		Transport	165,284: —

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Folkskolan.*

		Transport	165,284: —
Statens tillfälliga löneförbättringar för år 1918:			
Till 11 folkskollärare .... à 600: —		6,600: —	
„ 14 „ .... à 400: — och 1 à 200: —		5,800: —	
„ 25 folkskollärarinnor...... à 400: — och 1 à 200: —		10,200: —	
„ 34 småskollärarinnor ... à 250: — och 2 à 125: —		8,750: —	31,350: —
Kommunens dyrtidstillägg för år 1918:			
Till 50 folkskollärare och lärarinnor à 150: — och 2 à 75: —		7,650: —	
Till 34 småkollärarinnor à 150: och 2 à 75: —......		5,250: —	
Till 14 lärare i öfningsämnen à 150: —		2,100: —	15,000: —
Kommunens krigstidshjälp för nyssberörda befattningshafvare för år 1918			44,312: —
Vikariehjälp:			
För lärare och lärarinnor			4,500: —
Fortsättningsskolan:			
Arvode till lärare och lärarinnor			6,350: —
Privatläsning:			
Förslagsanslag			600: —
Aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor:			
Vaktmästaren vid Herrgårdsskolan (Ekman) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Tilläggsarvode	75: —	1,325: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 500: —)			
Eldaren m. m. vid Herrgårdsskolan (Ekström) lön		950: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 300: —)			
Vaktmästaren vid Djäknebergsskolan (Salkvist) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 500: —.)			
Vaktmästaren vid Korsängsskolan (Andersson) lön	950: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,250: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 500: —)			
Städerskan i Herrgårdsskolan (Maria Johansson) lön...		525: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 160: —.)			
Städerskan i Herrgårdsskolan (H. Ekman) lön		400: —	
Transport		8,700: —	267,396: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Folkskolan.

Transport	8,700: —	267,396: —
Städerskan i Herrgårdsskolan (M. Ekström) lön	400: —	
„ i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson) lön (Bostad, ved och lyse in natura 160: —.)	175: —	
Städerskan i Djäknebergsskolan (Anna Sahlkvist) lön	475: —	
„ i slöjdskolan för flickslöjd i Skepparbacksskolan (A. Sundell) lön	170: —	
Städerskan i Skepparbacksskolan (V. Torell) lön	575: —	
„ i Mariabergsskolan (A. Eriksson)	375: —	
3 städerskor i Korsängsskolan (M. Andersson, E. Redin och E. Hallsten) lön à 400: —	1,200: —	
Dyrtidstillägg för år 1918:		
Till 3 vaktmästare och en eldare à 150: —	600: —	
Krigstidshjälp åt vaktmästare och städerskor	3,525: 50	
Läkarearvode för vaktmästarne:		
Ekman, Andersson och Sahlkvist, eldaren i Herrgårdsskolan samt städerskorna Maria Johansson, Lovisa Andersson, Vilhelmina Torell, Anna Eriksson, Ester Redin samt E. Hallsten à 8: —	80: —	
Städning af förhyrd slöjdlokal i seminariet (15 kr. pr månad)	135: —	13,410: 50
Pensionsafgifter:		
Till folkskollärarnes pensionsinrättning	4,500: —	
„ „ änke- och pupillkassa	1,080: —	
„ småskollärarnes m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt	954: —	6,534: —
Pensioner:		
Till f. folkskolläraren C. L. Lindquist	800: —	
„ „ P. V. Verkelin	800: —	
„ „ J. P. Malmberg	800: —	
„ f. småskollärarinnan M. Holm	500: —	
„ „ E. Hallin	390: —	
„ småskollärarinnan J. Kjellin	600: —	
„ „ H. Törngren	390: —	
„ slöjdlärarinnan E. Hellström	910: —	
„ vaktmästaren K. G. Lönnborgs änka	200: —	
„ städerskan änkan Lovisa Pettersson	200: —	
„ „ Charlotta Svedin	300: —	
„ „ Edla Froberg	300: —	6,190: —
Krigstidshjälp till pensionärerna		619: —
	Transport	294,149: 50

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Folkskolan.*

		Transport	294,149: 50
Skolträdgårdarne:			
Trädgården vid Västgötegatan:			
Omkostnader	300: —		
Arvode till I Fröier	250: —	550: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Djäknebergs-, Skepparbacks- och Mariabergs-skolorna (inkl. arvode till vårdaren herr Fröier 50 kr.)		450: —	
Herrgårdsskolan:			
Omkostnader	600: —		
Arvode till H. Dahlberg (Bostad)	300: —	900: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Herrgårdsskolan och Norra slöjdskolan (inkl. arvode till vårdaren herr Dahlberg 50 kr.)		350: —	
Korsängsskolan:			
Omkostnader	900: —		
Arvode till I. Bohlin	500: —	1,400: —	
Anslag till vård af skolgårdarna vid Korsängsskolan (inkl. arvode till vårdaren herr Bohlin 50 kr.)		1,000: —	4,650: —
Skolköket (driftkostnad)			2,500: —
Skolmateriel			4,000: —
Inventarier			3,500: —
Slöjdmateriel för gossar			2,500: —
„ „ flickor			2,500: —
Anslag till undervisning i instrumentalmusik			300: —
Tandklinik (lokalhyra)		500: —	
Tandläkare, lön 2,000: —, och kvinnligt biträde 400: —		2,400: —	
Förbrukningsartiklar för tandkliniken (förslagsvis)		150: —	
Ljus och bränsle		250: —	
Städning och skurning (20 kr. i mån. under 10 mån.)		200: —	3,500: —
Arvoden:			
Arvode till skolläkaren		1,000: —	
„ „ simläraren		1,250: —	
„ „ simlärarinnan		1,000: —	
„ för hämtning af skolbarn		200: —	
„ till 3 materialförvaltare		675: —	
„ „ tillsyningsläraren i slöjd		300: —	
„ „ tillsyningslärarinnan i slöjd		200: —	
„ „ ett skrifbiträde å folkskoleexpeditionen		800: —	
„ „ en gymnastikinstruktör och en gymnastikinstruktris à 400: —		800: —	
„ „ en bibliotekarie för lärjungebiblioteket		100: —	6,325: —
Trycknings- och annonskostnader			1,800: —
		Transport	325,724: 50

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Polisen.
Folkskolan.

Transport		325,724: 50
Lärare- och lärjungebiblioteken:		
Lärarepersonalens bibliotek	400: —	
Lärjungebiblioteket	550: —	
Anslag till Västmanlands läns pedagogiska bibliotek	50: —	1,000: —
Stipendier:		
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen	500: —	
„ „ skolresor för lärjungarna	500: —	
Anslag till fortbildningskurser för lärarepersonalen	725: —	1,725: —
Skomakerislöjd och skolkängor:		
Omkostnader		3,000: —
Vatten, värme och belysning:		
Vattenafgifter	600: —	
Uppvärmning	30,000: —	
Belysning, elektrisk och gas	4,000: —	34,600: —
Skolbad:		
Aflöning till baderskor	750: —	
Handdukstvätt och tvål	700: —	1,450: —
Reparationer:		
Årskostnader, förslagsvis	3,750: —	
Reparationer och ommålning af Djäknebergsskolan	9,725: —	13,475: —
Renhållning:		
Skurning och rengöring samt tvätt	5,000: —	
Renhållning af gårdar	180: —	
„ m. m. af gatorna utanför Skepparbacks-, Mariabergs- och Djäknebergsskolorna samt lärarebostäderna	725: —	
Sotning	200: —	6,105: —
Diverse utgifter:		
Hyra för slöjdlokal i seminariet	250: —	
Brandstodsafgifter	570: —	
Telefonafgifter	500: —	
Skötsel af ur	50: —	
Smärre reparationer å materiel och inventarier m. m.	1,800: —	
Böcker till fattiga skolbarn	1,000: —	
Barnbespisning, förslagsvis	8,000: —	
Potatisland till skolbarn	400: —	
Oförutsedda utgifter	700: —	
Anslag till föreningen Västerås skollofskolonier	4,000: —	17,270: —
Transport		404,349: 50

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Folkskolan.

Barnavårdsnämnden:		Transport	404,349: 50
För 8 barn vid Hall		1,600: —	
„ utackordering i enskilda hem		3,000: —	
Arvode till sekreteraren		250: —	
Diverse oförutsedda utgifter		800: —	
Till barnavårdsmän, förslagsvis		3,500: —	9,150: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
a) för andel i 1892 års obligationslån kr. 100,000: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 56,000: —			
Ett års ränta	2,185: —		
Ett års amortering	2,750: —	4,935: —	
b) för andel i 1902 års obligationslån kr. 215,000: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 169,635: —			
Ett års ränta	6,785: 40		
Ett års amortering	4,085: —	10,870: 40	
c) för andel i 1907 års obligationslån kr. 44,500: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 38,300: —			
Ett års ränta	1,723: 50		
Ett års amortering	950: —	2,673: 50	
d) för andel i 1910 års obligationslån kr. 324,880: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 310,900: —			
Ett års ränta	13,889: 25		
Ett års amortering	4,500: —	18,389: 25	
e) för andel i 1916 års obligationslån kr. 27,770: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 23,320: —			
Ett års ränta	1,166: —		
Ett års amortering	225: —	1,391: —	38,259: 15
		Summa Kronor	451,758: 65

Inkomster:

Statsbidrag:

Till folkskolan:

För 6 lärare à kr. 1,260: —	7,560: —
„ 8 lärarinnor à „ 1,110: —	8,880: —
„ 4 lärare à „ 1,110: —	4,440: —
„ 3 lärarinnor à „ 1,010: —	3,030: —
„ 5 lärare à „ 960: —	4,800: —
„ 4 lärarinnor à „ 910: —	3,640: —
Transport	32,350: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Folkskolan.

Transport		32,350: —		
För 11 lärare à „	810: —	8,910: —		
„ 10 lärarinnor à „	810: —	8,100: —		
„ 1 lärare à „	405: —	405: —		
„ 1 lärarinna à „	405: —	405: —	50,170: —	
Till småskolan:				
För 14 lärarinnor à kr.	630: —	8,820: —		
„ 6 „ à „	570: —	3,420: —		
„ 6 „ à „	510: —	3,060: —		
„ 8 „ à „	450: —	3,600: —		
„ 2 „ à „	225: —	450: —	19,350: —	
Till fortsättningsskolan				675: —
Till slöjdskolan:				
För gossar: 41 grupper à kr. 81: —			3,321: —	
„ flickor: 62 „ à „ 40: 50			2,511: —	
„ „ 4 „ à „ 19: 20			76: 80	5,908: 80
Till undervisning i huslig ekonomi:				
18 kurser à kr. 100: —				1,800: —
Till lärjungebiblioteket				150: —
Tillfällig löneförbättring:				
Till 12 folkskollärare à kr. 600: —			7,200: —	
„ 14 „ à „ 400: — och en à kr. 200: —			5,800: —	
„ 25 folkskollärarinnor à kr. 400: — och en à 200: —			10,200: —	
„ 34 småskollärarinnor à kr. 250: — och 2 à 125: —			8,750: —	31,950: —
Arrendemedel:				
För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)				37: —
Hyresmedel:				
För bostäder till lärare, vaktmästare m. m.				2,250: —
Skolköket:				
Beräknade afgifter				1,000: —
Barnavårdsnämnden:				
Af fattigvården för 8 barn vid Hall			800: —	
„ „ „ 12 utackorderade barn			1,200: —	
Statsbidrag för 12 barn			216: —	2,216: —
Att genom uttaxering fyllas:				
För folk- och småskolor			291,058: 70	
„ barnavårdsnämnden			6,934: —	
„ ränta och amortering			38,259: 15	336,251: 85
			Summa Kronor	451,758: 65

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

Västerås högre folkskola.

Utgifter:

Arvode till föreståndaren	600: —
Lön till 2 ordinarie lärare fr. o. m. 1 jan. 1918 (högst)	3,800: —
Arvode till timlärare	2,145: —
„ „ slöjdlärare	300: —
„ „ vikarie	300: —
Krigstidstillägg till 2 ordinarie lärare (högst)	380: —
Statens tillfälliga löneförbättring (högst)	600: —
Undervisningsmateriel	2,000: —
Trycknings- och annonskostnader samt diverse utgifter	800: —
Summa Kronor	10,925: —

Inkomster:

Statsbidrag till aflöning af lärare	1,800: —
Statens tillfälliga löneförbättring för 1918	600: —
Statsbidrag till slöjd	170: —
Att genom uttaxering fyllas	8,355: —
Summa Kronor	10,925: —

Bil. Litt. F. 1 c.

Till Folkskolestyrelsen i Västerås.

Enligt riksdagsbeslut den 12 maj 1917 blef begäran om provisorisk löneförbättring för folk- och småskollärarekåren beviljad för år 1918.

Enligt detta beslut får familjeförsörjare i den först nämnda kåren 600 kr. och de öfriga 400 kr. samt familjeförsörjare i den sist nämnda 400 kr., de öfriga 250 kronor.

Då öfningslärarkåren tyvärr saknar den fasta anställning, som kunde berättiga den till liknande hjälp från staten i dessa dyrtider, få vi härmed vördsamt anhålla, att Folkskolestyrelsen ville godhetsfullt hos Stadsfullmäktige framlägga och tillstyrka vår begäran om ett lönetillägg för år 1918 motsvarande det, som för folk- och småskollärarkåren af staten är bestämdt.

Västerås den 3 oktober 1917.

Joh. Fr. Brandt. *Anna Tunell.* *Emma Wahlbäck.*
Fritz Ljung. *Greta Robert.* *Sigrid Molander.*
Alex. Hammarsten. *Mona Granér.* *Hilda Lindquist.*
Lilly Schenström. *Elin Hahr.* *Gertrud Wahlström.*
Ester Wimnell. *Elsa Petersson.*

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

Bil. Litt. F. 1 d.

Till Folkskolestyrelsen i Västerås.

Sedan löner och arvoden sedan löneregleringen 1905 bestämdes har ingen höjning af slöjdarvodet förekommit. Penningevärdets ständiga sjunkande sedan dess har emellertid åstadkommit, att öfriga löner och arvoden så godt som undantagslöst måst betydligt höjas. Af denna anledning ha timlärarna i träslöjd sett sig nödsakade att ingå till Folkskolestyrelsen med en vördsam begäran om höjning af detta arvode.

Det nuvarande arvodet för denna undervisning är här i Västerås 136 kronor pr grupp. Till jämförelse vilja vi här lämna några upplysningar angående aflöningsförhållandena för slöjdundervisningen å en del andra platser.

Å följande platser, där denna undervisning med afseende på tiden är ordnad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förhållandena här i Västerås, har aflöningen under ett flertal år varit: I Norrköping, Gäfle, Halmstad, Södertälje, Danderyd och Stocksund 200 kronor pr grupp. I Gäfle begäres nu en höjning till 275 kronor. I Uddevalla, Sundbyberg, Solna och Spånga är aflöningen 175 kronor pr grupp.

I Djursholm och Lund, där fyra slöjdtimmar pr vecka i samtliga folkskoleklasser inräknas i den ordinarie lästiden, är aflöningen respektive 266: 67 och 200 kronor pr grupp.

Å följande orter, där slöjdundervisningen är förlagd helt utom den ordinarie lästiden, är aflöningen följande: Stockholm 400 kr. pr grupp (6 timmar pr vecka), Göteborg kr. 2:25 pr timme (= 306 kr. pr grupp), Malmö 250 kr. pr grupp, Hälsingborg 200, 225, 250, 275 kronor pr grupp, med 3-åriga löneintervaller, Råå 275 kronor pr grupp.

Af tillskrifna 38 platser ha svar erhållits från 36. Den lägsta aflöningen var 150 kronor pr grupp (två platser). I svar, som ingått, har äfven meddelats, att en höjning af slöjdarvodet begäres på ett flertal platser.

För härvarande lägst aflönade facklärare i träslöjd är aflöningen något öfver 312 kronor pr grupp.

Vid sammanträde ha timlärarna i träslöjd enat sig om att hos Folkskolestyrelsen vördsamt begära,

att Folkskolestyrelsen ville godhetsfullt taga denna fråga under välvillig behandling och, om den finner skäl föreligga, hos Stadsfullmäktige förorda och begära höjning af arvodet för undervisningen i träslöjd till 225 kronor pr slöjdgrupp.

Västerås den 27 oktober 1917.

Vördsamt
Enligt uppdrag

Nils E. Granér. *Georg Leontein.*

Bil Litt. F. 1 e.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

Till Folkskolestyrelsen i Västerås.

På grund af nu rådande kristid se vi undertecknade oss nödsakade att vända oss till Folkskolestyrelsen med en vördsam anhållan, att Styrelsen godhetsfullt ville taga i öfvervägande, huruvida möjlighet förefinnes att få arvodet för undervisning i fortsättningsskolan i någon mån höjdt.

Arvodet för läsning i denna skola bestämdes den 29 oktober 1906 till kr. 1: 50 pr lästimme. Sedan denna tid har ingen förändring i aflöningshänseende skett.

Som undervisningen i fortsättningsskolan är förlagd till tämligen sena timmar, är arbetet här betydligt mer betungande än i den dagliga skolan. Då skolan ej är obligatorisk, yppa sig ofta nog åtskilliga svårigheter med afseende på skolgång och disciplinära förhållanden. Sålunda nödgas lärare icke så sällan, genom besök i barnens hem, öfvertalning, bud med skolpolis m. m. söka få skolan så flitigt besökt som möjligt. Skolans natur af fortsatt undervisning kräfver äfven rätt mycket förberedelsearbete, som, äfven det, tar tid och krafter i anspråk.

På grund af det anförda torde därför kunna ifrågasättas, huruvida timaflöningen i fortsättningsskolan i anseende till arbetets kräfvande natur skulle kunna höjas.

Vid sammanträde denna dag har folkskolekåren enat sig om att hos Folkskolestyrelsen vördsamt begära,

att Styrelsen ville taga denna fråga under välvillig behandling, och, om den finner skäl föreligga, hos Stadsfullmäktige förorda och begära höjd aflöning för läsning i fortsättningsskolan till kronor 2: 50 pr undervisningstimme.

Till jämförelse vilja vi här nedan lämna några uppgifter om aflöningsförhållandena vid fortsättningsskolan i städer, större eller jämnställda med Västerås:

Stockholm	2: —	Kr.
Göteborg	2: 25	»
Malmö	1: 75	»
Gäfle	1: 75	»
Linköping	1: 75	»
Örebro	2: —	»
Falun	2: 50	»

På de flesta af dessa ställen är regleringen af arvodet af gammalt datum. Endast Falun har reglerat så sent som år 1916. Där var aflöningen förut 2 kronor pr timme och höjdes då till kronor 2: 50. Emellertid ha vi oss bekant, att vid flertalet skolor nu, i år begäres löneförhöjning. Sålunda begäres i Örebro 3 kr., i Gäfle 2: 50 o. s. v.

Västerås den 23 oktober 1917.

För Västerås folkskolekår:
Vördsamt
Enligt uppdrag

Unda Bohman. Isidor Fröier. Elin Köhlberg. Georg Leontein.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Folkskolan.

Bil. Litt. F. 1 f.

Till Skolrådet i Västerås.

Ett flertal skolråd och kyrkostämmor inom länet tillmötesgingo välvilligt den framställning om anslag, som förra hösten gjordes af Västmanlands läns pedagogiska bibliotek. Till dessa vill styrelsen härmed frambära ett vördsamt och varmt tack. För den händelse anslaget ännu ej insändts, vore vi tacksamma erhålla det före årets slut.

På samma gång styrelsen vågar anhålla om förnyadt anslag, bedja vi få framhålla, att församlingen härigenom tillförsäkrar alla sina lärare och lärarinnor fria boklån ur biblioteket, hvilken förmån naturligtvis äfven gäller för skolrådets ledamöter. Där så önskas, sändes en hel grupp böcker på en gång för byte mellan låntagarne i en församling, hvarigenom frakten nedbringas. Då alla frakter i år höjts, bedja vi särskildt få framhålla betydelsen af att lärarkårens sträfvan för fortbildning genom boklån underlättas genom församlingens anslag dels till biblioteket och dels till frakten.

Bibliotekets bokbestånd har under året ansenligt ökats med den allra nyaste pedagogiska litteraturen, så att det nu närmar sig 1,000-talet. Ett nytt katalogsupplement kommer därför att utgifvas under arbetsåret. Kataloger erhållas gratis.

Biblioteksstyrelsen söker göra allt för att underlätta boklåningen. Då vi ej ha rekvirerad bok, skaffas den från Stiftsbiblioteket eller Riksbiblioteket. Under hembygdskurserna i Tärna uppställdes hela biblioteket där. Det tillvann sig också det största intresse. Till kursen hade biblioteket skaffat ett rikligt urval västmanländsk hembygdslitteratur. Det ökade intresset för biblioteket inom lärarkåren visar sig i en alltfort höjd utlåningssiffra, hvilken nu är uppe i 627 boklån pr år.

Med stöd af ofvanstående vågar biblioteksstyrelsen härmed vördsamt hemställa, att Skolrådet måtte hos kyrkostämman utverka anslag

dels å exempelvis 50 kronor till Västmanlands läns pedagogiska bibliotek,

dels å förslagsvis — kronor till församlingens lärarkår för täckande af fraktkostnaderna vid lån ur nämnda bibliotek.

Beviljadt anslag torde benäget insändas under adress: Pedagogiska länsbiblioteket, Västerås.

Å biblioteksstyrelsens vägnar:

Ivar Andrén. Ordförande.

Oskar Forsberg. Sekreterare.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Under-visnings-ändamål.

Bil. Litt. F. 2 a.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med hänvisning till bifogade utgiftsstat för Västerås arbetareinstituts offentliga bibliotek för år 1918 får institutets styrelse härmed vördsamt anhålla, att stadsfullmäktige måtte bevilja biblioteket det i staten såsom bidrag från Västerås stad beräknade beloppet, 7,500 kronor.

För år 1916 har biblioteket bekommit ett understöd af 500 kronor från aktiebolaget Svenska metallverken, och för innevarande år åtnjuter det af samma bolag ett bidrag af likaledes 500 kronor samt af Allmänna svenska elektriska aktiebolaget 1,000 kronor, hvarjämte sistnämnda bolag inköpt möbler till ett af bibliotekets läsrum för ett belopp af 500 kronor.

Styrelsen har emellertid icke för framtiden ansett sig kunna ens till någon del basera bibliotekets ekonomi på sådana frivilliga bidrag af enskilda. De nämnda understöden afsågo närmast att vara en hjälp ur ett tillfälligt ekonomiskt trångmål, men innebära ingen förbindelse för framtiden. Skulle likväl någon extra inkomst erhållas, kommer den i alla fall väl till pass, enär utgifterna äro synnerligen knappt beräknade.

Som af bifogade statistiska uppgifter framgår, är biblioteket väl frekventeradt, i det boklånens antal från årets början till september månads slut öfverstiger 16,000 och besöken i läsesalarna uppskattas till 6- à 7,000. Då frekvensen plär vara störst under årets första och sista kvartal, kan man med säkerhet antaga, att boklånen för året komma att öfverstiga 20,000 och besöken i läsrummen uppgå till 10,000. Under instundande vinter med dess svåra bränsle- och belysningsförhållanden torde särskildt läsrummen få mer än vanlig betydelse, i det de helt visst för många, som i sin bostad har det klent beställt med både värme och lyse, bli en behöflig och värderad tillflyktsort, då de någon stund på aftonen vilja läsa en bok eller tidning.

Om sålunda frekvensen synes ganska tillfredsställande, lider det intet tvifvel, att resultatet skulle varit ännu mera gynnsamt, ifall bokbeståndet varit större och mera läsbart. Med dess cirka 3,000 band är det alldeles för litet för en så stor stad som Västerås. Det dubbla antalet vore icke för mycket. Rätt många af böckerna, som så småningom inköpts under en längre följd af år, äro helt naturligt till innehållet föråldrade eller slitna eller annars mindre väl medfarna och därför mindre begärliga. De öfriga böckerna äro däremot nästan ständigt utlånade, och många lånesökande få återvända med oförrättadt ärende. Sådant verkar icke uppmuntrande. Det är därföre i hög grad önskligt, att bokbeståndet kunde snarast möjligt och på en gång afsevärdt utökas med färska böcker, af hvilka de nyttigaste och mest läsbara borde finnas i två eller flera exemplar. Endast på det sättet skulle behofvet närmelsevis kunna tillgodoses, och det kan antagas som säkert, att utlåningssiffrorna komma i så fall att inom kort betydligt stegras, ja kanske fördubblas.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Undervisningsändamål.*

Styrelsen anser därför ett tillfälligt anslag behöfligt för inköp af nya böcker, exempelvis 2,000 band, hvarigenom bokbeståndet skulle komma i något så när tillfredsställande skick. Kostnaden har beräknats till i medeltal 4 kronor för band.

Styrelsen får alltså härmed vördsamt hemställa, att Stadsfullmäktige måtte, utöfver ofvan begärda årskostnadsbelopp, bevilja biblioteket ett anslag för en gång af 8,000 kronor för anskaffande af lämplig litteratur.

Västerås den 9 oktober 1917.

Å styrelsens vägnar:

CLAES UGGLA.

J. P. Malmberg.

Bil. Litt. F. 2 b.

Utdrag af protokoll vid styrelsens för Västerås arbetareinstitut sammanträde den 9 okt. 1917.

— —

§ 5.

Upprättades förslagsvis följande inkomst- och utgiftsstat för institutets offentliga bibliotek för år 1918:

Inkomster:

Beräknadt anslag af Västerås stad	Kr.	7,500: —
Statsbidrag	»	400: —
	Kronor	7,900: —

Utgifter:

Inköp af böcker, tidskrifter och tidningar	Kr.	2,000: —
Inbindning af böcker	»	500: —
Aflöningar	»	2,000: —
Hyra	»	1,500: —
Bränsle och lyse	»	800: —
Städning af lokalerna och vakthållning i tamburen	»	500: —
Trycksaker och diverse utgifter	»	600: —
	Kronor	7,900: —

Rätt utdraget betygar

J. P. Malmberg.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Under-visnings-ändamål.

Bil. Litt. F. 2 c.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom af bifogade riksdagens skrifvelse n:o 206 synes, har riksdagen den 31 maj 1917 anvisat på extra stat för 1918 ett förslagsanslag af 275,000 kronor såsom bidrag till beredande under år 1918 af tillfällig löneförbättring åt (bland andra) lärarinnor vid högre flickskolor till belopp af 300 kronor åt föreståndarinna och ämneslärarinnor med full tjänstgöring samt 10 kronor pr veckotimme åt öfnings- och tim-lärarinnor. Till denna löneförbättring bidrager staten med två tredjedelar, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes af kommunen eller enskilda donatorer eller utgår af medel, som eljest stå till skolans förfogande.

Då någon donation för ändamålet icke är att hoppas på, och då skolans egna medel uteslutande äro behöfliga för de ordinarie utgifterna till löner, bränsle och öfriga ofrånkomliga utgifter, så har skolans styrelse ingen annan utväg än att vända sig till kommunen för erhållande af ofvannämnda erforderliga tredjedel. Och Styrelsen gör detta så mycket hällre som den därtill uppmanats af K. läroverksöfverstyrelsen och som den hyser förhoppning om att denna hänvändelse icke skall göras förgäfves.

Enligt specifikation af beloppen å ifrågavarande tillfälliga löneförbättringar skulle den i sin helhet gå till 4,870 kronor och således den på kommunen belöpande tredjedelen gå till 1,623 kronor 33 öre.

Flickskolans Styrelse får sålunda på grund af föreståede vördsamt föreslå Stadsfullmäktige

att i och för beredande af tillfällig löneförbättring under år 1918 åt föreståndarinnan samt åt ämnes-, öfnings- och timlärarinnor vid Västerås högre elementarläroverk för flickor anslå ett bidrag till halfva det belopp, som staten för samma ändamål lämnar till läroverket.

Västerås den oktober 1917.

JOHN KARLSSON.

TH. af BILLBERGH. *ANNA LÖFGREN.*
E. ANDERSSON. *AXEL ENBLOM.*

Th. af Billbergh.

Föreståede framställning upptages som eget förslag af undertecknade.

E. ANDERSSON. *AXEL ENBLOM.*

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Bil. Litt. G. a.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Styrelsen öfver stadens vatten- och afloppslednings- samt gas- och elektricitetsverk får härmed öfverlämna förslag till utgifts- och inkomststat jämte nyanläggningar m. m. för år 1918.

Nettovinsten är beräknad till:

för vattenverket	Kr.	4,000: —
för elektricitetsverket	»	40,000: —
	Kr.	44,000: —
Efter afdrag af kostnaderna för afloppsledningarna	»	36,400: —
Återstår	Kr.	7,600: —

För innevarande år är nettovinsten beräknad till:

för vattenverket	Kr.	3,275: —
för gasverket	»	6,535: —
för elektricitetsverket	»	31,235: —
	Kr.	41,045: —
För afloppsledningarna beräknade kostnader	»	30,825: —
Återstår	Kr.	10,220: —

Löner.

Under hänvisning till styrelsens skrifvelse af den 12 april i år angående ökade löneförmåner åt föreståndaren för verken, får styrelsen på de i skrifvelsen och i föreståndarens ansökan anförda skäl med afseende på honom åliggande ansvar och arbete ytterligare betona, att han är väl förtjänt af det föreslagna lönetillägget å 2,000 kronor.

Från öfrig personal inkomna ansökningar om löneförhöjning tillstyrker styrelsen, men då till styrelsens kännedom kommit, att Drätselkammaren ämnar föreslå lönereglering i omfattning som i det närmaste svarar mot i ingifna ansökningar begärda löneförbättringar, har styrelsen vid beräkning af utgiftsstaten icke upptagit dessa i själfva lönebeloppen, utan i det stället i de gemensamma summorna för provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp, därvid styrelsen, i enlighet med ett af stadens ombudsman uppgjordt förslag, räknat med 15 % provisorisk löneförhöjning, bibehållande af förut lämnad dyrtidshjälp med 150 kronor, men för dessa två tillägg tillsammans upptagit högst 500 kronor, därjämte kristidshjälp med 10 % å nuvarande löner samt familjetillägg med 10 kronor i månaden för hustru och 5 kronor för hvarje barn, men äfven för dessa två tillägg tillsammans insatt högst 500 kronor.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

De ingifna ansökningarna om löneförhöjning bifogar styrelsen, därvid uttalande den förhoppningen, att i anseende till rådande svåra tider tilläggen icke må sättas till lägre belopp än de, som erhållas enligt ofvanstående förslag.

Kamrerare-befattningen

Sedan verkens förre kamrerare lämnade sin befattning uppehålles denna af verkens förrådsförvaltare. I lönestaten är för befattningen upptaget 2,400 kronor med två ålderstillägg å hvardera 300 kronor, gör 3,000 kronor. Utom denna lön åtnjöt förre innehafvaren ett personligt lönetillägg af 1,500 kronor eller tillsammans 4,500 kronor. Då kompetent person icke numera kan erhållas mot en lön af 2,400 kronor föreslår styrelsen 3,000 kronor, med rätt för innehafvaren att därjämte få tillgodogöra sig löne- och dyrtidstillägg enligt styrelsens ofvanstående förslag. Under nu rådande tider har icke styrelsen ansett lämpligt framlägga förslag till lönereglering för denna befattning, utan anser att därmed bör anstå tills andra förhållanden inträdt och en allmän lönereglering kommer till stånd.

Kontors-biträden.

På grund af ökadt arbete på affärskontoret har personalen måst ökas med ett biträde, för hvilket lön inräknats med 1,300 kronor i summan 2,800 kronor för extra kontorsbiträden.

Gasverket.
Gaspris.

Angående staten för gasverket är för täckande af verkets utgifter nödvändigt höja gaspriset. Nuvarande pris äro 18 öre för hushålls- och 30 öre för industrigas. Styrelsen föreslår respektive 25 och 35 öre.

Utgifter.
Inkomster.

Verkets utgifter äro nämligen beräknade till .... Kr. 376,800: —

Verkets ersättning för gatubelysningen, inkomster af biprodukter och installationsarbeten jämte hyror för gasmätare äro beräknade till .... » 152,500: —

Att täcka genom inkomster af enskild gas .... » 224,300: —

Gas-tillverkning.
Gasens fördelning.

Gastillverkningen för nästkommande år är beräknad till 950,000 kubikmeter. Däraf beräknas gatubelysningen, verkets eget behof och förluster i rörnät draga 180,000- samt enskild förbrukning 770,000 kubikmeter, som enligt erhållna erfarenhetssiffror torde fördelas sålunda:

hushållsgas	70 %	gör	539,000	kbm.	à 25	öre,	134,750: —
industri- och därmed jämförlig gas	25 %	»	193,000	»	» 35	»	67,550: —
gas efter öfverpris	5 %	»	38,000	»	» 60	»	22,800: —
		Summa	770,000	kbm.		Kr.	225,100: —

Bränsle.

Till driften är beräknadt åtgå 700 ton kol och 9,350 kbm. ved. Tillsammans med de kol, som i år anskaffats och det mindre parti, hvarmed komplettering bör ske nästa år, betinga verkets kol ett värde af cirka 73 kronor pr ton. För veden betalar gasverket till Bränslekommissionen 13 kronor pr kbm. Härtill kommer 2: 50 eventuellt 3 kronor i järnvägsfrakt, hvarjämte tillägts 2 kronor för transport till upplagsplats i Vasaparken och därefter till verket, jämte sågning och klyfning, som delvis erfordras, gör tillsammans 18 kronor. Beräknad efter här nämnda pris uppgår bränslekostnaden till 220,000 kronor.

Eldning.

Ugnarnas beshickning kräfver betydligt större kostnad emot vid användande af ensamt kol, beroende på att flera eldare måst anställas, enär vid träförgasning antalet retortladdningar blifver afsevärdt större än då kol användes. Därtill kommer att lönerna ökat.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Biprodukter.

Biprodukter, som beräknas erhållas, samt inkomsterna af desamma:

8,500 hl. koks à 6 kr.	Kr.	51,000: —
8,000 » träkol à 2 kr.	»	16,000: —
600 fat blandtjära à 75 kr.	»	45,000: —
	Kronor	112,000: —

Tjäran betalas för närvarande med 100 kr. och däröfver pr fat, men möjligt är, att maximipris kan komma att fastställas, hvarjämte utbytet eventuellt kan blifva något mindre än det ofvan angifna. Styrelsen har därför satt priset till 75 kronor. Enär utbytet af koks och träkol blifver så ringa, att på hvarje hushåll endast kommer en eller ett par hektoliter, har styrelsen tänkt sig att distribution eventuellt bör ske genom Lifsmedelsnämndens vedbyrå. Prisen äro satta i öfverensstämmelse med prisen vid en del andra gasverk.

Med ledning af här anförda beräkningar har styrelsen kommit till nämnda pris å gasen. Upprättade kalkyler utvisa, att hushållsgas efter 25 öre kbm. är att föredraga framför vedeldning. För industrien torde ett 5 öre högre pris under nu rådande förhållanden icke vara af nämnvärd betydelse.

Gatu-belysning. Kostnaden för gatubelysningen är ökad från 27,500 till 32,500 kronor, beroende på ökadt gaspris samt att en del af de lyktor, som skulle hållas släckta, åter måste tändas, enär trafiken så fordrade. Afräkning har skett för de gaslyktor, hvilka styrelsen i efterföljande föreslår att utbytas mot elektrisk belysning.

***Elektricitetsverket.* Installations-inspektör.** Elektricitetsverkets installationer hafva ökat i sådan omfattning, att styrelsen måst upptaga anslag till en installations- och mätareinspektör. Dylik åligger att undersöka att husinstallationer utföras efter gällande föreskrifter, så att eldsvåda eller annan olycka ej förorsakas genom elektriska strömmens införande samt att tillse, att elektriska mätarna funktionera. Ifrågavarande syssla har under längre tid till belåtenhet omhänderhafts af verkets f. d. mätarejusterare. Icke heller för installationsinspektören anser styrelsen lämpligt att nu föreslå vissa normer med afseende på lönen, utan har styrelsen insatt 2,400 kronor att gälla tills vidare samt under förutsättning att innehafvaren får tillgodoräkna sig de tillägg, som i föregående angifvits. För mätarejusterarebefattningen har annan person måst anställas.

Ny maskin. På grund af den stegrade anslutningen till elektricitetsverket måste, då dess maskiner i det närmaste äro fullbelastade, maskinkapaciteten inom kort utökas. Styrelsen kommer snarast att framlägga förslag häröfver.

Nyanläggningar. Aflopp: Stora gatan. Enär för närvarande prisen å alla slags ledningsmateriel äro abnormt höga, föreslår styrelsen inga andra gatuarbeten än omläggning af afloppet i Stora gatan mellan Allé- och Karlsgatorna. Innan Allmänna Svenska Elektriska A.-B. köpte nedre delen af Munkgatan, utmynnade Stora gatans aflopp i den på den tiden i Munkgatans nedre del ännu befintliga Lillån. Afloppet å berörda sträcka i Stora gatan måste vid Munkgatans försäljning kopplas till Karlsgatans aflopp och ligger alltså nu i motlutning, hvilket förorsakar stagnation i afloppsvätskan med ty åtföljande svårigheter, hygieniska missförhållanden och ökade kostnader för skötsel och tillsyn. Ledningen blef ej genast omlagd, enär vid den tiden Stora gatan nyligen försetts med ny stenläggning. På grund af nyssnämnda missförhållanden bör en omläggning af ledningen ej längre uppskjutas. Sten-

sättningen måste emellertid upprifvas, där gräfning skall ske, ty ledningen kan icke läggas åt sidan i trottoaren, enär den för att vara åtkomlig måste gå i rak linje mellan de i gatan befintliga nedstigningsbrunnarna. Kostnaden är beräknad till 2,800 kronor.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Vatten- och Gasverksstyrelsen.*

Elektrisk gatubelysning.

Gatubelysning med elektriskt ljus föreslår styrelsen å följande platser:

	Aftonbrinnare St.	Nattbrinnare St.	Årlig kostnad Kr.	Anläggn.-kostnad Kr.
Skultunavägen, norr om Skerikesvägen	2	1	225:—	1,000:—
Akademivreten, längst norr ut		1	105:—	200:—
Papegojvreten, Vegaföreningen, Nedre Rosenhill	8		480:—	2,000:—
Aroslund	3	1	285:—	1,100:—
Lustigkulla, utbyte mot 9 st. gaslyktor	6	4	780:—	900:—
Slottsgatan och Turbinhusbron, utbyte mot 4 st. gaslyktor	3	1	475:—	1,050:—
Haga- och Frejaföreningarna	5	2	510:—	1,700:—
Summa	27	10	2,660:—	7,950:—

På grund af de stora afstånden mellan lamporna är för samtliga platser räknat med 200-ljus lampor, med undantag för Slottsgatan och Turbinhusbron, där lampor af samma styrka som Fiskartorgets, 400-ljus, böra komma till användning. Genom utbytet af gaslyktorna å Lustigkulla sker en årlig besparing af cirka 140 kronor, men för Slottsgatan och Turbinhusbron tillkommer, på grund af starkare ljus, omkring 100 kronor.

Mätare, inventarier. Serviser m. m,

För anskaffande af mätare och inventarier är för innevarande år anvisat 50,000 kronor. På grund af stegrade pris och erforderligt inköp af afsevärdt flera mätare än som beräknades, erfordras ytterligare 60,000 kronor. För nästkommande år anser styrelsen att utökningen ej skall blifva af den omfattning som i år, och vill därför hemställa om ett anslag å 50,000 kronor. För serviser och mindre ledningsutsträckningar hemställer styrelsen om samma belopp som i år, 25,000 kronor.

Slutligen får styrelsen under åberopande af det här anförda hemställa:

att lönen för verkens föreståndare, ingeniör Gerh. Geston, regleras på sätt styrelsen föreslagit i sin skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 12 april i år;

att provisoriska lönetillskott och kristidstillägg beviljas öfrig personal vid verken i enlighet med det af styrelsen i föregående upptagna förslag;

att lönen för kamrerarebefattningen tillsvidare får utgå med 3,000 kronor jämte provisoriska löne- och kristidstillägg;

att till en installations- och mätareinspektör vid elektricitetsverket får utbetalas 2,400 kronor jämte provisoriska löne- och kristidstillägg;

att gaspriset bestämmes till 25 öre per kbm. hushållsgas och 35 öre per kbm. för all annan gas, med

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Vatten- och Gasverksstyrelsen.*

undantag af sådan, som jämlikt förut fastslagna bestämmelser skall debiteras med 60 öre kbm.;

att för omläggning af afloppet i Stora gatan mellan Allé- och Karlsgatorna beviljas 2,800 kronor att utgå af tillgängliga medel vid verken;

att för anordnande af elektrisk belysning å de af styrelsen föreslagna platser anvisas 7,950 kronor att utgå af uttaxerade medel; samt

att Stadsfullmäktige i öfrigt ville godkänna styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat för år 1918.

Västerås den 13 november 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

Bil. Litt. G. b.

Förslag

till

Utgifts- och inkomststat för Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken samt Afloppsledningarna år 1918.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:

Föreståndaren	7,000: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	
Personligt lönetillägg	1,000: —	9,000: —
(Fri bostadsbelysning och gas i värde 100 kr.)		
Assistenten för Gas- och Vattenverken	3,000: —	
Personligt lönetillägg	1,000: —	4,000: —
Assistenten för Elektricitetsverket		3,000: —
Kamreraren		3,000: —
Kassörskan	1,500: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Personligt lönetillägg	300: —	2,100: —
Förrådsförmannen		2,400: —
Kontorsbiträdet	1,200: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Personligt lönetillägg	150: —	1,650: —
Extra kontorsbiträden		2,800: —
Mätareavläsare och inkasserare		9,700: —
Siffergranskaren		600: —
Springgossar		800: —
Provisoriska lönetillägg och kristidshjälp 1918		9,150: —
	Summa Kronor	48,200: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Varaf påföres Vattenverket	10,000: —	
„ „ Gasverket	15,500: —	
„ „ Elektricitetsverket	15,500: —	
„ „ Afloppsledningarna	4,000: —	
„ „ Installationsarbeten	3,200: —	48,200: —

Diverse utgifter:

Läkarearvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkring	2,500: —
Räkenskapsböcker, skrif- och ritmaterial, annonser m. m.	4,000: —
Telefonafgifter och aflöning till telefonist	2,200: —
Renhållning, eldning, städning och belysning	3,500: —
Brandstodsafgifter för samt underhåll af kontors- och förrådsbyggnader, inventarier och verktyg	5,000: —
Diverse, såsom resor, föreningsafgifter m. m.	700: —
Summa Kronor	17,900: —

Hvaraf påföres Vattenverket	4,000: —	
„ „ Gasverket	5,500: —	
„ „ Elektricitetsverket	5,500: —	
„ „ Afloppsledningarna	2,000: —	
„ „ Installationsarbeten	900: —	17,900: —

Vattenverket.

Inkomster:

Afgifter för vatten samt hyror för mätare	106,000: —
Installationsarbeten	1,000: —
Summa Kronor	107,000: —

Utgifter:

Elektrisk ström, kol, smörjoljor m. m.	17,500: —

Underhållskostnader:

Fastigheter, maskiner, ledningsnät, mätare m. m.	10,000: —

Aflöningar och pensioner:

Förvaltningen enligt ofvan		10,000: —	
Maskinmästaren	1,400: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,000: —	
(Bostad om 2 rum och kök med vedbrand 400: —.)			
Transport		12,000: —	27,500: —

N:o 122.

Budgetförslag 1918.

Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Transport		12,000: —	27,500: —
En maskinist	1,000: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,300: —	
(Bostad om 2 rum och kök med vedbrand 400: —.)			
En maskinist	1,000: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,300: —	
(Bostad om 2 rum och kök med vedbrand 400: —.)			
Rörnätsförmannen	1,800: —		
Ett ålderstillägg	300: —	2,100: —	
Vårdaren af vattenborgen	1,000: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,300: —	
Pension till förre assistenten F. G. Lönnqvist		2,500: —	20,500: —
Provisoriska lönetillägg och kristidshjälp:			
år 1918 för vattenverkets personal, förslagsvis			6,100: —
Diverse utgifter:			
Förvaltningen enligt ofvan		4,000: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		1,000: —	
Afgift till staten för Vattenverket i Hesslö	500: —		
„ „ arrendatorn af Hesslö egendom	500: —		
Arrende för mark till C. A. Andersson, Hamre	150: —	1,150: —	
Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket		600: —	
Analyser, skjutsar m. m.		250: —	
Afskrifning af diverse fordringar		200: —	
Diverse, utjämning		314: 82	7,514: 28
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan:			
Räntor		23,019: 79	
Amortering		20,065: 39	43,085: 18
		Kronor	104,700: —
Som minskas med avloppsledningarnas och gasverkets andel i aflöning till förmän:			
Afloppsledningarna		1,000: —	
Gasverket		700: —	1,700: —
		Kronor	103,000: —
Inkomster utöfver utgifter			4,000: —
		Summa Kronor	107,000: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Afloppsledningarna.

Utgifter:

Driftkostnader:

Förvaltningen enligt ofvan	4,000: —	
Elektrisk ström samt oljor och trassel för driften i pumpstationen	2,000: —	
Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —	
Aflöning för driften i pumpstationen	1,000: —	
Rensning af brunnar samt spolning af ledningar	4,500: —	12,500: —

Underhållskostnader:

Underhåll af ledningsnätet med tillhörande brunnar		4,538: 25

Kristidshjälp:

År 1918 för personal, sysselsatt vid afloppsledn., förslagsvis		2,000: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan		2,000: —

Räntor och amortering:

Enligt planen för obligationslånen:		
Räntor	17,818: 30	
Amortering	7,093: 45	24,911: 75
	Kronor	45,950: —
Hvarifrån afgår följande inkomster:		
Afgifter för 630 st. vattenklosetter à 15 kr.	9,450: —	
Afgift för en afloppsbrunn vid egendomen n:r 62 Jakobsberg, S:t Ilians socken	100: —	9,550: —
	Summa Kronor	36,400: —

Gasverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen		32,500: —
Enskild gasförbrukning samt hyror för mätare		230,300: —
Koks och stenkolstjära		112,000: —
Installationsarbeten		2,000: —
	Kronor	376,800: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Utgifter:

Driftkostnader:			
Gaskol och annat bränsle		220,000: —	
Öfriga omkostnader		15,000: —	235,000: —
Underhållskostnader:			
Underhåll af fastigheter, ugnar, ledningar, gaslyktor och gasmätare		20,000: —	
Tredje årets amortering å kostnaderna för en ny ugn i gasverket		5,000: —	25,000: —
Aflöningar och pensioner:			
Förvaltningen enligt ofvan		15,500: —	
Gasmästaren	1,500: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,100: —	
(Bostad om 2 rum och kök med värme, belysning och gas 550: —).			
Mätarejusterare		1,800: —	
Eldare		30,000: —	
Andel i aflöning till rörnätsförman vid vattenverket		700: —	
Andel i pension till fröken Gedda		500: —	50,600: —
Provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp:			
År 1918 för gasverkets personal, förslagsvis			7.150: —
Diverse utgifter:			
Förvaltningen enligt ovan		5,500: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		3,000: —	
Bränsle och lyse till gasmästaren		300: —	
Afskrifningar af diverse fordringar		350: —	
Diverse utjämning		486: 48	9,636: 48
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan:			
Räntor		24,784: 53	
Amortering		24,628: 99	49,413: 52
		Summa Kronor	376,800: —

N:o 122.

Budgetförslag 1918.

Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen		9,800: —
Enskild belysnings- och kraftström samt hyror för mätare		279,000: —
Installationsarbeten		2,200: —
	Summa Kronor	291,000: —

Utgifter:

Driftkostnader:

Elektrisk energi från statens kraftstation	60,000: —		
Brännolja	2,000: —	62,000: —	
Öfriga kostnader		8,000: —	70,000: —

Underhållskostnader:

Underhåll af fastigheter, maskiner, batterier, ledningsnät och mätare	18,000: —

Aflöningar och pensioner:

Förvaltningen enligt ofvan		15,500: —	
Maskinmästaren	1,600: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,200: —	
(Bostad om 2 rum och kök med värme, belysning och gas 550: —).			
En maskinist	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —	
En maskinist	1,350: —		
Ålderstillägg	150: —	1,500: —	
Förste montören	1,500: —		
Två ålderstillägg	600: —	2,100: —	
Installations- och mätareinspektör		2,400: —	
Mätarejusteraren		1,800: —	
Extra montör		1,500: —	
Andel i pension till fröken Anna Gedda		500: —	29,000: —

Provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp:

År 1918 för Elektricitetsverkets personal, förslagsvis	8,250: —

Turbinhusdriften:

Arrende för vattenfall i Svartån	3,000: —	
Aflöning för tillsyn af maskiner samt reglering af dammluckor (häri ingår ett ålderstillägg fr. o. m. 1917 för en af maskinisterna)	2,850: —	
Öfriga kostnader för drift och underhåll	1,500: —	7,350: —
	Transport	132,600: —

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Diverse utgifter:		Transport	132,600: —
Förvaltningen enligt ofvan		5,500: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		4,600: —	
Bränsle och lyse åt maskinmästaren		300: —	
Afskrifning af diverse fordringar		350: —	
Diverse utjämning		402: 30	11,152: 30
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan:			
Räntor: Elektricitetsverket	43,138: 93		
Turbinhuset	2,251: 67	45,390: 60	
Amortering: Elektricitetsverket	60,090: 10		
Turbinhuset	1,767: —	61,857: 10	107,247: 70
		Summa Utgifter	251,000: —
Inkomster utöfver utgifter			40,000: —
		Summa Kronor	291,000: —

Västerås den 13 november 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

K. J. KARLSSON.

Gerh. Geston.

Bil. Litt. G. c.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I en här bifogad skrifvelse har föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken, Ingeniören Gerh. Gustafson, hos Vatten- och Gasverksstyrelsen anhållit om ökade löneförmåner.

Ingeniör Gustafson innehar sin nuvarande befattning sedan den 1 oktober 1905. I lönestaten är för denna befattning upptagen en grundlön af 5,000 kronor per år jämte två ålderstillägg om hvardera 500 kronor att utgå efter 5 och 10 års tjänstgöring. Från och med 1913 åtnjuter hr Gustafson därjämte ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor, och uppgår sålunda hans nuvarande lön till 7,000 kronor.

Med hänsyn till att herr Gustafson under den gångna tiden städse skött sin tjänst på ett i allo tillfredsställande sätt, och då hans ansvar och arbete, på grund af den omfattning, stadens tekniska verk numera äga, i betydlig grad ökat, anser Styrelsen framställningen berättigad och anhåller att Stadsfullmäktige måtte besluta att grundlönen för ifrågavarande befattning från och med den 1 nästkommande maj höjes till 7,000 kronor med bibehållande af de fastställda ålderstilläggen à hvardera 500 kronor och för nuvarande innehafvaren det honom tilldelade personliga lönetillägget.

Västerås den 12 april 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Bil. Litt. G. d.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Härmed tillåter jag mig vördsamt anhålla om ökade löneförmåner och åberopar jag därvid det med min plats förenade ansvar samt omfattningen af med platsen förenat arbete på grund af stadens kraftiga tillväxt.

Som exempel tillåter jag mig nämna, att vid enbart elektricitetsverket i Borås föreståndaren åtnjuter en lön af 9,000: — kr. och fri vedbrand och elektrisk ström, vid Norrköpings gas- och elektricitetsverk 13,000: — kr. jämte gas och elektrisk ström samt vid Linköpings gasverk inberäknadt bostad cirka 9,000: — kronor jämte fri gas.

Då jag bekläder föreståndarebefattningen ej blott för stadens gas- och elektricitetsverk utan äfven för dess vattenverk och afloppsledningar, tillåter jag mig anhålla om ett lönetillägg af 2,000: — kronor.

Vördsamt

GERH. GUSTAFSON.

Västerås den 10 oktober 1916.

Bil. Litt. G. e.

Till Styrelsen för Västerås Vatten- & Gasverk, Västerås.

På grund af ständigt stegrade lefnadskostnader få undertecknade härmed vördsamt anhålla, att vi från och med 1918 må tillekänrnas ett lönetillägg af 1,000 kronor hvardera.

I hopp om att Styrelsen måtte taga denna vår anhållan under välvillig pröfning teckna

Vördsamt

MANNE LINDBLAD. *H. MOBERG.*

Västerås den 5 november 1917.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Bil. Litt. G. f.

Till Styrelsen för Västerås Vatten- & Gasverk.

På grund af nu rådande dyrtid med de oerhörda prisstegringar, som inträdt, ser jag mig nödsakad att vördsamt anhålla få min fasta lön höjd till 2,500 kronor från och med år 1918 samt bibehållande af dyrtidstillägget, hvilket utgör kronor 15: — per månad, räknadt från 1 juli 1917.

Då hufvudkassan handhafves af mig och jag som kassörska är mindre aflönad än inkasseraren ,synes det mig som om dessa löner icke stode i rätt proportion till hvarandra.

I hopp att Styrelsen skall medgifva det berättigade i min anhållan samt bifalla framställningen ,tecknar vördsamt

GRETA TERSMEDEN.

Bil. Litt. G. g.

Till Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse.

Härmed får jag vördsamt anhålla, att Styrelsen ville tillerkänna mig en löneförhöjning af 300 kronor pr år från och med 1 januari 1918, med bibehållande af det dyrtidstillägg jag nu erhåller.

Som skäl för denna min anhållan ber jag att, förutom de nu rådande dyrtidsförhållanden, få framhålla, att flera med mig likställda befattningshafvare trots det de hafva färre tjänsteår dock åtnjuta högre aflöning än jag. Till sist vill jag äfven nämna, att jag sedan min moders död är så godt som ensam att försörja min obotligt sjuke broder.

I hopp om att Styrelsen måtte godhetsfullt upptaga denna min ansökan till välvillig pröfning ,tecknar

Högaktningsfullt

ELISABETH LINDEBLAD.

Bil. Litt. G. h.

Till Styrelsen för Västerås Vatten- och Gasverk.

Till följd af den rådande dyrtiden, hvarvid de lifsförnödenheter, jag enligt läkares föreskrifter uteslutande måste använda, blifvit synnerligen stegrade, hvilket gör min ställning verkligt brydsam, vågar jag hos Styrelsen anhålla, att, under förutsättning det i år tilldelade dyrtidstillägget kommer att utgå äfven under 1918, min lön måtte höjas från nuvarande 150 till 200 kronor pr månad.

Västerås den 3 november 1917.

Vördsamt

OSCAR KLINGWALL.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Gatuläggning

Bil. Litt. H. 1.

Kostnadsberäkning

för utförande af nedanstående gatuarbeten.

Stora gatan förses från Hållgatan till och med korsningen af Floragatan med smågatsten i körbanan och den smala trottoaren nedom terrassmuren men i övrigt beläggas trottoarerna med fältsten och gångbanor af klinker.

Å den del af Stora gatan där gatan delar sig är endast södra körbanan och trottoaren medtagna.

1360 m³ schaktning inkl. körning à 4: 50 . . .	6,120: —	
1170 m³ grus inkl. körning à 6: 50	7,605: —	
50 lm. omhuggning inkl. läggning af kanter à 5: 50	275: -	
270 lm. ny kantsten inkl. sättning à 11: — . .	2,970: —	
1510 m² smågatsten inkl. sättning à 9: 50 . . .	14,345: —	
100 m² klinker till gångbanor à 8: —	800: —	
460 m² fältstensättning inkl. fältsten à 3: — . .	1,380: —	
Diverse	1,505: —	35,000: —

Öfre Trädgårdsgatan förses från Slottsgatan t. o. m. korsningen af Källgatan med körbana af små gatsten, trottoarerna fyllas och grusas:

700 m³ schaktning inkl. körning à 4: 50	3,150: —	
580 m³ grus inkl. körning à 6: 50	3,770: —	
240 lm. omhuggning inkl. läggning af kantsten à 5: 50	1,320: —	
60 lm. ny kantsten inkl. d:o à 11: —	660: —	
825 m² smågatsten till körbanan inkl. sättning à 9: 50	7,837: 50	
Diverse	762: 50	17,500: —

Kyrkogatan förses från den nuvarande stensättningen af tuktad sten väster om konsistoriet t. o. m. blifvande korsningen af Rudbecksgatan med körbana af smågatsten och gångbanor af fältsten och klinker:

1110 m³ schaktning inkl. körning à 4: 50 . . .	4,995: —	
925 m³ grus inkl. körning à 6: 50	6,012: 50	
250 lm. omhuggning af kantsten inkl. läggning à 5: 50	1,375: —	
60 lm. ny kantsten d:o à 11: —	660: —	
Transport	13,042: 50	52,500: —

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Gatuläggning

Transport	13,042: 50	52,500: —
1000 m² smågatsten till körbanan med sättning à 9: 50	9,500: —	
185 m² gångbaneklinker à 8: —	1,480: —	
640 m² fältstensättning i gångbanor à 3: — . .	1,920: —	
Diverse	557: 50	26,500: —
Kyrkogatan från blifvande korsningen af Rudbecksgatan t. o. m. korsningen af Norra Ringvägen förses i körbanan med smågatsten:		
Smågatsten i körbanan inkl. grus m. m.		9,250: —
Skultunavägen förses från Norra Ringvägen fram till midt för nedkörningen till Västerås kvarn med en 6 meter körbana af fältsten samt rännsten och trottoarkant å norra sidan af fältsten: (Den mellan konsistoriehuset och Rudbecksgatan samt å Stora gatan liggande fältstenen beräknas att användas),		
Upphuggning och bortforsling af öfverlagret i den gamla körbanan	1,560: —	
1560 m² fältstensättning inkl. grus m. m. à 6: 90	9,360: —	
Lagning af stödjemuren m. m.	1,580: —	12,500: —
Skolgatan förses från Gåsmyregatan t. o. m. korsningen af Vasagatan med smågatsten i körbanan och trottoarer af pinnmo:		
510 m³ schaktning inkl. körning à 4: 50	2,295: —	
450 m³ grus inkl. körning à 6: 50	2,925: —	
240 lm. kantsten à 11: —	2,640: —	
720 m² smågatsten inkl. sättning à 9: 50 . . .	6,840: —	
Diverse	300: —	15,000: —
Engelbrektsgatan förses från Engelbrektsplan t. o. m. korset af Rudbecksgatan i midten af körbanan med 4 meters bred bana af tuktad sten och i den återstående delen af körbanan med fältsten.		
770 m³ schaktning inkl. transport à 4: 50 . . .	3,465: —	
640 m³ grus inkl. transport à 6: 50	4,160: —	
320 lm. kantsten inkl. läggning à 11: —	3,520: —	
640 m² tuktad sten inkl. sättning à 12: —	7,680: —	
Fältstensättning m. m.	4,175: —	23,000: —
Fiskartorget förses med en trottoar och en 5 meter bred körbana mot byggnaderna å torgets östra sida af smågatsten samt en gångbana af smågatsten från Köpmangatan fram till Rådhuset midt för ingången. Torget indelas i öfrigt med rutor af smågatsten och fältsten:		
1060 m³ schaktning à 4: 50	4,770: —	
850 m³ grus à 6: 50	5,525: —	
85 lm. omläggn. af kantsten à 1: —	85: —	
1050 m² smågatsten inkl. sättning à 9: 50 . . .	9,975: —	
1690 m² fältstensättning à 3: —	4,800: —	
Diverse	345: —	25,500: —
Transport		164,250: —

N:o 122. Budget-förslag 1918. Gatuläggning

Transport		164,250: —
Nedre Trädgårdsgatan förses från Fiskartorget t. o. m. korset af Kopparbergsvägen med körbana af smågatsten. Den södra trottoaren belägges med gångbana af klinker och i öfrigt med fältsten, den norra trottoaren afplaneras med pinnmo och grusas:		
1730 m³ schaktning à 4: 50	7,785: —	
1450 m³ grus à 6: 50	9,425: —	
500 lm. omhuggning af kantsten inkl. läggning à 5: 50	2,750: —	
120 lm. ny kantsten à 11: —	1,320: —	
1920 m² smågatsten inkl. sättning à 9: 50 . . .	18,240: —	
130 m² klinker à 8: —	1,040: —	
500 m² fältstensättning à 4: —	2,000: —	
Diverse	1,440: —	44,000: —
Vasagatan från Engelbrektsplan till Utanbygatan förses å västra sidan med kant- och rännsten af fältsten samt trottoar af pinnmo		900: —
Kronor		209,150: —

Bil. Litt. H. 2.

Beräknad kostnad för grusning af nedanstående vägar 1917—1918.

Hyttvägen från Köpingsvägen till korset af S. V. B. järnväg: 500 lm.		
Bortskaffande af gyttjan	300: —	
330 lass 1:ma grus inkl. transport och utläggning à 5 kr. pr lass	1,650: —	1,950: —
Vägen till båtvarfvet från Hyttvägen till Vilhelmsborg: 510 lm.		
Bortskaffande af gyttjan	200: —	
255 lass 1:ma grus inkl. transport och utläggning à 5 kr. pr lass	1,275: —	1,475: —
Gator å Almelund: 400 lm.		
200 lass grus till körbanor och trottoarer à 4: 50 pr lass . .		900: —
Lustigkullavägen från Bryggeriet till S:t Iliansvägen: 600 lm.		
Bortskaffande af gyttja	200: —	
400 lass 1:ma väggrus inkl. transport och utläggning à 5 kr. pr lass	2,000: —	2,200: —
Gåsmyretullen från Norra Ringvägen till Vegaföreningen: 950 lm.		
Bortskaffning af gyttja	500: —	
630 lass 1:ma grus inkl. transport och utläggning à 5 kr. pr lass	3,150: —	3,650: —
Transport		10,175: —

N:o 122.

Budgetförslag 1918.

Vägar.

Hamnen.

		Transport	10,175: —
Från Gåsmyrevägen, vägen nedom Kristiansborg, till Kopparbergsvägen (Kristiansborgsvägen): 750 lm.			
Bortskaffande af gyttjan	750: —		
750 lass 1:ma grus inkl. transport och utläggning à 5 kr. pr lass	3,750: —		4,500: —
Lovisebergsvägen: 390 lm.			
200 lass grus à 5 kr. pr lass			1,000: —
Johanneslundsvägen: 290 lm.			
150 lass grus à 5 kr. pr lass			750: —
Katrinelundsvägen: 480 lm.			
240 lass grus à 5 kr. pr lass			1,200. —
Diverse smågator i Katrinelund och Karlsdal: 630 lm.			
210 lass grus à 5 kr. pr lass			1,050: —
Malmabergsvägen från den nuvarande stensättningen till afvägen till Hagaföreningen: 440 lm.			
Bortskaffande af gyttja	100: —		
220 lass grus à 5 kr. pr lass	1,100: —		1,200: —
Ängsgärdets samtliga grusgator och trottoarer äro i stort behof af att grusas: 1,190 lm.			
Bortskaffande af gyttja	800: —		
1,190 lass grus till körbanor och trottoarer à 5 kr. pr lass	5,950: —		6,750: —
Victoriaföreningen, samtliga körbanor och trottoarer grusas: 1,100 lm.			
550 lass grus à 5 kr. pr lass			2,750: —
Hemdalsvägen från Stockholmsvägen till Hemdal: 630 lm.			
Bortskaffande af gyttjan	500: —		
630 lass grus à 5: 50 pr lass	3,465: —		3,965: —
		Kronor	33,340: —

Bil. Litt. H. 4.

Förslag
till
Utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1918.

A. Den egentliga hamnen.

Utgifter:

Brist från sist afslutade räkenskapsår			34,177: 71
Ränta och amortering till stadskassan å kostnader för hamnbyggnader:			
Enligt af stadsfullmäktige den 21/11 1900 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1/1 1918 kr. 37,905 à 5 %	1,895: 25		
Amortering för året	3,000: —	4,895: 25	
Transport		4,895: 25	34,177: 71

Transport		4,895: 25	34,177: 71
För den år 1907 beslutade nya hamnbyggnaden, hvartill anslagits kr. 229,000: — utgör ingående balansen den 1/1 1918 kr. 177,475: —.			
Ett års ränta å kr. 177,475: — à 4½ %	7,986: 38		
10:de årets amortering	5,725: —	13,711: 38	
För den år 1914 beslutade fortsättningen af nya hamnbyggnaden, hvartill anslagits 113,000 kr. af 1916 års lån och hvaraf hittills uttagits kr. 48,400 à 5 %	2,420: —		
Amortering enligt planen för obligationslånet	1,032: —	3,452: —	
Ränta å bristen 5 % å 34,177: 71		1,708: 88	23,767: 51
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader (byggnadschef, hamnuppsyningsman, polis, bokföring m. m.)		2,500: —	
Hamnfogden sås. hamnuppbördsman, lön	1,200: —		
Två ålderstillägg à 300: —	600: —		
Arvode: 4 % af beräknad inkomst för varor med fartyg i regelbunden trafik	400: —		
6 % af beräknad inkomst af öfrig trafik och å hamnmaskinerier . .	900: —		
Såsom hamnordningsman	150: —	3,250: —	
Kristidshjälp, förslagsvis		600: —	
Ersättning till befäl å fartyg i regelbunden trafik för af dem förrättad uppbörd och redovisning af broafgift för varor: 5 % å uppbörden	500: —		
Skrifmateriel å hamnkontoret	75: —		
Telefonafgifter	85: —	660: —	
Diverse årskostnader:			
Hyra för hamnkontoret	500: —		
Årsafgift för Svenska Hamnförbundet . .	75: —		
Underhåll af kajer och dukdalber, renhållning och grusning af hamnen, skötsel af fyrarne, städning af hamnkontoret m. m.	4,000: —		
Belysning å hamnen	1,300: —		
Olycksfallsersättning för F. Svanström .	48: —	5,923: —	12,933: —
Fyllnad för täckande af brist i staten för hamnmaskineriet N:o 2			2,450: —
		Kronor	73,328: 22

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Hamnen.

Inkomster:

Hamn- och broafgifter, förslagsvis:			
För varor med fartyg i regelbunden trafik	10,000: —		
För öfrig trafik	15,000: —	25,000: —	
Behållning af svängkran N:o 3		1,600: —	
Diverse inkomster för båtplatser och uthyrning af mindre kranar		1,500: —	28,100: —
Brist			45,228: 22
		Kronor	73,328: 22

B. Hamnmaskiner.

1. *Svängkran N:o 1.*

Anläggningskostnad	11,000: —
Afgår 4 års amortering	4,400: —
Återstående kostnad	6,600: —

Utgifter:

Ett års ränta å 6,600: — à 5 procent	330: —	
Femte årets amortering	1,100: —	1,430: —
Maskinist, förslagsvis	1,500: —	
Strömförbrukning	150: —	
Diverse material och reparationer	120: —	1,770: —
	Kronor	3,200: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis		3,200: —
	Kronor	3,200: —

2. *Malmkrossningsanordning N:o 2.*

Anläggningskostnad	25,000: —
Afgår 4 års amortering	10,000: —
Återstående kostnad	15,000: —

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 15,000: — à 5 procent	750: —	
Femte årets amortering	2,500: —	3'250: —
Maskinist, förslagsvis	1,000: —	
Handtlangning	500: —	
Strömförbrukning	200: —	
Diverse material och reparationer	500: —	2,200: —
	Kronor	5,450: —

N:o 122. Budgetförslag 1918. Hamnen.

Inkomster:

Kranafgifter, förslagsvis			3,000: —
Fyllnad af hamnmedel			2,450: —
		Kronor	5,450: —

3. *Svängkran N:o 3.*

Utgifter:

Maskinist, förslagsvis	900: —		
Strömförbrukning	100: —		
Diverse material och reparationer	400: —	1,400: —	
Inkomster utöfver utgifter		1,600: —	3,000: —
		Kronor	3,000: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvls		3,000: —
	Kronor	3,000: —

Hamnens ekonomiska ställning har under detta år ytterligare försämrats på grund af tidsförhållandena och stagnation i sjöfarten. Utgifterna öfverstiga inkomsterna med i rundt tal 9,000 kronor, hvarför bristen ökats med detta belopp.

I hamnens stat för innevarande år beräknas bristen från år 1916 till 27,000 kronor, men utgjorde, enligt de afslutade räkenskaperna, 34,177 kronor 71 öre. Hamnstyrelsen har vid statens uppgörande för nästkommande år utgått ifrån denna brist, då densamma är fixerad till bestämdt och ej till ett allenast beräknadt belopp.

Ingående bristen vid 1918 års ingång är närmare angifven under titeln inkomster och till 45,228 kronor 22 öre.

Under året har anställts en hamnuppsyningsman med uppgift att äfven handhafva uppsikten öfver stadens hamnmagasin. Såsom bidrag till denna aflöning är under hamnens andel i de allmänna kostnaderna inberäknadt ett belopp af 1,000 kronor. Ökningen i öfriga utgifter är betingad af ökade arbetslöner och materialpriser.

Västerås den 13 november 1917.

För Hamnstyrelsen:

GUSTAF ANDERSSON.

Ragnar Tenow.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Fattigvården.

Bilaga Litt. K.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Fattigvården år 1918.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:			
Afgäld för två planteringsland	50: —		
Arrende för utarrenderad potatisjord	300: —		
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	1,500: —		
Andel af böter	50: —	1,900: —	
För fattiggården Carlslund:			
För verkställda arbeten	700: —		
För tillfälliga inkomster	3,000: —	3,700: —	5,600: —
Att genom uttaxering fyllas			205,310: 17
		Summa Kronor	210,910: 17

Utgifter:

För allmänna fattigvården:			
Ränta och amortering å 1892 års lån.			
Ränta	437: —		
Amortering	550: —	987: —	
Ränta och amortering å 1902 års lån.			
Ränta	798: 47		
Amortering	480: 70	1,279: 17	2,266: 17
Ordinarie understöd med penningar		65,000: —	
Dyrtidstillägg till ordinarie understödstagare		5,000: —	70,000: —
Ordinarie understöd in natura: 600 mått ved à 20 kr.			12,000: —
Tillfälliga understöd med penningar			30,000: —
Underhåll och tillsyn av utpensionerade barn			17,000: —
Diakonissan, årsanslag			3,000: —
Hospitalskostnadens konto			4,500: —
Lasarettskostnader			1,500: —
		Transport	140,266: 17

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Fattigvården.

Transport		140,266: 17	
Andra sjukvårdskostnader såsom afgifter till vanföreanstalter m. m.		2,500: —	
Återbetalning till främmande kommuner		6,000: —	
Medikamenter		1,000: —	
Bidrag till kostnader för af barnavårdsnämnden utackorderade barn		2,000: —	
Barnasylen		3,000: —	
Diverse utgifter		1,000: —	
Arvoden: Kamreraren	1,200: —		
Sekreteraren	800: —		
Vaktmästaren	100: —	2,100: —	157,866: 17

För fattiggården Carlslund:

Rågmjöl	4,000	kilogram	à	0: 36	1,440: —	
Vetemjöl	2,000	„	„	0: 40	800: —	
Korngryn	500	„	„	0: 52	260: —	
Hafregryn	600	„	„	0: 64	384: —	
Mannagryn	50	„	„	0: 60	30: —	
Risgryn	50	„	„	0: 68	34: —	
Potatismjöl	50	„	„	1: —	50: —	
Ärter	600	„	„	0: 60	360: —	
Fläsk	800	„	„	2: 60	2,080: —	
Kött, oxbringa	1,400	„	„	2: —	2,800: —	
„ stek	350	„	„	2: 30	805: —	
„ köttfärs	400	„	„	2: 40	960: —	
Korv-varor	600	„	„	1: —	600: —	
Skummad mjölk	37,000	liter	„	0: 14	5,180: —	
Oskummad „	14,000	„	„	0: 28	3,920: —	
Grädde	300	„	„	1: 50	450: —	
Svagdricka till soppor	50	„	„	0: 15	75: —	
Smör	350	kilogram	„	4: 75	1,662: 50	
Ägg	100	tjog	„	2: 75	275: —	
Sill	15	tunnor	„	85: —	1,275: —	
Kabiljo och torrfisk	500	kilogram	„	1: 75	875: —	
Salt, groft	400	„	„	0: 18	72: —	
„ fint	300	„	„	0: 20	60: —	
Sirap	200	„	„	0: 70	140: —	
Kaffe	150	„	„	3: 90	585: —	
Kaffesurogat	200	„	„	3: 50	700: —	
Bitsocker	720	„	„	0: 70	504: —	
Strösocker	240	„	„	0: 70	168: —	
Snus	12	fjerd.	„	51: —	612: —	
Såpa	750	kilogram	„	3: —	2,250: —	
Soda	150	„	„	0: 50	75: —	
Tvättpulfver	200	„	„	1: —	200: —	
Tvål	25	„	„	6: —	150: —	
				Transport	29,831: 50	157,866: 17

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Fattigvården.*

		Transport	29,831: 50	157,866: 17
Cacao	60 kilogram	à 10: —	600: —	
Elektrisk belysning			600: —	
Barrved	180 famnar	à 32: —	5,760: —	
Koks	200 hl.	„ 6: —	1,200: —	
Grisar			300: —	
Torfmull	25 balar	„ 2: 50	62: 50	
Beklädnadskostnader			2,500: —	
Sjukvårdsartiklar			800: —	
Begrafningskostnader			600: —	
Extra mat till tjänstepersonalen			900: —	
Diverse utgifter, såsom underhåll af sängkläder, linnepersedlar och materialier			2,700: —	
Potatis	60 hl.	à 8: 50	510: —	
Aflöningar:				
Sysslomannen	1,500: —			
2 ålderstillägg	300: —			
Dyrtidstillägg	150: —			
Krigstidshjälp	195: —	2,145: —		
Portvakten	900: —			
2 ålderstillägg	200: —			
Dyrtidstillägg	150: —			
Krigstidshjälp	125: —	1,375: —		
Föreståndarinnan	500: —			
Krigstidshjälp	50: —	550: —		
Kokerskan	420: —			
Krigstidshjälp	42: —	462: —		
Sjuksköterskan	600: —			
Krigstidshjälp	60: —	660: —		
Två sköterskebiträden à 300: —	600: —			
Krigstidshjälp	60: —	660: —		
Två tjänsteflickor á 240: —	480: —			
Krigstidshjälp	48: —	528: —		
Predikanter		300: —	6,680: —	53,044: —
			Summa Kronor	210,910: 17

Västerås den 4 Oktober 1917.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. JOHANSSON.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Pensions-nämnden.

Bil. Litt. N. a.

Utdrag af protokoll, hållet vid pensionsnämndens i Västerås pensionsdistrikt sammanträde den 16 oktober 1917.

— —

§ 2.

Upprättades följande förslag till inkomst- och utgiftsstat för pensionsnämnden för år 1918.

Till dagtraktamente åt vice ordföranden samt ledamöter vid nämndens sammanträden, förslagsvis		350: —
Arvode åt ordföranden	200: —	
Skrifbiträde åt ordföranden	600: —	800: —
Annonser, kungörelser, förslagsvis		150: —
Papper och diverse utgifter, förslagsvis		150: —
Arvode åt vaktmästaren		100: —
	Summa	1,550: —

— —

Som ofvan.

In fidem:
VICTOR ÅSBERG.

Justeradt den $^{17}/_{10}$ 1917.
Carl Wennberg.
Reinhold Pettersson.

Rätt utdraget betygar

Victor Åsberg.
Ordförande i Västerås stads pensionsnämnd.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Sociala ändamål.

Bil. Litt. N. b.

Resolution.

Remitteras till Stadsfullmäktige för fattande af beslut och får Magistraten tillstyrka bifall till framställningen.

Västerås Rådhus den 15 oktober 1917.

På Magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Vid slutet af sistlidna år anvisade Herrar Stadsfullmäktige härstädes efter framställning af Magistraten till Västerås Barnhem ett understöd af 500 kronor eller samma belopp som Barnhemmet förut under en längre tid årligen erhållit från Sundinska fonden. Som Barnhemmets behof af understöd ej blott fortfar utan i anledning af dyrtiden är större än förut, får Barnhemmets styrelse härmed anhålla, att Magistraten behagade föreslå Stadsfullmäktige att i år af stadens medel anslå åt Västerås Barnhem ett belopp, om möjligt ökadt utöfver hittills vanliga 500 kronor.

Västerås den 13 oktober 1917.

Å Styrelsens för Barnhemmet vägnar:

ANNA LÖVGREN,
f. *Posse.*

Bil. Litt. N. c.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt § 8 af »Instruktion för Västmanlands läns arbetsförmedling» får arbetsförmedlingsanstaltens styrelse härmed ingifva bifogade inkomst- och utgiftsstat för anstalten för år 1918 och tillika anhålla, att Stadsfullmäktige måttn bevilja arbetsförmedlingen det i staten såsom anslag af Västerås stad beräknade beloppet, 2,000 kronor.

Västerås den 15 oktober 1917.

Å Styrelsens vägnar:

CLAES UGGLA.

J. P. Malmberg.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Sociala ändamål.*

Bil. Litt. N. d.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med hänvisning till hrr Stadsfullmäktiges beslut den 23 december 1909, om bidrag till Västerås Sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening, punkt 4, får undertecknade, styrelse för Västerås Sjukkassors Fortsättningskassa, härmed vördsamt anhålla, att för år 1918 komma i åtnjutande af sådant bidrag, räknadt för inom staden mantalsskrifna medlemmar med en (1) krona pr medlem. Gällande ock samma villkor herrar Stadsfullmäktige vid omnämnda tillfälle behagade förelägga.

De för utfående af innevarande års bidrag fogade handlingarna torde godtagas äfven som handlingar för denna vår anhållan.

Västerås i oktober 1917.

G. F. Lundberg. Vice ordf.

J. E. Fagerman. Ordf.

K. Berglind. *C. O. Eng.* *Knut Eriksson.*

O. Pettersson. *J. A. Zander.*

Bil. Litt. N. e.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Barnhemmet Sparfboet har under åtskilliga år af Stadsfullmäktige åtnjutit välvilligt understöd, sistlidne år 400 kronor. Emellertid ha Sparfboets utgifter under denna kristid mycket ökats. Priset på alla förnödenheter är höjdt, och därtill kommer, att reparation och ändringar inom den lägenhet, Bergsdal väster om Djäkneberget, hvilken inköpts för Sparfboet, blifvit ganska dyrbara.

Undertecknad får därför å Styrelsens för Sparfboet vägnar vördsamt anhålla, att Stadsfullmäktige för år 1918 godhetsfullt måtte bevilja Sparfboet ett anslag af 600 kronor.

Västerås den 11 november 1917.

ANNA LÖVGREN.
Ordf. i Sparfboets styrelse.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Sociala ändamål.
Hyresnämnden.

Bil. Litt. N. f.

Resolution.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige, som behagade i ärendet fatta beslut, och får Magistraten till bifall förorda framställningen.

Västerås Rådhus den 5 oktober 1917.

JOHN KARLSSON.

H. Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Tacksamma för det hyresbidrag af 350 (Trehundrafemtio) kronor, som vi erhöllo till Slumstationen för år 1917, anhålla vi vördsammast att få dylikt beviljadt äfven för år 1918, och på grund af hyrans höjning få detsamma ökadt till 385 (Trehundraåttiofem) kronor.

HILLEVI AHLGREN.
Föreståndarinna.

Bil. Litt. N. g.

Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med Hyresnämnden i Västerås den 31 oktober 1917.

§ 121.

Upptogs till behandling frågan om upprättande af förslag till utgiftsstat för Hyresnämnden för innevarande år samt den del af nästkommande år, för hvilken lagen med vissa bestämmelser mot oskälig hyresstegring är gällande.

Sedan nämnden tagit del af inkomna uppgifter i berörda afseende från andra jämförliga städer och efter föregående öfverläggning i ärendet, beslöt nämnden hos Stadsfullmäktige göra framställning om godkännande af följande inkomst- och utgiftsstat för åren 1917 och 1918.

	1917	1918
Nämndens ledamöter 7 kronor för hvarje bevistat sammanträde	1,400	2,100
Ersättning åt nämndens ledamöter för verkställda besiktningar, förslagsvis	400	600
Nämndens ordförande 10 kr. för hvarje bevistadt sammanträde	400	600
Nämndens vice ordförande 12 kr. för d:o	200	250
Särskildt arvode åt ordföranden, beräknadt efter 1,200 kronor om året	700	900
Sekreteraren, efter 150 kr. pr månad	1,050	1,350
Skrifbiträdet, efter 75 öre pr timme	700	1,100
Lokal, värme, städning och belysning	400	500
Annons- och tryckningskostnader	500	500
Telefon- och portoafgifter	100	100
Möbler	300	
Diverse utgifter	450	600
Summa Kronor	6,600	8,600

Som ofvan.

JOHN LANGE.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Västerås musiksällskap.

Bil. Litt. B. g.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Såsom bekant verka här i staden för det högre musiklifvet dels af ålder Västerås Musiksällskap, bestående af män och kvinnor, som utföra s. k. blandade körer, dels ock sedan något år Västerås orkesterförening för instrumentalmusik.

Stadens invånare torde erinra sig, att dessa bägge sammanslutningar våren 1916 i domkyrkan gemensamt uppförde Haydns oratorium Skapelsen för soli, kör och orkester, ett ganska omfattande musikverk, som årligen sedan flera tiotal år gifves hvarje Långfredag af Kungl. hofkapellet och Kungl. Operans kör samt solister.

I år har man under inöfning Händels icke mindre märkliga oratorium Messias, likaledes för soli, kör och orkester, afsedt att gifvas under loppet af innevarande maj månad.

Enär sällskapen måste engagera solister för sångpartierna och några instrumentalister såsom ledande i vissa orkesterstämmor samt likaledes lämna arvode åt alla de regementsmusici, hvilka i orkestern blåsa trä- och mässingsinstrument, ligger det i sakens natur, att omkostnaderna för ett sådant verks uppförande blifva rätt betydande.

Härtill kommer, att sällskapen för förmånen att numera äga till ledare en högt skattad konstnär, nämligen domkyrkoorganisten Herman Lindqvist, måste åt honom anvisa ett årligt arvode, hvilket ändock icke satts högt i förhållande till det gedigna och tidsödande arbete herr Lindqvist på denna uppgift nedlägger.

Äfven om sällskapen, såsom afsedt är, årligen gifva ett större verk på våren och måhända två mindre på annan årstid, förslå icke de inträdesafgifter, som här i staden rimligen kunna fordras, till utgifternas täckande, och sällskapets egen kassa, omkring 3,000 kronor, är afsedd förnämligast för musikaliers inköp och andra smärre förvaltningsutgifter.

Det är därför af nöden, att sällskapen genom årsanslag understödjas i sin verksamhet, så framt de skola förmå att glädja samhällets medlemmar med ädlare större verks uppförande.

Enskildt hafva vid pass 50 personer förbundit sig att för 3 år framåt med 10 kronor hvar stödja sällskapens musikverksamhet. Därjämte hafva stadens större industriella verk högsinnat tecknat ett afsevärdt belopp under förbehåll, att musiksällskapet och orkesterföreningen hvar för sig eller tillhopa i samband med större konserter till vanliga högre inträdespris årligen anordna några uppföranden af inöfvade större verk med låga inträdespris (exempelvis 50 öre) på det att mindre bemedlade personer med musikaliskt sinne måtte utan kännbar uppoffring kunna blifva delaktiga af njutningen att åhöra förädlande större musikverk.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Västerås musiksällskap

Emellertid förslå ej dessa anslag.

Vi tillåta oss därför vördsamt ifrågasätta, att Drätselkammaren ville utverka hos stadskommunen tillsvidare ett årligt kommunalt anslag under ungefär samma förbehåll som bolagen uppställdt; och förbinda sig sällskapen å sin sida att årligen offentligt redovisa för det ekonomiska resultatet af sin verksamhet, på det att en hvar må framdeles kunna bedöma behöfligheten af stadskommunens anslag. I förhoppning att kammaren och Stadsfullmäktige skola finna uppgiften värd ett årligt understöd tillsvidare, våga sällskapen ifrågasätta ett belopp af 1,800 kronor om året. Till någon ledning för frågans bedömande bifoga vi en på infordrade uppgifter grundad statistik öfver vissa andra stadskommuners i vårt land anslag för liknande sammanslutningar som vårt musiksällskap och orkesterförening.

	Anslag kr.	Antal invånare	öre pr invånare	
Malmö	12,000	95,800	12	Medeltal 11 öre pr invånare
Norrköping (åtnjuter därjämte statsanslag)	10,000	46,100	22	
Gävle „ „ „	10,000	35,700	28	
Hälsingborg „ „ „	9,000	34,700	26	
Örebro (därjämte för friluftsmusik 500 kr.	1,500	33,100	4.5	
Karlskrona	1,200	27,500	4.5	
Uppsala	2,000	27,300	7.5	
Lund (till konsertmusik i park)	500	22,500	2.2	
Sundsvall	1,000	16,700	6	
Uddevalla (fast för framtid. tillsv.)	1,500	12,800	12	
Ystad	500	11,800	4.2	
Härnösand (vid upprepade tillfällen)	500	9,800	5	

För Västerås med cirka 25,000 invånare skulle ett anslag af 1,800 kronor medföra en utgift pr invånare af något mer än 7 öre.

För Musiksällskapets styrelse:
Sven Norberg,
sekreterare.

För Orkesterföreningens styrelse:
Samuel Landtmanson,
sekreterare.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Lifsmedels-nämnden.

Bil. Litt. N. i.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Lifsmedelsnämnden i Västerås får härmed öfverlämna sitt förslag till utgiftsstat för år 1918 samt i anslutning härtill anföra:

Lönerna för kansliets tjänstemän utgöra respektive 300 och 250 kronor i månaden och torde vara berättigade, då arbetsdagen uppgår till minst 8 timmar om dagen. För skrifbiträdet å kansliet har beräknats en timlön af 65 öre, uppgående till förslagsvis 110 kronor i månaden.

Enligt nämndens beslut skall till ledamot vid sammanträde eller vid förrättande af arbete för nämndens räkning, ersättning, därest sammanträdet hålles eller arbetet förrättas å ledamotens ordinarie arbetstid, till motsvarande belopp utgå, hvarför Lifsmedelsnämnden härtill begär 600 kronor.

Hvad ransoneringsafdelningen angår har dess föreståndare i regel samma arbetsdag som sekreteraren och kamreraren, hvarför hans lön uppsatts till samma belopp. Hvad beträffar anslag till skrifbiträden å ransoneringsafdelningen får Nämnden meddela, att tvänne ordinarie kvinnliga biträden äro anställda med en aflöning af 60 öre pr timme och tvänne stycken med en timpenning af 65 öre. Det för dem sammanlagdt pr månad utgående belopp, utgör efter hvad räkenskaperna utvisa cirka 325 kronor eller pr år 3,900 kronor. Dessutom hafva afsetts 600 kronor för aflönande af vid behof å ransoneringsafdelningen inkallad extra personal.

Nämnden har vid beräknande af anslag för aflönande af extra biträden vid utdelning af diverse ransoneringskort räknat med att vid de ordinarie utdelningarna, hvilka komma att ske tretton gånger under årets lopp och hvarje gång under två dagar, anlitas två ordförande för tvänne kvarter (föreståndaren för ransoneringsafdelningen tjänstgör såsom ordförande i tredje kvarteret) och tre extra biträden, hvilk asamtliga utgöras af befattningshafvare i stadens tjänst och sålunda endast erhålla ersättning för öfvertidsarbete. Ordförandena erhålla hvar 12 kronor om dagen och de tre extra biträdena cirka 3 kronor hvar om dagen, allt sammanlagdt 878 kronor pr år. Tvänne personer sysselsättas med utdelandet af påbrödskorten, hvaraf den, som utför förarbetena och leder utdelningen, erhåller hvarje gång 65 kronor och dennes biträde vid utdelandet 15 kronor pr gång, hvilket pr år utgör 1,040 kronor. Då allt tyder på, att utvidgningar i ransoneringsorganisationen under det kommande året torde nödvändiggöras, ser sig nämnden nödsakad att för detta, hvad ankommer utdelande af i samband härmed utfärdade kort, förslagsvis uppföra 2,000 kronor.

Den till 125 kronor i månaden för verkställande ledamoten i vedafdelningen beräknade lönen torde, oaktadt att expeditionstiden ej uppgår till mer än 1 timme om dagen, vara synnerligen berättigad, med hänsyn tagen till ledamotens kräfvande arbete med vedgårdens skötsel. För vedgårdsförmannen har Nämnden vid beräknande af lön utgått från en timpenning af 95 öre. Som af nedanstå-

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Lifsmedels-nämnden.

ende förslag framgår, hafva arbetarna i vedgården ej upptagits i Nämndens stat, beroende därpå, att *dels* arbetsstyrkan är synnerligen växlande allt efter vedtillförseln, *dels ock* därpå, att samtliga vid behof utföra annat arbete i stadens tjänst, där ock samtliga äro anställda.

Verkställand ledamotens, hvilken äfven är föreståndare för Nämndens affärslokaler, lön har Nämnden jämnställt med sekreterarens och föreståndarens för ransoneringsafdelningen löner. I Nämndens nuvarande lokal äro anställda ett manligt biträde med en månadslön, uppgående till 150 kronor i månaden, och ett kvinnligt med en lön pr månad af 100 kronor. Extra biträden erhålla pr dag 4 kronor. Ett dylikt torde behöfvas hvarje dag under året. För nämnda tre personer åtgår sålunda pr månad 358 kronor eller pr år 4,296 kronor. För eventuella utökningar samt för drifvande af den fiskhandel, som Nämnden ämnar öppna under följande år, ser sig Nämnden nödsakad dessutom förslagsvis begära 2,704 kronor. Lagerkarlen erhåller i lön 185 kronor pr månad, hvilken lön är beräknad i öfverensstämmelse med den lön, som personer inom hans yrkesgrupp erhålla.

En duglig föreståndarinna för folkköket torde icke kunna anställas under 80 kronor i månaden, hvarförutom hennes naturaförmåner beräknas till värde af 600 kronor. För närvarande äro tvänne kvinnliga köksbiträden i folkköket anställda, hvardera med en lön af 30 kronor i månaden, utgörande sålunda sammanlagdt 720 kronor. Väntad arbetslöshet under vintern torde möjligen föranleda en utökning af folkkökets verksamhet, hvarför Nämnden till bestridande af eventuella utgifter ser sig nödsakad begära ytterligare 580 kronor.

För föreståndaren för skoreparationsverkstaden, hvilken aflönas pr timme, har Nämnden ansett sig böra begära förslagsvis 50 kronor i månaden.

Som nämnden öfvertagit kooperativa föreningen Mjölks i Västerås verksamhet, har Nämnden anställt en mejerist såsom föreståndare. Då denne ej endast tjänstgör såsom föreståndare för mjölkverksamheten utan äfven själf utkör och distribuerar all mjölk, kan en dylik ej anställas under 200 kronor pr månad. Nämndens mjölkförsäljning är fördelad å fyra olika distributionslokaler, för hvilka nämnden betalar hyran. Föreståndarinnorna för dessa lokaler erhålla enligt gängse priser i staden, ett öre för hvarje försåld liter mjölk, samt 10 öre pr liter grädde . Efter en beräkningsgrund af för hvarje ställe försåld myckenhet mjölk af 300 liter, skulle sålunda pr dag komma tolf kronor eller cirka 4,000 kronor pr år. Då förutsättas måste, att fordringarna på högre provision på försåld mjölk under nästa år komma att framställas, nödsakas Nämnden därför förslagsvis begära ytterligare 1,000 kronor.

Nämndens automobil användes för närvarande till transport af vissa lifsmedel samt kommer möjligen att användas för transport från mjölk-leverantörer af mjölk till Nämndens hufvudförsäljningslokal. Ordinarie chaufför är ännu ej anställd, utan användes en privatchaufför, som erhåller timpenning.

Anslaget till annons- och tryckkostnader, torde möjligen förefalla väl högt tilltaget, men Nämndens nuvarande räkenskaper visa, att med hänsyn till den ofantligt stora mängd meddelanden, som måste inflyta i tidningarna, och de höga priserna därå, denna beräkning torde komma att hålla streck. Kostnaderna för de eventuella ransoneringskort, som Nämnden af förhållandena kan tvingas utfärda, äro häri inräknade. I kostnaden »resor» har Nämnden inräknat de rese- och dagtraktamenten, som böra utgå för den händelse någon Nämndens ledamot

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Lifsmedelsnämnden.*

eller tjänsteman i studiesyfte eller eljest på Nämndens order behöfver besöka annan ort och dylikt.

Nämnden har till slut icke ansett sig kunna underlåta att upptaga ett anslag å 5,000 kronor under rubriken »oförutsedda utgifter», då krisårens olika ransoneringssystem visat att en hel del företagna åtgärder varit mer eller mindre oförutsedda.

I staten har, som synes, Nämnden icke upptagit några som helst inkomster. Nämnden vill dock därmed icke hafva sagt, att Nämndens olika affärsverksamheter icke skola lämna något öfverskott, men Nämndens verksamhet såsom sådan förbjuder ju att dess verksamhet kan drifvas såsom ett privat affärsföretag. De olika provisioner, som påläggas respektive varor vid utförsäljning äro naturligtvis mycket ringa och afse i första hand att täcka anskaffnings- och öfriga direkta omkostnader. På grund af omöjligheten att ens närmelsevis kunna beräkna hvilka och huru mycket varor Nämnden under följande år kommer att distribuera, anser Nämnden sig urståndsatt att ens förslagsvis angifva något belopp för sina inkomster. Hvad angår kansliet och ransoneringsafdelningen ligger i sakens natur att från dessa några inkomster ej kunna inflyta. Beträffande Nämndens vedförsäljning kan möjligen tänkas, att behållningen därstädes skulle kunna täcka, utom arbetslönerna, jämväl arvodet för vedafdelningens verkställande ledamot. Nämndens utförsäljnings- och lagringsverksamhet, dess varuförmedlingsafdelning, kommer gifvetvis att lämna någon behållning, hur stor densamma kan blifva, vågar Nämnden ej ange. Framhållas bör dock, att det af Nämnden lagrade fläsket vid utförsäljning ej kan lämna någon som helst behållning, utan snarare torde komma att förorsaka staden förlust, beroende på den stora viktförlusten, samt de dryga omkostnaderna för anskaffande af fat och dylikt.

Hvad angår folkköksverksamheten, vill Nämnden meddela, att densamma för sistförflutna kvartal visat en förlust å cirka 1,500 kronor, hvaraf hälften kommer att täckas af statsmedel. Någon inkomst från denna verksamhet torde sålunda icke få räknas med.

Skolagningsverksamheten kommer otvifvelaktigt att betala omkostnaderna för läder, öfrigt materiel och föreståndarens arvode.

Att nämndens mjölkdistribuerande verksamhet icke kan komma att lämna någon behållning utan snarare förlust, torde vara uppenbart, då ju företaget såsom sådant förut ej burit sig och krafvet på anskaffning och billigare distribuering af mjölk genom Nämndens öfvertagande af densamma gifvetvis kommer att starkare framträda än förut. Nämnden har dock under betraktande af förväntad mjölkbrist ej ansett sig kunna lämna ett dylikt företag åt sitt öde och därigenom beröfva staden den genom detsamma hit införda mjölken.

Slutligen får Nämnden meddela, att Folkhushållningskommissionen ställt i utsikt att någon ersättning af statsmedel för utbetalta löner kommer att utgå.

Lifsmedelsnämnden hemställer alltså, att Stadsfullmäktige måtte antaga och godkänna följande

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Lifsmedelsnämnden.

Förslag

till

Utgiftsstat för stadens Lifsmedelsnämnd för år 1918.

A. Löner och arvoden.

Kansliet.		
Sekreteraren	3,600: —	
Kamreraren	3,000: —	
Skrifbiträdet, förslagsvis	1,320: —	
Arvode till nämndens ledamöter för förlorad arbetsförtjänst: förslagsvis . . .	600: —	8,520: —
Ransoneringsafdelningen.		
Föreståndaren för afdelningen	3,600: —	
Skrifbiträdet å ransoneringsafdelningen, förslagsvis	4,500: —	
Extra biträden vid utdelning af diverse ransoneringskort, förslagsvis . . .	3,918: —	12,018: —
Vedafdelningen.		
Verkställande ledamoten	1,500: —	
Förmannen i vedgården, förslagsvis . .	3,000: —	4,500: —
Varuförmedlingsafdelningen.		
Verkställande ledamoten	3,600: —	
Biträden i nämndens affärer, förslagsvis	7,000: —	
Lagerkarlen	2,220: —	12,820: —
Folkköket och Skoreparationsverkstaden.		
Föreståndarinnan i folkköket	960: —	
(Allt fritt 600: —).		
Biträden i folkköket, förslagsvis . . .	1,300: —	
Föreståndaren för skoreparationsverkst.	600: —	2,860: —
Mjölkförsäljningsverksamheten.		
Föreståndaren	2,400: —	
Provisioner till magasinsföreståndarinnor, förslagsvis	5,000: —	7,400: —
Chauffören		
och automobilens drift, förslagsvis	2,000: —	50,118: —
	Transport	50,118: —

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Lifsmedelsnämnden.*

		Transport		50,118: —
2. Diverse utgifter.				
Skrifmaterialier		600: —		
Annons- och tryckningskostnader		5,000: —		
Telefonafgifter		600: —		
Hyror.				
f. d. elektriska byråns lokal jämte ett rum, folkköket jämte ett rum och kök, hela källarvåningen samt ett enkelrum, som förut användts som kontor i västra kvarteret N:o 146 med adressnummer Stora gatan 42	1,500: —			
En butik jämte tre rum och kök på nedre botten, tre kontor i förstugan, skafferiet till köket, boden närmast brygghuset och den till höger om porten, del i källare, tvättstuga och torkvind, i norra kvarteret N:o 2	600: —			
f. d. skobutiken jämte ett rum i södra kvarteret N:o 90 med adressnummer Stora gatan 5, allt stadens gårdar	600: —			
Två stycken potatiskällare i huset Ejnar N:o 4 med adressnummer Norra Ringvägen 13	250: —			
En källarlokal i huset Klara N:o 5 med adressnummer Kristinagatan 5	250: —			
Mjölkdistributionslokal vid Karlsgatan 24	800: —			
D:o vid Lindsborg N:o 1	325: —			
D:o vid Nygård N:o 10	600: —			
D:o vid Malmabergsgatan	800: —			
Eventuellt anskaffade lokaler för lagring	1,000: —	6,725: —		
Andel i rådhusets uppvärmning		2,000: —		
Belysning		400: —		
Rengöring och städning		450: —		
Resor		600: —		
Oförutsedda utgifter		5,000: —		21,375: —
		Summa Kronor		71,493: —

Vid öfverlämnande af detta förslag till utgifts- och inkomststat kommer Nämnden att i särskild skrifvelse hemställa, att Stadsfullmäktige måtte för lindrande af de mindre bemedlades lefnadsvillkor ställa till Lifsmedelsnämndens förfogande ett anslag å 50,000 kronor att utdelas under år 1918.

Västerås den 31 oktober 1917.

För Lifsmedelsnämnden:

JOHN KARLSSON.

Eric Plantin.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Lifsmedels-nämnden.

Bil. Litt. N. k.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

För att under nästkommande år kunna fortfarande bedrifva den hjälpverksamhet, som bestått uti utdelande till mindre bemedlade familjer af s. k. rabattkort med kuponger, berättigande till inköp af de viktigaste lifsförnödenheterna till nedsatt pris, och för att bidrag för detta ändamål skall kunna påräknas ur af Riksdagen anvisade medel för lindring af berörda samhällsmedlemmars lefnadsförhållanden, erfordras, att ett kommunalt anslag för ändamålet anvisas.

Enligt de grunder, som förut tillämpats vid denna utdelning, hafva såväl ensamboende personer som ock barnrika familjer, med upptill 3,000 kronors årsinkomst pr hushåll, blifvit delaktiga af sådana rabattkort efter ett särskildt schema, som här bilägges, och hvars ledande princip varit, att med inkomstens stegring utan motsvarande ökning i familjemedlemmarnas antal, antalet kort minskats.

Enligt Kungl. kungörelsen den 8 juni 1917 afser de af Riksdagen anvisade medlen tidsperioden $^{1}/_{7}$—$^{30}/_{6}$ 1918 och skola dessa fördelas i två omgångar, den första under sista halfåret 1917 och den andra under första halfåret 1918.

För sista halfåret 1917 finnas medel anvisade, såväl kommunala som statsmedel, men ej så för första halfåret 1918.

Vid bedömandet af behofvet tjänar första halfåret af 1917 till jämförelsemateriel. Enligt den statistik, som föreligger öfver denna utdelning, utdelades under detta halfår genom Nämndens försorg rabattkort till ett sammanlagt belopp af 78,230 kronor utom det antal rabattkort, som för ett belopp af 25,000 kronor ställdes kostnadsfritt till härvarande större industribolags förfogande, och af dessa jämte särskildt inköpta för ett belopp af 74,645 kronor fördelades bland bolagens arbetare.

Stadens — om den förra utdelningen må så benämnas i motsats till bolagens — försiggick i två omgångar. Första utdelningen ägde rum under maj månad, då 1,016 kort utdelades till 648 familjer, andra utdelningen i midten och slutet af juni månad, då 6,807 kort fördelades bland 1,865 hushåll.

Stadens egna kostnader härför uppgingo till i rundt tal 50,000 kronor.

Att för nästkommande års första hälft beräkna mindre torde icke vara skäligt, så som förhållandena nu äro.

Under hänvisning till det nu anförda och under uttalande af det önskemålet, att de större industribolagen, liksom förut varit fallet, ville deltaga i kostnaden för utdelning af rabattkort till sin arbetarestam, hemställer alltså Lifsmedelsnämnden

att Stadsfullmäktige ville anvisa ett anslag å 50,000 kronor att utgå under första halfåret 1918 för lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor, efter i hufvudsak de grunder, som hittills tillämpats, sålunda i form af s. k. rabattkort, med uppdrag för Nämnden att ansöka om minst lika stort bidrag för ändamålet ur af Riksdagen anvisade medel.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Lifsmedelsnämnden.*

Västerås den 13 november 1917.

Västerås Stads Lifsmedelsnämnd:

JOHN KARLSSON.

Eric Plantin.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får till det, härmed öfverlämnade af kammaren med ledning af stadens räkenskaper samt inkomna specialförslag uppgjorda förslag till Västerås stads utgifts- och inkomststat för år 1918 afgifva följande betänkande.

Utgifterna.

Brist fr. 1916.

Senast afslutade räkenskapsår, 1916, visar en brist å något öfver 10,000 kronor, som först uppförts i utgiftsstaten, motsvarande i 1917 års stat omkring 28,800 kronor.

Kapitalafbetalningar och räntor

Utgifterna för kapitalafbetalningar och räntor utvisa afsevärda höjningar, hvilka till en del härleda sig af två nyupptagna lån ur pensionsförsäkringsfonden till bostadsändamål på grund af Stadsfullmäktiges beslut den 31 augusti 1916 och den 31 maj 1917, hvartdera lånet å 250,000 kronor. Räntorna å dessa lån samt amorteringen å det senare återkomma emellertid som inkomstposter, hvadan alltså endast amorteringen å det förra lånet utgör verklig utgift, som stannar å stadskassan. Vidare har här uppförts ränta å det af Stadsfullmäktige den 31 maj 1917 beslutade lånet för inköp af gatsten å 52,000 kronor. Och slutligen har Drätselkammaren, då den närvarande tiden icke är lämplig för fondering af stadens sväfvande skuld samt med beräkning att äfven under nästkommande år förnya företag, hvilka skola bekostas af anslag af lånemedel, torde komma till utförande äfvensom med hänsyn till de stora förskott, med hvilka det måste räknas dels för Lifsmedelsnämndens verksamhet och dels för Drätselkammarens egna utgifter under början af året, beräknat ränta å tillfälliga lån, hvilka skulle erhållas dels genom ökad upplåning från de under Drätselkammarens förvaltning stående fonderna samt från järnvägsmedelsfonden, hvars hela kapital behöfver tagas i anspråk, och dels genom upplåning i öfrigt.

Afkortningar

Oaktadt den betydligt stegrade kommunalskattesumman har Drätselkammaren med ledning af innevarande års erfarenhet icke ansett sig behöfva höja det beräknade afkortningsbeloppet öfver den summa, som för ändamålet beräknats i 1917 års stat.

Provisoriska lönetillägg och kristidshjälp.

Den dyrtid, som vid upprättandet af 1917 års stat föranledde Stadsfullmäktige att till en del af stadens befattningshafvare bevilja s. k. krigstidshjälp, gör sig fortfarande gällande och det i än högre grad än hvad för ett år sedan var fallet. Den ökning i krigstidens ekonomiska tryck på de enskilda, som under det snart tilländagångna året inträdt, har också gifvit anledning till, att Stadsfullmäktige för det senare halfåret beviljat ytterligare krigstidshjälp utöfver den i budgeten för år 1917 upptagna. För nästkommande år hafva också framställningar om ökning i löneinkomsterna gjorts af de flesta befattningshafvarne och understödts af de särskilda kommunala myndigheter, under hvilka de sortera. Och redan dess förutom har Drätselkammaren sedan länge insett nödvändigheten af att för nästa år såväl höja krigstidshjälpen som ock utsträcka densamma äfven till befattningshafvaregrupper, för hvilka det för ett år sedan icke ansågs nödigt bevilja detta lönetillskott.

Som ofvan nämnts har under den senare delen af innevarande år utgått ett särskildt dyrtidsbidrag med i allmänhet 20 kronor pr månad till befattningshafvare, hvilka förut åtnjuta krigstidshjälp enligt Stadsfullmäktiges beslut i december 1916. Den mångfald af olika slags löneinkomster, som blifvit en följd af de tid efter annan beviljade lönetillskotten med olika benämningar och efter olika grunder har gifvit Drätselkammaren anledning att taga under öfvervägande, huruvida icke nu i sammanhang med beviljandet af krigstidshjälp för nästkommande år mera enhetliga och enkla normer kunde utfinnas, efter hvilka befattningshafvarne kunde få sina anspråk på ökade löneinkomster tillgodosedda och desamma blifva på möjligast rättvisa och lämpligaste sätt dem tillmätta. N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

En stor del af stadens befattningshafvare, särskildt i de lägre lönegraderna, har allt ifrån år 1913 år efter år beviljats så kallade dyrtidstillägg, utgående, oberoende af vederbörandes inkomstgrad, med 150 kronor pr person och år. Detta belopp, som vid tiden för dess första beviljande kunde anses tillräckligt, måste numera, äfven med tanke på återgång till normala förhållanden, finnas vara allt för blygsamt för att vid en framtida allmän lönereglering, som efter krigets slut icke torde länge låta vänta på sig, tjäna som utfyllnad till nuvarande ordinarie löneförmåner. Drätselkammaren har därför ansett sig kunna föreslå, att nu för samtliga stadens befattningshafvare i afbidan på en blifvande lönereglering beviljas ett provisoriskt lönetillägg, hvilket utgår med ett någorlunda tillmätt belopp, men på samma gång begränsas så, att det icke kan föregripa den blifvande löneregleringen. Detta provisoriska lönetillägg skulle, enligt Drätselkammarens uppfattning, lämpligen bestämmas till ett belopp, motsvarande 15 % af vederbörande befattningshafvares med tjänsten förenade kontanta från stadskassan utgående löneförmåner i högsta lönegraden för befattningen, krigstidshjälpen för i år däri ej inräknad. Det på så sätt uträknade provisoriska lönetillägget skulle därefter utjämnas till närmast liggande jämna 50-tal kronor eller, om det skulle ligga midt emellan två jämna 50-kronotal, till närmast högre liggande. Uppåt skulle detta lönetillägg begränsas till 500 kronor och minsta belopp skulle utgöra 100 kronor. Till detsamma skulle vidare läggas och därmed förenas ofvan omförmälda dyrtidstillägg å 150 kronor för de befattningshafvare, som däraf varit i åtnjutande, så att detsamma för framtiden skulle försvinna ur utgiftsstaten. För de befattningshafvare å folkskolans stat, hvilka genom statens försorg kommit i åtnjutande af lönetillägg af samma karaktär under namn af tillfällig löneförbättring, skulle staden endast så till vida lämna provisoriskt lönetillägg, som detta enligt ofvan angifna grunder skulle öfverstiga statens, dock bibehålles i hvarje fall det belopp, som motsvarar det förra dyrtidstillägget. Och vidare skulle från det provisoriska lönetillägget frånräknas de löneförbättringar (sålunda ej krigstidshjälp), som efter 1916 års utgång kommit någon befattningshafvare till godo. För nyinrättade och i löneafseende nyreglerade tjänster, jämväl räknadt efter 1916 års utgång, skulle icke något provisoriskt lönetillägg ifrågakomma, så vida icke den nya tjänsten upptagits efter äldre lönestat.

Utom ofvan omförmälda provisoriska lönetillägg har Drätselkammaren ansett, att till befattningshafvarne bör utlämnas särskild krigstidshjälp för nästkommande år att utgå liksom för innevarande år dels procentuelt och dels efter den s. k. behofsprincipen samt med i båda afseendena förhöjda satser i jämförelse med hvad som bestämdes i december 1916. Drätselkammaren vill

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

i detta hänseende föreslå, att krigstidshjälp utgår dels med 10 % af befattningshafvares kontanta löneförmåner år 1918, det provisoriska lönetillägget däri ej inbegripet, dock minst 150 kronor, och dels 10 kronor i månaden för hustru och 5 kronor för hvarje barn under 15 år. Sammanlagdt skulle krigstidshjälpen ej få öfverstiga 500 kronor. I öfrigt skulle i tillämpliga delar gälla samma bestämmelser, som för den krigstidshjälp, hvilken beviljades i 1917 års stat. Till befattningshafvare, som under kristiden och såsom en följd af de däraf föranledda konjunkturerna, å tjänsten eller genom särskildt uppdrag eller tjänst år 1918 uppenbarligen kommer i åtnjutande af inkomster, hvilka minst motsvara krigstidshjälpen från staden, skulle sådan ej utgå.

Drätselkammaren har låtit upprätta en särskild förteckning öfver provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp enligt detta förslag, för att icke behöfva göra en omskrifning af hela budgeten och endast under de särskilda titlarna i densamma insatt förslagsvis beräknade belopp, af hvilka dessa aflöningsförmåner skulle utgå.

Till förtydligande af hur Drätselkammarens förslag skulle verka, vill Drätselkammaren anföra ett par exempel.

En *poliskonstapel* i högsta lönegraden med hustru och två barn, som före kristiden hade följande löneinkomster

grundlön	1,300: —	
2 ålderstillägg	300: —	1,600: —
dyrtidstillägg		150: —
	Kronor	1,750: —

skulle för år 1918 åtnjuta

grundlön och ålderstillägg		1,600: —
provisorisk löneförbättring		400: —
krigstidshjälp:		
10 % å kr. 1,600: —	160: —	
efter behofsprincipen	240: —	400: —
	Kronor	2,400: —

eller en ökning af kronor 650, motsvarande 37 %.

En *folkskollärare* i högsta lönegraden med lika stor familj hade före kristiden

grundlön	1,700: —	
3 ålderstillägg	900: —	2,600: —
dyrtidstillägg		150: —
	Kronor	2,750: —

och skulle för år 1918 åtnjuta:

grundlön och ålderstillägg		2,600: —
provisoriskt lönetillägg:		
af staten	600: —	
af kommunen	150: —	750: —
krigstidshjälp:		
10 % å kr. 2,600: —	260: —	
efter behofsprincipen	240: —	500: —
	Kronor	3,850: —

eller en ökning af kronor 1,100: —, motsvarande 40 %.

Löntagare med 5,000 kronors inkomst och däröfver före kristiden skulle erhålla 500 kronor i provisoriskt lönetillägg och 500 kronor i krigstidshjälp eller sålunda en ökning af 1,000 kronor, motsvarande för en löntagare med 5,000 kronor 20 % och för sådana med högre lön lägre procent, allt efter som lönen är högre.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

På grund af det ofvan anförda hemställer Drätselkammaren att Stadsfullmäktige måtte besluta

att för år 1918 tilldela stadens befattningshafvare provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp efter följande grunder:

A) **Provisoriskt lönetillägg:**

Sådant tilldelas stadens befattningshafvare med belopp, motsvarande 15 % af befattningshafvarens med tjänsten förenade kontanta från stadskassan utgående löneförmåner i befattningens högsta lönegrad, krigstidshjälpen för år 1917 däri ej inräknad, utjämnadt till närmast liggande eller högre jämna 50-tal kronor, med ett minsta belopp af 100 kronor och ett högsta belopp af 500 kronor samt med tillägg af det dyrtidstillägg, som förut tillkommit en del befattningshafvare.

Från detta lönetillägg afräknas för befattningshafvare på folkskolans stat, hvilka genom statens försorg komma i åtnjutande af tillfällig löneförbättring, ett belopp, som motsvarar denna löneförbättring, dock att i hvarje fall såsom provisorisk löneförbättring af staden kvarstår ett belopp af minst 150 kronor, motsvarande det förra dyrtidstillägget.

För öfriga befattningshafvare, som efter 1916 års utgång kommit i åtnjutande af löneförhöjning, frånräknas denna förhöjning från det provisoriska lönetillägget.

Sådant lönetillägg tillkommer icke befattningshafvare å efter 1916 års utgång i löneafseende nyreglerad tjänst.

B) **Krigstidshjälp:**

1. *Efter procentberäkning.*

Stadens befattningshafvare skola, oafsedt huruvida de hafva familj eller ej, åtnjuta krigstidshjälp, utgående med 10 % af de med befattningen förenade ordinarie och kontanta från stadskassan utgående aflöningsförmåner, det provisoriska lönetillägget däri ej inräknadt.

Sådan krigstidshjälp må icke sättas lägre än till 150 kronor för befattningshafvare, som icke åtnjuter aflöningsförmåner in natura.

2. *Efter behofsprincipen.*

Den staadens befattningshafvare, som har familj, hvilken för sitt uppehälle är beroende af hans arbete, skall under år 1918 åtnjuta krigstidshjälp i enlighet med nedan angifna bestämmelser.

Till befattningshafvarens familj räknas jämväl:

a) de i värnpliktslagens § 16 mom. 2 omförmälda personer,
b) befattningshafvarens icke lagvigda hustru och icke äkta barn, samt
c) husföreståndarinna i hem, där hustru saknas och befattningshafvaren på grund af försörjningsplikt underhåller ett eller flere barn under 15 års ålder.

N:o 122. *Budgetförslag 1918.* *Drätselkammarens förslag.*

Krigstidshjälpen utgår med följande belopp:

a) till befattningshafvare med en familjemedlem 10 kr. pr mån.
b) » » » två » 15 » » »
c) » » » tre » 20 » » »
d) » » » fyra » 25 » » »

o. s. v.

I fråga om båda slagen af krigstidshjälp gäller följande:

a) Befattningshafvare, som i följd af de af kristiden föranledda konjunkturerna å tjänsten eller genom särskildt uppdrag eller tjänst år 1918 uppenbarligen kommer i åtnjutande af inkomster, hvilka minst motsvara den krigstidshjälp, som eljest skulle till honom utgå, erhåller ej krigstidshjälp.

b) Befattningshafvare, som enligt förestående bestämmelser äger uppbära båda här ofvan angifna slag af krigstidshjälp eller ettdera af dem, må likväl icke tillsammans erhålla större krigstidshjälp än 500 kronor.

c) Den, som innehar mera än en af staden aflönad befattning af beskaffenhet att enligt förestående bestämmelser medföra rätt till krigstidshjälp, åtnjuter sådant tillägg endast för den högst aflönade af dessa befattningar, dock med iakttagande af bestämmelserna i punkt b).

d) Gift kvinna må, där såväl hon som mannen innehafva sådan befattning, som i punkt c) sägs, icke komma i åtnjutande af krigstidshjälp, därest ej de med hennes befattning förenade aflöningsförmåner äro större än mannens. I sistnämnda fall äger icke mannen åtnjuta krigstidshjälp.

e) Krigstidshjälp utgår äfven under befattningshafvarens tjänstledighet samt utdelas månadsvis i efterskott, hvarvid iakttages, att under en månad inträffande förhållanden, som inverka på krigstidshjälpens storlek, föranleda ändring i densamma från och med samma månads början.

I hvarje fall skall tillses, att provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp för år 1918 sammanlagdt ej må understiga hvad som till en befattningshafvare utgått i dyrtidstillägg och krigstidshjälp under senare hälften af år 1917 för helt år räknadt.

Vidkommande pensionstagare, hemställer Drätselkammaren, att dessa måtte tilldelas krigstidshjälp med 20 % af det från stadskassan utgående pensionsbeloppet, att utbetalas samtidigt med pensionen.

Magistraten och Rådstufvurätten. Magistratens förslag angående förhöjdt anslag till skrifbiträden å kronouppbördskontoret får Drätselkammaren utan ändring af beloppet tillstyrka på det sätt, att det kronouppbördskassören för innevarande år beviljade anslaget till extra biträden å 1,000 kronor för år 1918 höjes till 2,000 kronor.

Då Magistraten icke anfört andra skäl för sitt tillstyrkande af personligt lönetillägg för stadsfiskalen än de ökade lefnadskostnaderna och Drätselkammaren af hvad ofvan framgår nu framlagt förslag angående åtgärder för upphjälpande af samtliga befattningshafvares inkomster, får Drätselkammaren afstyrka bifall till ifrågavarande framställning.

Af samma skäl torde stadsvaktmästarens begäran om löneförhöjning icke föranleda till någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

Magistratens anhållan om anslag till aflöning af en springpojke får Drätselkammaren tillstyrka.

Likaledes tillstyrker Drätselkammaren förslaget om inrättande af en ny ordinarie exekutionsbetjäntbefattning; och har Drätselkammaren i budgeten upp-

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Drätselkammarens förslag.* **Poliskåren.**

fört häraf föranledda lönebelopp och förhöjda anslag till velocipedhållning och telefonafgifter.

Hvad Magistraten anfört beträffande öfriga utgifter under nu förevarande titel har Drätselkammaren vid budgetförslagets upprättande iakttagit.

Då poliskommissarien Linder icke torde kunna räkna sin utnämning till poliskommissarie såsom en vanlig befordran inom poliskåren, då han vidare vid ansökan till platsen gifvetvis ägde full kännedom om de bestämmelser i löneafseende, som gällde för densamma, samt då vid dessa bestämmelsers utfärdande, enligt hvad Drätselkammaren har sig bekant, icke fästes afseende vid den dåvarande innehafvaren, utan fastmera vid befattningens särskilda karaktär att fordra högre kvalifikationer på innehafvaren än som kunde ställas på öfriga tjänstemän inom poliskåren, hvarför den borde intaga en särskild ställning i förhållande till de öfriga, får Drätselkammaren afstyrka bifall till förslaget, att poliskommissarien skulle på grund af föregående tjänstgöring inom poliskåren från och med år 1918 erhålla två ålderstillägg.

Däremot har Drätselkammaren funnit förslaget om löneförhöjning för detektivöfverkonstapeln hafva skäl för sig. Dock vill Drätselkammaren endast på det sätt tillstyrka detsamma, att detektivöfverkonstapeln Emil Carlsson på grund af sin särskilda förtjänst såsom befattningens innehafvare från och med år 1918 tillerkännes ett årligt personligt lönetillägg af 300 kronor, utan att detta föranleder minskning i det provisoriska lönetillägg, som eljest skulle utgå till honom.

På de af Magistraten anförda skäl får Drätselkammaren tillstyrka Magistratens framställningar dels om inrättande vid poliskåren af en ny detektivkonstapelsbefattning, hvarvid den hittillsvarande skillnaden mellan förste och andre detektivkonstapeln skulle upphöra och grundlönen för detektivkonstaplarne fastställas till 1,600 kronor, dels ock om inrättande vid kåren af sex nya ordinarie poliskonstapelstjänster.

Öfriga föreslagna ändringar af anslag under poliskårens stat har Drätselkammaren iakttagit och äfven ansett nödigt därutöfver vidtaga en del förhöjningar i anledning af dyrtiden, såsom för bränsle och lyse m. m. Beträffande krigstidshjälp hänvisar Drätselkammaren till sitt ofvan afgifna särskilda förslag.

Den förändringen i fråga om nu förevarande stat har vidare af Drätselkammaren vidtagits, att de poster i densamma, som afse fastigheten, här borttagits och jämte motsvarande förutvarande poster i brandverkets stat uppförts under en ny titel »Polis- och brandstationen» under hufvudtiteln »Fastigheter».

Vidkommande slutligen den af Magistraten berörda frågan om beredande af ökade tjänstelokaler vill Drätselkammaren efter den af Magistraten önskade beredningen till Stadsfullmäktige inkomma med förslag i ämnet.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner

Under hänvisning till sitt med innevarande års budget framförda förslag angående omorganisation af ombudsmannainstitutionen, hvilket förslag efter återremiss till Drätselkammaren ånyo förelagts Stadsfullmäktiges pröfning i afseende å den nya instruktionen, får Drätselkammaren beträffande stadens ombudsmans löneförmåner förnya sitt förra året framställda förslag, att de i likhet med byggnadschefens bestämmas till grundlön 8,000 kronor med två ålderstillägg à 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring. I enlighet härmed har aflöningen för denne tjänsteman uppförts i staten. Mot detta förslag har Herr Kättström anfört sin reservation under hänvisning till sin reservation mot Drätselkammarens föregående beslut i förevarande fråga.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

För biträdande ombudsmannen föreslår Drätselkammaren efter den förändrade organisationen en begynnelselön af 5,000 kronor med två ålderstillägg à 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring, med rätt för biträdande ombudsmannen att uppbära å tjänsten fallande sportler (lösen för Byggnadsnämndens och Hälsovårdsnämndens protokoll).

Till ett biträde för uppsättande af en del enklare protokoll m. m. har Drätselkammaren i afvaktan på omorganisationens fulla genomförande uppfört ett anslag å 600 kronor.

Beträffande öfriga utgiftsposter under förevarande titel har Drätselkammaren på grund af den allmänna fördyringen nödgats vidtaga höjningar i en del anslagsbelopp, bland andra tryck- och annonskostnader från 5,000 till 8,000 kronor.

Pensioner.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 27 september 1917 har Brandchefen Sjöquists pension upptagits med ett belopp af 2,000 kronor, men har härå enligt samma beslut ej beräknats någon krigstidshjälp. Likaså har ånyo upptagits det understöd å 200 kronor, som Stadsfullmäktige för innevarande år beviljat f. Poliskonstapeln J. F. Asplund, men har därå gifvetvis ej beräknats krigstidshjälp, utan endast å själfva pensionen.

Brandväsendet.

Brandstyrelsens förslag om inrättande af en öfverbrandmästarebefattning i stället för den nuvarande brandchefsbefattningen med en grundlön af 2,000 kronor jämte 200 kronor i beklädnadsersättning samt fri bostad, får Drätselkammaren tillstyrka, dock torde frågan om värdering af bostadsförmånen anstå till dess Brandstyrelsen ordnat bostadsförhållandena för denne tjänsteman, hvarjämte Drätselkammaren ansett sig böra anmärka, att i den föreslagna lönestaten ej uppförts några ålderstillägg, hvarför Drätselkammaren föreslår, att i detta hänseende bestämmes, att tjänsten skall berättiga till 2 ålderstillägg à 300 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring.

Drätselkammaren tillstyrker likaledes Brandstyrelsens förslag om inrättande af två nya ordinarie brandsoldatsbefattningar vid fasta brandkåren samt omorganisation af brandkårens reservmanskap.

I öfrigt föreslår Drätselkammaren ingen annan förändring i förevarande utgiftsstat än att posten utskylder och vattenafgifter 200 kronor öfverförts till särskild titel för polis- och brandstationen.

Byggnadsnämnden.

Emot Byggnadsnämndens begäran om ett anslag å 300 kronor såsom resebidrag åt stadsarkitekten har Drätselkammaren intet att erinra.

Beträffande förslaget om ett personligt lönetillägg åt biträdande stadsingeniören John Eriksson å 1,500 kronor, får Drätselkammaren äfven härtill tillstyrka bifall med hänsyn till ingeniör Erikssons mångåriga och förtjänstfulla arbete, dock under förbehåll, att på grund af lönetilläggets storlek någon krigstidshjälp (liksom gifvetvis icke heller provisoriskt lönetillägg) icke utgår till denne befattningshafvare.

Hvad återigen angår ingeniörsbiträdet Heldt har Drätselkammaren ej funnit anledning tillstyrka någon löneförhöjning, utan ensett skäligt, att denne tjänsteman, som för öfrigt ej är anställd på fast stat, får åtnöja sig såsom öfriga stadens befattningshafvare i allmänhet med provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp, hvilka förmåner ändock sammanlagdt beräknats uppgå till det ingalunda blygsamma beloppet af 950 kronor.

Emot det begärda anslaget å 3,600 kronor för biträde med uppläggande af registerkarta m. m. har Drätselkammaren intet att erinra. För den person, som

kommer att anställas för detta ändamål, torde enligt hvad Byggnadschefen upplyst ej behöfva beräknas någon krigstidshjälp, då det här är fråga endast om en tillfällig befattning.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

I öfrigt har Drätselkammaren intet att erinra beträffande Byggnadsnämndens utgiftsstat.

Vidkommande de i Trädplanteringssällskapets förslag upptagna ordinarie utgifterna har Drätselkammaren intet att erinra.

Parker och planteringar

Hvad däremot angår de tillfälliga utgifterna vill Drätselkammaren till en början i fråga om planteringen på Fiskartorget, utan att göra någon anmärkning mot de upptagna anslagsbeloppen, uttala sin betänklighet mot förslaget om planteringen af pyramidpopplar framför rådhuset, under förhållande af, att dessa träd visat sig vara mindre härdiga och motståndskraftiga.

Då planteringen på Herrgärdsgatan, som enligt stadsplanen skall planteras med två rader träd, bör anstå till dess äfven den västra sidan af gatan ordnats, får Drätselkammaren för närvarande afstyrka bifall till sällskapets begäran om anslag till trädplantering å denna gata.

I fråga om planteringen å Källgatan vill Drätselkammaren, som tillstyrker det begärda anslaget, endast göra det uttalandet, att då gatan utlagts till sin fulla bredd fram till Stora gatan, äfven denna del af Källgatan bör förses med trädplantering.

Ordnandet och uppsnyggandet af Mariaberget nedanför flickläroverket synes Drätselkammaren kunna ske för mindre kostnad än den i förslaget upptagna, hvarför Drätselkammaren nedsatt ifrågavarande anslag från 800 till 500 kronor.

Hästholmarne.

Utom den i innevarande års stat upptagna posten å 2,000 kronor för diverse utgifter för Hästholmarne, i hvilka skulle ingå fortsatta arbeten för upprödjning af gångvägar å Östra holmen, har Drätselkammaren uppfört under denna titel dels 2,000 kronor för anordnande af bättre badplatser vid Östra holmen och dels 2,000 kronor för ombyggnad och reparation af förfallna mindre paviljonger å Elba.

Skogarne.

Drätselkammaren har under innevarande år beviljat skogvaktaren 25 kronor såsom ersättning för hållande af velociped och nu uppfört samma belopp i staten för år 1918.

Af de osedvanligt stora skogsinkomsterna i följd af nu pågående afverkning för Bränslekommissionens räkning, har Drätselkammaren ansett 40,000 kronor böra afsättas för bestridande af kostnaden för bränsle för stadens landtgårdar under de närmaste åren, då någon afverkning å stadens skogar icke torde få äga rum.

Rådhuset.

För en del förut beslutade förändringar inom rådhuset för att där bereda flere tjänstelokaler, har Drätselkammaren uppfört ett anslag af 2,500 kronor.

Polis- och brandstationen.

Såsom ofvan omnämnts har Drätselkammaren upptagit en ny titel, under hvilken beräknats erforderliga utgifter för den för polis- och brandkårerna afsedda fastigheten.

Stadshotellet.

Utom den nödvändiga höjningen i bränslekostnaden för stadshotellet har under samma titel endast gjorts den ändringen, att här upptagits det af Stadsfullmäktige den 26 april 1917 beviljade anslaget å 20,000 kronor för påbörjande af reparationer af denna fastighet. I detta sammanhang får Drätselkammaren anmäla, att Drätselkammaren på grund af svårigheten att nu anskaffa material och den stora kostnad, som är förenad med allt slags byggnadsarbete under

N:o 122. *Budgetförslag 1918.* närvarande tid, hittills inskränkt reparationerna till hvad som betingats af förändrade hyresförhållanden inom butiksvåningen i västra delen af byggnaden.

Drätselkammarens förslag. **Paviljongen i stadsparken.** Under innevarande år har Drätselkammaren varit nödsakad vidtaga rätt omfattande reparationer inom köksafdelningen i paviljongen i Stadsparken, hvaraf uppstått en brist å omkring 1,000 kronor i 1917 års anslag, hvilken brist Drätselkammaren nu uppfört i 1918 års budgetförslag.

Gårds- och tomtfastigheter. På grund däraf att nya fastigheter under året kommit i stadens ägo och att alla underhållskostnader stigit, äro utgifterna för stadens gårdar och tomter nu beräknade till 25,000 kronor mot 20,100 kronor i 1917 års stat.

Jordar och andra fastigheter. Utom en del smärre höjningar i anslagen under denna titel får Drätselkammaren anmäla, att här uppförts de af Stadsfullmäktige den 30 augusti och den 27 september 1917 beviljade anslagen till installation af elektrisk belysning inom stadens egendomar Kristiansborg och Carlsberg, hvartdera anslaget å 2,400 kronor.

Hamnplanen. Drätselkammaren har i det föreliggande budgetsförslaget uppfört ännu en ny titel, »Hamnplanen».

Med den efterfrågan på tomt- och upplagsplatser invid hamnen, som uppstått under de senare åren, har det blifvit ett oundgängligt behof att anställa en hamntillsyningsman med uppgift att utöfva tillsyn öfver hamnplanen och de där upplåtna platserna äfvensom stadens hamnmagasin. Drätselkammaren har redan under innevarande år ansett sig kunna ordna denna angelägenhet, i det att Drätselkammaren i den anställde befälhafvaren på ångfärjan, kapten Berg, trott sig finna en för detta uppdrag lämplig person, hvilken utan svårighet kan med befälet å färjan förena uppdraget som hamntillsyningsman. Denna anordning har befunnits så mycket lämpligare, som därigenom kapten Bergs lönefråga kunnat ordnas på ett tillfredsställande sätt, utan att ångbåtstrafiken nödgats ensam bära alla kostnader för befälhafvarens på ångfärjan aflöning, på samma gång denne beredts full sysselsättning hela året. Af kapten Bergs aflöning, 3,000 kronor, har således 1,000 kronor förts på hamnens utgiftsstat, 1,000 kronor under nu förevarande titel och 1,000 kronor jämte eventuell krigstidshjälp beräknats bland utgifterna för ångbåtstrafiken.

Vidare har under titeln »Hamnplanen» uppförts en post å 1,000 kronor för diverse utgifter, hvartill torde böra räknas kostnaden för fyllning och upplåtna platsers iordningställande och uppmätning m. m.

Nordanby. Sedan under stadens eget bruk lagts lägenheten Lilla Stenby samt ytterligare en del utmarksjord, har arrendeafgiften för dessa jordar höjts från 800 till 1,635 kronor. I följd häraf samt med hänsyn till nödvändigheten att höja arbetslönerna, har aflöningskostnaden beräknats till 9,000 kronor mot 6,000 kronor i 1917 års stat.

En del mindre utgiftsposter hafva äfven måst höjas i anledning af dyrtiden.

För reparation af byggnaderna vid Lilla Stenby har upptagits ett anslag af förslagsvis 3,000 kronor.

Det af Stadsfullmäktige den 26 april 1917 beviljade anslaget å 4,500 kronor till inlösen af byggnaderna vid Lilla Stenby samt inköp af en häst m. m. har här upptagits.

Malma. Äfven för Malma gård hafva en del utgiftsposter måst höjas, såsom aflöningarne till arbetare från 9,000 till 12,000 kronor med flere.

Den 30 augusti 1917 beviljade Stadsfullmäktige ett anslag af 12,000 kronor

för inköp af en motorplog att gäldas med $^1/_5$ under hvart och ett af åren 1918—1922 af inkomsterna från jordbruket. Anskaffningskostnaden gick till 11,000 kronor, och har $^1/_5$ däraf upptagits bland Malma gårds utgifter med 2,200 kronor.

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Drätsel-kammarens förslag.

Svingården.

Utgifterna för stadens svingård äro upptagna med oförändrade belopp med undantag däraf, att utgifterna för ved, lyse och diverse beräknats till 3,000 kronor i stället för 2,000 kronor i 1917 års stat samt att det af Stadsfullmäktige den 22 februari 1917 beviljade anslaget å 2,000 kronor till inköp af en trätuggare här uppförts.

Hälso- och sjukvård.

Hälsovårdsnämndens förslag om höjning i semesteranslaget för stadsläkarne till 300 kronor för hvardera får Drätselkammaren tillstyrka, men vill på samma gång erinra, att en ändring i instruktionen för stadsläkarne, § 9 mom. 2, där semesterarvodet är bestämdt till 250 kronor, bör ske, hvarför Hälsovårdsnämnden torde vidtaga erforderlig åtgärd.

Då det provisoriska lönetillägget för stadssjuksköterskorna enligt Drätselkammarens förslag skulle uppgå till samma belopp, som Hälsovårdsnämnden föreslagit för dem i löneförhöjning, anser Drätselkammaren det riktigare, att de få den begärda löneförbättringen i form af provisoriskt lönetillägg och får fördenskull afstyrka bifall till Hälsovårdsnämndens förslag.

Hälsovårdsnämndens förslag, att grundlönen för husmodern vid epidemisjukhuset måtte höjas från 600 till 800 kronor får Drätselkammaren tillstyrka, liksom ock Hälsovårdsnämndens förslag, att de ordinarie sjuksköterskornas begynnelselön måtte höjas från 500 till 600 kronor, att en ny ordinarie sjukskötersketjänst måtte inrättas och att anslag beviljas till ytterligare ett sjuksköterskebiträde samt att sjuksköterskan Agnes Eklund, om hon erhåller den nya ordinarie sjukskötersketjänsten, måtte få räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid sjukhuset såsom sex ordinarie tjänsteår.

På samma skäl, som anförts beträffande stadssjuksköterskorna, afstyrker Drätselkammaren Hälsovårdsnämndens förslag om höjning af gårdsdrängens vid epidemisjukhuset grundlön.

Däremot har Drätselkammaren ej ansett sig kunna afstyrka höjningen i kokerskans aflöning.

Under epidemisjukhusets stat har Drätselkammaren insatt en ny post, gaturenhållning, 750 kronor. Denna kostnad har förut bestridts af annat anslag, men anser Drätselkammaren det riktigast, att den uppföres bland sjukhusets utgifter i likhet med hvad som sker för folkskolorna m. fl. inrättningar.

Beträffande köttbesiktningsbyråns utgiftsstat har Drätselkammaren ej gjort annan förändring, än att, utom det anslag till provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp uppförts, å hälsopolisen Forsbergs lönestat upptagits ett ålderstillägg, som denne intjänat.

Varm-badhuset.

Emot Badhusstyrelsens förslag till utgiftsstat för stadens varmbadhus har Drätselkammaren intet att erinra. Drätselkammaren har endast däri infört erforderligt anslag till provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp för badhusets personal.

Renhåll-ningsverket.

För kontorsbiträdet å renhållningsverket tillkommer från och med nästkommande år ett andra ålderstillägg.

På renhållningsverkets utgiftsstat hafva en del höjningar måst vidtagas och anslag uppföras för anskaffning af för driften erforderliga redskap och inventarier.

N:o 122. *Budgetförslag 1918.* *Drätselkammarens förslag.* **Folkskoleväsendet.**

Särskildt har kostnaden för stallet i följd af stegrade foderpris måst afsevärdt höjas, eller från 9,270 till 19,510 kronor.

Till följande af Folkskolestyrelsen framställda särskilda förslag får Drätselkammaren tillstyrka bifall, nämligen:

att från och med den 1 juli 1918 måtte vid stadens folkskolor inrättas en ny ordinarie folkskollärare- och en ny ordinarie folkskollärarinnebefattning samt två nya småskollärarinnetjänster äfvensom från början af höstterminen 1918 en biträdande slöjdlärarinnebefattning,

att till skrifbiträde åt folkskoleinspektören måtte lämnas ett anslag af 800 kronor,

att till arvode åt en bibliotekarie vid lärjungebiblioteket måtte anslås 100 kronor,

att till arvoden åt en instruktör och en instruktris för gymnastikundervisningen måtte anvisas 800 kronor,

att för höjning af arvodena för slöjdundervisningen af timlärare och för undervisning i fortsättningsskolan på sätt styrelsen närmare föreslagit, af styrelsen begärda anslag för dessa ändamål måtte beviljas,

att för folkskollärare och folkskollärarinnor intill fem ordinarie tjänsteår och för småskollärarinnor fem tjänsteår ,förvärfvade inom annat skoldistrikt, måtte få medräknas för uppflyttning i högre lönegrad härstädes,

att till en kurs för folk- och småskollärare i teckning och hembygdsundervisning samt en kurs i experimentell fysik måtte beviljas ett anslag å 725 kronor,

att till Västmanlands läns pedagogiska bibliotek måtte lämnas ett anslag å 50 kronor,

att för tillhandahållande af potatisland åt lärjungarne måtte anvisas ett belopp af 400 kronor,

att till föreningen Västerås skollofskolonier måtte för år 1918 såsom bidrag till uppehållande af föreningens verksamhet lämnas ett anslag af 4,000 kronor, samt

att vid den högre folkskolan måtte från och med den 1 juli 1918 inrättas två ordinarie lärarebefattningar.

Beträffande Folkskolestyrelsens framställningar om krigstidshjälp för befattningshafvare på folkskolans och högre folkskolans stater samt lönefyllnad för öfningslärare och -lärarinnor, hvilka ej erhålla löneförbättring af statsmedel, hänvisar Drätselkammaren till sitt här ofvan framställda förslag beträffande alla stadens befattningshafvare, i enlighet hvarmed Drätselkammaren företagit jämkning i Folkskolestyrelsens statförslag.

Enär det i årets stat uppförda anslaget till ommålning och reparation af Djäknebergsskolan, som ej kommit till användning, endast behöfver i räkenskaperna öfverföras till 1918 och ny uttaxering för samma ändamål nu ej är erforderlig, har Drätselkammaren i sitt förslag frånräknat nämnda anslag.

Hvad beträffar det af Folkskolestyrelsen begärda anslaget å 3,500 kronor under baarnavårdsnämndens stat till arvode åt s. k. barnavårdsmän, har detsamma synts Drätselkammaren synnerligen högt, men har Drätselkammaren ej velat föreslå nedsättning i beloppet, utan endast uttala, att tillmätandet af dylika arvoden bör ske med försiktighet, då uppdraget väl åtminstone delvis måste anses som förtroendeuppdrag.

Diverse undervisningsändamål.

Med öfverlämnande af förslag till utgiftsstat för Västerås arbetareinstituts bibliotek har arbetareinstitutets styrelse i skrifvelse till Stadsfullmäktige, som

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

ingifvits till Drätselkammaren, anhållit om ett anslag ur stadskassan å 7,500 kronor för år 1918 för uppehållande af institutets biblioteksverksamhet. Ehuru detta innebär en betydande ökning i förhållande till innevarande års anslag å 4,000 kronor, har Drätselkammaren med hänsyn till den gagnande verksamheten icke tvekat att tillstyrka bifall till ansökningen.

I samma skrifvelse har styrelsen dessutom begärt ett anslag för en gång till bokinköp å 8,000 kronor. Äfven detta anslag är synnerligen högt. Men för att biblioteket, som efter inflyttningen i sina nya lokaler i Sundinska huset blifvit anlitadt i vida större utsträckning än förut, må kunna beredas tillfälle till erhållande af erforderlig utvidgning af sitt bokförråd för att motsvara den ökade frekvensen af besökande, vill Drätselkammaren äfven förorda bifall till denna framställning.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 30 augusti 1917 har hyresbidraget till rektor vid högre allmänna läroverket upptagits med 1,600 kronor i stället för 1,500 kronor i 1917 års stat.

Med tillstyrkande af bifogade till Drätselkammaren ingifna framställning till Stadsfullmäktige från styrelsen för flickläroverket ,får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige i och för beredande af tillfällig löneförbättring under år 1918 åt föreståndarinnan samt åt ämnes-, öfnings- och timlärarinnor vid Västerås högre elementarläroverk för flickor anslå ett bidrag motsvarande hälften af det belopp, som staten för samma ändamål lämnar läroverket samt för detta ändamål af uttaxerade medel i 1918 års stat anvisa förslagsvis 1,650 kronor.

Affärsverk.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 12 sistlidne april, som öfverlämnats till Drätselkammaren för att med dess yttrande ingifvas till Stadsfullmäktige, har Vatten- och Gasverksstyrelsen anhållit, att grundlönen för föreståndaren för stadens tekniska verk måtte höjas från 5,000 till 7,000 kronor, med rätt för nuvarande föreståndaren att bibehålla nu utgående personliga lönetillägg. Då Drätselkammaren ej fann skäl tillstyrka berörda framställning, har densamma på styrelsens under hand gjorda begäran fått hvila. Nu har styrelsen förnyat sin framställning, men har Drätselkammaren icke mera nu än i början af året ansett sig kunna tillstyrka den begärda löneregleringen, utan får hemställa om afslag å detta styrelsens förslag.

Drätselkammaren tillstyrker Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag beträffande ändrade löneförhållanden för kamreraren vid verken så till vida, att aflöningen bestämmes till 3,000 kronor, men har Drätselkammaren, då här är fråga om en till nyes bestämd och i förhållande till förut fastställd lön förhöjd aflöning, enligt ofvan föreslagna regler icke kunnat tillstyrka något provisoriskt lönetillägg för denna befattning, hvaremot krigstidshjälp i vanlig ordning gifvetvis bör utgå.

Utan angifvande af någon orsak i motiveringen har styrelsen så till vida ändrat uppställningen af förrådsförmannens aflöning, att i förslaget endast uppförts ett belopp såsom lön af 2,400 kronor, medan 1917 års stat innehåller följande uppställning:

grundlön	2,100:—	
ett ålderstillägg	300:—	2,400:—

På under hand gjord förfrågan har från styrelsen upplysts, att då denna befattning väntades inom kort blifva ledig och ny innehafvare ej ansågs kunna

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

erhållas med mindre begynnelselön än 2,400 kronor, detta sistnämnda belopp insatts såsom begynnelselön i staten. Då emellertid Drätselkammaren vid det förhållande, att den nuvarande innehafvaren ännu ej veterligen lämnat platsen, anser att någon förändring i innevarande års stat icke bör ske och för öfrigt är af den uppfattningen, att den grundlön af 2,100 kronor, som efter upprepade föregående förhöjningar med en ytterligare höjning fastställdes senast den 21 december 1916 är fullt tillräcklig för erhållande af kvalificerad innehafvare, får Drätselkammaren föreslå, att förrådsförmannens aflöning uppställes såsom i innevarande års stat.

Hvad provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp angår har Vatten- och Gasverksstyrelsen såsom af dess skrifvelse framgår i princip anslutit sig till Drätselkammarens förslag. Det har dock vid granskning af de belopp, som styrelsen ansett böra anvisas för ifrågavarande ändamål, visat sig, att styrelsen i åtskilliga afseenden utgått från andra förutsättningar än Drätselkammaren. Drätselkammaren har med anledning häraf och då särskildt eventuell krigstidshjälp till timaflönade arbetare bör, så vidt ske kan, föras på de särskilda arbeten, vid hvilka de äro sysselsatta, och ej å den allmänna lönestaten, jämkat ifrågavarande anslagsposter till närmare öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag.

I enlighet med hvad hittills anförts får Drätselkammaren föreslå följande förändring i utgifterna för verkens gemensamma förvaltning.

Enligt styrelsens förslag		48,200: —
Enligt Drätselkammarens förslag afgår:		
å föreståndarens lön	2,000: —	
å anslaget för provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp	4,150: —	6,150: —
Kronor		42,050: —

hvilken sistnämnda summa torde böra fördelas på de olika verken på följande sätt:

Vattenverket (10,000: — — 1,500: —)	8,500: —
Gasverket (15,500: — — 2,000: —)	13,500: —
Elektricitetsverket (15,500: — — 2,000: —)	13,500: —
Afloppsledningarne (4,000: — — 650: —)	3,250: —
Installationsarbeten (3,200: —)	3,200: —
(48,200: — — 6,150: —) Kronor	42,050: —

Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag om anställande af en installationsinspektör vid elektricitetsverket med en aflöning tills vidare af 2,400 kronor får Drätselkammaren tillstyrka. Dock kan Drätselkammaren gifvetvis ej för sin del biträda styrelsens uppfattning, att innehafvaren skulle få komma i åtnjutande af provisoriskt lönetillägg å denna nya tjänst, detta af skäl, som ofvan angifvits.

I fråga om nyanläggningar och nyanskaffningar får Drätselkammaren med tillstyrkande af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta anslå:

att utgå af tillgängliga medel vid verken:

för omläggning af afloppet i Stora gatan mellan Allé- och Karlsgatorna 2,800: —

samt att utgå af lånemedel:

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

för anskaffande af mätare och inventarier dels för fyllnad af 1917 års anslag för ändamålet .... 60,000: —
dels för nyanskaffning under år 1918 ...... 50,000: — 110,000: —
och för diverse mindre ledningsutsträckningar .... 25,000: — 135,000: —
Kronor 137,800: —

Gatuläggningen.

Ifråga om gatuarbeten, som böra komma till utförande under nästkommande år, har Drätselkammaren dels på grund af ökade kostnader för material och arbete och dels i afsikt att kunna med detta anslag bestrida kostnaden för lagning af stensättningen i Skolgatan mellan Kyrkogatan och Gåsmyregatan samt påbörjande af utläggning af gatorna vid de nya byggnadskvarteren i Kopparbergsvreten upptagit anslaget för mindre gatuarbeten med ett från 10,000 till 15,000 kronor förhöjdt belopp.

Beträffande större gatuarbeten hemställer Drätselkammaren ,att Stadsfullmäktige ville för utförande af de i bilagda förteckning upptagna särskilda gatuarbetena af uttaxerade medel bevilja ett sammanlagdt belopp af 209,150 kronor. Visserligen torde icke alla dessa arbeten kunna komma till utförande under nästkommande år, men har Drätselkammaren ansett, att staden borde begagna någon del af den stora ökningen i skatteinkomsten till anslag för detta ändamål på det att staden framdeles, då inkomsterna måhända blifva betydligt mindre, ej må behöfva anslå medel i större omfattning till sina gator.

Vägunderhåll.

Utom det, i likhet med hvad som skett i årets stat, i förslaget för år 1918 uppförda anslaget å 10,000 kronor för underhåll af de allmänna vägarna, har Drätselkammaren upptagit ett anslag å 33,340 kronor för bättring af vägar och gator utom stadsplanen i enlighet med bilagda särskilda förteckning. Visserligen har staden ingen skyldighet att underhålla ifrågavarande vägar och gator, men då behofvet af förbättringar i afseende å dessa är otvifvelaktigt, har Drätselkammaren icke tvekat föreslå Stadsfullmäktige att bevilja ett anslag för ändamålet, utan att Drätselkammaren däri vill se en utfästelse från stadens sida att för framtiden åtaga sig detta underhåll.

Båttrafiken.

Sedan den nya ångfärjan, hvilken erhållit namnet Elba, anskaffats under nästförflutna sommar insatts i trafik samt visat sig väl motsvara alla förutsättningar samt efter det Drätselkammaren vidare för stadens räkning på sätt Drätselkammaren med begäran om erforderligt anslag tillkännagifvit för Stadsfullmäktige, anskaffat prämar ,afsedda i främsta rummet för transport af grus från stadens grustag å Flaten, har Drätselkammaren för nästa sommar tänkt sig ordna båttrafiken sålunda, att ångfärjan Elba användes uteslutande för persontrafiken till Hästholmarne och ångslupen Märta under hvardagarne till bogsering samt under söndagarne, då persontrafiken är synnerligen stor, insättes på traden till Hästholmarne jämte och alternerande med »Elba». I anslutning härtill har också utgiftsstaten för båttrafiken uppställts, så att där skiljts mellan persontrafik och godstrafik i fråga om driftkostnaderna.

Enär »Elba» nyligen upptagits på varf för undersökning i och för ifrågasatt trafik under vintern i Stockholm och därvid befunnits nödigt, icke blott för den eventuella vintertrafiken utan äfven till förekommande af anmärkning vid blifvande sjövärdighetsbesiktning, som alltid måste ske om två år, men som i stället nu kan verkställas medan färjan ligger på varfvet, utbyta några bottenplåtar

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

och vidtaga äfven andra arbeten å färjan, har för reparation och underhåll af båtarne måst upptagas det rätt afsevärda beloppet af 12,000 kronor.

Det anslag för inköp af ångfärjan, som Stadsfullmäktige beviljade den 21 juni 1917, kronor 30,000, har uppförts under förevarande titel.

Hamnen. Emot Hamnstyrelsens förslag till utgiftsstat för stadens hamn har Drätselkammaren intet att erinra. Allenast beträffande det förslagsvis upptagna beloppet till krigstidshjälp åt hamnfogden torde någon ändring böra ske, om Drätselkammarens förslag i detta hänseende vinner Stadsfullmäktiges bifall. Då emellertid denna ändring ej inverkar på uttaxeringen har Drätselkammaren upptagit slutsumman för hamnens stat till oförändradt belopp. Eventuell ändring kan sedermera ske i den fastställda staten.

Gatubelysning. Kostnaderna för gas- och elektrisk gatubelysning äro uppförda i öfverensstämmelse med Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till inkomststat för gas- och elektricitetsverken.

I enlighet med samma styrelses förslag tillstyrker Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige ville af uttaxerade medel 1918 till anordnande af elektrisk gatubelysning å nedan angifna delar af staden anslå följande belopp.

3 lampor i Skultunavägen norr om Skerikesvägen	Kr.	1,000: —
1 lampa å Akademivreten längst i norr	»	200: —
8 lampor inom Papegojvreten, Vegaföreningen och Nedre Rosenhill	»	2,000: —
4 lampor inom Aroslund	»	1,100: —
10 lampor inom Lustigkulla, i utbyte mot 9 gaslyktor	»	900: —
4 lampor å Slottsgatan och Slottsbron i utbyte mot 4 gaslyktor	»	1,050: —
7 lampor inom Haga- och Frejaföreningarne	»	1,700: —
	Kronor	7,950: —

Gaturenhållning. Kostnaden för stadens renhållning å gator och allmänna platser har ansetts böra höjas från 5,000 till 8,000 kronor. Delvis motsvaras dock höjningen af å inkomstsidan upptagna kostnader för renhållningen vid folkskolorna, epidemisjukhuset m. fl., hvilken renhållning för vederbörande institutioners räkning ombesörjes af Drätselkammaren.

De s. k. kapitelhjonens arvode har Drätselkammaren ansett skäligt höja från 140 till 200 kronor.

Fattigvård. I fattigvårdsstyrelsens förslag till stat för fattigvården föreslår Drätselkammaren ingen annan ändring än att till krigstidshjälp och provisoriskt lönetillägg för befattningshafvare ytterligare upptagits ett belopp af 1,300 kronor samt att bland utgifterna införts det anslag å 20,000 kronor, som Stadsfullmäktige den 25 oktober 1917 anslogo till täckande af väntad brist i fattigvårdens stat för innevarande år.

Fosterbarnsnämnden. Pensionsnämnden. Pensionsafgifter. Fosterbarnsnämndens och Pensionsnämndens stater äro upptagna till oförändrade belopp, den sistnämnda i enlighet med Pensionsnämndens afgifna förslag.

Anslaget till debiterade men ej influtna pensionsafgifter har Drätselkammaren med hänsyn till den obenägenhet att betala dessa afgifter, som synes förefinnas hos en stor del af stadsbefolkningen, ansett sig nödsakad höja från 9,000 till 10,500 kronor.

Kommunens bidrag till pensionstillägg och understöd har i 1917 års stat beräknats till 1,300 kronor, men visat sig alldeles otillräckligt, hvarför motsvarande anslag i det föreliggande förslaget höjts till 4,000 kronor.

Till Arbetsstugan, Barnkrubban, Barnhemmet och Nattherberget hafva upptagits sedvanliga belopp, respektive 2,500, 1,500, 500 och 300 kronor, det förstnämnda anslaget jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 25 oktober 1917. Från Barnkrubban och Nattherberget hafva inga ansökningar inkommit, men torde Stadsfullmäktige likväl, då dessa institutioners behof af anslag väl får anses uppenbart, bevilja de af Drätselkammaren föreslagna anslagen. Barnhemmets styrelse har i skrifvelse till Magistraten, som remitterats till Stadsfullmäktige, men först ingifvits till Drätselkammaren, anhållit om ett anslag å 500 kronor för år 1918, hvilken anhållan Stadsfullmäktige torde bifalla. Vidare har samma styrelse hos Drätselkammaren anhållit, att staden måtte på sin bekostnad ombesörja gaturenhållningen vid hemmets fastighet. Drätselkammaren, som vill tillmötesgå denna framställning, har i utgiftsstaten upptagit erforderligt anslag, 150 kronor, för ändamålet. — N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.* **Filantropiska ändamål. Arbetsstugan m. m.**

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 25 nästlidne oktober hafva samtliga nu nämnda anslag i deras helhet upptagits till uttaxering, hvarjämte enligt samma beslut här uppförts det anslag å 3,300 kronor, som förut utgått af Sundinska fondens medel men nu skall till fonden återgäldas.

Arbetsförmedlingen. Med tillstyrkande af närlagda framställning från styrelsen för Västmanlands läns arbetsförmedling får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte för år 1918 af uttaxerade medel bevilja anstalten ett anslag å 2,000 kronor, eller samma belopp som för innevarande år.

Sjukkassornas fortsättningsförening. I likhet med föregående år föreslår Drätselkammaren att Stadsfullmäktige ville med bifall till styrelsens för Västerås Sjukkassors Fortsättningskassa därom gjorda framställning äfven för år 1918 bevilja föreningen anslag af stadens medel i enlighet med de grunder, som fastställdes, då Stadsfullmäktige den 23 december 1909 första gången beviljade anslag till detta ändamål samt härför anvisa förslagsvis 3,500 kronor att upptagas till uttaxering i 1918 års stat.

Barnhemmet Sparfboet. I skrifvelse till Drätselkammaren har styrelsen för barnhemmet Sparfboet anhållit om ett anslag till hemmet för år 1918 å 600 kronor mot 400 kronor för innevarande år. Under erinran, att jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 22 februari 1917, barnhemmet redan erhållit ökadt anslag genom de föreskrifter, Stadsfullmäktige meddelade vid upplåtande af en ny butik åt föreningen Hvita bandet, som äfven äger »Sparfboet», för dess försäljningsrörelse, enligt hvilka hyresvärdet för butiken, som af staden upplåts afgiftsfritt, skulle anses som anslag till »Sparfboet». Då nämnda hyresvärde ej torde kunna skattas lägre än till 600 kronor, har Drätselkammaren tillagt detta belopp till »Sparfboets» kontanta anslag, hvilket Drätselkammaren anser böra sättas till samma belopp, som för innevarande år, eller 400 kronor.

Frälsningsarméns slumstation. I särskild skrifvelse har föreståndarinnan för Frälsningsarméns slumstation anhållit om hyresbidrag äfven för år 1918 och att bidraget måtte höjas från 350 till 385 kronor. Till denna framställning får Drätselkammaren tillstyrka bifall.

Skridskoklubben. Idrottsplatsen. För Västerås Skridskoklubb och idrottsplatsen på Herrgärdet har, utan att framställningar inkommit, Drätselkammaren uppfört samma anslag som för innevarande år, respektive 600 och 200 kronor, med förslag att Stadsfullmäktige måtte bevilja anslagen under enahanda villkor, som gällde för 1917 års anslag.

Brödbyrån. Det anslag å 1,600 kronor, som Stadsfullmäktige den 25 nästlidne oktober beviljade till brödbyrån för regleringsåret $^{1}/_{11}$ 1917—$^{30}/_{9}$ 1918 har här uppförts.

N:o 122. *Brdgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.* **Hyresnämnden.**

Genom utdrag af sitt protokoll har hyresnämnden till Drätselkammaren öfverlämnat sitt förslag till utgiftsstat för de delar af åren 1917 och 1918, under hvilka Nämndens verksamhet enligt särskild lag skall pågå. Detta förslag, som slutar å sammanlagdt ej mindre än 15,200 kronor, har Drätselkammaren i dess helhet funnit vara synnerligen dyrt, men har Drätselkammaren icke velat annat än i ett par detaljposter framställa ändringsförslag. Sålunda har Drätselkammaren funnit det anmärkningsvärdt, att ordföranden och vice ordföranden, då ordföranden skulle hafva särskildt arvode, af hvilket han gifvetvis är skyldig afstå motsvarande del, då vice ordföranden tjänstgör i hans ställe, skulle åtnjuta högre dagarvoden vid sammanträdena än ledamöterna. Drätselkammaren föreslår alltså, att dagarvodet måtte bestämmas till 7 kronor pr sammanträdesdag för samtliga Nämndens ledamöter, således äfven ordföranden och vice ordföranden och att för detta ändamål beräknade utgifter minskas på sätt Drätselkammaren i budgetförslaget angifvit.

Musiksällskapet. I skrifvelse till Drätselkammaren den 7 sistlidne maj hafva styrelserna för Västerås Musiksällskap och Västerås Orkesterförening anhållit om årligt anslag af stadens medel för underlättande af föreningarnes verksamhet å förslagsvis 1,800 kronor.

Drätselkammaren får på grund af hvad i framställningen anförts och med kännedom om föreningarnes hittills utöfvade verksamhet tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville för år 1918 bevilja föreningarne ett gemensamt anslag af 1,800 kronor att upptagas till uttaxering i 1918 års stat och utgå under de villkor, som i skrifvelsen finnas angifna.

Mot detta förslag har Herr Kättström reserverat sig i det han yrkat afslag på framställningen.

Lifsmedelsnämnden. I skrifvelse till Stadsfullmäktige, som ingifvits till Drätselkammaren, har stadens lifsmedelsnämnd afgifvit ett utförligt motiveradt förslag till utgiftsstat för Nämndens verksamhet under innevarande år. Emot de af Nämnden upptagna utgiftsposterna har Drätselkammaren ingen anmärkning att framställa, men vill därtill foga ytterligare ett par poster.

Utom de rena driftkostnaderna för den af staden inköpta lastautomobil, som ställts till Nämndens förfogande, hvilka kostnader finnas, ehuru enligt Drätselkammarens förmenande något lågt beräknade, upptagna i Nämndens utgiftsstat, bör Nämnden påföras ränta och amortering å automobilens anskaffningskostnad. Dessa utgifter har Drätselkammaren uppfört med ett belopp af 2,400 kronor, motsvarande 15 % å inköpssumman 16,000 kronor.

Och vidare anser Drätselkammaren, att Lifsmedelsnämnden bör påföras ränta å det rörelsekapital ,som från stadskassan ställes till Nämndens förfogande. Denna ränta har Drätselkammaren lågt räknadt uppskattat till 20,000 kronor och uppfört detta belopp i Nämndens utgiftsstat.

Nämnden har i motiveringen omförmält, att äfven inkomster af Nämndens verksamhet kunna påräknas, men att, då dessa inkomster låta sig svårligen beräknas, Nämnden ej ansett sig böra upptaga några inkomstposter i sin stat. Till denna fråga vill Drätselkammaren återkomma vid behandlingen af budgetens inkomstsida.

I detta sammanhang har Drätselkammaren i budgeten uppfört de anslag, som Stadsfullmäktige beviljat till lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor,

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

nämligen dels 26 april 1917 50,000 kronor och dels den 30 augusti 1917 8,000 kronor, det sistnämnda i stället för skattelindring.

I särskild skriftlig framställning har Lifsmedelsnämnden vidare anhållit om ett anslag å 50,000 kronor att utgå under första halfåret 1918 för lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor, med uppdrag för Nämnden att ansöka om minst lika stort bidrag för ändamålet ur af Riksdagen anvisade medel. Drätselkammaren hemställer, att Stadsfullmäktige måtte med bifall till denna Nämndens anhållan bevilja det begärda anslaget 50,000 kronor att utgå af uttaxerade medel i 1918 års stat.

Till bestridande af den ransoneringskostnad under innevarande år, som ej kan beräknas blifva täckt af hittills anslagna kommunala medel och statsmedel, har Drätselkammaren upptagit ett anslag af förslagsvis 5,000 kronor.

Understöd för produktion af smålägenheter.

Stadsfullmäktige hafva den 25 sistlidne maj anslagit sammanlagdt 135,000 kronor, att såsom räntefri tomtköpeskilling eller räntefritt lån under 10 år tilldelas vissa byggnadsföretag, afseende mindre lägenheter. I de fall då understödet lämnas i form af räntefri tomtmark innebär detsamma, ehuruväl en uppoffring, dock ej någon direkt utgift för staden. Däremot föranleder den räntefria upplåningen tvifvelsutan utgift för stadskassan. Drätselkammaren har i budgeten angifvit stadens utgift för ifrågavarande ändamål.

Stallet.

De tre körkarlarne vid stadens stall hafva i skrifvelse till Drätselkammaren anhållit om löneförhöjning antingen i form af förmånen af fri bostad eller att deras kontanta lön skulle höjas från nu utgående belopp, 1,150 kronor (1,000 + 150 kronor i dyrtidstillägg), till 1,450 kronor. Drätselkammaren, som funnit körkarlarne vara i förhållande till andra i motsvarande ställning litet aflönade, men som ej ansett lämpligt, att staden håller fri bostad, får föreslå, att körkarlarnes kontanta aflöning från och med år 1918 höjes med 300 kronor till 1,450 kronor.

Kostnaden för utfodring af stadens hästar har måst beräknas till afsevärdt förhöjdt belopp.

Diverse behof.

Å en del af de årligen återkommande utgiftsposterna under titeln diverse behof har Drätselkammaren företagit höjningar i anledning af dyrtiden.

Under denna titel har vidare uppförts en del anslag, som Stadsfullmäktige tidigare beviljat.

Den 21 juni 1917 anslogo Stadsfullmäktige 15,000 kronor till inköp af en lastautomobil. Anskaffningskostnaden, inklusive ringar och tillbehör, har emellertid gått till 16,000 kronor, hvilken sistnämnda summa Drätselkammaren upptagit till uttaxering.

Här har vidare uppförts anslag enligt Stadsfullmäktiges beslut den 30 november 1916 till anskaffning af ett mudderverk 30,000 kronor, samt den 30 augusti 1917 dels till ytterligare krigstidshjälp åt en del befattningshafvare 30,000 kronor, och dels till anordnande af en pumpbrunn i Pilgatan 1,400 kronor.

Slutligen har Drätselkammaren under samma titel uppfört en del nya anslag, hvilka Drätselkammaren anhåller, att Stadsfullmäktige måtte bevilja.

För olika stadens angelägenheter behöfva ledamöter af stadens styrelser och nämnder samt tjänstemännen emellanåt företaga resor. Till bestridande af kostnaden för dessa har medel hittills tagits af förslagsanslaget liksom ock för en del mindre utredningaar. Drätselkammaren har nu ansett att särskildt anslag bör anvisas för detta ändamål och i staten härför upptagit ett belopp af 2,000 kronor.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

För stadens materialgård samt för reparation och underhåll af stadens förråd af redskap och fordon m. m. har jämväl kostnaderna hittills bestridts af förslagsanslaget, men då dessa kostnader numera stigit till afsevärdt belopp, har Drätselkammaren jämväl för detta ändamål upptagit ett särskildt anslag å 7,000 kronor.

Sedan räkenskaperna för byggandet af stadens tillfälliga bostäder och ordnandet af tomterna numera afslutats, har det visat sig, att en ytterligare brist i de för detta ändamål lämnade anslagen uppstått, hvilken belöper sig till kronor 2,744: 45 och för hvars täckande anslag upptagits.

Under året har Drätselkammaren inköpt dels en s. k. hjulsnöplog för 1,950 kronor och dels en sopmaskin för 1,150 kronor, för hvilka kostnaders gäldande Drätselkammaren anhåller, att Stadsfullmäktige nu måtte genom anslag i budgeten ställa medel till förfogande.

Vid källossningen under senaste vår uppstod en större sättning i åmuren vid Stadsparken, som Drätselkammaren nödgats reparera. Kostnaden härför, 1,150 kronor, har upptagits till uttaxering.

Förslagsanslaget. Till diverse utgifter och oförutsedda behof anhåller Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte afsätta ett belopp af omkring 119,000 kronor. Denna summa är visserligen större, än som hittills varit vanligt, men de ovissa tidsförhållandena hafva visat sig uppställa oförutsedda stora kraf på stadskassan, hvarför Drätselkammaren anser summan väl motiverad.

Inkomsterna.

Lån. Nya inkomster under titeln lån äro dels amortering å de lån för egnahemsbyggnader, som staden utlämnar af det ur pensionsförsäkringsfonden upptagna lånet för ändamålet å 250,000 kronor och dels ränta såväl å dessa bostadslån, som å de medel, likaledes 250,000 kronor, som staden placerat som aktieteckning i Aktiebolaget Arbetarebostäder i Västerås, samt dessutom å Lifsmedelsnämndens rörelsekapital och ränta och amortering å lastautomobilen.

Uttaxering. Det under innevarande år till utgörande af bevillning inom stadskommunen enligt pröfningsnämndens beslut upptaxerade inkomstbeloppet utgör sammanlagdt 36,839,280 kronor. Det torde emellertid vara för Stadsfullmäktige kändt, att häri ingår till ett afsevärdt belopp, ej mindre än 4,455,590 kronor, den höjning som pröfningsnämnden beslutat i Aktiebolaget Svenska Metallverkens taxering och att bolaget i högre rätt anfört besvär öfver denna höjning. Inför ovissheten, huruvida denna pröfningsnämndens åtgärd kan komma att fastställas, har Drätselkammaren ansett försiktigheten bjuda att i det uttaxerade belopp, som skall bilda underlag för den kommunala uttaxeringen, ej medräkna berörda förhöjning. Drätselkammaren föreslår alltså att uttaxeringen beräknas å en inhomstsumma af 32,383,690 kronor, samt vidare, att uttaxeringen såsom under de senare åren bestämmes till $6_{,75}$ % af inkomsten eller 6 kronor 75 öre pr bevillningskrona, hvarigenom det uttaxerade beloppet skulle uppgå till 2,185,899 kronor 7 öre, motsvarande en ökning från föregående år af ej mindre än omkring 850,000 kronor.

Skogarne. Inkomsten för försäljning af ved från stadens skogar, där Bränslekommissionen bedrifver omfattande afverkningar, har beräknats till det afsevärda beloppet af sammanlagdt 47,000 kronor.

Stadshotellet. Genom utvidgning af Upplands Enskilda Banks lokaler i stadshotellet hafva

hyresinkomsterna af denna fastighet ökats. Hyresgästernas andel i kostnaden för uppvärmning har också med anledning af den ökade värmekostnaden ansenligt höjts.

N:o 122. *Budgetförslag 1918.* *Drätselkammarens förslag.*

Gårds- och tomtfastigheter. Hyresinkomsterna af stadens gårds- och tomtfastigheter hafva efter tillkomsten af åtskilliga nya fastigheter i stadens ägo kunnat höjas med omkring 19,000 kronor.

Nordanby, Malma och svingården. Inkomsterna af stadens jordbruksfastigheter och af svingården hafva jämväl kunnat beräknas till förhöjda belopp.

Hälso- och sjukvård. Besiktnings- och vågafgifter vid köttbesiktningsbyrån hafva af Drätselkammaren beräknats till samma belopp, som utgifterna enligt Drätselkammarens ändringsförslag, eller 15,910 kronor i stället för 13,650 kronor enligt Hälsovårdsnämndens förslag.

Folkskoleväsendet. För folkskoleväsendet har upptagits samma inkomster som enligt Folkskolestyrelsens förslag, eller sammanlagdt för den egentliga folkskolan och den högre folkskolan 118,076 kronor 80 öre mot 98,550 kronor 61 öre i innevarande års stat.

Affärsverk. Vatten- och Gasverksstyrelsen har föreslagit höjning af gaspriset till 25 öre från 18 af hushållsgasen och till 35 öre från 30 öre af industrigasen. Drätselkammaren anser höjningen af priset för hushållsgasen enligt detta förslag motiverad af de förhållanden styrelsen anfört, men kan ej undgå att finna, att höjningen i industrigaspriset är relativt betydligt mindre. Drätselkammaren föreslår därför att priset på industrigas från nästkommande års början höjes till 40 öre. I enlighet härmed har Drätselkammaren med ledning af styrelsens uppgifter beräknat gasverkets inkomster af gasförsäljningen till 9,650 kronor högre belopp än i styrelsens förslag.

Båttrafiken. Inkomsten för passagerareafgifter å trafiken till Hästholmarne har beräknats till 13,000 kronor mot 9,500 kronor i årets stat. För godstrafiken, hvilken drifves för stadens egen räkning, har ej beräknats någon inkomst.

Gaturenhållning. I öfverensstämmelse med hvad Drätselkammaren anfört i fråga om utgifterna för gaturenhållning har under samma titel på inkomstsidan uppförts en del mindre belopp.

Diverse inkomster. Då utgifterna för uppvärmning, belysning och städning i rådhuset äro till fullo beräknade under Magistratens och Rådstufvurättens samt Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens utgiftsstat har här upptagits såsom inkomst den andel i dessa kostnader, som uppförts som utgift i Lifsmedelsnämndens stat.

Lifsmedelsnämnden. Som ofvan i samband med behandlingen af Lifsmedelsnämndens utgiftsstat nämnts har Nämnden ej i sin stat beräknat några inkomster, ehuru det af Nämnden framhållits, att sådana vore att påräkna. Drätselkammaren har emellertid ansett, att sådana inkomster böra i staten beräknas. I fråga om sättet för beräkningen af dessa har Drätselkammaren erfarit, att efter det Lifsmedelsnämndens statförslag afgafs, Folkhushållningskommissionen till ledning i detta afseende lämnat vissa meddelanden. Sålunda har kommissionen framhållit att bidrag till kostnaderna för Lifsmedelsnämndens regleringsarbeten kommer att i största möjliga utsträckning lämnas af statsmedel. Och vidare har Folkhushållningskommissionen framhållit, att Lifsmedelsnämndens verksamhet för anskaffning af lifsmedel bör drifvas fullt affärsmässigt, så att förvaltningskostnaderna täckas med försäljningspris. Till denna sistnämnda uppfattning får Drätselkammaren uttala sin fulla anslutning. Med ledning häraf och upplysning af

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Drätselkammarens förslag.*

Lifsmedelsnämnden i fråga om storleken af det statsbidrag, som kan påräknas för nästkommande år har Drätselkammaren beräknat Lifsmedelsnämndens inkomster sålunda:

Af staten för regleringsarbeten (ransoneringen)		12,000: —
Inkomst af affärsrörelse, motsvarande dess omkostnader		56,300: —
	Kronor	68,300: —

Västerås den 26 november 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Theofil Öberg.

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Förteckning

öfver provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp för år 1918 enligt Drätselkammarens förslag.

Befattning och namn,	Familjemedlemmar	Prov. lönetillägg		Krigstidshjälp		Summa		Utföringssumma		Anmärkningar
Magistraten och Rådstufvurätten.										
Borgmästaren J. Karlsson	1	500	—	—	—	500	—			
Civilrådman J. W. Ödman	5	500	—	500	—	1000	—			
Bråttmålsrådman V. Åsberg	1	500	—	500	—	1000	—			
Stadsnotarien H. Cronholm	2	500	—	—	—	500	—			
Stadsfogden E. Kumlin	1	500	—	470	—	970	—			
Kronokassör A. Eklund	1	400	—	—	—	400	—			
Skrifbitr. å kronouppbördskontoret G. Skog	—	200	—	150	—	350	—			
Stadsfiskal E. Pettersson	4	500	—	—	—	500	—			
Stadsvaktmästare P. Berglund ...	3	400	—	390	—	790	—			
Exekutionsbetjänt G. Richtnér ...	3	400	—	400	—	800	—			
d:o H. A. Carlsson	3	400	—	400	—	800	—			
d:o P. R. Stéen ...	3	400	—	400	—	800	—			
d:o K. E. Larsson	3	400	—	400	—	800	—			
d:o ej utnämnd ...	?	400	—	400	—	*800	—	10,010	—	* förslagsvis
Poliskåren.										
Poliskommissarie C. A. Linder...	3	500	—	500	—	1000	—			
Detektivöf.-konst. B. Carlsson ...	6	500	—	500	—	1000	—			
Öfverkonst. C. A. Vretlöf.........	4	500	—	500	—	1000	—			
Öfverkonst. M. Andersson	4	500	—	500	—	1000	—			
Detektivkonst. J. E. Veimer......	1	500	—	327	50	827	50			
d:o G. K. Forslund...	3	500	—	447	50	947	50			
d:o ej utnämnd	?	500	—	*177	50	677	50			
Insp.-konstapel C. A. Eriksson...	—	450	—	180	—	630	—			
d:o G. Haake	3	450	—	420	—	870	—			
d:o C. V. Karlsson...	1	450	—	300	—	750	—			
d:o J. A. Axelsson...	—	450	—	180	—	630	—			
Konstapel Hj. Rosenberg	2	400	—	340	—	740	—			
d:o F. M. Svensson	—	400	—	150	—	550	—			

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Befattning och namn	Familjemedlemmar	Prov. lönetillägg		Krigstidshjälp		Summa		Utföringssumma		Anmärkningar
Konstapel L. A. Eriksson	2	400	—	330	—	730	—			
d:o C. K. Meyner	3	400	—	400	—	800	—			
d:o E. Th. Nordmark	2	400	—	330	—	730	—			
d:o O. E. Johansson	—	400	—	150	—	550	—			
d:o J. E. Vass	—	400	—	150	—	550	—			
d:o E. Kraft	3	400	—	400	—	800	—			
d:o C. B. Larsson		400	—	150	—	550	—			
d:o K. O. Andersson	2	400	—	330	—	730	—			
d:o H. Karlsson	4	400	—	460	—	860	—			
d:o J. E. Persson	3	400	—	400	—	800	—			
d:o E. I. Kling	2	400	—	330	—	730	—			
d:o K. H. Karlsson	1	400	—	270	—	670	—			
d:o E. A. Röör	—	400	—	150	—	550	—			
d:o A. B. Sporre	3	400	—	390	—	790	—			
d:o K. E. Molin	4	400	—	450	—	850	—			
d:o K. E. Andersson	—	400	—	150	—	550	—			
d:o D. L. Karlsson	—	400	—	150	—	550	—			
d:o R. Kling	1	400	—	280	—	680	—			
d:o S. R. Stark	—	400	—	160	—	560	—			
d:o J. A. Ström	4	400	—	450	—	850	—			
d:o G. Söder	2	400	—	330	—	730	—			
d:o K. O. Bergström	—	400	—	150	—	550	—			
d:o ej utnämnd	—	400	—	150	—	550	—			
d:o d:o	—	400	—	150	—	550	—			
d:o d:o	—	400	—	150	—	550	—			
d:o d:o	—	400	—	150	—	550	—			
d:o d:o	—	400	—	150	—	550	—			
d:o d:o	—	400	—	150	—	550	—			
Extra konstapel K. J. Andersson	—	400	—	100	—	500	—			
d:o K. E. Ringström	—	400	—	100	—	500	—			
d:o K. E. Svalberg	—	400	—	100	—	500	—			
Tillsyningsmannen P. E. Vinroth	2	500	—	407	50	907	50	31,430	—	
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren.										
Stadsombudsman T. Öberg	3	*—	—	500	—	500	—			* nyreglerad lön
Byggnadschefen G. Smitt	5	500	—	500	—	1000	—			
Bitr. ombudsmanen R. Tenow	—	*—	—	500	—	500	—			* nyreglerad lön
Stadskamrerare B. Carlsson	—	500	—	450	—	950	—			
Räkenskapsförare Hj. Södergren	1	400	—	380	—	780	—			
Skrifbiträde E. Bergström	—	*—	—	180	—	180	—			* lönetillägg fr. o. m. 1917
Stadsinspektor P. V. Johansson	1	500	—	470	—	970	—			
Arbetsförman A. Hallström	1	400	—	280	—	680	—			

N:o 122. *Budget-förslag 1918. Drätsel-kammarens förslag.*

Befattning och namn	Familje-medlemmar	Prov. löne-tillägg		Krigs-tids-hjälp		Summa		Utförings summa		Anmärkningar
Arbetsförman H. Pettersson	3	400	—	390	—	790	—			
Förrådsförman C. J. Barklund	1	400	—	270	—	670	—			
Rådhusvaktmäst. O. V. Vallin	2	400	—	330	—	730	—			
Sifferrevisor H. Tersmeden	1	250	—	270	—	520	—	8,270	—	afser allt arvode för sifferrevision
Pensionärer								1,575	—	
Brandväsendet.										
Brandchef A. Danielsson	1	*—	—	390	—	390	—			* nyreglerad lön
Öfverbrandmäst. ej utnämnd	?	*—	—	220	—	220	—			d:o
Brandmästare K. F. Sandberg	1	450	—	307	50	757	50			
1:ste brandförman K. Löfstrand	5	350	—	490	—	840	—			
Brandförman T. Medin	8	350	—	500	—	850	—			
d:o A. Staberg	2	350	—	300	—	650	—			
d:o E. Johansson	2	350	—	300	—	650	—			
d:o E. V. Ask	4	350	—	410	—	760	—			
Brandman J. I. Vallmén	—	350	—	90	—	440	—			
d:o J. R. Andersson	6	350	—	500	—	850	—			
d:o B. Junggren	3	350	—	340	—	690	—			
d:o K. E. Pettersson	2	350	—	290	—	640	—			
d:o O. Karlsson	—	350	—	90	—	550	—			
d:o A. Johansson	2	350	—	280	—	630	—			
d:o O. Thorgren	3	350	—	350	—	700	—			
d:o B. Ferngren	3	350	—	350	—	700	—			
d:o K. E. Elvén	2	350	—	280	—	630	—			
d:o L. Rask	3	350	—	350	—	700	—			
d:o A. Lindberg	4	350	—	410	—	760	—			
d:o ej tillsatt	—	350	—	150	—	500	—			
d:o d:o	—	350	—	150	—	500	—	13,297	50	
Byggnadsnämnden.										
Ingenjörsbitr. S. Heldt	3	450	—	500	—	950	—	950	—	
Parker och planteringar.										
Trädgårdsdirektör C. A. Forsberg	1	400	—	400	—	800	—			
Biträde A. Eriksson	2	200	—	330	—	530	—	1,330	—	
Skogarne.										
Skogvaktare C. L. Lindqvist	1	300	—	220	—	520	—	520	—	
Stadshotellet.										
Eldare A. Vidfors	2	150	—	276	—	426	—	426	—	

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Drätsel-kammarens förslag.

Befattning och namn	Familje-medlemmar	Prov. lönetillägg		Krigs-tids-hjälp		Summa		Utförings-summa		Anmärkningar
Allmänna hälsovården.										
1:ste stadsläkaren C. Thunström	—	500	—	—	—	500	—			
2:dre d:o C. Idar........	—	450	—	—	—	450	—			
1:sta stadsbarnm. A. Lindström	—	100	—	150	—	250	—			
2:dra d:o H. Pihlgren...	—	100	—	150	—	250	—			
Stadssjuksköt. A. Ekström.........	—	100	—	150	—	250	—			
1:ste hälsopolis E. Berggren......	2	400	—	400	—	800	—			
Hälsopolis L. E. Jansson	5	450	—	500	—	950	—	3,700	—	
Epidemisjukhuset.										
Husmoder, ej tillsatt	—	*—	—	80	—	80	—			* nyreglerad tjänst
Sjuksköterska E. Eriksson.........	—	*—	—	80	—	80	—			d:o
d:o J. Jädergren	—	*—	—	80	—	80	—			d:o
d:o E. Testrup	—	*—	—	50	—	50	—			d:o
d:o A. Eklund	—	*—	—	70	—	70	—			d:o
Vaktmästare T. Gustafsson	3	*—	—	390	—	390	—			d:o
Gårdsdräng Bäcklin	—	100	—	55	—	55	—			
Köksförestånd:a J. Ahlgren	—	*—	—	48	—	48	—	953	—	
Köttbesiktningsbyrån.										
Föreståndaren M. Jonsson.........	3	450	—	500	—	950	—			
Hälsopolis C. A. Holtz	1	450	—	300	—	750	—			
d:o P. V. Forsberg	3	400	—	375	—	775	—			
Bokförare R. Andersson	—	150	—	—	—	150	—	2,625	—	
Varmbadhuset.										
Badmästare J. Söderström.........	4	200	—	435	—	635	—			
Maskinisten C. J. Söderlund......	2	*50	—	315	—	365	—			* lönetillägg fr. o. m.
Eldaren E. Byman	—	200	—	150	—	350	—			1917
Biljettförsäljerska H. Söderlund...	—	150	—	150	—	300	—			
Badaren O. Södergren	—	*30	—	150	—	180	—			d:o
Baderska Amanda Bengtsson ...	—	100	—	150	—	250	—			
d:o Lovisa Schön	—	100	—	150	—	250	—			
d:o H. Tärnlund	—	100	—	150	—	250	—			
d:o E. Gustafsson	—	100	—	150	—	250	—			
Simhallsvakt M. Ekeberg	—	100	—	150	—	250	—			
Folkbadsvakt J. Björklund	—	100	—	150	—	250	—			
Tvätterska M. Vestling	—	100	—	150	—	250	—			
d:o M. Berg	—	100	—	150	—	250	—	3,830	—	
Renhållningsverket.										
Förvaltare T. Dahlström...........	3	*—	—	500	—	500	—			löneförhöjn f. o. m.
Kontorsbiträde H. Eriksson	—	*—	—	180	—	180	—			d:o 1917

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Namn och befattning	Familje-medlemmar	Prov. lönetillägg		Krigstidshjälp		Summa		Utföringssumma		Anmärkningar
Förman K. J. Jansson	1	350	—	250	—	600	—			
Fodermarsk O. Jansson	2	350	—	310	—	660	—			
Renh.-arb. G. Mallmén	1	350	—	230	—	580	—			
d:o G. Karlsson	1	350	—	230	—	580	—			
d:o A. Andersson	1	350	—	230	—	580	—			
d:o K. Sunesson	3	350	—	350	—	700	—			
d:o E. Andersson	2	350	—	290	—	640	—			
d:o S. Sundin	6	350	—	500	—	850	—			
d:o O. Eriksson	1	350	—	230	—	580	—			
d:o K. Forslund	1	350	—	230	—	580	—			
d:o K. Vestlin	4	350	—	410	—	760	—			
d:o K. Kihlgren	3	350	—	350	—	700	—			
d:o J. Persson	4	350	—	400	—	750	—			
d:o ej tillsatt	—	350	—	*350	—	700	—			* förslagsvis
Sopare A. Andersson	1	350	—	230	—	580	—	10,520	—	
Folkskolan.										
Folkskoleinspektör E. Granér	2	* —	—	500	—	500	—			löneförhöjn. fr. o. m. 1917
Folkskollärare J. Valter	1	*150	—	380	—	530	—			*af staten 400.—
d:o Alm	—	*150	—	230	—	380	—			„ 400.—
d:o I. Bohlin	7	*150	—	500	—	650	—			„ 600.—
d:o I. Fröier	2	*150	—	440	—	590	—			„ 600.—
d:o H. Dahlberg	3	*150	—	500	—	650	—			„ 600.—
d o J. T. Næslund	3	*150	—	500	—	650	—			„ 600.—
d:o I. Andrén	4	*150	—	500	—	650	—			„ 600.—
d:o A. Rudqvist	3	*150	—	470	—	620	—			„ 600.—
d:o A. Krantz	—	*150	—	200	—	350	—			„ 400.—
d:o N. E. Granér	2	*150	—	410	—	560	—			„ 600.—
d:o G. Leontin	2	*150	—	380	—	530	—			„ 600.—
d:o T. Lindberg	1	*150	—	320	—	470	—			„ 400.—
d:o F. Norman	3	*150	—	440	—	590	—			„ 600.—
d:o G. A. Olsson	—	*150	—	170	—	320	—			„ 400.—
d:o D. Sjöholm	3	*150	—	440	—	590	—			„ 600.—
d:o H. Pettersson	2	*150	—	350	—	500	—			„ 600.—
d:o A. Vallström	—	*150	—	170	—	320	—			„ 400.—
d:o K. Karlfors	—	*150	—	170	—	320	—			„ 400.—
d:o E. Sigroth	1	*150	—	290	—	440	—			„ 400.—
d:o S. Magnusson	—	*150	—	170	—	320	—			„ 400.—
d:o D. Ekroth	—	*150	—	200	—	350	—			„ 400.—
d:o O. Jäderlund	—	*150	—	170	—	320	—			„ 400.—
d:o ½ år ej tillsatt	—	* 75	—	85	—	160	—			„ 200.—
d:o R. Bergh	—	*150	—	150	—	300	—			„ 400.—
d:o V. Lindgren	—	*150	—	150	—	300	—			„ 400.—

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Befattning och namn	Familjemedlemmar	Prov. lönetillägg		Krigstidshjälp		Summa		Utföringssumma	Anmärkningar
Folkskollärare Carlsson	—	*150	—	150	—	300	—		*Af staten 400.—
Folkskoll.-na A. Stenström	—	*150	—	190	—	340	—		„ 400.—
„ B. Svanholm	—	*150	—	210	—	360	—		„ 400.—
„ S. Hammarskiöld	—	*150	—	210	—	360	—		„ 400.—
„ E. Fröman	—	*150	—	190	—	340	—		„ 400.—
„ U. Boman	1	*150	—	310	—	460	—		„ 400.—
„ E. Fernqvist	—	*150	—	210	—	360	—		„ 400.—
„ M. Svanbom	1	*150	—	330	—	480	—		„ 400.—
„ E. Kolmodin	—	*150	—	190	—	340	—		„ 400.—
„ E. Köhlberg	1	*150	—	330	—	480	—		„ 400.—
„ F. Månsson	—	*150	—	190	—	340	—		„ 400.—
„ E. Hellman	—	*150	—	190	—	340	—		„ 400.—
„ R. Maunsbach	—	*150	—	170	—	320	—		„ 400.—
„ F. Bostrand	—	*150	—	170	—	320	—		„ 400.—
„ E. Bostrand	—	*150	—	170	—	320	—		„ 400.—
„ H. Bolin	—	*150	—	170	—	320	—		„ 400.—
„ G. Ahlstedt	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
„ E. Pettersson	1	*150	—	270	—	420	—		„ 400.—
„ E. Karlsson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
„ K. Isacsson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
„ E. Sigroth	—	*150	—	—		150	—		* Af staten 400.—, gift med folkskollärare
„ A. V. Eriksson	—	*150	—	150	—	300	—		*Af staten 400.—
„ E. Andersson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
„ ½ år ej tillsatt	—	* 75	—	75	—	150	—		„ 200.—
„ A. Hjelmqvist	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
„ E. Emanuelsson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
„ K. Vickman	—	*150	—	150	—	300	—		„ 400.—
Småskoll.-na O. Bergh	—	*150	—	130	—	280	—		„ 250.—
„ A. Lennmalm	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ E. Eriksson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ J. Johansson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ O. Norling	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ M. Ahlström	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ E. Karlsson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ A. Pettersson	1	*150	—	270	—	420	—		„ 250.—
„ A. S. Eriksson	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ T. Österberg	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ E. Svensson	1	*150	—	270	—	420	—		„ 250.—
„ M. Sjöholm	—	*150	—	—		150	—		* Af staten 250:—, gift med folkskollärare
„ S. Söderholm	—	*150	—	150	—	300	—		*Af staten 250.—
„ G. Vallberg	1	*150	—	270	—	420	—		„ 250.—
„ T. Söderholm	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—
„ S. Boije	—	*150	—	150	—	300	—		„ 250.—

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Befattning och namn	Familjemedlemmar	Prov. lönetillägg		Krigstidshjälp		Summa		Utföringssumma		Anmärkningar
Småskoll.-na A. Rudqvist	—	*150	—	—	—	150	—			* gift m. folkskl. [250.—
„ G. Almberg	—	*150	—	150	—	300	—			* af staten 250.—
„ M. Lagrelius	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ E. Pettersson	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ S. Eriksson	1	*150	—	270	—	420	—			„ 250.—
„ G. Ringdahl	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ M. Lundgren	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ L. Karlsson	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ M. Eklundh	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ K. Nordqvist	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ E. Berg	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ E. Olsson	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ M. Karlsson	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ E. Svensson	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ G. Olsson	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
„ G. Hultcrantz	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
2 „ ej tillsatta	—	*300	—	300	—	600	—			„ 500.—
2 „ ½ år „	—	*150	—	150	—	300	—			„ 250.—
Slöjdlärare J. Brandt	1	550	—	360	—	910	—			
„ T. Ljung	2	550	—	390	—	940	—			
„ A. Hammarsten	3	550	—	420	—	970	—			
Slöjdlärarinna E. Vahlbeck	—	350	—	150	—	500	—			
„ Molander	—	350	—	150	—	500	—			
„ H. Lindqvist	—	350	—	150	—	500	—			
„ Vahlström	—	350	—	150	—	500	—			
„ E. Hahr	—	350	—	150	—	500	—			
„ L. Schenström	—	350	—	150	—	500	—			
„ E. Wimnell	—	350	—	150	—	500	—			
„ Pettersson	—	350	—	150	—	500	—			
Skolkökslärarinna A. Thunell	2	400	—	330	—	730	—			
„ Granér	—	400	—	—	—	400	—			gift m. folkskoll.
„ G. Robért	—	400	—	150	—	550	—			
Vaktmästare V. Ekman	2	350	—	330	—	680	—			
Eldare A. Ekström	2	350	—	330	—	680	—			
Vaktmästare A. Sahlqvist	5	350	—	500	—	850	—			
„ T. Andersson	4	350	—	450	—	800	—			
Städerskor, förslagsvis	—	—	—	—	—	969	50			
Pensionärer	—	—	—	—	—	1238	—	45,237	05	
Vatten- och Gasverksstyrelsen.										
Föreståndare G. Gustafsson	2	500	—	500	—	1000	—			
Assistent M. Lindblad	2	*—	—	500	—	500	—			* lönetillägg fr. o. m.
„ Moberg	—	500	—	300	—	800	—			1917

N:o 122.
Budgetförslag 1918.
Drätselkammarens förslag.

Befattning och namn	Familje-medlemmar	Prov. löne-tillägg		Krigs-tids-hjälp		Summa		Utförings-summa		Anmärkningar
Kamrerare, ej tillsatt	—	—	—	300	—	300	—			[1917
Kassörska G. Tersmeden	—	*—	—	210	—	210	—			* lönetillägg fr. o. m.
Förrådsman J. Jonsson	2	*—	—	420	—	420	—			d:o
Kontorsbiträde E. Lindblad	—	*100	—	165	—	265	—			d:o 150.—
„ O. Klingvall	2	250	—	330	—	580	—			
Inkasserare E. Broman	2	*130	—	348	—	478	—			d:o
Afläsare D. E. Samuelsson	2	*110	—	350	—	460	—			d:o
„ E. Nilsson	—	*—	—	150	—	150	—			
„ Vallner	—	—	—	—	—	480	—			
Maskinmästare G. Andersson	2	450	—	380	—	830	—			
Maskinist K. Eriksson	3	350	—	370	—	720	—			
„ A. Hellström	1	350	—	250	—	600	—			
Rörnätsförman J. Hedqvist	4	350	—	500	—	850	—			
Vattenb.-vårdare J. Risberg	1	350	—	270	—	620	—			
Pensionär E. Lönnqvist	—	—	—	500	—	500	—			
Gasmästare K. V. Jansson	3	500	—	450	—	950	—			
Mätarejusterare E. Vidén	2	350	—	360	—	710	—			
Pensionär A. Gedda	—	—	—	200	—	200	—			
Gasverkseldare				3000	—	3000	—			förslagsvis
Maskinmästare H. G. Boberg	6	500	—	500	—	1000	—			
Maskinist E. Boholm	4	400	—	450	—	850	—			
„ O. Börjesson	3	400	—	390	—	790	—			
1:ste montör B. T. Forslund	5	500	—	500	—	1000	—			
Installationsinsp., ej tillsatt		—	—	240	—	240	—			
Mätarejusterare J. Blomqvist	3	350	—	450	—	800	—			
e. Montör A. E. Vallberg	2	—	—	360	—	360	—			
Maskinist C. F. Jonsson	1	400	—	270	—	670	—			
„ S. L. Löf	1	400	—	270	—	670	—			
Öfrig personal				2500	—	2500	—	23,503	—	förslagsvis
Fattigvården.										
Syssloman C. A. Larsson	3	450	—	420	—	870	—			
Portvakt C. A. Lundberg	2	350	—	290	—	640	—			
Föreståndarinna O. Olofsson	—	100	—	50	—	150	—			
Kokerskan	—	—		42	—	42	—			
Sjuksköterskan A. Forslund	—	100	—	60	—	160	—	1,862	—	
Stallet.										
Körkarl V. Johansson	2	—*		330	—	330	—			*Ny löneregl. fr. 1918
„ A. Eriksson	2	—*		330	—	330	—			d:o
„ C. R. Persson	2	—*		330	—	330	—	990	—	d:o
								161,089	—	

N:o 122.
Budget-förslag 1918.
Magistratens förslag.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt 59 § i Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 får Magistraten härmed öfverlämna bilagda af Drätselkammaren efter Magistratens anhållan upprättade förslag till utgifts- och inkomststat för staden för år 1918 med därtill hörande bilagor samt Drätselkammarens till Stadsfullmäktige ställda skrifvelse i ämnet äfvensom, efter statsförslagets upprättande, till Magistraten inkomna, till Stadsfullmäktige ställda särskilda framställningar.

Beträffande det af Drätselkammaren upprättade statförslaget får Magistraten göra följande erinringar, hvilka Magistraten anhåller, att Stadsfullmäktige ville vid detsammas afgörande taga under noggrannt öfvervägande.

Med hänsyn till den alltmer tryckande dyrtiden torde det vara nödvändigt, att staden för år 1918 beviljar dyrtidstillägg *ej mindre* till befattningshafvare, som, redan förut erhållit sådana, med förhöjdt belopp utöfver nu utgående, *än äfven* till sådana befattningshafvare, som förut ej erhållit dylika tillägg. Att dessa bidrag icke böra sättas alltför lågt, särskildt beträffande lägre inkomsttagare, torde icke kunna bestridas. Drätselkammaren har föreslagit dylika tillägg att utgå i form af dels provisoriska lönetillägg, dels krigstidshjälp. Uti Drätselkammarens motivering för beviljande af dessa tillägg får Magistraten, under åberopande af hvad Magistraten i sin skrifvelse den 29 sistlidne oktober till Drätselkammaren härom anfört, på det lifligaste instämma.

Beträffande de särskilda villkor, som af Drätselkammaren uppställts för åtnjutande af dylika tillägg, torde dock böra påpekas, att villkoren i flera afseenden äro ägnade att leda till orättvisa resultat. Detta torde särskildt framgå vid en närmare granskning af den förteckning öfver provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp för 1918, som bifogas statsförslaget. Det synes Magistraten hafva varit särdeles lämpligt, om denna förteckning kompletterats med en kolumn, upptagande de *årsbelopp*, som enligt de under 1917 års senaste hälft fastställda principer för dyrtidstillägg skulle hafva tillkommit de särskilda befattningshafvarne. Därvid skulle en jämförelse hafva vunnits, huru stor ökning i dyrtidstillägg, som för år 1918 i enlighet med Drätselkammarens föreliggande förslag skulle tillkomma en befattningshafvare i förhållande till det belopp, han enligt senast förut tillämpade principer erhållit. Detta hade varit desto mera önskvärdt, som ökningen enligt föreliggande förslaget icke är så afsevärdt i hvad det gäller lägre inkomsttagare, som en hastig granskning af förteckningen kan tyckas gifva vid handen. Tvärtom framgår vid en sådan granskning, att ett flertal befattningshafvare enligt det föreliggande förslaget skulle erhålla mindre krigstidshjälp eller åtminstone högst obetydligt högre än under år 1917 års senare hälft. Kontorsbiträdet å kronouppbördskontoret erhåller 40 kronor lägre, en ogift poliskonstapel erhåller 5 kronor mindre, vårdaren af vattenborgen 24 kronor mindre, en småskollärarinna icke någon ökning, ordinarie poliskonstapel 40 kronors ökning, allt utöfver år 1917. Drätselkammaren har på grund häraf,

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Magistratens förslag.*

betecknande nog, nödgats införa den kompletterande bestämmelsen till förslaget, att provisoriskt lönetillägg och krigstidshjälp för år 1918 sammanlagdt icke må understiga hvad till en befattningshafvare i sådant hänseende utgått för år 1917, för år räknadt. Att härvidlag uppenbar orättvisa blifver begången mot de befattningshafvare, som drabbas häraf, torde icke kunna bestridas, särskildt som det är allmänt erkändt, att dyrtidens tryck på allra senaste tiden afsevärdt stegrats och helt säkert under nästkommande år icke kommer att minskas utan fastmer än ytterligare stegras. Ökningen i krigstidshjälp för år 1918 blifver enligt förslaget för ett stort flertal mindre inkomsttagare ej heller synnerligen afsevärd, och i hvarje fall synes densamma icke motsvara de berättigade kraf på dylika bidrag, som med fog kan ställas på staden särskildt vid det förhållande, att stadens inkomster tack vare kristiden och därmed förenad ökning i antalet bevillningskronor afsevärdt ökats.

Till afhjälpande af anmärkta förhållanden torde icke finnas annan utväg, med bibehållande i öfrigt af de utaf Drätselkammaren föreslagna principer för de tillfälliga löneförbättringarne åt stadens befattningshafvare, än att *minimi*-beloppet af den efter procentberäkningen utgående krigstidshjälpen höjes utöfver af Drätselkammaren föreslaget belopp, 150 kronor. Magistraten får i anledning af det sagda hemställa,

att minimibeloppet af krigstidshjälp af Stadsfullmäktige bestämmes skola utgå med 400 kronor i stället för af Drätselkammaren föreslagna 150 kronor.

Beträffande det provisoriska lönetillägget föreslår Drätselkammaren bland annat följande bestämmelser: »För befattningshafvare, som efter 1916 års utgång kommit i åtnjutande af löneförhöjning, skall denna förhöjning frånräknas från det provisoriska lönetillägget.»

Emellertid torde dylik löneförhöjning oftast hafva skett icke på grund af förhållandena under kristiden, utan betingats af andra orsaker såsom ökadt arbete åt tjänsten eller dylikt. Icke alltid har den skett i sådan form, att verklig nyreglering af löneinkomsten kan anses hafva ägt rum. Beträffande innehafvare af nyreglerad tjänst torde bestämmelsen möjligen kunna anses berättigad, men beträffande annan tjänsteman, som på grund af ofvan anmärkta förhållande beviljats löneökning, torde den anmärkta bestämmelsen icke verka rättvist. Införande såväl af provisoriskt lönetillägg som kristidstillägg har ju i främsta rummet betingats af nu rådande fördyrade lefnadskostnader och först i andra rummet, såsom Drätselkammaren i sina motiv framhåller, af den omständigheten att de i allmänhet här i staden utgående lönerna skulle vara låga eller, såsom Drätselkammaren uttrycker det, »i afbidan på en blifvande lönereglering», — hvilken Drätselkammaren antager »efter krigets slut icke torde länge låta vänta på sig» — skulle beviljas ett provisoriskt lönetillägg, hvilket »utgår med ett någorlunda tillmätt belopp, men på samma gång begränsas så, att det icke kan föregripa en blifvande allmän lönereglering». Bland de särskilda befattningshafvare, som drabbas af denna bestämmelse, återfinnas vid granskning af förut anmärkta förteckning, skrifbiträdet å Drätselkammaren E. Bergström, stadsförvaltaren T. Dahlström, kontorsbiträdet å Renhållningsverket H. Eriksson, folkskoleinspektören E. Granér och ett flertal under Vatten- och Gasverksstyrelsen anställda befattningshafvare.

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Magistratens förslag.*

Beträffande förvaltaren Dahlström säger Drätselkammaren i sin skrifvelse angående 1916 års stat, att det torde knappast kunna bestridas att den dåvarande aflöningen, 4,000 kronor, *med det ansvar och arbete*, som följa denna tjänst, är väl låg, samt att hans aflöningsförmåner borde förbättras genom beredande af fri bostad och vedbrand, men att då sådan ej kan beredas honom, kontant ersättning bör erhållas. Verklig lönereglering har i detta fall tydligen icke skett. Lönen är bestämd efter normala förhållanden. Samma torde också gälla beträffande öfriga nu nämnda befattningshafvare. Beviljande af personligt lönetillägg torde äfven oftast vara betingadt af att lönen å tjänsten anses låg i förhållande till med tjänsten förenadt ansvar och arbete. Särskildt gäller beträffande folkskoleinspektören Granér, att dennes arbete i och för sin tjänst under år 1918 antagligen kommer att högst väsentligt ökas genom inkorporering af S:t Ilians och Lundby socknar, hvilken fråga, enligt hvad Magistraten inhämtat, torde komma att före årets utgång erhålla sin lösning.

Magistraten får därför hemställa,

att lönetillskott, som på ofvan anmärkt grund beviljats utan samband med nyreglering af tjänst, icke må förhindra att tjänsteman kommer i åtnjutande af fulla beloppet provisoriskt lönetillägg enligt nu föreliggande förslag.

Beträffande rätten att åtnjuta krigstidstillägg föreskrifver Drätselkammaren äfven en del inskränkningar, bland annat att befattningshafvare, som till följd af de af kristiden föranledda konjunkturerna å tjänsten eller genom särskildt uppdrag eller tjänst år 1918 uppenbarligen kommer i åtnjutande af inkomster, hvilka minst motsvara den krigstidshjälp, som eljes skulle till honom utgå, erhåller ej krigstidshjälp.

Att den, som på grund af kristiden har ökade inkomster å sin tjänst, skulle åtnjuta krigstidshjälp, kan ju icke af någon ifrågasättas. Däremot torde det icke anses öfverensstämma med de allmänna grunder för beviljandet af dylika tillägg att förvägra sådant åt befattningshafvare, som jämte sin ordinarie tjänst utöfvar befattning, som inrättats och föranledts af kristiden. Den tjänsteman, som drabbas häraf, eller stadsnotarien Cronholm, innehar för närvarande aflöning såsom föreståndare för brödbyrån i Västerås distrikt. Att säga att han på grund häraf har ökad inkomst af kristiden, torde väl vara något sökt. Hade han icke haft denna befattning, utan annan befattning, tillsatt icke af någon kristidsinstitution, utan af enskild eller annan myndighet, skulle däremot krigstidshjälp icke hafva förvägrats honom. Magistraten vill därjämte uttryckligen framhålla, att Stadsnotarien utan intrång i sin ordinarie tjänst hittills uppehållit och helt säkert fortfarande kommer att uppehålla sin befattning hos Magistraten; och får Magistraten på grund af det sagda hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte besluta att punkten a) i Drätselkammarens förslag erhåller följande lydelse:

»Befattningshafvare, som till följd af de af kristiden föranledda konjunkturerna å tjänsten år 1918 uppenbarligen kommer i åtnjutande af inkomster, hvilka minst motsvara den krigstidshjälp, som eljest skulle till honom utgå, erhåller ej krigstidshjälp.»

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Magistratens förslag.*

Bestämmelsen under punkt c) synes icke heller öfverensstämmande med de allmänna principer, efter hvilka krigstidshjälp nu föreslås skola utgå. Därest en person, — hvilket för öfrigt endast undantagsvis äger rum — innehafver mer än en af staden aflönad befattning, torde icke något bärande skäl kunna anföras emot, att han för båda tjänsterna uppbär krigstidshjälp, hälst som ju totalbeloppet däraf är begränsadt till 500 kronor.

Magistraten hemställer förty:

att Stadsfullmäktige måtte besluta att denna bestämmelse måtte ur förslaget utgå.

Uti Drätselkammarens skrifvelse rörande rätt till krigstidshjälp kan Magistraten icke finna något som motiverar att 1:ste och 2:dre Stadsläkarne icke skulle, förutom provisoriskt lönetillägg, erhålla jämväl krigstidshjälp. Uti den vid Drätselkammarens skrifvelse fogade förteckning finnas de emellertid icke upptagna såsom berättigade till krigstidshjälp utan endast till provisoriskt lönetillägg. Samma är förhållandet med bokföraren å köttbesiktningsbyrån R. Andersson. Rättelse härutinnan torde ske.

Samma förteckning är så tillvida ofullständig att stadsarkitekten E. Hahr och hamnuppbördsmannen Isakson icke i densamma återfinnas. Likaväl som stadsläkarne böra de vara berättigade till nu ifrågavarande lönetillskott.

Äfven härutinnan torde rättelse böra ske.

Beträffande den föreslagna procent, efter hvilken krigstidshjälpen skall utgå, vill Magistraten föreslå dess höjande till samma storlek som beträffande det provisoriska lönetillägget eller till 15 % å lönens belopp. Härigenom skulle för befattningshafvare med lägre inkomster ett helt säkert väl behöfligt lönetillskott beredas, helst om, såsom förut framhållits, minimibeloppet fastställes till 400 kronor. För högre inkomsttagare skulle däremot härigenom icke någon ökning ske, då de redan nu med den föreslagna procentsatsen komma upp i maximum 500 kronor.

Det af Drätselkammaren tillstyrkta till 2,000 kronor förhöjda anslaget till extra biträden å kronouppbördskontoret torde blifva desto mera behöfligt, som genom förestående inkorporering af S:t. Ilians och Lundby socknar arbetet å kronouppbördskontoret torde komma att under år 1918 än ytterligare ökas.

Drätselkammaren har afstyrkt Magistratens framställning om beviljande åt Stadsfiskalen af personligt lönetillägg af 1,000 kronor, på den grund, att Magistraten icke anfört andra skäl härför än de ökade lefnadskostnaderna. Detta torde delvis bero på missuppfattning. Uti Magistratens skrifvelse den 29 sistlidne oktober erinras, att lönen synes Magistraten allt för liten för det med stadens tillväxt alltjämt ökade arbetet för tjänsten. Äfven om detta yttrande skett i förhållande till nu rådande dyrtid, torde dock orden »nu rådande dyrtid» närmast böra hänföra sig till att grundlönen bestämts år 1909. Att arbetet med stadens tillväxt ökat och år 1918 med inkorporering af S:t Ilians och Lundby socknar än mer ökas, torde icke kunna bestridas. Vid bestämmandet af grundlönen år 1909 ingick däri 600 kronor för mistad bostad in natura. Af det förhållande att lämplig bostad numera icke kan erhållas för nämnda belopp torde än ytterligare framgå, att grundlönen för stadsfiskalen är för låg. Magistraten anser sig därför böra vidhålla sitt förslag, och hemställer förty:

N:o 122. *Budgetförslag 1918. Magistratens förslag.*

att Stadsfullmäktige ville bestämma stadsfiskalens grundlön att från och med 1918 utgå med 4,000 kronor eller, därest detta icke kan beviljas, att nuvarande innehafvaren af tjänsten, stadsfiskalen E. Peterson, beredes ett personligt lönetillägg af 1,000 kronor.

Magistraten får vidare, då Drätselkammaren icke anfört något skäl för sitt afstyrkande af löneförhöjning åt stadsvaktmästare Berglund och under framhållande att stadsvaktmästaren beträffande tjänsteutöfning måste anses likställd med ordningspolis, hemställa:

att Stadsfullmäktige måtte bestämma stadsvaktmästarens aflöning att utgå efter samma grunder som stadens till ordningspolisen hörande poliskonstaplar.

Från och med 1918 kommer staden att uppdelas i tre taxeringsdistrikt eller där, såsom antagligt är, S:t Ilians och Lundby socknar komma att med staden införlifvas, i fyra distrikt. Då det redan under föregående år visat sig svårt för allmänheten att gemensam expedition af taxeringsordförandena icke kunnat hållas, samt detta än mera hädanefter torde för allmänheten medföra besvär och olägenhet, får Magistraten hemställa:

att Stadsfullmäktige behagade ställa ett förslagsanslag å 300 kronor till förfogande åt taxeringsordförandena i staden för anställande under en tid af omkring 3 månader af biträde för emottagande å gemensam lokal af deklarationer och andra uppgifter i och för taxeringen.

Beträffande det föreliggande förslaget till utgiftsstat för staden får Magistraten slutligen anmärka, att i detsamma icke upptagits något belopp för de afgifter i och för olycksfallsförsäkring enligt lagen den 17 juni 1915 om försäkring för olycksfall i arbete, som det åligger staden att betala.

I detta sammanhang torde förtjäna tagas i beaktande, huruvida icke staden själf enligt 3 eller 11 §§ i sagda lag kan finna med sin fördel förenligt att öfvertaga all ersättningsskyldighet, som enligt lagen skall utgå, i stället att i enlighet med lagens bestämmelser hafva sina »arbetare» försäkrade i Riksförsäkringsanstalten. Beloppet torde upptagas förslagsvis, men kan Magistraten icke nu närmare yttra sig angående storleken af detsamma.

I öfrigt har Magistraten icke något att mot Drätselkammarens förslag erinra.

Västerås Rådhus den 8 december 1917.

På Magistratens vägnar:

VICTOR ÅSBERG.

REGISTER

öfver

Förslag till utgifts- och inkomststat för år 1918.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. **Den 20 December.** **XXI.**

N:o 123.

Drätselkammarens utlåtande ang. anslag till Västmanlands fornminnesförening.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 sistlidne november remitterade Stadsfullmäktige för yttrande till Drätselkammaren en af Herrar Uggla och Pers väckt motion, att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag till Västmanlands fornminnesförening å 2,500 kronor att utgå årligen under tre år från och med år 1918 såsom bidrag till forskningar i stadens och länets kultur- och fornminneshistoria, och får Drätselkammaren, som visserligen finner staden i likhet med länets landsting böra lämna bidrag för att möjliggöra ett dylikt forskningsarbete, men anser, att detta bidrag bör utgå i form af ett engångsanslag för att staden icke må binda sig för ytterligare anslag till en forskningsinstitution, hvilken med all sannolikhet blefve allt framgent bestående med däraf föranledda kraf på stadskassan, därest Stadsfullmäktige biföllo motionärernas förslag oförändradt, föreslå,

att Stadsfullmäktige ville med anledning af den gjorda framställningen bevilja Västmanlands fornminnesförening ett engångsanslag å 5,000 kronor för bedrifvande af kultur- och fornminnesforskningar inom staden och länet att utgå af det förslagsanslag, som i staten för nästkommande år kommer att upptagas.

Västerås den 10 december 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Ragnar Tenow.

N:o 123.
Ang. anslag till Västmanlands fornminnesförening.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Länets landsting beviljade vid sitt sammanträde i år ett anslag af 2,500 kronor till Västmanlands fornminnesförening att utgå under tre år. Förra året beviljades ett mindre anslag till Upplands fornminnesförening. I båda fallen ha medlen anslagits till befrämjande af det arbete, som bedrifves inom landskapet för utforskande af dess kulturhistoria. På detta arbetsfält intager Västerås en central plats såsom objekt för forskningen och man väntar med skäl att förståelsen för arbetet skall visa sig starkare här än annorstädes. Den centrala ställning staden genom århundraden intagit i länet såsom medelpunkt för världslig och kyrklig förvaltning, för handel och näringar, ställer självfva platsen i oupplösligt samband med landskapets och stiftets historia. Till staden ställas också stora förhoppningar, då det nu gäller medel för att möjliggöra det forskningsarbete, till hvilket landstinget på ofvan anfördt sätt vidsynt bidragit.

Det önskemål, för hvars förverkligande framställning härmed göres, vore närmast att för en viss tid, exempelvis tre år, vid Fornminnesföreningen kunna anställa en person, hvilken finge taga itu med muséets ordnande och förmerande, allt under det han intresserade sig för och aktivt ingrep i utforskandet af landskapets och länets kulturhistoria. Att med de jämförelsevis blygsamma medel, öfver hvilka föreningen kan tänkas i bästa fall komma att disponera, för den antydda uppgiften erhålla en äldre, fullt utbildad vetenskapsman, torde icke vara möjligt. Däremot borde det kunna låta sig göra, att vid uppgiften fästa någon af de unga forskare på området, hvilka drifva studier vid det närbelägna universitetet eller eljest äro verksamma inom denna vetenskap. Till en sådan persons aflöning och de kostnader i öfrigt ,som hans anställande kommer att medföra genom ökande af föreningens arbete, förslå emellertid icke de af landstinget beviljade medlen. Staden skulle emellertid genom att träda emellan med ett belopp, lika stort som det af länsrepresentationen beviljade, möjliggöra föreningens plan. Genom denna ekonomiska insats skulle Stadsfullmäktige visa sig behjärta vikten af det arbete, för hvilket föreningen planerar, samtidigt fullmäktige gåfve sin uppskattning åt fördelen och trefnaden för staden af att ledningen af detta arbete förlägges till länets centrum.

Den uppgift, till hvars lösande Stadsfullmäktige skulle bidraga genom det ifrågasatta anslagets beviljande, kan icke närmare preciseras, endast exemplifieras. Fornminnesföreningens museilokaler måste utvidgas och samlingarna i samband därmed ordnas, vetenskapligt bearbetas och fullständigt katalogiseras. Hvad som redan finnes är betydande nog, men kompletteringar komma säkert att visa sig vara af nöden, hvarvid tillfälle osökt erbjuder sig för vidare forskning utom muséets väggar. Stadens gamla historia behöfver genomforskas, kvarvarande byggnadsminnesmärken uppmätas och klassificeras, uppmärksamhet ägnas åt alla grundgräfningar i stadens gamla kvarter, på hvilket senare område ödesdigra förbiseenden torde ha begåtts. Ett friluftsmuseum, belysande såväl stadens som landsbygdens kultur och hvartill Stadsfullmäktige gjort början genom återuppförande af en gammal bodbyggnad å Djäkneberget, är ett gammalt önskemål för hela länets vidkommande. Ett nytt uppslag af stort intresse erbjuder sig till-

varatagandet af den gamla bergshandteringens yttre existensformer. Västerås vore platsen för ett bergslagsmuseum. O. s. v.

N:o 123. *Ang. anslag till Västmanlands fornminnesförening.*

Mot allt detta göres från många håll den invändningen, att uppgifter af den omfattning som de här skisserade, medföra mycket vidtgående konsekvenser i ekonomiskt afseende. Det är sannt, men erfarenheten från andra håll visar att den enskilda offervilligheten kan vara högst betydande på detta område. För det allmänna inom länet gäller det hufvudsakligen att ge rörelsen ett fast underlag för arbetets igångsättande. Staten förbereder för närvarande en ordning, hvarigenom den skulle ekonomiskt stödja ett antal museer eller liknande kulturanstalter i landsorten. En förutsättning för att komma i åtnjutande af ett sådant stöd är emellertid, att ett handlingskraftigt lokalt intresse visat sig vara för handen.

Statsmakternas nyssnämnda intresse för det kulturhistoriska arbetet ute i landet grundas helt säkert både på öfvertygelsen om att den sak, som skall befrämjas, Sveriges kulturella forskning, gagnas af att verksamheten upptages från lämpliga punkter ute i landsorten, som på erfarenheten om det starka intresse, som faktiskt förefinnes för den kulturhistoriska forskningen ute i landet. En uppräkning af de företag, som vittna om detta intresse, blefve lång. Här påminnes endast om de storartade museianläggningarna i Jönköping och Borås, den norrländska kulturens ståtliga minnesplatser på Murberget vid Härnösand och Jamtli i Östersund, Dalabergslagens museum i Hedemora gammelgård, jämte många andra. Nämnas bör i sammanhanget också det arbete, som af Göteborgs stad för närvarande nedlägges för utforskandet af väst-Sveriges kulturella utveckling särskildt med afseende på den roll Göteborg spelat däri under den tid af nära trehundra år staden existerat. Exemplen kunde flerfaldigas. Det vill synas som om tiden vore inne att gifva det stöd åt forskningen i vår stads och våra bygders kulturhistoria, som kräfves för att föra densamma till full aktualitet.

På grund af det anförda hemställes,

att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag till Västmanlands fornminnesförening af tvåtusenfemhundra kronor att utgå årligen under tre år från och med år 1918.

Västerås den 20 november 1917.

Claes Uggla. *And. Pers.*

N:o 124.

Beredningsutskottets betänkande ang. budgetförslaget för år 1918.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som jämlikt den af Stadsfullmäktige antagna arbetsordningen granskat det uppgjorda förslaget till utgifts- och inkomststat för Västerås stad för år 1918, får i anledning däraf afgifva följande utlåtande.

Provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp.

I anledning af Drätselkammarens förslag angående provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp för år 1918 för stadens befattningshafvare, har Magistraten i sitt yttrande till budgetförslaget, med åberopande af en del från såväl särskilda styrelser som åtskilliga befattningshafvare inkomna framställningar, hemställt om vissa ändringar i Drätselkammarens förslag. Beredningsutskottet, som tagit del af dessa skrifvelser, har icke helt kunnat ansluta sig till Drätselkammarens förslag, utan kommit till den uppfattningen, att de anmärkningar, som sålunda framställts mot förslaget, åtminstone i vissa afseenden äro värda beaktande.

Hvad beträffar de två första styckena i Drätselkammarens förslag till bestämmelser om provisoriska lönetillägg, har Beredningsutskottet intet att erinra, utan tillstyrker hvad Drätselkammaren föreslagit.

Däremot delar Beredningsutskottet Magistratens uppfattning i fråga om förslaget, att för befattningshafvare, som efter 1916 års utgång kommit i åtnjutande af löneförhöjning, denna förhöjning skall frånräknas det provisoriska lönetillägget, och hemställer sålunda att tredje stycket i bestämmelserna om provisoriska lönetillägg måtte utgå.

I afseende å det fjärde stycket i samma del af förslaget tillstyrker Beredningsutskottet Drätselkammarens förslag.

Vidkommande krigstidshjälpen vill Beredningsutskottet i likhet med Magistraten föreslå en höjning till den del densamma utgår efter procentberäkning till 15 % mot af Drätselkammaren föreslagna 10 %. Beträffande minimibeloppet anser jämväl Beredningsutskottet någon höjning berättigad, men kan ej finna lämpligt sätta detta så högt som till 400 kronor, enär minimi- och maximibeloppen då skulle komma att ligga allt för nära hvarandra, i följd hvaraf icke någon nämnvärd marginal skulle återstå för familjetilläggen och behofsprincipen erhålla allt för litet inflytande på krigstidshjälpens storlek. Beredningsutskottet vill därför föreslå, att minimibeloppet bestämmes till 250 kronor. Beredningsutskottet hemställer alltså, att första och andra styckena i förslaget om krigstidshjälp så till vida ändras, att i första stycket 10 % ersättas med 15 % och att i andra stycket talet 150 utbytes mot talet 250.

I fråga om punkt a) i Drätselkammarens förslag till bestämmelser om krigstidshjälp, har Magistraten föreslagit en ändring, men delar Beredningsutskottet härutinnan Drätselkammarens uppfattning och tillstyrker dess förslag.

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

Beträffande punkt b) har Beredningsutskottet liksom Magistraten intet att invända emot Drätselkammarens förslag, som regel, men vill, enär bestämmelsen om att krigstidshjälpen icke får öfverstiga 500 kronor, för befattningshafvare med barnrika familjer kan medföra, att de ej erhålla någon ökning i inkomsterna mot senare hälften af innevarande år, då däremot befattningshafvare i samma löneställning med mindre familj erhåller en väsentlig förbättring, föreslå följande tillägg i slutet af punkten: »eller, om befattningshafvarens familj består af, utom hustru eller husföreståndarinna, flera än fyra barn, 600 kronor».

Punkt c) har af Magistraten föreslagits skola utgå, men anser Beredningsutskottet den här föreslagna bestämmelsen, hvilken äfven förekommer i fråga om innevarande års krigstidshjälp, hafva skäl för sig, och får Beredningsutskottet därför tillstyrka Drätselkammarens förslag.

I öfriga delar tillstyrker Beredningsutskottet bifall till hvad Drätselkammaren i denna fråga föreslagit.

Hvad angår Magistratens anmärkning att i förteckningen ej angifvits krigstidshjälp för stadsläkarne, har Beredningsutskottet funnit Drätselkammarens uppfattning härutinnan riktig, enär stadsläkarne hafva tillfälle att genom ökade arvoden bereda sig ökade inkomster af sin praktik, ett tillfälle hvaraf de jämväl redan begagnat sig. Anledningen till att bokföraren vid köttbesiktningsbyrån, R. Andersson, i Drätselkammarens förteckning upptagits endast till erhållande af provisoriskt lönetillägg men ej krigstidshjälp är enligt uppgift den, att detta uppdrag för honom endast är en mindre bisyssla, och finner Beredningsutskottet Drätselkammarens uppfattning härutinnan riktig. Att stadsarkitekten Hahr ej förekommer i förteckningen har sin tydliga orsak däri, att han, som från och med år 1917 åtnjuter en löneförhöjning af 1,000 kronor, enligt Drätselkammarens förslag ej skulle vara berättigad till provisoriskt lönetillägg samt att han på samma grunder som stadsläkarne och bokföraren Andersson ej synes vara berättigad erhålla krigstidshjälp. Skulle emellertid Beredningsutskottets ofvan angifna ändringsförslag angående provisoriskt lönetillägg vinna Stadsfullmäktiges bifall, skall gifvetvis sådant tillägg beräknas äfven för stadsarkitekten. Vidkommande slutligen hamnuppbördsmannen, har Drätselkammaren i sitt betänkande fäst uppmärksamheten på, att såväl provisoriskt lönetillägg som krigstidshjälp bör utgå till denna tjänsteman efter samma grunder som till öfriga befattningshafvare.

Magistraten har i samband med sitt yttrande öfver statförslaget till Stadsfullmäktige för besluts fattande öfverlämnat två skrifvelser från de stadens befattningshafvare, hvilka icke kommit i åtnjutande af krigstidshjälp för innevarande år, med framställning, bland annat, att dylik förmån måtte retroaktivt utgå till dem för senare halfåret 1917.

Enligt hvad Beredningsutskottet erfarit har berörda framställning förut ingifvits i Drätselkammaren, men har Drätselkammaren icke funnit anledning att på grund af densamma vidtaga någon åtgärd. Äfven Beredningsutskottet är af den uppfattningen, att framställningen i hvad den afser år 1917 bör lämnas utan afseende. I hvad samma framställning afser år 1918 är den behandlad genom det ofvan omförmälda förslaget angående provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp, som ju äfven afser dessa befattningshafvare.

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

Magistraten och Rådstufvurätten.

Då kronouppbördskassören, enligt hvad som är kändt, under nästkommande år kommer i åtnjutande af en högst betydande stegring i sina sportler å tjänsten och det synes Beredningsutskottet rimligt att någon del af denna ökning användes till bekostande af den ökade skrifhjälp, hvaraf denne tjänsteman kan vara i behof, får Beredningsutskottet afstyrka förslaget om höjning i anslaget till extra biträden från 1,000 till 2,000 kronor.

I likhet med Drätselkammaren afstyrker Beredningsutskottet bifall till Magistratens förslag om löneförhöjningar för såväl stadsfiskalen som stadsvaktmästaren.

Till Magistratens förslag om ytterligare anslag till utgifvande af en kommunal handbok tillstyrker Beredningsutskottet bifall, dock under villkor ,att boken blir färdig under år 1918.

Beredningsutskottets ändringsförslag angående provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp föranleder en höjning i detta anslag under förevarande titel af förslagsvis 700 kronor.

Poliskåren.

I fråga om förslaget, att poliskommissarien redan nu skulle åtnjuta ålderstillägg, får Beredningsutskottet i likhet med Drätselkammaren afstyrka bifall till förslaget.

I öfriga delar tillstyrker Beredningsutskottet de framställda förslagen beträffande polisverkets stat.

För provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp böra enligt Beredningsutskottets förslag beräknas ytterligare förslagsvis 3,900 kronor å förevarande titel.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner

Vidkommande de föreslagna lönebeloppen för stadsombudsmannen och biträdande stadsombudsmannen, hvilken reglering föranledes af Drätselkammarens förslag till omorganisation af ombudsmannainstitutionen förlidet år, får Beredningsutskottet, sedan omorganisationsförslaget nu af Stadsfullmäktige i princip godkänts, tillstyrka bifall till Drätselkammarens förslag.

Förslagsanslaget till provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp under denna titel torde enligt Beredningsutskottets förslag böra höjas med 1,100 kronor.

Brandväsendet.

Enligt hvad som blifvit upplyst inom Beredningsutskottet utgick Brandstyrelsen vid upprättandet af sina förslag till nya lönestater såväl för brandchefen som för vice brandchefen (öfverbrandmästaren) från den förutsättningen, att båda dessa tjänsteinnehafvare skulle komma i åtnjutande af samma tillfälliga löneförbättring i anledning af kristiden som andra befattningshafvare. Då emellertid Beredningsutskottet funnit sig böra tillstyrka bibehållandet af Drätselkammarens bestämmelse, att provisoriskt lönetillägg ej skall tillkomma befattningshafvare å nyreglerad tjänst, och nu ifrågavarande tjänstemän tillhöra denna kategori, men Beredningsutskottet å andra sidan anser, att de föreslagna lönerna äro väl små i förhållande till de anspråk, som måste ställas på innehafvarne af dessa tjänster, får Beredningsutskottet hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att grundlönerna för ifrågavarande befattningar höjas med 500 kronor för hvardera tjänsten, utöfver hvad budgetförslaget angifver.

Till Drätselkammarens tilläggsförslag, att öfverbrandmästaretjänsten skall förenas med två ålderstillägg å 300 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring, får Beredningsutskottet tillstyrka bifall.

Enligt Beredningsutskottets förslag bör anslaget till provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp under brandverkets stat ökas med förslagsvis 1,000 kronor.

Beträffande frågan om personligt lönetillägg åt biträdande stadsingeniören John Eriksson tillstyrker Beredningsutskottet Drätselkammarens förslag. **N:o 124.** *Ang. budgetförslaget för år 1918.*

Byggnadsnämnden. Vidkommande ingeniörsbiträdet Heldt har denne numera erhållit tjänst å annan ort och kommer att från och med nästkommande års ingång lämna sin härvarande befattning. Vid sådant förhållande föreslår Beredningsutskottet, att till arvode åt ett ingeniörsbiträde å byggnadskontoret uppföres ett förslagsanslag å 3,600 kronor eller samma belopp, som för ingeniörsbiträdet för fastighetsregistret, hvarvid något belopp för krigstidshjälp för denne tjänsteman ej torde behöfva beräknas. Däremot bör, enligt Beredningsutskottets förslag, provisoriskt lönetillägg upptagas för stadsarkitekten med 450 kronor.

Parker och planteringar Enligt Beredningsutskottets förslag torde anslaget till provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp för trädgårdsdirektören och biträdet höjas med 200 kronor.

Beredningsutskottet tillstyrker i öfriga delar Trädplanteringssällskapets förslag med de ändringar däri, som Drätselkammaren föreslagit samt med det ytterligare tillägg, att de upptagna anslagen till gungor måtte afses äfven för andra lekredskap.

Paviljongen i stadsparken. För att paviljongen i stadsparken under vintertiden bättre än hvad hittills skett må skyddas mot snö och åverkan, anser Beredningsutskottet, att öppningarne mellan verandapelarne böra täckas in med täta träluckor; och föreslår Beredningsutskottet att för detta ändamål i staten upptages ett anslag å 1,000 kronor.

Hälso- och sjukvård. Beredningsutskottet tillstyrker Hälsovårdsnämndens statförslag med de ändringar däri, som föreslagits af Drätselkammaren.

Beredningsutskottets ändringsförslag i fråga om provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp föranleder förhöjning i anslaget för dessa ändamål med omkring 400 kronor under allmänna hälsovården.

Varmbadhuset. Å Varmbadhutets stat, däri Drätselkammaren upptagit ett i förhållande till förteckningen väl lågt belopp för provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp, torde i enlighet med Beredningsutskottets förslag en summa för detta ändamål af förslagsvis 5,200 kronor böra beräknas mot 3,225 kronor enligt Drätselkammarens förslag eller en höjning af 1,975 kronor.

Renhållningsverket. Beredningsutskottets förslag föranleder en höjning i anslaget till provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp å renhållningsverkets stat med förslagsvis 1,900 kronor.

Folkskoleväsendet. Beträffande folkskolans och högre folkskolans stat tillstyrker Beredningsutskottet till alla delar Drätselkammarens förslag, under framhållande beträffande anslaget till skrifbiträde åt folkskoleinspektören däraf, att arvodet till skrifbiträdet bör direkt utbetalas af stadens medel i den mån anslaget behöfver tagas i anspråk.

För provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp torde enligt Beredningsutskottets förslag upptagas en höjning i anslaget för detta ändamål af förslagsvis 9,700 kronor.

Diverse undervisningsändamål. De af Drätselkammaren tillstyrkta anslagen till arbetareinstitutets bibliotek samt till flickläroverket för tillfällig löneförbättring åt lärarinnorna vid läroverket får Beredningsutskottet jämväl tillstyrka.

Affärsverk. Vidkommande Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag angående höjning af föreståndarens för stadens tekniska verk grundlön får Beredningsutskottet i motsats till Drätselkammaren på de skäl styrelsen anfört och då Beredningsutskottet

N:o 124. *Ang. budgetförslaget för år 1918.* anser den föreslagna lönen motsvara det med verkens utveckling ökade arbetet och anspråken på dess föreståndare tillstyrka styrelsens förslag, dock under villkor, att, i likhet med hvad som föreslagits för biträdande stadsingeniören och då löneförhöjningen måste betraktas som en nyreglering af lönen samt då förhöjningen är så afsevärd, hvarken provisoriskt lönetillägg eller krigstidshjälp må utgå för ifrågavarande befattningshafvare.

Med förmälan, att Vatten- och Gasverksstyrelsen till Beredningsutskottet ingifvit ett förslag till nya lönestater för kamreraren och assistenterna vid de tekniska verken, hvilket förslag Beredningsutskottet emellertid öfverlämnat till Drätselkammaren för yttrande innan detsamma förelägges Stadsfullmäktige, får Beredningsutskottet i öfriga delar af Vatten- och Gasverksstyrelsens utgiftsstat ansluta sig till Drätselkammarens förslag.

Om Beredningsutskottets ändringsförslag beträffande grunderna för provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp vinner Stadsfullmäktiges bifall, torde de härför beräknade beloppen böra höjas utöfver Drätselkammarens förslag med förslagsvis 1,800 kronor för den gemensamma förvaltningen, 300 kronor för vattenverket, 650 kronor för gasverket och 600 kronor för elektricitetsverket eller tillhopa 3,350 kronor.

Gatuläggningen. Beredningsutskottet tillstyrker bifall till Drätselkammarens förslag angående anslag för gatuarbeten under nästkommande år, dock med den ändringen, att det begärda anslaget för omläggning af Öfre Trädgårdsgatan å 17,500 kronor i stället användes till stensättning af Östra Järnvägsgatan från Hamngatan räknadt och så långt anslaget medgifver, enär Östra Järnvägsgatan är i vida större behof af att ordnas än Öfre Trädgårdsgatan.

Vägunderhåll. Drätselkammarens förslag angående anslag till vägunderhåll får Beredningsutskottet till alla delar tillstyrka.

Gatubelysning. Likaså tillstyrker Beredningsutskottet hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen och Drätselkammaren föreslagit angående anslag till nyanläggningar för elektrisk gatubelysning.

Fattigvård. Beredningsutskottet tillstyrker Fattigvårdsstyrelsens statförslag med de tillägg därtill, som af Drätselkammaren föreslagits.

För provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp tillkommer enligt Beredningsutskottets förslag å fattigvårdens stat förslagsvis 200 kronor.

Skridskoklubben. Beredningsutskottet tillstyrker Drätselkammarens förslag angående anslag till Västerås skridskoklubb, dock under det ytterligare villkor, att det uppdrages åt Idrottsplatskommittén att kontrollera anslagets användande och att därmed förbundna villkor uppfyllas.

Musiksällskapet. I likhet med Drätselkammaren vill Beredningsutskottet tillstyrka beviljandet af ett anslag till Västerås musiksällskap och Västerås orkesterförening för år 1918 å 1,800 kronor.

Emot Beredningsutskottets beslut härutinnan har reservation anförts af utskottets ledamöter Herrar Bäckman, Huggare och Ahlin under yrkande om afslag å framställningen.

Hyresnämnden. I likhet med Drätselkammaren finner Beredningsutskottet det af Hyresnämnden uppgjorda statförslaget vara öfverraskande dyrt. Och har Beredningsutskottet icke ansett sig kunna stanna vid den nedsättning, som Drätselkammaren föreslagit. Med hänsyn till att taxeringsnämndens ledamöter, som oftast äro upptagna hela dagarne, icke åtnjuta högre ersättning än 4 kronor pr sam-

manträdesdag, att icke heller pensionsnämndens ledamöter erhålla högre ersättning än 4 kronor pr sammanträdesdag, hvarjämte de utan ersättning företaga personliga undersökningar om pensionssökandes förhållanden, samt att ombuden vid mantalsskrifningen, som äro upptagna hela dagarne med sitt arbete, erhålla 5 kronor om dagen i ersättning, anser Beredningsutskottet sist nämnda belopp vara det högsta, som bör tillerkännas hyresnämndens ledamöter för hvarje sammanträdesdag, och bör denna ersättning äfven vara tillräcklig för såväl ordföranden som vice ordföranden, hvilka ju skulle enligt förslaget åtnjuta ett särskildt arvode af 100 kronor i månaden, att utgå till den af dem, som vid hvarje tid tjänstgör. I anledning häraf föreslår Beredningsutskottet, att anslagen till arvoden åt nämndens ledamöter inklusive ordföranden och vice ordföranden, med nyssnämnda beräkningsgrund minskas med ytterligare 1,275 kronor utöfver hvad Drätselkammaren föreslagit. **N:o 124.** *Ang. budgetförslaget för år 1918.*

Lifsmedelsnämnden. Emot Drätselkammarens tillägg till Lifsmedelsnämndens utgiftsförslag har Beredningsutskottet intet att erinra, liksom ock Beredningsutskottet tillstyrker framställningen om ett anslag å 50,000 kronor för lindring i de mindre bemedlades lefnadsvillkor.

Stallet. Med tillstyrkande af Drätselkammarens förslag angående omreglering af körkarlarnes löner ,får Beredningsutskottet meddela, att utskottets ändringsförslag beträffande krigstidshjälp föranleder en höjning i anslaget för detta ändamål af 300 kronor.

Diverse behof. Till de framställningar om nya anslag under titeln diverse behof, som af Drätselkammaren upptagits, får Beredningsutskottet tillstyrka bifall och hemställer tillika, att här måtte uppföras det af Magistraten begärda anslaget å 300 kronor åt taxeringsordförandena i staden för anställande af ett biträde för mottagande af deklarationer.

Hvad beträffar Magistratens erinran om den nya olycksfallsförsäkringslagen, har Beredningsutskottet erfarit, att Drätselkammaren har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och att Stadsfullmäktige hafva att emotse framställning i ämnet från Drätselkammaren, hvadan alltså denna erinran ej nu torde behöfva blifva föremål för någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

Uttaxering. I likhet med Drätselkammaren föreslår Beredningsutskottet en uttaxering af 6,75 % å upptaxerade inkomstbeloppet, beräknadt på sätt Drätselkammaren föreslagit.

Affärsverk. Till Drätselkammarens ändringsförslag beträffande priset på gas får Beredningsutskottet tillstyrka bifall.

Lifsmedelsnämnden. Med instämmande i hvad Drätselkammaren yttrat beträffande inkomster å Lifsmedelsnämndens stat, får Beredningsutskottet tillstyrka bifall till Drätselkammarens härutinnan framställda förslag.

I allt öfrigt rörande budgetförslaget, där särskildt yttrande eller förslag här ofvan ej framställts, yrkar Beredningsutskottet bifall till hvad Drätselkammaren föreslagit och torde eventuella förändringar i förslagets olika delar utjämnas genom motsvarande förändring i förslagsanslagets belopp.

Västerås den 15 december 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Theofil Öberg.

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

Till Stadsfullmäktige i Västerås

Enligt vid sammanträde med polisföreningen Kamraterna härstädes den 5 dennes lämnat uppdrag få undertecknade vördsamt anföra följande:

I skrifvelse af den 10 sistlidne oktober hemställde polispersonalen, att Stadsfullmäktige måtte för år 1918 bevilja polispersonalen de dyrtidstillägg à 150 kronor per år och 20 kronor per månad, som för närvarande utgår till personalen, samt förhöjning dels af den s. k. krigstidshjälpen från nuvarande 10 till 25 % å befattningshafvarnas löner och dels af familjeunderstödet från nuvarande 7 kronor per månad för första familjemedlemmen och 3 kronor för de därpå följande till respektive 10 och 5 kronor per månad.

Ehuru vi medgifva, att ett bifall till denna vår begäran innebure en väsentlig förhöjning af våra nuvarande löneförmåner, anse vi dock, att en sådan löneförhöjning är fullt motiverad af den onaturliga dyrtiden och att den icke motsvarar den enorma ökningen i lefnadsomkostnaderna.

Drätselkammaren har uppgjort förslag till förbättrade löneförmåner för nästa år åt stadens befattningshafvare. Enligt de upplysningar vi erhållit om detta förslag, innebär detsamma hvad poliskåren beträffar, att samtliga ogifta extra och ordinarie konstaplar ej komma i åtnjutande af någon som helst förhöjning af nu utgående löneförmåner. För de öfriga befattningshafvarna skulle en mindre löneförhöjning uppstå, som dock icke i någon mån kan anses motsvara dyrtiden. Då vi, såsom vi i vår förut ingifna skrifvelse framhållit, hitintills icke kunnat undgå ekonomiskt trångmål, trots sparsamhet och inskränkningar till det yttersta, är det gifvet, att ett fastställande af Drätselkammarens förslag för oss skulle innebära mycket svåra ekonomiska förhållanden, då ju dyrtiden allt mer och mer tilltager.

Drätselkammaren föreslår förutvarande dyrtidstilläggs uppgående i ett s. k. provisoriskt lönetillägg samt att jämte detta lönetillägg skulle utgå ett kristidstillägg af 10 % å lön och ålderstillägg med ett minimibelopp af 150 kronor.

Med stöd af hvad ofvan anförts anhålla vi vördsamt, att det af Drätselkammaren föreslagna minimibeloppet höjes från 150 till 400 kronor. Härigenom skulle de lägst aflönade befattningshafvarne komma i åtnjutande af ett något högre kristidstillägg än hvad vi förut begärt, men anse vi detta berättigadt, då dessa gifvetvis tryckas hårdast af dyrtiden.

Såsom en given konsekvens af denna begäran anhålla vi, att den omständigheten, att en del af polispersonalen åtnjuter beklädnad in natura, ej måtte utgöra hinder för dem att uppbära kristidstillägg till det stadgade minimibeloppet. Denna bestämmelse, som hittills tillämpats, anse vi vara synnerligen orättvis, enär enligt vår mening här ej kan vara tal om naturaförmåner i egentlig mening. Vi anhålla äfven, att polismännens bostad in natura måtte undantagas från dessa bestämmelser.

En tidningsartikel, hämtad ur tidningen Folket och utvisande lefnadsomkostnadernas stegring enligt socialstyrelsens beräkning intill sistlidne semtember månad, tillåta vi oss bifoga.

N:o 124. *Ang. budgetförslaget för år 1918.*

Västerås den 6 december 1917.

Å Polisföreningen Kamraternas vägnar:

C. A. Vretlöf. *Emil Persson.*
J. A. Ström. *Georg Ström.*

Till Stadsfullmäktiges Beredningsutskott.

Med anledning af Drätselkammarens förslag till ändrade grunder för beräkningen af dyrtidshjälp under nästkommande år har lärarekåren vid Västerås folkskolor i skrifvelse till Folkskolestyrelsen anhållit, att styrelsen måtte förorda och till Beredningsutskottet framföra vissa närmare angifna önskemål beträffande dyrtidstillägg till lärarekåren under instundande år.

Folkskolestyrelsen, som tagit del af framställningen ifråga, har för sin del funnit följande i skrifvelsen påpekade förhållanden och önskemål värda beaktande.

Enär lefnadsomkostnaderna efter Stadsfullmäktiges senast fattade beslut rörande beviljandet af kristidshjälp ytterligare stegrats, synes en ökning af nämnda tillägg vara väl motiverad. Som emellertid af bifogade tablå framgår, kommer Drätselkammarens förslag att verka därhän, att samtliga lärare och lärarinnor vid folk- och småskolan i de lägre lönegraderna, familjeförsörjare samt e. o. lärare och lärarinnor undantagna, ej komma att erhålla någon höjning af löneförmånerna. Då i Drätselkammarens förslag endast finnes utförd en beräkning, af hvad en folkskollärare i högsta lönegraden med hustru och två barn skulle erhålla i löneinkomster, vill det synas, som om Drätselkammaren ej tillräckligt noga pröfvat, hvilka konsekvenser förslaget skulle komma att medföra beträffande de lägst aflönade befattningshafvarne.

Vid uppgörande af statförslag för år 1918 hade Folkskolestyrelsen hemställt om att vid beräkningen af kristidshjälp enahanda grunder måtte för nästkommande år gälla, hvilka tillämpats fr. o. m. 1 juli innevarande år. Detta skulle, som bifogade tablå utvisar, ha inneburit en afsevärd förbättring för de lägst aflönade inom lärarekåren.

Skulle emellertid ej denna princip kunna följas, synes det styrelsen högeligen önskvärdt, att krigstidshjälpens minimibelopp afsevärdt höjes.

Under hänvisning till hvad Folkskolestyrelsen sålunda anfört, anhåller styrelsen få hemställa:

1. att vid beräkningen af kristidshjälpen för nästkommande år samma grunder måtte vinna tillämpning, hvilka fr. o. m. 1 juli 1917 varit gällande.

2. att, om framställningen i punkt 1. ej skulle vinna bifall, kristidshjälpens minimibelopp höjes till 400 kronor.

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

En annan sak, hvilken Folkskolestyrelsen i detta sammanhang önskar påpeka, är bestämmelsen i Drätselkammarens förslag, att befattningshafvare, hvilka med ingången af år 1917 erhållit löneförhöjning, ej skola komma i åtnjutande af det provisoriska lönetillägget för år 1918. Denna bestämmelse kan enligt styrelsens mening hafva fog för sig, för så vidt att lönetillägget tillkommit som en följd af dyrtiden, men i det eller de fall, då tillägget motiverats af ökadt arbete, synes bestämmelsen ej komma att verka rättvist.

Då stadens folkskoleinspektör just med hänsyn till hans ökade arbetsbörda fr. o. m. innevarande år erhållit en löneförbättring af 500 kronor, finner styrelsen det vara i sin ordning, att han kommer i åtnjutande af den provisoriska löneförbättringen för år 1918. Styrelsen har så mycket större anledning att hemställa härom, som folkskoleinspektörens arbetsbörda genom den förestående inkorporeringen af Lundby och S:t Ilians församlingar ytterligare kommer att ökas.

Folkskolestyrelsen anhåller sålunda få hemställa, att den provisoriska löneförbättringen å 15 % af lön med ett till 500 kronor begränsadt maximum måtte komma folkskoleinspektören till goda för år 1918.

Västerås den 7 december 1917.

Å Folkskolestyrelsens vägnar:

E. EDV. KARLSSON.

Em. Granér.

Till Beredningsutskottet i Västerås.

Vid behandling af budgeten för nästkommande år beslöt Drätselkammaren att åt stadens befattningshafvare bl. a. föreslå en provisorisk lönereglering med 15 % räknadt å lön i högsta lönegraden, samt med öfverföring till fasta lönen af det dyrtidstillägg å 150 kronor, som nu tilldelas en del befattningshafvare, men skulle från det på så sätt erhållna beloppet afdrag ske för löneförbättring, erhållen efter 1916 års utgång. Huru detta i vissa fall kan verka, vill styrelsen anföra genom en beräkning rörande lönen för verkens kassörska.

I första fallet är räknadt enligt de för närvarande fastställda bestämmelser rörande dyrtidstillägg, i andra enligt de af Drätselkammaren föreslagna.

Fall 1.

Lön	1,800: —	
Personl. lönetillägg, utgår från 1 jan. 1917	300: —	2,100: —
15 kr. per månad, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 30 augusti 1917		180: —
Kronor		2,280: —

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

Fall 2.

Lön	1,800: —	
Personligt lönetillägg	300: —	2,100: —
15 % provisoriskt lönetillägg å kr. 2,100: —	300: —	
Afgår personligt lönetillägg	300: —	
10 % dyrtidstillägg, jämlikt Drätselkammarens förslag för nästa år		210: —
	Kronor	2,310: —

motsvarande en ökning af endast 30 kronor.

Såsom af detta exempel framgår, drabbas löntagare synnerligen hårdt af dylik bestämmelse rörande afdrag för skedd löneförbättring, och hemställer därför styrelsen, aatt förslaget till sådan bestämmelse måtte utgå.

Västerås den 7 december 1917.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

GUST. ANDERSON.

Gerh. Geston.

Resolution.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige, som behagade i ärendet fatta beslut.

Västerås Rådhus den 6 december 1917.

För Magistraten:

VICTOR ÅSBERG.

H. Cronholm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Den allmänna prisstegring af lifsförnödenheter, som allt sedan krigets början ägt rum, och nu under senaste året i ännu högre grad gjort sig gällande, har naturlgien haft sina menliga följder äfven för tjänstemännen, vare sig dessa äro i statens eller i kommunal tjänst. Penningen har ju numera knappt mer än halfva det köpvärde den ägde före krigets början och följden har blifvit, att en löneinkomst, som för några år sedan kunde anses någorlunda tillräcklig, nu i verkligheten sjunkit till snart sagdt blott hälften af sitt forna värde. Den tjänsteman, som ej kommit i åtnjutande af något af kristiden betingadt lönetillägg, har sålunda i verkligheten ej längre den löneinkomst, han en gång blifvit garanterad, utan denna har utan hans eget förvållande blifvit högst betydligt reducerad.

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

Detta uppenbara missförhållande har på senaste tiden äfven beaktats af staten själf och af ett flertal stadskommuner, i det att nämnda slag af arbetsgifvare lämnat sina tjänstemän större eller mindre s. k. kristidstillägg. Beviljande af dylika tilläggsanslag åt tjänstemännen har sålunda å vissa håll ansetts vara en lämplig och af rättvisan betingad åtgärd för att åtminstone i någon grad tillmötesgå dessa personers rättmätiga kraf på att bibehållas vid de förmåner, som en gång garanterats dem.

Äfven Västerås stad har ju beviljat anslag för innevarande år till sådant kristidstillägg åt en del af sina befattningshafvare, men därvid uteslutit de tjänstemän, som åtnjuta 5,000 kronor och däröfver i inkomst af sin tjänst.

Af skäl, som här ofvan anförts, anse emellertid vi, som tillhöra dessa högre inkomsttagare, att äfven vi böra så långt som möjligt godtgöras för den allmänna prisstegringen genom erhållande af ett skäligt lönetillskott. Detta tillskott borde tydligen, för att bringa oss upp i samma ekonomiska ställning, i hvilken vi före kristiden befunno oss, sättas till en nivå, som motsvarar den inträffade prisstegringen, men hafva vi ansett oss lämpligen böra stanna vid en begäran om ett kristidstillägg å 20 procent å våra kontanta löneförmåner, och för att vi i någon mån skola blifva soulagerade för den redan gångna dyrtiden, anse vi, att detta lönetillskott eller åtminstone ett sådant efter de grunder, som af Stadsfullmäktige i december 1916 bestämts för öfriga befattningshafvare, bör utgå redan från den 1 juli i år.

Vi vänta oss härvid den invändningen, att staten beträffande de högre löntagarne ej medgifvit mer än 15 procent lönetillägg, men den merökning af 5 procent, som vi begärt, torde mer än väl uppvägas af den ytterligare prisstegring, som ägt rum under innevarande år, sedan riksdagens beslut i ärendet fattades. Dessutom kan anföras, att andra kommuner, exempelvis Göteborg, beviljat sina tjänstemän dels 15 procent kristidstillägg och dels s. k. familjeunderstöd till rätt afsevärdt belopp.

Härjämte kan tilläggas att, enligt en i pressen synlig notis, statens tjänstemän fr. o. m. nästa år ämna begära ett dyrtidstillägg å 50 procent.

I förhoppning, att Stadsfullmäktige alltså skola finna vår begäran lika behjärtansvärd som rättvis och då stadens ekonomi, såsom väl är kändt, är sådan, att den utan olägenhet medgifver de med sakens genomförande förenade kostnaderna, anhålla vi härmed vördsamt, att Stadsfullmäktige måtte bevilja oss, kommunala tjänstemän i Västerås, ett krigstidstillägg för år 1918 å 20 procent af våra med tjänsten förenade kontanta löneinkomster, nämligen:

lön,
tjänstgöringspengar,
arvode,
ålderstillägg,
personligt lönetillägg,
ersättning för kontor,
semesterarvode

samt för senare hälften af år 1917 enligt ofvan angifna grunder.

Västerås den 9 oktober 1917.

J. W. Ödman. *Victor Åsberg.*
Theofil Öberg. *H. Cronholm.*

N:o 124. *Ang. budgetförslaget för år 1918.*

Ragnar Tenow,
med instämmande i hvad framställningen afser år 1918.

Gösta Smitt,
med instämmande i framställningen i hvad den afser år 1918.

Tune E. Dahlström. *Erhard Kumlin.*
Em. Granér. *Axel Eklund.*

E. V. Peterson,
med instämmande i framställningen i hvad den afser 1918.

Bernh. Carlson,
med instämmande i hvad framställningen afser år 1918.

Resolution.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige, som behagade i ärendet fatta beslut.
Västerås Rådhus den 6 december 1917.

För Magistraten:

VICTOR ÅSBERG.

H. Cronholm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade få härmed, sedan Drätselkammarens förslag om tillfällig löneförbättring för stadens tjänstemän kommit till vår kännedom, vördsammast göra följande erinringar.

Dyrtiden har sedan mer än ett år tillbaka och i på sista tiden särskildt stegrad grad medfört ett penningevärdets fall, som i afsevärd mån förtagit detta betalningsmedel dess egenskap af konstant värdemätare.

Detta har helt naturligt medfört kraf å ökade löneförmåner, och dessa kraf hafva måst tillmötesgås i alla de fall, där lagen, att förhållandet emellan tillgång och efterfrågan bestämmer varans pris, kunnat göra sig gällande, d. v. s. hvad löner beträffar i den öppna arbetsmarknaden.

Utgår man från att penningen sålunda endast är ett mått utan eget värde, något som knappast torde kunna bestridas, och anser man att betalning, d. v. s. lön, skall utgå i mån af utfördt arbete, så torde utan vidare vara klart, att en ökad lön i förhållande till penningvärdets fall icke är annat än en gärd af rättvisa, för såvidt att kristiden för löngifvaren medfört vinster, som medgifva gäldandet af denna skuld, den må nu såsom innefattande förfluten tid redan till sitt belopp vara bestämbar eller såsom omfattande det närmaste året redan nu med rätt stor säkerhet kunna beräknas.

N:o 124.
Ang. budgetförslaget för år 1918.

Ofvan antydda sakförhållanden hafva lagt till grund för vår, undertecknade tjänstemäns, skrifvelse till Drätselkammaren i lönefrågan, en skrifvelse, hvarå vi ej erhållit något svar i annan form än Drätselkammarens till Stadsfullmäktige afgifna förslag om tillfälliga löneförbättringar, och hafva vi däri icke kunnat finna, att ofvanstående principer gjort sig gällande, åtminstone ej genomgripande.

Anser man att lönen är ersättning för arbetet, så följer häraf åtskilligt, för det första att ökad lön ej skall utgå där kristiden för det af löntagaren utförda arbetet på grund af sättet för lönens utgående medfört kompensation, för det andra, att ersättning för arbete, som utförts utom tjänsten och ej hindrar dennas fullgörande, samt ej heller lönetillägg, som orsakas af ökadt arbete i tjänsten och ej motiverats af kristiden icke böra utgöra hinder för lönetillskott under kristiden och slutligen att den s. k. behofsprincipen faller bort, d. v. s. att ägandet af enskild förmögenhet ej får hindra att utfördt arbete fullt ersättes.

Nu är för oss tydligt, att vi väl, såsom genom vår förtroendeställning oförmögna att utnyttja lagen för prisbildning, ej kunna påräkna hela den kompensation, som teoretiskt taget kan vara berättigad, äfven om de flesta af oss nu under vår krafts dagar borde kunna beräkna att erhålla ett öfverskott utöfver hvad som åtgår i lefnadsomkostnader, men hafva vi med denna direkta hänvändelse önskat påpeka förhållandena och få vi hänvisa till dels motiveringen i vår föregående skrifvelse till Drätselkammaren och dels de vida högre ersättningar, som i andra samhällen beviljats. Exempelvis har dyrtidstillägget i Hälsingborg för stadens befattningshafvare redan år 1917 utgått med 35 % å lönen och föreslås där för år 1918 en ytterligare höjning till 55 %. I Örebro och Falun hafva dyrtidstilläggen redan för 1917 utgjort respektive 15 och 20 %, och att märka beträffande desamma är, att dessa tillägg beviljats retroaktivt.

På grund af det anförda få vi vördsamt hemställa till Stadsfullmäktige,

att samtliga stadens tjänstemän måtte för år 1918 tillerkännas dyrtidstillägg till den storlek, som Stadsfullmäktige kunna anse skälig, utan annan inskränkning i rätten att åtnjuta beviljadt dyrtidstillägg än som må betingas däraf, att tjänstemannen *på grund af kristiden* kommit i åtnjutande af *ökad inkomst* på denna sin tjänst;

samt att det sålunda beviljade dyrtidstillägget måtte i enlighet med skrifvelsen den 9 oktober 1917 till Drätselkammaren beviljas att utgå retroaktivt från den 1 juli eller åtminstone från tiden för sagda skrifvelse, eller den 1 oktober 1917.

Västerås den 6 december 1917.

Victor Åsberg,
Rådman.

H. Cronholm,
Stadsnotarie.

Erhard Kumlin,
Stadsfogde.

Tune E. Dahlström,
Förvaltare.

J. W. Ödman.

Erik Hahr.

Em. Granér.

Gösta Smitt
(i hvad framställningen gäller år 1918).

Ragnar Tenow,
med instämmande i det principuttalande, som ofvan gjorts, men utan särskildt yrkande på grund af föreslagen omreglering af mina löneförmåner.

Gerh. Geston.
Med instämmande i här gjordt principuttalande, men i öfrigt utan särskildt yrkande på grund af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till löneförhöjning åt mig.

N:o 124. *Ang. budgetförslaget för år 1918.*

N:o 125.

Beredningsutskottets förslag ang. val af kommunala förtroendemän.

Till Stadsfullmäktige i Västerås

Beredningsutskottet får i fråga om återbesättande af de kommunala uppdrag, som med innevarande år utlöpa eller eljes påkalla val, härmed afgifva följande förslag:

1) **Drätselkammaren:** ledamöterna Herrar Jonsson, Karlsson, Håkanson, Danielsson och Wennberg äro i tur att afgå, hvarjämte fyllnadsval skall anställas efter Landssekreteraren G. Enhörning, hvilken vidhållit sin förut gjorda afsägelse af uppdraget, men är Beredningsutskottet ännu ej beredt afgifva förslag angående dessa val, utan kommer att i särskild skrifvelse senare afgifva sådant.

2) **Vatten- och Gasverksstyrelsen:** afgående ledamoten Byggmästaren K. J. Karlsson och suppleanten Ingeniören L. Borggren föreslås till återval för åren 1918—1921, hvarjämte föreslås till ledamot efter Ingeniören Gustaf Andersson, hvilken bestämdt undanbedt sig återval, Redaktören K. Kättström, äfven för åren 1918—1921.

3) **Stadens Hamnstyrelse:** afgående ledamoten Handelsföreståndaren J. A. Zander och suppleanten Ingeniören C. Henning föreslås till återval, den förre för åren 1918—1922 och den senare för åren 1918—1920.

4) **Hamnstyrelsen för Strömsholms våg:** Beredningsutskottet föreslår afgående ledamoten Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin och suppleanten Ingeniören C. Henning till återval för åren 1918—1920.

5) **Fosterbarnsnämnden:** I anledning däraf, att ordinarie ledamoten Herr Næslund anhållit om entledigande från uppdraget, föreslår Beredningsutskottet, att till ledamot i hans ställe måtte utses suppleanten i Nämnden Slöjdläraren A. Ham-

N:o 125. Ang. val af kommunala förtroendemän.

marsten för åren 1918 och 1919 och till suppleant efter Herr Hammarsten för samma tid Småskollärarinnan Agnes Pettersson.

6) **Brandstyrelsen:** afgående ledamöterna Apotekaren O. Oest, Fabrikören J. Svensson och Trädgårdsdirektören Frans Johansson föreslås till återval för åren 1918—1921. Till ledamot i styrelsen efter Herr Danielsson, hvilken, efter det han nu blifvit vald till brandchef, ej längre kan tillhöra styrelsen, föreslås nuvarande suppleanten Järnsvarfvaren C. Bäckman för åren 1918 och 1919. Till suppleanter för åren 1918—1921 föreslås Löjtnanten G. Robsahm till återval och efter Herr Bäckman Tråddragaren Johan Andersson.

7) **Fattigvårdsstyrelsen:**

1:sta distriktet: Fru Märta Björkman föreslås till återval för åren 1918—1921. Till vice distriktchef efter Herr Thunholm, som afflyttat från staden, föreslås för samma tid Måleriföreståndaren Alb. Lundqvist.

Till vårdare i distriktet för åren 1918—1921 föreslås Fru Ida Nordmark, Snickaren J. E. Lindgren, fru Anna Lundén, Handlanden E. L. Molin och Kamreraren Edv. Keijser.

2:dra distriktet: Afgående distriktchefen Urmakaren A. Ström och vice distriktchefen Fru Maria Kumlin föreslås till återval för åren 1918—1921. Till vårdare i distriktet för samma tid föreslås Fru Sofia Ström, Handlanden Emil Kumlin och Gårdsägaren L. V. Carlsson.

3:dje distriktet: Afgående distriktchefen Kassören A. Danielsson föreslås till återval för åren 1918—1921. Till vårdare för samma år föreslås Rättaren C. E. Karlsson, Gårdsägaren L. E. Sandvall och Förmannen Oskar Olsson.

4:de distriktet: Till vårdare för åren 1918—1921 föreslås Lägenhetsägaren J. V. Råberg, Slaktaren E. Johansson, Magasinsföreståndaren J. V. Jakobsson, Slaktaren Karl Johansson och Gårdsägaren C. E. Johansson.

5:te distriktet: Afgående distriktchefen Stadsfogden E. Kumlin och vice distriktchefen Fabrikören A. Johansson föreslås till återval för åren 1918—1921. Till vårdare för samma år föreslås Guldsmeden E. Tengström, Bokbindaren A. Vidbeck, Järnsvarfvaren C. A. Bäckman och Handlanden Arvid Nilsson.

6:te distriktet: Afgående distriktchefen Komministern A. Enblom och vice distriktchefen Häradsskrifvaren C. Nordmark torde omväljas i samma uppdrag för åren 1918—1921. Till vårdare för samma tid föreslås Förmannen J. Olsson, Fröken Alma Andrée, Fru Matilda Andersson, Handlanden A. Hæppling, Fru Maja Swenson och Trädgårdsmästaren Elov Eriksson.

7:de distriktet: Till vårdare för åren 1918—1921 föreslås Handlanden K. Blomkvist, Handlanden S. Ahlgren, Folkskolläraren H. Pettersson, Handlanden P. Vallert, Fröken Unda Boman och Fröken Olga Berg.

8:de distriktet: Som Fabrikören Sigfrid Jansson afflyttat från staden föreslås till vice distriktchef i hans ställe för åren 1918 och 1919 Gårdsägaren O. Ahlinder. Till vårdare för åren 1918—1921 föreslås Trädgårdsmästaren E. Berggren, Urmakaren G. Danielsson, Matvaruhandlanden F. O. Berglind och Gårdsägaren Hj. Enqvist.

9:de distriktet: Till vårdare för åren 1918—1921 föreslås Maskinisten C. F. Huggare, Folkskolläraren A. Krantz, Fru Agnes Ahlenius och Fru Klara Huggare.

8) **Folkskolestyrelsen:** Till ledamöter föreslås till återval för åren 1918—1921 de afgående, Läroverksadjunkten A. Vetterling, Rektorn S. Elvius och andre stadsläkaren C. Idar; äfvensom till ledamot efter Handlanden E. A. Thunholm, som på grund af afflyttning entledigats från uppdraget, för åren 1918 och 1919 Handlanden Carl Hedberg. Till suppleant i styrelsen efter afgående suppleanten Rektorn H. Vallin föreslås Bokhandlaren I. Vennberg.

N:o 125. *Ang. val af kommunala förtroendemän.*

9) **Badhusstyrelsen:** Till ledamot i styrelsen efter Landssekreteraren G. Enhörning, hvilkens begäran om befrielse från af honom innehafda kommunala uppdrag Stadsfullmäktige torde bifalla, för år 1918 föreslås Måleriföreståndaren Alb. Lundqvist.

10) **Taxeringsnämnderna:** Sedan Konungens Befallningshafvande i länet förordnat, att staden för nästkommande år skall indelas i tre taxeringsdistrikt, det norra, det södra och det västra, omfattande motsvarande kvarter med därtill hörande utgårdar, med hvar sin taxeringsnämnd, af hvilka den för norra distriktet jämväl skall taxera aktiebolag och i staden mantalsskrifna personer med obestämd bostad, får Beredningsutskottet föreslå, att Stadsfullmäktige måtte bestämma antalet af Stadsfullmäktige valda ledamöter i hvarje distrikts taxeringsnämnd till fem med lika antal suppleanter samt att hvarje ledamot skall hafva sin särskilda suppleant.

Till ledamöter och suppleanter i de olika nämnderna föreslås:

1:sta eller norra distriktet: till ledamöter: Byggmästaren Axel Hammer, Kyrkoskrifvaren R. Pettersson, Grosshandlaren J. Hygrell, Lägenhetsägaren J. V. Råberg och Byggnadssnickaren P. R. Svedlund med Byggmästaren E. A. Eriksson, Exekutionsbetjänten H. A. Carlsson, Bokhandlaren I. Vennberg, Handelsföreståndaren C. E. Juhlin och Valsverksarbetaren A. Spjut som suppleanter att inträda vid förfall för hvar och en af de ordinarie ledamöterna i den ordning ledamöter och suppleanter här blifvit nämnda.

2:dra eller södra distriktet: till ledamöter: Byggmästaren Alb. Andersson, Urmakaren A. Ström, Handlanden N. G. Bergström, Filaren Axel Andersson och Fabrikören J. Svensson samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Byggmästaren J. A. Fredriksson, Sadelmakaren S. Lennqvist, Grosshandlaren E. Andersson, Järnarbetaren E. R. Sabel och Byggmästaren E. A. Hedrén.

3:dje eller västra distriktet: till ledamöter: Målaremästaren C. Johansson, Underlöjtnanten E. Ahlin, Byggmästaren K. J. Karlsson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér och Maskinisten C. F. Huggare samt till suppleanter för en hvar af dem i den ordning de nu blifvit nämnda Guldsmeden C. E. Tengström, Järnvägstjänstemannen A. Rosborg, Byggmästaren P. A. Karlberg, Exekutionsbetjänten R. Stéen och Lokomotivföraren C. R. Vennberg.

11) **Pensionsnämnden:** Sedan suppleanten i pensionsnämnden Skräddaremästaren S. Eriksson i skrifvelse till Beredningsutskottet anhållit om entledigande från detta uppdrag får Beredningsutskottet föreslå, att Stadsfullmäktige ville med bifall till denna anhållan till suppleant i pensionsnämnden för åren 1918 och 1919 utse Handelsföreståndaren C. J. Svensson.

De nu afgående ledamöterna i nämnden Fru Agnes Söderqvist, Lokomotivföraren C. R. Vennberg och Sjukbesökaren A. Åberg samt suppleanterna Fru

N:o 125. *Ang. val af kommunala förtroendemän.*

Ida Olsson, Maskinisten C. F. Huggare och Filaren A. L. Andersson torde återväljas i samma uppdrag för åren 1918—1921.

12) **Nykterhetsnämnden:** Fyra af nämndens ledamöter skola efter inför Stadsfullmäktige verkställd utlottning afgå med 1917 års utgång. Beredningsutskottet föreslår, att sedan sådan lottning verkställts, de utlottade ledamöterna måtte återväljas för åren 1918—1921.

13) **Ombud vid mantalsskrifningen år 1918:**

Härtill föreslås Filaren Axel Andersson, Exekutionsbetjänten G. Richtnér, Kaptenen G. Halling, Urmakaren A. Ström och Lokomotivföraren C. R. Vennberg med kassören H. Billman och Vaktmästaren C. A. Sedell som suppleanter.

14) **Brandstodskommittén för fast egendom år 1918:**

Till ledamöter föreslås Handlanden J. E. Edling; Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren Edv. Karlsson och Byggmästaren J. A. Fredriksson med Sergeant L. Lundin och Ingeniören Paul Andersson som suppleanter.

15) **Kontrollanter vid utbetalning af premier för dödande af skadliga djur för år 1918.**

Härtill föreslås Jägmästaren I. Fåhræus, Lektorn M. Floderus och Jägmästaren R. Alexanderson.

16) **Terminsafgiftsnämnden för åren 1918 och 1919:**

Till ledamot föreslås Borgmästaren J. Karlsson med Folkskolläraren I. Fröier som suppleant.

17) **Delegerad i förvaltningen af Västerås Högre Allmänna läroverks byggnadsfond för år 1918:**

Efter Landssekreteraren G. Enhörning, hvars begäran om entledigande från uppdraget torde bifallas, föreslås till delegerad Ingeniören H. Håkanson.

18) **Examensvittnen vid realskoleexamen för år 1918:**

Härtill föreslås Häradshöfdingen C. Uggla, Direktören J. S. Edström, Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin, Ingeniören H. Håkanson, Fabrikören C. A. Palmén, Direktören K. Hägwall och Majoren P. Tersmeden med Grosshandlaren E. Andersson och Direktören E. Falk som suppleanter.

19) **Gode män vid mätningsförrättningar:** Sedan Stadsfullmäktige den 30 sistlidne augusti remitterat till Beredningsutskottet frågan om val af tre gode män till biträde vid sådana förrättningar, där enligt lag om fastighetsbildning i stad, sådant biträde erfordras, får Beredningsutskottet föreslå, att till gode män måtte för åren 1918—1923 utses Byggmästaren Alb. Andersson, Grosshandlaren J. Hygrell och Lägenhetsägaren J. V. Råberg.

20) **Engvallska pensionsfondens tillsättningsnämnd för åren 1918 och 1919:** Afgående ledamöterna Fabrikören C. A. Palmén, Körsnären A. Grönberg, Fabrikören J. Svensson och Riksdagsmannen V. Larsson föreslås till återval samt efter aflidne Fabrikören A. F. Scherdin, Maskinisten C. F. Huggare.

21) **Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen för åren 1918 och 1919:** Afgående ledamöterna Häradshöfdingen M. Schenström, Apotekaren O. Oest, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Fabrikören J. Svensson, Domprosten Fr. Fåhræus, Fabrikören A. Danielsson och Handelsföreståndaren J. A. Zander föreslås till återval.

22) **Nämnden för Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:** Afgående ledamöterna Apotekaren O. Oest, Fabrikören A. Danielsson, Handelsföreståndaren J. A. Zander och Komministern A. Enblom föreslås till återval för åren 1918 och 1919.

N:o 125. *Ang. val af kommunala förtroendemän.*

23) **Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond:** Afgående ledamöterna Domkyrkosysslomannen A. Johansson och Fröken Hilda Pihlgren torde återväljas för åren 1918 och 1919, hvarjämte till ledamot efter Landssekreteraren G. Enhörning, hvilken undanbedt sig återval, för samma tid föreslås Maskinisten C. F. Huggare.

24) **Nämnden öfver Fru Johanna Fryklunds donationsfond:** Till ledamot efter Landssekreteraren G. Enhörning för åren 1918 och 1919 föreslås stadsombudsmannen T. Öberg. Till ledamot efter aflidne Fabrikören A. F. Scherdin för år 1918 föreslås Fabrikören F. Jansson. Afgående ledamöterna Körsnären A. Grönberg och Järnsvarfvaren C. Bäckman föreslås till återval för åren 1918 och 1919.

25) **Nämnden öfver Vahlbeckska välgörenhetsfonden:** Afgående ledamöterna Bankdirektören A. Sundström och Fröken Elisabeth Hedman föreslås till återval för åren 1918 och 1919.

26) **Styrelsen för Västerås arbetareinstituts förening:** Ingeniören H. Håkanson och Läroverksadjcunkten V. Hj. Thyreson föreslås till återval för åren 1918—1920.

27) **Styrelsen för Västmanlands läns arbetsförmedling:** Afgående ledamöterna Byggmästaren Edv. Karlsson och Maskinisten C. F. Huggare samt suppleanterna Fabrikören A. Danielsson och Elektrikern V. B. Kant föreslås till återval i samma uppdrag för åren 1918—1920.

28) **Revisorer af stadens samtliga räkenskaper för år 1917:** Härtill föreslås Läroverksadjunkten A. Vetterling, Kamreraren J. Swenson, Direktören K. Hägwall, Folkskolläraren I. Fröier, Bankkamreraren J. Hult, Läroverksadjunkten V. Hj. Thyreson, Järnhandlanden A. Rosenlund, Spritbolagsföreståndaren T. Barklund och Muraren G. Dahlfors samt till suppleanter för dem Teckningsläraren K. Malmberg, Folkskolläraren I. Andrén, Löjtnanten G. Robsahm, Banktjänstemannen N. Flodin, Handelsföreståndaren G. Thelander och Kamreraren E. Morin.

29) **Revisor af spritbolagets räkenskaper för år 1917:** Härtill föreslås Bankkamreraren R. Beijnoff med f. Läroverksadjunkten B. Rollin som suppleant:

30) **Revisor af Västerås arbetareinstituts räkenskaper för år 1917:** Härtill föreslås Länsassessorn V. Lange med Ingeniören F. O. Berling som suppleant.

31) **Revisor af Tekniska skolans räkenskaper för år 1917:** Härtill föreslås Folkskolläraren J. Valter med Läroverksadjunkten V. Hj. Thyreson som suppleant.

32) **Revisor af Västerås högre allmänna läroverks byggnadsfonds räkenskaper år 1917:** Härtill föreslås Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin.

33) **Revisor af Västmanlands läns arbetsförmedlings räkenskaper för år 1917:** Härtill föreslås f. Folkskolläraren P. V. Verkelin med Kamreraren J. Swenson som suppleant.

N:o 125.
Ang. val af kommunala förtroendemän.

34) Till att såsom **sakkunnige** gå Rådstufvurätten tillhanda vid upptagande af **sjöförklaring och sjöförhör** under år 1918 hemställer Beredningsutskottet, att Stadsfullmäktige måtte föreslå Sjökaptenen C. G. Söderström, Maskiningeniören A. Axelson, Sjökaptenen L. A. Åstrand, Grosshandlaren J. Hygrell och Sjökaptenen G. Berg.

35) **Lönereglerings- och pensionskommittén:** Till ledamot efter Landssekreteraren G. Enhörning, som afsagt sig uppdraget, föreslås Apotekaren O. Oest.

36) **Saluhallskommittén:** Till suppleant efter Handlanden E. A. Thunholm, som afflyttat från staden, föreslås Kamreraren E. Starck.

37) **Kommittén för uppmärksammande af frågan om ny järnväg från Katrineholm norrut:** Till ledamot efter Landssekreteraren G. Enhörning föreslås Bankdirektören A. Sundström.

38) **Järnvägskommittén:** Till ledamot efter Landssekreteraren G. Enhörning föreslås Bankdirektören A. Sundström.

39) **Naturskyddskommittén:** Till ledamot efter Trädgårdsdirektören F. Johansson föreslås Stadsarkitekten E. Hahr.

40) **Spårvägskommittén:** Till ledamot efter Gjutaren A. Jonsson, som afflyttat, föreslås Redaktören K. Kättström.

41) **Bostadsinspektionskommittén:** Till ledamot efter Gjutaren A. Jonsson föreslås Verkstadsarbetaren A. Vestholm.

Slutligen vill Beredningsutskottet i samband med förevarande ärende hemställa, att Stadsfullmäktige ville uttala, att de af Stadsfullmäktige tillsatta kommittéerna böra före den 1 mars hvarje år till Stadsfullmäktige aflämna en kort redogörelse för sitt arbete under det näst föregående året.

Västerås den 15 december 1917.

På Beredningsutskottets vägnar:

J. S. EDSTRÖM.

Theofil Öberg.

N:o 126.

Hälsovårdsnämndens förslag till taxa å afgifter för körning med ambulansbilen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges återremiss den 25 sistförflutna oktober å Hälsovårdsnämndens skrifvelse den 20 oktober innevarande år angående fastställande af taxa för ambulansautomobilens användning, får Hälsovårdsnämnden, då för undvikande af okynnesåkning någon inskränkning i rekvisitionsrätten måste göras, föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta,

att transport vid olycksfall inom staden och transport af mindre bemedlad person inom staden skall vara kostnadsfri, att vid öfriga transporter erlägges en afgift af tre kronor samt slutligen att rekvisition vid sjukdomsfall endast får verkställas af läkare.

Västerås den 14 december 1917.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

CARL THUNSTRÖM.
v. Ordf.

Eric Plantin.

Västerås 1917, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1917. **Den 21 December.** **XXII.**

N:o 127.

Vederbörande revisorers berättelse öfver granskningen af stadens räkenskaper för år 1916 samt Drätselkammarens förvaltningsberättelse för samma år.

Resolution.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige för kännedom och fattande af beslut.

Västerås rådhus den 21 december 1917.

På Magistratens vägnar:

VICTOR ÅSBERG.

H. Cronholm.

Till Magistraten i Västerås.

Till oss af Stadsfullmäktige i staden utsedda revisorer har Ni öfverlämnat Drätselkammarens i Västerås räkenskaper för år 1916, däri inbegripna Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverks, dess fattigvårdsstyrelses och dess folkskolestyrelses räkenskaper, räkenskapen för Strömsholms våg m. m.

Efter fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper få vi med återställande af desamma till Eder afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har före revisionen med lika utmärkt förtjänst som under en lång följd af föregående år verkställts af hr Herman Tersmeden.

Räkenskaperna, som för hvarje år blifva allt större och mera omfattande, kräva därför med hvart år alltmera arbete. Revisorerna känna sig fördenskull denna gång icke kunna underlåta att vitsorda det om utmärkt nit och den största förtjänst vittnande arbete, som Drätselkammarens kamrerare och hans medhjälpare utfört vid desamma, utan vilja fastmer här särskilt framhålla detta.

Enär räkenskaperna således äro förda med noggrannhet och verificerade samt det, vi under revisionens gång antecknat såsom oriktigt eller åtminstone i någon mån anmärkningsvärdt, blifvit för oss tillfredsställande förklarat eller synts oss vid

slutlig pröfning icke vara af den beskaffenhet att föranleda till anmärkning, än mindre till afstyrkande af ansvarsfrihet, få vi för alla vederbörande tillstyrka dylik för den tid, revisionen omfattat.

Följande ha vi beslutat här anteckna för den uppmärksamhet, som det kan anses af Eder och Stadsfullmäktige samt öfriga vederbörande förtjäna.

Drätselkammaren har den 26 november 1915 uppgjort ett sammandrag af utgifts- och inkomststat för år 1916, hvilket återfinnes i Stadsfullmäktiges tryckta protokoll och handlingar för år 1915, sid. 344.

Till jämförelse härmed ha vi utarbetat med samma titlar och kolumner nedanstående tablå af verkliga inkomster och utgifter, öfverskott och brister, sådana dessa framgå af revisionsårets räkenskaper.

Således få vi lämna följande

Sammandrag af Västerås stads inkomster och utgifter m. m. för år 1916.

1	2		3		4		5	
Titlar	Inkomster		Utgifter		Överskott eller öfverstigande inkomster		Brister eller öfverstigande utgifter	
Balans från år 1915	14,646	90	—	—	14,646	90	—	—
Finanser	1,322,450	82	587,985	36	734,465	46	—	—
Administration	17,443	83	237,604	53	—	—	220,160	70
Fastigheter	247,244	79	187,036	99	60,207	80	—	—
Hälso- och sjukvård	20,073	48	54,074	39	—	—	34,000	91
Andra hygieniska inrättningar	60,055	85	89,136	72	—	—	29,100	87
Undervisningsväsendet	93,648	83	319,330	17	—	—	225,681	34
Affärsverk	636,769	22	590,085	54	46,683	68	—	—
Kommunikationsverk	16,533	23	76,885	85	—	—	60,352	62
Belysning och renhållning	—	—	41,745	72	—	—	41,745	72
Fattigvård	—	—	138,685	73	—	—	138,685	73
Kyrkliga ändamål	—	—	55,861	66	—	—	55,861	66
Sociala ändamål	—	—	16,711	70	—	—	16,711	70
Diverse särskilda ändamål	—	—	51,029	25	—	—	51,029	25
Diverse inkomster och utgifter	94,351	21	59,291	17	35,060	04	—	—
Balans till år 1917	—	—	17,733	38	—	—	17,733	38
Summa kronor	2,523,218	16	2,523,218	16	891,063	88	891,063	88

Flertalet i revisionsårets stat upptagna anslag hafva öfverskridits. Anslagen till folkskoleväsendet utgöra härutinnan ett undantag, som vi anteckna med tillfredsställelse. Öfverskridandet af anslagen ha, så vidt vi kunna finna, emellertid

till största delen förorsakats af den under revisionsåret rådande kristiden. Hafva utgifterna således ökats öfver de i staten beräknade och fastställda, hafva äfven inkomsterna ökats i motsvarande mån. Så har exempelvis vatten-, gas- och elektricitetsverkets behållning öfverstigit den beräknade med kronor 37,749: 68. Å titeln Finanser ha ränteutgifterna öfverstigit de beräknade med kr. 35,590: 47, delvis beroende på att räntorna å från diverse fonder upplånta medel samt å vatten-, gas- och elektricitetsverkets fonderade medel ej upptagits i staten. Utgifterna till gatuarbeten ha öfverskridits med kronor 39,393: 39, oaktat i staten upptagna arbeten å Sturegatan och Domkyrkoesplanaden till en beräknad kostnad af kronor 26,500: — ej utförts. Fortfarande kvarstå outförda under år 1915 beslutade arbeten å Kungsgatan och Allégatan till en beräknad kostnad af kronor 12,500: —. Å från brandstationens verkstäder inlevererade inkomster samt å Västerås stads auktionskammares provisioner saknas specifikationer.

Renhållningsverkets, Nordanby och Malma gårdar hafva utaf delegerade af oss besökts och likaså stadens torp Gustafslätt, Stenby, Andersborg m. fl., och har därvid allt funnits i god ordning. Dock finna vi oss nödsakade att påpeka det mindre tillfredsställande skick, i hvilket så väl bostadshus som i ännu högre grad kreatursstallar befinna sig vid Nordanby. Det torde angående dessa senare kunna ifrågasättas, huruvida de under kommande år kunna anses brukbara till att hysa gårdens kreatursbesättning. Arbeten med jordförbättring ha i rätt stor omfattning verkställts. Särskildt ha vi med tillfredsställelse bemärkt de planmässiga och rätt omfattande täckdiknings- och andra arbeten, som vid gårdarna utförts. Reparationerna vid torpen äro också enligt vår åsikt tillfredsställande och med omsikt utförda.

Vi ha under vårt revisionsarbete, i hvilket samtliga revisorer, utom handlanden E. A. Thunholm, och alla suppleanter deltagit, fördelat oss på sex afdelningar. Undertecknad Wetterling har utom ledningen af revisionen jämte Thyresson haft på sin del räkenskapssammandraget, drätselkammarens protokoll och Strömsholms våg; Hult, Rosenlund och Andrén drätselkammarens hufvudräkenskaper och hamnens; Fröier, Barklund och Axell renhållningsverkets, badhusens, skogens och fondernas räkenskaper; Swenson och Robsahm vatten-, gas- och elektricitetsverkets räkenskaper; Hägwall och Flodin fattigvårdens räkenskaper, samt Beijnoff och Malmberg folkskoleväsendets räkenskaper.

Som jäfviga ha Wetterling, Fröier och Andrén ej deltagit uti vare sig revision af folkskolestyrelsens räkenskap eller beslut, som rört densamma, liksom ej heller Hägwall i något som rört vatten-, gas- och elektricitetsverket.

Beslut i anledning af afdelningarnas granskning ha sedan fattats vid stadsrevisionens sammanträde in pleno.

Drätselkammarens berättelse öfver räkenskaperna jämte en af dess kamrerare uppgjord tablå bifogas, och hänvisa vi till desamma.

Västerås den 14 december 1917.

Aug. Wetterling.

J. Swenson. *Karl Hägwall.* *R. Beijnoff.* *Isidor Fröier.*
J. Hult. *Hjalmar Thyresson.* *Axel Rosenlund.*
Carl Malmberg. *Ivar Andrén.* *Georg Robsahm.*
Fr. Barklund. *N. Flodin.* *Emil Axell.*

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper

år 1916.

Sammandrag öfver allmänna utgifter och inkomster

enligt särskild lämnad tablå.

Utgifter:

Finanser				587,985: 36
Administration				237,604: 53
Fastigheter				187,036: 99
Hälso- och sjukvård				54,074: 39
Andra hygieniska inrättningar				89,156: 72
Undervisningsväsende				225,681: 34
Kommunikationsverk				76,885: 85
Belysning och renhållning				41,745: 72
Fattigvården				138,685: 73
Kyrkliga ändamål				55,861: 66
Sociala ändamål				16,711: 70
Diverse särskilda ändamål				51,029: 25
Öfriga utgifter				59,291: 17
Andel i 1916 års obligationslån:				
Vatten- och gasverket		430,900: —		
Folkskolebyggnadskommittén		23,770: —		
Epidemisjukhusets tillbyggnad		150,000: —		
Lånemedel		382,337: —		
Kostnader för stämpling och tryckning af obligationer till 1910 års obligationslån	9,508: —			
Kapitalrabatt för 1910 års obligationslån	49,210: —	58,718: —	1,045,725: —	
			Transport	2,867,475: 41

		Transport	2,867,475: 41
Genom förskotterade medel verkställda likvider att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:			
Fattiggårdskommittén		249: 10	
Folkskolebyggnadskommittén		13,354: 26	
Slutlikvid för motorn till Måsen		225: —	
Hamnbyggnaden		12,888: —	
Spårvägskommitterade		657: 50	
Barackbyggnad vid Katrinelund		8,744: 45	
Å muren i Svartån		2,237: 61	
Anslag till urinoar vid läroverket		1,859: 75	
Reparation i gården N:o 147 Västra kvarteret		9,430: 33	
Muddring i Lillån		977: 43	
Byggnad i kvarteret Gude		109,746: 51	
Rådhusets annex		427: 87	
Inköpta fastigheter:			
Gården N:o 85 Västra kvarteret	42,000: —		
„ „ 98 „ „	15,500: —		
„ „ 147 „ „	71,000: —		
„ „ 1 Norra „	44,750: —		
Lägenheten Kristinedal	12,000: —		
Lotten Y. X. W. af tomten N:o 119 N. kvart.	9,490: —	194,740: —	
Svinhusbygget		32,995: 72	388,533: 53
Behållning till år 1917			17,733: 38
		Kronor	3,273,742: 32

Inkomster:

Behållning från år 1915	14,646: 90
Finanser	1,322,450: 82
Administration	17,443: 83
Fastigheter	247,244: 79
Hälso- och sjukvård	20,073: 48
Andra hygieniska inrättningar	60,055: 85
Kommunikationsverk	16,533: 23
Diverse inkomster	94,351: 21
Å 1916 års obligationslån är under året kontant levererat till stadskassan	1,045,725: —
Västerås Vatten- och Gasverks vinstmedels konto:	
Årets vinstmedel	46,683: 68
Drätselkammarens konto:	
Förskotterade medel	388,533: 53
Kronor	3,273,742: 32

Debet. **Reserverade köpeskillingsmedel för**

1916	An *Saldo från år 1915:*				
Jan. 1	Lån af Drätselkammaren				28,414: 27
Dec. 31	**Utbetalningar:**				
	Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.		3,194: 10		
	Ränteutgifter		716: 27		
	Köpeskilling:				
	För 81.1 kvm. af tomten N:o 5 Njord	1,000: —			
	„ gatumark från tomterna N:ris 9—10 Västra kvarteret	5,000: —			
	„ mark från länets Hushållningssällskap	999: —			
	„ lägenheten Litt. D i gamla stohagsjorden	2,500: —			
	„ egendomen Carlsberg	150,000: —			
	„ gården N:o 98 Västra kvart.	15,500: —			
	„ lägenheten Kristinedal	12,000: —			
	„ lotten Y, X, W af tomten N:o 119 Norra kvart.	4,490: —	191,489: —		195,399: 37
			Kronor		223,813: 64

försåld diverse Mark och Byggnader. Kredit.

1916	Per **Inkomster:**			
Dec. 31	Ränteinkomster		7,789: 95	
	Reglering för gatumark m. m.		8,315: —	
	Köpeskilling:			
	Allm. Sv. Elektr. A.-B.: för östra delen af byggnadskvarteret Ottar	54,380: —		
	Plåtslagare A. F. Vesterblom: för 117 kvm. af Handtverkaregatan	1,170: —		
	Borgmästare John Karlsson: för del af Mariaberget	2,977: 50		
	Västerås Bostads-aktiebolag: för 5,370 kvm. af byggnadskvarteret Ivar	13,425: —		
	Byggm. Axel Hammer: för 1,946 kvm. af kvart. Lothar	13,622: —		
	Grossh. Erik Andersson: för tomten N:o 3 i byggnadskvarteret Nella	14,000: —		
	Kungl. Vattenfallsstyrelsen: för lägenheten Västerås-verket N:o 2	25,000: —	124,574: 50	140,679: 45
	Saldo till år 1917:			
	Lån från Drätselkammaren			83,134: 19
			Kronor	223,813: 64

Debet. Hamnbyggnadens

1916	An *Balans från år 1915:*			
Jan. 1	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1915 års slut:			
	För äldre hamnbyggnaden	43,905: —		
	„ yngre „	188,875: —		
	„ svängkran N:o 1	8,800: —		
	„ malmlossningskran N:o 2	20,000: —	261,580: —	
Dec. 31	Andel i 1916 års obligationslån		34,500: —	
	Ett års ränta å samtliga lån		13,831: 42	
		Kronor	309,911: 42	

Debet. Hamnafgifters

1916	An *Af motstående hamnafgifter ingå till stadskassan:*		
Dec. 31	Ett års ränta och amortering å samtliga lån		24,385: 42
	Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader		1,500: —
	Hamnmaskineriers amortering		5,820: 45
		Kronor	31,705: 87

Debet. Hamnens underhålls-

1916	An *Balans från år 1915:*		
Jan. 1	Lån af Drätselkammaren		17,693: 73
Dec. 31	**Utgifter:**		
	Enligt Hamnuppbördsmannens räkning	3,840: 74	
	Diverse utgifter under året	11,217: 31	
	Ett års ränta å kr. 17,693: 73 à 5 %	884: 69	15,942: 74
	Brist å hamnintraden		2,013: 52
		Kronor	35,649: 99

Amorterings Konto. Kredit.

1916	Per *Ett års ränta och amortering:*		
Dec. 31	För äldre hamnbyggnaden	5,195: 25	
	„ yngre „	16,580: 62	
	„ svängkran N:o 1	797: 50	
	„ malmlossningskran N:o 2	1,812: 05	24,385: 42
	Balans till år 1917:		
	Återstod af andel i stadens obligationslån vid 1916 års slut:		
	För äldre hamnbyggnaden	40,905: —	
	„ yngre „	216,721: —	
	„ svängkran N:o 1	8,525: —	
	„ malmlossningskran N:o 2	19,375: —	285,526: —
		Kronor	309,911: 42

Konto. Kredit.

1916		
Dec 31	Per Enligt Hamnuppbördsmannens räkning	29,692: 35
	Brist å hamnintraden	2,013: 52
	Kronor	31,705: 87

och reparationsfond. Kredit.

1916	Per **Inkomster:**			
Dec. 31	Älfkarleby kraftverk: 1 års hyra till d. 1/8 1916 för en kajkran	400: —		
	Ersättning af A.-B. Tornborg & Lundbergs Eftr. för felaktighet i ståndaren å svängkran N:o 3	512: 04	912: 04	
	Båtbryggornas Konto:			
	Influtna afgifter		560: 24	1,472: 28
	Balans till år 1917:			
	Lån af Drätselkammaren			34,177: 71
			Kronor	35,649: 99

Drätselkammarens

Debet. Sammandrag öfver tillgångar och

Tillgångar:		
Kassabehållning		1,487: 53
Fordringar:		
Af enskilda personer	1,316,612: 56	
Restantier	74,946: 77	
Pensionsafgifter	21,483: —	1,413,042: 33
Vallöfska inteckningarne		20,000: —
Fastigheter:		
Allmänna byggnader	1,859,381: 61	
Stadens gårdar och tomter	1,202,615: 03	
Jordfastigheter	165,191: —	
Egendomen Malma	85,000: —	
„ Kristiansborg	202,400: —	
„ Nordanby	55,000: —	
„ Hofdesta m. m.	57,067: 50	
„ Carlsberg	150,000: —	
Hästholmarne	24,800: —	
Diverse fastigheter	115,800: —	
Renhållningsverket	24,187: 62	
Köttbesiktningsbyrån	38,635: —	
Svingården	100,000: —	4,080,067: 76
Aktier:		
S.—W.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag	74,700: —	
Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag	19,100: —	
Västerås Teateraktiebolag	72,300: —	166,100: —
Lån af Drätselkammaren:		
Västerås Vatten- och Gasverk	278,023: 41	
Reserverade köpeskillingsmedel	83,134: 19	
Hamnens underhålls och reparationsfond	34,177: 71	
Köttbesiktningsbyrån	1,297: 75	396,633: 06
	Transport	6,077,330: 66

Räkenskaper.

skulder den 31 December 1916. Kredit.

Skulder:		
Till enskilda	22,695: 42	
Konto per Diverse	22,632: 57	
Pensionsafgifter	21,483: —	66,810: 99
Reserverade medel:		
(Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål.)		
För järnvägsöfvergången till nya hamnen	24,688: 33	
Anslag för upprättande af karta öfver alla under Västerås stad hörande ägor, återstod	120: —	
Västerås stads donationsjordsfond	2,004: 60	
Domkapitlet i Västerås	655: —	
Gårdsägaren H. A. Eriksson, rest å köpeskilling	250: —	
Anslaget för järnvägsundersökningen	182: 14	
„ till arbetsförmedlingsanstalten	375: 42	
„ „ bostadsbristkommittén	712: 80	
„ „ lönereglering och pensionskommittén	125: —	
„ „ bandage (barnförlamning)	128: 47	
Strandskoningen	1,855: 49	
Koloniträdgårdarne	181: 56	
Sundénska gården	2,494: 41	
Reserverade tiondemedel	473: 70	
Anslag till nykterhetsnämnden	274: 65	
„ för diverse särskilda ändamål	1,300: —	
Järnvägsmedelsfonden	410,283: 15	
1916 års anslag för filantropiska ändamål	1,000: —	
Hamnmaskineriers fonderade medel	5,820: 45	
Kvar af 1916 års anslag för vård af lungsjuka	1,594: 65	
Gatuläggningen	39,000: —	
Fastigheter	3,900: —	
Diverse särskilda ändamål	8,943: 03	
Annexbyggnad vid elem.-läroverket	5,400: 50	
Epidemisjukhusets tillbyggnad	74,905: 10	
Transport	586,668: 45	66,810: 99

Transport		6,077,330: 66
Hamnen:		
Hamnbyggnadens amorterings konto	285,526: —	
Hamnbyggnadens konto	414,328: 67	699,854: 67
(Att gäldas genom uttaxering eller på annat sätt):		
Brandautomobils amortering	8,358: 47	
Kyrkokassamedel	19,356: 20	
Diverse arbeten gäldas af 1917 års anslag	14,932: 99	
Anslaget för ordnande af byggnadskvart. Maria	553: 62	
Fattigvårdskommittén	578: 08	
Reglering af Ängsgärdet	1,496: 77	
Motorbåten Måsens amortering	8,225: —	
Malma gårds inventariers amortering	23,400: —	
Biskopsbron	1,000: 50	
Sugledning till varmbadhuset	3,390: 38	
Spårvägskommittén	657: 50	
Barackbyggnaden vid Katrinelund	8,744: 45	
Byggnad i kvarteret Gude	109,746: 51	200,440: 47
(Att gäldas genom lån):		
Västerås Vatten- och Gasverks lånemedel	112,046: 64	
Folkskolebyggnadskommittén	70,247: 43	
Lånemedels konto	310,323: 32	492,617: 39
Förråder:		
Renhållningsverket	3,000: —	
Nordanby gård	12,284: 48	
Malma gård	25,696: 90	
Skogseffekter	1,822: 03	
Byggnadsinventarier	5,991: 94	48,795: 35
Inventarier:		
Renhållningsverket	21,236: 43	
Söingården	12,690: —	
Nordanby gård	9,558: —	
Malma gård	31,408: 65	
Båtarne Märta och Måsen	14,500: —	
Stadshotellet	21,724: —	
Rådhuset	24,247: —	
Epidemiska sjukhuset	24,232: 89	
Transport	159,596: 97	7,519,038: 56

Transport	586,668: 45	66,810: 99
Anslag till hamnplanens ordnande	20,102: 32	
Vatten- och Gasverkets fonderade medel	190,494: 59	
För ordnande af brygga för öbornas båtar	1,000: —	
Lånemedels konto	62,371: 33	860,636: 69
Ogulden köpeskilling:		
Inteckningar i egendomen Malma	27,838: 47	
Grefve C. A. Lewenhaupt, Carlsberg	85,000: —	
Matvaruhandl. J. P. Högelin	17,000: —	
Byggmästare J. Alb. Fredriksson	35,000: —	
Zimmermanska slöjdskolefonden	44,750: —	209,588: 47
Tillfälliga lån:		
Sundinska pensionsfonden för pauvres honteux m. m.	45,000: —	325: —
„ beklädnadsfonden	5,000: —	
Fonder, stående under Drätselkammaren	324,650: —	374,650: —
Utelöpande obligationer:		
Obligationslån den 1/6 1892	235,000: —	
„ „ 15/6 1896	467,000: —	
„ „ 1/8 1902	1,615,000: —	
„ „ 1/8 1907	1,797,000: —	
„ „ 1/10 1910	2,817,000: —	
„ „ 1/1 1916	1,086,000: —	8,017,000: —
Kapitalet för Vallöfska lifräntan		20,000: —
Allm. Utgifters och Inkomsters Konto:		
Behållning, motsvarighet i fordringar		17,733: 38
Kapital Konto		1,221,994: 86

Transport 10,788,739: 39

Transport		159,596: 97	7,519,038: 56
Brand- och poliskåren		60,912: 82	
Marknadsstånd		14: —	
Skogsredskap		161: 45	
Trädplanteringsredskap och soffor		2,567: 25	
Arbetsredskap och verktyg m. m.		15,467: —	
Gaslyktor och elektriska belysningsanordningar		26,942: 46	
Stallinventarier		81: —	
Tre hästar		4,600: —	
Tullhusets inventarier	2,013: 75		
Hamnens inventarier	56,072: —		
Järn- och metallvågens inventarier	180: —	58,265: 75	
Köttbesiktningsbyråns inventarier		2,126: 88	330,735: 58

Fordringar:

(För andelar i stadens obligationslån vid 1916 års slut):

Af Vatten- och Gasverksstyrelsen	2,285,008: —	
„ Folkskolestyrelsen	610,317: 50	
„ Fattigvårdsstyrelsen	32,179: 75	
„ Kyrkorådet	11,460: —	2,938,965: 25
	Kronor	10,788,739: 39

Transport 10,788,739: 39

Kronor 10,788,739: 39

Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning.

Tillgångar den 31 December 1916.

	Kapital		Ränta	
Sundinska donationsfonden för pauvres honteux m. m.	45,000	—	1,385	44
Sundinska beklädnadsfonden	5,000	—	—	—
Curry Treffenbergs fond	2,000	—	—	—
Gustaf Vahlbecks gåva	3,000	—	66	31
Västerås Gilles donationsfond	1,000	—	—	—
Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond	53,583	62	70	11
Engvallska donationsfonden	30,000	—	2,058	50
Altinska fonden	4,000	—	—	—
Sundinska donationsfonden för Barnhemmet	10,000	—	200	—
Ol. Norelii testamentsfond	30,000	—	1,742	59
A. Engströms donationsfond	10,000	—	—	—
Zimmermanska slöjdskolefonden	337,460	—	121,359	73
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål	175,000	—	—	—
Sundinska Nämndens konto	—	—	12,920	19
Sundinska donationsfonden för Skarpskytteföreningen i Västerås	500	—	—	—
Bilschierska donationsfonden	433	17	—	—
Natalia Anderssons stipendiefond	1,000	—	—	—
Vahlbeckska välgörenhetsfonden	150,000	—	13,428	62
Bergmanska donationsfonden:				
för Arbetareföreningen i Västerås	11,000	—	—	—
för Nattherberget i Västerås	3,000	—	—	—
Torngrenska fonden	260,763	11	3,469	76
Ålderdomshemmets kapitalmedel	23,900	—	2,415	—
Fru Carolina Hygrells donationsfond	19,671	12	—	—
Mark Modins minne	500	—	—	—
Doktor P. O. Linds fond	10,000	—	—	—
Katarina Molls fond	1,524	08	—	—
Mobergska guldbröllopsfonden	30,000	—	2,084	48
Charlotta Fryklunds fond	10,020	91	192	53
Orströms donationsfond	6,295	13	221	26
Transport	1,234,651	14	161,614	52

	Kapital		Ränta	
Transport	1,234,651	14	161,614	52
J. G. Berglunds testamentsfond	121,739	49	—	—
Systrarna Sundvalls pensionsfond	25,557	23	873	23
Abr. Hülphers Abrahamssons testamentsfond	1,955	82	—	—
Vretmanska donationsfonden	990	—	17	12
Drätselkammarens konto	—	—	41,310	91
Kronor	1,384,893	68	203,815	78

Västerås den 30 Maj 1917.

På Drätselkammarens vägnar:

GEORG ENHÖRNING.

Bernh. Carlson.

Sammanställning af tablån öfver utgifter och inkomster enligt Västerås stads räkenskaper för år 1916, utvisande ökning eller minskning i de beviljade anslagen.

			Behållning		Brist	
Behållning			—	—	27,794	45
Lån: Kapitalafbetalningar			—	—	—	—
Räntor	ökade inkomster	55,977: 99	—	—	—	—
	ökade utgifter	35,590: 47	20,387	52	—	—
Provision	ökade utgifter		—	—	—	98
Skatter	ökade utgifter	7,852: 67	—	—	—	—
	ökade inkomster	1,673: 65	—	—	6,179	02
Aktier			—	—	—	—
Magistraten och Rådstufvurätten	ökade utgifter		—	—	2,910	54
Poliskåren	minskade utgifter	4,558: 30	—	—	—	—
	ökade inkomster	222: 86	4,781	16	—	—
Stadsfullmäktige och Drätselkammaren	ökade utgifter		—	—	1,117	63
Pensioner			187	50	—	—
Brandkåren	ökade utgifter	5,781: 68	—	—	—	—
	ökade inkomster	5,736: 47	—	—	45	21
Byggnadsnämnden	minskade utgifter	536: 50	—	—	—	—
	minskade inkomster	365: 50	171	02	—	—
Parker och planteringar	ökade utgifter		—	—	2,184	70
Hästholmarne	ökade utgifter	218: 02	—	—	—	—
	ökade inkomster	50: —	—	—	168	02
Skogarne	ökade utgifter	2,769: 09	—	—	—	—
	ökade inkomster	2,663: 83	—	—	105	26
Rådhuset	minskade utgifter		810	96	—	—
Stadshotellet	ökade utgifter	6,846: 78	—	—	—	—
	ökade inkomster	4,899: 48	—	—	1,965	30
Sundinska huset	ökade utgifter	1,583: 66	—	—	—	—
	minskade inkomster	300: —	—	—	1,883	66
Tullhuset	minskade utgifter		69	40	—	—
Paviljongen i Stadsparken	minskade utgifter		56	98	—	—
Gårds- och tomtafgifter	ökade inkomster	3,936: 24	—	—	—	—
	ökade utgifter	3,389: 33	546	91	—	—
		Transport	27,011	45	44,354	77

			Behållning		Brisi	
		Transport	27,011	45	44,354	77
Jordar och andra fastigheter ...	ökade utgifter	1,721: 27	—	—	—	—
	ökade inkomster.........	984: 73	—	—	736	54
Hamnmagasinen	ökade inkomster.........	381: 25	—	—	—	—
	minskade utgifter	108: 29	489	54	—	—
Nordanby egendom	ökade inkomster	15,868: 87	—	—	—	—
	ökade utgifter	5792: 08	10,076	79	—	—
Malma egendom	ökade inkomster	12,599: 48	—	—	—	—
	ökade utgifter	6,747: 03	5,852	45	—	—
Svingården	minskade inkomster ...	13,484: 12	—	—	—	—
	minskade utgifter	9.561: 15	—	—	3,922	97
Allm. hälsovården	miuskade utgifter		719	86	—	—
Epidemiska sjukhuset	minskade utgifter	3,735: 75	—	—	—	—
	ökade inkomster	3,773: 48	7,509	23	—	—
Köttbesiktningsbyrån			—	—	—	—
Kallbadhuset	minskade .inkomster ...	476: 30	—	—	—	—
	minskade utgifter	259: 18	—	—	217	12
Varmbadhuset	ökade utgifter	6,757: 08	—	—	—	—
	ökade inkomster	4,617: 50	—	—	2,139	58
Klapphuset	minskade utgifter		120	75	—	—
Renhållningsverhet	ökade Inkomster	9,564: 65	—	—	—	—
	ökade utgifter	9,109: 57	455	08	—	—
Undervisningsväsende	ökade utgifter		—	—	241	81
Vatton-, gas- och elektr.-verken	ökade inkomster	44,485: 22	—	—	—	—
	ökade utgifter	6,735: 54	37,749	68	—	—
Gatuläggningen	ökade inkomster		6,986	71	—	—
Vägunderhåll	ökade utgifter	3,810: 95	—	—	—	—
	ökade inkomster	107: 42	—	—	3,703	53
Ångbåtstrafiken	ökade utgifter	3,724: 90	—	—	—	—
	ökade inkomster	1,439: 10	—	—	2,285	80
Hamnen (särskild räkenskap)			—	—	—	—
Gatubelysningen	minskade utgifter		1,086	27	—	—
Gaturenhållningen	ökade utgifter		—	—	4,302	49
Fattigvården (särskild räkenskap)			—	—	—	—
Kyrkliga ändamål (särskild räkenskap)			—	—	—	—
		Transport	98,057	81	61,904	61

		Behållning		Brist	
Transport		98,057	81	61,904	61
Sociala ändamål .... minskade utgifter		2,688	30	—	—
Div. särskilda ändamål .... ökade utgifter		—	—	1,361	75
Div. utgifter och inkomster ...... ökade utgifter	24,076: 53	—	—	—	—
ökade inkomster	2,440: 16	—	—	21,636	37
Kyrkokassemedel		10,950	—	—	—
Förskott för inköp af inventarier vid Malma		—	—	9,060	—
Behållning		—	—	17,733	38
Summa		111,696	11	111,696	11

Västerås 1918, Westm. Alleh:s Boktr.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar

1917. Den 21 December XXIII.

N:o 128.

Utgifts- och Inkomststat
för
Västerås stad
år 1918.

Antagen af Stadsfullmäktige den 20 och 21 december 1917 samt kompletterad i anledning af S:t Ilians och Lundby socknars inkorporering den 31 januari 1918.

Utgifter:

Brist från sist afslutade räkenskapsår		10,061: 07

A. Finanser.

1. Lån.

a) *Kapitalafbetalningar:*

1. *Obligationslån:*

1892 års 4 % lån å 400,000 kr., hvaraf återstår 224,000 kr.	11,000: —	
1896 års 3.6 % lån å 1,000,000 kr., hvaraf återstår 434,000 kr.	34,000: —	
1902 års 4 % lån å 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,578,000 kr.	38,000: —	
1907 års 4 1/2 % lån å 2,000,000 kr., hvaraf återstår 1,769,000 kr.	29,000: —	
1910 års 4 1/2 % lån å 3,000,000 kr., hvaraf återstår 2,781,000 kr.	38,000: —	
1916 års 5 % lån å 1,095,000 kr., hvaraf återstår 1,076,000 kr.	10,000: —	160,000: —
Transport		160,000: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		160,000: —	
2. *Andra lån och förskott:*			
Lån från pensionsförsäkringsfonden (31/8 1916 o. 31/5 1917	4,607: 30		
5:te årets amortering å förskotterade medel, 17,500 kr., för reparation af komministergården	3,159: —		
5:te årets amortering å förskotterade medel, 32,000 kr., för kyrkogårdsmuren	7,922: 20	15,688: 50	175,688: 50
b) *Räntor:*			
1. *Obligationslån:*			
1892 års lån	8,740: —		
1896 „ „	15,012: —		
1902 „ „	63,120: —		
1907 „ „	79,605: —		
1910 „ „	124,290: —		
1916 „ „	53,800: —	344,567: —	
2. *Andra lån och förskott:*			
å upplånta medel från fonder, tillhopa 324,650 kr., (dep.-ränta)	14,500: —		
å upplånta medel från Sundinska fonden för pauvres honteux och Sundinska beklädnadsfonden, 50,000 kr. à 5 %,	2,500: —		
å medel, som behöfva upplånas	30,000: —		
å lån från pensionsförsäkringsfonden, 500,000 kr.,	23,541: 08		
å Järnvägsmedelsfonden, kr. 1,450,000: —,	72,500: —		
å lån för inköp af gatsten, kr. 52,000: — à 3 % (31/5 1917)	1,560: —		
Ränteskillnad för i 1896 års obligationslån ingående fonder (51,000 kr.)	350: —		
Vallöfska donationen, 20,000 kr. à 5½ %	1,100: —	146,051: 08	
Transport		490,618: 08	175,688: 50

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		490,618: 08	175,688: 50	
S:t Ilians sockens räntor och amorteringar:				
å lån för fattiggården	800: —			
„ d:o „ folkskolan	1,300: —			
Lundby sockens räntor och amorteringar:				
å lån för folkskolan	5,059: —	7,159: —	497,777: 08	
c) *Provision:*				
å annuiteten för lånen			637: 91	674,103: 49

2. Skatter och liknande afgifter.

a) *Afkortningar:*				
För debiterade men ej influtna utskylder			51,000: —	
b) *Afgifter för prästerskapets aflöning:*				
Personella afgifter		1,625: —		
Krono- och tertialtionde		3,550: —	5,175: —	56,175: —
			Summa Kronor	730,278: 49

B. Administration.

1. Magistraten och Rådstufvurätten.

a) *Löner och arvoden:*				
Borgmästaren, lön (30/11 1911)	5,000: —			
Två ålderstillägg	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	6,500: —		
Civilrådmannen, lön (30/11 1911)	3,000: —			
Två ålderstillägg	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	4,500: —		
Brottmålsrådmannen, lön (21/12 1915)	3,000: —			
Två ålderstillägg	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	4,500: —		
Stadsnotarien, lön (30/11 1911)	2,500: —			
Ett ålderstillägg (20/12 1916)	500: —			
Personligt lönetillägg (21/12 1915)	500: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	4,000: —		
Transport		19,500: —		

N:o 128.
Budget för 1918. Utgifter.

Transport		19,500: —
Anslag för beredande af semester åt borgmästaren, rådmännen och stadsnotarien ($^{30}/_{11}$ 1911)		700: —
Reservationsanslag för tillfälliga biträden för år 1918		500: —
Stadsfogden, lön ($^{19}/_{6}$ 1913)...	2,500: —	
Två ålderstillägg ($^{18}/_{12}$ 1913)	1,000: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	500: —	
Ersättning för tjänstelokal	500: —	
Arvode åt vikarie under semester..........	150: —	4,650: —
Kronouppbördskassören, lön ($^{28}/_{11}$ 1908)........	2,000: —	
Två ålderstillägg	600: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	400: —	
För extra biträden för år 1918	1,000: —	
Arvode åt vikarie under semester ($^{18}/_{12}$ 1912) ...	150: —	4,150: —
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret ($^{18}/_{12}$ 1913).........	1,200: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	200: —	1,400: —
Skrifbiträde vid mantalsskrifningen ($^{18}/_{12}$ 1913)...		1,000: —
Anslag till biträde i anl. af inkorporering ($^{31}/_{1}$ 1918)		1,000: —
Stadsfiskalen lön ($^{26}/_{11}$ 1908 o. $^{28}/_{8}$ 1913).........................	3,000: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	500: —	3,500: —
Stadsvaktmästaren, lön ($^{26}/_{11}$ 1908 o. $^{20}/_{12}$ 1917)	1,300: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	400: —	2,000: —
Biträde åt stadsvaktmästaren ($^{20}/_{12}$ 1917)		400: —
En exekutionsbetjänt (Richtnér), lön ($^{26}/_{11}$ 1608)	1,300: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	400: —	2,000: —
	Transport	40,800: —

N:o 128. *Budget för 1918 Utgifter.*

Transport		40,800: —	
En exekutionsbetjänt (Carlsson), lön (26/11 1908)	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	2,000: —	
En exekutionsbetjänt (Steen), lön (26/11 1908)	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	2,000: —	
En exekutionsbetjänt (Larsson) lön	1,300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,700: —	
En t. f. exekutionsbetjänt, lön	1,300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,700: —	
Krigstidshjälp för ovanstående befattningshafvare (20/12 1917)		4,900: —	
f. fjärdingsmannen och polisen i S:t Ilians socken såsom extra utmätningsman (31/1 1918)		1,320: —	
f. fjärdingsmannen i Lundby socken såsom extra utmätningsman (31/1 1918)		400: —	54,820: —
b) Tryck- och annonskostnader, skrifmateriel och bokbinderiarbeten		4,000: —	
Ersättning till häradshöfdingarne för uppgifter och utdrag i anledning af inkorporering		4,000: —	
c) Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velocipeder		250: —	
d) Olycksfallsförsäkring för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		100: —	
e) Läkarearvode för d:o, 6 personer à 4 kr.		24: —	
f) Telefonafgifter för ledningar till:			
Borgmästarens ämbetsrum och bostad	186: —		
Civilrådmannen	60: —		
Brottmålsrådmannen	60: —		
Stadsnotarien	60: —		
Stadsfogden	60: —		
Kronouppbördskassören	60: —		
Rådhusets tambur	90: —		
Exekutionsbetjänterna, 5 st.	200: —	776: —	
Transport		9,150: —	54,820: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		9,150: —	54,820: —	
g) För utgivande af en kommunal handbok (20/12 1916 och 20/12 1917)		500: —		
h) Andel i kostnader för uppvärmning i rådhuset	1,800: —			
i) Andel i kostnad för belysn.	400, —			
k) Andel i kostnad för rengöring m. m.	600: —	2,800: —		
l) Andel i kostnad för tjänstelokaler i rådhusets annex:				
Hyra	750: —			
Uppvärmning	400: —			
Belysning	100: —			
Städning	250: —	1,500: —		
m) Oförutsedda utgifter		500: —	14,450: —	69,270: —

2. Poliskåren.

a) *Löner och arvoden:*					
Poliskommissarien, lön (26/11 1908)		2,400: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)		500: —			
Beklädnadsersättning (18/12 1913)		200: —	3,100: —		
Dessutom fri bostad, 3 rum och kök samt jungfrukammare, till beräknadt värde 800 kr. (21/12 1915).					
En detektivöfverkonstapel, lön (21/12 1915)		1,800: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)		500: —			
Två ålderstillägg		300: —			
Personligt lönetillägg		300: —			
Beklädnadsersättning (21/12 1916)		175: —	3,075: —		
Två öfverkonstaplar:					
Lön för hvar och en (26/11 1908)	1,800: —				
Två ålderstillägg	300: —				
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	500: —				
Transport	2,600: —		6,175: —		69,270: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport	2,600: —		6,175: —	69,270: —
Beklädnadsersättning (21/12 1916)	175: —	2,775: —	5,550: —	
Två detektivkonstaplar:				
Lön för hvar och en (21/12 1917)	1,600: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	500: —			
Beklädnadsersättning (21/12 1916)	175: —	2,575: —	5,150: —	
En detektivkonstapel, lön (21/12 1917		1,600: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)		500: —		
Beklädnadsersättning		175: —	2,275: —	
Fyra inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en (26/11 1908)	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	450: —	2,250: —	9,000: —	
Åtta ord. konstaplar:				
Lön för hvar och (en 26/11 o. 21/12 1908)	1,300: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	2,000: —	16,000: —	
Sju ord. konstaplar:				
Lön för hvar och en (26/11 o. 21/12 1908)	1,300: —			
Ett ålderstillägg	150: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,850: —	12,950: —	
		Transport	57,100: —	69,270: —

N:o 128.
Budget för 1918. Utgifter.

Transport			57,100: —		69,270: —
Femton ord. konstaplar:					
Lön för hvar och en (26/11 o. 21/12 1908)	1,300: —				
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,700: —	25,500: —		
Tre extra konstaplar med bostad i logementen jämte värme, lyse, sängkläder o. tvätt till värde af 120 kr. (21/12 1915).					
Lön för hvar och en (26/11 o. 21/12 1908)	1,000: —				
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,400: —	4,200: —		
En tillsyningsman för handeln med brännvin m. m., lön (28/8 1912)		1,800: —			
Två ålderstillägg............		300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)		500: —			
Beklädnadsersättning (21/12 1916)		175: —	2,775: —		
Beklädnad för 4 inspektionskonstaplar, 30 ordinarie och 3 extra konstaplar, 37 man à 150 kr. (21/12 1917)			5,550: —		
Krigstidshjälp för samtliga befattningshafvare, förslagsvis			18,700: —	113,825: —	
b) Olycksfallsförsäkring åt polismännen			700: —		
c) Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar			500: —		
d) Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			450: —		
e) Trycksaker, skrifmateriel och bokbinderiarbeten			800: —		
f) Underhåll och anskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,500: —		
g) Bränsle och lyse			3,000: —		
h) Ersättning åt brandkåren för:					
eldning af ugnarne		50: —			
snökörning från gården...		50: —	100: —		
Transport			7,050: —	113,825: —	69,270: —

N:o 128. *Budget för 1918. Utgifter.*

Transport	7,950: —	113,825: —	69,270: —
i) Skurning och städning	480: —		
k) Renhållning af klosetter	50: —		
l) Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort, beräknas till samma belopp, som ersättningen för sådan tjänstgöring eller	3,150: —		
m) Anslag till ridande polis (25/11 1915)	1,000: —		
Lundby sockens anslag till ridande polis	50: —		
n) Oförutsedda utgifter	800: —	12,580: —	126,305: —

3. **Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.**

a) *Löner och arvoden:*

Stadens ombudsman, lön (21/12 1917)	8,000: —			
Två ålderstillägg	1,000: —	9,000: —		
Byggnadschefen, lön (29/4 1909)	8,000: —			
Ett ålderstillägg	500: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	9,000: —		
Stadens biträdande ombudsman (21/12 1017)		5,000: —		
Stadskamreraren, lön (26/11 o. 21/12 1908)	3,500: —			
Två ålderstillägg	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	5,000: —		
Räkenskapsföraren och kontrollanten, lön (26/11 o. 21/12 1908)	1,800: —			
Två ålderstillägg	600: —			
Personligt lönetillägg (21/12 1915)	200: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	3,000: —		
Skrifbiträde å ombudsmannaexpeditionen, lön (19/12 1911)	1,200: —			
Två ålderstillägg (18/12 1914)	300: —			
Personligt lönetillägg (21/12 1916)	300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	250: —	2,050: —		
Transport		33,050: —		195,575: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		33,050: —		195,575: —
Ett tillfälligt biträde å ombudsmanna-expeditionen		600: —		
Skrifbiträden å drätselkammarekontoret		3,500: —		
Stadsinspektoren, lön (26/11 o. 21/12 1908)	2,500: —			
Två ålderstillägg	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	4,000: —		
En arbetsförman (Hallström), lön (26/11 o. 21/12 1908)	1,300: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	2,000: —		
En arbetsförman (Pettersson), lön (26/11 o. 21/12 1908)	1,300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,700: —		
En förrådsförman (Barklund), lön (21/12 1916)	1,300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,700: —		
Rådhusvaktmästaren, lön (26/11 1908 o. 21/12 1917)	1,300: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	2,000: —		
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom vatten- och gasverkens samt fattigvårdens) (21/12 1916)	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	250: —	1,250: —		
Läkarearvode för rådhusvaktmästaren		4: —		
Krigstidshjälp enligt särskild lista, förslagsvis		6,100: —	55,904: —	
b) Olycksf.-försäkr. åt rådhusvaktmästaren		15: —		
c) Skrifmateriel och bokbinderiarbeten		1,500: —		
d) Tryck- och annonskostnader		8,000: —		
e) Premie för inbrottsförsäkring		198: —		
Transport		9,713: —	55,904: —	195,575: —

N:o 128. *Budget för 1918. Utgifter.*

Transport		9,713: —	55,904: —	195,575: —
f) Telefonafgifter för ledningar till:				
Stadsfullmäktiges ordf. ...	60: —			
Drätselkammarens d:o ...	60: —			
D:o räkenskapskontor	60: —			
Ombudsmannens exp. och bostad ...	120: —			
Bitr. ombudsmannens d:o	100: —			
Byggnadschefens d:o	120: —			
Stadsinspektorens d:o	106: —			
Arbetsförmannens (Hallström) bostad	40: —	666: —		
g) Andel i kostnaden för uppvärmning i rådhuset ...	1,800: —			
Andel i d:o för belysning	400: —			
D:o d:o för rengöring m. m.	600: —	2,800: —		
h) Andel i kostnaden för tjänstelokaler i rådhusets annex:				
Hyra	750: —			
Uppvärmning	400: —			
Belysning	100: —			
Städning	250: —	1,500: —		
i) Oförutsedda utgifter		500: —	15,179: —	71,083: —

4. **Pensioner.**

a) Förre stadsingenjör Fr. Gewalt (21/12 1908)		3,000: —		
„ stadsfiskalen Aug. Vesterling ...		1,500:		
„ brandchefen C. G. Sjökvist (27/9 1917)		2,000: —		
„ poliskonstapel J. F. Asplund, pension (20/12 1906)	600: —			
understöd (20/12 1916)	200: —	800: —		
„ poliskonstapel E. F. Kindblom (22/12 1910)		500: —		
„ tornväktaren C. E. Eriksson......		75: —		
„ barnmorskan Lina Närström......		400: —		
„ patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —		
„ sysslomannen J. E. Pettersson (26/11 1903)		800: —		
„ sjuksköterskan Carolina Tunell (18/12 1912)		500: —		
„ föreståndarinnan för arbetsstugan Sofia Österberg (18/12 1914) ...		400: —	10,075: —	
b) Krigstidshjälp åt samtliga pensionärer utom f. brandchefen Sjökvist, förslagsvis (20/12 1916)			1,575: —	11,650: —
			Transport	278,308: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

		Transport	278,308: —

5. Brandväsendet.

a) *Löner och arvoden:*

Brandchefen, lön ($^{26}/_{11}$ o. $^{21}/_{12}$ 1908, $^{21}/_{12}$ 1917)...........	3,000: —		
Beklädnadsersättning	200: —	3,200: —	
Bostad i brandstationen, 3 rum och kök jämte jungfrukammare, kr. 800: —. ($^{21}/_{12}$ 1915).			
Vice Brandchefen, lön ($^{21}/_{12}$ 1917)	2,500: —		
Beklädnadsersättning	200: —	2,700: —	
Fri bostad ($^{21}/_{12}$ 1917).			
Brandmästaren, lön ($^{26}/_{12}$ o. $^{21}/_{12}$ 1908)	1,400: —		
Två ålderstillägg.............	300: —		
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	450: —		
Beklädnadsersättning ($^{21}/_{12}$ 1916)	175: —	2,325: —	
Bostad i brandstationen, 2 rum och kök kr. 400: —. ($^{21}/_{12}$ 1915).			
Förste brandförman, lön ($^{26}/_{11}$ o. $^{21}/_{12}$ 1908)	1,100: —		
Två ålderstillägg à 100: —	200: —		
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	350: —		
Beklädnad in natura ($^{21}/_{12}$ 1916)	150: —	1,800: —	
Bostad 1 rum och kök 225: — ($^{21}/_{12}$ 1915).			
Två 2:dra brandförmän, lön för hvardera ($^{26}/_{11}$ o. $^{21}/_{12}$ 1908) .... 1,000: —			
Två ålderstillägg 200: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917) 350: —			
Beklädnad in natura ($^{21}/_{12}$ 1916) 150: —	1,700: —	3,400: —	
Bostäder 1 rum och kök à kr. 225: —. ($^{21}/_{12}$ 1915).			
Transport		13,425: —	278,308: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport			13,425: —		278,308: —
Maskinisten, lön (26/11 o. 21/12 1908)		1,000: —			
Två ålderstillägg à 100: —		200: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)		350: —			
Beklädnad (21/12 1916)		150: —	1,700: —		
Bostad ett rum och kök kr. 225: —. (21/12 1915).					
Verkstadsförmannen, lön (26/11 o. 21/12 1908)		1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)		350: —			
Beklädnad (21/12 1916)		150: —	1,500: —		
Bostad 1 rum och kök kr. 225: —. (21/12 1915).					
Sex brandmän, lön (26/11 o. 21/12 1908)	900: —				
Två ålderstillägg à 100: —	200: —				
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —				
Beklädnad (21/12 1916)	150: —	1,600: —	9,600: —		
Tre brandmän, lön (26/11 o. 21/12 1908)	900: —				
Ett ålderstillägg à 100: —	100: —				
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —				
Beklädnad (21/12 1916)	150: —	1,500: —	4,500: —		
Fyra brandmän, lön	900: —				
Prov. lönetillägg (29/12 1917)	350: —				
Beklädnad (21/12 1916)	150: —	1,400: —	5,600: —		
Krigstidshjälp för 1918, förslagsvis			7,850: —	44,175: —	
Till de gifta bostad af 1 rum och kök kr. 225: —. (21/12 1915).					
Till de ogifta bostad i logement kr. 120: —. (21/12 1915).					
Transport				44,175: —	278,308: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		44,175: —	278,308: —
b) Kol, ved och lyse		2,500: —	
c) *Stallet:*			
Utfodring och skoning af 2 hästar		2,200: —	
d) *Diverse utgifter:*			
Reservanslaget för sjukdomsfall	200: —		
Olycksfallsförsäkring för brandchef och öfverbrandmästare	50: —		
Kollektiv olycksfallsförsäkring för brandmästaren och 18 man	300: —		
Trycksaker och skrifmateriel	500: —		
Tvätt, skurning och städning samt renhållning	350: —		
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till reservkåren	400: —		
Underhåll af brandredskapen	500: —		
Underhåll af inventarier i brandstationen och verkstäderna	400: —		
Telefon och telefonsamtal	220: —		
Brandstodsafgifter för inventarier	250: —		
Läkararvode och medicin	300: —		
Hyra för bostäder åt 9 st. gifta brandmän à 225: —	2,025: —		
Benzin och smörjolja till automobilen	800: —		
Skorstensfejarens lön	25: —		
Oförutsedda utgifter	500: —	6,820: —	
e) *Brandkårens reserv:*			
Ångsprutchef	100: —		
Vice d:o	75: —		
1 maskinist tillika extra brandsoldat	150: —		
2:dra maskinist	75: —		
2 eldare à 40: —	80: —		
20 man à 30: —	600: —		
Öfningar med manskapet	250: —		
Kollektiv olycksfallsförsäkring	35: —	1,365: —	
f) *Allmänna brandstyrkan:*			
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —		
Utgifter vid sprutmönstringen	250: —	550: —	
g) *Nyanskaffning:*			
Uppsättning af 2:ne nya brandskåp samt materialier till desamma		1,000: —	58,610: —
Transport			336,918: —

N:o 128. *Budget för 1918. Utgifter.*

			Transport	336,918: —

6. Byggnadsnämnden.

a) *Löner och arvoden:*				
T. f. stadsarkitekten (21/12 1916)	3,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	450: —			
Resebidrag	300: —	3,750: —		
Bitr. stadsingenjören, lön (21/12 1915)	3,000: —			
Ett ålderstillägg	500: —			
Personligt lönetillägg (21/12 1917)	1,500: —	5,000: —		
Ett ingeniörsbiträde å byggnadskontoret (21/12 1917)		3,600: —		
Ett d:o för uppläggande af registerkarta m. m. (21/12 1917)		3,600: —	15,950: —	
b) För anskaffande och underhåll af materiel m. m.		1,800: —		
c) Kostnader för besiktningar utom stadsplanen		500: —		
d) Handtlangningskostnader		2,500: —		
e) Telefonafgift		80: —		
f) Kostnader för förarbeten till registerkarta		5,000: —	9,880: —	25,830: —
			Summa Kronor	362,748: —

C. Fastigheter.

1. Parker och planteringar.

a) *Löner och arvoden:*			
Trädgårdsdirektören, lön (26/11 o. 21/12 1908)	1,800: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Personligt lönetillägg (18/12 1912)	400: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	3,200: —	
Ett biträde, lön	1,800: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	250: —	2,050: —	
Krigstidshjälp		950: —	
	Transport	6,200: —	

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

	Transport	6,200: —
b) *Skötsel och underhåll:*		
Vasaparken och trädplanteringar utom stadens tullar	3,500: —	
Stadsparken	2,000: —	
Planteringar utmed Hamngatan	1,500: —	
Planteringar vid Esplanader, öfriga gator, vid Högre Allm. Läroverket samt emellan nedre kyrkogården vid kvarntullen och Svartån	3,500: —	
Planteringar framför Stadshotellet och vid komministergården samt vid konsistoriet och läroverket	1,600: —	
Rudbecksparken	1,200: —	
Djäknebergets vård och underhåll samt reparation af tempel, flaggstänger och flaggor	2,500: —	
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	1,000: —	
Gräsfrö och lökväxter till alla planteringar	1,500: —	
För vård af naturliga parken Elba	800: —	
Bränsle till växthusen	1,500: —	
Körslor till alla planteringar	1,500: —	
För skötsel och vård af Högre Allm. Läroverkets botaniska trädgård	600: —	
Reparation af redskap	800: —	
Grus till alla planteringar	1,500: —	
Oförutsedda utgifter	800: —	
Brandstodsafgift	74: —	
Telefonafgift	63: —	25,937: —
Tillfälliga utgifter:		
Inköp af två gräsklippningsmaskiner	150: —	
Plantering af sex stycken träd utmed östra sidan af Fiskartorget, åtta meter från husraden, med galler och trädskyddare	1,800: —	
Plantering sf två pyramidträd (popplar) på Fiskartorget framför rådhuset, med galler och trädskyddare	600: —	
Planteringar af två rader träd på Kopparbergsvägen emellan Trädgårdsgatan och Stora gatan	1,600: —	
Källgatan mellan Nedre Kungsgatan och Biskopsvägen	1,600: —	
Iordningsställande af platsen utmed Hållgatan vid Flickläroverket	500: —	
Transport	6,250: —	32,137: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		6,250: —	32,137: —	
Plantering med träd och buskar å Västgötegatan emellan teatern och godtemplarhuset		400: —		
Plantering af olika slags träd å Mariaberget och anordnande af vägar		1,500: —		
Anläggning af en vattenpost med dryckspost i Rudbecksparken, enligt kostnadsberäkning från gasverket		1,400: —		
Anordnande af gungor för barn i Rudbecksparken i likhet med dem, som äro å byggnadskvarteret Josefs gård		1,000: —		
Anordnande af dylika gungor i Vasaparken		1,000: —		
Förbättring af stora vägen i Stallhagens västra del midt för Fridnäs genom att påfylla den 40 à 50 cm. med pinnmo, makadam och grus		1,000: —		
För tillsyn af svanarna och änderna i Svartån		500: —	13,050: —	45,187: —
2. Hästholmarne.				
a) Utskylder och diverse utgifter å Elba och Östra holmen			2,000: —	
Omändring af paviljonger å Elba			2,000: —	
Anordnande af badplatser			2,000: —	6,000: —
3. Skogarne.				
a) *Löner och arvoden:*				
Skogvaktaren, lön (kontrakt)	1,000: —			
Provisoriskt lönetillägg (21/12 1917)	300: —	1,300: —		
Bostad: 2 rum och kök med trädgård jämte vedbrand, beräknad till 485 kr. (21/12 1915).				
Arvode till jägmästaren för tillsyn af stadens skogar		200: —	1,500: —	
Krigstidshjälp, förslagsvis			270: —	
b) Telefonafgift		80: —		
c) Dikning, afverkning, hägnad och oförutsedda utgifter		3,650: —		
d) Skogvaktaren för hållande af velociped		25: —	3,755: —	
e) Afsättning för framtida behof			40,000: —	45,525: —
4. Rådhuset.				
a) Brandstodsafgifter			150: —	
b) Anskaffning, underhåll och vård af inventarier			2,000: —	
Transport			2,150: —	96,712: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		2,150: —	96,712: —
c) Underhåll af fastigheten m. m.		1,000: —	
d) Div. omändringar af fastigheten		2,500: —	
e) Afgift för 3 st. vattenklosetter à 15 kr.		45: —	5,695: —
5. Polis- och Brandstationen.			
a) Brandstods- och vattenafgifter		250: —	
b) Krono- och kommunalutskylder		150: —	
c) Gaturenhållning		100: —	
d) Underhållning af fastigheten		1,000: —	1,500: —
6. Stadshotellet.			
Andelar i obligationslån:			
ett års ränta ... 24,457: 55			
ett års amortering ... 14,305: —	38,762: 55		
a) Kostnad för uppvärnning och varmvatten		21,500: —	
Häri ingår aflöning till eldaren	960: —		
Bostad till eldaren, 2 rum och kök ($^{21}/_{12}$ 1915)	350: —		
Prov. lönetillägg och krigstidshjälp till eldaren, förslagsvis ($^{20}/_{12}$ 1917)	426: —		
b) Kostnad för elektrisk belysning i fästvåningen och trapporna samt yttre belysning		800: —	
c) Krono- och kommunalutskylder		3,000: —	
d) Brandstodsafgifter för fast och lös egendom		500: —	
e) Renhållning af gårdar och gator		500: —	
f) Sotning		100: —	
g) Underhåll af hus och inventarier		3,000: —	
h) Afgift för 15 st. vattenklosetter à 15 kr.		225: —	
i) Reparationer enl. stadsfullmäktiges beslut d. $^{26}/_{4}$ 1917		20,000: —	49,625: —
7. Sundinska huset.			
a) Afgift till Sundiska fonden för fastighetens öfvertagande af staden		5,000: —	
b) Krono- och kommunalutskylder		500: —	
c) Brandstodsafgift		135: 36	
d) Vattenafgift		70: —	
e) Sotning och renhållning m. m.		200: —	
f) Underhåll af fastigheten		500: —	6,405: 36
8. Tullhuset.			
a) Vattenafgift		14: —	
b) Brandstodsafgift och sotning		35: —	
c) Underhåll af fastigheten		100: —	149: —
		Transport	160,086: 36

N:o 128. *Budget för 1918. Utgifter.*

Transport			160,086: 36

9. Paviljongen i Stadsparken.

a) Brandstodsafgift		50: —	
b) Utskylder och sotning		50: —	
c) Underhåll af fastigheten		500: —	
Brist från år 1917		1,000: —	1,600: —

10. Gårds- och tomtfastigheter.

a) Kostnad för reparationer samt andra utgifter för staden tillhöriga gårdar			25,000: —

11. Jordar och andra fastigheter.

a) Utskylder och brandstodsafgifter för:			
Exproprierade delar af Kungsängen	200: —		
Östra utmarken	300: —		
Viksängs villaområde	50: —		
Karlsbergs egendom	320: —		
Diverse jordägor	900: —		
Materialbodarne vid hamnen	34: —	1,804: —	
b) Arrenden och afgälder för:			
Gästgifvarevreten i gamla och nya stohagsjorden, efter medelmarkegång	25: —		
S. k. Falkenbergska tomten vid kvarntullen	200: —		
Upplåten mark till staden af lasarettets område, efter medelmarkegång	25: —		
D:o af straffängelsets område, efter medelmarkegång	13: —		
Afsöndrad mark från straffängelsets område enligt kungl. brefvet den 2/11 1873	100: —		
Vasaparken, utgörande lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	600: —		
Upplåtande till staden enligt kungl. brefvet den 21/9 1900 af:			
1:o) Stadskomministern förut anslagna lönejordar i Kopparbergsvre-			
Transport	953: —	1,804: —	186,686: 36

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		953: —	1,804: —	186,686: 36
ten, Ängsgärdet och Herrgärdet, utgörande lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	225: —			
2:o) Domkyrkosysslomannen förut anslagen lönejord å Trådarön, utgörande lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	12: —	237: —		
Två fattigvåden förut tillhöriga planteringsland		50: —		
Mark af Lustigkulls- o. Skenvretarne (koloniträdgårdarne)		165: —		
15:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		124: —		
Arrende för Bergstrandska jorden ..		250: —	1,779: —	
c) Ersättning till arrendatorn af Kristiansborg för afstående af arrendemark m. m.			505: 35	
d) Omkostnader för stallar och bindplatser å kreaturstorget			550: —	
e) Omkostnader för utarrendering af potatislotter			300: —	
f) Elektrisk installation i egendomarne Kristiansborg och Karlsberg (30/8 1917) (27/9 1917)			4,800: —	9,738: 35

12. **Hamnmagasinen.**

a) Brandstodsafgifter	87: 48	
b) Krono- och kommunalutskylder..................................	926: —	
c) Underhållskostnader	500: —	1,513: 48

13. **Hamnplanen.**

Hamntillsyningsmannens arvode (Drkn 14/8 1917)........	1,000: —	
Diverse omkostnader	1,000: —	2,000: —
	Transport	199,938: 19

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport				199,938: 19

14. **Nordanby egendom.**

Driftkostnader:				
Arrende för Nordanby	1,500: —			
„ „ del af Kungsängen	200: —			
„ „ stadens utjordar	1,635: —	3,335: —		
Aflöningar till arbetare		9,000: —		
Produkter af egen skörd till utsäde........		3,730: —		
Till stallet		10,760: —	26,825: —	
Diverse utgifter:				
Komposter och pudrett från renhållningsverket		1,500: —		
Hästskoning		450: —		
Hästförsäkring		150: —		
Underhåll af seldon m. m.		300: —		
Läkare, veterinär och medicin..................		100: —		
Underhåll af fordon och redskap		300: —		
„ „ hus		500: —		
Krono- och kommunalutskylder..		450: —		
Driftkostnader för motorplöjning		1,000: —		
Oförutsedda utgifter		900: —	5,650: —	
Nyanskaffningar och jordförbättringar:				
Täckdikning, kalkning och stensprängning		2,500: —		
Reparation af husen vid Lilla Stenby ...		3,000: —		
Inköp af en häst och inlösen af hus vid Lilla Stenby enligt Stadsfullmäktiges beslut den 26/4 1917		4,500: —	10,000: —	42,475: —

15. **Malma egendom.**

Driftkostnader:				
Arrende		3,000: —		
Aflöningar till arbetare		12,000: —		
Produkter af egen skörd till utsäde.........		4,980: —		
Till utfodring i stallet............................		14,240: —		
„ „ i ladugården		8,000: —		
Underhåll af seldon	400: —			
Hästskoning	450: —			
Fordon och redskap	550: —	1,400: —		
Läkare, veterinär och medicin..................		300: —		
Brand- och hästförsäkring........................		350: —		
Skatter		550: —		
Transport		44,820: —		242,413: 19

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport		42,820: —		242,413: 19
Komposter och pudrett från Renhållningsverket		1,500: —		
Underhåll af hus		500: —		
Driftkostnad för motorplöjning		1,000: —		
Oförutsedda utgifter		1,000: —	48,820: —	
Jordförbättringar:				
Dikning	600: —			
Kalkning och stensprängning	600: —	1,200: —		
Komplettering och reparationer af hus		3,000: —		
3:dje årets uttaxering för uppsättning af inventarier		7,800: —		
1:sta årets uttaxering för motorplogen (30/8 1917)		2,200: —	14,200: —	63,020: —

14. Svingården.

Kraftfoder	10,000: —		
Inköp af svin, förslagsvis	3,000: —		
Aflöningar	3,500: —		
Transport af svinmat till Malma	2,500: —		
Ved, lyse och diverse	3,000: —	22,000: —	
Inköp af en trätuggare (22/2 1917)		2,000: —	24,000: —
Summa Kronor			329,433: 19

D. Hälso- och sjukvård.

1. Allmänna hälsovården.

a) *Aflöningar:*		
1:ste stadsläkaren, lön (26/11 o. 21/12 1908)	3,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	4,000: —
2:dre stadsläkaren, lön (26/3, 26/11 o. 21/12 1908)	2,000: —	
Ett ålderstillägg	500: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	450: —	2,950: —
Semesterarvoden för stadsläkarne à 300: —		600: —
Transport		7,550: —

N:o 128.
Budget för 1918. Utgifter.

Transport		7,550: —		
1:sta stadsbarnmorskan, lön ...	600: —			
Personligt lönetillägg ($^{18}/_{12}$ 1913) ...	100: —			
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917) ...	100: —	800: —		
t. f. 2:dra stadsbarnmorskan, lön ...	500: —			
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917) ...	100: —	600: —		
Ersättning till barnmorskan i Lundby socken à 12 kr. för varje förlossning för mindre bemedlade ...	500: —			
D:o i S:t Ilians socken à 10 kr.	500: —	1,000: —		
2 stadssjuksköterskor, lön à 700: — ($^{18}/_{12}$ 1913) ...	1,400: —			
Provisoriskt lönetillägg à 100: — ($^{20}/_{12}$ 1917) ...	200: —	1,600: —		
1:ste hälsopolisen, lön ($^{21}/_{12}$ 1915) ...	2,200: —			
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917) ...	400: —	2,600: —		
En hälsopolis, lön ($^{26}/_{11}$, $^{21}/_{12}$ 1908 o. $^{28}/_{10}$ 1915) ...	1,500: —			
Två ålderstillägg ...	300: —			
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917) ...	450: —	2,250: —		
Anslag till 3 hälsopoliser för hållande af velociped ...		75: —		
Krigstidshjälp, förslagsvis ...		2,700: —	19,175: —	
b) *Öfriga utgifter:*				
Kostnader för skyddskoppympning ...		100: —		
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension		30: —		
Telefonafgifter ...		500: —		
Desinfektionskostnader ...		600: —		
Tryck- och annonskostnader ...		400: —		
Diverse ...		200: —		
Anslag för vård af medellösa lungsjuka ($^{28}/_{4}$ 1904 o. $^{18}/_{2}$ 1912) ...		2,000: —		
Anslag till Västerås stads förening mot tuberkulos för upprätthållande af dispensärverksamheten ($^{22}/_{12}$ 1910) ...		2,000: —	5,830: —	25,005: —
			Transport	25,005: —

N:o 128.
Budget för 1918
Utgifter.

			Transport	25,005: —

2. Epidemisjukhuset.

a) *Aflöningar:*

Stadsläkaren för landsbygdens sjuka ($^{20}/_{12}$ 1911)		1,000: —		
Husmodern, lön ($^{21}/_{12}$ 1916 o. $^{21}/_{12}$ 1917) (allt fritt 510: —)		800: —		
2 ordinarie sjuksköterskor, lön ($^{18}/_{12}$ 1912, $^{21}/_{12}$ 1915 o. $^{21}/_{12}$ 1917)	600: —			
Tre ålderstillägg	300: —	1,800: —		
1 ordinarie sjuksköterska, lön	600: —			
Två ålderstillägg	200: —	800: —		
1 ordinarie sjuksköterska, lön ($^{18}/_{2}$ 1912, $^{21}/_{12}$ 1915 o. $^{21}/_{12}$ 1917)		600: —		
4 ordinarie sjuksköterskebiträden à 300: —		1,200: —		
Extra sköterskehjälp, förslagsvis		500: —		
Vaktmästaren, lön ($^{21}/_{12}$ 1916)	1,200: —			
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —		
(Bostad, 2 rum och kök med värme och belysning kr. 400: —.)				
Gårdsdrängen, lön ($^{21}/_{12}$ 1916)	500: —			
Ett ålderstillägg	50: —			
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	100: —	650: —		
(Bostad, 1 rum, kost, värme och lyse kr. 510: —.)				
Kokerskan, lön	480: —			
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	100: —	580: —		
Köksbiträdet, lön		300: —		
Krigstidshjälp, förslagsvis		1,125: —	10,855: —	

b) *Mathållning:*

Fri kost för husmoder, 4 sjuksköterskor, 4 sköterskebiträden, kokerska, köksbiträde och dräng = 12 personer à kr. 500: —		6,000: —		
Anslag till kosthåll för personalen under semester:				
Husmoder och 4 sköterskor, 30 dagar à 2 kr. = 60 kr.		300: —		
4 biträden, 15 dagar à 1: 50 = 22: 50		90: —		
Transport		6,390: —	10,855: —	25,005: —

N:o 128. *Budget för 1918. Utgifter.*

Transport		6,390: —	10,855: —	25,005: —
Kokerska och köksbiträde, 15 dagar à 1: 50 = 22: 50		45: —		
Drängen, 10 dagar à 1: 50		15: —	6,450: —	
Utspisning för patienterna, förslagsvis			12,000: —	
c) *Öfriga utgifter:*				
Medicin, förslagsvis		2,000: —		
Ved, kol, lyse		20,000: —		
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter		600: —		
Gaturenhållning		750: —		
Anskaffning och underhåll af sjukhuskläder till patienterna, underhåll af sängutredningar o. dyl. (22/12 1910)		3,000: —		
Tvätt och rengöringar		2,200: —		
Förbrukningsartiklar och diverse utgifter		1,000: —	29,550: —	
d) *Underhåll af hus och inventarier*		1,500: —		
Inredningsarbeten i nybyggnaderna enl. stadsfullmäktiges beslut den 21/6 1917		9,000: —	10,500: —	69,355: —

3. Köttbesiktningsbyrån. (30/8 1906).

a) *Aflöningar:*				
Föreståndaren, lön (30/8 1906)	2,500: —			
Personligt lönetillägg (18/12 1912)	500: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	450: —	3,450: —		
En hälsopolis, lön (26/11 o. 21/12 1908)	1,500: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	450: —	2,250: —		
Bokförare o. kassör (18/12 1913)	900: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	150: —	1,050: —		
En hälsopolis, lön (21/12 1916)	1,200: —			
Ett ålderstillägg	150: —			
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,750: —		
(Bostad, 1 rum och kök med värme och lyse 300: —). (21/12 1915).				
Biträden vid trikinundersökning		1,020: —		
Extra biträde, förslagsvis		600: —		
Krigstidshjälp, förslagsvis		1,460: —	11,580: —	
		Transport	11,580: —	94,360: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

	Transport	11,580: —	94,360: —
b) *Öfriga utgifter:*			
Värme, belysning och vatten	550: —		
Telefonafgift	80: —		
Tvätt	150: —		
Beräknad hyra	3,000: —		
Underhåll af byggnader	200: —		
Diverse oförutsedda utgifter	550: —	4,530: —	16,110: —
		Summa Kronor	110,470: —

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Löner och reparationer m. m.			600: —

2. Varmbadhus.

Andel i obligationslån:				
Ränta	10,454: 64			
Amortering	3,185: —	13,639: 64		
5:te året, kostnaden för inledning af åvatten i badhuset 5,000 kronor, enligt Stadsfullmäktiges beslut den 29 maj 1913			500: —	
Aflöningar:				
Föreståndaren, lön	1,350: —			
Provisoriskt lönetillägg ([20]/12 1917)	200: —	1,550: —		
(Bostad, 2 rum och kök jämte värme 425: —). ([21]/12 1915).				
Maskinisten, lön	1,350: —			
Provisoriskt lönetillägg ([20]/12 1917)	200: —	1,550: —		
(Bostad, 1 rum och kök, jämte värme 275: —). ([21]/12 1915).				
Eldaren, lön	1,200: —			
Provisoriskt lönetillägg ([20]/12 1917)	200: —	1,400: —		
Biljettförsäljerskan, lön	900: —			
Provisoriskt lönetillägg ([20]/12 1917)	150: —	1,050: —		
Badaren, lön	1,020: —			
Provisoriskt lönetillägg ([20]/12 1917)	150: —	1,170: —		
	Transport	6,720: —	500: —	600: —

N:o 128.
Budget för 1918. Utgifter.

Transport		6,720: —	500: —	600: —
4 baderskor	1,440: —			
Provisoriskt lönetillägg à 100: —	400: —	1,840: —		
2 vakter i folkbad och simhall	1,440: —			
Provisoriskt lönetillägg à 100: —	200: —	1,640: —		
2 tvätterskor	1,600: —			
Provisoriskt lönetillägg à 100: —	200: —	1,800: —		
Provisioner		3,000: —		
Krigstidshjälp, förslagsvis		5,285: —	20,285: —	
Öfriga utgifter:				
Skrif- och trycksaker		300: —		
Badingredienser		300: —		
Förbrukningsartiklar		800: —		
Kol och bränsle		19,000: —		
Elektrisk belysning		775: —		
Vattenklosettafgifter		150: —		
Telefon		100: —		
Kronoutskylder		110: —		
Kommunalutskylder		850: —		
Läkararvode		52: —		
Olycksfallspremie		103: 50		
Brandförsäkring		137: 28		
Underhåll av pannor		200: —		
Underhåll av inventarier		100: —		
Oförutsedda utgifter		772: 22	23,750: —	44,535: —

3. Klapphus.

a) Arvode för tillsyn därat		100: —	
b) Underhållskostnader		100: —	200: —

4. Renhållningsverket.

Löner och arvoden m. m.:				
Förvaltaren, lön ($^{27}/_{11}$ 1913)	4,000: —			
Hyres- o. vedbrandsersättn. ($^{21}/_{12}$ 1916)	1,200: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	500: —	5,700: —		
Kontorsbiträde, lön	1,200: —			
Personligt lönetillägg ($^{21}/_{12}$ 1916)	300: —			
Två ålderstillägg	300: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	250: —	2,050: —		
Transport		7,750: —		45,335: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

Transport			7,750: —	45,335: —
Förman o. fodermarsk:				
Lön för hvar o. en (26/11 1908)	1,100: —			
Två ålderstillägg för hvar och en	200: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,650: —	3,300: —	
Naturaförmåner: 2 rum och kök till värde 350 kr. (21/12 1915).				
Fyra ord. arbetare: G. Malmén, G. Carlsson, Arv. Andersson o. K. Sunesson:				
Lön för hvar o. en (26/11 1908)...........	900: —			
Två ålderstillägg ..	200: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,450: —	5,800: —	
Fri bostad: värde 280 kr. (21/12 1916).				
Sex ord. arbetare: Andersson, Lundin, Eriksson, Forslund, Vestin o. Kihlgren				
Lön för hvar o. en (26/11 1908)	900: —			
Två ålderstillägg ..	200: —			
Hyresersättning (21/12 1916)...... ..	280: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,730: —	10,380: —	
J. Persson, lön (26/11 1908)		900: —		
Ett ålderstillägg		100: —		
Hyresersättning (21/12 1916)		280: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		350: —	1,630: —	
En körkarl, lön (26/11 1908)		900: —		
Hyresersättning (21/12 1916)		280: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		350: —	1,530: —	
Soparen A. P. Andersson, lön (26/11 1908)........................		900: —		
Två ålderstillägg		200: —		
Hyresersättning (21/12 1916)		280: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		350: —	1,730: —	
Transport			32,120: —	45,335: —

N:o 128.
Budget för 1918. Utgifter.

Transport	32,120: —		45,335: —
Extra arbetare	6,000: —		
Krigstidshjälp, förslagsvis	6,400: —	44,520: —	
Inköp af torfmull		16,000: —	
Stallet:			
Från landtbruket	17,360: —		
Hästskoning	900: —		
Underhåll af seldon, täcken, filtar m. m.	1,000: —		
Försäkring och brandpremier	250: —	19,510: —	
Diverse utgifter:			
Kontorshyra	300: —		
Olycksfallsförsäkring	125: —		
Trycksaker och kontorsböcker	300: —		
Vattenafgift	75: —		
Sotning	30: —		
Upphämtning af sopor å söndagarne	400: —		
Brandstodsafgifter	105: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl	250: —		
Reparation af fordon	1,000: —		
Belysning i stallet, fabriken och kontoret samt värme och städning å kontoret	200: —		
Reparation i fabriken	300: —		
Beklädnadspersedlar	1,250: —		
Telefonafgifter	330: —		
Läkare och veterinärarvode	100: —		
Medicin	350: —		
Drifkraft för blandmaskin	1,200: —		
Oförutsedda utgifter	1,200: —	7,515: —	
Nyanskaffning:			
En sopkärra	225: —		
Inköp af kärl	1,000: —		
„ „ ett skrifbord	500: —	1,725: —	89,270: —
		Summa Kronor	134,605: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

F. Undervisningsväsendet.

1. Folkskoleväsendet.

Bil. Litt. A.	a) Den egentliga folkskolan	443,885: 15	
	b) Högre folkskolan	10,925: —	
	c) f. d. S:t Ilians kommun	25,355: —	
	d) f. d. Lundby kommun	29,143: —	509,308: 15

2. Anslag för diverse undervisningsändamål.

a) För undervisning i tekniska skolan		6,000: —	
b) För arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet (27/9 1917)		1,600: —	
c) „ „ bibliotek (21/12 1917)	7,500: —		
„ „ „ för inköp af böcker m. m. (21/12 1917)	8,000: —	15,500: —	
d) Utgifter för högre allm. läroverket:			
Hyresbidrag till rektor (29/3 1906, 26/11 1908, 28/1 1909 och 30/8 1917)	1,600: —		
Brandstodsafgift och underhållskostnader för annexen	250: —	1,850: —	
e) Bidrag till lärarinnornas vid flickläroverket ålderstillägg och pensionering utöfver den enligt Stadsfullmäktiges beslut den 27 aug. 1908, 27 jan. 1910 och 26 sept. 1912 efterskänkta räntan å läroverkets lån från stadskassan 5 1/2 % å 30,000 kronor eller 1,650 kr., förslagsvis (31/3 1910 och 27/5 1915)	1,600: —		
f) Bidrag till tillfälliga lönetillskott åt lärarinnorna vid flickläroverket (21/12 1917)	1,650: —	3,250: —	28,200: —
		Summa Kronor	537,508: 15

G. Affärsverk.

Bil. Litt. B.

1.	Vattenverket	102,250: —	
2.	Gasverket	376,990: —	
3.	Elektricitetsverket	250,650: —	
4.	Afloppsledningarna	35,550: —	765,440: —
		Summa Kronor	765,440: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

H. Kommunikationsverk.

1. Gatuläggningen.

a) Kostnader för mindre gatuarbeten däribland första ordnande af gatorna vid de nya arbetarekvarteren i Kopparbergsvreten och lagning af Skolgatan mellan Kyrkogatan o. Gåsmyregatan	15,000: —		
b) Afgäld för nubbstensbrott	150: —		
c) Afgäld för grustag å holmen Flaten	250: —		
d) Kostnader för makadamslagning	2,000: —		
e) Anordnande af en gatutrumma öfver bäcken i Östermalmsgatan enligt Stadsfullmäktiges beslut den 30/8 1917	3,700: —	21,100: —	
f) Kostnader för större gatuarbeten:			
Omläggning och stensättning af *Stora gatan* mellan Hållgatan o. Floragatan	35,000: —		
Omläggning af *Kyrkogatan* från Konsistoriehuset till Rudbecksgatan	26,500: —		
Omläggning af *Kyrkogatan* från Rudbecksgatan från till Norra Ringvägen	9,250: —		
Stensättning m. m. af *Skultunavägen* från Norra Ringvägen till körvägen till Västerås kvarn	12,500: —		
Stensättning af *Skolgatan* från Gåsmyregatan till Vasagatan	15,000: —		
Stensättning af *Engelbrektsgatan* från Engelbrektsplan till Rudbecksgatan	23,000: —		
Omläggning af *Fiskartorget*	25,500: —		
Omläggning af *Nedre Trädgårdsgatan* från Fiskartorget till Kopparbergsvägen	44,000: —		
Ordnandet af *Vasagatans* västra trottoar från Engelbrektsplan till Utanbygatan	900: —		
Stensättning och ordnande af *Östra Järnvägsgatan* från Hamngatan österut	17,500: —	209,150: —	230,250: —

2. Vägunderhåll.

För grusning och makadamisering af vägar samt erforderliga vägförbättringar närmast tullarne	10,000: —	
Särskilda vägarbeten enligt förteckning i budgetförslaget	33,340: —	43,340: —
	Transport	273,590: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

		Transport	273,590: —

3. Båttrafiken.

a) Driftkostnader för persontrafik	9,500: —		
„ „ godstrafik	10,500: —	20,000: —	
b) Reparationer och underhåll af båtarne		12,000: —	
c) Inköp af en ångfärja enl. Stadsfullmäktiges beslut den 21/6 1917		30,000: —	62,000: —

4. Hamnen.

Bil. Litt. C.

1. Hamnbyggnaden		73,728: 22	
2. Svängkran n:o 1		3,200: —	
3. Malmlossningsanordning n:o 2		5,450: —	
4. Svängkran n:o 3		3,000: —	85,378: 22
		Summa Kronor	420,968: 22

I. Belysning och renhållning.

1. Gatubelysning.

a) Gasbelysning	32,500: —			
b) Elektrisk belysning	9,800: —	42,300: —		
Afgår för belysning å hamnen		1,300: —	41,000: —	
c) Anskaffning af:				
Elektriska lampor			7,950: —	48,950: —

2. Gaturenhållning.

a) Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och vattning) å gator och allmänna platser		8,000: —	
b) S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser:			
13 kvinnor à 200 kr.	2,600: —		
för sopning å söndagarne under maj —sept.: 24 dagar à 7 kr.	168: —	2,768: —	
c) En sopare för sommaren		600: —	11,368: —
		Summa Kronor	60,318: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Utgifter.

K. Fattigvård.

Bil. Litt. D.	245,810: 17
Summa Kronor	245,810: 17

M. Kyrkliga ändamål.

Enligt kyrkostämmans beslut den 29 oktober och 30 december 1917 Bil. Litt. E.	74,786: 66
Summa Kronor	74,786: 66

N. Sociala ändamål.

a) *Fosterbarnsnämnden:*			
Annonsering, tryck och blanketter		100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga div. utgifter		50: —	150: —
b) *Pensionsnämnden:*			
Dagtraktamente för nämndens v. ordförande och ledamöter, 4 kr. pr dag, förslagsvis ($^{18}/_{12}$ 1914)		350: —	
Arvode åt ordföranden	200: —		
Bidrag åt ordföranden för skrifhjälp	600: —	800: —	
Annonser och kungörelser		150: —	
Papper och div. omkostnader		150: —	
Arvode åt vaktmästare		100: —	
Lundby pensionsnämnd:			
Arvode till ordföranden	125: —		
D:o för 1917	50: —		
Pensionsnämndens ledamöter	25: —	200: —	1,750: —
c) Debiterade men ej influtna pensionsafgifter		10,500: —	
» » » » » inom f. d. Lundby s:n		500: —	11,000: —
d) Bidrag till pensionstillägg och understöd		4,000: —	
» » » » » inom f. d. Lundby s:n		500: —	4,500: —
e) Anslag till filantropiska ändamål:			
Arbetsstugan ($^{29}/_{12}$ 1910)	2,500: —		
Barnkrubban ($^{21}/_{12}$ 1916)	1,500: —		
Barnhemmet 500: —			
D:o för gaturenhållning ($^{21}/_{12}$ 1917) 150: —	650: —		
Nattherberget	300: —	4,950: —	
Transport		4,950: —	17,400: —

N:o 128.
Budget för 1918 Utgifter.

Transport		4,950: —	17,400: —
För återgäldande af det belopp, som under år 1917 för detta ändamål utgått af Sundinska fondens öfverskottsmedel		3,300: —	8,250: —
f) Anslag till Västmanlands läns arbetsförmedlingsanstalt (13/9 1907 o. 30/9 1909)		2,000: —	
Västerås sjukkassors fortsättningskassa (23/12 1909)	3,500: —		
D:o bidrag från f. d. Lundby s:n	200: —	3,700: —	
Barnhemmet "Sparfboet" (21/12 1911 o. 21/12 1917)	600: —		
D:o hyra för butiken (23/2 o. 21/12 1917)	600: —	1,200: —	
Västerås Skridskoklubb (27/1 1910 och 21/12 1915)		600: —	
Brödbyrån (25/10 1917)		1,600: —	
Idrottsplatsen å Herrgärdet (18/12 1913 o. 21/12 1915)		200: —	
Frälsningsarméns slumverksamhet (26/10 1916 o. 21/12 1917)		385: —	9,685: —
g) *Hyresnämnden:* Bil. Litt. F.			13,440: —
h) *Lifsmedelsnämden:* Bil. Litt. G.			94,993: —
i) Omkostnader för lifsmedelsransoneringen år 1917			5,000: —
k) Anslag till ränta å understöd för produktion af smålägenheter, 135,000 kr. à 5 % (13/5 1917)		6,750: —	
Afgår hvad därå belöper för understöd i tomtmark, 105,000 kr. à 5 %		5,250: —	1,500: —
l) Anslag till lindring af de mindre bemedlades lefnadsvillkor för åren 1917 och 1918 (26/4 o. 21/12 1917)		100,000: —	
D:o d:o för S:t Ilians och Lundby kommuner		3,500: —	103,500: —
m) Anslag till skattelindring för vissa inkomsttagare för år 1917 (30/8 1917)			8,000: —
Summa Kronor			261,768: —

O. Diverse särskilda ändamål.

1. Stallet.

a) *Löner och arvoden:*			
Tre körkarlar à 1,450 kr.	4,350: —		
Krigstidshjälp åt d:o, förslagsvis	1,500: —	5,850: —	
b) Utfordring af tre hästar		4,500: —	
c) Div. utgifter sås. skoning, försäkring af hästarne m. m.		500: —	10,850: —

2. Diverse behof.

a) Fångars vård och förplägning å straffängelset		500: —	
b) Brandstodafgifter för materiel och inventarier		100: —	
c) Stadens andel i lön till skarprättaren, 12/32 af 200 kr.		75: —	
Transport		675: —	10,850: —

N:o 128. *Budget för 1918. Utgifter.*

Transport	675: —	10,850: —
d) Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	900: —	
e) Läkare- och sjukvård åt samma arbetare (19/12 1912)	600: —	
f) Arvode åt mantalsskrifningsombud	600: —	
g) Kostnader för brandsyn	1,000: —	
h) Årsafgift till Svenska Stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal invånare (26/3 1908)	500: —	
i) Prenumerationsafgift för Svenska Stadsförbundets tidskrift (58 ex.) (26/10 1911)	375: —	
k) Representationsanslag (19/12 1912)	1,000: —	
Del af köpeskillingen för hus å lägenheten Andersborg	800: —	
Traktamentsersättning åt taxeringsnämndens ledamöter (30/4 1914)	700: —	
Ränta å köpeskillingen för Zimmermanska gården, 44,750 kr. à 5 %	2,237: 50	
Ytterligare krigstidshjälp för år 1917 enligt stadsfullmäktiges beslut den 30/8 s. å.	30,000: —	
Anordnande af en pumpbrunn i Pilgatan enligt stadsfullmäktiges beslut den 30/8 1917	1,400: —	
Inköp af en hjulsnöplog (21/12 1917)	1,950: —	
„ „ „ sopmaskin (21/12 1917)	1,150: —	
För inköp af en lastautomobil (21/6 1917)	16,000: —	
„ „ „ pråmar (21/12 1917)	35,000: —	
„ „ „ ett mudderverk (30/11 1916)	30,000: —	
Omkostnader för materialgården, reparation af fordon och verktyg m. fl. arbeten (21/12 1917)	7,000: —	
Omkostnader för resor och mindre utredningar (21/12 1917)	2,000: —	
Brist i byggnadsanslaget för barackerna å Katrinelund	2,744: 45	
Rep. af västra kajen vid Stadsparken (21/12 1917)	1,150: —	
Biträde åt taxeringsordförandena (21/12 1917)	300: —	
Tillkommer genom inkorporeringen för hämtning af postväska, hyra för postfack och utdelning af post vid Lundby kyrka	72: —	
Arvode till ombud vid mantalsskrifningen i Lundby	25: —	
Traktamentsersättning till taxeringsnämndens ledamöter	200: —	
Ränta och amortering å Tuhundra härads tingshus för Lundby och S:t Ilians s:n	500: —	138,878: 95
	Summa Kronor	149,728: 95

P. Diverse utgifter.

Förslagsanslag för diverse oförutsedda behof	65,273: 93
Summa Kronor	65,273: 93

N:o 128.
Budget för 1918.
Inkomster.

Inkomster:

A. Finanser.

1. Lån.

a) *Kapitalafbetalningar:*

1. *Obligationslån:*

Vatten- och gasverksstyrelsen:		
1892 års lån, hvaraf återstår kr. 29,815: —	1,745: —	
1896 års lån, hvaraf återstår kr. 92,660: —	6,770: —	
1902 års lån, hvaraf återstår kr. 55,060: —	2,080: —	
1907 års lån, hvaraf återstår kr. 610,500: —	10,010: —	
1910 års lån, hvaraf återstår kr. 1,028,430: —	14,170: —	
1916 års lån, hvaraf återstår kr. 423,423: —	3,935: —	38,710: —
Folkskolestyrelsen:		
1892 års lån, hvaraf återstår kr. 56,000: —	2,750: —	
1902 års lån, hvaraf återstår kr. 169,635: —	4,085: —	
1907 års lån, hvaraf återstår kr. 38,300: —	950: —	
1910 års lån, hvaraf återstår kr. 310,900: —	4,500: —	
1916 års lån, hvaraf återstår kr. 23,350: —	225: —	12,510: —
Fattigvårdsstyrelsen:		
1892 års lån, hvaraf återstår kr. 11,200: —	550: —	
1902 års lån, hvaraf återstår kr. 19,961: 70	480: 70	1,030: 70
Kyrkorådet:		
1896 års lån, hvaraf återstår kr. 10,800: —		680: —
	Transport	52,930: 70

N:o 128.
Budget för 1918.
Inkomster.

	Transport		52,930: 70	
Af hamnens medel:				
För äldre hamnbyggnaden		3,000: —		
För nya hamnbyggnaden:				
1910 års lån	5,725: —			
1916 „ „	1,032: —	6,757: —		
För svängkran n:r 1: kap.-återstod kr. 9,900: —		275: —		
„ malmlossningskran n:r 2: kap.-återstod kr. 22,500: —		625: —	10,657: —	
2. *Andra lån och förskott:*				
Kyrkorådet:				
5:te årets amortering för reparation af komministergården, kr. 17,500: —		3,159: —		
5:te årets amortering för uppförande af kyrkogårdsmur, kr. 32,000: —		7,922: 20		
1:sta årets amortering å lån från pensionsförsäkringsfonden		2,303: 65	13,384: 85	76,972: 55
b) *Räntor:*				
1. *Obligationslån:*				
Vatten- och gasverksstyrelsen:				
1892 års lån å kr. 29,815 à 4 %	1,157: 70			
1896 års lån å kr. 92,660 à 3,6 %	3,213: 90			
1902 års lån å kr. 55,060 à 4 %	2,202: 40			
1907 års lån å kr. 610,500 à 4½ %	27,472: 50			
1910 års lån å kr. 1,028,430: — à 4½ %	45,960: 52			
1916 års lån å kr. 423,423 à 5 %	21,171: 15	101,178: 17		
Folkskolestyrelsen:				
1892 års lån å kr. 56,000 à 4 %	2,185: —			
Transport	2,185: —	101,178: 17		76,972: 55

N:o 128.
Budget för 1918.
Inkomster.

Transport	2,185: —	101,178: 17		76,972: 55
1902 års lån å kr. 169,635 à 4 %	6,785: 40			
1907 års lån å kr. 38,300 à $4^1/_2$ %	1,723: 50			
1910 års lån å kr. 310,900 à $4^1/_2$ %	13,889: 25			
1916 års lån å kr. 23,350 à 5 %	1,167: 50	25,750: 65		
Fattigvårdsstyrelsen:				
1892 års lån å kr. 11,200 à 4 %	437: —			
1902 års lån å kr. 19,961: 70 à 4 %	798: 47	1,235: 47		
Kyrkorådet:				
1896 års lån å kr. 10,800: — à 3,6 %		376: 56		
Af hamnens medel:				
För äldre hamnbyggnaden å kr. 37,905 à 5 %	1,895: 25			
För nya hamnbyggnaden å kr. 177,475 à $4^1/_2$ %	7,986: 38			
För hamnbyggnadens fortsättning å kr. 48,400 à 5 %	2,420: —			
För svängkran n:r 1 å kr. 9,900 à 5 %	495: —			
För malmlossningsanordning n:r 2 å kr. 22,500 à 5 %	1,125: —	13,921: 63	142,462: 48	
2. *Andra lån och förskott:*				
Ränta af Elementarläroverket för flickor å kr. 4,500, lån från stadskassan à $4^1/_2$ %		202: 50		
Ränta å Vatten- och gasverksstyrelsens rörelsekapital, förslagsvis		9,188: —		
Ränta å förskotterade medel för				
Transport		9,390: 50	142,462: 48	76,972: 55

N:o 128. *Budget för 1918. Inkomster.*

Transport	9,390: 50	142,462: 48	76,972: 55	
reparation af kommministergården	157: 50			
Ränta å förskotterade medel för uppförande af kyrkogårdsmur	395: —			
Ränta å beräknad brist i hamnkassan	2,261: 41			
Ränta å lån från pensionsförsäkringsfonden	23,541: 08			
Ränta å lifsmedelsnämndens rörelsekapital	20,000: —			
Ränta och amortering å köpesumman för lastautomobilen (livsmedelsnämnden)	2,400: —	58,145: 49	200,607: 97	
Tillkommer på grund af inkorporeringen:			277,580: 52	
Räntor och amorteringar:				
av folkskolestyrelsen		6,359: —		
„ fattigvårdsstyrelsen		800: —	7,159: —	284,739: 52

Enligt särskild amorteringsplan för Vatten-, gas- och elektricitetsverken samt afloppsledningarna skall till Drätselkammaren inlevereras för att tillgodoföras verkens amorteringsfond		215,470: 15
Från denna fond skall enligt ofvan utbetalas:		
amortering	38,710: —	
ränta	101,178: 17	139,888: 17
återstår till afsättning		75,581: 98
Enligt särskild amorteringsplan för hamnens maskinerier skall till stadskassan af hamnens medel inlevereras		4,860: —
hvaraf skall enligt ofvan utbetalas:		
amortering	900: —	
ränta	1,620: —	2,520: —
återstår till afsättning		2,340: —

2. **Skatter och liknande afgifter.**

a) Utskylder och i samband därmed debiterade afgifter:

1. Utskylder: 6,75 % å upptaxerade inkomstbeloppet, kr. 32,383,698: —	2,185,899: 07	
Transport	2,185,899: 07	284,739: 52

N:o 128.
Budget för 1918.
Inkomster.

Transport		2,185,899: 07	284,739: 52
Utskylder: 6,52 % å upptaxerade inkomstbelopp:			
S:t Ilian kr. 772,194: —	50,542: 65		
Lundby kr. 334,560: —	21,813: 31	72,355: 96	
		2,258,255: 03	
2. Afgifter för prästerskapets aflöning:			
Personella afgifter	1,625: —		
Krono- och tertialtionde	3,550: —	5,175: —	
b) Tomtören för åtskilliga tomter å stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 södra kaarteret	76: 90		
För magasinsplatser å hamnområdet	360: 32	437: 22	
c) Afgäld för upplåtande af mark:			
till tomten N:o 4 södra kvarteret	10: —		
» » » 104 » »	4: —		
» » » 133 västra »	10: —		
» » » 113 o. 114 västra »	10: —	34: —	2,263,901: 25

3. **Aktier.**

Utdelning å aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg, kr. 74,700: — 5 %	3,735: —	
Ersättning för upphörd utdelning d:o från järnvägsmedelsfonden. (21/12 1916)	50,000: —	53,735: —
Summa Kronor		2,602,375: 77

B. Administration.

2. **Poliskåren.**

a) Spritbolagets bidrag till tillsyningsmannens för rusdryckshandteringens aflöning	1,200: —	
b) För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp, som beräknas därför i utgifterna	3,150: —	4,350: —

5. **Brandväsendet.**

Diverse inkomster från verkstäderna m. m.	4,000: —

6. **Byggnadsnämnden.**

Afgifter för af byggnadschefen och stadsarkitekten åt enskilda utförda förrättningar	4,000: —
Summa Kronor	12,350: —

N:o 128.
Budget för 1918. Inkomster.

C. Fastigheter.

2. Hästholmarne.

Hyra för serverings- och villabyggnader å Elba	850: —	
Hyra för serveringsbygggnad jämte en villa å Östra holmen	250: —	1,100: —

3. Skogarne.

För försäljning af ved till bränslekommissionen	45,000: —	
„ „ „ „ „ svingården	2,000: —	47,000: —

5. Stadshotellet.

Hyror: Källarmästare Hentzell	15,000: —		
Västerås Spritbolag	14,000: —		
Sällskapet	2,000: —		
Upplands Ensk. Bank	4,500: —		
A.-B. Nya Banken	987: 50		
Källarmästare O. P. Anderson ..	200: —		
Barberare Carl Johnsson	800: —	37,487: 50	
Afgifter för fästvåningens användande		1,200: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning		17,000: —	55,687: 50

6. Sundinska huset.

Hyresinkomster	7,050: —

7. Tullhuset.

Hyra för ett rum (hamnkontoret)	500: —

8. Paviljongen i Stadsparken.

Hyresinkomst	800: —

10. Gårds- och tomtfastigheter.

Hyror och arrenden för staden tillhöriga gårdar och tomter	83,623: —
Transport	195,760: 50

N:o 128.
Budget för 1918.
Inkomster.

			Transport	195,760: 50

11. Jordar och andra fastigheter.

a) *Östra utmarken:*

Arrende för följande lägenheter:				
Lilla Stenby (Nordanby gård)	360: —			
Delar af utmarken „)	716: —			
Enbacken „)	160: —			
Nordanby „)	1,500: —			
„ utmarksjord „)	500: —	3,236: —		
Gustafsslätt (F. T. Larsson)		281: —		
Andersborg samt del af gården utmarken (Gust. Andersson)		800: —		
Del af gården utmarken (Kristina Pettersson)		40: —		
Sundinska utmarken (C. Johansson)		250: —		
Jakträtten å utmarken (J. W. Ödman och C. Sundin)		30: —		
Kristiansborg (Jäderblom)		2,900: —		
Hofdesta (E. Johansson)		1,100: —		
Malma (Malma gård)		3,000: —		
Ett område (Folkets park)		20: —	11,657: —	

b) *Västra utmarken:*

Arrende för:				
Byggnadsplatser å s. k. Käringberget:				
Gust. Vretlund	35: —			
Doktor Holm	50: —			
Åhfeldts sterbhus	25: —			
Rich. Blom	30: —			
Jenny Lindhagen	25: —	165: —		
Ett område intill Carlsfrid (C. J. Carlsson)		3: —		
Byggnadsplatser å s. k. Ragvaldsbacke:				
J. A. Thelin	10: —			
Änkan Math. Eriksson	5: —			
Hj. Örtengren	15: —			
C. O. Johansson	10: —			
S. P. Nilsen	5: —	45: —		
Ett till Hyttan på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område		25: —		
Ett område af s. k. Pistolvreten (J. A Jansson)		20: —		
Transport		258: —	11,657: —	195,760: 50

N:o 128. *Budget för 1918. Inkomster.*

Transport		258: —	11,657: —	195,760: 50
Af s. k. Gästgifvarevreten i gamla Stohagsjorden:				
ägofig. 544 och del af 545 (Frans Johansson)		40: —		
ägofig. 546 (Västerås båtvarv)		30: —		
ägofig. 512 (G. A. Andersson)		30: —		
Ett område intill Valhalla (Sundemans sterbhus)		10: —		
Ett område intill Solbacken (Ingeniör Berling)		10: —		
Ett område intill Mälardalen (H. Mörk)		25: —		
Ett område intill Carlsberg, Västerås båtvarf:				
för slip	50: —			
„ mark	500: —	550: —	953: —	
c) *Viksäng:*				
Arrende för 9 villatomter, utarrenderade t. o. m. år 1944			360: —	
d) *Diverse arrenden:*				
f. d. Stadskassörsjorden i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)		35: —		
D:o i Rigärdet (Sv. Metallverken)		18: —		
D:o å Trådarön (J. A. Hellman)		30: —		
Mark af Gideonsberg och Emaus (Sv. Metallverken)		150: —		
Mark för järnvägsspår till Skultuna och Tillberga (Allm. Sv. Elektr. A.-B.)		75: —		
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (C. J. Fält)		5: —		
Koloniträdgårdarne		300: —		
Mark af Kungsängen (Renhållningsverket)		200: —		
Allm. Sv. Elektr. A.-B. för kablar o. ledningar i stadens mark (30/10 1913 o. 28/5 1914)		260: —		
Mark af Siggesborg för Skultuna-järnvägen (Klas Vestman)		50: —		
Diverse mindre områden		3,000: —	4,123: —	
e) *Arrende för fiskvatten:*				
I Västerås-fjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund		50: —		
D:o vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —		
Diverse mindre fiskarrenden		66: —	266: —	
Transport			17,359: —	195,760: 50

N:o 128.
Budget för 1918. Inkomster.

Transport			17,359: —	195,760: 50
f) *Hyresmedel:*				
Platshyror för:				
Pumphus i Kungsängen (Sv. Metallverken)		50: —		
Två magasinsplatser å Södra Skallberget		20: —		
En paviljong å kreaturstorget		25: —		
Slaktarvagnar å tomten n:o 6 Norra kvarteret		200: —		
Upplag m. m. å Kungs- och Munkängen		350: —		
Virkesupplag å d:o		400: —		
Vattenkiosken i Vasaparken		10: —		
„ å hamnområdet		10: —		
Fotografiatelier å Viksäng		25: —		
„ å Kungsängen		25: —		
Cisternstation å „		150: —		
Andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —		
Hyror för:				
Stallar och bindplatser å kreaturstorget		1,000: —		
Köttbesiktningsbyrån		3,000: —		
Karuseller och skjutbanor m. m.		500: —		
Vattenkraften i Svartån (21/11 1911)		3,000: —		
Upplagsplatser å hamnområdet:				
Axel Hygrell & C:o	1,087: 50			
Tegel- & Murbruks A.-B.	2,348: —			
Manne Tössbergs Eftr.	650: —			
Järnhandl. Axel Sundström	812: 50			
Ingeniör Gust. Andersson	367: —			
Grosshandl. Gust. Laurell	2,425: —			
Vatten- o. Gasverksstyrelsen	1,050: —			
Myggbo sågbolag, Rudén & C:o	562: 50			
Järnhandl. Axel Olsson	562: 50			
„ Axel Rosenlund	367: —			
Allm. Sv. Elektr. A.-B.	732: —			
D:o vedgård	1,250: —			
A.-B. Bröderna Ameln	543: —			
A.-B. Jönsson & C:o	180: —	12,937: —	22,202: —	39,561: —
Transport				235,321: 50

		Transport	235,321: 50

N:o 128. *Budget för 1918. Inkomster.*

12. **Hamnmagasinen.**

Hyror för magasinsutrymmen:			
Firman Axel Ericson & C:o		5,000: —	
A.-B. J. Aug. Jönsson & C:o		1,500: —	
Centralföreningen		5,000: —	
Forsby kvarn		2,220: —	13,720: —

14. **Nordanby egendom.**

Diverse jordbruksprodukter		35,840: —	
Extra inkomst af körningar		2,500: —	38,340: —

15. **Malma egendom.**

Diverse jordbruksprodukter		38,775: —	
Inkomster från ladugården		8,000: —	
Afkastning från trädgården		400: —	
Extra inkomst af körning		3,000: —	50,175: —

16. **Svingården.**

Försäljning af fläsk			35,000: —
		Summa Kronor	372,556: 50

D. Hälso- och sjukvård.

2. **Epidemisjukvården.**

a) Beräknade inkomster från landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader, inclusive extra afgift enligt af 1912 års landsting beslutadt tillägg i kontraktet, förslagsvis	10,000: —	12,775: —	
b) Afgifter af betalande patienter		225: —	13,000: —

3. **Köttbesiktningsbyrån.**

Besiktnings- och vågafgifter m. m.			16,110: —
		Summa Kronor	29,110: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Inkomster.

E. Andra hygieniska inrättningar.

1. Kallbadhus.

Badafgifter			500: —

2. Varmbadhus.

Beräknad inkomst af bad:

Karbad, 8,000 st.	9,000: —	
I klass badstu, 6,000 st.	7,500: —	
Simhall (vinter) 7,000 st.	3,500: —	
„ (sommar) 4,500 st.	2,200: —	
Medicinska bad, 2,000 st.	4,500: —	
Billighetsbadstu, 25,000 st.	8,650: —	
Skolbad, 12,000 st.	2,200: —	37,550: —

4. Renhållningsverket.

Försäljning af stallgödsel	2,000: —		
„ „ torfmullspudrett	22,000: —		
„ „ torfmull	2,000: —	26,000: —	
För hämtning af latrin och sopor		500: —	
För krossning af hafre		100: —	26,600: —
		Summa Kronor	64,650: —

F. Undervisningsväsende.

1. Folkskoleväsendet.

Enligt Bil. Litt. A.:

a) Den egentliga folkskolan	115,506: 80	
b) Högre folkskolan	2,570: —	
c) f. d. S:t Ilians kommun	8,605: —	
d) f. d. Lundby „	6,316: 50	132,998: 30
	Summa Kronor	132,998: 30

G. Affärsverk.

Bil. Litt. B.

Vattenverket	107,000: —	
Gasverket	386,450: —	
Elektricitetsverket	291,000: —	784,450: —
	Summa Kronor	784,450: —

N:o 128. *Budget för 1918. Inkomster.*

H. Kommunikationsverk.

3. Båttrafiken.

Passagerareafgifter m. m. för båtarne Elba och Märta		13,000: —

4. Hamnen.

Bil. Litt. C.

Hamnbyggnaden	28,100: —	
Svängkran n:o 1	3,200: —	
Malmlossningsanordning n:o 2	5,450: —	
Svängkran n:o 3	3,000: —	
Brist till år 1919	45,628: 22	85,378: 22
Summa Kronor		98,378: 22

I. Gaturenhållning.

Afgift från skolkassan för renhållning af gatorna vid Skepparbacks-, Mariabergs- o. Djäknebergsskolorna	725: —	
Afgift för renhållning af gatorna vid Epidemiska sjukhuset	750: —	
Afgift för d:o af gatan vid Barnhemmet	150: —	1,625: —
Summa Kronor		1,625: —

P. Diverse inkomster.

Brännvinsmedel, enl. K. F. den 18/7 1913		79,296: —	
Källarfrihetsmedel		349: 05	
Bötesmedel		700: —	
Hundskattemedel à 15 kr. pr hund		3,900: —	
Auktionsprovision		100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor		10: —	
Stadens andel, 6/10, af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter		500: —	
Hamnens andel i stadens allmänna kostnader för byggnadschef, polis, bokföring m. m.		2,500: —	
Diverse inkomster, såsom hyra för maskiner, försäljning af stadgar rörande Västerås stad m. m.		1,000: —	
Af Lifsmedelsnämnden för andel i värme, belysning och städning i Rådhuset		2,850: —	
Lifsmedelsnämnden:			
Bidrag af staten till ransoneringen	12,000: —		
Inkomst af affärsrörelsen, motsvarande dess omkostnader	56,300: —	68,300: —	
Hundskattemedel à 15 kr. i Lundby och S:t Ilian		600: —	
Skogsaccis i S:t Ilian		508: 99	
Ränta å Lundby s:n magasinsfond (kr. 2,110: —)		90: —	160,704: 04
Summa Kronor			160,704: 04

N:o 128.
Budget för 1918.
Sammandrag.

Sammandrag

af utgifts- och inkomststaten för år 1918.

	Utgifter		Inkomster		Öfverskott		Brist	
Brist från år 1916	10,061	07	—	—	—	—	10,061	07
A. Finanser	730,278	49	2,602,375	77	1,872,097	28	—	—
B. Administration	362,748	—	12,350	—	—	—	350,398	—
C. Fastigheter	329,433	19	372,556	50	43,123	31	—	—
D. Hälso- och sjukvård	110,470	—	29,110	—	—	—	81,360	—
E. Andra hygieniska inrättningar	134,605	—	64,650	—	—	—	69,955	—
F. Undervisningsväsende	537,508	15	132,998	30	—	—	404,509	85
G. Affärsverk	765,440	—	784,450	—	19,010	—	—	—
H. Kommunikationsverk	420,968	22	98,378	22	—	—	322,590	—
I. Belysning och renhållning	60,318	—	1,625	—	—	—	58,693	—
K. Fattigvård	245,810	17	—	—	—	—	245,810	17
M. Kyrkliga ändamål	74,786	66	—	—	—	—	74,786	66
N. Sociala ändamål	261,768	—	—	—	—	—	261,768	—
O. Diverse särskilda ändamål	149,728	95	—	—	—	—	149,728	95
P. Diverse utgifter o. inkomster	65,273	93	160,704	04	95,430	11	—	—
Summa	4,259,197	83	4,259,197	83	2,029,660	70	2,029,660	70

N:o 128.
Budget för 1918
Folkskolan.

Bil. Litt. A.

Utgifts- och Inkomststat
för
Västerås stads folkskolor år 1918.

Utgifter:

A) Den egentliga folkskolan.

Aflöning till:

1 folkskoleinspektör (Granér) lön ($^{21}/_{12}$ 1916)	5,000: —	
Provisoriskt lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)...	500: —	5,500: —
1 ord. lärare (Valter) lön	1,700: —	
Tre ålderstillägg...	900: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	550: —	3,150: —
1 » » (Ahlm) lön.........................	1,700: —	
Däraf bostad in natura kr. 300: —.		
Tre ålderstillägg................	900: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	550: —	3,150: —
1 » » (Bohlin) lön	1,700: —	
Tre ålderstillägg	900: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	750: —	3,350: —
1 » » (Fröier) lön	1,700: —	
Däraf bostad in natura kr. 300: —.		
Tre ålderstillägg..	900: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	750: —	3,350: —
1 » » (Dahlberg) lön..................	1,700: —	
Tre ålderstillägg.	900: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	750: —	3,350: —
1 » » (Näslund) lön	1,700: —	
Tre ålderstillägg	900: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	750: —	3,350: —
1 » » (Andrén) lön.........................	1,700: —	
Två ålderstillägg	600: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	750: —	3,050: —
1 » » (Rudkvist) lön	1,700: —	
Två ålderstillägg	600: —	
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)	750: —	3,050: —
	Transport	31,300: —

N:o 128.
Budget för 1918. Folkskolan.

	Transport		31,300: —
1 ord. lärare	(Krantz) lön	1,700: —	
	Däraf bostad in natura kr. 300: —.		
	Två ålderstillägg	600: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,850: —
1 „ „	(Granér) lön	1,700: —	
	Två ålderstillägg	600: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	750: —	3,050: —
1 „ „	(Leontein) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	750: —	2,750: —
1 „ „	(Lindberg) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,550: —
1 „ „	(Norman) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	750: —	2,750: —
1 „ „	(Olsson) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —
1 „ „	(Sjöholm) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	750: —	2,750: —
1 „ „	(Pettersson) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	750: —	2,450: —
1 „ „	(Vallström) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —
1 „ „	(Karlfors) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —
1 „ „	(Sigroth) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —
1 „ „	(Magnusson) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —
1 „ „	(Ekroth) lön	1,700: —	
	Ett ålderstillägg	300: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,550: —
1 „ „	(Jäderlund) lön	1,700: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —
1 „ „	(ej tillsatt) lön pr 6 mån.	850: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	275: —	1,125: —
1 e. o. „	(Berg) lön	1,400: —	
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	1,950: —
	Transport		69,575: —

N:o 128. *Budget för 1918. Folkskolan.*

Transport		69,575: —	
1 e. o. lärare (Lindgren) lön	1,400: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	1,950: —	
1 „ „ (Carlsson) lön	1,400: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	1,950: —	73,475: —

Aflöning till folkskollärarinnor:

1 ord. lärarinna (Stenström) lön	1,500: —		
Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Svanholm) lön	1,500: —		
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Hammarskiöld) lön	1,500: —		
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Fröman) lön	1,500: —		
Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Bohman) lön	1,500: —		
Däraf bostad in natura kr. 200: —.			
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Fernqvist) lön	1,500: —		
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Svanbom) lön	1,500: —		
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Kolmodin) lön	1,500: —		
Två ålderstillägg	400: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,450: —	
1 „ „ (Köhlberg) lön	1,500: —		
Tre ålderstillägg	600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,650: —	
1 „ „ (Månsson) lön	1,500: —		
Två ålderstillägg	400: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,450: —	
Transport		26,100: —	73,475: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Folkskolan.

		Transport	26,100: —	73,475: —
1 ord. lärarinna	(Hellman) lön	1,500: —		
	Två ålderstillägg	400: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,450: —	
1 „ „	(Maunsbach) lön	1,500: —		
	Ett ålderstillägg	200: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —	
1 „ „	(Fanny Bostrand) lön	1,500: —		
	Ett ålderstillägg	200: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —	
1 „ „	(Elisab. Bostrand) lön	1,500: —		
	Ett ålderstillägg	200: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —	
1 „ „	(Bolin) lön	1,500: —		
	Ett ålderstillägg	200: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,250: —	
1 „ „	(Ahlstedt) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(Pettersson) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(Karlsson) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(Isacsson) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(Sigroth) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(Eriksson) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(Andersson) lön	1,500: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	2,050: —	
1 „ „	(ej tillsatt) lön pr 6 mån.	750: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	275: —	1,025: —	
1 e. o. „	(Hjelmqvist) lön	1,300: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	1,850: —	
1 „ „	(Emanuelsson) lön	1,300: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	1,850: —	
1 „ „	(Vickman) lön	1,300: —		
	Prov. lönetillägg (20/12 1917)	550: —	1,850: —	58,475: —
			Transport	131,950: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Folkskolan.

			Transport	131,950: —
Aflöning till småskollärarinnor:				
13 lärarinnor (O. Berg, A. Lennmalm, E. Eriksson, J. Johansson, O. Norling, M. Ahlström, E. Karlsson, A. Pettersson, A. S. Eriksson, T. Österberg, E. Svensson, G. Vahlberg och A. Rudqvist) lön	900: —			
Däraf för O. Berg bostad in natura kr. 200: —.				
Tre ålderstillägg	300: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,600: —	20,800: —	
6 lärarinnor (M. Sjöholm, S. Söderholm, T. Söderholm, S. Boije, G. Almberg och M. Lagrelius) lön	900: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,500: —	9,000: —	
6 lärarinnor (E. Pettersson, S. Eriksson, G. Ringdahl, M. Eklund, M. Carlsson och E. Svensson) lön	900: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,400: —	8,400: —	
7 lärarinnor (M. Lundgren, L. Karlsson, K. Nordkvist, E. Berg, H. Olsson, G. Olsson, G. Hultcrantz) lön	900: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,300: —	9,100: —	
2 lärarinnor (ej tillsatta) lön	900: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,300: —	2,600: —	
2 lärarinnor (ej tillsatta) lön pr 6 mån.	450: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	200: —	650: —	1,300: —	51,200: —
Aflöning till lärare i slöjd och huslig ekonomi:				
1 lärare i slöjd (Brandt) lön		1,700: —		
Däraf bostad in natura kr. 200: —.				
Tre ålderstillägg		900: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		550: —	3,150: —	
		Transport	3,150: —	183,150: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Folkskolan.

Transport			3,150: —	183,150: —
1 lärare i slöjd (Ljung) lön		1,500: —		
Två ålderstillägg		600: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		550: —	2,650: —	
1 „ i skomakeri (Hammarsten) lön		1,500: —		
Ett ålderstillägg		300: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		550: —	2,350: —	
1 lärarinna i slöjd (Vahlbäck) lön		1,000: —		
Tre åldertillägg		300: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		350: —	1,650: —	
2 lärarinnor i slöjd (Molander och Lindquist) lön	1,000: —			
Två ålderstillägg	200: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,550: —	3,100: —	
2 lärarinnor i slöjd (Vahlström och Hahr) lön	1,000: —			
Ett ålderstillägg	100: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,450: —	2,900: —	
3 lärarinnor i slöjd (Schenström, Vimnell och Pettersson) lön	1,000: —			
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,350: —	4,050: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Thunell) lön		1,200: —		
Två ålderstillägg		200: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		400: —	1,800: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Granér) lön		1,200: —		
Två ålderstillägg		200: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		400: —	1,800: —	
1 lärarinna i huslig ekonomi (Robért) lön		1,200: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)		400: —	1,600: —	
Till folkskollärare samt slöjdlärare Ljung för öfvertidsundervisning			6,000: —	
Till slöjdlärarinnor för öfvertidsundervisning			1,100: —	
Lön till en biträdande slöjdlärarinna höstterminen 1918 för 256 tim. à kr. 1: 50 pr timme			384: —	32,534: —
Vikariehjälp:				
För lärare och lärarinnor				4,500: —
Fortsättningsskolan:				
Arvode till lärare och lärarinnor				6,350: —
Privatläsning:				
Förslagsanslag				600: —
Transport				227,134: —

N:o 128. *Budget för 1918. Folkskolan.*

		Transport	227,134: —
Aflöning till vaktmästare, eldare och städerskor:			
Vaktmästaren vid Herrgårdsskolan (Ekman) lön (29/12 1910)	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Tilläggsarvode	75: —		
Prov. lönetillägg (20/12) 1917)	350: —	1,675: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 500: —). (21/12 1915).			
Eldaren m. m. vid Herrgårdsskolan (Ekström) lön	950: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,300: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 300: —). (21/12 1915).			
Vaktmästaren vid Djäknebergsskolan (Salkvist) lön (29/12 1910)	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,600: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 500: —.) (21/12 1915.)			
Vaktmästaren vid Korsängsskolan (Andersson) lön (29/12 1910)	950: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,600: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 500: —) (21/12 1915.)			
Städerskan i Herrgårdsskolan (Maria Johansson) lön		525: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 160: —.) (21/12 1915).			
Städerskan i Herrgårdsskolan (H. Ekman) lön		400: —	
Städerskan i Herrgårdsskolan (M. Ekström) lön		400: —	
„ i Norra slöjdskolan (Lovisa Andersson) lön		175: —	
(Bostad, ved och lyse in natura 160: —.) (21/12 1915.)			
Städerskan i Djäknebergsskolan (Anna Sahlkvist) lön		475: —	
„ i slöjdskolan för flickslöjd i Skepparbacksskolan (A. Sundell) lön		170: —	
Städerskan i Skepparbacksskolan (V. Torell) lön		575: —	
„ i Mariabergsskolan (A. Eriksson)		375: —	
3 städerskor i Korsängsskolan (M. Andersson, E. Redin och E. Hallsten) lön à 400: —		1,200: —	
Läkarearvode för vaktmästarne:			
Ekman, Andersson och Sahlkvist, eldaren i Herrgårdsskolan samt städerskorna Maria Johansson, Lovisa Andersson, Vilhelmina Torell, Anna Eriksson, Ester Redin samt E. Hallsten à 8: —		80: —	
Städning af förhyrd slöjdlokal i seminariet (15 kr. pr månad)		135: —	10,685: —
		Transport	237,819: —

N:o 128.
Budget för 1918. Folkskolan.

		Transport	237,819: —
Pensionsafgifter:			
Till folkskollärarnes pensionsinrättning		4,500: —	
„ „ änke- och pupillkassa		1,080: —	
„ småskollärarnes m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt		954: —	6,534: —
Pensioner:			
Till f. folkskolläraren C. L. Lindquist ([21]/12 1911)		800: —	
„ „ P. V. Verkelin ([21]/12 1911)		800: —	
„ „ J. P. Malmberg ([21]/12 1911		800: —	
„ f. småskollärarinnan M. Holm		500: —	
„ „ E. Hallin ([21]/12 1911)		390: —	
„ småskollärarinnan J. Kjellin ([19]/12 1913)		600: —	
„ „ H. Törngren ([21]/12 1915)		390: —	
„ slöjdlärarinnan E. Hellström ([29]/12 1910)		910: —	
„ vaktmästaren K. G. Lönnborgs änka ([21]/12 1911)		200: —	
„ städerskan änkan Lovisa Pettersson ([21]/12 1911)		200 —	
„ „ Charlotta Svedin ([21]/12 1911)		300: —	
„ „ Edla Froberg ([19]/12 1912)		300: —	6,190: —
Krigstidshjälp till samtl. befattningshafvare och pensionärer			45,458: —
Skolträdgårdarne:			
Trädgården vid Västgötegatan:			
Omkostnader	300: —		
Arvode till I Fröier	250: —	550: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Djäknebergs-, Skepparbacks- och Mariabergs-skolorna (inkl. arvode till vårdaren herr Fröier 50 kr.)		450: —	
Herrgärdsskolan:			
Omkostnader	600: —		
Arvode till H. Dahlberg (Bostad)	300: —	900: —	
Anslag till vård af planteringar och gårdar vid Herrgärdsskolan och Norra slöjdskolan (inkl. arvode till vårdaren herr Dahlberg 50 kr.)		350: —	
Korsängsskolan:			
Omkostnader	900: —		
Arvode till I. Bohlin	500: —	1,400: —	
Anslag till vård af skolgårdarna vid Korsängsskolan (inkl. arvode till vårdaren herr Bohlin 50 kr.)		1,000: —	4,650: —
Skolköket (driftkostnad)			2,500: —
Skolmateriel			4,000: —
Inventarier			3,500: —
Slöjdmateriel för gossar			2,500: —
„ „ flickor			2,500: —
Anslag till undervisning i instrumentalmusik			300: —
		Transport	315,951: —

N:o 128. *Budget för 1918. Folkskolan.*

	Transport	315,951: —
Tandklinik ($^{19}/_{12}$ 1912 o. $^{29}/_{5}$ 1913) (lokalhyra)	500: —	
Tandläkare, lön 2,000: —, och kvinnligt biträde 400: —	2,400: —	
Förbrukningsartiklar för tandkliniken) (förslagsvis)	150: —	
Ljus och bränsle	250: —	
Städning och skurning (20 kr. i mån. under 10 mån.)	200: —	3,500: —
Arvoden:		
Arvode till skolläkaren	1,000: —	
„ „ simläraren	1,250: —	
„ „ simlärarinnan	1,000: —	
„ för hämtning af skolbarn	200: —	
„ till 3 materialförvaltare	675: —	
„ „ tillsyningsläraren i slöjd	300: —	
„ „ tillsyningslärarinnan i slöjd	200: —	
„ „ ett skrifbiträde å folkskoleexpeditionen	800: —	
„ „ en gymnastikinstruktör och en gymnastikinstruktris à 400: —	800: —	
„ „ en bibliotekarie för lärjungebiblioteket	100: —	6,325: —
Trycknings- och annonskostnader		1,800: —
Lärare- och lärjungebiblioteken:		
Lärarepersonalens bibliotek	400: —	
Lärjungebiblioteket	550: —	
Anslag till Västmanlands läns pedagogiska bibliotek	50: —	1,000: —
Stipendier:		
Bidrag till studieresor för lärarepersonalen	500: —	
„ „ skolresor för lärjungarna	500: —	
Anslag till fortbildningskurser för lärarepersonalen	725: —	1,725: —
Skomakerislöjd och skolkängor:		
Omkostnader		3,000: —
Vatten, värme och belysning:		
Vattenafgifter	600: —	
Uppvärmning	30,000: —	
Belysning, elektrisk och gas	4,000: —	34,600: —
Skolbad:		
Aflöning till baderskor	750: —	
Handdukstvätt och tvål	700: —	1,450: —
Reparationer:		
Årskostnader, förslagsvis		3,750: —
	Transport	373,101: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Folkskolan.

		Transport	373,101: —
Renhållning:			
Skurning och rengöring samt tvätt		5,000: —	
Renhållning af gårdar		180: —	
„ m. m. af gatorna utanför Skepparbacks-, Mariabergs- och Djäknebergsskolorna samt lärarebostäderna		725: —	
Sotning		200: —	6,105: —
Diverse utgifter:			
Hyra för slöjdlokal i seminariet		250: —	
Brandstodsafgifter		570: —	
Telefonafgifter		500: —	
Skötsel af ur		50: —	
Smärre reparationer å materiel och inventarier m. m.		1,800: —	
Böcker till fattiga skolbarn		1,000: —	
Barnbespisning, förslagsvis		8,000: —	
Potatisland till skolbarn		400: —	
Oförutsedda utgifter		700: —	
Anslag till föreningen Västerås skollofskolonier		4,000: —	17,270: —
Barnavårdsnämnden:			
För 8 barn vid Hall		1,600: —	
„ utackordering i enskilda hem		3,000: —	
Arvode till sekreteraren		250: —	
Diverse oförutsedda utgifter		800: —	
Till barnavårdsmän, förslagsvis		3,500: —	9,150: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
a) för andel i 1892 års obligationslån kr. 100,000: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 56,000: —			
Ett års ränta	2,185: —		
Ett års amortering	2,750: —	4,935: —	
b) för andel i 1902 års obligationslån kr. 215,000: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 169,635: —			
Ett års ränta	6,785: 40		
Ett års amortering	4,085: —	10,870: 40	
c) för andel i 1907 års obligationslån kr. 44,500: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 38,300: —			
Ett års ränta	1,723: 50		
Ett års amortering	950: —	2,673: 50	
	Transport	18,478: 90	405,626: —

N:o 128. *Budget för 1918. Folkskolan.*

Transport	18,478: 90	405,626: —	
d) för andel i 1910 års obligationslån kr. 324,880: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 310,900: —			
Ett års ränta	13,889: 25		
Ett års amortering	4,500: —	18,389: 25	
e) för andel i 1916 års obligationslån kr. 27,770: —, hvaraf återstår den 1 jan. 1918 kr. 23,320: —			
Ett års ränta	1,166: —		
Ett års amortering	225: —	1,391: —	38,259: 15
		Summa Kronor	443,885: 15

Inkomster:

Statsbidrag:

Till folkskolan:

För 6 lärare à kr. 1,260: —	7,560: —	
„ 8 lärarinnor à „ 1,110: —	8,880: —	
„ 4 lärare à „ 1,110: —	4,440: —	
„ 3 lärarinnor à „ 1,010: —	3,030: —	
„ 5 lärare à „ 960: —	4,800: —	
„ 4 lärarinnor à „ 910: —	3,640: —	
För 11 lärare à „ 810: —	8,910: —	
„ 10 lärarinnor à „ 810: —	8,100: —	
„ 1 lärare à „ 405: —	405: —	
„ 1 lärarinna à „ 405: —	405: —	50,170: —

Till småskolan:

För 14 lärarinnor à kr. 630: —	8,820: —	
„ 6 „ à „ 570: —	3,420: —	
„ 6 „ à „ 510: —	3,060: —	
„ 8 „ à „ 450: —	3,600: —	
„ 2 „ à „ 225: —	450: —	19,350: —
Till fortsättningsskolan		675: —

Till slöjdskolan:

För gossar: 41 grupper à kr. 81: —	3,321: —	
„ flickor: 62 „ à „ 40: 50	2,511: —	
„ „ 4 „ à „ 19: 20	76: 80	5,908: 80

Till undervisning i huslig ekonomi:

18 kurser à kr. 100: —		1,800: —
Till lärjungebiblioteket		150: —
	Transport	78,053: 80

N:o 128.
Budget för 1918. Folkskolan.

	Transport		78,053: 80
Tillfällig löneförbättring:			
Till 12 folkskollärare à kr. 600: —		7,200: —	
„ 14 „ à „ 400: — och en à kr. 200: —		5,800: —	
„ 25 folkskollärarinnor à kr. 400: — och en à 200: —		10,200: —	
„ 34 småskollärarinnor à kr. 250: — och 2 à 125: —		8,750: —	31,950: —
Arrendemedel:			
För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön (Staubska fonden)			37: —
Hyresmedel:			
För bostäder till lärare, vaktmästare m. m.			2,250: —
Skolköket:			
Beräknade afgifter			1,000: —
Barnavårdsnämnden:			
Af fattigvården för 8 barn vid Hall		800: —	
„ „ „ 12 utackorderade barn		1,200: —	
Statsbidrag för 12 barn		216: —	2,216: —
Att genom uttaxering fyllas:			
För folk- och småskolor		283,185: 20	
„ barnavårdsnämnden		6,934: —	
„ ränta och amortering		38,259: 15	328,378: 35
	Summa Kronor		443,885: 15

B) Västerås högre folkskola.

Utgifter:		
Arvode till föreståndaren		600: —
Lön till 2 ordinarie lärare fr. o. m. 1 jan. 1918 (högst)		3,800: —
Arvode till timlärare		2,145: —
„ „ slöjdlärare		300: —
„ „ vikarie		300: —
Krigstidstillägg till 2 ordinarie lärare (högst)		380: —
Statens tillfälliga löneförbättring (högst)		600: —
Undervisningsmateriel		2,000: —
Trycknings- och annonskostnader samt diverse utgifter		800: —
	Summa Kronor	10,925: —

Inkomster:		
Statsbidrag till aflöning af lärare		1,800: —
Statens tillfälliga löneförbättring för 1918		600: —
Statsbidrag till slöjd		170: —
Att genom uttaxering fyllas		8,355: —
	Summa Kronor	10,925: —

C) F. d. S:t Ilians kommun.

N:o 128. Budget för 1918. Folkskolan.

Utgifter:

Lön åt folkskollärare Wallander	1,400: —
Särskildt statsanslag åt d:o	600: —
Lön åt folkskollärarinnan Matthison	900: —
Särskilt statsanslag åt d:o	400: —
Lön åt folkskollärarinnan Persson	1,200: —
Särskildt statsanslag åt d:o	400: —
Lön åt e. o. folkskollärarinnan Råström	900: —
Särskildt statsanslag åt d:o	400: —
Lön åt småskollärarinnan Almgren	780: —
Särskildt statsanslag åt d:o	400: —
Lön åt två småskollärarinnor à 660: —	1,320: —
Särskilda statsanslag åt d:o	500: —
Bostads- och bränsleersättning åt lärarinnan Råström	500: —
D:o d:o åt lärarinnan Almgren	300: —
Särskild vedersättning åt lärarinnan Matthison	50: —
Slöjdlärarelön åt läraren Wallander	125: —
D:o åt tre lärarinnor à kr. 100: —	300: —
Dyrtidstillägg à 200 kronor åt lärarepersonalen	1,400: —
Vikarieanslag	750: —
För bränsle	4,000: —
För ljus	200:
Vedhuggning	400: —
Städning och skurning	800: —
Skolmateriell och inventarier	400: —
Annonskostnader	100: —
Ränta och amortering å lån	1,300: —
Pensionsafgifter	400: —
Reparationsanslag	3,000: —
För skolbiblioteket	100: —
Till pedagogiska biblioteket	20: —
Till de blindas förening	10: —
Hyra för slöjdlokal	150: —
Barnavårdsnämndens behof	200: —
För skolkökskurser	150: —
En kamin vid Rosenlund	500: —
Andra och oförutsedda behof	1,000: —
Summa Kronor	25,355: —

Inkomster:

Statsanslag	5,680: —
Särskilda d:o enligt sista riksdagsbeslut	2,700: —
Statsanslag för skolbiblioteket	50: —
Återbetalade pensionsafgifter	125: —
Räntor	50: —
Att uttaxeras	16,750: —
Summa Kronor	25,355: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Folkskolan.

D) F. d. Lundby kommun.

Utgifter:

Brist från föregående år		4,000: —
Anskaffning och underhåll af hus och inventarier		2,500: —
Telefon i kärkskolan		120: —
Undervisningsmateriel		600: —
Andra förbrukningspersedlar		25: —
Bränsle, lyse och elektrisk kraft		3,500: —
Löner:		
1 lärare	à 1,700: —	
1 d:o	à 1,850: —	3,550: —
1 lärarinna		1,500: —
3 småskollärarinnor à 1,070: —		3,210: —
Vaktmästare, vedhuggning		1,700: —
Läspenningar och belöningar		60: —
2 fortsättningsskolor		300: —
3 kvinnliga slöjdafdelningar		270: —
Pensionsafgifter		279: —
Kommunal tilläggspension åt S:holm		200: —
Slöjdmateriel		70: —
Läroböcker åt fattiga barn		50: —
Plantering af tomterna		200: —
Brandstod		150: —
Räntor och amorteringar		5,059: —
Öfriga behof		300: —
Oförutsedda utgifter		1,500: —
	Summa Kronor	29,143: —

Inkomster:

Statsbidrag till lärarelöner		6,150: —
D:o till tre slöjdafdelningar		121: 50
Bidrag af Hushållningssällskapet till slöjd		45: —
Att fylla genom debitering		22,826: 50
	Summa Kronor	29,143: —

N:o 128.
Budget för 1918. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Bil. Litt. B.

Utgifts- och Inkomststat

för

Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken samt Afloppsledningarna år 1918.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:

Föreståndaren (26/11 o. 21/12 1908 samt 21/12 1917) . .	7,000: —	
Två ålderstillägg	1,000: —	
Personligt lönetillägg (18/12 1912)	1,000: —	9,000: —
(Fri bostadsbelysning och gas i värde 100 kr. 21/12 1915)		
Assistenten för Gas- och Vattenverken (21/12 1911) . .	3,000: —	
Personligt lönetillägg (21/12 1916)	1,000: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	4,500: —
Assistenten för Elektricitetsverket (21/12 1916)	3,000: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	3,500: —
Kamreraren (21/12 1917)		3,000: —
Kassörskan (21/12 1910)	1,500: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Personligt lönetillägg (21/12 1916)	300: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	300: —	2,400: —
Förrådsförmannen (21/12 1916)	2,100: —	
Ett ålderstillägg	300: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	2,800: —
Kontorsbiträdet (21/12 1910)	1,200: —	
Två ålderstillägg	300: —	
Personligt lönetillägg (21/12 1916)	150: —	
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	250: —	1,900: —
Extra kontorsbiträden		2,800: —
Mätareavläsare och inkasserare		9,700: —
Siffergranskaren		600: —
Springgossar		800: —
Kristidshjälp till ovanstående befattningstagare och prov. lönetillägg och kristidshjälp till i staten ej upptagna befattningshavare . .		8,500: —
Summa Kronor		49,500: —

N:o 128. *Budget för 1918. Vatten- och Gasverksstyrelsen.*

Varaf påföres Vattenverket	10,350: —	
„ „ Gasverket	15,900: —	
„ „ Elektricitetsverket	15,900: —	
„ „ Afloppsledningarna	4,150: —	
„ „ Installationsarbeten	3,200: —	49,500: —

Diverse utgifter:

Läkarearvode, sjukhjälp, medicin och olycksfallsförsäkring	2,500: —
Räkenskapsböcker, skrif- och ritmaterial, annonser m. m.	4,000: —
Telefonafgifter och aflöning till telefonist	2,200: —
Renhållning, eldning, städning och belysning	3,500: —
Brandstodsafgifter för samt underhåll af kontors- och förrådsbyggnader, inventarier och verktyg	5,000: —
Diverse, såsom resor, föreningsafgifter m. m.	700: —
Summa Kronor	17,900: —

Hvaraf påföres Vattenverket	4,000: —	
„ „ Gasverket	5,500: —	
„ „ Elektricitetsverket	5,500: —	
„ „ Afloppsledningarna	2,000: —	
„ „ Installationsarbeten	900: —	17,900: —

Vattenverket.

Inkomster:

Afgifter för vatten samt hyror för mätare	106,000: —
Installationsarbeten	1,000: —
Summa Kronor	107,000: —

Utgifter:

Elektrisk ström, kol, smörjoljor m. m.			17,500: —
Underhållskostnader:			
Fastigheter, maskiner, ledningsnät, mätare m. m.			10,000: —
Aflöningar och pensioner:			
Förvaltningen enligt ofvan		10,350: —	
Maskinmästaren (26/11 o. 21/12 1908)	1,400: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	450: —	2,450: —	
(Bostad om 2 rum och kök med vedbrand 400: — 21/12 1915)			
Transport		12,800: —	27,500: —

N:o 128. *Budget för 1918. Vatten- och Gasverksstyrelsen.*

Transport		12,800: —	27,500: —
En maskinist (26/11 o. 21/12 1908)	1,000: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/11 1917)	350: —	1,650: —	
(Bostad om 2 rum och kök med vedbrand 400: —. 21/12 1915)			
En maskinist (20/11 o. 21/12 1908)	1,000: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,650: —	
(Bostad om 2 rum och kök med vedbrand 400: —. (21/12 1915)			
Rörnätsförmannen (19/12 1913)	1,800: —		
Ett ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	350: —	2,450: —	
Vårdaren af vattenborgen (26/11 o. 21/12 1908)	1,000: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	350: —	1,650: —	
Pension till förre assistenten F. G. Lönnqvist		2,500: —	22,700: —
Krigstidshjälp: år 1918 för vattenverkets personal, förslagsvis			3,150: —
Diverse utgifter:			
Förvaltningen enligt ofvan		4,000: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		1,000: —	
Afgift till staten för Vattenverket i Hesslö	500: —		
„ „ arrendatorn af Hesslö egendom	500: —		
Arrende för mark till C. A. Andersson, Hamre	150: —	1,150: —	
Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket		600: —	
Analyser, skjutsar m. m.		250: —	
Afskrifning af diverse fordringar		200: —	
Diverse, utjämning		314: 82	7,514: 82
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan: (30/11 1911)			
Räntor		23,019: 79	
Amortering		20,065: 39	43,085: 18
		Kronor	103,950: —
Som minskas med avloppsledningarnas och gasverkets andel i aflöning till förmän:			
Afloppsledningarna		1,000: —	
Gasverket		700: —	1,700: —
		Kronor	102,250: —
Inkomster utöfver utgifter			4,750: —
		Summa Kronor	107,000: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Vatten- och Gasverks-styrelsen.

Afloppsledningarna.

Utgifter:

Driftkostnader:

Förvaltningen enligt ofvan	4,150: —	
Elektrisk ström samt oljor och trassel för driften i pumpstationen	2,000: —	
Andel i aflöning till förmän vid vattenverket	1,000: —	
Aflöning för driften i pumpstationen	1,000: —	
Rensning af brunnar samt spolning af ledningar . .	4,500: —	12,650: —

Underhållskostnader:

Underhåll af ledningsnätet med tillhörande brunnar		4,538: 25

Krigstidshjälp:

År 1918 för personal, sysselsatt vid afloppsledn., förslagsvis . . .		1,000: —

Diverse utgifter:

Förvaltningen enligt ofvan		2,000: —

Räntor och amortering:

Enligt planen för obligationslånen:		
Räntor	17,818: 30	
Amortering	7,093: 45	24,911: 75
	Kronor	45,100: —
Hvarifrån afgår följande inkomster:		
Afgifter för 630 st. vattenklosetter à 15 kr. . . .	9,450: —	
Afgift för en afloppsbrunn vid egendomen n:r 62 Jakobsberg, S:t Ilians socken	100: —	9,550: —
	Summa Kronor	35,550: —

Gasverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen		32,500: —
Enskild gasförbrukning samt hyror för mätare		239,950: —
Koks och stenkolstjära		112,000: —
Installationsarbeten		2,000: —
	Summa Kronor	386,450: —

N:o 128.
Budget för 1918. Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Utgifter:

Driftkostnader:			
Gaskol och annat bränsle		220,000: —	
Öfriga omkostnader		15,000: —	235,000: —
Underhållskostnader:			
Underhåll af fastigheter, ugnar, ledningar, gaslyktor och gasmätare		20,000: —	
Tredje årets amortering å kostnaderna för en ny ugn i gasverket		5,000: —	25,000: —
Aflöningar och pensioner:			
Förvaltningen enligt ofvan		15,900: —	
Gasmästaren (26/11 o. 21/12 1908)	1,500: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917) .	500: —	2,600: —	
(Bostad om 2 rum och kök med värme, belysning och gas 550: —. 21/12 1915)			
Mätarejusterare lön (21/12 1915)	1,800: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917) .	350: —	2,150: —	
Eldare		30,000: —	
Andel i aflöning till rörnätsförman vid vattenverket . .		700: —	
Andel i pension till fröken Gedda (30/3 1905)		500: —	51,850: —
Provisoriska lönetillägg utom ofvanstående och krigstidshjälp:			
År 1918 för gasverkets personal, förslagsvis			6,090: —
Diverse utgifter:			
Förvaltningen enligt ovan		5,500: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		3,000: —	
Bränsle och lyse till gasmästaren		300: —	
Afskrifningar af diverse fordringar		350: —	
Diverse utjämning		486: 48	9,636: 48
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan: (30/11 1915, 21/12 1916)			
Räntor		24,784: 53	
Amortering		24,628: 99	49,413: 52
		Summa utgifter	376,990: —
Inkomster utöfver utgifter			9,460: —
		Summa Kronor	386,450: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen	9,800: —
Enskild belysnings- och kraftström samt hyror för mätare	279,000: —
Installationsarbeten	2,200: —
Summa Kronor	291,000: —

Utgifter:

Driftkostnader:			
Elektrisk energi från statens kraftstation	60,000: —		
Brännolja	2,000: —	62,000: —	
Öfriga kostnader		8,000: —	70,000: —
Underhållskostnader:			
Underhåll af fastigheter, maskiner, batterier, ledningsnät och mätare			18,000: —
Aflöningar och pensioner:			
Förvaltningen enligt ofvan		15,900: —	
Maskinmästaren (26/11 o. 21/12 1908)	1,600: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	2,700: —	
(Bostad om 2 rum och kök med värme, belysning och gas 550: —. 21/12 1915)			
En maskinist (26/11 o. 21/12 1908)	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,900: —	
En maskinist	1,350: —		
Ålderstillägg	150: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	400: —	1,900: —	
Förste montören (26/11 o. 21/12 1908)	1,500: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	500: —	2,600: —	
Installations- och mätareinspektör (21/12 1917)		2,400: —	
Mätarejusteraren lön (21/12 1915)	1,800: —		
Provisoriskt lönetillägg (20/12 1917)	300: —	2,100: —	
Extra montör		1,500: —	
Andel i pension till fröken Anna Gedda		500: —	31,500: —
Provisoriska lönetillägg för övrig personal och krigstidshjälp:			
År 1918 för Elektricitetsverkets personal, förslagsvis			5,400: —
Transport			124,900: —

Turbinhusdriften:		Transport	124,900: —
Arrende för vattenfall i Svartån (21/11 1911)		3,000: —	
Aflöning för tillsyn af maskiner samt reglering af dammluckor (häri ingår ett ålderstillägg fr. o. m. 1917 för en af maskinisterna)		2,850: —	
Öfriga kostnader för drift och underhåll		1,500: —	7,350: —
Diverse utgifter:			
Förvaltningen enligt ofvan		5,500: —	
Brandstodsafgifter och utskylder		4,600: —	
Bränsle och lyse åt maskinmästaren		300: —	
Afskrifning af diverse fordringar		350: —	
Diverse utjämning		402: 30	11,152: 30
Räntor och amortering:			
Enligt särskild plan: (30/1 1911 och 21/12 1916)			
Räntor: Elektricitetsverket	43,138: 93		
Turbinhuset	2,251: 67	45,390: 60	
Amortering: Elektricitetsverket . . .	60,090: 10		
Turbinhuset	1,767: —	61,857: 10	107,247: 70
		Summa Utgifter	250,650: —
Inkomster utöfver utgifter			40,350: —
		Summa Kronor	291,000: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Hamnen.

Bil. Litt. C.

Utgifts- och Inkomststat

för

Västerås hamn år 1918.

A. Den egentliga hamnen.

Utgifter:

Brist från sist afslutade räkenskapsår			34,177: 71
Ränta och amortering till stadskassan å kostnader för hamnbyggnader:			
Enligt af stadsfullmäktige den 21/11 1900 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1/1 1918 kr. 37,905 à 5 %	1,895: 25		
Amortering för året	3,000: —	4,895: 25	
För den år 1907 beslutade nya hamnbyggnaden, hvartill anslagits kr. 229,000: — utgör ingående balansen den 1/1 1918 kr. 177,475: —.			
Ett års ränta å kr. 177,475: — à 4½ %	7,986: 38		
10:de årets amortering	5,725: —	13,711: 38	
För den år 1914 beslutade fortsättningen af nya hamnbyggnaden, hvartill anslagits 113,000 kr. af 1916 års lån och hvaraf hittills uttagits kr. 48,400 à 5 %	2,420: —		
Amortering enligt planen för obligationslånet	1,032: —	3,452: —	
Ränta å bristen 5 % å 34,177: 71		1,708: 88	23,767: 51
Hamnens andel i stadens allmänna omkostnader (byggnadschef, hamnuppsyningsman, polis, bokföring m. m.)		2,500: —	
Hamnfogden sås. hamnuppbördsman, lön	1,200: —		
Två ålderstillägg à 300: —	600: —		
Arvode: 4 % af beräknad inkomst för varor med fartyg i regelbunden trafik	400: —		
Transport	2,200: —	2,500: —	57,945: 22

N:o 128. *Budget för 1918. Hamnen.*

Transport	2,200: —	2,500: —	57,945: 22
6 % af beräknad inkomst af öfrig trafik och å hamnmaskinerier . .	900: —		
Såsom hamnordningsman	150: —		
Prov. lönetillägg (20/12 1917) . . .	500: —	3,750: —	
Kristidshjälp, förslagsvis		500: —	
Ersättning till befäl å fartyg i regelbunden trafik för af dem förrättad uppbörd och redovisning af broafgift för varor: 5 % å uppbörden	500: —		
Skrifmateriel å hamnkontoret	75: —		
Telefonafgifter	85: —	660: —	
Diverse årskostnader:			
Hyra för hamnkontoret	500: —		
Årsafgift för Svenska Hamnförbundet (19/12 1912)	75: —		
Underhåll af kajer och dukdalber, renhållning och grusning af hamnen, skötsel af fyrarne, städning af hamnkontoret m. m.	4,000: —		
Belysning å hamnen	1,300: —		
Olycksfallsersättning för F. Svanström .	48: —	5,923: —	13,333: —
Fyllnad för täckande af brist i staten för hamnmaskineriet N:o 2			2,450: —
		Kronor	73,728: 22

Inkomster:

Hamn- och broafgifter, förslagsvis:			
För varor med fartyg i regelbunden trafik	10,000: —		
För öfrig trafik	15,000: —	25,000: —	
Behållning af svängkran N:o 3		1,600: —	
Diverse inkomster för båtplatser och uthyrning af mindre kranar		1,500: —	28,100: —
Brist			45,628: 22
		Kronor	73,728: 22

B. Hamnmaskiner.

1. *Svängkran N:o 1.*

Anläggningskostnad	11,000: —
Afgår 4 års amortering	4,400: —
Återstående kostnad	6,600: —

N:o 128.
Budget för 1911.
Hamnen.

Utgifter:

Ett års ränta å 6,600: — à 5 procent	330: —	
Femte årets amortering	1,100: —	1,430: —
Maskinist, förslagsvis	1,500: —	
Strömförbrukning	150: —	
Diverse material och reparationer	120: —	1,770: —
	Kronor	3,200: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis		3,200: —
	Kronor	3,200: —

2. *Malmkrossningsanordning N:o 2.*

Anläggningskostnad	25,000: —
Afgår 4 års amortering	10,000: —
Återstående kostnad	15,000: —

Utgifter:

Ett års ränta å kr. 15,000: — à 5 procent	750: —	
Femte årets amortering	2,500: —	3’250: —
Maskinist, förslagsvis	1,000: —	
Handtlangning	500: —	
Strömförbrukning	200: —	
Diverse material och reparationer	500: —	2,200: —
	Kronor	5,450: —

Inkomster:

Kranafgifter, förslagsvis		3,000: —
Fyllnad af hamnmedel		2,450: —
	Kronor	5,450: —

3. *Svängkran N:o 3.*

Utgifter:

Maskinist, förslagsvis	900: —		
Strömförbrukning	100: —		
Diverse material och reparationer	400: —	1,400: —	
Inkomster utöfver utgifter		1,600: —	3,000: —
		Kronor	3,000: —

Inkomster:

Hyror, förslagsvis		3,000: —
	Kronor	3,000: —

Bil. Litt. D.

N:o 128.
Budget för 1918.
Fattigvården.

Utgifts- och Inkomststat

för

Fattigvården år 1918.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:			
Afgäld för två planteringsland	50: —		
Arrende för utarrenderad potatisjord	300: —		
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	1,500: —		
Andel af böter	50: —	1,900: —	
För fattiggården Carlslund:			
För verkställda arbeten	700: —		
För tillfälliga inkomster	3,000: —	3,700: —	5,600: —
Att genom uttaxering fyllas			245,810: 17
		Summa Kronor	251,410: 17

a) *Västerås:*

Utgifter:

För allmänna fattigvården:				
Ränta och amortering å 1892 års lån.				
Ränta	437: —			
Amortering	550: —	987: —		
Ränta och amortering å 1902 års lån.				
Ränta	798: 47			
Amortering	480: 70	1,279: 17	2,266: 17	
Ordinarie understöd med penningar		65,000: —		
Dyrtidstillägg till ordinarie understödstagare		5,000: —	70,000: —	
Ordinarie understöd in natura:				
600 mått ved à 20 kr.			12,000: —	
Tillfälliga understöd med penningar			30,000: —	
Underhåll och tillsyn av utpensionerade barn			17,000: —	
Diakonissan, årsanslag			3,000: —	
Hospitalskostnadens konto			4,500: —	
Lasarettskostnader			1,500: —	
		Transport	140,266: 17	

N:o 128.
Budget för 1918.
Fattigvården.

Transport					140,266: 17	
Andra sjukvårdskostnader såsom afgifter till vanföreanstalter m. m.					2,500: —	
Återbetalning till främmande kommuner					6,000: —	
Medikamenter					1,000: —	
Bidrag till kostnader för af barnavårdsnämnden utackorderade barn					2,000: —	
Barnasylen (19/12 1913)					3,000: —	
Diverse utgifter					1,000: —	
Arvoden: Kamreraren (21/12 1916)				1,200: —		
Sekreteraren (21/12 1916)				800: —		
Vaktmästaren				100: —	2,100: —	157,866: 17
För fattiggården Carlslund:						
Rågmjöl	4,000	kilogram	à 0: 36		1,440: —	
Hvetemjöl	2,000	„	„ 0: 40		800: —	
Korngryn	500	„	„ 0: 52		260: —	
Hafregryn	600	„	„ 0: 64		384: —	
Mannagryn	50	„	„ 0: 60		30: —	
Risgryn	50	„	„ 0: 68		34: —	
Potatismjöl	50	„	„ 1: —		50: —	
Ärter	600	„	„ 0: 60		360: —	
Fläsk	800	„	„ 2: 60		2,080: —	
Kött, oxbringa	1,400	„	„ 2: —		2,800: —	
„ stek	350	„	„ 2: 30		805: —	
„ köttfärs	400	„	„ 2: 40		960: —	
Korv-varor	600	„	„ 1: —		600: —	
Skummad mjölk	37,000	liter	„ 0: 14		5,180: —	
Oskummad „	14,000	„	„ 0: 28		3,920: —	
Grädde	300	„	„ 1: 50		450: —	
Svagdricka till soppor	50	„	„ 0: 15		75: —	
Smör	350	kilogram	„ 4: 75		1,662: 50	
Ägg	100	tjog	„ 2: 75		275: —	
Sill	15	tunnor	„ 85: —		1,275: —	
Kabiljo och torrfisk	500	kilogram	„ 1: 75		875: —	
Salt, groft	400	„	„ 0: 18		72: —	
„ fint	300	„	„ 0: 20		60: —	
Sirap	200	„	„ 0: 70		140: —	
Kaffe	150	„	„ 3: 90		585: —	
Kaffesurogat	200	„	„ 3: 50		700: —	
Bitsocker	720	„	„ 0: 70		504: —	
Strösocker	240	„	„ 0: 70		168: —	
Snus	12	fjerd.	„ 51: —		612: —	
Såpa	750	kilogram	„ 3: —		2,250: —	
Soda	150	„	„ 0: 50		75: —	
Tvättpulfver	200	„	„ 1: —		200: —	
Tvål	25	„	„ 6: —		150: —	
Transport					29,831: 50	157,866: 17

N:o 128.
Budget för 1918.
Fattigvården.

	Transport			29,831: 50	157,866: 17
Cacao	60 kilogram à 10: —			600: —	
Elektrisk belysning				600: —	
Barrved	180 famnar à 32: —			5,760: —	
Koks	200 hl. „ 6: —			1,200: —	
Grisar				300: —	
Torfmull	25 balar „ 2: 50			62: 50	
Beklädnadskostnader				2,500: —	
Sjukvårdsartiklar				800: —	
Begrafningskostnader				600: —	
Extra mat till tjänstepersonalen				900: —	
Diverse utgifter, såsom underhåll af sängkläder, linnepersedlar och materialier				2,700: —	
Potatis	60 hl. à 8: 50			510: —	
Aflöningar:					
Sysslomannen ($^{26}/_{11}$ o. $^{21}/_{12}$ 1908)		1,500: —			
2 ålderstillägg		300: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)		450: —	2,250: —		
(Bostad 1 rum och kök med värme och belysning 300 kr.) ($^{21}/_{12}$ 1915).					
Portvakten ($^{26}/_{11}$ o. $^{21}/_{12}$ 1908)		900: —			
2 ålderstillägg		200: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)		350: —	1,450: —		
(Bostad 1 rum och kök med värme och belysning 300 kr.) ($^{21}/_{12}$ 1915).					
Föreståndarinnan ($^{21}/_{12}$ 1911)		500: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)		100: —	600: —		
Kokerskan			420: —		
Sjuksköterskan		600: —			
Prov. lönetillägg ($^{20}/_{12}$ 1917)		100: —	700: —		
Två sköterskebiträden à 300: —			600: —		
Två tjänsteflickor á 240: —			480: —		
Krigstidshjälp förslagsvis			1,380: —		
Predikanten			300: —	8,180: —	54,544: —
Brist från år 1917 ($^{22}/_{10}$ 1917)					20,000: —
b) *f. d. S:t Ilians socken:*					
Kontant anslag			9,000: —		
Ved			700: —		
Tvätt, lyse m. m.			200: —		
Elektrisk installation i fattiggården			500: —		
Nya golf i två kök och trappa			250: —		
Arvode till vaktmästaren			50: —		
Ränta och amortering			800: —		
Oförutsedda behof			1,500: —	13,000: —	
c) *f. d. Luneby socken:*					
Kostnader, förslagsvis				6,000: —	19,000: —
				Summa Kronor	251,410: 17

N:o 128.
Budget för 1918.
Kyrkan.

Bil. Litt. E.

Utgifts- och Inkomststat

för

Kyrkan och kyrkliga ändamål i Västerås stad för år 1918.

Utgifter:

Aflöningar och pensioner:

Pastor: lön			425: —
Komministern: lön	1,825: —		
Lönetillägg	500: —		2,325: —
Domkyrkosysslomannen: lön	500: —		
Hyresersättning	277: 50		777: 50
Pastoratsadjunkten: lön	3,000: —		
Hyresersättning	500: —		
För telefon	50: —	3,550: —	
Pastorsadjunkten: lön			3,000: —
Domkyrkoorganisten	2,000: —		
Dyrtidstillägg	250: —	2,250: —	
Domkyrkoklockaren: lön	1,100: —		
Dyrtidstillägg	250: —	1,350: —	
Kyrkovaktaren: lön och dyrtidstillägg		1,700: —	
Extra kyrkovaktaren: lön och dyrtidstillägg		250: —	
Ringare:			
Åldermannen: lön	38: —		
12 man à 100 kr.	1,200: —		
Kostnad för begrafningsringning åt odemedlade	100: —		
Dyrtidstillägg	300: —		
Olycksfallsförsäkring för 12 man	47: —	1,685: —	
Dödgräfvaren: lön och dyrtidstillägg		350: —	
Änkefru Maria Bolander		300: —	
„ Signe Bedinger		400: —	
Krigstidshjälp: $^{1}/_{7}$—$^{31}/_{12}$ 1917:			
Domkyrkoorganisten	120: —		
Domkyrkoklockaren	120: —		
Kyrkovaktaren	120: —		
Extra kyrkovaktaren	30: —		
Transport	390: —	11,835: —	6,527: 50

N:o 128.
Budget för 1918.
Kyrkan.

Transport		390: —	11,835: —	6,527: 50
Ringare		360: —		
Dödgräfvaren		30: —		
Kyrkoskrifvaren		90: —		
Eldaren		30: —		900: —
Tillägg å 1918 års utgiftsstat för provisoriska lönetillägg och krigstidshjälp				9,525: —
Prästgårdsbyggnadsmedel:				
Reparationsanslag och tillfälliga behof		700: —		
Brandstodsafgifter		136: —		
Sista årets amortering å komministergårdens reparation	3,159: —			
Ett års ränta å 3,150 kr. à 5 %	157: 50	3,316: 50		
Återstående reparationer i domprostgården enl. ekon. besiktning		1,350: —		
Reparationer i komministergården enl. ekon. besiktning		2,125: —		7,627: 50
Pastorsexpeditionen:				
Hyra till staden		600: —		
Bränsle och lyse		600: —		
Städning, eldning och skurning		420: —		
Kyrkoböcker och blanketter m. m.		750: —	2,370: —	
Kyrkoskrifvaren: lön		2,400: —		
Dyrtidstillägg		250: —		2,650: —
Kyrkans egentliga behof:				
Elektrisk belysning och kraft till orgelmotorn		600: —		
Underhåll af ledningar, lampor m. m.		100: —		
Stearinljusbelysning		30: —		
Reparationer och tillsyn af orgeln		300: —		
För tillsyn af den elektriska motorn		150: —		
Bänkhyresersättning		1,600: —		
Klockor		400: —		
För tornurets skötsel		100: —		
Skurningar		250: —		
Konsistorie cirkulär m. m.		3: 50		
Biblar och böcker åt nattvardsungdom		400: —		
Trycknings- och annonskostnader		250: —		
Arvode åt räkenskapsföraren		350: —		
Arvode för utdebitering af prästerskapets löner				250: —
Kyrkokören		500: —		
Kyrkosalen				2,000: —
För barngudstjänster				400: —
Transport		5,033: 50	14,205: —	29,880: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Kyrkan.

Transport		5,033: 50	14,205: —	29,880: —
För tvätt och oblat		75: —		
Elektr. installation å predikstolen		300: —	5,407: 50	
Kyrkans och sakristians uppvärmning:				
Bränsle, förslagsvis	3,000: —			
särskildt tilläggsförslagsanslag	3,000: —	6,000: —		
Sotning		40: —		
Arvode till eldaren (jämte dyrtidstillägg)		580: —		
Diverse för uppvärmningen		100: —		
Diverse utgifter		300: —	7,020: —	
Renhållning kring kyrkan och prästgårdarne				750: —
En kammarorgel			200: —	
Kyrkogårdarne:				
Anslag till trädplanteringssällskapet		1,400: —		
Snöskottning, sprängning m. m.		200: —		
Sand		300: —		
Andra behof		100: —		
Anslag för fortsatt afplanering		500: —		
Sista årets amortering af kyrkogårdsmuren	7,922: 20			
Ett års ränta å 7,900 kr. à 5 %	395: —	8,317: 20	10,817: 20	
För diakonissorna:				
Afgift till diakonissanstalten		1,200: —		
Kostpengar		2,100: —		
Till biträde vid matlagning åt sjuka		180: —		
Hyresmedel		1,000: —		
Lyse, bränsle och tvätt		700: —		
Bidrag till hyror och städning af lokaler vid Eriksholm, Aroslund och Adolfslund		1,000: —		
Div. utgifter såsom för modermöten m. m.		600: —		6,780: —
Församlingsbiblioteket:				
Arvode för skötseln		75: —		
Hyra till staden		300: —		
Städning, bränsle och lyse		300: —		
Bokinköp och inbindning		325: —		
Filial i västra stadsdelen		500: —		1,500: —
Arrendemedel:				
Afgäld för västra kyrkogården utom kvarntullen, efter medelmarkegångspris, cirka				100: —
		Transport	37,649: 70	39,010: —

N:o 128. *Budget för 1918. Kyrkan.*

Transport	37,649: 70	39,010: —	
Ränta och amortering af obligationslån:			
Andel i 1896 års obligationslån 20,000: —			
Kapitalskuld den 1/1 1908 10,800: —			
Ränta för året	376: 56		
Amortering för året	680: —	1,056: 56	
Andra utgifter:			
Till "De blindas förenings" bibliotek			25: —
Till sång och orgelspel vid begrafningar		200: —	
Särskildt tilläggsförslagsanslag för bränsle till kyrkliga lokaler			1,200: —
Möbler för kyrkorådet			500: —
		38,906: 26	
Däraf stadens andel enl. Kungl. förordningen d. 21/5 1901			36,726: 66
		Kronor	77,461: 66

Inkomster:

Försäljning af grafplatser, förslagsvis	600: —		
Afgifter för likvagnen	100: —		
„ „ klockor	500: —	1,200: —	
Däraf stadens andel enl. Kungl. förordningen den 31/5 1901			1,050: —
Personella afgifter à 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna för presterskapets aflöning			1,625: —
Att genom uttaxering fyllas			74,786: 66
		Kronor	77,461: 66

Enligt kyrkostämmobeslut den 30 dec. 1917 skall följande *tillägg* göras till 1918 års utgiftsstat för kyrkan:

Aflöningar och pensioner.

Kyrkoherden:	lönetillägg	400: —	
	krigstidshjälp	500: —	900: —
Komministern:	lönetillägg	500: —	
	krigstidshjälp	500: —	1,000: —
Domkyrkosysslomannen:	lönetillägg	150: —	
	krigstidshjälp	500: —	650: —
Pastoratsadjunkten:	lönetillägg	450: —	
	krigstidshjälp	500: —	950: —
Pastorsadjunkten:	lönetillägg	450: —	
	krigstidshjälp	450: —	900: —
Domkyrkoorganisten:	lönetillägg	300: —	
	krigstidshjälp	500: —	800: —
		Transport	5,200: —

N:o 128.
Budget för 1918. Kyrkan.

	Transport		5,200: —
Domkyrkoklockaren:	lönetillägg	200: —	
	krigstidshjälp	500: —	700: —
Kyrkovaktmästaren:	lönetillägg	250: —	
	krigstidshjälp	500: —	750: —
Extra kyrkovaktmästaren: arvodestillägg			160: —
Ringarne: ökadt arvode à kr. 75: —			900: —
ökning för begravningsringning för obemedlade			75: —
dyrtidstillägg som förut			300: —
Dödgräfvaren: arvodertillägg			200: —
Änkefru Bolander, pensionstillägg			60: —
„ Bedinger, „			80: —

Pastorsexpeditionen.

Kyrkoskrivaren:	lönetillägg	400: —	
	krigstidshjälp	500: —	900: —

Kyrkans egentliga behof.

Eldaren, lönetillägg	200: —
Summa Kronor	9,525: —

Av Lundby kyrkostämma fastställd inkomst- och utgiftsstat för kyrkan för år 1918. (Enl. beslut den 28/10 1917).

Inkomster:

Prästlönemedel:	
arrenden	1,250: —
kyrkofondsbidrag	1,138: 46
Vin- och byggnadssäd, beräknad till omkr.	80: —
Att fylla genom debitering på 2685,84 bevillningskronor à 2,37 kr.	6,365: 44
Kronor	8,833: 90

Utgifter:

Anskaffning och uuderhåll av hus och inventarier	550: —
Särskildt anslag för prästgårdsladugården	800: —
Vin och oblater	5: —
Bränsle och lyse	300: —
Löner:	
åt klockare och organist	380: —
Transport	2,035: —

N:o 128. *Budget för 1918 Kyrkan.*

	Transport		2,035: —
åt kyrkovärdarne			3: —
„ kyrkovaktaren			150: —
„ orgeltramparen			60: —
„ städerskan			50: —
„ extra ringaren			20: —
„ dödgräfvaren för vård af grafvar			25: —
„ „ „ gräfning af grafvar			50: —
Pensioner:			
åt Hedda Berglind		20: —	
„ Britta Östman		15: —	
„ Josefina Wiklund		20: —	55: —
Diverse förbrukningspersedlar			60: —
Kyrkogårdens planering			100: —
Brandstod			100: —
Testamenten till läsbarnen			20: —
Prästlönemedel			4,000: —
Räntor och amorteringar			940: —
Anslag till församlingsbiblioteket			40: —
„ „ "De blindas föreningsbibliotek"			10: —
Öfriga behof			300: —
Oförutsedda utgifter			815: 90
	Kronor		8,833: 90

N:o 128.
Budget för 1918.
Sociala ändamål.
Hyres-nämnden.

Bil. Litt. F.

Utgiftsstat

för år 1918 för Hyresnämnden.

	1917	1918	Summa
Nämndens ledamöter 5 kronor för hvarje bevistadt sammanträde	1,000	1,500	2,500: —
Ersättning åt nämndens ledamöter för verkställda besiktningar, förslagsvis	400	600	1,000: —
Nämndens ordförande 5 kr. för hvarje bevistadt sammanträde	200	300	500: —
Nämndens vice ordförande 5 kr. för d:o	85	105	190: —
Särskildt arvode åt ordföranden, beräknadt efter 1,200 kronor om året	700	900	1,600: —
Sekreteraren, efter 150 kr. pr månad	1,050	1,350	2,400: —
Skrivbiträdet, efter 75 öre pr timme	700	1,100	1,800: —
Lokal, värme, städning och belysning	400	500	900: —
Annons- och tryckningskostnader	500	500	1,000: —
Telefon- och portoafgifter	100	100	200: —
Möbler	300		300: —
Diverse utgifter	450	600	1,050: —
Summa Kronor	5,885	7,555	13,440: —

Bil. Litt. G.

N:o 128.
Budget för 1918. Lifsmedelsnämnden.

Inkomst- och Utgiftsstat
för
stadens Lifsmedelsnämnd för år 1918.

Inkomster:

Af staten för regleringsarbetet (ransoneringen) . .	12,000: —	
Inkomst af affärsrörelse motsvarande dess omkostnader	56,300: —	
Brist att genom uttaxering fyllas	26,693: —	94,993: —
	Kronor	94,993: —

Utgifter:

A. Löner och arvoden.

Kansliet.		
Sekreteraren	3,600: —	
Kamreraren	3,000: —	
Skrifbiträdet, förslagsvis	1,320: —	
Arvode till nämndens ledamöter för förlorad arbetsförtjänst: förslagsvis . .	600: —	8,520: —
Ransoneringsafdelningen.		
Föreståndaren för afdelningen	3,600: —	
Skrifbiträdet å ransoneringsafdelningen, förslagsvis	4,500: —	
Extra biträden vid utdelning af diverse ransoneringskort, förslagsvis . . .	3,918: —	12,018: —
Vedafdelningen.		
Verkställande ledamoten	1,500: —	
Förmannen i vedgården, förslagsvis . .	3,000: —	4,500: —
Varuförmedlingsafdelningen.		
Verkställande ledamoten	3,600: —	
Biträden i nämndens affärer, förslagsvis	7,000: —	
Lagerkarlen	2,220: —	12,820: —
Folkköket och Skoreparationsverkstaden.		
Föreståndarinnan i folkköket . . . . (Allt fritt 600: —).	960: —	
Biträden i folkköket, förslagsvis . . .	1,300: —	
Föreståndaren för skoreparationsverkst.	600: —	2,860: —
	Transport	40,718: —

N:o 128.
Budget för 1918.
Lifsmedelsnämnden.

Mjölkförsäljningsverksamheten.	Transport	40,718: —	
Föreståndaren	2,400: —		
Provisioner till magasinsföreståndarinnor, förslagsvis	5,000: —	7,400: —	
Chauffören			
och automobilens drift, förslagsvis		2,000: —	50,118: —

2. **Diverse utgifter.**

Skrifmaterialier		600: —	
Annons- och tryckningskostnader		5,000: —	
Telefonafgifter		600: —	
Hyror.			
f. d. elektriska byråns lokal jämte ett rum, folkköket jämte ett rum och kök, hela källarvåningen samt ett enkelrum, som förut användts som kontor i västra kvarteret N:o 146 med adressnummer Stora gatan 42	1,500: —		
En butik jämte tre rum och kök på nedre botten, tre kontor i förstugan, skafferiet till köket, boden närmast brygghuset och den till höger om porten, del i källare, tvättstuga och torkvind, i norra kvarteret N:o 2 . . .	600: —		
f. d. skobutiken jämte ett rum i södra kvarteret N:o 90 med adressnummer Stora gatan 5, allt stadens gårdar	600: —		
Två stycken potatiskällare i huset Ejnar N:o 4 med adressnummer Norra Ringvägen 13	250: —		
En källarlokal i huset Klara N:o 5 med adressnummer Kristinagatan 5 . .	250: —		
Mjölkdistributionslokal vid Karlsgatan 24 .	800: —		
D:o vid Lindsborg N:o 1	325: —		
D:o vid Nygård N:o 10	600: —		
D:o vid Malmabergsgatan	800: —		
Eventuellt anskaffade lokaler för lagring	1,000: —	6,725: —	
Andel i rådhusets uppvärmning		2,000: —	
Belysning		400: —	
Rengöring och städning		450: —	
Resor		600: —	
Oförutsedda utgifter		5,000: —	
Ränta och amortering för lastautomobilen		2,400: —	
Ränta å rörelsekapital		20,000: —	
Ökade kostnader genom S:t Ilians och Lundby s:ns inkorporering		1,100: —	44,875: —
		Summa Kronor	94,993: —

REGISTER

öfver

Utgifts- och Inkomststaten för år 1918.

Västerås 1918, Västm. Alleh:s A.-B:s tr.